Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

H|K

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY

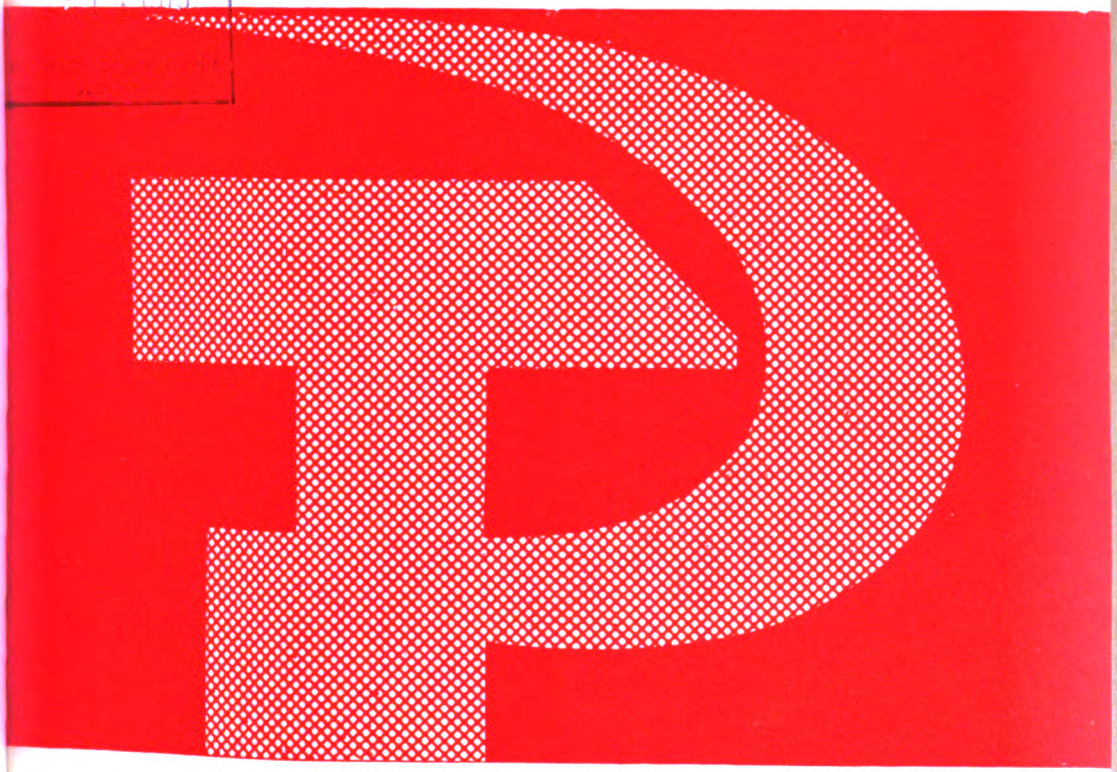

PARTIEN ZHIVOT

АРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ЮЛИ 1973 ГОДИНА 10

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 10
ЮЛИ
1973

XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Ж. Живков — Подготовката на изпълнителски кадри през шестата петилетка 3

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ...

Д. Николов — Комплексен и диференциран подход в идеологическата работа 12
С. Симеонов — Методика за длъжностни характеристики . . . 20
В. Илиев — Съставът на окръжната партийна организация . . 26

НА ВСЕНАРОДНО СЪРЕВНОВАНИЕ!

Ц. Марков — Резервите 31
Д. Станоев — Дисциплината — единство на волята и действията . 39
И. Колев — Ефикасен взаимен контрол 46

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ

Т. Томов — Стопанин на предприятието 50
Е. Попова — Ръководител на цеховия колектив 55

Механизаторът — централна фигура

П. Стамов — Двигател на главната ударна сила 57
Д. Атанасов — Свой принос в борбата за икономии 62
С. Желязков — Грижата за механизаторите 65

НА МОРАЛНИ ТЕМИ

* — Комунистът — на висота! 68
Д. Димчев — Черноморски изкушения... 70

ИЗ ОПИТА НА КПСС

А. Клопов — Преглед на партийните сили 76
* — Хубав урок 79

Digitized by Google

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Л. Канева — Информацията — средство за обогатяване на комсомолския стил 82

КОМУНИСТЪТ

С. Стоименов — Живот за делото на Партията 89

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

Д. Минчев — Младо попълнение на авангарда 91

КРИТИКА И КНИГОПИС

М Семков — Заслужено признание 94

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА 75

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 87-14-11, 87-15-11
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор № 2583. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 3. VII 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПОДГОТОВКАТА НА ИЗПЪЛНИТЕЛСКИ КАДРИ ПРЕЗ ШЕСТАТА ПЕТИЛЕТКА

ЖИВКО ЖИВКОВ
член на Политбюро на ЦК на БКП
и зам.-председател на Министерския съвет

Един от най-важните фактори за изграждане на развито социалистическо общество са кадрите. Българската комунистическа партия винаги е отделяла голямо внимание на подготовката на кадри за всички отрасли на народното стопанство. Този въпрос придобива особено важно значение в условията на бурно развиващата се научно-техническа революция. Затова сега повече отвсякога е необходимо решително да се повиши образователното равнище на кадрите и да се усъвършенствува системата на квалификацията и специалната им подготовка.

Първостепенно значение има въпросът за подготовката на изпълнителски и средни кадри за народного стопанство. От тяхната квалификация и преквалификация съобразно с нуждите на производството в най-голяма степен зависи изпълнението на шестата петилетка и Декемврийската програма на Партията за повишаване жизненото равнище на народа.

Десетият конгрес на Партията определи главното направление в развитието на икономиката: ускоряване индустриализацията на страната, последователно внедряване на нови промишлени технологии и методи във всички отрасли и дейности на народното стопанство и повишаване ефективността на общественото производство. Интензификацията на икономиката върху основата на най-новите постижения на научно-техническия прогрес става магистрален път в развитието на социалистическото общество.

Научно-техническата революция внася качествени изменения в развитието на техниката и технологията, в организацията и управлението на производството. Тя внася дълбоки изменения и в социалната структура на обществото. Изменя се характерът и съдържанието на труда. Повишаването на техническото ниво, появата на нови професии и специалности поставят работниците в по-добра творческа обстановка, изискват от тях по-високо общо политехническо и техническо образование и сръчност. Работникът сега, както е предвиждал Карл Маркс, все повече застава успоредно с процеса на производството, вместо да бъде само главен агент. Обективна тенденция е увеличаване дела на ква-

Digitized by Google

лифицираните работници със средно образование и на кадрите със средно специално образование. Колкото по-висока е общообразователната подготовка на изпълнителските кадри, толкова по-висока е ефективността на техния труд и качеството на произвежданата продукция. Това налага постоянно да се усъвършенствува и издига професионалната и общообразователната подготовка на кадрите в съответствие със задачите за изграждане на развито социалистическо общество и изискванията на научно-техническата революция.

В бъдеще все повече ще нараства значението на народното образование като основен фактор за превръщането на нашия народ във високо образован и културен, който да бъде в състояние да решава най-трудните проблеми на обществения и научно-техническия прогрес.

„Народното образование — се казва в Програмата на Партията — има за цел: да подготвя висококвалифицирани кадри от нов тип, способни да решават сложните задачи на социалистическото и комунистическо строителство, на научно-техническата революция; да изгражда творчески личности, годни самостоятелно да мислят, да се ориентират във възникващите нови проблеми, да преодоляват трудностите и назрелите противоречия; да формира граждани, възпитани в комунистически дух, верни на Партията, с висока духовна и физическа култура.“[1]

В системата на народното образование важно място заема професионално-техническото образование на младежта.

Професионалното образование в България води началото си отпреди 100 години, когато в 1873 г. се открива първото професионално училище в Свищов. Поради изостаналостта на индустрията то не можа да получи широко развитие и подготвяше предимно занаятчийски работници. В труда си „Икономическото развитие на България“ Д. Благоев пише: „Да развие производителните сили в страната, да увеличи производителността на труда — това е назначението на професионалното образование“[2]. Той подчертава връзката на професионалното образование с развитието на производствените отношения. „При дребния начин на производство тая нужда не се усеща. Само при преминаването от тоя начин на производство към капиталистическите форми вече тази нужда става належаща.“[3]

Социалистическият начин на производство откри широки възможности за разцвета на народното образование и професионално-техническата подготовка на младото поколение. През годините на народната власт в България се изгради широка мрежа от общообразователни и технически училища.

В системата на народното образование през 1972/1973 учебна година в страната има 304 гимназии и пълни средни общообразователни училища със 102 677 учащи се, 242 техникуми и училища по изкуствата със 152 471 учащи, 232 средни професионално-технически училища със 103 193 учащи и 97 професионално-технически училища с 37 562 учащи, или общо 395 903 учащи. От тях 293 226 се учат в техникуми и професионално-технически училища.

За периода 1960—1972 г. броят на специалистите със средно специално образование, заети в народното стопанство, нарасна от 164 607 на 414 787 души, или повече от 2,5 пъти.

Независимо от тези успехи подготовката на специалисти със средно специално образование изостава от потребностите на народното стопанство.

---

[1] Програма на БКП, стр. 81.
[2] Д. Благоев, Избрани произведения, С., 1950, т. 1, стр. 491.
[3] Пак там.

Digitized by Google

Ето защо Десетият конгрес на Партията и Декемврийският (1972) пленум на ЦК на БКП поставиха задачата решително да се издига ролята и значението на професионално-техническото образование. За народното стопанство са необходими високо образовани, технически подготвени млади изпълнителски кадри и специалисти, владеещи професионалното майсторство, способни да усвояват и усъвършенстват техниката, да движат напред научно-техническия прогрес. Професионално-техническите училища са призвани да подготвят кадри не само за днешния, но и за утрешния ден. А „утрешният ден на България в промишлеността — както казва др. Т. Живков — това ще бъде автоматизираният цех, това ще бъдат автоматизираните заводи и по-нататъшната кибернетизация, комплексната кибернетизация в цялото производство. Това е утрешният ден на България и за този утрешен ден ние трябва сега да заложим условия... трябва да си готвим хора, които знаят и могат да се справят с тази задача".

Една от главните задачи на образователната реформа е изграждането на единното средно политехническо училище чрез сближаване и сливане на двата исторически възникнали клона на подготовка на младото поколение за живота — общообразователния и професионалния. Но това, както заяви др. Т. Живков пред II конгрес на българските учители, нито най-малко не означава подценяване или ликвидиране на професионалното образование. Самото единно политехническо училище ще съдържа всичко ценно и положително от професионалните учебни заведения. То ще бъде профилирано съобразно обществените потребности от кадри в различните райони на страната. Интеграционните връзки на училището с производството създават най-благоприятни условия за свързването на обучението с труда и на труда с обучението. В това е дълбокият смисъл и съдържание на извършващата се сега образователна реформа.

В директивите на Десетия конгрес за социално-икономическото развитие на страната през шестата петилетка е поставена задачата да се подготвят 400 000 души, от които минимум 250 000 квалифицирани работници в професионално-техническите училища и над 150 000 специалисти със средно специално образование, или общо с около 100 000 работници повече в сравнение с петата петилетка. Освен това трябва да се повиши квалификацията на 1 083 136 работници от различните отрасли и дейности на народното стопанство. Как се изпълнява тази задача?

Общо взето тази задача се изпълнява успешно, но има и някои недостатъци.

През първите две години на шестата петилетка в професионално-техническите училища са приети 15 464 ученика по-малко от предвидените по плана. Неизпълнението е предимно в онези училища, които подготвят кадри за някои отрасли на промишлеността, строителството и селското стопанство. А именно в тези отрасли нуждата от подготовка на такива кадри е особено голяма. При това трябва да се има предвид, че 32 000 ученика са отпаднали. Или общото неизпълнение на плана възлиза на 47 460 души. Тази цифра е достатъчна, за да смути изпълнението на плана за подготовка на изпълнителски и средни кадри.

В следващите години въпросът за подготовка на изпълнителски и средни кадри придобива още по-голямо значение.

Това се вижда от предварителните разработки на националната концепция за развитието на страната до 1980—1990 г. През този период темповете на увеличение на трудовите ресурси са сравнително малки. От това обаче следва, че цялото производство на национален доход трябва да се постигне по пътя на най-пълно използване на интензив-

Digitized by Google

ните фактори и на първо място подобряване квалификационния състав на работната сила. Ето защо въпросът за квалификацията и преквалификацията на работническите кадри става основен въпрос.

Какво се изисква сега от цялата образователна система, от системата за подготовка на кадри, от промишлените министерства, към които има професионално-учебни заведения? Задачата е ясна и категорична: **да се вземат ефикасни мерки за компенсиране неизпълнението на плана за приемането на ученици в професионално-техническите училища и обучение на работници чрез професионално-учебните центрове.**

Проведеното неотдавна национално съвещание по подготовката на изпълнителски и средни кадри даде основните насоки за осъществяването на тази задача. Кои са те?

Първо, чрез коригиране на новите планове за приемане на ученици в професионално-техническите училища. Министерството на народната просвета съвместно с Министерството на труда и социалните грижи и ЦК на ДКМС са утвърдили разгърнати мероприятия за изпълнение на плана за приемане на ученици в професионално-техническите, средните професионално-технически училища и техникумите за учебната 1973/1974 година. Задачата е в ония професии, където има най-големи неизпълнения, максимално да се увеличи приемането, като се даде предпочитание на онези отрасли и професии, в които е най-голям недостигът на кадри.

Второ, необходимо е да се вземат енергични мерки за включване в трудова дейност младежите, които не учат и не работят. Касае се за десетки хиляди младежи и девойки, които могат да бъдат насочени към подходяща професия. Част от тези младежи и девойки са завършили средно образование или други училища. Те трябва да бъдат насочени към подходяща за тях професия, като чрез курсове и задочно обучение се подготвят за учители в детски градини, работници в обслужващата сфера, в търговията и пр. Общо в страната ежегодно напускат около 40 000 души от всички видове училища и толкова повтарят същия клас. Това е една сериозна пречка за изпълнението на държавния план за подготовка на кадри. Време е вече да се разбере, че в нашето общество няма място за „отпадащи". Необходимо е да се полагат системни грижи всички, които постъпват да се учат, успешно да завършват обучението си и да постъпят на мястото, за което са се готвили. Младежи, които не могат да завършат успешно едно учебно заведение, трябва да бъдат прехвърляни в друго учебно заведение. Ако са до 15 години — в професионално училище, а ако са над 16 години — да се изпращат направо в производството и по пътя на квалификацията и преквалификацията да получат съответна подготовка за живота. Това трябва да се предявява като отговорност на директорите на учебните заведения, на председателите на народните съвети и на другите отговорни обществени фактори.

На трето място, трябва да се подобри работата на професионално-учебните центрове за повишаване квалификацията на работниците.

Основната цел на професионално-учебните центрове е осигуряване организирано и по планов ред задоволяване потребностите на народното стопанство с квалифицирани работници. В модела на системата за професионална подготовка, преподготовка и повишаване квалификацията на работниците, утвърден от Министерския съвет (I. 1972 г.), се поставят следните задачи: професионално-техническа подготовка на всички младежи и девойки, преди да постъпят на изпълнителска работа в материалното производство и непроизводствената сфера; повишаване квалификацията на заетите работници от различните отрасли в производството, за да могат да се преустройват и на друга работа.

Едногодишната дейност на професионално-учебните центрове по-

Digitized by Google

казва, че те са много подходяща и перспективна форма за професионална подготовка. През 1972/1973 година е предвидено да се разкрият 192 такива центрове. До края на февруари т. г. бяха разкрити 184. В тях работят над 5100 паралелки с около 82 000 обучаващи се в различните направления: подготовка, преподготовка и повишаване на квалификацията.

В курсовете за повишаване на образованието се обучават около 13 000 работника, от които над 8000 в паралелки, изградени в системата на професионално-учебните центрове.

Наред с тези успехи има и сериозни недостатъци в работата на професионално-учебните центрове. Тяхната материална база като цяло не отговаря на съвременните изисквания. Не е достатъчно оборудването на създадените към тях кабинети. Учебният материал не винаги се предава в подходяща форма, лесно усвоима от обучаващите се. Тези и някои други недостатъци могат да се отстранят, достатъчно е за това да се заемат стопанските ръководства, както и другите органи, които отговарят за правилното протичане на учебния процес.

Подготовката на изпълнителски и средни кадри за народното стопанство е неразривно свързана с организирането на действена **система за професионална ориентация, за избор на професия**. Една от важните последици на научно-техническата революция е рязкото ускоряване и увеличаване мащабите на преразпределение на човешките ресурси в сферите на общественото производство и обслужването. Растежът на производителните сили, внедряването на най-новите постижения на научно-техническата революция води до възникването на нови професии и специалности. През шестата петилетка по-бързо ще нараства броят на работниците от онези професии, които са свързани с най-перспективните направления на техническия прогрес като автоматизацията и електрификацията, електронизацията, химизацията, промишлената биология и др. В състава на селскостопанските труженици ще се увеличава делът на механизаторите и другите висококвалифицирани специалисти. Всичко това предявява все по-големи изисквания към психо-физическите качества на човека и изисква нов подход в избора на професия, в професионалната ориентация и в подготовката на младото поколение. Изборът на професия е не само личен, но и голям социален въпрос. „...Главната цел, която трябва да ни ръководи при избора на професия — пише К. Маркс, — е благото на човечеството, нашето собствено самоусъвършенстване...“[1]

Грешките при избора на професия струват скъпо на социалистическото общество и са една от причините за текучеството на кадрите. Съществуват редица факти, които показват, че е незадоволителна професионалната ориентация към някои основни професии в строителството, консервната промишленост, селското стопанство, транспорта, съобщенията, общественото обслужване и др.

Психологическата нагласа и готовност за избор на професия сред една част от младежта не е в съзвучие с обществената потребност от кадри. На Декемврийския пленум (1972 г.) на ЦК на Партията др. Т. Живков постави задачата: „Основно да се проучи и анализира спецификата на отделните професии, да се установи какви качества изисква дадена професия от работника, да се изучават индивидуалните психологически особености на всеки работник“[2].

Една от важните задачи пред партийните, държавните, стопан-

---

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Из ранных произведений, М., 1956, стр. 4—5.

[2] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на X конгрес на БКП, за повишаване жизненото равнище на народа, София, Изд. на БКП, стр. 100.

Digitized by Google

ските и обществените органи и организации, пред семейството, училището и трудовия колектив, това е правилната професионална ориентация на младото поколение, избор на път на младия човек в трудовия живот, който да съответствува на обществените потребности. Специални грижи трябва да се полагат от Министерството на труда и социалните грижи, министерствата към които има училища и държавните стопански организации за набирането на кандидати за ПТУ и СПТУ по онези професии, където се чувствува по-голям недостиг от квалифицирани изпълнителски и средни кадри. Към такива професии следва да се насочат повече млади хора, завършили основно и средно образование, като им се разкрива обществената значимост на труда и перспективите за тяхното израстване като специалисти.

Възпитаване на комунистическо отношение към труда, създаване на любов към работническите професии и стремеж за принадлежност към работническата класа и селскостопанските труженици, дълбоко изучаване на всяка професия, анализиране на нейните възможности и перспективи, определяне на психо-физиологическите качества на човека, необходими за работа в една или друга област, всестранна информация за социално-икономическото развитие на страната през шестата и следващите петилетки с цел да се привлече вниманието към онези професии, от които народното стопанство има най-голяма нужда — такива са задачите, които произтичат от решенията на Декемврийския пленум на ЦК на Партията за всички органи, институти и организации, отговорни за професионалната ориентация на младежта, за подбора и подготовката на работната сила.

Научният подход при професионалния подбор ще помогне да се разкрият творческите възможности, които съдържа една или друга професия, ще съдействува за формирането у младежта на любов и творческо отношение към труда и избраната професия. По такъв начин изборът на професия ще се постави, от една страна, в зависимост от личните качества и способности на човека и от друга — в пълно съзвучие с обществените потребности.

Извънредно важен е въпросът за осигуряване на необходимата квалифицирана работна сила за пусковите обекти. Години наред се повтаря една и съща слабост: пуска се в строя даден завод, съоръжен с най-нова техника и технология, а производствените мощности не се използват напълно или поради недостиг на квалифицирани работници, или поради недостатъчна подготовка на кадрите, които не са овладели достатъчно техниката и не могат да достигнат пълния ѝ капацитет. Поради това народното стопанство понася големи загуби.

Партията и Правителството придават първостепенно значение на въпроса за набирането и подготовката на специалисти за експлоатацията на новите производствени мощности. Това има изключително значение в борбата за изпълнение на насрещните планове от трудовите колективи и достигане на всички показатели, залегнали в плана на шестата петилетка.

Какво е сега положението? Почти във всички пускови обекти изостава набирането и подготовката на квалифицирани работници. Така например от необходимите 1129 работници за първото тримесечие са назначени само 557 души, или 49,3 на сто. Изостава се с набирането и подготовката на кадри за такива крупни национални обекти като новия завод за калцинирана сода в Девня, Металургическия комбинат „Кремиковци" — стан 1200, АЕЦ в Козлодуй, Завод за антибиотици в Разград и др.

Причините за това изоставане са главно от субективен характер. Не е създадена стройна система и организация за набиране и подготовка на необходимите кадри още преди пускането на производстве-

Digitized by Google

ните мощности в действие. Не се изпълняват с необходимата настойчивост план-графиците за организираното разместване на квалифицирани работници от сродни заводи. Съществуват много неуредици в битовите условия, транспорта, жилищата, учебните центрове и т. н.

За да се преодолее това положение, необходими са бързи мерки от партийните органи и организации, ръководствата на министерствата, ДСО и окръжните народни съвети.

Въпросът за подготовката на изпълнителски и средни кадри като част от по-общия въпрос за издигане на общообразователното и културно-политическо равнище на всички трудещи се има огромно икономическо и социално-политическо значение.

В икономическо отношение издигането на образованието и професионално-техническата квалификация е важен фактор за повишаването на индивидуалната производителност на труда, за произвеждането на повече и по-качествена продукция, което е главната предпоставка за по-пълното задоволяване на материалните потребности на трудещите се. Увеличаването на производството и повишаването на неговата ефективност дава възможност на Партията и държавата последователно да осъществяват декемврийската програма за подобряване на народното благоденствие. Същевременно създават се по-добри възможности държавата да отделя повече средства за развитие на образованието и за повишаване на квалификацията на трудещите се.

Още Енгелс предвиди, че производството при комунизма предполага хора с всестранно развити способности, годни да се ориентират в цялата система на производството. Но формирането на такива всестранно развити личности не става в живота на едно поколение. Нужно е да се усвоява опитът на предишните поколения, постиженията на съвременната наука и техника и да се развиват и предават на следващите. Във възпроизводството на работническата класа, писа Маркс, се включва същевременно и предаването на сръчността от едно поколение на друго. Натрупването на майсторството и знанията на работниците е основно натрупване.

Това особено важи за етапа на изграждане на зряло социалистическо общество, когато образованието и повишаването на квалификацията във всички видове и форми (средно, средно специално, професионално и т. н.) е не само могъщо средство за всестранното развитие на личността, но и важен фактор за икономия на време, която придобива голямо значение през следващите години, когато в цялата страна ще бъде въведена намалена работна седмица.

Според изследвания, проведени в Съветския съюз, е установено, че пропорционално с повишаването на образователното равнище на работниците у болшинството от тях расте и процентът на изпълнението на нормите. Социологическите наблюдения, проведени в Москва, Харков и Иваново, са показали, че работниците със средно образование изпълняват своите норми с 25 на сто по-високо от работниците с по-ниско образование. По данни от изследвания в Челябинск се вижда, че повишаването на образованието с един клас води до повишаване на средната производителност на труда в машиностроенето с 1,5—2 на сто, в черната металургия — с 1,5—2,2 на сто.[1] До същите изводи водят изследвания, правени и в нашата страна.

По-високото образователно равнище и квалификация на трудещите се води до намаляване на времето за усвояване на новата техника и производство, до снижаване количеството на брака, до подобряване на качеството на продукцията, удължава срока на използване на инструментите. Интерес представляват направените изследвания в Съвет-

[1] Вж. Факторы экономического развития СССР, М., Изд. „Экономика", 1970 г. стр. 116.

Digitized by Google

ските
щето
тация
живот
ни гр
ните
стопан
по оне
цирани
се нас
ние, к
тивите

В
на лю
към р
изучав
перспе
ка, не
мация
и сле
профес
кива с
пленум
ции, от
бора и

Н
разкри
профес
творчес
изборъ
личните
чие с

П
квалифи
повтаре
с нап
и подо
и пор
достатъ
Пора

П
въпроса
пиета на
значение в б
субективни и
петн
кво е
набир
бер от
чени с
готовка
завод
ковци
град
ци
от

Digitized by Google

преустройство на националната система за подготовка на квалифицирани работници и кадри със средно специално образование. Разработват се подсистеми за подготовка на кадри по отрасли и в териториален аспект. Тази година започна разработването на отрасловите подсистеми за подготовка на средни специалисти и квалифицирани работници в селското стопанство и хранителната промишленост, строителството, търговията и услугите. В това отношение голяма е отговорността на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети. Всичко това трябва да бъде съобразено с решенията на Декемврийския пленум и указанията на др. Т. Живков за комплексно обществено обслужване, като се използват програмно-целевият и комплексният подход.

Важен момент при усъвършенстването на националната система за подготовка на квалифицирани и средни специалисти е изработването на научно обосновани нормативи, които да отчитат изискванията на научно-техническата революция и научното управление на обществото. Разработката на такива нормативи има голямо значение, тъй като грешките, които могат да бъдат допуснати, ще окажат своето отрицателно влияние след 5—10 и повече години. В такъв случай обществото ще понесе не само икономически, но и социално-психологически и морални загуби. Тези недостатъци могат да бъдат преодолени по пътя на научното прогнозиране и планиране образованието, подготовката и повишаването на квалификацията на трудещите се с оглед не само на днешните нужди, но и на утрешните потребности на народното стопанство.

А как се изменят тези нужди може да се види от следните данни, посочени в доклада на др. Т. Живков пред Декемврийския пленум. По-рано характерът на производството изискваше от 35 на сто до 57 на сто неквалифицирани работници и от 4 до 8 на сто лица със средно образование. При пълното механизирано производство картината напълно се изменя. То изисква приблизително 20 на сто квалифицирани работници; 40—60 на сто със средно професионално образование и 20—40 на сто специалисти с висше и полувисше образование. Тази тенденция още сега ясно се очертава в отделни заводи и цехове. През следващата петилетка и особено през периода до 1990 г. тя ще се прояви в масов мащаб. Това налага изработването на широка програма за бързо привеждане квалификационния и образователния състав на трудещите се в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. Без това не е възможно бързото движение напред. Това предполага да се преразгледа сега действуващата система за морално и материално стимулиране на учащите се за постъпване в различните професионални учебни заведения, като се засили участието на стопанските организации и на трудовите колективи в подбора, настаняването на работа и формирането на младите работници като истински социалистически труженици.

Повишаването на образованието и квалификацията на трудещите се е всенародна задача. За нейното осъществяване се изискват усилията на всички държавни, стопански, обществени органи и организации под ръководството на партийните комитети и организации. Подготовката на изпълнителски кадри е важна политическа и социално-икономическа задача. Дълг на партийните и държавните органи и на всички други фактори, от които зависи успешното решаване на този въпрос, е да вземат енергични мерки за довеждане докрай решенията на Партията и Правителството по осъществяване докрай на образователната реформа и подготовката на изпълнителски и средни кадри в съответствие с потребностите на развитото социалистическо общество. Такава е повелята на нашето време.

Digitized by Google

ския съюз за връзката между образователното равнище и получаването на по-висок разряд. Така например за преминаването на шлосер-инструменталчик с 5—6-класно образование в по-горен разряд са нужни 5 години, със 7-класно образование — малко повече от 3 години, с 8—9-класно — от 2 до 3 години и с 10-класно образование 1 година и рядко година и половина.

В социално отношение повишаването на общообразователното равнище и на професионалната квалификация ще способствува за ускоряването на процеса за издигане интелектуалното равнище на труда, за постепенното преодоляване на съществените различия между физическия и умствения труд, за усъвършенствуване на социалната структура на трудовите колективи и в по-далечна перспектива за формиране на социалната еднородност на обществото.

Внедряването на автоматизацията, комплексната механизация, химизацията и на други съвременни технологии в производството е свързано не само с необходимостта от повишаване на квалификацията, но има като важна последица замяната на тежкофизическия труд с труд механизиран, при който нараства ролята на творческата деятелност на работника. Докато по-рано от работника се изискваше да работи главно с ръцете си, сега все повече се налага той да работи с главата си. Б това се изразява процесът на интелектуализирането на труда.

Издигането на общообразователното, културно-политическото и професионалното равнище на трудещите се води до усъвършенствуване на социалната структура на трудовия колектив, до повишаване на неговата социална и трудова активност. Работникът с по-високо образование и квалификация е по-организиран, по-дисциплиниран, по-податлив на управление и в същото време като субект на управление и въздействие е по-активна личност. По такъв начин издигането на образователното и техническото равнище на трудещите се е важен фактор за по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация.

Безспорен факт е, че с издигането на образователното и техническото равнище на трудещите се те стават по-активни като потребители на културни ценности и по-активно могат да участвуват в тяхното създаване. Въпросът за духовното израстване на трудещите се и особено на младото поколение е един от основните въпроси на социалната и културната политика на Партията, неотделим от въпроса за издигане на жизненото равнище на народа.

Ето защо Партията и Правителството отделят голямо внимание на този въпрос. Той трябва да стои в центъра на вниманието и на партийните и държавните органи по места.

Сега е особено необходимо да се създават по-добри условия за работниците да повишават образованието и професионалната си подготовка без откъсване от производството, което трябва да става главно чрез професионално-учебните центрове.

В тясна връзка с изпълнението на плана за подготовката на нови квалифицирани работници стои въпросът за правилното разпределение на завършилите, за тяхното настаняване съобразно с квалификацията им. Партийните и комсомолските организации трябва да полагат по-големи и системни грижи за бързото адаптиране на новопостъпилите работници към трудовия колектив, да бъдат обкръжени с внимание, да им се оказва помощ за бързо израстване в производството. Необходимо е да се води точен отчет колко младежи са постъпили на работа след квалификацията, колко и защо са напуснали или сменили професията си, да се анализират причините за текучеството на младите квалифицирани работници и да се набелязват действени мерки за тяхното битово устройване, за трудовото и политическото им възпитание.

С оглед на сегашните и бъдещите нужди предстои да се извърши

Digitized by Google

преустройство на националната система за подготовка на квалифицирани работници и кадри със средно специално образование. Разработват се подсистеми за подготовка на кадри по отрасли и в териториален аспект. Тази година започна разработването на отрасловите подсистеми за подготовка на средни специалисти и квалифицирани работници в селското стопанство и хранителната промишленост, строителството, търговията и услугите. В това отношение голяма е отговорността на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети. Всичко това трябва да бъде съобразено с решенията на Декемврийския пленум и указанията на др. Т. Живков за комплексно обществено обслужване, като се използват програмно-целевият и комплексният подход.

Важен момент при усъвършенстването на националната система за подготовка на квалифицирани и средни специалисти е изработването на научно обосновани нормативи, които да отчитат изискванията на научно-техническата революция и научното управление на обществото. Разработката на такива нормативи има голямо значение, тъй като грешките, които могат да бъдат допуснати, ще окажат своето отрицателно влияние след 5—10 и повече години. В такъв случай обществото ще понесе не само икономически, но и социално-психологически и морални загуби. Тези недостатъци могат да бъдат преодолени по пътя на научното прогнозиране и планиране образованието, подготовката и повишаването на квалификацията на трудещите се с оглед не само на днешните нужди, но и на утрешните потребности на народното стопанство.

А как се изменят тези нужди може да се види от следните данни, посочени в доклада на др. Т. Живков пред Декемврийския пленум. По-рано характерът на производството изискваше от 35 на сто до 57 на сто неквалифицирани работници и от 4 до 8 на сто лица със средно образование. При пълното механизирано производство картината напълно се изменя. То изисква приблизително 20 на сто квалифицирани работници; 40—60 на сто със средно професионално образование и 20—40 на сто специалисти с висше и полувисше образование. Тази тенденция още сега ясно се очертава в отделни заводи и цехове. През следващата петилетка и особено през периода до 1990 г. тя ще се прояви в масов мащаб. Това налага изработването на широка програма за бързо привеждане квалификационния и образователния състав на трудещите се в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. Без това не е възможно бързото движение напред. Това предполага да се преразгледа сега действуващата система за морално и материално стимулиране на учащите се за постъпване в различните професионални учебни заведения, като се засили участието на стопанските организации и на трудовите колективи в подбора, настаняването на работа и формирането на младите работници като истински социалистически труженици.

Повишаването на образованието и квалификацията на трудещите се е всенародна задача. За нейното осъществяване се изискват усилията на всички държавни, стопански, обществени органи и организации под ръководството на партийните комитети и организации. Подготовката на изпълнителски кадри е важна политическа и социално-икономическа задача. Дълг на партийните и държавните органи и на всички други фактори, от които зависи успешното решаване на този въпрос, е да вземат енергични мерки за довеждане докрай решенията на Партията и Правителството по осъществяване докрай на образователната реформа и подготовката на изпълнителски и средни кадри в съответствие с потребностите на развитото социалистическо общество. Такава е повелята на нашето време.

Digitized by Google

КОМПЛЕКСЕН И ДИФЕРЕНЦИРАН ПОДХОД В ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

Продължаваме разговора „Организация и ръководство на идеологическата работа"

ДИМИТЪР НИКОЛОВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация"
на ЦК на БКП

Разговорът на тази тема възникна неотдавна, когато окръжните комитети на Партията в Благоевград, Кюстендил, Перник и София се заеха да анализират стопанската си дейност с цел да разработят перспективни планове за следващите три години по основните направления на идеологическата работа. Трябваше да се обоснове както досегашната, така и бъдещата дейност на пленумите и бюрата на окръжните и градските комитети на Партията, да се намери научен подход към изграждане на правилно отношение между разглежданите в бюрата комплексни и конкретни проблеми. Трябваше да се реши например следва ли да се подготвят поотделно мероприятия на бюрата на окръжните комитети за подобряване на масово-политическата работа сред работниците от промишлеността, строителството, сферата на обслужването, сред механизаторите, кооператорите и пр., или бюрата могат да се ограничат с приемането на едни-единствени мероприятия за усъвършенстване на масово-политическата работа.

Както виждаме, въпросът е принципиален. От една страна, той опира до по-голямо или по-малко натоварване на бюрото на окръжния комитет с материали с близка по съдържание проблематика, а от друга, до развитието или накърняването на инициативата, творческия подход на бюрата на градските комитети, на общинските и заводските комитети, партийните бюра, които по-непосредствено работят с тези слоеве и категории трудещи се. Примерно, ако отделът „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет разработва сам (и внася в бюрото) мероприятия по отделни решения за подобряване на масово-политическата работа в различните отрасли и подотрасли на народното стопанство, не се ли ощетява работата на другите отдели — промишлено-стопанския, селскостопанския и пр. Нали работата на тези отдели в най-голяма степен също е масово-политическа?

Въпросът се отнася до методиката на идеологическата работа, до нейната ефективност.

Digitized by Google

* * *

Известно е, че идеологическата работа е обширна по съдържание и форми партийна дейност. Тя обхваща целия духовен живот на обществото, въоръжава неговите членове с марксистко-ленински мироглед, формира човека на комунистическото общество.

В тези си широки граници идеологическата работа на Партията се изгражда върху ленинските научни принципи за партийност, научност и правдивост, боева настъпателност и непримиримост към буржоазната идеология. Важно място в партийното ръководство на идеологическата дейност заема принципът за единството между теорията и практиката, връзката ѝ с живота, достъпността ѝ до широките народни маси.

Като очерта голямото значение на идеологическата работа на Партията в обществения живот, Десетият конгрес отдели специално внимание на развитието на нейната широка проблематика по основни направления и главни проблеми на съдържанието ѝ. Съществено място в решенията на конгреса заема задачата за подобряване структурата, организацията и управлението на идеологическите процеси на съвременния етап.

Тази конгресна задача кореспондира с постановката, дадена още от Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) за преустройството на идеологическия фронт, когато за пръв път в нашето партийно строителство бяха комплексно разгледани теоретическите и практическите аспекти на социалното управление на обществото: „За да се работи и в областта на идеологията целенасочено, с ясна перспектива за по-близките и по-далечните ни задачи и за средствата за тяхното постигане, необходимо е да се разработи цялостна, глобална стратегия на идеологическата дейност в тясна връзка със съвременните проблеми на нашето развитие; на борбата срещу идеологическата диверсия на империализма и по-нататъшното творческо развитие на марксистко-ленинската идеология, взета в нейната цялост и многостранност"[1].

Задачата да направим равносметка на постигнатото след конгреса с цел да мобилизираме още по-добре силите си за извършване на цялостно преустройство на идеологическия фронт, има два аспекта — първият изисква да направим критичен анализ на следконгресната дейност, а вторият — ръководими от конгресните решения и от постигнатото досега по тяхното изпълнение, да планираме бъдещата си работа в перспектива така, че да можем до следващия конгрес цялостно да покрием решенията на Десетия конгрес с необходимите идеологически дейности.

Анализи и планове в партийната практика са правени неведнъж. Новото в случая е, че на настоящия етап анализът и перспективният план следва в по-голяма степен да отговарят на нарасналите изисквания за научен подход към ръководството на идеологическата работа. Новото още е в това, че сега се намираме непосредствено след Декемврийския пленум, който даде нов метод за анализиране и решаване на комплексните проблеми на социалното управление — програмно целевият подход — един метод, който следва нашироко да бъде използван при решаването на многостранната идеологическа проблематика.

Излишно е да задаваме въпрос: можем ли, изхождайки от тези обстоятелства, да предявим повишени изисквания към анализа и ръководството на идеологическата дейност на Партията? Тези изисквания вече са предявени от самия Десети конгрес и от последвалия го Декемврийски пленум. Въпросът е, да се намери практическа реализа-

[1] Т. Живков, Основни насоки за по-нататъшното развитие на системата на управление на нашето общество, С., 1968, стр. 152—153.

Digitized by Google

ция на отношението на идеологическите работници на Партията към комплексното, пълно и навременно изпълнение на конгресната програма в идеологическата област, съобразена с повишените изисквания и новите постижения на науките за социално управление и партийно строителство.

В областта на масово-политическата работа Десетият конгрес определи множество проблеми. Беше поставена задачата да се разяснява аргументирано партийната политика, като се правят социално-демографски и социално-психологически характеристики на обекта на въздействието; широко да се популяризират успехите в социалистическото строителство; да се развива социалистическото съревнование и новите почини в него; своевременно и компетентно да се отговаря на въпросите, които вълнуват хората; да се построява масово-политическата работа върху основата на постоянно действуваща система за информация, да се въвличат най-отговорните партийни, стопански и държавни ръководители в масово-политическа работа; широко да се използват нови модерни технически средства в политическата агитация; да се разширява използването на живото слово в политическата агитация. Беше поставена задача да се развият по-нататък средствата за масова информация — печатът, радното, телевизията, списанията, книгоиздаването, кинефикацията, грамофонните плочи и магнетофонните записи — да се подобрява тяхната техническа база; да се засилва гъвкавостта и настъпателността в политическата агитация; да се подобрява квалификацията на кадрите и пр.

Естествено е да се смята, че цялата тази гама от проблеми не може да бъде решавана едновременно. Възниква въпросът за избиране стратегия на идеологическата работа на Централния комитет, тактика на идеологическата работа във всяка партийна организация, още повече в такива възлови звена, каквито са окръжните комитети на Партията. Перспективният план на окръжния комитет следва да отразява тактиката на организацията и ръководството на идеологическата дейност на комитета.

Подобно на характера на самата идеологическа дейност избирането на тактиката на нейната организация и ръководство е също изключително широк, сложен и труден въпрос. Затова започнатият разговор на страниците на списание „Партиен живот"[1] за издигане научното равнище на организацията и ръководството на идеологическата работа е много актуален. В него намират отражение както съдържанието и формите на идеологическата работа, така и методите и средствата на партийния стил. Идеологическият процес е така многообразен, сложен и многофакторен, както и самият процес на идеологическото въздействие върху хората.

* * *

Именно тази сложност, многостранност и многофакторност налагат към идеологическия процес да се подхожда преди всичко **комплексно.** От друга страна, своеобразието и обособеността на проблемите сами по себе си налагат към тях да се подхожда **диференцирано.** Така че научният подход към идеологическата работа е вътрешно противоречив: от една страна, той изисква комплексен подход, за да се оценява взаимодействието на всички фактори, за да се взема предвид многовариантността на решението на всеки проблем, а от друга страна — специален, конкретен, диференциран подход спрямо обособените групи трудещи се, съобразно специфичните особености на момента, място-

[1] Вж. „Партиен живот", 1973, № 1, стр. 37—55.

Digitized by Google

то, спрямо качеството и количеството на идеологическото въздействие, което се търси.

По такъв начин проблемът за ефективността на партийната работа се свежда до това, да се търси оптимално решение. Търсенето на оптимално решение налага, от една страна, идеологическата работа и нейното проявление да бъдат разглеждани като комплексно цяло, а от друга — да се следи, насочва и контролира проявлението на идеологическото въздействие сред отделните слоеве трудещи се — работници, кооператори, учащи се и другите по-специфични категории диференцирано. В практиката имат място както първият — комплексен или общ — така и вторият — конкретен или диференциран подход. При това практиката е много разнообразна.

Доколкото първоизточникът на проблема за нас беше свързан с анализа и планирането на дейността на пленумите и бюрата на окръжните и градските комитети на Партията, както и на окръжните ръководни органи на другите обществено-политически организации, ще използваме за илюстрация направената от нас категоризация на разгледаните през последните три години проблеми от тези органи.

Изследванията показаха, че в работата на бюрата на окръжните комитети на Партията преобладават случаите, когато се разглеждат общи, основни въпроси, валидни за работата на цялата окръжна организация и значително по-малко конкретни въпроси, засягащи отделни слоеве или категории трудещи се, или отделни партийни организации. Така например съотношението на комплексните към конкретните идеологически въпроси в бюрата на посочените окръжни комитети през последните 3 години е както следва: София — 18:11, Перник — 23:11, Благоевград — 23:14, Кюстендил — 15:9, Хасково — 20:12 и др.

Правилно е да се поддържа оптимално съотношение и в работата на бюрата на градските комитети. Ето например как варира то през посочения период в бюрата на градските комитети от Софийски и Хасковски окръг: Годеч — 24:11, Етрополе — 20:7, Самоков — 11:7, Хасково — 32:23 и др. Различно от това обаче е съотношението в друга група градски комитети: Ихтиман — 23:34, Елин Пелин — 12:3, Пирдоп — 16:23, Димитровград — 22:32.

Трудно е да се прецени оптимално правилното съотношение, тъй като в стила на комитетите има традиции и някои особени аспекти, които външно изглеждат противодействени, а в действителност са уравновесени. Практиката и логиката на организаторската дейност налагат в работата на споменатите ръководни органи да се утвърждава схемата с предимство на общите пред тази с предимство на конкретните материали. Така за бюрата на 7 градски комитета от Софийски окръг, взети заедно, това съотношение е 117:90, а за бюрата на 4 градски комитети II категория от Хасковски окръг — 110:38.

Такова съотношение позволява да се използва комплексният подход, който дава възможност проблемите да се разглеждат по-цялостно и всестранно.

Аналогично изражение намира комплексният подход в работата на пленумите на окръжните и градските комитети. От всичко 30 пленума, проведени през последните 3 години от 11 градски комитети в Софийски окръг, 22 са по комплексни проблеми и 8 — по конкретни. От всичко 23 проблеми, разгледани от 5 градски комитета в Хасковски окръг, 19 са комплексни и 4 — конкретни.

Безусловно за утвърждаване на комплексния подход в работата на посочените партийни комитети не може да се съди само по това съотношение. То показва само по-широкия диапазон на разглежданите проблеми. Друг е въпросът, че този диапазон, от една страна, може още да се разширява, а от друга — да води до повърхностност. Прак-

Digitized by Google

тиката показва, че посочените комитети не винаги отиват до комплексно разглеждане на всички проблеми. За пример може да служи организацията и ръководството на идеологическата работа като цяло — проблем, който действително на настоящия етап изисква комплексен подход. Липсват обаче разработки по този проблем в работата на бюрата на окръжните комитети в Благоевград и София, на градските комитети в Димитровград, Драгоман, Елин Пелин, Етрополе и др.

Програмно-целевият метод, развит от Декемврийския пленум, изисква да използваме нашироко комплексния подход на всички равнища на партийната работа. При това би трябвало да се започне с определянето на комплекса от проблеми, с разрешаването на които съответният партиен комитет се заема. За изходно начало служат решенията на Десетия конгрес, в които този комплекс е определен по ширина и дълбочина. По-нататък би следвало да се използва комплексният подход при организацията на разрешаването на проблемите.

На равнището на окръжен комитет прилагането на комплексния подход засяга както фазата на определяне на проблемите, с които комитетът ще се занимава, така и изискването не само да се разработват решения, но и да се стига до тяхното масово въздействие в сферата на първичната партийна организация, първичния колектив, индивида.

Комплексният подход налага идеологическата работа да бъде в подходящо съотношение с другите партийни дейности — организационната, стопанската, административната — в зависимост от характера на измененията, валидни за партийната дейност като цяло.

Ако проследим тематичната ориентация на пленумите на четирите окръжни комитета — Благоевград, Кюстендил, Перник и София, през последните 3 години, ще видим някои съществени изменения, които не бихме могли да обясним от гледна точка на комплексния подход: през 1969 г. те са провели общо 10 заседания, от които по организационни проблеми — 3, икономически — 3, административни — 1 и идеологически — 3. През 1972 г. на заседания на пленумите са разгледани 22 проблема, от които организационни — 8, икономически — 10 и идеологически — 2. Тази картина показва, че комплексът от проблеми, с които се занимават пленумите на окръжните комитети след Десетия конгрес, расте. В същото време съотношението на неговите компоненти значително се изменя в полза на икономическите въпроси. За някои окръзи като София и Благоевград това е силно очебийно. По-благоприятно е това съотношение, що се касае до измененията в работата на бюрата на 4-те окръжни комитета: през 1969 г. те са разгледали общо 133 проблема, от които организационни — 43, икономически — 51, идеологически — 24; през 1972 г. — от общо 293 разгледани въпроса 99 са организационни, 116 икономически, 53 идеологически.

Безусловно тук не става въпрос за точно количествено дозиране, което не бива да се търси. Нещо повече: не става дума дори да се прави оценка на работата на една или друга партийна организация, базирайки се само върху тези съотношения. Те говорят за характерния подход на един или друг ръководен орган и за евентуалните последствия, които могат да се очакват в съответната партийна организация, ако не са „неутрализирани" от друг противодействен нему подход. Такова „неутрализиране" се получава най-вече, когато партийните ръководни органи използват комплексния подход при вътрешното разглеждане на всеки отделен въпрос. Партийната работа, взета като цяло, е комплекс от проблеми, които имат обща идеологическа страна и конкретна, отразяваща се върху организационното състояние, стопанската политика и др. Добре е, когато чрез решаването на всеки въпрос партийният орган се стреми да постигне желаното комплексно идеологическо въздействие.

Digitized by Google

В този смисъл не би било правилно да се търси някакво количествено дозиране в съотношението между разглежданите проблеми. В същото време известно е, че колкото по-характерни стават дадени количествени натрупвания, толкова повече очаквани могат да бъдат определени качествени страни в работата на партийните органи. Показателно например е, че някои окръжни и градски комитети, които в продължение на 3—4 години поред не свикват пленуми по идеологическата работа, фактически насочват дейността на своите партийни организации едностранчиво. Следователно думата ни е за това и в количествения аспект на явленията да намерим опора за качествена характеристика, която, разбира се, сама по себе си не е пълноценна. С други думи: винаги да умеем да виждаме и оценяваме общото посредством единичното и да намираме проявлението на единичното в общото.

Отношение към разглеждания проблем има и друго съотношение — броят на разработените решения към броя на разгледаните контролно-аналитични материали. Тук по същество се съотнасят организационно-методическите и контролно-аналитичните функции на партийния орган. Разбира се, има голяма разлика в двата подхода — единият по своя характер е първичен, а другият — вторичен, вторият е зависим от първия.

Анализът показва, че през последните 3 години в идеологическата работа на пленумите, организационно-методическите конференции и съвещанията на окръжния комитет в Перник преобладават разработките пред анализите (11:5) и липсват мероприятия от контролен характер. Този недостатък се „неутрализира" частично от работата на бюрото на комитета, където разработките се отнасят към контролно-аналитичните материали както 5:29.

Казахме вече, че за да се прецени ефектът от единия и другия подход не е достатъчно да се опираме само на тези данни. И тук би следвало да подходим комплексно, преди всичко изхождайки от конкретната обстановка и от момента. Периодът непосредствено след конгреса изисква да се правят повече разработки и се приемат решения, без да се упражнява детайлен контрол. Колкото се отдалечаваме от конгреса, съотношението между разработването и контролирането на решенията би следвало да се изменя в полза на второто.

Възниква въпросът така ли изглежда това на практика? Нека сравним предконгресния период със следконгресния.

Работата на бюрата на градските комитети в Хасково и Димитровград, взети заедно една година и половина преди Десетия конгрес, се характеризира с 4 разработки, 12 анализи и 26 контролни мероприятия, а година и половина след конгреса — с 14 разработки, 12 анализи и 29 контролни мероприятия. Следователно този пример не може да потвърди наличието на правилна тактика в практиката.

Такава тенденция можем да видим в работата на бюрата на окръжните комитети в София, Кюстендил и др.

Комплексният подход осигурява по-голяма настъпателност на идеологическата работа, обединяване силите на всички масово-политически организации и идеологически институти, за да бият в една цел, за да са съгласувани и координирани въздействията от тяхна страна по време и място. Анализът показва, че постигнатото и тук не е достатъчно. Затова при разработката на перспективните планове окръжните комитети в Кюстендил, Перник, Благоевград и София отделиха специално внимание на този въпрос.

* * *

Виждаме, че комплексният подход има място в организацията на идеологическата работа както от теоретическа, така и от практическа

Digitized by Google

гледна точка. Но погледнат дори така абстрактно, този метод е противоречив сам по себе си. Ако, от една страна, той позволява да се вземат под внимание повече фактори, за да се насочва, анализира и контролира идеологическото въздействие по-цялостно, от друга, той не дава възможност всестранно да се огледа всеки от взетите под внимание фактори. Затова на всяко равнище и на всеки етап от работата в една или друга степен трябва да се използва и **конкретният**, диференцираният подход.

В партийната практика конкретният подход намира място както при разработките на проблемите и вземането на решенията, така и при контролирането на взетите решения. Знае се, че контролът е повече конкретен от решението. В отделни моменти този подход има дори преимущество пред комплексния — тогава, когато трябва да се анализира състоянието на работата по дадено решение в едно или друго място. От теоретическа гледна точка и най-конкретната проверка би следвало да вижда обстоятелствата комплексно, за да направи верни изводи. Практически диференцираният подход има място за самостоятелно проявление: нещо повече — той става абсолютно необходим, когато трябва да повишаваме качеството на проверката.

В практиката на споменатите окръжни партийни организации диференцираният подход се използва както преди конгреса, така и след него. Типичен пример е бюрото на градския комитет в Димитровград. Както преди конгреса (13:6), така и след конгреса (19:26) в неговите заседания преобладават конкретните материали. Бюрото анализира своята дейност през призмата на работата на отделни заводски и първични партийни организации и така стига до обобщения, валидни за дейността на цялата градска организация. Неправилно е обаче да се прекалява с използването на този подход, тъй като той изисква много повече сили и време.

Но критерият не е само във времето и силите. По-нататъшното свръхоптимално разширяване на диференцирания подход води до сериозни недостатъци: отстъпва се от научния, високоефективния вариант, накърнява се и се ощетява инициативата, творчеството, стимулите в работата на долустоящите комитети, изразходват се много повече сили от необходимото.

* * *

Диалектическата връзка между **комплексния** и **конкретния подход** е очевидна. Те имат повсеместно проявление както отделно взети, така и реализирани един чрез друг. Абсолютизирането както на единия, така и на другия е вредно за ефективността на идеологическата работа, отдалечава организационната практика от научността.

Въпросът за оптималното съотношение между комплексния и конкретния подход в една по-широка перспектива на теоретическо разглеждане ни довежда до диалектическия философски въпрос за съотношението между общото и особеното, до метода за възхода от абстрактното към конкретното и обратно. Нашата задача се свежда до това, да намерим методологическа позиция за по-ефективно прилагане на този закон на марксистко-ленинската диалектика в една конкретна област — идеологическата.

Марксистко-ленинската наука утвърждава правилото, че не бива да се фетишизира и мистифицира нито общото, нито конкретното. Известни са много случаи в живота на някои партии, които не са могли да стигнат до единство на общото и конкретното и това ги е довеждало не само до теоретически, но и до големи практически грешки.

Постоянно следва да се търси мярка в съотношението между общото и конкретното, комплексното и диференцираното.

Digitized by Google

Създаването на комплексната система за работа в дадена област на партийния живот е начало. От момента на нейното утвърждаване следва да се обърнем с лице към конкретната дейност, да изследваме и изменяме положението в различните конкретни области. Това правило е полезно да се знае особено сега, когато много от партийните комитети разработиха системи за работа в една или друга област и сега конкретният подход може да вдъхне живот на тези системи.

Марксистко-ленинска истина е, че основен критерий за оценка на партийната дейност е практиката. В практическата си изява партийните комитети определят съотношението между комплексния и конкретния подход, съобразявайки се с момента на организационното действие, със състоянието на делата, със специфичните особености на обекта на идеологическото въздействие. Не бива обаче да се смята, че тази територия на научния подход е неуправляема. Напротив, перспективният план за един по дълъг период от 3—5 години би следвало да бъде съобразен с това изискване.

Непосредствено следконгресните периоди изискват относително повече общи решения, валидни за цялата окръжна организация, и помалко конкретни. Колкото повече се отдалечаваме от конгреса по време, следва да се изменя съотношението в полза на конкретния подход.

Изводът за момента е: през двете години след Десетия конгрес на Партията силите на окръжните комитети бяха заангажирани повече с разработването решенията на конгреса в по-обща, комплексна форма. Настоящата година е преломна, все повече следва да се дава преднина на конкретния подход, на анализа на постигнатото, на контрола по изпълнението на взетите решения и довеждането на задачите до низовите звена.

Радостно е, че този извод все повече се осъзнава. Така след направения структурен анализ на досегашната следконгресна работа Софийският окръжен комитет прецени, че все повече следва да се засилва в бъдеще конкретният подход в идеологическата работа, за да се отива към реализация на вече приетите решения. Пример на широко използване диференциран подход в партийната работа беше неотдавна разгърналото се повсеместно движение за преразглеждане на насрещните планове на трудовите колективи с цел да се разкрият повече резерви.

Практиката потвърждава наличието на комплексен подход в следконгресния период. Анализът на примерите, взети от периода преди Десетия конгрес, обаче все още не потвърждава осъзнаването на необходимостта да се използва по-широко конкретният подход в предконгресния период. Това налага да се обърне внимание на необходимостта от засилване на контролните функции на партийните комитети в настоящия момент.

Въпросът за търсенето на оптимално съотношение между комплексния и диференцирания подход в партийната работа зависи и от състоянието на нещата по всеки отделно взет проблем. Етапът на общественото развитие всеки момент дава живот на един или друг идеологически проблем. Всеки от тях възниква, обособява се и живее, докато бъде преодолян от организационното въздействие на Партията. В момента на възникването той се осъзнава и изучава от Партията, после се търсят и разработват методика, форми и средства за неговото разрешаване. „Отмирането“ му в най-голяма степен е резултат на масовото идеологическо въздействие от страна на партийните органи и средства върху съзнанието на трудещите се, свързано е с работата на Партията най-вече в първичната партийна организация, първичния трудов колектив, индивидите. Този последен период е най-пол-

Digitized by Google

зотворен в партийната практика. Той съвпада с изискването за по-широко прилагане на диференцирания подход, контрола по жизнеността на вече разработените форми, средства и методи на работа. Следователно настоящият момент все повече се характеризира с масово възприемане и усвояване от трудещите се на идеологическото въздействие, което носят решенията на Десетия партиен конгрес.

Наред с това настоящият момент позволява в стила и методите на идеологическата работа да се използва както комплексният, така и диференцираният подход. Задачата е логически да се разделя и осмисля приложението на единия и другия подход, да се осъзнава специфичността, която притежава всеки от тези методи да се превръща в своя противоположност на различните равнища на тяхното проявление, да се търси особеното място за приложение както на единия, така и на другия подход в идеологическата дейност на Партията.

Методика за длъжностни характеристики

СИМЕОН СИМЕОНОВ

Подборът и разпределението на кадрите като един от основните ленински принципи за политическо ръководство и управление на обществото изисква да се работи сериозно и с високо чувство за отговорност при практическото реализиране на партийната политика.

Животът показва, че работите вървят добре там, където хората уважават своите ръководители не само за политическите, деловите и организаторските им способности, но и за човечността им, за нравствената чистота. Тези качества безспорно се проявяват в непосредствената практическа дейност. Ето защо и преките контакти, живата връзка с дейците в изпълнение на задачите дава възможност вярно да бъдат оценявани техните достойнства и недостатъци. В същото време опасността от субективизъм при оценяването е голяма и заплашва да нанесе вреда на обществените интереси. „На сегашния етап особено наложително е партийните органи и организации да засилят борбата против проявите на субективизъм, едностранчивост и незадълбоченост при оценката, подбора и разпределението на кадрите“[1]. Тук особено ярко изпъква необходимостта да се търсят все по-съвършени методи и средства за оценяването на сложната и многообразна гама от качества (политически и делови, нравствени и естетически, психологически, педагогически, мирогледни и пр.), която характеризира и профила на съвременния ръководител в социалистическото общество. Определяща роля в цялата тази съвкупност от черти обаче имат **политическите и деловите качества** на личността на ръководителя. Като разглежда въпроса, свързан с необходимостта „да се приведат стилът и методът на работа на кадрите в съответствие с новите задачи“ в доклада си пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП др. Тодор Живков изтъкна съвсем определено „необходимостта от възпитаване на такива ценни ка-

[1] X конгрес на БКП, Отчетен доклад, Партиздат, С., стр. 152, 1971.

Digitized by Google

чества у съвременния ръководител, независимо от неговия ранг и място, като:

а) **политически** качества:

— да бъде предан на класата и Партията;

— да разбира дълбоко партийната и държавната политика и да воюва за нейното изпълнение;

— да има творческо отношение към конкретната политика, която се разработва и провежда от Партията в неговия сектор на работа;

— да възпитава масите в комунистически дух, да умее да работи с тях и да ги организира;

— да притежава високи морални качества и да дава личен пример;

б) **делови** качества:

— да умее да ръководи и да работи с трудовия колектив;

— да има необходимата квалификация, отговаряща на съвременните постижения на науката и техниката;

— да познава и умее да ръководи производството;

— да владее съвременните методи и средства за вземане на решения, за тяхното изпълнение и контрол"[1].

В това отношение е необходимо да се изгради постоянно и ефективно действуваща система, която да осигурява качествена подготовка и преподготовка на кадрите от различните сфери на нашия обществен и културен живот. За усъвършенстването на цялостната кадрова работа в различните по мащаб и характер предприятия, организации и учреждения обаче е наложително предварително да бъдат обезпечени някои организационни предпоставки. Кои са те?

— разработване на професиограми (професиограмата представлява разширена, но сравнително изчерпателна сводка, която характеризира дадена професия от възможно най-различни аспекти и се съставя с усилията на различни специалисти — икономисти, организатори на труда, психолози, физиолози, лекари, прависти и др.). В професиограмата освен общите данни и характеристиката на професията се изясняват икономическите условия, организацията на труда, социалистическите форми на труда, ергономическите, санитарнохигиенните, психо-физиологическите и социално-психологическите условия, влиянието на професията върху работещия и др.

— изготвяне на длъжностни характеристики;

— определяне на професионално значимите критерии и показатели;

— разработване на скали за оценяване на критериите и показателите;

— класификация на професиите и др.

Качественото разработване на посочените предпоставки е възможно на основата на организирането и провеждането на специални изследвания както по отношение на личността на работещия, така и по отношение на конкретните професионални дейности, и то при използването на високоефективен подбор от методи и средства. Към него могат да бъдат отнесени: наблюдението, фотографията на работното време, проучване на резултатите от дейността на работещия, беседата, методът за изучаване на трудовите прийоми, проучване и анализ на документи, интервюта. Особено надежден при проучването на някои професионални дейности (напр. ръководни кадри, някои специалисти и др.) е методът за дистанционно наблюдение, с помощта на който се отстранява влиянието на изследователя върху изследвания обект.

---

[1] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на X конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, Доклад пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП, 1972, стр. 135.

Digitized by Google

Ръководен фундамент при разработването на проблема за длъжностните характеристики е огромното теоретическо и практическо наследство, което остави В. И. Ленин, както и основните документи на нашата Партия. Те са солиден източник с голяма познавателна, научна и методологична стойност. Творческото използване на ленинския принцип за подбора и разпределението на кадрите съобразно конкретните условия дава възможност за разработването и внедряването на нови форми, методи и средства при работата с кадрите като конкретизация на този принцип и потвърждаване на неговата научност и жизненост.

Длъжностните характеристики като официален нормативен документ и особено важен елемент в общата структура на управлението на предприятията, организациите или учрежденията играят съществена роля за усъвършенстването и по-ефективното управление на системата за работа с кадрите. Тяхното основно предназначение се заключава в сравнително най-точното диференциране на функциите между различните длъжности и изискванията, предявявани към кандидата за съответната длъжност. В известен смисъл длъжностните характеристики са средство за регулиране най-рационалното разпределение на функциите за всеки пост, но и на общото управление на кадровия потенциал. Разработването на длъжностните характеристики изисква да се познава много добре съответният вид трудова дейност — неговата сложност, трудност, интензивност и пр., като се отчита влиянието на редица фактори — съдържанието и характера на конкретната професионална дейност, разнообразието на работата, степента и характера на отговорност, условията на труда, квалификацията и др. В резултат на предварителни проучвания и обсъждания разработването на длъжностните характеристики би могло да става по определена план-схема, която се състои от следните седем основни елемента:[1]

1. **Общи данни.** Тук обикновено се отбелязва наименованието на професионалната група, в която влиза съответната длъжност, наименованието на длъжността, политическата принадлежност, квалификацията и необходимия трудов стаж.

2. **Същност и значение на длъжността.** В тази част е необходимо съвсем ясно и точно да бъде изяснено мястото, ролята и значението на длъжността не само в рамките на професионалната група, към която се отнася, но и по отношение на останалите длъжности в рамките на предприятието, организацията или учреждението.

3. **Описание на работата.** Задължително се прави не само описание на основните видове трудова заетост, но и характеристика на извършваните дейности.

4. **Основни задачи.** Това е най-важният елемент в цялата план-схема. Той съдържа изясняването на задълженията (служебни, обществени и специални), правата (произтичащи от характера на длъжността и непосредствено свързани с нея), и отговорностите (за хората, техниката, организацията, финансите, технологията и др.), свързани с изпълнението на конкретните функции на длъжността. Във връзка с това заслужава да се отбележи регламентирането на обществените задължения, с което се цели както работникът, така и ръководителят да изпълняват конкретна обществено-полезна работа, в резултат на което да се повишава тяхната обществено-политическа активност.

5. **Комуникативна характеристика на длъжността.** От практическа гледна точка изключително важна се оказва необходимостта да бъдат изяснени връзките на длъжността както в рамките на предприятието, организацията или учреждението, така и извън тях. Тук се посочват точно линейните и функционални връзки, т. е. връзките на длъжността с останалите длъжности на нейното равнище, както и с тези, намиращи се на по-високо или по-ниско от нея равнища.

6. **Персонална професионална перспектива.** Това е един много важен компонент, който отсъствува при сегашните длъжностни характеристики. Той предвижда реалните възможности за развитието на титуляра, заемащ дадена длъжност (напр. възможности за допълнително материално стимулиране, за издигане и развитие. За усъ-

[1] Предлаганата план-схема за разработване на длъжностни характеристики е изготвена, като е взет предвид опитът на социалистическите страни и преди всичко този на Съветския съюз в тази насока, нашият опит — на МТСГ, НИИ по труда, както и личният опит на проф. д-р Р. Янакиев, Г. Калпушанов, Вл. Христов и др.

Digitized by Google

вършенствуване и др.). Липсата на конкретна персонална перспектива за развитиетс на дееца обикновено се отразява неблагоприятно върху неговия професионален стабилитет и като правило завършва с напускане на длъжността. С особена сила това важи за по-младите кадри.

7. **Изисквания към кандидата за длъжността.** Въпросът за определянето на професионално-значимите изисквания на длъжността, които тя предявява към кандидата, е от особена важност. От неговото успешно решаване в много голяма степен зависи действеният характер на длъжностните характеристики. Тези изисквания могат да бъдат систематизирани в следните основни групи:

— политически и делови
— нравствено-етически и естетически
— педагогически
— по специалната професионална подготовка
— общи физически и медицински
— психо-физиологически
— психологически
— по общата култура.

Показателите, отнасящи се до първия елемент на план-схемата, имат предимно паспортен характер. Те не създават особени затруднения при уточняването, докато разработването на останалите изисква сериозна, целенасочена и организирана работа не на отделни личности, а на цели колективи с оглед на тяхното по-прецизно, задълбочено и изчерпателно характеризиране. Без да предявява особени претенции, предлаганата примерна методика за разработване на длъжностни характеристики е приложима с еднаква сила по отношение на длъжностите както в сферата на материалното производство, така и извън нея. За по-качественото разработване на характеристиките е необходимо да бъде използван цял комплекс от методи, достатъчни да се набере необходимата информация за характеризирането на отделните компоненти от план-схемата, а именно:

1. Наблюдение.
2. Фотография на работното време.
3. Проучване и анализ на документи.
4. Анкета.
5. Интервю.
6. Метод на експертите.

Наблюдението заема важно място сред общия комплекс от методи. Като подход на научното изследване той изисква съзнателно, целенасочено, организирано и продължително да се проследяват и изучават дейностите, извършвани от заемащия една или друга длъжност, при определени условия и организация на работата. Наблюдението успешно може да се използва при разработването на длъжностни характеристики при условие, че то правилно се планира и организира. В зависимост от това субективните елементи при обобщаването се свеждат до минимум. Осигурява се по-голяма обективност на изводите.

Фотографията на работното време, като особена разновидност на наблюдението, позволява посредством фотохронометриране да бъде направена пълна регистрация на дейностите, извършвани от титуляра на всяка длъжност, като се отчита тяхната повтаряемост и времетрайност. В протоколи за наблюдение и фотохронометраж се регистрират дейностите, които извършва титулярът от дадена длъжност. Този документ дава възможност да се определи както относителният дял, така и разходът на време за всяка една от дейностите. (Вж. стр. 24.)

Отчитането на данните по посочените основни показатели допринася правилно да бъдат характеризирани отделните елементи от план-схемата и в значителна степен да бъдат определени „най-много значимите", „значимите" и „най-малко значимите" изисквания, обективно предявявани от конкретната длъжност към нейния титуляр.

Целесъобразно е използването и на метода „проучване и анализ на

Digitized by Google

ПРОТОКОЛ
ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ФОТОХРОНОМЕТРАЖ НА РАБОТНОТО ВРЕМЕ

Наименование на предприятието, организацията или учреждението . . . . . Подразделение . . . . . Професионална група . . . . . Длъжност . . . . . Обект на НФХМ . . . . . .

Начало на НФХМ . . . . . .
Край на НФХМ . . . . . .
Обща продължителност . . . . . .

№ по ред	Наименование на извършваните дейности	Начало	Край	Обща продължителност	Бележки от наблюдението
		час мин. сек.	час мин. сек.	час мин. сек.	

Дата . . . . . Провел изследването: . . . . . .
(подпис)

документи". С негова помощ се набира информация от различни писмени източници (напр. правилници, наредби, щатни таблици, лични кадрови досиета и пр.), които имат повече или по-малко отношение към въпроса за разработването на длъжностни характеристики.

Анкетният метод осигурява голямо количество информация посредством специални въпросници. При подготовката на въпросника обаче следва да се спазват твърде много изисквания — въпросите да бъдат правилно планирани, конкретни, кратки и ясни. Той не трябва да бъде много голям по обем и същевременно да бъде така оформен, че да позволява данните да се обработват сравнително лесно.

Интервюто е също един от основните методи. Той дава възможност още по-пълно и задълбочено да бъдат характеризирани конкретните длъжности. То е и ефикасно средство за контролиране на информацията, получена чрез използването на други методи.

Методът на експертите може да бъде използван най-вече при определяне на професионално-значимите изисквания, предявявани от длъжността. С помощта на този метод се предвижда оценяването на изискванията да става от експерти по трибална система в три степени: „най-много значими", „значими" и „най-малко значими". На тази основа е възможно да бъде изяснен не само профилът на всяка длъжност, но и да бъде направена класификация на длъжностите за нуждите на по-качественото подбиране, оценяване и издигане на кадрите. Всеки един от експертите отбелязва със знака плюс (+) степента, която дава на всяко едно от изискванията в общия набор. След това данните от преоценките на експертите се обработват с помощта на съответни математически способи, в резултат на което се определят и „най-много значимите", „значимите" и „най-малко значимите" изисквания към съответните длъжности. Макетната карта за определяне на професионално значимите изисквания на длъжността е проведена в процеса на експериментално изследване и се предлага като надеждно средство при разработването на длъжностни характеристики. (Виж стр. 25.)

Резултатите от разработването на длъжностните характеристики зависят много от предварителната организация и подготовка. Към как-

Digitized by Google

во накратко се свеждат те? Формира се комисия от 3 до 5 души. Тя отговаря за разработването на длъжностните характеристики. Уточняват се групите и колективите, които ще вземат участие в разработването на характеристиките, прави се пълен списък на длъжностите в предприятието, организацията или учреждението, разработва се план-програма и др.

Цялостният процес на разработване на длъжностните характеристики преминава през следните няколко етапа.

ПЪРВИ ЕТАП: Щателно се проучват дейностите, организират се наблюдения и фотохронометраж на работното време от предварително подготвени специалисти за всяка длъжност в организацията или учреждението. Времето за наблюдение и фотохронометраж трябва да бъде най-малко за длъжностите от производствената сфера — еднодневно, за специалисти — три дни (като правило — началото, средата и края на работната седмица) и за ръководни длъжности — най-малко седмично. Времето за наблюдение може да се удължава в зависимост от конкретния случай до пълното и точно изясняване на основните видове трудова заетост. Като правило обаче провеждането на допълнителни наблюдения се налага рядко. Освен с помощта на тези методи необходимата информация за същността на извършваната работа може да бъде получена и посредством анкетно допитване до титуляра на съответната длъжност. От него се иска да направи не само подробно описание на своята работа, на това, което фактически върши, но и кое той счита, че не е в неговите задължения. Има ли функции, които според него не са присъщи на неговите задачи. Обикновено се допитват до най-добрите титуляри от дадената длъжност.

Във връзка с това се разработва въпросник, който включва основните въпроси на план-схемата на длъжностната характеристика. Пред непосредственния ръководител се поставя задачата, като отчита спецификата и характера на длъжността и нейното място в общата структура на организацията, да опише сравнително изчерпателно и по възможност обективно какво би трябвало да върши заемащият длъжността.

За длъжността дават мнение и онези ръководители, които в общите си взаимоотношения кореспондират с нея. Съответно събраната информация се обработва от членовете на отговорната комисия в подходящ за обсъждане вид. Точното описание на дейностите, характерни за всяка длъжност, има определено значение за изясняването на служебните и обществените задължения, права и отговорности. Голямата трудоемкост на етапа го характеризира като най-продължителен. На този етап се използва целият инструментариум за всестранното характеризиране на компонентите от структурната план-схема на длъжностната характеристика.

ВТОРИ ЕТАП: След като бъде набрана необходимата информация, отговорната комисия преминава към разработване на характеристиките. Подготвя проекти и ги внася да бъдат обсъдени от един сравнително широк състав на организацията.

Участвуват освен членовете на отговорната комисия още и непосредствените ръководители и длъжностните титуляри. Комисията взема предвид направените бележки и препоръки и ги отразява при допълнителното прецизиране на характеристиките.

ТРЕТИ ЕТАП: Допълнително прецизирани, длъжностните характеристики се поставят отново на обсъждане, но вече на едно по-високо равнище. Съгласуват се с ЦК на професионалните съюзи (изключение правят някои специални и партийни длъжности, чиито характеристики се съгласуват с други по-висшестоящи органи), след което се оформят окончателно и се внасят за утвърждаване от ръководството на съответната по-висшестояща инстанция.

КАРТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ПРОФЕСИОНАЛНО ЗНАЧИМИТЕ ИЗИСКВАНИЯ НА ДЛЪЖНОСТТА

№ по ред	Списък на общия набор от изисквания	ПРЕЦЕНКА НА ЕКСПЕРТИТЕ — Изисквана степен за длъжност		
		Най-много значими	Значими	Най-малко значими

Дата . . . . . Подпис на експерта: . . . . . .

ЗАБЕЛЕЖКА: Методиката е успешно експериментирана в завод „Ст. Димитров" — гр. Мездра с най-активното участие на заводския партиен комитет.

Digitized by Google

ЧЕТВЪРТИ ЕТАП: На този етап по-висшестоящата инстанция се разпорежда във връзка с внедряването и практическото използване на длъжностните характеристики при работата с кадрите в предприятието, организацията или учреждението.

Отпечатани в сборник, длъжностните характеристики се съхраняват в съответното бюро „Кадри и кадрова работа", като до тях се осигурява достъп не само на работещите от даденото предприятие, организация или учреждение, но и на всички, интересуващи се за оваканте-ните и новоразкрити длъжностни места. Опълномощени лица в бюрото се грижат правилно да бъдат използвани длъжностните характеристики и да се внасят конкретни изменения в тях, като се спазва възложеният общ методически порядък. В тези случаи се провеждат само допълнително уточняващи проучвания. Бюрото „Кадри и кадрова работа" е пряко подчинено на директора по кадрите, а там където няма такъв — на директора на предприятието, организацията или учреждението. Своевременното отразяване на промените в длъжностните характеристики е задължително, ако искаме те да бъдат действително надежден и ефикасен инструмент в ръцете на хората, работещи в сферата на управлението.

Поставените от X конгрес и Декемврийския пленум на Партията задачи за подобряването на работата с кадрите задължава преди всичко партийните комитети и дейци непрекъснато да търсят нови форми и средства, да усъвършенстват работата по подбора, оценката, издигането, разпределението и развитието на кадрите в конкретните сфери на действие.

Съставът на окръжната партийна организация

ВИЧО ИЛИЕВ
завеждащ отдел „Организационен"
на ГК на БКП — Бургас

Анализът на състоянието в Бургаски окръг показва тясната зависимост между измененията в социално-класовата структура на обществото и състава на Партията.

Днес нашият окръг е крупен промишлен, транспортен, туристически и селскостопански център.

Ето някои данни, които характеризират качествените изменения, настъпили в икономиката на окръга[1].

Съотношението на промишлената спрямо селскостопанската продукция от 57,1:42,9 през 1960 година се е променило на 85,4:14,6 през 1970 г.

Най-важният извод е, че окръгът е придобил подчертано промишлен характер. С бързи темпове се развива и селското стопанство. За същия период то увеличи своята продукция близо 2 пъти.

Настанаха прогресивни изменения и в структурата на отраслите на промишлеността. Доминиращо място зае нефтохимическата (топливната) промишленост, чийто относителен дял от 1,1 през 1960 г. достигна

[1] Всички данни са за периода 1960—1970 г.

Digitized by Google

44,4 процента през 1970 г. Увеличение бележи и относителният дял на каучуковата и химическата промишленост — от 0,1 на 5 процента и промишлеността за строителни материали — 0,7 на 1,7 процента. Строителното производство е нараснало повече от 5 пъти.

Развитието на отраслите на материалното производство и настъпилите структурни промени в икономиката на окръга предизвикаха съответни изменения и в броя и структурата на заетите лица в сферата на материалното производство.

Ето каква е динамиката на тези изменения:

Отрасъл	1960	1965	1970
Промишленост	100	119	154
Строителство	100	144	205
Селско стопанство	100	86,7	68,6
Транспорт	100	143	176
Търговия и материално снабдяване	100	144	202
Други отрасли на материалното производство	100	133	125
Общо заети	100.	102	105,5

Вижда се, че през изтеклото десетилетие непрекъснато и закономерно са се увеличавали абсолютният брой и относителният дял на заетите в материално производство, в отраслите на промишлеността, строителството, транспорта и търговията, а са намалявали броят и относителният дял на заетите в селското стопанство. Това е резултат от прогресивните изменения в икономиката на окръга. С най-висок темп са се увеличавали заетите в строителството, търговията, транспорта и промишлеността. Причината е в някои особености на развитието на различните отрасли. Широките мащаби на строителството на промишлени предприятия, транспортни съоръжения, туристически комплекси, жилищни и културно-битови сгради доведе до удвояване на заетите в тази дейност. Развитието на стопанския туризъм е причина за удвояване на работната сила в отрасъла търговия и материално-техническо снабдяване. Изграждането на предприятия, съоръжени с модерна техника и прилагащи съвременни технологии, води до интензивен път на развитие на промишлеността. Поради това при увеличение на промишлената продукция с 442,8 процента броят на заетите лица се е увеличил само с 54 процента.

Освен структурните промени на работната сила настъпиха и качествени изменения в социалния състав, професионалната и общообразователната подготовка на трудещите се. Нарасна количествено работническата класа в окръга. Появиха се нови нейни отреди, като тези на нефтохимиците, машиностроителите, корабостроителите, океанските риболовци, моряците от танкерния флот. Значително повече са автотранспортните работници, строителите, търговските работници, миньорите и др. Сериозни изменения настанаха в професионалния състав и в характера на труда на заетите в различните отрасли. Появиха се нови работнически професии, като тази на операторите, апаратчиците, лаборантите и др. в нефтохимическата промишленост, които са по същество професии на умствения труд. Нови професии възникнаха и в строителството — механизатори, кранисти, монтажници, металоконструктори. Расте броят на механизаторите и другите специалисти в селското стопанство. Широката механизация на товаро-разтоварните работи в пристанището коренно измени характера на докерския труд.

Digitized by Google

Всички промени, за които стана сума, са в унисон с общата тенденция на развитие на нашето общество. Те са още едно потвърждение на жизнената сила на партийната политика в изграждане на развито социалистическо общество, намерила въплъщение в приетата от Десетия конгрес Програма на Българската комунистическа партия.

Изменя се съставът и структурата на окръжната партийна организация.

Промените в състава на окръжната партийна организация са закономерно явление. Те са неотделими от общия процес на развитие и усъвършенстване на Партията като цяло. В голяма степен характерът на тези изменения се определя от особеностите на икономическия облик на окръга.

Изследването показва, че развитието върви главно в две направления: изменят се количественият и качественият състав на партийните редове; усъвършенстват се структурата на партийните звена и разпределението на комунистите в различните сфери на живота.

Какво показват данните?

През периода 1960—1970 година броят на комунистите в окръга е нараснал от 22 177 на 30 948, или с 39 процента. На всеки 13 жители и на всеки 8 души от активното население се пада по 1 комунист. А как се изменя качественият състав?

Абсолютният брой на работниците, членове на Партията, се е увеличил с 52 процента, а относителният им дял е нараснал с близо 4 пункта и заема 43,20 процента от общия състав на окръжната организация. Това отговаря както на нарасналото значение на работническата класа, така и на следваната линия в редовете на Партията социалната група на работниците да има ведущо положение. Увеличен е и абсолютният брой на селяните и служителите съответно с 28,1 процента и 54,2 процента. Относителният дял на селяните е намалял с 2,4 пункта, а този на служителите се е увеличил с 1,8 пункта. Това също отразява обективните процеси на изменение в ролята, мястото и значението на тези социални категории. Известно е, че абсолютният и относителният дял на заетите в селското стопанство намаляват. Стесняват се и възможностите (базата) Партията да черпи попълнение от тях. Увеличаването на относителния дял на служителите и по-високият темп на нарастване на абсолютния им брой се дължи на нарастване броя на научно-техническата, художествено творческата и другите групи на интелигенцията в окръга и стремежът на партийните организации да осигурят необходимото партийно ядро сред тези среди. Над 2/3 от новоприетите комунисти по социално положение „служещи" през последните 3—4 години са с инженерни, икономически и други специалности.

Като много положителни могат да се оценят и промените в образователното равнище на комунистите. Расте абсолютното число и относителният дял на хората с висше, полувисше и средно специално образование. Партийните членове с висше и полувисше образование са се увеличили 2,7 пъти, а относителният им дял се е удвоил. Броят на инженерите и архитектите е нараснал близо 6,5 пъти (от 128 на 806), на селскостопанските специалисти с висше образование 3 пъти (от 159 на 450). Най-силно е нараснал относителният дял на комунистите със средно специално образование — 3,2 пъти. Те са 13 процента от общия състав. Това се дължи на обстоятелството, че в редовете на работническата класа навлизат значителни попълнения от млади работници, завършили техникуми и средни професионално-технически училища. Те са носители на по-висока обща и техническа култура. Приемането им в партийните редове обективно съдействува да се повишава компетентността и авангардната роля на партийните организации. С по-нис-

Digitized by Google

ки темпове се увеличават комунистите със средно общо образование. Причината е съзнателно провежданата линия — да се ограничава приемането в Партията на служители извън сферата на материалното производство.

Показателите за възрастовия състав сочат, че макар и да е нараснал абсолютният брой на комунистите до 30 години с 39 процента, то все още окръжната организация не може да преодолее процеса на стареене. Докато през 1960 г. 50 на сто от членовете ѝ са били на възраст до 40 години, то в 1970 г. до тази възраст са 42,4 на сто.

Как се усъвършенствува структурата на партийните звена и разпределението на комунистите по отрасли?

Изменя се мрежата на партийните комитети и първичните партийни организации. Сега в окръга няма селище, квартал, предприятие, учреждение, където да не е осигурено партийно ядро, където да не пулсира най-малката клетка на Партията — първичната партийна организация.

За илюстрация на това ще си послужим отново с цифрови данни и сравнения.

Числото на първичните партийни организации се е увеличило с 34 процента, т. е. почти толкова, с колкото е нараснал и численият състав на окръжната партийна организация. По-чувствително се разширява мрежата на първичните организации в: промишлеността — почти 2 пъти, строителството — повече от 2,5 пъти, транспорта — над 2 пъти. Почти не е изменен броят на организациите в селското стопанство.

През периода 1960—1970 г. бяха създадени партийните организации в такива крупни стопански единици като: Нефтохимическия комбинат и заетите в него строителни организации, ДСП „Океански риболов", „Български танкерен флот". Тези партийни отряди както по ядрото на комунистите, така и по значение заемат ведущо положение в окръга. Нови организации бяха създадени и в научноизследователските институти, Висшия химико-технологически институт, електронноизчислителните центрове, т. е. в сектора на науката, образованието и техническия прогрес. Нови моменти има и в мрежата на първичните партийни организации в селското стопанство. Създадени са организации в бригадите за комплексна механизация и промишлено производство, в предприятията и управленията на аграрно-промишлените комплекси. Важни звена в окръжната организация са и първичните партийни организации на танкерите и риболовните траулери, които функционират в просторите на световния океан.

Да се обърнем отново към цифрите. Те показват, че комунистите, заети в отраслите на материалното производство, са се увеличили с 37 на сто, а заетите в тези отрасли — с 5,5 на сто. Партийното ядро расте с по-бързи темпове и е стигнало 12,4 на сто за 1970 г. при 9,5 на сто през 1960 г. Най-бързо е нараствал броят на комунистите в строителството, в транспорта и в промишлеността. Ако съпоставим темпа, с който расте партийното ядро, с темпа, който бележи увеличаването на заетите в съответните отрасли, ще видим, че съществува съразмерност между тях.

Каква е регулиращата роля на окръжната партийна организация?

Окръжният комитет насочва вниманието на партийните комитети и организации да приемат нови членове там, където има нужда да се подобрява качественият състав на организациите и се увеличава партийното ядро, контролира да се спазват строго изискванията за индивидуален подбор на кандидатите.

Непосредствената организация и контрол по тези задачи възлага

Digitized by Google

на отдел „Организационен". Той редовно информира бюрото за работата, която се извършва. Освен подробния анализ на годишните отчети внася информации и при други случаи. Преценяваме и работата на отделни партийни комитети.

Градските, общинските и заводските партийни комитети също полагат грижи за регулиране на новото попълнение. ГК на БКП в Бургас на пленарно заседание през 1970 година разгледа въпроса за подобряване на количествения и качествения състав на градската организация като важно условие за повишаване на ръководната ѝ роля. Направи критическа оценка на състоянието на партийното ядро в различните сектори на живота в града. Утвърди мерки за един по-продължителен период. Конкретен и творчески подход към решаването на този проблем проявиха и комитетите в Карнобат, Айтос, Мичурин, Дъскотна, Камено, Черноморец, Долно Езерово, ЗПК, Нефтохимическия комбинат, МОК „Медни мини", завод „В. Коларов" и други. Всичко това съдействува да преодолеем някои неблагоприятни тенденции, по-успешно да решаваме някои неотложни проблеми за качествения състав на окръжната партийна организация. Този извод се потвърждава и от данните за приетите нови членове в окръжната организация през последните пет години (1967—1971).

От новото попълнение 54,6 процента са работници (за гр. Бургас — 80 процента), 20 процента селяни кооператори и 26,4 процента служещи и учащи се (студенти). Над 54 процента са с висше, полувисше и средно образование. С такава подготовка са 42 процента от работниците. Благоприятни са показателите и за възрастовия състав на новоприетите — 70,2 процента са на възраст до 30 години.

През последните 4—5 години се подобрява и обучението, и възпитанието на младите комунисти. Всяка година с тях се организират по райони на ГК, ОПК (АПК) семинари по проблемите на партийното строителство. Секретари и сътрудници на окръжния комитет ги запознават с основните организационни принципи на Партията и нормите на партийния живот. Обогатяват се и със знания по историята на Партията чрез викторини, срещи с активни борци, посещения на музеи, любни и исторически места, социалистически строежи. В Бургас към Вечерния партиен университет има факултет за младите комунисти.

Една от целите, които си поставяме с тези усилия, е съставът на партийната организация не само да съответствува, но да предшествува прогресивните изменения на социалната структура в окръга.

Digitized by Google

НА ВСЕНАРОДНО СЪРЕВНОВАНИЕ!

РЕЗЕРВИТЕ

ЦОНЬО МАРКОВ
секретар на ОК на БКП в Разград

Окръжната партийна организация в Лудогорието има решаващ дял в разработването на единни комплексни насрещни планове и за превръщането им в дело на трудовите колективи в АПК, стопанствата и т. н. Още миналата и особено през тази година се извърши огромна организаторска и масово-политическа работа, за да се насочи вниманието, както и да се мобилизират усилията на тружениците на село за разкриване на **допълнителни резерви** за по-висока обществена производителност на труда. В резултат на това и в общия процес на преустройство на социалистическото съревнование в съответствие с изискванията, които се поставиха в двете забележителни речи на другаря Т. Живков пред орденоносците и първенците, нарасна творческата активност и инициативата сред кооператорите в растениевъдството и животновъдството и особено у специалистите. Насрещният план в селското стопанство за 1972 г. бе изпълнен 103,2 на сто; осигури се ръст на общата продукция — 11 на сто; плана за чистата продукция бе изпълнен 102,2 на сто и се достигна ръст — 8 на сто.

Въпреки капризите на времето в окръга се получиха много добри средни добиви от дка при основните култури: царевица — 532 кг, пшеница — 377 кг, ечемик — 366 кг, слънчоглед — 214 кг, соя — 202 кг, захарно цвекло — 4165 кг и др.

В областта на животновъдството окръгът се класира на второ място в страната и бе награден от МЗХП. Средният млеконадой от фуражна крава достигна 3298 л, а настригът от овца — 6,840 кг.

Наша гордост са удостоените със званието „Герой на социалистическия труд" трима знатни овцевъди — Тотьо Йовчев, Иван Ганчев и Димо Атанасов, получили по над 10 кг вълна от овца.

Предадени бяха над договорните задължения на изкупвателните организации стотици тонове пшеница, фуражно зърно, зеленчуци, захарно цвекло, тютюн, вълна и др.

За всеотдаен труд и забележителни резултати при изпълнение на насрещния план за 1972 г. селските труженици в окръга получиха съответната висока оценка и благодарност от страна на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет др. Т. Живков.

Естествено, че това вдъхнови нашите кооператори, механизаторите и животновъдите, специалистите и стопанските дейци за усилен, благороден труд в изпълнение на насрещните планове на третата, решаващата година от петилетката. И в същото време ги задължава да не се примиряват с никакво неизпълнение или равнодушие, да не допускат и най-малкото примирение пред трудностите, откъдето и да идват те.

* * *

Неотдавна бюрото на ОК на БКП, като направи оценка в светлината на националните съвещания за изпълнението на насрещните пла-

Digitized by Google

нове през първите месеци на таза година и анализира резултатите в селското стопанство за изтеклите две години от петилетката, установи известно изоставане в някои отрасли и подотрасли, както и отделни неблагоприятни тенденции.

Все още е висока себестойността на животинската продукция. Незадоволително е равнището на производителността на труда в растениевъдството. Недостатъчно ефективно се използват макар и малкото поливни площи. Окръгът изостава с изпълнението на разчетите за гроздето, плодовете, фасула и месото.

Не са достатъчни темповете при изграждането и влизането в експлоатация на новите производствени мощности в селското стопанство.

Висока е яловостта и смъртността по селскостопанските животни.

Като взе предвид съществуващите слабости, както и големите изисквания, произтичащи от Декемврийската програма, бюрото на комитета постави задачата: да се разкриват непрекъснато допълнителните резерви на село, да се преодолее изоставането в производство на по-голям национален продукт, да се предоставят на трудещите се повече, с по-високо качество и по-голямо разнообразие селскостопански продукти.

Къде насочихме усилията си, за да се разкрият **неизползваните резерви?**

Под ръководството на отдел „Селскостопански" и с **помощта на научни сътрудници** от селскостопанските институти в Генерал Тошево, Варна, Образцов Чифлик, Плевен и Търговище се разработи научно обоснована програма за повишаване на културата на земеделието. След като я утвърди бюрото на окръжния комитет на Партията, към нея се приеха мероприятия за **обществен преглед** в селското стопанство.

Осъществяването на тази програма ще допринесе: целесъобразно и пълноценно да се използва **земята,** строго да се спазват технологиите при отглеждането на растенията и животните.

Общественият преглед, който вече правим, се превръща в действена форма за контрол и обмяна на опит както между отделните звена и ферми, така и между стопанствата и комплексите. Той ще приключи в окръжния център.

Този преглед се извършва по целогодишни планове, като проверките стават периодически, с участието на председателите на съветите на секретарите, председателите на АПК и на ТКЗС, секретарите на общинските партийни комитети и на първичните организации, специалистите и др. **Съответните комисии** обхождат ферми, блокове и т. н., разговарят с хората, а накрая обобщават положителните и слабите страни в работата.

Общ е стремежът на всяка производствена единица да се представи най-достойно, тъй като в края на годината предстои да се отчетат резултатите и се връчат материални и морални награди на първенците по определените показатели. Изградиха се и **окръжни комисии по отрасли,** които периодически правят проверки и излизат с цялостна оценка за работата по издигане на културата в определен участък на ТКЗС и за премиране на съответните ръководители.

Съществен **резерв** за по-висока ефективност на селското стопанство и за намаляване себестойността на продукцията ние виждаме в широкото внедряване на новите **промишлени технологии.**

Макар че в окръга има не малки завоевания, това обаче не ни удовлетворява. Ето някои от тях. Разсаждането на **тютюна** се механизира до 83 на сто, а низането — 85 на сто. В АПК — Исперих разходът на жив труд за 100 кг сух тютюн се снижи от 65 човекодни на 32, а в ТКЗС — Исперих слезе до 21 човекодни. Изцяло вече се извършва механизирано прибиране на **царевицата.**

Знатните механизатори Халил Якубов Алишев и Мехмед Алиосманов от ТКЗС — Исперих с комбайн „ЗМАЙ" ожънват по над 3500 дка на сезон. Значителни изменения и подобрения се направиха на зърнопощадките за почистване и изсушаване на зърното.

Digitized by Google

Около две трети от **лозята** вече са широкоредови и високостеблени, което увеличи производителността на труда над 3 пъти.

През годината ще се оформят изцяло **масивите** от полски култури, което води към най-производително използване на техниката.

С такъв темп се осъществява концентрацията и специализацията в **животновъдството**.

Чрез **преустройство** на съществуващите сгради **и ново строителство** до края на т. г. ще може да се отгледат на едно място — в рамките на АПК — телетата за угояване, в комплексите — Кубрат и Завет ще се поставят 220 000 кокошки носачки в клетъчни батерии, а АПК — Сеново ще отгледа 3 милиона бройлери; АПК — Разград и Исперих сега дават 96 на сто от цялото производство на свинското месо. Посредством прилагането и подобряването на съответните технологии в окръга се очаква ефект над 800 000 лв.

Голям **резерв** да се усвършенстват промишлените методи в растениевъдството и животновъдството е масово да се включват специалистите и механизаторите в **рационализаторското движение**.

Ето как бе класиран нашият окръг през 1972 г. по някои основни резултати от рационализаторската дейност в селското стопанство: по броя на изградените творчески колективи (80) е на второ място в страната; по икономическия ефект на 100 души от ИТР, ремонтни работници, механизатори и шофьори — 31 450 лв. е пети по ред; по изплатени авторски възнаграждения е четвърти; по брой на предложенията на 100 човека (7,60) е шести; а по реализиран икономически ефект 1 414 765 лв. е на пето място в страната.

Това показва, че наред с грижите за по-нататъшното масовизиране на рационализаторската дейност, за подобряване на качеството на подадените и внедрените предложения, както и увеличаване на размера на реализирания икономически ефект, е необходимо да се засили контролът от страна на ОКПС и управление „Земеделие" при ОНС, за да се издигне равнището на организация на техническото творчество.

Главното внимание за подобряване на работата по рационализаторството и изобретателното слетва да се насочи в АПК, където функционира технико-икономически съвет **(ТИС)**. От неговата дейност, поставена на планова основа, зависи превръщането му в истински дееспособен орган по рационализаторство и изобретателство. Наред с това по примера на добрите ТИС в окръга (в АПК — Исперих, Разград и МТС — Завет) трябва да се подобри снабдяването им с необходимата документация и се създава фонд „Изобретения и рационализации", като основен източник за финансиране на тази важна дейност, както и да се повишават системно знанията на специалистите, които се занимават с тези въпроси. Съсредоточаването на рационализаторската дейност в АПК дава положителни резултати и с това, че още с разглеждането и приемането на предложенията от ТИС чувствително се съкращава срокът до разширеното им внедряване, т. е. в повечето или всички съставни стопанства и предприятията в комплекса, с което се осигурява реализацията на значително по-висок икономически ефект.

Ето един такъв пример. Над 30 бракувани комбайни „СК—3" се преустроиха в самодвижещи се 5-тонни бункери. С тях се поема зърното от комбайните по време на жътвата, зареждат се редосеялките, обслужват се стопанските дворове през цялата година. Икономическият ефект за 1973 г. се очаква да възлезе на 240 000 лв.

Нашият окръг е основен производител на **люцерново семе.** При прибирането на люцерната с наличните машини става голямо разпиляване на семената. В МТС—Завет за всички комбайни се изготвят приспособления, с които семената ще се прибират без загуби. Само от това в окръга ще се икономисат около 350 000 лв.

В тази МТС се изработва и тютюнопризачна машина, която удвоява производителността в сравнение със съществуващите сега и значително подобрява качеството.

Дълъг е този списък на новостите, но не само това ни радва, а фактът, че всеки колектив се е заел да мисли и дава своя принос за решаване на проблемите.

Digitized by Google

* * *

В стремежа ни да се превръща науката в непосредствена производителна сила и да се ускори приложението на новите технологии изградихме **съвети на специалистите** по отделни отрасли и подотрасли. Всъщност това са нови функционални органи, тъй като им са делегирани пълномощия от бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС. Съобразно конкретната обстановка те дават указания и препоръки и разработват в перспектива основните насоки на отраслите.

При нас се изградиха съвети на специалистите: по царевицата, лозарството, зеленчукопроизводството, говедовъдството и овцевъдството. **Как работи един такъв съвет?**

В състава на съвета по овцевъдство начело с проф. Танев се включиха специалисти от МЗХП, най-добрите зоотехници овцевъди, от окръга и др. Съветът по свой план се събира, обсъжда и решава назрелите въпроси. На неговото последно събиране се обсъдиха резултатите от бонитировката и работата в племенните стада, както и изпълнението на плана за млякото от овцете. Реши се да се проверят всички овце майки. Ония от тях, чието състояние е добро, ще се доят и след заплождането при съответно подхранване. Предстои да се обсъди случният план в овцевъдството.

Така работят и останалите съвети, които постепенно се превръщат в един резултатен **център** за нучно ръководство на селското стопанство. Те **не изместват** органите на съвета, тяхната задача е да **помагат** за издигане на високо научно равнище работата в селското стопанство.

Съветите на специалистите се възглавяват от: секретаря на ОК на БКП по селското стопанство, заместник-председателя на ОНС, завеждащия отдел „Селскостопански" на ОК на БКП, началника на управление „Земеделие" и други ръководители. По инициатива на съветите през т. г. се измени **сортовият състав** на царевицата в окръга, като се засяха преобладаващо ранни високодобивни сортове. А за да се осигурят оптимални бройки, слънчогледът се зася на 60 см междуредие. Всички сортове домати се отглеждат при нови технологии.

Съветите на специалистите имат и конкретни **функции** по спазване на **технологичната дисциплина**. Те вършат системни **проверки** в окръга и отстраняват нарушенията.

Съветът по лозарство например извърши през пролетта проверка как се прилагат новите технологии? В ТКЗС — Разград в новото лозово насаждение бе установено, че не са набити колчета и окопаването в реда се извършва на ръка, а не с отклоняващи се секции. Веднага се даде разпореждане ръчната работа да се спре, набиха се колчета и междуредията се обработват само с машини. Има и други подобни примери.

На територията на нашия окръг няма научни учреждения и ние разчитаме много на тия съвети на специалистите, за да се обвързва науката с производството и се ускорява прилагането на новостите.

* * *

Голямо внимание отделят нашите партийни и стопански органи и организации на въпросите за укрепване на **трудовата дисциплина и особено за ангажиране на цялото работоспособно население в селата.**

В бригадите за промишлено производство се изградиха **агрегатни групи,** които са на вътрешностопанска сметка; това е действена **форма за самоконтрол,** лична отговорност и стремеж за срочно и качествено изпълнение на задачите от механизаторите

В резултат на проявеното високо съзнание от механизаторите подхранването на есенниците се извърши навреме. При тежки условия, но в срок и качествено се засяха пролетните култури. Бригадите за промишлено производство сега служат за пример с високата си трудова дисциплина.

Digitized by Google

Все още срещаме трудности при: създаването на най-подходяща организация на труда на полевъдите, удължаването на работния ден, намаляване отсъствията от работа, подобряване качеството на ръчните мероприятия. Това наложи да се организират много срещи с хората на блоковете, да беседваме открито с тях за отстраняване на тези недостатъци.

Установи се, че в повечето случаи причините са в търговските организации, детските градини, грижите за пашата на личните животни и т. н. В редица стопанства ръководствата отстраняват вече тези пречки и създават условия за редовно участие на кооператорите.

В трудовото напрежение се включиха и **пенсионерите.**

За тях се отрежда фасулът, който е засят на наклонени площи и не може да се окопава механизирано; всеки пенсионер от окръга пое обещание да окопае по 2—3 декара фасул.

Особено сполучливо се използват **резервите от трудови ресурси при отглеждането на ориенталския тютюн.**

С помощта на общинските партийни комитети и първичните партийни организации по линия на Отечествения фронт се организира разговор с онези хора, които поради различни причини (малки деца, намалена работоспособност и др.) не участвуват с труда си в ТКЗС. Те обещаха да се заемат с отглеждането на тютюн на **семеен акорд** върху площ общо от 7000 дка и да се добият около 900 т сух тютюн на стойност 2 200 000 лв. Освен това в тютюневите райони **всички служители сключиха договор с ТКЗС** да наберат по 1000 низи тютюн. Всичко това ни позволи да си поставим задачата: изпълнението петилетния план за производство на тютюн да се осигури още през 1974 г.! Досегашните темпове на увеличаване на тютюнопроизводството сочат, че това може да стане.

От окръга се очаква да получи около 4000 т **малини.** Тяхното бране, макар и трудоемко, се извършва леко и затова сме го поверили на **пионерите.**

Цели организации на младите димитровци в Подайва, Завет, Прелез, **Духовец** поеха обещания: „Всеки ученик да набере по 250 кг малини". Стопанства ще изплащат заработката на учениците всеки ден на блока. За успешно изпълнилите поетите обещания се организират: безплатни екскурзии, лагери, а на първенците се отделят и стипендии.

Бюрото на комитета и изпълкомът на ОНС отблизо следят как се спазва **плановата дисциплина.**

ТКЗС и АПК поради голямата трудоемкост и ниската рентабилност се въздържаха да засеят планираните декари фасул и среднорани домати. Наред с метода на убеждаване и по-голямата настойчивост, взеха се някои административни мерки от ИК на ОНС и планираните декари се осигуриха. Съвместно с органите на Държавен контрол се правят проверки на засетите планирани декари. С нескривано задоволство може да отбележим, че отговорността за строгото спазване на плановата дисциплина у нашите кадри се е повишила.

Изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие е немислимо без строга **финансова дисциплина,** без системен режим на **икономия.**

В селското стопанство през 1972 г. имаше повече от 2 000 000 лева необоснован разход на ФРЗ. В някои стопанства — Сеново и Просторно, поради принизен контрол се дадоха в повече по 250 000 лв. за фиктивно заплащане на кооператорите.

Сега чрез всестранното приложение на новия икономически механизъм на базата на нормативната система всеки месец се прави анализ на изразходвания труд в отделната производствена единица, издават се бюлетини по АПК и ТКЗС, в които се обобщава изпълнението на плана и разходът на материални и финансови средства.

По такъв начин кооператорите и механизаторите следят какви средства ще се наберат за фонд „ДМС", формирането на който сега става за всяка производствена единица.

Поради недостиг на складова база в окръга се допусна **разпиляване** на значително количество изкуствени торове, препарати и зърно.

Digitized by Google

Чувствителни **загуби** се констатират в прибирането на царевицата и слънчогледа.

За отстраняване на тези недостатъци са набелязани мерки — засилва се партийният, стопанският и вътрешнобригадният контрол. Основното обаче си остава вътрешностопанската сметка, приложението на която е един от главните лостове за икономии.

* * *

Окръжният комитет на БКП и окръжният съвет на професионалните съюзи с близкото съдействие на съветите на секретарите в АПК провеждат система от мероприятия за нов подход и усъвършенстване на организацията и ръководството на **социалистическото съревнование на село,** за обогатяване на неговото съдържание в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм.

Всеки АПК има система за водене и отчитане на социалистическото съревнование, в която ударението се поставя на състезателния характер и бързото приложение на **челния опит.**

В АПК — Исперих съревнованието се води и отчита на базата на конкретното приложение на Саратовската система в селскостопанското производство. Тук резултатите потвърждават, че главните изисквания на тази система могат да намерят място в редица селскостопански работи, и особено в животновъдството, а нейните показатели да послужат като критерий за морално и материално стимулиране.

Съревнованието се отчита редовно, но в различни срокове; държим да се дава широка **гласност** на резултатите. В кравефермите това става ежедневно, като на видно място се нанася полученият млеконадой.

Всеки месец там се организират **вечери на животновъда,** на които се изнасят литературно-музикални програми и беседи, отчитат се резултатите от трудовата надпревара и се награждават първенците. Редовно на тези вечери участвуват и представителни пионерски групи, които са поели шефство над фермите.

В растениевъдството съревнованието се отчита на 3 или 5 дни.

Сега при разсаждането на тютюна ежедневно се обявява коя тютюноразсадъчна машина е засадила най-много декари в стопанството. Ежедневно се съобщава кои бригади са първенци в провеждането и на останалите мероприятия и кампании: прибиране на люцерната и сеното, по време на жътвата на есенниците, дълбоката оран и сеитбата и др. На първенците се връчват преходни знамена или флагчета и парична награда от пет, десет и двадесет лева.

Особено внимание се отделя при воденето и отчитането на съревнованието за популяризиране **опита на най-добрите.** На всеки три дни през усилените кампании се издават **бюлетини** или листовки, в които се вписват постиженията на челниците, недостатъците, които се допускат в работата, и се сочат най-неотложните задачи. В животновъдството почти навсякъде се издават всяка седмица листовки.

За първенците всяка вечер се излъчват **концерти** по радиоуредбите, техните ликове са поставени на най-видните места в селата. За постигнати успехи в селското стопанство през 1972 година бяха наградени с ордени и медали 88 кооператори и механизатори.

Материалните стимули са в зависимост от количеството и качеството на извършените работи.

Например за набрания и нанизан тютюн над графика се дава 40—60 на сто по-високо възнаграждение, а на земеделците и на механиците на тютюнопушвачните машини по 1 лев на ден, ако са работили без прекъсване.

В животновъдството при изпълнение на графика за продукцията, в зависимост от броя на животните, се дава премия от 50 до 150 лева на ферма.

Сеитбарите и механизаторите получават по 0,01 лв. за всеки кг пшеница при среден добив над 400 кг от дка. Дават се премии на труженците за работа сутрин от 5 часа и вечер след 19 часа.

Digitized by Google

При воденето и отчитането на съревнованието съответен дял има и окръжната комсомолска организация.

Под лозунга „Да овладеем майсторството и да достигнем резултатите на първенците в труда и ученето" се извършват разнообразни инициативи в производствените единици.

Една от тях е провеждането на **състезания** между стругарите, шлосерите, доячите, трактористите на „ДТ—54" и „Беларус". Сега се подготвя състезание за низане на тютюн с тютюнопушачните и низачните машини. Към най-добрите бригади за промишлено производство, кравеферми и овцеферми се изградиха окръжни **школи** за изучаване опита на първенците.

* * *

За да се преодолеят затрудненията в изпълнение на насрещните планове и се създадат **условия за издирване на резервите,** някои партийни органи и организации още миналата и особено в началото на тази година се насочиха да разкрият причините за отрицателните тенденции. Сега тези усилия са в пълен ход: всяка партийна организация, всеки трудов колектив — бил той малък или голям, всеки комунист и труженик, бил той ръководител или обикновен изпълнител, се заеха да преценят работата си. Такъв **критичен преглед** — какво и как е сторено, какво още не е направено и защо? — несъмнено помага, за да заеме всеки полагащото му се място за изпълнение на декемврийските решения.

В резултат на такъв подход за отстраняване на несполуките и ниското равнище на производствената, технологическата, трудовата, финансовата и плановата дисциплина, както и вследствие порасналото умение на ОПК и ППО да упражняват в най-голяма степен контролните си функции над дейността на административно-стопанското ръководство, съпътствувани понякога и с кадрови промени, настъпва вече прелом в някои звена и производствени единици. Ето такъв е примерът с кравефермата в с. Дурач, която от най-изостаналата в окръга през 1971/72 г. се нареди сега на **челно място по млекопадоя.**

Въпреки критичните бележки към завеждащия фермата, по-късно към специалистите и първичната организация, а накрая и към председателя на стопанството, месеци наред там не съумяха да се преборят с лошата трудова дисциплина, да подобрят трудовите и битовите условия, храненето и гледането на животните. Едва когато партийният комитет вникна дълбоко и разкри главните причини за отрицателните явления и изпрати с партийно поръчение цяла група комунисти на възраст до 30 години, състоянието на фермата коренно се измени. До края на април т. г. там надоиха по 1366 л от фуражна крава, т. е. с 534 л повече спрямо същия период на 1972 г. На изкупвателната организация до 20 май т. г. предадоха в повече 141 т мляко, или в сравнение с този период през м. г. се достигна ръст 50 на сто. В трудовия колектив сега има такава обстановка, в която не могат да вкрепят и най-дребните наглед нарушения. Всеки член на колектива — изпълнител или ръководител, най-точно и добросъвестно, с чувство за лична отговорност пред околните изпълнява своите задължения. А задачата по насрещния план е: 4000 л среден млекопадой.

Районният комитет на Партията в Лозница на специален пленум неотдавна обсъди и разгледа работата на комунистите в животновъдството и изпълнението на насрещните планове. Констатираха се известни трудности, които пречеха да се **компенсира** изоставането за кравето мляко още през м. г., а наред с това се разкриха резерви за преизпълнението на плана за овчето мляко.

Зоотехниците комунисти Марин Димитров и Асен Томов разработиха схема за ранното отбиване на мъжките агнета. Храненето им със специални смески дава възможност да се осигури преизпълнението на плана за овчето мляко, поради което предложението им бе приложено в целия комплекс. Към 25 май т. г. тук изпълниха годишния план за овчето мляко, като се предаде на държавата 180 тона в повече спрямо м. г.

Първичната организация при първа бригада за промишлено производство в ТКЗС — Разград неотдавна обсъди участието на комуни-

Digitized by Google

стите в **националните почини** и постигнатите резултати в социалистическото съревнование. На събранието комунистът Исмаил Хасанов изложе по примера на Георги Куцаров от с. Бояджик — Ямболско, с призив до всички механизатори да поведат борба за икономии на гориво-смазочни материали и средства за основен и среден ремонт, като обеща да икономиса за три години 3000 лв. — толкова, колкото са необходими за закупуването на нов трактор.

В подкрепа на този апел се отзоваха механизаторите комунисти Неделчо Димитров, Шефка Садъков, Зейнула Ахмедов, които обещаха още през 1973 г. да направят икономии по за 1700 лв. от правилната експлоатация на тракторите си.

Сега тридесет и един механизатора от същата бригада са обещали да реализират до края на годината икономии за 41 000 лв.

Примерът на разградските механизатори последваха и трактористите от стопанствата в Осенец, Благоево, Исперих и Хлебарово. Така в окръга възникна движение, което има за цел да се разгърне **обществен преглед на икономиите:** от материали, гориво, резервни части и електроенергия, като се включат и ремонтните работници.

Партийният комитет в с. Юпер въведе практиката: да се водят **на отчет всички първенци** в общината и се организира **конкретна работа с тях.**

Преди няколко години по негова инициатива се разгърна целенасочена разяснителна и организаторска дейност, за да се преодолеят психологическите бариери у кооператорите и някои стопански дейци към един от основните източници на белтъчини — **соята.** Като се вслушаха в съветите на научните работници и проучиха опита на челниците, специалистите приложиха и точно спазват такава технология, благодарение на която стопанството вече трета година е национален първенец в отглеждането на тази селскостопанска култура.

* * *

Окръжният комитет неотклонно провежда курса за повишаване **контролните функции** на първичните партийни организации.

Всички комунисти от окръга поеха задължения за **личен принос** в изпълнението на лозунга: „Разградски окръг — първенец на шестата петилетка".

Тези обещания са вписани в художествено изработени книжки и тяхното изпълнение периодически се анализира. На партийни събрания всички комунисти се отчитат пред организацията: какво те лично са направили за изпълнението на насрещните планове, поставя се на оценка цялостната им дейност — трудова и обществена активност, спазването на уставните задължения.

Първичните партийни организации всяко тримесечие отчитат на свои събрания какво е участието на комунистите за изпълнението на насрещните планове. Взема се отношение към слабостите и пропуските, насочват се стопанските ръководства към разкриването на допълнителни резерви за **компенсиране** на някои загуби.

Партийните организации, изградени на отраслов принцип, почти на всяко събрание обсъждат проблем, който е свързан с изпълнението на основните задачи, а също трудовата и обществената дейност на комунистите.

Не са редки случаите, когато наред с внимателното и грижливо отношение към кадрите се предявява висока **взискателност,** която стига до налагане на партийни и други наказания на ръководни дейци в АПК и ТКЗС — за допуснати сериозни слабости в работата им и неизпълнение на насрещните планове.

Окръжният комитет предложи да бъде освободен като председател на АПК — Сечово Неделчо Петров и като негови заместник-председатели — Георги Янев и Петър Василев, за допуснати сериозни нарушения в изпълнението на плана на комплекса за 1972 година.

За някои пропуски в стила и метода на работа беше наказан от ОК на БКП председателят на АПК — Завет Стоян Керански.

Такава взискателност и сериозно дирене на отговорност проявяват ОПК и много ППО, които са взели решения за партийни наказания на председателите на стопанствата в Сечово, Свещари, Хлебарово и т. н. за съществени пропуски в организацията на работа в ТКЗС и особено за изоставане в изпълнението на насрещните планове.

Digitized by Google

Бюрото на окръжния комитет прие мероприятия за активното лично участие на най-отговорните дейци от окръга в живота и дейността на ППО. Сега те посещават редовно събранията, черпят информация и попълват непосредствено своите впечатления, оказват им квалифицирана помощ.

Задачите, поставени от ОК на БКП, са достояние на всички кооператори и специалисти и станаха сърцевината на партийно-политическата и организаторската работа за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на окръга.

Какви са непосредствените ни цели?

През 1973 година следва да получим от фуражна крава по 3500 л мляко, от овца по 7 кг вълна, от кокошка носачка по 220 яйца; да добием от декар по 500 кг царевица, по 380 кг ечемик, по 400 кг пшеница, 250 кг слънчоглед, 4000 кг захарно цвекло.

С постигането на определените добиви от полските култури и набелязаната продуктивност от животновъдството се осигурява изпълнението на плана за решаващата година по всички показатели и се компенсира изоставането от миналите години.

Въпреки трудностите и неблагоприятните условия първите резултати ни вдъхват реален оптимизъм.

Есенниците са в добро състояние. Нормален добив се очертава от царевицата, захарното цвекло, тютюна, слънчогледа и лозята. В сравнение с м. г. се предадоха в повече 1285 х. бр. яйца, 334 000 литра краве мляко. За четири месеца се надоиха от фуражна крава по 1042 л мляко или с 23 л повече от миналата година. Засега окръгът е на едно от първите места по среден млеконадой от крава.

Големи трудности срещаме при изпълнението на плана за свинското месо. Последиците от фузариума по царевицата, както и съвсем незадоволителната помощ от страна на МЗХП доведоха до голяма смъртност сред свинете и нисък среднодневен прираст. С взетите напоследък по-дялостни мерки се създават предпоставки, за да се влезе в близко време в съответствие с план-графика за месото. Наред с това през първите четири месеца главното внимание на редица колективи в животновъдството се насочи към реализирането на икономии на материални разходи: в ТКЗС — Сеново тези разходи се сведоха до 86 лв. на всеки 100 лв. получена продукция, а в птицекомбината към комплекса — 87 лв. и трудовите разходи — 6,20 лв. На тези примери гледаме обаче като на едно обещаващо начало...

Комунистите и всички всеотдайни селскостопански труженици в Лудогорието са изпълнени с решимост да се преборят с допуснатите слабости и временни неблагополучия, като с ум и ръце, знания и способности активно участвуват в решаването на съдбата на Декемврийската програма.

Дисциплината — единство на волята и действията

ДИМИТЪР СТАНОЕВ

Единството на волята и действията, сплотеността и монолитността като основа на могъществото и силата на Партията предполагат единна съзнателна, безусловно спазвана от всички комунисти желязна дисциплина. Днес не би могло да се изгражда успешно развитото социалистическо общество без висока дисциплина във всички области на партийния, държавния, стопанския и културния живот, ако не се търси най-строга отговорност от лицата, които я нарушават.

Digitized by Google

В нашата страна трудно може да се постави рязка граница между партийната и държавната дисциплина, тъй като интересите на Партията изцяло съвпадат с интересите на обществото. Затова не бива да се счита, че нарушаването на партийната дисциплина е едно, а на държавната — съвсем друго, че партийната дисциплина съществува сама за себе си, а държавната — също сама за себе си. Ако комунистът нарушава държавната дисциплина, то това означава, че в същото време той нарушава и партийната дисциплина. Всяко неспазване на партийната дисциплина отслабва боеспособността на партийните организации, намалява тяхната роля в стопанското и културното строителство.

Декемврийският пленум на ЦК дебело подчерта, че нашата система трябва да се отличава от капиталистическата не само със своя демократизъм, но и със стегнатата си организация, с всеобщата си дисциплина, която почива върху идейната убеденост и класовото съзнание на трудещите се. Именно поради това дисциплината у нас прераства в качествено ново състояние, във форма на съзнателност и самодисциплина.

Дисциплинираността, високата отговорност за възложеното дело, упоритостта за постигането на поставените цели не са вродени качества. Те се изработват у комуниста в процес на активна борба за осъществяване в живота решенията на Партията и зависят главно и преди всичко от партийно-организационната и партийно-политическата работа.

В своя забележителен труд „Левичарството" — детската болест на комунизма" — В. И. Ленин писа: „И преди всичко възниква въпросът: с какво се поддържа дисциплината на революционната партия на пролетариата? с какво се проверява тя? с какво се усилва? Първо, със съзнателността на пролетарския авангард и неговата преданост към революцията, с неговата издръжливост, самопожертвователност, героизъм. Второ, с неговото умение да се свърже, да се сближи до известна степен, ако искате да се слее с най-широката маса на трудещите се, на първо място с пролетарската, но *също и с непролетарската* трудеща се маса. Трето, с правилността на политическото ръководство, осъществявано от тоя авангард, с правилността на неговата политическа стратегия и тактика, при условие най-широките маси да се убедят *от собственото си опит* в тази правилност."[1] Съзнателността, дисциплинираността, идейната убеденост се определят преди всичко от равнището на марксистко-ленинската подготовка и политическа закалка на комуниста. Колкото повече те се извисяват, толкова по-здрава е партийната и държавната дисциплина. И обратно, нейните нарушители са по правило хора с ниска политическа култура, които не желаят или се отнасят с пренебрежение към повишаването на своята теоретическа и политическа съзнателност.

Въпросът за дисциплината опира в голяма степен и преди всичко до работата на кадрите, на ръководителите, които, съзнавайки изискванията към своята отговорност, трябва да дават личен пример на висока дисциплина и да създават всички условия за нейното масово проявление.

* * *

В борбата за укрепване на дисциплината не малко постижения има предприятието „Кухненско оборудване" в Кюстендил. Тук са търсени и прилагани най-различни форми за въздействие върху комунистите, върху останалите членове на колектива, за да работят те по-добре, да

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 31, стр. 8—9.

Digitized by Google

изпълняват и преизпълняват плановете си, своите социалистически задължения.

Предприятието „Кухненско оборудване" и по-рано се славело със стегната дисциплина и ред. Но въпреки това пленумът на окръжния комитет на Партията, състоял се в края на миналата година, обърнал внимание, че там има работници, които закъсняват за работа.

Това било не само критика, но и сигнал за партийното и останалите ръководства, че не всичко е направено, че има още да се желае, че е наложително да се върви още по-смело напред, да се осигурят такива условия и да се организира работата така, че не само при нормална обстановка, но и при изненади да не се нарушава ритъмът на производството, да се изпълнява планът. Те отново преразгледали своята работа, набелязали нови мерки за по-нататъшното укрепване на дисциплината, на партийната организация и колектива.

На 17 февруари се събрало партийното бюро, а на 22 същия месец цялата организация. Такава активност на събрание комунистите не помнят. Говорили и критикували повече, отколкото на отчетно-изборното събрание. Критикували бюрото, стопанското ръководство и отделни ръководители, остри атаки отправили към снабдителите, че не осигуряват ритмично материали.

Това събрание изиграло голяма роля, дало силен тласък. А партийният секретар Славян Йорданов започнал да си води специален дневник тетрадка за проведените мероприятия по дисциплината. Още на първата страница фигурира и началната дата — 17 февруари 1973 г.

В дневника на секретаря е записано: „26 февруари. Състоя се среща на партийния, стопанския, профсъюзния и комсомолския актив във връзка с проблемите, поставени от окръжния и градския комитет на Партията, по дисциплината. Докладва партийният секретар."

„6 март. Среща на партийния и комсомолския секретар, председателя на профкомитета, началника на цеха и майсторите по производството в механичен участък с работниците от участъка във връзка с нарушение на дисциплината от Серги Китанов и Васил Анастасов."

В дневника е записано кратко. Останалото е в главата на секретаря. През януари т. г. участъкът приел призив-обещание до всички бригади и цехове за повишаване на хигиената и културата на работните места. Тяхната инициатива бързо се подела от всички цехове и участъци, идвали при тях, изучавали опита им. Обществените организации, стопанското ръководство също положили много грижи за популяризиране на това начинание. Участъкът станал център на внимание, но разбира се, наред със славата, с популярността пораснали и задълженията. Участъкът отговорил на това внимание. Но скоро Серги Китанов и Васил Анастасов забравили, че и те са дали дума, че и те са призовавали и обещавали. Не почиствали машините, понякога излизали, преди да е завършил работният ден.

Срещата изиграла своята роля. Другарите чистосърдечно признали вината си, направили си самокритика. Това дало повод на участниците в срещата да решат да не ги предлагат на стопанското ръководство за наказание. Но ако отново не устоят на думата си, тогава да им се търси най-строга отговорност.

Другарският разговор подействувал. Обещанията на двамата не останали голи приказки. Но и случаят е поучителен, особено подходът — една хубава форма на работа е намерила своето отражение.

„16 март. Състоя се среща на актива на предприятието — партиен, стопански, профсъюзен, комсомолски. Информация по дисциплината изнесе директорът Димитър Митев."

На тази среща наред с доклада били изнесени производи от всички изделия, където в присъствието на бригадирите, главните технолози

Digitized by Google

и конструкторите било разгледано тяхното качество, нагледно били изтъкнати недостатъците, които се допускат. Думата била дадена преди всичко на тях, защото те носят главната отговорност за качеството на предмета, да дадат конкретни обяснения за пропуските. Докато по-рано те намирали причини да се оправдават, сега, притиснати от фактите, признавали вината си, обещали да вземат конкретни мерки. Срещата прехвърлила 3 1/2 часа, но внесла наистина свежа струя в живота на предприятието, раздвижила умовете, помогнала да се укрепи дисциплината, да се подобри качеството.

„20 март. Проведен бе инструктаж с отговорниците на партийните групи във връзка с изводите на срещата от 16 март. Пред тях бяха разгледани следните задачи:

а) спазване на технологичната дисциплина;

б) уплътняване на работното време както от страна на комунистите, така и от останалите членове на бригадите;

в) комунистите да разговарят с всеки член на бригадите, да изучат тяхното мнение и какво предлагат за подобряване на дисциплината."

Тук партийният секретар допълни:

— Нужно беше да се беседва с хората, с всеки човек. Аз също лично се срещнах с някои другари. Наскоро приказвах с двама работника, които нерядко закъсняваха. И двамата имаха превозни средства. — И характерно е, че за закъсненията си се оправдаваха именно с тях — я светофар ще ги засече, я ще изникне друга някоя пречка. Посъветвах ги да идват поне 5 минути, преди да е започнало работното време. Аз отдавна съм свикнал да идвам поне 20 минути по-рано на работа и ако не спазя това, струва ми се, че съм закъснял. Сега и двамата идват навреме. Преди няколко дни единият — Иван Бойков, сподели:

— Сега, като дойда по-рано, мога да разменя мисли с бригадира и с някои колеги, да си подредя инструментите, а преди все бързах и ми беше някак си неудобно.

„30 март. Присъствувах на заседание на комсомолския комитет с комсомолци, нарушили дисциплината и правилника за вътрешния ред."

Партийният секретар подробно ме запозна със случая, който е интересен и поучителен.

Комсомолецът Рангел Коцев — отговорник на една бригада, си купил нова кола. Когато дошъл на другия ден на работа, цялата бригада гракнала:

— Защо не черпиш, трябва да я полеем.

— Съгласен съм. Едате довечера в къщи — отговорил бригадирът.

— Ей, много си стиснат. В къщи не щем, сега искаме.

Обидно му станало на бригадира. Нима наистина е стиснат, както го обвиняват.

А междувременно някой подхвърлил да купи поне една бутилка и да я изпият след работа.

За да докаже, че не е „стипца", бригадирът изпълнил желанието. Бутилка коняк скоро дофтасала, поставена на скрито място. Но нали алкохолът мирен не стои, намерил се един синковец, напипал божественото питие и бързо се наредил.

А сега те, двамата заедно — бригадирът и напилия се работник, трябвало да отговарят за това, че са нарушили правилника за вътрешния ред и на трудовата дисциплина.

Бригадирът признал вината си. Приел като напълно справедливо и наложеното му наказание.

Заради неговата искреност, за неговото трудолюбие и дисциплинираност комсомолският комитет решил да не го предлага за наказание

Digitized by Google

на административно-стопанското ръководство. Общественото въздействие било достатъчно.

На същото заседание били извикани да дадат обяснение и двамата комсомолци — Манол Кирилов, ученик, който считал, че не е задължителна за него дисциплината, и Георги Андонов, за това, че е напуснал работа без ничие разрешение.

„17 април. Направена бе съвместна проверка от комисията за народен контрол и комсомолския щаб по спазване на трудовата и технологичната дисциплина, хигиената и културата на работните места. Материалите от проверката са предадени на директора. Те ще се обсъдят и в партийното бюро."

„8 май. Проведена бе голяма среща, в която взеха участие около 90 души. Тук бяха членовете на партийното бюро и отговорниците на партийните групи, стопанското ръководство, членовете на профкомитета и профгрупорзите, заводският комитет на ДКМС, началниците на цеховете, бригадирите, майсторите на производството. Изнесоха се редица данни за нарушаване на дисциплината и на правилника за вътрешния ред, на самоотлъчки."

Иска ми се пак да направя едно отклонение от записките в дневника. Макар че на срещата на 8 май остро да са поставени въпросите, това не означава, че предприятието е било пред крах, че главоломно пада изпълнението на плана. Дори през април планът бил изпълнен, въпреки че близо 70 работници от предприятието поради обективни причини са били отклонени на други места. Въпросът е в това, да се бие тревога, да се вземат незабавно мерки още тогава, когато слабостите започват да кълнят, а не когато станат страшна язва, която може да нанесе поражение на целия организъм.

С това и дневникът на партийния секретар завършва. Може би, и сигурно е така, след нашата среща са вписани нови моменти, нови срещи и мероприятия. Трябва обаче да се каже, че дневникът не изчерпва цялостната дейност на предприятието за укрепване на дисциплината, за издигане на още по-високо равнище съзнателността на комунистите, на целия колектив. В него са отразени само някои основни мероприятия от многоликия живот на предприятието.

* * *

Борбата за дисциплината, за повишаване съзнателността на комунистите, на работниците има свои стари традиции. Тя се е градила ден след ден с упоритата настойчивост на партийната организация, на комунистите, които затягали преди всичко реда в своя партиен дом. На събрания и на заседания на бюрото този въпрос заемал едно от почетните места. На 4 събрания през миналата година всички комунисти се отчели за своята работа, техните другари допълняли самоотчета и на основата на това били приети преценки за всеки поотделно. На 4 комунисти разгледали поведението и партийните групи — за неизпълнение на плана, за неуплътняване на работното време и пр.

Не е далеч времето, когато партийната група в цех № 1 се занимала с поведението на Драган Костадинов, който вместо да дава личен пример, не уплътнявал работното си време. Оправдавал се с липсата на някои условия на работа, с това, че не винаги машините са изправни. Проверили тетрадката — там нямало нанесени от техницитѣ нито престои, нито аварии с машините. Партийната група остро разкритикувала Драган Костадинов и му възложила да подобри личната си дисциплина и заедно с още един комунист да следи как спазват нейните изисквания и останалите членове на бригадата, като своевременно им въздействуват. Сега Драган Костадинов наистина служи за при-

Digitized by Google

мер и с право може да влияе на другите. Два пъти партийната група се занимавала с нарушенията на дисциплината от страна на Александър Митев.

Сега отново партийното бюро се готви за разговор с комунистите. На събрания ще се направи критичен анализ как те са изпълнили препоръките и критичните бележки от миналите събрания, записани в преценките.

Бюрото усилено готвеше първото партийно събрание за критичен анализ, на което ще се отчете как директорът, неговите заместници и профпредседателят са изпълнили своите задължения и препоръките на своите другари комунисти.

Предварителната работа по така наречените самоотчети — критични анализи е в своя разгар. Партийният секретар разговаря с комунистите, отново им съобщава какви бележки са адресирани до тях на миналото събрание. Мнозина изтъкват.

— А бе, слушай, това е вярно. Ама аз ще си изпълня всичко... Ти само не ги пиши в отчета...

И се захващат с още по-голям ентусиазъм и напрежение. А при партийния секретар идват началници, бригадири и изумени питат:

— Какво става? Какво е това раздвижване, какво е това чудо? Каква е тая надпревара?

Наистина колко голяма и непоклатима е силата на контрола, на другарското въздействие!

Взискателността и проверката на изпълнението действително все повече се утвърждават в стила, в дейността на ръководствата и ръководителите в предприятие „Кухненско оборудване". Може би в това отношение голяма роля играе и примерът на отговорните дейци на предприятието и особено на директора и партийния секретар.

— Директорът е бивш партиен работник — изтъква секретарят на първичната партийна организация Славян Йорданов. — Той е много дисциплиниран, скромен, взискателен. Милее за предприятието. Неотдавна беше тежко болен. Посетихме го в болницата. Когато ни видя, едни от първите му думи бяха:

— Как сте с изпълнението на плана? Как е снабдяването? Ако има нужда от нещо, да се качим на една кола и да отидем до обединението.

Къде ще ходи при неговото състояние. Но ако положението в предприятието беше лошо, сигурно с риск за здравето си щеше да го направи. Този стил на директора се възприема и от другите ръководители, въздействува, влияе, увлича. И друго нещо, мисля, че е характерно при нас. Ние винаги открито излизаме пред колектива, нямаме никакви тайни от него. И за сполуките, и за неуспехите винаги го информираме, заедно обсъждаме мерки за подобряване на работата.

Въпросът за дисциплината произвъ и много документи и решения на партийната организация, на стопанското ръководство и обществените организации. Тя заема важно място и в проекта правилник за организация на социалистическото съревнование. Като едно от важните условия за класиране в съревнованието там е записано — да няма нарушения на трудовата дисциплина и дисциплинарни наказания. Близо една трета от правилника за вътрешния ред на предприятието е посветен на проблема за трудовата дисциплина и мерки за въздействие.

* * *

За укрепването на дисциплината активна роля играят редица фактори. Съществено изискване в това отношение са грижите на ръководствата за работниците, за колектива, за укрепването на единството и другарските взаимоотношения.

Digitized by Google

Трябва да се каже, че тези грижи в предприятие „Кухненско оборудване“ не са малко. Има хубав, добре уреден стол, в който освен обед се сервират и закуски. Всяка бригада има топла вода, поставени са бойлери. Немалко сили хвърля ръководството и за жилищното устройство на своите работници.

Важен въпрос, който трябва да стои винаги пред всеки ръководител, е да следи за настроенията на трудещите се, да общува най-непосредствено с тях, да знае болките им, радостите им и пр. Защото понякога някои наглед незначителни неща могат да смутят работника и това веднага естествено ще се отрази върху неговата работоспособност.

— Имаме — разказа ми партийният секретар — един работник, който съзнателно се отнасяше към задълженията си, вървеше, както се казва, в крак със задачите. Изведнъж някак си се отпусна. Забелязах това, отидох при него и го питам:

— Какво ти е, бе Стояне, какво става с тебе?

Той ме погледна някак си равнодушно и махна с ръка.

— Остави ме — казва, — вие само себе си гледате — наведе глава и си тръгна.

Повече нищо не каза. На другия ден отидох отново при него. Тогава той ми разказа, че жена му дълго време не работи, говорил с някои другари в града, които имали възможност да му помогнат, дори обещавали, но накрая нищо не излизало.

Попитах го дали е ходил при директора. Той не отговори. Аз му казах, че сега нищо не мога да обещая, но при първата възможност ще се постарая да му помогна.

— Ще видим — рече той.

Отидох при директора. Разказах му случая. Той се съгласи с мене. Не мина много време и жената на Стоян бе назначена при нас. Той е доволен. А сега не би отказал да изпълни каквато и да е задача.

Има и нещо друго, характерно за предприятието. Води се голяма борба да се създава любов към професията, към производството, което с право може да се каже има полузанаятчийски характер. Преди година тук е било промкомбинат със стари опитни майстори, които, ако не се вземели мерки, можели да си отидат заедно с майсторлъка си. Но ръководството се заело и възложило на мнозина от тия стари майстори да предадат опита си, знанията си на по-младите. Не малко сили употребил например Гергин Господов да направи младия самоук оксиженист Смилен Миланов добър аргончик — да прави заварка с аргонов газ, която се прилага преди всичко при неръждаема стомана и е много специфична. Овладели професията си тук, работниците не мислят да напускат. „Текучество при нас — изтъква директорът Димитър Митев — има главно сред неквалифицираните работници и младежите и особено сред неслужилите войници, което за последните, разбира се, е естествено“.

* * *

В предприятие „Кухненско оборудване“ цари спокойна обстановка. Плановете се изпълняват и презизпълняват. Дори и в трудните месеци, когато нямало достатъчно електроенергия, отклонявали се работници по уважителни причини и пр., те не падали. Човек може да се възхити от бригадата на „Спартаковците“, които и лете, и зиме, работят на открито. Дори когато натрупа дебел сняг, те не спират работа, а идват винаги по-рано, за да разринат снега, да си осигурят „работна площадка“.

Наистина, за да има дисциплина, нужни са много условия. И струва ми се, че в предприятие „Кухненско оборудване“ в Кюстендил съществува искрен стремеж те да се създават. Направеното досега потвърждава напълно тая мисъл.

Digitized by Google

Ефикасен взаимен контрол

ИВАН КОЛЕВ

Главен редактор на в. „Борба" — Велико Търново

Великотърновският окръжен комитет на Партията осъществява интересни инициативи, стреми се да издига равнището на работа на партийните, стопанските и обществените органи. Отговорните задачи през 1973 година и петилетката изискват да подобрява още повече непосредствената си жива връзка с партийните комитети и организации, да засилва контрола си над тяхната работа за разкриване и оползотворяване на всички резерви. Към това го тласкат и някои трудности при усъвършенстването и изпълнението на насрещните планове. Борбата за включване на допълнителни резерви разкри съществени несъответствия между това, което възлагат държавните стопански обединения и това, което предлагат трудовите колективи. Колективите разкриват реални предпоставки за преизпълнение на петилетния план и дадените обещания, а някои стопански обединения им дават ниски задачи. Това внася допълнителни трудности в работата на ръководствата. Вместо да съсредоточат вниманието си върху организацията на производството и социалистическото съревнование, на реконструкцията и модернизацията на прилагането на нови, съвременни технологии, и партийните, и стопанските органи са принудени да „доказват" и „убеждават" различни централни ведомства в неизползваните резерви. В случая не е безинтересно да се посочи, че за окръга около 40 предприятия получават по планов ред по-ниски показатели от достигнатия обем на продукцията за 1972 година с около 32 милиона лева.

Как подходиха окръжният комитет, неговото бюро, окръжният народен съвет и ръководствата на предприятията?

Още от първите дни на годината окръжният комитет на БКП направи цялостна оценка на резултатите от изпълнението на насрещния план за изтеклите две години. Обмисли задачите за 1973 г. и останалите години до края на петилетката — как да се осигури тяхното преизпълнение. На окръжни съвещания по отрасли конкретно бе анализирана партийно-организационната и стопанската дейност. В изпълкома на окръжния народен съвет бяха обсъдени насъщни въпроси за развитието на комуналното стопанство и комплексното обслужване на гражданите, развитието на селското стопанство и разширяването на жилищното строителство и изграждането на детски заведения. Окръжният комитет на БКП и неговото бюро разкриха съществен недъг в работата на Центровете за научноизследователска и развойна дейност и базите за техническо развитие в окръга. В тях са ангажирани около 300 инженери и още около 600 средни техници и майстори. Поради несвоевременно утвърждаване на нормативните актове и неправилните взаимоотношения с предприятията те работят това, което не е нужно на предприятията, а онова, което животът поставя, остава на втори план. А без участието на този огромен за окръга научен потенциал специалистите в предприятията сега не могат с успех да решават отговорните задачи по модернизацията и реконструкцията, по решителното въвеждане на новите технологии.

За всяко предприятие и стопанство бяха изяснени задачите, по

Digitized by Google

които трябва да се работи съвместно с централните ведомства и сред колективите. Тежестта на работата се слагаше в самите колективи.

Разкрити резерви, задачите включени в насрещните планове. Сега следва да се изпълняват — всеки месец, всяка седмица, всеки ден.

Ще се реализира ли предвиденото — това много зависи от **партийния контрол** над стопанските ръководства и дейци. Контрол непосредствен и действен, който постоянно да държи под око действителното изпълнение на задълженията.

Как се осъществява това във Великотърновски окръг?

Бюрото на окръжния комитет и изпълнителният комитет на окръжния народен съвет през изтеклите пет месеца не се задоволиха само с редовните проверки от техните отдели и служби, с резултатите, които получават от системата за информация. Те осъществяват **срещи с бюрата на градските партийни комитети и изпълнителните комитети на градските народни съвети**. В общините това става с ръководствата на АПК. Всяка от тези срещи се предшествува от проверка в основните предприятия и стопанства от страна на специалисти на окръжния партиен комитет и окръжния народен съвет. На срещите обикновено първите секретари, председателите на АПК не изнасят доклади, а конкретно отчитат как са изпълнени досегашните задачи, анализират успехите и недостатъците в партийно-политическата и стопанската работа. Тук се прави оценка и на задълженията, които имат по тези проблеми отделите и службите в окръжния партиен комитет и окръжния народен съвет. На практика **се осъществява взаимен контрол.** Срещите се превръщат в изключително ефикасна форма за подобряване на стила и метода на работа на партийните и държавните органи. На обикновените окръжни съвещания е по-трудно да се вникне в работата на всеки градски партиен комитет или градски народен съвет, съвета на секретарите или ръководството на АПК. На тези срещи става ясно кой и на какво равнище е изпълнил конкретните задачи, как е подходил в решаването на проблемите, каква е била неговата оперативност, инициативност, настойчивост и творчество, как съответният орган е намерил най-близкия път до сърцата на хората и в името на какво е обединил техните сили, талант. Разгаря ли съревнованието така, щото, виждайки ясно своя личен принос, всеки труженик да разбере и какво ще получи по пътя на прякото възнаграждение и преразпределението на обществените фондове. Прави се оценка доколко е ефективна политическата работа, за да се поставят на преден план задачите за рязко повишаване производителността на труда, борбата за намаляване разликата между световните параметри по качеството на изделията и равнището на организацията на производството и управлението.

Друга характерна особеност на тези срещи е, че на тях **не се бележат,** както обикновено ставаше на общите окръжни съвещания, **нови мероприятия, а се води борба за изпълнение на приетите** по преди. Само ако се оцени, че някои от тях не отговарят на сегашните изисквания, те се допълват. А в окръга отдавна с помощта на специалисти от академиите на науките, висшите учебни заведения и съответните институти са разработени много програми — по ускоряване на техническия прогрес, механизацията и автоматизацията на производствените процеси, за реконструкция и развитие на лозарството, за развитие на животновъдството и фуражното производство, за реконструкция и модернизация на мелиоративното стопанство и др. Всяко предприятие има цялостна програма на основата на решенията на Десетия конгрес на БКП. Във връзка с решенията на Декемврийския пленум всички програми бяха допълнени и обогатени.

Срещите, които сега стават по инициатива на окръжния комитет

Digitized by Google

на БКП, имат за цел да се проверява компетентно и комплексно изпълнението на задачите.

В тях се открояват **четири основни момента:**

Отчитат се първите секретари на градските партийни комитети и председателите на аграрно-промишлените комплекси, председателите на градските народни съвети, председателите на съветите на партийните секретари в АПК. Техните отчети са съвсем конкретни и разкриват каква политическа и организаторска работа е извършена по текущите и перспективните задачи от всички органи по насрещния план за годината и петилетката; какви са резултатите. Фактически те извършват една цялостна **самооценка и анализ** на своята дейност.

Правят оценка как окръжните и други висшестоящи ръководства изпълняват предварително уточнените съвместни задължения, които осигуряват разчетите за петилетката. Всъщност тук се осъществява своеобразен **контрол „отдолу"**.

От своя страна **бюрото и изпълкомът дават оценка** по работата на партийните комитети и ръководствата на АПК. Кое прави тази оценка конкретна и компетентна?

Съставени са комисии с ръководители, членове на бюрото, в които влизат специалисти от съответните отдели и служби в окръжния комитет на БКП и окръжния народен съвет. Те подпомагаха по райони организациите и колективите на предприятията да разкриват нови резерви и усъвършенствуват насрещните планове и останаха като постоянни помощни органи. Те най-добре знаят кои са решаващите допълнителни резерви и мероприятия и в какви срокове следва да се реализират. Затова с вещина помагат на ръководствата да изпълнят целия комплекс от задачи. Това им дава възможност да осигурят за бюрото вярна оценка за дейността на кадрите.

Самите **окръжни ръководства се отчитат** пред местните ръководители как изпълняват конкретните задължения, които са поели.

Всичко това повишава отговорността и на ръководители, и на ръководени.

Окръжният комитет и неговото бюро не се отказват и от изпитаната досега форма на контрол — да изискват на **отчет на** свои **заседания** отделни ръководители. Положителното в сегашните заседания е, че дългите доклади са заменени с кратки и стегнати отчети по съществените проблеми и задачи. Устен съдоклад прави не съставена само за случая комисия, а ръководителят на групата или члена на бюрото или изпълкома, който е помагал за разкриване на резервите за съответния район и е задължен да проверява и помага да се изпълняват задачите. Досега бюрото изслуша такива отчети от първите секретари на градския комитет на Партията във Велико Търново и Стражица, на общинския партиен комитет в Карансеи и др.

Учейки се от собствения си опит, окръжният комитет на БКП и окръжният народен съвет организират по-успешно **срещи с участието на хора от съответните стопански обединения и колегиуми на различни министерства**. Отчетите, които правят местните ръководители пред бюрото как изпълняват съвместните мероприятия, стават в присъствието на представители на тези ведомства. Това отнема възможността на отчитащите се да прехвърлят вината за своите недостатъци върху по-горните ръководства, каквито случаи по-рано не бяха редки.

Линията за полиолефини влакна в химическия комбинат „Свилоза" в Свищов трябваше да влезе в експлоатация. Но... не беше осигурена суровината. Бившият директор на предприятието обяснява.

— Не ни доставят от ДСО „Стара планина".

— Кто нашия телекс от края на януари. С него сте настоявали да се изваждат от плана предвидената за нас дървесина.

Digitized by Google

Директорът е поставен „натясно". Защо е постъпил така?

— Сътрудниците ми ме убедиха, че предприятието може да не бъде завършено в срок. Дървесината ще стои на открито и ще се похаби...

Вместо да вземе всички мерки и да осигури да се спази пусковият срок, той предварително му „отслужил панихида". А когато ентусиазмът и организацията на строителния колектив го опровергаха — оказа се в безизходица.

Бюрото на окръжния комитет заслужено наказа този ръководител.

От друга страна в тези заседания се разкриват и действително съществуващите недостатъци в дейността на по-горните ръководства и се осигурява тяхното съдействие за изпълнение на конкретните задачи в окръга.

В завод „Първи май" около 30 сушилни за зърно чакат вентилатори. Не ги е доставил завод „Червена звезда". И не може да ги достави. ДСО „Тежко машиностроене" му планира да произведе вентилатори за „Първи май" едва в края на годината. Жетвата започва. Сушилните ще бъдат отчетени като незавършена продукция на завода само защото съответните ведомства не са подходили държавнически.

Като обсъжда подобни въпроси, бюрото на окръжния комитет съдействува да се установяват по-добри взаимоотношения както между предприятията и техните обединения, така също и с другите ведомства, от които зависи изпълнението на тези задачи.

Положителен в стила и методите на окръжния комитет е и стремежът да **се издига ролята на отделите на комитета**. В миналото обикновено директорите на предприятия заобикаляха отделите и отиваха направо при секретарите или първия секретар. Бюрото се отрупваше с предложения и материали за отделни предприятия. Сега, поучен от опита на ленинградската организация на КПСС, окръжният комитет на БКП усъвършенствува работата на апарата.

Стопанските отдели на комитета периодически викат на отчет директори на решаващи предприятия. По този начин отделът допълва контрола, който осъществяват заводските партийни организации. Издига се и авторитетът и отговорността на помощните органи на комитета и техните сътрудници. Бюрото се освобождава от излишна книжнина и има по-голяма възможност за оперативна работа в първичните организации и трудовите колективи.

За да **повишава ролята на комунистите в окръжния народен съвет**, бюрото на окръжния комитет на БКП проведе среща с тях и с безпартийния актив в съвета. На нея бяха разкрити новите задачи и изискванията за тяхното осъществяване.

Този подход в работата, по-високата взискателност към всеки, поставянето на ударението върху субективните причини за успехите и недостатъците, помага на окръжната партийна организация да мобилизира силите на трудещите се за успешно изпълнение на плана за 1973 г. и шестата петилетка. За петте месеца на 1973 г. Великотърновски окръг изпълни насрещния план в промишлеността 101,6 на сто и даде на народното стопанство надпланова продукция за над 3 800 000 лева. Преизпълнени са и задълженията по повишаване на производителността на труда. Въпреки неблагоприятните атмосферни условия и задачите в селското стопанство за изкупуването на продукцията от животновъдството и по грижите за културите се изпълняват успешно.

Ето голямото основание да се твърди, че е намерен верен път, утвърждават се ефикасни средства за организация и проверка на изпълнението.

Digitized by Google

СТОПАНИН НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

ТОМА ТОМОВ
секретар на ОК на БКП — Търговище

По-големите и по-сложните задачи през етапа на изграждане на развитото социалистическо общество, постиженията на научно-техническия прогрес повишават извънредно много ролята на трудовия колектив. С особена сила беше разработен в решенията на Десетия конгрес на БКП, на Юлския (1968 г.) и Септемврийския (1969 г.) пленуми на Централния комитет въпросът за по-нататъшното формиране и издигане съзнанието на работническата класа, на тружениците на социализма у нас като собственици, не само на цялото наше обществено богатство, но и като стопани в завода, в обединението, в кооперативното стопанство. Декемврийският пленум на Партията доразви концепцията за неотклонно повишаване ролята на трудовия колектив в социалистическото общество.

Обстоятелството, че той е основно, първично звено на нашата икономика, на социално-политическия и духовния живот на обществото налага все по-засилващото се внимание на Партията към него. Тук в последна сметка се решават плановете на нашето строителство, непосредствено се създават материалните и духовните ценности, проявява се творческата активност на всеки отделен труженик. В колектива човек получава необходимите му средства за живот, общественото признание на своя труд, връзката с обществото като цяло. Той е огледало на обществото, в което се отразяват присъщите на социализма отношения на другарство и взаимопомощ между хората.

Ето защо след продължителна подготовка и разисквания в първичните партийни организации този проблем беше задълбочено обсъден на пленум на окръжния комитет на Партията.

В условията на новата система за ръководство на народното стопанство по новому се поставят проблемите за взаимодействието между личните, колективните и обществените интереси, за съчетаването на материалните и моралните стимули, за участието на трудещите се в управлението на производството. Укрепването на взаимната зависимост между производството и развитието на човека е фундаментален социален аспект на новата система. При това осигуряването на социалнот

Digitized by Google

развитие на колектива, повишаването на производствената и обществена активност на работниците, на тяхната отговорност за състоянието на колектива е не по-малко ефективен лост, отколкото нейният икономически механизъм. За всеки производственик, за всеки трудещ се основната социална група, в която се формира като личност, в която изявява главната си обществена роля, е трудовият колектив.

Да се въздействува на личността чрез колектива, да се възпитава и да се формира тя в борбата за осъществяване на неговите цели — в това се заключава един от марксистко-ленинските принципи. И както се отбелязва в Програмата на нашата Партия, тоя принцип придобива особена сила и значение сега, когато все повече се утвърждава социалистическата съзнателност, непрекъснато се издига ролята на нравствеността като регулатор на поведението на хората, постига се по-висока степен на единство на интересите, отношенията между личност и общество стават все по-хармонични.

Всичко това задължава партийните и стопанските ръководства да се заемат с научна, рационална организация на живота в трудовите колективи, на реалните обществени отношения във всеки участък, на всяко работно място, където се решава съдбата на партийната политика и се извършва процесът на „самоизменение на хората". Освен това нужно е да се изучават социално-психологическите явления в колектива, съзнателно да се управлява възпитателното въздействие върху хората в духа на комунистическите идеали, да се изучават настроенията, предложенията и мненията им, да се знаят техните нужди и интереси, да се има предвид действието на неикономическите фактори.

Първостепенно значение за по-нататъшното утвърждаване чувството на стопанин у работниците, за повишаване на тяхната отговорност и грижа за общото дело има усъвършенстването на формите за въвличането им в управлението на производството. Особено важни в това отношение са насрещните планове, социалистическото съревнование, стопанските комитети, производствените съвещания, събранията на пълномощниците, колективните трудови договори. Чрез тях на дело се осигурява възможността по-голяма част от работниците да се учат да управляват, и то, както казва Ленин, не от книжки, не от митинги, не от речи, а от живата практика на участието си в стопанското и културното строителство.

Ръководейки се от постановките на ЦК на БКП и задачите, поставени от др. Тодор Живков пред първенците в Перник и София, партийните и стопанските ръководства, профсъюзните и комсомолските организации в окръга извършиха огромна организаторска и политическа работа за издигане ролята на трудовите колективи за най-широко участие в управлението на производството. Изключително ефективна форма за масова изява на работническата инициатива, за мобилизиране силите, знанията на работниците и специалистите е процесът на изграждането и изпълнението на насрещните планове в предприятията. Във връзка с това бяха проведени редица събрания и срещи с трудовите колективи, на които работниците и специалистите направиха съдържателни и ценни предложения, целещи по-нататъшното повишаване обществената производителност на труда, издигане техническото и качественото равнище на продукцията и снижение на нейната себестойност. В резултат на големия политически и трудов подем и проявеното чувство за отговорност пред колектива и обществото, работническата класа в окръга удържа дадената дума и изпълни успешно насрещния план на окръга за 1972 година.

Оценявайки голямото икономическо и политическо значение на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за по-нататъшното

Digitized by Google

повишаване жизненото равнище на народа, работническите колективи в окръга и през тази година проявиха творчески подход при обогатяване на насрещните планове и търсене допълнителни резерви. Сега те продължават с още по-големи темпове борбата за повишаване ефективността на икономиката. В това отношение особена роля има да играе по-нататъшното издигане равнището на организацията и ръководството на социалистическото съревнование, неговото най-непосредствено свързване с пълното използване на интензивните фактори в икономиката. Ето защо бюрото на окръжния комитет утвърди разработената от окръжния съвет на БПС система за организация, ръководство и отчитане на социалистическото съревнование в окръга. Трудовите колективи са в благородна надпревара и взаимопомощ с тези от Шуменски окръг. Стотици са вече договорите, сключени между отделни предприятия, цехове, бригади, смени, между отделни работници, служители и специалисти. В окръга има вече натрупан значителен опит в организирането на социалистическото съревнование, в изучаването на челния опит и превръщането му в масова практика, за възпитание на членовете на колектива. Все повече то се превръща в неотменен елемент на стила на работа на партийните, стопанските и профсъюзните ръководства.

Какви основни изводи могат да се направят от извършената работа за преустройство и организация на социалистическото съревнование в окръга?

Една от характерните му отличителни черти се заключава в изменнията на мащабността на задачите, които се решават. То наистина стана всенародно, изразяващо патриотизма и личния принос на трудовия колектив за изпълнение решенията на Десетия конгрес.

Всички промишлени предприятия имат сключени договори за съревнование в отрасъла; шест от тях работят по инициативата на софийските предприятия, а други 22 и 133 цехове, смени и бригади по Габровския почин; 5319 работници са сключили лични договори за съревнование; 2120 души следват примера на героя на социалистическия труд Петър Брайков; изградени са 60 школи с 580 участници за изучаване на челния опит.

Друга съществена черта на съревнованието е, че за сравненията, оценките и критериите за работата на колективите се утвърдиха световните достижения. В сравнение с 1971 г. през 1972 г. стойността на произведените готови изделия, на които се присъжда допълнителна държавна оценка за качеството от 27 364 х. лв. нарасна на 42 417 х. лв.

Наред със социалистическото съревнование друга форма за участието на трудовите колективи в управлението на производството и утвърждаване чувството им на стопани на предприятията са стопанските комитети, общите събрания, производствените съвещания. В резултат на натрупания досегашен опит те се утвърдиха в живота им. И представляват значителна крачка напред в разширяване на демократизма в стопанската дейност. За предмет на тяхната дейност са проблеми, които имат решаващо значение за укрепване на производствените колективи. Опитът показва, че стопанските комитети и събранията на пълномощниците са творческо прилагане на ленинските постановки за най-активно въвличане на трудещите се в управлението на производството на съвременния етап. По този начин се откриват големи възможности за съчетаване на единоначалието с колективното ръководство, за по-нататъшното демократизиране ръководството на икономиката. Въвличането на работническата класа в управлението на производството има не само икономическо, но и морално-политическо значение. За това и усилията на окръжната партийна организация сега са насочени към

Digitized by Google

отстраняване на съществуващите слабости в използването на тези форми. Преди всичко не се дооценява тяхното значение от някои ръководители. А това води до недостатъци в стила и методите, в съдържанието на тяхната работа. Извършените проверки по работата на стопанските комитети показаха, че някои от тях не приемат редовно планове за своята работа, провеждат заседанията си инцидентно, по въпроси, поставени устно от директора, рядко отчитат изпълнението на собствените си решения и работническите предложения. На някои места на стопанските комитети се гледа като на органи, където въпросите се внасят от формални и процедурни съображения.

Окръжният комитет обсъди тези важни въпроси и се зае да преодолее съществуващите слабости.

Обстоятелството, че трудовият колектив е не само производствено, но и социално звено на обществото, школа за комунистическо възпитание, за развитието на личността, свързано не само с труда, но и в определена степен и с бита на хората, окръжният комитет отдели изключително място на социалното развитие на трудовите колективи.

Тези проблеми и досега са стояли пред окръжната партийна организация, пред ръководствата на трудовите колективи. Сега обаче новият етап изисква повишаването ефективността на производството да става по пътя на комплексното научно обмислено решение на социалните проблеми.

За изготвянето на плановете за социалното развитие на колективите бяха включени и използвани силите и възможностите на всички членове на трудовите колективи. Окръжният съвет на БПС изучи и обобщи резултатите в тази област на някои съветски и наши предприятия и оказа непосредствена помощ на партийните и стопанските ръководства за изпълнението на тази задача. Творческата мисъл и дръзновение на ръководители и специалисти, на работници и служители извика на живот цялостни програми за социалното развитие на трудовите колективи през шестата петилетка.

Ръководствата в редица предприятия дадоха добър пример за практическо приложение на комплексния подход при разработването на плана за социално-икономическото развитие на трудовите колективи и те служат като образец за творческо планиране. В резултат на това в последните години значително се повиши социалната и политическата активност на трудещите се в окръга, значително се усъвършенствуваха социалните отношения в колективите. Чувството на любов към предприятието, към колектива, личната отговорност пред обществото, стремежът да се издига честта на фабричната марка, трудовият ентусиазъм, всички тези духовни категории заемат все по-важно място в облика на трудовите колективи. На проблемите на бита и отдиха на работниците и служителите, на комплексното задоволяване на техните материални и духовни потребности все повече се гледа като на проблеми, най-тясно свързани с производството, с възстановяването и укрепването на работната сила като решаващ фактор за увеличаване обществената производителност на труда и ускоряване на техническия прогрес.

Успоредно с всичко положително и ценно в това отношение съществуват и някои недостатъци, към които се насочва сега окръжната партийна организация.

Преди всичко разработките на социалния план, чертаещи положителни изменения в облика на колектива, при добивки, вдъхващи гордост и радост у работниците, не навсякъде бяха обвързани с програмите на съответните обединения и не бяха напълно осигурени с необходимите средства и лимити.

Анализирането, отчитането и контролът по изпълнението на со-

Digitized by Google

циалния план не се извършва така организирано и системно, както е организирано изпълнението на производствения план. Поставя се ударението изключително върху показателите на производствения план, а социалният се подценява. Издигнали задачата за максимални усилия при изпълнението на икономическите показатели, редица ръководители не са създали необходимите условия за съвременен труд и бит на работниците.

Способността на всеки трудов колектив успешно да решава стоящите пред него важни икономически и политически задачи се определя в най-голяма степен от наличието, подготовката и възпитанието на кадрите. Ето защо окръжният комитет на Партията отделя голямо място в своята работа на този въпрос.

Обстоятелството, че Търговищки окръг е със сравнително млада промишленост, особено много задължава окръжната партийна организация да полага големи грижи за подготовката и възпитанието на младата работническа класа. Болшинството от работниците все още не са придобили онова съзнание, онези промишлени навици и качества, които са и трябва да бъдат присъщи на класата в условията на развитото социалистическо общество. Това особено се отнася за тия, които идват от селското стопанство и от учебните заведения. А съвременната научно-техническа революция непрекъснато изменя професионално-техническата структура и социално-психологическия облик на работническата класа. На мястото на редица традиционни професии и специалности възникват нови, свързани с новата техника и технология, с новото разделение на труда. Невъзможно е хора с ниска производствена квалификация да участвуват в създаването на високоефективни машини и съоръжения, да бъдат активни участници в рационализаторското и новаторското движение, да умеят ефективно да ползват техниката и постоянно да я усъвършенствуват. Заедно с необходимостта от решително подобряване на професионално-квалификационната структура на работническата класа в окръга стои задачата да се отдели специално внимание на социално-демографските групи вътре в нея. На първо място това се отнася до жените работнички. През последните години не само че техният брой бързо расте, но се наблюдава един процес на бързо повишаване на техния културно-технически уровен, на обществената и политическата им активност. За съжаление обаче в много от плановете за социално развитие на колективите не се намират мероприятия за освобождаване на жената от тежкия физически труд и да ѝ предостави интересна, творческа квалифицирана работа, която не би попречила тя да бъде майка, да възпитава своите деца. Това налага още веднъж да се прегледат плановете на всяко промишлено предприятие и звено, където работят жени, и се набележат мерки за облекчаване на техния труд. При съставянето на плановете за социалното развитие на колективите не се отделя достатъчно внимание, не се организират специални изследвания на труда на младите работници, чийто дял в редица промишлени предприятия е над 50 на сто. Вследствие на това текучеството в тези предприятия е по-голямо, а нарушенията на трудовата дисциплина и неизпълнението на нормите са често срещащо се явление.

Практическо проявление на грижата на Партията за човека, на грижата на ръководството за колектива представлява изпълнението на разработените мероприятия за усъвършенствуване условията на труда и бита, на жизнената среда, в която израстват, творят и се изявяват трудовите колективи. Положително е, че в нашия окръг се отделят все повече средства и грижи за повишаване безопасността и хигиената на труда, за създаване на оптимални условия за творческа изява, за живот и отдих на работниците и служителите. Всичко това ще доведе до

Digitized by Google

по-нататъшно укрепване на трудовите колективи и повишаване на тяхната производствена и обществена активност.

Десетият конгрес на БКП подчерта, че колкото повече се разгръща фронтът на социалистическото съревнование, колкото повече се задълбочават и усложняват задачите на социалното управление, толкова повече трябва да укрепва Партията, да се издига нейната ръководна роля, равнището на нейната организаторска и идейно-политическа работа, да се усъвършенствуват методите и формите на партийно ръководство. Всичко това определя мястото и решаващата роля в укрепването и възпитанието на трудовите колективи, на техните политически ядра — партийните организации и групи, които са моторът и съвестта в живота и развитието им. Партийните организации органически са свързани и принадлежат към трудовите колективи, но същевременно те се отделят от тях по степен на съзнателност и организираност, по равнището на своята политическа зрелост. Това определя и тяхната роля като политически ръководител на трудовия колектив. Окръжният комитет на БКП, градските и заводските комитети насочват непрестанно своята дейност за свързване идеологическата работа с възпитателното въздействие на социалната среда. Този проблем беше разработен на пленуми на окръжния и градските комитети на Партията, в събранията на заводските партийни организации.

Може би за първи път идеологическата работа в окръга така конкретно и тясно се свързва с интересите на хората, с практиката на социалистическото строителство. Преустройството на ръководството на социалистическото съревнование, формирането и изпълнението на насрещните планове, внедряването на икономическия механизъм бе главна магистрала за свързване идеологическата работа със задачите, които трудовите колективи решават на съвременния етап с техните интереси и интересите на обществото.

Всичко това представлява сериозна предпоставка за още по-пълна мобилизация на творческите сили, воля и енергия на трудещите се за осъществяване на предначертанията на Българската комунистическа партия.

Ръководител на цеховия колектив

През последните години настъпиха чувствителни изменения в живота и дейността на партийния комитет и на първичните партийни организации при нашия текстилен комбинат „Марица" — град Пловдив. Те подобриха своя стил и методи на работа. Създадоха условия за творческо обсъждане и компетентно решаване на основните задачи на производството, техническия прогрес, комунистическото възпитание и др. Първичните партийни организации се утвърждават като ръководно политическо ядро на трудовите колективи. В това направление се извършва организирана, целенасочена и планомерна работа. Тя е свързана с подготовката за предстоящия пленум на ГК на БКП, чиято тема ще бъде „Партийната организация — ръководител на трудовия колектив". Инициативите са много и богати по съдържание.

Нашата първична партийна организация ръководи трудов колектив от 460 души. Затова грижата за подобряване на нейния социален и качествен състав е непрестанна. Производственият процес налага оперативно да разпределяме комунистите по смени, да осигуряваме силно партийно ядро във всяка смяна. На смяна имаме до 105 работници и партийни групи от 14 до 16 души. Положителните изменения внесохме и във възрастовата характеристика на комунистите. Ние установихме, че в

Digitized by Google

цеха работниците до 30-годишна възраст представляват 35 на сто от колектива, а в първичната организация — 10 на сто.

Това обстоятелство ни подтикна да подготвим и приемем в редовете на БКП 18 работници, предимно тъкачки и секционни майстори със средно образование. Новото попълнение вля свежи сили, пориви и активност.

Анализът на социалния и качествения състав показва, че 30 на сто от членовете на колектива имат средно образование, за първичната организация този процент е 49. От комунистите 80 на сто са работници.

Мащабни са задачите, които решава нашият трудов колектив. Годишният обем на продукцията възлиза на повече от 15 милиона лева. Ежедневно се произвеждат 50 000 метра тъкани. Отговорността на комунистите за изпълнението на трудовите задължения е много голяма. Техните обещания надвишават средните показатели на колектива. Най-изтъкнатите производственици са членове на Партията. Един от тях е герой на социалистическия труд, един — носител на ордена „Г. Димитров", 8 са удостоени със златни и сребърни ордени на труда и със значката „отличник на Министерството на леката промишленост", 27 имат почетни звания като „Най добър в професията", „Ударник" и др. Комунистите са инициатори на новите форми в социалистическото съревнование. Като активни участници в националните почини и инициативи те предават размах и богато политическо съдържание на всяка трудова проява. В чест на 103-годишнината от рождението на В. И. Ленин и Първи май те обявиха априлските дни в ударни. Полувековният юбилей на Септемврийското въстание — 1923 година е повод за нови трудови инициативи и дела. В щафетната тетрадка се отразяват сключените договори за съревнование между отделни работници и бригади.

Партийното бюро и организацията искат от комунистите да бъдат не само пример в труда, но и да се утвърждават като активни организатори и възпитатели на колектива. В това отношение голяма роля изиграха проведените разговори в партийните групи. Те се отнасят до личния пример на комунистите, до ефективността на масово-политическата работа и др. Разговорите са непосредствено свързани с вашите задачи и задължения. Така например на разговора „Комунистът — обществен ръководител на колектива", всеки партиен член подложи на самокритичен отчет своята дейност. Самооценката повдига отговорността на комунистите, помага им да израстват като авторитетни и уважавани членове на колектива. Всеки отчита личното си поръчение пред сбирките на партийните групи.

Декемврийският пленум на ЦК на БКП (1972 г.) разгледа с голяма дълбочина ролята на трудовия колектив. Формирането в него на социалистически взаимоотношения между членовете е постоянна грижа на комунистите. Този процес е организиран и целенасочен. По профгрупи се води широк разговор за характера на другарските отношения. Комсомолските дружества ще поставят на обществен преглед ролята на младия работник в трудовия колектив.

В производствената сфера особено голяма роля играят средните и низшите ръководители в цеха. Отчитайки това обстоятелство, партийното бюро приема оценки за дейността на номенклатурните кадри. Системна, възпитателна работа се осъществява със секционните майстори. Бюрото разработи перспективен план за повишаване на техните знания. Организиран бе преглед на стила на секционния майстор като организатор и възпитател на колектива. Състояха се оживени дискусии. Началникът на цеха с помощта на партийното бюро периодически оценява дейността на секционните майстори като специалисти техници и като възпитатели. За отклонения от партийния стил и методи на ръководство се търси най-строга отговорност, независимо от служебния ранг на комунистите. Принципиалната взискателност повишава отговорността на комунистите, създава ведра атмосфера в колектива.

Утвърди се хубавата практика партийното бюро да организира срещи със стопански ръководители и специалисти от комбината, които компетентно дават отговор на въпросите, които вълнуват работниците.

Партийното бюро се стреми въпросите, които организацията разглежда, и решенията, които взема, да съдействуват за идейно-политическото изграждане на колектива, да развиват у него комунистическо отношение към труда и социалистическата собственост, да го мобилизират успешно да изпълнява насрещните си планове. То поставя на обсъждане предимно актуални въпроси.

Такива са проблемите, свързани със специализацията и модернизацията на производството, ефективното използване на основните фондове и работното време, подобряване на трудовата, производствената и технологичната дисциплина, прилагане на системата за бездефектна продукция, участието на колектива в националните инициативи и др. Нашият стремеж е да ги обсъждаме компетентно и комплексно, като отчитаме и възпитателното въздействие на набелязаните инициативи и решения, а не само техния икономически ефект.

Тази конкретна политика с трудовия колектив създава творческа обстановка и оптимистичен психологически климат. Внимателното и грижливото отношение към всеки работник е съчетано с висока взискателност и непримиримост към прояви, свързани с нарушения на трудовата дисциплина, морал и норми на поведение. В това отношение партийната организация широко се опира на профсъюзната и комсомолската организация. Като поставя на вниманието си актуални въпроси и взема действени и конкретни решения, тя осъществява правилно политическото ръководство на трудовия колектив в цеха.

Елена ПОПОВА

Digitized by Google

Въоръжени с мощна селскостопанска техника, механизаторите се превърнаха в челен отряд на селските труженици. Поместените материали разказват за тяхното трудово всекидневие, за ролята на партийните ядра в развитието на колективите.

Двигател на главната ударна сила

Първичната партийна организация — на нея се пада призванието да бъде ядро на трудовия колектив; пред нея стои задачата да разгръща творческата активност на всички труженици за преизпълнението на насрещните планове, да се бори за нови социалистически отношения в колектива. Така е и в селското стопанство, където за около двадесет и пет години от синовете и внуците на селянина, който знаеше да впряга само двата вола, израсна здрав отряд на работническата класа — ударната сила на селскостопанския фронт. Това не бе лесен процес, нищо не бе дадено наготово. Изграждането на механизатора започна в малката бригада на МТС, мина през тракторно-полевъдните и комплексните бригади, където се оформи като централна фигура на село. Имаше и грешни стъпки, и лутания, но винаги се вървеше напред, защото двигател на този процес на съзряване бе първичната партийна организация. Тя сплотяваше разноликата механизаторска маса, окриляше хората в рационализаторското творчество и новите почини, осмисляше опита и инициативите. Главно с това може да си обясним този бърз преход от новаторското дръзновение на първите комплексни бригади до ония мощни 1086 бригади за промишлени методи на производство — стопани на близо половината от обработваемата земя на нашата страна.

ВРЕМЕТО НИ ПОДТИКВА НАПРЕД...

Така някак малко философски започна нашият разговор с Христо Моллов — секретар на първичната партийна организация в бригадата за промишлено зърнопроизводство в ТКЗС — с. Хлебарово и съставното с. Костанденец, Разградски окръг. И колкото повече разговаряхме за дейността на партийната организация, а така също и за усилията на целия производствен колектив, толкова повече се убеждавах в техния съдържателен отговор на високите изисквания на деня.

Комунистите механизатори от тази основна производствена единица правилно са разбрали и последователно прилагат във всекидневните си дела историческите решения на Десетия конгрес на Партията.

Digitized by Google

За тях партийният девиз: „Комунистът отговаря за Партията, както и Партията отговаря за всеки комунист“ е извор на инициативи. Започнали с въвеждането на специални книжки за личните задължения на комуниста, в които се отбелязва приносът на всеки за изпълнението на петилетката. Ето какво е вписано в тях: един се задължава да повишава квалификацията си като задочник, друг предава своя опит и обучава двама от по младите си колеги, трети дава приноса си като пропагандист, а четвърти представлява бригадата в училището, като се грижи за подшефните (бъдещи) механизатори измежду завършващите осми клас и т. н. Това не са ефектни обещания, а осъзнати задължения, които всеки се стреми да изпълнява. Контролът се осъществява от секретаря, който попълва на втората страница срещу обещанието как се изпълнява дадената дума.

Главен критерий за комуниста обаче си остава изпълнението на задълженията му, които произтичат от Устава на БКП. Партийното бюро е решило да поработи в това отношение и ето така се е родила инициативата да бъде оценена авангардната роля на комунистите. Като се придържало за уставните задължения, партийното бюро задълбочено и внимателно е приемало на отделни заседания писмени оценки за всеки комунист. Оценките са внасяни на събрание, четени са на партийните членове. Обикновено по тях стават оживени изказвания, правят се допълнения и винаги се приемат с явно гласуване. Те се характеризират с лаконичност, категоричност и препоръки, които правят оценката не сух констативен протокол, а програма за предстоящата работа на комуниста. Там където са допуснати слабости, следват и задълженията: Стоян Йорданов трябва да засили активността си в партийната група, Мехмед Ибрямов да се активизира в борбата срещу религиозните предразсъдъци в махалата и т. н. За всекиго е казано по нещо важно и съществено както за работата му в бригадата, така и за живота му в семейството и обществото, защото комунистът е комунист навсякъде и във всичко.

Духът на нашето социалистическо съвремие се чувствува и изявява в авангардната роля, която комунистите осъществяват за преизпълнение на насрещните планове. Там където работата временно поизостане, където се появят трудности, то на предно място излизат комунистите, които с примера си увличат останалите механизатори.

Когато през миналата есен рукнаха дъждовете и мъгозина сметнаха, че не може да се влезе с машини в подгизналите блокове, партийната организация свика открито събрание и призова всички механизатори в битката за прибиране на реколтата. В такива моменти, когато трябва да се активизира колективът, е още по-необходимо приложението на различни форми и методи на въздействие. В някои случаи са ефективни личните поръчения, друг път може да се мине само с мероприятия на бюрото или да се поставят задачите на закрито партийно събрание. В случая партийният секретар е избрал най-подходящата форма. Обстановката не разрешаваше дълъг етап на подготовка, на убеждение и активизиране. От друга страна решаването на задачата бе възможно само с усилията на всички членове на колектива, включително и ремонтните работници. Масовият призив и личният пример на комунистите оказват в този случай решаващо въздействие.

В кал и студ, когато вече не може да се мисли за изпълнение на нормите, нито пък за високо трудово възнаграждение, в блоковете навлизат кукурузокомбайните, теглени с два и три трактора „Беларус“. Техниката се чупи — ремонтират я, подменят я, но комунистите: Илия Пенчев, Никола Пенев, Петко Хинчев и други устояват на всички изпитания. Примерът е заразителен и три хиляди декара царевица е прибрана в срок.

Digitized by Google

— Отвоювахме не само фуража за кравите — вметна сякаш между другото секретарят на ППО, — но и спечелихме вярата на кооператорите в силата на сплотения трудов колектив на механизаторите.

Този критичен момент откроява партийната група на механизаторите при тракторите „Беларус" с авангардната роля на членовете ѝ.

Примерът идва да покаже, че предимно в трудностите се изявяват характерите на хората, силата на колектива.

Ролята и мястото на партийната група като най-малка организационна клетка вече са доказани не само с положителните, но и с някои слаби моменти в работата. Партийната група при тракторите „ДТ—54" не е голяма — само от четирима комунисти. Характерът на работата при тях е такъв, че в повечето случаи те са в група, виждат слабостите си, може да упражняват взаимен другарски контрол. Но на практика тук стана обратното. През миналата година групата не се е събирала, не е огледала работата си, не се е развълнувала от допусканите слабости. Лошо започва там предсеитбената обработка през лятото. Проверките в местността „Райна гора" и „Динищата" показват, че дълбоката орган е некачествена. Трябва тогава в работата на комунистите да се намеси стопанското ръководство, за да се отстранят пропуските в това мероприятие, когато се залагат основите на добивите за следващата година. Може ли да се говори в този случай за авангардна роля? Разбира се, че не! Вместо да търсят пътища за по-високо качество, членовете на партийната група се оставят да бъдат увлечени в нарушаването на технологичната дисциплина.

По-голяма част от партийните членове в бригадата са челници в социалистическото съревнование, а мнозина от тях прилагат вече националните почини за по-висока обществена производителност на труда. В бригадния стан — една отесняла вече за голямата бригада постройка — са окачени на видно място обещанията на комунистите Петър Русев и Илия Пенчев, които още от август миналата година прилагат почина на Петър Брайков и изпълняват нормите си за пет дни. Резултатите им са убедили и други механизатори, които вече ги последваха.

Ако се потопи, макар и за малко, в атмосферата на ежедневието, човек не може да не разбере къде е разковничето за успехите на този трудов колектив, половината от който са комунисти. Това е именно политическото ядро, което сплотява бригадата да обработва така огромния масив от 44 000 дка, че да получава по 256 кг слънчоглед и 560 кг царевица от дка без напояване. Ето защо напълно естествено тук се приема и писмото на ОК на БКП, с което се приветстват механизаторите за получените добиви от цялата площ пшеница — 426 кг от декар. Естествено е, когато в бригадния стан покажат лавката на самообслужване, където никой не събира парите, а имат капитал от 26 лева. Истинският капитал на бригадата обаче са не стотинките, които всеки оставя, когато няма по-дребни, а самочувствието у механизаторите, че той съществува като едно измерение на новите нравствени черти . . .

. . . ЖИВОТЪТ НАЛАГА ФОРМИТЕ

Тази мисъл изказаха почти в един глас бригадирът и партийният секретар на бригадата за промишлено зърнопроизводство в с. Савиновъставно на ТКЗС — Ботево, Ямболско. През 1971 г. е сформирана бригадата, която обхваща още землищата на другите две съставни села — Межда и Меден кладенец. Начело с опитния бригадир комуниста Димитър Христов Димов работата тръгнала привидно добре. Нали хората са работливи, те са свикнали, като дойде времето, и да засеят,

Digitized by Google

и да окопаят, и да приберат реколтата – един трудов кръговрат, който толкова години са повтаряли. Но нещо куцало: някак мудно се сплотявал колективът от трите села, трудно било на механизаторите да пътуват всеки път, пък и транспортът не е уреден както трябва; защо да крием — на кого ли пък не му се иска да бъде центърът на бригадата в неговото село. После дошла пролетта, работата увлякла хората, но започнали и пропуските. Това особено проличало при прибирането на реколтата, когато разпиляването стреснало ръководството. „Ние искахме да поговорим с комунистите — казва партийният секретар Петко Янков — за тяхната авангардна роля и мястото им сред безпартийните, но нямахме организация. Всички механизатори членуваха в териториалните организации на трите села".

Тогава идва решението за изграждането на ППО в бригадата, което тридесет и петте комунисти приемат като една необходимост. Вече година и половина, откакто функционира ядрото на колектива, но то успя да си завоюва авторитет и сред безпартийните механизатори.

Още през първата година партийното бюро подема инициативата за оценка на работата на комунистите. Така и в тази бригада, както в с. Хлебарово, осмислят програмния девиз на Партията Оценките са раздвижили колектива, наложили са размисъл и едно затягане във всички. Тази година се преминава към друга ферма, която ще обогати и допълни миналогодишната инициатива. Партийното бюро с помощта на общинския партиен комитет подготвя разговор в организацията на тема: „Какво ни е дала Партията и какво всеки комунист дава за Партията?". В хода на този преглед всеки партиен член следва да се самооценява, да говори за критериите си — за своето място в живота и дейността на организацията. „Ние имаме вече опит в други първични партийни организации — сподели секретарят на общинския партиен комитет, — това са разговори с голям емоционален заряд, след които комунистите се обновяват и зареждат с по-голям ентусиазъм за работа." Той е уверен, че с конкретния подход на работа, съчетаващ тези две форми, ще се постигнат забележителни резултати в извисяване авангардната роля на първичната организация, в създаване на подходяща трудова атмосфера в бригадата.

Дълго се губихме с бригадира из синкавозеленото море на пшеницата, която вече вятърът дипли в подножието на Светилийските възвишения. Говорихме за хората, за големия успех — 483 кг пшеница от дка през миналата година, за трудностите. И всичко бригадирът свързваше с партийната организация, с авангардната роля на комунистите. Там му е силата, край тях завъртва и останалите механизатори. Радва се бригадирът на пшеницата, която подсказва добив над 500 кг, и се хвали пак със сърцатите механизатори. „По едно време през есента — споделя той — мислехме, че блоковете ще останат незасети и страх не страх, решихме да сеем през нощта." Работата била рискована, не всеки се наемал!? През нощта не личи следата на маркира, сеялката може да се задръсти — има ли нещо по-унизително за механизатора от това, в блока, който е сял, да останат празни ивици. Тогава комунистите: Трифон Вълчев, Диньо Георгиев, Жельо Павлов и Кънчо Георгиев повеждат машините на нощна сеитба. От тракторите отвеждат проводник и на редосеялките заблестява по един фар. „Нощните слънца в полето" — така едни от ямболските журналисти нарича тогава тази сеитба. Сега слънцето огрява една картина, която пренълва сърцата с радост, причината за която са „слънцата" на сърцатите механизатори, изгрели през дъждовните нощи.

Сплотеността на колектива, общият трудов ентусиазъм твърде много зависят от стопанските ръководители и специалистите — от техните политически, делови и лични качества Когато бригадирът, какъвто е случаят с нощната сеитба, умее да бъде взискателен, поема риск,

Digitized by Google

но е справедлив и принципен командир на производството, а в същото време е и добър, отзивчив другар и възпитател, тогава се работи дружно и спорно; хората се доверяват и споделят всичко в отношенията помежду си, по-настойчиви и целенасочени са те в изпълнението на колективните задачи.

* * *

Времето неспирно върви напред: възникват нови проблеми, търсят се и съответните най-сполучливи решения. Така е сега и в двете бригади — в с. Хлебарово, Разградско, и с. Савино, Ямболско. Тук стопанските и партийните ръководители не считат, че всичко вече са решили, че бригадите са някакъв еталон. И тази неудовлетвореност от постигнатото ги подтиква да търсят и разкриват нови възможности, в това число и да укрепват деловата обстановка в трудовите колективи, тъй като морално-психологическият климат в тях влияе и върху резултатите от производствената дейност.

Напоследък навред се говори за резервите в сферата на материалното производство. И това е съвсем правилно! Не малко резерви за по-висока производителност на труда обаче са заложени и в самите хора, в уважението към тяхната всекидневна работа и отзивчивост към нуждите им. В тази насока партийното и стопанското ръководство и в двете бригади за промишлено производство отделят внимание и са направили не малко за по-добрата ефективност на моралните поощрения, за създаването на обстановка на висока отговорност. Редица въпроси от програмата за социалното развитие на колективите са вече решени, а други предстои да се удовлетворят в близко време. Механизаторите получават храна на полето в усилените кампании, извозват ги до работното им място, въведено е полуинтернатно обучение на децата и т. н. Прилагат се някои трудови ритуали, засили се общественото внимание към челния отряд на работническата класа на село.

Има за какво обаче да помислят ръководствата и на двете бригади, за да се подобряват още взаимоотношенията, дружбата и взаимната помощ в дребното и голямото, за формиране на онези качества, които са присъщи на новия човек . . .

И с основание те поставят на дневен ред нови въпроси, от които зависи по-добрата организация на трудовия процес и нарастването на инициативата на тружениците. Вълнува ги и грижата за свързване на фуражното производство с резултатите от животновъдството.

Такова е всекидневието на партийното и стопанското ръководство в тези основни производствени единици, на комунистите механизатори; то е преплетено с успехи и проблеми. Проблеми, породени от движението напред, от съзряването на трудовите колективи.

Петко СТАМОВ

Свой принос в борбата за икономии

В полята на аграрно-промишления комплекс „Г. Димитров" — Ямбол сега работят 780 механизатора. Те произвеждат над осемдесет на сто от селскостопанската продукция на комплекса.

В следващите години този процент ще нарасне, защото внедряването на промишлените технологии сега е в ход. Това поставя на пре-

Digitized by Google

ден план проблема за професионалното израстване на механизаторите като основна фигура, която трябва да съчетае техническите познания с изискванията на съвременните технологии. Но наред с това е необходимо да се формират у тях комунистически качества и нравствени добродетели.

Като се ръководят от тези задачи и в изпълнение решенията на пленума на ОК на БКП по концентрацията и специализацията в селското стопанство, партийните и стопанските ръководства в комплекса системно се грижат за тези кадри.

На първо място се реши въпросът за усъвършенствуване организацията и за подобряване на трудовите и битовите условия.

Цялото зърнопроизводство в нашия комплекс се предоставя на бригадите за промишлено производство и на тези за комплексна механизация. На нова основа се постави работата за техническото поддържане и за експлоатацията на техниката. През 1970 г. по инициатива на ръководството на комплекса се изградиха 16 машинни двора, като се използваха част от местата на съществуващите дотогава 44 бригадни стана. Основната задача на работещите в машинните дворове е: да се повиши техническата готовност на машините и инвентара, като извършват срочно и качествено ремонта, да се подобри тяхното съхраняване и зазимяването им.

Практиката ни показа, че, от една страна, с изграждането на машинните дворове се създаде реална предпоставка за по-ефективно използване на машините и инвентара, а от друга страна, се подобряват все повече битовите и трудовите условия на механизаторите.

По-високата степен на организация на труда, която се създаде на етапи в бригадите за комплексна механизация, както и изграденият машинен двор бяха съществени предпоставки, в резултат на които стана възможно строго да се съблюдава технологическата и трудовата дисциплина. И на тази основа последователно се решават някои въпроси по заплащането на труда и за подобряване битовите условия на механизаторите. А това има решаващо значение, за да се множат успехите ни в зърнопроизводството.

На второ място ние се стремим да повишаваме равнището на партийно-организационната и масово-политическата работа сред механизаторите; да се разгаря социалистическото съревнование, да се изучава и бързо внедрява челният опит.

През 1971 г. по инициатива на съвета на секретарите, съгласувано с ОК на БКП, към бригадите за промишлено производство учредихме първични партийни организации. Един от мотивите за тяхното изграждане бе, че именно ППО ще могат най-добре да разгърнат необходимата партийно-политическа, организаторска и идейно-възпитателна работа сред механизаторите в съответствие с новите условия и изисквания; ще могат да създадат подходящ микроклимат в производствените единици. Сега определено може да се каже, че очакванията ни се оправдаха. Нашите първични организации станаха боеспособни, утвърдиха се като ръководни политически ядра на обособените производствени и социални единици, а в резултат на това се повиши политическата и трудовата активност на комунистите.

Ето само един от тези резултати. През 1972 г. нашият АПК се нареди на първо място в окръга по производство на пшеница със среден добив 485 кг от дка.

Ръководството на комплекса прие и вече се работи по специална **програма**, за да се повишават икономическите знания на механизаторите, както и да се усъвършенствува тяхната професионална подготовка. Така през 1973 г. се обучаваха в организирания с откъсване от производството едноседмичен курс — 380 механизатори.

Освен това по общини всички механизатори се включват в систе-

Digitized by Google

мата на партийната и селскостопанската учебна година. Ръководството на АПК в съответствие с нормативните документи създава необходимите условия, за да се подготвят и явяват механизаторите на изпит за клас квалификация.

Много добра е съвместната работа на първичните партийни организации и комсомолските дружества за обучението на младите механизатори. По примера на кремиковските младежи съветът на комсомолските секретари организира специални събрания срещи във всяка община, на които челниците механизатори поеха обещания да предават своя опит на по-младите си колеги. И нещо повече — една част от механизаторите, главно комсомолците, вече работят или се учат, за да овладеят две и повече професии.

Засилват се грижите на първичните организации и ОПК за ръководството на социалистическото съревнование. В навечерието на деня на механизатора първенците в социалистическото съревнование от нашия комплекс излязоха с призив обещание към всички механизатори от окръга за икономии на материали и труд, за по-нататъшно внедряване на промишлените технологии, за предсрочно изпълнение на насрещния план през 1973 година и шестата петилетка.

* * *

Починът на нашия тракторист Георги Куцаров: **от икономия на гориво-смазочни материали, поддържане и ремонт да се спестят за три години средства за закупуването на нов трактор,** получи широка известност и вече има много последователи сред механизаторите в АПК — Ямбол. По инициатива на съвета на партийните секретари по бригади се свикаха събрания, пред които се разясни същността на почина, възможностите и пътищата за постигането на набелязаната цел. При въвеждането в експлоатация на новозачислени трактори борбата за икономии трябва да се поведе още от първия ден. Внимателното разработване на двигателя е едно от първите по ред и значение условия, за да се удължи междуремонтният срок. Но и при старите машини професионалното майсторство несъмнено има решаваща дума. Във всеки момент от работата на трактора на блока трябва да се избира най-подходящата скорост: двигателят следва да се натоварва чрез използване на различни сцепки и правилно регулиране на прикачните машини, така че винаги да се намира оптималният режим. Навременното извършване на техническите прегледи има също така решително значение за удължаване на междуремонтните срокове.

Досега по този почин в нашия комплекс работят 130 механизатора и се дадоха обещания за 398 000 лв. икономии. Икономическият ефект в ТКЗС — Ямбол се изчислява на 114 000 лв., а в ТКЗС — Роза на 109 000 лв. и т. н. Всички други стопанства вече определиха какъв ще бъде техният принос.

За популяризирането на почина в окръга се отпечатаха специални книжки с надпис „Личен принос в борбата за икономии и изпълнение на плана за шестата петилетка по примера на Г. Куцаров". В тях се вписва името на механизатора, стопанството, данни за машината, обещанията за икономии по години и отчет на резултатите. Да работят както Георги Куцаров обещаха не само отделни механизатори, но и цели колективи — бригади за промишлено производство, бригади за комплексна механизация, в машинните дворове и бригадните станове, стопанства и АПК в окръга.

В процеса на усъвършенстването на почина стана ясно, че в него могат да се включат всички механизатори от най-различни профили. А това е много важно, тъй като на практика не всеки механиза-

Digitized by Google

тор, чийто трактор е до известна степен износен, се решава да последва примера на Георги Куцаров: оптимално да натовари машината си, да удължи междуремонтния й период и да икономиса от ремонт, поддържане, гориво и смазочни материали средства, равни на стойността на един нов трактор или друга машина. Нещо повече — в стопанствата имат много стари трактори, някои от които са даже „ветерани". Така че въпреки желанието и даже амбицията на отделни механизатори да се присъединят към почина и с това увеличат личния си принос в преизпълнение на насрещния план, те са поставени в неизгодно положение. С тези стари трактори не е възможно да се спестяват за три години необходимите средства за покупката на нов трактор. Но при съществуващите условия механизаторите, които работят на старите трактори, биха могли все пак да участвуват в борбата за икономии, но приносът им, естествено, ще бъде съответно по-скромен. Като цяло обаче (в рамките на АПК) той несъмнено има важно значение не само измерено с икономическия ефект, а и с възпитателното си въздействие; със стимула всеки да даде своя принос!

За някои от механизаторите остарелите трактори ще послужат например като „тренировъчни", за да могат утре, когато получат нов трактор, да бъдат равностойни партньори на най-добрите. В тази насока вече се разработиха материални и морални поощрения, с които ще се стимулират възможностите на всички механизатори. Най-добрите, които реализират икономии за един трактор, ще получат десет процента от икономиите. Ако в срок от три години някой от тях не достигне стойността на нов трактор, то неговият труд, уменето и старанието му няма да бъдат подминати. В този случай се предвиждат като премия осем процента от спестените средства. Наред с традиционните морални стимули: вписване на имената в книгата за трудовата слава, снимки в таблото на първенците и др. ще добие популярност и един нов стимул.

В какво се състои той? Тракторът, с който ще се сдобие стопанството в резултат на реализираните икономии, ще работи дълги години по полята. И за да напомня той нагледно на идните поколения за дръзновението на последователите на един почин с големи измерения, а в същото време да се развива у тях стремежът да дадат и те свой принос в борбата за икономии, ще се поставят на челно място върху машините табелки с името на тракториста спестител.

От своя страна управление „Земеделие" при ОНС вече препоръча на стопанствата всеки новополучен трактор да се зачислява на тракторист машинист, който работи по почина на Георги Куцаров. А когато най-добрите механизатори работят по тези измерения, това е предпоставка и гарания, че грижите към машините ще удължат междуремонтните им срокове. Тук е необходимо да се допълни, че удължаването на тези срокове не е и не бива да бъде самоцел, защото ще доведе до обратен резултат — прекомерното износване на тракторите, а тогава възстановяването им ще струва по-скъпо на стопанствата.

За да не се допускат обаче подобни увлечения, се взеха мерки. Удължаването на междуремонтния срок да става, след като се даде преценка на техническото ръководство с помощта на диагностични прибори, а това ще се отбелязва в съответен протокол. Освен това се въвежда отчетност на всички тежки повреди, които не са станали по вина на тракториста, за да не се включват в разходите за машината. Такива случаи най-често са рекламациите на нови или на излезли от ремонт трактори.

Като оценяваме по достойнство приноса на един скромен механизатор от нашия комплекс, не може да не отбележим, че тази инициатива много бързо прехвърли рамките на стопанството — с. Бояд-

Digitized by Google

жик, където тя се роди, за да прерасне в почин — нова форма на социалистическо съревнование на село. Сега починът на Георги Куцаров все повече намира широк прием в средите на стохилядната армия на трактористи, комбайнери, машинисти и други механизатори у нас.

Този почин е възторжен отклик на големите грижи, които Партията и народното правителство полагат за челния и най-революционен отряд на селските труженици. Примерът на Георги Куцаров е точен израз на високото гражданско съзнание на механизаторите, които са призвани да издигат класата на селските труженици до равнището на ръководна сила в нашето общество — работническата класа. Той е изява и на техния непреклонен стремеж да превърнат в живо дело решенията на Десетия конгрес на БКП и комплексната програма за повишаване жизненото равнище на народа.

Възникнал в условията на всенародното социалистическо съревнование, което ражда хиляди ентусиасти на техническия прогрес и истински новатори, този почин получи своевременна поддръжка от страна на партийните и стопанските органи и организации в стопанството, комплекса и окръга. Нашият стремеж е да го усъвършенстваме по-нататък, да въвличаме всички механизатори към съзнателно участие за неговото пълно реализиране, а заедно с това да продължим усилията си за повишаване знанията на тружениците и техните професионални навици.

Независимо от досегашните успехи на трудовите колективи партийното и стопанското ръководство на нашия комплекс отчитат, че имаме още много проблеми, чието решаване изисква активната ни намеса и творческо дръзновение, че много са още и неизползваните възможности. И за да бъдем истински добри стопани на нашата родовита земя, трябва още повече да засилим ролята и приноса на механизаторите — главната ударна сила на село.

Димитър АТАНАСОВ
председател на съвета на секретарите
на ОПК в АПК „Г. Димитров" — Ямбол

Грижата за механизаторите

Сега в Сливенски окръг се трудят над 4500 трактористи — машинисти, механици и шофьори. Тази закалена трудова армия, без разлика на годишното време, активно и неуморно се включи в широко разгърналото се движение за разкриване на резервите, за увеличаване на обществената производителност на труда и максималното използване възможностите на техническия прогрес. Задачата, която ОК на БКП постави за внедряване на нова техника, за механизиране на процесите в селското стопанство и за още по-пълно приложение на промишлените технологии в производството, намира широк отклик сред всички отреди на механизаторите, които на дело се заеха с претворяването им в живота.

Голям е приносът на изградените 41 бригади за промишлено производство. През 1972 г. 834 механизатори от тези бригади обработваха 756 000 дка земя, което представлява 60 на сто от обработваемата земя в окръга. Те произведоха обща продукция за 33 500 000 лв. при насрещен план за годината 30 300 000 лв. И което е твърде важно — изпълниха плана за чистата продукция 122 на сто и за чистия доход — 115 на сто. Един механизатор от бригадите за промишлено производство произвежда средно за окръга обща продукция за 40 000 лв., чиста продукция за 30 000 лв. и чист доход — 18 000 лв.

Характерно за нашите бригади за промишлено производство е това, че те все повече излизат от сферата на зърнопроизводството. През последните три години Сливенски окръг се прояви като един от пионерите за внедряване на промишлените технологии при отглеждането на памуковата култура. Бригадата на Ангел Ку-

Digitized by Google

тев в ТКЗС — Еленово се зае със силите на 24 механизатори да получи висок добив памук от над 15 000 дка. Нейният тригодишен опит показа, че получената продукция е с 2 пъти по-ниска себестойност от производството при старата технология. През 1972 г. в лозовите масиви на ТКЗС — Еленово се появи и първият гроздокомбайн. Досегашната работа на бригадите за промишлено производство в окръга показва, че те са отлична форма за най-пълно използване на техниката, за най-бързото внедряване на новите високопроизводителни технологии и за по-висока култура на земеделието.

Пример за подражание в това отношение е бригадата за промишлено производство, чийто ръководител е комунистът, герой на социалистически труд Руси Русев от ТКЗС — Коньово. Вече трета година откакто тази бригада получава над 500 кг пшеница от дка, над 440 кг ечемик и 600 кг царевица при ниска себестойност. Един механизатор тук обработва 1074 дка земя, като произвежда обща продукция за 54 000 лв., чиста продукция за 34 000 лв. и чист доход — 25 886 лв.

Много добри резултати през миналата година постигна и бригадата за промишлено производство начело с комуниста бригадир Петър Василев от ТКЗС в с. Стоил войвода. Един механизатор тук обработва 1200 дка земя и произвежда обща продукция за 56 600 лв. По своите постижения не остават по надире и бригадите на Минчо Стоянов от ТКЗС в с. Любенова махала, на Константин Цачев от ТКЗС в с. Пет могили, на Георги Генчев от с. Коньово, на Симеон Трелингов от ТКЗС — с. Желъо войвода и много други.

На какво се дължат тези високи трудови успехи на механизаторите?

Преди всичко те са плод на големите грижи и вниманието, които окръжният и общинските партийни комитети и самите първични партийни организации отделят за тях. Като оцени мястото и ролята на механизатора в селското стопанство още през 1971 г., бюрото на ОК на БКП прие 5-годишна програма за обучението на механизаторите, за по-високо възнаграждение на техния труд и за подобряване на социално-битовите им условия. В резултат на реализирането на тази програма през изминалите две години отношението към механизаторите коренно се измени. На механизатора днес се гледа действително като на централна фигура за решаването на икономическите задачи на село.

Особено внимание се отделя за попълване състава на отреда на механизаторите с млади кадри из средата на младежите и девойките на село. Само за 1971/1972 г. завършиха успешно шестмесечните курсове за трактористи над 900 млади хора, а предстои да завършат обучението си като механизатори още 360. В много кооперативни стопанства при непосредствено ръководство и помощ от страна на ОПК се пристъпи към масова подготовка на кооператорите, за да добият умение в управляването на селскостопанската техника. В това отношение се открояват постиженията на ОПК в селата Коньово, Блатец, Пет могили, Крушаре и др. Ето например само в ТКЗС — с. Коньово през такива шестмесечни курсове за добиване на правоспособност за трактористи и комбайнери са преминали над 100 души, от които 35 жени.

Наред с грижата за подготовката на нови механизаторски кадри ОК на Партията, ОПК и ППО отделят особени грижи за повишаване квалификацията на всички технически кадри, които работят в селското стопанство. Само през 1972 г. над 800 механизатори преминаха през окръжната школа за повишаване на професионалната си подготовка. През тази подходяща форма на обучение ще преминат и през текущата година още 800 механизатори, бригадири, механици и главни майстори.

В отговор на постановлението на Министерския съвет за обучението на механизаторските кадри и подобряване на социално-битовите условия, в ОК на БКП се подготвя програма за повишаване образователния ценз на механизаторите, като придобиват съответния клас квалификация. Целта е ясна и достижима: още през 1973 г. 170 механизатора следва да покажат, че имат знания и опит за първи клас тракторист машинист, а други 450 — за втори клас.

Благодарение на настойчивата работа за обучението и преквалификацията на механизаторите сега много от тях в почти всички стопанства на окръга владеят вече по няколко специалности. Освен трактористи машинисти голям брой от механизаторите умело работят и с кукурузокомбайна, и зърнокомбайна, и с памукокомбайна. В това отношение определено може да се твърди, че комунистите механизатори дават личен пример. Движението в окръга да се работи с няколко машини изцяло се възглавява от комунистите. Такива образци с всекидневните си дела дават: героят на социалистическия труд другарката Мара Михова от АПК — Млекарево, орденоносците Еньо Фартунов от АПК „П. Енев", Иван Атанасов, Митьо Кадийски, Марин Димитров и много други.

Успоредно с това, което се върши за повишаване на специалната подготовка на механизаторските кадри в окръга, голямо внимание и неотслабващи грижи отделят първичните организации за овладяването от всеки механизатор на минимум агротехнически знания. С активната помощ на специалисти от АПК и ТКЗС през зимните месеци в кооперативните стопанства се организират курсове и школи, където механизаторите добре опознаха основните биологически особености на отделните култури и изискванията за тяхното механизирано обработване.

Успешното приложение в живота на 5-годишната програма на ОК на БКП за работа с механизаторите дава вече своите плодове. Израз на тези положителни изменения е не само по-доброто заплащане на труда, но и съвременните битови и трудови условия за тях. Само за периода 1971/72 г. възнаграждението на всеки механизатор нарасна годишно с 15—20 на сто

Digitized by Google

Сега неговият годишен доход се движи от 1900 до 2000 лв. В някои челни бригади, като тези в селата — Стоил войвода, Коньово, Любенова махала, Загорци, годишното възнаграждение е от 2100 до 2300 лв.

Под ръководството на ОПК и при активното съдействие на първичните организации последователно се решават някои въпроси от битово-социален характер. На всеки механизатор се осигурява сега и лятно, и зимно облекло. Тази придобивка преди няколко години я имаха само механизаторите в ДЗС. В много ТКЗС се изградиха технически кабинети, в които механизаторите обогатяват своите знания и повишават майсторството си. С образцови технически кабинети разполагат ТКЗС в с. Кортен, Гавраилово, Коньово, Пет могили, Блатец и др. За механизаторите през последните две години, а и в момента се създават много добри условия за работа и отдих. В много от кооперативните стопанства се обзаведоха клубове на механизатора, които разполагат с радиоапарати, телевизори, библиотеки и друг необходим инвентар. В повече от ремонтните работилници и в отделни бригадни станове вече има съблекални с шкафове, бани с топла вода и др. Положително се решава и въпросът за извозването на механизаторите до и от работните им места. През напрегнатите дни на пролетната сеитба и особено на жътвената кампания в някои стопанства като в Стоил войвода, Коньово, Пет могили и други се осигурява питателна храна чрез подвижни кухни.

В разработките, които сега подготвя ОК на Партията, още през тази година ще се построят и обзаведат 5 образцови машинни дворове, а през 1974 г. с такъв ще разполага всяка бригада за промишлено производство.

Всичко това, което се прави както за материалното и моралното стимулиране на механизаторите, така и за подобряване на битовите и трудовите условия, несъмнено допринася, за да се сведе до минимум текучеството сред механизаторските кадри.

Партийните комитети и първичните организации наред с организаторската си дейност водят и широка идейно-възпитателна работа сред механизаторите. Като използват разнообразни форми и средства на масово-политическата и разяснителната работа, те се стремят постоянно да въздействуват върху психиката и съзнанието на механизатора, за да се формира той като истински съвременен човек, комуто са присъщи чертите на работническата класа на село. Стремежът на партийните органи и организации в селското стопанство сега е механизаторът неуморно да задълбочава и развива чувството си за отговорност пред колектива и държавата. Някои ОПК организират редовно съдържателни и целенасочени идейно-политически мероприятия с механизаторите. Ето само някои от тях, които несъмнено допринасят за формирането на комунистически добродетели. Такива са викторините, вечерите на механизатора, срещите с челниците в труда, със стари ветерани на нашата Партия и т. н. В голямата си част механизаторите се включиха в учебните звена на Партията и на Комсомола. През усилните дни на полска работа обаче най-отговорните другари в общинските редовно посещават механизаторите на работните им места, информират ги за по-важните политически проблеми от международен и вътрешен характер. Почти всички ОПК издават свои бюлетини, листовки и други подобни материали, с което се помага за по-конкретна и действена възпитателна работа сред механизаторите.

Мощно средство за развитие на творческата инициатива, за формиране на чувството за колективизъм и за творческата самоизява на механизаторите е социалистическото съревнование. За подобряване на организацията и воденето на тази благородна трудова надпревара все по-успешно се използват най-разнообразни форми и средства. За първенците механизатори се отделят изключителни грижи и постоянно внимание. Почти навсякъде в селата може да се видят алеите и кътовете на първенците, които са изпълнени с ликовете на първенците механизатори. Освен материалните награди много сполучливо се използват и моралните стимули. По-голямата част от наградените са механизатори, а в някои от кооперативните стопанства като в с. Кортен, Загорци, Коньово и други вече две трети от трактористите, комбайнерите и др. са посетили СССР и другите братски социалистически страни.

За разгръщането на широка възпитателна работа сред механизаторите активна роля на първообраз на трудовия колектив играят изградените първични партийни организации в бригадите за промишлено производство. В тази насока особено активно работят и самите партийни групи като най-малкото ядро от комунисти, които мобилизират волята и енергията на тружениците. Целта е партийната група сред механизаторите да се превърне в център на организационната и политическата работа сред малкия колектив, да въздействува активно и всеобхватно, за да мобилизира силите на механизаторите в осъществяването на големите социално-икономически задачи на село.

Стойко ЖЕЛЯЗКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Сливенски окръг

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ — НА ВИСОТА!

Има неща, които винаги са правили образа на комуниста обаятелен — **идейната убеденост, партийната страст в мислите и делата, принципиалност и скромност, всеотдайност и готовност за саможертва в името на щастието на човека.** Която и страница на живота да разлистите, навсякъде комунистът е на пиедестала за верния син на класата и народа, неуморимия творец и дръзновител. Паметта е лишена от способността да намали или заличи величието на подвига в жестоката схватка с врага. И сега стоим с наведени глави и натежали размисли пред паметниците на всички, които напуснаха дом, за да тръгнат по страшните друмища на нелегалната борба, отказаха се от спокойствието, за да срещнат смъртта. И сега се прекланяме пред неуморимостта на ония, които сломиха кулашката съпротива, преодоляха с пот колебанията на средняка, за да изградят новото българско село, слисало не един враг и възхитило всеки приятел. Корпусите на родната промишленост разказват на поколенията за първите проектанти, инженери, конструктори, за славния отряд на работническата класа, превърнали ни в модерна, напреднала страна. Високата съзнателност, активност и организираност на масите разкрива силата на социалистическата културна революция, която отглежда и формира новия човек.

Комунисти! Вие бяхте навсякъде в първите редици, в зной и бури, в недоимък и трудности. Вървяхте напред уверено, без колебание и страх под непобедимото знаме на Партията.

Сега историци изследват и описват, статистици изчисляват проценти, сравняват темпове. А всичко това има едно кратко название: **творчество и дела на българските комунисти...**

* * *

Всяко време има своя героизъм. Имат го и нашите години. Сложността и мащабността на задачите определят неговите параметри, а партийните директиви — пътища на неговите подвизи. В наши дни героизмът се обуславя от ония големи изисквания, които Партията определя в ръководството на икономиката, на културния живот, в непрестанната работа за укрепване и разширяване връзките с масите. Декемврийският пленум на Централния комитет повелява комунистът да бъде **при всички случаи политически деец, последователно провеждащ**

Digitized by Google

класово-партийния подход, задълбочено познаващ партийната политика; да ръководи компетентно поверената му работа, да умее да я организира; да проявява размах и деловитост, да установява ред и законност, да бъде сред трудещите се и да ги води по пътя на социализма и комунизма. Ето го героизма на комуниста в съвременните условия, когато цял народ се е заел да изгради развито социалистическо общество. Осмислил ли си тия претенции на Партията, на историята, станали ли са те твоя съдба, отдал ли си всичките си сили за тяхната победа — ето го героизма! Образец ли си за безпартийните, умееш ли да ги сплотяваш и възпитаваш в комунистически дух — това е героизъм! Превръщаш ли насрещните планове в практика на колективите, разкриваш ли резерви, подобряваш ли качеството — това е смелост, трудолюбие, неудовлетвореност и мечта.

Нашето време е богато, наситено с проблеми! Партийните организации са призвани да бъдат първообраз на трудовите колективи, да ги водят уверено в борбата за решаване на поставяните задачи. Това обоснова и голямата отговорност на комуниста за победата на партийната линия, за тържеството на ленинските принципи и норми на партиен живот на всеки участък, на всяко работно място. И то така, че да ръководиш и възпитаваш другите и сам да не допускаш да бъдеш заразен от пориви и мисли, чужди на званието член на славната Българска комунистическа партия.

Днес новото пак се бори със старото, творчеството преодолява консерватизма, а смелостта пречупва „психологическите бариери". Комунистическата откровеност се среща с еснафа, с бюрократа, с дребнобуржоазната неорганизираност. Неведнъж първият секретар на Централния комитет предупреждава за „малката правда", чиито съблазни лесно могат да повлекат недисциплинирания, лековерния, забравилия своето партийно предназначение човек. Ходатайството идва от ония, които поставят своето лично благоденствие над законите и обществените интереси. Загниването обхваща всички, които забравят своята отговорност пред Партията. Еснафщината побеждава там, където се нарушават и забравят комунистическите добродетели. Бюрократът се настанява и действува там, където има безпринципност при подбора на кадрите...

Противоречия на нашето време! Комунистът трябва да ги преодолява в интерес на обществото, на колектива, в името на благоденствието на хората и винаги и всякога да запазва своя авторитет, да бъде обичан и уважаван, да бъде на върховете на комунистическия морал. Нима това не е героизъм, не е борба?

* * *

Няма нищо по-лошо от обстоятелството да пренебрегнеш своя дълг. Да се отклониш от пътя, който Партията е осветила със своите идеи. Няма нищо по-страшно от това да забравиш, че идейната устойчивост, скромността, трудолюбието са качествата, които правят сина на Партията винаги чист. Партията най-строго осъжда всякакви нарушения на нейните принципи и норми. Тя не позволява на свои представители да се самозабравят, да погазват законите и справедливостта. Нещо повече — тя всякога се е чистила от тия елементи, вземала е най-сурови мерки против техните отрицателни прояви. Именно и това е осигурявало единството и чистотата на нейните редици.

Всеки комунист, на който и фронт да се намира, е длъжен най-свято да пази партийните добродетели. Дружбата, приятелството, компаниите са социалистическо ежедневие, за да има другарство, честност, достойнство, уважение, а не за да се прикриват закононарушения, за

Digitized by Google

да се промъкват посегателствата върху социалистическата собственост, за да се реализират лични облаги. На фона на големите ни строежи, на всенародното съревнование е срамно да търпиш и се помиряваш с такива явления. Равнодушието е най-добрият съюзник на отрицателните прояви. Това не бива да се забравя! Защото ако тук или там се допускат слабости от отделни дейци, то е, защото партийните органи и организации не се намесват навреме, не вземат ефикасни мерки, за да пресекат злото. Нам е нужна постоянна бдителност, която да гарантира около всеки деец порядък, чувство за отговорност пред Партията и народа. Нам е нужна постоянна грижа за последователното спазване на ленинските принципи и норми, да се развива партийната демокрация и дисциплината, за да се укрепват колективността и централизмът, за да може всеки да твори с пълната сила на своя талант.

Чистотата около комуниста! Какъв чудотворен призив на Партията, бликащ от нейните недра като най-светла сила, огряваща и преобразуваща света. Тая чистота, порядък около всеки партиен деец трябва да станат плът от плътта, кръв от кръвта на неговото съществуване и дейност. Твори така, че всяка твоя стъпка и дело да са украсени с осъзнатия дълг, че си представител на най-прогресивната класа, на най-революционната партия. Осъзнал си това — ето го критерия за твоята деловитост и размах, за твоите организаторски способности. Напуснал си тоя път твоят талант и компетентност не ще раждат комунистически дела, могат да се превърнат в самозабравяне, в еснафщина, в бюрократизъм. За какво говори поместеният в тоя брой материал „Черноморски изкушения...“ Говори, че все още се срещат хора с партиен билет, които забравят, че Партията им е гласувала доверие, не за да си уреждат личното спокойствие и да живеят за сметка на държавата, а за да установяват законност, ред, за да възхищават трудещите се със своя образ. Който и за миг се отдели от тая позиция, той започва да вреди на партийното дело, няма значение какво самочувствие има за себе си. Тези и други от тоя род факти налагат партийните комитети да вземат още по-ефикасни мерки, за да укрепват партийните организации, да издигат тяхната ръководна роля, да засилват техния контрол — верен път към успеха на всяка работа. Борбата против отрицателните явления трябва да бъде непримирима, а партийните организации да полагат всекидневни грижи навсякъде да съществува творческа, ведра обстановка. Такава е една от задачите, поставена от Десетия конгрес, която всеки един от нас трябва да решава успешно всеки ден и всеки час!

Черноморски изкушения...

В редакцията на сп. „Партиен живот“ се получи писмо. В него наш читател сигнализираше за големите нарушения на инструкцията за медицинско обслужване на работниците в профилакториума на обединението „Цимент и строителна керамика“, който се намира на Златните пясъци във Варна.

Проверката започнах от профилакториума. Бях в партийния комитет в Циментовия завод, в градския комитет на БКП — Девня. Срещнах се с някои ръководители, с генералния директор на обединението и с други лица. Какво се установи?

„РЕДЪТ“

През ноември 1971 г. за главен лекар бил назначен д-р Васил Карафезиев.

— По-рано всичко вървеше добре — започна Д. Пеев... — С идването на д-р

Digitized by Google

Карафезиев животът ни се обърка, защото той се възпротиви на съществуващия ред и се зае да въвежда нов. На нас (разбира той и някои други лица от административния персонал) това не ни хареса. Оттук започнаха търканията помежду ни.

Редът!...

Какъв бил той, че така се съжалява за него?

В инструкцията за профилакториумите, точка осма е записано, че в тях се приемат работници и служители, които работят във вредни за здравето условия, а така също, които страдат от заболявания, поради което са на диспансерно наблюдение, и се лекуват санаториално. При необходимост могат да се настанят работници и служители през периода на редовния им отпуск, както и през време на временна нетрудоспособност, като това става по общия ред.

С идването си д-р В. Карафезиев установява, че инструкцията се прилага много грубо, а наред с това се вършат и други нарушения. По някои допуснати слабости през октомври 1972 г. той прави писменно изложение до отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет — Варна, ДСО „Цимент и строителна керамика", градския комитет на БКП в Девня и Циментовия завод — Девня.

Този документ озлобява някои ръководни дейци в обединението.

Раздразнените хора вместо да вземат мерки, се заемат да изгонят този, който е дръзнал да вдигне завесата на слабостите и закононарушенията.

Какви са нарушенията?

Да не бъдем голословни. Една част от тях са отразени в ревизионния акт за начет от извършената финансова ревизия по приходите и разходите на Държавно обществено осигуряване за периода от 1 януари 1970 до 10 януари 1973 г. Фактите сочат, че в профилакториума са преминали работници и служители, които не работят във вредна среда и не са диспансеризирани за хронично страдание. От 31 януари до 14 февруари 1972 г. например от Циментовия завод — Девня тук са били: Петър Демирев — пазач, Пеньо Михнев от снабдяването и др., а през май — Иванка Гендова — счетоводителка, Недялка Иванова — библиотекарка и др.

На други хора в приемните карти са вписани неверни диагнози. В това лечебно заведение с карти са идвали лица, които не работят в системата на обединението.

Ще посочим само някои от тях.

Няколко години в картата на Нейко Нейков е записано, че работи като началник на отдел в Държавния циментов завод в Девня. Предписанието е давано от медикосанитарната част в Девня, а заверката е от Руси Русев — председател на профкомитета в Циментовия завод — Девня. Всъщност обаче Нейков е директор на Държавно стопанско предприятие „Родопа" в Силистра. В приемната карта на Обретен Рашев е вписано, че той работи като началник на отдел в Циментовия завод — Девня. Той е във Висшия институт за народно стопанство — Варна. Препоръката е от медикосанитарната част в Девня, а съгласието от профкомитета в завода.

Много са случаите, когато ръководни дейци от обединението са отбелязвали лъжливи данни. Ето ги: в приемната карта на Свобода Фучеджиева, сестра на Георги Фучеджиев, служител в ДСО „Цимент и строителна керамика", пише, че е химик в обединението, а всъщност тя е била студентка. Съгласието е дадено от Богдан Тодоров, председател на профкомитета в Циментовия завод в Златна Панега. Неверни данни са вписани също за Иванка Фучеджиева и др.

С особени привилегии се е ползвал Тодор Бойкинов — главен специалист в Министерството на труда и социалните грижи. Заедно с брат си той е бил в това лечебно заведение, като картите са заверени от В. Манолев. Два пъти в профилакториума е била и сестра му, която не е на работа в обединението. За нея съгласие е давано от профкомитета на ДСО „Цимент и строителна керамика" с подпис на Петранка Иванова.

— Не зная дали съм разрешавал, но ако се обърнат към мен, и аз няма да откажа на Бойкинов — бяха думите на В. Куртев. — Той ни помага много.

Интересно в какво се изразява тая особена помощ, ако не в строго спазване на служебните обязаности?

Услуга за услуга?!...

Запитах В. Манолев защо не е вписал в картите къде и какво работят братята Бойкинови.

— Да, съзнателно не отбелязах това — отговори той.

Няма съмнение, че всичко е правено умишлено, с единствената цел да се прикрива истината, външно да се заблуждават съответните органи.

Докъде са стигнали някои хора от обединението с потъпкването на всякакви принципи и норми говори и следният случай: от 10 до 14 февруари 1972 г. с приемни карти в профилакториума са били Георги Фучеджиев и М. Пушкарова. За последната е записано, че е лекар в обединението, а тя никога не е работила там. Предписанието на двамата не е от здравен орган, а от управлението на ДСО. Подпис не се чете. Съгласие за 20 дни е дадено от профкомитета на Циментовия завод в Девня. Въпросните лица престояват само четири дни. Да се коментира е излишно! Изпъква още един въпрос, как Г. Фучеджиев ще контролира подчинените си, които криволичат, след като сам върши закононарушения? Нима от него те ще вземат поука?

Ще отбележа и други нарушения. В профилакториума са пребивавали и полз-

Digitized by Google

вали храна спортисти от заводите Девня, Темелково, Пернишки окръг и „В. Коларов“ по време на зимна подготовка. Редят се случаи, когато в профилакториума под формата на курсове са пребивавали незаконно работници и служители. Всички те имат препоръки от медицински органи и съгласие на профкомитетите.

Коя друга черта е била характерна за предишния ред?

В профилакториума са приемани лица, изпратени от по-горни инстанции, без каквито и да било документи. Не са един и два случаите, когато хора в командировка са престоявали безплатно в това лечебно заведение, като им е давана и безплатна храна.

— Вярно е, че има подобни случаи — обясни Д. Пеев. — Какво от това, че сме нахранили тоя или оня? Вместо да хвърляме оставащата храна, сме я давали на хора, дошли при нас.

Но как е възможно да остава храна, когато тя се приготовлява по строг грамаж и определена бройка? Явно е, че на лекуващите се дава в по-малко количество. Иначе не може да бъде.

Ето какво заяви Кателия Митев, заместник-секретар на партийния комитет в Циментовия завод в Девня: „До идването на д-р Карафезиев профилакториумът бе заведение за почивка и развлечение. Мнозина наши работници го назоваваха „Родола“. Тук идваха баби, дядовци, близки на ръководители от обединението. Главният лекар започна да хваща тези неща и стана лош за някои хора“.

„МЕЧЕШКИ УСЛУГИ“

В Държавното стопанско обединение „Цимент и строителна керамика“ са получавали сигнали за споменатите нарушения. В годишния отчет за работата на профилакториума за 1971 г., подписан от д-р В. Карафезиев и отговорната счетоводителка Лидия Сутева, е донесено до обединението, че някои профкомитети допускат изпращането на деца, както и лица, които не работят в системата.

Няколко пъти комисии на обединението са ходили да проверяват един или друг сигнал за профилакториума, но в повечето случаи те са поглеждали формално на нещата, повърхностно се отнасяли към видяното. Не знаем, но навярно в подобна светлина са осведомявали и генералния си директор.

Буди недоумение защо проверяващите не са открили онова, което заслужава много сериозно внимание. Защо те не са взели мерки да се пресекат безобразията? Отговорът може да се търси в следното: стрелите били насочени към едно — да се отстрани главният лекар, а не да се направи необходимото, за да стъпи заведението здраво на краката си.

В края на октомври 1972 г. в профилакториума е свикано съвещание, за да бъдат разгледани създалите се отношения. Присъствуват представители на обединението начело с В. Куртев, представители на ГК на БКП и Циментовия завод в Девня. Приемат се решения да бъдат наказани д-р В. Карафезиев и Д. Пеев за това, че не са намерили общ език в изпълнението на задачите и др. Записано е също така партийният комитет на Циментовия завод в Девня заедно с обединението след една седмица да разгледат всички сигнали и да излязат с предложение за оздравяването на колектива.

Събрали се все отговорни хора. Обсъждали и накрая предложили отново да „проучват“.

В един протокол е записано: „Ръководството на обединението прави съответен извод... че при някои неофициални и устни сигнали не намери време същите да бъдат проверени, с оглед своевременно откриване на слабостите и нарушенията и вземане на съответни мерки, а се предоверяваше на целия здравен колектив...“

Вникне ли се в тези мисли, ще се види колко плитко е скроено всичко. Игра на думи. Какви са тези неофициални сигнали? Истина е, че ръководството на обединението се е предоверявало. Това обаче било на отделни личности, а не на здравните работници.

На едно от съвещанията, където е разглеждана работата в профилакториума, представителят на обединението В. Манолев, който няколко пъти е бил в проверяващите комисии, говори, че той е здравно заведение и в него не трябва да се допускат хора на почивка, а тези, които се нуждаят от лечение. Руси Русев — председател на профкомитета в Циментовия завод в Девня, изтъква, че е нужно да се засили контролът по приемането на хората. А същите тези хора са благословили нарушенията.

През миналата година дъщерята на Манолев заедно с дъщерята на Ст. Хърватова — готвачка в това заведение, почиват в профилакториума без карти. Д. Пеев уредил въпроса. Хърватова също е задължена на Манолев. Защо? Без знание на главния лекар заместник-директорът на Циментовия завод в Девня изпраща писмо до обединението, и то лично до Манолев, с което се иска да се трансформира длъжността готвач в главен готвач. На това място се предлага да бъде назначена Ст. Хърватова. Обединението дава благословията си. Може би писмото е писано и по тяхно искане? Нали трябва да се направи услуга. Какво от това, че се раздува щатът и че ще има двама главни готвачи?

Стоях в една от стаите на профилакториума. Влезе непознато лице. „Обичняват ме, че дъщеря ми почива тук без карта.

Digitized by Google

Така ли трябва да се злепоставя един бивш партиен секретар? Кой знае какво е станало?"

Помислих си за Манолев: „Да, този човек е трябвало да отстранява нередностите..."

„ТУК СЕ СЛУША..."

Не бихме се спирали на известни моменти от дейността на някои от ръководните дейци на Държавно стопанско обединение „Цимент и строителна керамика", но случаите, на които се натъкнахме, ни накараха да сторим това.

С някои свои действия В. Куртев като генерален директор на обединението е допринесъл да се разстройва работата на профилакториума. Той не е направил всичко необходимо това заведение да има свой облик на медицинско заведение.

Изтъкнахме, че Д. Пеев проявява стремеж за хегемонна роля. С някои свои стъпки В. Куртев е помогнал тези амбиции да разрастват, а с разпорежданията си в значителна степен е обезличил д-р Карафезиев. Ще си послужим с конкретни факти. Със заповед 214 от 19 март 1973 година генералният директор отменя заповедта на главния лекар за наказание на Д. Пеев. В мотивировката е записано, че Пеев „е неправилно наказан от главния лекар на профилакториума, без да бъдат неговите действия съгласувани с ръководството на обединението".

Обръща се внимание на д-р В. Карафезиев стриктно да спазва заповед № 768/8 XII 1972 г. за съгласуване на всички действия по управлението на профилакториума с обединението, включително и по отношение на уволнения, назначения и наказания на персонала при същия...

Не се съмняваме, че генералният директор знае какви са функциите на главния лекар в подчиненото му заведение, какви са правата на обединението спрямо него. Явно е обаче, че В. Куртев е забравил или по-точно не иска да се съобразява със законните положения.

Ако някой трябва да отменя неправилни заповеди на главния лекар, това право има само отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет. Съвсем неправилно В. Куртев се вмесва в чужди функции.

През декември миналата година в профилакториума пристига с важна мисия главният счетоводител на ДСО „Цимент и строителна керамика" Георги Виделов. Събира колектива в отсъствието на главния лекар, който бил на лечение, и съобщава разпорежданията на своя началник. Те са категорични: „За в бъдеще Д. Пеев да отговаря за реда, дисциплината и той да подписва документите в банката, а не главният лекар". Това е друг момент, който говори как се елиминира ръководителят на профилакториума. Окуражен от всичко това, Д. Пеев стига до положението да подписва табелите за получаване на лекарства и медицински отчети.

С писмо от 29 март т. г. началникът на отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет — Варна пише до ДСО „Цимент и строителна керамика" следното: „Съгласно действуващите законни разпоредби профилакториумът е изцяло подчинен на отдела ни...

При това заповедта Ви № 768/8. XII. 1972 г., с която нареждате... ръководството на профилакториума да съгласува своите действия по управлението с ръководството на обединението Ви, Добри Пеев да следи за дисциплината — редовно посещение на работа и уплътняване на работния ден от персонала на същия и др. е в грубо нарушение и незачитане на посочените законни разпоредби.

В такова противоречие е и заповедта Ви № 214/19. III. 1973 г., с която отменяте заповед № 15/3. II. 1973 г. на главния лекар на профилакториума за наложено дисциплинарно наказание на Д. Пеев..."

Зареждат се писма на обединението до Варна — окръжния народен съвет, отдел „Народно здраве". В едни от тях В. Куртев пише: „От неколкократните срещи, проведени във Варна във връзка със създадените лоши отношения в профилакториума на обединението ни, които се отразяват много зле на работата на същия, а оттам и на спокойствието на работниците, настанили се в него, се установи, че основната причина за създаването на тези взаимоотношения се корени в управителя на същия д-р В. Карафезиев."

Със същото писмо се иска главният лекар да бъде освободен от длъжност, понеже не притежавал качества на ръководител.

А ето какво мислят за Карафезиев онези, за които той се е грижил:

„Изказваме от цялата си душа и сърце голяма благодарност на д-р Карафезиев за неговата хуманност към човека, работниците и служителите.

Група от Държавен циментов комбинат „Вулкан" — Димитровград"

•

„Докторе, аз дойдох при Вас куцайки... Благодаря, другарю Карафезиев, за грижите, които положихте за мен да си отида в колектива със здрав крак.

Прекратявам писмената си благодарност, без да съм изказал всичко хубаво за Вас. Нима в редовете на един лист може да се побере това, което Вие положихте за мен и всички болни от групата на Държавния циментов завод в Девня!"

Ерменко Ерменков от Циментовия завод в Девня е записал: „Мнението си за профилакториума споделих с целия му персонал. От тях чух следното: „Ние има-

Digitized by Google

ме нов лекар, който работи по друг стил и метод и затова сме много доволни".

Разлиствайки страниците, четем думи на благодарност към д-р Карафезиев, който, без да жали сили и време, е помагал много хора да се завърнат здрави и бодри в своите колективи, при близките си.

Но!...

Днес В. Карафезиев и някои други от медицинския персонал, заедно с председателката на профкомитета са другаде на работа.

— Реших да си отида сама — с болка говори Л. Радкова, — отколкото да работя при тази несправедливост.

Сигурно и главният лекар има недостатъци. Може би е трябвало да бъде по-строг, по-взискателен и пр. Допускаме, че и той има грешки. Може би е проявил мекушавост и не всякога рязко се е противопоставял на ръководствата на заводите и ДСО, когато са изпращали хора с не напълно оформени документи. Не е изключено и той да е направил опущения по примера на някои ръководни дейци. Всичко това е трябвало да се види от комисиите и навреме да се помогне за отстраняването на слабостите. Но за него няма оплаквания от ония, които идвали да възстановяват здравето си.

— Как работниците от циментовата промишленост — каза д-р Стоян Николов, началник на отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет — Варна — чувстват главния лекар, е най-вярната оценка за неговата работа. За Карафезиев има хвалебствия и благодарности.

Не е без значение и фактът, че сега в профилакториума има добре обзаведени: манипулационна, физиотерапия, лаборатория и стоматологичен кабинет. Дял за това има и д-р В. Карафезиев.

Когато беседвахме с В. Куртев, на няколко пъти се спирахме на акта за нарушенията в профилакториума. Генералният директор бе категоричен, че ще вземат строги мерки и нарушителите ще получат заслуженото. Пита се защо толкова дълго време не бяха предприети сериозни мерки? Отговорът може да бъде един — само поради неправилен стил на работа.

ТЯХНАТА ОТГОВОРНОСТ

В профилакториума има партийна група от трима души, от които единият член е управител на съседна почивна станция и е от друго ведомство. „Определено може да се каже, че тя няма живот" — заяви и отговорничката на групата Ст. Хърватова. Последните месеци не сме имали сбирки. Всъщност в профилакториума има само двама партийни члена при 35 души персонал. Хората, с които разговаряхме, а и от партийния комитет в Циментовия завод в Девня изразиха мнение, че тук има подходящи лица за членове на Партията. Изявили са се и желания, но всичко отишло в забрава. Кой е виновен за това би трябвало да се произнесе градският комитет на БКП в Девня?

В профилакториума има членове на ДКМС. Могло е при добра воля да се изгради партийно-комсомолска група. Навярно някому това е било неприятно и затова подобна стъпка не е предприемана.

Партийният комитет на Циментовия завод в Девня е обсъждал дейността на партийната група.

Какви са изводите на комисията, която е докладвала в партийния комитет? Ето ги: „Комунистите от партийната група не застават на здрави партийни позиции. Тръгвайки по пътя на отмъщение, те откъсват от себе си комсомолците и профсъюзното ръководство. Със своето поведение допринасят да се наруши единството в ръководството на профилакториума, да се образуват групи и да се даде път на клюкарството, интригите и разцепването на целия колектив.

Главна вина носи Д. Пеев, който успоредно със слабостите си като партиен отговорник, като стопански ръководител и комунист е извършил и други деяния, които уронват неговия авторитет."

В информацията е отбелязано също, а и при нашата проверка се установи, че Д. Пеев известно време вечер е работил вместо жена си, която е пазач в съседна почивна станция. На нея обаче се водят присъствени дни и получава полагаемото й се възнаграждение. Това се знае от колектива на профилакториума и хората започнали да говорят по адрес на Д. Пеев.

Партийният комитет решава:

„Наказва Д. Пеев със „строго мъмрене с предупреждение" и го снема като отговорник на партийната група."

Наказанието е известно на ДСО „Цимент и строителна керамика". Би трябвало да се очаква оттам да се направят изводи и това става. Само след един месец го обличат с функциите да бъде единствен ръководител на профилакториума. Фактите не се нуждаят от коментари.

Когато се анализират някои от изнесените факти, неминуемо се откроява няколко въпроса към съответните партийни органи и организации. Кои са те?

Партийният комитет в Циментовия завод в Девня знае нарушенията, които е допуснал Руси Русев и някои други ръководители от завода. Изводи няма.

Бюрото на първичната организация в Държавно стопанско обединение „Цимент и строителна керамика" е известявано за някои от грубите злоупотреби с доверието на предприятието, с фалшификации и с деяния на техни ръководни дейци. Сериозни изводи навреме и то че е направило.

Digitized by Google

С примиренчеството си съответните партийни органи погазват Устава на БКП, допринасят да се задълбочават грешките и злоупотребите, да има нездрава атмосфера.

Почти едновременно с нас бе извършена проверка и от Централния съвет на професионалните съюзи в България.

В едно от последните си заседания Секретариатът на Централния съвет на професионалните съюзи в България обсъди информация за някои от закононарушенията и слабостите в профилакториума и прие съответни решения. В него е записано: „Материалите от проверката да се предадат на прокуратурата за търсене на отговорност. Предлага на ДСО „Цимент и строителна керамика" да потърси отговорност от нарушителите на инструкцията при изпращане на работници в профилакториума във Варна. Да поиска да бъдат възстановени сумите от конкретните виновници, които са използвали неправилно профилакториума...

Възлага на профсъюза на работниците от строителството и строителната промишленост и на окръжния съвет на професионалните съюзи във Варна да потърсят отговорност от профсъюзните деятели и административно-стопански ръководители, които са вършили нарушения.

Предлага на Министерство на народното здраве в бъдеще да не дава съгласие за построяване на нови профилакториуми, ако те поради отдалеченост не могат да се ползват за лечение без откъсване от производството.

Безспорно намесата на Централния съвет на професионалните съюзи ще даде своите резултати. Неговите решения трябва да се превърнат в дела. Да послужат за поука и на други ведомства.

Ние поставяме още няколко въпроса.

Редно е съответните административни и партийни органи да помислят много сериозно по допуснатите слабости и нарушения.

Смятаме, че Министерството на народното здраве трябва да огледа изнесените случаи, в които са замесени здравни органи и работници, и да вземе съответни мерки. В никакъв случай то не трябва да разрешава строеж на почивни станции под форма на профилакториуми.

Може би ще е разумно профилакториумът да бъде лечебно заведение през цялата година. Заводите работят и през летните месеци и техните работници и служители и тогава имат нужда от подобно лечение.

Без решителна намеса картината няма да се промени. Закононарушителите са длъжни да получат заслуженото си. В интерес на правдата, в интерес на работата.

Димитър ДИМЧЕВ

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Районният комитет на БКП в Сливо поле, Русенски окръг, на разширен пленум обсъди състоянието и насоките за развитието на търговията в селата от района на аграрно-промишления комплекс „Съветска Русия". Както в доклада, изнесен от Иван Василев — председател на районната потребителна кооперация, така и в изказванията, задълбочено беше разгледано как е работила районната потребителна кооперация, за да бъдат по-пълно задоволявани потребностите на трудещите се и да се подобрява хигиената и културата на обслужването.

В центъра на вниманието беше поставен въпросът какви мерки трябва да бъдат взети, за да се развива търговската дейност в селищата в съответствие с новите изисквания.

Предвижда се до края на шестата петилетка да се изгради комплексна търговска мрежа в централното селище Сливо поле, като се използват най-ефективно съвременни форми за търговия — пълно самообслужване в магазините за хранителни продукти, продажбата на стоки по каталози, доставянето на стоки по домовете, открит показ, поръчки по телефона и пр. На този принцип се предвижда да бъде изградена материална база и на търговията в селата Мартен и Сандрово. В по-големите селища ще се изгради търговска мрежа от малки квартални магазини.

Пленумът прие строителна програма за следващите 6-8 години, в която се предвижда, в Сливо поле да бъдат построени комплекс от търговски магазини, хотел и заведения за обществено хранене, търговски сгради в Мартен, Сандрово и други села.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Русенски окръг

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПАРТИЙНИТЕ СИЛИ

В деня на комунистическия съботник 21 април т. г. в пристанището на руския завод „Красное Сормово" се проведе митинг, на който прославейте сормовски корабостроители предадоха на моряците от Волжското речно плаване новия товарен топлоход „Сормовский". Сред участвуващите на митинга, посветен на това събитие, бяха майсторът от съдокорпусния цех Л. И. Алямовски и бригадирът от съдосборния цех В. Дружкин. Радостни чувства препълваха сърцата на тези двама комунисти, тъй като и техният труд също е вложен в създаването и на новия кораб.

Л. И. Алямовски става член на Партията преди почти 50 години, в годината на ленинския партиен набор. Целият му живот е свързан със завода „Красное Сормово". А Владимир Дружкин се е родил тогава, когато неговият по-стар другар вече в продължение на 25 години е бил комунист. Дружкин е известен сред сормовци като ръководител на бригада, която реши да изпълни двегодишния си план за година и половина, а и като цехов комсомолски организатор и опитен корабостроител от съдосъбирателния цех, владеещ още цяла редица други професии; известен е и като победител в конкурса по майсторство „Златни ръце" сред корабостроителите.

Преди месец двамата бяха в заводския парт̆ен комитет — именно на тях първи измежду многохилядната заводска партийна организация секретарят на партийния комитет връчи новите партийни билети. И когато на това тържество прозвучаха поздравителните слова на членовете на партийния комитет, на директора на завода и на секретаря на комитета и други комунисти, всеки от тези, които получиха нов партиен билет, оцени всичко това, което бе направено и се проведе в партийната организация в съдокорпусния цех, както и в цялата заводска партийна организация.

Сегашното подменяване на партийните документи в КПСС е шесто поред. Първото стана през 1921 г., когато беше въведен единен партиен билет за Партията в цялата страна. (Дотогава много местни партийни комитети водеха своя документация.) След това партийните билети бяха подменяни съответно през 1922, 1927, 1936 и 1954 г. Но на сегашното подменяване на партийните билети се отдава още по-голямо значение: по поставените пред него цели и задачи, по методите на подготовката и провеждането му то далеч надхвърля рамките на предишните.

Решението да бъдат подменени партийните документи беше прието от XXIV конгрес на КПСС. Тази мярка беше предизвикана преди всичко от това, че срокът на партийните билети от 1954 г. вече беше изтекъл. На сегашните партийни билети съобразно многобройните предложения на комунистите е изобразен ликът на основателя и вожда на нашата Партия Владимир Илич Ленин и са отпечатани неговите проникновени думи: „Партията е умът, честта и съвестта на нашата епоха"!. Това всякога ще напомня на комунистите, че да бъдеш член на великата ленинска партия — значи вярно и правдиво да служиш на своя народ, да отдаваш силите и знанията си на борбата за неговите интереси, за тържеството на комунизма.

На конгреса с особена сила се подчертаваше, че подменянето на партийните билети не бива да премине формално, а трябва да се проведе като **важно организационно-политическо мероприятие**, че цялата работа във връзка с това следва да се организира така, че да съдействува за по-нататъшното укрепване на партийните редове, на засил-

Статията е написана специално за нас и ни бе изпратена чрез сп. „Партийная жизнь" — Москва.

Digitized by Google

ването на активността и дисциплината на комунистите.

Партийната организация в „Красное Сормово" именно от такива позиции подходи към провеждането на цялата подготвителна работа. Когато Майският (1972 г.) пленум на ЦК на КПСС прие и специалното решение за подменяването на партийните документи и посочи сроковете за провеждането на тази работа, а именно 1973—1974 г., с голяма заинтересованост и активност на комунистите цеховите партийни организации обсъдиха въпроса на свои събрания. Характерна особеност на тези събрания беше това, че главното внимание на организациите, ръководствата и комунистите се съсредоточаваше върху **предсрочното изпълнение на стопанските планове и другите основни задачи,** на по-нататъшното засилване на активността и дисциплината на всеки комунист в борбата за осъществяване политиката на Партията.

Така в партийното събрание в корабостроителния цех при обсъждането на проблемите взеха участие голям брой комунисти. Бригадирът на шлосерско-монтажната бригада А. В. Камаев се изказа за ролята и отговорността на комунистите за изпълнението на държавния план, майсторът Б. Т. Олнев за активизирането и диференцирането на идеологическата работа сред цеховия колектив, инженерът М. К. Бобров — за укрепването на партийната дисциплина, В. А. Кузин и В. К. Токова пък разказаха за опита на свои другари — боеви и вещи организатори на трудовите колективи. Решението на събранието ясно определи задачите на партийната организация и нейното ръководство по подготовката за подменяването на партийните документи, ролята и мястото на всеки комунист в това отговорно начинание.

Първичните партийни организации в цеховете и отделите разработиха **конкретни планове на мероприятията** си по подготовката за подменяването на партийните билети, в които се предвиждаше индивидуална работа с комунистите, обсъждане на отчети на цеховите партийни организации и отчети на отделни комунисти — как изпълняват повелите на Устава, на Програмата на КПСС.

Ето защо подменяването на партийните документи сега протича добре организирано и делово в цялата заводска партийна организация. То става в пълно съответствие с изискванията на ЦК на КПСС. Това е резултат от системната организаторска работа на заводската партийна организация.

Партийният колектив на завод „Красное Сормово" е една от четири и половина хилядите първични организации в нашата областна партийна организация, в които се води също такава настойчива и целеустремена работа по подготовката и провеждането на мероприятията за подменяването на партийните документи.

Сега ние с увереност можем да кажем, че **подготовката за решаването на тази задача значително обогати дейността на партийните организации** за изпълнението на задачите, поставени от XXIV конгрес на КПСС. Съблюдаването на ленинските норми на партиен живот, по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката, усъвършенстването на формите и методите на партийната работа, укрепването на партийната дисциплина станаха характерни черти на вътрешнопартийния живот и дейността на нашите първични партийни организации.

Да вземем например проблема за приемането на нови партийни членове — един от основните въпроси на партийното строителство. XXIV конгрес на КПСС посочи, че е „необходимо и занапред редовете на Партията да се попълват с най-достойните представители на работническата класа, колхозното селячество и интелигенцията на основата на строг индивидуален подбор". През времето на подготовката за подменяването на партийните документи партийните организации започнаха още по-внимателно да подхождат при приемането на нови партийни членове. У нас, както установи и XXIV конгрес на КПСС, от година на година в Партията се приемат все повече и повече работници.

Процесът на комунистическото строителство всеки ден ражда нови челници в производството, нови обществено-политически дейци из редовете на работниците, издига и усъвършенствува редовете на работническата ни класа във всяко отношение. Стремежът на работниците да влязат в редовете на Партията от година на година расте. В нашата област — област с развита промишленост, характерна със своята висока концентрация, през последните години се затвърди традицията всяка година броят на работниците сред новоприеманите комунисти да се увеличава. Ако през 1966 г. работниците, приети в Партията, бяха 52,7 на сто от всички новоприети комунисти, то през 1972 г. този процент порасна на 61,8. А сред приетите през 1972 г работници повече от 85 на сто са работниците от промишлеността, транспорта, съобщенията и строителството, половината от тях са от отраслите, които играят решаваща роля за ускоряването на научно-техническия прогрес, за създаването на материално-техническата база на комунизма. В крупните заводски партийни организации броят на работниците сред новоприетите в Партията достига 70—80 на сто.

Подобряването на качествения състав на партийните попълнения се отразява благоприятно на дейността на първичните партийни организации, повишава активността и боеспособността им в борбата за изпълнение на задачите, поставени от XXIV конгрес на КПСС.

С оглед всеки комунист да се възпитава в духа на установените изисквания, да се повишава неговата роля партийните организации използват изпитани предишни форми на работа, създават нови.

Digitized by Google

Изпълняването на партийни поръчения винаги е било и остава важен метод на използване силите на всеки комунист при решаването на конкретни отговорни задачи, очертани от съответната първична партийна организация.

Като правило в повечето партийни организации всички комунисти имат **партийни поръчения**, но още са много случаите, когато отделни, най-активни комунисти, изпълняват по две, три и дори повече поръчения, а редом до тях други имат само по едно, а то и него не изпълняват настойчиво и отговорно. Подготовката за подменяването на партийните документи даде възможност добре да анализираме как партийната работа е разпределена сред комунистите, винаги ли възложените поръчения съответствуват на опита, способностите, желанието и дори на чертите на характера на комунистите. Имаме многобройни примери, когато в хода на подготовката за подменяването на партийните документи първични партийни организации преразпределиха работата и поръченията сред комунистите.

Какво постигнахме чрез всичко това? Преди всичко, че сега по-голям брой комунисти имат партийни поръчения, и то по душа и сърце, и, естествено, по-активно ги изпълняват! А щом като повечето от комунистите в първичната организация изпълняват поръченията си с по-голяма активност, това значи, че и цялата партийна организация става по-активна, още по-дееспособна!

Възпитанието на комунистите в практическата работа винаги е било и е в центъра на вниманието на нашата Партия. А по време на подготовката за подменяването на партийните документи възникнаха и нови форми за проверка на това, как комунистът изпълнява възложените му задачи. Това добре постигаме и чрез събеседвания, които членовете на партийните бюра и комитетите провеждат с комунистите. Такива събеседвания не е необходимо да се провеждат абсолютно с всички комунисти, без изключение. Така и постъпваме в нашата област. Провеждаме ги преди всичко с комунисти, които примерно считаме, че не са достатъчно активни и нарушават партийната етика и т. н. ... Опитът показва, че беседите с такива комунисти като правило водят до положителни резултати.

Така в автотранспортното предприятие № 1 шлосерът В. Д. Лосев след беседата със секретаря на партийното бюро пое задължение предсрочно да изпълни плана си и да увеличи производителността на своя труд през 1973 г., а шлосерът А. И. Королев се задължи да усвои четвърта сродна на основната си професия.

През време на събеседванията комунистите изказват пред секретарите на партийните организации, пред членовете на партийните бюра и комитети и свои предложения, критични бележки, насочени към по-нататъшното подобряване на производствената и партийната, особено възпитателната работа. Партийните комитети сега **следят внимателно и редовно какво се** предприема, та тези предложения и бележки своевременно да бъдат обсъдени и решенията във връзка с тях да се изпълняват. Безспорно не всички предложения могат незабавно да бъдат осъществени, но главното сега е ни едно предложение, ни една бележка на комунистите да не остане без отговор.

В нашата областна партийна организация е утвърдена практиката членовете на бюрата и комитетите, беседвайки с комунистите, да си записват техните предложения и бележки. После тези предложения и бележки се обсъждат от партийните бюра и комитети, а нерядко и от партийни събрания и задължително се дават отговори на тези, които са направили предложенията, а и се предвиждат мерки за осъществяването им. Ние се убеждаваме, че всичко това повишава активността и заинтересоваността на комунистите. Те виждат, че предложенията им не остават без отговор и в много случаи допринасят за общия напредък на работата.

В последно време и особено в периода на подготовката за подменяването на партийните документи в първичните, районните и градските партийни организации се разпространи практиката **комунистите да се отчитат пред партийните организации**, да споделят с другарите си как участвуват в обществения и производствения живот, как изпълняват партийните си поръчения. Устава на КПСС. Това е една много хубава форма за контрол върху дейността и поведението на всеки комунист. Интересно е да отбележим, че с такива отчети пред организациите излизат и редови комунисти, както и ръководителите на трудовите колективи, членовете на партийните бюра и на комитетите. Обсъждането на тези отчети протича в делова, другарска обстановка и с подчертаното желание да се помогне отчитащият се да отстрани слабостите си, да развие хубавите си качества, да повиши активността си в производствения и обществения живот.

Работата с комунистите безспорно е насочена и към засилването на дисциплината. Но ние още имаме случаи, когато комунисти нарушават партийния устав, когато допускат прояви, които опорочават високото звание член на Партията.

Водейки се от желанието още повече да се засили дисциплината в партийните организации, сега комунистите по-строго, отколкото в предишните години, започнаха да се отнасят към оценката на дейността на членовете на Партията, по-активно да влияят върху другарите си в редовете на партийната организация. В това отношение се използват много разнообразни форми на въздействие: откровена другарска критика на заседанията на партийното бюро, общи партийни събрания, изслушване на информации, съобщения и отчети, проверка на конкретни случаи. В повечето от случаите това носи положителни резултати. Но случва се и така, че изчерпвайки възможностите за другарско въздействие, партийните организации прибягват и към по-

Digitized by Google

строги мерки, примерно налагат различни партийни наказания, включително и изключване от Партията.

Работата с комунистите, на които са наложени партийни наказания, има характер на откровена другарска критика, на подкрепа, която сочи пътищата за отстраняване на недостатъците, за приобщаване в активна обществена и производствена дейност. Партийната организация се стреми да прави всичко това с оглед да осигури възможност всеки комунист да повишава знанията си, опита си в тази област, в която той е най-способен, да изживее слабостите си. В резултат от работата с комунистите, които имат наложени някакви наказания, през последно време на повече от една трета от тях наказанията бяха снети. Тези пък, които още не са се поправили, партийните организации, съобразно с Устава на КПСС, изключват из редовете на Партията и естествено, такива не получават нови партийни документи.

Подменяването на партийните документи протича **без избързване, в спокойна и делова обстановка.**

Едни от първите нови партийни билети получиха делегатът на XXIV конгрес на КПСС, стоманолеярят И. П. Калачев, лауреатът на Държавна награда Г. П. Неопиханов, заслужилият строител на РСФСР И. В. Щърков, една от най-добрите доячки в областта М. И. Кудакова.

Получавайки новите партийни билети, много комунисти докладват пред партийните комитети за предсрочното изпълнение на производствените си планове и обещават да преизпълнят социалистическите си обещания през третата, решаващата година на Деветата петилетка. Операторът от прокатния стан В. Я. Косенко от името на бригадата си заяви: „Нашата бригада ще изпълни плана си за третата, решаващата година от петилетката предсрочно до 25 декември и ще даде над плана стотици тонове прокат. Работата ни върви добре. Всеки ден жънем нови успехи. Делегатът на XXIV конгрес на КПСС, кандидат-членът на областния комитет на Партията, строителят И. М. Козлов, получавайки партийния си билет, рапортува пред районния комитет, че бригадата, в която той работи, успешно изпълнява плановите си задачи и също увери, че планът за 1973 година ще бъде изпълнен предсрочно.

Областният, градските и районните партийни комитети държат под постоянния си контрол и ръководство подготовката и хода на подменяването на партийните документи.

В нашата областна партийна организация изпълнението на тази задача се превърна в истински **високовзискателен преглед и проверка** на това, как всяка партийна организация на дело изпълнява решенията на XXIV конгрес на КПСС, мобилизира ли комунистите и всички трудещи се за осъществяване на задачите, поставени от Декемврийския (1972 г.) пленум на ЦК на КПСС и в доклада на Генералния секретар на ЦК на КПСС др. Л. И. Брежнев на тържественото заседание в чест на половинвековния юбилей от създаването на СССР, за изпълнение и преизпълнение на държавните планове и социалистическите обещания на предприятията, строежите, совхозите, колхозите и другите организации през третата, решаващата година на Деветата петилетка.

А. КЛОПОВ

завеждащ отдел „Организационен" на Горкиевския комитет на КПСС

Хубав урок

Интересен опит почерпи окръжната партийна организация в Сливен от областната партийна организация в Тернопол на Украинската комунистическа партия.

Какво е характерно за връзките им?

Всички обществено-политически организации, държавни органи и културни институти от Сливенски окръг имат преки контакти със съответните организации, органи и звена от Тернополска област.

Обмяната на положителния опит, размяната на политическа, техническа и научна информация, на художествени колективи и специалисти помагат за братското сътрудничество.

Близките взаимоотношения се осмислят от комитетите и дружествата за Българо-съветска дружба за широка политическа и възпитателна работа сред трудещите се, за по-задълбочено укрепване на дружбата между двата братски народа.

Digitized by Google

Какво е научено от КПСС и приложено в Сливенската окръжна партийна организация?

Изучен е опитът на областния комитет на Украинската комунистическа партия в Тернопол по ръководството на икономиката, селското стопанство и кооперативната търговия.

По техния пример в някои първични организации на Сливенски окръг на открити партийни събрания се приемат нови членове в редовете на БКП или се разглеждат по-важни въпроси, които поставя Партията.

В системата на партийната учебна година в Тернопол се използват информатори по международното и вътрешното положение. Този опит отначало е въведен в Дома за политическа просвета в Нова Загора, а сега и в цялата окръжна партийна организация. Вече трета година се използва опитът на Тернопол за обучението на партийния актив в системата на учебната година и периодичните семинари.

Опитът на КПСС за организирането на ленински петък се прилага в целия окръг. Той помага да се осъществяват по-близки връзки с трудещите се, да се извършва по-добра политическа работа сред населението.

Между трудовите колективи, свързани с Тернопол, се разменят флагчета и знамена, които се връчват на челните производствени единици по повод на бележити годишнини. Тези морални отличия се дават при специални ритуали.

По решение на бюрото на окръжния комитет на БКП започна да се прилага опитът на Тернопол в областта на научно-техническия прогрес, концентрацията в животновъдството, прогнозирането, изграждането на селската търговска мрежа и др.

По примера на Тернопол в окръга е утвърдена програма за кооперирането и специализирането на търговската мрежа, която се осъществява с успех.

Добре се изпълнява и план-програмата за обучението на механизаторските кадри на село, което е взаимствувано от КПСС.

Трудово-кооперативните и държавните земеделски стопанства прилагат изучен ценен практически опит. ДЗС „Д. Дачев" в Сливен и колхоза в с. Коропец, Тернополска област, имат споразумение да се оказва практическа помощ по селекционирането в промишленото отглеждане на пшеницата.

Културният обмен се осъществява по специално договорена културна програма.

Интерес предизвиква опитът на Тернополска област по ръководството и сътрудничеството на работата на културните домове в селата и по-малките градове. Младежта е обхваната в културните клубове, в художествената самодейност, в организацията за посещението на театрални и музикални представления.

В рамките на аграрно-промишлените комплекси ще се приложи опитът за ръководството на представителните художествени състави.

Заразяващ е примерът на Тернопол за организирането и провеждането на манифестацията на трудещите се на Седми ноември. Той е реализиран още на Първомайската манифестация.

Проучен е опитът на Тернопол и в областта на учебното дело — обучението по математика, за формите на извънкласната работа, за военнопатриотичното възпитание на учащите се и пр.

Това са само някои моменти от ползотворната дейност между Сливенски окръг и Тернополска област, които са хубав урок за бъдещите успехи.

* * *

Окръжният комитет на Партията в Ямбол отделя голямо внимание на сътрудничеството и обмяната на положителен опит с КПСС. Изминаха десет години на взаимни посещения за изучаване и внедряване опита на Андижанска област в УзССР. През този период се размениха работни групи с партийни и други обществени дейци, със специалисти в областта на културата и изкуството, ръководители и производственици от промишлеността и селското стопанство.

Проучването и обмяната на опит са свързани с главните задачи, които решава нашата Партия.

Много заводи, кооперативи и държавни земеделски стопанства и институти са в съревнование със сродни съветски предприятия, стопанства и учреждения.

Въз основа на проучения опит от Андижанска област в промишлените предприятия в Ямболски окръг се внедриха някои почини със значителен икономически ефект.

В леярната на машинния завод „Сила" — Ямбол се приложиха барабанени сушилни и грайферен кран, разработи се технология за бързо съхнещи смески, извърши се цялостна реконструкция на леярния цех за производство на 20 000 т чугунена отливка.

В консервния комбинат „Ягода" — Ямбол се внедри опитът на Андижанския консервен завод по перспективното планиране, по вътрешнозаводската стопанска сметка, за качествена оценка на суровините и тяхната първична обработка на отделни площадки и за безамбалажно транспортиране на домати.

Digitized by Google

В завод „Осми март" се приложи постигнатото в Андижанския мебелен завод за ускорено сушене на дървения материал, правилно да се използва полиестерният лак, подобри се работата по икономическия анализ и се усъвършенствуваха редица технологически процеси.

Специалистите от химическия комбинат „Д. Димов" поддържат тесни връзки с научноизследователския институт за химически влакна в гр. Калинин, с Могилевския комбинат за полиестерни влакна и текстилния комбинат в гр. Майковски. Обмяната на взаимна информация и опит помагат за подобряването качеството на полиестерните влакна

Конструкторите от машиностроителния завод „Сила" използваха опита на научните работници от Киевския научноизследователски институт по селскостопанско машиностроене и с тяхно съдействие разработиха нова конструкция фуражомелка „ФЧ-2500". Тя получи оценка „1".

Разширяват се връзките на трудовокооперативните земеделски стопанства с колхозите и совхозите от Андижанска област. ТКЗС в Инзово е в дружески взаимоотношения с колхоз „Узбекистан", ТКЗС — Зимница с колхоз „Правда востока", опитната станция по поливно земеделие в Ямбол със совхоза „Савай" и др.

Създаването на модела на Саратовската система, нейното експериментиране и внедряване бе немислимо без използването на съветския опит. Група специалисти от химическия комбинат „Д. Димов" почерпиха положителен опит от Курския завод за полиестерни влакна, а съветски специалисти оказаха помощ на място за подобряването на модела, като дадоха и практически указания за въвеждането на системата.

Работната група от окръжния комитет на БКП през 1970 год. проучи опита на Андижанска област за издигането, обучението и възпитанието на кадрите, който бе използван в дейността на комитета. Изучени бяха и въпросите: перспективното планиране в партийната работа, демократизиране на партийния и обществения живот и приложение на общественото начало в организационната работа, дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси, система и контрол в партийната работа и др.

В идеологическата дейност е взаимствувано от организацията на лекционната пропаганда, масово-политическата работа, монументалната украса и др.

Вестник „Народен другар" подготвя страници, които отразяват успехите и челния опит в комунистическото строителство в Андижанска област.

Собствена информация

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИЯТА — СРЕДСТВО ЗА ОБОГАТЯВАНЕ НА КОМСОМОЛСКИЯ СТИЛ

Изпълнението на високите изисквания, които Партията и общественото развитие поставят пред Комсомола като организация за всестранно развитие на младежта, зависят до голяма степен от непрекъснатото обогатяване на комсомолския стил, на идеологическите и организационните средства, форми и методи на работа. Доказана истина е, че успехът на всеки замисъл, на всяко политическо решение се определя от два главни фактора. На първо място доколко този замисъл изразява една назряла обществена необходимост, т. е. доколко отразява прогресивните тенденции и отговаря на потребностите на развитието.

От друга страна, необходимо е познаването на обективните закони на развитието да се слее с изкуството да се организират масите, да се прилагат специфично и творчески онези организационни, идеологически и политически средства, чрез които обществената необходимост, осъзнатите обществени цели ще завладеят масите, ще се превърнат в техни убеждения, в мотиви за действия и поведение.

Тези два процеса са двете диалектически свързани страни на комсомолския научен стил. Пътят до научно обоснования метод или средство за постигане на известна политическа цел често е твърде сложен.

Той непременно включва изучаването на динамичните изменения сред младежта, многообразието от специфични условия и конкретни факти, сред които протича дейността на всяка организация, на всяко дружество. Въздействието на комсомолската организация върху процесите е по-резултатно, когато се опира на научен анализ, на реалната действителност, разкриващ взаимните връзки и зависимости между фактите и явленията, тенденциите в тяхното развитие и изменение.

1

Комсомолът е самостоятелна система на нашето общество, която решава специфични задачи по комунистическото възпитание и активното участие на младежта в социалистическото строителство. Младият човек членува в комсомолската организация в периода на своето „уз-

Digitized by Google

ряване", когато се формират неговите убеждения, политическите му и професионални интереси.

Във формирането и направляването на способностите и потребностите на младото поколение Комсомолът има определени функции. Точното разкриване на тези функции, превръщането му в самодейна обществено-политическа сила за всестранно развитие на младежта, в средище за разгръщане способностите и потребностите на подрастващото поколение бе смисълът на Тезисите на Централния комитет на БКП за Комсомола и младежта.

Именно процесът на преустройството, който бе проектиран в основните партийни документи, изискваше да се измени подходът към подрастващата смяна. Интуитивното познаване, старите представи не отразяваха вярно съвременния облик на младото поколение, израснало в материалните условия и духовната атмосфера на социализма.

Новата социална среда бе сформирала нови качества, които твърде често се претегляха през отживели времето си мерки, оценяваха се със стари критерии. Дванадесетият конгрес на ДКМС още веднъж издигна потребността различните комсомолски дейности да се съобразяват с условията, при които живеят и работят младите хора, с техните възрастови и психически особености. Затова бе нужно преди всичко познаване на състоянието на комсомолската дейност, работата на комсомолските дружества, задачите и проблемите, които те решават. На второ място бе нужна, ако можем така да я наречем, социално психологическа информация, която характеризира процесите сред младежта, нейните възгледи, стремежи, убеждения, отзвука, който предизвиква у всеки комсомолец и комсомолка организационната и идеологическата работа на съюза.

С други думи, комсомолските органи, за да направляват умело процесите сред младото поколение, трябва да разполагат с информация за младежта:

а) като обект на възпитание и извършващите се промени в социалния портрет на младото поколение;

б) за дейността на самите комитети и организации като субект на ръководство.

Този тип информация е предназначена преди всичко за ръководните органи, за онези, които определят основните направления в комсомолската дейност. На кибернетичен език е известна като „обратна" и характеризира състоянието на обекта на управление. Тя е богат източник за опознаване на обществената практика, една от важните предпоставки за научно ръководство, способствува действието на комсомолските органи да бъде здраво свързано с потребностите на живота.

Особено важно е комсомолските органи, които набират и изпращат информация по определени показатели на по-висшестоящите комитети, и сами да използват този богат източник за анализиране на собствената си практика. Тенденциите, които очертават тези проучвания, да се превръщат в конкретни решения за изменение на тяхната дейност. В някои комитети стоят неизползвани огромни количества информация, която се събира за нуждите на Централния комитет, която характеризира много съществени страни от работата на комсомолските организации в окръга.

Дванадесетият конгрес на ДКМС определи като едно от най-важните задължения на Димитровския Комсомол още по-енергично и активно да въвлича всички отряди на българската младеж в изграждането на материално-техническата база на развития социализъм за по-нататъшно модернизиране на промишлеността и селското стопанство, за повишаване ефективността от общественото производство.

Стимулите на обществената активност на младото поколение ще

Digitized by Google

бъдат по-големи, ако умело се организира този поток от информация, която ще ангажира съзнанието на комсомолците с най-важните решения, намерения, цели и задачи на техния съюз, ще ги превърне в по-активни и заинтересовани участници във всеки замисъл, във всяко политическо мероприятие. Тук е особено важно да се открие творчески за всеки отделен случай подходящата форма, която ще предизвика интерес, ще подтикне към размисъл и лично участие. Ако разясняваните решения на бюрото на окръжния комитет на Комсомола не се свържат с непосредствената работа в дружеството, със задачите, които му предстоят, с интересите на отделните комсомолци, те биха прозвучали като официална хроника за събитие, което няма особено практическо значение за поведението на отделния комсомолец и неговия колектив.

* * *

Комсомолът е обществено-политическа организация, която обхваща една специфична сфера от социалния организъм на социалистическото общество. Особено важен е въпросът за **критериите**, по които се набира необходимата за ръководството на младежките проблеми информация. Както бе посочено вече, за да направляват правилно развитието на младежкото движение, комсомолските органи трябва да следят измененията в социалния портрет на младото поколение. Това от своя страна изисква да се определят главните качества, които се възпитават у младежите, и критериите, които ще характеризират доколко обектът (отделните групи комсомолци) притежават тези качества. Повечето от тези качества имат социално-психологически характер. Те са психически свойства на отделната личност, елементи на индивидуалното им съзнание, които не могат да се изучават с количествени методи и величини. Например особено нужно е комсомолските комитети да имат реална представа за равнището на обществено-политическата активност на младежите. Но за нея не може да се съди нито по броя на посетените събрания, нито по прочетените вестници. За сравнително сполучлив критерий може да се приеме например инициативата, която е проявявал отделният младеж или девойка за отстраняване на обществена нередност, участието със свои предложения в управлението, личният принос за модернизация и усъвършенствуване на производството и т. н. Засега комсомолските комитети на различни равнища изготвят информация за политическите настроения, което се обобщава на всички по-високи стъпала от йерархическата структура на Комсомола. Но поради липсата на общоприети критерии, на общи показатели тя носи субективната оценка на тези, които я изготвят. Поради това едно от главните качества на информацията — обективността, трудно се постига.

На комсомолските комитети е нужно да знаят доколко в дружествата се формират такива важни качества като колективизъм, другарска взаимопомощ, чувство за отговорност и др. От тези качества зависи дали дружествата ще пулсират като жизнени организми, дали ще изпълняват своята голяма формираща функция за поведението на всеки комсомолец. Познаването на състоянието на комсомолското дружество, точната характеристика на тези особено съществени негови качества има голямо значение за най-точното изграждане на онези организационни и възпитателни средства, които все повече ще заздравят тази основна клетка в младежката организация. Но тези качества на комсомолското дружество не могат да се измерят с количествени величини, с просто наблюдение. В това отношение лесно може да се изпадне във формалистични извращения. По несъществени количествени признаци

Digitized by Google

да се правят важни изводи за сложни процеси, които протичат в съзнанието на личността. Към тези проблеми комсомолските комитети трябва да бъдат прецизни, да не плащат данък на наукообразен подход, който води до неверни изводи и субективни преценки.

Съветският автор Юрий Торсуев, секретар на ЦК на ВЛКСМ, говори за 8—10 показатели, задължителни за комсомолските комитети от всички равнища. Тези показатели да разкриват реализирането на целите, степента на изпълнение на дадена задача, а не само да отговарят на въпроса доколко резултатни са прилаганите форми и средства. Определените критерии показват динамичните изменения сред младежта и същевременно разкриват резултатността от организационната идеологическата и политическата работа сред младото поколение. Такива критерии са равнището на образованието, квалификацията и характерът на труда, свободното време, броят на учащите се, изпълнението на трудовите норми за работещите и др.

Статистическите данни у нас разкриват, че младежите и девойките представляват 32 на сто от всички трудово заети в страната и в същото време 60 на сто от всички специалисти със средно и висше образование. Това говори, че младите хора са решаващ фактор в осъществяването на научно-техническата революция, в изпълнение на големите задачи на шестата петилетка. Именно научно-техническата революция изисква непрекъснато да се повишава квалификацията, да се усвояват нови професии, да се разширяват получените знания. В създадената от няколко години нова система за информация в Комсомола всяка година се набират сведения по определени показатели за участието на трудовата и селската младеж в производството. Те очертават изменения в квалификацията и характера на труда, което е показател за умелото въвличане на младите хора в изграждането на развитото социалистическо общество, за това как младежкият съюз изпълнява една от основните си функции в нашето обществено развитие. Този показател характеризира и въвличането на младите хора в управлението, една от най-важните обществени функции на Комсомола.

Размерът и съдържанието на свободното време, начинът по който младият човек използва свободните часове, е мерило за развитието на личността, гаранция за създаването на нови материални и духовни ценности. Комсомолът пряко участвува в организирането му. По това, как всеки младеж използва свободните си часове може да се съди за равнището на организаторската и идеологическата работа на съюза, за интересите на комсомолците, за условията, които се създават, за да се разгръщат техните способности и таланти. Комсомолът като обществено-политическа организация има свои функции в направляването на обективните фактори (съдържателен и богат културен живот, база за спорт и туризъм, условия за техническо творчество и др.). Не по-малка е отговорността му младите хора да изграждат у себе си вярно и точно чувство за времето, за неговото полезно изразходване, за уважение към собственото време и към времето на другите.

Съществени показатели са и броят на учащите се сред трудовата младеж, участието на младежта в научно-техническото творчество (по които 4 пъти в годината се набира информация в Комсомола), броят на младежите, които не изпълняват трудовата си норма, броят на отсъствията, „отрицателната“ статистика за младото поколение — престъпността, хулиганството, нарушаването на обществените норми.

* * *

Съдържанието на информационната дейност е твърде широко и разнообразно. То не може да се ограничи в определени рамки. Полез-

Digitized by Google

на е онази информация, която навреме и правилно отразява процесите с актуално значение. Ефективна е информацията, която не изостава от живота, а открива назрелите въпроси, спомага за тяхното бързо разрешаване.

В това отношение голямо значение имат онези **механизми в комсомолската дейност, благодарение на които протича правилно необходимата информация**. Съвсем недостатъчно е да се определят критериите и изискванията. Особено съществено е организационно-методически да се осигури тяхното реализиране. Специализираните групи, съветите за информация, отделните информатори трябва да построят своята дейност върху основата на научните изисквания. Все повече млади специалисти да се привличат в тези дейности, както и да се повишава подготовката на целия комсомолски актив. Това е един от пътищата информацията да се превръща във все по-съвършен инструмент в ръководната дейност на младежкия съюз.

Голямата необходимост **дружеството да бъде първоизточникът на различните информационни потоци**, които се движат към ръководните органи, все още е пожелание, повеля, ярко изразена в партийните и ръководните комсомолски документи. Може би „вкуса" към този род дейност обаче не чувствуват достатъчно всички комсомолски дейци, от които зависи осъществяването на тази необходимост. Дори на равнището на окръжния комитет на Комсомола все още информацията стои неразчетена в различните табулограми, сведения, отчети, без да се превърне в отправна точка за организационно-идеологическата дейност. Доверието към това „средство" в политическата работа, както определи информацията първият секретар на Централния комитет на КПСС др. Леонид Брежнев на XVI отчетно-изборна конференция на Московската партийна организация, трябва да става все по-голямо. Затова и подготовката на комсомолските дейци да си служат с него — все по-широко и по-задълбочено.

2

Социологическите изследвания са вече елемент в дейността на много комсомолски комитети. С обективния поглед на своите методи социологът разкрива в по-ярка и понякога дори в нова светлина съвременните процеси, изучава връзката между тях, посочва главното и второстепенното, положителното и негативното. Тези възможности правят изследванията компас и пътеводител, богата мина в ръцете на онзи комсомолски работник, който в рудата може да открие златоносната жилка, да тръгне след нея.

Социологическите изследвания обогатяват комсомолската практика. Те са източник за социологическа информация, която разкрива връзките и зависимостите между изследваните явления и другите сфери на обществения живот. Конкретните изследвания са не само източник на знания за процесите, но те спомагат да се определи главното, решаващото направление в работата, да се открие факторът с най-силно въздействие. Социологът не се задоволява с установяването на проведените мероприятия, с външните промени, а търси измерители за вътрешните изменения в самата личност, мотивите за нейното действие и поведение.

Социологическото изследване на потенциалната миграция на селската младеж[1] установи един качествено нов момент в причините, които пораждат желанието на комсомолците да напуснат селото. „Конку-

[1] Едно от първите изследвания на Центъра за социологически изследвания на младежта при ЦК на ДКМС.

Digitized by Google

ренцията“ на града не се проявява само в икономическата сфера, но и в духовната. Младият човек на село по своите духовни потребности се доближава до връстника си от града. Именно възможностите за удовлетворяване или за неудовлетворяване на тези потребности определяха желанието на младите хора да напуснат или да останат в родното си село. Резултатите от изследването станаха основа, за да се определят някои от изискванията за развитието на селото, при което ще се утвърди като социално демографска единица в развитото социалистическо общество. Селата бяха разделени на перспективни и безперспективни. Характеристиката на бъдещото село бе следната:

1. Достатъчен брой жители, включително и млади хора.
2. Развита транспортна връзка.
3. Оживена търговска мрежа.
4. Собствена база за културен живот, за спорт, интензивни възможности за усвояване на културните ценности както на близкия град, така и на нацията като цяло.
5. Модернизация на труда и на бита включително и др.

Реализацията на тези изисквания можеше да се осъществи при една нова крупна концентрация и специализация на селскостопанското производство, която се извърши в нашия обществен живот няколко години по-късно.

Методиката на социологическите проучвания създаде възможности да се надникне в дълбочината на най-сложните процеси в съвременния живот. Но то малко измени самата комсомолска практика.

Важният въпрос пред комсомолската работа е **умело да се използват резултатите от изследванията,** да се превръщат в конкретни решения на комсомолските органи и организации. Изследванията, колкото и добре да са реализирани, не могат да изменят самата комсомолска работа. Те не винаги пряко сочат търсения ключ. Това, което може да подскаже социологът, е оптималният път за решаване на проблемите в живота на организацията. Но този път не винаги е най-лекият. Да се работи след задълбочено изследване понякога е доста трудно. Затова е нужно да се разкрие онова, което стои зад съдържанието на научните резултати. И тук понякога комсомолският работник сам трябва да направи „откритието“ в изводите на социолога. Научните изисквания, количествените величини трябва да се преведат на езика на политическото ръководство. Научният факт, обобщеният извод да се върнат отново в нея, но вече за да я изменят, да я направляват. Една дейност не полека от изследователската.

Този подход към социологическите изследвания ще определя и тяхната истинска стойност и значимост за направляване процесите сред младежта. Напълно се превърна в архаизъм схващането на някои комсомолски работници, че тяхната интуиция, личният им опит превъзхождат резултатите и от най-прецизните изследвания. Разбира се, опитът и интуицията играят голяма роля, но често те не са достатъчни.

За комсомолския работник с пълна сила звучат ленинските изисквания: **партийният функционер да живее сред масите, да познава настроението им, да знае всичко, да познава масите, да завладява абсолютното им доверие.** Да се изучава обстановката през призмата на собствения опит и знание е също социално изучаване, което е особено необходимо и важно. Но това изучаване трябва да се съчетава с научното изследване, което е по-точно, което изключва субективната оценка, което ще подскаже нов аспект, ще разкрие нова неподозирана страна, ще разкрие и нейната относителна тежест, нейната важност.

Проучването на свободното време на младежите и девойките в условията на 5-дневната работна седмица в някои окръзи установи, че незаетите с трудова дейност часове на младите работници са недоста-

Digitized by Google

тъчни. Поради ред обстоятелства голяма част от свободните часове се трансформират в ангажирано време. Главни причини се оказаха нерационалната организация на общественото обслужване и на съвременното домакинство. Вторият важен извод бе, че структурата на свободното време на младите хора е едностранчиво. В нея преобладава стремежът към пасивен отдих. Установи се и вредната тенденция за потребителски подход към културата.

Тези констатации в ръцете на творческия комсомолски деец са истинска програма за по-нататъшна работа. Тяхната реализация е поле за дейност, в която той може да прояви творческа инициатива, организаторски усет, политически подход.

Това обаче съвсем не означава, че задълженията на социолога завършват с анализа на резултатите, с разкриване състоянието на фактите и явленията. Малко е социологическите изследвания да завършат с препоръки. Когато те са достатъчно общи, организационните работници скептично казват, че това и без изследвания го знаят. По-често би трябвало да се говори за прогнозирането като необходим етап от социологическото изследване. Изследването да бъде един от пътищата, по който да се изяснят бъдещите тенденции в развитието на явленията, измененията, които трябва да настъпят в тях в резултат на обществените закономерности. Прогнозата е основа, върху която биха могли да се построят най-добрите идеологически и организационни средства, които ще предлагат варианти за решения, пряко обслужващи комсомолската дейност.

Но затова е нужно да се обогатяват методите на социологическите изследвания. Все още тясното място е анализът. Изучаването на фактите и явленията не се постига с натрупване на количествени резултати, а като се разкриват съществените връзки и зависимости между тях. В това отношение голяма е ролята на методологията на научното изучаване. Не е възможно с една и съща методология да се изучава свободното време и политическата активност. В това отношение в Центъра за социологически изследвания на младежта при ЦК на ДКМС са направени значителни стъпки. Социологическите методи все по-успешно се съчетават със социално-психологическите. Наред с анкетата и интервюто се използват методът на екстремни ситуации, асоциативен експеримент, проучване на документи и т. н. Правят се опити да се свържат резултатите от различните източници.

Изследователската работа по проблемите на младежта ще бъде по-резултатна, а и комсомолският стил — по-богат, по-съвършен, ако комсомолският ръководител и деец участвува по-отблизо, по-пряко в нея.

При изграждането на развито социалистическо общество социологическите изследвания стават все по-действен инструмент за управление на обществените процеси. Като се прилага методологията на социологическите изследвания, процесите и явленията се изучават основно, по-дълбоко се вниква във вътрешната логика и зависимост между фактите. Всичко това прави организационната практика по-конкретна, целенасочена и действена.

Лиляна КАНЕВА

Digitized by Google

Живот за делото на Партията

— Кажете на подсъдимата да се разкае пред съда и да се отрече от комунизма. Иначе младостта й ще отиде на еврейските гробища...

Така официалният адвокат, царски офицер от запаса, назначен от съда за „защитник", посъветвал майката и сестрата на Кунка Апостолова, като ехидно подхвърлил за мястото, където по това време фашистките палачи изпълняваха чрез публично обесване смъртните присъди на революционните дейци.

Този разговор става към края на 1925 г. в Артилерийските казарми в София, където военен съд разглежда делото на около 50 младежки дейци.

— Като ме обесят, с мене няма да се свърши Комунистическата партия и Комунистическият младежки съюз. Други ще продължат борбата — бил отговорът на двадесет и две годишната девойка.

Осъждат я на дванадесет и половина години строг тъмничен затвор. Прокурорът е недоволен. Той обжалва делото. Дни и нощи тя стои в мъчителна неизвестност в онова зловещо време. Групата е изправена пред касационния съд. Като свидетел на подсъдимите се явява Тодор Павлов, който произнася пламенна реч в тяхна защита. Присъдата на Кунка от дванадесет и половина години е потвърдена.

* * *

Тази смела, дребничка на вид девойка, с черни коси, умно лице и черни очи беше подготвена в борбата за тежкото изпитание в полицията и пред съда.

Родена в София на 3. II. 1903 г., тя израсна в немотия в деветчленното семейство на своя трудов баща. С много труд родителите й отглеждат, дават занаят и образование на петимата си сина и на двете си дъщери.

След като завършва Втора девическа гимназия, Кунка следва през 1923—1924 г. в Свободния университет, който не завършва поради арестуването й. През 1929—1931 г. следва право, което по същите причини не завършва. Да добие висше образование тя успява в СССР едва по-късно.

Закърмена още от юношеските си години с комунистическите идеи, тя е една от ръководителките на младите комунисти в Свободния университет. На 16 април, в деня на зловещия атентат в черквата „Св. Неделя", студентката е задържана от полицията, където изживява ужаси. „Неотговорни фактори" през една нощ искат да я измъкнат от ареста, за да я убият без съд и присъда.

— И в полицейските преизподни — споделя сега Кунка Апостолова — понякога се намират хора със съвест. Старшията на караула не позволи да ме измъкнат, като се опря на това, че те нямат писмена заповед от прокурора.

— Имах — продължава тя — още един подобен случай. След убийството на секретаря на Партията Никола Кофарджиев на 30 октомври 1931 г. бях отново задържана в Дирекцията на полицията. По свой почин един млад стражар ме свързо с другите арестувани другари, за да се уточним какво да говорим и да пишем в показанията си.

Digitized by Google

* * *

Повече от четири и половина години Кунка тъмнее в царските тюрми. В политзатворническия колектив тя възмъжава, самообразова се. Участвува активно в борбите на пленниците на фашизма. През 1926 година тя е приета в затвора за член на Партията.

По силата на дадената обща амнистия през юли 1929 г. Апостолова излиза на свобода. Но за професионалната революционерка няма отдих. Тя е сътрудничка на ЦК на БКП по техническите въпроси, след това член на ОК на Партията и секретар на индустриалния район в София. През 1931 г. отново е осъдена на 7 години строг тъмничен затвор. Едва през януари 1936 г. излиза от затвора. Наскоро тежка загуба я сполетява — почива баща ѝ.

По решение на ЦК на БКП на 12 юли 1936 г. заминава за Москва, за да следва Висшата партийна школа.

— Годините, прекарани до юли 1939 г. сред съветските хора, са за мене незабравими — казва Апостолова.

Завършила с голям успех Ленинската школа, добре усвоила теорията на марксизма-ленинизма, препълнена с обич към КПСС, тя наново се включва в тежката и неравна борба с фашизма у нас. Като функционер на Софийския окръжен и градски комитет на Партията работи всеотдайно до края на август 1941 г., когато е арестувана в дома на брат ѝ Георги и насила разделена от малката ѝ дъщеричка Лора. Отправят я за концлагера „Еникьой", а по-късно я преместват в женския концлагер „Св. Никола". Въпреки смъртната опасност на 23 март 1943 г. Кунка Апостолова, Екатерина Аврамова, Мара Петлякова и Пенка Дамянова се изскубват от телените мрежи на концлагера. След преодоляването на много трудности и опасности благополучно се добират до Пловдив.

Другите се отправят към София, а Кунка Апостолова е оставена на партийна работа в Пловдив. Става член на градското ръководство на Партията, отговаря за два партийни района, има големи заслуги за укрепването и развитието на пловдивската партийна организация през трудното и страшно време 1943—1944 г.

Двадесетина дни след победата на Девети септември 1944 г. Апостолова се връща в София.

С присъщата ѝ скромност и всеотдайност тя заработва с всички сили за изграждането на новия живот в нашата страна. Включена е в състава на окръжния и градския комитет на Партията в столицата. На първия конгрес на профсъюзите през март 1945 г. е избрана за секретар на Централния съвет на ОРСС, а по-късно — за председател на Софийския градски съвет на профсъюзите. Петнайсет години е началник на управление „Почивни домове" при ЦС на БПС.

Избрана е за кандидат-член на ЦК на Партията, а на Петия конгрес през декември 1948 г. — за член на централната ревизионна комисия на БКП.

От 1962 г. като пенсионерка Кунка Апостолова развива активна политическа дейност на обществени начала. Член е на бюрото на районния комитет на активните борци против фашизма и капитализма в Ленински район на столицата, работи в кварталните обществени организации. Полага много грижи за възпитанието на двете си внучета.

В един разговор, проведен тези дни в дома на др. Апостолова, стана дума за нейната професия.

— Какво да ви кажа — бавно проговори тя, — работила съм преди Девети септември три и половина години в Дирекцията на статистиката, три месеца в каучукова фабрика и три месеца в печатница. Прекарала съм по затвори и концлагери (без дните в полицейските участъци) близо 14 години, през другото време бях партиен работник.

Как бихме характеризирали Кунка Апостолова?

Революционерка, на която са присъщи скромността, безстрашието, смелостта, разсъдливостта, безграничната вяра в победата на великото комунистическо дело, любовта към трудовите хора.

За всичко това Кунка Апостолова получи високото звание Герой на социалистическия труд, с което я удостои Държавният съвет на НРБ във връзка с нейната седемдесетгодишнина.

Стоян СТОИМЕНОВ

Digitized by Google

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

МЛАДО ПОПЪЛНЕНИЕ НА АВАНГАРДА

...В полумрака се разлива тържествена мелодия. Пламъците на вечния огън озаряват петдесет млади, развълнувани лица.

В паметника костница, изграден от признателните жители на Габрово в памет на борците за народна свобода, градският комитет на БКП връчва партийните билети на младите комунисти. В свещения храм на габровската работническа класа нов отряд от млади комунисти поема историческия път на Българската комунистическа партия...

Това, че началото на пътя започва от това свято място, не е случайно. Вече трета година градският комитет на Партията приема и връчва партийните билети на новите членове при тържествена обстановка. Идеята стана традиция. Ето краткатa ѝ летопис.

Юли 1971 година. На легендарния връх Бузлуджа се чествува 80-годишнината от основаването на БКП и на габровската градска партийна организация. 80 млади комунисти се вливат в нейните боеви редици и получават партийните си билети, връчени им от 80 ветерани на Партията...

Септември 1971 година. Балван. В навечерието на 27-та годишнина от Деветосептемврийската победа пред паметника на жертвите от Габровско-севлиевския партизански отряд достойни синове и дъщери на работническата класа влизат в нейния авангард...

Декември 1971 година. В салона на профсъюзния дом на културата звучи историческата реч на Георги Димитров пред Лайпцигския съд. А след нея — клетвата на младите комунисти да пазят чисто и свято името на Партията и на нейния безсмъртен вожд Георги Димитров...

Юли 1972 година. България чествува 90-годишнината на своя достоен син — Георги Димитров. 90 млади комунисти от Габрово тръгват на път. В Музея на революционното движение — София получават партийните си билети, минават през Мавзолея на площад „9-ти септември", мълчалива среща с учителя и вожда, и накрая засяждат дръвче пред родния му дом в село Ковачевци...

6 септември 1972 година. На този ден преди 30 години в жестока схватка с фашизма габровската работническа класа дава четири свидни жертви. Между тях е талантливият организатор и трибун — Евтим Апостолов. На лобното им място младите комунисти получават партийните билети, изпълнени с решимост да отдадат себе си на великото им дело...

Digitized by Google

11 април 1973 година. Камбаните на Бухенвалд ечат над земното кълбо. Честните хора от всички континенти клетвено мълвят:

„Никога вече Бухенвалд и Освиенцим!“

В мощния глас на света се вливат думите и на най-младите бойци на градската партийна организация, които в този неповторим миг протягат ръце към партийните билети...

Тържествената емоционалност блика не само от неповторимото събитие и неговото място. Градският комитет на Партията обогати ритуала за приемането в Партията и за връчването на партийните билети с вълнуващи срещи на три поколения. На лобните места, в музеите, пред паметниците застават един до друг активните борци против фашизма и капитализма, младите комунисти и пионерите. Три поколения, три глави от историята на Партията и на родината коленичат рамо до рамо пред олтара на свободата и изричат свещената клетва:

— Ветераните — да пазят свято революционното минало на България, да предадат факела на борбата в здрави и надеждни ръце!

— Младите комунисти — да отдадат себе си за изграждането на развито социалистическо общество!

— Пионерите — да осъществят мечтата на човечеството — комунизма!

Връзката между поколенията символизира идейната, всеобщата и личната, дълбоко човешка съдба. Членовете на бюрото на градския комитет на Партията и активните борци против фашизма и капитализма разменят с младите комунисти и пионерите картички с адресите и рождените си дати, а впоследствие си изпращат поздравления при забележителни годишнини и празници, взаимно си гостуват и общуват. Така се ражда една нова, прекрасна дружба, естествена и трайна връзка между ветераните и младите комунисти в градската партийна организация. Много идейност и красота изпълва човешките отношения.

Тържественият ритуал при приемането в редовете на Партията и връчването на партийните билети не е самоцелна емоционална форма, а ефикасно средство за мобилизиране на силите и способностите на партийните членове за повишаване на тяхната трудова и обществено-политическа активност.

Организацията на приемането в Партията и връчването на партийните билети на младите попълнения играе съществена роля за тяхното формиране и изграждане като комунисти. Тя е началният момент на един продължителен организационен процес. На всеки млад комунист веднага се възлага конкретно партийно поръчение, свързано с разгръщането на неговата инициатива и творчество в труда, обучението, в обществения и политическия живот. Голяма част от новоприетите членове стават секретари и активисти в Комсомола и обществените организации. Други определяме за пропагандисти в партийните, профсъюзните и комсомолските учебни звена. Поръченията на останалите млади комунисти са свързани с решаване на задачи на организацията и динамиката на всенародното социалистическо съревнование, на обществената производителност на труда, реконструкцията и модернизацията на основните производствени фондове.

Градският комитет на Партията непрестанно повишава своите грижи и внимание за идейно-политическата подготовка и възпитание на младите комунисти. Вечерният партиен университет от няколко години формира учебни групи от тях. В тях те изучават теоретическото наследство на Маркс, Енгелс, Ленин, Димитров, речи и доклади на др. Тодор Живков, важни партийни документи. Усвояват историческите уроци и традиции на Партията и работническата класа. Бюрата на първичните партийни организации и заводските партийни комитети полагат не малко грижи за цялостното формиране на комунистическата

Digitized by Google

личност. Партийните комитети в заводите „Сърп и чук“ и „Подем“, в комбинатите „В. Коларов“ и „Георги Генев“ организират с младите комунисти занятия по Устава и Програмата на Партията, срещи със стари партийни функционери и редица други мероприятия. В някои партийни организации, като в кожарския завод „Димитър Благоев“, формите имат комплексен характер. Те включват дейността с лицата, които организирано се подготвят за встъпване в Партията. В партийните организации, особено от по-големите предприятия, за изявените активисти на Комсомола са уредени специални кръжоци, водят се разговори за партийното строителство и т. н. Партийните организации и ръководства поемат в свои ръце идейно-политическото изграждане на челния отряд на трудовата младеж и на работническата класа като цяло още преди той да се влее в редовете на Партията.

Следващият етап в работата на градския партиен комитет с приетите млади комунисти се изразява в инициативи и форми за повишаване степента на тяхната общотеоретическа подготовка, образование и специални знания. В резултат на тези усилия през последните години чувствително нарасна броят на младите комунисти със средно, средно специално, с полувисше и висше образование.

Изпълнявайки указанията на ЦК на БКП и план-програмата си за работата с младите комунисти, градската партийна организация постигна значително подобрение и във възрастовия си състав. Чувствително нарасна броят на партийните членове на възраст до 25 и 30 години и делът на жените. Над 73 на сто от комунистите са работници. Класовото ядро и занапред ще доминира, привличайки в себе си най-достойните представители на научно-техническата и художествено-творческата интелигенция, учителите, здравните работници и други категории трудещи се.

Новите форми на работа с комунистите в градската партийна организация стимулират работническата класа активно да участвува в мащабния политически трудов подем на страната, породен от решенията на Десетия конгрес и Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Доказателство за това е повишената боеспособност на първичните партийни организации, високото морално-политическо единство на градската партийна организация, нейната организираност, сплотеност и последователност в практическата реализация на априлската линия на Централния комитет. Габровските комунисти активно и успешно изпълняват решенията на Десетия конгрес на Партията, нейната програма и задачите на шестата петилетка. Те са инициатори на нови социалистически почини и инициативи. Под тяхно ръководство се осъществява реконструкцията и модернизацията на промишлеността. Икономиката на града като цяло се развива по интензивен път. От редиците на комунистите, в това число на младите, израснаха носители на високи трудови отличия, рационализатори и изобретатели, талантливи лекари и учители. Задачите, които градският комитет на Партията им гласува, те осъществяват с умение и творчество, с дръзновено мислене. И това се оказа решаващият субективен фактор за изпълнение на насрещните планове на трудовите колективи в града.

Габрово е град със славно революционно минало, а Габровската градска партийна организация е била в челния отряд на Българската комунистическа партия. Оценявайки това, градският комитет ще следва неотстъпно своята специална програма за формиране на боеви марксистко-ленински авангард, способен да води класата и масите от победа към победа към бъдещето, очертано от Програмата на БКП.

Димитър МИНЧЕВ
секретар на градския комитет
на БКП — Габрово

Digitized by Google

ЗАСЛУЖЕНО ПРИЗНАНИЕ

По случай 90-годишнината от рождението на безсмъртния вожд и учител на българския народ, пламенния интернационалист и виден деец на международното комунистическо и работническо движение Георги Димитров по инициатива на Централния комитет на Българската комунистическа партия и със съдействието на Националния съвет на Отечествения фронт и Централния съвет на Българските професионални съюзи от 13 до 17 юни 1972 г. в София бе проведена Международна конференция на тема „Георги Димитров и обединяването на революционните и демократичните сили за мир, демокрация и социализъм". Със самото свое участие в конференцията 115-те делегации на комунистически, работнически, социалистически и демократични партии, на националноосвободителни движения, фронтове и съюзи, на национални професионални организации, на международни демократични организации и на институти по марксизъм-ленинизъм, превърнаха чествуването в забележителна проява на световното революционно работническо движение, на националноосвободителното и демократично движение. Настоящият внушителен том с материали от Международната конференция заема видно място между изданията, посветени на юбилея на Георги Димитров. Участието на многобройните делегации на тази конференция бе най-блестящо доказателство за любовта и уважението към Георги Димитров в световен мащаб, проявени не само в редиците на комунистическото движение, но и вън от него в най-широки демократични кръгове.

Този факт, както отбелязва първият секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков при откриването на конференцията, е красноречиво доказателство за непреходността на идеите, на призивите, на личния пример на Георги Димитров" (стр. 7—8).

В началото на сборника е поместен основният доклад пред Международната конференция, изнесен от Борис Велчев, член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП. В доклада се очертава всестранно и задълбочено образът на Георги Димитров като последователен марксист-ленинец и бележит интернационалист и патриот, неговите заслуги пред българското и международното работническо движение в борбата за сплотяване на всички прогресивни, демократични и антиимпериалистически сили против монополистическия капитал и реакцията, за национално освобождение, независимост и социален прогрес, против опасността от война, за защита на световния мир.

Колко силно звучат от страниците на сборника словата за голямото дело на нашия именит съвременник, произнесени на конференцията от негови съратници, сътрудници и приятели, запазили за тези години ярки и неувяхващи спомени. Изпратен съм на тази конференция — заявява членът на Политбюро на ЦК на Френската комунистическа партия Жак Дюкло, за „да отдам почит на човека, когото лично познавах и обичах и от когото се възхищавах, на човека, който бе образец на политическа прозорливост, на смелост, на пролетарски патриотизъм и интернационализъм, на политическа твърдост и непоколебима преданост към великото дело на комунизма" (стр. 108). „Това ме кара — заключава Жак Дюкло — да кажа накрая, че ако някой Плутарх на нашето време напишеше нова книга „Животът на бележити люде", Георги Димитров би заел видно място в нея. Той би се наредил в редицата на най-изтъкнатите последователи на Карл Маркс, Фридрих Енгелс и Владимир Илич Ленин, сред най-величави

Георги Димитров и обединяването на революционните и демократични сили за мир, демокрация и социализъм, Партиздат, 1973 г., стр. 628.

Digitized by Google

те борци за великото дело на комунизма" (стр. 117).

В един кратък отзив за книгата не е възможно да се представи цялото богатство от мисли и идеи, синтезирани в многобройните изказвания и приветствия на конференцията, посветени на великия син на българската работническа класа. Това, което безспорно трябва да се отбележи на първо място и което обединява духовно всички делегации, е дълбокото преклонение пред делото на Георги Димитров като последователен марксист ленинец и интернационалист, един от най-талантливите организатори и ръководители на международното работническо и комунистическо движение. „Георги Димитров беше — и това не може да оспорва никой —. една от най-великите личности на XX век" — започва изказването си Фридл Фюрнберг, член на Политбюро на ЦК на Австрийската комунистическа партия (стр. 164).

Въпреки че още приживе Георги Димитров стана легендарна личност, четвърт век след смъртта му в негово лице комунистическите и работническите партии виждат не една митическа личност, а човек от плът и кръв, здраво свързан с масите, вечно жив чрез безсмъртното си дело. В този дух звучи и приветствието на секретаря на световната федерация на професионалните съюзи Албертино Мазети. Оценявайки Георги Димитров като един от най-видните ръководители на революционното работническо движение, един от главните архитекти на международното единство и солидарност на пролетариата. Мазети подчертава: „Цялото дело на Димитров е рядко ценно богатство за световното работническо движение; то е комплекс от ценни поуки за творческо приложение и развитие на ленинизма" (стр. 92—93).

Делегациите на братските партии, изтъквайки в своите изказвания приносите на Георги Димитров в ръководството на световното работническо и комунистическо движение и в развитието на теорията на марксизма-ленинизма, подчертават и неговите конкретни заслуги за развитието на техните партии, за това, как са се учили от него да прилагат в съответните условия теоретическите и практическите му установки за единната антифашистка и антиимпериалистическа борба.

С всяко свое действие и мисъл Георги Димитров стоеше в предната линия на световната борба против фашизма и войната. Неговата фигура на крупен революционер и смел борец против реакцията и фашизма се възправи в целия си ръст особено на скалъпения от нацистите процес в Лайпциг. На този процес безстрашният син на българския народ демонстрира пред целия свят, както се изрази на конференцията кандидат-членът на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС Борис Пономарьов, величието на духа и беззаветното мъжество на човека, въплътил у себе си силата и увереността на класата, на която принадлежи бъдещето. С голямо задоволство читателят възприема оценката на члена на Политбюро и секретар на Германската единна социалистическа партия Алберт Норден за забележителното място, което Лайпцигският процес заема в историята на германското работническо движение благодарение победата на великия български революционер над хитлеризма. Признавайки Георги Димитров за „боен другар и съветник на германските комунисти", Алберт Норден сочи, че неговото име звучи тъй често в Германската демократична република, „защото една кулминационна точка в неговия живот — Лайпцигският процес за подпалването на Райхстага — се превърна в кулминационна точка и в борбата на германските антифашисти" (стр. 82). За участието на Димитров в този процес говорят с възторг и останалите участници в конференцията. Със своето мъжествено поведение той е станал символ на безстрашие и твърдост, на ум и вяра, на борба, символ на комунизма.

На пръв поглед прави впечатление, че в поместените материали в сборника се срещат много повторения и почти еднакви изрази и мнения. В това няма нищо неестествено и странно — повтарят се неминуемо положителните оценки и суперлативи за мястото, което заема Георги Димитров в развитието на световното революционно движение. А когато тези оценки излизат от устата на представители на изпитани в трудни битки партии — авангард на работническата класа и на трудещите се от цялата наша планета, това не е обикновен комплимент за любезно домакинство, а високо признание. Колко голяма стойност носи оценката на члена на Политбюро и секретар на ЦК на Виетнамската партия на трудещите се Ле Дък Тхо, когато говори, че Георги Димитров е бил истински борец, успял „да преодолее всички изпитания и да постигне победа дори при най-трудни обстоятелства" (стр. 66).

Същата висока оценка се споделя и от всички присъствували на конференцията представители на социалистически и демократични партии и националноосвободителни движения. Политическото дело на Димитров „е достояние на цялото международно работническо движение" — заявява Лучано де Паскалис от името на Италианската социалистическа партия (стр. 119).

В своята съвкупност поместените в книгата изказвания, направени на Международната конференция, ярко очертават образа на Георги Димитров като талантлив организатор и ръководител на световното комунистическо движение, далновиден кормчия на новия курс в политиката на Комунистическия интернационал, реализиран през 1935 г., последователен марксист ленинец, който допринесе за обогатяването на марксистко-ленинската теория в изключително отговорен етап от развитието на революционното работническо и националноосвободително движение в борба срещу фашизма и войната, за мир, демокрация и социализъм. В очите на всеки един от изказващите се Димитров е смел борец за единство на работ-

Digitized by Google

ническата класа и трудещите се срещу настъплението на едрите монополи, за единство на националноосвободителното движение, за създаване на широки антиимпериалистически, националноосвободителни и отечествени фронтове по време на Втората световна война, мъдър ръководител на Народна република България, теоретик на народнодемократичната форма на социалистическата революция. Ние, комунистите, заявява генералният секретар на Колумбийската комунистическа партия Хилберто Виейра, трябва да „провеждаме системна работа за пропагандирането на неговите мисли и идеи" (стр. 73).

Проблемът за единството в редовете на международното революционно работническо движение и на всички прогресивни и антиимпериалистически сили — главна тема в творчеството на Георги Димитров, поради своята актуалност днес е централният въпрос, на който спират вниманието си участниците в Международната конференция. За постигането на това единство трябваше да се води решителна борба с левосектантските и догматични схеми, които здраво се бяха вкоренили в Коминтерна след смъртта на Ленин. Велика е заслугата на Георги Димитров за преодоляването на „старите мисловни схеми, възприети в революционното движение, и против вредните сектантски предразсъдъци" — подчертава в своето изказване Йежи Лукашевич, секретар на Полската обединена работническа партия (стр. 146).

От високата трибуна на Международната конференция на най-различни езици прозвуча високата оценка, която делегациите дадоха на политиката на Народните фронтове, разработена от Георги Димитров. „Народнофронтовската политика на комунистите е *революционна политика* — из тъква акад. Дежьо Немеш — член на Политбюро на Унгарската социалистическа работническа партия, — която целеше не зафиксирането (или достигането и зафиксирането) на определено състояние на един буржоазнодемократичен строй, а беше предназначена да създаде и осигури нова възможност за пътя, водещ до пролетарската революция" (стр. 100).

С особена сила лъха от страниците на сборника голямата симпатия, която представителите на антиимпериалистическите националноосвободителни фронтове питаят към Георги Димитров и неговото дело. С чувство на признателност те отбелязват неоценимия му принос в развитието на теорията на националноосвободителното движение и особената актуалност на неговите идеи в днешната борба на народите от Азия, Африка и Латинска Америка за национална независимост и бързо икономическо и културно развитие.

От всеки ред на книгата се чувствува с каква голяма почит и уважение участниците в конференцията говорят за Българската комунистическа партия — ръководителка на всички революционни борби на българския пролетариат, истинска идейна кърмилница на хилядите всеотдайни борци за народни правдини. Всички единодушно подчертават, че раждането на българска почва на такъв колос на международното революционно работническо движение, какъвто е героят от Лайпциг, не е случайно явление, че богатият боен опит и славна интернационалистическа дейност на Българската комунистическа партия, на нейния славен предшественик — партията на тесните социалисти, са положителна основа за израстването на кадри от величината на Георги Димитров.

Работата на Международната конференция, посветена на 90-годишнината от рождението на великия син на българския народ, бе следена от българската общественост, от целия наш народ с изключителен интерес. Към нея бе проявен голям интерес и в чужбина. Конференцията ще изиграе огромна роля, ще даде сериозен принос, по думите на другаря Тодор Живков, в оценката на актуалното значение на идеите и делото на Георги Димитров за нашата обща работа и борба. Сборникът с материалите от тази конференция се посреща с радост и задоволство от читателите. В него те виждат още един израз на изключителната признателност на нашия народ към делото на своя безсмъртен вожд и учител.

доц. **Милен СЕМКОВ**

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИЗГРАЖДАНЕ НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

Величко Добриянов

Обширният кръг теоретически проблеми на развитото социалистическо общество са сред най-важните съвременни проблеми на марксистко-ленинската теория. Темата за изграждането на развито социалистическо общество В. Добриянов разработва в настоящата си книга в седем глави, както следва: **глава първа** — „Социализмът и комунизмът — две фази в развитието на комунистическата формация. Закономерните етапи в развитието на социализма"; **глава втора** — „Изграждане основите на социализма — начален етап в развитието на първата фаза"; **глава трета** — „Изграждането на развито социалистическо общество — закономерен етап в развитието на социализма"; **глава четвърта** — „Развитото социалистическо общество — висш и последен етап на социализма"; **глава пета** — „Обща характеристика на развитото социалистическо общество като цялостна система"; **глава шеста** — „Обща характеристика на основните компоненти на развитото социалистическо общество"; **глава седма** — „Философско-социологически проблеми на Програмата на БКП".

ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

Ташо Пачев

Авторът разглежда икономическите проблеми на изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна. Той изяснява някои нови моменти от марксистко-ленинската теория за фазите в развитието на комунистическата обществено-икономическа формация и обосновава етапите, през които НР България преминава в първата фаза на комунизма — социализма. По-нататък в книгата се детайлизират икономическите белези на развитото социалистическо общество, като се определят и основните задачи, които трябва да се решават в процеса на неговото изграждане.

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА КАПИТАЛНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Стойо Кьосев

В настоящата брошура се обосновава новият механизъм за управление на капиталното строителство, който е установен с правилника за капиталното строителство, утвърден с 42-ро постановление на Министерския съвет от 1971 г. и допълнен и изменен с 41-во ПМС от 1972 г. Авторът се спира на основните моменти във връзка с планирането, проектирането, договарянето, изпълнението и контрола върху капиталното строителство. Особено внимание той отделя на компетенцията на държавните органи, инвеститорите, проектантите и строителите и на финансово-икономическите взаимоотношения между тях.

МЕЖДУИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ ПРОТИВОРЕЧИЯ

Съвременни фактори и форми

Цветан Цанев

Със задълбочено изследване Цв. Цанев разкрива новите движещи сили и фактори на неравномерното развитие — научно-техническата революция, концентрацията и монополизацията на икономиката, държавно-монополистическото регулиране, интеграцията, както и измененията в съотношението на силите между главните империалистически държави като основа за задълбочаването на междуимпериалистическите противоречия. Разглежда се диалектическото взаимодействие на тенденциите към развитие и загниване на империализма, интеграция и дезинтеграция и др.

* * *

Издателството на БКП пусна от печат и следните интересни книги: **„Сестри"** и **„Осемнадесета година"** от трилогията **„Ходене по мъките"** на видния представител на съветската литература, талантливия майстор на социалистическия реализъм **Алексей Толстой**; **„Очите на погребаните"** — от гватемалския писател **Мигел Анхел Астурнас**, носител на Нобеловата награда за литература и на Международната ленинска награда за укрепване на мира между народите; **„Виетнам — победа на героизма и солидарността"** — от **Константин Иванов**; **„Край Струма — прозата на цифрите и поезията на съзиданието"** — от **Цанко Живков**; **„Трудно и славно минало** — от **Дона Богатинова**.

Digitized by Google

УНГАРСКАТА СЪВЕТСКА РЕПУБЛИКА

Ервин Липтай

Книгата ни запознава с революционното и изпълнено с героична борба за свобода минало на унгарския народ. На 22 март 1919 г. Чепелската радиотелеграфна станция възвестява на света провъзгласяването на диктатурата на пролетариата в Унгария. Това известие пада като гръм от ясно небе за политиците от империалистическите страни. Но това събитие съвсем не е историческа случайност. Не много преди началото на Първата световна война В. И. Ленин подчертава сходството в съществените черти на обществения строй в царска Русия и кралска Унгария. Това сходство с другите фактори е причината примерът на руската социалистическа революция да намери горещ отзвук в Унгария.

В настоящия си труд Ервин Липтай разказва за краткия, изпълнен с динамика живот на Унгарската съветска република. През своето 133-дневно съществуване тя категорично показа творческата сила на свободната работническа класа. В периода на съветската република започват огромни политически, икономически и социални преобразования. В революционната отечествена война против чуждестранните интервенти Унгарската червена армия и унгарският народ показват примери на безгранична любов към своего пролетарско отечество. Въпреки трагичния си край Унгарската съветска република оказва огромно влияние за развитието на унгарското революционно работническо движение. Сегашна Унгария успешно строи социализма в братска общност с останалите социалистически народи, в първите редици на която крачи великият Съветски съюз.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ

Ф. Константинов, В. Зайка

Брошурата на съветските философи проф. Ф. Константинов, д-р. ф. н., и В. Зайка е посветена на един от най-актуалните проблеми на съвременността — единството и сплотеността на социалистическите държави, на комунистите и всички прогресивни сили в света. Въпросът за интернационалната солидарност се разглежда в аспекта на развитието на интернационализма в социалистическата общност. Особено внимание е обърнато на социалистическия интернационализъм като по-висока степен на пролетарския интернационализъм и на хармоничното съчетаване на патриотизма и интернационализма в социалистическата общност. Значително място авторите отделят за разобличаването на подривната дейност на империалистическата реакция против единството и сплотеността на социалистическите държави.

20700

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

HK

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

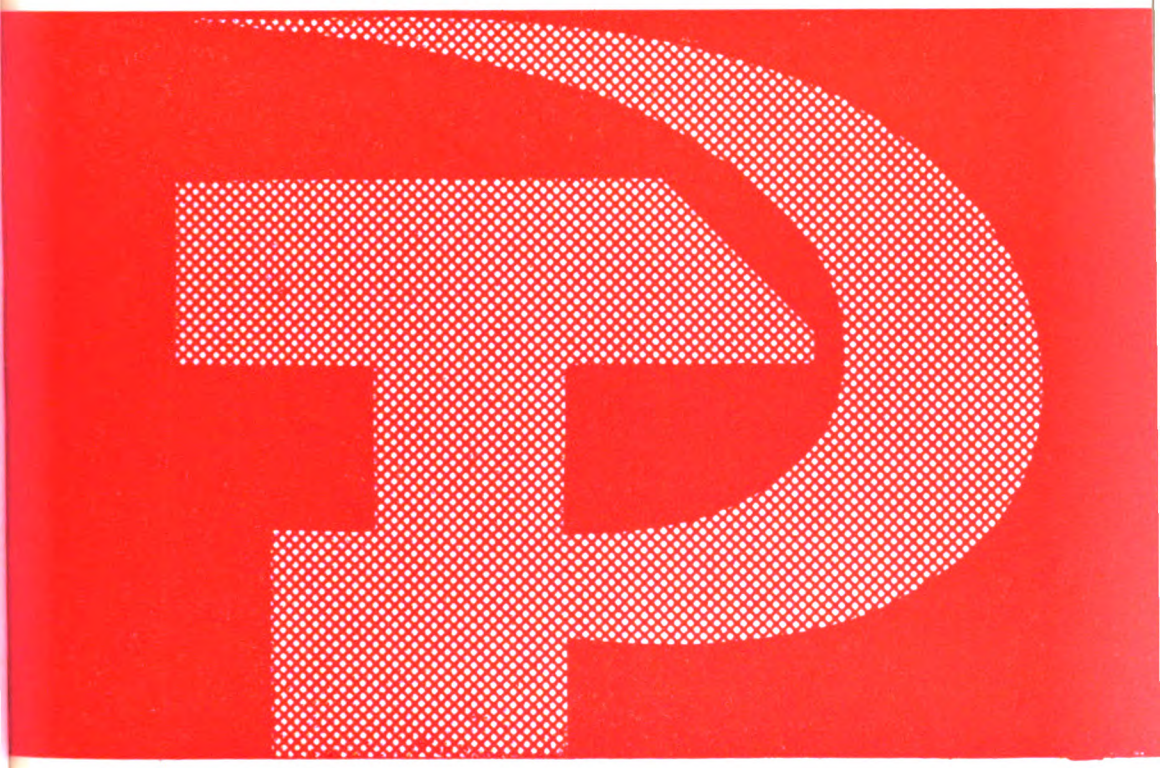

LIBRARY
OCT 2 1973
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ЮЛИ 1973 ГОДИНА 11

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 11
ЮЛИ
1973
*
XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Стопанският ръководител 3
П. Кирацов — През решаващата година на петилетката 10

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ...

Л. Канева, Р. Камбурова — Заседанието 19
С. Савов — Работата на апарата 27
В. Данов — Планирането 35

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ

* — Кодекс за крепка дисциплина 37
Л. Павлов — Комунистите в цеха 44

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

* — Проблеми на животновъдството 51

Новости

* — По-голяма ефективност на фуража 56

КУРС ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

* — Ленин и Партията 60

50 ГОДИНИ СЕПТЕМВРИ

Ф. Панайотов — Комунистическият печат и въстанието 68
М. Горанова — Решителни дни 72

ПИСМА ОТ ОКРЪЗИТЕ

Ц. Хаджиев — Със задачите на деня 75

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Петков — По верен творчески път 81
Д. Йонков — Организация на икономическата пропаганда . . . 84

КОМУНИСТЪТ

И. Мичев — Моите тревоги като сътрудник на отдел „Пропаганда и агитация“ 87

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Когато препоръчваме някого... 90

КРИТИКА И КНИГОПИС

Г. Славов — Мемоари на мъжеството 92

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Д. Кръстев — Подходът на градския комитет 95

ВЕСТИ 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев**, **К. Иванов**, **Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев**, **П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**, **Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 87-14-11, 87-15-11
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2627. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 25. VII. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ

Какви качества трябва да притежава деецът от социалистически тип, съвременният ръководител независимо от неговия ранг и място? Кои са координатите, които определят облика, характера на динамичния стил и метод на неговата работа? Особено ярко те бяха очертани в доклада на др. Тодор Живков пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП: „а) **политически качества:** да бъде предан на класата и Партията; да разбира дълбоко партийната и държавната политика и да воюва за нейното изпълнение; да има творческо отношение към конкретната политика, която се разработва и провежда от Партията в неговия сектор на работа; да възпитава масите в комунистически дух, да умее да работи с тях и да ги организира; да притежава високи морални качества и да дава личен пример; б) **делови качества:** да умее да ръководи и да работи с трудовия колектив; да има необходимата квалификация, отговаряща на съвременните постижения на науката и техниката; да познава и умее да ръководи производството; да владее съвременните методи и средства за вземане на решения за тяхното изпълнение и контрол".

Партията, като е поверила на стопанския деец огромни материални ценности и съдбата на хората от бригадата, цеха, завода, от обединението, института, министерството, го е обградила с голямо доверие. Но тя предявява към него и много високи изисквания. Той да бъде вече комунист, човек, деец с нов облик. Да бъде образец на партийна принципност и всеотдайност в работата, на комунистическа целеустременост, на непримиримост към недостатъците. Но нима е възможно командирите на производството да отговарят на големите изисквания без висока лична култура, без нужното обаяние и такт, конкретен подход при решаването на различните проблеми. Липсват ли им тия качества, ще обединят ли различните по характер хора? Не. Цялата им стопанска работа би избила в грубо командуване, което неминуемо ще отслабва и връзката на Партията с масите.

Първостепенна задача на партийните комитети и организации сега е да предявят много по-големи изисквания за висока отговорност в дейността на стопанските дейци. Да им помагат те да

Digitized by Google

изявят напълно способностите си, с всеотдайността и страстта на политически дейци да мобилизират трудовите колективи за изпълнение на големите задачи.

* * *

Преполови вече третата година на петилетката, начертана от историческия Десети конгрес на Партията. Петилетка, особено важна за завоюване на нови върхове в развитието на нашата страна. Непосредствено свързана с осъществяването на социалната програма, приета от Декемврийския пленум на ЦК на БКП за непрекъснато издигане жизненото равнище на народа. Поставена е задача промишленото производство да нарасне с около 55—60 на сто, селскостопанското — със 17—20 на сто, а националният доход да се увеличи с 45—50 на сто. Трудовите колективи приеха партийната директива като напълно реална. Мобилизираха силите си за рационално използване на всички ресурси. Заеха се да разкрият всички резерви — и в материално-техническата база, и в техния богат производствен опит, и в научния потенциал. И резултатите от тази високопатриотична дейност обобщиха в своите насрещни планове.

Много трудови колективи са горди с досегашните си дела. Постигат предвиденото, поздравяват се със значително по-високи показатели от плановите.

Изпълнението на петилетния план в някои звена обаче поражда сериозно безпокойство. Равносметката сочи, че съществуват слабости в работата на много предприятия, на цели обединения, министерства. Направеният дълбок анализ откри неблагоприятните тенденции, очертаващата се опасност да не изпълнят плана за третата решаваща година на петилетката. ДСО „Цимент и строителна керамика“, Химическите заводи в Девня и други не произведоха предвидената в плана продукция. Не изпълняват задълженията си и създават големи затруднения на кооперираните с тях звена стопанските обединения „Стара планина“, „Целулоза и хартия“, „Булгарплод“, „Битово машиностроене“ и други.

Кои са причините?

Главно субективни. Има стопански ръководители с неправилно разбиране смисъла и съдържанието на насрещните планове. Те ги разглеждат само като проява на трудещите се, а не като комплекс от мероприятия за преустройство на производството и управлението на основата на техническото превъоръжаване и реконструкцията, механизацията и автоматизацията, на научната организация на труда. Че в тях се отразяват изискванията и тенденциите на динамиката на днешните дни за интензивно развитие на икономиката, за нов подход, за творчество и инициатива.

Като не внасят прелом в работата си за достигане предвиденото равнище на обществената производителност на труда, в редица предприятия има стремеж да се отчете само определеният им обем на продукцията. Но нали това става за сметка на увеличаване на материалните разходи, без да се намали себестойността и повиши качеството на продукцията. Зад общото стойностно изпълнение на плана се крие и нарушаването на изискванията за асортимента. А лошите последствия от това са неизмеримо по-големи: те не доставят договорираните детайли и суровини на кооперираните с тях предприятия. Поставят плана им в още по-тежко положение.

Digitized by Google

Повелята на Партията е върху основата на насрещните планове да се осигури изпълнението и преизпълнението на шестата петилетка. А това ще стане, като се създадат всички необходими условия от стопанските ръководители — като се започне от министерството и се стигне до производствената бригада — за пълно проявление на творческата активност на трудещите се за разкриване и използване на резервите и разширяване действието на интензивните фактори на икономическия растеж.

* * *

Съдбата на всяка голяма идея се решава в трудовия колектив. В него е изворът на творчеството и инициативата на работниците.

Обективни условия за изява на силата и дееспособността на трудовите колективи при изпълнението на насрещните планове са налице. Тяхната жизненост извира от вдъхновяващата политика на Партията за изграждане на развито социалистическо общество у нас. От сбъднатата мечта на поколенията борци именно творците на блага да бъдат господари на народното богатство. Социалистическото ни отечество разполага и с необходимата съвременна материално-техническа база, със значителен научен потенциал. Ами трудолюбието и всеотдайността на всички трудещи се! Те вече ги проявиха с необходимата сила и мащабност при изготвянето на насрещните планове.

В трудовия колектив се формира най-благодатната атмосфера на доверие и другарство, взаимопомощ, на комунистическо отношение към труда и обществената собственост. Затова Декемврийският пленум на Централния комитет повелява проблемът за неговото укрепване да бъде в центъра на вниманието и на стопанските ръководители. Отлично подготвени, те с умение да прилагат комплексния подход, да създават условия, да формират и непрекъснато обогатяват тази най-жизнена клетка на обществото. Защото, когато той е добре изграден, здрав и дееспособен, може да внася максимален принос за бързо повишаване производителността на труда. Само при това положение е възможно разкриването на резервите да се превърне в непрекъснат процес, завладяващата сила на националните почини да проникне във всяка бригада, цех, участък.

Немислимо е само с полагане на усилия за добра организация на материално-техническата база, на функционално добре изградена административно-управленческа структура да се изпълняват новите задачи, да се усъвършенствува производственият процес, да се постига висока дисциплина и активност у трудещите се. Не. Сега е необходимо във всяко звено да се създаде атмосфера на творческа инициатива, на свободна изява на мнението, на самокритичност. Да се държи сметка за онова, което вълнува, тревожи колектива при изпълнението на насрещния план. Да се задоволяват максимално всестранните нужди на трудещите се.

А нима творчеството и инициативата на производствениците ще се разгръщат с пълна сила, ако ръководителят не усъвършенствува системата и начините за активното им участие в цялостния живот, в управлението на предприятието, за непрекъснато развитие на демократизма, взаимността и другарството?

Една от възможностите на стопанския деец да осигури пъл-

Digitized by Google

на изява на членовете на трудовия колектив като господари на предприятието е да разширява колективността при вземането на решенията. Да счита, признава и утвърждава роденото от живата социалистическа действителност право на работника чрез стопанския съвет и общото или делегатско събрание, чрез мобилизиращата трибуна на профсъюзното или комсомолското събрание да бъде истински стопанин на завода. Това ще е най-верният подход за изпълнение на неотменния му дълг да спазва и утвърждава най-справедливите, действените социалистически принципи на управление.

* * *

Когато става дума за социалистическия облик на стопанския деец, непременно се има предвид, че без отговаряща на съвременните изисквания компетентност той не ще оправдае доверието на Партията.

Още в началото на развитието на съветската държава В. И. Ленин казваше: „Всяка работа в управлението изисква особени качества... за да управляваш, е нужно да си компетентен, нужно е напълно и с точност да познаваш техниката на това производство, на нейната съвременна висота, нужно е да имаш известно научно образование: ето условията, на които трябва да отговаряш на всяка цена“[1].

Една от отличителните черти на социалистическото производство е, че то се развива на научна основа. Именно това с голяма сила налага стопанският ръководител непрекъснато да усъвършенствува своите знания: задълбочено да познава марксистко-ленинското учение за закономерностите на общественото развитие; добре да разбира и използва законите на социалистическото производство; да притежава знания и умения, за да ги прилага съобразно спецификата на условията в повереното му звено. Да му е ясно и да има пълно разбиране, че сега главното съдържание на стопанската дейност е повишаването на обществената производителност на труда.

Само високо компетентният ръководител е в състояние непрекъснато да води настойчива борба за повишаване ефективността на стопанската дейност, да прилага съвременните достижения на науката и техниката, да организира производството така, че да осигури достигането на най-добрите резултати.

За да стане всичко това, неотменно изискване към стопанския деец е да притежава съвременни технически познания. С увереност да пристъпва към решаването на стратегическите проблеми, поставени от Партията, за реконструкция и модернизация на съществуващите производствени фондове, за използване на всички решаващи фактори за интензификация на производствения процес, за бързо и оперативно изучаване и прилагане на челния опит в отрасъла. Целият прираст на продукцията да се осигурява само с повишаване производителността на труда. А това е немислимо без съставянето на научно обосновани прогресивни технологии, без създаване на нови изделия и производства с високо качество и техническо равнище, без внедряване на автоматизирани системи на управление и на комплексна автоматизация на производството.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, Изд. на БКП, С., 1958, стр. 480.

Digitized by Google

Съвременният ръководител не ще постигне усъвършенствуване на управленческите си качества до височината на новите задачи без задълбочени икономически знания. Ако не е способен научно да анализира, да прогнозира стопанската дейност. Без неговото познание и умение да цени и използва най-прогресивните стопански методи на ръководство и управление.

Основният критерий при оценка на дейността и на най-отговорните стопански ръководители, като се започне от министерствата, от държавните стопански обединения и се стигне до низовите производствени звена, сега е изпълнението на насрещните планове по всички показатели, организирането на работата за равнение по световните резултати. Едно от средствата за достигане на тази цел е задълбоченото изучаване и комплексно прилагане на икономическия механизъм. Той ще им даде възможност ясно да виждат, добре да се ориентират при изпълнението на производствените задачи, за ефективно използване на всички фактори, на всички дейности: проектиране и планиране, нормиране и снабдяване... За най-рационално оползотворяване силата на стопанската сметка.

Не е ли в състояние ръководителят на предприятието да прави задълбочен икономически анализ, не ще мобилизира силите на колектива за коренно подобряване в използването на материалните ресурси, за намаление материалоемкостта на продукцията — като се усъвършенствува технологията, чрез комплексно използване на суровините при едновременно подобряване качеството на продукцията и намаляване на брака.

* * *

Стопанският ръководител е преди всичко организатор на повереното му звено. Никак не е случайно, че самият В. И. Ленин непрекъснато е учил работниците, комунистите на организираност, придавал е голямо значение на организаторските способности на кадрите. Заразявал е със своята енергия сътрудниците си.

Невъзможно е сега пратеникът на Партията на стопанския фронт да направлява успешно производството, ако дълбоко не осмисли своето място и роля като организатор в икономическото развитие на страната.

Когато говорим за дълга на стопанския ръководител, преди всичко се има предвид необходимостта от непрекъснато усъвършенствуване на производствения процес. Той да се грижи за създаване най-подходящи условия за високо производителен труд на хората. Да има такъв социално-психологически климат, в който те напълно ще приложат своите знания, умения, талант, за да се множи богатството на нацията. А това ще рече: бързо овладяване и внедряване достиженията на съвременния научно-технически прогрес, нови, високопроизводителни технологии, научна организация на труда, правилни морални и материални стимули, обучение и квалификация на трудещите се, всекидневен контакт с тях...

Разбира се, организаторските способности са в диалектическо единство с компетентността. Тъй като и доброто ръководство, високоефективната организация на икономиката са изцяло подвластни на научните методи на управление, нетърпящи формализъм и шаблон.

Днес не може да се говори за добра организация на производството там, където на всяко звено, на всеки първичен колектив — бригада, смяна, участък, а по възможност и всеки работ-

Digitized by Google

ник не е поставена научно обоснована стопанска задача за определен период напред. В срок не им се осигуряват необходимите суровини и материали.

Стопанският деец трябва да има способност обективно да оценява хората. Да ги разпределя на съответните длъжности и използва според тяхната подготовка и индивидуално-психологически особености.

Преди няколко дни в редакцията се получи писмо от един специалист в научноизследователски институт. В думите му имаше много вълнение и болка, че не участвува при решаването на много важни проблеми от института. Равнодушни били и още други специалисти. Когато след това дойде на разговор в редакцията, той обясни причините за това. Нарушен е принципът за подбора на кадрите. В редица случаи специалисти с по-малки знания и възможности са поставени да ръководят по-способни от тях. „Когато се завърнат от задгранична командировка, по цели месеци се бавят, не могат да ни предадат видените новости" — разказа той.

Не може да счита себе си за добър организатор на производството онзи стопански ръководител, който най-пълно не използва завладяващия пример на националните почини, ако не пристъпи към тяхното изучаване и според конкретните условия да ги внедри. Нима той ще бъде пример на политически деец, ако не внася своя реален принос за организирането на едно действително ново социалистическо съревнование в предприятието?

Стопанският ръководител ще бъде на височината си на политически деец, ще отговори на сегашните изисквания на Партията само тогава, когато здраво и компетентно държи кормилото на стопанското ръководство, когато бързо, гъвкаво прилага своите знания и опит, когато използва тези качества у своите подчинени.

* * *

Ръководната роля на Партията е обусловена от целия ход на общественото ни развитие. Тя пронизва всяка идея, прониква в осъществяването на всяко малко и голямо дело, дава живителни сили на всяка клетка на обществото. Организацията на съвременното производство тя осъществява посредством държавния и стопанския механизъм. Съвсем естествено е, че ако сега този механизъм не усъвършенствува своята дейност, ще затруднява изпълнението на решенията на Десетия конгрес, на комплексната програма, приета от Декемврийския пленум на Централния комитет.

Стопанският ръководител организира производството в повереното му звено под политическото ръководство на партийния комитет, на първичната партийна организация. Без тях той в никакъв случай не ще постигне успехи. В нея той членува с правата, които имат всички останали комунисти, но с много по-големи задължения. Ето защо тя е длъжна да полага непрекъснати грижи, за да усъвършенствува управленческите му качества и способности. Да му помага и да изисква да осъществява на дело партийните принципи, политика, морални добродетели. Непрекъснато да се създават условия, за да се издига неговата роля и отговорност.

Организаторът на производството ще се изяви като политически деец най-добре, когато се опира на партийната организация и се вслушва в нейното мнение. Неговата задача ще бъде много облекчена, ако съдействува тя да се изяви напълно като ръководна сила и със своя богат и съдържателен живот и дейност се

Digitized by Google

превърне в първообраз на колектива, за който той отговаря. Когато под нейно ръководство се полагат големи грижи, та всеки да проявява усърдие и дисциплина в работата си, да носи отговорност за нерешените проблеми, да е налице мобилизираща партийно-политическа и организаторска работа. Защото винаги незадоволителните стопански резултати са потвърждение и за слабата възпитателна дейност, следствие на принизената ѝ взискателност и контрол.

Може ли днес стопанският ръководител да изпълнява отговорните задачи, успешно да ръководи поверените му хиляди хора, ако непрекъснато не се усъвършенствува партийният контрол на дейността му? Разбира се, не! Развитието на партийния контрол и растежът на стопанския ръководител като политически деец са неделими. Оттук произтича и неотменното задължение на първичната партийна организация системно, задълбочено да обсъжда различни страни от работата на ръководителя, редовно да прави оценка за неговия стил и методи на работа. Да се създава обстановка за отчетност и на помощниците му пред нея, пред трудовия колектив.

Особено важно е сега в предприятията, изоставащи с изпълнението на плана, комунистите да анализират фактите, да разкрият до дъно истинските причини, да се видят конкретните носители на слабостите. В какво се изразява недостатъчната организаторска работа? Защо в някои случаи формализмът и шаблонът, либерализмът продължават да се проявяват. Ясно да се поставят въпросите за отговорността на стопанските дейци за съдбата на насрещния план. Че сега повече от всякога е нужно техните методи на работа да отговарят на новите изисквания и потребности. Като внедряват всичко ново, прогресивно, да воюват с отживялото, с консервативното, с онова, което задържа развитието напред. С принципност, взискателност, самокритичност да се прогонят субективните слабости, допусканите грешки.

Разбира се, партийните комитети и партийните организации не трябва да допускат дублиране и изместване на стопанските органи, изземване на функции от тях за сметка на отслабване на организаторската и политическата работа. Нещо повече, необходимо е да се полагат усилия стопанските ръководители да участвуват в идейно-възпитателното и общокултурното издигане на производствениците.

Ако има проявления в човешката дейност, за които може да се каже, че са отражение единствено на таланта, то изворът и обаянието, силата и действеността на способностите на ръководителя са в неговата всеотдайност към делото на Партията. В спазването от него на принципите и нормите на партиен живот, така както се изисква от всеки редови комунист. Пълнокръвно да участвува в живота на първичната партийна организация, на районната, на градската или окръжната организация. Кой ще отрече, че активността му на партийните събрания, на теоретичните конференции ще бъде едно полезно изпитание за него, ще му помага за обогатяване на организационните способности и умение да сверява подхода си, своя такт и взаимоотношение с членовете на колектива.

Сега успехите ни при изпълнението решенията на Десетия конгрес и Декемврийския пленум на Централния комитет ще бъдат толкова по-значителни, колкото по-способни, кръвно свързани с делото на Партията са стопанските ръководители. Колкото повече в своята дейност те се изявяват като политически дейци.

Digitized by Google

ПРЕЗ РЕШАВАЩАТА ГОДИНА НА ПЕТИЛЕТКАТА

инж. ПЕНЮ КИРАЦОВ
секретар на ЦК на БКП

Повече от две години нашата страна живее и се труди под знака на историческите решения на Десетия конгрес. Отговорните задачи, които поставиха новата Програма за изграждане на развито социалистическо общество и Директивите за развитие на народното стопанство през шестата петилетка, предизвикаха невиждана трудова активност, творчески подем, неотклонна решимост да се изпълни и преизпълни в определените срокове повелята на Партията.

Същността, характерът и основните насоки, върху които следва да се разгръща всенародната борба за изпълнение на конгресните решения, бяха разкрити в забележителната реч на др. Тодор Живков пред съвещанието на орденоносците и първенците от Перник на 23. XII. 1971 година. Тя даде нов смисъл и съдържание на социалистическото съревнование, определи нов критерий за оценка на неговите резултати — достигането на световното равнище по обществената производителност на труда и по технико-икономическите показатели на произвежданата продукция. Насрещните планове се утвърдиха като изключително сполучлива форма на социалистическото съревнование, като мощен фактор за повишаване политическата съзнателност и трудовата активност на масите.

Планът за обществено-икономическото развитие на страната през 1973 година заема изключително важно място в борбата на нашия народ за изпълнение на конгресните решения. Той постави нови, по-отговорни задачи, по-високи темпове на развитие на всички отрасли на народното стопанство. Когато говорим за изпълнението на задачите през третата година от шестата петилетка, трябва да имаме предвид, че тя съвпадна с обявяването на Националната комплексна програма за повишаване на народното благоденствие. А мащабите и по-скорошното изпълнение на отделните мероприятия от социалната програма на Партията зависят от развитието и усъвършенстването на общественото производство, от повишаването на неговата ефек-

Digitized by Google

тивност, от бързото увеличаване натрупванията на народното стопанство.

Непрекъснато развиващата се с високи темпове социалистическа промишленост е от решаващо значение както за създаването на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, така и за успешното изпълнение на програмата за народното благоденствие.

За по-малко от две десетилетия (след 1948 г.) промишлено производство в България нарасна 18 пъти. През периода след Априлския пленум 1956 година ежегодният прираст на промишлеността е 10—11 на сто.

За да разберем потенциалните възможности на нашата промишленост, достатъчно е да припомним, че от 1949 до 1970 година са изразходвани над 23 млрд. лева за изграждане на материално-техническата база на социализма, благодарение на което основните фондове на страната през 1970 година достигнаха над 31 млрд. лева, а в отраслите на материалното производство от 6 млрд. лева през 1960 година те нараснаха на над 20 млрд. лева. В резултат на тази линия сега продукцията на промишлените предприятия е около 40 пъти по-голяма от довоенното равнище.

Докато през 1956 година в промишлеността е произведен само 37 на сто от националния доход на страната, то през 1970 година той е 49 процента, а през последната година на шестата петилетка е предвидено да достигне 55 на сто от общия национален доход.

Априлската линия на ускорена индустриализация на страната, както е посочено в решенията на X конгрес на Партията, ще определя развитието на нашата социалистическа икономика и през следващите години.

Всичко това показва, че изключително важна роля за успешното изпълнение на плана за обществено-икономическото развитие на страната през 1973 година се пада на промишлеността. Предвижда се обемът на промишлената продукция да нарасне с 10,4 на сто. Химическата — с 23,4; машиностроенето — 21,4; строителни материали с 9; текстилната — 6,9; шивашката — 19 и др. Особено внимание в плана се обръща на качествените показатели.

През тази и следващите години ще продължи да се усъвършенствува вътрешноотрасловата структура на промишлеността. При това решително предимство се отдава на отраслите, свързани с издигане техническото равнище на производството. По-специално полагаме усилия в максимална степен да се преодолее несъответствието между добиващите и преработващите отрасли. С ускорени темпове през тази петилетка ще се развива енергийната и суровинната база на страната с оглед да се увеличат материалните ресурси и още по-пълно да се използват възможностите, които ни предоставя социалистическата интеграция. Например продукцията на нефтената промишленост ще се увеличи около 2 пъти, на електропроизводството — с 59 на сто, на черната металургия — с 95, на химията — над 2 пъти, на строителните материали — със 77 процента.

Въоръжени с тези перспективи, трудовите колективи от промишлеността навлязоха в третата година на петилетката с нови отговорни задачи. Преди всичко усилията са насочени към срочното въвеждане на новоизграждащите се производствени мощности, към бързо достигане проектните показатели на влезлите в действие основни производствени фондове.

Важна задача на трудовите колективи е рязко да повишават обществената производителност на труда, да ускоряват научните и техническите изследвания и тяхното прилагане.

Digitized by Google

Как промишлеността през 1973 година изпълнява тези задачи?

В резултат на огромната организаторска и политическа работа, извършена от окръжните комитети на Партията, професионалните съюзи, Комсомола, министерствата и окръжните народни съвети, трудовите колективи завоюваха значителни успехи. Насрещният план за общата промишлена продукция за 1 полугодие е изпълнен 101,2 на сто. А в сравнение с първото полугодие на 1972 г. се постигна увеличение от 9,2 на сто.

Изпълни се планът за полугодието за производството на редица важни за народното стопанство промишлени продукти, като стоманени тръби, азотни торове, дизелово гориво, трактори, кабели с медни жила.

Успешни са резултатите по насрещните планове за износа на редица важни изделия като фрезмашини, бормашини, акумулатори, мотокари, радиотелефони и др. В резултат на това ритмично се осъществяват постъпленията на чужда валута.

Навсякъде се вземат сериозни мерки за реализиране на допълнителна икономия на суровини и материали. Общо с насрещните планове за периода до 1975 година са разкрити резерви за около 1,3 млрд. лева.

Радостно е, че в резултат на взетите мерки и голямата организаторска и политическа работа настъпи значително подобряване в изпълнението на програмата на особено важните строителни и пускови обекти. Успешно се строи първата атомна централа в Козлодуй. През тази година ще влязат в строя Химическият комбинат за сложни торове и новият завод за калцинирана сода в Девня и други важни обекти.

Наред с постигнатите успехи досегашното изпълнение на годишния план в промишлеността и строителството поражда **сериозно безпокойство.**

Особено **незадоволителни са резултатите в някои от стопанските организации** в системата на Министерството на машиностроенето. Например насрещният план за полугодието за електротелфери не е изпълнен с 2,1 на сто, а за мотокари със 155 броя.

От системата на Министерството на тежката промишленост неудовлетворителна е работата по насрещния план за добив на каменни въглища. През първото полугодие е произведено по-малко от планираните количества сода каустик с 863 тона, поливинилхлорид с 329 тона и др. Химическият комбинат във Видин не произведе 15 723 броя външни тежки автомобилни гуми.

От обединенията към Министерството на леката промишленост не е изпълнен планът за редица изделия, които имат пряка връзка със задоволяване потребностите на населението. Например готови вълнени тъкани са произведени с 564 хиляди метра по-малко. Министерството на строежите и строителните материали за полугодието не достигна насрещния план с 87 982 тона цимент.

Незадоволително е изпълнението и на някои качествени показатели. Всичко това може сериозно да затрудни реализирането на редица задачи, поставени от Декемврийския пленум, и по-нататъшното ускорено икономическо развитие на страната.

Посочените слабости през първото полугодие показват, че някои ръководства и трудови колективи все още продължават да работят по старому, не изпълняват своите задължения, не създават нужната организация за ритмичност, допускат успокоение и спадане на социалистическата дисциплина. Анализът на фактите разкрива, че **главни-**

Digitized by Google

те причини за недостатъците по изпълнението на стопанските задачи са преди всичко субективни — недобра организация, нерационално използване на техниката и суровините, текучество и неуплътняване на работното време, незадоволителни грижи за квалификацията на работната сила. Някои партийни комитети и организации не държат неотстъпно вниманието на трудещите се върху главната задача — издигане равнището на обществената производителност на труда, достигане на световните показатели по качеството и техническото равнище на продукцията.

Всичко това показва, че през второто полугодие върху основата на насрещните планове трябва да се внесе прелом в работата по изпълнението на шестата петилетка. Необходимо е да се създадат всички условия в центъра и по места за пълно разгръщане на творческата активност на трудещите се, за разкриване на резервите и разширяване действието на интензивните фактори на икономическия растеж.

Известно е, че повишаването на ефективността на икономиката намира най-обобщен израз в темповете на растежа на обществената производителност на труда. Десетият конгрес постави задачата над 95 на сто от националния доход да се получи в резултат от повишената производителност на труда. Като имаме предвид определящото значение на този фактор за интензивното развитие на цялата икономика, става ясно, че първостепенна грижа на стопанските ръководства, на партийните, профсъюзните и комсомолските организации трябва да бъде непрекъснатото повишаване на производителността на труда.

В какви насоки трябва да се насочат сега усилията на партийните организации за рязкото повишаване производителността на труда и достигане равнището на световните достижения?

Първо, необходимо е решително да се подобри **производствената, технологическата, плановата и финансовата дисциплина**. Във всяко предприятие, във всеки обект, във всеки трудов колектив трябва да се създаде обстановка на висока взискателност и отговорност за възложената работа. Партийните организации трябва да създават атмосфера на непримиримост към всички прояви на недисциплинираност и разпуснатост, на недържавническо отношение към възложената работа. Дисциплината сега е един от главните фактори за нарастване производителността на живия труд, една от най-важните предпоставки за пет дни да се произведе толкова продукция, колкото сега се произвежда за 6 дни.

Данните показват, че средно само около пет до пет и половина часа от работното време на смяна се използва за производителен труд, в резултат на което се губят средногодишно от материалното производство около 1 млрд. и 300 млн. човекочаса. Не трябва да се забравя, че загубата на пропилення час не е равна само на неговата стойност. В условията на съвременното производство трудът на всеки работник е свързан с труда на хиляди други. Ето защо неуплътнения работен ден прахосва резултатите на много трудови дни преди него, ощетява цялото народно стопанство.

Само в отрасъла „Промишленост" поради целодневни престои, самоотлъчки и трудови злополуки и текущи престои през миналата 1972 година са допуснати загуби, възлизащи на 3 097 000 човекодни, което се равнява на труда на около 12 хил. работника, и не е произведена промишлена продукция за около 180 млн. лв. При това интензивността на труда обикновено е от порядъка на 70—80 процента от оптималните възможности на работниците за дадения отрасъл. Най-важната причина за неуплътняването на работното време е слабата организация на производството, липсата на технически и технологически предписания и документи, на яснота и точно определяне на задачите във

Digitized by Google

всяко звено, принизеното равнище на взискателност и контрол. Както свидетелстват резултатите от някои проучвания, всяко шесто лице в промишлеността не получава достатъчно ясни и определени трудови задачи, не си знае точно задълженията и правата, а това е предпоставка за некачествено или не във срок изпълнение на редица производствени задачи.

Слабата трудова дисциплина е причина за допускането на аварии и техническа неизправност на оборудването. Особено незадоволителна е договорната дисциплина, която създава големи затруднения при реализацията на продукцията. Не са редки случаите при кооперираните доставки, когато поради липса на някои детайли или възли не може да се реализира цялата серия напълно подготвена продукция. Нужно е да се разгръща още по-широка организаторска и възпитателна дейност за все по-масовото прилагане на благородната инициатива на габровските предприятия — да изработват в срок и при високо качество договорираната продукция.

Второ, изключително важна задача е **да се подобри оперативното планиране и регулиране на производството** в рамките на утвърдената производствена програма, да се осигурява добра организация и подготовка на производството с оглед максимално да се използват наличните мощности по групи оборудване и по цехове.

Вниманието на ръководните кадри в предприятията трябва да се насочи към пълното осигуряване на производствения процес с техническа документация и технологически разработки, с материали и кооперирани изделия, към образцова организация на вътрешнозаводския транспорт, енергетичното стопанство, с една дума, към създаването на всички необходими условия за ритмично изпълнение на производствените задачи.

Трябва много добре да се осъзнае, че новите задачи, които решава нашата промишленост, дълбоките качествени изменения, които настъпват в нея, поставят **по-високи изисквания към оперативно-производственото управление.** Сега преобладаващият дял от машиностроителното производство у нас (около 65%) има подчертано средносериен характер, а това обстоятелство все повече издига на преден план тези функции на управлението, които са свързани с планирането и контрола на производствените процеси, с възпроизводството на технологическата екипировка, с разработването и усъвършенстването на технологията, с координирането на усилията на голям брой специалисти, на големи групи разнородно оборудване и пр.

Необходимо е решително да се изменят стилът и методите на работа на ръководителите на министерствата, ведомствата и стопанските организации по изпълнението на плана. Все още не се използват напълно всички възможности, които разкрива новата форма на ръководство на промишлеността в лицето на държавните стопански обединения с оглед да се внася съгласуваност в дейността на подчинените им предприятия. Някои министерства, ведомства и държавни стопански организации не решават навреме възникналите проблеми в предприятията от своята система.

Усилията на министерствата, на ДСО, на окръжните комитети на Партията трябва да се насочат към решаващите и изоставащи предприятия, пусковите обекти и др., за да се осигури в най-кратък срок решителен прелом в работата за изпълнението на показателите на насрещните планове за 1973 година.

Трето, необходимо е решително да се подобри работата по **рационалното използване на суровините, материалите, горивата и енергията.** Все още продължава тенденцията на лошо използване на ма-

Digitized by Google

териалите. Така например през 1972 година само в системата на машиностроенето по предварителни данни са преразходвани над 14 млн. тона метали, което е 20 на сто от преразходите, извършени през 1971 година, и представлява 1,53 процента от употребените през годината метали.

При сегашните мащаби на нашата икономика намаляването на материалните разходи има първостепенно значение за икономическата ефективност на всяка стопанска единица и за цялото народно стопанство. Докато през 1957 година 1 на сто намаление на материалните разходи се равнява на 35 милиона лева, през 1965 година на 92 млн. лева, през 1970 година на 150 млн. лева, сега вече то достига около 190 млн. лева.

Ето защо пестеливото и най-рационално използване на суровините, материалите и енергията трябва да бъде постоянна задача на всеки работник, основна грижа на стопанското ръководство, една от най-благородните цели на социалистическото съревнование.

Необходимо е да се подчертае, че допълнителната продукция, предвидена в насрещните планове, трябва да се произвежда в рамките на утвърдените лимити за суровини и материали по единния план, без да се правят допълнителни искания за дефицитни суровини и материали.

Четвърто, необходимо е да се подобри работата по качеството. Незадоволително се изпълняват набелязаните в насрещните планове мероприятия за подобряване качеството на продукцията. Все още относителният дял на оценяваната продукция с оценка „2" остава значителен. В това отношение не се вземат необходимите мерки от ДСО „Електронни елементи", ДСО „Тежко машиностроене", ДСО „Елпром", ДСО „Респром" и др. Крайно време е да се осъзнае дълбоко, че повишаването на качеството има решаващо значение за ефективното развитие на нашата икономика, за повишаване производителността на труда, за активното ни участие в изпълнение на Комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция и предимно със Съветския съюз, за повишаване на жизненото равнище на народа. Наложително е вече да се вземат конкретни мерки за изграждането на системи за управление на качеството, да се разработят комплексни програми, ясни прогнози за кои изделия и в какъв срок ще се достигне световното равнище, каква система ще се внедрява за решително подобряване качеството на продукцията.

Пето. Важно условие за повишаване производителността на труда във всички области и дейности на промишлеността е тясното свързване на науката с производството. В центъра на научните изследвания и опитно-конструкторските работи трябва да застанат основните проблеми за икономия на жив и овеществен труд, за внедряване на научни решения, осигуряващи бързо повишаване на ефективността на производството.

Усилията на научните организации и институти следва да се насочат към повишаване качеството на разработките и техническото равнище на изделията, към намаляването на тяхната материалоемкост и трудоемкост, към широко заменяне на вносни суровини и материали с местни.

Известно е, че намаляването на материалните разходи зависи най-напред и най-много от проекта, от конструкторската и технологическата разработка. Установено е, че 80 на сто от възможностите за икономии на материали се съдържат в конструкцията на изделията, 10—12 на сто — в технологията и 8—10 на сто — в производството. Ето защо първостепенна задача на научноизследователските и проектно-конструкторските организации е разработването и внедряването

Digitized by Google

в производството на съвременни, силно олекотени конструкции, на принципно нови технологии, модернизацията на съществуващите машини и апарати, повишаването ефективността на научноизследователската работа. Необходимо е да се вземат мерки и да се осигури съкращаването на цикъла „изследване—внедряване".

Особено внимание да се обърне на бързото внедряване на важни и с голям икономически ефект изобретения и работнически предложения, на възможностите особено в големите предприятия за организирането на допълнително производство на продукция за широко потребление от отпадъчни суровини и материали, което на сегашния етап има важно значение за по-пълно задоволяване на населението.

Шесто. Наред с усилията за успешното приключване на третата година на петилетката необходимо е **да се вземат навременни мерки за подготовката и изпълнението на плановите задачи през 1974—1975 година.** Като се има предвид, че декемврийската програма предвижда в края на петилетката да бъдат увеличени реалните доходи на населението с над 600 млн. лева, че трябва на всяка цена да се преодолее изоставането на отделни стопански организации през изтеклия период, става ясно колко отговорно трябва да се подходи към подготовката за изпълнението на плана през следващите години. Нужна е задълбочена икономическа и аналитична работа за разкриване на вътрешнопроизводствените резерви, за привеждане в действие на всички фактори за интензивно развитие с оглед достигането и надминаването на предвидените в петилетния план показатели.

* * *

Един от най-важните фактори за развитието на творческата инициатива на народа, за повишаване на трудовата активност при изпълнението и преизпълнението на насрещните планове е организаторската и масово-политическата работа, която разгръщат и още по-широко следва да разгръщат сред трудещите се партийните органи и организации.

На всеки етап от развитието на страната нашата Партия усъвършенствува своите организационни и идейни оръжия, непрекъснато подобрява съдържанието на своята дейност съобразно новите задачи и изисквания. Главно сега в партийната работа е да се мобилизират усилията на всички трудещи се за значителен подем на жизненото равнище на основата на високи темпове на развитие на икономиката, повишаване на нейната ефективност, научно-техническия прогрес и ускорения растеж на обществената производителност на труда.

Основен метод, могъщо средство, с което Партията въздействува за рязкото повишаване на обществената производителност на труда, за интензивното развитие на икономиката е **социалистическото съревнование.** Организирано на принципно нова основа, то разкрива с нова сила огромните резерви и преимущества на социалистическия строй, съдействува за по-непосредственото свързване на общонародните с колективните и личните интереси. Успехът на това благородно дело, неговите мащаби и перспективност зависят от работата на Партията, на нашите партийни органи и организации.

Борбата за **изпълнението и преизпълнението на комплексните насрещни планове** следва да стане център на масово-политическата работа, основен критерий за оценяването на приноса на всеки комунист, на всеки деец и труженик. Със средствата и формите на партийната работа задачите по изпълнението на петилетката трябва да бъдат доведени до знанието на всеки работник. Необходимо е всеки труженик

Digitized by Google

да разбере какви са конкретните му задачи до края на годината, какъв ще бъде неговият личен принос във всенародната борба за повишаване равнището на обществената производителност на труда.

Както изтъква др. Тодор Живков, пред всички ръководства и лейци стои задачата да бъдат винаги с лице към производствените колективи, към трудовите хора, към тези, които със своя труд, със своето творчество ще решават големия въпрос — изпълнението на насрещните планове. От комунистите се изисква не само да разясняват партийната политика и партийните решения, но и с личния си пример, със своето поведение и действия да увличат хората, да бъдат в челните редици за изпълнението на стопанските задачи. Партийните органи и организации сега следва да съсредоточат главните си усилия в тези участъци на производството, където по една или друга причина получените през първото полугодие резултати са незадоволителни. При по-нататъшното разгръщане на социалистическото съревнование в трудовите колективи особено внимание следва да се обърне на състезателния принцип, на внедряването на челния опит, на създаването на по-добра гласност и сравнимост на получените резултати.

Необходимо е да се преодолее докрай формализмът при воденето и отчитането на съревнованието, да се постави изцяло върху новите принципи, обосновани от др. Тодор Живков в речта му пред националното съвещание на първенците от производството.

Важно значение за по-нататъшното разгръщане на социалистическото съревнование, за неговото възпитателно въздействие има умението правилно да се съчетават материалните с моралните стимули.

Цялостната система на материално и духовно стимулиране трябва да бъде насочена за повишаване на политическата и трудовата активност, за издигане чувството на отговорност у всеки работник за срочно и качествено изпълнение на задачите, за увеличаване на неговия личен принос в изпълнението на насрещния план. Материално и морално трябва да се поощряват онези колективи и работници, които имат най-големи заслуги и най-много допринасят за повишаване производителността на труда, за ускорено изпълнение на петилетния план.

Политическата работа на партийните организации трябва да съдействува за още по-пълното разгръщане на основната функция на трудовия колектив, а именно — ефективното изпълнение на производствените задачи, непрекъснатото подобряване организацията на труда на основата на висока социалистическа съзнателност, на основата на здрава самодисциплина. Ние гледаме на социалистическото съревнование не само като средство за изпълнение и преизпълнение на стопанските задачи, но и като метод за възпитание на трудещите се, за утвърждаване у тях на социалистическо съзнание и високи нравствени добродетели.

Необходимо е във всяка бригада, във всеки цех, във всеки участък да се създава нетърпимост към проявите на разпуснатост, срещу нарушенията на трудовата дисциплина, себелюбието, лентяйството, уеснафяването. В трудовия колектив и навсякъде трябва да се воюва решително срещу потребителските настроения, срещу стремежа да се получи повече от обществото и по-малко да му се даде. Следва още повече да се разгръща научно-техническото творчество на масите. По-широк размах трябва да придобие рационализаторското движение, като се осигурява бързо разглеждане на направените предложения и внедряване на онези от тях, които са утвърдени.

От партийните органи и организации сега се изисква още по-пълно да използват своето право на контрол върху дейността на държав-

Digitized by Google

ните и стопанските ръководства, да ги подпомагат с партийни форми и средства както при цялостната организация на производството и труда, така и при изпълнението на специфичните им задачи по ръководството на съревнованието. Особено значение има контролът върху стила и методите на работа на кадрите с хората, тяхното умение да сплотяват трудовите колективи, да създават оптимален социално психологически климат във всяко производствено звено.

Декемврийският пленум на Партията постави задачата още по-пълно да се разгръщат социалните и възпитателните функции на колектива, да се издига стопанското ръководство в съответствие не само със съвременните научно-технически постижения, но и да бъде възпитател и организатор на колективите. На стопанските кадри е нужно да се помага да овладяват подхода на политически дейци, на възпитатели, които умеят да убеждават, активизират и сплотяват трудещите се.

Съвременният стопански деец трябва да създава творческа обстановка в предприятието, да полага системни грижи за издигане на квалификацията на работниците, да решава комплексно производствените, социално-битовите и възпитателните проблеми на колектива. Наред с грижите за образцовата подготовка на производството пред него стои задължението да изгражда отношения на другарско сътрудничество и взаимопомощ, да проявява грижа, принципност и взискателност към всеки член на колектива.

Управлението на промишлеността в условията на научно-техническата революция предполага разбиране на новостите, умение бързо да се внедряват в производството, непримиримост към застоя и консерватизма. Ето защо първостепенна грижа е да се оценяват кадрите от висотата на новите изисквания, да им се помага да израстват идейно и професионално, да овладяват сложното изкуство на социалното управление и преди всичко управлението на хората и трудовите колективи.

И така, изключително значение за успешното изпълнение на третата година от петилетката сега има всекидневната партийна грижа за съревнованието, премахване на всички пречки и задръжки в колективите, широкото разгръщане на масово-политическата работа, постоянната взискателност към всички кадри, независимо какъв пост заемат те, правилното съчетаване на строгия контрол с доверието и грижата към техните творчески възможности, своевременната и обективна оценка на труда и постиженията на всеки комунист, на всеки труженик. От правилното решаване на тези въпроси в най-голяма степен зависи активното участие на целия български народ в изпълнението на плана за 1973 година, а оттук и на шестата петилетка.

Digitized by Google

ЗАСЕДАНИЕТО

- КОЛЕКТИВНА ФОРМА НА РЪКОВОДСТВО И УПРАВЛЕНИЕ
- КОЛКО ЧАСА НА ДЕН ПРЕКАРВАМЕ В ЗАСЕДАНИЕ?
- НЕ ПРЕУВЕЛИЧАВАМЕ ЛИ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ТАЗИ УПРАВЛЕНЧЕСКА ФОРМА?
- ПРИЧИНИТЕ ЗА ЗАСЕДАТЕЛЩИНАТА?

Безспорно заседанието е една извоювала своето място организационно-управленческа форма. Неговата подготовка и провеждане позволяват по-добре практически да се приложи комплексният подход. Това означава проблемът да се разглежда в неговите връзки и зависимости с другите явления в обществения живот, всестранно и задълбочено да се проучват и анализират фактите и именно върху тази основа да се формулира оптималното решение и се набележат мерки за контрол на изпълнението.

Най-сериозното предимство на заседанието е, че то е основната форма за проявление на колективното мнение и воля. В неговите решения се синтезират опитът, знанията, виждането на най-добре подготвените специалисти — колективният ум като цяло направлява дейността на отрасъла, обединението или предприятието. Заседанието има и ред други достойнства. Без него не можем да си представим управленческата дейност. Но понякога то доминира в стила на редица ръководители. Това води до две опасности. От една страна, се омаловажават другите оперативни форми и средства за управление. Организира се заседание по проблем, който може да се реши по-добре и по друг път. Именно по този начин заседанието се обезценява. Прекомерната му „употреба“ намалява неговите възможности активно и ползотворно да използва колективния ум за най-целесъобразно насочване на обществените процеси. Многото заседания изземват необходимото време за тяхната подготовка. Нима е възможно един ръководител непрекъснато да заседава и при това плодотворно да участвува в решаването на различни въпроси?

Заседанието е само един етап от решаването на назрелия проблем, едно звено от веригата, което не може да съществува, а още по-малко да действува самостоятелно, независимо от другите. Назрелият въпрос не се ражда на заседанието. Той изминава свой път, придобива известен облик, преди да влезе в дневния ред. Оптималното решение изисква информация, проучвателна работа, анализ на състоянието, очертаване на перспективите в развитието на проблема. Същността на заседанието е да се съпоставят гледищата, вариантите, предположенията, да се обсъдят вероятните изменения на процесите, да се на-

Digitized by Google

мерят най-ефективни форми и средства, за да се постигне поставената цел. Така се идва до най-зрялото решение, поставя се бариера на субективизма и волунтаризма. Истинският си път решението поема след заседанието. То трябва да влезе в дейността на различни сектори и клонове, да промени, ако е необходимо, тяхното състояние, стила и метода на ръководители и ръководени. Ако не реализира това си предназначение, решението, а и заседанието, на което е взето, са безпредметни и ненужни. Получава се така, че самият ръководен процес се деформира. Развиват се прекомерно някои негови елементи за сметка на други, което неминуемо намалява ефективността и от заседанието, и от цялата управленческа дейност. Затова основателно възниква въпросът: В стремежа си да демократизираме управленческата дейност, да поставим на по-широко обсъждане проблемите на социално-икономическото развитие не прекаляваме ли със заседанията? Не допущаме ли понякога да се превърне този форум за полезна обмяна на мнения в безплодна няколкочасова говорилня?

Отговор на тези въпроси потърсихме в работата на едно голямо стопанско обединение. Изборът падна върху ДСО „Рила". Материалът няма за цел да прави оценка на неговата управленческа дейност, а да потърси онези общовалидни причини, които намаляват резултатността от тази управленческа форма.

МНЕНИЕТО НА ДИРЕКТОРИТЕ

„Естествено, положителната роля на заседанието не може да се отрече — сподели генералният директор на обединението инж. Б. Сарафов. — То има редица преимущества пред много други форми. И преди всичко — възможност да намери своевременно колективно решение на въпроси от компетентността на различни отдели и дирекции, да се открият и анализират причините за някои слабости, неуспехи и т. н."

„Считам, че заседанието е положително само в определени случаи — когато трябва да се обсъждат сериозни, комплексни задачи, в реализирането на които ще участвуват различни изпълнителски звена" — казва директорът на шивашка дирекция инж. Н. Омайников.

Това са две мнения, а те пораждат десетки въпроси: кога заседанието е наложително, в какво време би трябвало да се провежда, какви хора да участвуват в неговата работа?

В едно от своите писма до ръководни работници Е. Дзержински пише: „Може би трябва да стане обичай на всяко заседание на първо място да се постави въпросът: нужно ли е това съвещание и кой от присъствуващите може да бъде освободен от участие в него, не може ли въпросът да се реши и без заседание.[1].

„НУЖНО ЛИ Е ТОВА ЗАСЕДАНИЕ?"

Ето един въпрос, отговорът на който съдържа в себе си цялата аналитична мисловна работа, която трябва да се извърши преди него. Често, когато се говори за подготовка, се изисква предварително да се изготвят доклади, да се обяви часът и дневният ред, да се определи неговата продължителност. Всичко това е важно и полезно. Но по-съществена е онази дейност, която ще изясни състоянието на проблемите, ще ги анализира, ще подготви мислите на хората за това. Ръководителят не бива да насрочва заседанието, преди да си е отговорил сам на въпросите: „С какво то ще промени положението", „Ще се отрази ли действително на работата?", „Нужни ли са мненията и участието на присъствуващите?".

[1] Известия Советов депотатов трудящихся СССР, 14. VI. 1962 г.

Digitized by Google

Ако приложим това изискване към дейността на много ръководни органи, ще установим, че редица въпроси могат да се „придвижат" и без да се събират хората.

На 28 май в ДСО „Рила" се състоя разширен дирекционен съвет. Присъствуваха директори, началници на отдели, ръководители на сектори. Генералният директор очерта основните, особено важни моменти от 19-то постановление на Министерския съвет. След това разбрахме, че всички те бяха получили постановлението два дни по рано и естествено, са го прочели. Какви са мотивите на това повторно, колективно запознаване? Вероятно замисълът е бил всички да почувствуват важността на този документ, който налага да се измени в известно направление цялата дейност на ДСО и неговите клонове. Но всички присъствуващи бяха висококвалифицирани специалисти с богат опит. Те и самостоятелно биха стигнали до извода за необходимостта от изменение в тяхната работа. Целият въпрос е в какво ще се изрази това изменение. Ето проблема, който действително заслужава колективно обсъждане. Но да разискват по него хората не бяха готови и не биха могли да бъдат за толкова кратко време. Нужни бяха анализи на много показатели, идеи, как творчески да се приложат основните положения в постановлението към конкретните условия на ДСО „Рила". С други думи, необходима бе всестранна подготовка. Преди тя да се извърши, това информативно събиране на хората наистина бе безпредметно. Второто заседание изпълни своето предназначение, но при по-добра подготвителна работа това дублиране би се избягнало.

Неясната в замисъла при включването на един проблем за колективно обсъждане пролича и на заседанието на изпълнителното бюро на обединението, което се състоя във Варна на 5 юни т. г. В дневния ред бе записана и такава точка: „Анализ на резултатите от внедряването на новия стандарт и окачествяването на шевните изделия". В нея се разкриват първите положителни изменения в икономическите показатели, които се дължат на приложението на новия стандарт. Процентът на нестандартната продукция от 1,02 на сто през 1972 г. е спаднал на 0,55 през 1973 г. Всичко това е радващ положителен успех. И все пак се запитваме: защо този проблем е включен в дневния ред? Ето основанията на автора на материала инж. В. Минчев, директор на ЦНИРД: „Началото на приложението на стандарта е добро, но изводи за в бъдеще не могат да се правят, тъй като ЦНИРД при ДСО „Рила" подработи изменение на БДС 87-66-72. Последният е с по-високи изисквания спрямо качествата на готовите облекла. Предстои утвърждаването му от върховния съвет по стандартизация. В заключение предлагам да се разгледа втора информация след изтичане на едно тримесечие от приложението на измененията".

След всичко, казано дотук, е учудващо защо въпросът се разглежда, и то на такъв форум. Очевидно целта е да се информират членовете на изпълнителното бюро както за резултатите от стария, така и за разработването на нов стандарт. Но една подробна информация, която ще получи всеки от тях, би изиграла същата роля. С подобни проблеми се утежнява дейността на изпълнителното бюро като ръководен орган, чиято главна задача е да направлява дейността на ДСО, да чертае стратегическата линия на своите клонове, като се съобразява с основните цели и интереси на обществото. Неговите заседания се удължават. И макар че другите въпроси, които се разгледаха на същото заседание, бяха актуални и важни, самият процес на изясняване на проблемите се затрудни. Една от причините е недостатъчната подготвителна работа преди заседанието. Би трябвало да съществува по-висока взискателност и прецизност към материалите, които се внасят за обсъждане. Защото те са основа за плодотворна работа на съвещанието. Те са гаранция, че ще се обсъжда само важният, актуалният проблем, за решаването на който са нужни знанието, компетентността, вижданото на най-добре подготвените специалисти.

ИНФОРМИРАНЕ ИЛИ ОБСЪЖДАНЕ

Участниците във всяко съвещание се стремят да стигнат до оптималното решение. Информацията е само първото необходимо стъпало. Тя е нужна, за да се анализира състоянието, да се разкрие същността на процесите. За да бъдат делови заседанията, анализът на фактите, проникването в дълбочината на проблемите трябва да се извърши предварително. Защото, вместо делово и оперативно да се

Digitized by Google

обсъди необходимото изменение на процесите, най-целесъобразните форми и средства, за да се постигне целта, времето минава в тълкуване на цифрите, в стремеж да се премине зад информативната страна на обсъжданите материали. Всичко това удължава времето на заседанията и същевременно е фактор, който намалява ефективността от тях.

Все повече ръководители чувстват необходимостта от промяна на този стил:

Н. Влахова, парторг на ЦК на БКП в ДСО „Рила": — Някои от докладите и информациите, които се внасят за обсъждане в изпълнителното бюро, не са на нужното равнище. Малко е анализът на фактите, разкриването на причините за това състояние.

Д. Свиленов, зам.-генерален директор: — Има какво да се желае по отношение на внасяните материали. Често остава малко време за анализ, за изясняване влиянието на редица фактори, за очертаване на тенденциите. А това е основата, върху която се проектира перспективата на нашата дейност.

К. Запрянова, член на изпълнителното бюро, директор на ф-ка „Наталия" в Ст. Загора. — Информациите, които се внасят в изпълнителното бюро, не са аналитични, не очертават главните въпроси, на които трябва да спрем вниманието си.

Членовете на изпълнителното бюро на ДСО „Рила" в заседанието си от 5 май отделиха на първа точка от дневния ред два часа (дневният ред съдържаше 10 точки). Един общ поглед върху информацията за изпълнение на плана за 4-те месеца на 1973 г. ни разкрива, че тя повече прилича на сводка, на сведение, на обективна фотография. В някои части от нея поредиците от цифри заемат две, три и повече страници. Например за изпълнението на плана по реализация на стоковия фонд за конфекцията бяха отделени 6 страници, от които 5 и половина цифри, а останалото — коментар по тях. Ето какви причини се излагат за неизпълнението на плана на фабрика „Марек" — Ст. Димитров: „Недостатъчно и нередовно снабдяване с тъкани, често презареждане на производството и неусвояване на планирания промишлено-производствен персонал". Това е само една констатация на известно състояние. Нито дума не се споменава за причините, за пропуските на ръководството на това предприятие.

Един особено наболял проблем за системата на цялото обединение е „усвояването на работници", т. е. набирането на работна ръка. Сериозна причина, която спъва дейността на по-голяма част от производствените колективи. Но остротата на този въпрос е притъпена, неговата важност — просто отмината. Фигурира само едно пожелание: „Да се проявява по-голяма гъвкавост". Пожелание, което няма да измени състоянието.

Дали е нужна на изпълнителното бюро информация, построена по такъв маниер? Не е ли по-добре да се отсеят онези основни проблеми, които пораждат резултатите от изпълнението на производствената програма за 4-те месеца и върху тази основа да се посочат предстоящите задачи, да се очертае онова изменение на стила, което ще отстрани слабостите, ще създаде най-благоприятни условия за дейността на колектива. Може би трябваше да се започне от това, което каза на заседанието директорът на завод „Витоша" К. Шипчанов: „Състоянието категорично изисква от нас да се промени собственият ни стил и метод на работа. Съществува много формализъм и бюрократия в ДСО, а понякога и учудващо бездушие. Много въпроси се протакат, а според мен съществуват реални условия за тяхното решаване."

Присъстващите не тръгнаха по инерцията, която им създаде информацията. Явно бяха се готвили добре, размислили бяха. Те посочиха истинските причини за състоянието, достигнаха до главните, съществени проблеми. В техните изказвания имаше лично виждане и мнение за пътищата, които ще доведат до по-високите производствени резултати. Това повиши ефективността от заседанието, благодарение на което участниците изместиха обсъждането от периферията към истинския му център —

СТИЛА И МЕТОДА НА РАБОТА —

връзката между отделите на ДСО, непосредствените контакти между дирекциите и отделите на стопанското обединение и неговите клонове. Взаимоотношения, без правилното построяване на които е невъз-

Digitized by Google

можно да пулсира живият организъм на многохилядния колектив. Тези взаимоотношения са необходимост и за правилното използване на заседанието в управленческата дейност.

Несъгласуваността по хоризонтална (между дирекциите и отделите) и по вертикална (между ДСО и предприятията) линия твърде често става причина за най-различни съвещания. Ненавреме решеният въпрос в ДСО принуждава ръководителите на отделните клонове да оставят за ден-два, а и за повече прякото ръководство на своя колектив и да тръгнат към ДСО да „уредят" въпроса. Там те инцидентно отнемат от времето на някои директори, време, предварително определено за оперативна работа. Не случайно равносметката от един работен ден на заместник-генералния директор на ДСО „Рила" Д. Свиленов е следната:

— Само днес почти пет часа от времето си прекарах в съвещания. При това всички инцидентни, повече свързани с външни посещения.

И фактически се получава един омагьосан кръг. В обединението смятат, че при тях инцидентно стават твърде много посещения от клоновете. От друга страна, мнението на много ръководители на предприятия — клонове на ДСО „Рила", е, че отделните дирекции на обединението викат често едни и същи специалисти по въпроси, които не винаги изискват съвещание. Това отклонява висококвалифицирани работници от преките им задължения. Ето защо е така наложително да се прекрати безразборното свикване на съвещания с участието на директори и на други ръководители на предприятия, клонове, председатели на АПК и ТКЗС с оглед те да съсредоточат цялото си внимание за изпълнение на производствените задачи.

Много навременно е и разпореждането на генералния директор преди всяко подобно посещение да се изпращат докладни записки. При посещенията ръководителите на ДСО ще имат оформено становище и разбира се, ще разрешават въпросите оперативно и делово.

Хубаво разпореждане. Но то не може да спре притока от посещения, когато съществува несъгласуваност и недобро познаване на въпросите. Те винаги ще пораждат спънки в работата и разбира се, нови заседания.

РЪКОВОДИТЕЛЯТ И НЕГОВИЯТ БЮДЖЕТ НА ВРЕМЕТО

Времето е най-ценното и най-дефицитно оръжие в „арсенала" на всеки ръководител. Но волно или неволно, предвидено или не, то често пъти се пилее неоправдано и безотговорно в излишни събрания, съвещания, разговори, инцидентни „делови" посещения и др. Твърде малко внимание се отделя все още на изучаване и регулиране бюджета на времето на ръководителя. Очевидно неговият трудов ден не се побира в рамките на осемте работни часа. Понякога дори един от основните моменти в управленческата дейност — обработката на получената информация (отчети, писма, сводки и пр.) често се извършва в т. н. „извънработно време" — единственото „лично" време на ръководителя. А така ли би трябвало да бъде?

В ДСО „Рила", както се вижда и от мнението на неговите ръководители, нямат вкус към прекалено заседаване. И все пак съвещанията, съгласуванията, оперативките са ежедневие, въпреки че по регламент седмично е предвиден един дирекционен съвет и по една оперативка в отделните дирекции; стопанският съвет се свиква на 6 месеца веднъж, изпълнителното бюро заседава един път месечно.

Поставихме си за задача да проследим как протича една работна седмица за шестте директори на обединението. Ще вземем за пример една от дирекциите — икономическата.

Понеделник, както навсякъде, и тук е ден на съвещания — поставят се задачи, уточнява се планът, координират се мероприятия. Това обикновено запълва полуденя. Остават 4 часа за оперативна работа — да се уточнят задачите на дирекцията, да се приемат сътрудници и хора отвън. През този ден икономическият директор е имал три посещения — от началник на отдел, един директор на предприятие от провинцията и 13 служители от обединението. На следващия ден посещенията „отвън" са вече пет, и то по твърде сериозни въпроси, които изискват участието и на други специалисти от обединението, т. е. непредвидено се нарушава графикът на още десетина души.

В среда от провинцията и от столични предприятия на ДСО пристигат 8 ду-

Digitized by Google

ци — началници на отдели, главни счетоводители, юрисконсулти за среща с икономическия директор. Проблемите са свързани предимно с изпълнението на плана и с подготовката за преминаване към петдневна работна седмица.

И тъй като всяко предприятие има свои специфични въпроси, непредвиденото посещение на по-голяма част от ръководителите на клонове налага инцидентно свикване на съвещания — две, три, пет...

Междувременно — телефоните звънят. Искат се справки, дават се обяснения.

И какъв е резултатът? Действително директорът и началникът на плановия отдел на фабрика „Тодор Каблешков" може би са доволни за момента от своето посещение. Главният счетоводител на „Бида" е получил обяснение на вълнуващите го въпроси. Но дали подобно импровизирано обсъждане е задълбочено и пълноценно? Дали заради тези срещи не са били провалени други не по-малко сериозни задачи на директора? Отговорът на тези въпроси трябва да се търси в сферата на ръководната дейност и по-конкретно в стила на ръководство на висшестоящите органи и организации. Не са единични случаите, когато различни министерства и ведомства, без предварително да уведомят, викат спешно на съвещания генералния директор или неговите отговорни сътрудници, без да се съобразяват, че в момента е насрочено друго мероприятие, в което участвуват десетки специалисти и работници.

Върнал се от „спешното съвещание", генералният директор е задължен да свика аналогично събрание на своя апарат, което също е свързано с разстройване на ритъма.

И тази инерция продължава по вертикала до производственото предприятие.

В завод „Дружба" седмично се провеждат 5 съвещания и оперативки — три от тях са в понеделник, една в четвъртък и една — в събота. Естествено, налагат се и непредвидени заседания. При това положение не остава нито ден без някакво съвещание. Поражда се въпросът, те необходими ли са или са плод на някаква инерция?

Един пример от практиката на същото предприятие дава недвусмислен отговор на този въпрос.

За ударния ленински трудов ден в завода всеки ръководител предварително е получил и осмислил своите задачи. През този ден не звънят телефони, не се искат срочни сведения и справки, не се дават указания, никой не свиква съвещание. Всички са по местата си — там, където има нужда от тях. Резултатите надхвърлят всички очаквания — производственият механизъм работи безупречно. Няма аварии, престои по вина на едно или друго звено. И което е най-удивителното — през цялото това време не се поражда нито един конфликт, не се помрачава настроението нито в една бригада. При 5-часова работа нормата за 8-часов работен ден е изпълнена 105%.

Примерът не отрича заседанието в ръководната дейност. Той само говори, че когато правилно се разпределят времето и задачите на ръководителите от всички равнища, възникналите трудности се отстраняват оперативно, на място и тогава съществуват по-добри условия успешно да се изпълняват задачите.

Този пример само ни помага да направим извода, че не големият брой заседания са критерий за ефективността на нашата работа. Нека бъдат малко, но да набелязват целта, да дават насоката, задачите. Да бъдат стимул, който ще разгръща творческите сили и инициативи на всеки политически и ръководен деец, на какъвто и пост да се намира той.

РОЛЯТА НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ СРЕДСТВА

Непознатата досега динамика на целокупния живот на обществото налага своя отпечатък и в управленческата дейност. Без да се отрича ролята на отделните нейни форми, в никакъв случай не следва да се абсолютизира една или друга от тях.

Огромната нужда от икономия на време извиква на живот разнообразни форми на управление, които съответствуват на динамичните процеси, протичащи във всички сфери на обществения живот.

Digitized by Google

Техническите средства навлязоха в бита на съвременния ръководител. Диспечерската уредба го свързва с неговите помощници, магнитната лента на диктофона записва и предава нареждания му, копирната машина размножава за кратко време необходимото сведение, отчет или доклад. Но това изобретение на човешкия прогрес, въпреки своята ефективност, съдържа и някои отрицателни страни. Прекаленото доверяване на техниката води до намаляване на личния контрол, до обединяване на непосредствените впечатления от работата и т. н.

Макар и да заемат определено място в управленческата дейност, техническите средства не могат да заменят живото общуване с хората.

При съществуващата в момента организация на управленческия процес е почти невъзможно да се изисква от един ръководител с ранг на генерален директор или директор на обединение да бъде в системен пряк контакт с низовите звена. Но при едно оптимизиране на тази дейност на всички равнища неминуемо би се повишила възможността да се спазва един от основните ленински принципи в научното управление: „Връзка с масите. Да се живее сред хората. Да се познават настроенията. Да се знае всичко."

Техническите средства улесняват ръководителя, но същевременно го и задължават, отчитайки техните възможности, да ги ползва разумно, като свои верни помощници. Те правят ненужни голяма част от онези съвещания, които имат информативен характер, на които хората се събират само за да чуят информация. Вместо да присъствува на двучасово съвещание, на което да слуша дълга поредица от цифри за състоянието на износа, началникът на кой да е отдел може да получи сведението на бюрото си, да проучи движението на цифрите, да разкрие зависимостите между тях, ако му е необходимо, да потърси и други източници. А когато участвува в заседание по този въпрос, той ще засегне същността, ще насочи вниманието към тесните места, ще подхвърли идеи за подобряване на състоянието. Но все още голяма част от заседанията имат повече информативен и помалко съвещателен характер. На тях повече се изнасят факти, помалко те се анализират. Понякога това става причина да се удължават часовете за съвещания.

ПО-ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ, ПО-ДОБРО ПОЗНАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

Понякога дневният ред на заседанието се утежнява с несвойствени за него въпроси.

— Има служители, които се стремят да заменят личната отговорност с колективна — сподели генералният директор на ДСО „Рила" инж. Б. Сарафов, говорейки за причините за заседателщината. — На съвещания те поставят за решаване въпроси, които са в кръга на тяхната лична компетентност и които изискват от тях малко повече гъвкавост и настойчивост, за да бъдат разрешени. Това, че ги поставят на заседание, за тях е своеобразен изход. Всъщност за мен е ясно, че срещам едно обикновено презастраховане. Винаги се стремя да отклонявам тези несъществени въпроси, въпроси от друго равнище.

Ако това разбиране стане стил на всички ръководители и служители в обединението, вероятно нямаше да съществува основата, която да породи следните мисли на един от директорите на предприятията в ДСО „Рила";

— Когато пускам някакво писмо до ДСО, винаги изпращам човек след него. В противен случай то ще пропадне в някои от отделите без последствия.

Тези думи не се нуждаят от коментар. Към тях можем да прибавим огорчението на друг ръководител:

— Случи се така, че в продължение на 3 дни изпращах няколко „телекса" до ДСО. Въпросът бе спешен. Машините на десетки хора щяха да спрат. Но не получих никакъв отговор. Нито положителен, нито отрицателен.

На един от дирекционните съвети др. Михова, директор на трикотажната дирекция, дълго обясняваше какви писма са писани, какви телефонни разговори са проведени, кой какво е казал и какво е мислил за липсата на работници в един от клоновете. А въпросът е опирал до бърза намеса от страна на ДСО, до взимане на решение, до поемане на отговорност.

Digitized by Google

Защо бе нужно например инж. В. Минчев, директор на ЦНИРД, на заседание на изпълнителното бюро отново да чете своя материал, който бе внесен за обсъждане. Нали присъствуващите са го получили седмица преди това и безспорно подробно са го проучили? Просто липса на деловитост. Неоправдан лукс е да се удължава седемчасовото заседание с препрочитане на познат текст.

Оперативността и деловитостта са основни изисквания както към цялата ръководна дейност, така и към заседанието като нейна важна форма. На пръв поглед това са качества неуловими. Трудно е да се намерят признаци, които да ги характеризират. Но за ръководителя те са основни, определящи, така съществени както таланта на художника или смелостта на акробата. Без оперативност и деловитост, без чувство за отговорност не могат да се координират усилията на няколко десетки клонове и няколко десетки хиляди работници, да се създават онези условия, които са необходими, за да се изявяват те като активни производители и творци.

СЪЩЕСТВУВА ЛИ ЗАСЕДАТЕЛЩИНА?

Стремяхме се да се спрем на някои от причините, които намаляват резултатността от заседанието като форма в управленческата дейност. Всички те в една или друга степен пречат правилно да се обединява колективната мисъл за целите на ръководството. Недобрата подготовка, несъгласуваните функции, принизената отговорност, прекомерният брой на заседанията води до заседателщина. Вредата от нея не се измерва само с пропилените часове на висококвалифицирани специалисти, с неоправданите средства за командировки, а главно с нереализираните възможности за по-големи резултати в различните сектори на стопанското и културно строителство.

Можем ли да говорим за

ПРЯКО ВЛИЯНИЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ,

върху причините, които удължават времето на заседанието и намаляват ефективността от него?

— Проблемът „заседание" не е стоял пред нас като назрял въпрос, по който да реагираме — самокритично преценява секретарката на партийната организация към управлението З. Миндова.

Това нейно становище напълно съвпада със стремежа на всички директори в ДСО да бъдат по-оперативни в ръководната си дейност. И все пак в определен аспект проблемът за качеството на заседанията, за тяхната подготовка стои пред партийните органи.

Н. Влахова, отговорник на ЦК на БКП в обединението, има много натрупани впечатления за недобре разработени материали за заседанията на изпълнителното бюро, за набързо формулирани решения. Такова е и становището на секретарката на партийната организация към управлението З. Миндова. Тези техни мнения безспорно са ставали неведнъж достояние на ръководителите на обединението и още повече на авторите, които подготвят и внасят материалите за разглеждане. Но с това най-малко може да се изчерпи въздействието на комунистите.

Броят на заседанията, тяхната продължителност и особено ефективността им са пряко зависими от стила и метода на тези, които ги организират и участвуват в тях. И ако трябва да търсим усилията на партийните органи да усъвършенствуват заседанието като управленческа форма, неминуемо достигаме до тази тяхна дейност, която цели да повиши взискателността към усъвършенствуване на механизмите, които управляват сложния организъм на държавното стопанско обединение.

От две години на свои събрания партийната организация към управлението разглежда дейността на различните дирекции. Обикновено се анализира работата на тази от тях, която в момента в един или друг смисъл е слабото звено във веригата, от укрепването на което

Digitized by Google

ще се заздрави цялата дейност. Тези обсъждания никога не минават формално. Те се подготвят грижливо. От докладващия директор се изисква анализ на причините, оценка на качествата на неговите служители. Партийното бюро също излиза със свои оценки за дейността на дирекцията и нейните ръководители.

— На тези обсъждания са изниквали някои въпроси, които тряко влияят върху заседанията в обединението — сподели партийната секретарка З. Миндова. — Преди известно време се чувствуваше един стремеж завеждащ отделите да поставят нерешените въпроси не пред своя директор, а пред цялото ръководство. Така се обременяваха общите обсъждания с несвойствени проблеми и разбира се, се удължаваха заседанията.

Едно от решенията на тези партийни събрания например задължава комунистите ръководители от търговска и производствена дирекция да разгледат своите взаимоотношения и да докладват пред партийното бюро за онези мерки, които ще доведат до координиране на техните действия. Това решение безспорно спомага, както посочи Миндова, „не всичко да се поставя на дирекционния съвет, а проблемите да се решават по-оперативно и делово". Но очевидно не всички възможности са използвани.

Въздействието върху стила и метода на ръководство партийната организация към управлението се стреми да осъществява чрез фигурата на отделния комунист, чрез действието и поведението на всеки партиен член. Много организирани форми целят да повдигнат личната отговорност на всеки, да го държат в течение на главните въпроси, които стоят пред обединението. Те търсят специфичните форми, в които се крият намесата, ролята на комуниста. За това говорят някои от темите на партийните събрания, организирани през последните месеци: „Задачите на комуниста за изпълнение решенията на Декемврийския пленум", „Ролята на партийната организация за приложение на националната програма за повишаване жизненото равнище на народа" и пр.

Тази дейност създава атмосфера, която изисква от комунистите всеки от своето място, от своя служебен пост бързо да реагира, да участвува в разрешаването на всеки проблем, на всяка задача.

Лиляна КАНЕВА
Румяна КАМБУРОВА

Работата на апарата

Учредителната партийна организация в окръжния комитет на Партията в Сливен на събрание обсъди някои проблеми от работата на политическия апарат на комитета. Доклад изнесе секретарят на окръжния комитет СТОЯН САВОВ.

Повдигнатите въпроси представляват интерес за усъвършенствуване дейността на партийния апарат. Затова поместваме доклада със съкращение.

Ще се опитам да направя една оценка на измененията, които настъпиха в работата на партийния апарат след проведения пленум „За по-нататъшно издигане и подобряване на работата на ОК на Партията" през 1971 година.

Такава равносметка за нас е още един дълбок размисъл по най-главното в дейността на окръжния комитет, на неговия политически апарат — **издигането и усъвършенствуването на нашия стил и методи на ръководство.**

Digitized by Google

По-нататъшният ни творчески път и работа с партийните органи и организации все повече ще извисява новаторското търсене на всеки политически партиен работник, схванал докрай изключителните решения на Декемврийския пленум на ЦК на БКП — за подобряване жизненото равнище на народа. А това не е ли нов критерий за ежедневната разностранна работа на всеки от нас? Може ли сега нашият личен стил и методи на дейност, нашият организиран ден в комитета, в предприятието, в ТКЗС, в училището и другаде да не носи творчески дух, да не утвърждава новаторския и научен стил на ЦК на БКП, така ярко отразени в решенията на Декемврийския пленум на ЦК на Партията?

Ето от такива позиции искаме да оценим нашите досегашни резултати.

Още в началото искам да поясня — ще поставя по-главното, характерното, постигнато в нашата организаторска работа. В анализа ще липсват дребните факти и примери, независимо че понякога те са били ежедневие в работата на редица кадри от партийния апарат. В същото време ще се опитам по-детайлно да обоснова новия критерий на окръжния комитет на Партията за по-нататъшното подобряване и издигане работата на партийния апарат. По някои от повдигнатите въпроси може да се поспори, дискутира, защото знаем мъдрите слова на В. И. Ленин, че в политиката има наука и изкуство, а уменето да намериш и правилно да провеждаш политиката не се снема от небесата и даром не се дава.

Кои са по-главните резултати от изпълнението решенията на пленума на окръжния комитет от 29. XI. 1971 година?

Докладът на първия секретар Величко Петров постави цялостно проблема за по-нататъшното издигане и подобряване работата на окръжния комитет.

Моята задача е да изложа някои моменти, характерни за дейността на апарата след пленума. В случая това е един съществен проблем и от дейността на учрежденската партийна организация, на първичните партийни организации в комитета.

При подготовката на това учрежденско събрание извършихме не малко практическа работа. Главно чрез отдел „Организационен" направихме анализ как се изпълняват решенията на пленума и програмата на бюрото, проверихме редица партийни комитети и ръководства на масови организации. Всички политически работници попълниха по седем конкретни справки, които се оказаха много интересни. Една голяма част от тях ще бъдат коментирани в хода на изложението.

В ръководната дейност на окръжния комитет и в работата на градските, районните, общинските и заводските комитети има **положителни завоевания.** Проведените след пленума заседания на партийните комитети и общи събрания на комунистите по общини и предприятия изясниха много съществени страни от стила и методите на работа на партийните органи, приеха конкретни решения за по-нататъшното издигане на ръководната им роля.

Настъпиха положителни изменения и в дейността на политическия апарат.

Организацията на работата в отделите сега създава условия за ползотворни усилия за по-нататъшното издигане ръководната роля на окръжната партийна организация. Под ръководството на секретарите на окръжния комитет те обсъждат много въпроси, с които бюрото преди се занимаваше. Въпроси, по които окръжният комитет и бюрото имат становище. Контролните функции на отделите се разширяват. Това също облекчава работата на бюрото на окръжния комитет.

Digitized by Google

То сега обсъжда и решава главните, основните проблеми на окръга за неговото икономическо и духовно развитие.

Изменения в положителна насока има и в **ежедневната работа на апарата.** Всеки политически работник знае главните задачи, които трябва да се решават в окръга. В перспективните планове на отделите, в личните планове на всеки сътрудник се открояват именно тези задачи.

Усилията на апарата на окръжния комитет на Партията са насочени към това, как по-ефективно да участвува в решаването на главните проблеми до следващата окръжна отчетно-изборна конференция. Това се постига по-добре благодарение на реализирането на **комплексния план на окръжния комитет на Партията**. Осъществяването на този план е най-ярък пример за взаимодействие и единодействие на отделите, на градските, районните, общинските и заводските комитети на Партията, съветите и ръководствата на масовите организации. Всеки знае своя дял, за да се решат цялостно поставените задачи: за най-пълно използване на основните производствени фондове; за по-нататъшното интензивно развитие на селското стопанство и решаване на фуражния проблем; преодоляване изоставането в строителството; по-нататъшно подобряване на политическата и организаторската работа с хората и издигане ръководната роля на работническата класа.

Пред нас възниква големият въпрос: как всеки отдел, как всеки политически работник ще окаже онази ефективна помощ, така нужна на партийните и стопанските ръководства, на масовите организации за реализирането на комплексния план. Според нас той създава най-голяма възможност за лична изява и творчество, за лична отговорност и динамичност на апарата. Реализирането на комплексния план сега е новият критерий за работата в партийните органи и организации, в трудовите колективи.

Непрестанното подобряване на стила на ръководство в партийните комитети и организации е другото голямо въздействие на пленума. По-активното участие на апарата в работата на партийните комитети и организации в крайна сметка подобрява техния стил и метод на работа. И ако това не се постига, то едва ли някой би оправдал командировките за участието в заседанията, събранията и другите мероприятия. След пленума в политическия апарат има по-голяма амбиция да се подобрява работата в първичните партийни организации и трудовите колективи.

След отчетно-изборните събрания в окръжния комитет на Партията се утвърди **цялостен план как всички отдели да помагат на първичните партийни организации** по редица проблеми. Макар и да е рано да се правят обобщения, то резултатите засега са насърчителни.

Пленумът на окръжния комитет на Партията изисква от апарата **да съдействува на народните съвети и масовите организации непрестанно да подобряват работата си.** Тук може да се предявят още по-големи претенции. Много въпроси от дейността на масовите организации и съветите опират пряко до всички отдели на комитета. И не е без значение за отрасловите отдели примерно ролята на младежта в решаване икономическите проблеми на окръга, за издигане ръководната роля на работническата класа, в работата на БКП по организиране на социалистическото съревнование и други.

Това ли е всичко, това ли са нашите възможности, това ли трябва да бъде крайният резултат в усъвършенстването работата на апарата?

Стигаме до другата страна на проблема — **да издигаме на още**

Digitized by Google

по-високо равнище дейността на политическия апарат на окръжния комитет.

Днешният разговор поражда нови мисли за бъдещата наша работа, за нарастващата отговорност на партийния апарат след Десетия конгрес на Партията и Декемврийския пленум на Централния комитет.

Без да претендираме за пълнота, обсъждането на някои конкретни проблеми ще бъде от особена полза.

Първият въпрос, който искам да поставя, е за комплексния подход в нашата организаторска и политическа работа.

Нарасналата отговорност на партийния апарат опира до правилния подход в работата с хората, до по-богатата духовна същност на партийния работник.

Комплексният подход се противопоставя на дребното, на второстепенното, той пряко съдействува за подобряване равнището на нашата работа.

Да вземем такъв факт: Някои работници в комитета продължават да мислят, че партийната работа, проблемите на партийния стил и метод на ръководство са дело само на отдел „Организационен". Нима отрасловите отдели не са партийни отдели, нима работниците в тях не са партийни работници? Та кой може да ни оправдае, ако не се занимаваме с партийната работа в отрасъла, в сектора, за който отговаряме, ако не се вълнуваме от стила както на партийното, така и на стопанското ръководство, ако не се занимаваме с работата на партийните организации и комунистите? Не е ли това главното, основното за партийния апарат? А другото ще го решават по-непосредствено органите на народните съвети, стопанските ръководства.

Да говорим за комплексен подход в нашата работа не означава да подценяваме личната отговорност и компетенциите на политическия работник. Никога и в никакъв случай не сме за „чиста" партийна работа, извън икономическите задачи, извън социалните проблеми. И в това отношение трябва да намират по-определено мястото си отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация".

В подкрепа на това искам да посоча следния случай: работник на градския комитет на Партията в Сливен отговаря за определен брой първични партийни организации в материалната сфера. Преди известно време той трябваше да докладва в окръжния комитет за изпълнението на плана по отделните показатели, като анализира участието на комунистите. Отговорът му изненада всички ни — той твърдо заяви, че като работник на градския комитет, отговаря за партийната работа и не носи отговорност за изпълнението на стопанските задачи.

Ето на това реагира окръжният комитет на Партията. Това е едностранчивост в работата.

В решенията на нашия пленум от 29. XI. 1971 година ясно и категорично е изяснен проблемът за единодействието на отделите в окръжния комитет на Партията.

По основните проблеми за окръжната партийна организация следва да определят своите действия всички отдели.

При такъв подход твърдо се противопоставяме на онези политически дейци, които продължават да се специализират толкова тясно за проблемите, за които отговарят, че друго нищо не ги вълнува и интересува.

Да вземем един пример. Не са ли общи за целия политически апарат задачите да се преодолява изоставането в строителството и да се подобряват резултатите от животновъдството в окръга. Да, общи са! И изискват да участвуват всички отдели и политически работ-

Digitized by Google

ници, само че с различни средства и форми на въздействие. И тук според нас основното е: всеки отдел, всеки политически работник със свои форми и средства, с лично участие да мобилизира силите и умението на кадриге, на партийните колективи, на всички комунисти за решаване на онези задачи и проблеми, които стоят пред окръжната партийна организация.

Или да вземем друг случай. Отговорни наши работници престояват в командировка в градския, районния, общинския партиен комитет. Те стриктно са записали в бележника си всичко от направения инструктаж, ровят се и търсят упорито факти и резултати само в този сектор, в който работят, а в същото време са забравили, че в момента пред окръга стоят други съдбовни проблеми. Да бъда по-точен. Такива партийни работници често изясняват грижите за резултатното приключване на партийната учебна година, изучават проблемите на масово-политическата работа. И забележете! През време на командировката им не става дума за изпълнение на плана, за това, че някои предприятия изостават, че проблемите на трудовия колектив не се разбират и решават добре, че са налице някъде отрицателни постъпки!

Има и друго явление. Нашият сътрудник добре изяснява и поставя всичко, задълбочено проучва равнището на партийните събрания, търси ефективността на контрола и проверката, настоява да бъдат в образцов ред картотеката и паспортът на решенията, критикува за това, че не се приемат нови комунисти, оглежда внимателно архивата на партийния секретар. Но кой знае защо, не продължава понататък, за да види и изясни:

— Защо не малко партийни комитети и организации се занимават доста общо и недостатъчно с проблемите на новия икономически механизъм?

— Защо често пъти трудовите колективи не са информирани за важни решения на Партията и Правителството?

— Защо все още съревнованието в редица предприятия, ТКЗС, ДЗС и АПК не е организирано в духа на новите изисквания, предявени от Централния комитет на Партията?

— Защо не се подемат бързо новите почини и редица други въпроси? И да ги изясни и да въздействува за промени в положението.

Именно с комплексния подход окръжният комитет на Партията цели да мобилизира и издига отговорността на апарата **Подход, който изисква по-широк кръгозор, по-висока отговорност** на партийния работник.

Как по конкретно да се разбира всичко това?

От една страна, комплесният подход означава съвместно решаване на всяка определена задача. От друга — по-цялостна подготовка на сътрудниците от всички отдели комплексно да виждат поставените задачи.

Другият основен проблем е за **участието на апарата в работата на партийните органи и организации.**

Тази задача е и ще си остане винаги актуална. Нали този правилен стил и методи на работа е най-голяма гаранция, че успешно ще бъдат решавани всички задачи в окръжната партийна организация? Не е ли в същото време това и голяма отговорност на политическия работник? Сам схванал изискванията на окръжния комитет и неговото бюро, той последователно и убедено ги утвърждава в работата на останалите партийни органи и организации.

Така ли са работите при нас?

Попълнените справки от всеки партиен работник именно това не доказват. И сега има другари, които три и повече месеци не са били на заседание на партиен комитет, на събрание на първична партийна организация. Други никога не са внасяли, не са настоявали да бъдат

Digitized by Google

обсъждани и решавани проблеми от партиен комитет или организация. А има и такива, които често участвуват в заседания и събрания, но отношение никога не са вземали. Физически те добре са се представили, но не и политически.

Всички тези въпроси с пълна сила се отнасят към нашата грижа да се издига ролята и влиянието на партийните комитети и партийните организации като органи на политическо ръководство. Ако ние нямаме голямата амбиция непрестанно да опознаваме и подобряваме работата в низовите партийни звена, то не можем да имаме личен принос за издигане на тяхната роля и влияние. Ако всеки от нас подпомага и съдействува успешно да се решават големите и отговорни задачи в партийните колективи, то като цяло ще нараства тяхната роля и влияние, ще се издигат и утвърждават като органи на политическо ръководство. И това е така, защото функциите на апарата на окръжния комитет обхващат всички проблеми, с които се занимава окръжната партийна организация.

Участието на апарата в работата на партийните органи и организации опира и до един друг актуален и значим проблем. Думата ни е комплексно да изучаваме и направляваме процесите и явленията в живота на партийните органи и организации.

Всички наши комитети и организации осъществяват своята ръководна роля при определени, характерни за тях условия. С тях те не могат да не се съобразяват. В същото време многоликата им дейност трябва да съсредоточава усилията върху главното, основното и напълно да се съобразява с общите проблеми на окръга. Всичко това да се изучава, обобщава и най-важното — да се решава. Отново стигаме до ролята на партийния апарат. Тук искам да отворя дума за няколко интересни случая. И сега има работници от апарата, които не са се докоснали до главните задачи в окръга и нямат лична представа за вътрешните процеси, които се развиват в партийните и трудовите колективи. Известно е, че приложението на новия икономически механизъм, развитието на научно-техническата революция изискват ново отношение към труда, нова психологическа нагласа, непрестанна квалификация и преквалификация. Но нали това трябва да се изучава и направлява чрез поделенията на Партията? Ще си послужа с някои данни, обработени от сектор „Партийна информация". През първото тримесечие са проведени 1482 събрания на първичните партийни организации. Само на 90 от тях са присъствували представители на политическия апарат на окръжния комитет, и то предимно от работниците в отдел „Организационен". През тримесечието 1002 събрания не са посетени от представители на градски, заводски и общински партийни комитети. А сътрудниците на градския комитет на Партията в Нова Загора през март са посетили само 2 събрания. Фактите са красноречиви. Не можем да говорим за запознаване с живота на партийните организации, когато подценяваме партийното събрание.

Задачата е ясна: **Да засилваме личните си контакти с първичните партийни организации, с комунистите.** Да работим по-целенасочено с неактивните комунисти.

Другият случай се отнася до участието на апарата в разясняването на важни политически и икономически проблеми. През 1972 година само трима партийни работници са били докладчици на събрание по новия икономически механизъм. Редица трудови колективи, партийни организации с месеци не са посещавани. В особено неблагоприятно положение е балканският район.

Всичко това определя още по-големите изисквания, които окръжният комитет на Партията предявява към организаторската работа на апарата.

Digitized by Google

Първото е за нашата връзка с партийните комитети и организации, за нашия принос те да подобряват работата си за възпитанието на комунистите и решаването на поставените задачи.

Второто е **да насочваме и активизираме чрез ГК, РК, ОПК и ЗПК участието на комунистите** за решаването на най-важните проблеми в цеха, предприятието, ТКЗС и АПК.

И третото е да сме **по-близо до вътрешния живот на първичните партийни организации,** до живота на трудовия колектив.

На тези изисквания ще можем да отговорим само ако на място **цялостно** изучаваме процесите и явленията, които се развиват в първичните партийни организации и трудовите колективи.

По-високото равнище на работата на политическия апарат изисква и **всестранно да израства партийният работник**. По-компетентното ръководство на целокупния живот, особено сега в изграждането на развитото социалистическо общество, поражда необходимостта от все по-подготвени партийни кадри.

Важен въпрос тук е — **всеки активно да усъвършенствува своята гражданска специалност,** но в унисон с изискванията на партийната практика. Богатите специални знания, придобити в учебните заведения, и практиката непрестанно да се доразвиват, за да нараства компетентността на партийното ръководство в различните сфери на обществено-политическия живот.

Не можем да оценим като ефективна дейността на онези отдели и сътрудници, които понякога се превръщат в изпълнителски органи, подменят някои държавни, обществени и стопански ръководства.

В това отношение съществен е проблемът — **да засилват компетенциите и контролните функции на политическия апарат**. Нашата задача е отблизо да опознаваме и направляваме работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Какво е положението сега? Попълнената справка показва, че с изключение на някои другари останалите през януари, февруари и март не са участвували в отчетните сесии на народните съвети.

При командировките през тези месеци не са поставяни въпроси на вниманието на изпълкомите. Незадоволително е участието на апарата в заседанията на стопанските съвети и работническите събрания.

Не потвърждава ли всичко това колко много се иска от нас, за да подпомагаме компетентно дейността на държавните и стопански ръководства, за да нараства нашата роля и принос за утвърждаването на партийните органи и организации като органи на политическо ръководство.

Другата страна на проблема е да **обогатяваме придобитите обществени и политически знания.** Всички сме убедени, че партийният работник трябва да борави с най-съвременните теоретически знания на марксистко-ленинското учение, да има поглед и върху различните буржоазни теории. Към това ще прибавим и голямата пропагандаторска работа, която трябва да върши партийният работник. Засега това не се осъществява достатъчно от нашия апарат. Данните от справките показват, че участието ни в активна пропагандистка работа, като изключим Ленинските политически дни, е малко.

За обогатяването на обществените и политическите знания на партийния работник важно значение има и задължителното изучаване проблемите на партийного строителство, на психологията, социологията и педагогиката.

Всички тези специални и обществени знания на партийния работник помагат пряко да се подобрява неговият личен стил и методи на работа.

Digitized by Google

В личния стил влиза и способността да се помага на партийните, държавните и стопанските органи и дейци, да се изменя тяхната дейност.

Когато става дума за личния стил на партийния работник, искам да повдигна един друг много съществен проблем — **бюджета на работното време.**

Всеки разбира, че научната организация на труда на всеки партиен работник е от особено значение да се издига компетентността и отговорността на политическия апарат. Бюджетът на работното време има най-пряко отношение към организацията на труда на всеки партиен работник. То трябва да позволява още повече да нарастват неговите делови качества, да се извисява неговото лично творчество в организаторската работа, да се чувствува размахът му, да богатеят личните връзки и контакти с партийните организации, комунистите и трудещите се.

Но това не винаги се разбира добре.

Ние извършихме наблюдение върху работата на четирима другари. Какво показва разпределението на времето на един от тях? През осемте работни часа той проведе по своя инициатива 43 телефонни разговора, седем от които извънградски. Прие и 38 външни разговора, 18 пъти напусна кабинета си. През време на работния ден той не ползва никаква литература, не проучва партийни документи. В 17,30 часа напусна партийния дом. Такова ли трябва да бъде оптималното разпределение и организация на работното време? Може ли да се види онази отговорност и самодисциплина, необходима за всеки от нас, за да подобрява работата си?

Тези факти показват от какво голямо значение е разпределението на работното време. То трябва да гарантира всички изисквания, за които стана дума по-горе. Трудно можем да обясним например защо обикновено не се използва определеният час (от 8 до 9 часа) за лична подготовка? Защо недостатъчно се посещава богатата библиотека? Проблемът за бюджета на времето е съществен и в дните на командировката. Той трябва да бъде построен така, че да гарантира оптималното участие на партийния работник в живота на партийните органи и организации.

Няколко думи и **за работата на техническия апарат** в окръжните комитети на Партията.

Известно е, че той трябва да живее с пулса и задачите на комитета. Той носи отговорността да създава условия, при които всеки политически работник да използва най-ефективно своето работно време.

За какво по-точно става дума?

Деловодната работа да осигурява бърза и надеждна връзка и информация от партийните комитети и организации. Всяко решение, всеки партиен документ да отиде навреме по предназначението си. В това направление следва да се преустройва и работата на финансово-деловодния отдел. Не е оправдано висококвалифицирани политически работници да губят ценно време по печатници, художници и предприятия, за да уреждат и решават технически проблеми.

* * *

Това са някои по-главни резултати в нашата дейност и някои проблеми, които определят критерия на окръжния комитет за по-нататъшното подобряване равнището на работа на политическия апарат.

Digitized by Google

Планирането

Методически бележки

Комунистическата партия винаги поставя на планови начала своята дейност, определя целите, набелязва пътищата и средствата за реализирането им.

Планирането е и израз на научност в партийното ръководство. Когато планът е реален, конкретен, той е съобразен с изискванията на общественото развитие. Той е важен политически документ, в който като във фокус се отразяват различните страни от политиката на Партията, отразяват се конкретните условия и нужди на всяка партийна организация.

Планирането е творческо дело. При него трябва да се спазват няколко изисквания. Те са разработени добре от Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.).

Кои са най-важните?

Първото е да се спазва единството между общото и частното. Това означава, че при планирането на дейността си партийната организация трябва да се съобразява с решенията на по-горните органи и техните решения. Това изискване е израз на централистичното начало. Общата линия, отразена в решенията, които взема Партията, трябва винаги да се пречупва през конкретните условия и задачи, които решава дадена партийна организация.

Второто изискване е да се спазва единството, синхронизацията между всички фактори, които водят към планираната цел. В този случай трябва да имаме реалистичен подход към планираните задачи, да се съобразяваме с действуващите фактори. Да преценяваме силите си, да се съобразяваме с производствената програма, да се вземат предвид проблемите, които има да решават съответните органи, организации и дейци.

Третото изискване повелява да се постига винаги единство между целите, поставени в плана, и средствата за тяхното реализиране. За да се осъществи дадено решение, трябва предварително да се извърши политическа и организаторска работа.

От досегашния опит в Русенски окръг се утвърждава следната структура на плана:

Най-напред се формират основните задачи, които ще бъдат решавани през дадения период. С този раздел се внася целенасоченост. В никакъв случай основните задачи не бива да бъдат много, за да има възможност да се проучат въпросите, да се огледат от всички страни.

Правилно е всеки план да съдържа мероприятия, осигуряващи неговото изпълнение.

Третият раздел обхваща заседанията и събранията на партийните органи и организации. Добре е всяко събрание на партийната организация да се предшествува от заседание на бюрото или комитета й. Те да приемат материалите, които ще бъдат внесени за разглеждане на събранието. Ето защо този раздел е много важен в плановата дейност на партийната организация.

Вече сме в петата годишнина от Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.), но не всичко в планирането дейността на партийните организации в Русенски окръг се е изменило. Плановете им все още много страдат от голяма претрупаност. Така например, като проверихме 67 партийни организации, в 38 от тях констатираме, че са предвидени повече от необходимите съвещания и заседания. Това особено е валидно за първичните партийни организации, работещи на територията на отделни села или предприятия.

Сериозна слабост в плановете им е разглежданите въпроси да бъдат представени в писмена форма, и то в много екземпляри.

Друга слабост е недостатъчната обмяна на положителен опит в партийната работа. Той трябва да се планира, за да спомага за се множат нашите успехи. Само отделни партийни организации са записали инициативи за обмяна на положителен опит. Някъде съществува увлечение към обмяна на опит извън селото, града, окръга. Обикновено той не носи винаги добри резултати поради различните условия, незадълбоченото вникване в него и т. н.

В първичните партийни организации от Русенски окръг съществува голямо разнообразие на планове. Сам Ленин подчертава, че разнообразието е гаранция за жизнеността, за успеха в постигането на общата цел. Обаче видовете планове могат да бъдат сведени до по-малък брой. Същото се отнася и по тяхното съдържание.

В практиката на партийните организации са се утвърдили следните видове:

1. Перспективни планове (за 1 и 2 години).
2. Оперативни планове (за 3 и 6 месеца).
3. Календарни планове.
4. Лични планове на секретарите на партийните организации, бюра и комитети.

Партийната работа е огромна, многостранна. Това още повече налага да се работи планово.

Планирането на партийната дейност се основава на единството между перспективните и текущите задачи. През последните години много нарасна ролята на перспективното планиране.

Перспективният план е важен документ

Digitized by Google

за всеки партиен орган. Той е конкретизация на резолюцията от годишното събрание. Затова върху неговата основа могат да се решават текущи въпроси. Това е така, защото между резолюцията и перспективния план има органическа връзка. В повечето от перспективните планове на партийните организации има следните характерни черти: проблемност, перспективност, степенуват се по важност задачите, комплексност, когато се проучват проблемите, възможност за самоинициатива.

Независимо от положителните моменти в някои перспективни и оперативни планове има формализъм. Има го там, където се съдържат общи неопределени задачи и мерки или когато те се преписват от план в план, от година в година. В тези планове не се обхващат актуалните и най-важните проблеми, записани в резолюциите, няма ги понякога животрептящите въпроси на партийното и стопанското ръководство.

Ето няколко примера.

Първичната партийна организация в растениевъдството на ДЗС в гр. Бяла формално е планирала през 1971 г. някои мероприятия. Те не са ясно определени по форма, как и от кого ще се извършат. Например записано е: „Да се контролира качеството на сеитбата", но не е посочено по какъв начин и от кого.

Друг пример. В годишните и тримесечните планове на първичната партийна организация във фабриката за безалкохолни напитки в Русе задачите са записани, но без срокове и отговорници. Липсват партийно-политически мерки. Една от главните причини за съществуващия формализъм е, че партийните секретари сами разработват плановете. Не се търси мнението на другите членове на партийното бюро, на актива, на специалистите. Тези планове се приемат от събранията, без задълбочено да се обсъждат, което е също предпоставка за проява на формализъм в планирането.

Оперативните планове се изготвят за кратък срок — от 3 до 6 месеца. С тях партийното ръководство осигурява срочно и конкретно изпълнение на задачите. Определянето на основните задачи в тях изисква те да се формулират ясно и конкретно. Често при формулировките им се повтарят уставни задължения. Така например среща се приблизително такава формулировка „...да се осигури провеждането на занятията в звената на партийната учебна година".

Наистина изпълнението на производствения план и ръководството на партийната учебна година са основни задачи. По тях трябва да се работи. Но за всяко тримесечие, за всеки месец е необходимо партийната организация да се насочва към онова, което е решаващо за момента. Да се запишат общо основните задачи е признак на формално и незадоволително планиране.

Изследването, което се проведе преди известно време в окръга за бюджета на времето на партийните секретари, ни показа, че те нямат добре обмислени лични планове. Всестранно разработен личен план имаше само един партиен секретар.

Анализът на тези планове показва, че нашите партийни секретари отделят много време за разговори с хората, но 90 процента от него е по лични въпроси — жалби, искания и други от този род.

Изпълнението на плана от всяка партийна организация е основно нейно задължение. Планът може да е своевременно подготвен, правилно да очертава основното направление, проблемите и ориентирите на работата. Но ако не се контролира и не се помага за изпълнение на предвидените в него задачи, не могат да се очакват положителни резултати. Особено слаб е контролът на общинските партийни комитети към първичните партийни организации.

* * *

Планирането на партийната дейност е отговорно дело. То е толкова разнообразно и многостранно, както е разнообразна и многостранна дейността на партийните организации.

Васил ДАНОВ

Digitized by Google

КОДЕКС ЗА КРЕПКА ДИСЦИПЛИНА

Изминаха близо няколко месеца, откакто седем бригади от столичния СТЗ „В. Коларов" призоваха всеки член на трудовия колектив да поеме грижата и отговорността за дисциплината, за пълноценно използване на работното време. Това не бе обикновено обръщение, една поредна проява по този важен проблем. Не. Ставаше вече дума за нещо съвсем ново — за изработения с активното участие на работниците **Кодекс за висока социалистическа дисциплина.** Неговите кратки, ясни „параграфи" издигат на почит и уважение самоконтрола, другарството, взаимопомощта.

Завладяващата сила на апела бързо достигна до 130 бригади от Коларовския район, до десетки столични предприятия. После привлече вниманието на партийни и стопански ръководства в много окръзи на страната. Така се роди и утвърждава още един национален почин, мобилизиращ за преизпълнение на насрещните планове и шестата петилетка. Защото неговото успешно прилагане създава условия за още по-силна трудова и обществена активност. За организиране на съревнование, пораждащо творчество, създаващо условия за висока производителност на труда.

Разбира се, всеки трудов колектив ще приложи кодекса според спецификата на своите условия. Като ги анализира задълбочено, ще го обогати с нови идеи, изисквания и права. Но няма съмнение неговият дух на другарство и взаимопомощ навсякъде ще бъде същият. Ще се запази неговата сърцевина: да се вдигнат всички като един на борба за висока съзнателна дисциплина; рязко да се повиши ролята на колектива за създаване във всяко звено, на всяко работно място условия за творческа инициатива; за най-производителен труд, за преизпълнение на насрещния план.

Ето как седемте бригади инициатори записаха своето вътрешно убеждение за взаимна взискателност:

КОДЕКС

за образцова трудова и обществена дисциплина

1

— Най-пълно да уплътняваме работното време.

— Да използуваме максимално производствените мощности на машините.

— Да се борим за икономия на време, суровини и материали, за най-ефективното им използване.

Digitized by Google

— Да даваме сто на сто първокачествена продукция от първо представяне.
— Да съдействуваме за подобрение организацията на труда.
— Да възпитаваме социалистическо отношение към общонародната собственост у всеки член на нашия колектив.

2

— Системно да съобщаваме на събрания във всяка бригада, по радиоуредбата и в многотиражката за добри прояви на наши другари.
— Да изпращаме писма до семействата на изявили се работници, до училищата, където учат техните деца; похвалите, наградите на най-добрите да се отбелязват в трудовите книжки; при отчитането на съревнованието да се дава предимство при равни други условия на онези, които имат най-висока дисциплина; на примерните в труда и обществото по предложение на бригадата да се дава предимство при встъпване в школи, курсове и учебни заведения.

3

— Да утвърждаваме подходящ за труд и творчество дух в бригадите.
— Да укрепваме другарските взаимоотношения и взаимопомощ.
— Да поддържаме висока култура на работните места.

4

— При нарушаване на трудовата и обществената дисциплина от член на наша бригада цялата бригада доброволно да се отказва от получаването на част от премиите; на недисциплинираните членове в бригадата да не се предоставят карти за почивка; да даваме гласност на всяка лоша проява, а за онези, които системно нарушават нашите норми и са санкционирани, да пишем писма и до техните семейства; при определен брой закъснения или самоотлъчки, при системно неучастие и неактивност при изпълнение на насрещните планове колективът на бригадата да ги предлага за понижение в степен или разряд. Колективите на бригадите да предлагат санкции за бригадирите, които не могат да организират работното време на подчинените си, допускат лоша организация на труда, нарушават приетите норми от бригадите.

Но нека чрез страниците на списанието да дадем думата на някои от инициаторите и ръководителите на тази високопатриотична инициатива.

С КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД

Милчо ПАВЛОВ
заместник партиен секретар
на заводския партиен комитет

Българската комунистическа партия винаги е поддържала будно съзнанието на трудовите хора към въпроса на дисциплината и самодисциплината. Но с особена сила тя постави този проблем пред партийните организации и трудовите колективи след Десетия конгрес и Декемврийския пленум на Централния комитет. Защото големите задачи, начертани от тях, изискват от трудещите се дълбоко съзнание за дълг пред обществото. Те да проявяват активност и творчество, системно да обогатяват плодовете на своя труд за успешното изграждане на развитото социалистическо общество у нас.

В доклада си пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП др. Тодор Живков подчерта, че „главната функция на трудовия колектив е ефективното изпълнение на производствените задачи и непрекъснатото подобряване организацията на трудовата дейност на основата на здрава дисциплина и самодисциплина". Че в нея се крият огромни резерви — особено в сложната система на нашето съвременно обществено производство, когато трудът на един е свързан с дейността на още много други — за да стане родината още по-богата, да достигне нови висоти.

Ето защо още в самото начало ние високо оценихме подготовката за инициативата на нашите седем бригади. Подкрепихме я. Веднага взехме мерки за разгръщане на съответната масово-политическа работа, за създаване на подходяща социално-психологическа атмосфера. Насочихме вниманието си към по-големи грижи за издигане на обща-

Digitized by Google

та култура на низовите командири на производството, за повишаване на тяхната квалификация.

С най-активното участие на комунистите нашите 14 първични партийни организации, профсъюзните и комсомолските организации и групи извършиха обществена проверка във всички звена по проблема на трудовата дисциплина. Беше направен задълбочен анализ на причините за нейното нарушаване. Стигна се до преценка на поведението на всеки поотделно в труда. И се направи изводът, че е необходим комплексен подход към решаването на проблема. Иначе не можеше и да бъде. Та нали ставаше дума за един от най-действените фактори за повишаване на обществената производителност на труда. Решително да се подобри дейността на няколкохилядния ни заводски колектив за изпълнение на насрещния план през третата решаваща година на петилетката. Това да бъде постигнато, като всеки изпълнява производствения си график ритмично — всеки ден без изключение. Да не допуска закъснения, отсъствия без причина, неуплътняване на работното време. Да поддържа в образцов вид работното си място и машината, която му е поверена.

И по-рано нашият партиен комитет и първичните партийни организации полагаха големи грижи, за да има здрава трудова, технологична и финансова дисциплина. Държаха тези въпроси да бъдат в центъра на вниманието на обществените организации. Съвсем естествено и стопанското ръководство оценяваше нейното решаващо значение за изпълнение на производствените задачи, убеждаваше. Често издаваше заповеди. Макар че дисциплината бе определена и за един от най-главните показатели в съревнованието желаният резултат все не се постигаше. Някои започнаха да считат, че допусканите пропуски са едва ли не обективно явление, че нередовното идване навреме на работа от не малък брой работници, разтакаването, приключването по-рано на трудовия ден си има причини: много от работниците живеят в околните села и пътуват всеки ден, кооперираните доставки често ни тормозят с нередовното си пристигане...

Но сега нещата коренно се променят. Приетият кодекс за висока социалистическа дисциплина от седемте бригади има нови последователи в другите производствени и управленчески звена на завода. Почувствува се силата на неговото действие за по-добре организиран и производителен труд, за по-ритмично изпълнение на насрещния план както в количествено, така и в качествено отношение. Той съдействува и за комплексно приложение на икономическия механизъм, на вътрешностопанската сметка — за правилно съчетание между административните и икономическите методи на ръководство. Още повече се издигна заинтересоваността у всички работници, бригади, цехове от снижението себестойността на продукцията. И пряко, и косвено той насочва усилията към осигуряване условия да се пести трудът, да се създава научна организация на труда. Презърна се в сърцевина и на съревнованието. От една страна, като помага за повишаване на съзнателността у всеки участвуващ в него, от друга — да бъде създадена пълна система на контрол и отчитане на резултатите.

Естествено пътят, изминат през изтеклите три-четири месеца, не беше лек. Защото не ставаше дума да се приеме, да се поработи малко и отчете една временна инициатива. Не. Кодексът за висока социалистическа дисциплина е цялостна програма от мероприятия за по-нататъшно укрепване и заздравяване на реда в производството. Той е един от основните катализатори за добра организация и функциониране на управленческата система.

Към това са насочени и последните мероприятия, приети от заводския партиен комитет: за обмяна на най-ценния опит в приложението на кодекса; за среща на ръководствата на завода с бригадирите; за направата на мобилизиращи кътове и издаването на различни нагледни материали. Определени са срокове за обсъждане информация от профсъ-

Digitized by Google

юзната и комсомолската организация за по-нататъшното развитие на инициативата.

САМОЗАДЪЛЖЕНИЕТО И САМОКОНТРОЛЪТ

Димитър ДОНЧЕВ
герой на социалистическия труд — ръководител на монтажна бригада при трансформаторното производство

Как възникна нашата инициатива, в какво се състои нейната същност и кое е новото в нея? Отговорът на този въпрос е неделим от вдъхновението и ентусиазма, от вярата и убеждението, които създава у нас политиката на родната партия. Та нали във всяко нейно решение личи грижата за човека, всеки постигнат успех тя посвещава за благото на човека. Ето защо нашите дни са кръвно свързани с партийната повеля — непрекъснато да се повишава обществената производителност на труда.

Още когато изготвяхме нашия насрещен план, един от източниците на резервите ние потърсихме в дисциплината. Насочихме се към създаване атмосфера на висока социалистическа съзнателност. Сред най-важните въпроси, на които дадохме отговор, бе и този от какво най-много зависи да има отлична организация на производствения процес, да се създаде климат, в който всеки ще работи с желание. Дали това е административният ръководител или колективът?

Като се запознахме с различни форми и средства, използвани в това отношение от съветските ни другари, задълбочено анализирахме нашите условия, досегашния ни опит и решихме: административните мерки са едно — те са необходими, но не са достатъчни, за да бъде решен този проблем. Още по-силни, още по-действени от тях са високата лична отговорност, самозадължението и самоконтролът. Грижата за новото отношение към изпълнение на трудовите задължения да се превърне във всеобща грижа на целия колектив.

Да, вече не става дума за приемане мероприятия по изпълнение на дадена заповед от началника на цеха или директора на завода, а за кодекс с главно изискване „колективът решава — колективът заповядва". Ето защо целта е да се полагат непрекъснато грижи за неговото изграждане. Във всяка бригада и цех, всеки участък и производство да има всеотдайност и пълно единение на силите, да има траен интерес към една перспектива напред — да се увеличи производителността на труда и се подобри качеството на продукцията, да се решат редица социално-битови въпроси. Непрекъснато да расте грижата за усъвършенствуване и подобряване на квалификацията, за издигане на общокултурното равнище на всички.

Сега всеки член на седемте бригади, приели кодекса за висока социалистическа дисциплина, знае, че неговото изпълнение това означава: висококачествена продукция, култура на работното място, пълно уплътняване на работното време и използване на машините, социалистическо отношение към общонародната собственост, изпълнение на договорните и кооперираните доставки, непримиримост към нарушителите на производствения ритъм, поощряване на добрите прояви.

Ще разкажа и за някои по-конкретни неща, които провеждаме в нашата бригада. Сутрин 5 минути преди започване на работното време ние имаме оперативка, на която разпределяме задачите за деня. Тези 5 минути играят голяма възпитателна роля. Мобилизират хората за новия трудов ден. Преди повече от 1—2 месеца по един-двама души винаги закъсняваха. Но откакто действува инициативата — всеки да отговаря за собствената си и колективната дисциплина, няма закъснения за работа. Осемте трудови часа преминават в съревнование. Разбира се, не е толкова лесно отведнъж да се превъзпитат хора, които нямат добри трудови навици. След като им оказваме необходимата помощ, при повторно провинение имената

Digitized by Google

им биват записвани на „черната дъска". Потрети ли се пропускът — намесва се другарският съд, колективът.

Трябва да заявя, че първите стъпки са радващи. В резултат на повишения взаимоконтрол вече много по-добре се уплътнява работното време, по-добре се изпълняват дневните задания, резултатите в края на месеца по-ярко се открояват.

В това се изразява смисълът и съдържанието на инициативата на нашите седем бригади. И когато ние апелираме всички трудови колективи да се запознаят и според своите условия приложат кодекса за висока социалистическа дисциплина, то ние сме убедени, че протягаме ръка и на тях за другарство и взаимопомощ. С общи усилия да направим така, че да няма неизпълнени планове.

ОТГОВОРНОСТТА

Георги ГАВРИЛОВ
началник на цех „Бобинажен"

Характерен белег на нашето развитие сега са огромните успехи на науката и техниката, бързо влизащите в строя промишлени предприятия, внедряването на високопроизводителна техника. Ето защо и въпросът за трудовата дисциплина придобива неизмеримо по-голямо значение. Нейните изисквания вече не се свеждат само до взимане на мерки против нарушения, закъснения, напускане на работа преди изтичане на работния ден. Не. Основният белег за дисциплинираност вече е социалистическото отношение към труда, съзнателното участие на трудещите се в изпълнението на производствената програма. До много големи загуби например би довело всяко отклонение от конструктивната и технологична документация. Една единствена грешка при производството на най-дребен кооперирен детайл може дълго да замрази напълно произведени най-скъпо струващи машини. Но многократно повишената отговорност от друга страна повелява и грижите към производителите на блага непрекъснато да растат: да се подобряват условията за труд, непрекъснато да се обогатяват техните знания и умения, те да стават все по-квалифицирани. Чрез сплотяването им в здрав, дееспособен колектив да се възпитават в дух на висока съзнателност, самоконтрол и правилно отношение към производството.

Такива са нашите разбирания, убеденост. Затова ние веднага откликнахме на призива на седемте бригади. Обстойно обсъдихме задълженията, поети от тях, допълнихме ги с нови, които вече да отговарят не само за колектива на отделна бригада, а да имат действена сила за състава на един цял цех. Да обхванат специфичните страни на дейността ни в трите измерения — трудова, технологична и финансова дисциплина. По този начин направихме свой принос към чудесната инициатива.

Досега обикновено с дисциплинарните и други нарушения се занимаваше началникът на цеха. При по-големи провинения той търсеше помощта на цеховия профкомитет. Но този подход към повечето случаи не бе ефикасен. Повърхностното отношение към работата у някои не се премахваше, тъй като всеки сам отговаряше за себе си. Колективът не бе заинтересован от това дали провинилите се са наказани или не, макар че в много случаи се разстройваха дневните графици и загубите се компенсираха от съзнателните работници с полагане на извънреден труд. Особено ярко това се чувствуваше в бригадите и участъците, където заплащането на труда е индивидуално.

Но откакто кодексът за висока социалистическа дисциплина е в сила, се създаде атмосфера на нетърпимост към проявяваната преди безотговорност и разпуснатост от някой производственик. Сега той не отговаря сам за нарушението, което е направил, а и неговите другари от бригадата трябва да делят вината му, независимо от това дали заплащането на труда е индивидуално или колективно. Защото той вреди

Digitized by Google

не само на себе си, но и на целия колектив.

За да осъществим най-плодотворно инициативата, ние изградихме в цеха две комисии. В първата са включени партийният отговорник, началникът на цеха, профпредседателят и секретарят на комсомолското дружество. Нейната задача е не само да регистрира нарушенията и налага съответни наказания, но да взима предварителни мерки, да създава всички необходими условия, в някои случаи да провежда индивидуална работа, за да не бъдат те допускани. Бе въведен дневник, в който тя ежедневно отразява нарушенията. В края на всяка седмица на тази основа се издава бюлетин. Дава се гласност пред целия колектив за тях, призовава се към нетърпимост, за да не бъдат те повторени.

Задачата на втората комисия е да се грижи за изработване на мобилизиращи нагледни материали. Чрез мълнии, стършели, тревоги, предавания по заводската радиоуредба и използване на вестника да порицава лошите прояви и похвалява тези, които са за пример.

За да се почувствува ролята на самоконтрола от всеки член на трудовия колектив в цеха и бъде успешно изпълняван кодексът за дисциплината, бе прието решение да се налагат следните санкции при проявена недисциплинираност:

— Когато в дадена бригада повече от двама човека имат извършени нарушения, то бригадата като цяло се самонаказва с лишаване от целеви премии за месеца.

— Ако в даден участък повече от две бригади бъдат лишени от целеви премии, то и участъкът като цяло се отказва от тях, а на неговия ръководител се отнема персоналната заплата за този месец.

— Или пък ако в рамките на цеха повече от два участъка загубят правата си на премии, то и цехът като цяло не ги получава, а цялото негово ръководство се лишава от персонална заплата.

Поемането на тези условия поставя нови, много по-големи изисквания към началника на цеха, неизмеримо издига неговата отговорност. Та нали там където например се допускат престои в производството поради неосигурена от него добра организация, нарушаването на дисциплината е нещо обикновено. При новите условия от изключителна важност е умението му гъвкаво да ръководи колектива, да следи отблизо изпълнението на дневните графици, движението на материалите и кооперираните доставки. Разбира се, нашият опит недвусмислено сочи, че без системната помощ и действен контрол от страна на партийната организация, без авангардната роля на комунистите, а също така и много по-целенасочена активна работа на профсъюзната и комсомолската организация трудовият колектив не е в състояние да отговори на такива високи изисквания. В резултат на комплексния подход, на взаимодействието на всички фактори в цеха, дисциплината вече е крепка. Значително повишение има качеството на продукцията, намалено е до минимум текучеството на работната сила. Нашата увереност, че ще изпълним плана за третата година на петилетката е голяма. Сигурни сме, че достойно ще рапортуваме пред Партията, че сме удържали на дадената от нас твърда работническа дума.

РАВНОСМЕТКАТА

Вили ХРИСТОВ
шлосер и председател на профкомитета в отдела, произвеждащ инструменти и нестандартно оборудване

Първата задача, която си поставихме, бе много добре да разясним кодекса за висока социалистическа дисциплина в трудовия колектив. Всеки производственик и бригада да почувствува голямата полза от него. Сами да изготвят и приемат свои специфични условия.

Под ръководството на партийната организация фабричният профкомитет към отдела, трите профкомитета по производства и комсомолското бюро изготвиха и обсъдиха съответни мероприятия. След събранията по профгрупи, обсъждания за прие-

Digitized by Google

мане на кодекса се състояха и по участъци, цехове. Мина ден-два и той бе поставен на видно място в помещенията. Изградена бе и комисия със задача всяка десетдневка да прави пълен отчет на новия почин в отдела. Беше изработена специална „черна дъска" с разграфени полета, в която започна вписването на закъснелите, на отсъствуващите без причина. Всеки ден най-късно до 9,30 часа отчетничката предава бюлетина за присъствието на хората от отдела. После до 10,00 часа всички нарушения се нанасят на дъската.

Докато преди наказанията се определяха от бригадира, сега членовете на бригадата определят как провинилият се да бъде санкциониран. Те са много добре запознати с правата и задълженията, които имат при определянето на процента в зависимост от трудовата, технологичната или конструктивната дисциплина.

Какво се получи? Първия ден бяха закъснели 5 човека, втория — нито един, третия — също. А преди това редовно по над 5 души нарушаваха този показател.

От началото вече изминаха няколко месеца. Сега не ще се намери работник или служител, на който да не е пределно ясно, че понятието висока социалистическа дисциплина включва в себе си не само идване навреме на работа, че това е комплекс от конкретни изисквания към всеки член на колектива, към всяка бригада, участък, отдел. В резултат на тяхното спазване насрещният план за шестмесечието бе изпълнен 105,29 на сто. Средното изпълнение на трудовите норми в бригадата е над 150 процента. Освен вече съвсем единичните пропуски по спазването на работното време налице са и други постижения. Броят на отлично поддържаните съоръжения и работни места непрекъснато нараства.

Как постигаме това? Под ръководството на партийната организация административният ръководител и обществените организации непрекъснато повишават взискателността и отговорността за изпълнение на поетите задължения. Така например на ежедневните утрини петминутки се приемат и отчитат задачите. Всеки понеделник с участието на партийния секретар и някои членове на партийното бюро, на началника на цеха, профпредседателя и секретаря на комсомолското дружество се прави анализ на изпълнението на производствените задачи. А на десет дни административното ръководство и профкомитетът съвместно с ръководствата на бригадите приемат конкретни решения против нарушителите на дисциплината. Така например за три закъснения Стефан Коларов бе наказан с намаляване 3 процента на премията му за месец май, а Захари Емилов за три отсъствия без разрешение — с 15 на сто.

Последният ден от седмицата след приключване на работното време специално съставена комисия извършва преглед на всички машини, съоръжения и работни места. Срещу всеки инвентарен номер се поставя оценка: отлично почистена, добре почистена, лошо почистена и въобще непочистена. После за оставените в много добро състояние съоръжения се начислява плюс 2 процента премия, а за лошо и въобще непочистените съоръжения се отнема съответно толкова от премията. Протоколът, подписан от комисията, се оповестява, прави се достояние на целия колектив.

Всичко разказано дотук, сега заема съществено място в дейността на колектива от завод „Васил Коларов"... То е в основата и на провеждането в завода на ново социалистическо съревнование. Отговаря на повелята на Партията за непрекъснато издирване на резерви и повишаване обществената производителност на труда, за преизпълнение на насрещните планове, на грандиозната програма, начертана от историческия Десети конгрес на Партията и Декемврийския пленум на Централния комитет.

Digitized by Google

Комунистите в цеха

Ако всеки комунист, зает в сферата на материалното производство, стане организатор на социалистическото съревнование и изпълнява добросъвестно своя партиен и служебен дълг, ако всяка партийна организация действува дружно и целеустремено, тогава предприятията и производствените участъци ще се справят с напрегнатите насрещни планове през третата година на петилетката.

ИЗДИГАНЕ АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

В края на 1971 г. първичната партийна организация в производството за безшевни тръби в Кремиковци избра ново партийно бюро с енергичния секретар средния техник Иван Кръстев. Тогава колективът се разяждаше от текучество (средногодишно една трета от работниците се сменяха). Отсъствия, закъснения, самоотлъчки, лошо качество, ниска производителност на труда — ето кое цареше в този участък. А партийната организация вървеше след събитията, не ги изменяше, регистрираше ги. От година и половина обстановката е вече съвсем друга. Подобри се социалният състав на организацията. Приеха 11 нови партийни членове, най-достойните комсомолци, инженери, техници, а онези, които нямат качества, освободиха от редовете на Партията. Комунистите са на най-трудните участъци в производството. Те повишават своята квалификация. Непримирими са към своите недостатъци и тези на администрацията. Само 80 са партийните членове, но голяма част се превръщат в истински политически водачи на 700-ния колектив.

По инициатива на партийната организация опитни работници подписаха договор и обучиха 69 комсомолци. Комунистите водят активна политическа работа за утвърждаване любов сред младежта към труда и металургическия комбинат. Много от младежите повишават образованието си. Тържествено се приема всеки нов работник. Създават се условия да се изявява като творец. Посещават се новобранците в казармата, а на майките в отпуск по майчинство носят подаръци. В цеха работят 2 школи за разпространяване на новостите. В едната инженери от Съветския съюз преподават съветския челен опит на началниците на смени и майсторите, а в другата масово се обучават работници по производството на безшевни тръби. По предложение на комунистите въведоха съд на честта, повиши се ролята на работническото събрание. Прилагат се много други средства за борба с безстопанствеността, безотговорността, с нарушителите на трудовата и технологическата дисциплина. Безпричинните отсъствия почти изчезнаха.

Колективът извършва реконструкция, въвежда нови технологии, усвоява и добре стопанисва производствените мощности, които ще достигнат пълния производствен капацитет през тази година. За една година производителността на труда на едно лице от промишлено-производствения персонал нарасна от 34 хил. на 62 хил. лв. В края на петилетката колективът ще предаде над предвиденото 7200 тона тръби на стойност повече от 3 100 000 лева.

Първичната партийна организация в цеха е важно звено, където се събира и осъществява политиката на Партията. Като истински ор-

Digitized by Google

ганизатор на масите, пренася центъра на своята възпитателна работа в участъка на цеха, смяната, бригадата, решително повишава ролята на партийната група — душата на малкия колектив, негово циментиращо ядро. Създава и поддържа в колектива такава морално-политическа атмосфера, която позволява на хората да работят по-производително, да отдават своите сили и способности, утвърждава дух на творчество, организираност, взискателност.

Често говорим, че работникът е стопанин на цеха, стопанин на предприятието. На него са поверени основните производствени мощности. Той е главният създател на националния доход. Затова партийната организация създава обстановка за най-активно привличане на работника в ръководството и управлението на производството чрез участието му в работата на различни събрания, съвещания, заседания, при приемането на плана за социално-икономическото развитие на колектива. Навсякъде той изказва своите мнения, възражения, забележки. Работникът иска да бъде всестранно информиран. Това е наложително, но не навсякъде се прилага.

Участието на работниците в управлението се осъществява и чрез политическото им представителство, като нараства делът на заетите с физически труд в партийното и комсомолско бюро, в профкомитета.

На сегашния етап в условията на научно-техническата революция нараства ролята на партийните организации като политически ръководител на производствения колектив.

Какво може да предприеме партийният колектив, за да се подобряват стопанските резултати на цеха?

Наред с идейно-възпитателната работа за политическото изграждане на комунистите трудовият колектив решава и главните задачи за развитието на своето предприятие. Възглавява борбата за изпълнение на насрещния план, за овладяване новата техника и подобряване методите на управление на производството, разпространява челния опит. Партийната организация на цех в завод „Георги Димитров" — Шумен направи задълбочен икономически анализ на съществуващите производствени мощности и стигна до извода, че с реконструкцията и само с 800 000 лв. допълнителни вложения производството на фаянсовите плочки може да се увеличи с 30—40 на сто. Вместо да извършва ново строителство, администрацията прие предложението на комунистите, реконструира цеха и реализира над 3 млн. лева икономически ефект.

Партийната организация въоръжава комунистите и трудещите се с икономически знания, анализира дейността на производствения участък. предприятието, направлява и следи за реконструкцията и модернизацията на производството и преди всичко на всяко работно място, насочва правилно да се прилагат материалните и моралните стимули и изискванията на икономическия механизъм. Следи за най-икономично изразходване на труда, материалите, суровините. Отделя внимание за внедряване на научната организация на труда, за най-ефективно използване на проектните мощности. Оказва помощ на челниците и новаторите в производството, на бюрата за икономически анализ за разкриване на резервите в производството. Направлява цялата дейност по изпълнение насрещните планове за съкращаване сроковете на петилетката и получаване ритмично на висококачествена и евтина продукция. Съдействува за съставяне плановете за социалното развитие на колектива.

На комунистите не е позволено да се кичат с науката като с мода, а да я прилагат във всекидневието. Където тя липсва, там бурно вирее субективизмът, волунтаризмът.

В организационната и идеологическата работа повишаването на

Digitized by Google

научността на партийната организация се изразява в умението да вижда главните проблеми, да работи за тяхното решаване, да внася яснота, целенасоченост и перспектива в работата. Изучава обстановката, настроението и предложенията на трудещите се, организира изпълнението на собствените си решения, изучава и разпространява опита на най-добрите организации и използва всички ценности в досегашната дейност, прилага творчески опита на Комунистическата партия на Съветския съюз и на другите братски комунистически партии в социалистическите страни в своята област. Извършва анализ и разпространява всичко прогресивно, което се ражда в практиката на социалистическото строителство, в опита на ръководството на икономиката, на идеологическата и организационната работа.

Главното обаче в дейността на партийната организация остава прилагането на ленинските норми на партиен живот, подбора и обучението на кадрите, проверката и изпълнението на задачите, организаторската и идеологическата работа за възпитание на трудещите се и упражняване контрол върху дейността на административните и стопанските органи.

ВСЕКИ КОМУНИСТ — АКТИВЕН БОЕЦ

В доклада пред Десетия конгрес на БКП др. Т. Живков изтъква, че чрез комунистите Партията се свързва с масите, получава информация за настроенията на трудещите се, изучава тяхното мнение за своята политика и техните критични бележки и настроения. Посредством комунистите Партията формира политическата обстановка, бори се срещу отрицателните явления, разяснява своите замисли и мероприятия, възпитава, организира, води масите. От своя страна трудещите се съдят за политиката на Партията не само по решенията на конгресите и пленумите, но и по моралния облик, поведението и дейността на тези, които са всекидневно с тях, на партийните членове.

На комунистите са присъщи такива забележителни качества като сплотеност, идейна устойчивост, висока съзнателна дисциплина, безгранична преданост към делото на комунистическото строителство, готовност да отдадат своята енергия, знания, опит в онези участъци, където е най-трудно и сложно. Да, почетно и отговорно е човек да е в редовете на Партията! Той няма никакви привилегии освен една — повече от другите да дава за общото дело. По-добре, отколкото другите, да се бори и труди за неговото тържество. Той няма никакви особени права, освен едно — да бъде навсякъде за пример. И той остава морално удовлетворен, когато може да даде положителен отговор пред своята съвест. Всичко ли давам, за да оправдая високото звание комунист, доверието на Партията, да бъда в авангарда? Боеспособността и силата на Партията зависят от боеспособността и изявата на всеки комунист.

Оттук произтича нуждата от самооценка, доколко изпълнява своите задължения и с делата си усилва влиянието на Партията, какъв е приносът му в общото дело. В диалога комунистът инж. Христо Джонгозов казва на друг комунист: „Ето аз проектирах и изградих част от Кремиковци, язовири и други големи обекти на страната. Но сега като че ли не давам според моите възможности на обществото. А ти като висш служител какво даваш сега и какво оставяш на поколенията?“ Ето какво значи всеки да попита себе си, да потърси своето място.

Какво е отговорност? Идейна убеденост, революционна страст и непримиримост, умението да увлечем безпартийните в изпълнението

Digitized by Google

на партийната програма и на решенията на своята организация, пла на на цеха. Чувството за отговорност означава да се преодоляват за дръжките, препятствията по пътя на целта и преди всичко най-строг съблюдаване на партийната и държавната дисциплина. Партийните организации направляват възпитанието на чувство за отговорност та ка, щото най-малкото нарушаване на Устава, на държавната и трудо вата дисциплина, отклонение от партийния дълг и морал и особено от административните, стопанските и партийните дейци да не остават без внимание на партийните и държавните органи, без да се осъдят от обществеността.

Отговорността нараства заедно с мащабите на новите задачи, кои то Партията поставя и особено след Декемврийския пленум. Сега са заложени честта и престижът на комунистите как ще осъществяват с цялата нация тази грамадна програма. Но ако има наличие на безпорядък тук и там, на безотговорност и безнаказаност, това може да се квалифицира като проява на дребнобуржоазна разпуснатост и анархия. То може да се допусне там, където няма истинска взискателност, където комунистите се суетят, вдигат безпомощно ръце, отнасят се към своята работа с формализъм, с хладнокръвно равнодушие, без интерес, бюрократически.

Комунистът се отличава със своята активност. Където и да е — в цеха, на улицата, у дома, навсякъде той си остава комунист — деен, инициативен, човек на делото, а не пасивен зрител. За него се съди само по делата му. Партията жигосва онези, които само говорят, а работа не вършат. А такива качества като съзнателност и активност не са абстрактно понятие. Те се проявяват в отношенията към хората в изпълнението на задачите, в изявата на поста, на който се намира комунистът. Но ако само одобрява политиката на Партията, гласува решенията и плаща членски внос, това не е критерий за боеца, а за наблюдател в динамичния ни живот. Следователно негов дълг е най-активно да участвува в обсъждането и вземането на решение и преди всичко за неговото реализиране в живота. В първичната организация правилно постъпват, когато критикуват не само онези, които не изпълняват, но и тези, които работят под своите възможности, без напрежение, без мобилизация на силите и им липсва достатъчно инициатива. И колкото е по-активен комунистът и с чувство за отговорност се отнася към своя дълг и партийни задължения, толкова са по-големи успехите на партийната организация в икономиката и възпитанието на трудещите се.

С изучаването на марксистко-ленинските идеи и решенията на Партията нараства съзнателността и творческата активност на комунистите. Но това става само когато идеите се трансформират в знания, знанията в убеждения и последните в дела. Може наизуст да се знае азбуката на комунизма, но ако тя не лежи на сърцето, партийният член ще бъде само един дърдорко, а не боец. Ако иска обаче да живее като комунистически боец, той се опълчва с цялата си страст срещу тези, които са носители на недостатъците, които спъват движението напред.

Личният пример, вдъхновеното трудолюбие, самоотвержеността — ето черти на авангардната сила на комуниста. Ако партийната организация най-ефективно използва енергията, опита, знанията на комунистите, ще утвърждава както своята авангардна роля, така и тази на партийния член. Авангардна роля в производството е имало у нас всякога, но днес се допълва с ново съдържание: комунистът постоянно се учи и усъвършенствува своята квалификация, а това означава, че върви в бързея на техническата революция, усвоява нови технологии, нова организация на труда, усвоява бързо новите мощности, новата техника.

Digitized by Google

Движението, зародило се в завода за селско машиностроене „Г. Димитров" — Русе — всеки комунист да има личен комплексен план за увеличаване производителността на труда и съкращаване сроковете на петилетката, е пример как на дело може да се насочи неговата енергия. Става дума за приемане от всеки на допълнително задължение да даде далеч повече продукция от предвиденото, да расте производителността на труда. Личният план на работника за петилетката и годината — това е частица от изградения насрещен план на колектива. Над тридесет хиляди — 90 на сто от работниците на Русенски окръг — се включиха в движението на комунистите новатори.

Ролята на инженера, техника, служащия многократно нараства. Съединяването ума на научния работник, конструктора, началника на цеха, технолога с изобретателната сръчност, опит и умение на изпълнителя работник — ето същността на съединяване на техническата революция с жизнеността на нашия строй — цел, провъзгласена на Десетия конгрес на БКП.

Когато партийната организация и администрацията създават най-благоприятни условия за повишаване коефициента на полезната работа на специалиста като технолог, организатор и командир на производството и утвърждават неговия авторитет, тогава успешно се извършва реконструкцията, внедрява се нова техника и технология, усвояват се проектните мощности, премахва се ръчният труд, расте обществената производителност на труда, реализират се икономии, произвежда се повече и по-евтина продукция.

Комунистът, на който участък да се труди, проявява особена настойчивост, взискателност, целеустременост. Той е борец за изпълнението на плановете, разяснява и пропагандира техния смисъл и значение, организира масите, носи пълна отговорност за участъка, в който работи.

Обаче за съжаление има комунисти и някои ръководители, които твърде много критикуват. Гледаш го — около него няма порядък, а в същото време иска другите да въвеждат ред. Всички недостатъци се отнасят за другите, а той винаги търси обективни причини — снабдяване, обединение, управление, партийно бюро, директор. Критикува, а не подкрепя критиката с дела, с добра работа, да почувствува колективът, че той именно носи отговорност за участъка.

Има и друга категория. Много обещават. След критиката признават, че са виновни, минава време, а няма промени в делата им. Не изпълняват насрещните планове. Отнасят се с голяма лекота към обещаната дума. Ако това е лошо за изпълнителите, още по-лошо е, когато няма съчетание на думите с делата на ръководителите.

Има и така наречените наблюдатели, които проявяват безразличие. На събрание стоят безучастно в ъгъла, все таят нещо в себе си и ако им се възложат задачи, изпълняват ги без ентусиазъм (формално). Не се изявяват като политически дейци. Сблъскват се с недостатъците и отрицателните явления и дават вид, че нищо не забелязват. „Това мен не ме засяга — нека друг да отговаря — директорът, началникът на цеха, бригадирът, секретарят, градският комитет." Ако надникнем в делата му — сивота и пълна празнота. Партията не приема пасивност и равнодушие. Ако си комунист, не можеш да вдигаш безпомощно ръце и да пасуваш пред трудностите, а да бъдеш съзнателен боец в името на партийната правда и народа.

Как да се постъпва с тази категория? Членовете на градския комитет във Варна установиха личен контакт с неактивните комунисти в големите заводи — решаващите за икономиката на града. Там се водят откровен разговор. С цялата принципиалност се напомня на всеки за неговия дълг — какво дава и какво получава от обществото. Опо-

Digitized by Google

знават се слабите и силни страни. Вниква се в душата на комуниста, разкриват се негови мисли, подбуди, идеи, предложения, с конкретен подход се подтиква тяхната активност.

Действена форма за развитието на трудовата и политическата активност на комунистите е изслушване съобщение за тяхната дейност на събрание на партийната организация, партийната група и заседание на партийното бюро. Съобщенията се правят по разнообразни въпроси — спазване на Устава, как се изпълняват конкретните поръчения за работата в профсъюзните, комсомолските организации и комисиите за народен контрол, за обучението и възпитанието на децата и др. Там където се извършва предварителна подготовка както от организацията, така и от комунистите, събранията минават при голям интерес, в обстановка на другарска заинтересованост, строга взискателност и способствуват за отстраняване на недостатъците и повишаването на активността им. Обратно, където по този въпрос се отнасят формално, не се постига целта и не се помага на комунистите да станат активни, съзнателни проводници на политиката на Партията.

ПАРТИЙНИЯТ КОНТРОЛ

Активността на комунистите спомага на партийната организация в цеха по-добре да упражнява правото на контрол върху работата на администрацията.

Контролът повишава отговорността на кадрите за изпълнение на възложените задачи. Принципиалната взискателност предпазва от грешки, не оставя място за благодушие, безразличие, всезнайство и себелюбие. Първичната партийна организация не може да заеме позиция на страничен наблюдател, когато в предприятието, цеха, участъка, в бригадата и смяната лошо използват резервите, нарушават държавната и трудовата дисциплина, не се изпълнява насрещният план по всички показатели. Или съществуват факти на недобросъвестност, фалшификация, измама на държавата. Неотдавна на партийно събрание подложиха началник на цех на справедлива критика за неговата безстопанственост, безгрижие, пренебрежително отношение към работата, неразкриване на резервите. Дадоха му срок, но той не се поправи и партийната организация настоя да бъде освободен от заемания от него пост. Администрацията уважи становището на комунистите и замени началника на цеха с опитен технолог и авторитетен организатор на колектива.

Колкото повече се разширява и задълбочава контролът, толкова повече нараства отговорността и ролята на партийния колектив като боеспособна самодейна организация. Усилва се въздействието на партийните членове върху дейността на избраните от тях ръководства. Посилно и конкретно се изявява и развива вътрешнопартийната демокрация. Бележи ръст активността и инициативността и творческата зрелост у комунистите. Контролът на партийната организация е ефикасен само когато е конкретен, основан на дълбок анализ на състоянието на цеха и работата на ръководителите. Как се изпълнява планът, разкриват ли се резервите, има ли икономии, увеличава ли се производителността на труда, съчетават ли се интересите на личността с колектива, реализира ли се планът за социалното развитие, доколко далновидно се ръководи и управлява участъкът и стопанският деец изявява ли се като възпитател на колектива. Комунистката Симеонка Русинова, началничка на чугунолеярния цех в ж. п. завод „Г. Димитров", е опитна специалистка. Отнася се с чувство за отговорност към изпълнението на партийните решения и като възпитател на колектива. В

Digitized by Google

партийната организация се държи като равен с равен. Отчита се за делата си, но в същото време е непримирима към своите слабости и тези на комунистите. Внимателна, сдържана, вслушва се в критиката и предложенията на партийната организация. Компетентно и с успех ръководи цеховия колектив.

За съжаление има и друг случай. Директор на предприятие не уважава решенията на партийната организация, размества, назначава, уволнява комунисти, без да се съветва с бюрото, не се отчита за делата си и по същество обезличава организацията, а висшестоящият партиен орган нехае... Пита се тогава, с кого управлява колектива този самовластник?

Партийната организация не само иска от стопанския деец, а и му помага да отстранява недостатъците. Контролът не е надзор, опекунство, а действена помощ за мобилизиране на хората, за премахване на трудностите и създаване творческа обстановка в колектива. Усилването на контрола върху администрацията не намалява нейните права, не отменя принципа на единоначалието, а в същото време ръководители и комунисти работят ръка за ръка, защото в първичната организация има простор за съвместна творческа работа за всички.

При разглеждане на кадровите въпроси и оценяване дейността на стопанските ръководители партийните органи се считат с мнението на комунистите. Гласността и тяхното участие в осъществяването на кадровата политика е проверен метод за избягване на субективизма, роднинството и приятелството при подбора и издигане на дейците. Тогава и ръководителят повече държи на доверието на партийната организация, на колектива и преди всичко при вземане на важни решения сверява своето мнение с разсъжденията на опитните хора, с комунистите.

С кого обикновено се съветва стопанският ръководител, когато решава сложните производствени проблеми, мобилизира и възпитава хората? Преди всичко със секретаря на партийната организация, с комунистите, където има терен за изява на всеки комунист.

* * *

Издигане ролята на партийните организации в цеха е първостепенно задължение на партийните органи. Най-добри резултати се получават, когато членовете на окръжния и градския комитет прекарват продължително време сред комунистите, водят личен разговор с тях, разясняват и организират изпълнението на партийните решения, съдействуват за повишаване боеспособността на всеки комунист и възпитанието на трудещите се, оказват помощ за изпълнение насрещния план за 1973 г. по всички показатели, разкриване на резервите и съкращаване сроковете на петилетката.

Лако ПАВЛОВ

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ НА ЖИВОТНОВЪДСТВОТО

Директивите на Десетия конгрес на Партията за социално-икономическото развитие на страната през шестата петилетка поставят пред селското стопанство задачата: да задоволи по-пълно потребностите от месо и други животински продукти. Увеличаването на производството на месо, мляко, яйца и вълна е едно от главните условия за по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на народа, предвидено в Декемврийската програма на ЦК на БКП.

За да се осъществи тази цел, партийните решения предвиждат да се създава модерно развито животновъдство на базата на специализацията, концентрацията и интензификацията, за което да се изграждат крупни животновъдни ферми, да се използва рационално съществуващата материална база, като се реконструира и модернизира, за да се прилагат в нея съвременни технологии; да се укрепва фуражната база, като се повишават добивите и се осигурява производството на пълноценни комбинирани фуражи. Това са онези подстъпи, овладяването на които ще осигури да се постигнат поставените за петилетката задачи: средногодишното производство на месо да се увеличи със 17 на сто, на мляко — с 15 на сто и на яйца — с 19 на сто в сравнение с постигнатото през 1966—1970 г.

Сега, когато изтече първото полугодие и половината от шестата петилетка, преценяването на темповете на развитие в отрасъла, на равнището на политическата и организаторската работа е повече от наложително! Още повече, че някои от отчетните оперативни показатели будят основателно безпокойство. План-графикът за изкупуването на животинската продукция в страната през полугодието е изпълнен: 100,3 на сто за месото, 96,4 на сто за млякото и 101,6 на сто за яйцата.

Благодарение на взетите мерки за осигуряване на необходимия брой животни, на подобреното им хранене и гледане, на по-добрата работа с кадрите от фермите и особено на контрола и взискателността към тях седем окръга: Варненски, Ловешки, Михайловградски, Софийски, Старозагорски, Хасковски и Ямболски изпълниха план-графиците си и по трите показатели — месо, мляко и яйца.

Не изпълниха план-графика нито по един показател пет окръга: Врачански, Пернишки, Разградски, Силистренски и Толбухински. В тези окръзи мерките, които се вземат, все още са недостатъчни, за да се увеличи продукцията от животински произход.

За да се преодолее изоставането и се осигури успешното изпълнение на плана за изкупуване на животинската продукция за страната, още през близките месеци биха могли да се приложат от страна на стопанските дейци и специалисти в ТКЗС и АПК конкретни допълнителни мерки. Наред с това усилията на първичните организации и на

Digitized by Google

партийните групи във фермите, грижите на общинските и районните комитети, вниманието на съветите на партийните секретари в АПК е целесъобразно да се насочат към:

— контрол за осигуряване на необходимите животни и подобряване режима на храненето и гледането им;

— създаване на по-добра организация на работа във фермите, на подходящи битови и производствени условия за животновъдите; привличане на млади и опитни кадри;

— вземане на мерки да се предава първокачествена продукция и не се допуска отклоняването ѝ за други цели;

— решително да се подобрява ръководството и организацията на съревнованието между фермите и отделните животновъди; да се повишава контролът за спазването на трудовата и технологическата дисциплина.

Не бива да се изпуска предвид, че месеците юли и август са от решаващо значение за производството на мляко и яйца и всяко подценяване на тези мерки ще се отрази неблагоприятно върху изпълнението на годишния план, а оттук и да се компенсира неизпълнението по някои натурални и качествени показатели от миналите две години.

Тази повеля напоследък става все повече сърцевина на дейността на партийните органи и организации в окръзите, както и на много от първичните организации и партийните групи в производствените единици, на всеки комунист, зает във фермата или във фуражното производство.

* * *

Действително сега у нас се извършва огромна политическа, организаторска и практическа работа за по-нататъшната интензификация на животновъдството. Няма окръжен комитет на Партията, който да не е разгледал проблемите на този отрасъл поне един път през годината на свое заседание или на специален пленум. Много от тях имат разработени цялостни програми за развитието му. Вземат се решения и от общинските и районните партийни комитети, и от съветите на секретарите на ОПК. Води се на отчет работата на стопанските ръководители и специалистите. Прилагат се и оригинални форми на въздействие и диференциран подход.

На разширен пленум на ОК на БКП — София през пролетта на т. г. наред с анализа на причините за някои неблагополучия в храненето и отглеждането на животните и производствено-битовите условия във фермите бе показан филм пред партийния и стопанския актив за състоянието на говедовъдството в окръга. Той илюстрира критичните бележки в доклада и извади на обществен показ всички недостатъци, с които се примиряваха някои от ръководителите и специалистите. Последваха проверки и се оказа конкретна помощ на много стопанства. Сега в Софийски окръг се води на широк фронт успешна борба да се осигури предвидената животинска продукция по всички показатели.

На съвместно заседание на бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС в Благоевград бе решено от първи октомври м. г. до 30 април т. г. в окръга да се проведе обществен преглед за подобряване състоянието на животновъдството. Прегледът въвлече в активна работа партийните и стопанските кадри, специалистите и животновъдите. Той разкри редица нерешени въпроси и позволи да се вземат действени мерки за превъзмогване на недостатъците особено по осигуряване на необходимите животни. В свое заседание в края на април бюрото на ОК на БКП оцени работата и реши тази конкретна форма за помощ да продължи до края на 1973 г. Окръгът изпълни 109,6 на сто план-графика за месото през първото полугодие.

Бюрото на ОК на БКП в Бургас възложи на отделите „Организационен", „Селскостопански" и „Пропаганда и агитация" да направят през второто тримесечие на т. г. задълбочен преглед на състоянието на политическата и организаторската работа на ППО и партийните групи в животновъдството, като това се свързва с оценка на трудовата и технологическата дисциплина в този важен отрасъл. За настъпилите положителни изменения може да се съди и от изпълнението на план-

Digitized by Google

графика за изкупуването на животинска продукция, който показва 102,6 на сто за месото и 104,7 на сто за млякото.

Такива грижи за още по-активна и целенасочена дейност на партийните органи и организации, на стопанските дейци и специалистите, за да се мобилизират силите на животновъдите, се полагат и в Ловешки, Варненски, Старозагорски, Ямболски и Хасковски окръг.

Наред с това тук и там в АПК, стопанствата и фермите на отделни окръзи, както се изнесе и на националното съвещание по животновъдството през април т. г., се допуска още подценяване или пък не е изживян напълно формалният подход в отношението към голямата задача. А това води до невземане на своевременни и конкретни мерки, за да се преодолее изоставането в производството и продажбата на животинска продукция, най-вече на кравето мляко?! От друга страна срещат се и такива стопански дейци и специалисти, които не проявяват достатъчно желание да преодолеят инерцията, работят без ентусиазъм и с принизено чувство за отговорност. И едва когато някъде план-графикът застрашително изостане, те бият тревога или създават нервна обстановка, като прибягват до по-твърди мерки и палиативни средства. Това показва отново, че в животновъдството всеки успех може да се постигне с много труд, грижи и творчески подход, за да се реши преди всичко въпросът за правилното хранене и гледане на животните. И още нещо, когато се вземе под партиен контрол още самото разпределение на плана, създава се обстановка за преодоляване на психологическите бариери, изучават се тенденциите и не се губи ориентация в перспективното развитие.

Втората слабост се корени в недостатъчно конкретната работа с отделните АПК и стопанства, пък дори и с всяка животновъдна ферма. Много дейци и органи са свикнали обикновено да разглеждат състоянието на отрасъла и на подотраслите му като цяло, а все още не могат да преодолеят инерцията на средните резултати. Доволни са, когато окръгът или АПК изпълняват плана, без да се интересуват повече за личния принос на отделното звено, на всеки от тружениците. Ето защо наред с първенците животновъди, с упоритите или дръзновените борци за изпълнение на партийните задачи, срещат се за съжаление някои инертни ръководители или пък такива, които се вживяват или примиряват със слабостите. Нямат стремеж или не могат да излязат от коловозите на рутинерството и изостават. Това налага и МЗХП, и окръжните партийни и стопански ръководства да водят конкретна работа с изоставащите, защото не може да се търпят повече контрастните различия в продуктивността, постигната от отделните АПК, стопанства и ферми.

Миналата година Русенски окръг изпълни изцяло плана за животновъдството, а за полугодието и план-графика за изкупуването на животинска продукция по два показателя, а в същото време: Врачански, Пернишки и Толбухински окръг години наред не изпълняват плановете си за някои животински продукти и имат ниска продуктивност.

Главното обяснение за това изоставане и за различията често пъти дори и в съседни административни и производствени единици при сходни природни условия, организация, породи и методически указания е слабото изучаване на научните постижения и несвоевременното прилагане на челния опит в практиката.

* * *

Кои са факторите, спъващи по-нататъшния прелом за увеличаване количеството и за повишаване качеството на животинската продукция? Как трябва да се подхване работата, за да може в действителност третата година от шестата петилетка да се превърне в решителна за из-

Digitized by Google

пълнението и преизпълнението на плановете по всички показатели и в животновъдството?

Наред с решаването на стратегическите задачи на животновъдството сега целта е да се спре вниманието на задачите на деня, както и на всички програми и мероприятия, които са разработени за преизпълнението на насрещния план. Необходимо е партийните органи и организации и стопанските ръководства да положат грижи за производството на фураж, за подобряване на материалната база във фермите, за строгото спазване на технологическата дисциплина, за разкриването на резервите и в личното животновъдство!

Най-важната и актуална задача е борбата за осигуряване на необходимия фураж за животните. У нас в много окръзи вече се получават високи добиви от **царевицата.** Въпреки това необходимото количество царевично зърно се осигурява трудно. Това се дължи преди всичко на слабата планова дисциплина, поради което всяка година не се засяват определените площи, както и на недостатъчното използване на поливните съоръжения.

Една от основните причини за незадоволителното състояние на производството, прибирането и съхранението на **тревните и сочните фуражи** е лошото ръководство и организация на работа. Тя започва още от планиращите органи, които са превърнали тези култури фактически в балансиращи. По-нататък веригата продължава през лошата агротехника, ненавременното прибиране и некачественото съхранение на продукцията, недостатъчните грижи и контрол на партийните органи.

Полевъдните бригади, на които обикновено е възложено да осигуряват и фуражното производство, нямат голяма заинтересованост от него. Защо? Стопанската сметка ги ориентира към останалите култури, общата продукция от които надхвърля два-три пъти постъпленията от люцерната или пък от фуражната царевица. Ето защо належащо е вече създаването на животновъдно-фуражни бригади. Това по същество е вертикално интегриране на два отрасъла, водещият от които е животновъдството!

По такъв начин в една производствена единица ще се съсредоточи производството на фуража и на животинската продукция. Разбира се, целесъобразно е тези бригади да притежават необходимата техника, за да могат да решават в срок и качествено всички въпроси на производството, а вътрешностопанската сметка да се изгражда на базата на получената животинска продукция, т. е. въз основа на крайния стоков продукт. С това се преминава към един по-висш етап на организация.

Наред с организационното подобряване на работата сега на преден план трябва да излязат грижите за доотглеждането и прибирането на фуражните култури. Сега е моментът да се поведе борба за цялостното прибиране, съхранение и оползотворяване на **грубите фуражи** (царевичак, слама и др.). Превърнати в целодажбени смески чрез прибавяне на карбамид, люцерново брашно и малки количества концентриран фураж, те се превръщат в пълноценна храна за преживните животни. Използването на този резерв води до решаването на фуражния проблем като цяло, защото има възможност почти всичкият концентриран фураж да се насочи към изхранване на птиците и свинете.

Развитието на високоинтензивно животновъдство е немислимо да става главно и единствено на базата на традиционното изхранване на фуражите. Затова у нас се разви промишленост за производството на белтъчни биоконцентрати и на комбинирани фуражи. **Фуражната промишленост** обаче следва да вземе практически мерки за производство на пълноценни смески. Мерки трябва да вземат и главните потребители на фуража — АПК, които или не произвеждат част от компонентите, или ги задържат и изхранват едностранчиво на животните. И тази година фуражните заводи няма да получат необходимото им люцерново брашно!? Някои АПК отказват да сключат договор и не предават люцерновото брашно на фуражната промишленост.

Digitized by Google

Все още ДСО „Фуражна промишленост“ изпълнява предимно обемно плана, слаба е технологическата и плановата дисциплина на фуражните предприятия; те продават непълноценни смески, а често в някои от тях се вършат и нарушения.

Проверката на Комитета за държавен контрол установява тази година, че във фуражния завод в гр. Толбухин се заменят едни суровини с други или пък не се влагат и това не се отразява в дневниците на цеховете и качествените удостоверения. По този начин през първото тримесечие животновъдството е ощетено с 294 414 лв.

Необходимо е час по-скоро да се набележат и най-важно да се провеждат комплексни мероприятия, за да се превърне фуражната промишленост във важен лост за развитието на животновъдството!

В борбата за повече месо, мляко, вълна и яйца фуражът е изключително важен, но не и единствен фактор. Днес въпросът за високопродуктивната порода, за технологията на отглеждане на животните придобива голямо и актуално значение, той се превръща в критерий за интензификацията на отрасъла. У нас технологиите в животновъдството са общо взето изяснени. Те вече са високоефективни и сега един зает произвежда два-три пъти повече продукция, отколкото при старите методи.

Новите технологии обаче трябва да се въвеждат етапно, успоредно с използването на съществуващите. Модернизацията и реконструкцията на старите сгради представлява още важен източник и резерв за животинска продукция. В това отношение заслужава отново да се припомни опитът на Търговищки окръг. В какво се състои той?

Въпросът за интензификацията на животновъдството се разглежда още преди три години на съвместен пленум на ОК на БКП, ОР на БЗНС и сесия на ОНС, след което в резултат на задълбочени проучвания се пристъпи към преустройството на старите животновъдни сгради, като се използват всички производствени мощности. Прилагането на търговищкия опит се налага и от факта, че сега у нас материалнотехническата база в животновъдството е недостатъчна: в говедовъдството не достигат 114 000 места, в овцевъдството те са 785 000, в свиневъдството — 225 000, а при птиците — 534 000.

За да се прояви ефективността на една технология, естествено са необходими: подготовка на кадрите и възпитателна работа, за да се спазва строго съответната дисциплина от страна на ръководителите, специалистите и изпълнителите. А това е нелек и сложен комплекс от взаимно обвързани фактори, пренебрегването на който и да е от тях води до отрицателни последици.

Високата ефективност на една технология може да се прояви, когато тя се приложи при стабилно здравословно състояние на животните

При внедряването на промишлените технологии се групират на едно място, често пъти в едно помещение, голям брой животни. Ако не се спазват ветеринарните наредби и изисквания, при тия предпоставки опасността от проникването на заразни и паразитни болести е много голяма. Сериозен проблем представлява и безплодието на някои видове животни.

Това показва, че като се прилагат промишлените технологии, трябва да се държи строга сметка за обекта, върху който се прилагат — животните. Оттук и необходимостта за издигане на професионалната дисциплина сред специалистите, за повишаване квалификацията на животновъдите, за строго спазване на закона за ветеринарно дело и ветеринарните наредби от всички ръководни органи.

Въпреки че има партийни и правителствени решения, все още у нас въпросът за развитието на личното животновъдство е подценен. Трябва да отбележим, че и проблемът за личното животновъдство е също държавен въпрос, тъй като от него се задоволява част от потребностите на обществото с хранителни продукти. Общинските партийни комитети най-добре могат да преценяват дали неговото развитие е в съответствие с поставените задачи, дали не се подценява то на практика от някои стопански ръководители. Без правилното решаване на въпроса за личното ползуване, за фуража, семената, торовете и разплодните животни, без ветеринарна помощ от страна на стопанствата, личното животновъдство не може да съществува. Ето защо за неговото развитие носи отговорност всеки стопански и партиен ръководител на село.

Digitized by Google

• • •

Съветите на секретарите на ОПК в АПК, районните комитети и останалите партийни органи би следвало критично да огледат своята работа, тъй като не навсякъде се осъществява действено партийно ръководство на този важен отрасъл.

Създава се вече навик да се разглеждат въпросите за развитието на животновъдството само в определени периоди: през есента — относно подготовката за презимуването; през ранна пролет — за изхранването. В плановете на някои ОПК и ППО за периода април—септември почти не се набелязват политически и организационни мероприятия в областта на животновъдството, а цялото внимание се съсредоточава в растениевъдството и другите дейности. Това изпускане на решаващите за работа в животновъдството моменти дава своето отражение главно през зимните месеци, когато всички констатации и мерки имат минимален ефект.

Сега вече са известни количествените и качествените показатели в изпълнението на насрещния план за всяко животновъдно предприятие, за всяка ферма през първото полугодие. Очертават се и тенденциите за целогодишното изпълнение. Ето една реална основа, която може да послужи, за да се даде партийна оценка на работата на комунистите в този отрасъл. Оценка би следвало да се даде от съвета на партийните секретари за най-отговорните ръководители на комплекса и да се продължи от всички партийни органи за всеки комунист — бил той изпълнител или ръководител. Изводите от полугодието могат и следва да станат отправна точка в работата за изпълнение на годишния насрещен план.

Известно е, че през лятото част от животните преминават на пасищно отглеждане и животновъдите се откъсват от селищата. Това още повече налага партийно-политическата работа да се пренесе по-близо

Новости

По-голяма ефективност на фуража

Още с образуването на АПК „Тракия"— Пловдив бързо се разработиха програмите за бъдещото развитие на животновъдството — за неговата концентрация и специализация, за преустройството на сградите съобразно технологическите процеси, които ще се прилагат. Особено внимание бе обърнато на повишаването на средната продуктивност от животните и по-специално в млечното говедовъдство. Организираха се редица срещи и съвещания за обмяна на опит. Стремежът на редица ръководители и специалисти бе да разкрият допълнителни резерви за повишаване на млеконадоя и снижаване себестойността на добитото мляко.

В този процес на творчески издирвания председателят на АПК Христо Серкеджиев подхвърли идеята да се създадат условия за производството на бирена мъст, като за целта се използва обикновеният ечемик и приложи технологията на пивоварството. Изгради се творчески колектив в състав: председателят на комплекса, зам.-директорът на предприятие „Животновъдство и фуражопроизводство" д-р Стоян Евстатиев и главният инженер на пивоварната фабрика „Каменица" Дамян Дамянов.

Известно е, че кравите поемат охотно бирената каша и в следващите дни бързо повишават млечността си. Но тъй като тази каша е съвсем недостатъчна и не може да се осигури, възниква мисълта да започне нейното производство в АПК. Пресмятанията обаче показват, че за да се задоволят наличните 6000 крави, са необходими значителни капиталовложения. Поради това се залавят да проучат кой е този фактор в бирената каша, който стимулира отделянето на млякото; може ли да се произведе при по-опростена технология?

Анализът на състава на бирената каша показва, че нейната хранителна стойност не е така висока и че не в количеството се състои стимулирането на млекоотделянето. Във кравефермите на с. Стряма, Труд, гр. Съединение и Правище се пристъпи към подхранване на отделни групи крави с различни компоненти от отделните фракции на пивоварното производство. Едни бяха подхранвани с малцови коренчета, други с изсушен след покълването му ечемик, трети с бирена мъст. Изненадващ бе

Digitized by Google

до малките и разпръснати колективи. На пасищата и летните лагери следва често да отиват партийните и стопанските ръководители и специалистите. Там е сега мястото за изнасяне на политически информации, за запознаване колективите с новите задачи, с успехите на техните колеги от съседните стопанства. Редно е да се помисли и задълбочено обсъди усъвършенстуването на организацията на партийната работа в този отрасъл.

В отделни стопанства на много АПК не са още изградени ППО в големите ферми или към отрасъла животновъдство, а в някои от малките ферми няма партийни групи. Комунистите, които работят там, членуват най-често в сборни първични организации или в териториалните партийни организации. В тях обаче проблемите на отрасъла съвсем рядко се поставят на обсъждане от партийните събрания а и доколкото се разглеждат, то компетентността на такива първични организации не винаги се оказва на необходимата висота. Практиката показва, че комунистите животновъди само по задължение посещават събранията на такива организации и не проявяват активност в разисканията. Идейно-възпитателната работа сред животновъдите още не е приведена в пълно съответствие с новите условия, когато животновъдно-фуражната бригада или специализираното предприятие все повече се превръща в самостоятелна производствена единица, която обслужва голяма територия и извършва сложна по своя характер дейност, т. е. индустриалното производство на животновъдна продукция. Това предполага компетентно и диференцирано да се води разяснителната и възпитателната работа сред тружениците, да се създават нови отношения между животновъдите и полевъдите, като се засилва у тях чувството на отговор-

---

резултатът при подхранване на кравите с бирена мъст, който показа увеличение на млякото с 1,5 литра на ден. Това доведе до извода, че стимулиращите фактори се намират в бирената мъст. В основата на това стимулиране са ензимите, които се образуват при технологическата обработка на ечемика. Те разграждат белтъчините и въглехидратите.

След като привършиха всички проучвания, сравнения и се направиха изводите, неотдавна се пристъпи към производството на бирена мъст и се определи дозировката на изхранването й на едно животно. Сега със 750 грама мъст, в която трябва да има заложен 100—150 грама ечемик, се получава увеличение на млякото от една крава, което в никакъв случай не би могло да се добие при изхранване на ечемика по класическия начин. Въпреки че през месеците февруари и март т. г. непрекъснато намаляване силажът, който освен това не беше и от добро качество, кравите благодарение на прибавената в дажбата бирена мъст задържаха и дори увеличиха дневния си млекопадой. Това бе и главната причина да се изпълни планграфикът за първото тримесечие на 1973 година.

Технологията на получаването на бирената мъст не е сложна. В обикновено помещение с циментов под, където се разстила накваченият фуражен ечемик и се държи на тъмно около 4—5 дни, се предизвиква покълването му. След това ечемикът се смачква в мелачка и по специален улей се отвежда в казан със затоплена до 40°С вода, която постепенно се загрява до 74°С и постоянно се бърка кашата. Тази смес е в следното съотношение: на 600 г вода 150 г ечемик. Не бива да се допуска по-висока температура, тъй като се предизвиква разрушаване на ферментите! Получената мъст трябва да се изхранва, след като изстине, но наскоро в същия ден, защото подлежи на бърза ферментация.

Описаната технология не е скъпа или трудно приложима, тъй като съоръженията са евтини и могат да се приготвят даже в условията на отделно стопанство. В момента този начин на изхранване на ечемика се внедрява в пет окрупнени краве-ферми на комплекса с общ брой 4300 крави. Очаква се продуктивността да се повиши и да се получи общо за АПК „Тракия" за триста лактационни дни 1500 тона мляко в повече.

Целесъобразно би било МЗХП своевременно да се запознае с този опит и му даде съответната научна обосновка, като го изпита и предложи за въвеждане в останалите АПК у нас.

Собствена информация

Digitized by Google

ност за опазването и най-ефективното използване на материално-техническата база. Ето защо, като преценяват конкретно тази необходимост от здраво политическо ядро на животновъдните колективи, общинските и респективно районните комитети с разрешение на ОК на БКП биха могли да пристъпят към изграждането на първични организации, там където това е възможно. В тях трябва да членуват специалистите и ръководителите на този отрасъл, а може и някои от ръководителите на АПК, стопанствата или членовете на общинските партийни комитети, което е предпоставка, за да се решават възникващите основни въпроси комплексно.

Крайно време е общинските партийни комитети да вземат на близък отчет задачата за привличане на подготвени комсомолци на работа във фермите.

Изминаха четири месеца от излизането на съвместното решение на бюрото на ЦК на ДКМС и ръководството на МЗХП за участието на Комсомола и младежта от селата в развитието на говедовъдството. Тази инициатива вече се поде в някои от стопанствата на Русенски, Варненски, Плевенски, Пловдивски, Старозагорски и Толбухински окръг. Извършеното досега обаче е твърде малко и не отговаря още на поставената задача; налагат се допълнителни мероприятия и търпелива разяснителна работа с младите хора.

В сложния комплекс от неотложни мерки и задачи централно място заема работата с **кадрите** в животновъдството.

Наред с безспорните постижения в отделните ферми, стопанства и АПК състоянието на значителна част от заетите в отрасъла си остава още незадоволително. Близо 34 на сто от животновъдите са на възраст над 50 години, а 18 на сто имат стаж до две години. Квалификацията и на едните, и на другите е ниска. В школите за подготовка на доячи за десет години са обучени само 4688 души, от които 1200 не работят по специалността си.

В привличането и задържането на животновъдите и особено жените се прави доста много на отделни места, за да се подобряват условията във фермите. Но все още предстои да се решат докрай някои важни и неотложни нужди, най-вече изисквания от социално-битов характер, както и да се отговори възможно по-пълно на техните духовни интереси и потребности, за приобщаването им към културните ценности.

Вместо да се разглеждат в цялост тези назрели въпроси, на много места обикновено се задоволяват с полумерки, особено по отношение на структурата на тяхното свободно и работно време и в резултат на това се стига до парадоксални факти, когато дори и при възнаграждение с 200—250 лв. месечно част от хората напускат фермите или зарязват овчите стада. Необходимо е навсякъде да се разгърнат мероприятия въз основа на решенията на Десетия конгрес на Партията, за да се създават необходимите предпоставки за изравняване на селскостопанския труд във фермите с промишлените условия на труда, начините на заплащане, размера на доходите, психиката и бита.

Работната среда е един от факторите, за които още малко се мисли на редица места.

Когато се създава една нова технология, обикновено се вземат предвид икономическите показатели, биологичните особености на породата, които ще се отглежда, но по-малко се мисли за човека, който ще прилага тези промишлени методи. Често пъти хората от фермите са принудени да вдигат и пренасят всекидневно големи товари. Не са достатъчни навсякъде осветлението и вентилацията в оборите и другите сгради. Много от процесите още се извършват в неудобни пози, няма навсякъде ефикасна защита от трудови злополуки. Терминът ергономия като че ли още е чужд на проектанти и изпълнители на животновъдни сгради.

Вторият фактор е **организацията на труда.** В този отрасъл се работи най-често от тъмно до тъмно. Да се въведе сменност в работата — това е едно организационно решение, присъщо на промишлените методи в производството.

Да вземем за пример кравефермите. В тях работният ден започва обикновено в четири часа сутринта, а животновъдите трябва да стават от сън в три или три и половина часа. Вечер тяхната работа приключва към 20 часа. Битовите сгради с добре обзаведени стаи не могат да компенсират домашния уют и да задържат животновъда (особено жената) целодневно във фермата.

През тази петилетка за първи път, обвързан с необходимите средства, бе разработен план за по-последователно решаване на социални-

Digitized by Google

те нужди на колективите в ТКЗС, ДЗС и АПК като неразделна част от насрещния план. Време е съветите на партийните секретари и ОПК да го превърнат в лост за повишаване на творческата активност на трудещите се, във формирането у тях чувство на стопани на фермите.

Дълг на партийните ръководители в АПК и стопанствата е да надникнат още сега в правилното целево изразходване на тия средства.

На отделни места партийните и стопанските ръководители подхващат решаването на социално-битовите въпроси в животновъдството от показната им страна. Стремежът е да се правят просторни клубове, доставят се радиошкафове, телевизори и магнетофони. И това е необходимо. Но когато няма баня, когато не се дава работно облекло, животновъдите рядко влизат в клуба, било за да не изцапат паркета, било защото бързат да се приберат в къщи, измият и стоплят.

Ето това са едни от причините, които дават отговор на въпросите: защо залезе славата на житницата и стефанкараджовската кравеферма във Варненски окръг; защо във фермите на страната се увеличава притокът на неподходящи кадри.

За създаването на творчески климат в производствените колективи и на подходящи условия за надпревара и изява на способностите им важно място заема **социалистическото съревнование.** Трябва веднага да отбележим, че то не винаги се води така, че резултатите от дейността на участниците да мотивират и утвърждават неговата роля и голямото му значение.

Все още гласността и сравнимостта не са достатъчни — кой какво е достигнал и най-важното как го е постигнал, не винаги и от всеки се знае! Критериите за съревнованието довеждат до оформянето на малка група от изтъкнати животновъди, които останалите рядко могат да достигнат, поради което се отдръпват и фактически не проявяват постоянен интерес към съревнованието. Не се проявяват още на дело и навсякъде достатъчни грижи към първенците и орденоносците, не винаги за тях се създават необходимите условия, за да разгръщат по-нататък силите и уменията си. Нещо повече, понякога се проявява още безпринципност или дребнаво чувство от страна на някои от ръководителите, поради което се огорчават отделни животновъди.

Условията у нас позволяват вече към класата на селяните кооператори да се оформя високосъзнателната социална прослойка на животновъдите. Това обаче няма да стане само чрез изпращане на по-активни и съзнателни хора във фермите с поръчения или пък посредством привличането им с по-високи заплати. Необходима е търпелива, научно-конкретна работа с хората.

Първичните партийни организации могат и трябва да засилят сега в най-голяма степен контролните си функции било пряко, било чрез групите за народен контрол. Контролът създава нормална атмосфера на напрежение в работата, дисциплинира кадрите и помага да се изпълняват навреме задачите.

Като ръководно политическо ядро на колектива партийните организации контролират не само поведението и активното участие на комунистите, но и дейността на всички останали кадри, които имат отношение към основното производство. Една от формите на контрол това е отчитане на ръководството пред първичната организация. Най-често комунистите на ръководна работа проявяват стремеж да поставят на партийни събрания задачи, за които те отговарят. Това е неправилно! Производствените задачи трябва да се поставят чрез административните форми и методи, а на партийните събрания всеки комунист трябва да отчете как лично той изпълнява задълженията си.

По-високата отговорност, издигане ролята на личния пример и авангардната роля на всеки комунист това е действителният залог за успешното решаване на голямата задача: повече животински продукти — по-високо жизнено равнище за народа.

Digitized by Google

КУРС ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

ЛЕНИН И ПАРТИЯТА

В съзнанието на съветския народ, на международната работническа класа, на цялото трудещо се човечество безсмъртното име на Ленин неразривно се слива с революционно преобразуващата дейност на създадената от него Комунистическа партия. Започнала своя път от малките марксически кръжоци, действуващи в края на миналия век в Русия, тя се превърна във велика сила, която ръководи могъща социалистическа държава, в боеви отряд на световното комунистическо движение.

Пълни с дълбок смисъл са думите на поета:

„Партията и Ленин —
два близнаци-братя
за майката-история
кой е по-ценен?
Казваме Ленин —
подразбираме — Партията.
Казваме Партията —
подразбираме — Ленин!“

Нашата Партия винаги е побеждавала и побеждава с верността си към марксизма-ленинизма, който изразява жизнените интереси на работническата класа, на всички трудещи се, отговаря на назряващите потребности на общественото развитие. Героичният път на Партията — това е пътят на последователното превъплъщяване в живота на марксизма-ленинизма, на неговото тържество. Той убедително доказва, че без революционна марксическа партия не са възможни нито победата на социалистическата революция, нито построяването на социализма и комунизма.

Още в началото на нашия век, видоизменяйки известната мисъл на Архимед за опорната точка, с помощта на която може да се преобърне земното кълбо, В. И. Ленин пророчески заяви: „...Дайте ни организация от революционери и ние ще преобърнем Русия!“[1] И такава организация се оказа основаната от него революционна марксическа Партия на работническата класа.

На Втория конгрес на РСДРП, чиято седемдесетгодишнина отбелязваме тази година, завършил процесът на обединяване на революционните марксически организации. Въз основа на идейно-политическите и организационни принципи, разработени от Ленин, се изгради пролетарска партия от нов тип, Партия на болшевиките — великата ленинска Партия.

Статията поместваме със съкращения от сп. „Комунист“, бр. 6/1973 г.

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 5, стр. 465.

Digitized by Google

Когато създаваше Партията, В. И. Ленин виждаше в нея политическия вожд на работническата класа, нейната боева организация, на която се пада историческата мисия да ръководи революционните борби на пролетариата, строителството на новото комунистическо общество. Той считаше, че именно такава партия трябва да бъде авангард на работническата класа, висша форма на нейната политическа организация. Монолитното идейно и организационно единство на партийните редове, твърдостта и чистотата на Партията Ленин определя като решаващо условие за нейната сила и боеспособност.

Сега от върховете на седемдесетте години на XX век се вижда, че ленинската партия, станала могъща обществено-политическа сила на съвременността, действително преобрази из основи цяла Русия. Превърна я от изостанала страна във водещà социалистическа държава, оказваща огромно влияние на цялото световно развитие.

Комунистическото строителство е безпримерен в историята процес на съзнателно, планомерно изграждане на новото общество. То обхваща всички страни на неговия живот. Като развива и конкретизира основните, принципните положения на марксизма-ленинизма, XXIV конгрес на КПСС разработи програма за икономическото, социално-политическото и духовното развитие на съветското общество както за предстоящите няколко години, така и за един по-дълъг период.

Осъществяването на тази програма представлява сега главна грижа на Партията и на целия съветски народ. Именно тук е разковничето за целия по-нататъшен прогрес на нашата страна, за всестранното развитие на съветските хора, за повишаване материалното и културното равнище на техния живот, за последователното изпълнение на ленинските завети.

За двете години, изминали след XXIV конгрес на КПСС, съветският народ под ръководството на Партията и на нейния ленински Централен комитет постигна нови успехи в икономиката, в социално-политическото и духовното развитие на нашето общество, в по-нататъшното укрепване отбранителната мощ на страната. Съветският съюз, осъществявайки приетата от конгреса Програма за мир, допринесе изключително за отслабване на международното напрежение, за укрепване силите на мира, демокрацията, националната независимост и социализма.

Двете години работа по изпълнение решенията на XXIV конгрес на КПСС убедително показаха, че Партията неотклонно води съветския народ по верен път, по ленински курс.

Като се основава на обективните закономерности на обществения прогрес, на указанията на В. И. Ленин, че „ние ценим комунизма само тогава, когато е обоснован икономически“[1], Партията придава решаващо значение на икономическото развитие на страната. Тя счита, че именно това определя неотклонното движение на съветското общество към комунизма, повишаването на народното благосъстояние, заздравяването на международните позиции на Съветската държава.

Едно от основните направления, набелязани от XXIV конгрес на КПСС в икономическата политика на Партията, е повишаване ефективността на общественото производство на базата на достиженията на научно-техническата революция. Това означава, че при настоящите условия в цялата производствена работа трябва да се дава линия на интензивните методи. Икономическото развитие на страната във все по-голяма степен да се постига по пътя на повишаване производителността на труда и ускоряване на научно-техническия прогрес. Иконо-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 29, стр. 183.

Digitized by Google

мическата политика на Партията се претворява в живота с усилията на работниците от производството, науката и техниката, на целия съветски народ на базата на органическо сливане постиженията на научно-техническата революция с преимуществата на социалистическата стопанска система. Партията издигна задачата да се борим за значително увеличение обема на производството и националния доход.

За по-нататъшното повишаване ефективността на общественото производство голямо значение ще има приетото неотдавна от ЦК на КПСС и Съвета на Министрите на СССР постановление „За някои мероприятия по по-нататъшното усъвършенствуване управлението на промишлеността". То открива нови възможности да се повишава концентрацията и специализацията на производството, оперативността и гъвкавостта в управлението на народното стопанство.

Най-забележителната основна черта в политиката на нашата Партия е **научният подход към всички явления,** процеси и тенденции на обществения живот, тяхното дълбоко осмисляне от позициите на революционната марксическа теория. Тя наследи това творческо отношение от своя основател и вожд В. И. Ленин, който продължи и доразви учението на К. Маркс и Ф. Енгелс в новите исторически условия. Възникнала на гранитния фундамент на марксистко-ленинската теория, нашата партия неотклонно се ръководеше и се ръководи от нейните положения и изводи. Правеше и прави всичко за по-нататъшното ѝ развитие.

Мащабите и задачите на теоретическата работа на Партията особено нарастват в съвременния етап, етапът на строителството на комунизма, когато възникват нови все по-сложни проблеми, които естествено не са могли да получат теоретическо решение в миналото и които настойчиво изискват внимание сега.

„Успехите на комунистическото строителство — каза генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев в доклада за петдесетгодишнината на СССР — в много отношения зависят от развитието на марксистко-ленинската теория — нашия верен научен компас. Решенията на конгресите и пленумите на ЦК на нашата Партия, най-важните партийни документи са пример на творческо развитие на марксизма-ленинизма. Но самият характер на задачите, стоящи пред нас, изисква още по-активно разработване на теоретическите проблеми на общественото развитие, творчески подход към жизнените явления." „Не може да има догматизъм там, където за върховен и единствен критерий на доктрината се поставя съответствието ѝ с действителните процеси на обществено-икономическото развитие"[1]. — Тези Ленинови думи трябва да бъдат девиз за всеки марксист."

Творческото развитие на теорията в съответствие с обективните закономерности на обществения живот, единството на теорията и практиката беше и си остава девиз, пътеводна линия на цялата дейност на нашата Партия. През последните години тя разработи много теоретически проблеми на съвременния етап от комунистическото строителство. В нейните документи получиха всестранно отражение основните черти и особености на изграденото от съветския народ развито социалистическо общество, за което още в първите години на съветската власт В. И. Ленин говореше като за бъдеще на нашата страна. Теоретическата мисъл на Партията е насочена към обосноваване пътищата и средствата за строителство на материално-техническата база на комунизма. Голямо внимание се отделя на разработване основните проблеми на аграрната политика на Партията в съвременния етап на широката, комплексна програма за развитие на селското стопанство.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. I, стр. 310.

Digitized by Google

Партията приложи конкретно към съвременните условия марксистко-ленинската теория за удовлетворяване на материалните и духовните потребности на хората като висша цел на общественото производство при социализма. Тя издигна на своя XXIV конгрес главната задача на деветата петилетка — да се осигури значителен подем на материалното и културното равнище на живота на народа върху базата на високи темпове в развитието на социалистическото производство. Повишаване на неговата ефективност, научно-техническия прогрес и ускоряване ръста на производителността на труда. Конгресът набеляза система от мерки, осигуряващи успешното изпълнение на тази задача.

Развитото социалистическо общество се характеризира с гигантски мащаби на производството. То представлява сложен комплекс, който включва народното стопанство на републиките и се развива в съответствие с единния държавен план. Това диктува особената необходимост от централизирано научно ръководство на икономическия живот на обществото.

Партията отделя много сили и внимание на разработката на съвременните методи на планиране и управление, на методите за повишаване ефективността на народното стопанство; на усъвършенствуване материалните и моралните стимули за труд, за благото на обществото. В условията на научно-техническата революция качествено нова роля в развитието на икономиката е призвано да изиграе социалистическото съревнование, затова тя придава важно значение на разработката на неговите теоретически проблеми като ефективен метод за повишаване ръста на производителните сили и усъвършенствуване на производствените отношения.

Видно място в теоретическата дейност на Партията заемат проблемите на социално-политическото развитие на съветското общество към по-голяма социална еднородност. То се изразява в сближаване на работническата класа с колхозното селячество и интелигенцията, в постепенното преодоляване на съществените различия между умствения и физическия труд. Всестранна теоретическа обосновка получават проблемите на общонародната Съветска държава, на по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на социалистическата демокрация, на разцвета и сближаването на социалистическите нации. Заздравяване морално-политическото единство на съветския народ като нова историческа човешка общност, на повишаване ръководещата и направляваща роля на Партията. В противовес на всякакъв род ревизионистични концепции, които се стремят да намалят или изобщо да отрекат ръководното положение на Партията на работническата класа в строителството на новото общество, КПСС счита, че марксистко-ленинската партия е призвана да направлява и координира всички процеси, извършващи се в живота, да отчита и хармонично да съчетава в своята политика интересите на всички класи и социални групи, на всички нации и народности, на всички поколения; да обединява техните усилия за общата цел — тържеството на комунизма.

Историческият опит и съвременната действителност потвърждават, че това е единствено правилната позиция, напълно отговаряща на ленинското учение за ръководната роля на Комунистическата партия.

В цялата своя дейност нашата Партия се ръководи от това, че великото дело — строителството на комунизма, не може да се осъществява успешно без всестранното хармонично развитие на отделната личност. Сега всички виждат какъв огромен скок извърши нашето общество в културното строителство. Съветският съюз стана страна на всенародно образование, на водуща наука и култура. Партията определя пътищата за по-нататъшното развитие на социалистическата култура —

Digitized by Google

многообразна по своите национални форми и интернационална по своя дух и характер. Тя теоретически обоснова и практически решава такъв изключително важен социален проблем като формирането на новия човек, възпитанието на всички членове на обществото в духа на научния марксистко-ленински мироглед, на комунистическо отношение към труда, на високи нравствени качества. Това е в пълно съответствие с постановката на Ленин за формиране на всестранно развити и всестранно подготвени хора[1].

Партията постигна големи успехи в комунистическото възпитание на съветските хора в повишаване на тяхната обществена съзнателност. Но това не значи, че напълно са изживени всички остарели традиции и нрави, всички остатъци от миналото в съзнанието и поведението на хората. В нашето общество все още се срещат такива отрицателни явления като недобросъвестно отношение към труда, националистически предразсъдъци, паразитизъм, клеветничество, рушветчийство, различни нарушения на нормите на социалистическото общежитие.

Духовното изграждане на новия човек, на неговия мироглед и морал може да има успех само в постоянна, безкомпромисна, непримирима борба с всички отживелици от миналото, до пълното им изкореняване.

Голям е приносът на нашата партия в изясняване актуалните проблеми на съвременното световно развитие, на международното комунистическо и работническо движение. Заедно с комунистическите и работническите партии на социалистическите страни тя разработва принципните въпроси на по-нататъшното укрепване на световната социалистическа система, на развитие икономическата социалистическа интеграция с братските страни.

Значително място в теоретическата работа на Партията заема анализът на закономерностите на световния революционен процес, изучаването на новите явления в съвременния капитализъм, пътищата и формите на влияние на световния социализъм върху несоциалистическата част на света, обосноваването на необходимостта от укрепване единството на всички прогресивни сили в борбата против империализма. Теоретическата мисъл на Партията, нейният последователен курс към осъществяване ленинските принципи на мирно съвместно съществуване на държави с различен обществен строй намериха отражение в изработената от XXIV конгрес на КПСС програма за мир. Като провежда последователно и неотстъпно тази програма, Съветският съюз постигна осезаеми резултати в разведряване на международното напрежение, в укрепване на всеобщия мир и сигурност на народите.

Партията счита, че както в икономиката сега не можем да направим нито крачка напред без помощта на най-новите достижения на науката, така и в обществения живот развитието на науката е необходима база за приемане на решения, за ежедневната практика. Тя поддържа творческия ленински подход при изучаване на сложните обществени явления, постига тясна връзка на обществените науки с партийната практика и държавната работа, с решението на конгресните задачи на комунистическото строителство.

Значително място в марксистко-ленинското учение за Партията заемат **нейните организационни основи.** Това са главните, изходни теоретически положения за класовата същност на Партията, за нейната роля и място в обществото, за принципите на организационния ѝ строеж.

В. И. Ленин подчертаваше, че идейното единство на марксическата партия на работническата класа трябва да се споява с материално

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, стр. 35.

Digitized by Google

единство — единството на организацията. „Съзнателността на челния отряд — посочваше Ленин, — в това между впрочем се и проявява, че той умее да се организира. А като се организира, той се сдобива с единна воля, и тази единна воля на челните хиляда, стотици хиляди, милиони става воля на класата“[1].

В продължение на много години, ден след ден Ленин строеше и укрепваше Партията. Разработваше нормите на нейния вътрешен живот и принципите на ръководство. Повдигаше ролята и значението на партийните членове като убедени борци за идеалите на комунизма. Той ръководи Партията при острите исторически завои, в периода на подготовката и провеждането на първата в света победоносна социалистическа революция. Под ръководството на Ленин Партията развя над страната червеното знаме на Октомври, пристъпи към строителството на ново общество, приобщи към съзнателно творчество милиони хора.

В неразривна връзка със строителството на новото общество се развиваше и самата Партия като негова ръководна и направляваща сила. Укрепваше идейното и организационно единство на нейните редове. Партията защити генералния ленински курс в непримиримата борба против различните антиленински течения и групировки. Колкото и сложни задачи да са възниквали в строителството на новото общество, колкото и големи да са били трудностите и препятствията по неговия път, Партията успешно решаваше тези задачи, преодоляваше възникващите трудности и препятствия, неотклонно следваше Лениновото указание да води целия народ към социализма, да направлява и организира новия строй, да бъде учител, ръководител и вожд на всички трудещи се в изграждането на техния обществен живот.

В съответствие с обективните закономерности на победилия социализъм ролята на Комунистическата партия в живота на обществото още повече нарасна. В резултат на извършените прогресивни изменения в структурата на нашето общество, на още по-тясно сближаване на работническата класа, селячеството и интелигенцията, на всички нации и народности в страната, както и приемането от целия народ на градивната програма на работническата класа — неговата революционна идеология, значително се разшири социалната база на Комунистическата партия. КПСС стана боеви авангард на целия съветски народ, строящ комунизма.

Ленинската партия заемаше и заема ръководно положение в системата на съветското общество като негова ведуща и направляваща сила. Това е исторически определено от целия обективен ход на развитие на социализма в нашата страна. Ролята на Партията особено се повишава сега, когато съветският народ под нейно ръководство решава най-сложните проблеми на прехода от първата фаза на комунистическото общество — социализма, към висшата фаза — комунизма. Партията се ползва с безграничното доверие и всеобщата поддръжка на съветския народ. Нейният авторитет — извоюван в беззаветна борба за народните интереси, е непоколебим.

Вярна на ленинския завет, че ще победи само този, „който вярва в народа, който се потопи в извора на живото народно творчество“[2], нашата партия всестранно укрепваше и укрепва своите връзки с широките народни маси. Един от ярките примери за това е постоянното попълнение на партийните редове с нови сили, с изтъкнати представители на работническата класа, колхозното селячество, трудовата интелигенция. Сега нашата Партия обединява почти 15 милиона комуни-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 19, стр. 404.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 26, стр. 287.

Digitized by Google

сти, нейните организации действуват фактически във всички трудови колективи.

Централният комитет на КПСС прие постановление за дейността на редица партийни организации. Тези документи имат общовалидно значение. В тях се развива Лениновата постановка за първичните партийни организации като опорни точки за агитационна пропагандистка и практически организационна работа с масите[1]. Посочват се конкретни пътища за усъвършенствуване на дейността им. Засилва се тяхното влияние в трудовите колективи.

Животът непрекъснато потвърждава факта, че един от източниците на сила за нашата Партия е способността критически да оценява и дълбоко да осмисля резултатите от своята дейност. Тя се ръководи от указанието на Ленин, че най-доброто и единствено правилно в политиката е да гледаш истината право в лицето[2]. Като оценява високо успехите, постигнати в комунистическото строителство, Партията наред с това ясно вижда нерешените задачи и насочва вниманието на комунистите, на всички съветски хора върху тяхното решаване, върху отстраняване на недостатъците и преодоляване на възникващите трудности. Тя всячески утвърждава развитието на делова принципиална критика и самокритика. Това е изпитан метод за подобряване работата във всички сектори на стопанското и културното строителство, във всички звена на нашата обществена система.

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯТ ЦЕНТРАЛИЗЪМ — НЕОТМЕНИМ ЗАКОН

Неотменим закон за живота и дейността на нашата Партия, решаващо условие за нейната сила и боеспособност е строго да се съблюдава принципът на демократическия централизъм. Като укрепва и развива този принцип, Партията разглежда демокрацията и централизма като единно неразбиваемо цяло. Тя счита, че за марксистко-ленинската Партия са еднакво вредни както анархистичната разпуснатост, която се представя за демокрация, така и бюрократичната централизация, която подтиска инициативата и активността на комунистите.

Дълг на всеки комунист, на всеки съветски човек е да овладява ленинския стил на работа. Задълбочено, упорито и постоянно да изучава ленинизма. Да умее да прилага революционната теория в практиката. Да дава правилна политическа оценка на всички събития — както вътрешни, така и от международен характер.

„Партията — това е умът, честта и съвестта на нашата епоха". Тези проникновени Ленинови думи, записани на новия партиен билет, се потвърждават от целия ход на общественото развитие. С името на нашата Партия, с нейната дейност са свързани всички най-прогресивни събития и движения на епохата, в която живеем — епохата на прехода от капитализма към социализма.

Откакто съществува, нашата Партия винаги се е проявявала като неизменна съставна част на международното комунистическо и работническо движение. Тя твърдо отстоява изпитаните марксистко-ленински принципи на пролетарския интернационализъм. „Съзнателният работник — подчертаваше Ленин — чувствува и съзнава себе си не само като член на руското марксическо семейство, той разбира, че е също така член на международното семейство на марксистите"[3]. Още с първите си крачки нашата Партия създаде и установи тесни връзки с прогресивните революционни организации на другите страни. Тя по-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 15, стр. 356—357.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 20, стр. 280.
[3] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 24, стр. 201.

Digitized by Google

лучи признание като последователен борец за чистотата на марксическото учение, против всички негови опортюнистически, ревизионистични извращения. Нейният основател и вожд В. И. Ленин стана вожд на работническата класа, на трудещите се от целия свят.

По примера на победилата под ръководството на нашата Партия и под знамето на пролетарския интернационализъм Октомврийска революция световният пролетариат се убеди колко необходима му е партия от нов тип, партия на революционното действие, въоръжена с марксистко-ленинската теория. Партия, която стои начело на масите. Това помогна за създаването на братските комунистически партии, способствува да се активизира тяхната политическа дейност. В. И. Ленин, нашата Партия направиха всичко необходимо за сплотяване на международното комунистическо движение под издигнатия от Маркс и Енгелс революционен призив: „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!"

Партията винаги е разглеждала и разглежда социалистическото и комунистическото строителство като велика интернационална задача на съветския народ. Тя постоянно укрепва дружбата му с народите на братските социалистически страни, всестранно съдействува за развитие на световната система на социализма, за укрепване на нейните международни позиции.

КПСС както и другите марксистко-ленински партии твърдо отстояват позицията, която беше изразена на международния комунистически форум през 1969 год., че всяка Комунистическа партия е отговорна за дейността си пред своята работническа класа и народ и същевременно — пред международната работническа класа.

Вярна на идеите на марксизма-ленинизма, на принципите на пролетарския интернационализъм, нашата Партия ратува за единство и сплотеност на международното комунистическо и работническо движение. Непримиримо се бори против десния и „левия" ревизионизъм, национализма и великодържавния шовинизъм. КПСС винаги е считала, както учеше Ленин, че „борбата с империализма, ако не е свързана неразривно с борбата против опортюнизма, е празна и лъжлива фраза"[1].

Вдъхновяван и ръководен от ленинската партия, съветският народ с оптимизъм гледа в бъдещето. Това е реален оптимизъм. Той извира от нашите огромни възможности, от неизчерпаемите сили на Партията и на целия народ. „Цялата работа е в това — учеше В. И. Ленин — да не се задоволяваме с уменията, което е изработил у нас предишният ни опит, а да вървим непременно по-далеч, да се стремим да постигнем непременно повече, да преминаваме непременно от по-леките задачи към по-трудни."[2]

Именно така и постъпва нашата Партия, именно такива задачи поставя, с твърдата вяра в неизчерпаемите творчески сили и могъщата съзнателна енергия на народните маси като главни творци на историята, строители на комунизма.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т .22, стр. 314.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 28, стр. 191.

Digitized by Google

КОМУНИСТИЧЕСКИЯТ ПЕЧАТ И ВЪСТАНИЕТО

При подготовката на Септемврийското въстание през 1923 г. някои партийни организации отбелязяха по конспиративни отображения броя на пушките и бомбите като абонати на „Работнически вестник" и „Червен смях".

Партийните вестници и списания бяха истински оръжия на Партията и в действителност.

Комунистическият печат има огромна заслуга за възпитанието на поколения непреклонни борци, които на живот и смърт вървяха под знамето на Партията.

Върху страниците на комунистическия ежедневник ден по ден са отразени драматичните събития, които разтърсиха страната през 1923 година и оставиха огнена диря в нашата история.

След 9 юни все повече се налагаше изводът, че превратът е насочен и срещу комунистическото и работническото движение в България. Правителството на Александър Цанков не се реши веднага да започне преследвания срещу комунистическата партия, но те не закъсняха.

„Работнически вестник" непрекъснато изнасяше множество случаи на терор. Комунистическите клубове в Габрово, Търново и Горна Оряховица бяха разгромени. На много места на комунистите и комсомолците бе забранено да устройват събрания. На 25 юли 1923 г. фашистката власт предприе хайка срещу търновските комунисти, като арестува и подложи на изтезания много от тях.

Никола Габровски, един от създателите на Партията и на партийния печат, писа в „Работнически вестник": „Извършеното злодеяние над мен и моите другари надминава по своето варварство и по своите размери всичко, което в миналото е вършила властта над своите политически противници. От 35 години участвувам в обществените и политически борби... За комунистическите си убеждения съм бивал гонен и преследван, затварян, нападан от правителствени шайки с ками и револвери, преживял съм тиранията на Стамболов, народняшкия, дружбашкия режим, ала никога не съм бил подлаган на такива безпримерни, чудовищни, потресяващи душата зверски изтезания, които напомнят варварствата на инквизицията през мрачната епоха на средните векове".

Буржоазията започна брутално настъпление и срещу правата и придобивките на трудовите хора. „Работнически вестник" непрекъснато изнасяше случаи, когато едрите земевладелци по най-безцеремонен начин завземаха земите, дадени от земеделската власт на бедните селяни, без да им позволят да приберат реколтата. Когато тютюноработниците от София обявиха стачка, те бяха арестувани и заставени да работят насила, а полицията заяви, че новата власт не ще допуска повече никакви стачки.

Не по-малко показателен бе фактът, че комунистическите издания отново бяха подложени на цензура и отново започнаха да излизат с бели полета. Властта преследваше и тероризираше настоятелите на „Работнически вестник". Сред арестуваните партийни дейци бе и главният редактор на партийния орган Иван Недялков—Шаблич.

На заседанието на ЦК на БКП от 5—7 август 1923 година здравите сили, подпомогнати от Коминтерна, удържаха победа и насочиха Партията към подготовка на народното въстание срещу деветоюнската власт под лозунга за работническо-селско правителство. В тези исторически решения централно място заемаше въпросът за изграждането на широк единен фронт срещу фашизма.

„Работнически вестник" беше призван да обоснове новата партийна тактика и той направи това блестящо чрез перото на Георги Димитров.

На 14 август ежедневникът на Партията публикува първата си уводна статия, в която открито призова комунисти и земеделци, работници и селяни да изградят единен фронт срещу фашисткото настъпление.

През втората половина на август и в началото на септември „Работнически вестник" публикува поредица от уводни ста-

Digitized by Google

тии на Георги Димитров, в които се обосноваваше и аргументираше необходимостта от широк единен фронт за борба срещу настъпващия фашизъм.

В тези статии Димитров посочваше, че трудещите се маси са организирани не в една, а в няколко партии, които по своите крайни цели, но своята политическа тактика се различават една от друга и в това се корени причината за техните взаимни борби. Непримиримите различия обаче се отнасят главно до крайната цел и пътищата за нейното достигане. В същото време дълбоко противоположните интереси между пролетарията и дребната буржоазия, от една страна, и капиталистическата буржоазия, от друга, разделят с дълбока пропаст пролетарската и дребнобуржоазните партии от партиите на капитала. Ето защо партиите на трудещите се могат и трябва да потърсят допирни точки, да си подадат ръка за съвместна борба, да образуват единен фронт срещу настъплението на капитала върху основата на конкретни жизнени въпроси и искания.

Георги Димитров подчертаваше, че фашизмът е не само антикомунистически, но и антинароден и затова на неговите тъмни сили трябва да бъде противопоставен мощен общонароден единен фронт, че единният фронт няма нищо общо с идеята за класово сътрудничество, а по същество е нова форма на класова борба срещу капитализма при дадените политически условия.

На 10 септември 1923 година в „Работнически вестник" излезе статията на Георги Димитров „Сега или никога". Тя завършваше с думите: „Народите никога не са загивали и в ужасите на най-голяма тирания. Българският трудов народ също ще намери начин да се самозащити срещу узурпаторите и потисниците и да стане пълен господар на своите съдбини. Тежко и горко обаче на буржоазията, за която великата книга на историята е запечатана с девет печата."[1]

Социалдемократическата партия по най-креслив и недостоен начин отхвърли предложението на Партията за единен фронт на трудещите се маси. То обаче бе прието от Българския земеделски народен съюз.

В навечерието на Септемврийското въстание Партията направи нови стъпки в умелото съчетаване на легалната и нелегална дейност — този път и в областта на политическата агитация и пропаганда. ЦК на БКП осигури издаването на една нелегална брошура „Зов към селянина", написана от изтъкнатия земеделски деец Йордан Попмихалков и одобрена от Петко Д. Петков. В нея трудовите български селяни зовяха на задружна борба рамо до рамо със своите братя и другари — работниците и комунистите. Това беше една от ярките прояви на създаващия се единен фронт в навечерието на народното въстание.

Още след фашистката провокация на 24 май 1921 година, когато заедно с Народния дом бе подпалена и изгоряла партийната печатница, ЦК на БКП постави задачата да се създаде нелегална печатна база. За съжаление това не бе сторено. То се отрази крайно отрицателно върху политическата подготовка на въстанието.

В заповедта на министъра на вътрешните работи Иван Русев за удара срещу Партията на 12 септември имаше специален пункт за партийния печат. След тази дата се забраняваше издаването и разпространяването на вестници, брошури, позиви, хвърчащи листове и пр. с комунистическо съдържание. По този начин Партията бе лишена от многобройните си вестници и списания, от цялата си печатна пропаганда. Кооперация „Освобождение", а заедно с нея и нейният мощен издателски отдел, бе разгромена. Редица изтъкнати партийни журналисти бяха арестувани — и тоа число Коста Янков, главен редактор на в. „Народна армия", Тодор Павлов, отговорен редактор на в. „Младеж", както и държавнополитическият редактор на „Работнически вестник" Димитър Найденов.

Въпреки всичко на отделни места по време на въстанието бяха направени опити за отпечатването и разпространяването на революционни позиви.

На 23 септември 1923 година четвъртъ окръжният революционен комитет във Фердинанд издаде позив към трудещите се маси от Врачански окръг, като ги отпечата в голям тираж на червена, розова и бяла хартия.

На 2 септември беше отпечатано и широко разпространено окръжно писмо до местните революционни комитети, в което се подчертаваше необходимостта от единство между комунисти и земеделци и се порицаваше неправилното отношение на някои партийни членове към земеделските деци. Писмото завършваше с лозунга: „Да живее републиката на работниците и селяните!"

Във Видин се появи литографиран позив към работниците и селяните и всички трудещи се. Нелегален позив бе отпечатан и разпространен и в София. Един екземпляр от него бе залепен на вратата на английската легация. Навярно по този начин се е целяло да се направи достояние и на дипломатическото тяло истината за Септемврийското въстание. В позива се опровергаваха съобщенията на буржоазната преса, че борбата в провинцията е потушена.

В мрачните и зловещи дни след кървавия разгром, когато отчаянието и страхът сковаваха волята и мисълта на мнозина, партийният печат започна да се възражда из пепелищата, за да вдъхне вяра и кураж.

Буржоазните вестници шумно изразяваха своята радост и възхваляваха правител-

[1] Още в 1924 г. тези статии на Г. Димитров станаха достояние на международното комунистическо движение. Те бяха преведени на руски и на други чужди езици и предоставени на Коминтерна във връзка с обсъждането на „българския въпрос".

Digitized by Google

ството, което с твърда ръка беше наказало мегежниците. Към този креслив хор се присъединиха и широките социалисти. „Комунистическата партия не съществува — писа в. „Народ" — и никой не може да предскаже дали тя ще възкръсне някога".

За Партията бяха настъпили тежки, сурови дни. Най-добрите й кадри бяха избити, прокудени в чужбина или наблъскани във фашистките зандани. Случайни елементи, влезли в редовете й по време на революционния подем, сега се отдръпваха, а други се записваха в управляващите партии. Партийното ръководство беше разстроено. Вождът на Партията Димитър Благоев лежеше тежко болен. Христо Кабакчиев и Антон Иванов бяха в затвора.

По това време Васил Коларов и Георги Димитров се намираха в Югославия, където емигрираха след разгрома на въстанието. Двамата партийни ръководители се стремяха да запазят единството на Партията, да ободрят унилите и обезверените, да разкрият перспективите на по-нататъшната борба против фашизма. Затова те решиха да напишат открито писмо до българските работници и селяни. Коларов нахвърля основния текст.

„Горе главите! Кървавото отмъщение на изплашената за властта си белогвардейска сган не ще сполучи да убие борческия дух на трудеща се България. Пораженето ще ни научи как да победим. Въпреки всичко ще бъде работническо-селско правителство в България."

Но това огнено писмо трябваше да стигне до сърцата на българските работници и селяни. Затова Коларов и Димитров заминаха от Ниш за Белград, където можеха да го отпечатат. Димитров не се стърпя и сам се зае да набира вълнуващите слова. После сподели с Коларов: „Макар че не бях работил словослагателство цели двадесет години, като застанах пред касите, аз се почувствувах прежния словослагател и съвсем свободно и бързо наредих писмото".

Така някога Христо Ботев бе нареждал своите пламенни статии. Така някога Димитър Благоев бе редил предговора на своята знаменита книга „Що е социализъм и има ли той почва у нас?"

Писмото беше отпечатано в 10 000 екземпляра и изпратено нелегално в България. По хиляди тайни пътища крилатите думи проникваха във всички краища на страната, ободряваха душите и сърцата на трудовите хора, укрепваха вярата им, избистряха погледа им към бъдещето.

Това писмо беше отпечатано и в първия нелегален брой на „Работнически вестник". Бойният орган на Партията, който бе спрян от фашистката власт на 12 септември, отново започна да излиза.

Задграничният комитет на БКП трябваше да положи огромни усилия, за да уреди печатането на вестника. Освен множеството технически и финансови пречки оказа се много трудно да се открие във Виена печатница с шрифтове на кирилица. Такава печатница бе намерена благодарение на тамошната арменска общност, която се отнасяше със симпатии към борбите на българския народ. Първият брой на нелегалния „Работнически вестник" излезе на 27 октомври 1923 година. Георги Димитров беше не само редактор на вестника, но често пъти и негов коректор и експедитор. Не беше никак лесно да се осигури получаването на бърза информация от страната, така необходима за вестника. Още по-трудно беше неговото нелегално изпращане в България. Това ставаше със съдействието и на Румънската комунистическа партия. Бе предприет опит за създаване на канал през Франция, като за тази цел бе потърсена помощта на Централния комитет на Френската комунистическа партия.

„Работнически вестник" изигра огромна роля за сплотяване на Партията под септемврийското знаме. Той поместваше много материали за героите и за жертвите на въстанието, информираше световната общественост за белия терор в България. На неговите страници бяха отпечатани много писма и телеграми, с които трудещите се от различни страни изразяваха своето възхищение от подвига на българския народ, вдигнал се пръв в света с оръжие в ръце срещу фашизма.

Точно един месец след Септемврийското въстание в страната започна да излиза, по инициатива на Партията, информационният вестник „Лъч".

Още през лятото на 1923 година ЦК на БКП реши да създаде сутрешно информационно издание на „Работнически вестник". В партийния орган се появи апел за събиране на необходимите средства.

Последвалите събития осуетиха излизането на този информационен ежедневник. След разгрома на въстанието, когато Партията бе лишена от всичките си издания, „Лъч" стана още по-необходим. Той бе поверен на Иван Ганчев, опитен журналист, някогашен заместник-главен редактор на „Работнически вестник", изключен от Партията през 1920 година заради левичарска разколническа дейност, но върнал се в партийните редици в навечерието на въстанието.

В редакцията на „Лъч" се събраха оцелелите и току-що излезлите от затвора партийни журналисти като Петър Георгиев, Асен Разцветников, Димитър Найденов.

Тук на страниците на „Лъч" се появи позивът на Антон Страшимиров за събиране на помощи за жертвите на фашисткия терор, както и крилатата му фраза: „Клаха народа, както и турчин не го е клал". Вестникът откри подписка и първи внесе 500 лева.

„Лъч" беше търсен и обичан вестник. Той бързо увеличи своя тираж, достигна 19 000 екземпляра и редакцията съобщи, че от средата на ноември ще го печата на ротативна машина.

Ласкави отзиви за „Лъч" помести „Работнически вестник", който по това време излизаше във Виена. Той го наричаше „бяла врана сред печатните издания на тържествуващата буржоазия, които са пълни с клевети, заблуди и насъсквания срещу трудещите се маси".

Digitized by Google

В едно свое писмо до Васил Коларов от 19 ноември Георги Димитров писа за вестник „Лъч": „Досега сме получили десетина броя. Списва се в духа на директивите, които бяхме дали, и вижда се, има добър успех. Буржоазната преса е вбесена от този факт. Третира го като второ издание на „Работнически вестник" и води страшна кампания срещу него."

Така се изказва за „Лъч" и фашисткият министър на вътрешните работи Иван Русев: „Вашият вестник не е нищо друго освен работнически вестник".

Но твърде скоро „Лъч" престана да прилича на „Работнически вестник". Иван Ганчев не споделяше партийното становище върху Септемврийското въстание и бъдещите задачи на Партията. Отказа да се съобразява с партийното ръководство и в края на краищата самоволно обсеби вестника. Така се стигна до открит разрив с Иван Ганчев, който постепенно превърна „Лъч" в трибуна на ликвидаторите. Партийното ръководство реши да го бойкотира и да създаде нов информационен ежедневник.

Петър Георгиев, Димитър Найденов, а по-късно и Асен Разцветников напуснаха „Лъч" и станаха ядрото на новата редакция.

Драматично започна своето съществуване и новият партиен ежедневник „Звезда". За негов отговорен редактор отначало бе определен д-р Никола Сакаров, но той също застана на ликвидаторски позиции и бе изключен от Партията. Отговорен редактор стана Петър Георгиев.

Вестникът се списваше от комунисти. По комунистически — остро, талантливо, находчиво. Той разобличаваше левите и десните ликвидатори, които бързаха да обявят Партията за погребана и шумно се отказваха от нейното славно минало. Той защищаваше делото на Септемврийското въстание и издигаше лозунга за единство на работниците и селяните — най-главного условие за бъдещата победа на народната борба.

Поради свирепата цензура партийните публицисти трябваше да използват езоповския език, за да кажат на читателите най-важното. Или да използват признанията на враговете, за да посочат, че народът, въпреки пораженето си, не е загубил революционния си оптимизъм, вярата си в победата, готовността си за борба.

Вестникът използваше в неравния двубой и сатирата на Алеко Константинов. Едни от неговите най-остри фейлетони „Звезда" отпечата с редакционната бележка: „Стара история, която става нова, щом замениш имената".

Така вестник „Звезда" защищаваше делото на Партията, знамето на Септемврийското въстание и укрепваше вярата на трудещите се в неизбежната бъдеща победа над фашизма.

Но Партията не биваше да разчита само на легалния си печат, който всеки миг можеше да бъде смачкан и биваше смачкван от бруталния ботуш на фашистката диктатура.

Почти веднага след разгрома на въстанието бяха направени опити за нелегално отпечатване на комсомолски издания. На циклостил с виолетово мастило започна да излиза вестник „Млад революционер". Неговият четвърти брой (единственият, който е запазен) носи дата 15 декември 1923 година. Редица от поместените материали са посветени на Септемврийското въстание.

В началото на 1924 година излезе и първият нелегален брой на комсомолския орган в-к „Младеж". Отпечатан на редовен печат, той продължаваше номерацията на легалното издание, забранено след 12 септември 1923 година.

В продължение на много години Септемврийското въстание беше постоянна тема на легалния и нелегалния комунистически печат у нас. И това бе съвсем естествено. Неговият исторически опит имаше огромно значение за успешните борби на нашия народ срещу монархо-фашистката диктатура. Подвигът на септемврийските герои беше извор на гордост и преклонение, той възпитаваше у идващите поколения революционна смелост и безпределно себеотрицание. Варварството на палачите след разгрома на въстанието възбуди у народа незаличима омраза срещу фашистката власт. Всичко това даваше възможност на партийната журналистика отново и отново да се връща към Септемврийското въстание, да използва неговите поуки през всички етапи на антифашистката борба у нас.

Ако ние с пълно право наричаме Септемврийското въстание преломен момент за болшевизацията на Партията, такова е неговото значение и за партийния печат, който като огледало отразява и добродетелите, и недостатъците на комунистическото движение в страната, но в същото време може да бъде могъщо средство за подобряване и усъвършенствуване на неговите методи и средства на борба, на неговата политическа пропаганда.

Трудно е да бъде оценен приносът на партийния печат за болшевизацията на Партията, но един пример е достатъчен, за да го илюстрира. Поредицата от статии на Георги Димитров за Единния фронт, които чрез „Работнически вестник" достигаха до хиляди и хиляди работници и селяни, имаха изключително важно значение за политическата подготовка на въстанието, за практическото изграждане на Единния фронт по места, за теоретическото осветляване на този проблем, който отсега нататък щеше да заеме централно място в стратегията и тактиката на БКП.

Не е никак случаен фактът, че след разгрома на въстанието Георги Димитров се зае лично с издаването и изпращането в България на партийния орган. Точно тогава в оня изключително критичен момент, Партията имаше нужда от свой боеви орган, който високо да издигне знамето на Септемврийското въстание, да направи достояние на своите читатели историческите поуки от септемврийските събития, да сплоти партийните кадри и да им даде верни ориентири за бъдещата борба.

Digitized by Google

Точно такъв орган стана „Работнически вестник“ благодарение на Георги Димитров.

Истински подвиг вършеха и ония партийни журналисти, които дръзнаха да издават легални комунистически вестници веднага след септемврийския погром. От тях можем да се учим не само на гражданска и професионална смелост, но и на журналистическо майсторство, защото тези партийни вестници, по израза на Димитър Найденов, пареха в ръцете на читателя и го приобщаваха с непреодолима сила към страшного и велико дело на Партията.

Филип ПАНАЙОТОВ

Решителни дни

Въстанието в Поморийския край

През втората половина на август 1923 година в Бургас се свиква окръжна партийна конференция, на която след бурни спорове и разисквания по въпроса за тактиката на неутралитет на 9 юни, за единния фронт и за подготовката на въоръжено въстание мнозинството от делегатите възприемат новия курс на Партията. Разработва се общ оперативен план на въстанието. Окръгът се разделя на девет района, дават се указания за снабдяване с оръжие.

За ръководител на въстанието в Поморийския край бива определен Янко Андонов — член на ОК на БКП, учител по професия, запасен офицер, с добра марксистка и военна подготовка и висока обща култура. Веднага след съвещанието на ОК той обхожда селата, организира събрания, дава указания за подготовката.

В Поморие се свиква съвещание, на което присъствуват: Стамат Тозлуков, Никола Недев, братята Иван и Ненс Червенкови, Неделчо Димитров, Ради Иванов, Йордан Славов и др. В с. Каблешково се провежда друга среща, с представители на Каблешковския район, на която присъствуват другарите: Рачо Киров, Георги Калайджиев, Кънъо Иванов Марков и др.[1] Подобно съвещание става и в с. Св. Влас. На всички тези места се разглежда решението на ЦК на БКП, взема се курс за усилена подготовка на въстанието в околията, за укрепване на единния фронт между комунисти и земеделци, уточняват се бойните десетки, както и подробности по сигнализацията, уговарят се начините за връзките и др. Въоръжаването на хората се поставя като главна задача, в изпълнението на която в с. Гълъбец комунисти и земеделци успяват да задигнат от общината 11 пушки и много патрони, които учителят Петър Петров укрива. В с. Кошарица група комунисти, подпомогнати от секретар-бирника Данчо Тодоров, нощно време изнасят пушките от общината. Набавят си оръжие и членовете на партийните организации и групи в селата Каблешково, Гильовци, Несебър, Горица, Баня и др.[2] Няколко хиляди патрони биват изнесени от Бургаските казарми.

В цялата околия кипи усилена подготовка, надига се мощна вълна от революционен ентусиазъм, чувствува се едно повсеместно оживление.

На 12 септември ОК на Партията провежда заседание, на което се обсъжда планът за военно-техническата подготовка на въстанието. Присъствуват членовете на ОК на БКП. На това съвещание Янко Андонов внася конкретно разработен план за подготовката и действието на революционните сили в Поморийска околия. Тактическият план се свежда в основни линии към следното: територията на Поморийска околия се разпределя на 3 района с отговорници, с цел бързо да се извърши мобилизацията и да се обезвредят местните реакционни сили. Като основна задача се поставя разоръжаването на някои от войсковите части, охраняващи крайбрежната гранична линия, с цел всички въоръжени групи да се насочат за удар срещу Бургас. След кратки разисквания предложеният от Янко Андонов план бива приет.

Фашисткото правителство на Цанков обаче, почувствувало прелома в тактиката на Партията след августовските решения, изплашено до смърт от изграждащия се единен фронт между комунисти и земеделци, предприема масови арести на комунисти. Поради неоправданото подценяване на предупрежденията на ЦК на БКП комитетите предварително да вземат мерки за укриване на ръководните комунисти, почти целият окръжен комитет в Бургас и част от околийските комитети в Айтос, Поморие, Карнобат и М. Търново попадат в ръцете на полицията. Между арестуваните ръководни дейци са д-р Никола Максимов, П. Житаров, Аврам Яков, Васил Новаков, Ст. Димитров, Мара Колинкоева.

---

[1] ОПА, инв. № 132 II — Спомени на Георги Йорданов.
[2] Пак там.

Digitized by Google

Непосредствено след съвещанието на ОК от 12 септември ръководителят на въстанието в Поморийския край свиква в с. Габерово тайно съвещание на районните отговорници, пред които разглежда военнотехническата подготовка и дава указание за дейността на групите при евентуално обявяване на въстанието. На съвещанието присъствуват Андон Лефтеров, Янаки Кисьов, Стамат Тозлуков и др. Биват поканени да присъствуват и представители на по-големи организации, като Несебър, Кошарица, Каблешково, Горица и др. Тук са също така и учителите комунисти П. Петров, А. Димитров и Г. Порданов.[1]

Подготовката на въстанието в околията навлиза в своята последна и решителна фаза. Влиянието на Партията се засилва, навсякъде се създава нетърпима обстановка и готовност за борба. Стопанската разруха и тежестите от войната, легнали върху плещите на измъчените работници и селяни, удвояват злобата към превратаджиите.

След заседанието от 20 септември и изпращането на телеграмата на ЦК на БКП до всички окръжни комитети в страната, парола за въстанието бе дадена, определена бе и датата на неговото начало — 22 срещу 23 септември. Още същия ден новоизграденият резервен окръжен комитет, възглавяван от Лука Георгиев, изпраща куриери до всички околии. При ръководителя на въстанието в Поморийския край Янко Андонов биват изпратени Георги Ст. Брадичков и Стайко Тодоров, които да съобщят решението на ЦК на БКП за обявяване на въстанието[2]. Късно следобед двамата куриери прекосяват солниците северно от Бургас и се отправят през Каблешково за с. Габерово.

Янко Андонов след заседанието на ОК на БКП почти не се е прибирал в селото. Обикаля всички по-големи села на околията, разяснява решението на ЦК, уговаря явки и места за срещи, дава указания, като проверява и готовността на бойните групи. Където и да се появява, той е топло посрещан, старателно укриван и внимателно изслушван.

Завърнал се от с. Горица, където е имал среща с бойната група, възглавявана от подковача Стефан Тодоров, при него пристигат куриерите, като му предават решението на Централния и окръжния комитет на БКП за обявяване на въстанието. Указанието е Янко Андонов да събере комунистите от съседните села и с тях след допълнително нареждане да нападне Месемврия (Несебър). Оттам с помощта на Ст. Бедаваджиев към въстаниците трябвало да се присъединят въоръжените войници от морския пост при с. Папорус (Сарафово), след което въстаниците да се насочат към Поморие. След превземането на Поморие един отряд да се отправи за м. Черно море, където работниците са били предупредени за голямото събитие и били готови да се присъединят към въстаниците.

Андонов е развълнуван силно от радостната новина.

Решаващият момент на борбата настъпва.

Въстанието е обявено.

Много от въпросите трябва да бъдат решени бързо и безпогрешно. Пред Андонов стоят и много неизвестни, но той вижда ясно оная сила, която ще преобрази всичко: народът — възмутеният, безправен и унизен трудов народ, пред който стои строга и силна Българската комунистическа партия.

Започва енергична и трескава дейност. Изпратени са пароли за бойните групи в селата, куриери кръстосват пътищата между Поморие и Несебър. Те вървят тайно, пазейки се от полицията. От време на време се спират, качват се на някоя могила или на високо дърво, огледат местността и като се уверят, че е спокойно пред тях, продължават.

Късно следобед на 21 септември Янко Андонов пристига в с. Св. Влас, намира без особен труд Андон Лефтеров — командира на района, и го уведомява за решението на Партията. Незабавно биват изпратени куриери и до съседните балкански села, за да уведомят командирите на бойните групи, които трябвало да си съберат хората. Сам Андон Лефтеров за по-малко от час събира своята бойна група от 18 човека, въоръжени с пушки и няколко барабанлии револвери. На събралите се въстаници Андонов обяснява целите и задачите на въстанието и съобщава решението на ЦК на БКП. Въстаниците, преизпълнени с ентусиазъм и готовност за борба, предлагат веднага да се нападне общината, да се вземе наличното оръжие и да се завземе властта. Така и става. Към групата се присъединяват много хора. След завземането на общината отрядът се насочва към кафенето, където е бил кметът Александър Захариев, арестуват го и правят първото събрание, на което избират тричленна комисия за ръководене на селските работи: Яни Димитров, Пандели Лефтеров и поп Харитон. Тук се обявява първата комуна в Поморийска околия. Едно малко пламъче на работническо-селската власт блясва в подножието на стария хайдушки Балкан! Една многоочаквана надежда и мечта се сбъдва! В жилите на въстаниците кръвта забликва неукротимо бързо, те вече не чувствуват умора. Първите успехи вливат нови сили!

* * *

Куриерът, изпратен от с. Габерово за с. Гълъбец при учителя П. Петров, пристига навреме.

Чува се вик: „Другари, революцията е обявена!“ Спускат се към него, стискат си

[1] ОПА, Инв. № 132 — II.
[2] НМБ, Инв. № 244 — н. с. п. ф. Г. Брадичков.

Digitized by Google

ръцете, прегръщат се всички, не могат да говорят от вълнение. Вземат пушките си, прехвърлят торби през рамо с по едно парче хляб и няколко глави чесън, пускат при тях по няколко пачки патрони и тръгват. Сядат в края на гората и чакат. Тук трябва да дойдат още въстаници. Минава полунощ, но никой не се вижда. Безпокоят се, разбират, че нещо се е случило.

• • •

В това време Янко Андонов се придвижва към село Кошарица. Край селото се намира мелницата на Димо Аянов, за когото е било известно, че е солиден стълб на „черния блок". Отрядът решава да бъде нападната най-напред мелницата, да се разоръжи и арестува Аянов и да бъде взет от него бинокълът, останал му от войната. Тази операция е сполучлива. Тя е само попътен момент преди завземането на селската община в Кошарица. Докато отрядът се придвижва към селото, местните хора, организирани от Г. Кирчев, сами се справят с полицията и пазвантите, вземат пушките от общината, обявяват работническо-селската власт. Ликуването е всеобщо.

На 23 септември едва призори отрядът стига обекта „Горска барака" по шосето Бургас—Варна. Мястото бива обкръжено и претърсено щателно, но очакваното оръжие не се намира. Отново — поход през гората, отново очаквания и надежди. След обед на същия ден на мястото за изкачване се събират около 100 души. Отрядът расте с всеки изминат час. Привечер Янко Андонов събира хората си на полянката до гъстите храсталаци и произнася кратка вдъхновена реч. Посочва, че справедливата борба на въстаниците продължава и че това е още началото — предстоят големи и тежки изпитания, полицията и войската е вдигната на крак. Ще се наложи да се водят тежки боеве с въоръжения до зъби противник, но друг изход няма. Изяснява, че отрядът трябва да се придвижи на юг и да окаже помощ на Месемврия и Анхиало, а след това заедно с тамошните въстаници да навлезе в Бургас. Тези огнени слова биват изпратени с „ура", всички се прегръщат, пламнали от вълнение, и не могат да си намерят място на тясната зелена поляна.

Андонов слиза от големия церов дънер, който му е служил за трибуна, и повиква при себе си отговорниците. Съобщава им, че очаква парола от окръжния център за настъпление към Бургас и дава указания да се прегледат оръжието и боеприпасите, да снабдят всички с достатъчно храна и дрехи, оръжието да се разпределя разумно. Най-доброто да раздадат на най-добрите стрелци. Обръща им внимание върху правилата за водене на сражението — да залягат, да си пазят хората, за да се избегне даването на излишни жертви. Всички да са готови за поход и бой. Да се осигури редовно дежурство около лагера и непрекъснато наблюдение на подстъпите от юг. Бързо и точно да се докладва всичко забелязано.

Късно следобед няколко групи бойци биват изпратени по селата със задача да доставят храна. При връщането си те водят нови въстаници. В същото време идват и бойните групи от балканските села: Баня, Кайряка, Денезлер и др.

На юг от Бургас победоносно шествува отрядът на Т. Грудов, който след като обявява работническо-селска власт и издига червеното знаме в общината в Карабунар, завзема и властта в околните села: Орханкьой (Орханово), Загорци, Курудере (Суходол), Тогоркьой (Тагарево), Кирил (Радойново), Биюкбунар (Бистрец), Дервентдере (Проход), Гергебунар (Росеново), Белила и др. На път към Бургас към карабунарци се присъединяват още въстаници от с. Каратепе, както и гергебунарските въстаници.

• • •

На 23 септември към 10 часа във въстаническия лагер край с. Св. Влас идва курнер от Бургас, който е бил известен само на Янко Андонов. Уведомява командира, че бойните групи в Бургас не са се вдигнали и от ОК е дадено нареждане хората по места да не въстават. Това съобщение на курнера пада като гръм върху главата на командира. Подава се сигнал за сбор и той съобщава тревожната вест. „По този начин една колона от около 120 души от Поморийско, водена от Янко Андонов, беше върната и тя не беше единствена" — пише секретарят на резервния СК на БКП Лука Георгиев. Така липсата на единство и единомислие между членовете на арестувания ОК на БКП — Бургас доведоха до неуспех на народното антифашистко въстание в Поморийския край.

След като въстаниците, макар и без желание, поемат по различни пътища към своите домове, Янко Андонов с 15—20 души потегля на запад през гъстите гори на Коджабалкан. Когато наближават ж. п. линия Бургас—Айтос, те виждат, че тя се охранява от силни войскови поделения. Преминаването през нея е било невъзможно. Тогава решават групата да се разпръсне и хората да се укрият кой както може. Така отрядът се разпада. Към въстаналите села се насочват армия и полиция, артилерия и военни катери. Най-много е пострадало малкото село Св. Влас, което е било обстрелвано по море и суша.

За оправдаване на своите безчинства фашистките управници устройват процес Дело № 466 (1923 г.) на Пловдивския апелативен съд нашумява много в пресата и между хората. Делото приключва с издаването на няколко смъртни и дългогодишни присъди. Ръководителят на въстанието Янко Андонов получава първата смъртна присъда, но той е бил вече в нелегалност.

Марга ГОРАНОВА

Digitized by Google

СЪС ЗАДАЧИТЕ НА ДЕНЯ

Да се открои новото в идейно-възпитателната работа на една окръжна партийна организация е трудно. Трудността идва както от обхвата и разнообразието, така и от начина и формите на проявление. Да се нарече нещо „ново" съвсем не означава, че същността му е изцяло такава, особено в дейност като идеологическата, която е многообразна, широкообхватна и сложно протичаща.

СИЛИТЕ УКРЕПВАТ В ТРУДА

Младежта в Благоевград е основна част от работническата класа — 31 на сто от заетите в материалното производство са на комсомолска възраст. В машиностроенето — най-младия и прогресивен клон на промишлеността в града — 80 на сто от работниците са младежи. Като прибавим към тях и младите специалисти, този процент нараства още повече.

Как градският комитет, партийните организации и комсомолските дружества осъществяват трудовото възпитание на младежта?

Този въпрос беше предмет на разговора ни с първия секретар на градския комитет на Партията **Стоян Шопов**, завеждащия отдел „Пропаганда и агитация" **Лиляна Зехирева** и секретаря на градския комитет на Комсомола **Асен Ризов**.

— Наскоро се състоя пленум на градския комитет на Партията, който разгледа дейността на партийните органи и организации по изпълнение на Тезисите на Централния комитет на Партията за работа с младежта и Комсомола — сподели Стоян Шопов. — Целта ни беше да надникнем във всички предприятия и заводи и да разгледаме, от една страна, как партийните органи и организации ръководят и направляват дейността на комсомолските дружества, и от друга, как самите те организират и водят своя комсомолски живот. Съобразявайки се с изискването на Десетия конгрес на Партията, „по-пълно да се отчита възпитателното въздействие на обществената среда", основна наша грижа е да създаваме подходяща обстановка за посрещане и

Digitized by Google

приемане на младите работници в предприятията и да им предоставим нормални условия за изява на способностите и възможностите им в труда.

— На доброволни начала — допълни Асен Ризов — в заводите сме изградили осем комсомолски лични състави, които отчитат движението на младите работници, грижат се за тях. Те ги поемат още с постъпването им на работа.

— Участвувах в едно тържество в завода за измерителни инструменти и уреди — продължи Ст. Шопов, — на което приемаха млади работници в редовете на работническата класа. Партийни и стопански ръководители ги приветствуваха, съобщиха къде ще работят и какви задачи им се възлагат; връчиха им трудовите книжки и ги обявиха за членове на работническия колектив.

Разбрах, че подобни тържества, но не по шаблон, се организират и в други заводи: на едно място младите работници четат клетва и трудовите книжки им се връчват от най-стария работник, на друго — канят активни борци против фашизма и капитализма, които разказват за борбите на работническата класа от окръга и пр.

Встъпили тържествено в редовете на трудовия колектив, младите работници чувствуват и осъзнават голямата отговорност, която поемат пред обществото. Това ги задължава да бъдат по-взискателни към себе си и своята работа. На помощ им идват партийната организация и комсомолското дружество, комунистите и опитните работници. Включват ги в школи и по почина на кремиковските комсомолци започват да овладяват майсторството на челниците. Лични комплексни планове за участие в почина са приели 1120 души. Много първенци са поели шефство над новопостъпили млади работници и им предават своя опит. В завода за градивни елементи комсомолското дружество е направило албум, заснело е работните места на челниците в производството. Снимките показват как подреждат и поддържат работните си площадки, опита им да създават най-благоприятна обстановка за нормална работа.

Усилията на партийните организации и на комсомолските дружества в заводите и предприятията са насочени към въвличането и активизирането на всички младежи в социалистическото съревнование. В него те проявяват своето пораснало работническо съзнание. Сега в града работят 125 младежки производствени единици, които са в челните редици на социалистическото съревнование за повишаване на обществената производителност на труда и изпълнение на насрещните планове на трудовите колективи. Младежките бригади на Марин Петров и Лозан Стоянов от Завода за механични конструкции, на Методи Стамболийски от Завода за измерителни инструменти и уреди и други изпълняват трудовите си норми над 150 на сто. Комсомолските дружества със свои представители участвуват в комисиите — заводски и цехови — за излъчване на челниците в производството и в обществено-политическия живот.

* * *

Новата техника и нейното внедряване изискват да се усъвършенствува професионалното майсторство на работниците, да се повишават научно-техническите им знания. В това отношение голяма роля играе движението за техническо и научно творчество на младежта. Градският комитет на Партията в Благоевград, партийните организации и

Digitized by Google

комсомолските дружества в заводите го използват като средство за комунистическо възпитание на подрастващото поколение, за изграждане у младите хора любов към науката и техниката, за разгръщане на творческите им способности, за засилване на тяхната социалистическа съзнателност и трудова активност. Те свързват движението все по-тясно с производствено-техническите проблеми на икономиката, с изпълнението на насрещните планове. През тази година младите специалисти и работници разработват 68 научно-технически теми с очакван икономически ефект 860 хиляди лв. В тютюневия комбинат „Пирин" колектив от млади специалисти е разработил темата „Тунел за затопляне на тютюна преди рязане" с икономически ефект 120 000 лв. Младежка конструкторска бригада от завода за градивни елементи е проектирала и конструирала машина за накатяване на ядра (за бубини), която увеличава производителността на труда 12 пъти и др.

Партийните организации и комсомолските дружества в града използват движението за техническо и научно творчество на младежта и за професионално ориентиране на учащата се младеж. Как става това? Изпращат специалисти от заводите да водят кръжоци в училищата, а учениците разработват теми в предприятията.

В техникума по механоелектротехника „Методи Алексиев" са изградили „комсомолски завод". Използват материалната база на техникума, избрали са от учениците директор и стопански съвет, организирали са и произвеждат бормашини, малки стругчета и други, които се продават на пазара. Годишно изработват продукция за около 15 хиляди лв. По този начин младежите не само придобиват теоретически знания и практически умения, но у тях се формира чувство на пълновластни и отговорни стопани на социалистическата собственост, стават пълноценни строители на развитото социалистическо общество.

* * *

Трудовото възпитание на младежта е сложен, продължителен и противоречив процес. В резултат на системната и целенасочена идейно-възпитателна работа у младите хора настъпват положителни промени, но все още се срещат и редица отрицателни прояви като текучество, случаи на безотговорно отношение към работата, колектива и предприятието; ниска трудова и технологична дисциплина. Това задължава партийните органи и организации, комсомолските дружества, стопанските и държавните органи да водят не само възпитателна работа, но и оперативно и цялостно да решават социалните, икономическите, техническите, организационните и други проблеми, свързани с младежта, така както изисква Декемврийският пленум. Към това са насочили вниманието си градският комитет на Партията и на Комсомола в Благоевград.

ВИСОКА СЪЗНАТЕЛНОСТ И АКТИВНОСТ

Осем часа — в кабинета на секретаря на градския комитет на Партията в Разлог Никола Жегов; разговор на тема — **масово-политическата работа на градската партийна организация за изпълнението на насрещните планове.**

Digitized by Google

— Стремежът ни е идеологическите въпроси да бъдат първостепенни в дейността на градския комитет на Партията — подхвана Никола Жегов, — имаме традиции, наследени още от Костадин Патоков — основателя на партийната организация в града, и от Никола Парапунов — организатора и ръководителя на партизанското движение в Пиринския край. Подчинили сме масово-политическата работа на изискванията на Десетия конгрес на Партията: „да разяснява аргументирано партийната политика, да популяризира успехите в социалистическото строителство, своевременно и компетентно да отговаря на въпросите, които вълнуват хората." За нас това означава да повишаваме политическата и трудовата активност на комунистите и на всички трудещи се от града и околностите му за изграждане на новите мощности на Комбината за целулоза и картон, чиито капиталовложения възлизат на около 73 милиона лв., комунално-битово строителство за около 3 млн. лв., а така също за разширяване и модернизация на Завода за магнитни глави, завода за хидролиза и фуражни дрожди „Владимир Поптомов", за изпълнение на насрещните планове.

Най-малко един път на месец бюрото на градския комитет на Партията инструктира партийния, държавния и стопанския актив по актуални политически и икономически проблеми. Групата докладчици, в която са включени 67 души, предимно членове на пленума на градския комитет, разяснява решенията на Декемврийския пленум на Централния комитет на Партията и последвалите го партийни и правителствени документи, насрещните планове на колективите; пренася задачите от градския комитет в предприятията и там с активите ги довеждат до знание на всеки работник.

Друго направление, към което са насочили усилията, е да повишат икономическите знания на инженерно-техническите кадри и работници. Така създават възможност хората по-добре да виждат своите непосредствени задачи, своето място в общия градивен процес на развитото социалистическо общество. За тази цел бюрото на градския комитет е възложило на директорите по икономическите въпроси в предприятията да разработят и предложат програми за икономическото обучение на трудещите се. Използват разработените демографски характеристики на трудовите колективи и диференцирано водят занятията.

— Новото в дейността ни — подчерта Никола Жегов — е изучаването на фактите и явленията в социално-икономическия живот с цел да улавяме предварително тенденциите на развитие и да ги направляваме. Това постигаме, като непосредствено свързваме масово-политическата работа със задачите в предприятията, с трудовите колективи, с отделните хора.

Елена Стоичкова — секретар на партийния комитет в завода за хидролиза и фуражни дрожди „Владимир Поптомов", разказа как обвързват масово-политическата работа с производството, с трудещите се:

— Още на 20 декември 1972 година ръководството на завода беше готово с показателите по насрещния план за 1973 година. За да стигнат до всеки колектив и работник, организирахме открити партийни събрания по цехове и смени. Сега всеки месец на такива събрания отчитаме резултатите от социалистическото съревнование и поставяме новите задачи. На тези срещи не само възлагаме задачи, но и научаваме исканията на работниците, нерешените въпроси. Например работниците поискаха заплащането вместо по цехове да става по смени. Ръководството на завода прие тяхното предложение, тъй като така по-правилно се отчита делът на работниците в производствените резултати, стимулира ги да работят по-производително и качествено,

Digitized by Google

напълно отговаря на изискванията на икономическия механизъм. При нас системата за отчитане на резултатите е такава, че всеки час се знае как се движи производството. Това много ни помага бързо да се насочваме към изоставащите участъци. През май проведохме събрание, на което разгледахме участието и активността на всеки партиен член в изпълнението на насрещния план. Още на другия ден след събранието се почувствува промяната — съзнателността и активността на комунистите си каза думата: дневното производство нарасна. В дрождеразвъдния цех комунистката Славка Калчева произвеждаше около 10 тона дрожди, след събранието достигна до 13 тона. Такива случаи имаме много. Готвим ново събрание, на което ще отчетем какъв е приносът на комунистите в изпълнението на насрещния план за полугодието, ще обсъдим и партийните поръчения, възложени на стопанските ръководители.

* * *

Сполучлива форма, която градският комитет и партийните комитети използват за засилване активността и повишаване чувството за отговорност на работническата класа пред обществото, са чествуванията на патронните празници на предприятията. Подготовката на празниците започват с изнасянето на беседи пред трудовите колективи за патрона на предприятието, за задачите; организират съревнование между отделните производствени единици, което отчитат в деня на празника.

Заводът за хидролиза и фуражни дрожди „Владимир Поптомов" тази година е отпразнувал патронния празник в дома на културата в града.

— Обстоятелството, че се явяваме пред целия град — сподели Елена Стоичкова — ни задължи да бъдем изрядни във всяко отношение и най-вече да изпълним плана. Официалното тържество беше предшествувано от разнообразни инициативи по цехове и общо за завода. Във фоайето на културния дом направихме изложба „10 години завод за хидролиза и фуражни дрожди". В нея показахме всички наши постижения, награди, знамена; направихме алея на първенците. Изложбата беше гордост за хората от завода, а за тържеството още се говори и вярвам, дълго ще се помни. Над 100 самодейци взеха участие в програмата. Поканихме близки и познати да видят къде и какво работим, да чуят за нашите дела.

Ценното в тези тържества е, че действуват силно емоционално, сплотяват трудовите колективи, правят ги по-дееспособни, мобилизират ги за изпълнението на производствените задачи.

* * *

Да търси подходящи средства и начини за масово въздействие над трудещите се, за издигане на тяхната съзнателност, дисциплина, активност и отговорност е характерно в дейността на бюрото на градския комитет на Партията в Разлог. За това говори и начинът, по който използват градския радиовъзел и радиоуредбите в предприятията.

Digitized by Google

Ето какво сподели Славчо Тумбев — програмен ръководител на градския радиовъзел:

— Пред микрофона каним секретари на партийни комитети, председатели на профкомитети, стопански ръководители и плановици на предприятия и заводи да запознават радиослушателите — а това са трудещите се на нашия град — с изпълнението на насрещните планове, да разясняват предстоящите задачи и пр. В рубриката „От завоювани подстъпи — към нови върхове!" специалисти от предприятията и заводите разказват за техническите и организационните фактори, от които зависи решаването на производствените програми, информират какво е обещал трудовият колектив. В друга рубрика — „Изпълнението на насрещния план — наша основна задача!" — секретари на партийни комитети, профпредседатели, специалисти отчитат изпълнението на плана по месеци и в сравнение с миналата година. „С крачките на петилетката!" е следващата рубрика, в която намират място материали за особено важни събития, станали в колективите — новаторски и рационализаторски предложения с голям икономически ефект и пр. Не забравяме и хората, които най-много допринасят за постигането на високи трудови успехи. За тях е рубриката „Хора от шестата петилетка", в която предаваме литературно-творчески портрети на бригади и първенци от производството.

Да се подготвят и изнасят разнообразни радиопредавания, свързани с трудовата дейност на хората, е важно и необходимо, но още по-важно е те да се очакват и посрещат с интерес от онези, за които са предназначени. Това именно са успели да постигнат градският комитет и някои заводски партийни комитети. Оттук и голямата отзивчивост, която проявяват много ръководители към радиопредаванията. Те участвуват в тях, търсят помощта на радиовъзела.

* * *

Масово-политическата работа на градския комитет и на партийните организации в Разлог е богата и разнообразна. Тя е насочена към трудовите колективи, към отделния човек и е свързана с непосредствените задачи, които решават трудещите се от града.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ПО ВЕРЕН ТВОРЧЕСКИ ПЪТ

Целокупната разностранна дейност на съветите за изкуство и култура потвърждава по безспорен начин творческата генерална линия на Партията, изпълнена с новаторски елементи — рожба на постоянно неспокойствие и комунистическо дръзновение.

Съветите за изкуство и култура и по състав, и по дейност, и по предназначение се различават коренно от всички досегашни управленчески органи на културата. Сега в страната функционират 1238 общински, градски и окръжни съвети за изкуство и култура с близо 18 000 участници. Новият се съставът на творците в съветите, в тях повече станаха работниците, кооператорите, специалистите. Около 34 на сто от избраните са до 30-годишна възраст, 152 членове на Комсомола са избрани за заместник-председатели на СИК. Почти 3000 членове в съветите са жени (19 на сто), значително е участието на учителите — 32 на сто от общия брой на избраните. В окръжните съвети са обединени усилията на почти 2000 души — сред тях 438 творци, 447 културни дейци, 512 общественици, 176 учители и др. Само тези показатели говорят категорично за широката социална база, на която са изградени органите, които управляват сложните процеси на културата.

Създадени на принципа на хармонично съчетание на общественото и държавното начало, съветите за изкуство и култура осъществяват нов тип на управление на културата. Те притежават специфични качества и черти и съчетават в себе си едновременно особеностите както на общественото, така и на държавното управление. И в това е голямата им сила и предимство.

В какво по-конкретно се изявява това предимство?

Преди всичко сега проблемите на културата се обсъждат и решават много по-компетентно, зряло, с вещина. На пленарните заседания на окръжните съвети за изкуство и култура вече се появява нов момент, преминава се от чисто организационните въпроси към тясно специалните проблеми на изкуството. В почти всички градове съветите за изкуство и култура на свои заседания обсъждаха въпросите, свързани с естетическото възпитание на народа. Проблемите на монументалната художествена украса например, на естетическото и музикалното възпитание бяха разгледани на заседания на окръжните съвети в Пловдив, Русе, Кюстендил, Ловеч, Враца, София и др.

Характерно е, че в обслужването и решаването на въпросите на художествената култура участват все по-голям брой творци. В подготовката на материалите често пъти дават свой принос творческите съюзи и групи в окръзите. За това съдействува и увеличеният брой творци, включени в съставите на съветите за изкуство и култура, които вземат най-активно участие в обсъждането и решаването на различните проблеми на изкуството. Все по-успешно се осъществява и координацията на културния живот.

В бюрата на съветите за изкуство и култура са включени секретарите на окръжните комитети на Отечествения фронт, на ДКМС, на професионалните съюзи, на творческите групи и ръководители на някои държавни професионални културни институти. Това съдействува на много места в самите заседания, когато се обсъждат различни въпроси, да се осигури съгласието, да се изработва под ръководството на Партията единна линия, единна цел. Решенията, приети съвместно с националния съвет на Отечествения фронт и Централния съвет на Българските професионални съюзи, спомогнаха за внасяне на още по-голяма яснота. Изградените напоследък към Комитета за изкуство и култура два съвета — съвет на председателите на творческите съюзи и съвет на председателите на масовите организации, показаха на практика своята жизненост и необходимост за обсъждане най-актуалните проблеми, обект на съвместна дейност. Практиката потвърждава, че дружната работа за реализиране на единните плановете дава

Digitized by Google

все по-големи резултати — осъществяват се съвместно по-мащабни културни прояви, разеръща се движение за изучаване историята и революционните традиции на родния край, за повишаване естетическото възпитание на населението, организират се съвместни изложби, конкурси, викторини и други културни празници.

Сега проблемите на изкуството и културата се обсъждат и решават с помощта на изпитания и мъдър колективен ум. Отстранява се опасността големите и отговорни задачи на художествената култура, сложните проблеми на изкуството да се решават само от отделни хора, предотвратяват се личните увлечения на отделни лица.

Не може да не направи впечатление оня нов подход, който съветите за изкуство и култура прилагат към явленията, фактите, процесите на културния фронт. След Десетия партиен конгрес под ръководството и близката помощ на партийните комитети те се стремят да улавят и развиват потрайните тенденции на развитието, вглеждат се по-далече в бъдещето, с по-голяма настойчивост се старяят да решават най-актуалните и вълнуващи въпроси. На редица места като в Благоевград, Ловеч, Враца, София, Варна, Пловдив окръжните партийни комитети поставиха пред съветите трудната и отговорна задача за разработка на по-дълготрайни програми за развитието на културата. На основата на партийните документи сполучливо се търсят оптимални решения за понататъшното развитие на обществено-държавното начало, за да пронизва то цялата същност на новите органи. Особено интересни разработки има за съдържанието на културната дейност — да бъде тя посъвременна, интересна и привлекателна. Сериозни изводи се правят за единна материално-техническа база и комплексно обслужване на населението с духовни ценности, за по-добра координация с държавните професионални културни институти, творческите групи и обществените организации. Това съдействува да се повишава активността на културния фронт, да се изясняват още по-добре мястото и ролята на съветите за изкуство и култура, да се подобрява и усъвършенствува техният стил и метод на работа и ръководство.

Особено характерно е, че в изготвянето на дългосрочните програми участвува почти цялата художествено-творческа интелигенция. В различните специализирани групи под ръководството на партийните комитети в Пловдив, Михайловград, Русе, Враца, София най-активно бяха включени държавните институти по изкуствата, творческите групи, представители на обществени организации. По този начин в един мощен и пълноводен поток се вливат силите на много отреди, устремени към по-високи върхове на социалистическата култура.

Научното прогнозиране и програмиране в сферата на изкуството и културата е трудно и сложно дело. Затова тези изяви на някои места естествено носят още белезите на неуегналост, стихийност, мода. Заедно с добрите желания и горещия ентусиазъм все още съществува ненаучен, а до голяма степен и любителски подход. В някои разработки вместо обективен анализ на явленията и процесите са налице нескрити субективни намерения. Има увлечения при решаването на отделни проблеми, особено във връзка с интеграцията на културния фронт. Комитетът за изкуство и култура с някои свои разработки, с приемане на планове-програми се стреми на практика да оказва нужната помощ на съветите за изкуство и култура. Тази помощ решително трябва да се задълбочи и разшири. По този начин под ръководството на партийните комитети вече цялата общественост се вълнува и живее с проблемите на културния фронт. Потвърждава се, изпробва се в самия живот партийната мъдрост за смелия експеримент, разкриват се растящите възможности на новите обществено-държавни органи за управление и ръководство на културата.

По инициатива на окръжните партийни комитети и с помощта на редица централни културни институти и творчески съюзи СИК осъществяват успешно такива изяви като Мартенските музикални дни в Русе, лауреатските дни „Катя Попова" в Плевен, поредицата музикални празници в София, Бургас, Ст. Загора, Пловдив и Варна, съборите на народното творчество. А за да се даде по-голям тласък на създаването на художествени произведения, Съветите за изкуство и култура полагат все по-близки грижи за творците, търсят и включват в действие различни морални и материални стимули, стремят се на дело да осъществяват партийния призив „Повече между народа, по-близо до живота".

Съзряването и укрепването на съветите за изкуство и култура е свързано с непрестанната близка и компетентна партийна помощ. Тази помощ е многопосочна, ефективна. Особено важно е, че редица окръжни партийни комитети системно обсъждат с голяма вещина проблемите на културата и полагат реални усилия за активизиране и запълване със съдържание дейността на съветите за изкуство и култура, за тяхното утвърждаване като специализирани обществено-държавни органи за управление на културата.

През последните години Благоевградският окръжен партиен комитет няколко пъти обсъди цялостната работа на съветите за изкуство и култура, а на свой пленум прие дългосрочна програма за работата на културния фронт. Свои пленуми и по проблемите на нашата социалистическа култура и задачите на съветите за изкуство и култура направиха окръжните комитети на БКП в Сливен, Михайловград, Габрово и др. В Перник пък окръжният комитет на Партията с помощта на КИК направи цялостна проверка и оценка на дейността на различните звена на културния фронт. Отделни проблеми от дейността на съветите също са обект на обсъждане в партийните комитети. В Плевен бюрото на ОК на БКП се занима с въпросите, свързани с дейността на читалищата и тях-

Digitized by Google

ната материална база. Дейността на общинските съвети бе разгледана от партийните комитети в Русе, Шумен и др.

Разностранната помощ, която оказват партийните комитети на съветите за изкуство и култура, се отразява върху тяхната кипяща и пълнокръвна дейност. Само благодарение на това, че всекидневно партийните органи грижовно помагат на съветите за изкуство и култура, а кадрите, които работят в тях, творчески търсят тяхното специализирано място на големия идеологически фронт, на много места се развива многолика културна дейност. Това довежда до още по-голямо единство в редовете на художествено-творческата интелигенция около творческата линия на Партията. Налице е една укрепнала неразделност от Партията, ненакърнима преданост около нейното знаме.

Вторият конгрес на българската култура има небивало важно значение за развитието на българската социалистическа култура преди всичко поради факта, че в светлината на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП обсъди проблемите на нашата социалистическа култура комплексно — не само за себе си, а по отношение на техния дял за всестранното развитие на личността, за изява на творческите сили на човека, за комунистическото възпитание на народа.

Сега е особено важно да се изработи „нормативна основа за разгръщане на културното обслужване като неразделна част от националната система за обществено обслужване". Пред съветите за изкуство и култура се поставят за решаване непреходни задачи. Тяхното реализиране трябва да се съобразява с дълбоките промени, които настъпват в нашата страна.

В етапа на научно-техническата революция днес в селата и градовете на родината ни се извършват дълбоки промени в бита, в съзнанието на хората. Бурното развитие на производителните сили доведе до появата на работническата класа на село, до разместване на работната сила. Налице са сложни демографски процеси. Всичко това влияе да се изменя обликът на селищата и душевността на хората. Новото време, в което живеем, изменя и културните интереси на млади и стари, техните навици и естетически вкус, отношението им към проблемите на културата. Критерият на трудовите хора към културните изяви, към художествената култура става все по-изискан, вкусът им непрекъснато се повишава.

Бързото развитие на научно-техническата революция създава условия за облекчаване на човешкия труд, освобождава повече време за почивка и културни занимания. Свободното време трябва да бъде осмислено и разумно оползотворено, запълнено със съдържателни културни изяви. Нужно е те не само да бъдат интересни и развлекателни, но със своето високо идейно съдържание, с изисканите си художествени достойнства, с патриотичното си и интернационално звучене да допринасят за формиране на нови комунистически добродетели и за всестранното изграждане на новия човек.

От тази обстановка произтичат качествено нови задачи за съветите за изкуство и култура. В съвременните условия все по-властно се налага проблемът за актуалността и качеството, за съдържанието на нашата работа, за видими практически резултати от нея. Затова все по-упорита борба се налага да се води срещу примитивизма, понижения критерий, формализма и шаблона в работата. По-нататъшното развитие на социалистическата художествена култура, на културно-масовите прояви изисква да се повишава още повече ролята и отговорността на съветите за изкуство и култура като специализирани, териториални обществено държавни органи за управление на културата. Но това не ще може да стане, ако дейците, работещи в съветите, не внасят още по-осезателен прелом в своята работа, която да бъде запълнена с творчество, с по-голяма отговорност и дръзновение. По-нататъшното развитие на съветите за изкуство и култура ще става по посока на утвърждаването им като единни органи за координация и ръководство на културната дейност, за комплексно обхващане и организиране на целокупния културен живот. Това оправдано ще доведе до разширяване на функциите и правата на окръжните съвети за изкуство и култура.

На своя втори пленум Комитетът за изкуство и култура прие разгърната план-програма за 1973 година и близките 2—3 години.

В нея залегнаха редица важни инициативи, осъществяването на които ще осигури нов размах на целия наш културен фронт. Това са мероприятия за по-нататъшното усъвършенстване системата на ръководство и управление на културата, които ще доведат до по-пълно и последователно прилагане принципа на обществено държавното начало, за създаване на художествени произведения, достойни за нашето съвремие.

Предно място в план-програмата заемат проблемите за разпространяването на културните ценности сред трудещите се, а така също и създаването на съвременна материално-техническа база на културата, която да спомага комплексно за задоволяване постоянно нарастващите потребности на народа в областта на духовната сфера през периода на изграждане на развито социалистическо общество.

Тази програма и материалите на Втория конгрес на българската култура творчески бяха обсъдени по окръзи и общини, от различните културни институти. Те бяха разяснени от членове на Комитета за изкуство и култура на срещи, семинари, съвещания и пленуми. Приеха се единни програми от съветите за изкуство и култура с обществените организации и творческите групи. Това внася нови елементи в тяхната разностранна дейност.

В изпълнение на задачите, поставени от конгреса на културата, съветите за изкуство и култура, като разширяват и задълбоча-

Digitized by Google

ват своята работа, насочват все повече вниманието си към активизирането и разнообразяването дейността на общинските съвети.

Най-важната задача пред съветите за изкуство и култура сега е да укрепват организационно, да повишават всестранно своята компетентност и методи по управлението на културната дейност. Това несъмнено ще доведе до още по-голямо разширяване на социалната база на културата, ще спомогне за превръщането на широките слоеве от трудещите се в нейни създатели, ценители и стопани.

Творческото решаване на проблемите, свързани с управлението на културата, поставя и задачи за практическо решаване. Така например в аграрно-промишлените комплекси функционират районни и координационни партийни, комсомолски и профсъюзни комитети. Нужно е да се координира и правилно да се насочва в помощ на задачите, които се поставят в района и културно-масовата работа. Инициативата на някои партийни комитети запълва и тази празнота. С близката помощ на партийните комитети във Враца, Плевен, Сливен, Пловдив, Шумен, Толбухин, Силистра, Русе и др. се създадоха до края на миналата година около 70 координационни съвети за изкуство и култура. Нормативно те бяха утвърдени с новия Устав, приет на Втория конгрес на българската култура. Би било правилно да се експериментират и съвети за изкуство и култура на крупни строителни обекти, в големи квартали и т. н. Това, разбира се, не бива да се превръща в увлечение и мода, а да бъде едно спокойно и разумно обсъждане и решаване на тези въпроси от окръжните съвети за изкуство и култура съвместно с обществените организации.

Решаването на тези въпроси със съвместни усилия на обществено-политическите организации, творческите групи и културните институти ще доведе до още по-голяма ефективност и мащабност в дейността на културния фронт. По този начин на практика съветите за изкуство и култура ще могат да ръководят целия културен живот на своята територия и да отговарят за него. Всичко това ще спомогне още по добре да се насочва вниманието към най-актуалните проблеми в изпълнение на задачите, които постави Десетият конгрес на Партията и Декемврийският пленум на ЦК на БКП пред културния фронт.

Илия ПЕТКОВ
началник на отдел „Съвети за изкуство и култура и народни читалища" към Комитета за изкуство и култура

Организация на икономическата пропаганда

В решаването задачите на партийното ръководство на стопанството, в процеса на по-нагатъшното усъвършенстуване управлението на производството, в борбата за повишаване на неговата ефективност все повече нараства ролята на икономическите знания, икономическата подготовка на кадрите и на всички трудещи се. За това убедително се говори в документите на Десетия конгрес, в Постановлението на Централния комитет на Партията от ноември 1971 г. Познаването на икономиката, разбирането тенденциите на развитие на различните отрасли на народното стопанство разширяват творческите хоризонти на всички работници. Те по-добре се ориентират в обстановката, знаят към какво следва да съсредоточат усилията си днес, за да изпълнят успешно плана за третата — решаващата година от петилетката.

Какво се върши в тази област в нашия Габровски окръг?

Окръжният комитет на Партията прие разширната програма за пропагандата на икономически знания през последните няколко години. Икономическото обучение на трудещите се се осъществява по пътя на съчетаването на политическата просвета и професионално-техническата квалификация, организирани от обществено-политическите, държавните и стопанските органи и организации. Партийните, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации, стопанските ръководства в окръга сега всекидневно се занимават с икономическото обучение. Занятията се водят организирано, интересно. Различните звена са комплектувани диференцирано, съобразно спецификата на предприятието, отрасъла и характера на труда на различните категории работници.

През 1972—1973 учебна година в системата на партийната просвета се обучаваха 18 962 комунисти и безпартийни активисти в общо 769 звена, от които 281 звена със 7368 слушатели изучаваха икономически дисциплини: политическа икономия, икономически проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество, марксизъм-ленинизъм за научно-техническата революция и нейните социални последици и основи на икономическите знания.

Digitized by Google

Данните показват, че 38 на сто от участниците в основните форми на партийна просвета пряко изучават икономически проблеми. Освен това във всички останали звена се включиха по три лекции с икономическа тематика. Също така голяма част от участниците във Вечерния партиен университет и групите за самообразование изучават икономически проблеми.

В политическата учебна година на Комсомола функционират 88 звена по икономически проблеми с 1946 слушатели. Освен това чрез формите на масово-политическата работа: срещи, прегледи, викторини и други на комсомолците се изясняват важни страни от икономическото развитие на окръга и икономическата политика на Партията.

Съдържанието на учебната година в окръжната профсъюзна организация е подчинено изцяло на икономическите проблеми, комунистическото отношение към труда и социалистическото съревнование. В системата на профсъюзната учебна година сега има 241 звена за икономически знания със 7616 слушатели, което представлява приблизително една трета от всички звена и слушатели. Много грижи се полагат за икономическата подготовка на ръководните кадри и специалистите в промишлеността, строителството и селското стопанство. През 1972 година окръжният съвет на Българските професионални съюзи организира седем едноседмични курса за повишаване икономическата квалификация на средни ръководни кадри, през които преминаха общо 187 души: началници на цехове, майстори, бригадири. Такива курсове завършиха и над 70 на сто от работниците — членове на стопанските комитети в предприятията и стопанствата на окръга. В края на 1972 г. окръжният съвет на профсъюзите съвместно с окръжното ръководство на Съюза на икономистите, организира със стопанските ръководства теоретична конференция по въпросите на организацията на производството, нормирането и заплащането на труда. Окръжното ръководство на Съюза на икономистите счита за своя основна задача изпълнението на мероприятията, свързани с подобряване икономическото образование на трудещите се. Във всички градове и по-големи селища на окръга се организират теоретични конференции и се изчасят доклади за новостите в икономическата наука, за икономическата политика на Партията.

Особено внимание се обръща на повишаване квалификацията на икономистите, организирани в 78 курса с 3716 участници.

Свой дял в подобряване икономическото образование на трудещите се имат и школата за икономическа квалификация при окръжния народен съвет. Само през тази година в нея учат над 400 курсисти.

Икономическото обучение на ръководните кадри, специалистите, работниците и кооператорите от АПК, ТКЗС и ДЗС се осъществява по програми, разработени от управление „Земеделие" при окръжния народен съвет, съгласувана с отдел „Селскостопански" при окръжния комитет на Партията, предприета за няколко години. Изучават се въпроси на теорията, проблеми по повишаване производителността на труда, засилване режима на икономия, повишаване ефективността от промишленото и селскостопанското производство. На лекционните и семинарни занятия се използват активно данните от анализа на стопанската дейност на предприятия, ТКЗС, ДЗС и АПК. Системно се изпълняват и практически задачи.

С ръководните кадри, специалистите, бригадирите от животновъдството и растениевъдството бяха организирани дванадесетдневни курсове (ежемесечно по три дни). Подготовката на изпълнителските кадри — механизатори, животновъди и полевъди, се осъществява по утвърден план в специализирани курсове в отделните стопанства. През ноември м. г. ръководни кадри и специалисти бяха на 4-дневни курсове. За изпълнителските кадри се организираха деседневни курсове, а за работниците и кооператорите — лекции в единната система на обучение.

Ефективността на занятията се определя тази година преди всичко от уменето да се водят в тясна връзка с практическите задачи, поставени от Декемврийския пленум на ЦК на Партията. Това е много важно, защото през 1973 г., третата, решаваща за петилетката година, нашите колективи в промишлеността, строителството и в селското стопанство предстои да направят не малко, не само да изпълнят, но и да преизпълнят държавните планове. Това съставлява същността на цялата наша икономическа програма.

В програмата за тази година се отделя значително място на лекциите, свързани с последователното внедряване на новия икономически механизъм в селското стопанство. Важно значение се придава на обучението на селскостопанските труженици. И тук голяма роля играят формите за масова пропаганда. Организирани са повече от 190 школи, курсове, кръжоци и др. за подобряване на икономическата подготовка на трудещите се от селското стопанство.

За широките трудещи се маси по селища, предприятия и стопанства окръжното и градските ръководства на дружество „Г. Кирков", съвместно със Съюза на икономистите, разработиха програми, които предвиждат изучаването на актуални политически и икономически проблеми.

Всичко това е насочено към повишаване у слушателите чувството за отговорност, развитие творческата инициатива в борбата за изпълнение на поставените планове.

Заслужава внимание опитът на партийното и стопанското ръководство в завод „Аксиарх" — Сливен, което своевременно разработи конкретни мероприятия за подобряване обучението на колектива. Учебните звена са съставени диференцирано за ръководни, средни изпълнителски кадри и ръкоделци. За всяко от тях има разработени планове и програми. За

Digitized by Google

първите две групи се използва лекционна форма на обучение, а за третата — семинарна. Най-характерното, което заслужава да се популяризира, е това, че обучението се осъществява в класните стаи на средното политехническо училище в града след 17 часа. През годината се учиха 360 работници, разделени в 10 паралелки с отговорници от всички цехове, което представлява повече от 60 на сто от работническия колектив. А ръководните и средните изпълнителски кадри бяха обхванати напълно. Опитът е обобщен и сега обучението продължава да се извършва по същия начин, само че в „съботния полуден", т. е. в първия от двата почивни дни при петдневната работна седмица — новост, която се експериментира в окръга.

Икономическото обучение на колектива в комбината „Г. Генов" се осъществява по перспективен план за 5 години. За всяка учебна година се съставя план-програма за диференцирано обучение на работниците и кадрите. Всяка година във всички цехове се провеждат по 10 открити партийни събрания с икономическа тематика. Интересна форма на обучение на секретарите на първичните партийни организации и профпредседателите на цехове е „полуденят на секретаря", в който се разглеждат актуални икономически проблеми, свързани с дейността на първичните партийни организации.

В много предприятия техническото и икономическото обучение на кадрите се съчетава. В ТПК „В. Коларов" в изградените 35 курсове за квалификация близо половината от лекциите са на икономическа тематика.

Партийните, профсъюзните и комсомолските организации виждат своята задача в това, да направят икономическата пропаганда действително масова и високоефективна. На това изискване служи и провежданият сега преглед на икономическото обучение на трудещите се в окръга. Въоръжени със съвременни икономически знания, трудещите се ще бъдат още по-активни участници във всеобщата задача за модернизация на производствените процеси и постигането на още по-висока ефективност на общественото производство.

Деньо ЙОНКОВ

ВЕСТИ

● Градският комитет на Партията в Нова Загора на свой пленум разгледа въпроса за социално-психологическия климат в предприятията и дейността на първичните партийни и обществените организации.

Концепциите на градския комитет на Партията за добър социално-психологически климат се свеждат до създаването на онази оптимална среда и обстановка, в която съществуват реални възможности за трудова изява, за другарство и взаимопомощ. Това налага да се изучава социалната психология на трудовия колектив и да се прилага онова, което ще доведе до заздравяването на микроклимата.

● Районният комитет на БКП в аграрно-промишления комплекс „Петко Енев" в Нова Загора на разширен пленум обсъди работата на районната партийна организация за патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се.

● Градският комитет на Партията в Русе организира пленум, на който бе разгледана дейността на партийните, държавните и стопанските органи и организации за издигане равнището на търговията в града. В доклада бяха изяснени основните проблеми на търговското обслужване до 1990 г. Важен фактор ще бъде материално-техническата база, усъвършенстването на организацията на работа в търговските предприятия, внедряването на най-прогресивните форми и методи в дейността на колективите и др.

В изказването си кандидат-членът на Политбюро на ЦК на БКП и заместник-председател на Министерския съвет Венелин Коцев подчерта, че благодарение на правилния подход на партийните и държавните органи Русе е център на много положителни инициативи, които помагат да се издигне равнището на търговията не само в окръга, но и в страната. Първа грижа сега трябва да бъде да се преодолее липсата на някои стоки от първа необходимост. Необходимо е да се подобри качеството на част от продукцията, което трябва да стане обществено дело.

● Районният комитет на БКП в Толбухин — запад на пленум разгледа дейността на партийната организация за повишаването ефективността на масово-политическата работа.

Пленумът бе подготвен старателно и дълго време. Седем комисии извършиха проверка във всички общински комитети на Партията и в 40 първични организации. Организирани бяха анкети с комунисти и безпартийни, срещи за обмяна на опит със секретари на общинските комитети, заснет бе филм за дейността на първичната организация в тази област.

Digitized by Google

МОИТЕ ТРЕВОГИ КАТО СЪТРУДНИК НА ОТДЕЛ «ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ»

Върви край Осъма и си мисля. По-точно спомням си едно мое изказване в отдела преди година. Отчитахме се след командировка. „Повечето от семинарите — казах — преминават формално. Предварително се разпределят хората кой за какво ще говори и всеки се готви по отделен въпрос. Това прилича на сценарий, ограничава задълбоченото разглеждане на въпросите." Всички се съгласиха с мене. А ето сега не мисля така. Тази есен пожелах сам да ръководя учебно звено. Другарите от градския комитет два пъти ме попитаха дали говоря сериозно и едва тогава ми повериха семинара във ВИК. Не го приех като недоверие. Може би те за пръв път се срещнаха с такова желание... Днес проведох четвъртото занятие. Имам чувството, че съм един от най-несполучливите пропагандисти. Нито едно от занятията не протече съобразно нашите изисквания. Като че ли всичко действуваше против указанията, които давахме. Те не издържаха проверката на живота. Явно, те са пригодени за идеални условия. Или за условията на един редовен учебен процес.

Моят „провал" започна от първото занятие. Уж всичко бях предвидил. Подробно изясних плана на темата. Раздадох го на всеки участник, посочих литература, спазих и всички други подробности според методическите указания за семинарната форма. Въпреки това проведох едно измъчено занятие. Всички бяха чели и изучавали материала, но се затрудняваха да говорят. Не ми остана нищо друго, освен да изнеса беседа. На второто занятие смених тактиката. Избрах два възлови въпроса от темата и ги възложих на няколко човека. Този път работата потръгна... Сега моето звено има елементи почти от всички форми на партийната пропаганда. Не зная колко това е издържано методически. Важното е, че се увеличава активността на слушателите и материалът се усвоява.

В производственото, в административното и т. н. звено си дават среща хиляди служебни, обществени и лични проблеми. Всички те опират до нашите слушатели и също чакат разрешение. Нима може да не се съобрази човек с подхвърлената фраза в края на занятието тази вечер: „Ще затворят магазините за хляб". Някой би възразил: „Нали изучаваме марксизма-ленинизма, за да можем да материализираме тези идеи в живота. Значи това е най-важното". Да! Това е силен аргумент. Все пак бихме запитали: „Възможно ли е първо да научим хората на марксизъм-ленинизъм и тогава те да разрешават другите въпроси!" Очевидно не може да има деление на неделимото. На помощ ни идва само максималната гъвкавост и оптималното съчетаване на тези дейности.

Самият живот ни заставя да сменяме тактиката в нашата работа. Всяка стъпка трябва все по-дълбоко и дълбоко да се осмисля. Често се обвинявам: като че ли в повечето случаи се явявам пред хората като организатор, а не като пропагандист. Навярно това е лошо. В партийната работа трябва да се съчетава и едното, и другото. Ясно казано, но трудно се постига. Наскоро прочетох един много сполучлив израз: „Животът не е аптека, където всичко виси на рафтовете и ти само да кажеш: искам грам „пропаганда" или грам „организационна работа". Но тогава каква е разликата между сътрудника на отдел „Организационен" и сътрудника на отдел „Пропаганда и агитация". Та нали и двамата трябва да съчетават непрекъснато организаторската с идеологическата работа? Разликата според мен трябва да се чувствува само в окръжния комитет. А в първичната партийна организация сътрудникът трябва да забрави към кой отдел принадлежи. Той представлява окръжния комитет по всички въпроси и ще олекне пред хората, ако заяви: „С този въпрос

Digitized by Google

се занимава другият отдел". Назрелите въпроси не могат да чакат, докато дойде представителят на другия отдел на комитета. А това се случва в нашата работа. Дори нещо повече. Сътрудници от някои стопански отдели търсят най-напред стопанските ръководители и ако остане време, се отбиват в партийния комитет. А нали и те са партийни дейци, които трябва да съчетават в едно теорията на марксизма-ленинизма, организационните навици, опита, уменето, инициативата и т. н. Това ни най-малко не означава, че сътрудникът няма да работи по отделен проблем и да се специализира в сектора, за който отговаря. Димитър Дичев, отговарящи за сектор „Политическа просвета" в окръжния комитет, задълбочава знанията си и практическата си работа в тази насока. Но той изучава самостоятелно историята на Ловешката партийна организация. Анализирал и систематизирал много събития и факти, сега той е един от авторите на подготвящата се за печат книга. А Велко Митев вече няколко години упорито изучава и се специализира по въпросите на нагледната агитация. Въобще изискванията към сътрудника на отдел „Пропаганда и агитация" се оказват доста широки: да има опит в партийната работа, да познава производството, да умее да изнесе лекция, доклад, правилно да насочва партийното събрание, да бъде винаги в течение на събитията (международни и вътрешни), да бъде културен човек, да разбира хората, да умее да създава другарска обстановка, да бъде принципен и специалист в своята област. Разбира се, това е идеалният случай. Това е целта, към която се стреми всеки сътрудник на отдела. Това са и предпоставките за изпълнението на задачите, стоящи пред отдела.

А какво се получава понякога с нас? Подгонени от задачите, които в бележника са записани обикновено с двуцифрено число, „пилотираме" във всички посоки на окръга. Това често замъглява нашата перспектива в работата. Увлечени в събиране факти на дребно, ние забравяме да отделим най-важните от тях. Тези, които ще ни послужат за нашия дял в общото дело. Миналата командировка аз „галопирах" през шест първични партийни организации. Наистина събрах това, което ми бе възложено. Но към изучаваните от мен форми за политическа пропаганда аз не прибавих нищо. Чисто курнерствуване! Разшифровано, това означава — текущите въпроси те увличат в своя стихиен поток и потъваш във водовъртежа на събитията, отклоняваш се от посоката, не намираш сили да се движиш напред към набелязаната цел. Потъкване на Ленциновото изискване „Да си осигурим възможност спокойно да помислим за работата в цяло"[1]. За да не стане това, са нужни знания, воля и самодисциплина, организираност и самоконтрол и още много неща, предмет на научната организация на труда. Пак се изкушавам да цитирам няколко реда от един доклад: „Преди да посети първичната партийна организация, сътрудникът трябва задълбочено да обмисли целта на своето посещение. Какво ще направи, с кого ще се срещне, какви въпроси ще изучи или ще постави? Това е много съществено. Защото ръководствата на първичните партийни организации също са заети и имат свой план за работа. Всяка от тях има свой подход при решаването на задачите, свои положителни и слаби страни. Престоянето на сътрудника в партийната организация трябва да е наситено и взаимно полезно."

* * *

И тази вечер закъснях. Събранието завършваше, но като че ли заночваше отново — без ръководство, протокол и т. н. условности. Някаква вътрешна сила му даваше насоченост и всеки бе частичка от нея. Бариерата между другаря от окръжния комитет и комунистите е вдигната. Може би за това спомогна и моето изказване на края на събранието. Всъщност не сгреших ли, като се изказах последен? Другият път непременно ще наруша това свято правило: „човекът от горе" последен да си дава мнението по въпросите.

Разговорът и в двете събрания беше за съвременната триада: ръководител—колектив—подчинен. Едно обикновено просветно събрание на тема: „Фактори за подобряване на социалната среда". За него знаех седмица напред. Дори отделих един следобед за подготовка в читалнята. Разбрах, че съм се подготвил наполовина. Наобиколилите ме работници атакуваха от всички страни и което беше най-страшното, не общо, а с конкретни въпроси. Те свързваха теорията с тяхното всекидневие: „Как да си обясним поведението на началника на цеха, който намира „законен начин" да се отърве от неугодните му работници", „защо ръководителите взеха три пъти по-голяма премия?" и т. н. Какво можех да кажа? В читалнята не срещнах такива въпроси. Донякъде отговарях „по принцип", но имах чувството, че те схванаха моето безсилие. И ето хрумна ми спасителната идея: „Другари, предлагам да се съберем в същия състав след две седмици. Надявам се, че тогава ще ви отговаря на въпросите".

Двете седмици, прекарани в завода, ми дадоха това, което тогава ми липсваше. Сега между мен и комунистите от ремонтния цех нямаше различие. Въпреки че наскоро успешно положих изпит по партийно строителство, едва сега разбрах как се осъществява единството между политическата и организаторската работа. Това единство бе реализирано в решенията на текущо-отчетното събрание. За момент си представяхах съдържанието утре в отдела. Всеки ще заповяда: „Аз посетих това и това място, тази и тази организация, надник-

[1] В. И. Ленин, Соч., т. 44, стр. 366.

Digitized by Google

нах там, срещнах се с..." и т. н. А какво ще разкажа аз, „тъпкал" две седмици в един завод? Ако споделя за десетките съдби и не по-малкото проблеми в цеха, ще прозвучи твърде различно от стандартните отчети. Може би така е в партийната работа. За да я оцениш или почувствуваш, би трябвало отново да изминеш неповторимия път. Но все пак ще им разкажа...

• • •

Съвещанията на отдела бих определил на своего рода производствени съвещания. На тях се разглеждат въпросите на организацията и технологията на партийната дейност. Елементът на личен отчет засилва отговорността и дава възможност за изява на всеки сътрудник. Във всекидневието си той се среща с хиляди подробности. Кое беше най-главното в моята работа? Успял ли съм да повлияя и да помогна за изменението на действителността? Дали като престоях два дена в с. Слатина, съм оставил някаква диря след себе си? Та аз се срещнах с толкова много и различни хора. Дали те след мен махнаха с ръка, или ги обогатих с нещо. Дали нашата среща ще измени тяхното убеждение и поведение в нужната насока? Дали се оказах по-беден от тях и нямаше какво да им оставя? И накрая дали моето движение от една партийна организация в друга има за тях някаква полза? Или, както се казва, и махалото на часовника през цялото денонощие се движи, но по същество то не изменя състоянието на нещата.

Тези мисли ме вълнуват пред всяко съвещание на отдела. Пред всяка равносметка на извършеното. Тук нещата се наричат с истинските имена. Всеки се е докоснал до непосредствената практика и носи живи въглени от нея. Затова може би често обстановката е нажежена. Всеки се е срещнал с разнообразни съдби и характери. И всяка среща, и всяка беседа не прилича на другите. Всяка по своему обогатява неговия личен опит, поражда безброй мисли, чувства, вълнения. Кое ли по-напред да сподели с другарите? А това е нужно, за да се увери, че нещата стоят именно така. Сигурен съм, че тези мисли вълнуват сега и другаря Димитър Дичев. Затова и той така нетърпеливо говори. Във всяка дума се чувствува напрежение в мислите. Той поглежда ту бележника, ту колегите си, за да прецени смисъла на това, което говори. Слушат го внимателно. Той винаги щедро разделя своя опит с другарите си по работа. Повечето от престоите между командировките са в неговата стая. От него може да се поучи човек как да воюва против формализма, фразьорството и нравоучението не само в партийната практика, но и във всяка друга област на живота. От богатия арсенал на политическата работа той избира само тези форми и методи, които са най-ефективни в дадените условия. Като един от най-младите в отдела, аз съм „откраднал" не малко неща от неговия **стил и метод.** Спомням си как веднъж на свободен разговор в отдела той стана причина за един спор, който продължи почти месец. Дори още продължава. Въпросът е такъв. Ние постоянно считаме, че се подобрява организаторската и политическата работа. Нарасна ръководната роля на Партията, ролята на първичните партийни организации и т. н. Къде тези процеси намират реален израз. Или, казано с други думи, как всичко това се отразява на хората. Стигнахме до всеизвестния извод, че факторите са много и че основен е развитието на производството. Но това не ни задоволява. Все още за нас това е книжно виждане. А докато партийният работник не види кристално ясно теорията в живата практика, той не може да се намесва сполучливо за нейното изменение.

Трудна е командировката там, където е бил другарят Дичев. Впрочем лично го изпитах. В село Дъбрава. Едно от красивите полубалкански селца с героично минало, сега наполовина обезлюдено. Но все още има и около тридесетина комунисти. Седим с партийния секретар в двора на запустялото училище и разговаряме. Започнахме с просветното звено, а после за какво ли не. На тръгване той ми подаде плик със сушени сливи и ми поръча. „Занеси ги на другаря Дичев и му благодари от старческото общество на Дъбрава. Кажи му пак да ни заобиколи!" Каква била работата? Събрали се старите комунисти на партийно събрание. Като лектор по международното положение от окръга изпратили другаря Дичев. Застанал той пред тях, погледал ги, после седнал и им казал. „Кажете сега за какво искате да разговаряме". Едни поискали за политиката, други за неуредиците из селото и т. н. Така си и останал в джоба му докладът. Следващите дни той не напуснал общината, докато не се уверил, че и последният повдигнат въпрос ще се разреши. Тръгна си за Ловеч, но нещо ме глождеше отвътре. Дотежа ми и пакетът със сливите. Дали старият комунист не ме претегли на везните, сравнявайки ме с другаря Дичев?... При тая мисъл измених пътя си към центъра на общината...

Следващата точка от заседанието ми напомни прочетените наскоро редове: „Инструкторът не е фотограф, не е безпристрастен регистратор на фактите, а политически работник. Неговият дълг е навреме да предупреждава за допуснатите грешки и недостатъци, а ако те са възникнали, да изучава причините и оперативно и безболезнено да ги оправя." Как да стане това? Технологията тук е толкова дълбоко индивидуална, че трудно се заимствува. При това инструкторът не притежава никаква лична власт. Не може да заповядва, нито да отменя решения. Но в арсенала му се намират безброй оръжия, с които той постига нужните резултати. Задължително е да се започва с убеждението. Но ето, след като то не е помогнало на секретаря на общинския комитет сега пред отдела не му е лесно. Той трудно устоява на аргументите на другарите. Те му разкриват равнището на учебната

Digitized by Google

година в целия окръг. Почувствувал се на опашката и притиснат от фактите, той бърше потта от челото...

И последният другар затвори бележника си. Идва ред на завеждащ отдела. Представям си как бих се затруднил на негово място. За толкова малко време той е затрупан с лавина от факти, събития, съдби, характери и преживявания. Кое да утвърдиш, кое да отречеш? Той избира най-правилния път. Отказва се да прави разбор на командировката на всеки сътрудник. Захвана се с основните проблеми и задачи на отдела. В другия случай би се забъркал в лабиринта от факти и би изпуснал главния път. На нас също ни е ясно, че за състоянието на партийната пропаганда в окръга не се съди само по нашето докладване. Пътищата са много и разнообразни. През миналата година един бивш наш колега беше ненадминат в отчетите си. Да ти е драго да го слушаш и да му завидиш. Но това трая само няколко месеца. От районите, които посещаваше, започнаха да идват сведения, противоположни на неговите. Както за стила му, така и за състоянието на нещата. Най-голямата му беда се оказаха опитите му да затвори в своите предварително изработени рамки партийната работа. Казано образно, отиде той в първичните партийни организации и наложи своята рамка. Всичко, което остане извън нея, значи е неправилно и той го отрязва. Разбира се, ножиците му бързо се изхабиха. Фактите го принудиха да разбере, че е сбъркал призванието си. При такава „професия", където самият живот е суров и справедлив съдник, не е възможно да измамиш.

• • •

Влакът потегли. Стоя на перона и се укорявам. Правилно ли постъпих? Защо мълчах през цялото време. Не се ли изравних с равнодушните? Един от пътниците заговори за директора си. Познавах го. Знаех, че той е чест гост в комитета. Фактите бяха изобличителни и верни. Известно ми беше, че бе назначена комисия и ги проверява. Друг от пътниците явно използва повода да разпростре случая върху всички директори... А аз мълчах. В момента не можах да намеря подходящи думи. Просто бях парализиран от такива факти, за които се казва, че затварят устата на пропагандата. Не става въпрос да оправдавам директора. Той ще си получи заслуженото. Трябваше да насоча разговора в насока, която правилно да изясни причините за тези явления. Това свърши другият пътник, но в обратна посока.

Как ли ще реагират другарите от отдела за постъпката ми? Представям си най-резкия от тях. Той не изглажда думите, а ги хвърля срещу тебе, каквито са: „Нашият другар си е глътнал езика и е забравил къде работи. Какво би станало, ако всички ние вдигнем ръце пред тези отрицателни явления? Вместо в първите редици той е дезертирал далеч в тила" и т. н. Мисли, които ме карат да затичам след влака и да се опитам да го догоня. Но все пак ме успокоява гласът на другаря Дичев — „С всеки може да се случи. Важното е човек да осъзнае положението си. През миналата година и аз изпаднах в подобна ситуация. Също във влака. Започнах бавно и отдалеко да разяснявам някои неща. Не си спомням точно какво съм говорил, но спорът не можа да приключи до гара Ловеч. Бях принуден да продължа до гара Дойренци. Върнах се с обратния влак". Така трябваше и аз да постъпя!

Иван МИЧЕВ

НАША БЕЛЕЖКА

КОГАТО ПРЕПОРЪЧВАМЕ НЯКОГО..,

Небанален случай, който не искаме да отминем.

В две решения на бюрата на районни комитети на БКП в София срещаме почти еднакви текстове — „...потвърждава решението на ППО за изключване от редовете на Партията..." Следват аргументи, редувани еднакво: „Загубил е качествата на комунист, използвал служебното си положение за лични облаги, занимавал се с лъжи и интриги..." Името — едно и също — Христо Митроновски. Двете изключвания са с разлика от пет години.

Технологията на действието е проста. Изключеният сменя района и службата си и започнал „от нула" в кариерата си, „всекиму добро прави". На портиера се усмихва свойски; на пряката си шефка донася формуляри, необходими за уреждане на жителството й, и тича редовно до съвета, за да „придвижва" преписката; от награ-

Digitized by Google

ди се отказва в полза на по-достоен свой колега... Изобщо жестове, от които по-късно няма и помен. Той е неизнаведен, той е вече друг.

Нашият герой става самозван съдник. Само преди месец е получил партийния си билет и сега никой не може да го познае. Партийната организация е слисана. Тя разбира с кого има работа и взима строги мерки.

Едва тогава бюрото се запитва: Кой е всъщност този човек? Едва тогава се търсят корените му. Едва тогава се узнава, че Христо Матроновски повтаря лошата си игра, че за него домогването до редовете на Партията е... застраховка.

Комунистите и безпартийните са потресени. Не само партийната организация — колективът изхвърля от редовете си пришълеца.

Думата ни е не само за този „старателен", изникващ се на входа на службата гражданин, който прави декларации, че за него Партията е всичко, а за тези, които той измами.

Колкото и странно да е, Матроновски е назначен на работа, без да представи трудовата си книжка. В администрацията се смилили над „човечеца", чиято жена била в момента болна, чийто син бил току-що оперран (ако се проследят по-сегнешните и по-предишните лъжи на този служител, ще се види, че домашните му десетки пъти са претърпявали операции от тежки, по-тежки). Така че представянето на книжката било отложено за по-късно. „Добросъвестният", „тихичък" и „потънал в грижи човечец" така и не бил обезпокояван повече по този въпрос.

Добротворство, което струва много.

Между онези, които помагат на Матроновски да извърши своето, са най-напред неговите поръчители за приемане в Партията.

Те са потъпкали правилото, че доверието, което гласуваме на кандидатите за партийни членове, не бива да се измества от предоверяване. Ако хората, които настояха писмено Матроновски да бъде приет в Партията, бяха помислили за кого всъщност гарантират, ако те бяха се помъчили да узнаят истината за него, включително и фактът, че вече е изключван, нямаше да се стигне до две решения с аналогичен текст. С лека ръка те са написали леки хвалебствия, нямащи нищо общо с реалността.

Партийното бюро, предлагайки за обсъждане на събранието кандидатурата на Матроновски, също е погледнало леко на нещата. То се е доверило главно на онова, което кандидатът сам казва в своята автобиография, и на посоченото от поръчителите.

Онова, което пише за себе си Матроновски, е покъртително. Сълзлива история за нерадостно детство, живот, изпълнен с усилия... Много справки изпъстрят редовете. Срещу всеки акт е посочен адрес (за сведение — този и този). Разбира се, справки не винаги и не за всекиго се правят. Явно описателят е залагал на това.

Препоръките носят печата на същото красноречие. Човек би казал, че са излезли под едно и също перо. Може би да, може би не. Подписите обаче са автентични. Адресите и данните на поръчителите също.

Тези леко слагани подписи...

Бащи и роднини пренасят чрез трети лица „сведения" за този или онзи. („Добри са родителите, добро ще е момчето"...)

Подписи.

Но това не са документи въобще.

Това не са някакви книжа.

Това са написани думи, всяка от които има особена стойност.

Тук хвалебствията са кощунство.

Има стандартни редове. Има страници, които не говорят нищо за кандидата, или пък такива, които го типизират неточно.

Има препоръки за родителите, за семейството.

А самият кандидат за член на Партията? Неговата личност, качествата му — истинските, не онези, които би следвало да притежава?

Поканени, не следва непременно да напишем препоръка. Ако не познаваме добре кандидата, не бива да правим „услуга".

Понякога за близък човек можем да дадем отрицателно становище, ако сме обективни. Това може да стане и на събрание.

Но на събранието, на което бе приет Матроновски, това не се случи. Активната работа в профорганизацията добре бе представила този безпартиен и зад някои явни престаравания никой не бе потърсил симулантство...

Всъщност истината е потвърдена отново, но докато открие заблудата, първичната организация трябваше да изживее тревоги. Поръчителите можеха да й помогнат да си ги спести, търсейки и разкривайки една фалшива същност, а не потулвайки я.

Случаят не е типичен, той е назидателен.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

МЕМОАРИ НА МЪЖЕСТВОТО

Неотдавна „Партиздат" пусна от печат книгата „Повеля на дълга" — спомени и размисли от изтъкнатата деятелка на Българската комунистическа партия и възторжена строителка на социалистическа България Цола Драгойчева. Дългоочакваните спомени на тази пламенна функционерка на революционното комунистическо движение у нас, в което тя израства от редови боец до отговорен негов ръководител, идват да запълнят една значителна празнота в нашата мемоаристика. „Повеля на дълга" хвърля допълнителна, ярко правдива светлина върху изключително важни събития от третия етап на революционната криза в България след края на Първата световна война.

Предадени с жив, образен език, с подкупваща искреност и правдивост, спомените на др. Цола Драгойчева разкриват редица важни проблеми на революционното движение по време и след Септемврийското антифашистко въстание от 1923 година. С обич и признателност в мемоарите се разказва за смелите известия и незнайни борци и герои против фашистката диктатура, за техните героични схватки с жестокия фашистки терор през 1924—1925 г., за тяхната морална устойчивост и готовност за саможертва за делото на Партията, за безпределната им вярност към великото марксистко-ленинско учение и дълбока убеденост в неминуемото тържество на социалистическата революция в България. Изключително значение не само от познавателна, но и от възпитателна гледна точка имат страниците, посветени на тези герои, които, минали през тежките друмища на неравната борба с врага, изпълнили ужасите в ада на фашистките полицейски участци и затвори, подложени на нечовешки мъчения, оставят кристално чисти пред Партията и народа: „Техният героизъм — пише авторката в предговора на книгата — не беше случаен миг в едно човешко съществуване. Те вървяха към своя подвиг и към своята гибел дни и нощи, месеци и години, влюбени горещо в живота, в красотата, в истината. Те не можеха да живеят на колене. Затова приемаха смъртта си с песен. Тая песен — тая симфония на барикадите и уличните сражения, на бесилките, на разстрелите — звучи и днес като свидно завещание. Завещание към живите..." (стр. 11).

Книгата е написана на историко-хронологичния принцип, на основата на отличното познаване на историческия процес и на развитието на комунистическото и работническото революционно движение в периода на Септемврийското антифашистко въстание от 1923 година и след него, до към края на 1925 година. В този сравнително кратък от историческа гледна точка период, но изпълнен с важни революционни събития и имащ огромно значение за развитието на Партията като партия от ленински тип, авторката рисува етно колоритно платно. Революционното движение е показано не само в дейността на отделните професионални революционери, а като дело на широките трудещи се маси в борба срещу всичко като дело на героичната българска работническа класа и трудещите се селяни, непаникьосващи до смърт фашистката диктатура. На тази основа е показана ролята и мястото на Комунистическата партия като обединителен център на всички антифашистки сили у нас, като политически водач на тази героична борба

Цола Драгойчева, „Повеля на дълга", Партиздат, 1972, 600 стр.

Digitized by Google

Разкрита е огромната апостолска организаторска и политическа работа на ръководните политически дейци от национален и местен мащаб, тяхното място в сплотяването на антифашистките сили. Всичко това е много добре изтъкнато в първата част на книгата „Повеля на дълга", където се разкрива борбата на народните маси от Белослатинския край по време на Септемврийското въстание от 1923 година — първото в света антифашистко въстание. Наново пред очите оживяват образите на стотици работници и селяни, захвърлили чука и сърпа, втурнали се с цялата си душа в огъня на въстанието. С особен ореол сияе тук обаятелният образ на смелата комунистическа функционерка Вела Пискова, така сполучливо обрисуван от авторката. С апостолска издръжливост и такт Вела всеотдайно работи за сплотяване силите на революцията, неуморно вдъхва вяра у всички, които ненавиждат фашистката диктатура.

Основно място в книгата е отделено на въпроса за подготовката на ново въоръжено въстание след Септември 1923 година. На близо четиристотин страници другарката Цола Драгойчева — Соня, сама активен участник в събитията като партиен функционер, разказва за работата на Партията по сплотяването на антифашистките сили, за изграждането и дейността на Военната организация, за действието на въоръжените чети, предизвикали истинска тревога и страх у фашистките главорези. Авторката ни рисува редица картини за подготовката на ново въоръжено въстание в почти цяла Североизточна България и преди всичко в такива революционни центрове като Варна, Русе, Шумен и други.

Особен интерес представляват страниците, посветени на дейността на Военната организация в Пловдивска област след гибелта на нейния ръководител Христо Гюлеметов. Редят се остри сигнали и жестоки сблъсквания с врага за възстановяване на революционните връзки, за укрепването на областния военен център. И всичко това — съпроводено с преодоляването на неимоверни трудности на нелегалната борба. В мисловния взор на читателя изпъкват редица моменти от дейността в Пловдив по това време на видния партиен ръководител Христо Михайлов, на Деньо Минев и много други верни синове на народа.

В книгата е подчертана братската помощ на Съветския съюз, който въпреки своите огромни нужди по това време незабавно изпълнява интернационалния си дълг, като отделя значителни количества оръжие за нуждите на българските революционери. По Черно море, чрез предварително уточнени канали, ценните пратки пристигат до нашего крайбрежие. В тази високоотговорна и опасна работа се калят и израстват нови смели войници на Партията. Всички до един те проявяват желязна партийна дисциплина, високо чувство на отговорност пред едно историческо дело, за чието изпълнение не може да бъде преграда нито дом, нито семейство!

Във всички части на книгата авторката предава предимно своите спомени. На някои места тя прави неизбежния преглед на събития и факти, извън обхвата на нейното лично виждане, за да даде представа за хода на борбата от национален мащаб. Но и когато тя се намира в центъра на описваното събитие, никога не изтъква себе си като централна фигура. Именно поради това разказът й звучи още непредубедено и достига направо до сърцето на читателя.

През есента на 1924 г. вече се чувствува отслабване на масовото революционно движение в страната. Голяма част от партийните дейци, неукрепнали в теоретическо отношение и с недостатъчен политически опит, не си дават сметка, че обстановката се е променила, че революционният подем сред трудещите се спада. Вместо да се възприеме нов политически курс за преминаване към организирано отстъпление и здраво окопаване в трудовите маси, надделява убеждението, че трябва да се върви към въоръжено въстание. Нещо повече. Ръководителите на Военната организация се поддават на провокациите на врага и засилват индивидуалния терор и действията на четите и четническото движение. В книгата ясно се вижда как другарката Цола Драгойчева и други дейци в Пловдивска област, оценявайки трезво конкретната обстановка, със загриженост сигнализират в Центъра за опасността, която грози партийните кадри и организации от такива нецелесъобразни действия. Особено характерен в това отношение е случаят с писмото на старозагорските комунисти, което те изпращат до Централния комитет на Партията и Военната организация. В това писмо, подписано и от другарката Цола Драгойчева, се посочва, че открите терористически действия дават само желан повод на фашисткия враг за масови репресии, излагат на риск живота на комунистическите дейци, водят до откъсване на Партията от широките трудещи се маси. За съжаление на тези сигнали на дейците на Комунистическата партия и Военната организация отдолу Центърът не обръща достатъчно внимание.

Книгата „Повеля на дълга" би спечелила още повече, ако се разкрие в нея по-пълно дейността, мястото и ролята на Партията в ръководството на Военната организация.

Покъртителни са картините, които авторката описва в полицейските участъци в Пловдив, жестоката гавра и разправа със заловените комунистически функционери и дейци на Военната организация. Чоек се удивлява от комунистическото мъжество и героизъм на хилядите знайни и незнайни бойци на Партията, които не прекланят глава пред врага, дори когато са полумъртви от тежките инквизиции. При всички обстоятелства, които им налага борбата, те изпълняват своя дълг пред поколенията, пред Партията и народа с чест и достойнство! Те умират прави за своя идеал—

Digitized by Google

тържеството на социалистическата революция.

Прочитайки с трепет и последната страница от книгата, читателят неминуемо идва до извода, че Българската комунистическа партия остава докрай вярна на своята историческа мисия — да оглавява борбата на народните маси против капиталистическия гнет и фашистката тирания, че тя непрестанно обогатява своя опит, учейки се от победите си и от своите собствени грешки. Този боен опит е ценен не само за нашата Партия, за нашия народ, той има и интернационално значение.

Разкриването на много нови факти, изясняването на редица проблеми от историята на революционното и комунистическото движение у нас, от борбата против фашистката диктатура, посочването на мястото и ролята на десетки дейци в Партията и Военната организация, разкриването жестокостта и подлостта на ясния и прикрит враг — всичко това прави книгата „Повеля на дълга" едно забележително произведение на нашата мемоарна литература.

Българският любознателен читател, всички, на които героичното минало, колосалните революционни битки с фашизма, е свято и скъпо, с голям интерес ще очакват по-нататъшното продължение на мемоарния труд на другарката Цола Драгойчева, на този епичен разказ за вярата в тържеството на комунистическата правда и социалистическата революция.

Книгата на другарката Цола Драгойчева — Соня, възкресяваща на широка основа един от върховете на революционното движение в България в периода 1923—1925 година, ще бъде извор на вдъхновение за всички български поколения, отдали се на съзнателен и вдъхновен социалистически труд за осъществяване Програмата на Партията, приета на Десетия конгрес — изграждането на зряло социалистическо общество у нас. В тази борба за пълното и окончателно тържество на социализма в Димитровската ни родина, знаме ще бъдат и тези, които напоиха със своята гореща кръв българската земя хубава, които не искаха да живеят на колене в онзи славен революционен период, за който другарката Цола Драгойчева разказва по такъв вълнуващ начин.

В дните пред 50-годишнината от славната септемврийска епопея от 1923 година огнените слова от страниците на книгата „Повеля на дълга" звучат с още по-голяма сила.

Георги СЛАВОВ
ст. асистент по история на БКП

Digitized by Google

ПОДХОДЪТ НА ГРАДСКИЯ КОМИТЕТ

В градския комитет на Партията в Чипровци се трудят млади хора, с положително отношение към новостите в партийната работа. Вниманието на секретарите на комитета — преди Славко Григоров и Димитър Илиев и сега Тодор Целов и Георги Павлов, бе насочено към повишаване ефективността на партийното ръководство.

Разработен е въпросът за източниците и периодичността на информацията. Добре е решен проблемът за организацията на работата при набирането на информационния материал. Изяснено е съдържанието на сведенията, които се получават от различните източници, осигуряването на обратната връзка и др. Конкретно е разработен и начинът за използването на информацията от партийните бюра и първичните организации, от заводските комитети и градския комитет на БКП.

Всичко това насочва градския и заводските комитети на БКП, първичните организации към действителните проблеми на партийната, производствената и обществената дейност и служи като средство по-добре да се решават съответните задачи.

За да се издига ролята на партийните организации и да се засилва политическата работа в производствените участъци, през 1972 г. градският комитет на БКП проведе пленум за дейността на партийните групи. Той беше предшествуван от продължително проучване работата на първичните организации с партийните групи. В приетите решения вниманието на заводските комитети, на партийните бюра и на първичните организации се насочва към издигане авангардната роля на комунистите в производствената и обществено-политическата дейност. Задължени бяха партийните групи да подобрят политическата работа сред трудовите колективи — по участъци, бригади и смени.

Решенията на пленума изиграха важна роля. В резултат на извършената конкретна политическа дейност, която се предхожда в откровен разговор с работниците, бяха направени над 460 предложения за разкриването и използването на резервите, за повишаването на обществената производителност на труда и за социалното развитие на колективите в предприятията. Специалистите и високо квалифицираните работници в двете минни предприятия разработиха и приеха 144 лични творчески планове за развитието на техническия прогрес в производството.

На свой пленум градският комитет на БКП през 1972 г. обсъди как се изпълняват решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола. И сега бяха извършени комплексни проверки от работни групи. Те видяха дейността на заводските комитети на БКП, на партийните бюра и първичните организации, на градския и заводските комитети и дружествата на Комсомола, на административните и стопанските ръководства. На пленума отчет направи секретарят на градския комитет на Комсомола Люсеин Иванов. Материалите от проверката бяха обобщени в съдоклад на градския комитет на БКП.

В решенията са набелязани допълнителни мерки — за засилването на партийното ядро в комсомолските дружества, за разработването на система за работа по професионалното ориентиране, за още по-активното включване на младите работници и работнички в решаването на проблемите на научно-техническия прогрес в производството, за решително подобряване идейно-възпитателната работа сред младежта и др.

Градският комитет на БКП е разработил и внедрил система за работата с резервните кадри. Тя също дава положителни резултати. Понастоящем двама от комсомолските дейци се учат в Академията за обществените науки и социалното управление, един от секретарите на градския комитет на Партията във Висшата партийна школа в Москва. Предприятията изпращат стипендианти във висшите учебни заведения. По този начин те си осигуряват необходимите специалисти. Положителната работа с резервните кадри спомага в градските органи и ръководства на предприятията да се издигнат предимно млади хора с висше образование, носители на новото в партийната и стопанската дейност.

Сериозно внимание се обръща да се осигурява системен партиен контрол и взискателност към всекидневната работа на комунистите. Всяка година бюрото на градския комитет на БКП утвърждава график за отчитането на партийните, администра-

Digitized by Google

тивните и стопанските ръководители в негови заседания, а някои и на пленуми. По този начин един път в месеца отделни ръководители докладват как изпълняват възложените им задачи и решенията на комитета. Като средство за контрол в първичните организации е внедрен личният отчет на комунистите.

През първото шестмесечие на миналата година по специално разработена програма ГК на БКП организира димитровска проверка за изпълнението на насрещните планове и за организирането на социалистическото съревнование. В събрания на партийните групи и на първичните организации бе оценена работата на всички комунисти за осъществяването на личните си производствени задачи и участието им в обществено-политическата дейност. На събрания на работниците по смени и бригади бяха направени персонални оценки на всекиго. Бюрото на градския комитет на БКП обсъди отчети от всички партийни и стопански дейци и ръководители на масовите организации. Като завършек на всичко това се състоя пленум на ГК на Партията. На него доклад за работата на бюрото и за резултатите от проверката направи първият секретар на комитета Славко Григоров.

В областта на масово-политическата работа градският комитет на БКП в Чипровци осигурява нов подход. През 1971 г. бе утвърдена система за политическото информиране на трудещите се по актуални проблеми на партийната политика, на международното положение и за обществено-политическото развитие на страната, окръга и града. Създаден бе апарат от политинформатори, които редовно осведомяват трудещите се по тези въпроси. Приемат се и програми за масово-политическа работа сред населението. Стремежът е в тази дейност да се включи цялата интелигенция. За целта с нея бяха организирани срещи от града, съставени екипи и предприятията. По този въпрос се правят оценки, които се разглеждат в заседание на бюрото и се вземат допълнителни мерки.

По нов начин подход за ГК на БКП и при решаването на проблемите от стопанската и комунално-битовата дейност, които за новия град са много и сложни. След продължителни проучвания и консултации с някои централни институции и окръжни ръководства с помощта на широк кръг от активисти, под ръководството на комитета бе разработена перспективна програма за икономическото, културното и културно развитие на града и съставните села — Железна и Хайрединово, до 1978 г. В нея са включени въпросите за по-нататъшното развитие и усъвършенстване производството на минералобогатата промишленост; за развитието на земеделската, кооперативната и хранителна промишленост; за подобряването на здравната и обществеността хранене; за жилищното, комунално-битовото и спортното строителство, благоустройването, озеленяването и хигиенизирането, за развитието на комунално-битовите услуги и др.

В програмата са разработени и въпросите за развитието на народната просвета, на идеологическата и културно-масовата дейност, на музейното дело и др. Тя бе обсъдена в първичните организации и трудовите колективи, а след това приета на разширен пленум на градския комитет на БКП и сесия на градския народен съвет.

За да се осигурява ритмично изпълнение на задачите, на всеки шест месеца бюрото на градския комитет на БКП разглежда оценки и приема допълнителни практически мерки.

През 1972 г. бе проведен пленум на комитета, който разгледа доклад за изпълнението на програмата за социално-икономическото развитие през изтеклите две години. С приетите решения бе насочена дейността на партийните и стопанските органи към по-нататъшното развитие на икономиката — чрез повишаването на обществената производителност на труда, техническото равнище на производството и качеството на продукцията и за разгръщането на социалистическото съревнование съобразно указанията на др. Тодор Живков в речта му пред пъргешите и орденоносните. Допълнителни мерки бяха приети и за решаването на задачите по отделните раздели на програмата. Тук главното внимание бе съсредоточено към организаторската и политическата дейност сред трудовите колективи и населението, за осигуряването на действен контрол над административните и стопанските ръководства.

На основата на указанията на ЦК на БКП градският комитет на Партията насочи за одеските партийни комитети и стопанските ръководства на минните предприятия за разработването на вътрешни системи (правила) за организирането, водения и отчитането на съревнованието. Често в заседанията си бюрото на ГК на БКП разглежда информации, оценки и отчети за социалистическото съревнование.

След приемането на комплексната програма за социално-икономическото развитие на района градският комитет на Партията на свои заседания обсъжда редица основни въпроси от стопанската дейност. Разгледан бе например въпросът за използването на основните фондове в промишлеността и повишаването производителността на труда и рентабилността на икономиката. Предварително бе организиран и проведен цялостен обществен преглед в предприятията, за да се види какво се прави в тази насока. В изпълнение на решенията на пленума бе извършена значителна практическа работа за развитието на техническия прогрес.

Усилията на градския комитет на Партията, на градската партийна организация са насочени успешно да се изпълнят задачите, поставени от Десетия конгрес на Партията и от Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Михайловградски окръг

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАРОДЪТ ВЪСТАНА

Документално-художествен сборник, посветен на 50-годишнината от Септемврийското въстание — 1923 г.

Юбилейният сборник съдържа едни от най-ярките исторически документи и художествени произведения, в които е отразена огнената диря на бурните дни от Септемврийската епопея през 1923 г., безсмъртният подвиг на септемврийци, ужасите на погрома и непобедимата воля за нова борба. Книгата започва със статиите и речите на Георги Димитров, Васил Коларов и Тодор Живков, в които се дава марксистко-ленинска оценка на въстанието. Публикувани са и документите на ЦК на БКП по обявяването и ръководството на въстанието, поместен е исторически преглед за развоя на бурните революционни дни в страната. В специален раздел са дадени спомени на участници във въстанието — от редници до ръководители, като Гаврил Генов, Георги Дамянов, Иван Михайлов, Цола Драгойчева и др. В сборника са публикувани изцяло или в откъси най-хубавите художествени произведения, посветени на безсмъртната септемврийска тема, като откъси от „Село Борово" на Крум Велков, от „Хоро" на Антон Страшимиров, от „Обикновени хора" на Георги Караславов и от „Иван Кондарев" на Емилиян Станев, поемата „Септември" на Гео Милев, стихотворения от Крум Кюлявков, Асен Разцветников, Никола Фурнаджиев и Николай Хрелков, разкази от Ангел Каралийчев и др.

АНАРХИЗМЪТ В БЪЛГАРИЯ И БОРБАТА НА ПАРТИЯТА ПРОТИВ НЕГО

Дончо Даскалов

Авторът проследява в този си труд появата и развитието на анархизма в България — тема, изясняването на която има важно познавателно значение, защото допълва общата картина на борбите на БКП срещу идейни течения, отклоняващи работническата класа от правилния революционен път. Ясно и убедително в книгата е разкрита несъстоятелността на анархистичните възгледи и вредните им последици за революционното движение. Показана е ролята на Партията за идейния разгром на различните видове анархистични групи и течения.

РЕВОЛЮЦИЯ И СЪВРЕМЕННОСТ

Християн Николов

Предмет на разглеждане в брошурата са актуални проблеми на световното революционно движение и тяхното теоретическо решение, дадено в програмните документи на марксистко-ленинските партии. Върху основата на конкретен фактически и документален материал авторът изяснява някои особености на стратегията на империализма, разкрива същността на политическата линия на комунистическите партии в развитите капиталистически страни, очертава новите възможности за решаване на най-острите проблеми на епохата в полза на мира и социалния прогрес. Обект на критика е политическото капитулантство на десните ревизионисти и псевдореволюционността на „левия" авантюристичен ревизионизъм.

12 ПРИНЦИПА НА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТТА

Харингтън Емерсън

„12 принципа на производителността" е преведена от руски по най-новото съветско издание („Икономика", 1972 г.). Като предлага на читателите книгата на Емерсън, издателството си дава сметка, че авторът разглежда проблемите на управлението и производителността от позициите на собствениците капиталисти, че той не може, а сигурно и не е искал да се отдели от капиталистическия начин на производство. Но въпреки неговите класови позиции, въпреки че книгата е писана преди повече от 60 години, много от принципите и изискванията на автора продължават да звучат съвременно. Без да бъде марксист, Емерсън ясно вижда дълбоките пороци на анархията при капиталистическия начин на производство.

Digitized by Google

МАРКС
ЕНГЕЛС

Съчинения, том 31

Тридесет и първият том от Съчиненията на Карл Маркс и Фридрих Енгелс съдържа писмата на основоположниците на марксизма от октомври 1864 до декември 1867 година. Най-важните събития, които определят значението на този период в историята на марксизма и международното работническо движение, са основаването на Международната работническа асоциация (Първия интернационал) на 28 септември 1864 г. и излизането на първия том на „Капиталът" на 14 септември 1867 г. През този период наред с развитието на капитализма и изострянето на неговите вътрешни и външни противоречия бурно се разраства работническото и демократичното движение в много страни, заснлва се национално-освободителната борба на потиснатите народи.

Публикуваните в тома писма показват, че в центъра на вниманието на Маркс, както и през предишните години, си остава разработването на икономическата теория, по-специално подготовката за печат на първата книга на „Капиталът" въз основа на големия икономически ръкопис от 1861—1863 г. Особен интерес представлява размяната на мнения между Маркс и Енгелс относно различни главн и раздели на първия том от този знаменит труд и отделни икономически проблеми. Значителна част от писмата отразяват дейността на Маркс и Енгелс като ръководители на Първия интернационал. Преписката между тях съдържа богат материал, който осветлява борбата между теченията в Интернационала. Някои писма в тома отразяват и широкия кръг от научни интереси на двамата класици — към развитието на природните науки, към историята и икономиката на различни страни на Европа и Америка, към етнографията и философията и пр.

П. Н. Федосеев

КОМУНИЗЪМ И ФИЛОСОФИЯ

В книгата „Комунизъм и философия" на видния съветски философ и обществен деятел академик Пьотр Николаевич Федосеев се разглеждат актуални философски проблеми на съвременното обществено развитие и въпроси на методологията на научното знание. В нея се прави обстоен анализ на новите явления в живота на социалистическото общество, в развитието на науката и въз основа на това се изследват въпроси като философията и работническата класа, философията и политиката, социализъм и хуманизъм, социализъм и демокрация. Специално внимание авторът отделя на въпросите на марксистката социология и на конкретните социологически изследвания. Задълбочено се анализират също така социалните изменения в света през XX в. и борбата на философите марксисти против реакционните социологически теории за войната и мира.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

H/K
Partien Zhivot

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
- 2 1973

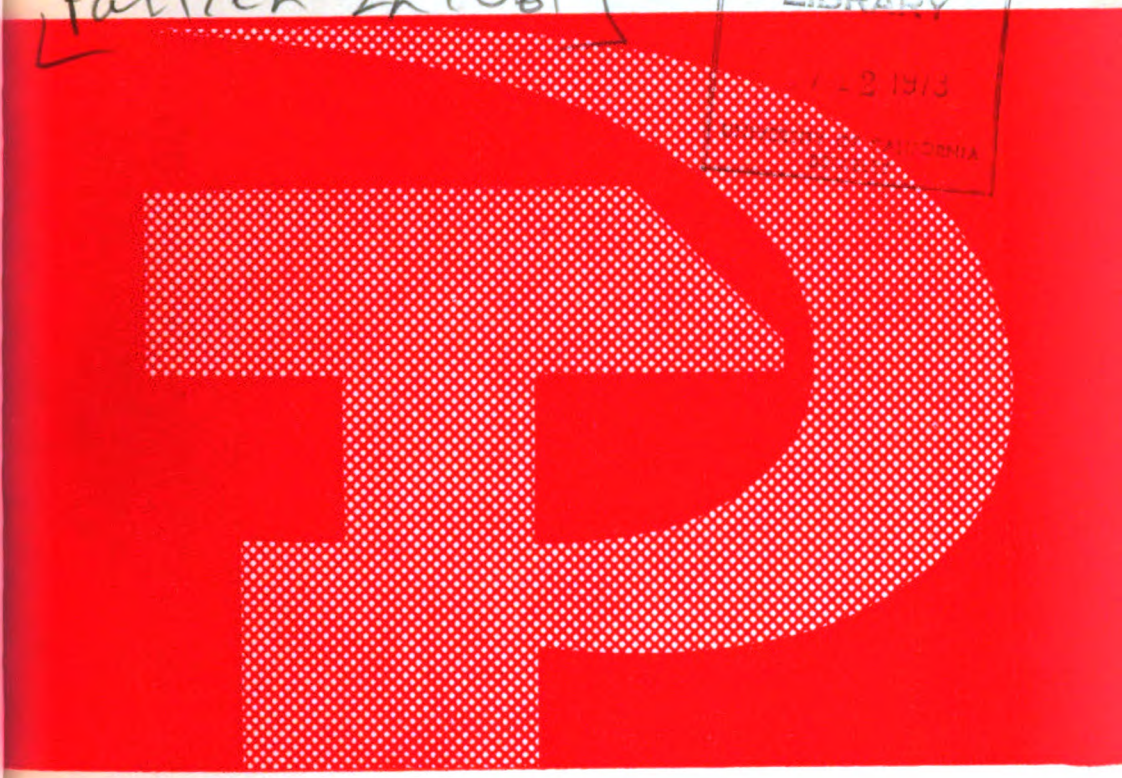

ПАРТИЕН ЖИВОТ

12

СОФИЯ, АВГУСТ 1973 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 12
АВГУСТ
1973

XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Решение на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се от 17 до 19 юли 1973 г. 3
И. Грошев — КПСС — партия на пролетарския интернационализъм 7

50 ГОДИНИ СЕПТЕМВРИ 1923 ГОДИНА

А. Тодоров — Сияние и слава 15
П. Костов — Преломен момент в живота на Партията 18
П. Танчев — Епопея на единството 25
А. Първанов — За славния юбилей — достойни дела! 32
П. Георгиев — Преди и през Септември 1923 година 37
Н. Неделина — Огнената дъга 41
А. Стамболиев — Огоста пее бунтовна песеч... 48
* — Изданія, посветени на 50-годишнината от Септемврийското въстание 47

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАЗНИЩЕ...

Г. Корцанов — Проверката на изпълнението на решенията . . 51

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ

Х. Топалов — Психологическият климат в жиготновъдната бригада . 59
М. Ралчева — Черти от биографията на един цех 66

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

А. Николов — Основно звено на икономическия механизъм . . 71

* * *

Ж. Колев — Партийните групи на сесиите и в изпълнителните комитети на народните съвети 77
Г. Георгиев — Селските библиотеки 81

Digitized by Google

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Т. Ганчев — Антикомунистическата същност на маоистката политика 85

КОМУНИСТЪТ

Н. Тодоров — Не само тягата кара влакове 91

КРИТИКА И КНИГОПИС

Л. Пиналова — В центъра на вниманието — човекът 94

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев**, **К. Иванов**, **Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев**, **П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**, **Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 87-14-11, 87-15-11
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2659. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 15. VIII. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ

НА ПЛЕНУМА НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ, състоял се от 17 до 19 юли 1973 г.

Централният комитет на Българската комунистическа партия, след като изслуша и обсъди доклада на др. Тодор Живков по някои въпроси на международното положение, изразява пълно съгласие с анализа и изводите, съдържащи се в него, както и със задачите, които произтичат за външната и вътрешната политика на нашата партия и държава.

Животът напълно потвърждава правилността на решенията на Десетия конгрес на БКП и изводите на Октомврийския пленум (1971 г.) на ЦК на БКП за международната дейност на Партията и държавата. Съвместно с братските партии и държави от социалистическата общност Българската комунистическа партия и Народна република България развиха през последните години активна дейност за по-нататъшно укрепване позициите на социализма и на международното комунистическо и работническо движение, за намаляване на международното напрежение и утвърждаване ленинските принципи в отношенията между държавите.

Пленумът одобрява дейността на Политбюро и отбелязва особено големия принос на другаря Тодор Живков за понататъшното развитие, разширяване и задълбочаване на дружбата и сътрудничеството с КПСС и СССР, с братските партии и социалистическите страни, за разработване и прилагане на нашата стратегия и тактика в съвременната международна обстановка, за издигане авторитета на Българската комунистическа партия и Народна република България на международната арена.

Централният комитет оценява като положителни резултатите от работата на партийните и правителствените делегации, участвували в двустранни и многостранни срещи и разговори, както и дейността на нашите делегации в Съвета за икономическа взаимопомощ, в ООН и други международни организации и форуми за последователното осъществяване външната политика на НР България.

Digitized by Google

В резултат на всестранните успехи на СССР и страните от социалистическата общност, на непрестанното укрепване на тяхното единство и сплотеност, на последователната им миролюбива външна политика в международната обстановка настъпва поврат към намаляване на напрежението и установяване на взаимноизгодно сътрудничество. Силите на мира и социализма са в настъпление. Мирното съвместно съществуване като основа на взаимоотношенията между държавите с различен обществен строй все повече се утвърждава като политическа реалност в съвременния свят.

Като подчертава голямото значение на решенията на Априлския пленум (1973 г.) на ЦК на КПСС, Централният комитет на нашата партия изтъква забележителните лични заслуги на др. Л. И. Брежнев за изработването и осъществяването на мирната програма, приета на XXIV конгрес на КПСС, и горещо го поздравява по повод удостояването му с „Международна Ленинска награда за укрепване на мира между народите".

Пленумът приветствува резултатите от положителното преустройство и развитие на съветско-американските отношения, които особено след посещението на Л. И. Брежнев в САЩ ще окажат благоприятно въздействие върху хода на съвременния международен живот. Подписаните документи и преди всичко споразумението за предотвратяване на ядрената война представляват крупна победа на мира, път към успешното разрешаване на целия комплекс от въпроси за запазването и укрепването на мира и сигурността в света. Голям принос в това отношение са и посещенията на генералния секретар на ЦК на КПСС в ГФР и Франция, развитието на отношенията на СССР с другите капиталистически държави.

Сега е необходимо да се използва благоприятният международен климат за утвърждаване на постигнатите успехи, за по-нататъшно развитие и придаване необратим характер на подобряването на отношенията между Изтока и Запада, като се разобличават провокациите на реакционните и агресивните кръгове на империализма и опитите им да спрат и върнат назад този процес. И в новите условия класовата борба не затихва. Тя ще се води под различни форми, докато заедно със социализма съществува и капитализмът. В условията на очертаващия се продължителен период на мирно съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй на преден плян излизат плацдармите на икономиката, идеологията, политиката и дипломацията.

Пленумът отбелязва с голямо задоволство, че двустранните отношения между БКП и КПСС, НРБ и СССР се развиват и задълбочават в условията на единомислие и единодействие по всички международни проблеми и по въпросите на строителството на социализма и комунизма. Посещението на нашата партийно-правителствена делегация начело с др. Тодор Живков в Съветския съюз в края на 1972 година положи началото на нов етап във възходящото развитие на дружбата и братското сътрудничество между нашите партии, страни и народи.

Централният комитет на Българската комунистическа партия горещо приветствува и единодушно одобрява очертаните от др. Тодор Живков Основни насоки за развитието на

Digitized by Google

всестранното сътрудничество със Съюза на съветските социалистически републики в периода на изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.

По-нататъшното тясно сближаване и единодействие между НР България и Съветския съюз представлява естествено и закономерно продължение на досегашната последователна политика на БКП. Нейното неотклонно провеждане в живота винаги е било и занапред ще бъде основен дълг и първостепенна задача на всеки български комунист и на българския народ.

Българската комунистическа партия и Народна република България ще продължават да развиват отношенията на братска дружба и взаимопомощ със страните от социалистическата общност на двустранна и многостранна основа, да дават своя принос в изработването и осъществяването на съгласуван външнополитически курс, да съдействуват за успешното изпълнение на Комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция, да допринасят за укрепването на Варшавския договор и на Съвета за икономическа взаимопомощ.

Централният комитет високо оценява плодотворните резултати, които нашата градивна политика на разбирателство и добросъседство между балканските страни постигна в последно време. Необходимо е и в бъдеще Народна република България да продължава да действува като активен фактор на мира и сътрудничеството на Балканите, да дава реален принос в усилията за разоръжаване, за укрепване на сигурността в Европа и в целия свят.

Пленумът изразява задоволство, че в резултат на многостранни усилия и преди всичко на усилията на СССР и социалистическите държави в Хелзинки започна своята работа европейското съвещание за сигурност и сътрудничество. НР България и занапред ще изгражда отношения на полезотворно сътрудничество с европейските и другите развити капиталистически държави и ще поддържа с тях политически, икономически, културни и други връзки в дух на утвърждаващите се положителни тенденции в международния живот.

Нашата партия и целият български народ приветствуват голямата победа на виетнамския народ и потвърждават своята солидарност с борбата на народите в Индокитай за окончателно ликвидиране на последиците от империалистическата агресия, за възстановяване на мира и изграждане на система за колективна сигурност в Азия.

Централният комитет констатира с тревога и загриженост, че въпреки решенията на ООН израелските екстремисти продължават агресията си срещу арабските народи, и потвърждава своята солидарност с тяхната борба за изтеглянето на израелските войски от окупираните арабски земи, за справедливо уреждане на близкоизточния конфликт и зачитане интересите и правата на палестинския народ.

Необходимо е да продължат да се развиват приятелските връзки на нашата страна с народите от Азия, Африка и Латинска Америка и да се оказва помощ на страните и на национаноосвободителните движения в борбата им за независимост и социален прогрес.

Digitized by Google

Пленумът дава висока оценка на дейността на БКП за разширяване и задълбочаване на връзките и сътрудничеството с братските комунистически и работнически партии. Българската комунистическа партия ще продължава и занапред на основата на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм да взема активно участие и да дава своя принос за успеха на всички инициативи, насочени към по-нататъшно укрепване на единството и сплотеността на международното комунистическо и работническо движение.

Развитието на света след международното съвещание на комунистическите и работническите партии от 1969 година напълно потвърди правилността и жизнената сила на изводите на съвещанието. Българската комунистическа партия и занапред ще се бори твърдо и последователно срещу всички опити да се руши единството на социалистическата общност, срещу всички прояви на ревизионизъм и опортюнизъм в редовете на международното комунистическо и работническо движение и преди всичко срещу антисоциалистическия и антисъветския курс на сегашното маоистко ръководство на Китайската комунистическа партия.

На съвременния етап от развитието на международните отношения и изграждането на развито социалистическо общество у нас още по-голямо значение придобива постоянното усъвършенствуване на управлението на външнополитическата и международната дейност на Партията и страната, КАТО СЕ ИЗПОЛЗВА НАЙ-ШИРОКО ПРОГРАМНО-ЦЕЛЕВИЯТ И КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД за непосредствено свързване проблемите на нашето вътрешно развитие с организацията на международните ни връзки, за непрекъснато повишаване на тяхната ефективност.

Централният комитет препоръчва на партийните и държавните органи и обществените организации да направят необходимите изводи за своята работа и приемат съответни мерки в духа на решенията на настоящия пленум.

Възлага на Политбюро да изработи мероприятия за изпълнение на задачите, произтичащи от доклада на др. Тодор Живков и решенията на пленума.

Опирайки се на монолитното единство на българския народ — строител на развитото социалистическо общество — и в тясно взимодействие със СССР и другите братски социалистически страни, нашата партия и държава и в бъдеще с нови сили ще продължат борбата за запазване на мира и завоюване на нови победи на социализма в света.

Централният комитет на Българската комунистическа партия призовава комунистите, сдружените земеделци, профсъюзните членове и комсомолците — всички трудещи се в Народна република България, на упорит и всеотдаен труд за бързо повишаване на обществената производителност на труда, за умножаване на националните богатства на страната, за всестранно задълбочаване на братската дружба и сътрудничество със СССР, със страните от социалистическата общност, за благото на социалистическата ни родина.

Digitized by Google

КПСС—ПАРТИЯ НА ПРОЛЕТАРСКИЯ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ

ИВАН ГРОШЕВ
доктор на историческите науки

„Осъществяването на съветската програма за мир вери човечеството към цели, чиято постигане ще намали опасността от възникване на нова война и ще осигури на народите възможност за действително мирно развитие.

Убедени в правилността на нашия курс, ние и занапред решително ще отстояваме делото на мира, делото на свободата и сигурността на народите".

Л. И. БРЕЖНЕВ

Комунистическата партия на Съветския съюз с цялата своя история, със своята революционно преобразяваща, теоретическа и практическа дейност пред лицето на прогресивното човечество в света убедително доказа, че тя с право е наречена велика партия на пролетарския интернационализъм.

Провъзгласеният от Маркс и Енгелс принцип на пролетарския интернационализъм беше всестранно теоретически обоснован от В. И. Ленин, който убедително показа, че интернационализмът не е просто субективно пожелание, хуманно съображение за взаимна подкрепа на работниците от различни страни, а се диктува от закономерностите на общественото развитие. Пролетарският интернационализъм е най-важната черта на марксическия мироглед на работническата класа, произтичаща от обективните условия на неговото положение в обществото и от неговите коренни интереси. В. И. Ленин отбелязваше, че „. . . а) неговото икономическо положение (т. е. на пролетариата — И. Г.) . . . не е национално, а интернационално; б) неговият класов враг е интернационален; в) условията за неговото освобождаване — също; г) интернационалното единство на работниците е по-важно от националното"[1].

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 35, стр. 26.

Digitized by Google

В. И. Ленин формулира и извода за дълбоката взаимна връзка между интернационалните революционни задачи на международната работническа класа и необходимостта от подкрепата ѝ на национално-освободителното движение на народите против империализма. Ето защо, за да отговори на своето предназначение и да изпълни историческата си мисия, всяка марксическа партия, в която и страна да е създадена, е длъжна да се придържа към идеологията на пролетарския интернационализъм и неотклонно да я провежда в живота.

За ленинската партия интернационализмът винаги е бил, е и ще бъде най-важната същност на цялата нейна вътрешна и външнополитическа дейност.

* * *

Създавайки марксическа партия от нов тип, В. И. Ленин отчиташе условията за нейната предстояща революционна дейност в многонационална Русия и нейните класови задължения към световното работническо движение. Той смяташе, че Партията трябва да бъде дълбоко интернационална по своя мироглед, по своя строеж и по характера на практическата си работа.

Интернационалния тип на организация на Партията Ленин трябваше да отстоява в остра борба срещу чуждите на пролетариата дребнобуржоазни възгледи и преди всичко срещу националистическата позиция на Бунда, който настояваше Партията да се изгражда на федеративни начала, да бъде обединение на национални организации, независими от общопартийния център.

Вторият конгрес на РСДРП създаде централизирана интернационална партия, обединяла в своите редове най-напредничавите представители на трудещите се в Русия, независимо от националната им принадлежност.

Създадената от В. И. Ленин на марксически принципи Болшевишка партия стана нагледен пример и образец за многонационалните трудещи се маси в сплотяването им за съвместна революционна борба за социално и национално освобождение.

Идеята за пролетарския интернационализъм стана централна в ленинската теория, програма и политика на Партията по националния въпрос. Дълбок интернационален смисъл беше заложен в основното програмно изискване на Партията по националния въпрос — „правото на самоопределение за всички нации, влизащи в състава на държавата." Това демократично изискване, издигнато в борбата срещу царизма, допринесе за пробуждането и разгръщането на национално-освободителното движение в страната и за подкрепата му от страна на руската работническа класа.

Под ръководството на ленинската партия руската работническа класа стана верен носител на идеите на интернационализма, поборник за солидарност и братско единение на народите. Ето защо независимо от всичките си старания експлоататорските класи в Русия и техните партии не успяха да отровят съзнанието на работническата класа с отровата на шовинизма и национализма. През 1915 г. В. И. Ленин писа: „Единствената класа в Русия, на която не успяха да присадят заразата на шовинизма, е пролетариатът... Общо взето работническата класа в Русия се оказа имунизирана по отношение на шовинизма"[1]. По-късно (1918 г.) той отново подчерта, че „болшевишката работническа

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 21, стр. 317.

Digitized by Google

класа на Русия винаги е била интернационалистическа не на думи, а на дело".[1]

Разностранната интернационална дейност на ленинската партия доведе до създаването на единен фронт в борбата на многонационалните маси на работническата класа в съюз с трудещото се селячество на Русия за свалянето на царизма. Под знамето на пролетарския интернационализъм победи Великата октомврийска социалистическа революция. След победата на Октомври Комунистическата партия започна да провежда в цялата им пълнота ленинските принципи на интернационализма в националната политика. Под нейно ръководство съветската власт установи по законодателен път правното равенство на всички народи в Русия.

Интернационалистическата политика на Комунистическата партия беше едно от условията за победата на съветската власт в годините на гражданската война и чуждестранната интервенция. В противовес на враговете на революцията се образува военно-политическият съюз на съветските народи, изиграл решаваща роля в защитата на социалистическата революция. Партията води безпощадна борба с националистическата контрареволюция, активно работеше за интернационалното възпитание на трудещите се, неотклонно провеждане в живота ленинските принципи на национално-държавно строителство.

Особено важна роля в утвърждаването на принципите на интернационализма изигра VIII конгрес на РКП (б), състоял се през 1919 г. В приетата от конгреса Втора програма на Партията — програма за построяването на социализма — голямо място беше отделено на националните отношения.

Конгресът отново подчерта непоклатимостта на принципа на интернационализма в организационния строеж, вътрешния живот и в цялата политика на Комунистическата партия. Вниманието беше съсредоточено върху тези положения поради това, че в процеса на образуването на съветските национални републики се проявиха националистически сепаратистки тенденции на отделни групи работници по въпросите на партийното строителство. В резолюцията на VIII конгрес се посочваше, че признаването на федерацията като най-целесъобразна форма за изграждане на многонационалната съветска държава съвсем не означава, че РКП е длъжна, на свой ред, да се организира на основата на федерацията на самостоятелни комунистически партии и че е необходимо съществуването на единна централизирана Комунистическа партия с единен ЦК.

През първите години на съветската власт РКП (б) проведе голяма работа за формирането, развитието, организационното и идейното укрепване на партийните организации в националните републики и области. В практиката на цялата им дейност се внедряваха ленинските интернационални принципи. Накратко ще отбележим, че в тази работа Партията трябваше да преодолява трудности, породени от класовата борба през преходния период, от изтъкленията на троцкистите, буржоазните националисти, от уклоните на великодържавническия шовинизъм и местния национализъм, от сепаратистките тенденции.

* * *

Комунистическата партия положи принципа на интернационализма в основата и на национално-държавното строителство, на развитието на икономиката и културата на всички нации и народности в страната. Партията смяташе за свое свещено задължение да сплоти освободени-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 28, стр. 93.

Digitized by Google

те от Октомврийската революция народи в единна съветска държава на основата на равенството, на доброволността и класовата съзнателност на трудещите се, да въвлече в руслото на социалистическото строителство всички нации и народности независимо от тяхното социално-икономическо, политическо и културно развитие. Но при това Партията не настояваше за създаване на унитарна държава. В. И. Ленин посочваше, че в стремежа си да постигнат единство и държавно обединяване на нациите комунистите са длъжни да бъдат много внимателни, търпеливи и отстъпчиви към остатъците от националното недоверие, породено от колонизаторската политика на царизма и на господстващите до революцията експлоататорски класи. Той писа, че съюзът на нациите „... не може да се осъществи изведнъж; до него трябва да стигнем с най-голямо търпение и предпазливост, за да не разьалим работата, за да не предизвикаме недоверие, за да дадем възможност да се изживее недоверието, останало от вековния гнет на помешчиците и капиталистите, от частната собственост и враждата заради нейното разделяне и преразделяне"[1].

Като отчиташе това положение, Партията намери и използва гъвкави форми за обединяване на народите в братски съюз по държавна линия. Наред с автономията беше разработен и въпросът за съветската федерация, основана на пълно равноправие в обединяването на нациите. Това беше съвършено нов в историята тип федерация, включващ принципите на интернационализма, на доброволността и на демократическия централизъм в държавното строителство и в управлението на народното стопанство, в съчетание с широката инициатива и самостоятелност на републиките в решаването на местните въпроси. Партията смяташе, че федерацията е една от преходните форми по пътя към пълното единство на нациите. Съветската федерация, писа В. И. Ленин, „... ще послужи като най-сигурна крачка към най-здравото обединение на различните национални в Русия в единна демократична централизирана съветска държава"[2].

Тържество на интернационалната ленинска национална политика беше образуването на СССР, което по своята политическа значимост и социално-икономически последици заема видно място в историята на Съветската държава. Това историческо събитие е убедителна победа на идеите на пролетарския интернационализъм, плодотворен резултат от осъществяването на ленинската национална политика на Комунистическата партия. Образуването на Съветския съюз беше един от решаващите фактори, който осигури благоприятни условия за преустройство на обществото на социалистически начала, за подем на икономиката и културата на всички съветски републики, за укрепване отбранителното могъщество и международните позиции на многонационалната държава на трудещите се.

На всички етапи от социалистическото строителство съветската държава проявяваше непрестанна грижа за развитието на икономиката на страната като цяло и на всяка република в частност; за разпределението и преразпределението на материално-техническите и финансовите средства с цел да се изравнява равнището на икономическото развитие на различните райони на Съветския съюз. Характерна особеност на всички народностопански петгодишни планове на СССР беше форсирането на темповете на стопанското и културното строителство в бившите изостанали национални райони на страната. Това можа да стане, както подчерта лично Л. И. Брежнев, „... само на основата на голямата и всестранна помощ за потиснатите в миналото нации и на-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, стр. 291.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 27, стр. 196.

Digitized by Google

родности от страна на по-развитите райони и преди всичко от руския народ, от неговата работническа класа".

В своята икономическа политика Съветската държава неизменно осъществяваше ленинския курс на индустриализация на всички републики, социалистическото преустройство на селското им стопанство. Непосредствено до победата на социализма в много съветски републики разходите за социално-икономическите и културните нужди значително превишаваха техния национален доход. Ето защо за сметка на натрупванията, получени в централните руски райони на страната, съветското правителство всяка година отделяше за тези републики бюджетни средства под формата на дотации. Същевременно братските републики получиха от РСФСР и всестранна материална, производствено-техническа помощ. В доклада си „За петдесетгодишнината от Съюза на съветските социалистически републики" Л. И. Брежнев каза: „Такава помощ и готовността да се направят огромни усилия и, ще кажем открито, готовността за жертви в името на преодоляването на изостаналостта на националните покрайнини, за ускореното им развитие, бе завещана на руския пролетариат от Ленин като висок интернационален дълг. И руската работническа класа, руският народ изпълниха този дълг с чест. Всъщност това бе славен подвиг на цялата класа, на целия народ, извършен в името на интернационализма. И него, този подвиг, народите на нашата родина няма да забравят никога!"

Едно от най-важните направления на ленинската национална политика по пътя на социалистическото строителство беше всестранното издигане и развитие на духовните сили на всички народи в СССР, повсеместният подем на културната революция. Културното строителство, както и развитието на икономиката, решаваше задачата за ликвидиране на фактическото неравенство на нациите, останало от дореволюционното минало. От друга страна това беше необходимо средство за въвличане на трудещите се маси на страната в управлението на държавните дела и на производството, в активното строителство на социализма на основата на овладяната от тях обща и политическа грамотност, на производствено-техническите знания и челната наука. Една от решаващите задачи на културната революция беше превъзпитанието на масите, формирането на социалистическия мироглед на съветските хора.

Главен резултат от дълбоките социално-икономически преобразования, осъществени от съветския народ под ръководството на КПСС, беше построяването на развитото социалистическо общество. На основата на коренните изменения в икономическия, социалния и духовния живот на обществото се създаде нова историческа общност от хора — съветския народ, нерушимото братство на трудещите се от над сто нации и народности, споени от общи интереси и цели, от единна марксистко-ленинска идеология.

* * *

Цялата история на ленинската партия е ярък образец на нейната интернационална роля и дейност на световната арена, на активна политика в революционната борба на международния пролетариат, в освободителното движение на угнетените от империализма народи. Още в края на миналия век В. И. Ленин писа: „Движението на руската работническа класа по своя характер и цел влиза като част в международното (социалдемократическо) движение на работническата класа от всички страни"[1].

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 2, стр.

Digitized by Google

Верни на принципите на интернационализма, ленинците започнаха да оказват разностранна братска помощ на работническата класа от другите страни. Голям принос в развитието на световното работническо движение беше това, че марксистите в Русия начело с Ленин нанесоха удар по международния и руския ревизионизъм и създадоха партия от нов тип. В Програмата на болшевишката партия беше провъзгласено: „... руската социалдемокрация гледа на себе си като на един от отредите на световната армия на пролетариата, като на част от международната социалдемокрация"[1].

По-нататъшната борба на ленинската партия с меншевиките, с троцкистите, с опортюнизма на водачите на II интернационал имаше огромно интернационално значение. Особено сложна борба трябваше да водят болшевиките за принципите на интернационализма в годините на Първата световна война, когато II интернационал се разпадна на отделни социал-шовинистически партии. Придържайки се към ленинската тактика по въпросите на войната, мира и революцията, болшевишката партия твърдо държа в своите ръце знамето на пролетарския интернационализъм, водейки най-активна борба против социал-шовинизма, против десния и „левия" опортюнизъм и централизма. Като посочваше, че дълго преди световната война Партията беше натрупала богат опит, В. И. Ленин писа: „За „интернационалистическата", т. е. действително революционна и последователно революционна тактика работническата класа и работническата социалдемократическа партия в Русия са подготвени от цялата своя история"[2].

Свалянето на царизма, а след това победата на Великата октомврийска социалистическа революция са най-великият интернационален подвиг на руската работническа класа начело с ленинската партия.

„Ние имаме право да се гордеем и ние се гордеем — писа В. И. Ленин, — че на нас се падна щастието да започнем построяването на Съветската държава, да започнем с това новата епоха на световната история, епохата на господството на новата класа, потисната във всички капиталистически страни и вървяща навсякъде към нов живот, към победа над буржоазията, към диктатура на пролетариата, към освобождаване на човечеството от игото на капитала, от империалистическите войни"[3]. С победата си в революцията работническата класа на Русия нанесе първото сериозно поражение на общия враг на международния пролетариат. С победата на Октомврийската революция световният пролетариат се сдоби със свое отечество в лицето на Съветската република. През цялата своя история КПСС, съветският народ, без да се съобразяват с трудностите, винаги са оказвали най-широка помощ на борците за свобода и национална независимост, за делото на революцията. Международната работническа класа знае, че не би имало ни една значителна революционна проява, която да не би срещнала солидарност от страна на КПСС и на целия съветски народ. КПСС, партията на Ленин, счита подкрепата на международните революционни сили за неделима част от своята дейност.

В годините на Втората световна война Съветският съюз, верен на своя интернационален дълг, помогна на поробените народи да се освободят от фашисткото иго. Мощта на СССР и правилната интернационална политика на КПСС допринесоха за победата на народнодемократичните и социалистическите революции в редица страни на Европа и Азия, за краха на колониалната система на империализма.

---

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 6, стр. 13.
[2] В. И. Ленин. Съч., т. 21, стр. 254.
[3] В. И. Ленин, Съч., т. 33, стр. 36.

Digitized by Google

С нова сила се проявява органическата връзка между националните интереси на съветския народ и неговия интернационален дълг в условията на комунистическото строителство.

Още в първите години на съветската власт Ленин подчертаваше: „Сега главното свое въздействие върху международната революция ние оказваме със своята стопанска политика"[1]. Това положение напълно запазва своето значение и сега. От икономическите постижения зависи по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на съветския народ, а това е нагледен пример за предимствата на новия обществен строй пред капиталистическия, най-добър агитатор за социализма. Стопанските успехи позволяват и по-нататък да укрепва отбранителната способност на Съветската страна и в немалка степен — на цялото социалистическо съдружество. От могъществото на първата в света страна на социализма зависят и възможностите за подкрепа на революционното освободително движение в целия свят.

В дейността на КПСС няма нито един голям проблем, който да не отчита интересите на световната система на социализма и на международното комунистическо движение. КПСС разглежда строителството на комунизма в Съветския съюз като основен принос в световния революционен процес. Духът на революционния интернационализъм пронизва цялата дейност на СССР на световната арена и съветските хора винаги са верни на този благороден принцип.

КПСС неотклонно и строго изпълнява своята роля на съставна част от световното комунистическо движение, точно спазва марксистко-ленинските принципи във взаимоотношенията си с братските комунистически и работнически партии. Основа на тези принципи съставляват: верността към пролетарския интернационализъм, братската подкрепа и взаимопомощ; идейното и политическото единство на комунистическото движение; творческото прилагане в своята дейност на марксистко-ленинската теория, защитата ѝ от извращенията на десните и „левите" опортюнисти; равенството на всички комунистически партии и спазването на дълга на другарство и взаимно доверие; взаимната обмяна на опит и мнения и т. н.

Новият тип интернационалистически взаимоотношения ознаменува всестранното сътрудничество в областта на икономическия, политическия и културния живот на народите от братските социалистически страни. Пролетарският интернационализъм придоби качества на социалистически интернационализъм.

* * *

В съвременните условия още повече нараства необходимостта от сплотяване и най-тясно сътрудничество на страните на социализма. „Единство, сътрудничество — каза Л. И. Брежнев в доклада си за петдесетгодишнината на КПСС, — съвместни действия сега ни са нужни преди всичко, за да можем по-бързо и по-ефективно да решаваме задачите на развитието на социалистическото общество и строителството на комунизма. Единство, сплотеност, сътрудничество са ни нужни и за да можем колкото е възможно по-успешно да отстояваме и укрепваме толкова необходимия на всички народи мир, да затвърдяваме намаляването на международното напрежение, да даваме действен отпор на всички агресивни действия на империализма, на всички негови опити да ощети интересите на социализма. Ето защо Съветският

1 В. И. Ленин, Съч., т. 32, стр. 456.

Digitized by Google

съюз беше, е и ще бъде активен поборник за сплотяването и сътрудничеството на всички социалистически страни."

КПСС вижда своя интернационален дълг в укрепването на братския съюз, на съдружеството на социалистическите страни; в укрепване единството и сплотеността на световното комунистическо движение; в укрепване мира и безопасността на народите; в подкрепата на борбата на всички революционни сили за демокрация и социализъм.

„Ние, българските комунисти — заяви от трибуната на XXIV конгрес на КПСС др. Тодор Живков, — споделяме законната гордост на съветските хора от техните огромни успехи, радваме се и се гордеем, че Съветската държава, ръководена от Комунистическата партия, с чест изпълнява своята историческа мисия.

С могъществото и възхода на Съветския съюз са свързани могъществото и възходът на световната социалистическа общност, успехите на международното комунистическо движение, победният ход на целия световен революционен процес. Едва ли има честен човек, който да не разбира, че решаващата сила, която възпира империализма да не разпали нова световна война, да не тръгне с меч срещу социализма, това е съществуването и мощта на световния социализъм и преди всичко съществуването и мощта на Съветския съюз!"

Ленинският последователен интернационализъм на КПСС намери своя съвременен паметен и внушителен израз в Програмата за мир. Обоснована от Л. И Брежнев, разработена и приета от XXIV конгрес на КПСС, тя ревностно се осъществява в живота. Съветският съюз и сплотените в единен съюз с него социалистически страни, подкрепени от миролюбивите сили и всички прогресивни хора в света, пробиха фронта на империалистическата „студена война" и сложиха началото на вдъхновяващия процес на намаляване на напрежението в международните отношения на решителен поврат към взаимоизгодно сътрудничество между страните с различен обществен строй. Ето защо съвсем основателно Априлският пленум (1973 г.) на ЦК на КПСС високо оцени огромната конструктивна дейност на Политбюро и личния принос на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев в областта на външната политика и международните отношения. Тази оценка единодушно бе подкрепена от сторонниците за мир, демокрация, социализъм и комунизъм в целия свят. Незабравими исторически стъпки за гарантиране на мира и сигурността на народите бяха направени чрез посещенията на Л. И. Брежнев в ГФР, САЩ и Франция. Те тепърва ще има да дават още по-обнадеждяващите си плодове.

Седемдесетгодишният път, изминат от ленинската партия от времето на II конгрес на РСДРП, убедително свидетелствува, че тя е партия на истински пролетарски интернационалисти.

Digitized by Google

Сияние и слава

АНГЕЛ ТОДОРОВ
Лауреат на Димитровска награда

Още са живи мнозина от ветераните на пролетарското движение, които помнят бурния размах на комунизма в съзнанието на най-широките народни маси в годините след Първата световна война и особено в началото на двайсетте години. Много жестока и тежка за народа бе тая война — все по-ясно ставаше още по време на сраженията, че тя има империалистически характер.

Огромното северно сияние на Октомврийската революция раздра — по израза на Смирненски — „световната тъма", тая революция показа на всички народи в света, показа и на нашия многострадален народ, че спасителният път се сочи от Ленин, от болшевиките, че тоя път води към социализма, към комунизма.

Това, че Благоевската партия, партията на българските марксисти, и при обявяването на войната, и по време на нейното водене се бореше против тая война и разобличаваше нейния престъпен, класово-буржоазен характер, привлече в редовете на благоевци и на Комунистическата партия, която те провъзгласиха през 1919 година, десетки хиляди хора на труда. Движението стана масово — над многохилядни митинги се развяваха червените работнически знамена. Тогава нямаше високоговорители — гласът само на един оратор, колкото и да е силен, не можеше да обхване морето от хора — и обикновено от разните краища на такъв митинг говореха няколко оратори. Ентусиазмът беше огромен, хората чувствуваха своята сила и дълбоко вярваха, че тая сила ще надделее над спотаилата се в това време черна реакция. Затова когато из дълбините на своя заговор тая реакция нанесе на народа своя грозен деветоюнски удар, сътресението в народното съзнание беше голямо.

В едно време, когато на мнозина се струваше, че е нужно да посегнат само по-дръзко с ръка, за да достигнат до желаната победа на новия справедлив строй, над страната на Ботев и Левски се надвеси черната сянка на фашизма. Много нищожни изглеждаха реакционните сили преди девети юни: дворецът — притихнал зад своите стени, почти беззвучен, като паяк, който плете своите мрежи в мрака на някой ъгъл; буржоазните партии — сведени до малочислени политически текета, без сериозно влияние сред народа... Трябваше да бъдеш марксист, при това далновиден, за да разбереш, че зад тая като че ли не особено силна реакция стои икономическата мощ на българската

Digitized by Google

буржоазия, подкрепяна от международния капитализъм и империализъм. Особено силна недооценка на възможностите на буржоазията създадоха в някои съзнания парламентарните избори от 22 април 1923 година, когато управляващият Български земеделски народен съюз получи повече от половината гласове, Комунистическата партия — над 200 хиляди, а реакцията в няколкото ѝ разновидности събра оскъдни изборни трохи. И изведнъж — тая същата реакция идва на власт, застава начело на управлението!

Известна е историята, за да не я разказваме подробно. Народът — и в редиците на Партията, и в земеделските редици — с цялото си сърце, с цялата си душа, с дълбокия си инстинкт за самосъхранение непоколебимо усети, че трябва да реагира, трябва да се дигне на бой свещен против новото кърваво царство на старите погромаджии и грабители кръвопийци. И на много места се дигна народът, започна на дело, циментиран с кръв, да се създава единният фронт на работници и трудови селяни. Известна е също така партийната позиция за така наречения „неутралитет", която реши печалния изход на деветоюнското въстание. Но живи бяха народните сили, жив беше революционният дух в народните маси, които вървяха под червеното пролетарско знаме. Погрешната позиция скоро бе надделяна — трудова България записа нова героична страница в своята история: Септемврийското антифашистко въстание от 1923 година.

Истинско вълнение ни обхваща, когато четем или слушаме спомени на участници в това въстание. „Събрахме се — разказваше поетът Никола Ланков — под крушата в нашия двор и решихме да се дигнем" (в с. Голямо Дряново, Старозагорско). На много места, като през Априлското въстание от 1876 година, въстанието е обявено с биене на камбани. Другаде знакът за въстанието е запалването на няколко купи сено — по тоя уговорен знак младежите бойци тръгват към общината, за да я превземат и да обявят работническо-селската власт. И навсякъде — висок дух, вяра в победата, самоотвержена храброст...

Като говори за Шипка в своята бележита поема, Иван Вазов я нарича „на безсмъртен подвиг паметник огромен". Шипка, казва той в своите вдъхновени стихове, е име, „що вечно живей и в нашата история като легенда грей". С пълно право тия думи могат да се отнесат към града, който стана център на Септемврийското въстание, негово бунтовно сърце, негова ръководна мисъл: Михайловград, тогава наричан Фердинанд. Там се събра като в един юмрук волята на народа — да победи, да смаже отровната змия, която се беше впила в снагата на трудещия се народ. И ние си спомняме филма за Септемврийското въстание с паметната сцена, когато дългата, като че ли безкрайна колона на въстаниците върви през улиците на града с революционна песен. Тоя град и близката до него Берковица издигнаха на своя бунтовен гребен имената на Христо Михайлов, Замфир Попов, Георги Дамянов, който водеше легендарната Лопушанска дружина... Партията зовеше в своите позиви: „Народе от всички полета на труда, притечи се многобройно от села и градове под развените червени знамена, хвърли се смело и мъжки в славната борба — блясъкът на показалата се победа ще озари твоето изпито лице и ще хвърли в дива злоба от безсилие твоите врагове!" А главното ръководство на въстанието, начело с Георги Димитров, Васил Коларов и Гаврил Генов, полагаше исполински усилия, за да се разшири въстанието от Фердинанд, където беше щабът на революцията, в други градове, по цялата страна...

С бои от коя ли вълшебна палитра
възторга могъщ нарисувал би ти,
когато се чу, че сам Георги Димитров
на кон огнекрил сред народа лети...

Digitized by Google

Народната фантазия придава легендарни черти на героите — тия черти в някои детайли могат да не отговарят на действителността, може никой да не е видял Димитров като митичен конник със знаме в ръка, но така го вижда легендата, която създава хиперболи, за да каже самата вярна истина, самия живот. Имало е въстаници конници, но тук-там, като куриери и в някои случаи като бойци; и септемврийските въстаници, и партизаните са главно пешаци... но в нашата поезия често и силно се извисяват, и то на преден план борците конници. Идва нещо в тоя образ от съветската „конница-будьоница", от вдъхновеното стихотворение на Христо Смирненски за „червените ескадрони" — септемврийците на Никола Фурнаджиев са „конници, конници — братя, над бездни надвесени", Крум Кюлявковият „септемврие Никодим" също е конник — „яхнал силен, непокорен — непокорен черен кон". Поетичният образ на въстанието търси движението, вихреността — и затова не е чудно, че вождът на това въстание Георги Димитров в стиховете на поета „на кон огнекрил сред народа лети".

Георги Димитров! По време на въстанието той е 41-годишен — възраст, която за мнозина днес е на прага на живота, на по-сериозните и дръзновени деяния, а Димитров отдавна е минал тоя праг — той е един от очертаните ръководители на движението. Вече повече от две десетилетия той е член на Партията, голяма е дейността му в Общия работнически синдикален съюз, непримирима е била винаги борбата му против опортюнизма, против вътрешните врагове на работническото движение. Още в ония години той има славата на голям оратор, който безпощадно клейми врага и внедрява в работния народ идеите на марксизма-ленинизма.

Георги Димитров! По време на въстанието, в главния му щаб, ние го виждаме с неукротимата му енергия, с патоса на борца дори тогава, когато силите на врага надделяват и над въстанието пада тежкият мрак на кървавия погром. Не можем да си го представим нито в един момент отчаян, отпаднал духом, с понижено настроение. Така, както не отпада духом и по-късно, в тежките условия на Лайпцигския процес, когато над главата му тежи съвсем реалната заплаха да бъде отсечена от брадвата на хитлеристкия палач. И нещо символично и дълбоко-историческо има в самия факт, че тоя, който стоеше в първата редица на първото антифашистко въстание в света, българското, застана в Лайпциг, в свързаната с нашата национална култура Липиска, на трибуната като пръв крупен, мощен изобличител и в известен смисъл гробокопач на зверския фашизъм.

Ние нямаме нито задачата, нито възможността да проследим целия ход на въстанието в различните краища на страната. Искаме само да изразим своето възхищение, своя възторг, своето преклонение:

— пред борците септемврийци от град Лом, които в люта битка превзеха града и обградиха цял един полк в казармите — като само слабото им въображение, въпреки чудесата от храброст, не им даде възможност да превземат и самите казарми;

— пред славните борци в Бойчиновци, където по думите на поета Николай Хрелков в стихотворението му „Бойчиновският последен бой" „гореше трудова България — гореше нашият живот" — и в пристъп се втурваха пет хиляди души, макар че по-голямата част нямаха пушки;

— пред подвига в неголемия, но героичен Долнобански район, където и Долна Баня, и Костенец баня, и Радунл, и Горна Василица, и Долна Василица воюваха срещу войски, изпратени от София, и с голямо самосъзнание обявяха своя край за свободна работническо-селска територия;

— пред петричани и разложчани, които действуваха в особено теж-

Digitized by Google

ките условия, насаждани вече години от фашисти терористи, и без да се побоят от тях и от очевидната трагична съдба, която ги очакваше, озариха и тоя край с пламъка на пролетарското червено знаме;

— пред един човек, един борец, един пламенен народен трибун, достоен за славата на плебейските трибуни в Римската империя и на парижките комунари: Петко Енев, чието име вечно ще прославя въстаналната под негово ръководство Нова Загора;

— пред тия, чието село завинаги влезе в българската поезия и в българската история с внушителните думи на поета Гео Милев: — „Мъглиж беше пръв!"

Никой още не е изчислил точния или дори приблизителен брой на септемврийските въстаници от 1923 година. Можем да кажем само: те бяха хиляди.

Кое караше тия хора да грабнат оръжието и да поведат бой срещу една силна експлоататорска система, с нейната насилническа държава, с нейната все повече фашизираща се армия? Не можем да си обясним това само с идеологични причини, с приемането на марксизма като учение, като теория. Дори — не само с по-широко възприеманите, по-широко разбираните комунистически убеждения на хората. Безспорно — начело на въстанието стояха именно такива хора: марксисти, комунисти — но те увлякоха след себе си широки народни маси, дори неграмотни хора, за които мизерията и господарските насилия бяха стигнали „до кокала". Тук виждаме силата на движението по време на въстанието — това, че то изразяваше дълбоки народни тежнения и затова въстанието с право се нарича народно, антифашистко. И именно в пламъците на това въстание се изкова онова единство на работници и трудови селяни, което и днес е основа на нашата партийна политика.

Разгромът беше жесток и отчаяно свиреп — но само месец след въстанието над страната се понесоха призивните слова на Г. Димитров и В. Коларов в тяхното историческо „Отворено писмо до работниците и селяните в България": „Никакво уинние, никакво отчаяние, никакво малодушие! Горе главите, славни борци!"

И борбата продължи — изключително трудна и кървава, с много жертви и страдания, с поглед, неизменно отправен към опората на всички наши народни надежди — Съветския съюз. Продължи — и достигна своя апогей, своето единствено възможно разрешение: победата на Девети септември 1944 година. Тая победа, която и днес шествува в лъчезарен блясък по нашите гори и полета, градове и села, в сиянието на нашите нови заводи, с прекрасното видение на пеещите по нашите ниви трактори и комбайни...

ПРЕЛОМЕН МОМЕНТ В ЖИВОТА НА ПАРТИЯТА

проф. ПАВЕЛ КОСТОВ

В героичните битки на работническата класа и трудещите се селяни, на всички демократически сили на народа срещу фашизма и капитализма Септемврийското въстание заема изключително важно място. Програмата на БКП, приета от нейния Десети конгрес, го нарича „преломен момент в живота на Партията и страната", „първото в све-

Digitized by Google

та масово организирано антифашистко въстание на работниците и селяните", в което Партията „усвояваше ленинизма и усъвършенстваше умението си да прилага принципите на марксизма-ленинизма при конкретните условия в България и обогатяваше собствения си революционен опит"[1]. Този опит е вплътен в решенията на Десетия конгрес на Партията, в нейната политика и дейност за изграждане на развито социалистическо общество.

* * *

Септемврийското въстание бе една логична последица на фашисткия преврат от 9. VI. 1923 година, който събори властта на демократичното правителство на Земеделския съюз. Реакцията от него бе обща политическа криза, която избухна в страната. Народните маси, застрашени от настъпленето на най-реакционните сили на финансовия капитал, се вдигнаха на борба за защита на демокрацията. „Народното решение на политическата криза — казва Георги Димитров — означава... да се направлява стопанският, културният и политическият живот на страната, както и общественото развитие, по пътя на задоволяване нуждите и на обезпечаване правата, свободите, живота, благополучието и мира на трудещия се народ, подчинявайки на тая голяма цел егоистичните интереси на капитала и капиталистическото малцинство"[2]. Тези насъщни потребности най-вече вълнуваха народните маси: работническата класа, трудещите се селяни, трудовата интелигенция — главните движещи сили на антифашисткото движение. Те бяха предпоставката работниците и селяните, както и другите трудещи се съвместно да действуват и масово да участвуват в Септемврийското въстание. Фактор за истинския му народен характер беше и проявената от Българската комунистическа партия ленинска мъдрост, реализъм и творчество при решаване на насъщните задачи на революционната борба на масите, което в крайна сметка повишаваше ръководната ѝ роля. Тези ленински добродетели на Партията се формираха и се изявиха през Септемврийското въстание и под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция. Те бяха резултат на извършващия се в Партията процес на болшевизация. Неговата същност се състоеше в следното: да се усвоява, творчески да се прилага и по-нататък да се развива ленинизмът, да се преодоляват остатъците от социалдемократизма, да се повишава ръководната роля, изразяваща се в умението ѝ да овладее масите и да ги води към победата на революцията въз основа на техния собствен политически опит.

Процесът на болшевизацията на Българската комунистическа партия започна още с победата на Великата октомврийска социалистическа революция. За неговото по-нататъшно развитие голяма роля изигра встъпването на Партията в Комунистическия интернационал и Първият конгрес на БКП. В приетата от конгреса Програмна декларация пролетарската революция се разглеждаше не като цел на неопределеното бъдеще — гледище, което подлъжваха в миналото тесните социалисти, а като близка задача, обективните условия за която в България вече са узрели и извършването на която зависи преди всичко от готовността и способността на самата Партия да бъде организатор и ръководител на революцията. Тази ленинска идея стана основен принцип в нейната дейност. Него тя отстояваше срещу различните прояви на десен и ляв опортюнизъм в собствените си редове, както и срещу социалдемократическия реформизъм в работническото движение.

В духа на ленинизма Партията на своя Първи конгрес заяви, че

[1] Програма на Българската комунистическа партия, Партиздат, С., 1971, стр. 5.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 7, стр. 215.

Digitized by Google

не „буржоазната демокрация, а диктатурата на пролетариата води към победата на социализма“[1]. Същевременно, оценявайки богатия опит на Великата октомврийска социалистическа революция, тя провъзгласи, че ще използва всички средства — от масовата акция и масовата политическа стачка до въоръженото въстание, за да осъществи главната задача на епохата — завземането на властта от трудещите се. Тези и други решения на Първия конгрес ознаменуваха, че Българската комунистическа партия и ръководеното от нея работническо движение е поело пътя на ленинизма.

* * *

Постижение на Партията с голямо значение за издигане ръководната ѝ роля в борбите на масите бе, че тя възприе Лениновото учение за съюза на работническата класа със селяните и за единния фронт. Конкретното му прилагане в България имаше грешки и слабости в резултат на неразбиране същността на прехода от теснячеството към ленинизма, но Партията вървеше по вярно направление, старателно и организирано работеше, правеше усилия и резултатите бяха налице. Тя укрепваше организационно, идейно и политически, израз на което беше нейното растящо доверие сред широките народни маси от града и селото. В парламентарните избори през август 1917 г. за кандидатите на Партията гласуваха 119 395 избиратели и за народни представители бяха избрани 47 комунисти. В изборите за Народно събрание през март 1920 г. за БКП гласуваха 184 616 трудещи се и 50 нейни членове бяха избрани за народни представители. Големи успехи имаше Партията и в местните изборни учреждения — в училищните настоятелства, в окръжните и общинските съвети. През 1920 г. тя спечели 92, а през 1922 г. 152 градски и селски училищни настоятелства. В общинските избори през февруари 1922 година Партията овладя 113 общини, създадени бяха 9 градски и 104 селски комуни, обхващащи 139 села. По това време тя имаше 3623 общински и 115 окръжни съветници. Растеше и нейният числен състав. Към май 1922 година в състава на Партията влизаха 1534 редовни организации и групи с общо 38 036 членове, в мнозинството си работници, бедни и малоимотни селяни.

В условията на следвоенната революционна криза Партията постигна значителни успехи в организационното овладяване на масите. Професионалните съюзи, които се намираха под нейното непосредствено идейно и политическо влияние, достигнаха невиждано дотогава развитие. Още през първата година след войната членовете на Общия работнически синдикален съюз нараснаха на около 35 000. Под неговото ръководство само през 1919 година бяха проведени 135 стачки, повечето от които завършиха с пълен или частичен успех. Комунистическият младежки съюз развиваше сред работническата и селската младеж активна дейност. В сравнение с предидущата година в 1920 броят на неговите членове се удвои. Той ръководеше и детското комунистическо движение, началото на което бе положено през втората половина на 1919 г. със създаването на първите у нас детски комунистически групи. Разгърната бе работа и сред жените чрез изграждане на женски групи. За първи път бяха създадени такива групи в селата под ръководството на централната женска комисия при ЦК на Партията. Това не бяха самостоятелни организации, а групи към Партията. В тях членуваха около 4340 жени.

Твърде конкретна с оглед на спецификата на тогавашния революционен процес бе масовата дейност на Партията сред жертвите от войната: инвалидите, вдовиците на загиналите във войната, бившите военнопленници, бежанците от Тракия, Македония, Добруджа и Западните

[1] БКП в резолюции и решения, т. 2, стр. 9.

Digitized by Google

покрайнини. Тази нейна дейност обхвана и широки кръгове от интелигенцията: инженери, гимназиални учители, лекари, артисти и др. Под непосредственото ръководство на БКП се намираха Комунистическият съюз на държавните и други служители с 2440 члена, Учителската комунистическа организация с 2222 члена, Централната емигрантска комисия с 1663 члена, Съюзът на бившите пленници и заложници с 16 521 члена и др.

През 1919 г. Партията създаде работническата кооперация „Освобождение". През време на своето съществуване кооперацията разгърна полезна за трудещите се стопанска, книгоиздателска и културно-просветна дейност. Тя имаше клонове почти във всички градове, а също и в редица големи села. В нея бяха обхванати около 70 000 члена.

Разширяваше се и идеологическото въздействие на Партията върху масите. По време на следвоенната революционна криза се издаваше комунистическа книжнина — научна, пропагандистка и агитационна. Само от октомври 1918 г. до април 1921 година Партията издаде 98 вида книги и брошури в общо 1 038 856 екземпляра. След Болшевишката нашата партия умело използваше печата за въздействие върху масите. В голям тираж излизаха партийните органи сп. „Ново време" и особено „Работнически вестник", както и другите вестници на Партията или на ръководените от нея обществено-политически и масови организации.

Огромната организационна, политическа и идеологическа дейност на Партията, в която конкретно се разкриваше съдържанието на протичащия в нея процес на болшевизация, разширяваше и укрепваше връзките ѝ с народните маси. „Тя, както подчертава в своите спомени Васил Коларов, усещаше, че се намира във връзка с целия народ, че диша с това, с което диша народната маса".[1]

Уменето на Партията да се свързва и да стои начело на масите с още по-голяма сила се изяви през Септемврийското въстание. Тя съумя да изгради действително стратегическа и тактическа линия. Напълно в съответствие със задачите на революцията при тогавашната обстановка, със състоянието и характера на революционната готовност на възможните съюзници на работническата класа, Партията призова масите на борба за постигане на онова, за което в оня момент те единствено бяха склонни и готови да се борят съвместно с оръжие в ръка: „Да се свали узурпаторското правителство на Цанков, дошло на власт през военно-фашисткия преврат на 9 юни, и да се установи работническо-селско правителство"[2].

Наистина в условията на следвоенната революционна криза голям брой не само пролетаризирани селяни, но и дребни селски производители проявяваха готовност да се борят заедно с работническата класа за социалистическа власт под знамето на БКП. Тогава Българската комунистическа партия имаше сериозни и значителни успехи в своето израстване като ръководителка на класовите борби на трудещите се. Тя се превърна в масова партия с широко влияние и доверие както сред работническата класа, така и сред трудовото селячество. Но не бе случайно обстоятелството, че в най-големия разгар на следвоенната революционна криза на политическото поприще в страната се издигна със своята сила и влияние една политическа партия, какъвто беше Българският земеделски народен съюз, който можа да образува и самостоятелно правителство. Неговите идеи за „народовластие", за защита на дребната трудова частна собственост, както и отношението му към проблемите на вътрешната и външната политика до голяма степен отразяваха равнището на революционната съзнателност и на революци-

[1] В. Коларов. Спомени. Изд. на БКП, С., 1968, стр. 356.
[2] БКП в резолюции и решения..., т. 2, Изд. на БКП, 1957, стр. 331.

Digitized by Google

ционната готовност на значителна част от трудещите се селяни, одобряваща реформите на земеделското правителство. Тази революционна готовност беше насочена срещу едрия монополистически капитал и свързаните с него буржоазни партии, в борбата срещу които БЗНС израстваше в съзнанието на селските маси като демократична и прогресивна организация. Тя се прояви в избухналите спонтанно в различни краища на страната въстания непосредствено след фашисткия преврат. В тях участвуваха и работници, и пролетаризирани селяни, и дребни селски производители, които поради социалното си положение, поради влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция и на Българската комунистическа партия бяха готови да се борят за социалистическа власт. Но част от трудещите се селяни взе активно участие в Юнското антифашистко въстание за защита на събореното земеделско правителство, за запазване на „земеделската власт", която в тяхното съзнание бе „народна власт"[1]. В разгара на въстанието в Пазарджишко ръководните дейци на Земеделския съюз осъзнаха необходимостта от единодействие с Комунистическата партия срещу преврата. Александър Стамболийски, който стоеше начело на въстанието в този край, в писмото си от 10 юни 1923 година до секретаря на комунистическата организация в с. Церово предлагаше: „Елате с вашите хора да поемете военното командуване на новата народна армия, за да се борим против блока. След победата властта ще я делим между вас и нас"[2]. Това показваше, че ако селяните в своето мнозинство бяха готови да се вдигнат с оръжие в ръка за събаряне на узурпаторското фашистко Цанково правителство и дори за създаване на власт, която да се дели между комунисти и земеделци, то те все още не бяха узрели да се сражават за диктатура на пролетариата. При такова състояние на революционната готовност на мнозинството от трудовите селски маси работническо-селският съюз можеше да се осъществява и той действително се изграждаше върху основата на една демократична, антифашистка платформа, каквато беше тази на работническо-селското правителство. В името на тази платформа Българската комунистическа партия в единен фронт с Българския земеделски народен съюз вдигна работниците и селяните на въстание през септември 1923 година.

Осъществяването на съюза на работническата класа със селяните беше ценно историческо завоевание на Септемврийското въстание. То позволи на Партията в по-нататъшната си борба срещу фашизма да обедини и други демократически организации, да сплоти народа в Отечествения фронт и да го доведе до победата на социалистическата революция.

• • •

Съществено завоевание на Септемврийското въстание беше също и това, че то още веднъж потвърди жизнеността на идеите на марксизма за ръководната роля на Комунистическата партия. Още Маркс и Енгелс учеха комунистите, че те, встъпвайки в политическо съглашение с дребнобуржоазни и буржоазни демократически партии, не бива да се превръщат в хор, който одобрително ръкопляска на буржоазната демокрация. Тези идеи на първите учители на работническата класа по-нататък развиха Владимир Илич Ленин. Те бяха закалени в Октомврийската социалистическа революция и в борбите на световния пролетариат срещу най-злия враг на човечеството — фашизма. И днес на някои дребнобуржоазни, антисоциалистически елементи в световното комунистическо движение тези идеи са останали чужди. Те са забравили уроците от недалечното минало. У нас, в България, през Сеп-

[1] Д. Н. Грънчаров, Блок на трудовата демокрация, стр. 28.
[2] В. „Земеделско знаме", бр. 218, 1946.

Digitized by Google

темврийското въстание на буржоазната демокрация ръкопляскаха десните водачи на социалдемокрацията. Те не приеха предложението на комунистическата партия за единен фронт. Георги Димитров още тогава очерта вредата за работническата класа от тези принципи, проповядвани от реформистите. „Единният фронт на труда се създава — пишеше той — в името на една конкретна платформа за обезпечаване хляба, живота, правата, свободите и бъдещето на трудещия се народ, а класовото сътрудничество води към използването на масите като разменна монета, за постигането чужди тям интереси и цели"[1]. Още тогава Георги Димитров стоеше на гледището, че Комунистическата партия може и трябва да осъществява ръководна роля в борбите на масите и в Единния фронт на труда не като се позовава само на историческата мисия на работническата класа, а като се заеме конкретно и непосредствено с осъществяването на най-насъщните нужди и задачи, вълнуващи масите, като стане инициатор в изграждането на единния фронт и бъде най-активен негов деец. През август 1923 година Георги Димитров пишеше до секретаря на ЦК на Партията Христо Кабакчиев: „Инициаторите за съвместната борба днес сме ние и нашата длъжност, както и наше право е да се явим със свой проект или предложение за такава платформа.

Нещо повече: необходимо е да побързаме с тая платформа. Понеже евентуалната обща платформа за съвместна борба ще бъде дело не само на преговори между съответните централни ръководства, а и резултат на влиянието и давлението на самите маси, ние сме заинтересовани своевременно да популяризираме сред масите съществените положения на тая платформа, както ние ги схващаме и както това се диктува от жизнените интереси на масите и на съвместната борба"[2]. Тясно свързано с въпроса за ръководната роля на Партията в Единния фронт на труда Георги Димитров считаше изменението както методите на работа, така и на формите на организационни връзки на Комунистическата партия с масовите организации и особено с професионалните съюзи. В същото писмо той подчертаваше, че не трябва да се прогака и с „въпроса за формалните връзки между синдикалния съюз и Партията...

Сегашният момент, когато още Партията не е ударена под една или друга форма, е най-удобният да се обяви суспендирането на формалните връзки, като се свърже това с цялата наша сегашна тактика по единния фронт и с необходимостта всячески да се улесни и организационното обединение на работническото професионално движение в страната"[3].

През Септемврийското въстание нашата Партия направи само първите по-значителни стъпки в осъществяването на своята ръководна роля. Но опитът от това въстание имаше важно значение за нейното по-нататъшно развитие и израстване като ръководещ фактор в борбите на масите. В пламъците на Септемврийското въстание изгоряха много догми и стари социалдемократически илюзии, имащи място в Партията през нейното тесносоциалистическо минало. Това беше истинско пречистване, решително утвърждаване на ленинизма в партийното ръководство и политика.

За повишаване на ръководната роля на Партията сред масите важно значение имаше изграждането и развитието ѝ като висша форма на организация на работническата класа. Известни стъпки в това отношение бяха направени още в изпълнение на решенията на Първия конгрес на БКП, но фактически по този път Партията тръгна едва през Септемврийското въстание. Това проличава не само от гледището ѝ за

[1] Георги Димитров, Съч., т. 7, стр. 223—224.
[2] Георги Димитров, Писма. Изд. на БКП, 1962, стр. 121.
[3] Пак там.

Digitized by Google

изменение на организационните й връзки с професионалните съюзи, но и от нейния подход към другите масови организации. В решенията на ЦК на БКП от 5 август, които определяха курса на Партията към въоръжено въстание, се предвиждаше да се разпусне емигрантският комунистически съюз, а неговите членове да се включат в масовите организации на бежанците. Този нов подход на Партията към масовите организации улесняваше нейната дейност за изграждането на Единния фронт на всички трудещи се. Той се чувствуваше и в работата на комунистите в революционните работническо-селски комитети. Изградени по села, градове и окръзи, революционните работническо-селски комитети имаха характер на масова политическа организация, в която освен комунистите и сдружените земеделци членуват и безпартийни. Ръководната роля на Партията в нея се осъществяваше чрез дейността на комунистите в революционните работническо-селски комитети. Това даваше положителни резултати и водеше до превръщането на революционните работническо-селски комитети в широка масова опора на Партията за осъществяване нейния курс към въоръжено въстание.

* * *

Септемврийското въстание имаше и това значение за организационното укрепване на Партията и за повишаване нейната ръководна роля, че то ускори процеса на формирането на ръководни партийни кадри от ленински тип. По време на подготовката и в хода на въстанието настъпи ярка диференциация в партийните кадри. Тези, които бяха носители на социалдемократизма, които трудно осъзнаваха вредността на тактиката на неутралитет, възприета от ЦК на Партията при фашисткия преврат, все повече губеха влияние при формирането на партийната политика. В същото време се формираше едно здраво, септемврийско, ленинско ядро от ръководни партийни дейци, като: Васил Коларов, Георги Димитров, Г. Генов, Георги Дамянов, Станке Димитров, Владимир Поптомов и други, на които главно се дължи осъществяването на стратегията и тактиката на Партията през Септемврийското въстание. Това ядро начело с Георги Димитров и Васил Коларов имаше историческата заслуга, че в непримирима борба срещу десните и „левите" отклонения от марксизма-ленинизма доведе до успешен край процеса на болшевизацията в нашата партия.

* * *

Съществен момент в организационното укрепване на Партията през септември 1923 година беше нейното умение да съчетава леґалните с нелегалните форми на борба. Такива прояви Партията имаше и преди Септемврийското въстание, които по-непосредствено бяха свързани с нейната дейност в армията и със създаването на военната организация на Партията. Този неин опит тя усъвършенствува през Септемврийското въстание и по-късно от поуките от него. Когато тя фактически бе поставена в положението на нелегалност, по нейна инициатива бе създадена легалната партия на труда. Това бе един от първите опити в международното комунистическо движение при наличието на нелегална комунистическа партия в една страна да се създава друга партия на работническата класа, изграждаща се върху принципа на марксизма-ленинизма, но излизаща пред обществеността с Програма, организация и тактика, която й позволява да действува легално. В обстановка непосредствено след пораженията на Септемврийското въстание легалната партия на труда имаше това значение, че тя можа да улесни сплотяването на трудещите се под ръководството на Комунистическата партия и да ги предварди от влиянието на десните и левите ликвидатори, от влиянието на опортюнизма.

Digitized by Google

Септемврийското въстание внесе съществени изменения и в организационната структура на Партията. Неговият опит показа, че изграждането на Партията само върху основата на териториалния принцип пречи активно да се въвлича работническата класа във въстанието. Тъкмо поради това Витошката нелегална конференция на БКП, продължавайки курса на въоръжено въстание, провъзгласи, че Партията ще се изгражда върху териториалния и производствения принцип.

Септемврийското въстание показа, че повишаването на ръководната роля на Комунистическата партия като закономерен процес изисква своевременно, творчески да се решават назрелите задачи, разчистващи пътя на обществения прогрес, а също да се внедряват, развиват и усъвършенствуват ленинските принципи и норми на партиен живот. Именно те разгръщат активността на комунистите, на работническата класа и всички трудещи се. Ако нашата партия прояви това ленинско изкуство през Септемврийското въстание още плахо и неуверено, то тя, учейки се от своя собствен исторически опит, както и от опита на братските комунистически партии, можа действително и пълно да го овладее. Това беше едно от важните условия, което позволи на Партията да се прояви като действителен ръководител на борбата на масите срещу капитализма и фашизма, за победата на социалистическата революция у нас.

Опитът на Септемврийското въстание, обогатен и усъвършенствуван в процеса на болшевизацията на Партията, беше един от важните фактори, които усъвършенствуваха ръководната ѝ роля и в строителството на социализма. Традициите от миналото бяха обогатени с творческото решаване на задачите на социалистическото строителство, с последователното спазване, развитие и усъвършенствуване на ленинските норми и принципи на партиен живот. Най-новите достижения на Партията в тази област са нейната априлска линия, решенията на конгресите и пленумите на Партията и особено на Десетия конгрес и на Декемврийския пленум от 1972 година. Те още повече издигат и утвърждават ръководната роля на Партията, укрепват вярата и единството на народа, както и единството на нашата страна и на нашата партия със социалистическите страни и братските комунистически партии в света върху основата на ония светли идеали, озарили величествения в историята на българския народ героичен подвиг на септемврийци.

ЕПОПЕЯ НА ЕДИНСТВОТО

ПЕТЪР ТАНЧЕВ
секретар на Постоянното присъствие на ВЗНС

В хилядолетната героична летопис на родината има революционни събития, които будят чувство на национална гордост във всяко българско сърце, които окрилят нашите редици в стремителния поход към бъдещето.

Нашата прекрасна земя, обвеяна от древна слава и величие, озарена сега от блясъка на свободата и социалистическия разцвет, пази като най-свидни светини многобройни паметници на народния героизъм и саможертва в името на свободата, издигнати по онези места, където загинаха и записаха с кръвта си една от най-светлите страници в революционната история на родината хиляди доблестни синове на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз.

Digitized by Google

Не ще останат никога безлюдни пътеките, по които народната признателност отвежда поколенията към паметниците на септемврийци в Михайловград и Бойчиновци, край Мъглиж и Стара Загора, при Брусарци и Сараньово, при Енина и Нова Загора, към всички онези заветни места, където плющеше знамето на бунта, където се водиха епични битки с фашисткия враг!

Жив е споменът в народната памет за мъжествените ръководители на Септемврийското въстание Георги Димитров и Васил Коларов, за безстрашните въстанически командири Гаврил Генов и Христо Михайлов, Георги Дамянов и Петко Енев, Замфир Попов и Владимир Поптомов. В песни и легенди живее и днес подвигът на септемврийци, обагрили с кръвта си Огоста и Марица, за да възтържествуват идеалите на работническо-селското единство, на комунистическо-земеделското братство!

Признателна България вписа техните имена в историята, за да сияят там за вечни времена, да вдъхновяват поколенията с безпримерния си героизъм, да ги учат на родолюбие и всеотдайност в борбата за изграждане на новия живот.

Колкото повече години минават от Септемврийската епопея, толкова по-ярко блести нейното величие.

Истински народно и демократично по своите цели и задачи, Септемврийското въстание бе първото в света антифашистко въстание против военнофашистката диктатура, зад която стояха дворецът и крупният капитал; въстание против превратаджиите и погромаджиите, които свалиха от власт правителството на Земеделския съюз и заляха страната с нечуван терор. В Септемврийското въстание трудовият народ насочи своя удар срещу най-реакционната част на финансовия капитал, който се беше впил хищно в неговата снага, и срещу всички онези, които предприехa фашисткия поход в България след деветоюнските събития.

Септемврийското въстание показа на света, че в нашата страна е започнала ерата на дълбоки класови сътресения и революционни бури. Революционната буря на Септември 1923 година осветли политическия небосвод на родината, разчисти пътя на единния фронт в борбата против капитализма и фашизма.

Как назряваше тази буря?

В трагичните дни след деветоюнския преврат народът си задаваше въпроса: как можа една жалка, презрана и престъпна клика да свали от власт правителството на такава масова народна партия като Българския земеделски народен съюз, която разполагаше с десетки хиляди оранжевогвардейци? Как можа фашистката клика да установи кървав терористичен режим в страна, където единствената голяма политическа сила освен БЗНС беше Българската комунистическа партия — Партия с революционни традиции, която имаше десетки хиляди бойци.

Деветоюнският преврат успя, защото двете най-големи политически сили в страната — Българската комунистическа партия и Българският земеделски народен съюз — не бяха единни.

След като нанесе удар на девети юни върху Земеделския съюз, военнофашистката върхушка си постави за цел да разгроми и Комунистическата партия. Още в първите дни след прехрата реакционната буржоазна преса поведе бясна атака срещу комунистите, призоваваше правителството на Александър Цанков да ги унищожи и да постави Партията извън законите. Буржоазията групиране своите сили, създаваше фашистки организации, въоръжаваше се. По градове и села започнаха нападения на партийни клубове, на партийни събрания, арести и инквизиции на комунисти и сдружени земеделци. Буржоазните съдилища издаваха жестоки присъди против верните синове на Партията и Земеделския съюз. Узурпаторите правеха отчаяни усилия да

Digitized by Google

прикрият фашисткия характер на своята власт, да я представят като избавление на народа от „земеделски произвол", като победа над „дружбашката тирания".

Но те не успяха да заблудят народа, който чувствуваше на плещите си настъплението на едрия капитал. Веднага след прехвата капиталистите направиха опит за премахване на осемчасовия работен ден, реалната работническа заплата бе намалена; подкрепени от властта, крупните земевладелци отнемаха земята, която селяните бяха получили със закона за трудовата поземлена собственост. Големите търговски фирми за износ и спекулантите получиха пълна свобода на действие. Домопритежателите се домогваха до отменяването на закона за жилищната нужда. С една дума — фашисткото правителство с един замах премахна завоеванията на трудещите се маси от прогресивните реформи на Александър Стамболийски.

Фашисткият терор засили процеса на сближаване на комунисти и земеделци. В тази обстановка назряваха всички обективни предпоставки за завоюване на властта в полза на народа чрез въоръжено въстание. В историческото заседание на Централния комитет на Партията от 5 до 7 август 1923 година след обстойно обсъждане на положението се преценява, че изходът от политическата криза след 9 юни не може да бъде друг освен въоръженото въстание на масите в името на работническо-селско правителство. Това е началото на коренен поврат в политическата линия на Партията, която за пръв път конкретно си поставя задачата за завоюване на властта чрез въоръжено въстание. Наред с политическата Партията пристъпи и към военно-техническата подготовка на въстанието. В същото време левите дейци на Земеделския съюз възстановяваха земеделските дружби, засилваха своята дейност за изграждането на единния фронт с комунистите. Сдружените земеделци заявяваха недвусмислено, че застават решително на фронта на борбата срещу фашистката диктатура. На съвместни събрания комунистите и сдружените земеделци в много села и градове приемаха протестни писма и телеграми за освобождаването на всички незаконно арестувани работници и селяни след 9 юни, за отмяна на брутални присъди на участниците в Юнското въстание, за свобода на събранията, словото и печата.

На 24 август Райко Даскалов, който се намираше в Прага, отправи позив към сдружените земеделци в България за борба против деветоюнските превратаджии. „Ние — пише той — трябва да останем сплотени като един под знамето на организацията, за да не позволим на мракобесниците фашисти, които управляват днес, и кожодерите, които ги крепят, да впият наново ноктите си на грабители в народната снага и да не позволим да душат с окървавените си ръце бедните селяни, работници и служещи... Всички на работа! Крайната победа е наша!"

„Синове и дъщери на работния народ от села и градове — се обръщат в позива си участниците в конференцията на дружествата на комунистическата, земеделската и безпартийната младеж, състояла се на 26 август 1923 година в Пловдив, — организация и борба е необходима да създадем и изградим нашите младежки борчески организации, да създадем единния фронт на организираната селска и градска младеж за задружен отпор срещу надигащата се буржоазно-фашистка реакция... На борба, дружна срещу общия враг — алчната и кървава българска буржоазия... за работническо-селско правителство!"

Сговористкото правителство реши да предотврати готвения удар и засили терора срещу прогресивните сили, срещу комунистите и сдружените земеделци. В едно разпореждане на полицията до окръжните и околийските управители в страната се казва: „Не ще допускате събрания и агитатори на дружбашката партия, която е въоръжена политическа организация, — на Комунистическата партия, представителите

Digitized by Google

на която подстрекават гражданите да се въоръжават и готвят за въоръжена борба".

Изпълнени с ненавист към фашизма, комунистите и сдружените земеделци, народните маси се вдигнаха на борба срещу фашизма и проявиха безпримерен героизъм в септемврийските боеве.

Септемврийското въстание не успя, но то създаде дълбока пропаст между народа и фашизма — пропаст, която народните врагове, които окървавиха и опожариха България, не бяха в състояние да заличат с никакви политически спекулации, с никакъв терор, с никакво насилие, защото народът почувствува и разбра суровата логика на класовата борба. „И ако основните народни маси — както подчертава Георги Димитров — не се примириха никога с фашизма въпреки огромните жертви, които дадоха, и неизброимите страдания, които преживяха в течение на две десетилетия — това безспорно се обяснява на първо място с неотразимото влияние на Септемврийското въстание и неговите положителни и отрицателни поуки за българския народ. Може да се твърди без преувеличение, че без това влияние и тези поуки от Септемврийското въстание през 1923 година не биха били възможни създаването на могъщия Отечествен фронт и историческата народна победа на 9 септември 1944 година."

Народните маси не се примириха и въпреки терора само два месеца след въстанието дадоха добър урок на фашистката власт. В парламентарните избори през ноември БКП и БЗНС изградиха единен фронт за участие в тези избори, излязоха с обща програма, в чиято основа отново стоеше искането в България да бъде създадено работническо-селско правителство. Работническо-селският блок получи около 300 хиляди гласа — това беше политически крах за фашисткото правителство и категоричен израз на готовността на народа да следва Комунистическата партия и Земеделския съюз и да продължи борбата. Блокът на комунисти и земеделци получи на много места в страната повече гласове, отколкото правителството. „Резултатите от изборите — писа Станке Димитров — възкресиха увереността, че чрез сплотяването между работници и селяни ще се извоюва победата."

Парламентарните групи на БКП и БЗНС смело и открито разобличаваха противонародната политика и гнусните злодеяния на престъпния фашистки режим, защищаваха революционното дело на народа. „От тази свещена сграда, в която народните представители имат право да кажат своята дума — каза в реча си на 21 май 1924 година Петко Д. Петков в Народното събрание срещу репресиите над БЗНС и БКП, — ние имаме за дълг да издигнем протест срещу този режим, който няма подобен на себе си в историята... В България започва да се закрепва един режим на безредието, на беззаконието, на нарушенията на конституцията, един режим на най-голямото погазване на гражданските и политическите свободи, какъвто нашето минало не познава."

Днес, когато изтъкваме революционното и политическото значение на Септемврийското въстание, трябва да кажем, че то има историческа заслуга за изграждането на бъдещия съюз на работническата класа със селяните. Голяма роля за създаването на работническо-селския съюз изиграе единодействието на Българската комунистическа партия със здравите сили на Българския земеделски народен съюз. Това единодействие на двете най-големи политически организации на българския народ по онова време беше основата, върху която Партията успя в по-нататъшната борба срещу фашизма да обедини и други демократически организации, да сплоти народа и да го изведе до победата на социалистическата революция.

Единното революционно действие на Партията и Земеделския съюз през Септемврийското въстание бе възпламенено от искрата на по-

Digitized by Google

оратимяването на комунисти и земеделци в юнските събития, които изиграха ролята на решителен подстъп към славната Септемврийска епопея.

Юнското и Септемврийското въстание бяха две звена от единния революционен процес в България, които целяха народен, демократически изход от политическата криза, пламнала след събарянето на земеделското правителство. И в двете въстания участвуваха хиляди комунисти и сдружени земеделци и това именно определяше народния характер на въстанията.

Изграждането и укрепването на работническо-селския съюз, на комунистическо-земеделското единство в България в условията на следвоенната революционна криза е историческо завоевание на Българската комунистическа партия. Въз основа на великото учение на Ленин, на световноисторическия опит на Октомврийската революция безсмъртният вожд на Партията и народа Георги Димитров дълбоко изучи и осмисли грешките на двете братски партии в юнските събития и не само осъзна необходимостта от здраво единство на БКП и БЗНС, но посочи правилния път и средствата за сплотяването им в общата борба за демокрация и социален прогрес. Забележителните статии на Георги Димитров за Единния фронт, писани през август и септември 1923 година, бяха истинско откровение и за сдружените земеделци, в чиито редове още по време на съвместните боеве с комунистите срещу деветоюнските превратаджии съзряваше идеята за обща власт на работници и селяни, за работническо-селско правителство. Затова призивът на Партията в навечерието на Септемврийското въстание за съвместна борба със Земеделския съюз срещу монархо-фашизма беше посрещнат с разбиране от прогресивните дейци на Съюза и от огромното мнозинство сдружени земеделци.

Още през януари 1923 година Българската комунистическа партия посочи платформата, въз снова на която тя ще се бори за постигането на единен фронт със Земеделския съюз. В тази платформа Партията издигна и лозунга за работническо-селско правителство като главно искане с цел, която да обедини работниците и селяните, трудещия се народ от градове и села.

„Единният фронт на труда се поставя върху широката гранитна основа на милионите експлоатирани, потиснати и онеправдани в днешното общество, затова той е неразрушим, затова той ще победи — писа „Работнически вестник“ на 14 август 1923 година в уводната си статия „Земеделският съюз след 9 юни“ — ...В Земеделския съюз днес става само по себе си едно преустройство в редовете и едно прегрупиране на силите... В Земеделския съюз надмощие добиват и ще добият трудещите се селяни, които винаги са били в него мнозинство, но които сега ще съумеят вече да налагат в него своите интереси и своята политика... Девети юни изгори мостовете между тази организация и селската буржоазия и разчисти пътя за единния фронт с работниците и селяните, борещи се под знамето на Комунистическата партия.“

И наистина след деветоюнския преврат беше поставено началото на нов процес в идейното развитие на Земеделския съюз. Същността на този процес се свеждаше до осъзнаване несъстоятелността на идеята за самостоятелна селска власт, за възтържествуване на единния фронт с Комунистическата партия в борбата за работническо-селско правителство. В съвместните юнски боеве се утвърди единофронтовското течение в БЗНС, което възприе метода на масовото революционно действие и нареди решително нашата организация на фронта на демокрацията. То се възглавяваше от такива смели и далновидни съюзни дейци като Петко Д. Петков, Димитър Грънчаров, Николай Петрини и други. Тяхната борба и геройчна гибел остави трайни следи в живота на Съюза.

Digitized by Google

Влиянието на идеите на Единния фронт и Септемврийското въстание заставиха и ръководителите на центристкото течение в БЗНС да се включат в общата борба с единофронтовците, да се влеят в тази борба, да участвуват смело в нея и много от тях като Кирил Павлов, Петър Янев, Христо Косовски и други да загинат за народните идеали.

Въпреки че не успя, Септемврийското въстание циментира с кръв бойното единство на комунисти и сдружени земеделци. Партията, която беше организатор и ръководител на въстанието и получи в него истинско бойно кръщение като революционна комунистическа партия, пазеше като светиня и все повече обогатяваше септемврийския опит. Тя конкретно, творчески прилагаше в следващите революционни битки ленинската тактика за Единния фронт. Ярък израз на това творчество беше нейният подход към Земеделския съюз, в чието лице тя видя главния съюзник в борбата срещу монархо-фашистката диктатура.

Този подход на Партията и Георги Димитров към Земеделския съюз и други нефашистки демократични организации се прояви и при изграждането на Народния фронт на по-широка социална и политическа база през 30-те години, когато фашизмът настъпваше в световен мащаб. Най-висша изява на единството на комунисти и сдружени земеделци беше Отечественият фронт — въплъщение на изстрадания опит на двете братски организации в дългогодишните борби срещу капитализма и фашизма. Отечественият фронт е историческо завоевание за българския народ, могъщо обединение на българското родолюбие. Дълбоко в неговите недра пламенеят заветите на септемврийци.

В онова трудно и сурово време, когато се решаваше историческата съдба на нацията, мощният глас на Георги Димитров зовеше уверено патриотичните и прогресивните сили в България да се сплотят за решителен бой с фашизма и хитлеристките нашественици. Този глас откликна дълбоко в сърцата на комунистите и сдружените земеделци. Тяхното единство се превърна в ударна сила, в политическо острие на Отечественият фронт, което порази властта на потисниците и експлоататорите и разтвори широко дверите към социалистическото бъдеще на родината. Под ръководството на Партията, при непосредствената и решаващата помощ на легендарната Съветска армия народът срина до основи капитализма и започна изграждането на новия живот.

Деветосептемврийската социалистическа революция създаде качествено нови предпоставки за укрепване и задълбочаване на сътрудничеството между Комунистическата партия и Земеделския съюз. В новите условия единството и сплотеността на двете братски партии разцъфтя и даде обилни плодове.

И в условията на социалистическото строителство Българската комунистическа партия извърши огромна дейност за укрепване и развитие на комунистическо-земеделското единство. Георги Димитров научно и далновидно оцени мястото и ролята на БЗНС в изграждането на нова, социалистическа България. Разработени бяха основните насоки на съвместната борба и работа на БКП и БЗНС за утвърждаване на народнодемократичната власт и изграждане основите на социализма. Вождът и учителят на народа внимателно следеше растящите прогресивни тенденции в развитието на Земеделския съюз и дълбоко вникваше в смисъла на усилията на сдружените земеделци да намерят нов път на развитие и дейност на своята организация. Политически зрелите сили на Съюза през 1947 г. се сплотиха под ръководството на другаря Георги Трайков и поеха решително пътя за преустройство на нашата организация върху нови идейно-политически основи, произтичащи от поуките на историята и изискванията на новото време.

За утвърждаването на БЗНС като последователна политическа сила в изграждането на социалистическото общество огромна роля изигра

Digitized by Google

заседанието на Върховния съюз през 1948 година, когато бе отхвърлен завинаги погрешният и вреден съсловен принцип, възприети бяха класови принципи на организация и дейност на Съюза, призната беше ръководната роля на Партията и строителството на социализма в нашата страна беше провъзгласено като програма и на Българския земеделски народен съюз. Решенията на Върховния съюзен съвет бяха логически завършек на възходящия процес за утвърждаване на политическите принципи на Единния фронт в дейността на нашата организация като историческа потребност, на възприетия от нея метод на масовото революционно действие заедно с Комунистическата партия, чието начало беше поставено през Септемврийското въстание.

Когато говорим за историческата заслуга на Партията за изграждането и укрепването на комунистическо-земеделското единство, родено в революционните битки на Септемврийската епопея от 1923 година, когато проследяваме важните и решаващи етапи в развитието на това братско единство, трябва високо да заявим, че то разцъфтя истински в годините след историческия Априлски пленум през 1956 година, за което най-голяма заслуга има Централният комитет на Партията и лично другарят Тодор Живков — най-достойният приемник и продължител на делото на Георги Димитров. Другарят Тодор Живков творчески развиі обогати при конкретните български условия ленинското учение за съюзника и новаторски подходи за приложението му в отношението на Партията към Българския земеделски народен съюз и в определяне мястото и ролята на БЗНС в етапа на изграждането на зряло социалистическо общество.

Под непосредственото ръководство на другаря Тодор Живков Централният комитет на Партията дава плът и кръв на единната работа и борба на комунисти и земеделци за достигане на нови висоти в социалистическото изграждане на България. Ярко въплъщение на априлската линия към Българския земеделски народен съюз е съвместният протокол на Политбюро на ЦК на БКП и Постоянното присъствие на БЗНС, приет на заседанието на 18 март 1971 година по предложение на другаря Тодор Живков, който беше и инициатор на заседанието. Всъщност този протокол е една конкретна платформа за засилване на единодействието на комунистите и сдружените земеделци за по-нататъшното тясно сплотяване на двете организации в борбата за пълното тържество на социализма.

Близо две десетилетия вече политическото единомислие и единодействие на комунисти и сдружени земеделци се осъществява в творческата атмосфера на априлската линия на Партията към нейния съюзник. Днес то е извисено както никога досега, въплъщава се във всенародното стремление за осъществяване на историческата програма за изграждането на зряло социалистическо общество, за бляскавото тържество на общия велик идеал.

Априлската линия на Партията показа на какво е способна една селска организация, каквато е Българският земеделски народен съюз, когато взаимоотношенията на БКП и БЗНС са поставени на ленинска основа. След Априлския пленум Партията създаде всички необходими условия Земеделският съюз да развие активна дейност в социалистическото строителство, да даде достоен принос в изграждането на новия живот. Това издигна неимоверно неговия авторитет и престиж сред нашата общественост като политическа сила, която участвува в управлението на страната. И не само това — на основата на априлската линия БЗНС се утвърди и на международната арена в борбата за сплотяването на селяните и техните партии и организации в борбата за мир и социален прогрес, в укрепването на общия антиимпериалистически фронт.

Априлската политика на Партията тържествува днес във всички

Digitized by Google

сфери на живота — в икономиката, в обществено-политическото и културното строителство на социализма. Тази политика откри нова епоха и в развитието на българското село.

Изпълнени с чувство на преданост и безгранична вяра в априлската политика на Партията, която достигна своя триумф в решенията на Десетия партиен конгрес, комунистите и сдружените земеделци превръщат своите строителни делници в дни на въодушевено съзидание, в дни, които прибавят нови материални и духовни ценности в националната и социалистическата панорама на отечеството!

Достойното място и голямата роля, която априлската политика на Партията отреди на Земеделския съюз като втора партия в структурата на политическата организация и управлението на нашето общество в етапа на изграждането на зрелия социализъм, е творчески принос в теорията и практиката на социалистическото строителство, който има не само национално, но и интернационално значение.

Свързан на живот и смърт с Партията на българските комунисти, Българският земеделски народен съюз разгръща сега своята идеологическа, политическа и практическа дейност за осъществяване на програмата за изграждане на развито социалистическо общество като непосредствена историческа задача и за сдружените земеделци.

Бляскава манифестация на ленинското отношение на Партията към Земеделския съюз беше тържественият възпоменателен събор в село Славовица по случай 50-годишнината на Юнското въстание и от гибелта на Александър Стамболийски, където другарят Тодор Живков направи още веднъж висока оценка за революционните борби на БЗНС и за достойния му принос в строителството на съвременна България — принос, най-тясно и неразривно свързан с името и делото на другаря Георги Трайков, чийто плодотворен живот стана символ на борбата за комунистическо-земеделско братство и го нарежда до фигурата на Александър Стамболийски.

* * *

Нашият народ, комунистите и сдружените земеделци чествуват петдесетгодишнината на Септемврийското въстание във ведрата и оптимистична обстановка на въодушевен трудов и политически подем за претворяване в живота на партийната програма за изграждането на развито социалистическо общество. Безсмъртният революционен подвиг на септемврийци ще остане вечно жив в сърцата на поколенията, ще бъде за тях светъл пример и извор на вдъхновение в благородната борба за социалистическия разцвет на родината!

ЗА СЛАВНИЯ ЮБИЛЕЙ — ДОСТОЙНИ ДЕЛА!

АНАСТАС ПЪРВАНОВ
първи секретар на ОК на БКП — Михайловград

Септемврийското въстание 1923 година, организирано и ръководено от Българската комунистическа партия в съюз с Българския земеделски народен съюз е едно от най-крупните и светли събития в живота на нашия героичен народ. Това беше първото в света антифашистко народно въстание.

Digitized by Google

По силата на редица обстоятелства то придоби най-масов и организиран характер в Северозападна България, а днешният Михайловград стана център на величавата народна епопея.

Това, че населението от този край, организирано и с небивало въодушевление се вдигна на борба с настъпващия фашизъм, за работническо-селска власт, не беше случайно.

В края на миналото и началото на настоящото столетие идеите на социализма намериха тук благодатна почва и получиха широко разпространение.

След победата на Великата октомврийска социалистическа революция през годините на следвоенната революционна криза БКП израсна като първостепенна политическа сила. В навечерието на въстанието тя се ползваше с огромен авторитет и влияние както в градовете, така и в селата.

Комунистите от окръга посрещнаха с дълбоко удовлетворение решението на Централния комитет от 5—7 август 1923 г. за новия курс на Партията. В подготовката и провеждането на Септемврийското въстание ярко бе изявена ръководната роля на Партията и на нейните кадри.

Установените връзки с БЗНС прераснаха в братско единство в името на общата цел — смъкването на омразното превратаджийско правителство и установяване на работническо-селска власт.

През Септември 1923 година трудещите се преминаха една прекрасна политическа школа и получиха истинско бойно кръщение за следващите класови битки.

Въстанието показа, че без кадри, дълбоко убедени в правилността на партийната линия и политика, не могат да се извършват големи дела. Честните, предани на Партията кадри бяха истинското богатство на нашия край.

През незабравимите септемврийски дни още по-ярко се изявиха прекрасните партийни дейци: Гаврил Генов, Христо Михайлов, Георги Дамянов, Замфир Попов, Иван Михайлов, Асен Греков, Георги Москов, Александър Карастоянов, Алекси Беремлиев, Никола Аврамов, Камен Тошев, Владимир Минчев, Коста Иванов, Иван Бобанов, Миладин Кунчев и други.

Въстанието завърши с неуспех, но то изигра решаваща роля за понататъшното превъоръжаване на Партията с идейните оръжия на ленинизма. Неговата слава ще бъде един от непресъхващите извори за възпитание на днешните и утрешните поколения в любов към Партията, към делото на социализма и комунизма.

Най-достойното чествуване на Септемврийската епопея е да се работи с вярата и дръзновението на славните септемврийци за осъществяване на партийната политика и изпълнение най-непосредствените задачи, които сега Партията поставя пред нас.

* * *

Новият победен Септември откри пътя за изграждане на социализма в България. Богатото историческо минало се превърна в опорна точка на народната енергия за преодоляване пословичната икономическа изостаналост в този край. През първите години усилията бяха насочени главно към селското стопанство. Със създаването на ТКЗС и ДЗС се откри пътят за подобряване живота на основната част от населението на окръга. Първите промишлени предприятия бяха свързани с преработването на селскостопанска суровина.

Преломен момент в развитието на окръга е Априлският пленум на Централния комитет от 1956 година.

Digitized by Google

Най-голямото наше завоевание е индустриализацията. През 1958 година промишлеността разполагаше с 36 641 хил. лв. основни фондове и даде на страната 48 млн. лв. обща промишлена продукция. През 1972 г. окръгът вече има над 160 000 хил. лв. основни фондове и промишлената продукция нарасна към 300 млн. лв. Юбилейната 1973 година ще бъде преломна в създаването на материално-техническата база на промишлеността. В строя ще влязат нови основни фондове за близо 100 млн. лв. Изграждат се съвременни предприятия, които ще дадат нов облик и насока на индустриализацията на окръга. Основни отрасли са машиностроенето, леката и хранителната промишленост. В края на петилетката промишлената продукция ще достигне половин милиард лева. Създадени са условия за по-нататъшно внедряване на интензивните фактори в развитието на промишлеността и повишаване обществената производителност на труда. Понастоящем в промишлеността са заети близо 30 000 души. Изграждането на работническата класа като високо съзнателна и организирана сила е първостепенна грижа на окръжната партийна организация. В чест на юбилея се създаде цяло движение за повишаване на образованието и квалификацията на работниците. Истински празници за трудовите колективи са вечерите, посветени на приемането на младите работници в редовете на работническата класа.

Михайловградски окръг и за в бъдеще ще си остане важен селскостопански район. Изградените аграрно-промишлени комплекси създадоха изключително благоприятни условия за по-нататъшната ускорена интензификация на окръга. Главното направление е внедряването на промишлени технологии и повишаване обществената производителност на труда. През последните години се направи една значителна крачка в повишаване културата на земеделието.

Радостно постижение на селскостопанските труженици от окръга е внедряването на методи за програмиране на добивите при отглеждане на царевицата и люцерната и прилагането на биологическите способи за борба с вредителите на растенията.

Селското стопанство на окръга разполага със солидна материална база, която през тази година ще се обогати с редица нови крупни обекти. Това създава реални предпоставки за по-нататъшен подем в селското стопанство.

Значителни са постиженията на окръга и в другите отрасли на материалното производство, строителството, транспорта и съобщенията.

Коренно изменена е панорамата на този край, където преди 50 години хората се влигнаха на борба против фашизма — за народна свобода и човешко щастие.

Под непосредственото ръководство и близката помощ на ЦК окръжната партийна организация вложи много усилия и ентусиазъм за развитието на икономиката на окръга.

Изграждането на зрелия социализъм предявява нови, по-високи изисквания към нас. При тези условия първостепенно значение придобива работата с кадрите. За последните 15 години броят на специалистите с висше образование нарасна два пъти, а тези със средно образование станаха тройно повече. През 1959 година в окръга са работили 122 инженери, а сега — 482; селскостопанските специалисти, икономистите и лекарите се увеличиха двойно.

През годините на народната власт и особено след Априлския пленум в живота на населението от този край настъпиха коренни изменения.

Преобразиха се градовете и селата.

Центърът на Септемврийското въстание — Михайловград, се превърна в модерен социалистически град. В неговото изграждане беше вложен много вкус и дръзновение.

Digitized by Google

Повишиха се чувствително доходите на населението. През 1972 година сумата на изплатените пенсии (общо за всички пенсионери) възлиза на 25 553 хил. лв. при 3418 хил. лв. за 1959 година.

Няма го вече онзи край, за който „Работнически вестник" писа през 1901 г., че е „гладен край". Партията и народната власт оградиха с много внимание и грижи старите революционни кадри, участниците в Септемврийското въстание

Славния юбилей ще посрещнем с още една важна придобивка за окръга — изработването на модел за комплексно обществено обслужване на населението. Това ще създаде по-благоприятни условия за изпълнение националната програма за по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа, утвърдена от Декемврийския пленум на Централния комитет на БКП.

* * *

Най-характерната особеност на обстановката в Михайловградски окръг в навечерието на 50-годишнината на Септемврийското въстание са оптимизмът и дръзновението, които идват от дълбоката вяра в партийната политика, в нейната априлска линия. Цялата организаторска и масово-политическа работа в окръга е подчинена на главната задача — разгаряне пламъка на социалистическото съревнование за изпълнение насрещния план на окръга за шестата петилетка.

След старателна подготовка и широка политическа и организаторска работа на 17 април т. г. пленумът на окръжния комитет на Партията обсъди хода на изпълнението на насрещния план за 1973 година и шестата петилетка и прие нови, по-напрегнати показатели с оглед компенсиране на досегашното изоставане. Всички показатели на утвърдения от пленума насрещен план на окръга за 1973 година са по-високи от поставените с 19 постановление контролни цифри.

По най-обобщения показател на плана, общия доход, окръгът прие допълнителна програма за неговото увеличаване с 6224 х. лв. над контролните цифри. Тази разработка е обсъдена и приета от трудовите колективи, обезпечена е с материални и трудови ресурси и се води борба за нейното реализиране.

Шестмесечният план за общата промишлена продукция е изпълнен 100,9 на сто и на народното стопанство е осигурена допълнителна продукция за 1289 хил. лв. над насрещния план. Осъществен е ръст по сравнение с м. г. — 10%. Планът за производителността на труда е изпълнен 102,1%.

Въпреки подобрението на икономическите показатели в сравнение с предишните месеци окръгът не изпълнява плана за себестойността на стоковата продукция и плана за печалбата.

Мерките, които окръжният комитет на Партията взема, са насочени към мобилизиране усилията на работническата класа и изпълнение на деветмесечния насрещен план в областта на промишлеността до 20 септември. На тази основа сега е организирана работата на окръжната партийна организация. Това е напълно реална задача. За нейното изпълнение е необходимо да запазим темповете на работа, които постигнахме досега.

Насрещният план на окръга в областта на селското стопанство е напрегнат, а досегашните климатически условия са твърде неблагоприятни за развитието на полските култури и работата на хората.

Прибирането на ечемика и пшеницата завърши в срок. Получените досега резултати осигуряват преизпълнение на насрещния план.

Повиши се ролята на първичните партийни организации в животновъдството. Порасна отговорността и взискателността на комунистите

Digitized by Google

Колективите в животновъдните ферми укрепнаха. Подобри се фуражната база. В резултат на взетите конкретни и резултатни мерки планът за изкупуването на месото и яйцата е преизпълнен. Считаме за голям успех на окръга преодоляване на изоставането в производството на краве мляко и предаване на държавата за шестмесечието 85 тона в повече от предвиденото.

На 26 юни на съвместно заседание окръжният комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС направиха оценка на извършената работа и осигуряване на по-нататъшен подем на говедовъдството в окръга, което дава близо половината от доходите на цялото животновъдство.

Строителната програма на окръга за 1973 година е твърде напрегната, което произтича от начата постановка — в чест на славния юбилей да завършим и пуснем предсрочно в експлоатация производствените обекти, предвидени с плана за тази година. Планът за жилищното строителство е изпълнен 110% и за детските заведения — 122%.

Все още не е преодоляна досегашната слабост за своевременно въвеждане на основните фондове. За полугодието планът за пусковите мощности от страна на окръжно строително управление е изпълнен едва 90%. Строителните колективи са длъжници на обществото и те трябва да компенсират изоставането до края на годината.

Програмата за завършването и откриването на 50 по-големи пускови обекти в чест на 50-годишнината на Септемврийското въстание ни помогна по-добре да мобилизираме силите на строителите и монтажниците за изпълнението на плана за 1973 година.

Преизпълнени са насрещните планове на транспортните предприятия и съобщенията.

Шестмесечният план за износа е изпълнен общо 102,1%.

Резултатите от реализирането на насрещния план за първото полугодие на юбилейната година, макар и положителни, не дават основание за успокоение на комунистите в окръга. Планът за второто полугодие е по-напрегнат и това ни задължава да вземем допълнителни мерки, за да се гарантира неговото изпълнение.

* * *

Подготовката за честването на 50-годишнината на Септемврийското въстание започна отрано. Целта, която сме си поставили, е в максимална степен да направим необходимото за по-нататъшното всестранно развитие на окръга и образцово изпълнение на задачите, които произтичат от решенията на Десетия партиен конгрес и Декемврийския пленум на Централния комитет.

Развитието на икономиката на окръга и произтичащите от това изменения в живота на хората поставят с още по-голяма сила въпроса за по-нататъшното повишаване на ръководната роля на окръжната партийна организация, за внедряването на научния подход в нейната работа.

След Юлския пленум на Централния комитет на БКП от 1968 г. окръжният комитет на Партията отделя голямо внимание на въпросите, свързани с овладяването на изкуството да се управляват сложните социални процеси.

Честването на славния юбилей се превърна в истинска школа за възпитание на населението в патриотичен и интернационален дух, в преданост към политиката на Партията. Творческото изпълнение на решенията на завършилия неотдавна пленум на ЦК на Партията по някои въпроси на международното положение ще бъде още едно доказателство, че делото на борците, които първи в света въстанаха срещу фа-

Digitized by Google

шизма и дадоха пример на истински пролетарски интернационализъм, е в надеждни ръце.

Михайловградската партийна организация поде инициативата за даване от служителите по 10, а от работниците по 5 трудови дни за благоустрояването на града. Изградените по квартали временни партийни групи от всички комунисти, живеещи там (независимо къде работят), се превърнаха в истински щабове на масовото движение за създаване на по-добра жизнена среда. Досега са вложени около 30 хил. трудови дни. На всички комунисти и на цялото население са дадени специални поръчения.

В навечерието на тържествата в окръжната партийна организация ще се проведе разговор с отчет за извършената работа в чест на юбилея. На отличилите се в социалистическото съревнование ще бъдат връчени специални грамоти и юбилейни знамена.

При провеждането на различни инициативи в областта на културно-масовата и партийно-политическата работа стремежът е да не се отклонява вниманието на хората от работата за изпълнението на насрещните планове и дадените обещания.

Най-достойният паметник за славните септемврийци, за онези, които отдадоха живота си за щастието на своя народ, ще бъде осъществяването на програмата на Партията за изграждането на развито социалистическо общество, за тържеството на комунизма.

Дълбоката убеденост и горещата подкрепа на партийната политика, единството и сплотеността на окръжната партийна организация и трудещите се около Централния комитет начело с другаря Тодор Живков са основният източник на нови успехи в по-нататъшния всестранен разцвет на този героичен край на родината.

ПРЕДИ И ПРЕЗ СЕПТЕМВРИ 1923 ГОДИНА

През годините след Първата световна война до Септемврийското въстание през 1923 година бях на работа в редакцията на „Работнически вестник".

Главен редактор тогава беше Христо Кабакчиев. Този пост той пое през 1909 г., когато замести Гаврил Георгиев в ръководството на вестника. Почти всички уводни статии в „Работнически вестник", както и много други теоретически, политически и партийно-организационни статии през периода от 1909 до Септември 1923 г., са излезли от перото на Христо Кабакчиев.

В редакцията работеха още двама редакционни работници: Петър Искров и Стефан Бъчваров. Аз бях третият помощник-редактор. Петър Искров завеждаше отдел „Политически преглед" — за полемика с буржоазния печат. Такава полемика се водеше постоянно и тя бе твърде ожесточена.

Стефан Бъчваров беше в редакцията още от 1914 г. Преди това бил печатарски работник и партиен доносник от Варна. В „Работнически вестник" тогава се поместваха често дописки, подписани с негови инициали. През войната той беше на фронта и след демобилизацията зае отново поста си. При него се събираха всички дописки, изпращани за вестника от градове и села в страната. Той ги обработваше и приготвяше за печат. А техният брой постоянно растеше. Поместването им беше труден проблем в малкото колони на вестника.

Партията се грижеше винаги за доброто организиране на дописничеството в „Работнически вестник". Дописниците се избираха от местните партийни комитети и се намираха под техен контрол. Те не бяха органи на редакцията, не следваха нейни директиви. Едва през 1922 г. бе издадено и публикувано едно окръжно на редакцията, в което се поставяше въпросът

Digitized by Google

за създаване на работнически кореспонденти по болшевишки образец. Но организирано кореспондентско движение за нашия печат се разви по-късно, през нелегалния период.

В редакцията аз работех повече в отдел „Синдикално движение". „Работнически вестник" беше орган едновременно на Партията и на Общия работнически синдикален съюз. Отделът „Синдикално движение" се поддържаше във всеки брой и на постоянно място — начело на третата страница.

През лятото на 1920 г. редакцията на „Работнически вестник" се увеличи с още един сътрудник — Димитър Найденов. Христо Кабакчиев тогава отсъствуваше от София — беше заминал (с лодка през Черно море) за Втория конгрес на Коминтерна. Заместваше го Тодор Петров. Един ден заедно с него в редакцията дойде млад човек, доста слаб, с приятно лице — Димитър Найденов.

Той постъпи на работа във външния отдел на „Работнически вестник". Дотогава нямахме определен човек за тоя отдел. Може да се каже, че за него работехме всички. Бюлетините на БТА получавахме, но по начало не ги използвахме. Външната информация, която „Работнически вестник" даваше, ние черпехме от чуждия комунистически и работнически печат: германския в. „Роте фане", френския „Юманите", италианския „Аванти" и други.

„Правда" получавахме през първите години нередовно. Получаването й беше за нас радостно събитие. Тогава използвахме широко статийния материал в нея и информацията й, макар доста остаряла. „Правда" и другия съветски печат получавахме по партийния канал през Черно море. В редакцията идваха другарите, които обслужваха този канал.

С идването на Димитър Найденов положението във вестника се подобри много, що се отнася до външната информация. Найденов владееше почти всички европейски езици: руски, френски, немски, английски, италиански. Макар слаб и болнав, той работеше неуморно, успяваше да прегледа всичко, което се получаваше, намираше и предаваше във вестника обилна информация за политическите събития и за развитието на комунистическото движение. Служеше си при това с точен и прекрасен език.

През 1922 г. буржоазно-фашистката реакция подготвяше своя пристъп към властта. Главният редактор Христо Кабакчиев беше тогава и политически секретар на Централния комитет. Той замести Васил Коларов, който бе избран за генерален секретар на Изпълкома на Коминтерна и замина за Москва. По това време Кабакчиев бе зает главно в Централния комитет. Той не можеше да идва в редакцията както по-рано. Положението на вестника се затрудни.

Всяка сутрин аз отивах в квартирата на Кабакчиев (на улица „Гладстон" — сега „Владимир Поптомов"), за да получа указанията му за вестника: на каква тема да бъде уводната статия, какви въпроси да се разгледат, на какво да се обърне внимание. Като даваше своите указания за уводната статия, Кабакчиев почти изцяло я диктуваше. За мен оставаше да възпроизведа неговите мисли по бележките, които вземах, и да развия някои от тях. Така се получаваха повечето от уводните статии на вестника по това време.

На улица „Паисий" ние дочакахме деветоюнския военно-фашистки преврат. София беше във военна блокада. По околни улици успяхме да се съберем в редакцията. Там чакахме решението на Централния комитет за позицията на Партията по преврата. ЦК заседаваше, доколкото зная, също на улица „Паисий". След продължителното заседание Христо Кабакчиев дойде в редакцията и написа уводната статия, в която бе изразено известното становище за неизбежността на Партията в преврата.

Този погрешен курс, потвърден от партийния съвет в заседанието му на 1—6 юли, се следваше и от „Работнически вестник". Трудно преживявахме положението, в което изпадна Партията, особено след като позицията на ЦК бе осъдена от изпълкома на Комунистическия интернационал. При това върху вестника почнаха да се сипят ударите на фашистката власт. Той бе подложен на брутална цензура, която изхвърляше цели статии, налагаше конфискации. Усилията ни да организираме широко протестно движение срещу терора на властта не бяха успешни.

Така се дойде до заседанието на ЦК на 5—7 август, в което взе дейно участие Васил Коларов, пристигнал от Москва с лодка през Черно море. На това историческо заседание не се постигна съгласие относно партийната позиция на 9 юни. Възприета бе обаче единодушно преценка за бъдещето, която се свежда до следното: страната се намира в положение на политическа криза, при наличността на която Партията трябва да се ориентира към подготовка на въоръжено въстание за събаряне на фашистката власт и създаване на работническо-селско правителство. Главните усилия трябва да се насочат към изграждане на единен фронт на всички трудещи се и на техните политически и икономически организации с обща програма в защита на техните права, свободи и жизнени интереси.

Партията започна дейност за прилагане на новия курс. По това време в „Работнически вестник" излязоха бележитите статии на Георги Димитров за Единния фронт. Христо Кабакчиев написа уводна статия за новото отношение на Партията към Земеделския съюз. В нея бе отправен апел към партийните организации, към всички комунисти да помогнат за възстановяване на Земеделския съюз. Това за нас беше нещо ново, но се възприемаше като напълно оправдано.

На 12 септември бяха извършени общи арести на комунисти, спрян бе партийният и работническият печат, затворени клубовете. Аз не бях арестуван тогава. Присъствувах на митинга, който се състоя на пазарището и представляваше първа проява на нашия отпор срещу удара, нанесен на

Digitized by Google

движението. Конна полиция нападна множеството, но срещна неговата съпротива. Един добре насочен куршум повали командира на полицейския ескадрон.

В една малка къща зад Руския паметник живееше членът на ЦК Тодор Петров. По това време той беше на легло. Страдаше от белодробна туберкулоза, губителното действие на която вече беше доста напреднало. Тодор Петров имаше температура, дишаше тежко, чуваха се хрипове в гърдите му. Неговото лице беше бледо, безкръвно, но светлият му поглед излъчваше енергия, вътрешна сила, твърда воля на революционер, който живее с въпросите на Партията и освободителното работническо движение. Той считаше, че срещу удара на фашистката реакция трябва да се отговори с въоръжено действие.

Отнесох неговата бележка на Георги Димитров, който беше тогава в нелегална квартира (струва ми се, на улица „Нишка" — сега „Найчо Цанов"). Предадох и устно мнението му на Георги Димитров, а след това и на Тина Киркова, която живееше на улица „Бачо Киро" (тогава „Ботев").

Георги Димитров ценеше мнението на Тодор Петров и разчиташе на него. При Димитров идваха партийни другари, синдикални дейци. Той разговаряше с тях и даваше нареждания за работата в предприятията, за поддържане връзките на Партията и Синдикалния комитет с Перник и с другите работнически центрове в страната. Професионалните организации трябваше да увлекат работническите маси и да осигурят участието им в голямата акция на Партията срещу военно-фашистката реакция.

Съобщиха ми да присъствувам на заседанието на ЦК, което стана вечерта на 20 септември и на което бе взето окончателно решение за обявяване на общонародно въстание против фашистката власт. Заседанието се състоя в партерния салон на зданието на улица „Бачо Киро", гдето се помещаваше химическата лаборатория „Лабор", в която работеше жената на д-р Наим Исаков — другарката Настя Исакова.

Г. Димитров и В. Коларов дойдоха заедно на заседанието. Присъствуваха и други членове на ЦК: Тодор Луканов, Антон Иванов и Никола Пенев. Тодор Петров не можеше да се вдигне от леглото, но бе уведомил отново за своето мнение. Не бе дошла и Тина Киркова. От Контролната комисия на Партията беше д-р Иван Пашов — член на Софийския окръжен военно-революционен комитет. Присъствуваха още: Тодор Атанасов — член на същия комитет, Гаврил Генов — секретар на Врачанския окръжен комитет, Петър Георгиев — от редакцията на „Работнически вестник".

В заседанието веднага се очертаха две гледища — за и против въоръженото въстание. Гледището за необходимостта да се пристъпи незабавно към въоръжена борба бе обосновано убедително от Васил Коларов. Той посочи, че отстъплението би било гибелно за Партията: тя ще измени на своя дълг като революционна партия, ще изгуби доверието на масите, ще проиграе бъдещето на пролетарската революция. Според получените сведения партийните организации на разни места в провинцията вече действуват. Водят се сражения в Стара Загора, Казанлъшко и другаде. Не бива да се позволи на врага да ни бие по части. С общо действие в цялата страна може да се постигне победа. Трябва да се даде парола за общо въстание и да се действува решително, без колебание.

Георги Димитров изложи убедителни аргументи в полза на гледището за необходимостта от бързо въоръжено действие на Партията. Противното мнение бе застъпено от Тодор Луканов. Н. Пенев считаше, че Партията не е готова политически и технически за въстанието. Но вече е дадена парола да се действува, на места въстанието е започнало. При това положение трябва да се върви напред. Връщането назад би било гибелно.

Антон Иванов се изказа ясно и кратко за незабавно въстание. Потвърдено бе, че на това гледище е и Тодор Петров. Мнозинството в ЦК бе в полза на решението за общо въоръжено въстание. Понеже се касаеше за решение със съдбоносно историческо значение, Васил Коларов поиска останалите присъствуващи другари да кажат също мнението си. Един след друг се изказаха: д-р Иван Пашов, Тодор Атанасов, Гаврил Генов, Петър Георгиев — всички за въстанието.

Останалите въпроси бяха решени бързо. Потвърдена бе отново определената дата за обявяване на общо въстание — 22 срещу 23 септември. Формулирана бе от Васил Коларов целта на въстанието: да бъде съборено военно-фашисткото правителство, дошло на власт чрез насилническия преврат на 9 юни, и да бъде създадено работническо-селско правителство. Съобщено бе, че е постигнато съгласие за общо действие със Земеделския съюз. Общото действие да се осъществи навред в страната!

Съгласно изработения по-рано план Централното ръководство на въстанието трябваше да се установи във Врачански окръг, където подготовката бе най-добра и Партията много силна. За там трябваше да замина Георги Димитров и Васил Коларов. В София остана да действува окръжният военно-революционен комитет. Оставаше също политическото ръководство на Партията, представлявано от останалите членове на ЦК.

• • •

Още преди общите арести Централният комитет беше решил да започне издаването на един легален орган на Партията, формално независим.

Ръководството на кооперация „Освобождение" беше назначило за администратор на предвидения нов вестник запасния майор Ванков. Тоя Ванков бил привлечен за сътрудник и на военно-революционния комитет в София. Установено бе по-късно, че той е предал този комитет.

Провалът на военно-революционния ко-

Digitized by Google

митет бе тежък удар, който обезглави и разстрои революционните сили в София. Предателят Ванков беше съобщил на фашистите и за основните положения в нашия план за действие — между другото и решението за завземане и използване на крепостната артилерия на Слатинския редут. Имаше заместници на арестуваните членове на военно-революционния комитет, но те се ограничиха само да отменят определените действия. Въстанието в София бе осуетено, макар да беше вече пламнало на разни места в окръга.

След Септемврийското въстание партийната задача да започнем издаването на легален комунистически вестник бе осъществена най-напред с издаването на вестник „Лъч" под формалното редакторство на Иван Ганчев.

Ганчев работеше в редакцията на „Работнически вестник" до май 1919 г. и беше използван като добър познавач на немски език. Преди партийния конгрес през 1919 г. той се обяви за „ляв комунист" и антипарламентарист. Застана начело на групичка, която отричаше дейността на Партията в парламента, признаваше само борба на улицата и предлагаше да се пристъпи към незабавно образуване на „съвети". Партийният конгрес отхвърли това левичарско гледище и осъди привържениците му.

Ганчев бе изключен от Партията и изваден от редакцията на „Работнически вестник". Вън от Партията той започна да издава антипартиен вестник „Искра". Групичката му водеше провокаторска борба против Партията. Постепенно тя се разпадна. Тогава Иван Ганчев поиска да се помири с Партията. Обеща да се постави на нейно разположение за издаване на легален вестник.

„Лъч" започна да излиза със средства на Партията и при изричното обещание на Ганчев да прокарва във вестника партийна линия. В началото тук работеха партийни журналисти: Петър Искров, Димитър Найденов, Стефан Бъчваров и аз. Вестникът се посрещна много добре, неговият тираж растеше...

Тези успехи завъртяха главата на Ганчев. Един ден той дойде в редакцията заедно с Йосиф Хербст — те бяха приятели. Хербст бе чест гост в редакцията на „Лъч". Ганчев се обърна към нас и каза, че не признава ръководството на Партията: вестникът бил негов, той ще го издава и не се нуждел повече от нашите услуги. Можел да остане на работа само Димитър Найденов. Разбира се, Найденов се отказа от това „благоволение". В следните броеве на „Лъч" Ганчев предприе кампания против Партията, обяви се против Септемврийското въстание.

Ние организирахме издаването на друг партиен легален вестник — „Звезда". За отговорен редактор поставихме д-р Н. Сакаров, надявахме се, че като депутат той ще помогне за защитата на вестника. Но и Сакаров започна да прокарва „своя линия": даваше дълги, многословни уводни статии, в които не можеше да се открие борческата позиция на Партията против фашистката власт. По нареждане на ЦК освободихме д-р Сакаров от участие във вестника. По-късно в „Звезда" бе обявено изключването му от Партията за ликвидаторската реч, която той произнесе в Народното събрание и в която се обяви против Септемврийското въстание.

„Звезда" продължи да излиза, без да обявява отговорен редактор. Уводните и политическите статии пишех аз. Във вестника работеха още Димитър Найденов и Стефан Бъчваров. Издавахме и седмична литературна притурка, уреждана от Асен Разцветников и Ангел Каралийчев. Водехме борба против всяка проява на фашистката власт, против мракобесния закон за защита на държавата, който тогава бе създаден, против първите присъди по тоя закон, за даване пълна политическа амнистия и пр.

„Звезда" просъществува близо шест месеца (от 26 ноември 1923 г. до 18 май 1924 г., когато беше забранена). След Септемврийското въстание „Работнически вестник" излизаше нелегално във Виена под редакцията на Георги Димитров и се изпращаше в България по нелегалните канали на Партията. Едва в началото на 1924 г. беше пренесен в страната, но излизаше трудно и рядко. Политическата линия на Партията се проеждаше главно чрез легалния печат — „Звезда" и другите вестници, които го наследиха след забраняването му: „Бедняшка дума", „Отзив", „Наши дни".

Поради преследванията, на които бяхме подложени, трябваше да се мине към системата на отговорни редактори, които обикновено не участвуваха в редакционната работа, но поемаха отговорност пред властта в случай на възбуждане на полицейски и съдебни преследвания за статии и други материали. Трябваше да обявяваме във вестника името на отговорния редактор. По такъв начин работещите редактори можеха да се запазят.

По-късно полицията започна да прилага други средства: арестуваше отговорния редактор, без да чака формално възбуждане на съдебно преследване срещу вестника, и го интернираше в провинцията. Започнахме да чувствуваме трудности за намиране отговорен редактор.

В началото на 1925 година отговорен редактор на „Наши дни" беше печатарският работник Недко Ненов от Пирдоп. Той се задържа на тоя пост само няколко дни. Една сутрин не се яви. Чакахме го, търсихме, но не можахме да го намерим. А вестникът беше готов за печат с името на Недко Ненов като отговорен редактор. Редакцията тогава беше в печатницата на „Земеделско знаме" на улица „Ивайло". Когато заработи печатната машина, дойде полицай и съобщи, че Ненов е интерниран и няма да пуснат вестника с неговото име като отговорен редактор.

Не разполагахме в тоя момент с друг човек за отговорен редактор. За да излезе вестникът, аз поръчах да се сложи моето име. Вестникът наистина излезе, вестни-

Digitized by Google

карчетата го разнесоха из града. Но не бях още излязъл от редакцията, когато дойде полицай и ме арестува. Вечерта пътувах под стража с влака за Южна България. На другия ден се намерих в Ортакьой (сега Ивайловград), където прекарах като интерниран няколко месеца. Там дочаках кървавите априлски събития през 1925 година. Оттам една нощ преминах през границата сам, без всякакъв водач.

Озовах се емигрант в Гърция. В град Дедеагач — в затвора — намерих другари: част от Хасковската чета на Матьо Ганев. Между четниците бяха Щерю Ханнанов и други, с които тогава се запознах. По етапен ред ни закараха в Солун.

Оттам — в Югославия, където се вляхме в редовете на нашата многобройна септемврийска емиграция.

проф. Петър ГЕОРГИЕВ

Огнената дира

Над окървавените стърнища, над уплашените улици и къщи, над потрисналите работнически и селски души изгряваше септемврийската денница в очакване на нещо голямо.

Заседанието на Централния комитет на Партията от 5—7 август 1923 година даде път на решението за въоръжено въстание, за установяване на работническо-селска власт.

Две братски партии стопиха враждите помежду си. Гневът беше узрял като клас. Нямаше два пътя. С неподозирана бързина се изграждаше всекиминутно от долу на горе единният фронт. По следите на отстъпващия мрак, през изтощените села пътуваше надеждата. Мъжеството сушеше сълзите. Ръцете сбираха, пренасяха, трупаха оскъдното оръжие. Паролата беше дадена.

В Новозагорска околия една велика цел съединяваше безсънието с напрегнатата деятелност. Акционните комитети в десетте въстанически райони натоварваха минутите с необикновена трескавост и вълнение. Умове и сърца се впрягаха в подготовка за щурма. Властта дебнеше, душеше. На 12 септември бяха извършени повсеместни арести. Но кой можеше да спре негодуването? То се влигна като водна стена и тръгна неудържимо.

• • •

...Един вдъхновен адвокат, среден на ръст, здрав, набит, с високо изправена глава ще излезе от затвора и ще поеме тежкия дял на ръководител. Петко Енев — човек с необикновено излъчване...

Както разказва Петко Желев, участник във въстанието, Енев е имал такова изражение на лицето, че човек само като го гледал, се настройвал борчески и бивал готов да тръгне редиците след него. Говорел е с остри думи.

При преминаването на задръстена улица в Стара Загора Петко Енев спечелил изпратения за разтурване на събранието взвод войници с силата и вдъхновението на словото си: „Синове на бедни селяни и занаятчии, ние мислим за вашата спромашия, за вашето тяло". Изслушал го в захлас офицерът и предпочел по-бързо да върне войниците в казармата — пламенното слово можело да ги прогигтира.

— Тук, в Нова Загора, на един шести септември говори Теню Стоилов, човек с докторат, хубаво, но монотонно. Залата шумяше. Поне се плас, че ще говори Петко Енев и всички пригаиха дъх. Никой не мърдаше. Дори и противниците му. Той правдиваше хората с вярата си в бъдещето и с големите си познания по марксизъм — продължава стоя разказ Петко Желев. — Винаги точно на място даваше отговор на противника. Беше надарен с чувство за хумор и даваше точна характеристика на хората. Например имаше един Георги Карамников, Енев го наричаше ловджийска хрътка.

— Военна квалификация, силен дух, вяра в победата на работниците — това никой не може да отрече на Петко Енев. Той беше душата на въстанието — разказва Георги Бозуков, друг жив септемврист от Кортен.

В спомените на трети септемврист — Иван Х. Петков, Петко Енев е бил „акуратен и куражлия човек" и най-важното — гледал делата на бедняците безплатно. Освен това често го чували да казва: „Който е герой, трябва да стои докрай на поста си".

А ето какво си спомня Руси Колев Влаев от село Стоил Войвода. По време на войната, през една от почивките, на поляна седял майор Пейчев с кучето си. Ординарецът донесъл на кучето чорба и хляб. Войниците гладни, изнемощели от глад. Петко Енев стрелял и убил кучето. Майор Пейчев завел дело за кучето, но Петко

Digitized by Google

Енев бил необорим и нищо не могли да му направят. Съдът го оправдал.

Доблестта и високото чувство за отговорност пред народа съпътствуват Петко Енев навсякъде. След превземането на околийското управление, по време на въстанието, някой се обадил по телефона и му казал: „Въстанието е потушено. Остави оръжието и се предай". Петко Енев му отговорил: „Мой началник е само народът. Само той може да ми заповядва."

... Нова Загора е първият град, взел властта в работнически ръце. По много причини народното ликуване трае кратко. След едногодишно укриване Петко Енев е изправен пред съда, за да блесне още веднъж неговият ум, за да се очертае образът на един комунист, силен в своята себежертва, предан, вярващ в тържеството на правдата... За да напише стенографът следствения протокол, в който думите са куршуми:

„Вие нямате закон да съдите народа. Народът е извор на власт и когато той пожелае да измени строя, ако се яви някой да му попречи, той ще си пожелае да го смени.

... Това е една система, която не може да нахрани всички, която не може да ги обуе. Тая система вие можете да я ограждате с параграфи, тя пак ще умре. Не защото някои ще отидат да я убият, а ще умре, защото носи в себе си собствената си смърт. Тя е изиграла своята историческа роля...

Аз ви казвам, че обичам България повече от други патриоти. Мен не ми е безинтересно какъв ще бъде утрешният ден. Ние искаме мир. Това не е мир. Това е огън, покрит с пепел, който при една, макар и слаба вихрушка отново ще пламне"...

Тези извадки от речта на Петко Енев пред съда са ярко доказателство за твърдите непоклатими позиции, за душевната устойчивост и смелост на комуниста.

Той умира „при опит за бягство" в станционната градина на Стара Загора, за да остане в една улица, в една къща, в един завод, в един паметник, в един град и в хиляди човешки сърца като светлина — нужна и неповторима.

• • •

Обзаведен със съвременни съветски и български предачни машини завод „Петко Енев" е най-голямото предприятие в Нова Загора. Въпросът за заетостта на женската работна ръка е решен — 2000 работнички се трудят тук. Голяма част от тях са млади и се квалифицират в Професионално-учебния център при амбициозни и вдъхновени лектори. Установена е петдневна работна седмица без нощен труд. Всеки тук почива от 9 до 11 дни месечно. Можеха ли да мечтаят за това работниците на капиталистическа България?

Близо до завода в чест на юбилейната годишнина е открита целодневна детска градина за 70 деца. Майките ще работят спокойно. Придобивка също е новооткритото общежитие за девойки с 260 легла модерно обзаведено, чисто, удобно. Освен раздадените на семейните 42 апартамента строят се два нови блока със 72 жилища. Пред погледите на старите септемврийци с всеки изминат ден се подобрява битът на работниците. Делиците са в едно непресекващо движение нагоре.

Секретарят на заводския партиен комитет Марко Паскалев разказва скромно за ежедневието на колектива. Строителите са още тук, но в чест на юбилея на Септемврийското въстание от 1923 година ще бъдат пуснати 600 безсовалкови съветски стана. Подготвя се приемането на юбилеен септемврийски набор в Партията. Комсомолците провеждат конкурс по професии под лозунга „Като септемврийци — за разцвета на родината"...

Предвижда се да бъде проведен автопоход по стъпките на септемврийци. Има проект за цялостна художествена украса на завода и района.

Инициативи. Инициативи. Времето е наситено. Не стига. Това се чувствува навсякъде.

Прави впечатление, че жителите на Нова Загора се усмихват. Тая усмивка пътува по улиците на града, в автобусите препълнени с работници, в ресторантите, в градините.

• • •

В непресекващо трудово движение, в делничните грижи и радости, в строителството на нови домове и сгради, в радостта на учениците, които заминават за лагери, в песента на бригадирите, прекосяващи улиците на града — навсякъде се чувствува присъствието на градската партийна организация. Напрегнатото и усмихнато лице на първия секретар на градския комитет на БКП Стойко Стойков изразява действеното овладяване на проблемите. В ручея на живота те се раждат, съществуват и търсят своето разрешение. Партийният организъм, изграден от стари и млади комунисти, верни на борческите традиции на Загорието, е устремен сега повече от всякога с ускорени крачки към голямата цел — изграждането на развито социалистическо общество. Септемврийските огньове и днес озаряват пътищата към бъдещето.

Успехите — те са много, но градската партийна организация е насочена винаги към това, което още не е извършено, към предстоящето. То е залог за движение напред и нагоре.

В чест на юбилея е започнато оформянето на центъра. Усилено се строи читалищен дом в ансамбъл с младежки дом. Съвременният град не е и не може да бъде градът от миналото. Двата парка и площадът ще се свържат в едно цяло. Два десететажни блока, свързани с двуетажно тяло, разширение на пощата, голямо централно пано със септемврийска тематика — и това е започнато в чест на юбилея. В кипежа на тия дни се ражда и идеята за построяването на градски универсален мага-

Digitized by Google

зин и облицоването на площада и пространството пред паметника на Петко Енев с бял мрамор.

150 влака денонощно минават през новозагорската гара. Километрични опашки от превозни средства са притеснявали гражданите. Решението е намерено и осъществено. В чест на юбилея е пуснат в експлоатация ж. п. надлез, дълъг 350 м. Работи се ускорено по канализацията, по асфалтиране улиците на града. Нима могат да се изброят всички инициативи, всички дела, вдъхновени от героичната годишнина?

Ще се открие нов завод „Перла", ще бъде завършен новият стопански двор на стройрайона с бетонов възел, варов възел, складове, арматурен двор и битови сгради. Ще се открие цехът на завода за оси и валове, както и отчислителният цех към фабрика „Текстилни влакна". Ще разтвори вратите си нова поликлиника с 42 кабинета, обзаведени модерно. Строи се животът, за който са воювали и мечтали септемврийци, за който работят вдъхновено днес и ще работят утре техните гнуци, носещи същата жар в душите си.

Материалният, видимият градеж и преустройство са тясно свързани с оня невидим вътрешен процес в психиката, който постепенно дава своите резултати.

...Огньовете на Септември горят. Сиянието им осветява пространството. Делата са искри от това сияние. Горенето продължава. Ако бе жив Петко Енев, би се провикнал, както някога: „Я вижте колко макове са нацъфтели"...

Надя НЕДЕЛИНА

Огоста пееше бунтовна песен...

Ех, млади, сърцати години, къде сте? Текат, текат... Половин век измина от размирната Двадесет и трета. Вдигна се тогава срещу фашистката власт народът от Чипровския балкан до Дунава. Екна от бунтовни песни поречието на Огоста. Не се търпеше вече теглото! Особено тягостно стана положението след девети юни, когато цанковите банди заграбиха властта. То арести, то побоища! А пък сиромашия — до гуша... Партията призова народа към въстание. Друг път нямаше...

Градската партийна организация във Фердинанд започна трескава политическа и военна подготовка на въстанието в града и околията. Секретар на градския партиен комитет беше Христо Михайлов. Христо бе роден организатор, масовик. Беше твърд, но справедлив. Каквото каже — казано е. Работниците много го уважаваха. В първите редици на партийната организация бяха и Замфир Попов, Исай Иванчев, Димитър Веренишки, Стоян Алов, Мойсей Лазаров, Цеко Тодоров — всеотдайно предани на Партията народни синове. Въоръжаването на партийните членове стоеше на централно място в подготовката на въстанието. Градът беше разделен на военни групи от по десет комунисти. В някои от тях имаше и честни земеделци. В нашата десетка в Изворската махала влизаха дърводелецът Първан Гаврилов, зидарят Илия Каменов, обущарят Иван Макавеев, сладкарят Трифон Ценков, зет ми Димитър Вълков, Петър Алексиев „Влахчето" и други. Отговорник им бях аз.

— Петър Ангелов — казаха ми в градския комитет, — ти си най-подходящ за отговорник във вашата махала.

Приех с готовност. Навършвах вече петгодишен партиен стаж. В Партията постъпих още през 1919 година, едва двадесет и две годишен. Клубът на тесняците, където ме приеха, се намираше на главната улица. Е-е, дето е сега новото кино на Михайловград, до шосето за Лом. Гарант ми стана Ванчо Попов — днешният армейски генерал Иван Михайлов.

Та първата ни задача в десетката беше да търсим оръжие, за да не влезем във въстанието с голи ръце. За една пушка или пищов лагахме, дето се казва, мило за драго. „Продавай вола си, палтото дори, но падне ли ти оръжие — купувай!" Така си говорехме. Тогава се снабдих с нов парабел. Взех го от един съгражданин, участъков фелдшер. Не беше наш човек, но му изработих типлярията за новата му къща. Нали съм дърводелец. Та вместо пари поисках пистолета му. Съвсем нов парабел беше...

В града и околията зачестиха тайните партийни събрания. Градският комитет на Партията често изпращаше по селата оратори. Обикновено те се придружаваха от един-двамма работника, дейни наши партийни членове. Така Партията си подготвяше бъдещи активисти. На такива събрания ходех и аз. Почти всяка вечер се отбивах в комитета, където често заварвах Христо Михайлов. Ту ще го видя на събрание, ту — свикал партийни членове, изслушва ги как са си изпълнили партийните задачи, дава им напътствия.

Digitized by Google

— Петре — ще ме повика той, — искаш ли тая вечер да придружиш Замфир Попов до село Смоляновци?

— Искам! — с радост се съгласявах.

Да слушам Замфир Попов, когато говори пред събрание — това бе за мен истинско удоволствие. Какъв оратор беше! Заговори ли за утрудения народ, за свободата — цял сияеше. Думите му се лееха като пролетен дъждец, на душата ти става леко, иде ти да хвръкнеш! Но отвори ли дума за чорбаджиите, за властниците — картечен огън се сипеше от устата му... Адвокат беше във Фердинанд. Във въстанието стана командир на дружина. С нея помогна да се завземе Берковица от фашистите...

По такива събрания ходех и с Владимир Минчев, командира на Лютенската въстаническа дружина. И той беше оратор — голяма сила! Придружавал съм и Иван Велков от село Горно Церовене... Неуморими апостоли на Партията бяха. Колко села съм пребродил с тях! Кога с каруца, кога — пеша. Повече по тъмно пътувахме. Понякога в дъжд и кал, в сняг. Но кой ти обръщаше внимание на несгодите, при ония чудни събрания, пламенни речи! Комунисти, земеделци, безпартийни слушаха нашите оратори с голямо внимание. А пък как ги обичаше народът! Всичко честно бе готово главата си да сложи за тях, за правото партийно дело... Ех, отидоха си тия силни мъже. И Замфир си отиде, и Владо Минчев, и Иван Велков. И тримата изгоряха в огъня на въстанието като истински народни водители. И колко още! Сърцето ми се свива, като се сетя...

В града ни работеше занаятчийска кооперация „Дейност". В нея изкарваха прехраната си сума железари, колари, дърводелци и тенекеджии. Партийният комитет поддържаше постоянна връзка с по-будните от тях, използваше най-различни форми, за да води политическа работа сред занаятчиите. Стремеше се да вкара в кооперацията колкото се може повече членове на Партията. Все със същата цел в навечерието на въстанието в нея влязоха още няколко комунисти: тенекеджийският работник Мойсей Лазаров, железарят Борис Стоилов, дърводелците Първан Гаврилов, Стоян Алов, Богомил Ангелов и аз. Тук от по-рано работеше партийният член Борис Джуров. Той ни помогна да се ориентираме бързо в обстановката на кооперацията — проучихме условията за работа, опознахме работниците. Влязохме и в нейното ръководство. Партийният комитет ни посъветва да използваме тайно кооперативната работилница за поправка на негодното оръжие, нужно за въстанието. Всичко това вършехме под ръководството на другарите Борис Джуров и Спас... Ох, как се казваше Спас по баща? Не мога да си спомня! Та тогава доста оръжие поправихме. Кооперацията се намираше в Царибродската махала, в долния край на града. Това беше много удобно и за другарите от селата. Те идваха уж като клиенти и донасяха оръжие за ремонт, а отнасяха поправеното.

По време на Септемврийското въстание, когато в града установихме работническо-селска власт, цялата кооперация, пък и други предприятия в града и околията преминаха изцяло в услуга на революцията. Кооперация „Дейност" се превърна в наша оръжейна работилница. Тук Борис Джуров направи нов затвор на оръдието, което нашите взеха от военните в боя при Бойчиновци. При отстъплението си войниците бяха му извадили затвора.

Сутринта на 22 септември 1923 година градският комитет на Партията възложи на мен и на Петър Влахчето да заминем веднага за Бойчиновци. Там с обедния влак от София за Видин щеше да мине човек, който тайно ще ни предаде някакво писмо. Писмото трябваше да пазим като очите си и незабавно да го предадем в комитета. До Бойчиновци пътувахме с велосипеди и пристигнахме тъкмо навреме. Не изминаха и десет минути и ето го и влака. На перона се изсипаха сума пътници. Човека, когото чакахме, не познавахме. Застанахме до гаровата помпа и започнахме да пристягаме обувките си. Такова ни беше условното движение. Веднага от навалицата се отдели хубаво облечен мъж на средна възраст, спря се край нас и дружелюбно ни се усмихваше. Разбрахме се. Той бързо ни предаде един пакет и пъргаво се метна във влака, който след минута-две продължи за Видин.

Отново натиснахме педалите и благополучно предадохме пакета в градския комитет. Тук разбрахме, че в пакета носим радостна вест — паролата за обявяване на въстанието през нощта на 22 срещу 23 септември и инструкцията на ЦК до местните

Digitized by Google

революционни комитети. Още същия час комитетът ме изпрати да предам паролата за въстанието в селата Владимирово, Кобиляк, Громшин, Лехчево и Мадан. Цял ден обикалях с колелото. Навсякъде другарите ме посрещаха с небивало въодушевление, някои ме целуваха от радост. В Мадан се срещнах с дядо Стефан железаря, изпечен комунист. Като разбра за въстанието, скочи оня стар чобек като момче, грабна пищова и се завтече да съобщава на хората си. Под негово ръководство маданските другари още същата нощ взели властта в селото.

Прибрах се в града по тъмно и какво виждам — улиците пълни с въоръжени полицаи и цивилни фашисти! Настръхнали като зверове, те сновяха из къщите и арестуваха всичко съмнително. Потулен в сянката на стените от по-крайните улици, незабелязано се промъкнах до нашата махала. Потърсих хората от десятката и намерих само Първан Гаврилов и Петър Алексов—Влахчето.

— Тръгвайте — казвам. — Другите сигурно са вече отишли на уреченото място.

Взехме скритото си оръжие и предпазливо през дворища и улички излязохме на баира над Извора. Оттам през ниви и лозя се добрахме до местността „Парта", в лозарската колиба на дядо Атанас Бодурски. Зидано, едностайно къще беше. Допреди три-четири години стоеше още. Зад колибата имаше дъбова горичка. В нея заварихме над тридесет другари. Беше и адвокатът Георги Русинов. Като запасен офицер, той стана командир на отряда ни — първият революционен отряд в града. Негов помощник бе Иван Михайлов. Тук заварихме и братята Иван и Илия Ананиеви... Ех, по-младият, Илия, почина преди десетина години, а бай Иван склопи очи преди няколко седмици. Не можа, горкият, да дочака 50-годишнината от Септемврийското въстание... Един по един — отиваме си вече, ние ветераните! Съвсем оредяхме... Няма що. Всичко, що се ражда, и умира. Но за нищо не съжалявам. Животът ни не мина напразно. Това, за което се борихме — стана...

Кой беше още тогава на дядо Атанасовото лозе? Ах, да! И Трифон Ценков беше, и Иван Андреев, Стоян Алов, и братята Тодор и Георги Михайлови, Димитър Вълков, Илия Каменов, Иван Макавеев, Борис Стоилов и Иван Аврамов, и Борис Младенов, Иван Марков, Първан Биволарски, Генади Еленков, Първан Гаврилов, Иван Пейчев също Гени Марков, Камен Цанов, Богомил Ангелов, ние с Петър Влахчето и още няколко.

Командирът ни изпрати комсомолците Иван Пейчев и Илия Ананиев да отидат на Калето, е-е, дето е сега Звездата обелиск. Там трябваше да чакат, докато дойдат въстанически групи от Лопушна и Соточино. Заедно с тях щяхме да атакуваме града. С пристигането на другарите от селата наличе следвачи трябваше да ни дадат сигнал, като запалят огъм на баира. Докато чакахме сигнала, почистихме и смазвахме оръжието си. По-младите се учеха как да си служат с него. То какво оръжие имахме — стари пушки от най-различни системи, няколко пищова, войнишки ножове. Някои скрито-ом се бяха снабдили от казармите с бомби „олрини".

Тази нощ по една случайност си набавихме още две свестни пушки. Стоим няколко другари на пост край лозарския път, недалече от нашия отряд. По едно време чуваме говор. Спотаяхме се и чакаме. И ето между пъбраните се мярнаха двама души. Идват насам, говорят си, нищо не подозират. Гледаме — двамата пъдари на градските лозя крачат с пушки на рамо. Единият от тях се заканва: „Комунистите се готвели да правят метеж, ама ще си счупят главите. Само да ми падне някой от тях, ще му свеля маслото!..."

Едва се сдържахме да не прихнем. Щом приближиха, скочихме срещу тях и насочихме пистолети в гърдите им. „Героят" толкова се уплаши, че ченето му замръзна. Падна на колене и започна да моли за милост. Обезоръжихме пъдарите и ги подкарахме към отряда...

Минаваше полунощ. Всяка минута вече ни се струваше безкрайна. Ние все по-нетърпеливо поглеждахме към Калето, но там не се появяваше никакъв светлинен знак. Някои от бойците започнаха да изказват съмнение, че въстанието ще започне тая нощ. Георги Русинов ни събра да обмислим какво да правим. Да чакаме ли още сигнала, или да започнем? Ето първи петли пропяха. Решихме да атакуваме. Разгънати във верига, безмълвно запъплихме из горичката към града. Навлязохме в лозята и се спряхме. До първите къщи на града оставаше не повече от километър. Всичко в него бе потънало в мрак. Само на изток, над Пъстрината, небето леко просветляваше. Изведнъж някой от нашите изпъка: „Вижте"..." И сочеха с ръце към Калето. Извърнахме очи нататък. Най-после! На баира трепкаше ярък пламък: „Сигналът! Започва се. Въстанието започва!" Сърцата ни тупкат, ще изхвръкнат.

Ускорихме крачките. Пред нас тъмнееха купчи слама. Но какви са тия човешки силуети, които се мярват около тях? Командирът заповяда да залегнем. Зачакахме, вторачили поглед към купчите. Постепенно в полумрака разпознахме въоръжени хора. Нямаше съмнение — секретен фашистки пост! В тоя миг откъм Калето изтрещя бомба. Нашите се хвърлят в атака! Последва бойната команда на Русинов: „Напред, другари!" Полетяхме като вихри, оредяйки по пътя поста. От купчите също ни отговориха с огън. Зачестиха пушечни изстрели и откъм Калето. Нищо вече не бе в състояние да ни спре. Връхлетяхме върху фашистския пост с бомби и изстрели и го сломихме. В сламата лежаха трима убити. Оцелелите фашисти пленихме.

Продължихме напред, без да срещнем никакъв съпротива. Преминахме бързо през местността „Мъжката" и навлязохме в града. Улиците пусти, отвсякъде никъде светлинка. Наближихме основното училище „Неофит Рилски" и дадохме залп над него. Никой не отговори. Стреляхме и срещу

Digitized by Google

читалището, но и оттам — мълчание. Щом чули гърмежите, блокарите, скрити в него за съпротива, се разбягали и изпокрили. Тук групата ни се раздели: няколко души, предвождани от Иван Михайлов, се отправиха към гарата, а останалите начело с Русинов завихме към полицейското управление. Изпразнихме няколко пушки в прозорците на управлението. Отвътре стражарите откриха стрелба срещу нас. Закрити зад отсрещните огради и стени, ние зачестихме стрелбата. Някой от полицаите изохка ранен.

— Предайте се! Целият град е в наши ръце! — извикахме на стражарите.

Отсреща мълчаха.

— Хей, чувате ли? Предавайте се? Обкръжени сте!

Пак мълчание. Но ето от един прозорец се развя бяла кърпа. Чу се нечий глас: „Ще се предадем, ако не ни убивате!"

Бързо нахълтахме. Полицаите дигнаха ръце. Иззехме им оръжието и веднага освободихме от ареста задържаните отпреди наши другари: Асен Греков, Цеко Тодоров, Мито Веренишки, Димитър Стамболиев, Тодор Спасов, Димитър Вълков и др.

В полицейското управление остана на пост командирът ни Георги Русинов с няколко другари. Другите бойци, предвождани от Асен Греков, се втурнахме да превземем пощенската станция, където се съпротивяваха няколко въоръжени фашисти. Вече зазоряваше. Заехме позиции срещу пощата и предложихме на блокарите в нея да се предадат. Те откриха огън срещу нас. Заплашихме ги, че ще хвърлим вътре бомба — продължаваха да стрелят. Дадохме залп в прозорците. Противникът не се предаваше. Тогава прибягнахме до хитрост. Арестувахме един виден фашист, който живееше наблизо, и го поведохме пред нас нагоре по стъпалата на пощата. Това обезоръжи духом обсадените и те се предадоха. В това време нашите другари завзели и гарата. В зори градът беше в наши ръце. Улиците и площадите се изпълниха с народ. По лицата на всички грееше радостна възбуда. Хората се прегръщаха и поздравяваха с победата.

Скоро обаче радостта ни помръкна. Дойде вест, че откъм Враца идва влак, пълен с правителствена войска. Военните били завзели гара Бойчиновци, на 18 км северно от града и продължавали да настъпват.

Революционният комитет във Фердинанд изпращаше срещу врага отряд след отряд. Противникът настъпваше с влак, като обсипваше от вагоните нашите редици с огън. Групата, в която бях аз, се водеше от Асен Греков. С врага се срещнахме под града, при мелницата на Сапунджиев. Прикривайки се в околните царевични ниви и храсталаци от двете страни на железопътната линия, ние обстрелвахме противниковия влак. Някои се целеха в машиниста, но не го улучиха. Бавно и неотстъпно влакът се влачеше напред като огромно черно влечуго, бълвайки срещу нас пушечен, картечен и оръдеен огън. Какво можехме да сторим с пушки и пищови срещу този адски напор? С нашата откъслечна стрелба само насочвахме противниковия огън към нас... В този неравен бой дадохме ранени. Бе убит и един другар — Асен Крапченски... И отстъпихме.

Към обяд, на 23 септември, военните се надвесиха над града с цялата си огнева мощ. Нашите части дадоха известен отпор при гарата, но скоро бяха принудени да я изоставят. Стреляйки, ние крачка по крачка се оттеглихме към Калето и поехме по посока на историческата местност „Жеравица". На това място през 1688 г. трагично се е затворила още една славна страница от Чипровското въстание...

Наближи пладне. Нашите командири Христо Михайлов, Асен Греков, Иван Бобанов, Тодор Атанасов и др. начело с члена на Главния военнореволюционен комитет Гаврил Генов започнаха да ни събират, за да въведат известен ред сред оцелелите бойни групи. Изведнъж някой радостно извика: „Идат нашите!" И наистина. Откъм село Живовци се задаваше внушителна група въстаници. Беше Лопушанската дружина на Георги Дамянов. Това бе величествена картина. Над шестстотин бойци се движеха насам в боен ред. Пред тях свиреше духова музика, а високо над редиците плющяха алени знамена! Дружината беше въоръжена с картечница и много пушки. Нова радост и сила окрилиха сърцата ни.

Застанал пред строените въстаници, Гаврил Генов произнесе огнена реч, която възпламени душите ни. Кратко съвещание между командирите и отново в щурм! Разделена по роти, нашата въстаническа армия с одесеторени сили полетя отново към града, като се стараеше да го обхване от всички страни. Мощно „ура" на вълни на вълни се понесе сред бойните вериги и отекна над изтръпналия град. В първите минути врагът ни обсипа с оръдеен и картечен огън. Предусетил обаче, че срещу него настъпва многоброен противник, започна да се огъва и отстъпва. Бегом нахлухме в улиците. Иззад каменния зид на черковния двор тракаше срещу нас тежка картечница. Но скоро и тя млъкна. Тук в боя се прояви смелият въстаник, съгражданинът Найден Петров (Нако Куката). Прикривайки се зад зида на черквата, той успя да се приближи до противниковото картечно гнездо, ловко метна бомба и го обезвреди.

Военните се оттеглиха от града и се задържаха в гарата. След кратко, но ожесточено сражение съпротивата им и там бе сломена. В наши ръце паднаха едно оръдие, няколко картечници, много пушки, бомби и патрони. Голяма част от противника заедно с командира си капитан беше пленена. Много от войниците се присъединиха към нашите бойни групи.

Градът отново бе освободен. На другия ден — 24 септември, във Фердинанд пристигнаха с ръчна вагонетка откъм Боровци другарите Васил Коларов и Георги Димитров. Въстаниците и народът ги посрещнаха с голяма радост и въодушевление. Двамата видни гости отседнаха в щаба на окръжния революционен комитет и поеха ръководството на въстанието.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ИЗДАНИЯ, ПОСВЕТЕНИ НА 50-ГОДИШНИНАТА ОТ СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ

Във връзка с полувековния юбилей на славното Септемврийско въстание през 1923 година нашето книгоиздаване посвещава поредица значителни научноизследователски, мемоарни, художествени, справочни и други издания.

Ето заглавията с кратки анотации на някои от тези книги по издателства.

ИЗДАТЕЛСТВО НА БКП:

СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ 1923 Г.

Енциклопедия

Тази оригинална, първа по рода си у нас енциклопедия, съдържа ценни сведения за събитията и проблемите на обществено-политическото развитие на нашата страна от деветоюнския монархофашистки преврат през 1923 година до излизането на знаменитото Отворено писмо на Васил Коларов и Георги Димитров до работниците и селяните в България. Включени са материали за организациите, липата, селищата, предприятията, бойните местности и др., които имат пряко отношение към тези събития. Поместени са подробни справки за Българската комунистическа партия, за Българския земеделски народен съюз, за техните ръководители, за Единния антифашистки фронт, за отношението на Комунистическия интернационал към тия събития, за органите на революционната власт, за въстаническите части и други.

НАРОДЪТ ВЪСТАНА

Документално-художествен сборник

Сборникът представлява хармонично съчетание на научноизследователското с художественото творчество. Намерили са място научни студии и монографии, най-ярките методически документи и художествени произведения на български поети и писатели, мемоари и др., отразили по неповторим начин огнения дъх на въстанието, очертали неговата огромна роля и значение в развитието на българското революционно движение.

СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Албумът отразява в снимки, факсимилета, карти и др. хода на въстанието във всички селища, където то е избухнало. Специално място е отделено на неговата подготовка и първите боеве в Казанлъшко, в Стара Загора и Нова Загора, в Хасковски, Пловдивски, Бургаски, Шуменски и други окръзи. Центърът на албума се заема от изобразяването на епичните битки на въстаниците в Северозападна България, където непосредственото ръководство на въстанието бе в ръцете на Васил Коларов, Георги Димитров и Гаврил Генов, подпомогнати от славните въстанически командири Георги Дамянов, Христо Михайлов, Асен Греков, Замфир Попов, Владимир Мичев и др. Поместени са материали и за отзвука на Септемврийското въстание в чужбина.

СЕПТЕМВРИ 1923 Г.

Библиография

Новият справочник, съставен от колектив опитни библиографи под научната редакция на Велчо Ковачев съдържа анотации на книги, студии, статии и други публика-

Digitized by Google

ции, излезли от печат у нас през изтеклите 50 години. Особено ценни за извършване на всякакъв род справки са дадените показалци, в които са посочени интересни материали за отделни участъци във въстанието, заглавията на всички по-значителни литературно-художествени произведения, посветени на героичната Септемврийска епопея.

СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ 1923 Г. В СЕВЕРОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ

Каталогът съдържа анотации на всички документални материали за въстанието в неговия център — Северозападна България.

Календар за 1973 година: „СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ 1923 ГОДИНА"

Луксозен стенен календар за 1973 година, в който са поместени цветни и черно-бели репродукции на творби на известни наши художници, отразили Септемврийското въстание през 1923 година. Стихове за въстанието от Гео Милев, Крум Кюлявков, Николай Хрелков, Иван Пейчев пресъздават емоционалната картина на народния подвиг.

СЕПТЕМВРИЙСКИ КАМБАНИ

Радослав Михайлов

Разказите и новелите на Р. Михайлов пресъздават моменти от драматичните събития в Михайловградския край през бурната есен на 1923 година. Много от героите са хора, които наистина са живели и участвували във въстанието. Авторът открива у тях онова, което ги свързва с общочовешките проблеми и извайва от фактите на живота образи на изкуството. Разказите и новелите за дълга и верността, за саможертвата и чистата любов дават правдива картина на живота по онова време, на неговия дух, бит, нрави и имат съвременно звучене.

СЕПТЕМВРИ

Гео Милев

Ново, луксозно издание на безсмъртната поема на Гео Милев.

В СТРОЯ

армейски генерал Иван Михайлов

В тази мемоарна книга са отделени много вълнуващи страници за хода на боевете в Михайловградско.

СПОМНЯМ СИ...

Дара Михайлова

Вярна сратница в живота и борбите, спътница на Христо Михайлов — пламенен комунистически организатор и един от ръководителите на Септемврийското въстание във Фердинандския край, другарката Дара Михайлова вълнуващо разказва в своите спомени както за живота и дейността на своя другар, така и за десетки герои, верни синове на народа, за които делото на Партията, съдбата на революцията стоят над всичко.

ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС „НАРОДНА МЛАДЕЖ":

1923—1973 — МЛАДЕЖТА ВЪСТАНА

Сборник

В Септемврийското въстание през 1923 година наред с комунистите и здравите сили в БЗНС активно участие взема и нашата революционна младеж. С безпримерен героизъм и себеотрицание, макар и неопитни в боя, младежите се хвърляха смело в огъня на борбата и вдъхваха бодрост у въстаниците. В настоящия сборник са поместени спомени на септемврийци (като армейския генерал Иван Михайлов, Иван Пейчев, Младен Исаев, Иван Кинов и др.), които разказват за участието на младежта във въстанието.

УЧИЛИЩЕ ЗА СМЕЛИТЕ

Емил Коралов

В романа са отразени едни от най-напрегнатите години от нашето историческо развитие — Първата световна война и Септемврийското въстание — 1923 година. Писателят правдиво разкрива народното негодуване от войната и социалните неправди, класовото разслоение и класовата борба, показва причините за масовизирането на Българската комунистическа партия и нейната роля във въстанието. Една част от героите са ученици и младежи. За тях, за най-смелите от тях, обществено-политическите борби на народа и Партията стават истинско училище за живота.

Digitized by Google

ДАЛЕЧНИТЕ БРОДОВЕ

Иван Давидков

Второ издание

„Далечните бродове" е книга за оная младост, която горя в пожарите на бурните септемврийски дни и нощи на 1923 година. Тази героична младеж бе разстрелвана заедно със своите бащи и по-големи братя по бреговете на Огоста, за да стане още по-мъжествена и да бъде непрестанен извор на стремеж към правда и красота. Книгата е вълнуващ разказ и за детството на автора. В спомените му оживява незабравимият роден край, където всичко остава завинаги свидно.

ИМАШЕ ЕДНО МОМЧЕ

Анастас Стоянов

Второ издание

Действието се развива през Септември 1923 година, в една нощ на 1943 г. и през един летен ден на 1963 година. Герои на повестта приказка са едно безименно момче, Сандо Ковача, дядо Димо и други. Книгата по оригинален начин запознава малките читатели с такива велики събития като Септемврийското въстание, съпротивата на българския народ срещу хитлеровите наемници, а също и с новото строителство и с новия живот на освободената ни родина.

И ПОТЕЧЕ ОГОСТА БУНТОВНА

Иван Петров

В книгата са отразени конкретни събития от революционното движение в бившия Врачански окръг на фона на общата вътрешна обстановка и развитие на Партията в страната след Бизлуджанския конгрес до въстанието през 1923 година. Разкрива се онази огромна кърторска работа, вършена по градове и села, трудностите, срещани при разпространяване на идеите на марксизма-ленинизма, при организационното изграждане на Партията в този борчески край. Въз основа на личните си спомени, на спомените на участници в Септемврийското въстание авторът пресъздава правдиво интересни епизоди от онези бурни септемврийски дни, показва твърдостта и героизма на въстаналия народ при изпълнението на своя революционен дълг, нечуваните зверства на фашистките шайки при прогрома на въстанието.

ОТ СЕПТЕМВРИ ДО СЕПТЕМВРИ

Марин Грашнов

Художествена книга, чийто документален характер възкресява светли страници от революционните борби на нашия народ. Сам участник в събитията, за които разказва — от Септември 1923 г. до Септември 1944 г., — авторът с голяма наблюдателност и характерен стил пресъздава галерия от образи на смели борци за правда и свобода от Ловчанския и Троянския край, чиито имена са скъпи на нашия народ.

ИЗДАТЕЛСТВО НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ:

ЗА ХАРАКТЕРА НА СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ — 1923 ГОДИНА

доц. Недю Недев

Обект на задълбочено научно изследване в книгата е преди всичко характерът и движещите сили на въстанието. Наред с това авторът ни запознава с дейността на Партията по подготовката и провеждането на Септемврийското въстание, дава широка епична панорама на народния подвиг, разказва за делата на ръководителите на въстанието, оставили трайна диря в нашата история и станали пример за по-сетнешните борчески поколения. В книгата се анализират причините за поражението на въстанието, изтъква се неговото национално и международно значение.

• • •

За славната годишнина Издателството на Отечествения фронт пуска от печат и романа „Каюткомпанията на хотел „Сплендид" от Иван Йовков.

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО:

СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ 1923 ГОДИНА — БОЙНИТЕ ДЕЙСТВИЯ

Авторски колектив

В началото на този труд се осветлява работата на Партията като организатор на революционните маси и по-специално военната подготовка на въстанието. Поотделно се дават бойните действия по време на въстанието в Южна, Северозападна и Североизточна България и военната оценка на тези боеве. Авторите подробно разглеждат действията на въстаническите части — дружини, отряди, чети и групи, организационното изграждане, въоръжението и снабдяването на въстаническите единици. Отделно

Digitized by Google

е място и на военното изкуство, проявено от въстаническите командири. Накрая се правят необходимите изводи и се изтъква значението на въстанието в по-нататъшната борба на трудящите се у нас против капитализма и фашизма.

* * *

Държавно военно издателство отпечатва за юбилея на Септемврийското въстание — 1923 година и книгата **„Петдесет години от първото антифашистко въстание 1923 година" от проф. полк. Фильо Христов**, в която се разкрива и обосновава контрареволюционният характер на деветоюнския военно-фашистки преврат, общата съпротива на земеделци и комунисти. Показана е ролята на Комунистическата партия като организатор и ръководител на въоръжената антифашистка борба през 1923 г.

ИЗДАТЕЛСТВО „БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛИ":

СЕПТЕМВРИ 1923 И БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА
Сборник

Със сборника за първи път цялостно се осветлява отражението на Септемврийското въстание през 1923 година в нашата художествена литература. Чрез обзорни студии и монографни изследвания за отделни автори и проблеми се дава пълна представа за литературното пресъздаване на събитието. Картината се допълва и обогатява от документирания материал, свързан с борбата на прогресивните писатели срещу фашистката власт и цензура.

ОГНЕНО ЛЯТО
Камен Калчев

С художествени изрази и средства, живо и динамично авторът описва бурните събития през 1923 г. — деветоюнският фашистки преврат и настъпилите след това дълбоки изменения в революционната ситуация на страната. В първата част на романа се разкрива подготовката на преврата, ролята на двореца и на буржоазно-капиталистическата върхушка, която натрапва (за пръв път на Балканите) фашистката диктатура у нас по подобие на италианския фашизъм на Мусолини. Във втората част е показана сложната и драматична борба на прогресивните сили у нас, начело на които застава Българската комунистическа партия. В романа са обрисувани образите на редица исторически личности от онова време. Широко място е дадено на дейността на Георги Димитров, Васил Коларов, Ал. Стамболийски и на хора от народа, взели активно участие в борбата.

ГНЕВЪТ НА СЕПТЕМВРИ
Младен Исаев

Новата поема на Младен Исаев, посветена на бурната септемврийска епопея от 1923 година, ни връща към страшните и величави дни, които са свързани с най-дълбоките преживявания на неговата младост. Като вплита в стиховете си легендарни имена на герои и безсмъртни жертви, авторът възкресява чрез поетично слово пожарите на погрома, дълбоката болка на народа и свещения гняв на ония, които са се вдигнали на борба за народни правдини. Поемата — преклонение пред великия гняв на септемврийци от 1923 година, вълнува със своята художествена сила.

ПЪРВИТЕ ЗАЛПОВЕ
Радослав Михайлов

Сюжетът на романа е почерпан от Септемврийското въстание — 1923 година. Авторът се е спрял на един личен конфликт между своите герои: буйният селянин Лукан дебне да убие, за да отмъсти за поруганата чест на сестра си, един богаташки син — цанковиста Серафим. В този момент избухва въстанието. Личният елемент отстъпва своето място на нещо по-голямо — врагът трябва да бъде съдеи заради престъпления към народа, а не да се саморазправя с него. Лукан става куриер на въстаниците и съдбата му се свързва със съдбата на хилядите народни герои.

* * *

Същото издателство пуска по книжарниците ново луксозно издание на известния роман **„Село Борово" от Крум Велков** и **„Книга за Септември" от Серафим Северняк.**

За 50-годишнината на Септемврийското въстание **издателство „Български художник"** излиза с книгата **„Пушка от Септември" от Асен Босев; издателство „Наука и изкуство" — със „Септемврийското въстание 1923 г." от Д. Косев. „Септемврийската литература (1923—1927)" от Ж. Авджиев, „Септември 1923 г." — партитури от К. Илиев, а издателство „Медицина и физкултура" — с книгата „Из Михайловградския край" от Н. Миланов.**

С всички тези издания нашата литература за славното Септемврийско въстание през 1923 година значително се обогатява. С тях са внесени ценен принос към историята на революционното работническо движение в България. Те са още един ярък израз на признателност към безсмъртното дело на септемврийци.

Digitized by Google

ПРОВЕРКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЯТА

ГОСПОДИН КОРЦАНОВ
първи секретар на ОК на БКП — Хасково

Партията осъществява своята ръководна роля в социалистическото общество не само като чертае политическата линия, съставя директивите и намира отговорите на основните проблеми, но и като организира тяхното практическо изпълнение.

СИСТЕМНОСТ, МНОГОСТРАННОСТ И ДЕЙСТВЕНОСТ НА ПРОВЕРКАТА

В Отчетния доклад на др. Тодор Живков пред Десетия конгрес дебело е подчертана необходимостта „...да се осигурява още по-съвършена организация на проверката на изпълнението"[1].

Проверката на изпълнението сега се превръща в извънредно важен момент от дейността на партийните органи като политически ръководства. По същество тя е такова главно звено от веригата, за което трябва здраво да се хванем, ако искаме да усъвършенстваме своята работа, да я издигнем до равнището на конгресните изисквания.

След Десетия конгрес и в духа на неговите решения ние си поставихме целта да усъвършенстваме стила и методите на работа в окръжната партийна организация, като подобряваме проверките за изпълнение на взетите решения. Нашият стремеж бе да намерим такива ефективни форми и средства, които ще им придадат качествата системност, многостранност и действеност. Започнахме да търсим, да изучаваме нашия собствен положителен опит и опита на другите окръжни комитети, за което ни помогна много и Централният комитет на Партията. Както винаги, обърнахме очи към съветския опит, по-специално към опита на Ярославлска и Ташкентска област. Въз основа на съществуващия положителен опит бе разработена и утвърдена от бюрото цялостната система за контрол и проверка бърху изпълнението на партийните решения.

Въпросът за проверката на изпълнението е преди всичко въпрос за стила и метода на партийното ръководство. Той следва да се разглежда и да се решава комплексно. Такъв подход се корени в об-

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, стр. 105.

Digitized by Google

стоятелството, че силата и ефективността на контрола до голяма степен зависят от силата и качеството на взетите решения, от техния научно обоснован и конкретен характер. Затова функционирането на системата започва с концентрация на усилията на партийните комитети и на първичните партийни организации за усъвършенствуване на ръководната дейност през етапа, свързан с подготовката и вземане на решенията. Стремежът на партийните органи и организации е да разглеждат и решават преди всичко важни проблеми на организационната, идеологическата и стопанската политика на Партията върху основата на предварително планирана и проведена работа и многостранна информация. Така например през последните две години пленумите на окръжния комитет на Партията се подготвят продължително време, изводите и решенията се изграждат върху основата на богата информация, събрана с помощта на социологически изследвания, анкети и комплексни проверки по разглеждания проблем, заангажират се групи от специалисти, членове на пленума и партийния актив по райони. При изработването на перспективните и текущите планове предварително формираме групи от специалисти и партийни работници, които подготвят проекторешенията по главните въпроси. По този начин планират своята ръководна дейност партийните комитети и много първични организации. Предвидените в плана работни групи от оперативни политически дейци и специалисти проучват същността на проблема и подготвят варианти за проекторешения. Същите се дават за обсъждане на членовете на партийните комитети и на комунистите от първичните партийни организации най-малко три дни преди заседанията или събранията. Следователно още в етапа на предварителната подготовка на решенията се привлича по-широк кръг от комунисти и те стават колективно дело.

В резултат на този стил на работа чувствително се подобри качеството на решенията не само на бюрото и пленума на окръжния комитет, на градските комитети, но и на много общински и заводски партийни комитети и първични организации. Сега партийните решения са много по-конкретни, научно обосновани и целенасочени.

Миналата година на пленум на окръжния комитет на Партията бе разгледан проблемът за марксистко-ленинската подготовка на ръководните кадри и участието им в идеологическата работа. Преди пленума по решение на бюрото бе извършена широка подготвителна работа. Работниците от отдел „Пропаганда и агитация" изучиха опита на окръжните комитети във Варна и Плевен. За пълнота на информационния материал бе организирана в съответствие със стохастично-репрезентативния метод пощенска анкета и интервю с предварително определени съобразно методиката кадри.

Съставен бе и специален въпросник за разговор в партийните организации. Наред с това се формираха комисии, които да проучат отделните въпроси за доклада.

Бюрото на окръжния комитет организира предварително обсъждане на доклада и проекторешенията с партийния и стопанския актив. Изказаните мнения, предложения и критични бележки в голяма степен обогатиха работата на пленума.

Приетите решения поставяха задачата за всестранна настъпателна и ефективна идеологическа дейност, тясно свързана с марксистко-ленинската подготовка на ръководните кадри. Те предвиждаха мерки за усъвършенствуване на системата за идеологическата квалификация на кадрите, те да се обучават диференцирано, съобразно образованието и техния опит.

Решенията посочиха на партийните комитети как да подобряват целия учебен процес, в който като основна форма доминира самообразованието. Предвиждат се формите и методите, чрез които ще протича марксистко-ленинската подготовка.

Друг пример.

Преди да бъде разгледано състоянието на Държавния автомобилен транспорт в Хасково, бюрото на окръжния комитет реши да бъде извършена комплексна проверка, в която участвуваха представители на ОК на БКП, ОНС, КАТ, ОС на БПС и градските народни съвети. Конструирани бяха комисии, които подложиха на задълбочен анализ технико-икономическите показатели, характеризиращи рационалното използване на автомобилния транспорт. Освен това бе изучена договорната, трудовата и финансовата дисциплина, а така също и допуснатите организационни слабости в пътническия и товарния превоз.

Digitized by Google

Предварителната работа на комисията помогна на бюрото да изработи конкретни решения за подобряване състоянието на автотранспорта в окръга.

Преди една година бюрото на комитета разгледа измененията и тенденциите в състава на окръжната партийна организация. Като се ръководеше от перспективите на бурното социално-икономическо развитие на окръга, от анализа на процесите в структурата на окръжната партийна организация и с помощта на метода на екстраполация, бюрото на окръжния комитет прие насоки за регулиране на състава й през годините на шестата петилетка.

Тези решения са насочени към по-пълното и цялостно осъществяване на ръководната роля на окръжната партийна организация във всички сфери на стопанския, политическия и културния живот. Те са плод, а същевременно и условие за прилагане както на типичните, така и на превантивните функции на контрола.

Подготовката и приемането на оптимални решения са едни от главните моменти от дейността на партийното ръководство. И най-верните решения обаче биха се оказали безплодни, ако не се създаде необходимата организация за тяхното изпълнение. Организацията и проверката на изпълнението е следващият важен етап в общия ръководно-управленчески цикъл. Ето защо на този по наше мнение втори съществен етап ние отделяме изключително важно значение в нашата система. За утвърждаването на строг ред в отчетността и контрола въведохме картотекиране на решенията.

Всяко решение, преди да бъде изпратено на изпълнителя, се картотекира. В петдневен срок след заседанието на бюрото или пленума на ОК на Партията техническият секретар попълва картон за всяко отделно решение — един за картотеката на финансово-деловодния отдел и един за картотеката при завеждащия отдела, отговарящ за изпълнението му. За отчета на решенията, задължаващи всички партийни комитети в окръга, се попълва специален картон друг образец. По същия начин се картотекират и решенията на ЦК на Партията.

Градските, общинските и заводските партийни комитети картотекират и собствените си решения, и решенията, получавани от висшестоящите партийни органи.

В повечето първични партийни организации е установен строг ред за отчет на изпълнението на решенията. Те водят тетрадки за собствените и на по-горните партийни органи решения.

Полезна форма на работа, която все по-често ползваме, е изработването на програми за изпълнение на някои особено важни решения на бюрото или пленума, чийто срок на действие е сравнително по-дълъг.

Така например за изпълнение решенията на пленума на окръжния комитет по реконструкцията и модернизацията на основните фондове в промишлеността бе разработена такава програма. За нейната реализация в основните предприятия на окръга бяха изградени работни групи от специалисти, които след задълбочен технико-икономически анализ разработиха програми за реконструкция, модернизация и автоматизация на производството. В тях те очертаха бъдещото развитие на предприятията в три етапа — до края на шестата и седмата петилетка и прогноза до 1990 год. В някои от предприятията започна осъществяването на тези програми, като химическия комбинат в Димитровград, фабрика „Сила", ЖЗ „Млада гвардия" — Хасково и др.

Реализацията на комплексната програма за реконструкция, модернизация и автоматизация на химкомбината ще бъде осъществена на два етапа.

Предложенията от програмата бяха разработени в няколко варианта. Изразено бе мнението на специалистите за най-рационалните варианти.

Същите са обсъдени от специализиран експертен съвет и утвърдени на заседание на бюрото на окръжния комитет.

В етапите е предвидено кои производства подлежат на основна и частична реконструкция, какви нови производства ще бъдат въведени в действие, кога ще бъде въведена комплексна автоматизация и пр.

Изследвани са стойностните характеристики на основните, синтезиращи технико-икономически показатели и готовността на обектите. Разработени са организа-

Digitized by Google

ционните мероприятия за осъщеетвяване на програмата, чиято цел е да издигне производството на световно равнище.

Заедно с института по царевицата в Кнежа бе разработен план за изпълнение решенията на бюрото на окръжния комитет за осигуряване най-малко по 600 кг царевица на декар от цялата поливна площ. Резултатът е очевиден. Миналата година от цялата поливна площ за царевица прибрахме по 647 кг зърно от декар.

Внедрявайки картотекиране на решенията, програмите за изпълнението на основни решения и други новости в организационната практика, ние се пазим от залитане, от формализъм, което превръща новостите в самоцел, в модно увлечение и умножава книжнината. Стремежът ни е проверката за изпълнение на решенията да станат постоянен стил на партийните комитети и организации по места. Нашата система предвижда най-различни форми на проверка. Някои от тях са традиционни, известни, ползвани години наред в партийната работа. Другите са наложени от съвременната практика. Стремим се на всяко заседание на комитета или оперативки да отчитаме изпълнението на предишните решения. Отделите отчитат ежемесечно как се осъществяват текущите задачи, поставени от секретарите на окръжния комитет, а така също решенията на бюрото, пленума и ЦК на Партията. До 5 число на месеца отдел „Финансово-деловоден" изготвя сигнална справка до секретарите за реализацията на решенията на ОК по заведената картотека. Секретарите вземат оперативни мерки по сигналите. Някои от тези сигнални записки се разглеждат в заседания на бюрото на окръжния комитет. Така през юни то разгледа информация за изпълнение на важни решения. На заседанието бяха извикани някои партийни и стопански ръководители и предупредени за допуснати слабости.

За да не се забави или застраши изпълнението на дадено решение, десет дни преди да изтече крайният срок, окръжният комитет на Партията изпраща напомнително писмо по установен образец до съответния изпълнител.

Утвърден стил в дейността на бюрото е да се викат на отчет отговорни дейци — секретари на партийни комитети, отговорни работници на ОНС и СОНС, директори на предприятия, ръководители на обществени и масови организации, да се оценява работата им, да се дават препоръки за нейното подобряване. Съгласно принципите на нашата система засилваме отчетността на партийните ръководства пред пленумите и другите органи, от които са избрани. Разширяваме сферата на действие на масовия контрол. За две години на 5 пленума бюрото на ОК се отчита как изпълнява най-важните решения. Последният отчет бе за работата по решенията на Десетия партиен конгрес и Петнадесетата окръжна партийна конференция. Тази практика все повече се утвърждава в работата на градските и някои общински партийни комитети.

Комитетът се стреми да реализира ленинското изискване за авторитетност и компетентност на проверките. Сега почти всички по-мащабни проверки се ръководят от секретари, завеждащи отдели и сектори към окръжния комитет. Личното участие на най-отговорните окръжни ръководители в тях съдействува те да се извършват компетентно, да се оказва квалифицирана помощ и да се изучава по-дълбоко положителният опит.

Интересна и полезна форма, която окръжният комитет на Партията често използва, са комплексните проверки върху фактическото състояние на работата по места. Такива проверки през първото полугодие на годината съгласно плана на бюрото ние извършихме върху състоянието на такива комплексни проблеми, като: работата на профсъюзите по организацията и ръководството на социалистическото съревнование; работата на аграрно-промишлените комплекси и общинските партийни комитети за изпълнение решенията на бюрото по фуражния проблем и увеличаване продукцията от животновъдството; партийно-политическата дейност в строителството и транспорта и др. С резултатите и препоръките от проверките окръжният комитет обикновено запознава при удобен случай целия партиен и стопански актив.

Digitized by Google

Могат да се посочат и други форми на контрол, като отчетите на стопанските и административните ръководители и на отделни комунисти пред партийните бюра и комитети, личните проверки от партийните секретари и членовете на партийните бюра, въведените от системата на окръжния комитет тетрадки за водене и отчитане на решенията, предложенията и критичните бележки на комунисти и други. Всичко това считаме, че обогатява съдържанието и методите на проверката на изпълнението. Организацията на изпълнението и проверката не могат да се разглеждат самоцелно и откъснати от общия комплекс проблеми на партийно-организационната работа. Те са тясно свързани с вътрешнопартийната демокрация, със социалния климат, с активността, инициативността и творчеството на комунистите.

Функциониращата у нас система ни помага да знаем съдбата на всяко едно решение — кое е изпълнено и кое не е и в критичния период да вземаме мерки за постигане на поставената в него цел.

Но ние сме далеч от мисълта, че всички въпроси, свързани с проверката на изпълнението, са намерили своето оптимално решение при нас. Все още не сме създали условия навред, осигуряващи функционирането на повсеместен ефективен и действен партиен контрол на изпълнението.

Проверката на изпълнението не всякога е съпроводена с търсене на лична, партийна и служебна отговорност. По-бавно върви преустройството на градските и особено на общинските и заводските партийни комитети в духа на високите изисквания на нашата система. Главното обаче са значителните положителни изменения в дейността на окръжния комитет и на цялата окръжна партийна организация. Направена е голяма стъпка за изграждането на постоянно-действуваща система за многостранен и действен контрол на изпълнението, както изискват решенията на Десетия партиен конгрес.

ПРЕВАНТИВЕН КОНТРОЛ

В Отчетния доклад на др. Тодор Живков пред Десетия конгрес се посочва, че осново съдържание на проверката на изпълнението е превантивността. Най-добър контрол е този, който предпазва от провал на решението, а не този, който го регистрира. Това е напълно в духа на указанията на В. И. Ленин, че главната задача на контрола е не толкова да „лови", да „изобличи", колкото да умее да „поправя".

Ние успешно прилагаме план-програми при изпълнение на решения, които обхващат голям период от време. В него виждаме една нова, много добра форма за осигуряване на превантивен контрол. Ние разбираме, че превантивният контрол се реализира в използването на най-различни форми и методи на познание и реагиране на процесите и явленията във всички направления и от всички звена. Главното е навреме и обективно да се долавят тенденциите, да се предвидят факторите, които ще противодействуват, да се забележат симптомите на слабостите и пропуските, с конкретни организационни мерки да се изпревари приемането на погрешно решение или провалът на вярно решение. Ще се позова на два примера от нашата практика.

В началото на годината при разработването на насрещните планове, имайки предвид големите задачи, които има да решава окръгът през 6-та петилетка, бюрото постави цел успехите от 1972 година в областта на тютюнопроизводството и зърненото производство да бъдат затвърдени и надминати. Окръжният народен съвет утвърди разчет за осигуряване на 18 х. тона тютюн и по 700 кг среден добив от поливната царевица в окръга. Такава голяма цел би била абсурдна без превантивен контрол на изпълнението. Затова още през април към всички аграрно-промишлени комплекси тръгнаха групи от оперативни партийни и комсомолски работници и специалисти от ОНС, които извършиха предварителна комплексна проверка на обективните и субективните условия, осигуряващи реализацията на целта. Тяхната задача бе да осъществят превантивен контрол върху дейността на първичните партийни организации за разясняване на голямата цел и за мобилизация на кооператорите и механизаторите. Особено внимание се отдели на готовността на механизаторите да разсадят с тютюносадъчните машини над 92 на сто от предвидените по разчета декари тютюн. След приключване на проверките се състояха съвещания с партийния

Digitized by Google

и стопанския актив на АПК с участието на секретарите и членовете на бюрото на окръжния комитет. Ръководителите на групите анализираха извършената конкретна работа от общинските партийни комитети във всяко ТКЗС за изпълнение на решението на бюрото на окръжния комитет. През май същите групи отново извършиха на два пъти комплексни проверки по АПК, за да контролират и регулират вече реалното изпълнение на голямата задача. С такъв контрол бюрото на комитета направлява процеса на изпълнението на решенията и оказва помощ навреме. Той мобилизира общинските партийни комитети, ръководителите на ТКЗС и АПК, целите колективи, повишава тяхната отговорност за изпълнение на партийните решения. Благодарение на системния превантивен контрол, извършван от окръжния комитет, планираните по разчета на ОНС декари тютюн, осигуряващи постигането на целта, бяха засети до 10 юни, поливната царевица бе качествено засята и навреме окопана. Същия подход комитетът прилага и към изпълнението на своето решение в духа на 19 постановление на ЦК на БКП и МС — да организира повсеместна борба за икономия на материали и суровини, за намаление на материалните разходи на 100 лв. промишлена продукция и увеличаване на обществената производителност на труда. Групите за комплексна проверка са по места, а оценките се обявяват пред градския актив в промишлеността и другите отрасли.

Ефективността на контрола и на неговата превантивна функция в значителна степен се обуславя от умението още в зародиш да се откриват както отрицателните явления, така и положителният опит. За това окръжният комитет проверява не само там, откъдето има сигнал за неблагополучия, но и колективите, работещи най-добре. Така например, използвайки опита на градските комитети в Димитровград и Марица за подпомагане на слабите първични партийни организации, комитетът препоръча на всички градски, общински и заводски комитети в окръга преди отчетната кампания — 1972 година да приемат писмена характеристика на определен брой анемични организации и да запознят комунистите с тях. Този опит даде положителни резултати, чувствително намаляха слабите организации, активизираха се комунистите.

Посочените положителни изменения в стила на окръжния комитет в издигане равнището на проверката на изпълнението и превантивността на партийния контрол се отразиха в повишеното чувство за отговорност у партийните органи и организации, в укрепващата партийна дисциплина, които в крайна сметка водят и до изпълнение на партийните решения, и до издигане авторитета и ръководната роля на окръжната партийна организация.

ВРЪЗКИТЕ С ХОРАТА — ВАЖНО УСЛОВИЕ ЗА ЕФЕКТИВНА ПРОВЕРКА

Двупосочната връзка и редовната информация е проблем, многократно занимавал окръжния комитет на Партията. Бюрото изгради стройна организация на вътрешнопартийната информация, която има предназначение да осигурява и поток от сведения за съдбата на партийните решения. Получаваната информация показва как комунистите и трудещите се приемат партийните решения, как те участвуват в изпълнението им, а така също съдържа отговор на поставяните въпроси.

Ние не фетишизираме въведените системи, картотеки и тетрадки. Сами по себе си те нямат да решат въпроса за проверката на изпълнение на решенията. Те следва да се използват с мяра, да не се превръщат в книжно-бюрократични форми. Основното в политическата работа е живата връзка с тези, които изпълняват решенията — ето кое считаме, че ще ни донесе желания резултат. Затова едно от най-важните изисквания на системата за контрол и проверка е да се поддържа директна постоянна връзка с комунистите, с трудовите хора. Изпълнявайки това изискване на системата, сега сътрудниците на окръжния комитет редовно участвуват в живота на партийните комитети и организации, ежемесечно посещават средно по 3—4 събрания на първични организации, по две заседания на партийни комитети и две събрания на масовите организации.

Digitized by Google

От тази година апаратът на окръжния и градските комитети на Партията, щатните членове на ИК на ОНС и ръководителите на масовите организации всеки петък се намират сред трудовите колективи. През този ден те се запознават обстойно с работата на колектива в предприятието, организацията или ТКЗС, на място разговарят с комунистите, с работниците и служителите и в края на деня организират среща с целия колектив или с отделен цех, бригада, смяна. Това е непринуден разговор, на който работниците поставят въпроси, дават предложения, които, ако има възможност, се решават на място или пък се докладват в комитета, където всички критични бележки, предложения и препоръки се завеждат на отчет, картотекират се и съгласно системата в едномесечен срок се информират. Тези посещения са целенасочени. Така в петък на 21 юни на средата с ръководствата на предприятията, организациите и трудовите колективи бе разгледан и разискван въпросът за изпълнението на насрещния план за 1973 година по качествените показатели и пътищата за решително намаление на разходите и увеличение рентабилността и производителността на труда в духа на 19 постановление на Централния комитет на Партията и Министерския съвет. Тази форма на жива връзка с хората се посреща изключително радушно както от партийните работници, така и от трудовите колективи. Същевременно тя се оказа и ефективна форма за действена проверка за хода на изпълнението на партийните решения.

На ежемесечните инструктажи с целия апарат на окръжния комитет сътрудниците от всички отдели се запознават с основните проблеми, които поставя и решава комитетът, и имат възможност не само да проверят тяхното цялостно изпълнение, но и да помагат на партийните комитети и организации по места. Така според нас ще се преодолее съществуващата слабост работниците на отделите да се занимават само със своите „чисто" специфични задачи. Стремежът ни е да преодолеем ведомствеността в дейността на партийния апарат, да помогнем на отделите и техните сътрудници да действуват, проверяват и подпомагат съгласувано, в една посока, изпълнението на партийните решения. Този път води към подобряване и на партийния контрол, засилва връзките на политическото ръководство с първичните партийни организации и трудовите колективи по места.

ОТГОВОРНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Азбучна истина е, че първичната партийна организация е основна клетка на Партията и от нея преди всичко зависи практическото осъществяване на партийната политика. Боеспособността на всяка партийна организация се определя в най-голяма степен от това, как тя умее да организира и да проверява реализацията на собствените си решения и тези на висшестоящите органи. Първичните партийни организации използват различни форми на контрол: отчети на стопански и административни ръководители, отчети на отделни комунисти за поставените партийни поръчения, проверки от комисии, контролни тетрадки за изпълнението на решенията и тетрадки за предложенията и критичните бележки и т. н. Най-важният орган за масов и действен контрол, осъществяван от партийните организации, е партийното събрание. Именно затова окръжният комитет насочва вниманието на първичните организации към рационалното използване на тази най-висша форма на контрол. Чрез нея най-пълно се изявява силата на партийната организация, нейната ръководна роля.

Вече втора година всеки месец по специален образец получаваме сведения за живота на всяка първична партийна организация, които обработваме в Единния изчислителен център. В резултат на този статистически контрол сведохме до минимум броя на първичните партийни организации, които не провеждат партийни събрания съгласно нормите на Устава.

В стремежа да усъвършенствуват проверката редица градски, общински комитети и първични партийни организации търсят и прилагат интересни форми на работа. Така например от началото на тази година във всички първични партийни организации в Хасково е въведен днев-

Digitized by Google

ник на секретаря. В него намира отражение цялостната дейност на първичната партийна организация през годината, на всеки комунист поотделно. От него се знае например колко събрания са проведени през годината, по кои проблеми, колко от комунистите са присъствували, какви решения са взети, какъв е срокът на изпълнението и кой отговаря за тях, какво е участието на комунистите в учебните звена, какво поръчение има всеки от тях. На отчет са заведени всички предложения и критични бележки на комунистите и колектива. В дневника са вписани поставените задачи, препоръки и бележки от партийни работници, посетили партийните организации. С тях се проверяват по-отблизо и оперативно първичните партийни организации, оказва им се конкретна помощ.

Дневникът на секретаря на първичната организация се посреща с голям интерес, макар че е въведен отскоро. Считаме, че той играе положителна роля, активизира секретарите, способствува за подобряване на организационния живот.

Положителен опит по контрола и изпълнението на решенията има в първичните организации в рудник „Гита" — Димитровград, във фабрика „Коприна" — Свиленград, текстилния завод „Жеко Димитров" - Хасково и други партийни организации и комитети. В тях на всяко партийно събрание се изнася аналитичен отчет за изпълнение на взетите решения.

Наред с положителните явления в дейността на първичните партийни организации срещат се редица слабости при използване правото на контрол. На много места той е още твърде еднообразен и малко ефективен и се свежда в повечето случаи до изслушване на отчети за резултатите от работата за тримесечието, полугодието и годината. Имаме организации, които не осъществяват цялостно правото си на контрол, не вземат отношение по дейността и поведението на различните ръководители, които съзнателно го избягват, поставяйки се над първичната партийна организация, и пр. Данните от проведеното социологическо изследване в окръга при подготовката на пленума на ОК за проверката на изпълнението показват, че една част от ръководителите не се отчитат или вършат това съвсем формално и нередовно. В някои случаи, макар и единични, такива ръководители тръгват по наклонената плоскост, стимулирани от липсата на ефикасен контрол и от либерализъм, загубват облика си на комунисти и се налага да бъдат тежко санкционирани.

Колкото навременен и системен да е партийният контрол, той не може непрекъснато да се осъществява върху дейността на ръководителите и комунистите. Те имат самостоятелност, гласувано им е партийно доверие и трябва да умеят да се самоконтролират. Този въпрос не е нов. На Десетия партиен конгрес бе изострено вниманието върху него. Контролът и самоконтролът не са две откъснати едно от друго понятия, между тях съществува диалектическа връзка. Те взаимно се допълват, развиват и проникват и в този процес изникват условия за пълна и творческа изява на всяка личност и колектив.

Окръжният комитет на Партията в Хасково вижда в проверката на изпълнението особено важно звено от многостранната работа на окръжната партийна организация за претворяване в живо дело решенията на историческия Десети конгрес на БКП и грандиозната национална програма за повишаване жизненото равнище на народа, приета от Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Проверката е много важен фактор за подобряване на цялостната организационна и политическа дейност, за пълна мобилизация на трудещите се от окръга, за рязко повишаване ефективността на общественото производство, за предсрочно изпълнение и преизпълнение на насрещния план за 1973 год. и на шестата петилетка.

Digitized by Google

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЯТ КЛИМАТ В ЖИВОТНОВЪДНАТА БРИГАДА

Втора животновъдно-фуражна бригада в село Поликраище, Великотърновски окръг, отглежда сега 429 дойни крави и 443 телета.

Тя се състои от 13 групи и 1 механизирано звено Общо в бригадата се трудят 79 кооператора, от които 55 жени и 24 мъже — средната им възраст е 40—45 години. Особеното в нея е, че **фуражното производство се подчинява на нуждите на животновъдството.** Крайното заплащане на заетите в растениевъдното звено зависи от икономическите показатели на добитата животинска продукция.

Двигател на обществената и трудовата активност на колектива в бригадата е неговото политическо ядро. Сега **първичната партийна организация** наброява 28 членове, от които 8 жени. С висше образование е един от комунистите, със средно — 5, а с основно — 22; те са разпределени **в три партийни групи.**

Кооперативното стопанство в с. Поликраище е разположено в зеленчукопроизводен район. През 1965 г. тук се създаде нов подотрасъл — **говедовъдството.** И естествено бе, че доста време след това постоянна тема в разговорите на новите животновъди си оставаха пиперът, доматите и други зеленчуци, а млеконадоят едва достигаше 2545 литра от фуражна крава...

През годините на шестата петилетка и в нашето стопанство настъпиха положителни изменения в растениевъдството и животновъдството, повиши се степента на механизацията; подобри се организацията на труда, производството и управлението, въведоха се промишлени методи и нови технологии; промени се породният състав, а наред с това се засилиха грижите за отглеждането на животните. Под ръководството на първичната организация колективът на втора животновъдно-фуражна бригада получи през 1972 г. обща продукция в т. ч. и фураж на стойност за 940 258 лв. От фуражна крава бе добито 3743 л мляко при себестойност 19,52 лв. на 100 л и 100 кг прираст със 113,90 лв. себестойност.

С насрещния план за 1973 г. колективът пое индивидуални и групови социалистически обещания да получи по 3830 л от дойна крава и с по-ниска себестойност от м. г., за което се създадоха необходимите материални предпоставки.

* * *

Напоследък често и навред се говори за резервите в сферата на материалното производство. И това е правилно. Но не по-малко резерви за високопроизводителен труд се крият у самите труженици на село, в доверието и уважението към тях, към всеотдайния им труд и непрестанните грижи за изпълнение на Декемврийската програма за повишаване на жизненото равнище на народа.

Ето защо общинският партиен комитет в с. Поликраище и особено

Digitized by Google

първичната организация във втора животновъдно-фуражна бригада наред с непримиримостта пред трудностите отделят все по-голямо внимание, за да се повишава действеността на моралните средства за поощрение, да се засилва емоционалният заряд на провежданите идейно-политически мероприятия. При това особено значение се отдава на създаването в трудовия колектив на **социално-психологическа атмосфера** за висока отговорност и разбиране на патриотичния дълг от всекиго в борбата за изпълнение на насрещния план на третата, решаващата година на петилетката.

Какви положителни или отрицателни изменения по-специално се забелязват в социално-психологическия климат на колектива в животновъдно-фуражната бригада?

Опитът ни в това отношение, макар и скромен, показва ,че надеждно политическо осигуряване на стопанските задачи може да се постигне, когато внимателно се изучават процесите и явленията в отделния колектив или група, ако се стремим да опознаем добре отделната личност. И затова в плана и мероприятията на общинския партиен комитет, а също и на първичната организация в животновъдната бригада напоследък неизменно се включва наред с другото и въпросът за **опознаването и отчитането на психологията на отделните социални групи и личности в този колектив.**

А това не е маловажно, тъй като според думите на **В. И. Ленин трябва да се** познава работническият живот в ширина и дълбочина, да се умее безпогрешно: „...да се определя по всеки въпрос, във всеки момент какъв е морално-психологическият климат в колектива...“

Партийното и стопанското ръководство в бригадата изучиха предпоставките, които влияят за формирането на подходящ психологически климат в колектива и се стремят да ги използват правилно. Преди всичко подобри се **работната среда**, като условията на труд в значителна степен се доближават до тези в промишлеността. Напълно се механизира раздаването на фуража, поенето, почистването на тора и доенето. Работното облекло, храната, приветливата сграда на клуба и почивните стаи са част от ония социални придобивки, за които се говори в националната програма, приета от Декемврийския пленум на ЦК на БКП. Като прибавим и безплатния ежегоден отдих в почивните станции на ТКЗС, безплатната храна на децата и летните пионерски лагери, става ясно, че се създават реални предпоставки за целенасочено социално развитие на колектива. Това са онези фактори, с които създават благоприятни трудови и битови условия, а оттук и възможността за по-разнообразен и съдържателен обществен и културен живот, както и да се повишава съзнателността на животновъдите, да се засилва чувството им за отговорност за възложената работа.

Ето например миналата година през м. ноември не случайно почти всички животновъди се разтревожиха, тъй като грубият фураж бе некачествен, а концентрираният недостатъчен. Някои от тях искаха даже и да напуснат работа. Тогава партийното бюро бързо се намеси и излезе с предложение до управителния съвет на ТКЗС, за да се предвидят в плана за 1973 г. повече площи за фуражи, както и средства за прибираща техника. Ръководството на стопанството удовлетвори това целесъобразно искане. Колективът се успокои, никой повече не желаеше да напусне фермата.

За повишаване боеспособността на първичната организация и превръщането ѝ в първообраз на трудовия колектив голяма роля играят авторитетът и принципността на секретаря Веселин Ламбев, ветеринарен лекар. Той не само познава добре всички страни на производството и технологическите процеси, но и се ориентира умело в цялостната дейност на стопанството, вниква в икономиката. Характерно за него е, че умее да намери път до ума и сърцето на всеки комунист и безпартиен,

Digitized by Google

внимателен и отзивчив е към нуждите и интересите на хората, никога не проявява прибързаност при решаването на въпросите. На висотата на положението, което заема, е и бригадирът Атанас Симеонов, бивш партиен работник и дългогодишен пропагандист, който не само че е достъпен, но умее да разбира своеобразните черти на психологията на всяка група от колектива, както и на отделния дояч, фуражир, механизатор и т. н.

Стопанският и партийният ръководител трябва да познава комплекса от фактори, с които може да се влияе за формиране на психиката на отделния животновъд и на колектива като цяло. Посочените по-долу примери говорят за това.

Дългогодишният дояч Йордан Каравасилев има нова и хубава къща, а заедно с жена си получава ежемесечно до 400 лв.; изучи той децата си. Но само тия благоприятни материални условия не го удовлетворяват. Той държи трудът му да бъде забелязан, да бъде правилно оценен от ръководството. Човекът чувствува жизнена потребност от оценката на колектива, на обществеността!...

Когато им се дава редовно справедлива оценка, животновъдите изпитват духовен подем, набират физически и морални сили, активност и човешки добродетели, които допринасят за утвърждаването на здрав психологически климат в колектива.

И обратно, работата без обществено признание не носи радост. Оттук става ясно какво голямо значение има в живота на животновъдите вниманието на обществеността: оценката от страна на ръководителя и на колектива.

Така че въздействието на оценката — положителна или отрицателна, води до съответни емоции: радост, гордост, подтик или огорчение, подтиснатост, ненавист и т. н. Те постепенно преминават в настроение, в относително трайно, морално-психологическо състояние на личността и на целия колектив.

Ето един пример с четвърта група на тази бригада с отговорник Мехмед Алиев. Групата до неотдавна не участвуваше в съревнованието, а мнозина от членовете й почти не идваха на събрания под предлог, че работят в по-отдалечени обори или пък, че живеят на различни места. И резултатите при тях бяха лоши — план-графикът за млеконадоя през първото тримесечие бе изпълнен едва 63 на сто. Една от причините бе слабият контакт и внимание от страна на завеждащия фермата Йордан Куцаров и зоотехника Димитър Георгиев, които много рядко посещаваха тази група, особено когато хранят или доят кравите, пък и условията за труд при тях си оставаха лоши. До неотдавна хората там бяха мълчаливи и подтиснати. Сега положението вече е друго; наред с някои подобрения на трудовите и битовите условия се измени отношението към хората, засилиха се грижите към тях, редовно се оценява техният трудов принос.

Следователно обществената оценка води до повишаване или пък до понижаване активността на личността, влияе осезателно върху нейното поведение в обществото. В резултат на всичко това се оформя и определя в значителна степен животът на бригадния колектив.

Като се има предвид казаното дотук, под въздействието на партийната организация все по-успешно се регулират взаимоотношенията, изграждат се нови социалистически отношения на принципа: човек за човека е приятел, брат и другар. Утвърди се вече система от показатели за обществена оценка. Провежданите всеки вторник от 10,00 часа събрания с всички животновъди създават благоприятни условия за критика и самокритика; на тях се разкриват положителните и отрицателните страни в дейността на отделните доячи и фуражири. Наред с това се убеждават, че те имат в една или друга степен необходимите качества, за да изправят допуснатите грешки. В оценката се отчитат и ин-

Digitized by Google

дивидуалните особености на животновъдите, тъй като някои от тях предпочитат да не се посочват публично грешките им, а се изправят само когато им се направи бележка на четири очи. Други пък, ако не бъдат разобличени публично, не се и коригират.

Ето защо значението на една оценка се определя не само от това, какво влияние ще окаже тя на производителността на труда, но и от това, какъв ефект ще има върху съзнанието на дояча, фуражира и на целия колектив. Така че обществената оценка има различни аспекти — организаторски, политически, педагогически, които следва постоянно да се имат предвид при организацията на работата.

* * *

Бригадният съвет, бригадирът и зоотехникът е необходимо да познават психологията не само на отделния дояч, но и на целия колектив, тъй като тя се формира в резултат на взаимодействието на хората в процеса на производствената и обществената дейност. Колективната психология не се свежда до някакъв си механичен сбор от индивидуални съзнания, но тя има и свои специфични особености, които следва винаги да се отчитат от всеки стопански ръководител и специалист.

Много са примерите в говедовъдната ферма, които показват, че производствената дейност на отделното лице зависи не само от подготовката и специализацията му като дояч, фуражир и т. н., но и от неговото психологическо състояние, от атмосферата в колектива. Известно е, че ако на даден човек бъде развалено настроението, особено още от сутринта, той до голяма степен или пък напълно е неработоспособен през деня. Понякога тук възникваха и ситуации, които водеха до остри конфликти между завеждащия фермата Йордан Куцаров и отделни животновъди. А това несъмнено се отразяваше неблагоприятно не само на трудовия ритъм, но и влияеше отрицателно на самочувствието на останалите хора в колектива.

От друга страна голямо влияние оказват също така обноските и подходът на самия ръководител към малкия колектив и всеки негов член поотделно. Такъв пример имаше в миналото в една от групите, където завеждащият фермата бе допуснал нетактично отношение към някои от хората, а партийната група не се оказа на висота, за да го поправи своевременно. А освен това дотогава той разбираше принципа на единоначалие едва ли не само като право да командува, да решава сам всички въпроси?! Естествено, че без да се опира на колектива в групата, без да отчита опита и знанията на хората, единоначалието при него се превърна в голо администриране. Наложи се партийното бюро да му обърне внимание, че така не може: да разчита само на силата на заповедта, а следва да се убеждават хората, да се съчетава органически стопанската и възпитателната работа. И той се поправи.

От умението на ръководителя — бригадира, завеждащия фермата, зоотехника, да разбере сложния механизъм на човешките взаимоотношения в колектива зависи много правилното решаване на стопанските задачи. Нещо повече — той трябва да разкрива и перспективите, които стоят пред колектива и отделните негови членове, защото, ако няма ясност относно бъдещето, трудно би се осигурило развитието на отделната личност и на колектива като цяло. И тук именно секретарят на първичната организация Ламбев и заместникът му — ветеринарният техник Д. Терзиева, дават пример с уменията си да поддържат постоянен контакт с хората, да бъдат внимателни и отзивчиви към техните интереси и нужди; правилно да ориентират даден човек, а ако той греши в нещо, да го убедят, за да се поправи и заеме достойно своето място в общия строй.

Digitized by Google

Именно тези качества на ръководителя осигуряват необходимия социално-психологически климат в малкия колектив. Добрият ръководител си служи не само с хубави и правдиви думи, но (а това е много важно!) и със силата на личния пример в труда, бита и семейството. Той не бива да забравя нито за миг, че трябва да бъде образец, да е на височината на социалистическия морал, защото всички животновъди го гледат и се равняват по него.

Няма и дума, че качествата, които са необходими за умело ръководство от страна на стопанския деец, не се дават в института или училището заедно с диплома му, не се съдържат и в заповедта за неговото назначаване на една или друга длъжност — зоотехник, ветеринарен техник и т. н., а се придобиват в практическата работа. И се изработват не от само себе си, но тук са много важни и необходими: своевременната помощ на партийния орган, полезният съвет, възможността да се пренесе добрият опит. Затова обучението на стопанските дейци и специалисти, възпитанието и на възпитателите на трудовия колектив е един от важните проблеми, които са били в центъра на вниманието на общинския партиен комитет и първичните организации в района. Наскоро при нас завърши курс (в системата на партийната учебна година) по въпросите на етиката, производствената педагогика и социалната психология. Това е обаче само едно обещаващо начало. Вече привърши и разработката на плана за социалното развитие на колектива във втора животновъдно-фуражна бригада.

Всичко това наред с научно-практическите конференции по отделни проблеми на партийното и стопанското строителство се оказва положително за политическата подготовка на кадрите в района на общината. Те стават по-компетентни в решаването на специалните въпроси и по-умело работят с хората.

Но би било пресилено да твърдим, че сега в това отношение всичко при нас е добре. Понякога отделни партийни бюра допускат безпринципност, либерализъм и непознаване на състоянието на даден трудов колектив, особено при решаването на кадровите въпроси, не винаги се взема под внимание мнението на тружениците и първичните организации при издигането на отделни активисти на отговорна работа. И в резултат на това се допускат понякога неподготвени или слаби хора, които не могат да организират добре работата, което временно разколебава колектива.

Ето защо, да се познава психиката на всеки член от трудовия колектив, това предполага да се отчитат неговите чувства, мисли, настроения и интереси, да се вниква в навиците и волевите му усилия, т. е. във всичко онова, което съставлява субективният мир на човека, проявяващ се в неговите действия и постъпки, във взаимоотношенията му с хората и действителността.

* * *

Сега няма по-важна задача от изпълнението и преизпълнението на насрещните планове през решаващата — трета година от шестата петилетка. И въпросите за разгръщането на **социалистическото съревнование,** за трудово-технологическата дисциплина придобиват изключително значение и в града, и в селото.

Известно е какво влияние на съревнованието оказват морално-психологическите фактори. Те подтикват съревнователната активност, което неминуемо води до повишаване производителността на труда, до новаторство и техническо творчество, до усвояване на челния опит, достигане и надминаване на първенците и т. н.

Самото съревнование непрекъснато подхранва морално-психологическия климат в говедовъдната ферма, води до нарастване на трудова

Digitized by Google

та и обществената активност сред животновъдите, като се обогатява неговото съдържание с допълнителен заряд интелектуална, емоционална и психо-физическа енергия, а оттук се ускорява процесът на интензивното развитие на колектива и на самата икономика в отрасъла.

От друга страна някои наши психологически наблюдения показват, че съревнователната активност в най-голяма степен зависи и се влияе от различните материално-технически и икономически показатели. Производствената дейност, при която липсват системно и паралелно (обективно и субективно) измерване и регистриране на ефекта от дейностите, не съдействува да се пораждат активни съревнователни отношения и зависимости.

И обратното, когато редовно се регистрират и отчитат резултатите, се създава благоприятна атмосфера за възникването на действени съревнователни отношения и зависимости. Тезисът за превръщане на съревнованието в съставна част на икономическата политика на Партията, съчетана с предимствата на социалистическия строй, представлява за нас насъщен проблем за повишаване на съответствието между икономическата политика, морално-психологическата и специфичната съревнователна активност, тъй като не са малко случаите да се забравят от някои ръководители тези съответствия и се залага само на икономическите, защото е по-удобно и лесно.

Психологическите изследвания в областта на съревнованието показват, че новата система на ръководство на народното стопанство благоприятствува в най-голяма степен активизирането на съревнователните отношения и зависимости. Този подход при изясняване същността на психологическите закономерности на човешката душевност позволява да се усъвършенствува и съревнованието, което ние се опитахме да постигнем с утвърдената система за трудова надпревара на колективите и на всеки техен член.

Важна цел на съревнованието в сегашния етап е да се прилагат основните икономически и политически критерии; да се подкрепя стремежът — да се достигне световното равнище по обществена производителност на труда, желанието за професионален растеж и т. н. Такива случаи имаме и в говедовъдната ферма на с. Поликраище, например с Невяна Михайлова, Марин Бойчев, Иван Александров, Тр. Карастоянов, Иван Куков и др. За тях наред с оценката за икономическите резултати е много важно да знаят какво ще се каже от обществеността, т. е. държат и за морално-етична страна на съревнователната дейност.

Малкият практически опит, който имаме с приемането на системата за съревнование в ТКЗС „Октомврийска победа" — с. Поликраище, все пак сочи, че около 30 на сто от участвуващите в съревнованието, предимно по-изостаналите в културно отношение, не се стремят и засега не могат още да достигнат първенците. У тях се забелязва понижение на самоувереността и бързо прекратяват целенасоченото си първоначално усилие. Спрямо такива хора е необходим настойчив и гъвкав подход, за да се регулира и целенасочва една по-съдържателна съревнователна активност на тези животновъди, като се изучат и отчитат всички условия при техните групи и особено емоционално психологическото им състояние.

Така че социалистическото съревнование на село и особено в животновъдството не бива да се разглежда само като механична съставна част на икономическата политика на Партията, а да се води в диалектическо единство с психологическите настроения на тружениците и техните отношения, като се съобразяваме и с критерия за морално-етичен климат в животновъдната бригада. Тези въпроси според нас се нуждаят от нови, по-задълбочени изследвания и разработки в нашия партиен печат.

Като отчитаме всичко това, ние се стремим да се формира в съответния благоприятен морално-психологически климат в животновъдно-фуражната бригада. При нас всекидневно за всяка група и към всеки дояч се подхожда конкретно и при определяне показателите за съревнование, и тяхното отчитане.

Digitized by Google

Партийното бюро основателно счита, че не може да се прилага общ шаблон, като се иска от всички да се равняват със световните постижения или пък с първенеца в групата или фермата. В системата за съревнование, утвърдена от ОПК, също се подхожда конкретно, за да стимулираме всички.

Сега на голямо табло в клуба на животновъда и в помещенията за почивка се отразява всекидневно с цветен молив резултатът от съревнованието на всеки дояч, фуражир и т. н. Всеки вторник от 10 часа се отчита седмичното съревнование, изнася се беседа пред целия колектив по актуалните политически и стопански въпроси или лекция за повишаване квалификацията на животновъдите и други мероприятия според плана за работата на клуба. При отчитането на съревнованието се връчват флагче и материални награди. Към ППО се утвърди група от информатори и докладчици, които са разпределени по групи в бригадата и отговарят за индивидуалната работа с животновъдите. Връчени са специални книжки за отчет на партийните поръчения, фермата се бори за завоюване званието „Ферма за комунистически труд". Организират се екскурзии, посещения на театър, кино, цирк; ръководството на стопанството има разработен проект за рязко подобряване на трудовите и битовите условия, като се повишава културата на отделното работно място.

В това направление се насочва и вниманието на ППО, и грижата на стопанското ръководство, за да се оказва политико-възпитателно въздействие върху отделната личност съобразно закономерностите на човешката психика и нейните проявления в бригадата, в групата.

Ето един такъв положителен пример с групата на Невяна Михайлова, която е доячка вече 15 години. Тук се подхожда конкретно към всеки човек и резултатът е налице — тази група няколко години е окръжен първенец по млеконадоя, а за постоянни успехи тя като отговорничка е наградена с „Народен орден на труда" — златен. Със своето трудолюбие, упоритост и скромност Михайлова увлича членовете на групата да създадат образцов производствен участък. Обикновена картина вече стана да се вее над този обор знамето на фермата първенец, но това не води до възгордяване или отпускане у отговорничката, а напротив, тя с радост споделя своя опит и винаги се допитва до завеждащия фермата и зоотехника. Така се стремят да постъпят и други доячи: Георги Бойчев, Н. Байчев, Йордан Каравасилев, както и някои от фуражирите като Трифон Карастоянов. Следователно участието на тези доячи и фуражири в производствената дейност, характерът и мотивите на тяхното участие, степента на осъзнаването на стопанските задачи и възпитателната работа, както и намирането на собственото си място за тяхното изпълнение, определят морално-психологическия облик на отделната личност и на бригадния колектив като цяло.

* * *

Диалектиката на морално-психологическото регулиране е такава, че защитата на престижа на цялото (бригадата) е необходимо условие за всеки дояч или фуражир. И обратно, интересът на отделния животновъд се покрива с общото, т. е. взаимно се подпомагат, обвързани са материално с крайните резултати на бригадата и тя се превръща в един ентусиазиран и добре организиран колектив. Противоречията, които така или иначе все пак се създават, не са в разрез с интересите на колектива и своевременното решаване на задачите. И първичната партийна организация допринася правилно да се формира морално-психологическият климат в бригадата, който се превръща в регулатор на индивидуалните постъпки на доячите и фуражирите в съответствие с изискванията на задачите, поставени в насрещния план на ТКЗС.

Digitized by Google

На тази основа общинският партиен комитет оценява партийно-политическата работа и културно-масовата дейност на партийната организация, а също участието на стопанските ръководители и специалистите като политически дейци. Но най-вече ние се стремим към това, щото секретарите на първичните организации да станат истински ръководители на трудовите колективи, да работят в тесен контакт с всички обществени организации на село, да правят всичко необходимо, за да се формират и развиват у всеки труженик на село високи нравствени начала и комунистическо отношение към труда в похода за изпълнение на насрещните планове и осъществяване на Декемврийската национална програма.

Христо ТОПАЛОВ
секретар на общинския партиен комитет
в с. Поликранище, Великотърновски окръг

Черти от биографията на един цех

Често при отчитането на промишлените резултати за града ще чуете да се правят две сметки: със Захарния комбинат и без него. Това самостойно тегло е оправдано — в комбината се изработва 40 на сто от промишлената продукция на Горна Оряховица. Тук е съсредоточено 12 на сто от индустриалното производство на Великотърновски окръг.

Самочувствието на комбинатския колектив, че той има свой сериозен дял в делата на града и окръга, е оправдано. Но как то бива защищавано във всекидневието? Изявите са многостранни — трудно е да се обхванат цялостно — затова ние потърсихме една от насоките им: стремежа да се постигнат резултати, които надхвърлят границите на задоволителното, които са добри, много добри и отлични. Това — в един от големите цехове на комбината, наречен „Захарна фабрика“.

Този ден секретарката на първичната партийна организация във фабриката Розка Добрева я занимаваха два съществени въпроса, които грубо можеха да се формулират така: единият — преди да създаваш нещо ново, изучи съществуващото, и другият — не изисквай от другите, без да изискваш от себе си.

И за двата императива тя имаше конкретни причини.

В осем партийни групи се правеше анализ на съществуващото положение с цел да се подобрят резултатите от работата. Търсеха се малко необичайни „резерви“: развиваме ли достатъчно чувството за дълг, превръщаме ли своя труд в потребност или това са само думи? Разглеждаха се поведенията на хора, у които понятията „трябва“ и „мога“ се сливаха в едно.

Секретарката Добрева разпалено защити становището си, че когато се търсят начини за подобряването на работата, непременно следва да се анализират и положителните образци, да се види как се е стигнало до добрите резултати. Инак в практиката ние най-често биваме разтревожени, когато има недостатъци. Отчитайки причините им — търсим изход. Това следва като че ли от само себе си. Но другото — то трябва да се възпитава, да се развива, да се насажда.

Разговаряйки за потребността от труд, те бяха направили изводи за недостатъчния интерес към отделните професии в цеха, за незадоволителното повишаване на квалификацията. Защото налице бе такъв парадокс: недостиг на работници не съществува, но липсата на

Digitized by Google

висококвалифицирани хора е крещяща. И тук не ставаше дума само да се разяснят отново условията за задочно и вечерно обучение или да се разкаже за предимствата, осигурявани от професионално-учебния център в завода, а да се извърши нещо значително по-трудно: да се изучават индивидуалните способности на работниците, тяхната нагласа за овладяването на една или друга специалност.

Инак, ако трябваше да се задоволят с добрите факти от дейността по кремиковската инициатива, нещата щяха да изглеждат съвсем просто: налице са необходимото число договори, обучението на младите работници от опитни майстори се извършва ритмично, някои от учениците надминават учителите си.

Такъв баланс не задоволяваше комунистите и те продължаваха да търсят още и още пътища за извисяване на уважението към труда, за увеличаване на знанията, за надхвърляне на постигнатото.

Що се отнася по другия пункт: не изисквай от околните, без да изискваш от себе си — секретарката бе особено обезпокоена. За недобро уплътняване на работното време сменната майсторка Марийка Славчева бе санкционирана от администрацията. Намален бе разрядът ѝ. Партийната организация я наказа с „бележка", но това не бе доброто решение на въпроса. На събранието не бяха говорили достатъчно за самодисциплината и секретарката сега се ядосваше, че така бе претупала случая. Фактът позволяваше да бъде осмислен по-добре. Славчева не отговаряше само за себе си, а и за другите, и когато човек заема такова място в колектива, той особено строго трябва да оценява всяка своя стъпка.

Пропусната възможност, която трябваше да бъде компенсирана. Партийната секретарка Добрева мислеше кога и как да стане това, макар че добре знаеше — във възпитателната работа понякога моментите са всичко. Миговете, които трябва да се уловят.

Изискваш ли от други, изисквай първо от себе си...

●

Като молеше да я извинят за отклонението, една активистка на заводския комитет на Комсомола настоя да отседнем в непочистена и мрачна стая. Нещо като изоставен клуб, като зала за тренировки или като помещение за всичко. Бяхме преситени от строги разговори през този ден и в дъждовния следобед това бе съвсем на място. Какво пък, паузите не са най-лошото нещо.

„Не се оставяй!
Има хора, които ръждясват пред очите ни като котви, извадени от океана..."

Този глас, идващ от съседна стая, ме смути. Нагласата за леко отпускане върху стола ме остави. Гласът продължаваше да реди думи за страшния белег от бурите, който събуждал съжаление и на мен ми се струваше, че това съвпадение или този монтаж са нещо удивително. Още повече, че пак следваше сериозният призив: „Не се оставяй!"

Някои декламации в известни случаи можеха да минат край ухото ми, но тази точно в такъв момент — никога. Имаше нещо строго повелително, на което не можеше да се устои.

Не се оставяй!

Момичето се усмихна доброжелателно и каза, че в парка на техния завод има почти толкова цветя, колкото във всички останали градини на града, защото този парк е от 1500 декара. За цветята се грижат десетки хора, най-всеотдайният между които е Светослав Мечков. Това бе без връзка с останалото, но някак подсили момента. Имаше нещо неуловимо — нещо, което не можех да определя.

Някаква репетиция за поредния радиочас или за поредния заводски фестивал ме изведе из релси.

— Защо така мислите — поде момичето. — Тези неща не са така прости. Поезията е средство, с което ние сериозно си служим в нашата работа. Ние възпитаваме по различни начини. Ние...

С това „ние" се бях сблъсквала толкова пъти през последните дни, че не можех вече да не го отчитам.

Digitized by Google

...Разгневен началник на цех пушеше на стълбите, ругаейки до дето коляно снабдителите, които до два часа трябвало да му доставят някакво масло от Бургас. Час и половина надвишаваха вече предели срок, той бе „подал" на смяната някаква своя резерва и вече губеше всякакво търпение да стои на телефона. Резервите той разглеждаше като нещо неприкосновено, струваше му се, че остаза като дърво без корен и изгаряше от ужас. В това време в цеха, неподозиращи нищо, работеха спокойно. Нервите на началника стигаха за всички. Този човек, поел огъня върху себе си, продължаваше да пали и да пали цигарите си със страшни очи. Сърдеше се на себе си, на бургазлии и на шофьора — но тук, на стълбите.

— Нетактичният човек е микроагресор — бе казал само преди час секретарят на заводския партиен комитет Тодор Цачев. — Той е толкова социално опасен, колкото пияният шофьор...

Тезата му бе защитена с обратния пример, срещнат попътно.

Друго, върху което бе спрял вниманието ни секретарят, беше разбирането му за сложността, съпътствуваща изграждането на истинския колектив. И той приведе старата истина, че къде-къде е по-лесно да се рушат връзките между хората, да се хвърля прах в очите им, да им се обърквят нещата. Едни само неуместен жест, едно недоглеждане на началника може да доведе до зли последствия. Трудно е, хиляди пъти по-сложно е да се създаде атмосфера на другарство, на взаимопомощ, на истинско уважение и зачитане на отделните хора в колектива. Атмосфера на доверие, съчетана със строга отговорност. Защото едно е да изнесеш доклад за трудовия колектив, за това каква роля играе той в живота на всекиго от нас, друго е — да си даваш сметка за подробностите във всекидневието. В „Правда" например имаше цяла дискусия върху „дребните неща" в бита на трудовия колектив, озаглавена „Добър ден, другарю!". Там хората разискваха, обявявайки се и против косите погледи, и против дрязгите, и против лошото настроение, като доказваха, че дори автоматът, обслужван от разгневен човек, изпълнява работата си 4—5 процента по-бавно, отколкото обикновено...

А какво са недоброжелателните погледи?

Ръжда, от която трябва да се почистваме.

Само ден преди това в една от организациите при транспорта ни бяха уверили, че е много „трудоемка" партийната работа, отнасяща се до възпитанието на хората с „трудни" характери. Понякога се махва с ръка: „Остави го, и без него ще минем!" А ако се направи всичко той да бъде спечелен? Най-малкото, изискващо се при подобни случаи, е търпението. Такъв дефицит! Но партийният комитет прави необходимото превозните средства да бъдат управлявани от хора спокойни и уверени в себе си, от хора уважавани и доволни от труда си.

Ако в локомотива и зад волана тези „подробности" са съществени, трябва ли те да бъдат подценявани другаде?

В една спокойна наглед работа, каквато е производството на бонбони, са излишни горчивите думи.

Как се стимулира трудът на заетите в тези цехове? (Тъй като стимулирането е комплексен проблем, не бива да надценяваме едната страна на нещата за сметка на омаловажаване значението на другата: материалните и моралните стимули трябва да се съчетават. В случая акцентираме върху вторите, подчертавайки значението на „подробностите".)

Но какво е поощрението без наказанието? То няма да е действително възпитателен фактор, ако в системата на стимулирането отсъствува наказанието.

В първичната партийна организация в бонбонената фабрика с болка наказали първенеца в труда Милчо Кръстев. Наложили му „строго мъмрене с предупреждение". Пийнал бил и решил да си

Digitized by Google

присвои ... захар. Посегнал към общественото, разкайвайки се на другия ден, че не е разбрал какво прави. Колективът бил строг и безпощаден — такъв бил тонът, даден от партийната организация. Кръстев се стъписал, започна да отбягва обществените места, срам го било от хората. Тук комунистите се намесили отново, особено секретарката Добрева. Възлагали му задачи, търсели го. Продължавали да ценят неговите резултати в труда. Той трябвало да изживее своя срам.

— Сега Кръстев е още по-старателен отпреди — казаха в цеха. — Не защото иска да компенсира, не, просто защото, посочвайки грешката му, ръководството не пропусна да каже, че безпощадността към него трябва да е пълна — той е първенец в труда, комунист. Наказанието му бе строго, по-голямо, отколкото при някой аналогичен случай с другиго. Човекът се промени неузнаваемо. Кажете сега нещо за общественото имущество и ще видите кой е!

Възпитанието на хората в колектива чрез постоянно внимание към проявите им — една тема, защитена достойно в практиката на партийната секретарка Розка Добрева.

Тя бе стигнала по-далеч от вика на самодейците, подготвящи се за радиочас или за фестивал.

— Не се оставяй! — декламираха разпалено те.

— Не оставяй другите! — бе нейният неписан девиз.

И когато, бързайки по стълбите, ние срещнахме гневящия се на себе си началник на цех, разбрах отново: тук уважението към колектива, отговорността за делата му е закон.

●

Това всъщност стана ясно и при разговора, който водихме ден по-рано. Секретарката се подготвяше да докладва в окръжния комитет за работата на партийните групи. Помолихме я да ни срещне с някой изявен групов отговорник. Излезе, след малко доведе няколко: всичките, които в момента били на смяна. Това бе времето на почивката им, бяха делови. За резултатите им бяха говорили утвърдителни неща на пленум и сега очаквахме хвалби. Ни помен! Заизброяваха неизвършеното. Сочеха пропуските си, искаха автобуси за обявени и нестанали екскурзии, оставяха сводки за това, колко души още не се учат, не знаейки какво им предлага професионално-учебният център.

Явно секретарката и обкръжението й си приличаха. Нейната философия бе и негова: да не предъвкваш хвалбите, да не застиваш в самодоволна поза!

Тук по примера на ленинградчани (изучен от специална група, изпратена там от окръжния комитет на Партията) се прави много за разгръщане на скритите възможности на личностите, за тяхното духовно стимулиране.

В заводския комитет например съчиняваха заглавие на току-що създаден филм за успехите в комбината през тримесечието, с който щеше да стане традиционното отчитане на резултатите в труда. Разбира се, това бе работа на авторите на филма, но в комитета нямаха търпение — толкова ги занимаваше всяка подробност около изтъкването на хората, около оценяването на успехите им.

— Способностите на личността от колектива — каза секретарят Тодор Цачев — трябва да бъдат развивани и чрез добрата оценка, и чрез поощрението, и чрез специално отреденото внимание. Това не само ангажира човека, развива силите му.

В материалите на Декемврийския пленум на ЦК на БКП се акцентира върху духовните стимули.

Какво по-точно е направено тук в това отношение?

Най-напред — строго се съблюдава принципът гласност в стимулирането на труда — било чрез привличане на способните работници в управлението на производството, било чрез изнасянето на информации по работните участъци или чрез различни обществени мероприятия.

Да вземем третото.

Една специална документация,

Digitized by Google

водена в профкомитета, отразява характерното за няколкото ритуала, въведени тук: чрез един от тях се отдава почит на хората от различните професии, с други се ознаменува встъпването в колектива или пък моментът на пенсиониране-то, с трети се славят дългогодишните работници, с четвърти — челниците и новаторите.

Съществуват традиционни вечери, една от които, организирана ежегодно, е озаглавена „Златни ти ръце, майсторе". Тази среща на майсторите се съпътствува от ред събития. Издава се специален брой на вестник „Заводска борба", посветен изключително на отличените майстори, както и добре оформена диплянка с биографиите и портретите им. Изработена е емблема, която се връчва на най-добрите. Седмици преди събитието се обсъждат теми от рода на тези: „Добрият майстор разчита на знанията и умението на целия колектив — лошият само на своята власт"; „Ограждането със „свои хора" понижава авторитета на майстора, създава нездрава атмосфера"; „Умее ли майсторът да забележи добрите начинания и да ги изтъкне пред колектива?"

Организират се радиопредавания и поздравителни концерти.

По работните участъци се появяват лозунги като: „Абстрахирайте се от лични симпатии и антипатии!", „Строгостта и взискателността, съчетани със справедливост, са характерни за добрия майстор. Работникът обича взискателния ръководител, а не мекушавия „добряк", „Майсторът трябва да бъде уверен в своите възможности. Това внася спокойствие и ритъм в работата на колектива", „Не се страхувай, ако хората, които ръководиш, са по-способни от теб, а се гордей с тях!"

Като прибавим конкурсите по професии, срещите с рационализаторите и изобретателите, състезанията на тема „Познавате ли своя комбинат?", тематичните вечери, ежегодния трудов ритуал за отчитане на резултатите от съревнованието — получаваме една частична панорама на онова, което се върши тук за поощряване труда на хората. Спонтанно обществено признание, за което са потърсени добри изразни средства. Към техния арсенал трябва да причислим и различните нагледни материали, които изобилствуват, но са подготвени добре.

Както показаха разговорите в цеха, работниците придават голямо значение на формата на изразяване на поощрението. Те са за правилното съчетаване на моралните и материалните стимули, за връчването на наградите при тържествени моменти, когато пред колектива се обяснява за какво са получени.

Партийното бюро се съобразява с тези изисквания. То се е занимавало с такива проблеми: отношението към труда като резултат от целенасоченото въздействие върху личността; организация на стимулирането на труда; методи на изучаване ефективността от стимулирането.

Въпросът „Кои хора хвалим?" сериозно стои пред партийното бюро. Това не е тема, която се решава еднократно. Тук разбираме, че воюват с посредствеността и отчитат всяка подробност в тази битка. Търсят например синхрон между официалните похвали и всекидневните обноски. Каква полза, че някой вчера е бил в деловия президиум на общозаводското събрание, щом днес майсторът му ще го наругае за нещо дребно?

Търсят се начини за преодоляване на инерцията, произволността в определянето на първенците. Чрез подобрената организация на съревнованието тук се работи с точни, не с приблизителни данни при сравняване на резултатите на отделните производственици.

Разбира се, всичко това е много сложно и съществуват ред нерешени въпроси.

...Вглеждайки се в своята работа, секретарката Добрева често се пита: как беше, как е?

И търси смисъла на промените.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ОСНОВНО ЗВЕНО НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ МЕХАНИЗЪМ

к. и. н. АНГЕЛ НИКОЛОВ
зав. сектор „Планово-икономически" в градския комитет на БКП — Варна

Градският комитет на Партията във Варна правилно оцени голямото значение на вътрешната стопанска сметка като възлово звено на икономическия механизъм, осигуряващо по-нататъшното интензивно развитие на промишлеността. Затова под непосредственото ръководство на комитета през последните години се извършва системна работа за нейното укрепване. Възникна необходимостта да бъде създадена по-стройна организация на вътрешната стопанска сметка. Затова под ръководството на градския комитет на Партията предприятията се заеха да разработят мероприятия за нейното цялостно прилагане.

ОТ НАУЧНИ ПОЗИЦИИ

По начало промишленото предприятие и изобщо предприятието представлява една сложна система, която се развива в съответствие с обективните икономически закони. Съобразно с техните изисквания трябва да бъде изградена организацията на дейността на стопанските единици. Още повече това се отнася за стопанската сметка, тъй като проявлението ѝ като икономическа категория е обусловено от тях. И същевременно чрез стопанската сметка се осъществява органическо съчетаване на действието на икономическите закони на социализма. Тя се явява инструмент за тяхното пълно проявление.

Посоченото обстоятелство създава възможности и предполага направляване механизма на действие на вътрешната стопанска сметка при специфичните условия на всяка производствена единица.

Това е твърде сложно дело, което изисква към него да се подхожда от строго научни позиции, с пълно отчитане на специфичните условия и предявяваните изисквания. Пристъпвайки към изграждането на механизма на стопанската сметка, ние най-напред организирахме разрешаването на редица важни въпроси от предварителен, подготвителен характер като например:

— определяне кръга на предприятията, в които на първо време той ще се изгражда и експериментира;

— разработване на примерна методика за неговото съставяне;

Digitized by Google

— създаване на подходяща организация за непосредственото му съставяне и експериментиране във всяко предприятие.

В началото работата по внедряване на вътрешната стопанска сметка беше съсредоточена в четири предприятия — текстилния комбинат „Първи май", шивашкото предприятие „Дружба", завода за обков „Метал" и „Родопа", а впоследствие в завод „Елпром", промкомбинат „Одесос" и кооперация „Облекло". В тези предприятия вече беше натрупан значителен опит, голяма част от въпросите бяха намерили правилно разрешение. Освен това в така определената група са представени предприятия от почти всички отрасли на градската промишленост, което е от особена важност за обезпечаване на по-голяма обхватност на провеждания експеримент. След извършените разностранни проучвания и обсъждания в различен състав от икономически кадри се стигна до извода, че моделът за организацията и действието на вътрешната стопанска сметка трябва да представлява съвкупност от наредби, правилници, нормативи и показатели, разработени във взаимна връзка и прилагани в тяхното единство. По-конкретно той съдържа следните съставни части:

— норми и нормативи за използване на производствените ресурси;

— планиране дейността на поделенията, обособявани на вътрешна стопанска сметка;

— организация на работната заплата и материалното стимулиране;

— отчитане и анализ на дейността на поделенията;

— регулиране взаимоотношенията между поделенията на вътрешната стопанска сметка;

— социалистическото съревнование между и всред колективите на поделенията, обособявани на вътрешна стопанска сметка.

Тези съставни части всъщност се формират от съответни наредби и правилници.

В наредбата за планиране намират решение редица първостепенни въпроси, като например определяне на системата от показателите за планиране дейността на всяко поделение съобразно неговото място в производствената и управленческата структура, изпълняваните функции и пр. Съобразно с изискванията на действуващия през отделните периоди икономически механизъм бяха разработени примерни схеми на показатели за основните, спомагателните и функционалните звена, които се допълват и конкретизират във всяко предприятие.

В наредбата за планиране намират решаване и такива въпроси като методологията на планиране, съдържанието, формите, реда, сроковете и стговорниците за съставяне на всеки показател. С въвеждането на такъв подход се цели да се осъществи общо укрепване и усъвършенствуване на вътрешнозаводското планиране, което е едно от важните изисквания, и условия за рационалното организиране на вътрешната стопанска сметка.

С наредбата за организация на работната заплата и материалното стимулиране пък се решават такива важни въпроси като формите и системите на работната заплата и обсегът на приложение на същите както общо, така и по поделения. Централно място се отделя на многофакторните системи за формиране на работната заплата, като съответните й показатели се обвързват с тези, залегнали в наредбата за планиране и особено с оценъчните. През всички етапи от експериментиране и приложение на стопанската сметка се отдаваше първостепенно значение на механизма и методите за формиране на самостоятелни фондове за допълнително материално стимулиране за всяко поделение и особено за тези на основното производство.

Наредбата за отчитане и анализиране дейността на поделенията

Digitized by Google

на вътрешна стопанска сметка цели организирането на рационално документиране на процесите и документооборота, внедряване на посъвършени методи и средства за контрол и отчитане на разходите, съставяне на форми за комплексно отчитане всички показатели на поделенията и пр. Във връзка с това се уточняват и формите и методите за анализиране резултатите от дейността на поделенията на вътрешна стопанска сметка.

Разработват се още наредба инструкция за регулиране взаимните претенции между поделенията (инструкция за вътрешния арбитраж), правилник за организация на социалистическото съревнование и правилник (инструкция) за организиране на вътрешната стопанска сметка. Последният всъщност представлява обобщаващото, свързващото звено между отделните страни на механизма на стопанската сметка. В него намира конкретен израз технологията, механизмът, по който стопанската сметка се превръща от абстрактна в реална категория, и то при специфичните условия на конкретното предприятие.

Съществено значение беше отдадено и за разрешаването на редица въпроси от методическо и организационно естество.

Методическите указания, които са неразделна част на модела на стопанската сметка, очертават последователността на работите, които трябва да бъдат изпълнени за неговото изграждане. Касае се главно до създаването на подходяща организация за управление на комплекса от работи по организирането на вътрешната стопанска сметка. Във всички предприятия бяха изградени централни комисии под ръководството на заместник-директорите по икономическите въпроси с участието на началниците на техническите и икономическите функционални отдели. Задачата им е да формулират всички работи, свързани с усъвършенстуването на вътрешната стопанска сметка и да съставят календарен график за тяхното изпълнение. Да определят отговорниците за изпълнението на всяка работа, да упражняват методическо ръководство и оперативен контрол, да разглеждат, да съгласуват и да утвърждават изпълнените работи.

В по-големите предприятия бяха изградени и цехови комисии, както и работни групи по отделни проблеми.

За оперативно следене хода на изграждане на моделите бяха утвърдени и използвани някои планово-отчетни форми. В тази част на методическите указания вниманието се насочва и към по-широкото използване на обществените форми на работа за по-активното включване на специалистите.

Предвиждат се и конкретни мерки за разгръщане на разяснителна и възпитателна работа сред колективите и особено сред специалистите, за тяхното запознаване със същността и механизма на действие на вътрешната стопанска сметка.

По такъв начин стопанските ръководства и партийните организации разполагаха с едно ценно помагало, съдействуващо за разгръщането на по-целенасочена работа за внедряването и непрекъснатото усъвършенстуване приложението на вътрешната стопанска сметка, а чрез нея и на икономическия механизъм на системата за ръководство на народното стопанство.

НЕПРЕКЪСНАТ ПРОЦЕС

Цялостната дейност по съставянето на моделите и тяхното експериментиране се осъществяваше под непосредственото ръководство на партийните комитети и бюра. На свои заседания те приеха план-програми за подготовка, разработване и експериментиране на вътрешната

Digitized by Google

стопанска сметка. Извършена беше значителна организационна и разяснителна работа. Заводските многотиражки и радиоуредби посветиха специални рубрики на този проблем. Широко беше използвана системата на икономическото обучение за запознаването на низовите и средните ръководни кадри и работниците със същността и изискванията на стопанската сметка. В заседанията на партийните комитети и бюра и в стопанските комитети се разглеждаха ходът и резултатите от изпълнението на отделните етапи по внедряването на вътрешната стопанска сметка.

Цялостният процес на въвеждане на вътрешната стопанска сметка премина на три етапа:

Подготвителен. На този етап се извърши анализ на съществуващото положение, очертаха се възможностите за обособяване на отделни звена на вътрешна стопанска сметка и се уточниха основните показатели на всяко звено. Така например в завод „Елпром" се прецени, че за да се създадат необходимите условия за рационалното организиране и ефективно действие на вътрешната стопанска сметка, е необходимо да се измени съществуващата производствена структура в завода, изградена по технологичен принцип, и се премине към предметна организация. Намерена беше и подходяща организационна форма — обособено производство с безцехова структура, в рамките на която се постига завършеност на производствения цикъл. По такъв начин се създадоха реални възможности за усъвършенстване на планирането, отчитането и материалното стимулиране, за укрепване на стопанско-оперативната самостоятелност на отделните звена.

В почти всички предприятия значително бе разширена и детайлизирана нормативната база. В Завода за корабни изделия се преразгледаха и уточниха действуващите нормативи за разход на материали по поддържането на машините, изградени бяха разходни норми по цехове и отдели за електроенергия, въздух и вода за производствени нужди, систематизирани бяха наличните вътрешни цени на полуфабрикатите, преразгледан и уточнен беше нормативът за незавършено производство в основните цехове.

Един от съществените резултати в тази област беше, че се разкриха възможности за значително разширяване обхвата на вътрешната стопанска сметка в хоризонтално и вертикално направление. В предприятията тя обхвана 251 звена, от които — 152 основни и 40 спомагателни цехове, 13 функционални отдели и 46 низови звена. В процеса на изследване на състоянието бяха разкрити значителни възможности за по-рационално имуществено обособяване на поделенията на основата на по-ефективното използване на производствено-техническата база. В завод „Елпром" се стигна до освобождаване на ненужни основни фондове на сума 400 х. лв.

Един от най-съществените етапи беше непосредственото изграждане на механизма. В хода на същия партийните комитети и бюра следяха отблизо работата на оперативните групи и координираха техните действия. Разработените проекти бяха обсъдени и приети на заседания заедно със съответни мероприятия, обезпечаващи успешното им приложение. В програмите на всички предприятия се предвижда като неотменно изискване етапът на експериментиране на проектите. Това позволи да се внесат в хода на експеримента съответни изменения и подобрения.

Този подход потвърди своята рационалност. Съществуват редица характерни белези, сочещи за много по-високото равнище на организация и ефективност на действие на вътрешната стопанска сметка. Разбира се, в никакъв случай не може и не трябва да се счита, че със самото съставяне на проектите всички проблеми на вътрешната сто-

Digitized by Google

панска сметка са изцяло и окончателно разрешени, че е постигнато всичко необходимо. Най-същественото в случая е, че е намерено едно средство, метод за постоянно усъвършенстване на организацията на вътрешната стопанска сметка. Развитието на икономическия механизъм като цяло, изменението на условията в съответните предприятия предявяват и ще предявяват нови изисквания, а в същото време ще създават и нови възможности за рационализиране организацията на вътрешната стопанска сметка. Затова ние приемаме, че нейното внедряване е един непрекъснат процес, в хода на който съставените проекти биват допълвани с нови елементи.

КАКВО УСПЯХМЕ ДА ПОСТИГНЕМ?

Като съществен резултат трябва да посочим обстоятелството, че сега проблемите на вътрешната стопанска сметка все повече се превръщат в присъща задача на партийните организации и стопанските ръководства, преодолява се старото схващане, че това е дело на ограничен кръг икономисти.

Чувствително се подобри системата на планиране и отчитане дейността на поделенията. Такива основни показатели като обем на продукцията, производителност на труда, фонд „Работна заплата" и „Средна работна заплата" се формират при по-голяма обособеност и конкретизация, поставят се все повече на нормативна основа. Сега например за по-голямата част от поделенията на основното производство се планират нормативи за незавършено производство, за малоценни и малотрайни предмети. В основата на системата от показатели за вътрешните поделения е поставена себестойността на продукцията, която се изгражда върху по-реални и относително стабилни норми за разход на производствените ресурси. В предприятията „Първи май", „Родопа", „Елпром", „Васил Коларов", „Винпром" и др. е осъществено нормиране на разходите на труд и материали за всяко изделие, и то за всяко поделение, като за по-низовите звена се планират отделни елементи на себестойността.

На по-високо равнище е издигнато и материалното стимулиране. Като правило в поделенията на предприятията, работещи по вътрешната стопанска сметка, се формират самостоятелни фондове за материално стимулиране.

Показателите, въз основа на които се формира премията, се диференцират по-пълно, съобразно характера и равнището им в отделните поделения и техния принос в крайния стопански резултат. Направи се сполучлив опит за по-пълно обхващане дейността на някои спомагателни и функционални отдели, което допринесе за съществено подобряване на тяхната работа. В това отношение могат да се посочат постигнатите успехи в заводите „Елпром" и „Корабни изделия" в прилагането на вътрешната стопанска сметка, в отделите „Снабдяване" и „Пласмент". Докато през 1969 г. завод „Елпром" приключи с 603 х. лв. свръхнормативни запаси от стоково-материални ценности, през 1970 и 1971 година размерът на последните е съответно с 321 х. лв. и 128 х. лв. под норматива. Аналогични са и резултатите по отношение нормативите за готова продукция, касаещи се до дейността на отдел „Пласмент" в завода.

Съществуват и редица други показатели, свидетелстващи за по-високото равнище на организация на вътрешната стопанска сметка. Най-същественото обаче е, че в повечето от предприятията, разработващи и експериментиращи модели за организация на вътрешната стопанска сметка, е налице ясно изразена тенденция към повишаване на

Digitized by Google

ефективността на производствено-стопанската им дейност. Подобрява се ритмичността в изпълнение на производствените задачи, ускоряват се темповете на производителността на труда, реализират се по-големи икономии от разходите на материали и труд, ускорява се обръщаемостта на оборотните средства.

Има очевидни успехи. Но извършеното е само добро начало за реализирането на поставената цел — действено прилагане на вътрешната стопанска сметка, а чрез нея и на икономическия механизъм на системата за стопанско ръководство. Съществуват още редица; и то съществени, нерешени проблеми, към които се насочват усилията на специалистите, на стопанските и партийните ръководства сега.

На първо място изпъква проблемът за разширяване на проведения експеримент за използването на натрупания опит и пристъпването на широк фронт във всички промишлени предприятия, а и в голяма част от предприятията от другите отрасли на градската икономика. В това отношение вече се предприемат и конкретни действия. Такива проекти се разработват и предстои експериментирането им в основните промишлени предприятия. Под ръководството на секция „Транспорт" към Икономическия център на комитета се правят съответни проучвания за прилагането на вътрешната стопанска сметка в транспортните предприятия.

Като един от първостепенните въпроси е усъвършенстването на разработените вече мероприятия. Главно в две направления: към понататъшно разширяване и подобряване на нормативната база за използването на производствените ресурси и разходи, а така също и за преодоляването на някои несъвършенства в системата на планиране дейността на спомагателните и функционални поделения. Към реализирането на тези задачи се съсредоточават сега и усилията на партийните и стопанските ръководства, на специалистите. Ценна помощ в това направление ще окаже и Икономическият център, изграден към градския комитет на Партията.

Организираният с активното участие на членовете на същия и провеждан сега обществен преглед за състоянието на използване на производствените мощности в градската промишленост, както и изследването от секция „Промишленост" по темата „Състояние на научно-техническото нормиране разходите за материали в промишлеността на гр. Варна и възможността за подобряване" ще има съществено значение в това направление.

Налице са всички условия и възможности посредством по-нататъшното утвърждаване и разширяване на проведения експеримент дейността на варненските предприятия по използването на икономическия механизъм на системата за стопанско ръководство да се издигне на по-високо равнище и непрекъснато да се усъвършенствува.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ НА СЕСИИТЕ И В ИЗПЪЛНИТЕЛНИТЕ КОМИТЕТИ НА НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ

ЖЕЛЯЗКО КОЛЕВ

Конституцията на НРБ утвърждава Партията като ръководна сила в обществото и държавата. „Колкото по-пълно се осъществява ръководната роля на Партията — изтъква др. Т. Живков, — толкова по-успешно се изгражда социалистическото общество"[1]. На тази цел е подчинена дейността на партийните групи, които се изграждат на сесиите на народните съвети и в изпълнителните комитети.

Комунистите съветници, посредством които Партията ръководи дейността на окръжните, градските, районните и селските народни съвети, представляват 62,5 на сто от състава на тези изборни органи. Ако тяхната дейност в народните съвети и на сесиите е организирана и целенасочена, обективните условия за изява на субективните възможности за ефективно функциониране на съветите са многократно по-големи. В изпълнителните комитети на съветите има 7845 комунисти. Партийното ръководство на тези комунисти съдържа неизчерпаеми резерви за подобряване работата на народните съвети. Така стои въпросът и с комунистите в постоянните комисии при окръжните, градските, районните и селските народни съвети. Ако тези държавно-политически дейци, осъществяващи своите функции на обществени начала, са организирани в партийни групи, щяха много по-резултатно да изпълняват конкретните си задачи в съветите, отколкото сега. Големият брой на комунистите в народните съвети и техните органи и голямата отговорност, която носят за работата им, поставят настойчиво пред партийните органи и организации от окръжен, градски, районен и селски мащаб въпроса за практическата реализация на чл. 58 и 59 от Устава на Партията.

За ефективно изпълнение на решенията и директивите на Партията и Правителството наред с първичните организации при народните съвети могат да се създават партийни групи и извън тях — на сесиите и в изпълкомите, при условие, че в тях има не по-малко от трима комунисти. Това ще рече, че комунистите, членуващи в партийните организации по месторабота, в качеството си на окръжни, градски или общински съветници могат едновременно да членуват и в партийната група, образувана, когато съветът се свиква на сесия. В партийната група към изпълнителния комитет на народния съвет влизат само комунистите, членове на съответния комитет, независимо в коя партийна организация членуват. Партийните групи от сесиите или от изпълкомите се занимават с най-важните въпроси изключително от компетентността на

[1] Т. Живков. Избрани съчинения, Партиздат, 1971, т. 5, стр. 260.

Digitized by Google

съответния съвет или изпълком. Според Устава на Партията те имат задача всестранно да засилват влиянието на Партията, да провеждат нейната политика сред безпартийните, да укрепват партийната и държавната дисциплина, да се борят против бюрократизма, да проверяват изпълнението на партийните и правителствените директиви. Както се вижда, задачите на партийните групи на сесиите и в изпълкомите на народните съвети са много важни. Те осигуряват координация и единство в дейността на комунистите в съответните органи, повишават тяхната отговорност и активност при изпълнение на задълженията им, съдействуват на партийните комитети за правилния подбор, разпределение и възпитание на кадрите. Макар и незначителен, опитът у нас потвърждава необходимостта от изграждането на партийни групи на съвременния етап от развитието на социалното управление.

Извършената проверка през тази година от отдел „Административен" на ЦК на БКП показва, че партийни групи на сесиите на окръжни народни съвети има изградени само в Силистра и Габрово и в някои общински народни съвети. Макар да нямат голям собствен опит, още сега е очевидна ефективността на партийните групи в сесиите и на мерките, предприети за подобряване на тяхната дейност. Окръжните комитети на Партията във Враца и Хасково също са на път да изградят групи към сесиите на окръжните народни съвети.

Незадоволителна е инициативността за формиране на партийни групи към сесиите на общинските народни съвети. Такива съобразно Устава и Инструкцията на ЦК на Партията за работата на партийните групи са изградени в общините на Силистренски окръг и отчасти на Габровски окръг. Окръжният комитет на Партията в Силистра е насочил работниците от отдел „Военно-административен" да наблюдават, да изясняват задачите и да активизират дейността на партийните групи към сесиите на народните съвети. Отношението на комитета се мотивира и от постановките на Устава, и от неговото собствено убеждение за огромния политически ефект от дейността на партийните групи за изпълнението на най-важните задачи.

Засега грижите на партийните органи по места към партийните групи в изпълнителните комитети на народните съвети са много повече от тези към групите на сесиите. От март т. г. партийни групи към изпълнителните комитети функционират в Пловдивски, Силистренски, Варненски, Ловешки, Габровски и Врачански окръг. Те осъществяват своята дейност под ръководството на съответните окръжни партийни комитети. Най-активни са групите в Силистренски и Пловдивски окръг. Но и в останалите е очевиден стремежът да водят редовен организационен живот, като се занимават с основните въпроси от дейността на съответния окръжен народен съвет. По-осезателна е тяхната помощ при реализацията на задачите.

Към изпълкомите на общинските народни съвети в Силистренски и Ловешки окръг също има партийни групи. Такива са изградени и в градските народни съвети в окръжните градове Перник, Варна, Велико Търново, Ловеч, Силистра, Габрово, както и към градските съвети на Сопот, Брезово, Провадия, Джебел, Крумовград, Тутракан, Дулово и други. Окръжните, градските и общинските партийни комитети имат положителни оценки за работата на партийните групи в изпълнителните комитети на градските и селските общински народни съвети. Те са доказателство за тяхната полезна дейност, за необходимостта им като неизползван резерв за по-нататъшното усъвършенствуване на партийната и държавната работа в системата от органи на държавната власт.

Преодолява се практическото подценяване на партийните групи на сесиите и в изпълнителните комитети на народните съвети като орга-

Digitized by Google

низационни звена, посредством които се осъществява ленинският принцип за политическо ръководство чрез комунистите, избрани в органите за социално управление. Според инструкцията партийните групи могат, когато намерят за необходимо, да обсъждат предварително дневния ред на заседанията на сесиите и на изпълкома и на въпросите от принципен характер, включени в техните проекторешения. Така формулираната дейност на групите открива възможност на комунистите от тях да участвуват реално в определянето на направленията и съдържанието на най-важната дейност на народния съвет и на изпълкома. Засега тези големи възможности не се използват пълноценно. Ръководните партийни дейци от окръжен, градски, районен и общински мащаб, макар да разбират, че народният съвет и комунистите съветници, съответно съставът на изпълкома и комунистите в него не са еднозначни величини, защото те членуват в различни партийни организации, нерядко неправилно ги отъждествяват и не изграждат с тях партийни групи.

Нито малкият опит, нито правото за самостоятелно решение могат да освободят партийните ръководители от отговорност да изграждат и да изпълват със съдържание предвидените от Устава групи като политически ядра на ръководните държавни органи.

Инициативата за изграждането на такива групи извън състава на партийните организации принадлежи преди всичко на съответните комитети и техните органи, наблюдаващи дейността на съветите. За това е достатъчно да има не по-малко от трима партийни членове. За правилната организация на своята текуща работа партийната група избира секретар на събрание с явно гласуване. Секретарят ръководи събранията и отговаря за тяхното протичане. На тях се обсъждат практически мерки за изпълнението на задачите, поставени пред народния съвет или неговия изпълком. Посредством тях партийните органи наблюдават както цялостната работа на групите, така и активността на отделните комунисти.

Секретарите и партийните групи на сесиите на съветите и в изпълкомите са подотчетни на съответните партийни комитети. Комунистите, членуващи в тях, съгласно чл. 59 от Устава са длъжни да изпълняват решенията на партийния комитет и да се ръководят от тях. В този смисъл те осъществяват на практика решенията на партийния комитет, отнасящи се до сесията на народния съвет и определят въпросите, които ще се обсъждат на нея. Вземат отношение по въпросите на плана за социално-културното развитие на окръга или общината, произнасят се върху стила и методите на съвета и на изпълкома, на постоянните комисии и на ръководния състав от звената на апарата, по поръчения на избирателите, за помощта на общинските народни съвети, за решаването на потребностите и интересите на населението и по други важни нужди на трудещите се. Както се вижда, партийната група на сесията на народния съвет обсъжда въпроси, които издигат извънредно много нейното значение.

Партийната група към изпълкома на съвета се занимава не само с въпросите, които той разглежда. Стилът и методите на работа на членовете на изпълкома е нейна съществена задача. Тя може в другарска атмосфера, с партийни средства и методи да посочи недостатъците на комунистите в изпълкома и да препоръча мерки за отстраняването им. С това тя оказва полезна помощ на неговата и на апарата дейност.

Постоянните комисии в народните съвети играят нарастваща роля с управленческите си функции. Имайки предвид значението на тяхната дейност, струва ни се, че е целесъобразно нормите на Устава, които разглеждаме, да се разпространят и върху постоянните комисии, и при тях, ако има нужда, да се изграждат партийни групи.

Digitized by Google

Обстоятелството, че партийните групи в народните съвети са още рядко явление, а на много места не водят редовен организационен живот, говори за наличието, от една страна, на елементи за подценяване ролята на комунистите съветници, а от друга — за надценяване способностите на административното ръководство в лицето на изпълкома. Малък е броят на партийните комитети, които са експериментирали и оценили полезния ефект на тези партийни групи. Вън от тях на сегашния етап комунистите съветници и членове на изпълкомите са лишени от възможността организирано, с партийни средства и методи да усъвършенстват функциите на съветите. Институтът на партийните групи ще създаде допълнителни организационни задължения на партийните комитети за тяхното ръководство. Но този допълнителен „товар" фактически ще „разтовари" комитетите и техните бюра от редица въпроси, които могат да бъдат предоставени на партийните групи. Те ще освободят бюрата на окръжните, градските, районните и общинските партийни комитети от някои остатъци на изместване и дублиране дейността на съветите.

Партийните групи към сесиите на народните съвети и изпълкомите са израз на вътрешнопартийната демокрация и са нужни организационни звена. Те са неизползван резерв за мобилизиране на отговорните дейци от съветите, за издигане равнището на управленческите функции, за усъвършенстване стила и методите на кадрите от системата на народните съвети на съвременния етап.

Окръжните, градските, районните и общинските партийни комитети осъществяват политическо ръководство върху народните съвети и посредством комунистите съветници, организирани в партийни групи на сесиите и в изпълнителните комитети. Партията осъществява своята ръководна роля посредством комунистите. Групите обогатяват формите за осъществяване на това ръководство на сесиите и в изпълкомите. Те са фактор партийно-политическото ръководство да се проявява чрез всички комунисти, които носят и ще носят отговорността пред Партията за управлението на сложните социални процеси в обществото.

Digitized by Google

СЕЛСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ

В Програмата на Партията е записано: „...мрежата от професионални културни институти, от читалища, културни домове, *библиотеки* (к. м.) да се разшири и да се разпредели така, че да обхване цялата територия на страната и всички слоеве на населението"[1].

Програмата поставя на преден план най-важното — да не остане група от населението ни без библиотечно обслужване, т. е. книгата да стигне до всеки жител на нашата страна.

Сега в селата вършат своята народополезна обществена работа с книгата 6150 библиотеки със 17 240 000 тома литература. През миналата година те са раздали на своите 1 177 000 читатели 12 470 000 книги. Главният дял от тази пропагандна, общообразователна и възпитателна дейност принадлежи на читалищните библиотеки, които са основни библиотеки в селата. Сега в страната има 3623 селски читалищни библиотеки с 13 112 808 т. книжен фонд. На тях се падат 9 926 637 тома раздадена литература на 808 321 редовни читатели. Без съмнение това е огромна и на широк фронт преди всичко идеологическа и културно-възпитателна работа с книгата, която благодарение гъстата мрежа на читалищните библиотеки стига и до най-отдалечените краища на родината ни.

За нашия народ читалищата са национална гордост. От 1968 г. с разпореждане № 70 на Министерския съвет те преминаха под ръководството на Комитета за изкуство и култура. Това откри перспективи за подобряване ръководството им, внесе в него елементи на научност, координация и по-голяма ефективност. Голям стимул за укрепването и по-нататъшното подобряване на работата на читалищните библиотеки е и Постановление № 2 от 20. I. 1970 г., според което се утвърждават основни положения за организиране на единна библиотечна система в Народна република България. С координирането на библиотечната работа се създават възможности да се концентрират силите и средствата, за да укрепват библиотеките в степенувана последователност съобразно мястото им в системата и значението им за обслужване на населението. Като съчетава териториалния и отрасловия принцип при изграждането на системата на библиотеките, постановлението разграничава звената за универсално и профилирано обслужване на читателите, запазвайки другия не по-маловажен принцип — взаимното сътрудничество между библиотеките независимо от техния вид и ведомствена принадлежност. В този нормативен акт за пръв път се регламентира статутът на съветите за изкуство и култура като органи за ръководство и координация на библиотечното дело в окръзите. Към окръжните съвети за изкуство и култура се изградиха „библиотечни секции" с представители на ведомствата и организациите, които имат библиотечни мрежи. В общините все повече се разширява работата с библиотечните съвети и активи.

Читалищните библиотеки в селата постепенно стават най-близки помощници на агронома, механизатора, бригадира, учителя, лекаря, пропагандиста, на цялата техническа и друга интелигенция на село, водят целенасочена пропаганда на науката, техниката и челния опит в областта на селското стопанство. В границите на общината те действуват като обща организационна библиотечна единица с общ план за работа. По което е по-важно според принципите на междубиблиотечното заемане, и най-малката библиотека може да достави на своите читатели по определен ред необходимата им литература за научноизследователска или производствена работа от по-големите библиотеки в системата, като при нужда поръчката може да се изпълни дори от националната библиотека „Кирил и Методий", или от съответната централна специализирана библиотека.

Почти 39 на сто от населението в селата на Русенски окръг са редовни читатели. Читалищните библиотеки и особено тези в средищните села на аграрно-промишлените комплекси и общините са картотекирали всички специалисти — агрономи, лекари, инженери, учители, обществено-политически работници и др. По-активните библиотекари от селата Бабово, Сливо поле, Тръстеник, Ценово, Новград, Кацелово, Кошов, Щръклево своевременно ги информират за постъпилите книги и периодични издания по тяхната специалност. С методическата помощ на окръжната библиотека сега се осъществява идеята — към

[1] Програма на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1971, стр. 90.

Digitized by Google

центровете на АПК читалищните библиотеки да поддържат сводни каталози на селскостопанската литература, с което се разширява чувствително кръгът на задоволяване читателското търсене в областта на селското стопанство.

Успешно работят селските читалищни библиотеки в Русенски окръг и по комунистическото, патриотичното и интернационалното възпитание на населението. Много от културно-масовите мероприятия се съпровождат с прожекции на документални филми, изложби на книги.

Полезна пропаганда с книгата вършат читалищните библиотеки в окръзите със специфични условия, като Шуменски, Разградски, Търговищки, Кърджалийски. Библиотеките в селата Климент, Трем, Изгрев и др. в Шуменски окръг се ползват с авторитет пред партийните комитети и местните обществено-политически организации. Те са средища за атеистично, нравствено и естетическо възпитание на младежите. За това говорят не само данните за раздадената обществено-политическа литература, но и тематиката на организираните културно-масови мероприятия — „Образът на строителя на социалистическото общество в съвременната българска литература", „Защо не трябва да вярвам в бога", „Вечер на политзатворника". За 90-годишнината от рождението на Георги Димитров организирали 5 читателски конференции, 8 обсъждания на книги, 14 колективни четения, 10 литературни игри.

Не са малко селските читалищни библиотеки в Пловдивски окръг, които служат като база за партийната просвета сред населението. Общинският комитет на Партията в Искра е привлякъл библиотекарката Магда Милева за пропагандистка. Тя води на отчет читателите, обхванати в системата на политическата просвета, и по тематичните планове ги снабдява с необходимата литература, поддържа тематична картотека за пленумите на Централния и окръжния комитет на Партията, подрежда витрини с книги, нагледни материали. Съгласува библиотечната работа с партийната просвета и библиотекарката в Царацово — Иванка Динкова. Тя е секретар на териториалната партийна организация и следи какво, как и колко четат комунистите, подпомага ги в подбора на литературата.

Месецът на обществено-политическата литература в Софийски окръг послужи за активизиране на библиотеките. В организираната окръжна конференция „Буржоазните отживелици и борбата с тях" широко участвували и библиотеките по общини и села: предлагали препоръчителни списъци и литература по темата, организирали местни конференции. В помощ на партийната просвета комплектуват и разпространяват подходяща литература библиотеките в Долна баня, Бодрово, Литаково и много други. Читалищните библиотеки в Бистрица, Долни Лозен и др. също подпомагат учебните звена на Партията, Отечествения фронт и ДКМС, като дават справки, подготвят препоръчителни библиографски списъци на литература.

Продължаващите миграционни процеси в някои райони на страната обаче се отразяват върху дейността на библиотеките. Библиотечната дейност в малките селски селища по необходимост и естествено ще намалява, докато се премине към филиали или някои от подвижните форми на обслужване от централната общинска библиотека — библиотечни пунктове, книгоразнасяне, библиобуси — според възможностите и специфичните особености на конкретните случаи. Важното е грижата на окръжните и общинските съвети за изкуство и култура за задоволяване културните потребности на местното население, включително и библиотечното обслужване, да не отслабват, дори обратно — да се повишават.

През 1945 година у нас са издадени 1357 заглавия, а през 1972 г. — 3978 в 41 434 188 екземпляра тираж. Подобно на Горки в наше време Алберто Моравия застана решително в защита на книгата срещу песимистичните прогнози на някои западни футуролози. Според него книгата ще продължава да устоява на натиска на по-новите средства за масова комуникация (телевизия, кино), ще запази своето влияние между другото и поради това, че има свой специфичен периметър, че „образът е храна за окото, а книгата — храна на ума." Подобни мисли изказват и други именити представители на литературата и изкуството в света.

Гладът за литература в страната продължава да е голям и особено това се отнася за районите, отдалечени от големите градове, където по редица обективни причини (миграция на местната интелигенция, наследено от миналото по верски и други причини и все още непреодоляно докрай невежество сред известни етнически групи от населението, недостатъчна материална база и пр.) културата настъпва със значително по-бавни темпове. При недостатъчните тиражи на художествената и селскостопанската литература и при нарасналото търсене от частния покупател все по-очевидна става необходимостта от централно снабдяване на общообразователните библиотеки — и на първо място селските — с библиотечно обработени и специално подбрани книги (библиотечен колектор). Това задължение продължава да стои пред Комитета за печата, респективно пред ДО „Книгоразпространение и търговия с книжарски стоки".

За да се поддържат пълноценни, актуални и оперативни книжни фондове, налага се да се подобри и снабдяването на библиотеките в страната с книги и периодични издания, отговарящи на икономическия профил на района, културните и другите нужди на местното население. Все още са малко книгите на селскостопанска тематика и особено книги, съобразени с новите задачи на кооперативните стопанства и аграрно-промишлените комплекси. Очевидно клоновете на Печатни произведения в ок-

Digitized by Google

ръзите следва по-правилно да разпределят поне наличните заглавия. От друга страна, селските читалищни библиотеки периодически да прочистват книжните си сбирки от морално и физически остаряла литература, която задръства много лавици и пречи на нормалната работа с книгата.

Важно условие за пълноценна дейност на селските читалищни библиотеки е редовното им финансиране от окръжните съвети за изкуство и култура, ТКЗС и други стопански предприятия. Отпускането на необходимите средства трябва да става ритмично и съобразно с нуждите, като за основа служат утвърдените от Министерството на финансите нормативи.

Не е решен напълно проблемът за поцялостно обхващане в библиотечното обслужване населението от крайградските селища. Както е известно, част от това население живее на село, а работи в градовете. Поради тази двойственост на своето битово, професионално и социално положение тази категория трудещи се често не може да бъде обхваната нито от селските, нито от заводските или учрежденските библиотеки по месторабота. Защото след завършване на работното време тези трудещи се бързат да вземат влакове и автобуси, за да се приберат в къщи. А по времето, когато пристигат в селата си, са достатъчно уморени, за да потърсят библиотеката или пък тя е вече затворена. В много случаи тази трудност се преодолява чрез книгоносене по домовете. За целта се използват и комсомолци активисти.

Новите изисквания предполагат също промени в стила и методите на работа с читателите, особено с младежите и децата — умело, умно и тактично ръководене на четенето им, по-висока ефективност на труда на библиотечните работници — ефективност, която се мери не толкова със сухите цифри на отчетите и статистиката, колкото с онези, макар и бавни, едва забележими положителни промени в бита, поведението, морала и културата на младежите и децата, над които библиотекарите, като работници на идеологическия и културния фронт, са поели мълчалив, но високо отговорен духовен патронаж. Това пък поставя въпроса за подбора и квалификацията на библиотечните кадри в селата, за моралните и материалните стимули, които биха задържали на тези места действително способни, подготвени в професията си, културни и инициативни библиотекари, за утвърждаване на библиотечната професия като благородна и отговорна професия.

Не са малко читалищните библиотеки в селата, които могат да служат за пример на градивна, възпитателна работа с младите. Добре работи с младежите, със селскостопанските и други специалисти библиотекарката Василка Шопова в село Марково, Пловдивски окръг. Тя води на списък младежите и следи какво четат, информира ги за новите книги. От всичко 120 младежи в селото 105 са читатели. Миналата година за тях е организирала викторини — „Пред 90-годишнината на Георги Димитров" и „Познавате ли живота и дейността на Георги Димитров", четири литературни вечери, два рецитала, читателска конференция „Образът на Георги Димитров в художествената литература". Интерес е предизвикал у учениците комсомолци разговорът на тема „Дейността на петимата от РМС в младежкото революционно движение и участието на РМС във въоръжената борба". За подготовка на участниците в разговора са изнесени беседи и прочетени части от книгите „Материали по история на младежкото революционно движение", „Младежкото революционно движение в Пловдив и Пловдивския край", „Димитровски комсомол" и „РМС във въоръжената борба". Учениците търсели по въпросника литература и справки от библиотеката.

Библиотекарката работи и с 58 специалисти, учители и служители. Интересни са наблюденията на В. Шопова за ефективността на някои от формите на библиотечната пропаганда. Така изложените 26 книги на тематичната витрина „1300 години българска държава" за кратко време били ползвани от 91 читатели; 39-те книги от витрината, подредена по случай 90-годишнината на Георги Димитров, били обект на вниманието на 119 читатели —. витрината имала надпис „Учи се от Димитров, той е светъл пример за теб; за него ти ще узнаеш от книгите, които разказват за героичния му живот". Подобни резултати са били отчетени и от витрините „Младежта обвинява империализма", „Пред XII конгрес на Комсомола" и др.

Заслужава внимание и опитът на библиотеката при читалище „Съзнание" — с. Пъртенец. През 1972 година там са били подредени 31 витрини, от които 14 постоянни. Библиотекарката Гергана Димитрова е раздала за прочит 13 117 книги. Този резултат се дължи освен на личните ѝ качества и на нейните организаторски способности — за нея общественото начало не е фикция, а стил и метод на работа. Тя е обучила 12 книгоносци, поддържа подвижна библиотека в детската градина, има добри връзки с общинските комитети на Партията и Отечествения фронт.

Посочените и много други примери налагат извода: необходими са най-разнообразни форми за разкриване съдържанието на книжното имущество пред читателите. От решаващо значение при пропагандната работа е актуалността на темата — предстоящо чествуване на лице или събитие, политически и други акции, нашумели въпроси от международен и вътрешен характер. Тематичните картотеки, витрини и изложби на книги се ползват особено много от пропагандистите. Обществените сътрудници на библиотеките създават допълнителни възможности за разширяване обема на работа, за подобряване социалния състав на читателите, за намиране точния адрес на всяка книга — изобщо за повишаване интереса към библиотеката и нейното литературно богатство.

Digitized by Google

За обслужването на местните специалисти, механизаторите, кооператорите, обществено-политическите работници, учащите се ще се разраства и организира по-добре справочно библиографската работа — обслужването със справки и информация за книги и статии от периодичния печат, подпомагащи производствената и обществената дейност на тези хора, съдействуващи за обогатяване на художествената им култура.

За да се отговори на читателските нужди и предпочитания и се отстранят своевременно недостатъците при библиотечното обслужване на населението, много допринася общественото начало в работата на селските библиотеки, разширяването кръга на активистите (библиотечни съвети, книгоносци, консултанти и пр.), въвеждането отчитане на библиотечната дейност пред събрания на читателите в края на годината. Привличането на местната интелигенция в актива на библиотеките подобрява съдържанието и качеството на културно-масовите инициативи на библиотеките.

Резултатна съвместна работа между читалищната библиотека и обществените организации има в селата Караджалово и Избегли. В Караджалово връзките на библиотекарката Златка Янкова със секретарите на комсомолските дружества допринесли за увеличаване броя на читателите младежи (от 125 младежи 95 са станали читатели на библиотеката). Всеки от тях през миналата година прочел средно по 18 книги. В Избегли приели план за съвместна работа на библиотеката с Комсомола. 119 младежи станали редовни читатели. Библиотеката подпомага читателските групи на Отечественния фронт. С младите комунисти пък била обсъдена книгата на Камен Калчев „Разминаване".

С отзивчив библиотечен актив работи библиотекарката Иванка Манджукова в с. Ръжево Конаре, която ползва услугите на 15 книгоносци и отделно други младежи за събиране на книги от закъснели читатели. Главно на редовното попълване на книжния фонд с нови книги (през 1972 г. в библиотеката са постъпили 986 нови книги), на обществения актив от книгоносци и др. приятели на библиотеката по трудови колективи, учреждения и домове и на разнообразието на културно-масовите инициативи (вкл. и 18 групи за колективни четения сред незаети в производството стари или с недобро здраве хора) се дължи рязкото увеличаване на броя на читателите от 731 през 1971 год (прочели 8775 книги) на 916 за 1972 год. (прочели 13 117 книги).

Постепенното преминаване към петдневна работна седмица е голяма придобивка за трудовите хора в нашата страна. То същевременно поставя нови, отговорни задачи пред библиотеките и другите културно-просветни институти за осигуряване пълноценен отдих и правилно оползотворяване на свободното време на трудещите се. Очевидно ще се наложи такава организация на работата и такова разпределение на работното време през останалите дни на седмицата, че да стане възможно обслужването с книги и периодични издания поне през единия от двата почивни дни (за предпочитане съботния) в определени часове. С увеличаване щатните бройки в селските читалищни библиотеки (засега там обикновено има само един библиотекар или секретар-библиотекар, задължен да работи половин ден в библиотеката) ще може да се уреди — ако практиката покаже, че това е наистина целесъобразно — непрекъснато дежурство и през двата почивни дни (вероятно пак в рамките на два-три часа).

В духа и изискванията на Програмата на Партията средствата и институтите за масова информация, пропаганда и разпространение на художествени ценности, в това число печатът, книгите, библиотеките ще заемат все по-значително място в духовния живот на трудещите се в селата, във формирането на културния и моралния облик на новия човек, в структурата на свободното време и в идеологическата борба, ще се утвърждават като основни средства за разпространяване на духовни блага и за масово-политическо въздействие.

Digitized by Google

АНТИКОМУНИСТИЧЕСКАТА СЪЩНОСТ НА МАОИСТКАТА ПОЛИТИКА

ТОДОР ГАНЧЕВ

Преди половин век В. И. Ленин разкри и предупреди, че дребнобуржоазната неустойчивост и неспособност към издържани и стабилни действия могат да погубят всяко пролетарско революционно движение, което не води борба против тях. Обстановката в Китай, политиката на сегашното пекинско ръководство напълно потвърждават правилността и на тези Ленинови думи. Политиката на маоизма носи пагубни резултати за революционното движение и за загоеванията на китайския народ, насочена е против интересите на международното комунистическо и работническо движение, против прогресивните сили в света. По същество това е открит антикомунистически курс, който ползва единствено класовия враг на революционните сили — светогния империализъм. Именно поради това истинските революционери не могат да бъдат пасивни или неутрални, а смятат за свой дълг да разобличават маоизма, да противодействуват енергично на неговите възгледи и действия.

Ако преди десетина години някои смятаха, че отклонението на китайското ръководство от марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм е само по отделни проблеми, и то за кратко време, то днес самото поведение на маоистите потвърждава, че се касае за пълно и окончателно отстъпление от революционната позиция, за едно цялостно ревизиране на теорията и практиката, за отстъпление от марксизма-ленинизма, от всички класово-партийни принципи.

Своя досегашен курс китайското ръководство разработи в условията на дребнобуржоазната стихия, заливаща страната и до голяма степен въздействуваща върху теорията и практиката на Комунистическата партия. Поради това маоистките възгледи представляват истински конгломерат от дребнобуржоазни възгледи, сред които доминира буржоазният национализъм, прикрит с ултрареволюционни фрази, предназначени да измамят широките народни маси и да ги „убедят", че маоистките атаки срещу основите на комунизма били усъвършенствуване и развитие на марксизма-ленинизма. А практиката на китайското ръководство се свежда до подменяване на диктатурата на пролетариата с военнобюрократична диктатура, ликвидиране на марксистко-ленинската партия и разправа с нейните кадри, пренебрегване на общовалидните и изпитани закономерности на строителството на социализма, провеждане на курс към разкол в редовете на комунистическото движение, на открита враждебност към СССР и другите социалистически страни, великоханския шовинизъм и национализъм. И на теория, и на практика маоизмът е класово предателство и обслужва враговете на комунизма, независимо каква мантия са навлекли.

КАКВО СТАВА В КИТАЙ

Изминаха около четири години от т. н. Девети конгрес на Китайската комунистическа партия. По същество този конгрес постави основите на нова, маоистка политическа организация, от чиито редове бяха изхвърлени всички изявили се или потенциални противници на ревизионистическия курс, като не малко от тях бяха и физически репресирани. Новата организация бе изградена в крещящо противоречие с ленинските изисквания за революционна пролетарска партия. Всички ленини органи, както и делегатите на самия конгрес, бяха назначени. Тези органи не са обтърсвани от

Digitized by Google

устава да провеждат редовно пленуми или отчетно-изборни конференции. Поради това за четиригодишния период са проведени само няколко пленума на ЦК, последният от които — през септември 1971 година. Политбюро на Китайската комунистическа партия практически е лишено от възможност да работи като колективен орган, тъй като от първоначалния му състав от 25 души сега в политическия живот на страната участвуват само 12 души, а постоянният комитет на Политбюро е сведен само до двама души — Мао Цзе-дун и Чжоу Ен-лай.

Както е известно, дори това разположение на кадрите, което бе извършено на Деветия конгрес на ККП, скоро се оказа неприемливо за Мао Цзе-дун. Лин Бяо — човекът, който изигра такава голяма роля за извършването на „културната революция", за репресирането на кадрите и изграждане на маоистката партия, заради което и официално бе провъзгласен за найверния ученик и тълкувател на мислите на Мао Цзе-дун, за негов наследник, изчезна безвъзвратно от китайския политически живот още през лятото на 1971 година. Досега няма никакво официално китайско известие за съдбата му освен неотдавнашното съобщение, че делото за разкриване на неговите престъпления още не е приключено. Китайският печат, без да споменава изрично неговото име, води системна кампания за развенчаване на Лин Бяо. На него и другите отстранени по същото време партийни, държавни и военни дейци се приписват най-тежки престъпления — предателство, контрареволюционност, ревизионизъм, опит за държавен преврат и т. н.

Ликвидирани бяха и социалистическите органи на държавата в Китай. Още по време на „културната революция" по пътя на назначаването отгоре бяха създадени така наречените „революционни комитети". Те нито се избират, нито се отчитат пред народа, нито могат да бъдат отзовани от трудещите се. Формирането им чрез т. н. „консултации с народа" фактически става от горестоящата бюрокрация. Върховните държавни органи са ликвидирани от дълги години. Нито Държавният съвет, нито Общокитайското събрание на народните представители се събират на заседание. Още през 1970 година бе оповестено решение на ЦК на ККП за свикване сесия на Общокитайското събрание, но и до днес тя не е проведена. Скоро ще стане десетилетие, откак републиката няма председател. Въпреки отстраняването на Лин Бяо и други висши военни армията продължава да играе голяма роля в живота на страната. Наистина в печата започнаха да се появяват статии, че „Партията командува пушката", но голяма част от апарата на Партията, на революционните комитети, включително и ключови места в дипломатическия корпус все още се заемат от кадрови военни. Така например 69 от всичко 86-те секретари на провинциални партийни комитети са офицери.

По време на „културната революция" бяха разпуснати профсъюзите, Комсомолът и другите обществени организации, обвинени, че се били превърнали в гнезда на контрареволюционната дейност на „председателя Лю Шао-ци". Разбира се, това не означава, че маоистите смятат да управляват без такива организации. Фактите напоследък потвърждават, че причината за тогавашното разпускане на Комсомола и профсъюзите е желанието на китайското ръководство да изгради съвършено нови обществено-политически организации, които безпрекословно да се подчиняват на указанията „отгоре" и да бъдат проводници на маоистката политика. Сега в Китай се провеждат провинциални профсъюзни и комсомолски конференции и се избират съответни органи. По този повод китайският печат предупреждава, че профсъюзите и Комсомолът трябвало да се подчиняват на Партията, да се ръководят от идеите на Мао Цзе-дун, да водят борба против линията на Лю Шао-ци.

Китайският печат продължава остро да критикува Лю Шао-ци, да го обвинява за сериозните икономически неуспехи, за проповядване на икономизъм, за преклонение пред капиталистическия принцип за печалбата, за това, че неговата линия щяла да доведе до реставрация на буржоазния строй. Но опитите на маоистското ръководство по време на „културната революция" да открие някакъв „нов" ефикасен път за развитие на икономиката, да замени принципите на социалистическото разпределение с военен комунизъм явно не дадоха резултати. Промишленото развитие изостана далеч от потребностите и темповете му са значително по-ниски, отколкото в другите социалистически страни. Поради това китайското ръководство се бои да съобщи данни за икономиката, като се задоволява само с по няколко откъслечни цифри. Селското стопанство преживява три последователни тежки години. По официални китайски данни производството на зърнени храни през 1972 г. бе с около 10 млн. тона по-малко от 1971 година. А населението на страната продължава да расте бързо, въпреки че се вземат някои мерки за намаляване на раждаемостта. Поради всичко това маоистите са принудени да внасят големи количества зърнени храни и да заплащат за тях с и без това оскъдната твърда валута. Но това рязко ограничава възможността на страната да си достави машини и съоръжения за развитие на икономиката. Трябва да се има предвид и обстоятелството, че китайското ръководство непрекъснато увеличава вноса на стратегически материали и съоръжения за военната промишленост, което още повече се отразява върху състоянието на икономиката. Тежко бреме за страната е и милитаризацията, свързана с непроизводителното изразходване на колосални средства (военните разходи на КНР достигат до около една трета от целия бюджет).

Пагубно се отразява върху китайската икономика отказът на маоистите да развиват икономически връзки и сътрудничество със социалистическите страни и преориентацията на външната търговия на КНР

Digitized by Google

към капиталистическия свят: така делът на социалистическите страни във външнотърговския стокооборот на КНР спадна от 68 на сто през 1959 г. на около 20 на сто в последните години. Същевременно делът на капиталистическите страни нарасна от 25 на сто на 60 на сто. При това капиталистическите страни, особено Япония, нямат интерес КНР бързо да се индустриализира и й продават преди всичко потребителски стоки, химикали за селското стопанство и съоръжения за добивната промишленост.

Големите провали в икономиката по време на „културната революция“, ниските темпове на развитие, огромните военни разходи са сериозна спирачка за подобряване жизненото равнище на народа. В страната и досега съществува купонна система за разпределение на зърнените храни и мазнините, а в редица провинции и на месото. Номиналната заплата на работниците от дълги години не е повишавана и е около 50 юана месечно за старите работници и около 30 юана за работниците и служителите, постъпили на работа през последните години.

Китайската пропаганда прави големи усилия да докаже, че за всички икономически неуспехи вина имали „предателите и ревизонистите“ от рода на Лю Шао-ци, а едновременно тя упорито премълчава, че и по това време, през и след „културната революция“ от 1966 г. политиката на страната във всички области се определяше от Мао Цзе-дун.

Следователно вътре в Китай целият този период беше **период на развитие на противоречиви процеси, на маневри на маоистите** в социално-икономическата и политическата област за заздравяване на създадения режим, на **преднамерено заплетени тактически комбинации,** чиято цел беше да прикрият истинския характер на властта с помощта на частични външни промени.

Видимо обаче китайските ръководители сами стигнаха до извода, че само с оправдания и прехвърляне на вината работата няма да се оправи. Още повече, че сериозните вътрешни затруднения опасно препятстват техните хегемонистични домогвания на международната арена. С това може да се обясни обстоятелството, че в последно време те отделят голямо внимание на лустросването на своя режим, на създаването на впечатление, че всичко се оправя, че се слага ред в страната, за което ги подпомага и най-реакционният буржоазен печат от всички страни.

Преди всичко известни усилия се правят, за да се създаде впечатление, че се ограничава култът към Мао Цзе-дун. Силно са намалени портретите с неговия образ, а китайските дипломати започнаха да се появяват без задължителната през последните години значка с образа на Мао. По същото време започнаха да излизат от забвението някои от репресираните по времето на „културната революция“ дейци. Особено показателно е появяването на публични места на бившия генерален секретар на ККП Дън Сяо-пин, който по време на „културната революция“ бе жестоко осмиван, репресиран и отстранен от Политбюро и ЦК на ККП. Явно маоисткото ръководство се нуждае от опита и способностите на тези кадри, които безотговорно бяха отстранени. Сега, след като ги прекара през мелницата на репресиите, то се надява, че ще ги превърне в послушни изпълнители на своята воля и същевременно ще стимулира и други отговорни дейци „да си направят самокритика“, „да признаят грешките си“ и да станат проводници на маоистката политика.

Но това ни най-малко не означава, че те се връщат на проверените в практиката на световната социалистическа система марксистко-ленински принципи и закономерности на изграждането на новото общество. Истинската цел на китайского ръководство е да засили своя тил, да укрепи позициите си вътре в страната, за да може с още по-голямо усърдие да провежда своя шовинистически и антисъветски курс, да се утвърждава на международната арена като лидер на разкола и да осъществи хегемонистическите си домогвания.

Като разгроми предишната Китайска комунистическа партия в хода на „културната революция“ и открито се опря на армията, групата на Мао Цзе-дун стесни политическите си възможности, тъй като армията поради своя характер не може в продължение на дълго време да изпълнява функциите на единствен общонационален механизъм за управление на страната. **На маоистите е крайно необходима масова политическа организация, която да пронизва всички клетки на обществото, всички държавни и обществени организации.**

Такава политическа организация те виждат и създават в лицето на възстановяваната **„нова“ ККП.** Тя се изгражда **върху идейно-теоретичните и организационните основи на маоизма** и се третира от групировката на Мао Цзе-дун като **оръдие на личната власт.** Основните положения в политическата партийна програма, оповестена на IX конгрес на ККП, са: вътре в страната — борба за „тържеството на идеите на Мао Цзе-дун“, на външнополитическата арена — борба против КПСС и другите марксистко-ленински партии, против СССР и социалистическата общност.

Следователно събитията, които стават сега в Китай, не изменят същността на маоизма като отстъпление от комунизма, а засягат само фасадата, целят да представят КНР като една преуспяваща и самоуверена страна, решаваща успешно всички свои проблеми. А зад тази фасада продължава да се шири култът към Мао Цзе-дун, а с него и борбата за власт, жестоката разправа с всички, които отхвърлят маоисткия авантюризъм, продължава отстъплението от марксизма-ленинизма, което подкопава позициите и завоеванията на социализма.

Digitized by Google

С КОГО ВРАЖДУВА И С КОГО СЪТРУДНИЧИ ПЕКИН

Най-добре разкрива истинското лице на маоистите тяхната външна политика. Още повече, че отдавна е изоставена практиката на самоизолация на китайского ръководство, когато по много въпроси беше трудно да се узнае истинската позиция на Пекин и трябваше да се правят догадки и предположения.

Но широкото излизане на КНР на международната арена се придружаваше и се придружава от **още по-голяма ожесточеност на враждебния на социализма политически курс на пекинските ръководители.** Злобната пропаганда на маоистите по повод вътрешната и външната политика на КПСС и съветската държава се съчетава с активна политическа и дипломатическа дейност против социалистическата общност.

Ако трябва с едно изречение да се характеризира същината на външнополитическия курс, провеждан от китайските ръководители, това е: **стремеж по всеки международен проблем с всички средства да се нанесе възможната по-голяма вреда на СССР, да се накърнят интересите на социалистическата общност, да се противодействува на линията на международното комунистическо движение.**

Външната политика на Китайската народна република вече предизвиква все по-голям интерес. Бързо расте броят на държавите, които поддържат нормални отношения с КНР. Благодарение на голямата подкрепа, оказана ѝ от социалистическите страни и редица други държави, тя зае своето законно място в ООН и други международни организации. В Пекин бяха на официални визити американският президент Никсън, японският министър-председател Танака и много други държавни ръководители, министри и др. Но всичко това китайского ръководство използва преди всичко и главно, за да засилва антисъветския курс, да отстоява хегемонистичните си цели.

Смъкнало се на позициите на великоханския шовинизъм, китайского ръководство гледа на СССР и другите социалистическ. страни като на главно препятствие за постигане на своите цели. Поради това то разработи и „свои" теоретически схеми за оправдаване на своята антисоциалистическа и особено антисъветска политика и разгърна комплекс от мерки.

Изходна позиция на външнополитическия курс на маоизма е безобразното оклеветяване на обществения и държавния строй и миролюбивата външна политика на Съветския съюз. Китайските ръководители заимствуваха от арсенала на империалистическите идеолози лозата за „двете суперсили" и я пригодиха към своя национализъм, като я доведоха до абсурдното си твърдение, че „социалимпериализмът" (т. е. Съветският съюз, както се изразяват в Пекин), „бил по-опасен и по-коварен от стария империализъм". И тъй като Мао Цзе-дун някога е казал, че на всеки етап трябва да се определя кой е главният и кой е второстепенният враг и да се нанасят удари върху главния враг, теоретическата основа на антисъветизма на китайского ръководство е готова: то водело антисъветска политика, за да защити и оглави „малките и средните държави", които са застрашени от „хегемонизма на суперсилите". В Пекин маоистите просто произволно слагат в една т. н. от тях „междинна зона" редица социалистически страни и болшинството капиталистически държави.

Прави впечатление, че напоследък китайского ръководство отново засили рязко антисъветската кампания. В КНР непрекъснато се пише за „заплахата от север" и се измислят клевети за „съветски военни приготовления", въпреки ясните и многобройни декларации на съветските ръководители, опровергаващи тези измислици.

Приказките на китайските ръководители за „съветска заплаха" са явно лицемерни. Това се потвърждава и от упоритото нежелание на Пекин да приеме съветского предложение за подписване на договор, чрез който двете страни да се откажат от употреба на всякаква сила, включително конвенционално, ракетно и ядрено оръжие, една против друга. Такова предложение СССР направи още на 15 януари 1971 г., но и досега Китай не е отговорил. Същевременно нови и нови китайски войски се изпращат на север, в цялата страна се изграждат противоатомни скривалища, които демонстративно се показват на западни журналисти като реално доказателство, че Китай се готви за война със СССР, създава се военна психоза сред населението, което усилено бива обучавано във военно дело.

Китайските ръководители препятствуват развитието и на икономическите връзки със СССР, които стават все по-ограничени. Поради китайските териториални претенции срещу СССР все още няма напредък и в преговорите по граничните въпроси, които двете страни водят от няколко години.

Докато в Пекин си раздират гърлата, за да убедят света, че Съветският съюз застрашавал Китай, тонът към империалистическия свят е рязко променен: никакви критики не се отправят срещу империалистическата политика на западноевропейските държави или Япония и дори за най-тежките престъпления на американския империализъм се пише рязко и много „внимателно". Естествено, това доведе до значителни подобрения в отношенията между КНР и съответните капиталистически страни. В това не би имало нищо лошо, ако то се използва за укрепването на световния мир, за заздравяване позициите на прогресивните сили. Но маоистите се стремят към тъкмо обратните резултати. Така например те ускориха процеса на нормализиране отношенията с Япония, като си затварят очите пред активизиране на милитаристичните кръгове в тази страна и техните военни приготовления и оценяват положително дори присъствието на американски войски на японска територия, жандарм срещу националноосвободителното движение на народи-

Digitized by Google

те от този район на света. Добре известна е голямата настойчивост, с която китайските ръководители поощряват японските милитаристи да предявяват териториални претенции към Съветския съюз. Вероятно в Пекин разчитат, че японските монополи ще им се отблагодарят, като подкрепят техните претенции за съветски територии.

Още по-красноречиво доказателство е и бързото развитие на китайско-американските отношения през последната година. В стремежа си на всяка цена да укрепят връзките си със САЩ китайските ръководители отстъпиха от такъв принципиален за тях въпрос, какъвто бе категоричната им линия срещу империалистическата политика на „два Китая": КНР и САЩ си размениха политически представителства, истински посолства, които само за прикритие бяха наречени „мисии за свързка" и сега Вашингтон е единствената столица в света, където се веят знамената на две китайски представителства — на тайванската администрация и на КНР. Китайските ръководители не се поколебаха да назначат за ръководител на своето политическо представителство в САЩ един член на ЦК на КП, досегашният посланик в Париж и бивш генерал от армията Хуан Чжен, въпреки че официално САЩ продължават да признават чанкайшистите за законно правителство на цял Китай — т. е. и на континента. Причините за този завой на китайското ръководство са толкова прозрачни, че дори американският в. „Ню Йорк таймс" ги сочи така: „Без съмнение Пекин се надява, че при евентуален конфликт със СССР съществуването на преки дипломатически връзки с Вашингтон значително ще улесни преговорите за политическа подкрепа и материална помощ".

В ООН Пекин заимствува от САЩ методите, с които американският империализъм държа 20 години КНР извън вратите на организацията: китайската делегация упражни правото си на вето, за да осуети приемането на Бангладеш, въпреки че тя вече е призната от над 80 държави.

Китайските представители превърнаха органите на ООН в трибуна за най-долнопробни клевети срещу политиката на СССР. Те се заеха с неблагодарната роля да саботират свикването на световна конференция за разоръжаване и дори послужиха за прикритие на империалистите, които се аргументираха, че отказът на КНР да участвува прави невъзможно провеждането на конференцията. На последната сесия на ООН социалистическите държави внесоха резолюция за отказ от употреба на сила в международните отношения и за забрана на използването на ядрени оръжия за вечни времена. Делегатът на КНР се обяви против това предложение с фалшивия аргумент, че щяло да затрудни борбата на народите против империализма и колониализма. Естествено, това изопачаваше съветското предложение, което ни най-малко не засяга правото на народите да се борят за свобода и социален прогрес и е насочено тъкмо против агресорите и потисниците. Въпреки това китайската делегация гласува против него, и то подкрепена само от Португалия и Южноафриканската република.

Миналата есен общото събрание на ООН прие резолюция, с която призова Израел да се оттегли от окупираните арабски територии и потвърди, че признаването на правата на палестинските бежанци е необходим елемент на мира в Близкия изток. Китайската делегация заедно с делегацията на САЩ се въздържа при гласуването на тази резолюция под предлог, че не била достатъчно категорична. Но ако съпоставим този отказ да бъде осъдена политиката на Израел с подстрекателските изказвания на редица китайски ръководители в подкрепа на екстремизма и с клеветите срещу съветската политика в този район, с опитите да се забие клин в отношенията между арабските страни и СССР, стават съвършено ясни целите на маоизма: да се изолират арабските страни от истинските им приятели в лицето на СССР и другите социалистически държави. А това обективно ще подкопае политическите и военните позиции на арабския свят в борбата срещу империализма и ционизма. В самите арабски страни обаче все повече и по-вече са хората, които оценяват колко опасно е да бъде заменена реалната безкористна помощ, получавана от Съветския съюз и други социалистически страни, с псевдореволюционните фрази, щедро предлагани от Пекин. Дори ръководителят на ливанската маоистка партия, отвратен от линията на Пекин, разобличи политиката на китайските ръководители. Неотдавна той писа, че следенки линията на китайското ръководство, цялата дейност на ливанските маоисти е била насочена към това — да се нанася вреда на марксистко-ленинските партии, на политиката на Съветския съюз.

Едно от „откритията" на маоистката дипломация през последните години е безспорно „новата политика на КНР към Европа". За кратко време бяха установени дипломатически връзки с почти всички западноевропейски държави, които пекинската пропаганда ласкае като „важна антиимпериалистическа сила". В КНР се изсипа истински водопад от западноевропейски министри, бизнесмени, дипломати, депутати, журналисти и пр., включително 6 натовски министри на външните работи, посрещани от пекинските ръководители по най-сърдечен начин. При това особено внимание се отделя на отношенията с най-консервативните и реакционни кръгове в Западна Европа, като напр. западногерманските клерикали, английските тори, антикомунистическите диктаторски режими и пр.

Голямата активност на китайското ръководство по отношение на Европа има една основна цел: да се провалят усилията на социалистическите страни за укрепване мира и сигурността, да се разпали огнище на напрежение на континента. Преследвайки тази цел, в Пекин не пропускат случай да се нахвърлят върху всичко, което предприема СССР в Европа. Договорът между СССР и ГФР бе нарекъл от китайската пропаганда „предателство" към интересите на съветския и германския народ. Китай

Digitized by Google

е решително против провеждане на съвещание за сигурност и сътрудничество в Европа, тъй като то щяло да доведе до „отслабване на Запада пред съветската заплаха“ и щяло да донесе „само мнимо намаляване на напрежението“. С нескривана злоба в Пекин атакуват усилията за намаляване на въоръжените сили в Централна Европа.

По същото време **маоистите проявяват голям интерес да се осъществят различните империалистически проекти за интеграция и за засилване военните приготовления.** Истински възторг в Пекин породи разширяването на Общия пазар. С одобрението на китайските ръководители се ползват плановете за политическо и военно интегриране на Западна Европа с антисъветска и проатлантическа ориентация, усилено лансирани напоследък от западноевропейската монополистическа върхушка. За причините на тази позиция пише откровено консервативният в. „Дейли телеграф“: „Именно в Пекин, където Западна Европа се третира като предмостие срещу Русия, могат да се открият най-горещите привърженици на Европейската икономическа общност“.

В Пекин открито се застъпват за укрепването на НАТО, изказват загриженост, че може да бъде намален неговият военен потенциал, настояват американските войски да останат в Европа. Това породи умиление у такъв заклет антикомунист като Сулцбергер, който писа: „...Пекин явно подкрепя Североатлантическия пакт и гледа със задоволство на военните приготовления на САЩ в задния двор на СССР“.

Европейската политика на китайските ръководители допада напълно на враговете на мира, сродява ги едни с други. „Пекин желае всичко онова — писа неотдавна реакционният в. „Бонер рундшау“, — което и ние искаме: присъствието на американските войски в Европа; силен блок НАТО, все по-здраво интегриращ се европейска икономическа общност“.

Продължавайки своя хегемонистичен и антисъветски курс, **китайското ръководство напоследък се опитва да демонстрира диференциран подход към отделните социалистически страни и готовност да разшири връзките с редица от тях, стига те да престанат да критикуват маоизма и да заемат неутрална позиция към него.** Тази коварна тактика е не по-малко враждебна спрямо истинските интереси на социалистическите държави, отколкото откритите нападки. Защото тя цели да разкъса и изолира отделните социалистически държави една от друга и особено от Съветския съюз. И откъсвайки ги от общото семейство, **да ги въвлече в блатото на ревизионизма и национализма.**

Подобна тактика провеждат маоистите и в международното комунистическо движение. След като се убедиха, че създадените с финансовата помощ на Пекин разколнически групи никога няма да се превърнат във влиятелни партии и да увлекат след себе си значителни маси от трудещите се, китайските ръководители напоследък търсят контакти с някои комунистически партии, опитвайки се да ги отклонят от общата платформа, разработена на Московското съвещание през 1969 г., да ги тласнат на позицията на неутралитета по китайския въпрос, който те представят не като конфликт между маоизма и световното комунистическо движение, а като „спор между КПСС и ККП“.

Тази „гъвкавост“ на китайското ръководство не може обаче да скрие, че главното, решаващото в неговата политика си остава стремежът да се отслаби и разедини международното комунистическо движение, да се провалят съгласуваните действия на различните революционни отряди и особено да се нанесат вреди на главната сила на световния революционен процес — Съветския съюз, световната социалистическа общност.

Всъщност пряко или косвено **маоистите се опитват да отслабят международните позиции на социалистическите държави, да забият клин между тях, да разединят комунистическото движение и общия антиимпериалистически фронт.** Като се обединиха с най-реакционните сили в света, маоистите се противопоставиха на световното комунистическо движение, на неговата бойна антиимпериалистическа платформа, приета от Международното съвещание през 1969 г. в Москва. Като обявиха Съветския съюз и вървящите заедно с него братски страни за свой „най-голям враг“, те застанаха на страната на империалистическата реакция по основните въпроси на световната политика и непрекъснато помагат на нейните опити да оказва натиск върху социалистическите държави.

* * *

През изтеклите години се потвърди истината, че **активното противодействие на социалистическите страни и на марксистко-ленинските партии не само ограничава подривната разколническа дейност на Пекин и неутрализира многобройните негативни последствия от нея, но и поставя маоистите в положение на отбрана, заставя ги да отстъпват.** Постиженията на братските страни в социалистическото строителство и осъществяването на съгласувана външнополитическа линия все по-ярко и убедително демонстрират преимуществата на научния социализъм, по-успешно се противопоставят на теорията и практиката на маоизма.

Българските комунисти се гордеят, че **нашата Партия,** Партията на Димитър Благоев и Георги Димитров, винаги е била **непоколебимо вярна на марксизма-ленинизма и непримирима срещу всякакъв опортюнизъм,** че тя решително отхвърля лъжереволюционните теории на маоизма и осъжда неговата разколническа и антисъветска политика. Гордеем се, че **нашата Партия, нейният Централен комитет начело с другаря Тодор Живков, вярна на благоевско-димитровските си традиции, на марксизма-ленинизма, внася достоен принос за укрепване сплотеността на комунистите от цял свят, творчески прилага и развива марксизма-ленинизма, изпълнява с чест своя национален и интернационален дълг!**

Digitized by Google

НЕ САМО ТЯГАТА КАРА ВЛАКОВЕ

Между коловозите крачат гълъби — пъстри, напети и осторожни.

Наоколо се носи шум и трясък — маневристи надават със свирките си протяжни сигнали и размахват жълти байрачета: „Давай, давай, ст-о-о-оп". Високоговорители гърмят над цялото пространство и независимо от механичната сухота в човешкия глас се долавят топли, увещателни нотки:

— Закачи сега вагончето... Така, така...! Давай на трета линия...

— Гошо, защо не мръдна малко бе, давай по-надолу, давай...

Аз търся Никола Златанов, зная само номера на неговия дизел — 51—30.

• • •

Тридесет и една година зад ръчага на локомотива... Как се изнизват дните, месеците, годините, изтичат неусетно като пясъка, който се спуска по тръбата от тендера към колелетата. Колелетата го стриват на прах, вятърът го отвява от релсите и нито знак, нито следа... Само дето влакът се е придвижил някъде напред... Но и това не е малко. Люти зими, дълбоки преспи край Кумарица, гаровите помпи спуснали дълги ледени бради, бързи пролети — из дефилето цъфнали акации на ухания бели облаци, подай глава навън, топлият ароматен вятър ще те блъсне в ноздрите и ще те замае. Жарки юлски обеди — задух, огънят играе по лицето на помощника и пот като обилен дъжд се стича надолу по гърдите... Крайпътни полски тополи, близнати от топлите пламъци на есента. Хубави спокойни дни, дни трескави и ядовити, сватби и раждания, веселби и смърти... Отива си времето, бай Кольо, колко му е на човека един трудов живот — няколко мигновения, няколко удара на сърцето, няколко повески до Мездра, до Перник или до Пловдив, малко маневри на гара Подуяне и толкоз...

• • •

Когато Никола Златанов се появи пред вратата на железарската работилница на улица „Братя Миладинови", беше едва четиринадесетгодишен. Идваше направо от сиропиталището — беше без майка, а и баща му си отиде рано, бе инвалид от Балканската война. По едно време раната неочаквано оживя и се разлюти и човекът напусна децата си тихо и безшумно, защото времето го беше научило да стиска зъби и да мълчи, когато го боли...

И момчето, едро, набито и плещесто, стоеше на прага и гледаше как в дъното на работилницата светлее огнището, слушаше как стене мехът и долитат тъпи удари върху желязо, тъпи и звънки — когато чукът удари направо върху наковалнята.

Майсторът имаше набито око и от пръв поглед разбра, че това момче няма да си поръчва нито каруца, нито палешник, просто е гладно за работа и за хляб, и като прецени силата му, покани го да влезе:

— Ето ти чука, почвай, да те видя — рече му.

Първият удар — вьорсът се обади звънко и високо и ехото се утаяваше дълго из ъгловите паяжини, докато угасне. Това беше началото. Оттогава до ден днешен все труд и труд, все петли и будилници, все горчиво безсъние, от което клепките горят, работилници — железарски и шлосерски, депа и гари, коловози и пътища...

В края на четиридесет и четвърта младият машинист Никола Златанов возеше военни ешелони нататък към Пирот и Ниш и по-далече. На идната пролет върна момчетата назад, локомотивът целият пламтеше от червени знамена и вагоните пееха, защото войната беше свършила и момчетата се връщаха победители. Когато

Digitized by Google

преминаваха границата край Драгоман, той дръпна ръчката и машината изсвири толкова тържествуващо и викът еча толкова продължително, че сякаш остана в сърцето му за цял живот. Сетне почнаха големите строежи и нанагорнището дойде изведнъж, защото отвсякъде искаха цимент и въглища, тухли и дървен материал, а вагоните не достигаха, не можеше да се насмогне.

В онія години Никола Златанов стана комунист, беше един от първите, които започнаха извозването на тежкотоварни влакове по трудния и опасен профил от София за Мездра. От Зевино нагоре към Своге и Левище е все баир, вагоните се пат назад и е потребна сигурна ръка и тънък усет за машина, за време и за скорости. Една тежка крива опасваше Червената скала край Левище, измъкнеш ли се от кривата, веднага трябваше да хлъгнеш във влажния и хлъзгав тунел. В тунела колелетата буксуват, всичко се изпълва с дим като в лисича дупка и тогава давай обратно, набирай инерция и наново напред...

Бяха пратили една комисия от Министерството да проучи опита им и да окаже помощ, както се изразиха. И точно пред тази комисия неговите сменки Кирил Спасов и Васил Шесташки бяха закъсали край Червената скала и забавили движението по цялото дефиле. Златанов научи за това и го обхвана някаква яростна амбиция да докаже на себе си, на комисията и на света, че може, защото е потребно, че машината има неизползвана мощност, и всичко зависи от волята, от умението, от майсторството на човека. Защото още в онія години Никола Златанов обичаше да казва по събранията: „Началството трябва да знае, че не само тягата кара влаковете".

Хората стояха известно време мълчаливо зад гърба му, наблюдаваха всяко негово движение, но като приближиха до Червената скала, и започнаха да се обаждат със съвети:

— Давай сега на голям ръчаг...

— Пускай пясък, буксуваш...

— Ей тука вчера закъсахме с Шесташки...

Златанов, плувнал в пот, почернял като дявол, се обърна назад и само белите му зъби блеснаха в здрачината:

— Моля ви, ако някой се счита по-добър от мене, да заповяда — каза той тежко, — а забележки приемам в София, като се върнем...

Сетне помълча, загледан в стрелката на манометъра, и допълни със сдържана ирония:

— А пък Шесташки е закъсал, защото много сте го съветвали, затова е закъсал...

Другите вече не се обадиха. Товарът, разбира се, беше превозен успешно, имаше похвали и награди, и вестниците писаха за него и това беше приятно. В онія дни Никола Златанов се чувствуваше човек в силата си, изпита онова удовлетворение от труда, което граничеше с някаква самозабрава. Той обичаше да застане зад ръчага, да усеща как в пещта боботи огънят, как машината, топла и дишеща, жигсе цялата, как механизмите й работят на ритмични могъщи тласъци, и вагоните изхвърчат из дефилето, и семафорите светят насреща с големи зелени очи, и няма предел, и няма препятствие, което да не е подвластно на волята му. В онія години той се прибираше в къщи само за кратък отдих, денято и пътищата бяха целият му живот — обществените организации — партийната и профсъюзната — се нуждаеха от неговия опит и авторитет. Той беше двигателят на всяко ново начинание, началниците го търсеха за помощ и за съвет, срещи, заседания, събрания, повески и тази работа, която беше поетнала и времето, и мислите му, нямаше край.

Веднъж през една люта зима се беше подхлъзнал, падна от тендера върху релсите и си строши крака. Лежеше, притворил очи в бялата стая, сред белите завивки в непривичната тишина, трескав, неспокоен и пред погледа му все трептяха стрелките на манометъра, семафори сменяха своите цветове и сребърните нишки на релсите блестяха някъде напред къ жълтите кантончета, в безкрайните далечини.

Поправи се, извика го началникът, погледа го такъв отслабнал, поизбледнял и се замисли:

— Златанов — вдигна глава той, — да те направим деломайстор — имаме нужда от опитни хора... Или пък инструктор да вземем да те направим...

Предложението беше привлекателно, во някъде дълбоко в зениците на машиниста премина остро и горчиво пламъче:

— Най съм си добре на локомотива аз, другарю началник — рече той и добави, като се усмихна: — И смятам, че там съм най-полезен... За началници си има други хора...

И една сутрин помощникът му го завари наново горе на машината, край огъня...

Беше станал из естен, започнаха да му провеждат млади машинисти да ги обучава. Беше натрупал опит — неговата дисциплина, умението му и онова, което наричат усет към машината, бяха потребни на другите.

Пратиха му веднъж един млад машинист: „Златанов, беше казал началникът, или трябва да го направиш човек, или ще го изхвърлим, не върши, не възприема". Момчето се казваше Асен и не беше получавало цял месец заплата. Тримата сменни събираха пари да му услужат за обед, за вечеря. Златанов не обичаше много да говори, да наставлява, просто го викаше да му помага и в най-сложните работи, придаваше му машината безупречна и му я искаше такава, гледаше да го поучава повече с примера си, отколкото с приказки. Поработика така половин година и се раз-

Digitized by Google

делиха. Сега Асен служи на електрически локомотив, зърне ли отнякъде майстора си, дръпне ръчката на сирената за поздрав: „Много ти дължа аз на тебе, бай Кольо — казва, — цял живот не мога ти се отплати."

Колко млади хора поеха хляба си от ръцете на Никола Златанов, хвърчат сега с дизели и електровози по цялата мрежа, возят бързи влакове по всички направления и си спомнят с добра дума за стария майстор. А той се раздели отдавна с добрата си парна „лодка" — петнадесетгодишен труд ги беше свързвал, и я предаде на другия с овлажнели очи. Сега кара един малък маневрен дизел на гара Подуяне — Разпределителна. Преустрои се, овладя новата техника без мъчнотии и сътресения и наново е пъргенец, защитата с достоен труд високото си звание „Герой на социалистическия труд" и дава пример на всички останали.

Прекарах с него една смяна на машината, слушах кратките, лаконични нареждания на оператора по радиото и войнишките отговори на бай Кольо:

— Разбрано, давам на шестнайста линия... Чувам, минавам на „Байкал".

Гледах успокоените му уравновесени движения, едрите му ръце, които лежаха върху спирачния лост, и си мислех, че той върши тази уморителна и напрегната работа вече четири години, денонощно — в дъжд и сняг, в студ и жега, сигурно вече всичко му е омръзнало.

— Бай Кольо — попитах го накрая, — не ти ли донежа вече, надхвърляш петдесет и три години.

Той се обърна, погледна ме доверчиво и отвърна:

— Да ти кажа, службата ми се струва лека, макар че човек трябва да се озърта като гълъб на всички посоки, не знае откъде ще му дойде ударът... Тежи ми, като забележа някъде безредие, отпуснатост, безотговорност... Това ме трови... Аз и на министъра така казвам... Скоро ще се пенсионирам, добре че живея близо до гарата, като ми примъчнее, ще идвам тука, човек все с нещо може да бъде полезен...

Той замълча, потънал в някакви свои мисли. Наоколо гарата живееше своя шумен живот. Вагоните, меко тласнати, се спускаха от гърбицата и поемаха към различни коловози и към разни композиции. Машини в големи сандъци от пресен чам. Цистерни с химикали. Камиони. Цимент в огромни металически гърнета. Знаех, че някъде, към морето, към Дунава или към Пирина, на някоя гара, в някой град или село чакат тези товари, за да ги поемат и отпратят към други хора, че всичките тези мъже — тези тук, и другите, които очакват, имат също такива едри добри и уморени ръце като бай Кольо... и че тези прости и велики ръце са пазители здравата и сигурна арматура, която крепи нашия живот.

И ми беше хубаво да мисля за това.

Николай ТОДОРОВ

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО — ЧОВЕКЪТ

Книгата „Програмата на Партията — грижа за човека" от Колю Колев е още една красноречива илюстрация, още един възторжен разказ за социализма, за светлите перспективи на човека в социалистическото общество.

Десетият конгрес на Българската комунистическа партия заема особено място в историята и развитието на Партията — той прие и основния документ, първата марксистко-ленинска Програма на Партията в условията на победилия социализъм. Съдържанието на новата Програма на Партията, нейната сърцевина — това е грижата за човека. Посочвайки изключително важната роля и значение на Програмата в дейността на Партията, авторът използва историческия подход в развиването на поставената тема. Прилагайки сравнения, паралели между програмите и програмните документи на Партията в различните периоди на нейното развитие, той изтъква, че грижата за човека е червената нишка, пронизваща открай докрай всички нейни действия.

Първата програма на нашата партия, приета на Учредителния конгрес през 1891 г., оповести задачата на авангардията: „. . . да издига съзнателността на работническата класа и да я организира, за да освободи нашето общество от съвременното робство и да осъществи социалистическите наредби у нас" (стр. 5). Горното мото носи **встъпителната глава** на книгата, озаглавена **„Първият манифест на революцията"**. Само революционери от висока класа, пише авторът, можаха в края на 19 век в България да разберат, че бъдещето принадлежи на социализма. Със силни думи той характеризира приноса на Димитър Благоев за развитието на революционното движение в България, за създаването на Партията. Дядо бе първият икономист, философ, социолог, естет на работническата класа. „Колко пъти сме длъжни ние — възкликва К. Колев, — наричайки се следовници на Димитър Благоев, да го препрочитаме и да се учим на азбуката на революционното движение!" (стр. 13). По-нататък в книгата се проследява зараждането, развитието, осъзнаването на българската работническа класа, въмъкването ѝ в класовите битки, съзряването на революционните сили през Първата световна война, посочва се последователният хуманизъм — същност на партийната Програма, възглед и убеждение на всички дейци и членове на Партията.

Авторът се спира на победата на Великата октомврийска революция, ознаменувала нов етап в развитието на нашата партия, която започна да се превъоръжава с идеите на ленинизма. Още през 1919 г. Първият конгрес на БКП прие Програмна декларация, която за пръв път поставяше задачата работническата класа да завоюва политическата власт чрез въоръжено въстание. „Революционният пролетариат се бори днес... за установяване на диктатура на работническата класа, която единствено е в състояние да даде истинска свобода на трудещите се маси".

В борбата за постигането на тази найхуманна цел Партията премина през пламъците на първото антифашистко народно въстание от септември 1923 г., през непрестанни класови битки с буржоазията, през непримирима борба с всяко отклонение от марксизма-ленинизма. С победата на социалистическата революция на Девети септември 1944 г. задачите, поставени в Програмната декларация, бяха изпълнени. В 13-вековната история на България започна нова ера.

Колю Колев, Програмата на Партията —грижа за човека, Партиздат, 1972 г.

Digitized by Google

На своя Пети конгрес през 1948 г. под ръководството на Георги Димитров Партията разработи програмните задачи за прехода на нашата страна от капитализма към социализъм. За съвсем кратък исторически период българският народ преодоля огромни трудности, сломи съпротивата на класовия враг и създаде социалистическото общество. Априлският пленум на ЦК на БКП през 1956 г., който възстанови ленинските принципи на ръководство в нашия партиен, държавен и обществено-политически живот, постави правилна и плодотворна линия — широко разгръщане творческата инициатива и енергията на комунистите, на целия народ за завършване прехода към социализма. Нашата страна навлезе в нов период на социалистическото строителство — изграждане на развито социалистическо общество. Новата програма — дело на колективния ум на Партията, на нейния Централен комитет начело с другаря Тодор Живков, която бе приета на Десетия конгрес на БКП през 1971 г., е научен израз на потребностите на обществеиото развитие. С нейното осъществяване ще завърши построяването на зрелия социализъм и ще се създадат материални и духовни предпоставки за постепенния преход към комунизма.

Социализмът у нас победи окончателно и безвъзвратно. Създадена е солидна икономическа база, значително нарасна у нас научнотехническият потенциал. Непрекъснато намалява разликата между работническата класа, селяните кооператори и интелигенцията, между физическия и умствения труд. Непрекъснато се разширява икономическото, политическото и културното сътрудничество със Съветския съюз, както и участието на НРБ в развитието на социалистическата икономическа интеграция. Всичко това създава необходимите политически, икономически, социални и идеологически предпоставки за комплексно решаване на проблемите за издигане жизненото равнище на народа.

Авторът сполучливо предава цялата прелест на девиза на Партията: „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека". С много примери, убедително, защото това е „красноречието на фактите" той анализира системата от мероприятия, разработена в Програмата на Десетия конгрес за комплексно задоволяване нуждите на трудещите се, за постоянно издигане на жизненото и културното равнище на народа. Тази система обхваща повишаването на реалните доходи по пътя на увеличаването на работната заплата и разширяване фондовете на обществено потребление, както и намаляване цените на стоките за народно потребление и на услугите. В нея е включено и бързото издигане на общото равнище на народното потребление, решаването на жилищния въпрос, развитието на услугите, опазването на здравето и удължаване живота на човека, намаляването на работния ден, общото подобряване условията на живот и труд, за пълноценен отдих и почивка на всеки член на нашето общество.

Една значителна част от книгата е посветена на духовния живот на хората („Там, гдето знането живей!..."). Изтъква се, че нашата партия неотклонно се стреми едновременно с увеличаването на материалните блага да растат и духовните, защото зрелият социализъм е немислим без формирането на високоразвита система на духовен живот, за свободно проявление и развитие на творческите заложби на всеки труженик в социалистическото общество. Авторът подчертава, че грандиозността на целите е свързана с реализма на действията. Защото материалното и културното благосъстояние на народа може да има само една реална, трайна основа — богатствата, които той създава чрез непрекъснато усъвършенстуване и увеличаване на производството. В книгата се посочва, че главната цел на извършващата се у нас научно-техническа революция е такова могъщо развитие на производителните сили, което ще осигури добруването на хората. Изтъква се важната роля, която играят народностопанските планове, значението на новия икономически механизъм за развитието на народното стопанство.

* * *

Какво е Програмата на Партията за нашия народ:

— основен документ, който осветлява героичния, създателен целеустремен труд на народа;

— могъщо идеологическо оръжие, незаменимо средство за комунистическо възпитание на народа, за революционно творчество, съобразено с конкретните условия на всички етапи от нашето развитие;

— вълнуваща равносметка, прозрение в бъдещето, научно-обоснован план на движението ни напред, маяк на великото революционно дело, който ще изведе народа ни към подстъпите на комунизма.

Човек изпитва чувство на удовлетворение и гордост от дълбокия, съдържателен и действен хуманизъм, пронизващ всички дела на Партията, така добре показан и анализиран в страниците на книгата.

Зад кратките научни формулировки на Програмата авторът ни разкрива величавия лик на нашата родина — страна във възход, съвременна социалистическа държава, догонваща и изпреварваща високоразвити капиталистически държави в своя път към комунизма, водена и направлявана от Българската комунистическа партия. Ярко потвърждение на това са приетите изключително важни решения на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за последователното изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията за повишаване жизненото равнище на народа.

Любка ПИНЛЛОВА

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

С. СЛАВОВ — София: — **Кой следва да се занимае с партийното положение на комунист, отчислен от съответната първична организация, но в продължение на повече от 6 месеца след това не се е зачислил в друга и не проявява интерес да уреди партийното си членство?**

— В чл. 8 от Устава на БКП е записано: „Партийното положение на член на БКП, който не е платил членския си внос или не е посещавал събранията на първичната партийна организация в продължение на 3 месеца, се обсъжда на партийно събрание. Ако се установи, че комунистът фактически е прекъснал връзка с партийната организация, тя взема решение за отпадането му от Партията."

Това указание важи и за партийните членове, които са се отчислили, но в течение на повече от три месеца не са уредили зачисляването си в съответната първична организация. Например, ако такъв комунист не се яви в посочения тримесечен срок в комитета, където е била получена контролната му книжка, съгласно инструкцията на ЦК за отчета и движението на партийните членове тя се връща в партийния орган, откъдето е изпратена, за разглеждане на въпроса. Това се върши въпреки факта, че комунистът е бил отчислен както от партийната организация, така и от комитета, и че през това време те са престанали да носят отговорност за него. В случая се има предвид обстоятелството, че не е възможно друга първична организация и комитет, които нямат отношение към възникналия въпрос, да го разглеждат и да вземат отношение по него.

При положение, че партийният комитет сметне за ненужно първичната организация да се занимава с даден партиен член, редовно отчислен, но продължително време не уредил зачисляването си в друга организация, той може да направи проверка и да се произнесе. Поуката обаче такива въпроси да се разглеждат от съответните първични организаций е много по-голяма и затова по начало те ги решават, съответните комитети след това имат възможност да преценят и да утвърдят или не решенията на партийните организации

ИВАН НИКОЛОВ — София: — **При плащането на партиен членски внос вземат ли се предвид сумите, получени за изнасяне на лекции на семинари, съвещания и др?**

Кой трябва да изплати командировъчните суми на лектор — пътни и дневни — органът (предприятието, учреждението и пр.), който го е изпратил или поканил, или този, чийто служител е той?

— Първо, съгласно пункт 2 от инструкцията на ЦК на БКП за членския внос в Партията всички видове хонорари, включително и лекционните, се прибавят към дохода на комуниста; когато се изчислява членският му внос.

Второ, този който е изпратил или повикал лектора, той урежда въпроса за неговата командировка — пътни и дневни пари. Ако на командирования (повикания) е платено за изнесената лекция, дневни пари не му се предвиждат.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БКП — ОРГАНИЗАТОР НА ВСЕСТРАННИЯ ПОДЕМ В РАБОТАТА С МЛАДОТО ПОКОЛЕНИЕ (1967 — 1971)

Владимир Милютенко

Младият съветски учен Владимир Борисович Милютенко е написал тази книга като аспирант в Българската академия на обществените науки. Книгата, плод на тригодишното му задълбочено научно изследване на проблема не само по документите, но и в живата действителност, получи висока оценка. Вярна на заветите на Димитър Благоев и Георги Димитров, Българската комунистическа партия днес проявява истинска бащинска грижа за възмужаването и идейното каляване на ДКМС — нейният резерв и пръв помощник във всички дела. Авторът на настоящия труд разглежда въпроса за завоеванията на социализма у нас като най-важна предпоставка за по-нататъшното издигане ролята на младежта в обществения живот. По-нататък той проследява какво е отражението на социално-класовите изменения върху българската младеж, сочи новите черти на нейния цялостен облик. Централен въпрос, върху който авторът насочва вниманието, е партийното ръководство като залог за боеспособността на ДКМС, за укрепване на авторитета и неговото значение като пръв помощник и боен резерв на Партията. Обосновано е участието на младежта в научно-техническата революция като бойна програма на ДКМС, разкрива се новият характер на взаимоотношенията между ДКМС и държавните и обществените организации.

СССР

Справочник

Издателството на Българската комунистическа партия предлага на нашата научна политическа и културна общественост, на учащите се и широките читателски среди този първи по рода си у нас политико-икономически справочник (превод от руски) за историческия път и успехите на 15-те съветски социалистически републики. Обширните данни за всяка република са разработени по единна схема: общи сведения, население, столица, история, държавен и обществен строй, промишленост, селско стопанство, транспорт и съобщения, материално благосъстояние на трудещите се, образование, здравеопазване, наука и култура.

Книгата е свидетел за плодовете на ленинската национална политика, за разцвета на всяка от съветските републики, за равенството и братството между народите, освободени и разкрепостени от Великия октомври.

ТЪРСЕНЕ — ПРЕДЛАГАНЕ — ЦЕНИ

Златко Златев

Проблемът за търсенето, предлагането и цените и взаимодействието между тях е един от важните теоретически и практически проблеми на социалистическото общество през всички етапи от неговото развитие. Авторът на настоящия труд изяснява икономическите категории предлагане и търсене и закономерностите в техните връзки и взаимодействия, разкриващи се чрез действието и изискванията на икономическия закон за търсенето и предлагането. В книгата се разглеждат и категориите производство, потребност и потребление, както и връзките и взаимоотношенията между тях. Особено място е отделено на проблема за регулиране на съотношението между търсенето и предлагането и за установяването на оптимално съотношение между тях, като важно условие по-пълно да се проявява действието на основния икономически закон на социализма за непрестанното повишаване на жизненото равнище на народа.

* * *

Издателството на БКП пусна от печат и следните интересни книги: **„Навъсено утро“** — третата книга на трилогията **„Ходене по мъките“** от видния съветски писател **Алексей Толстой**, **„Човекът и неговото име“** — повести и разкази от **Ана Зегерс**, **„През Америка с отворени очи“** — импресии от **Петър Кожухаров**, **„Под небето на Франция“** от **Георги Константинов**, **„Пътят започва от Странджа“** — мемоари от **Никола Янев** и брошурите **„България и Европа“** от **Петър Кожухаров** и **„Чилийска пролет 1973“** от **Ивайла Вълкова**.

Digitized by Google

ДИМИТЪР БЛАГОЕВ

ПРОТИВ РЕВИЗИОНИЗМА

Сборник

В настоящия сборник на Института по история на БКП при ЦК на БКП (съставители Елена Евстатиева и Йорданка Долапчиева, под редакторството на Петър Цанев) са включени едни от най-значителните трудове на основоположника и вожда на българското революционно работническо движение Димитър Благоев, насочени срещу ревизионизма както в международен мащаб, така и срещу неговото проявление в България, в лицето на общоделството. Още с появяването на ревизионистките писания на Бернщайн и по-специално на книгата му „Предпоставките на социализма и задачите на социалната демокрация" Димитър Благоев подлага на сурова и безпощадна критика ревизионистките възгледи на Бернщайн. Поместената в сборника статия „Марксизъм и бернщайнианство" с която се прави преглед и критика на тази книга на Бернщайн, е образец на революционна марксистка критика на ревизионизма. В сборника са поместени най-важните статии на Д. Благоев срещу българските ревизионисти — общоделците: „Pro domo sua", Марксовото учение и др. Сакъзов (пак „pro domo sua")", „Социализъм или демократизъм", „Класова борба или общо дело", „Призраци или действителност" и др.

Книгата съдържа и статиите на Благоев „Същността на въпроса за партийния печат", „Около несъществуващия за нас въпрос" и др., насочени срещу центристките течения в българското социалистическо движение — анархо-либералите и прогресистите, — които съжителствуваха с ревизионизма и ратуваха за обединение с общоделците.

В статиите „Magister dixit", „Плеханов и Парвус", „Интернационалът и войната" и др., поместени също в сборника, Д. Благоев разобличи опортюнизма и социалшовинизма на „авторитетите" и „водещите" партии във Втория интернационал, които до войните се кълняха във вярност към марксизма, а когато започна Първата световна война, захвърлиха марксисткото знаме и се наредиха на страната на собствената буржоазия.

НАУЧНИ ТРУДОВЕ

на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП

(Серия „Философия, социология, научен комунизъм социална психология")

61

Шестдесет и първи том на „Научни трудове" съдържа следните студии: „Система и структура на противоречието в статика и динамика" от проф. Асен Кътов, „Мислене и кибернетика" от Неделчо Латев, „Относно същността и ролята на религията" от Величко Карачивиев, „Формиране и развитие на социално-класовата структура на българското село" от Желязко Петров, „Динамична относителност" от Никола Сертев, „Социалистическата психика и субектът на идеологическата работа" от Николай Данчев.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien shivot

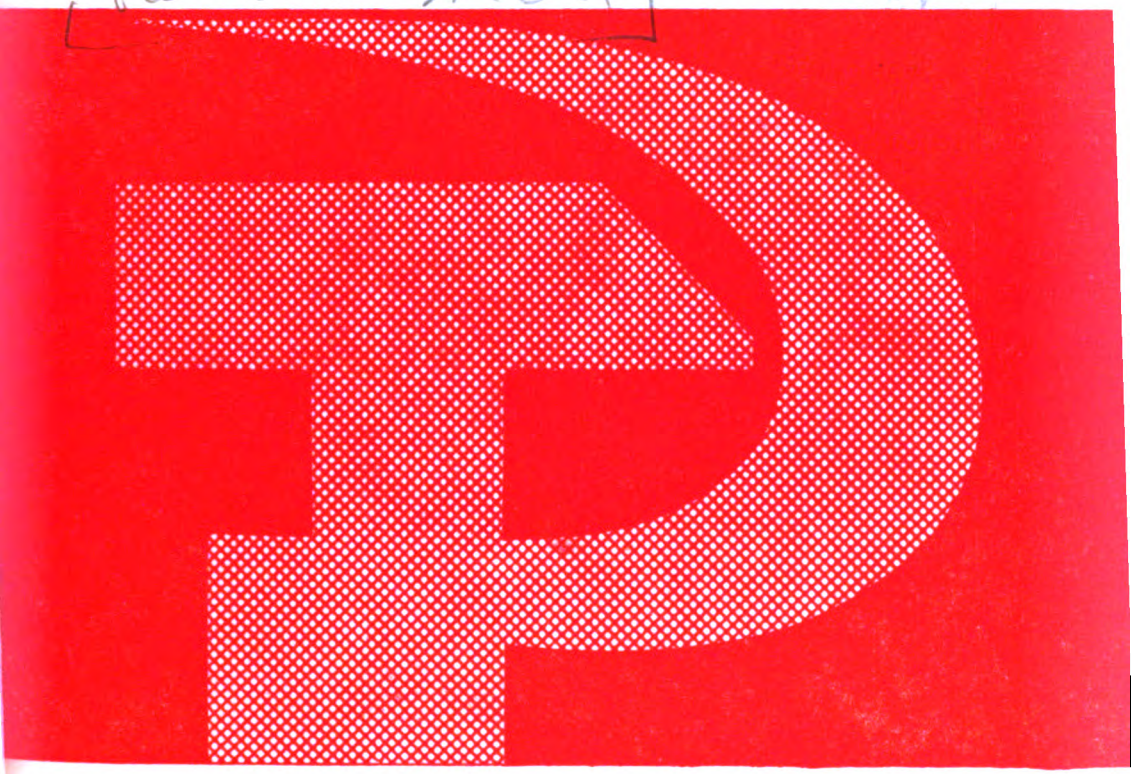

АРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1973 ГОДИНА 13

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 13
СЕПТЕМВРИ
1973

XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Тодор Живков — Революционният опит — оръжие на работническата класа 3

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

* — Разговор в районния комитет 14
Г. Цонков — Грижата за човека 24
* — Естетическото възпитание 32
И. Вълков — Икономическият анализ 34
В. Арабаджиев — Насрещните планове 41
* — Комунистите на село през есента 49
Н. Иванов — Авангардна роля и в извънработно време 54
* —Още по-ефективна масово-политическа работа . . . 61

Из опита на КПСС

* — Подготовката на решение за партийното събрание . . 65
В. Разторгуев — От личната инициатива към насрещния план на колектива 71

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ...

* — Програмно-целевият и комплексен подход 76

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

К. Шишкова — Организационният отдел 87

СЛОВОТО — ПЪЛКОВОДЕЦ НА ЧОВЕШКАТА СИЛА

П. Кандев — Правдивост в лекционната пропаганда 91

Digitized by Google

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2692. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. IX. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕВОЛЮЦИОННИЯТ ОПИТ — ОРЪЖИЕ НА РАБОТНИЧЕСКАТА КЛАСА

ИНТЕРВЮ НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ В СП. „ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА" ВЪВ ВРЪЗКА С 50-ГОДИШНИНАТА НА СЕПТЕМВРИЙСКОТО ВЪСТАНИЕ ОТ 1923 ГОДИНА

Първият секретар на ЦК на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков е отговорил на въпроси, зададени му от редакцията на сп. „Проблеми на мира и социализма". Въпросите и отговорите на др. Т. Живков ще бъдат поместени в септемврийския брой на списанието. Следва пълният им текст:

ВЪПРОС: На Вас, като ръководител на управляваща партия, без съмнение се налага да посвещавате своето време и мисли преди всичко на социалистическото строителство в България. В днешния разговор ние бихме искали да Ви помолим да се върнете към проблемите на социалистическата революция. Партия, която вече е на власт, очевидно може по-точно да прецени до каква степен са били правилни нейните решения и програмни документи, по-конкретно, доколко добра е била нейната подготовка в периода на борбата за власт, за решителната крачка в тази борба, за укрепване на победата на трудещите се и за строителството на новото общество. Изхождайки от това, а също така и от 50-годишнината на Септемврийското антифашистко въстание 1923 година в България, привлякло на времето вниманието на комунистите от целия свят и поуките от което бяха дълбоко анализирани от БКП и Коминтерна, ние бихме искали да Ви зададем няколко въпроса. Смятаме, че отговорите ще представляват интерес за читателите на нашето списание, тъй като опитът от революционната борба на всеки отред от световното комунистическо движение е общо достояние на това движение и едно от най-силните оръжия на работническата класа.

ОТГОВОР: Разрешете преди всичко да благодаря на редакцията на сп. „Проблеми на мира и социализма" за предоставената ми възможност.

Последователната интернационалистична политика изисква от всяка комунистическа партия да се съобразява с две обективни тенденции. Ед-

Digitized by Google

ната — на ускорена интернационализация на освободителните революционни процеси в съвременния свят, и другата тенденция — на по-голяма диференциация на конкретно-историческите условия на класовата борба в отделните страни.

Тези тенденции изискват от марксистко-ленинските партии с общи усилия да развиват творчески революционната теория, да споделят взаимно своя минал и съвременен революционен опит, с колективни усилия да оценяват преломните и най-важни събития в света и в живота на международното комунистическо движение, да водят борба срещу всякакви прояви да се противопоставят един на друг националният и интернационалният опит на комунистическите партии. Особено важна е обмяната на опит за исторически събития, които имат преломен характер и решаващо значение в развитието на комунистическите партии, в изковаването на тяхната марксистко-ленинска зрелост и в обогатяване формите и методите на класовата борба.

Такова събитие в историята на БКП е Септемврийското въстание на работниците и селяните през 1923 г. — първото антифашистко въстание в света, организирано от комунистическа партия.

ВЪПРОС: Първият ни въпрос е за партията от нов тип. Началото на XX век не случайно стана период на създаване на такива партии, започвайки от Ленинската болшевишка организация в Русия, възникнала през 1903 г. Това е неизбежният отговор на пролетариата на условията на класовата борба в епохата на империализма. Като анализираше причините за поражението на Септемврийското въстание, Г. Димитров поставяше на първо място това, че тогава БКП още не е била истинска партия от нов тип. Въз основа опита на БКП бихте ли разказали в какво се състоят грешките на БКП до Септемврийското въстание, в какво се прояви новото, което Партията постави и разработи в периода на непосредствена подготовка и извършване на въстанието?

ОТГОВОР: Прерастването на домонополистическия капитализъм в империализъм постави пред международното работническо движение задачи и проблеми, които изискваха по-нататъшно развитие на революционната марксистка теория, съществени изменения в тактиката, формите и методите на борба, т. е. — коренен поврат в неговото развитие и дейност. Болшевиките бяха първите и единствените, които дадоха верен отговор на новите, поставени от революционната практика на световния пролетариат въпроси и създадоха революционна марксистка партия, отговаряща на повелите на новата епоха. Сега ние отбелязваме 70-годишнината на Втория конгрес на РСДРП, от който и започва историята на Партията от нов ленински вид.

Трагедията на Втория интернационал беше не само и не толкова в неспособността на неговите ръководни партии да се издигнат на висотата на новите задачи, колкото във факта, че те изпаднаха под влияние на ревизионизма и отстъпиха от позициите на революционния марксизъм. Една от главните причини за това беше центристката концепция за търпимост към проявите на опортюнизма в пролетарската партия, страхът пред очистването на нейните редици от чужди на освободителното дело на пролетариата елементи, фетишизацията на „единството" на социалистическото движение, стремежът на всяка цена да бъдат обединени различните направления в него. Не случайно в годините, когато се създаваше Коминтернът и се изграждаха младите комунистически партии, великият Ленин писа, че пълният и безусловен разрив с опортюнизма е първото условие на истинския комунизъм.

Георги Димитров беше съвършено прав, като характеризира революционната Социалдемократическа партия (партията на тесните со-

Digitized by Google

циалисти) в България, създадена от Димитър Благоев, като близка и родствена на Болшевишката партия. Тя се отличаваше от партиите на Втория интернационал със своята вярност към идеите и принципите на марксизма, с предаността си към интересите на работническата класа и непримиримата си враждебност към буржоазията, с неизменното придържане към принципите на пролетарския интернационализъм и последователната борба против буржоазния национализъм и социалшовинизъм, против опортюнизма и ревизионизма. В борба против вътрешния и международния ревизионизъм тя защищаваше Марксовата теория за революцията и нейното основно съдържание — диктатурата на пролетариата.

Партията на българските революционни марксисти доведе борбата против опортюнизма в своите редове до нейния логически край. Още през 1903 година тя изгони из своите редове представителите на ревизионизма — българските бернщайнианци, общоделците. В борба с ръководството на Втория интернационал тя отстоя правото си на съществуване като самостоятелна революционно-пролетарска партия и не допусна връщането на опортюнистите в своите редове. През 1906 и 1908 г. Партията се очисти и от опортюнистическите групи на анархолибералите и „прогресистите".

Революционните качества на тесносоциалистическата партия се изявиха с пълна сила през периода на Първата световна империалистическа война. Тесните социалисти останаха на класово-пролетарски интернационалистически позиции и заедно с болшевиките и левите течения в международното работническо движение водеха борба против социалшовинизма, за създаване на нов революционен интернационал. Тесняците възторжено приветствуваха Октомврийската социалистическа революция и станаха пламенен защитник на първото в света пролетарско отечество.

Разбира се, нашата партия имаше и слабости и затова ние казваме, че тя не беше истинска партия от нов тип. Тези слабости се почувствуваха определено в края на Световната империалистическа война и в годините на следвоенната революционна криза, когато на дневен ред у нас беше поставена практическата задача за премахване на капитализма. Оставайки чужди на ленинската теория за империализма и за социалистическата революция, тесните социалисти продължаваха да разглеждат въпроса за пролетарската революция като реален и актуален само за работническата класа от развитите капиталистически страни. Това им попречи своевременно да доловят „подземните трусове" на надигащата се революция в своята собствена страна и да подготвят българската работническа класа за нейното успешно извършване. В резултат дойде известната пасивност на Партията по време на Войнишкото въстание през 1918 г., когато войнишките маси, повлияни от революционните събития в Русия и от пропагандата на тесните социалисти, се опитаха да превърнат империалистическата война в гражданска и да свалят властта на управляващата буржоазия и монархизма.

Ахилесовата пета на тесния социализъм беше селският въпрос. В периода до Октомврийската революция нашата партия не можа да разбере и да оцени решаващата роля на работническо-селския съюз за победата на социалистическата революция в една аграрна страна. Друга съществена слабост на Партията бяха елементите на догматизъм в теорията и практиката. На тесните социалисти липсваше онази гъвкавост в тактиката, която бе присъща на болшевиките и без която е невъзможна успешната революционна борба. Те бяха прави, като се придържаха неизменно към революционната тактика на непримирима класова борба, но грешаха, когато се обявиха по принцип против каквито

Digitized by Google

и да било компромиси. Всичко това пречеше на Партията да стане хегемон в борбата против реакцията и капитализма.

Тези слабости българските комунисти постепенно изживяваха след Октомври под неотразимото въздействие на ленинските идеи, в огъня на революционните борби на българския и на международния пролетариат.

През май 1919 г. партията на тесните социалисти се преименува в комунистическа и по същество прие нова програма, с която тръгна уверено по ленински път. Годините на следвоенната революционна криза бяха за БКП период на интензивно теоретическо превъоръжаване. Тя възприе ленинската теория за социалистическата революция и започна да преустройва цялостната си дейност съгласно нейните изисквания. Особено голямо значение за революционната ѝ борба имаше учението за работническо-селския съюз. Партията оцени правилно значението на ленинската тактика за единен фронт и лозунга за работническо-селско правителство, издигнати от Коминтерна, опита се да ги приложи творчески.

Превъоръжаването на БКП с идеите на ленинизма и превръщането ѝ в партия от нов, ленински вид беше труден, сложен процес. Нейният опит показа, че освен възприемането на ленинизма е нужна и способност за творческото му прилагане и използване като ръководство за действие при конкретните условия в България. А такова умение и практика БКП нямаше в необходимата степен. Поради това тя не винаги съумяваше да издигне подходящи тактически лозунги. Нашата партия не съумя например да си изработи правилно отношение към аграрната дребнобуржоазна партия — Българския земеделски народен съюз (БЗНС), който имаше голямо влияние сред трудещите се селяни и съвместно с който би могла да насочи удара против реакционната буржоазия. Тя разглеждаше тази партия като оръдие на селската буржоазия. Разединението между двете партии улесни реакционните сили, които на 9 юни 1923 г. извършиха военно-фашистки преврат, свалиха от власт правителството на БЗНС. Нещо повече. В този критичен момент, когато в редица райони на страната масите се дигнаха на борба, Централният комитет на БКП заяви, че Партията няма да участвува в борбата между градската и селската буржоазия.

Установяването на фашистка диктатура постави Партията в изключително трудни условия. Силите, извършили преврата, полагаха усилия да скрият фашистката си природа, действуваха под маската на демокрацията, представяха се за борци против селската стихия, за ред и законност. Фашизмът се стремеше да поддържа разединението на работниците и селяните, между комунистите и земеделците. Той се опита да приложи тактиката на последователно разгромяване на народните сили, стараеше се в дните на фашисткия преврат да създаде впечатление, че преследва БЗНС, но не и комунистите. След разгрома на земеделското движение обаче започна походът срещу Комунистическата партия.

Подпомогнат от Коминтерна, Централният комитет на БКП осъзна деветоюнската си грешка. Партията стана организатор на народния отпор срещу фашизма и ръководител на първото в света антифашистко въстание през Септември 1923 година.

У нас, в България, Септемврийското въстание се оценява като преломен момент в болшевизацията на Партията. Какво имаме предвид, когато говорим за това? Преди всичко — два основни момента.

Първият — БКП се изяви като висша форма на пролетарска организация, като революционен авангард на работническата класа. Септемврийската епопея е първият случай в нейната история, когато тя подготвя и ръководи едно въоръжено въстание, първият опит за приложение в революционната практика на новите ленински идейни оръжия и болшевишки опит, които беше усвоила след Октомври.

Digitized by Google

Вторият — БКП се изяви и утвърди като ръководител на широките народни маси, на всички демократични, антифашистки сили в страната. Съобразявайки се с обективните условия и със степента на съзнанието и готовността за борба на масите, тя издигна като непосредствена цел завземането на властта по революционен път, създаването на демократично работническо-селско правителство. Партията се обърна към Земеделския съюз, Социалдемократическата партия и други организации на трудещите се с предложение за изграждане на единен фронт против реакцията. Протегнатата от нея ръка бе приета от БЗНС и тя сключи съглашение с него за съвместна борба. Работническо-селският съюз беше най-голямото завоевание на Септември 1923 г. Той възникна и беше укрепен в общите боеве, в съвместно пролятата кръв на работници и селяни.

Септемврийското въстание въоръжи нашата партия с голям и неизмерно ценен опит. Най-същественият урок, който българската работническа класа извлече, е, че съществуването на партия от нов ленински тип е основното и решаващо условие за победоносна революционна борба. Нашият опит потвърди, че Партията на работническата класа може да ръководи масите само ако е въоръжена с марксистко-ленинската теория, ако умее да развива и прилага творчески ленинизма в конкретните условия в собствената си страна, като отчита национално-специфичните особености, традициите и опита на работническото движение. Тя е боеспособна, ако включва в своите редове най-съзнателните, най-активните и най-преданите представители на класата и е боеви, сплотен, дисциплиниран отред на единомишленици комунисти.

Ние добре разбрахме и никога след това не сме забравяли, че авангардът на класата сам не може да победи. За победата трябва да се завоюват масите, да се издигнат до съзнанието за необходимостта от революция, да се използват всички възможности за доближаване до трудещите се. Комунистическата партия неизбежно ще изостане в опашката на събитията, ако не е способна да използва всички форми на класова борба — легални и нелегални, мирни и не мирни, да ги смеля съобразно с различната обстановка.

В онези героични, трудни дни българските комунисти почувствуваха и още по-дълбоко осъзнаха какво означава международната солидарност в борбата на трудещите се. По този начин нашата история още един път потвърди значението за победата, закономерността бих казал, обективната необходимост на всяка от тези черти на Партията от нов тип, които бяха научно обосновани от В. И. Ленин.

ВЪПРОС: Вие обърнахте внимание на положителната страна на събитията от 1923 г. Тя се състои не само в това, че Септемврийското въстание е първото в историята антифашистко народно въстание — Партията можа да извлече поуки от станалото и да преустрои своята работа така, че впоследствие да завоюва големи успехи. Действително опитът от несполуките е не по-малко ценен от опита от победите. Но същевременно изпитанието чрез поражение е едно от най-суровите изпитания за революционната партия. То може да подкопае моралните сили на пролетариата и да извади от строя партийните кадри. Как смятате — от какво се определи способността на Партията да преодолее последиците от поражението и да продължи революционната борба?

ОТГОВОР: При претърпяно временно поражение, свързано с понасянето на тежки загуби, с разстройването на партийните редове и изваждането от строя на ценни кадри от много голямо, решаващо значение за Комунистическата партия е какви изводи ще направи тя за своя-

Digitized by Google

та бъдеща дейност. От поражението могат да се направят изводи, които да спомагат за отстраняване на слабите страни в стратегията и тактиката, за запазване верността на Комунистическата партия към нейните идеали, за съхраняване на кадрите и събиране силите за нови класови битки. От поражението обаче могат да се направят и капитулантски изводи, които да навредят на революционния характер на Партията, да разбият нейното единство и да нанесат огромни загуби на освободителната борба.

Добре известен е историческият спор между Плеханов и Ленин, различната оценка, която болшевиките и меншевиките дадоха на декемврийското въоръжено въстание през 1905 г. в Русия. В противовес на Плехановото капитулантско твърдение, че руският пролетариат не трябвало да взема оръжие в ръка, В. И. Ленин подчертаваше, че това е трябвало да стане по-решително и по-енергично — ценна поука за бъдещите боеве.

В остра и непримирима борба срещу опортюнистите ръководството на БКП в лицето на Васил Коларов и Георги Димитров направи задълбочен и самокритичен анализ така, както учи В. И. Ленин. Тяхното ръководно начало беше Комунистическата партия да защити своя революционен характер, цели и идеали, да не пада духом от поражението, да запази своите кадри и връзките си с масите, да не губи вяра в бъдещата победа. С този дух беше пронизано тяхното „Отворено писмо до работниците и селяните в България" от 27 октомври 1923 г. „Горе главите! . . . — писаха те. — Поражението ще ни научи как да победим! Въпреки всичко ще бъде работническо-селско правителство в България."

Комунистическата партия трябва да притежава способността да организира настъплението на масите при подем на революционното движение. Тя е длъжна да организира и отстъплението на революционните сили, временно претърпели поражение, при отлив в революционното движение, да умее да прилага и ленинската тактика за правилно отстъпление.

В условията на временна и частична стабилизация на капитализма БКП се стремеше да провежда ленинската линия на събиране на силите, на съчетаване на нелегалната с легалната работа, на нелегалните с легални форми на борба. Успоредно с преминаването на Партията и Комсомола в нелегалност бяха образувани масови легални класови организации като Независимите професионални съюзи, Работническата партия и Работническия младежки съюз. Създаден беше и легален партиен печат, който стана могъщо оръжие в борбата за масите, за укрепване на връзките с тях. Буржоазният парламент също беше използван за революционна агитация и пропаганда сред трудещите се. Съвсем определено мога да кажа, че революционният опит на БКП потвърждава правилността на ленинските указания: заставена да работи в дълбока нелегалност, Комунистическата партия трябва умело и гъвкаво да използва всички легални възможности, упорито и търпеливо да работи във всички масови организации.

В непримирима борба с носителите на десния опортюнизъм, догматизма и сектантството БКП остана непоколебимо вярна на марксизма-ленинизма, на интересите на пролетариата. Дадените скъпи жертви не отидоха напразно. Септемврийското въстание през 1923 година беше „българската 1905 година", оная богата съкровищница с положителни и отрицателни поуки, които, правилно разбрани и използвани от Партията, допринесоха за извоюването на историческата народна победа на 9 септември 1944 година.

Digitized by Google

ВЪПРОС: Нашият следващ въпрос е свързан с един от коренните стратегически проблеми на революцията. Борбата против фашизма и монархията в България още от 1923 г. постоянно потвърждаваше общовалидната марксистко-ленинска истина, че работническата класа може да постигне победа само на основата на единния фронт на прогресивните сили, заедно с другите трудещи класи и демократични слоеве на обществото. Успехът на БКП в създаването и развитието на съюза на работническата класа и селячеството (това беше, както е известно, изключително важна задача, поставена от Георги Димитров въз основа поуките от въстанието) даде плодове в по-нататъшната борба на Партията за власт, включително партизанската война под знамето на Отечествения фронт, а и не само в борбата. Значението и необходимостта от този съюз се потвърждава и от работата на Партията в периода на социалистическото строителство. Достатъчно е да припомним факта, че България първа след СССР извърши кооперираме на селското стопанство, или да обърнем внимание на днешното сътрудничество на БКП и БЗНС. Изхождайки от опита на БКП, какво бихте казали за ролята на съюза на работниците и селяните, за формите и методите на работа сред селячеството и въвличането му в революционната борба, а след това — за приобщаването му към социалистическото преобразование на обществото?

ОТГОВОР: БКП възприе Лениновото учение за съюза на работническата класа с трудещите се селяни под въздействието на примера и опита на Великата октомврийска социалистическа революция. В своите основни документи Партията положи революционната стратегия на болшевиките и по такъв начин си изработи нова политика към селото. Септемврийското въстание изигра решаваща роля за осъществяването на нелекия преход на БКП от принципната към конкретно-творческата постановка на въпроса за селяните, за работническо-селския съюз.

Този подход на БКП намери израз и в новото отношение на Партията към БЗНС, към неговата демократична програма, към водената от самостоятелното правителство на БЗНС реформаторска политика, която беше прекъсната от военнофашисткия преврат. Българските комунисти се ориентираха към трайно, не само тактическо, но и стратегическо единодействие между БКП и БЗНС, изработиха платформа на бъдещото работническо-селско правителство, което трябваше да замени военнофашисткия режим на деветоюнците.

Септемврийското въстание, както неведнъж подчертаваше Г. Димитров, има незаменима заслуга за укрепване на антифашисткото единство на народа. То циментира работническо-селския боеви съюз като основа на това единство. Тъкмо поради това неуспехът на въстанието не доведе до трайна победа на фашизма у нас.

След поражението на въстанието БКП превърна в своя партийна политика защитата и развитието на септемврийската линия на сплотяване на демократичните и прогресивните сили и преди всичко за укрепване на работническо-селския курс, който тя изработи след историческите решения на Седмия конгрес на Коминтерна, беше по-нататъшно развитие и усъвършенстване на септемврийската политика за широко сплотяване на антифашистките сили. Отчитайки новите условия през 30-те години — национални и международни, БКП обнови и разшири своята демократична платформа, като записа в нея още по-разгърнато демократически искания. По такъв начин бяха създадени благоприятни предпоставки за разширяване и на социалната база на антифашисткия народнофронтовски съюз. В годините на Втората световна война БКП разви по-нататък тактиката на единния и народния фронт.

Digitized by Google

Нейната отечественофронтовска програма се превърна в могъщ фактор за обединението на най-широките народни маси срещу фашизма.

Боевият работническо-селски съюз беше гръбнакът на Отечествения фронт, главната класова сила на Деветосептемврийската социалистическа революция от 1944 г., която победи при решаващата помощ на Съветската армия освободителка.

Когато даваме оценка на изминатия път, на стратегията и тактиката на нашата партия, трябва да подчертаем нейния класов подход към различните социални групи на село. Още в периода на нелегалната борба Партията имаше дълбоки корени и огромно влияние и в нашето село, беше изградила широка мрежа от селски партийни и комсомолски организации. Тя беше главната политическа партия не само за работническата класа, но и за бедните селяни. Идеите на комунизма и притегателният пример на съветския колхозен строй бяха залегнали в съзнанието на българските трудови селяни. Борейки се против селската буржоазия, Партията разширяваше непрестанно своята опора сред бедните селяни и намираше разнообразни форми за съюз със средните селяни. Тя използваше различните кооперативни сдружения като легална форма на борба срещу грабителската стопанска политика на фашистката държава, за разгръщане на политическа работа сред селските маси. Кооперативните сдружения, читалищата и другите масови организации на село бяха една от действените форми за изковаване и укрепване на работническо-селския съюз у нас. Голяма роля за това играеше и политическото сътрудничество и единодействие на Комунистическата партия с левите сили на БЗНС, които, разбрали несъстоятелността на идеята за самостоятелна селска власт, участвуваха в изграждането на широк антифашистки и антикапиталистически фронт под ръководството на БКП в общата борба за работническо-селска власт.

Могъщата революционно-преобразуваща сила на работническо-селския съюз намери потвърждение и в социалистическото строителство, когато за изключително кратък период крайно изостанала аграрна България бе преобразена в модерна индустриално-земеделска държава.

Основните етапи, през които преминава нашето социалистическо общество, са и етапи на развитието и укрепването на съюза между работническата класа и трудещите се селяни. В преходния период от капитализма към социализма това беше съюз между две разнотипни класи. Целта на този съюз беше да се изгради социализмът като цялостна социална система, да се ликвидират експлоататорските класи и експлоатацията на човек от човека, да се осъществи културна революция и подем в жизненото равнище на народа. С цялата си икономическа политика, с разностранната си организаторска и идеологическа дейност БКП в тясно взаимодействие с БЗНС насочваше селяните към социалистическите стопански форми и вземаше всички необходими мерки за тяхното укрепване и развитие. Особено важно значение за победата на социализма в село имаше обстоятелството, че Партията с ленинска прозорливост откри в ТКЗС най-подходяща форма за социалистическо преустройство на българското село, без непосредствена национализация, при запазване собствеността на трудовите селяни върху земята.

Опирайки се на Лениновите идеи за кооперирането като теоретическа основа, на опита на колхозното строителство в СССР — класически опит за превръщане на дребностоковото селско стопанство в социалистическо, съобразявайки се с нашите исторически и национални особености и традиции, БКП реши най-сложната и трудна задача на преходния период от капитализма към социализма — социалистическото преустройство на селското стопанство.

Преходът към обществено едро селско стопанство и разгръщане-

Digitized by Google

то на социалистическата индустриализация доведоха до преминаване на големи маси от бивши селяни в редовете на работническата класа и до създаването на новата класа на селяните кооператори. Победилият кооперативен строй на село укрепи върху нова основа съюза между работническата класа и селяните и стана един от най-важните фактори за социалистическото развитие на страната. Единството на икономическите, социалните и политическите интереси на работниците и селяните кооператори стана определящ фактор във взаимоотношенията на двете дружески класи.

Проблемите за укрепване социално-политическото и идейното единство на народа си остават в центъра на политиката и дейността на Комунистическата партия и народнодемократичната държава и в периода на изграждане на развито социалистическо общество. С оглед на това решаващо значение придобиват проблемите за преодоляване на различията между работническата класа и селяните кооператори, за тяхното сближаване върху основата на сближаването на държавната и кооперативната социалистическа собственост, на организацията и заплащането на труда в индустриалните и селскостопанските предприятия.

Ние добре съзнаваме, че в областта на селското стопанство предстои да се решат големи, сложни и многостранни проблеми,които животът постоянно поставя, проблеми, непосредствено свързани с по-нататъшното развитие на работническо-селския съюз.

С окрупняването на земеделските кооперативни стопанства, със създаването на аграрно-промишлените комплекси, с внедряването на комплексната механизация и пр. ние вече навлязохме в нов етап на развитието на социалистическото селско стопанство — етапа на постепенното превръщане на селскостопанския труд в разновидност на индустриалния труд.

Работническо-селският съюз продължава да се развива и в политическо отношение. В него все по-ярко се утвърждава ръководната роля на работническата класа, Българската комунистическа партия. Работническо-селският съюз укрепва политически и в резултат от засилването на участието на БЗНС в управлението на страната и разгръщането на социалистическата демокрация.

ВЪПРОС: И накрая — последният въпрос. Практиката на световното революционно движение многократно е поставяла на дневен ред проблема за революционната готовност на партията на работническата класа. Бихте ли могли, изхождайки от опита на БКП и от Вашия личен опит, като един от най-активните участници в извършването на социалистическата революция в България, да кажете — в какво се състои готовността на Партията да тръгне към революция и установяване на властта на работническата класа, да се бори за решителен поврат към социализма? Какви са същността и критериите за степента на тази готовност? Как се постига тя?

ОТГОВОР: Теоретическата зрелост на Комунистическата партия е първото решаващо условие за нейната революционна готовност. Това може да се докаже с безброй факти. Така например ленинската теория за буржоазнодемократическата революция в епохата на империализма беше основа на стратегията и тактиката на Болшевишката партия, на нейната революционна готовност през първата (1905—1907 г.) и втората (февруари 1917 г.) руска революция, а ленинската теория за социалистическата революция стана основата на революционната готовност и освети пътя за победата на руските работници и селяни през Октомври 1917 г.

Като обобщение на историческия революционен опит на много епо-

Digitized by Google

хи и преди всичко на епохата на пролетарската революция, на световния преход от капитализма към социализма, марксистко-ленинската теория дава възможност на партията на работническата класа да се ориентира в каквато и да е сложна обстановка, да вземе решение за революционно действие при каквато и да е главоломна промяна на условията. Ясната историческа перспектива, точното определяне на непосредствените и далечните задачи, реалната оценка на съотношението на класовите и политическите сили, на факторите на революционния процес, строгото определяне на действията на революционния пролетарски авангард — това са решаващи условия за превръщането на революционната теория в ръководство за действие, за нейното овладяване от масите и превръщането ѝ в материална сила.

Българската комунистическа партия е била легална и нелегална, организирала е въстания и парламентарни акции, разработвала е максимални програми и демократически платформи, била е разгромявана и се е възстановявала, кадрите ѝ са били разстрелвани и бесени, но други са израствали и са били подготвяни. Българските комунисти са действували и в условията на буржоазна демокрация, и в условията на фашизма, те са вземали решения за непосредствено действие и при наличието на революционна ситуация, и при отлив на революционното движение. В резултат на всичко това Партията на българската работническа класа постепенно е натрупвала опит и революционна готовност да действува при всякакви условия.

В своята история нашата партия познава поражения, претърпени както в резултат на изоставане, така и в резултат на изпреварване на революционните събития.

БКП не съумя да оглави въстаналите войнишки маси през септември 1918 г. и да превърне империалистическата война в гражданска война, а на 9 юни 1923 г., когато фашисткият преврат свали от власт земеделското правителство и в редица райони на страната избухнаха въстания, в които редовите членове на БКП и БЗНС действуваха единно, Централният комитет възприе тактика на неутралитет към събитията. От друга страна, в периода на икономическата криза 1929—1933 г. ЦК на Партията, под влияние на революционната нетърпеливост на дребната буржоазия, очакваше нов тур на световната революция и постави като непосредствена задача борбата за установяване на диктатурата на пролетариата. Партията изпадна в политическа изолация и когато на 19 май 1934 г. беше извършен военен преврат, масите запазиха спокойствие въпреки призивите за революционно действие. През този период Партията усвояваше теоретическите, стратегическите и тактическите оръжия на ленинизма, но процесът на нейното превръщане в партия от нов, ленински тип не беше още завършен.

Предприемането на едно или друго действие, използването на една или друга форма на борба са обусловени в редица случаи не само от вътрешните икономически, социални и политически условия, но и от развитието на световния революционен процес. Непосредствено след вероломното нападение на хитлеристка Германия против СССР на 22 юни 1941 година у нас не съществуваше революционна ситуация. Нещо повече, монархо-фашистката власт в България беше в съюзни отношения с Германия, тя запази изцяло своя държавен апарат, всички органи за насилие. Въпреки това БКП възприе курс на въоръжена борба. Партията знаеше, че при тези условия няма да избегне многото жертви, но в името на своите интернационални задължения за защита на първата социалистическа страна и с пълна увереност в бъдещата победа на революцията българските комунисти организираха силна въоръжена антифашистка съпротива в страната. В резултат главно на това българските фашистки правителства не посмяха да изпратят войскови съединения на Източния фронт.

Digitized by Google

БКП внимателно оценяваше политическата стратегия, тактика и практически действия на другите политически сили. Не е тайна, че до фашисткия преврат на 9 юни 1923 г. между нея и БЗНС съществуваха нелоялни, често дори враждебни отношения. След преврата при подготовката на Септемврийското въстание Партията обаче прояви готовност и създаде единен фронт с левите сили от Земеделския съюз. Не е тайна също така, че в борбата за изграждането на Народен фронт през 30-те години Партията прояви готовност да влезе в единодействие с политическия кръг „Звено", който взе участие в преврата на 19 май 1934 г., но впоследствие се ориентира към активна борба с монархизма. Тези стъпки на Партията оказаха огромно въздействие върху идейно-политическата еволюция на БЗНС и „Звено".

През 1942 г., по указание на Комунистическия интернационал, беше разработена програма на Отечествения фронт, около която трябваше да се сплотят всички демократически сили. Автор на програмата беше Г. Димитров. Програмата имаше демократически характер и част от буржоазната опозиция, макар и непоследователно, премина под знамето на Отечествения фронт. Развитието на революционния процес през 1943—1944 г. придоби обаче такъв размах, съотношението на силите под въздействието на военните успехи на СССР така се видоизмени, че Деветосептемврийското въстание 1944 г. откри нови възможности. Комунистическата партия прояви своята революционна готовност, като измени незабавно политическата си линия, издигна за разрешение нови демократически и социални задачи. Едновременно с това тя даде отпор на някои левичарски настроения за установяване на чисто комунистическа власт в страната. Възникна нова, народнодемократическа форма на диктатура на пролетариата, създаваха се нови отношения между работническата класа и другите социални групи, между Комунистическата партия и другите политически сили.

Революционната готовност е качество, необходимо на Партията и в периода на изграждането на социализма. Управляващата комунистическа партия играе основна роля в преобразуването на капиталистическото общество в социалистическо, в изграждането на материалнотехническата база, социалната структура и духовната култура на социализма. Поради това бюрократизмът, консерватизмът, грубият практицизъм, авантюризмът, изобщо — нарушаването на ленинските принципи и методи на действие и ръководство, могат да парализират революционната дейност на Комунистическата партия, да я откъснат от масите, да задържат развитието на цялото общество. В цялата своя съзидателна дейност БКП прилагаше основните закономерности в изграждането на социалистическото общество. Същевременно решимостта и готовността на Партията да открива и осъществява най-подходящи форми, методи, средства и темпове на изграждането на социалистическото общество имаха особено важно значение при разработването на всички програмни документи на Партията.

Революционната готовност на партията на работническата класа отразява нейната теоретическа зрелост, нейната идейна убеденост, нейната способност за бърза смяна на формите, средствата и методите на революционната борба. Революционната готовност на партията на работническата класа отразява качествата, добродетелите, материалните и духовните сили на самата работническа класа, нейната способност за революционни действия. Революционната готовност на партията на работническата класа, както ни учи опитът, има определящо значение за превръщането на всяко нейно решение, на всяка нейна програма в реално дело. Тя отразява способността на Партията да осъществява органическа връзка между революционната теория и революционната практика на комунизма.

Digitized by Google

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

За да подпомогнем партийните бюра и организации в подготовката и провеждането на отчетно изборните събрания, в този брой поместваме материали по някои основни въпроси и опит из дейността на КПСС.

РАЗГОВОР В РАЙОННИЯ КОМИТЕТ

Редакцията на сп. „Партиен живот" организира среща с партийни дейци от район „Васил Левски" — София.

На срещата бе споделен ценен опит, развиха се интересни мисли, направиха се редица предложения във връзка с годишните отчетно-изборни събрания. Те могат да разбудят нови размишления, да предизвикат творческата инициатива на партийните бюра, на комунистите, за да станат събранията по-проблемни, по-интересни, да се разгори на тях пламъкът, страстта, революционната енергия на комунистите.

Годишните отчетно-изборни събрания не са формален акт, за да се изпълни едно уставно изискване, а богата школа за комунистическо възпитание, за идейно и политическо издигане на комунистите, за организационното укрепване на партийните организации.

На своите годишни събрания партийните организации ще отчетат как те са изпълнявали своята роля на политически ръководства на масите, какви форми и методи на работа са прилагали, как са увличали трудещите се за изпълнение на задачите, които Партията и Правителството поставят, за изпълнение на насрещните планове.

Особено внимание на събранията комунистите ще обърнат на това, как те са изпълнявали своята авангардна роля — и главното каква активност и инициатива са проявявали, как са разпространявали и укрепвали влиянието на Партията върху безпартийните, как са ги водили със слово и личен пример за осъществяване на грандиозните начинания на Партията.

Комунистът е велика сила, когато е начело на масите и ги организира за изпълнението на партийната линия. „Няма досега партийно начинание — изтъкна др. Тодор Живков пред Декемврийския пленум на ЦК, — колкото и сложно и трудно да е то, което да не е било осъществявано, когато начело са вървели партийните органи и организации, когато личен пример са давали партийните членове."

Днес задачите на партийните организации и комунистите са много по-големи, по-сложни, по-отговорни. Живеем в епоха на научно-техническата революция, която изисква голяма организация, напрежение, култура, подготовка и квалификация.

Затова на годишните събрания комунистите не само ще се отчетат какво те са направили, но в духа на новите изисквания и задачи ще набележат мерки за по-нататъшното развитие на колективите, за изпълнението на шестата петилетка и насрещните планове за тази година, като се съобразяват с изискванията на 19-то постановление на Министерския съвет.

Digitized by Google

Големите събития от международен и вътрешен характер, които съпътствуваха изминалата отчетна година, дават всички предпоставки и условия за творческа и перспективна работа.

Венец в международните отношения е активната и настъпателна миролюбива политика на социалистическите страни и преди всичко на Великия братски Съветски съюз, благодарение на което, както отбеляза Кримската среща на ръководителите на комунистическите и работническите партии на социалистическите страни, „в международната обстановка като цяло се извършва преход от „студена война" към мир, разбирателство и взаимоизгодно сътрудничество между държавите с различен обществено-икономически строй".

Венец на вътрешната политика на нашата страна през отчетния период е Декемврийският пленум на Централния комитет на Партията, който разработи и утвърди комплексна програма за подхода, пътищата и темповете, главните средства и форми за претворяване в живо дело основните положения за повишаване жизненото равнище на народа, предвидени в приетата от X конгрес Програма на Партията.

Безспорно тези две огромни, с историческо значение събития ще бъдат основа и главна изходна позиция при подготовката и провеждането на годишните отчетно-изборни партийни събрания, при разработването на предстоящите проблеми и решенията, които ще се приемат.

На тези въпроси беше посветена и срещата с партийните дейци от район „Васил Левски" — София.

ПРАВИЛЕН ПОДХОД КЪМ РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

ДИМИТЪР ГАНЕВ
първи секретар на РК на БКП

Миналогодишните отчетни събрания се проведоха след Десетия конгрес на Партията, след забележителните речи на др. Тодор Живков, в период, когато Централният комитет даде пример на голяма инициативност, на творческо отношение и своевременно решаване назрелите проблеми. Това беше благодатна почва, за да протекат голямата част от събранията на сравнително по-високо равнище в сравнение с предишните години.

Но ние като комунисти не можем да не се отнесем критично и да не подчертаем и някои много съществени слабости, които бяха допуснати в не малко отчетно-изборни партийни събрания. Кои бяха по-характерните от тях?

Съществен недостатък на някои годишни събрания беше, че разделите за партийното ръководство на икономиката, на партийното ръководство на учебно-възпитателния процес в училищата, в учебните заведения, партийното ръководство на художествено-творческите проблеми в културните учреждения и институти и пр. бяха така направени, че ако се премахнеше заглавието „Отчетен доклад на първичната партийна организация", можеха в значителна степен да важат за общи производствени съвещания. Това беше една много типична и много характерна слабост за отделните първични партийни организации.

Сериозен недостатък беше анализът на работата на партийното бюро с отделните комунисти, с партийните групи и т. н. В много случаи просто хронологично се сочеха имена като положителни или отрицателни примери, без да се разкрият същността и причините за това състояние, без да се види ролята и отговорността на партийното бюро за обстановката, която е създавана, и на тая основа да се покаже ролята на всички комунисти.

Иначе докладът се чуе, мине, едни се поразсърдят, на други им стане драго, приятно, но проблемът си остава неразрешен, неразработен. И което е много тревожно — не се разкриваха средствата и пътищата за преодоляване тези недостатъци в бъдещата работа.

Слабост на досегашните доклади беше и това, че в разделите за партийно-организационната работа се изпадаше на много места в коли-

Digitized by Google

чествена оценка на проведени събрания, но малко внимание се отделяше на равнището на събранията и тяхната роля като колективен орган за решаване на проблемите.

В оценката на пропагандистката и масово-политическата дейност в редица партийни организации също се плати данък на количествения показател, на общи и известни неща, които се повтарят редица години, но недостатъчно се разкриваше ефективността от провежданата идейна работа за формиране на марксистко-ленински мироглед, за комунистическо възпитание на комунистите и на ръководения от тях колектив.

И друг съществен недостатък, който се допускаше, се отнася до резолюциите. Някак си така се слагаха нещата, че въпреки че отдалеко започвахме подготовката на събранията, за резолюциите все не стигаше време. Редица партийни организации накрая набързо, без дълбоко да осмислят, да анализират, без дори да се съобразят в някои случаи с изводите, които се правят в докладите.

Ние трябва да имаме предвид тези недостатъци, спътници на не малък брой първични организации. Сега нашата работа трябва да се насочи към тяхното преодоляване с оглед годишното събрание да изиграе голяма роля, да начертае перспективи и да посочи средства за тяхното реализиране.

Най-големият резерв за успеха на партийната работа, на партийното ръководство на многостранния живот е **повишаването активността на отделния комунист и оттук на първичната организация като цяло.** Постигнем ли това, можем да бъдем сигурни, че проблемите и в областта на икономиката, и в областта на учебно-възпитателния процес, и в дейността на учрежденията и ведомствата ще бъдат успешно решавани.

Аз мисля, че тук причината не е в досегашната структура на докладите, по която като правило досега те се правеха, а по-скоро в **неправилния подход** към разработването на проблемите в отделните раздели.

Правилно е според мене след уводната част, която трябва да ни въведе към проблемите в светлината на решенията на партийни конгреси, на Централния, градския и районния комитет, да се развие въпросът — **как първичната партийна организация, с какви средства, форми и методи е действувала, за да се осмислят задачите, които са стояли пред колектива; как е съдействувала за изменение начина на мислене, на подхода, на стила както на стопанските, така и на партийните, профсъюзните и комсомолските дейци, и на тая основа да се търси творческо отношение и решаване на проблемите.**

Ние всички сме убедени, че политическото ръководство на колектива е първичната партийна организация. Но в никакъв случай не бива да подценяваме ролята на стопанските, на административните и други ръководства за създаване на една или друга обстановка, при която пълноценно да се изявява инициативата на партийната организация и на другите обществено-политически организации, на колектива като цяло.

Трябва да се преодолее стеснението в отделни партийни организации да излизат с открита критика към ония ръководства и ръководители, от чиято дейност в най-голяма степен зависи успешното решаване на проблемите.

В областта на икономиката основна задача е повсеместната интензификация на народното стопанство. Всички сили трябва да бъдат съсредоточени за постигането на тази цел. Тук изпъква и проблемът за реконструкцията и модернизацията, за увеличаване обществената производителност на труда и пр. Нужно е да се разкрие приносът на всеки комунист, особено на ръководителите, за изпълнение на плана, какво колективът дава на обществото, неговият дял при формирането на националния доход.

Digitized by Google

Ако направим оценка на стопанските резултати в даден колектив, а след това на масово-политическата работа, на ролята на профсъюзната и комсомолската организация, ние фактически механически ще откъснем тези звена, ще ги разгледаме самоцелно. Ролята на Комсомола, на профсъюзите, на другите органи в живота на трудовия колектив и ръководството на предприятието, ролята на масово-политическата работа, съревнованието — **всичко това трябва умело да се свърже с решаването на стопанските задачи.** Тогава няма да има самоцелност, а всичко ще подчиним на главната икономическа задача, в творческите институти — на репертоарната политика, на художественото изпълнение на ролите и на тая основа на идейното въздействие върху широката публика; в учрежденията — на преодоляване на бюрократизма, опростяване на държавния апарат, внасяне творчество в дейността на отделните ръководители и пр.

Ако така се подходи, мисля, че ще превъзмогнем този производствен характер, който в много случаи се забелязваше в отчетните доклади на редица първични партийни организации.

В областта на партийно-организационната работа. Мисля, че трябва да отговорим на изискванията, които постави Десетият конгрес за повишаване научността в партийното ръководство. Те бяха ясно формулирани в Отчетния доклад на Централния комитет, изнесен пред конгреса. Трябва добре да се разкрие в каква степен те са осъзнати, осмислени и намерили практическо приложение в живота на първичната партийна организация. Така можем да излезем от оня стереотип, ако може така да се каже, от оня шаблон, на който досега много първични партийни организации плащаха данък.

Предстои ни огромна работа, свързана с много време. Ние може би навсякъде няма да успеем. Но в решаващите звена, особено в сферата на материалното производство, сме длъжни да направим анализ докъде сме стигнали в изпълнението на насрещните планове, да направим разбор каква е дисциплината (трудова, технологическа, финансова), какво работят отделните ръководства и колективи за компенсация на онова, което не са дали на обществото.

Трябва да се помогне на ония, които все още не са осъзнали своите задължения като политически ръководители да излизат със самоанализ на своята дейност, а не да се поставят на пиедестала над партийната организация. Съветват я, а не се отчитат пред нея за своята дейност.

Трябва да подскажем на партийните бюра, че трябва да се ръководят от по-висок критерий при оценка на работата на партийната организация, на отделните комунисти, на стопанските ръководители. Сега не е достатъчно само планът да се изпълни. Дори и там, където се изпълнява, трябва да си зададем въпроса: **разкрити ли са резервите, вътрешните възможности на колектива, за да може той да увеличава своя дял и принос към обществения продукт, към националния доход.**

ЦЕЛЕСЪОБРАЗНА ЛИ Е ТАКАВА СТРУКТУРА

ЛИЗА ДАНКИНА
секретар на партийната организация в отдел „Обувки" — ЦУМ:

— Искам да взема отношение по два въпроса: **първо,** целесъобразно ли е структурата на отчетните доклади да има такива раздели: увод, производствени проблеми, идеологическа дейност, организационна работа и **второ,** какво следва да бъде съотношението между анализа на отчетния период и разработката на предстоящите проблеми и задачи.

Digitized by Google

В отчетния доклад трябва да бъде отделено достатъчно място на всестранната дейност на първичната партийна организация, насочена към изпълнение на стопанските задачи, към изграждането на социалистическия труженик, на неговия бит и култура. В този смисъл, дали ни се иска или не, в доклада неизбежно ще се оформят отделни проблеми, които все пак следва да бъдат поставени в определен порядък.

Смятам обаче, че трябва да се откажем от строгата регламентация, която понякога се насажда при даваните инструктажи по отношение обема и страниците за отделните раздели. Уводът според мене трябва да има характер на въведение към задачите на отчетното събрание: кратко изложение на излезлите през отчетния период партийни документи, какви по-важни решения е взела и е изпълнявала партийната организация и пр. Проблемът за международната обстановка, в която се провежда събранието, трябва да се развие съвсем накратко, като се отразят най-съществените промени в света, каквито безспорно има, и които благоприятстват успешно да изпълняваме задачите, които сме си поставили.

Във всички случаи обаче това, което е извършено и ще бъде отразено в доклада, трябва да дава представа как то е способствувало да се реализират икономическите задачи, да се създава здрав психологически климат в колектива, да се повишава неговата социалистическа съзнателност, дисциплина, да укрепват другарските взаимоотношения, да се подобряват жизнените условия на колективите. Сега, особено след Декемврийския пленум на ЦК на Партията, партийният девиз „Всичко за благото на човека!“ трябва да минава като червена нишка през доклада, изказванията и решенията на партийното събрание.

И така — смятам, че в доклада трябва да съществуват съответни раздели, които дават възможност за прецизна систематизация и анализ на извършената работа, без строго регламентиране да се пише непременно и за неща, които нямат отношение или някаква значимост за съответната организация. Това на практика означава чист формализъм.

Между постигнатите резултати, изразени чрез отчетните данни, особено в икономическата област, и динамиката в развитието на следващите периоди има диалектическа връзка и взаимозависимост. На производствените съвещания, на заседания на стопанските комитети често се разглеждат резултатите от изпълнение на икономическите задачи за съответни отчетни периоди — месеци и тримесечия. Те често са предмет на обсъждане на събрания на първичните партийни организации и на районни съвещания. Именно поради това отчетните доклади, струва ми се, не следва да се обременяват с много статистически данни. Нужни са повече анализи и информация **за стила и методите на работа на партийните организации**, за да се постигнат едни или други резултати. Тези анализи ще бъдат и изходната позиция при разработването на предстоящите проблеми и задачи.

ГЛАВНАТА НАСОКА — СТИЛЪТ И МЕТОДИТЕ НА РАБОТА

ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ
секретар на учрежденския партиен комитет в Държавния комитет за планиране:

— Въпросът за структурата на доклада действително е много голям и заслужава особено внимание.

Какво имам предвид?

Уводът на доклада трябва да даде постановка, и то само с няколко думи, за значението и същността на партийните събрания, а след

Digitized by Google

това да се изложат ония политически проблеми, които е решавала през отчетния период Партията, задачите, които са стояли пред градския и районния комитет, и на основата на това да се посочи къде е било мястото на първичната партийна организация. Уводът трябва да бъде само повод, основа, от която логически да следват по-нататък останалите раздели или проблеми.

Не бива самоцелно да се разглежда в доклада производствената дейност, както това примерно става така: пред завода стояха такива и такива задачи, съответно същите стояха и пред партийната организация. Имаше да изпълняваме такъв и такъв план, толкова и толкова милиона лева, такава себестойност трябваше да реализираме, такава рентабилност да достигнем, такова направление да имаме и т. н. И обикновено при такива случаи комунистите казваха: „Докладът имаше производствен характер, нямаше качествата на доклад на партийна организация" или „Докладът не беше на равнище, не беше партиен" и т. н. Такива са най-често изводите на комунистите.

Излязоха решения на Майския пленум (1964 г.) и Деветия партиен конгрес, на Юлския и Септемврийския пленум, на Десетия конгрес, а сега на Декемврийския пленум. Те се четат от комунистите, изучават се, обаче недостатъчно внимание се отделя на организационно-политическата работа — основното в работата на партийните организации в периода на изграждането на развитото социалистическо общество, за да се издига ролята им като органи за политическо ръководство на колективите. Това е основната задача...

Като се има предвид тази постановка в производствения раздел, трябва да се изтъкне основното изискване към партийната организация, да се покаже какви партийно-организационни средства и методи са прилагали тя и нейното бюро, как са работили, как е повишено през този период научното равнище на партийната дейност, създадени ли са условия за правилно разграничаване на партийните от административните функции, какви проблеми са възникнали и как са били решавани.

Все в този смисъл трябва да се посочи и какви партийно-политически мероприятия са проведени, като партийни събрания и други инициативи, как са работили комунистите. Разбира се, тук пак ще се сочат показатели, ще се говори за изпълнение и преизпълнение на планове. Но вече в друга светлина. Така и докладът ще добие вече, както се казва, партиен вид, а не производствен, служебен. Тогава за всяка слабост ще се отчете, че тя е резултат на **лош стил и метод на работа** на един-кой си, на недостатъчна партийно-политическа и организационна работа на партийната организация, която не е направила това и това, и пр.

При един такъв подход пак ще се откроят задачите, които се решават, и резултатите, които се постигат, но вече с партийни средства и методи.

Да вземем например въпроса за разграничаването на функциите между партийните и другите органи и организации. Не че не се знае в какво са изискванията към партийния орган, към партийното бюро, към комуниста като партиен член и като служебно лице. Обикновено се знае, но въпросът опира до политическата взискателност към партийния орган или комунист, до техния стил и методи на работа.

Тези въпроси са изяснени в редица партийни документи, от нашия партиен печат. Мисълта ми е да се постави ударението именно върху стила и методите на работа. Да се направи задълбочен анализ на извършената през отчетния период дейност от партийната организация, от нейното бюро, да се разкрие работили ли са те с перспектива, ръководили ли са се от изискванията и как са ги прилагали, да се пови-

Digitized by Google

шава научността в работата, компетентността на комунистите и особено на ръководителите при поставянето и изпълнението на задачите, какво е равнището на проверката на изпълнението и пр. Докладът да поставя проблеми, да прави изводи, да чертае перспективи.

ОЦЕНКАТА НА КОМУНИСТА

БОРИС НИКОЛОВ
секретар на партийната организация в
Авторемонтния завод — гара Искър:

— Един интересен въпрос — **ролята и мястото на комунистите в изпълнението на задачите през отчетния период!**

Струва ми се, че с този проблем трябва да се започне още от отчетните събрания на партийните групи и партийните организации в състава на първичните организации, където да се направи оценка на всеки отделен комунист, да се посочи какво е допринесъл, как е работил през годината като производственик и политически деец. Иначе не може

Естествено е, че в докладите следва да се прави анализ на отчетните данни, като се сочи приносът на първичната партийна организация, на бюрото и отделните комунисти за успехите и тяхната вина за недостатъците.

Главното в анализа следва да бъде да се разкрият основните фактори за успехите или за слабостите, да се покажат обективните и субективните причини и какъв е подходът на партийната организация при решаването на партийните и стопанските мероприятия като политически ръководител на колектива.

Нужен е не какъв да е анализ, а критичен анализ на изминалата дейност, на предстоящите задачи на партийната организация и колектива за изпълнение на насрещните планове и плана за шестата петилетка в светлината на решенията на Десетия конгрес на Партията и Декемврийския пленум на ЦК. Трябва да се сочат основните проблеми, да не се впускаме в излишни подробности. Трябва да се дават ясни и кратки формулировки, да се разкрива какви задачи произтичат за тяхното изпълнение, като не се повтарят общоизвестни неща или записани в партийния устав задължения. Няма да бъде правилно, ако само с няколко изречения се определят проблемите и предстоящите задачи. На комунистите трябва да бъде пределно ясно какво ще се решава през следващия период и как то ще бъде осъществено, какво ще бъде мястото и ролята на всеки от тях.

ПОВЕЧЕ И ПО-ВСЕСТРАННА ИНФОРМАЦИЯ

НЕНО ВАСИЛЕВ
секретар на първичната организация в
Научния център при Държавния комитет за планиране:

— Мисля, че независимо от това, дали ще отчитаме производствените задачи или не, а без него, разбира се, не може, главното изискване към отчетно-изборното събрание трябва да бъде **да разкрие ролята на партийната организация като политически ръководител.** Трябва ясно да личи как партийната организация е работила за преустройване на начина на мислене, на поведението на отделните комунисти, каква е била тяхната отговорност, инициатива, чувството им към новото, да обобщават и да правят анализи и особено ако са на ръководни

Digitized by Google

длъжности, как участвуват в идеологическата работа. Декемврийският пленум ни задължава да не отчитаме идеологическата работа по броя на проведените просветни събрания, а по това, какво е направено за издигане теоретическата подготовка, култура и знания на всички комунисти, за да могат да прилагат в практиката новите методи на работа, новите технологии, и то убедено и последователно докрай.

Партийните бюра, ние като партийни секретари най-големи трудности срещаме при набирането на информация за стила и метода на работа. Всички знаем, че в решенията на Десетия конгрес и на Декемврийския пленум се отреди много голяма роля на партийната информация, и то в пряка зависимост с издигане ръководната роля на Партията, с вътрешнопартийния живот, с укрепване на връзките на Партията с масите. Ако трябва да се прави персонална оценка за работата на комунистите, ние трябва да имаме добра информация. А за да я имаме, на първо място трябва да направим сериозна подготовка на отчетните събрания на партийните групи, да се засилят личните контакти, общуването пред самите събрания с почти всички комунисти. По този начин ще можем да получим свежа информация.

Като партиен секретар аз, разбира се, непрекъснато общувам с комунистите. Въпреки че нашата партийна организация не е малка, 50 човека, естествено е, че с 50 комунисти човек не може да общува всеки ден, дори всяка седмица, като се има предвид, че имаме да изпълняваме и производствени задачи. Форми за разговори има много, но на първо място това трябва да бъдат срещите с отговорниците на партийните групи и с членовете на партийното бюро, като се използват всички възможности, за да се разменят, както се казва, поне няколко думи за настроенията, за трудностите, които се срещат, за отношението на ръководството към тях и оценява ли то тяхната работа и пр.

Трябва да използваме и различните видове сигнални информации. Остаряла практика е, когато се правят отчетните доклади, обикновено членовете на партийното бюро да напишат частта за секторите, за които отговарят, което после се преработва, ако въобще се преработва, и се обединява в едно цяло. Не се прави обаче преглед и не се използват всички минали протоколи, отчетни доклади, проверки, които са правени по различни поводи или от комисията за народен контрол. Ние следим за изпълнението на решенията, но сега е нужно да се направи аналитичен отчет и обобщение на някои изводи и препоръки за предстоящата работа.

Разбира се, в отчетните доклади трябва според мен да се използват и преценките, които са давани от висшестоящите органи. Цялата тази информация трябва да се събере много по-рано, за да могат партийните бюра да я използват не непосредствено пред годишните събрания, а дълбоко да я осмислят и обобщят, да поставят проблемите на вниманието на партийното бюро.

ДА СЕ ОПИРАМЕ НА АКТИВА

ГЕОРГИ СЛАНЧЕВ

секретар на първична партийна организация в СГНС:

— Ние се стремим нашият доклад да бъде проблемен, да покажем докъде сме стигнали, какъв е ефектът от нашата партийна работа, какви задачи има да решаваме. Считаме, че особено внимание трябва да се обърне на оценките на комунистите, за да изиграят действително не формална, а мобилизираща роля. Затова в подготовката на

Digitized by Google

доклада привличаме колкото се може повече активисти на нашата партийна организация.

Напоследък по указание на нашия учрежденски партиен комитет и поради това, че се намираме на средата на петилетката, проведохме така наречените събрания за приемане атестат на комуниста. Там където организациите имат над 20 членове, свиквахме по две събрания. Те дадоха голям резултат, защото всеки комунист беше оценен така, както някога е влязъл в Партията. Това е необходимо, за да се види как той ще отговори сега на изискванията на Декемврийската програма.

Изпълнителният комитет на градския народен съвет предложи и ние се съгласихме да дадем оценка първо на ръководните кадри, да им направим така наречения атестат, а след това на специалистите и най-накрая на изпълнителския персонал.

Този метод на работа — да направим снимка на нашия служител и изпълнител — мобилизира, създава импулс в работата, дава голям ефект.

РЕАЛНИЯТ ПРИНОС

СТОЙЧО АТАНАСОВ

секретар на заводския партиен комитет във вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов":

— Как да разграничаваме и анализираме реалния принос на партийните организации и ръководства като политически ядра на трудовия колектив в общите резултати за годината?

Първо, на фона на общите резултати на колектива следва да се разграничи и анализира реалният принос на партийното ръководство и на първичната партийна организация. Общите резултати следва да се дадат, тъй като партийното ръководство се осъществява върху цялостната социално-икономическа и политическа дейност на колектива.

Второ, реалният принос на партийното ръководство и на първичната партийна организация следва според мене да се разграничи чрез формите, стила и метода на ръководство на партийните, стопанските и обществените органи и организации и в авангардната роля на комунистите за изпълнението на политическите, икономическите и социалните задачи, които се решават в производствения колектив.

За да се разкрие най-добре картината за авангардната роля на комунистите, необходимо е да се направи равносметка за дейността на всички категории първенци и изоставащи в предприятието, да се види колко са комунистите и колко безпартийните, като се вземат процентно комунистите спрямо общия брой на колектива.

Нужно е също така да се види каква е организаторската и политическата работа на партийното ръководство и първичната партийна организация при организирането на социалистическото съревнование сред комунистите и безпартийните, като в тази връзка се покаже какво е направено по приложението на националните инициативи и на първо място по изучаването, приложението и усвояването на челния опит. Смятам, че тук особено трябва да се открои работата на комунистите.

Трябва също така по-добре да се открои и дейността на партийните групи, като се направят известни сравнения между постиженията на партийната група и целия колектив от смяната или участъка, които те ръководят.

Digitized by Google

ПРЕДВАРИТЕЛНАТА ПОДГОТОВКА

МИЛЧО МИЛЕВ
завеждащ отдел „Организационен" на РК на БКП:

— Ние започваме по отрано да се готвим за отчетните събрания, за да можем да дадем действителна оценка на всеки комунист на изборна работа било то в партийните органи или изпратен с партийно поръчение в масовите организации или в държавния апарат. Всичко това правим с по-далечен прицел — след отчетите и изборите да пристъпим към приемането на лични атестати на комунистите, както това направихме с партийните организации в Софийския градски народен съвет.

Сега правим пълен анализ на три момента: изпълнение на държавните задачи, които са възложени на комуниста, неговия авторитет сред колектива, където работи, и неговия облик в квартала, където живее. С това целим да повишим обществено-политическата активност на комунистите по местоживеене.

Този процес обаче е двустранен. От една страна, партийното бюро прави оценка на комунистите за изпълнение на партийните поръчения. От друга страна, се дава оценка на партийното бюро за това, как то е работило конкретно с отделния комунист. Не е много етично едно партийно бюро да се изправи на събранието и да дава оценка на комунистите, ако то не работи индивидуално с всеки от тях. Това значи да се постави сериозно въпросът за **ролята на партийното бюро,** за повишаване на взискателността, неговата отговорност за изпълнение на задачите.

Подготовката на отчетно-изборните събрания в много отношения започнахме още от края на май, като се заехме, на първо място, със слабите партийни организации, където членове на районния комитет, добре подготвени другари, оказват помощ. Това създава условия в продължение на по-дълъг период от време добре да се запознаят с тяхната дейност, а не да бъдат гости на отчетно-изборното събрание. Голяма част от членовете на пленума, от сътрудниците се отнасят с голяма отговорност, участвуват непосредствено в работата на партийните организации и съдействуват за тяхното укрепване.

Считаме, че това ще внесе по-висок критерий при оценката на процесите и явленията, по-голяма взискателност при разработката на материалите, дух на критичност и самокритичност по време на отчетите и изборите.

Наред с това обаче нашият организационен отдел разработва характеристики на първичните партийни организации по основните проблеми на партийно-политическата и организаторската работа. С тях ние запознаваме разпределените по организации другари и те отиват там до голяма степен с известни представи и знания за техния живот. Ние ще допълваме и усъвършенствуваме тези характеристики.

Смятам, че е целесъобразно при подготовката на докладите за отчетно-изборните събрания да вземат участие не само партийните бюра, но и актив от хора, добре подготвени, компетентни, познаващи работата. Така докладите ще придобият по-аналитичен и проблемен характер, ще отразят действителното положение в първичните организации, ще набележат предстоящите задачи.

Може ли да се говори за някакво съотношение между анализа и отчетническия характер в докладите? Мисля, че такова съотношение не бива да се търси. В доклада трябва да има преди всичко анализ, а не самоцелно изброяване на факти и цифри. Те трябва да бъдат илюстрация, помощно средство за потвърждение на направените анализи и изводи.

Digitized by Google

Грижата за човека

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Човекът, неговото социално положение, материални и духовни потребности, интереси, свобода и щастие винаги са били в центъра на вниманието на Българската комунистическа партия от самото ѝ създаване. Победата на социализма в нашата страна, създаването на собствена материално-техническа база на новия обществен строй обаче откри нови възможности тя да реализира още по-успешно своята политика на всестранна грижа за човека. Израз на новото в тази нейна политика са решенията на Декемврийския пленум на ЦК на Партията от 1972 г. Тези решения демонстрират жизнената сила на политическата линия на историческия Априлски пленум от 1956 г. и разработват, развиват и конкретизират в действена програма решенията на Десетия партиен конгрес.

НОВИЯТ ПОДХОД КЪМ ЖИЗНЕНОТО РАВНИЩЕ

Основното, живецът на новия подход се съдържа в решението на Декемврийския пленум: **при изработването на прогнозите и плановете за стопанското и изобщо за социалното развитие на страната въпросът за задоволяване на материалните и духовните потребности на народа да се взема като изходен пункт.**

Практически какво означава това от гледна точка на грижата за отделния човек?

Преди всичко изисква предварително изучаване на потребностите на отделните хора, колективи, социални групи, класи, на народа като цяло, преди да се започне изработването на социално-икономическия план за развитието на страната, на окръзите и районите, на предприятията, АПК, ДЗС, ТКЗС и пр. То е необходим методологически принцип и на прогнозите, които се правят в сферата на планирането. При това става въпрос не за най-общо изучаване и опознаване потребностите на всички тези конкретни обществени звена, а за научно опознаване на конкретните структури на материалните и духовните им потребности, на техните връзки и съотношения, противоречия, плюсове и минуси, реални възможности за удовлетворяване, вътрешни и външни влияния за тяхното изменение и т. н.

Новият подход към жизненото равнище съдържа изискването комплексно да се обхванат всички страни от обществения живот — икономически, социално-битови, духовни, културни, възпитателни и пр. — и всички структури на потребностите — материални, духовни, обществени, колективни, лични и др. Без комплексност в изучаването и прогнозите на потребностите днес не е възможно да се изгради научно обоснован социален план за развитието на предприятието, на окръга, на страната, който да отговори на реалното равнище на конкретните хора, на техните нужди и на обществото. Да се вземе въпросът за задоволяването на материалните и духовните потребности на хората за ръководно начало при прогнозирането и планирането на социално-икономическото развитие на сегашния етап, означава още да се изгради реален план, който конкретно да предвижда развитието на потребностите,

Digitized by Google

изменнията в тяхната структура и съдържателното им богатство. Само такъв план няма да пренебрегне потребностите от тъй наречените „дребни“ неща, които досега трудно се намират на пазара и стават обект на „инициативните“, на частни предприемачи. Само такъв план ще отчете и съотношението на материалните и духовните потребности на личността, колектива, социалната група.

Въоръжени с тази нова теоретическа постановка за прогнозирането и планирането на производството и на всяка друга обществена дейност, държавните, партийните органи и организации на сегашния етап още по-дълбоко ще вникнат в същността на шестата петилетка, на приетите от трудовите колективи насрещни планове. Този нов момент в решенията на Декемврийския пленум ще им позволи по-цялостно да оценят смисъла и значението на всеки вид производство не само от гледна точка на общото развитие на производителните сили, но и на конкретните потребности на трудещите се. Критерият „удовлетворяване конкретните потребности на населението“ и сега, и в перспектива има изключително голямо значение за мобилизация на силите на народа, за изпълнението на насрещните планове на предприятията, ДЗС, ТКЗС и пр., което е непосредствена партийна задача, поставена от 19-то постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет. **Да се изясни от партийните организации смисълът на плана сега, на всяка производствена задача конкретно, да се разкрие всеки недостатък, слабост в работата на всяко производствено звено от гледна точка на потребностите на народа, на колективите, семейството и на всяка личност, практически означава да се засегне непосредствено проблемът за удовлетворяването на интересите на всеки човек.** А такова изясняване на сегашните производствени задачи не може да не предизвика съзнанието на трудещите се, да не възбуди размисъл за собствената им работа и нейните резултати. То неизбежно ще подтикне към по-активно мислене и дейност за разкриване на допълнителни резерви, за икономия на труд, на материали, за подобряване на технологията и пр. **Много важно е именно сега партийните организации, като се ръководят от идеята за издигане жизненото равнище на народа, да разяснят на работниците, инженерите, селяните кооператори, на агрономите, зоотехниците и пр., че всяко неизпълнение на плана на предприятието, ТКЗС и ДЗС ще застраши успешното решаване на задачите, поставени от Декемврийския пленум.** Нещо повече, критерият за стопанска дейност „удовлетворяване конкретните потребности на населението, издигане жизненото равнище на народа“ е много ефикасна идеологическа и психологическа основа за укрепване на трудовата, финансовата, технологическата и пр. дисциплина. Тук, разбира се, не е достатъчно само да се изясни на всеки производственик истината, че успешното изпълнение на насрещните планове ще създаде необходимите условия за по-бързо издигане на собственото му жизнено равнище. За да се осъществяват решенията на Декемврийския пленум, е нужно още да се изяснят и задачите на всеки производственик, начините и методите, чрез които ще ги изпълни.

Теоретическата и политическата постановка на Декемврийския пленум въпросът за издигане жизненото равнище на народа да се поставя в основата на прогнозирането и планирането на всяка обществена дейност задължава партийно-политически да се обмисли и оцени отговорността на **всеки ръководител в производството и строителството, на всеки производител и строител за изпълнението на плана.** Тя изисква тези, които работят добре и получават големи обществено-полезни резултати, щедро и от сърце да се стимулират материално и духовно, да се наградят по достойнство и едновременно тези, които не изпълняват задачите си, да понесат строга и справедлива отговорност. Сега осо-

Digitized by Google

бено е необходимо да се каже и докаже на всеки, че който работи най-много и най-добре, най-много и ще получи. Проблемът за материалното и духовното стимулиране сега, когато се води битка за успешно изпълнение на насрещните планове, придобива особено голяма актуалност в партийната работа. Стимулите са най-ефикасното средство за мобилизация на силите и управление на дейността, на трудовата и обществено-политическата активност. Но те не изключват и санкциите като средство за формиране на по-високо съзнание за отговорност. Деветнайстото постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет изисква да се дава решителен отпор на всяка недисциплинираност, отпуснатост и недържавническо отношение към възложените задачи. Издигането на отговорността на по-високо ниво на всички трудещи се и ръководни дейци е важна задача на партийните органи и организации, чрез което също се създават благоприятни условия за успешно изпълнение на шестата петилетка и специално на насрещните планове.

НАУЧНО ОБОСНОВАНИ НОРМИ НА ПОТРЕБЛЕНИЕ

Важен момент от новия подход към издигането на жизненото равнище на народа, към удовлетворяване на реалните нужди на хората съдържа и решението на Декемврийския пленум: определянето на потребностите на отделните лица, колективи, слоеве и др. „да се опира върху научно обосновани норми на потребление"[1].

Въвеждането на научно обосновани норми при удовлетворяването на потребностите на хората има редица нови и политически и морални предимства пред досега прилаганите методи в тази сфера. **Първо,** новият метод осигурява научно изследване на самите потребности на човека в целия им комплекс, което отстранява възможностите за едностранчивост и за големи, груби пропуски при определяне на потребностите на личността, колектива и пр., а на тази основа отстранява възможните пропуски в удовлетворяването им. **Второ,** този метод взема за критерий световните постижения на науката за удовлетворяване на потребностите на хората, защото науката е интернационална по характер, тя винаги се опира на световното равнище на практиката. По тази причина той, естествено, изисква постепенно рязко повишаване нивото и на удовлетворяването на потребностите на човека в нашата страна с всички богати структури на потребление, до които е стигнало човечеството.

Този нов момент в декемврийските решения задължава партийните органи и организации да насочат вниманието на специалистите и стопанските ръководства към изработването на научно обосновани норми за всички видове потребление. Тези норми също са необходими като изходен пункт на производството. Върху тях още сега могат да се внесат необходимите промени в количеството и качеството на производството и строителството. Едни например научно обосновани норми за жилищното потребление ще внесат не само яснота колко жилищна площ е необходима сега и в перспектива на социалистическия човек, но ще послужат като база за по-съвършена организация на жилищното строителство. Разбира се, работата не може да се изчерпи само с изработването на научно обосновани норми за всеки вид потребление. Съществена партийна задача е и създаването на система и методика на приложението на тези норми в различните сфери на живота, спрямо различните слоеве и групи население. Изработването и приложение-

[1] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, С., 1972, стр. 12.

Digitized by Google

то на такива научно обоснови норми на потребление се нуждае и от широка политическа и идеологическа работа със специалистите, за да дадат вярна оценка на сферите, за които са предназначени тези норми, да определят тяхната социална целенасоченост, трайност и т. н. Още по-голяма политическа работа ще изисква самото приложение на научно обоснованите норми на потребление в различните сфери и спрямо различните социални групи, за да се избягнат някои евентуални противоречия.

СЪЧЕТАВАНЕТО НА МАТЕРИАЛНИТЕ И ДУХОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ И ТЯХНОТО УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ — ЖИЗНЕНА НЕОБХОДИМОСТ

От гледна точка на грижата за човека при сегашните условия новият подход към жизненото равнище на народа изисква „съзнателно и целенасочено да се изменя структурата на потреблението, при което органически да се съчетава материалното с духовното начало в живота на хората"[1]. Тази постановка в политиката на Партията има изключително важно значение за формирането и развитието на новия човек. В експлоататорските общества по силата на частнособственическите, антагонистически условия човешката личност е едностранчиво устроена, крайно противоречива. Грубите материални интереси за пари, за печалба доминират у капиталиста, дори и у дребния буржоа. А в структурата на пролетариата експлоататорските условия са ограничили развитието на духовното начало, защото науката, изкуството, образованието и др. духовни ценности са привилегия на буржоазията. Социалистическият обществен строй за разлика от капитализма не само създава благоприятни възможности, условия за равностойно и хармонично развитие на материалното и духовното начало у всички хора, но е заинтересовано от такова хармонично развитие. А хармонията тук се постига преди всичко чрез управлението на потреблението. Абсолютизацията на задоволяването на материалните нужди и подценяването на духовните потребности на личността формират и при социализма хора с развити материални потребности, а с ограничени възгледи, интереси към културата, с ниско духовно равнище. Решението на Декемврийския пленум да се измени така структурата на потреблението на сегашния етап, че да се постигне единство в удовлетворяването на материалните и духовните потребности, е нова, изключително важна грижа на Партията за личността. Тази грижа ще осигури благоприятни условия и непосредствено ще тласне напред развитието на духовните интереси и културата на човека. Тя ще съдействува на борбата с капиталистическите отживелици, ще помогне да се преодолеят частнособственическите интереси, стремежи, индивидуализмът, егоизмът, потребителското отношение към социализма, еснафството и други враждебни на новото общество явления. Тази теоретическа постановка и решение на Декемврийския пленум поставя редица задачи пред партийните ръководства и организации, които трябва добре да се обмислят. Тя ги задължава чрез осъществяване на партийно ръководство на стопанските и културните държавни органи да създадат планово и организирано равномерно удовлетворяване и на материалните, и на духовните потребности на трудещите се без подценяване на нито едни от тях. Без да се подценяват материалните потребности и интереси, защото те играят определяща роля в живота на хората, на сегашния етап от нашето развитие възниква необходимостта партийните ръководства и органи-

[1] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, С., 1972, стр. 13.

Digitized by Google

зации да положат по-големи грижи за по-богато и многостранно задоволяване на духовните нужди на трудещите се, за обогатяване и усъвършенствуване структурата на културните, на духовните им интереси. Това означава да се разнообрази и издигне на по-високо равнище идеологическата и културно-масовата работа с населението, да се развива всестранно образованието на работниците и на селяните кооператори, да се разгръща по-дълбоко и взискателно комунистическото възпитание на всеки член на обществото. Декемврийските решения изискват партийните организации да поведат по-активна и безкомпромисна борба против капиталистическите отживелици, против еснафското и потребителското отношение към социализма. Следва да видим и признаем, че именно сега в нашата страна потребителското отношение към социализма е доста разпространено. То е крайно вредно за социалистическите обществени отношения и за тяхното оптимално функциониране, защото неговите носители се стремят да получат материални блага от обществото и по-малко да работят. Тяхното главно внимание е насочено към удовлетворяване преди всичко на своите материални нужди, а духовните недооценяват или просто пренебрегват. А това води до политическо, мирогледно, морално, естетическо и пр. изоставане, до консерватизъм в живота. На първо място и особено трябва да се води борба против еснафството и потребителското отношение, против капиталистическите отживелици, които проявяват отделни партийни членове и дори някои ръководители на социални звена. Естествено е най-напред и безкомпромисно, безусловно да се очистват партийните членове и отделните ръководители от капиталистически отживелици и потребителско отношение към социализма, защото техният лош пример влияе многократно по-зле върху възгледите и поведението на трудещите се.

Постигането на единство в удовлетворяването на материалните и духовните потребности на трудещите се не е изолирана партийна задача от производствените, от трудовите задачи. Напротив, чрез нейното успешно решаване не само се създава благоприятен психологически климат за развитието на трудовите колективи, но се осъществява и правилно комунистическо възпитание на членовете на обществото, формира се в хармонично единство материалното и духовното начало в личността.

ПО-ДОБРИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА БЛАГАТА

Новият подход към издигането на жизненото равнище на народа съдържа не само насоките на политиката, която ще осигури бързото увеличаване на материалните и духовните блага, необходими, за да се удовлетворяват според новите изисквания потребностите на членовете на нашето общество. Той съдържа и изискването да се създадат по-добри условия за ползване на тези блага от населението. Те не са нещо странично, външно на жизненото равнище на хората. Те са негов съществен структурен елемент. И очевидно включват в своето съдържание, първо, многостранни материални предпоставки в сферата на заплащането на труда и повишаването на доходите, в сферата на обслужването като: близостта и броя на магазините за продажбата на стоките, транспорта, организацията на доставянето на всичко необходимо за населението; материалната база за използването на културните ценности — клубове, библиотеки, театри, кина, телевизори и пр. Тук неизбежно следва да се включи и свободното време на човека, неговата организация за най-ефикасно отражение върху личността и пр. Едновременно условията за използване на благата притежават и духовни страни,

Digitized by Google

духовни елементи като моралното отношение на държавните и стопанските органи към човека, на системата на обслужването, на личност към личност в целия живот, усъвършенстването на системата за квалификация и помощ в образованието, в развитието на личната култура, преодоляването на капиталистическите отживелици и отрицателните явления, издигането ролята на колектива в развитието на човека и обществените отношения и т. н.

Колко твърда и неотклонна е грижата на Партията за отделния човек, какво важно място заемат въпросите за осигуряване на благоприятни условия да се използват активно създадените материални и духовни блага от всички членове на обществото се вижда, че на своя Декемврийски пленум Централният комитет разработи и прие нова концепция за минималния размер на доходите на трудещите се и с редица свои постановления и държавни решения започна бързо и оперативно да я прилага. Решителните мерки, взети от нашата партия и народната власт през 1973 година за изграждане жилища, за усъвършенстване структурата на доходите на трудещите се, за повишаване темповете за относително нарастване доходите от обществените фондове и осигуряване на хората, повече и по-качествени услуги в сферата на здравеопазването, просветата, квалификацията, за издръжката на подрастващите поколения, за стипендии, за повишаване на пенсии и пр. са доказателство за действена грижа за човека, за осигуряване възможно най-благоприятни условия за ползване на създаваните блага. Свидетелство за такива грижи са и мерките да се осигури повече свободно време на трудещите се чрез намаляване на работната седмица, чрез по-добра организация на битовото обслужване, на почивното дело. Задачата на партийните комитети и организации за осигуряване необходимите условия за ползване на благата на първо място се свеждат до необходимостта да проведат твърдо и докрай в живота постановленията на ЦК и Министерския съвет по тези въпроси и законите, които прие Народното събрание. Но тук е нужно и самоинициатива, индивидуално творчество на отделните партийни органи за развитие на демокрацията, за осигуряване свободно време и добро битово обслужване, за повишаване на реалните заплати и т. н. Партийната самоинициатива и творчеството в тази насока са жизнено необходими, защото нуждите на хората са конкретни и най-разнообразни. Те не могат в подробности да се предвидят в постановленията и законите, но могат да се изучат, открият и удовлетворят от местните партийни и държавни ръководства.

ПОДОБРЯВАНЕТО УСЛОВИЯТА НА ТРУДА — ПЪРВОСТЕПЕННА ГРИЖА ЗА ЧОВЕКА

Отчитайки, че научно-техническата революция, която се разгръща в производството с такива бързи темпове, качествено измени отношенията между човека и машината, на своя Декемврийски пленум Партията разработи цяла програма **за преустройство на труда в условията на научно-техническата революция, за да се намали физическото, нервното и психическото напрежение, което се поражда от замяната на човешкия физически труд от машината**, която още през 1973 година е поставена в действие и с бързи темпове се реализира. Тази програма изисква не обезопасяването само на отделни машини, а оптимизирането на всички параметри на работната среда, активно внедряване на научните методи и средства на ергономията, изграждане на система за подготовка на специалисти по безопасността и хигиената на труда, за обучение и на самите работници по тези въпроси, усъвършенстване сис-

Digitized by Google

темата на професионалния подбор и др. Приетите от Седмата сесия на Народното събрание изменения и допълнения на Кодекса на труда са израз на практическото приложение на тази програма.

Подобряването условията на труда в духа на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. във всяко предприятие, ТКЗС, ДЗС и пр. е първостепенна задача на партийните органи и организации. На първо място с помощта на професионалните организации те трябва да осигурят пълното приложение на новия кодекс на труда. Освен това партийният контрол над условията на труда във всеки сектор на производството, за всеки колектив, работник е жизнено необходим. Наложително е и конкретно проучване на условията с помощта на научни методи и средства, за да се намерят оптимални възможности за най-благоприятна среда за работа. Борбата срещу нарушителите на Кодекса на труда следва да се ръководи също партийно, за да се получат най-добри резултати.

ЕДИННА СИСТЕМА ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ

Единна система за обществени услуги, която да обхване търговското, комуналното и битовото обслужване, транспорта и съобщителните услуги, здравното обслужване, физическата култура и спорта, просветата и образованието, културата и изкуството и административното обслужване, ще отговори действително съвременно, научно обосновано на растящите потребности на новия човек. Тя ще освободи много свободно време на личността и ще ѝ спести маса трудности, нервно и психическо напрежение. Само такава система ще даде простор, за който по традиция досега се оставяше относително най-малко време и се отделяха относително най-малко сили. Данните за стокооборота, за обема на битовите услуги, за практическите мерки, за задоволяване потребностите на населението, които министърът на вътрешната търговия изнесе пред Седмата сесия на Народното събрание, ярко свидетелстват, че грижите за човека и в тази насока у нас се увеличават и усъвършенстват.

Изграждането на цялостна система за комплексно обслужване изисква създаването на нова и по-прогресивна система за развитието на населените места в страната. В центъра на политиката на Партията и по този важен въпрос се намира пак грижата за човека. Целта е да се използват положителните страни на съвременната урбанизация и да се избягнат отрицателните явления, които я съпровождат при прекомерната концентрация на населението в големите градове.

УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ДУХОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ

Изключително важна страна в съдържанието на партийната политика в полза на човека е грижата за удовлетворяване духовните потребности на хората, за издигане на по-високо равнище на тяхната духовна култура, политически, правни, морални, национални, естетически и пр. обществени отношения за формирането на новия човек. Това е една от най-сложните политически задачи и Партията винаги е полагала максимални усилия да я разреши. Резултат от тези усилия са крупните успехи в развитието на народното образование на науката и изкуството и в издигането на културното равнище на цялото население. Но на сегашния етап от обществения прогрес Декемврийският пленум внесе нови моменти в партийната политика по този проблем. Наред със задачите максимално да се развива образованието, науката, изкуство-

Digitized by Google

то и да се издига общата култура на трудещите се Партията насочи вниманието на партийните и държавните органи към обслужващата сфера за цялостно задоволяване бързо нарастващите духовни потребности на народа. Тя постави задачата да се вземат мерки за планомерно и целенасочено разширяване на материалната база на културната дейност. Отчете необходимостта от създаването на още по-благоприятен климат за творческа изява на човека, за защита на политическата и моралната съдба на отделната личност и за нейния духовен разцвет. Особено внимание на сегашния етап Партията отделя на грижата да се развие и усъвършенствува между хората главното звено на обществените отношения — отношенията на другарство и взаимна помощ. Това звено концентрира в себе си най-голямото духовно превъзходство на социализма над капитализма и е признак за нов, по-висш етап в духовния растеж на човека.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ ДЕМОКРАТИЗЪМ В РАБОТАТА — ЖИЗНЕНА НЕОБХОДИМОСТ В ГРИЖАТА ЗА ЧОВЕКА

В сферата на общественото управление социалистическият демократизъм като момент на социалния климат има най-голямо значение днес за разрастване духовните сили на личността и за разгръщане на нейните творчески възможности и инициативи. Демократизмът е духовно благо, един от основните елементи в социалната структура на социалистическата личност. Да се изгради този елемент у човека е специална и изключително хуманна задача на партийните органи и организации. Главното сега в развитието на демократизма като изключително важна партийна повеля е осигуряване на най-широко и непосредствено участие на народните маси в подготовката и вземането на решенията по проблемите на общественото управление и усъвършенствуването на обществените отношения. В тази сфера е и задачата: **да се усъвършенствува държавното и общественото начало в управлението на всички процеси, да се развива и издига колективизмът в неразривна връзка с единоначалието при изпълнението на партийните решения.** Израз на голяма грижа за човека са решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП и на Десетия конгрес за дълбоко преустройство в работата на масовите организации — на Отечествения фронт, на професионалните съюзи, ДКМС и др. Тези решения разшириха правата на масовите организации за участието им в общественото управление, което пряко засяга участието на масите в решаването на обществените проблеми и издигането на тяхното обществено достойнство и роля като господари на страната. Приетите изменения и допълнения на избирателната система от Седмата сесия на Народното събрание са също едно великолепно решение за развитие на демокрацията в нашата страна. Приетият нов принцип е пример на действен демократизъм за периодична смяна на депутатите в представителните органи. Той не само осигурява нови възможности за включването на повече граждани в органите на властта, но и за засилване зависимостта на народните избраници от избирателите, стимулира по-активно да се грижат за хората, да им помагат да си решават проблемите, да защищават и правата им и пр.

Задачата на първичните партийни организации е да издигнат активността на всеки човек в творческото решаване на проблемите на производството и културата, в управлението на процесите и обществените отношения. Сега това е много нужно за успешното развитие на демократизма като условие за удовлетворяване на потребностите на трудещите се и за тяхното всестранно развитие. Динамиката на демо-

Digitized by Google

кратизма изключително много зависи от личния пример на ръководителите, на държавните служещи. Сега особено е нужно да се поведе системна борба против бюрократизма, бездушието към интересите и въпросите на трудещите се, против безотговорното, недържавническото отношение към задачите.

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ОРГАНИТЕ НА СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ И ЧОВЕКА

Задачата на партийните организации по този въпрос е действително сложна и разностранна. Тя не може да се реши успешно без специална политическа и идеологическа работа с кадрите в социалното управление, за да се издигне тяхното съзнание, морал и отговорност в служебната им дейност. Но тя изисква и непримиримост към нарушителите на държавните, политическите, моралните и пр. принципи на работа с хората, които се обслужват. Необходимо е да се създаде обществена среда, в която не могат да съществуват и да се търпят нарушители на тези принципи. Много важно е да се постигне морална удовлетвореност у всеки гражданин, който поиска услуга в държавното учреждение, в битовото предприятие, в културния институт.

Задача номер едно е партийните организации да постигнат реалното положение: **всеки комунист, който работи в системата на социалното управление, да покаже образцов пример на висока моралност и грижовност в отношението си към хората, които обслужва.** Проблемът за добрия пример на партийните членове и комсомолците се превръща на сегашния етап във важна партийна задача, чрез която ще се усъвършенстват обществените отношения.

Естетическото възпитание

Социализмът е строй на красотата!

Има един безспорен факт — в България непрекъснато нараства жизненото равнище на народа, идейната убеденост, политическата съзнателност, културата и активността на народа. Именно в условията на нашия строй, характерен с тези отличителни черти, чужди на капитализма, се формира и естетическият вкус на трудещите се. Това е естественият стремеж към красивото, оригиналното и практичното в бита, в облеклото, в поведението, в постъпките. Красота в мислите, в целите, във външния вид, в целокупната дейност на гражданина на социализма! Живот и дейност, обагрени с героизъм, със саможертва, с духовна и нравствена сила!

Има и друг безспорен факт — изградихме вече нов гражданин, от който справедливо враговете най-много се плашат. Защото той е привлекателен, обаятелен, защото в него поколенията, ограбвани и потискани от капиталистическата робия, виждат своя първообраз на съвършенство, на осмислен и осъзнат дълг, на свободно съществуване. Пророкът на антикомунизма З. Бжежински, изпаднал в плен на тъгата си, написа „пророчески" слова: „Аз се страхувам от един прогресиращ глобален упадък, от един хаос без граници". Такава е най-добросъвестната характеристика на капиталистическия свят, в който съвсем логично е естетическите ценности да носят неговия отпечатък.

Има и трети безспорен факт — комунистите са творците на тоя нов строй на тоя нов човек. И не само творци, но и пример, образец. Нашето време е щастливо — революционните традиции на героичното поколение, изнесло на плещите си съпротивата против фашизма, са възприети, осмислени, претворени в съвременен начин на живот от целия народ. Как другояче ще се обяснят подвизите на първенците в производството, на дръзновителите в областта на науката и културата, скромността и упоритостта на милионите хора, участници във всенародното движение за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове. Нека капиталистите се похвалят с та-

Digitized by Google

кава реалност! Комунистите успяха да изградят строй, характерен с нови взаимоотношения, със сътрудничество, взаимопомощ и другарство, с нов негов облик във всяко отношение.

* * *

Но по нашия път има и противоречия, трудности. Наред с положителните тенденции, с големите победи не са ликвидирани из корен някои отрицателни явления в областта на естетическото възпитание — ексцентризъм в модата, безкритично подражателство, снобизъм в облеклото и във вкусовете и пр. Носители на тези недъзи са отделни младежи. Тревожното е, че именно те и някои органи и организации все още не разбират както трябва, че това е един от каналите за проникването на буржоазното влияние, за отклоняване на младото поколение от проблемите на социалистическото строителство. За жалост те не разбират, че с прояви от тоя род посягат върху красотата като естествена необходимост за социалистическия гражданин.

Декемврийският пленум на Централния комитет на Партията повелява да водим непримирима борба против отрицателните явления във всичките им възможни проявления. Да не допускаме те да тровят или спъват нашето движение напред.

В тая борба се натъкваме на едно възражение, което снобизмът обикновено използва — къде е свободата на личността?

Свободата! Тя процъфтява в тържеството на социалистическите обществени отношения. Тя се извисява в осъзнаването на дълга към родината, към интернационализма. Тя намира своя пълен смисъл в законността, в реда, в дисциплината. Свобода за всичко, което е в интерес на работническата класа, на народа, на прогреса! Борба против всичко, което спъва хармоничното развитие на личността! Свободата изживява своите тревоги и в грижата за красотата, за хармонията, за оригиналното, приличното и практичното. Естетическото възпитание и самовъзпитание в нашите условия е победа на свободата.

Само такава е истината! Всичко друго, съзнателно или несъзнателно, е отказ от свободата, робуване на гнили идеи, чужди на революционните, на националните интереси и традиции на прекрасния български народ. Нима драконовската външност, която буди само възмущение и отвращение сред трудещите се, е свобода? Кога тя е имала такава съдба да бъде против своите творци — широките народни маси?

Отрицателните явления не са и не могат да бъдат израз на свободата, защото нарушават динамизма на най-демократичния строй — социализма, комунизма.

* * *

Борбата против отрицателните прояви иска комплексен подход. Тя трябва да стане ежедневие на всички обществени органи и организации, на всички институти.

По силата на своето място и роля партийните органи и организации трябва да бъдат в челните редици, да ръководят и организират тоя процес.

Тук има няколко аспекта:

— Те трябва да разгръщат системна пропагандистка и разяснителна дейност за правилното естетическо възпитание на народа, за преодоляване на увлеченията на някои млади хора по грозната мода. Тези проблеми да заемат съществено място в тяхната ръководна и организаторска работа. Не може да се счита, че една партийна организация е на високата си, ако търпи около себе си прояви от тоя род. Търпеливо, но настъпателно, грижовно и твърдо тя трябва да воюва за ведра, чиста и красива атмосфера на всяко работно място, в квартала. Ето Декемврийският пленум набеляза задачата да укрепваме и развиваме социалистическите колективи, партийните организации да им дават образец на взаимоотношения, да им служат за първообраз. В решаването на тоя голям въпрос естетическото възпитание следва да заеме полагаемото му се място. А това означава, че партийните организации трябва да преодолеят бързо неговото подценяване и то да стане неразделна част от целокупната им дейност.

— Със своето облекло, висок естетически вкус и културен външен вид и поведение комунистите, техните деца и семейство да служат за пример на всички безпартийни — навсякъде, във всички сфери на обществения живот. Иначе авангардната роля на комуниста няма да бъде пълна, ефективна, няма да отговаря на историческото призвание на Партията.

Имаме положителни традиции и опит — системно в цялата партия се обсъжда как комунистите изпълняват своята авангардна роля. Това е необорим признак за саморазвитието на Партията като ръководна сила на общественото ни развитие. Какво е необходимо сега? При обсъждането на тая роля на комуниста по-голямо внимание да се обръща и на неговото естетическо въздействие и влияние. Това сега е първостепенен въпрос, който не заслужава никакво подценяване. Комунист, който не изпълнява тоя свой дълг, трябва да получава партийна оценка.

— Много голямо внимание партийните комитети и организации трябва да отделят на дейността на държавните и обществените органи и организации, които имат пряко отношение към естетическото възпитание — модните централи, търговските организации и пр. Ако тук нещата не се приведат в ред, цялата организаторска работа няма да даде желаните резултати. Още повече че партийните организации в тия учреждения имат право на контрол. Той сега трябва да бъде пуснат в действие, за да не могат модните централи да промъкват модели, чужди на традициите и потребностите на социалистическия строй. Това не е отрицание на новото, на практичното, на красивото, а борба против пошлото. Ето кое трябва добре да осмислят ръководните дейци в модните центрове. Ето кое също

Digitized by Google

добре трябва да разберат и търговските дейци, които се грижат за естетическия вкус на народа. Задачата е много определена — Министерството на вътрешната търговия и услугите и Министерството на леката промишленост да не допускат производството и продажбата на стоки, които не отговарят на естетическите критерии в областта на модата. По-ясно не може да се каже! Партийните органи и организации чрез своята ръководна дейност, чрез правото си на контрол трябва да помогнат всички дейци на тоя фронт правилно да осъществяват своите функции. Особено важно е да се осигури по-близко ръководство и контрол на модните къщи и централи, за да играят водеща роля във формирането на модата в нашата страна.

Голяма отговорност носят партийните органи и организации за преустройване дейността на професионалните съюзи, на Комсомола и на Отечествения фронт в това направление. На събрания на трудовите колективи и на кварталните организации на Отечествения фронт да се разглеждат конкретните прояви на проникване на западната мода у нас, да се вземат мерки да се създава непримирима обстановка против тях.

Комсомолът, записал в своята летопис не едно героично и градивно дело, трябва да излезе на преден фронт. Негово задължение е да разгърне най-широка и активна работа сред младежта за възпитание на нетърпимост към всякакви отклонения от здравия вкус в модата, бита и поведението, против некултурността и чуждопоклонничеството. В този смисъл и в това отношение както партийното ръководство на Комсомола, така и самият той допускат слабости. На отделни места комсомолските дружества не проявяват достатъчно самоинициатива, за да не кажем, че стоят настрана от тая задача. А именно комсомолското дружество трябва да бъде огнище на естетическото възпитание на младежта в предприятието, в учреждението, в университета, в училището, в института, стопанствата и обектите. Трябва да се създаде такъв ред — дружеството да отговаря за красотата на своите членове и те да отговарят за честта на дружеството. Да се слеят двата потока в борбата против упадъчната мода, за изграждане на здрав естетически вкус.

Безспорно модата ще се мени. Развиват се хората, усъвършенствува се и техният вкус към красивото. Цялата работа е нашият строй, който е с цяла епоха напред, да диктува своя мода, свое чувство за красота, която най-вярно отразява прогресивните тенденции.

• • •

Естетическото възпитание и борбата против упадъчната мода и неприличния външен вид не е еднократна кампания, а постоянна и повседневна грижа и задача на партийните органи и организации.

Икономическият анализ

ИЛИЯ ВЪЛКОВ
заместник-завеждащ отдел „Организационен" при ЦК на БКП

Да се дава винаги точна и правилна оценка на сложните процеси и явления, на работата на кадрите и на стопанските органи, да се разкриват и мобилизират чрез всенародното социалистическо съревнование и насрещните планове големите резерви на икономиката и на тази основа да се издига още повече жизненото равнище на народа — ето най-сбито казано основните задачи, за решаването на които трябва още по-добре да съдействува икономическият анализ, икономическата работа изобщо в съвременните условия.

ОСНОВНА ПРЕДПОСТАВКА

За да се анализира задълбочено дадено икономическо явление, да се откриват и овладяват закономерностите и тенденциите в развитието на икономиката, да се предприемат бързи и ефикасни мерки за преодоляване на слабостите, са необходими икономически знания. И то знания съвременни, дълбоко теоретични, свързани с изграждане-

Digitized by Google

нето на развитото социалистическо общество, с конкретните задачи на съответната стопанска организация и предприятие за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове през шестата петилетка, с близките и по-далечните перспективи, който начерта Програмата на Партията и решенията на Десетия конгрес на БКП за още по-ускорено интензивно развитие на икономиката.

За това много навременно и с голямо актуално значение е постановлението на ЦК на БКП за подобряване икономическото образование на трудещите се, в което беше направен изводът, че част от ръководните работници и особено някои от низовите кадри в предприятията „...не са достатъчно подготвени да правят задълбочени икономически анализи на стопанската дейност, не могат добре да обосновават приеманите от тях решения и да оценяват резултатите от извършената работа от гледна точка на икономическата ефективност на производството".[1] В изпълнение на постановлението се разширява икономическата пропаганда, все повече кадри, специалисти и трудещи се участвуват в различните форми на политическата просвета в Партията и другите обществени организации, където се изучават политическа икономия, актуални въпроси на икономическата политика на Партията. Все повече се засилва тази страна на марксистко-ленинското обучение чрез средствата за масова информация и пропаганда. Но и тук се налага по-задълбочена оценка както от гледна точка на количествената страна на проблема, така и с оглед на неговата качествена страна.

Не може да ни задоволява обстоятелството, че са се увеличили звената по икономическите дисциплини, че са изнесени повече лекции и беседи по икономически въпроси. Защото се изменя критерият за оценка. Вече е назряла нуждата всеки ръководител, всеки специалист и трудещ се, особено в областта на материалното производство и обслужващите стопански дейности, да притежава минимум икономически знания, а също и умение да ги прилага при анализа и оценката на икономическите факти и явления. Това е необходимо, защото превръщането на трудещите се не само в обект, но и в активен субект на управление на производството изисква настоятелно да се разширява и обогатява кръгът на техните икономически и технически знания. Това се налага от изискването те да вникват все повече и по-добре в най-ефикасните пътища и средства за увеличаване на общия доход на стопанските предприятия и организации, за намаляване разходите на 100 лева продукция, за подобряване качеството, за постигане на възможно най-висок ефект от стопанската дейност върху основата на техническия прогрес и високата обществена производителност на труда. Сега, когато е намерена сполучлива форма за развитие на съревнованието чрез насрещните планове на трудовите колективи, когато още по-силно се чува думата на хората при планирането на производството, при съставяне на програмите за бъдещето, е наистина повеля на деня да се знае повече и по-задълбочено за производителността, за себестойността, за качеството на продукцията от всеки работник, от всеки специалист и стопански ръководител, от целите трудови колективи, чиято роля значително нараства в условията на комплексното действие на икономическия механизъм.

С още по-голяма острота изпъква качествената страна на разглеждания въпрос. Ако старият подход не ни удовлетворява при оценката на количествените показатели за икономическата пропаганда, то тук този подход е още по-непригоден. Задачите по изпълнение и преизпълнение на насрещните планове за шестата петилетка изискват икономическите знания, икономическият анализ да се подчинят изцяло на ка-

[1] Б. „Работническо дело", бр. 322, 18 ноември 1971 год.

Digitized by Google

чествените показатели на производството. Сега най-важният критерий за оценка на кадрите, на колективите е не само колко и какво произвеждат, но преди всичко с какви качествени показатели се характеризира дадено производство, какво струва това на народното стопанство, каква потребителна стойност има стоката, как тя се приема от купувачите у нас и в чужбина, чиито вкусове и изисквания значително нараснаха.

А всичко това обективно налага:

— Повишаване въздействуващата сила на икономическата пропаганда, за да формира тя у хората не само знания за пасивно обяснение на стопанските процеси, а да ги готви за истински борци за икономия на жив и овеществен труд, за настъпление срещу безстопанственото отношение към суровините, материалите и енергията; да им сочи пътя за максимално използване на машините, за скъсяване на пусковите срокове; за навременен, бърз и евтин транспорт; за по-пълно задоволяване на трудещите се със стоки за широко потребление.

— Превръщане на знанията в непосредствена производителна сила, за да се поставят те в основата на анализа, който правят партийните и други дейци, давайки им ключа за навлизане в дълбочината на икономическите процеси, откъдето винаги трябва да се тръгва, когато партийните комитети като органи за политическо ръководство дават вярната насока на икономическото развитие, когато осъществяват своята кадрова работа, когато контролират и разгръщат широка политическа и организаторска дейност сред хората.

НЕОТДЕЛИМ ЕЛЕМЕНТ ОТ СТИЛА И МЕТОДИТЕ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Във века на бурно развиващата се научно-техническа революция, на динамични и твърде съществени промени в оръдията и предмета на труда, във всички елементи на производствения процес икономическият анализ придобива особен смисъл и значение. Кадрите на Партията, които работят в областта на икономиката, дейците в окръжните и другите партийни комитети виждат още по-добре сега колко сложни и отговорни станаха икономическите проблеми, какъв комплексен и задълбочен анализ е необходим всеки път, когато съответният партиен орган подема решаването на който и да е проблем на икономическото развитие на дадена териториална единица. Анализ, от една страна, на специализираните стопански и държавни органи, които са обект на партийното ръководство на икономиката. И от друга страна, анализ, който трябва да се направи от съответните партийни комитети като органи за политическо ръководство. От гледна точка на техните специфични методи и средства на изискванията за повишаване на научното равнище на партийното ръководство на икономиката този анализ има свои особености:

— партийните комитети използват най-пълно предоставените им данни, справки, изводи и заключения от специализираните административни органи, като предявяват към тях свои изисквания, с оглед осъществяване на специфичните си задачи на политически органи, като не допускат смесване на функциите;

— държат строга сметка да не се претрупват с излишна статистическа и друга информация и в общия значително увеличен поток на информационни материали да не изпуснат главни страни на ръководната дейност, особено качествените показатели на производството;

— анализират комплексно икономическите процеси и явления, като разкриват задълбочено не само икономическите, но и политическите, социалните и други аспекти на възникващите проблеми;

Digitized by Google

— внасят целенасоченост и единство в действията на различните органи на социалното управление при практическото осъществяване на поставените конкретни задачи; контролират и изискват, за да се превърне икономическият анализ в неотделим елемент на стила и методите на тяхната цялостна дейност.

Като отчитат сложността на комплексния характер на икономическите проблеми в столицата, ГК и РК на Партията използват широк кръг специалисти, научни работници и обществени дейци при осъществяване партийното ръководство на градското стопанство. По-конкретно те се насочват към проучване състоянието на проблемите в предприятията, събирането и обработването на икономическата и научно-техническата информация, подготовката на програми и решения, които се обсъждат от ръководните органи на градската партийна организация. Задълбочен икономически анализ беше извършен във връзка с поставената от др. Тодор Живков задача за модернизация и реконструкция на производството и внедряване на принципно нови технологии. Под ръководството на ГК и РК на БКП във всички предприятия бяха разработени конкретни програми, които обхващат широк кръг от мероприятия за решаването на тази първостепенна задача. В този случай например партийните органи и организации в София чрез методите на икономическия анализ вникнаха по-дълбоко в икономиката на предприятията, насочиха усилията им към ускоряване на научно-техническия прогрес; което ще донесе най-висок икономически ефект и най-добре ще реши социалните проблеми на трудовите колективи.

Но общата констатация за подобряване използването на икономическия анализ в партийното ръководство на икономиката не важи с еднаква сила, в една и съща степен за подхода, за стила и метода на работа на всички дейци, на всички органи и организации. Това се подкрепя от немалкото примери за изоставане в изпълнението на насрещните планове по важни качествени показатели през 1973 год. и шестата петилетка, за неизползвани резерви за повишаване производителността на труда, снижение на себестойността и подобряване качеството на продукцията. Следователно икономическият анализ не е навлязъл дълбоко в работата на редица органи и дейци, не навсякъде се използва напълно натрупаният богат опит в ръководството на икономиката.

Именно затова ЦК на Партията и лично др. Тодор Живков обръщат още по-голямо внимание за задълбочаване на икономическия анализ, за това всеки партиен деец да вниква още по-успешно във фактите на нашето и на световното икономическо развитие. И то комплексно, от позициите на новия подход, разработен от Декемврийския (1972) пленум на ЦК. Този подход „...трябва да се опира на прецизен социално-икономически анализ и на съдържанието, структурата и обема на потребностите на всеки етап от нашето развитие, на състоянието, интересите, настроенията, поривите и дръзновенията на различните категории труженици в нашето общество".[1]

Науката за икономическия анализ ни подсказва, че при оценката на икономическите факти и явления е много важно да определим от какви позиции, от какъв критерий ще изхождаме. Анализът, особено в ръцете на партийните органи и дейци, не е самоцел, не е нещо, с което трябва да се кичим, за да не изостанем от другите. Той е мощно средство за повишаване научното равнище на партийното ръководство на икономиката, за усъвършенстване стила и метода на работа, за налагане още по-здраво и навсякъде на нов подход при оценката на икономическите процеси, на състоянието на партийната работа и дейността на кадрите.

[1] Т. Живков, Доклад пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП, Партиздат, 1972, стр. 13.

Digitized by Google

Прегледът на основни материали от пленуми и заседания на бюрата на окръжни и други партийни комитети показва, че този подход в сравнителния анализ все по-широко се прилага. Той беше добре използван например в комплексната проверка, която направи Плевенският окръжен комитет на БКП за дейността на градската партийна организация по изпълнение качествените показатели на насрещните планове. Тя се осъществи по пътя на анализа съпоставка с постигнатото в сродни предприятия у нас и в чужбина и от тези позиции беше оценена работата на партийните органи и организации. Но има още доста да се прави, за да се утвърди този подход напълно в живота на партийните органи и организации. Далеч не е преодоляна слабостта при използване на данните от икономическия анализ да се сравнява само с предшествуващия период, да се взема за база не това, което характеризира най-добрите постижения у нас и в напредналите страни по света.

Кои са основните причини за това?

— Бих започнал с това, което казват в някои предприятия: „Нямаме навик, не ни е още в кръвта да се сравняваме с най-напредналите. Уж се стремим към това, пък често го изпускаме.“ Не знам дали тези преразказани думи на партийни секретари и други дейци са най-характерни за случая, но ми се струва, че трябва да се работи с широкия актив от партийни дейци в предприятията (пък и в по-висшите стопански звена), така че сравнителният анализ и стремежът да достигнем най-напредналите страни да стане неотделима органическа част от стила и методите на ръководната партийна дейност. С целия си ум, с двете си очи да анализираме нашите постижения, собствените си слабости и никога да не изпускаме от погледа си първите, онези, които трябва да следваме и непременно да достигнем.

— Но и където има този неукротим стремеж да се върви напред, в анализа често липсва онази нова информация, която говори за най-добрите световни постижения. Вече втора година се разгръща всенародното движение за рязко повишаване обществената производителност на труда, за достигане на световните постижения по най-важните показатели на производството. Направи се не малко, за да видим докъде е стигнал човешкият прогрес. Но е тревожно, че не са малко колективите, партийните организации, които още нямат необходимата информация за най-добрия сроден опит, за новостите по света и у нас, които, ако не днес, то утре трябва да станат реален факт в живота на тези колективи. Дали само трудностите да откриеш новото са причината, дали все още тук се води борба между новото и старото или бюрокрация е надвиснала и задушава новото, дали безотговорността, отпуснатостта и други човешки пороци са взели връх, трябва да се анализира. И не само да се анализира, но така да се воюва от съответните партийни органи, че място да не си намерят тези, които спят върху старото, задушават и не дават път на новото, гледат си спокойствието в иначе неспокойното ни време.

ПАРТИЙНИЯТ ПОГЛЕД — ПО ВСИЧКИ НАСОКИ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ

Теорията очертава три главни насоки на икономическия анализ:

— определяне на по-близките и перспективните планови задачи;

— извършване на оперативен, текущ икономически анализ;

— последващ икономически анализ, извършващ се на определени периоди.

Какво е мястото и ролята на партийните органи и организации при осъществяване на тези главни насоки в икономическия анализ?

Digitized by Google

При планирането. Особено голяма е отговорността на окръжните комитети на Партията, тъй като се засилиха и усложниха взаимните връзки и влияние между отрасловото и териториалното ръководство на икономиката. Повсеместната интензификация, по-пълното подчиняване на производството на материалните и духовните потребности на трудещите се, необходимостта да се прилага програмно-целевият метод и комплексен подход налагат значително да се подобри и териториалното планиране и ръководството на народното стопанство.

В изпълнение на тази основна задача окръжните комитети на Партията извършиха огромна проучвателна и аналитична работа. Разработиха перспективни програми за обществено-икономическото развитие на съответните териториални единици. Въпреки че в много случаи това са сборни програми от перспективните планове за развитие на отделните стопански единици, разработени по линия на отрасловото планиране и ръководство, те изиграха голяма роля и сега имат значение за по-задълбоченото и комплексното решаване на икономическите проблеми в окръзите. Но условията се измениха, а изискванията значително нараснаха, особено във връзка с приложението на програмно-целевия метод и комплексния подход при планирането, разработен в документите на Декемврийския (1972 год.) пленум на ЦК на БКП. Обобщаването на натрупания досега опит от гледна точка на използването на икономическия анализ има голямо значение, тъй като изпълнението докрай на решенията на Десетия конгрес, на националната програма за повишаване жизненото равнище на народа, на насрещните планове по всички показатели на шестата петилетка поставят нови, още по-големи и сложни задачи.

Какво е характерно за натрупания опит във връзка с разглежданият въпрос?

Преди всичко, че разработването на перспективните планове и програми даде възможност на окръжните партийни комитети да утвърдят още по-здраво методите на икономическия анализ в своята ръководна дейност и в работата на другите органи на социално управление, да проучват още по-осезателно и конкретно значението на този анализ за повишаване научното равнище на партийната работа в областта на икономиката. Продължителните изследвания, обсъждането в пленумите и в бюрата на комитетите на тези важни въпроси създаде още по-добри условия за по-задълбочена аналитична дейност както в отраслите, така и в отделните предприятия и клонове. На тази основа се вникна по-добре в работата на кадрите, на комунистите и на трудовите колективи като цяло. Сега ОК на БКП имат по-обоснована преценка за състоянието на икономиката, за съществуващите резерви и най-важното — за конкретните пътища за най-рационалното използване. Под тяхно ръководство бяха разработени през 1972 година насрещни планове, които предвиждат значително да се преизпълнят най-важните показатели на шестата петилетка. През първото полугодие на 1973 година се наложи отново да се направи цялостен преглед на резервите и да се обогатят насрещните планове. С нова сила се разгърна инициативата на трудещите се начело с партийните организации и комунистите. Съединяването сега на тази инициатива отдолу със значително подобряване на работата в централните стопански и държавни органи, с бързото решаване на възникналите в хода на изпълнение на насрещните планове проблеми, оказването на конкретна помощ от ръководители и специалисти на място в предприятията, в клоновете има решаващо значение за цялостното изпълнение и преизпълнение на насрещния план за 1973 година и за шестата петилетка.

Друг характерен момент в натрупания опит е използването при анализа пряко и чрез съответните стопански органи на широк кръг спе-

Digitized by Google

циалисти, челници в производството, на ума и творческата инициатива на първичните партийни организации и на трудовите колективи. Това засилва масовия характер на икономическия анализ, той става постепенно дело на хиляди, на милиони хора. А това има решаващо значение за всенародното социалистическо съревнование, насрещните планове и комплексното прилагане на икономическия механизъм. По-умело се използват изградените към окръжните и много градски комитети икономически центрове, комисии, групи и др. форми, в които са включени опитни и знаещи кадри, специалисти и челници в производството. Като помощни органи на комитетите те извършват солидни проучвания, правят анализи на положението в отделните стопански звена по разходните норми за жив и овеществен труд, по темповете на нарастване обществената производителност на труда, снижение на себестойността и повишаване потребителните качества на продукцията. По този начин те подпомагат ръководните органи с аналитични и други материали при подготовката и вземането на важни решения. На много места тези помощни органи добре насочват местните партийни и други дейци да анализират по-задълбочено особено някои неизпълнени качествени показатели по насрещните планове и да предприемат бързи и по-ефективни мерки за преодоляване на възникващите слабости и трудности.

По текущия, оперативен икономически анализ. Като дават главните насоки на икономическото развитие чрез директивните перспективни планове, партийните органи не завършват с това цикъла на своята ръководна дейност в областта на икономиката. То е само един, макар и много важен, но все пак начален етап в осъществяването на партийното ръководство на народното стопанство. Истинската борба в много отношения започва, когато се претворява в живота разработеният план. Сега един от най-важните критерии за оценка на равнището на партийното ръководство е как се съчетава работата по перспективните разработки на най-важните икономически и социални проблеми с ефикасната ежедневна и непримирима борба за изпълнение и преизпълнение на текущите насрещни планове, особено на техните качествени показатели. За това текущият, оперативният, икономическият анализ придобива още по-голямо значение. Налага се обаче по-бързо преустройство и усъвършенствуване на статистическата и друга оперативна информация, осигурявана от съответните държавни органи за изпълнение качествените показатели на насрещните планове. С това ще се създадат по-добри условия да се засили и аналитичната работа в партийните органи и организации. Сериозна слабост е, че и сега се изпитва често остра нужда от текуща информация, особено за изпълнение на качествените показатели. Това принуждава съответните партийни органи сами да организират такава информация от най-низовите стопански звена, което им отвлича част от вниманието и силите по дейност, която не е присъща за тях, но е свързана със засилване на оперативния анализ по обогатяването и изпълнението на насрещните планове. От опита, който имат партийните комитети, се налагат някои поважни изводи за бъдещата работа в тази насока:

— по-пълно да се използва в анализа събираната по установения ред от специализираните държавни органи статистическа и друга информация за икономическото състояние на отраслите и предприятията; при това е необходимо да се повиши партийната взискателност към тези органи, за да дават те не само цифри и сигнали, а да ги придружават с налагащите се от тях предложения за предприемане на оперативни мерки и от страна на партийните органи и организации;

— да се свързва по-добре анализът на постъпващата информация с оценката за работата на кадрите, на комунистите, за да се помага на-

Digitized by Google

време, а където се налага, да се правят и целесъобразни размествания и прегрупирвания на силите и средствата;

— **изводите от анализа на оперативната отчетност да се насочват още по-конкретно към засилване на политическата и организаторската работа** сред хората за тяхното пълно мобилизиране във всенародното съревнование и борбата за изпълнение на насрещните планове, за възпитанието и израстването им успоредно с претворяване в живота икономическата политика на Партията.

За последващия (периодичен) анализ. Стана хубава традиция периодично — на тримесечия, шестмесечно и годишно, партийните комитети и организации да правят по-задълбочен анализ на пленуми или в бюрата за изпълнението на насрещните планове, за състоянието на икономиката в окръга, града, района и отделното стопанско звено. В това отношение има обаче още нерешени твърде съществени въпроси:

— обикновено периодичната информация (най-често под формата на бюлетини) постъпва в партийните комитети без или с най-общ анализ на цифрите и процентите. Това налага партийните комитети и бюра да губят много време и сили за подреждане, групиране, преизчисляване на данните, за да отговорят на техните задачи и функции като органи на политическо ръководство. Ето защо налага се специално да се обсъди този въпрос, за да бъде колкото е възможно повече получаваната информация аналитична, подсказваща изводи, оценки, мероприятия;

— по-специално внимание трябва да се отделя за анализа на качествените показатели, и то не глобално, общо за окръга, града и пр., а като се стигне до най-малкото звено, до всеки работник. Новият икономически механизъм, неговото комплексно приложение сега и особено изискването му за широко внедряване на вътрешната стопанска сметка налага да се повишава ролята и на най-низовите звена в реализирането на максимални икономии на жив и овеществен труд, да се повишава заинтересоваността и моралната отговорност у комунистите и всички трудещи се за най-ефективно разработване и изпълнение на насрещните планове.

Да се съединяват сега още по-умело различните източници на информация в един поток, да се прави задълбочен анализ на живота и да се предприемат съответни бързи и ефективни мерки — това е един от най-важните фактори за по-нататъшно, още по-успешно изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията.

Насрещните планове

ВАСИЛ АРАБАДЖИЕВ

Главната цел на насрещните планове е да се разкриват и оползотворяват максимално резервите на икономиката. Кои са техните основни отличителни черти?

Една от главните особености на насрещните планове е, че посредством тях „...планирането и социалистическото съревнование като съставна част на партийната и държавната политика се сляха в едно".[1]

От друга страна насрещните планове не губят характера си на доброволна, самодейна проява на трудещите се. Както е известно, за

[1] Т. Живков, Широк размах на всенародното социалистическо съревнование, Партиздат, 1972, стр. 38.

Digitized by Google

включването на резервите в насрещните планове и за тяхното използване в икономическия механизъм се предвижда 40 на сто от икономията на материални разходи, 40 на сто от подобрение на качеството и техническото равнище на продукцията и 100 на сто от икономия на фонд „Работна заплата" да се отделят във фонд „Допълнително материално стимулиране". Същевременно изпълнението на насрещните планове не е свързано със санкции за работниците. За да се създаде еднопосочност на интересите на непосредствено заетите в производството и служителите от управлението на предприятията, клоновете, ДСО и министерствата, размерът на техните премии се поставя в зависимост от напрежението на насрещните планове. В случай че те не се изпълняват, на тях се налагат различни икономически санкции.

Непрекъснатото разкриване и включване на резервите осигурява възможност всяка година насрещните планове да се уточняват и допълват с нови резерви. Този стимул се запазва и от специална клауза, която забранява разкритите резерви да се изземват и включват в държавния план. Той може да се увеличава само в случай, че са дадени допълнителни материални и други средства от държавата.

По такъв начин насрещните планове конкретизират и допълват държавния план, превръщат се в обществена, самодейна система за планиране, която същевременно е свързана непосредствено и с държавното начало.

Друга особеност на насрещните планове е, че те се изграждат на принципа **„При минимум разход на материали, труд, финансови и валутни средства да се получи максимум ефект"**[1]. Всичко онова, което колективите предлагат да се основава на най-пълното използване на предоставените от държавата ресурси, без допълнителни капиталовложения, материали и хора, а за сметка на модернизация и реконструкция на техниката — намаляване на разхода на жив труд и суровини, материали и енергия, оползотворяване на отпадъците, пълно натоварване на мощностите, усъвършенстване на организацията на производството и труда, подобряване качеството на продукцията и др. При обобщаването на насрещния план в обединението на задълбочена оценка се поставя реалността на предложенията на предприятията. Там където е необходимо и възможно, те се осигуряват с резервите на стопанската организация. По такъв начин се гарантират материалните предпоставки, очертават се източниците и мащабите на преизпълнението на държавния план, целите и задачите на съревнованието. Обещанията, договорите за съревнование, личните творчески планове не са вече израз на едностранното желание да се постигнат по-високи резултати, не съдържат условието „ако ни се осигури . . ." еди-какво си. Онова, което е включено в насрещните планове, е вече пресметнато, уточнено и осигурено в материални, финансови и организационни средства.

Така насрещните планове станаха здрава основа за по-добра организация и размах на всенародното съревнование, а то от своя страна — решаващ фактор за тяхното изпълнение и преизпълнение.

Съществена особеност на насрещните планове е, че те **„имат комплексен характер — обхващат не само производството, но и духовния живот, бита, квалификацията, културата"**[2]. Социалните им раздели отразяват постоянно растящата роля на субективните фактори в производството, като образованието, квалификацията, културата и възпитанието на трудещите се, както и на взаимоотношението човек — машина — работна среда и на комунално-битовото обслужване. С включва-

[1] Т. Живков, Широк размах на всенародното социалистическо съревнование Партиздат, 1972, стр. 18.
[2] Пак там, стр. 49.

Digitized by Google

не на проблемите на социалното развитие на колективите в насрещните планове се разширява и задълбочава научността в ръководството на социалните процеси, все повече фактори на развитието се направляват целенасочено и конкретно, подчиняват се на съзнателната воля на обществото. Диалектическата връзка между икономическите и социалните аспекти на плана от друга страна изразява зависимостта между ефективността на стопанската дейност и нарастването на възможностите за все по-пълно задоволяване на материалните и културните потребности на всички трудещи се.

Насрещните планове имат перспективен характер. Те се съставят за цялата петилетка и нейното изпълнение и преизпълнение е главната им цел. Годишните насрещни планове са подчинени на тази цел и критерий за тяхната ефективност е до каква степен те допринасят за изпълнението на петилетката. Някои предприятия миналата година преизпълниха значително насрещните си планове, но въпреки това не достигнаха равнището на показателите за първите две години на петилетката. Тази зависимост внася целенасоченост в работата на държавните и стопанските органи и на обществените организации, премахва самодоволството, засилва отговорността за реализирането на решаващите цели и задачи на плана за обществено-икономическото развитие на страната. Това се отразява съответно и на съревнованието. Създава се по-голяма перспективност в неговата организация, въвежда се по-обективен критерий за оценка на резултатите.

Целият комплекс от организационни, икономически, административни и самодейни форми и средства, свързани със съставянето и изпълнението на насрещните планове, по същество открива и осигурява широк простор за проявление на способностите, на личните стремежи на работниците и служителите, на демократизма и управлението на производството и страната. Основен замисъл на сегашните насрещни планове е „...всеки гражданин на страната, милионите хора... да бъдат не само обект на управлението, но все повече да се превръщат в субект на управлението“[1].

Общественият самодеен характер на насрещните планове поставя редица изисквания за насочеността, съдържанието и ефективността на масово-политическата, организаторската и възпитателната работа сред трудовите колективи. От момента на започване на подготовката за съставянето им до отчитането на резултатите, през всички трудности и изпитания, тя е важно средство на обществените организации за осъществяването на набелязаните задачи, на стратегическия замисъл на насрещните планове.

В етапа на формиране на насрещните планове смисълът на масово-политическата работа е всеки да види своето място в тази голяма общонародна задача. В хода на тази дейност не само се осигурява участието на трудещите се в управлението на производството, но се формира личността на труженика, обществената активност на колектива. При подготовката на насрещните планове трябва да се стигне до всеки колектив, до всеки човек и онова, което се предложи и приеме, да се почувствува като неотменен дълг пред обществото.

Тази година обаче в доста предприятия насрещните планове бяха уточнени в канцеларите, без да се използва колективният ум. Има основания вина да се търси и вън от колективите на предприятията — в обединенията, министерствата и други ведомства. Това обаче не мо-

[1] Т. Живков, Широк размах на всенародното социалистическо съревнование. Партиздат, 1972 г., стр. 42.

Digitized by Google

же да бъде оправдание за пропуснатата възможност да се обсъдят с хората новите проблеми, отново и отново работникът и служителят да почувстват уважението и доверието, които им оказват партийното и стопанското ръководство и които ще ги окрилят по време на напрегнатия им труд.

Масово-политическата работа при съставянето на насрещните планове поставя въпроса за умението на партийните, профсъюзните и комсомолските комитети да определят нейното съдържание и насоченост към най-ефективните средства за повишаване на обществената производителност на труда. Безспорно това е линията на повсеместната интензификация на икономиката. Особено големи грижи трябва да се полагат за рязкото намаляване на материалните разходи, които заемат 65 на сто, а за някои отрасли и над 80 на сто от себестойността на продукцията. Важно значение за намаляването на тези разходи има разработването на нормативна система на основата на челния опит на сродните предприятия у нас и в напредналите страни. В срещите с колективите и когато се съставят обещанията и договорите за съревнование въпросът за икономия на обществен труд да бъде в центъра на вниманието на всички.

Колко е важно това, може да се съди по някои отрицателни примери от миналогодишния опит. В някои предприятия и обединения бе увеличен обемът на продукцията над плана, но бе оскъпено производството, реализираната печалба бе по-малка, а оттам и отчисленията във фондовете за потребление незначителни. Масово-политическата работа трябва да съдействува за преодоляване остарелите представи за ефективността на стопанската дейност и да утвърждава ново мислене, нов подход в решаването на жизнените проблеми на икономиката и преди всичко правилно разбиране за изключителното значение на качествените показатели на плана. Тук партийните, профсъюзните и комсомолските комитети и организации ще бъдат активен фактор, ако, опрени на колективния ум, успеят да създадат обществено мнение за настъпление към интензификация на производството. Това изисква пълна мобилизация на съществуващите възможности, използване на собствените средства и банков кредит, което е свързано с риск. Стопанските съвети на ДСО, стопанските комитети и общите работнически събрания на пълномощниците ще стават все по-пълноценни и авторитетни органи, колкото по-дръзновено се заемат с решаването на тази задача. В това отношение на профкомитетите по предприятия и на отрасловите профсъюзни органи се пада не само отговорна роля, но те имат и обективната възможност да оказват голямо въздействие върху тези органи.

Съдържанието на цялата подготвителна работа по формирането на насрещните планове изисква активного включване на специалистите. Не само за това, че те могат да вникнат по-задълбочено в техническите, икономическите и организационните въпроси на производството, но и защото те в тясно сътрудничество с бригадите и отделните работници ще осмислят новите предложения, ще подскажат нови идеи и източници на резерви. Правилно са постъпили партийните комитети и стопанските ръководства в русенските машиностроителни предприятия, като са възложили на специалистите да обосноват технически и икономически обещанията на цеховите колективи и на бригадите. За всяко от тези поделения обещанието е придружено с разчет за очакваната икономия на жив и овеществен труд и за сметка на какво ще се получи тя. Така източниците на резерви и начините за тяхното реализиране стават достояние на всички, развива се стопанският усет и квалификацията на трудещите се, ограничава се субективизмът при съставянето на обещанията и договорите за съревнование. Интеграцията между

Digitized by Google

работническата класа и кооператорите, от една страна, и ръководствата на заводите, обединенията и аграрно-промишлените комплекси, специалистите и учените, от друга страна, става важно условие за постигането на по-високи успехи.

В хода на подготвителната работа по насрещните планове започва и организацията на съревнованието като първостепенна задача на профкомитетите и профорганизациите на държавните и стопанските ръководства и на Комсомола. Очертаването на резервите, уточняването на главните задачи и показатели и начините за повишаване ефективността на стопанската дейност до голяма степен подсказват насоките и формите на съревнованието всред колективите от различните отрасли и професии.

Какво е главното при разработката на условията за съревнованието, обещанията, договорите за съревнование, личните творчески планове и другите форми за включване и участие във всенародното движение за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове?

Първо да се внесе перспективност в съревнованието, като в центъра на вниманието стои изпълнението на показателите на насрещните планове на цялата петилетка.

Сполучливо е осъществено това изискване в системата за съревнование на химическия завод „Лакпром" — София. По основни показатели общо за предприятието и по цехове са съставени таблици за равнището на постиженията по тези показатели по години. Ето и схема на някои от тези таблици, попълнени с произволни цифри.

Производителност на труда в тонове натура на едно лице

	1972	1973	1974	1975
Епоксидни смоли	12	14	18	22
Пластификатори	68	76	82	90
Печатарски мастила	8	11	11	13

Относителен дял на продукцията с оценка «1» и «К» (в проценти)

1972	1973	1974	1975
78,50	98,00	100	100

Намаляване разхода на суровини и материали (в хиляди лева)

1972	1973	1974	1975
300	350	600	850

Второ — съревнованието да се води по показатели, които отразяват разхода на жив и овеществен труд за единица продукция и по степените на доближаване на основния критерий — световно равнище.

Трето — материалните и моралните стимули по величина и обществена зависимост трябва да съответствуват по величина на постиженията от гледище на критерия световно равнище и степените на неговото доближаване. Ето и пример пак от условията за съревнование на с. Окорш:

За достигане световното равнище — екскурзия в чужбина
За достигане най-високи резултати в страната — екскурзия в страната
За достигане най-високи резултати за окръга — парична награда
За достигане най-високи резултати за ТКЗС — предметна сувенирна награда

Тези примери имат принципно значение, макар че във всяко предприятие и кооперативно стопанство трябва да са конкретни, включително за отделните цехове, бригади и отделни професии.

Комплексният характер на насрещните планове и по-специално техните социални раздели поставят нови задачи пред партийните, профсъюзните, комсомолските, държавните и стопанските органи и организации. Те трябва да решат няколко особено важни въпроса.

На първо място е нужно да се овладява социалното планиране и от актива на обществените организации. Известно е, че в социалните раздели на насрещните планове сега съществуват редица недостатъци. Мероприятията не навсякъде отразяват зависимостта между новите, по-сложни стопански задачи и реалните потребности от изменения в професионалната структура на колектива, условията на труда, социално битовите, културните и други фактори на производството.

На второ място е необходимо обществените организации да съ-

Digitized by Google

действуват за насочването на тези социални мероприятия към определени перспективни цели и равнища, които отразяват качественото им съдържание.

При планирането на социално-битовите мероприятия трябва да се изработи правилен подход и обосновано становище за степенуване на нуждите. Сега например най-остро се чувствуват потребностите от жилища и детски заведения. Но при трудностите в строителството с предимство трябва да се решава вторият проблем. Не само поради това, че работната ръка не достига и трябва да се използва женският труд, но защото увеличаването на раждаемостта е първостепенен въпрос за бъдещето на нашата нация.

В хода на съставянето на насрещните планове и при неговото завършване задача на профсъюзните и комсомолските организации е широко да популяризират задачите, които колективът ще изпълнява, както и социалните придобивки от увеличаването ефективността на производството. Планът трябва да бъде приет и одобрен от колектива, всеки да почувствува своята отговорност в неговото осъществяване, какво е длъжен да направи за обществото и какво може да получи от него. В някои окръзи обществените организации са намерили начин идеята за икономическите паспорти на окръзите, обединенията и предприятията да бъде доведена до отделния работник.

В текстилния завод „Жеко Димитров" — Хасково за работниците от различни професии е въведен индивидуален паспорт „Личен принос — шеста петилетка". Той се състои от осем странички със следната структура: кратки данни за завода; основни показатели на насрещния план; по-важни икономически показатели на завода; показатели, условия и критерии за водене и отчитане на социалистическото съревнование; обещание на работника; отчет на обещанието по месеци и за годината; формиране на работната заплата (по елементи); формиране на фонд „Допълнително материално стимулиране"; лични бележки по изпълнение на обещанието (получено възнаграждение, награди, звания, предаден опит и др.).

Ценното в този опит е, че паспортът дава представа за най-важните източници за повишаване на икономическите резултати и за непосредствената изгода на работника от правилното им използване.

Насрещният план е приет. Започва неговото изпълнение. Успехът се решава от това, с какви методи и средства, с какви оръжия се води борбата за неговото изпълнение и преизпълнение.

Задачата на обществените, държавните и стопанските органи и организации е да разгарят съревнованието.

Етапът за воденето на съревнованието се свежда главно **до организиране на гласността и сравнимостта на резултатите и обмяната на челния опит.**

Добре е организирана гласността в текстилния завод „Жеко Димитров" — Хасково. Всекидневно се обявяват и сравняват резултатите от съревнованието по секции и бригади. В секционния отчет се отразяват индивидуалните постижения по изпълнението на плана на машините (в натура), на трудовите норми, престоите на машините и дневното възнаграждение на работника. Секционният отчет е изходен документ за изчисляване на разхода на жив труд и коефициента на използване на машините. За бригадите се водят две табла; за изпълнение плана в натура с натрупване и за разхода на суровините по машини (със син цвят икономиите, с червен — преразходите).

Месечно се отчитат резултатите по секции и смени. За всеки показател се попълва отделно картонче, което се залепва на определената графа. Най-добрата секция по даден показател е отличена с червено картонче. По тримесечия се отчита съревнованието между цеховете по определени показатели.

В организирането на отчетността са ангажирани секционните майстори, отчетниците по производството и някои спомагателни работници. Характерно е, че разгласяването на резултатите от съревнованието е непосредствено свързано с низовата стопанска отчетност и не се налага използването на други данни.

Digitized by Google

В не малко предприятия не се дооценява ролята на гласността в съревнованието. На нея се гледа като на някакво бреме, изтъква се нейната трудоемкост, а понякога и „невъзможност". На места тя е сведена до една устна информация в края на месеца или тримесечието, което не дава нужния ефект.

За успешното изпълнение и преизпълнение на насрещните планове голяма роля се пада на **внедряването на челния опит** в производството, техниката, управлението, в научноизследователската дейност и др. Това е процес на реализиране на предвидените мероприятия за постигане на по-високи стопански резултати и същевременно за разкриване на нови резерви в хода на съревнованието. Вниманието на обществените организации и стопанските ръководства на предприятията трябва да се насочи главно към използване интензивните фактори за развитието на икономиката, особено към научно-техническото творчество.

Ударният отряд за решаването на актуалните въпроси на модернизацията и реконструкцията на производството, за създаването на нови технологии и други подобни, свързани с интензификацията на икономиката, са колективните и научноизследователските институти, научните центрове към ДСО, базите за техническо развитие, лабораториите, техническите и конструкторските отдели на предприятията. Това налага партийните, профсъюзните и комсомолските комитети значително да повишат равнището на организаторската и масово-политическата работа всред тези колективи, да разгръщат съревнованието между тях, да съдействуват за обединяване знанията и опита на специалистите с усилията на работниците за бързото внедряване на съвременните средства и методи за повишаване ефективността на стопанската дейност.

През миналата година беше постигнат известен напредък в изобретателското и рационализаторското движение. Увеличен е броят на участвуващите в него, а икономическият ефект за първи път надхвърли границата на стоте милиона лева. Но възможностите ни са много по-големи. Това се вижда от сравнението на нашите постижения с резултатите на други социалистически страни. По броя на рационализаторите и изобретателите и по икономически ефект на сто хиляди жители ние изоставаме.

Главната причина е в протакането на цикъла приемане — експериментиране — внедряване — изчисляване на икономическия ефект. Понякога минават години, предложенията не се осъществяват, а в отделни случаи се стига до унизителни положения за техните автори. Както показва опитът на някои социалистически страни, основният стимул за размаха на рационализаторското движение е максималното съкращаване на посочения цикъл. Хората участвуват в научно-техническото творчество не само за материалните изгоди, но и по морални подбуди, за да покажат своите способности. Това се вижда и от резултатите на провежданите досега прегледи и изложби на рационализаторите и на младежкото техническо и научно творчество, които дадоха силен тласък за масово участие в тях на трудещите се и учащите.

Широкото разпространение на професионалното майсторство на челниците е един от основните фактори за повишаване на обществената производителност на труда. Профорганизациите винаги са имали присърце тази задача и миналата година направиха много за разработване на методики за изучаване, обобщаване и внедряване на опита на челниците, а също така и за националните инициативи. Принос за това благородно дело даде и Комсомолът с разгръщането на инициативата на младежите от Кремиковци за изучаване опита и достигане успехите на първенците.

Но заедно с това трябва да се отбележи, че в работата по квалификацията на трудещите се, включително и за овладяване на челния производствен опит, водещата роля принадлежи на специалистите и

Digitized by Google

стопанските ръководства, а обществените организации имат специфична помощна функция.

По-самостоятелна проява на профорганизациите и комсомолските организации в това отношение е организирането на индивидуалната помощ на новите и слабоквалифицирани работници, от които до голяма степен зависи равнището на постиженията и изпълнението на насрещните планове. Достатъчно е да споменем, че около 9 процента от работещите по норми в промишлеността и строителството не изпълняват нормите си, а за отделни обединения този процент достига до 25 на сто. Влиянието на профсъюзните и комсомолските организации и техните възможности да достигнат до всеки труженик могат да допринесат много за повишаване равнището на производителността на труда на тези работници чрез масовата индивидуална помощ.

Особено важна и отговорна е ролята на обществените организации за укрепването на дисциплината. Успехът на тяхната дейност в това отношение до голяма степен зависи от уменето да повишават ролята на малките колективи — производствените бригади, отдели, служби и др., където протича трудовото всекидневие на всеки работник и служител. Поставяйки въпроса за дисциплината на демократична основа, като дело на самия колектив, заедно с това трябва да се създава атмосфера на висока взискателност и лична отговорност за възложената работа и резултатите към всеки, включително и към ръководители, по чиято вина често се допускат престои на машини и хора.

Починът на седемте бригади от завод „Васил Коларов" в София за укрепването на дисциплината е полезен, но той се разпространява бавно. Действително колективите поемат отговорността за поддържането на дисциплината, включително и да понесат материални санкции, но без добра предварителна разяснителна работа и необходимата постоянна подкрепа на стопанските ръководители и обществените организации не може да се осигури масовото му подемане и добри резултати. Предвидените, макар и малки санкции, засягат материалните интереси на работниците, а голямо значение за успеха на тази инициатива има осигуряването на стегната организация на труда и производството.

Комплексният характер на насрещните планове изисква да се полагат еднакви грижи и усилия за изпълнението на всички негови раздели в това число и за социалните дейности. Не навсякъде обаче стопанските ръководители са си създали навици да се отнасят еднакво към производствените и социалните задачи на плана, не полагат необходимите усилия за осъществяване на належащи и важни мероприятия, не се отчитат пред колектива за изпълнението на тези раздели на насрещния план. От друга страна активността на колективите и на обществените организации е все още недостатъчна за по-пълното използване на съществуващите възможности. Много от набелязаните мерки за подобряване на охраната и хигиената на труда, на социално-битовото обслужване могат да се осъществят със собствени сили и доброволен труд.

Това се потвърди от опита в строителството на детски заведения в Габровски и други окръзи с извънлимитни средства и от благородната постъпка на бригадата на героя на социалистическия труд Евгени Стефанов, която през свободното си време строи детска градина. Такава инициативност може да се прояви в поддържането и ремонта на материалната база за битово обслужване, строителството на жилищни сгради, в поддържане хигиената в работните помещения, в организиране самоконтрола в охраната на труда и др. Не бива да се забравя, че в социалните раздели на насрещните планове са предвидени и редица мероприятия по културно-масовата, физкултурната и оздравителната дейност, за осъществяването на които носят отговорност преди всичко профсъюзните и комсомолските организации.

Digitized by Google

Трета група задачи от работата по насрещните планове е свързана с контрола и отчитането на резултатите.

Контролът на обществените организации и особено партийният и профсъюзният със своята всеобхватност, масовост и самостоятелност е мощно средство за изпълнението на насрещните планове и за своевременното откриване и отстраняване на недостатъците. И в периодичните проверки, и във всекидневието на трудовите колективи общественият контрол трябва да помогне за достигането на определените показатели, като се обръща повече внимание на качествените — намаляване на себестойността, увеличаването на чистата продукция, рентабилността и др. Много необходимо е да се следи за появата на отрицателни тенденции в стопанската дейност, които могат да попречат за цялостното осъществяване на някои основни задачи. Обществените организации имат достатъчно възможности не само да сигнализират за констатираните неблагополучия, но и да използват правата си за безкомпромисна защита на общонародните интереси.

Периодичното тримесечно и годишно отчитане на резултатите от изпълнението на насрещните планове е преди всичко равносметка на плюсовете и минусите от работата на колективите, на ръководствата на стопанските и обществените организации в обединенията и предприятията. Това е време за задълбочен анализ на факторите, които са оказали положително влияние за постигнатите резултати, за очертаване на новото, което е възникнало в практиката, както и за разкриване причините за допуснатите слабости и недостатъци. Дълг на партийните, профсъюзните, комсомолските, държавните и стопанските органи и организации в този етап на работата на трудовите колективи е да измерят и оценят постигнатото не само за себе си по отношение на годишната задача, а от гледна точка на изпълнението на основните показатели на петгодишния план за обществено-икономическото развитие на страната. Тази равносметка ще стане основа за нов подем, ако се превърне в огледало за делата на всеки колектив и труженик, стопански ръководител и политически деец, ако всеки получи обществена оценка за своя принос — голям или малък, в общонародното дело за преизпълнение на шестата петилетка.

Комунистите на село през есента

След жътвата — главната лятна задача, настъпиха още по-решителни дни за селскостопанските труженици. Сега навсякъде хора и техника са в напрегнат ход, за да може по-бързо и оперативно да се прибере и съхрани изцяло огромното богатство, което е родила нашата благодатна земя. А това ще даде благоприятно отражение върху крайното приключване на шестата петилетка, върху изпълнението на програмата за повишаване жизненото равнище на народа!

За комунистите — селскостопански ръководители и специалисти, механизатори, жи-вотновъди и други доблестни изпълнители, отново дойде време за смели трудови дела и дръзновение. Предстои да се доведе до успешен завършек една от най-трудните и напрегнати кампании, каквато е прибирането на реколтата от ранните, средноранните и късните пролетни култури от площ около 19 млн. дка, а наред с това и да се извърши качествено есенната сеитба — върху 14 млн. декара. Изпълнението на тези важни и отговорни задачи се усложнява и от изискването, на което науката и многолетната практика ни учат, че в един сравнително кратък период — септември и ок-

Digitized by Google

томври, с тях е необходимо да се приключи. И нещо повече. Сега въпросът е не само да се стигне до изпълнение и преизпълнение на насрещните планове, но и да се вземе една голяма преднина, с която да се преодолее до известна степен изоставането от миналите две години. Това изисква творчески подход, по-висока трудова и технологическа дисциплина, по-големи усилия за изпълнение не само на количествените, но и качествените показатели, за да станат обещанията дела! Неизменна цел си остават най-високите наши и световни постижения в производителността на труда и качеството на продукцията, по-ниския разход на труд и материали. А това е и сърцевината на стопанската дейност, на която е нужно да се отделя неотслабващо внимание и от чието правилно формиране зависи по-високата ефективност на селскостопанското производство.

* * *

В какви насоки по-конкретно да се съсредоточат сега усилията на комунистите на село?

Едновременно с прибирането на слънчогледа, царевицата, памука, захарното цвекло, тютюна, плодовете, гроздето и зеленчуците необходимо е без всякакво отлагане да се извършат и редица други селскостопански работи. А те са: навременната и качествената дълбока оран; подготовката на семената, площите и извършване на есенната сеитба; силажирането; завършването на обектите от селскостопанското строителство; зазимяването на животните и още много други.

Всичко това е възможно да приключи в основни линии за малко повече от два месеца при наличието на добра организация, здрава дисциплина и умело прилагане на моралните и материалните стимули. Ето защо сега са нужни не излишни умувания и разговори по тези многобройни и различни по характер задачи, тъй като времето е кратко, а широка организаторска и разяснителна работа, решителни мерки и постоянни грижи за тяхното успешно изпълнение. Нещо повече. Всяка от тези селскостопански работи трябва да бъде извършена в най-подходящия момент, в благоприятния срок, за да се постигнат качествените показатели, приети с насрещните планове. Всяко закъсняване носи само загуби на стопанствата и на държавата.

От казаното дотук става ясно колко оперативно, гъвкаво и спорно би следвало да работят комунистите на село през тези два и половина месеца и каква огромна партийна и държавна отговорност носят те за срочното и качественото изпълнение на всички селскостопански работи.

Кои от тях по-конкретно са най-важни и неотложни сега?

На първо място независимо от някои аномалии на времето би могло да се използва рационално всеки благоприятен час или ден, за да се приключи до 5—10 септември с есенната дълбока оран — основната обработка на почвата, която е гаранция за по-високи добиви през следващата година. Значението на това агротехническо мероприятие за повишаване културата на земеделието е отдавна и добре известно на всички специалисти и селскостопански дейци. Въпреки това миналата година някои окръзи като Врачански, Видински и Силистренски, а също така отделни АПК и стопанства от останалите в страната подцениха това важно изискване, поради което през пролетта там се срещнаха огромни трудности в провеждане на сеитбата.

Засятата на пролетна оран царевица не се развиде нормално, а настъпилите горещи и сухи дни създадоха условия за нейното завяхване. Като последица от това средният добив от тези посеви се очаква да бъде под плановия. Това налага да се преразгледа и анализира още веднъж изпълнението на плана за дълбоката оран и се създаде необходимата организация за работа на хората и машините, за да завърши тя в предвидените срокове.

Примери на правилно отношение към това агротехническо мероприятие има на много места в страната, но заслужава да се посочат най-вече Толбухински, Ямболски, Бургаски и Плевенски окръг, където извършването на дълбоката оран вече стана първостепенна задача за комунистите на село.

* * *

Втората по значение селскостопанска задача, чисто изпълнение започна след жътвата, бе срочното прибиране на пролетните култури, подготовката на площите и семената за образцово извършване на есенната сеитба.

Тук има още много нерешени въпроси. Преди всичко крайно време е да се доформи изграждането на масивите, като се довърши правилната концентрация и специализация, структурата на производството, за да се използват оптимално почвено-климатичните условия, работната ръка и наличната техника, а също така да се провеждат ефективно растително-защитните мероприятия и т. н. Много полезна работа по тези въпроси вече се извърши в Бургаски, както и в Пловдивски, Русенски, Толбухински окръг и другаде.

Структурата на културите в Бургас се изгражда съобразно условията на района и за по-тясната специализация на стопанствата. Не бива да се забравя, че това може да се постигне преди всичко на основата на научни разработки, многогодишни опити, наблюдения и резултати. Затова не е случайно, че именно Бургаски окръг от изоставащ преди години вече излезе на едно от челните места по своите успехи в селскостопанското производство.

Под ръководството на ОК на БКП в Бургас партийните организации и комунистите на село извършиха огромна политическа и организаторска работа, в резултат на което има не само оформена концентрация и специализация на земеделските култури и животновъдството, но и се издигна равни-

Digitized by Google

щото на партийната и държавната дисциплина в провеждането на отделните агротехнически мероприятия. Всяка селскостопанска работа се извършва в срок и качествено по предварително приет план. А това при концентрацията на производството е едно от решаващите звена, без което няма успехи.

Сега навсякъде у нас подготовката на площите за сеитба вече се разгръща с пълна сила. Онези стопанства — ТКЗС, ДЗС, а също АПК и ПАК, които от свой опит са разбрали голямото значение на това агротехническо мероприятие, подготвят до 20 септември най-малко до две трети от площите за сеитба. По такъв начин те са готови и могат да засеят ечемика и пшеницата в оптималните срокове — до 15—20 октомври. А това има съществено значение, за да се получат по-високи средни добиви.

Характерен е опитът на Ямболски и Толбухински окръг. Там благодарение навременната и качествената подготовка на площите, а също срочната и образцовата сеитба вече се получава над 400 кг хлебно зърно от декар. И тази година Ямболски окръг показва пример на работа за най-висок добив от пшеницата по 450 кг, а Толбухински окръг зае второ място — средно 430 кг.

От какво голямо значение е срокът на сеитбата, а също така и качествената подготовка на почвата се вижда и от многогодишния опит на АПК — гр. Никопол, Плевенски окръг. В резултат главно на действеното и компетентното ръководство на партийните органи и организации там комунистите механизатори и специалисти са в първите редици на борбата за високи добиви. Те постоянно отделят внимание за спазването на агротехническия комплекс от мероприятия и особено за навременната и качествената подготовка на площите, предвидени за пшеница и ечемик. За всяка бригада и даже за отделния блок там се определя отговорник. Извършената работа и оценката на качеството се прави редовно от специална комисия на полето. Сеитбата се приема едва след поникването на посева и тогава се раздават предвидените морални и материални награди. Вече е закон за комунистите от бригадите за промишлено производство в растениевъдството да засеят ечемика и пшеницата до 12—14 октомври. Така работят те вече от тричетири години. И резултатите, естествено, че са повече от хубави. Въпреки че на територията на комплекса има хълмист и засушлив район, там трета година получават високи средни добиви на зърно и са първенци в окръга.

Ето и някои данни. През 1972 г. АПК—Никопол получи от 55 000 дка по 373 кг среден добив пшеница, а през т. г. от същата площ доби по 414 кг от дка. Само за една година комплексът е получил средно по 41 кг от дка пшеница в повече. Общо там са произведени 2255 тона пшеничено зърно в повече, което е един важен резерв!

Колко голямо е значението на качествената предсеитбена обработка на площите и навременната сеитба, може да се види и от незадоволителните резултати в АПК — гр. Летница, Ловешки окръг. Миналата есен там сеитбата се извърши върху недобре подготвени площи и с голямо закъснение — през ноември. Разбира се, това бе заплатено скъпо с ниския добив от пшеницата — по 276 кг от 57 000 дка, което представлява по 138 кг от дка по-малко в сравнение със средния добив на АПК—Никопол. А известно е, че почвените и климатическите условия в летнишкия комплекс не само са еднакви, а даже и по-добри от тези в Никопол. Този пример е красноречив и няма нужда от повече коментари!

Повелята сега е да се анализира извършената работа по концентрацията и специализацията на производството и провеждането на есенната сеитба, както и да се набележат конкретни мерки за развитие на постигнатите успехи през следващата година. Целта е да се достигнат първенците!

* * *

Третата неотложна задача пред комунистите в стопанствата — ръководители, специалисти и изпълнители, е ремонтът и подготовката на техниката за своевременно прибиране на реколтата и качествено извършване на предстоящите селскостопански работи. Механизацията навлиза все по-широко при отглеждането и прибирането на почти всички земеделски култури у нас. Затова от нейната готовност и техническа изправност зависи в най-голяма степен прибирането на реколтата в кратки срокове и с минимални загуби. И тук именно се откроява голямата роля и високата отговорност на комунистите — механизатори и специалисти, да направят всичко, което зависи от тях, за да се осигури пълно натоварване на селскостопанската техника през есенната кампания като се премине на двусменна работа. Опитът от миналата година нагледно сочи какво и колко може да се постигне с нормално функциониращите машини и селскостопанския инвентар, като се избягнат неоправданите загуби, които понесоха онези стопанства, където този съществен въпрос беше подценен.

Не бива обаче да се забравя, че през есента е рисковано да се разчита на сухи и топли дни. Ето защо не може да се отлага днешната работа за утре! Всеки пропуснат ден и час неизбежно носят по-малко прибрана продукция, водят до закъсняване на сеитбата, влошават качеството на очакваната реколта.

Тази поука се отнася най-вече за кадрите, от които зависи състоянието на техниката за прибиране на слънчогледа, захарното цвекло, царевицата и соята. Ние се научихме вече да отглеждаме и получаваме високи добиви от тези много важни култури. Добитото обаче с толкова труд и грижи тук и там по редица причини, главно субективни, не се прибира и оползотворява напълно!? Една не малка част от получаваните зърнено-хлебни и фуражни култури, близо 7—8 на сто, а някъде и повече, се

Digitized by Google

разпилява. С това се нанасят значителни вреди както на отделните стопанства, така и на държавата.

Уместно е да се посочи, че ако се намалят загубите от слънчогледово семе при неговото прибиране с машини само с 5 кг на дка, в складовете на ДСО „Зърнени храни" ще постъпят не по-малко от 13 000 т семе, от което може да се получат над 6000 т олно и 7000 т шрот. И това е само една част от недоприбраното семе, защото поради недобре херметизирани комбайни, слаба организация и недостатъчен контрол се допуска разпиляване в повечето стопанства от 8 до 10 на сто от реколтата. При среден добив 180—200 кг това прави 12—18 килограма семе на всеки декар.

Подобна е картината с изваждането на захарното цвекло и прибирането на царевицата. От досегашните наблюдения се знае, че не са редки случаите, когато при прибирането на царевицата се разпиляват до 40—50 кг зърно от декар. Това е огромно количество ценен фураж, който вместо да се преработи в мляко, месо, яйца, се затъпква или заорава в полето.

Прибирането на царевицата е все още много трудна задача поради наличието на слабопроизводителни машини и съвпадението на тази кампания с есенните влажни дни. Още по-трудна ще бъде тя сега, когато има увеличение на посевната площ на тази култура и закъсня нейното узряване. Към посочените обективни трудности се прибавя и друга, че царевицата е предшественик на пшеницата и ечемика, а оттук всяко забавяне в нейното прибиране води до неизвременна и некачествена есенна сеитба.

Ето защо с обсъждането на мерките за изпълнението на тези две много важни задачи също е нужно да се заемат отблизо не само комунистите механизатори и агрономите, а всички селскостопански ръководители от ТКЗС, ДЗС, АПК и ПАК!

По указание на Министерството на земеделието и хранителната промишленост за прибирането на слънчогледа от 550—600 дка се определя по един комбайн, а към всеки от тях се прибавят и съответни приспособления за намаляване на загубите от семе. За прибирането на царевицата се предвижда да се използват 2290 царевични комбайна „КЦ—2" и „ЗМАИ—2КМ", 1925 комбайна „ККХ—3", 1402 броя адаптери и 1329 броя царевични жътварки — „ЖКН—2,6 м."

С наличната техника става възможно да се прибере 100 на сто от слънчогледа и царевицата от около 5 млн. дка в обществения сектор, но останалата част от нея не би могла да се прибере с машини, за което е целесъобразно да се помисли в стопанствата по отрано и се предвидят допълнителни мерки.

Не бива да се изпуска предвид, че едновременно с прибирането на слънчогледа, царевицата и изваждането на захарното цвекло се приключва с брането на тютюна и някои други култури. Повече от ясно е, че тези задачи могат и ще се изпълнят само при най-добра организация на труда, на техниката, както и на дейността на покупвателните организации. Ето къде е необходима повече от всякога помощта, направляващата роля на партийните органи и организации на село, личният принос на всички комунисти и тяхната непримиримост към недостатъците. От стила и методите на този решаващ субективен фактор зависи ходът на есенната кампания и ще изпълнят ли комунистите ролята си на могъщ двигател за готовността на наличната техника, за правилното разпределение на хората, заети с прибирането на отделните култури; за прилагането на стройна система от морални и материални стимули, да се заангажира всеки от живеещите в село и даде своя дял в тази напрегната работа.

Без близкото ръководство и контрол на партийните организации, без ежедневен анализ на изпълнение на задачите неминуемо ще се допуснат нежелателни пропуски. Става дума за това, че едновременно с прибирането на реколтата е необходимо да се определи и това, как тя ще бъде реализирана, и то така, че да се получат от нея възможно най-високите доходи за стопанството и кооператорите. А това предполага, да се прибере реколтата при минимални загуби и качествено, да се съхрани тя правилно, да се заготви съобразно изискванията. Това важи особено за тютюна, царевицата и захарното цвекло. Ето къде са призвани да съсредоточат усилията си първичните организации, партийните бюра, комунисти от стопанствата и обслужващите звена.

Колко много ни струва, когато тази отговорност на комунистите — ръководители, специалисти и изпълнители, е принизена, показват примерите за средните добиви пшеница от АПК в Никополи Летница. Това е ясно и от трудностите, с които се преборихa стопаните в Разградски окръг, по изхранването на животните, поради некачествената царевица от недоброто ѝ съхранение миналата есен.

• • •

Четвърта задача е силажирането. Досегашният опит показа, че без достатъчно сено и силаж, а като се залага само на концентрираните фуражи, е невъзможно да се постигнат успехи в животновъдството. Ето защо през текущата година се предвижда да се приготвят 5 600 000 т силаж. Работата по изпълнението на тази задача започна още от юли месец. Направеното досега обаче е недостатъчно! Основното приготовление на силажа ще се извърши през месец септември и началото на октомври. Тогава се прибира масово силажната царевица, от която само като втора култура са засети над 1 800 000 дка.

Това е огромно количество зелена маса, която въпреки всички трудности може да се прибере грижовно и съхрани добре! И тук особено е фатално всяко забавяне. Не са рядкост ранните есенни слани, които унищожават безвъзвратно богатата рекол-

Digitized by Google

та от зелена царевица. Данък за такова закъснение, и то не малък, плати миналата година АПК „Средец" — София.

Поради подценяване на това мероприятие там се допусна осланяването на около 20 000 дка силажна царевица. И вместо със собствен фураж, стопанствата от района на този комплекс обикаляха цяла зима и чак до пролет страната, за да закупят на по-високи цени груб фураж за изхранване на животните.

Зелена маса за силажиране вече има и от царевицата, и от захарното цвекло, и от люцерната. Основното е как тя да се прибере навреме и съхрани най-добре!

Много голям проблем в селското стопанство през есента е прибирането на зеленчуците, плодовете и гроздето. Това е продукция, с която се задоволяват вътрешните и експортните нужди на страната. Реколтата от зеленчуците и гроздето сега е добра, а в отделни райони надхвърля очакванията. По-малко от миналата година ще бъдат обаче плодовете — ябълки, круши и сливи. Това определя голямата отговорност на всички стопански ръководители, специалисти и кооператори, които при съответна инициатива и висока трудова дисциплина могат своевременно да приберат и оползотворят тази продукция. Голям резерв в това отношение са помощните бригади, които при добра организация и ръководство ще окажат неоценима помощ. За целта навсякъде в стопанствата е необходимо да се направи точна сметка, какво ще се прибира, с какви машини и колко помощни средства, а най-важното колко работна ръка ще е нужна, откъде ще се вземе и кога?

Наред със селскостопанските ръководители много важна и отговорна е ролята на комунистите в обслужващите селското стопанство звена — изкупвателните, транспортните, търговските и снабдителни организации и предприятия. От решаващо значение е техният принос за правилния ход на работата по прибирането, извозването, заготовката и реализацията на цялата селскостопанска продукция съобразно приетите графици и срокове.

И тук въпросите, които чакат срочно решаване, са твърде много и най-разнообразни. Преди всичко това са старите проблеми: за амбалажа и транспорта, за хората и материалните стимули, за временните и постоянните складове и много още други, за чието решаване е нужна стегната организация на работа, гъвкавост и координиране на усилията, за да не се допусне похабяване на продукция. През есента задачите в селското стопанство са толкова много и като че ли сами напират, че често пъти, за да се изпълни една от тях, се оставят на второ място или пък се пренебрегват други, което не бива да се допуска.

Всичко, което е родила благодатната ни земя, което е създадено от човешката ръка в полето, не бива да не се прибере навреме и оползотвори. Това е сега повелята на тружениците от селското стопанство, основното задължение на държавните стопански обединения и техните поделения, изкупуващи и преработващи продукцията от ТКЗС, ДЗС и АПК. Това е и боевото задание на всеки комунист — бил той ръководител или изпълнител!

Не на последно място по своето значение са и грижите за животновъдството. А те също са много и все неотложни! През есента е необходимо да се види отново как е изпълнен планът за бройките на животните, реализират ли се задълженията по изкупуването на млякото, месото и яйцата и какви са дневните графици? Това е наложително да се направи именно сега, когато още има време да се поправят много неща.

Наред с тази проверка стои въпросът, да се види какво е направено по завършването на сградите за зазимяването на животните? Какво се предприема за създаването на фуражните кухни и има ли условия те да работят нормално през зимата? Да се преразгледат нормите на хранене и се приемат по-рационални, каквито се прилагат от челните животновъдни стопанства!

Стратегическата цел е: повече, по-евтина и качествена продукция, а животновъдството — рентабилно.

Постигането на всички тези цели налага в духа на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП да се решат въпросите за подобряване битовите условия на механизаторите, животновъдите и всички труженици в селското стопанство. Да се усъвършенстват мероприятията за материални стимули, да се издига равнището на ръководството на социалистическото съревнование за получаване на повече и по-разнообразна селскостопанска продукция.

* * *

Няма съмнение, че цялото многообразие от задачи и мероприятия, които сега се поставят пред ръководителите, специалистите, механизаторите и животновъдите, пред всички кооператори и работници от ДЗС, могат и ще се изпълнят най-добре! Затова най-много ще допринасят партийните бюра и организации в ТКЗС, ДЗС, в производствените единици и предприятия на комплексите, както и в обслужващите организации, като умело приложат всички ефикасни форми и средства за въздействие на трудовите колективи, за по-нататъшното активизиране на комунистите и засилване на тяхната авангардна роля в социалистическото съревнование. Под ръководството на общинските и районните комитети, на съветите на партийните секретари в АПК, при непосредствения контрол и помощ от страна на окръжните комитети на БКП още по-мощно да се разгърне творческият размах в трудовата надпревара за прибирането на реколтата, за провеждането на есенната сеитба, за успешното изпълнение на качествените показатели на насрещните планове, за претворяване в живи дела решенията на Десетия конгрес и на Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Digitized by Google

Авангардна роля и в извънработно време

НИКОЛАЙ ИВАНОВ

Декемврийската програма на Партията провъзгласи, че проблемът за свободното време и организацията на отдиха следва да станат важна съставна част от плана на страната и на плановете за социалното развитие на колективите. Безспорна е решаващата роля на производството и на общественото обслужване за ефективното използване на извънработното време и за увеличаване на дела на реалното свободно време. Ето защо усилията на Партията и на целия народ сега са концентрирани в тези решаващи направления. Впрягат се в действие всички обективни и субективни резерви. Търси се максималният икономически ефект от техниката и труда на хората, който в границите на националния фонд от работното време създава необходимите натрупвания и възможности за увеличаване на извънработното време и на реалното свободно време.

Но важен резерв за увеличаване обществената производителност на труда и за всестранното развитие на личността е структурата на времето, с което тя разполага в извънпроизводствената сфера. Не го наричаме свободно време, защото тогава тя извършва обществено необходими дейности, които възпроизвеждат енергията, овеществена в продукта на нейния труд. Социалната програма на Партията, като подчертава нарастващата обективна функция на извънработното време и нейната сърцевина — свободното време, бележи конкретни срокове за преминаване на страната на петдневна работна седмица. Виждаме две страни на политическия проблем: главна — да се подготвят производствено-технически условия за прогресивно растящ национален обществен продукт за пет дни, като се интензифицира и оптимизира трудът на работниците, както изискват последните партийни решения, и втора страна — да се усвоява рационален режим на живот и отдих през двата неработни дни като главен резерв за разширено възпроизводство на работната човешка сила. Двете страни са взаимно обусловени — първата създава обективните предпоставки за увеличаване обема на времето, предоставено на личността, а втората — осигурява субективни предпоставки за интензифициране и увеличаване обществената производителност на нейния труд през петте работни дни.

Под напора на обективните потребности на развитието, отразени и овладени в социално-икономическите решения на Партията, се разгръща многостранен творчески процес — изгражда се организация за мобилизация на труда и управлението, която ще осигури планирания обществен продукт при петдневна работна седмица. Този процес се направлява от партийните органи и кадри. Тяхното внимание е съсредоточено сега върху проблема за ефективността на трудовата активност през 42,5 часа седмично работно време. Този отрязък от масовото чо-

---

Статията е продължение на публикацията „Критерии за оценка на авангардната роля", поместена в бр. 12 от 1972 г. на списанието.

Digitized by Google

вешко поведение е подложен на анализ, оценка, контрол и управление. Но в същото време социалните процеси извън труда на редица места остават на заден план, а от някои партийни и стопански ръководства се предоставят на глобалното въздействие на териториалното и социалното планиране.

Така например в инструменталния цех на силнотоковия завод „Васил Коларов", който е на петдневна работна седмица, по инициатива на бюрото с партиен секретар Г. Дянков, регулярно провеждат тематични, оперативни сбирки с колективите на бригадите и участъците.

Понеделник е ден на производствените задачи. Сменните майстори оценяват как са изпълнени плановите показатели през изтеклата седмица, посочват успехите и слабостите и предстоящите задачи.

Вторник по традиция е ден на дисциплината. Стопанските ръководители излизат с критичен преглед на допуснатите нарушения на трудовата, технологичната и пр. дисциплина, посочват виновните, като се обосновават на данните от тетрадките на дежурните и отчетниците. Този ден се четат заповеди за наказания и поощрения, ако такива има, водят се индивидуални беседи с отделни лица.

Сряда е ден за въпроси и отговори. В делова обстановка членовете на трудовите колективи поставят въпроси, които ги вълнуват. Отговорите се дават същия ден или на следващата сряда от съответните социални фактори — партийни, стопански, обществени и др., съобразно съдържанието на въпросите и предложенията.

Четвъртък е ден на качеството. Ръководителите анализират равнището на качеството на продукцията и труда, изнасят данни за върнати или бракувани изделия. На сбирките се оценява трудът на колектива съобразно критериите на Саратовската система.

Петък е ден за обществен преглед на културата на работното място. Съобщава се оценката на комисиите по прегледа на работните места, обръща се внимание върху грижите на бригадните колективи за образцовото стопанисване на машините и съоръженията.

Всяка последна събота от месеца е ден за актуални политически събития.

Вижда се колко непосредствен и многостранен е контролът и конкретната оценка върху социалната и трудовата активност на колективите и отделните лица. Партийни, стопански и обществени ръководители наблюдават, оценяват и регулират поведението на трудовата личност. Тези оценки се подкрепят от общественото мнение, пораждат взаимен контрол и личен самоконтрол. Проявите на човека през работно време са поставени на многостранно въздействие. Социалната среда на равнището на първичен трудов колектив възпитава и формира неговата социалистическа същност. Партийните организации и групи направляват и усилват политико-възпитателните функции на колективите. Като разгръщат ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот, те изграждат нравствено-политическия прототип на трудовия колектив на развитото социалистическо общество. Издигайки авангардната роля на комунистите, те формират еталона, образеца на неговите граждани. По образ и подобие на тях се развива трудовата социална среда. Но под въздействието на тази формираща среда личността се намира ограничено време. Три четвърти от своя активен жизнен цикъл тя прекарва в друга сфера на обществото, в друга социална среда. Обществената среда на социалистическото предприятие обединява хората от общия комплекс на жизнените условия в хомогенни класови и социални групи. Социално-битовите, социално-културните и социално-териториалните групи свързват хората с отделни страни на общественото битие, поради което въздействуват и формират отделни форми на тяхното съзнание. Тези локални социални сфери на средата оказват едностранчиво, а понякога и противоречиво влияние. Социалният контрол и оценката върху поведението при тях са по-слаби, а често и незначителни. В извънпроизводствената сфера доминира личното потребление на материалните и духовните ценности на труда. То играе двояка роля: социализира, обогатява личността, включвайки я в много социални образования, а при определени обстоятелства може да я деформира, да я насочи към удовлетворяване единствено на материалните потребности.

Digitized by Google

На този етап от развитието на социалистическите обществени отношения съществуват известни обективни условия за възможно противодействие между първичните сфери на обществената среда — трудовата, локалната и семейната. Ето кое поставя големия въпрос за формирането на единно, принципиално поведение на личността във всички сфери на нейното обкръжение. В това отношение следва да отчетем очертаващата се едностранчивост в нашия подход към връзките в системата „личност — общество". Започнали сме широк разговор за функциите на трудовия колектив, за партийната организация като негово политическо ядро. Вземаме мерки за превръщането на партийните организации в нравствено-политически първообраз на бъдещото състояние на колективите. Водим широк обществен преглед на авангардната роля на комунистите в трудовия и обществения живот. А в същото време често забравяме или подценяваме общото въздействие на цялостната социална среда върху поведението на комуниста. И това твърдение не е голословно. Когато се срещнахме с партийни ръководства в завод „Васил Коларов", в това число и на организацията в инструменталния цех, и поставихме въпроса за поведението на комунистите извън производството, оказа се, че секретарите, с които разговаряхме, не разполагат с информация и за него съдят по аналогия от поведението им в производството. Ето кое породи у нас идеята заедно със секретаря на заводския партиен комитет М. Павлов да организираме статистическо проучване на структурата на извънработното време на 100 души комунисти. Използвахме предварително подготвена хронометражна карта, която партийните членове самостоятелно попълниха в първия работен ден на седмицата с приблизително точно нанасяне на времето, което са отделили през двата почивни дни — събота и неделя, за най-типичните дейности. Искахме да видим какво съдържание има поведението на комунистите от завода в извънпроизводствената среда през двата дни. Какви ценности лично потребяват? До каква степен тези дни са превърнати в резерв от време за възстановяване на разходваните сили и за развитие на комунистите като образци на социалистически личности? Каква е характеристиката на авангардната им роля вън от трудовия колектив, в този отрязък от техния живот, изключен от контрола на партийната организация? Защото архитекти на социалистическия бит на работническата класа са комунистите, те създават новите образци, по които ще бъде формиран начинът на живот на всички членове на класата и обществото. А в неговите сфери трябва да господствуват нравствено-естетическите ценности и революционните традиции на работническата класа. Но кой ще ги внесе в тях? И с какви средства?

Носители на тази красота са преди всичко комунистите. Те ще излъчват най-заразителната сила във всичките си контакти — със своите мисли, чувства, вкусове и потребности, с формата и съдържанието на своето обществено поведение. Няма маловажен елемент. Дори и частните фрагменти от облеклото и маниерите не могат да не носят естетическата красота на времето, в което живеем, и на обществото което изграждаме. Всичко е значимо: и ценностната ориентация, която сме усвоили и предаваме на останалите, и мотивите, които определят нашите прояви и отношения, където живеем — в квартала, семейството, обществото. Всичко подлежи на обществена оценка. Трябва да се знае, да се формира, коригира, да се отговаря за него.

Проучването дава относително пряк или косвен отговор на част от тези въпроси. То потвърди позицията ни от личните беседи със секретари и комунисти.

Индивидуалният обем на домашен труд варира за жените и мъжете, за лицата с различно семейно положение и образование. Домашният труд в първия неработен ден — събота, доближава една работна

Digitized by Google

смяна, а в неделя — половин смяна. Времето за домашен труд на жените в семейството е два пъти повече в сравнение с това на мъжете. Най-голям е делът на домашния труд на комунистите с основно образование и най-малък на тези с висше образование. Фактите сочат безспорно социално неравенство между комунистите мъже и жени в извънпроизводствената сфера. Същото предизвиква и неравенството в условията за интелектуалното развитие на жените. Времето, което те отделят в двата дни за потребление на духовни ценности, за самообразование, за художествена литература, списания и вестници, за телевизионни програми, филмови или театрални постановки, е близо два пъти по-малко от времето, отделяно от мъжете комунисти. Ако мъжът се намира под въздействието на телевизионната информация средно 4,20 минути, жената — само 2,40 минути.

Хронометражната анкета разкри и такива явления: през двата свободни дни 20 на сто от комунистите са отделили за самообразование средно по 1,40 минути, а 25 на сто от общата група са работили повече от 8 часа, и то предимно неделния ден, в свое стопанство. Незначително е времето на обществено-политическата и трудовата дейност по местоживеене. За научно-техническа и художествено-творческа самодейност не е оставено никакво време.

Какви обяснения логически следват от тези най-общи данни? Без да подценяваме обективната обусловеност на структурата на времето, на поведението и обема на дейностите на отделното лице извън производството от системата на общественото обслужване, не може да отминем най-главния безспорен факт — наличието на нерационална организация на жизнената дейност на комунистите през изследваните два почивни дни. Малцина от тях съсредоточават домашните дейности в съботния ден и освобождават неделния ден за отдих, за активно общуване с науката, културата, природата и децата . . .

Ние основателно считаме, че един от критериите за авангардната роля на комунистите в производството е каква рационална организация на труда те създават в колективите. В партийните оценки и отчети им търсим отговорност за това. Но не поставяме на такава принципиална оценка каква рационална организация на своя живот извън трудовите колективи те създават. Това смятаме за тяхна лична работа! В тази сфера партийният контрол и въздействие слабо проникват. А опитът ни показва, че комунистите по силата на редица исторически обстоятелства нямат традиции за рационална организация на извънработното време, липсва им силен външен импулс да изменят и условията, и режима на това време. И ако се съгласим, че същото не осъществява докрай функциите си на резерв за разширено възпроизводство на творческата сила на труда — тогава възприемаме задължението внимателно и настойчиво, с партийни методи да изменяме тази сфера от живота на комуниста. Да разглеждаме организацията на дейностите в нея в неразривно единство с научната организация на труда и производството. С един критерий, с обща оценка, безусловно! Както изисква Уставът на Партията: комунистът да служи за пример в трудовия и личния живот! В обратен случай какъв ще бъде смисълът на голямото социално завоевание на народа — петдневната работна седмица, до което Декемврийският пленум на Партията открива път? Става въпрос за изменение на отношението към проблема за възпитаване на рационален режим, организация и самодисциплина на извънработното време, за създаване на традиция с огромно значение, за дълбоко преустройство на привичния начин на живот, за своеобразна революция в личния живот. Ако това не стане важна политическа задача, ако тя не влезе в дневния ред на партийните събрания и решения, ще пропуснем скъпоценно време. Става дума да разрушаваме един нерационален режим на живот, изоставащ от интелектуалното равнище на про-

Digitized by Google

изводителния труд, да създаваме среда, в която ще господствуват отношения на равенство, дружба и взаимопомощ. Следователно става дума на следващо място за преодоляване на съществуващото неравенство между мъжа и жената в потреблението на свободното време. Заедно с развитието на общественото обслужване, с индустриализацията на бита, с постепенното механизиране на домашните трудови дейности посоченото неравенство ще се заличава. Но този процес няма автоматично и стихийно да изравни социалната роля на жената и мъжа в семейството, ако не подложим цялата система от навици, привички, възгледи и поведение на силно и многостранно социално и партийно въздействие. Знаем, че не може да бъде член на Партията лице, което експлоатира чужд труд. Това е всеобщо призната истина и нравствен критерий за човека на социалистическото общество. В такъв случай каква оценка за авангардната им роля ще се даде на комунисти, които под една или друга форма поддържат неравенство между двата пола в извънпроизводствената среда? Обстоятелството, че домашният труд не създава обществен продукт, не изменя характера на явлението. При това става въпрос не за единични случаи, а за милиони строители на социалистическото общество. Партийният контрол ще бъде крайно едностранчив, ако изисква комунистът да бъде активен борец за социално равенство, дружба и социалистическа взаимопомощ в трудовия колектив, а игнорира тази негова роля в социалните и битовите колективи. Такъв подход заобикаля уставното задължение на партийния член „да спомага за развитието на социалистическите обществени отношения".

Имаме всички основания да приемем за критерий на авангардната роля на комунистите структурата от потребностите, мотивиращи поведението им вън от трудовия колектив. Той изисква оценка на съотношението между материалните и духовните ценности, господствуващи в техния бит. Ако в тази структура доминират изключително материалните ценности, очевидно развитието на личността ще бъде подложено на деформация и неизбежно ще изостане от потребностите на производството и обществения труд. Но тези потребности не се определят самоволно, те зависят от производството и което е още по-важно, от усвоения начин за тяхното удовлетворяване. Трудът на вилното място може да изпълнява положителната функция на активния отдих сред природата и спорта, ако той е с известна мярка и не приема ролята на източник за материално благоденствие. Ако той не смазва духовните потребности, не оеснафява личността, не изтощава силовия потенциал и не превръща първия работен ден от седмицата в почивен. А такива отрицателни тенденции прозират в нашето проучване. 25 процента от комунистите, работили в лично стопанство в неделния ден, са отделили най-малко време, в сравнение с останалите, за възпитанието на децата, за активно или пасивно потребление на духовни ценности. Тези лица по общо мнение имат най-ниска производителност на труда в понеделник. Въпросът за структурата на извънработното време, на потребностите, за което то се разпределя и използва, е въпрос за формирането на комунистическата личност. Следователно проблемът не може повече да стои вън от партийните грижи, оценки и въздействия...

И ако ние бяхме на едно мнение с партийните секретари от завода за важността на този проблем, че поведението на комунистите през извънработно време не може да стои извън партиен отчет, различията изникнаха, когато започнахме да търсим онези конкретни пътища, форми и методи, които биха били най-ефикасни и като източник на информация, и като средство за влияние.

Въпросът е твърде сложен и комплициран. Защото извън трудовия колектив и партийната организация комунистът се включва в социал-

Digitized by Google

на среда, разнородна по материалното битие, потребностите, интересите и психологията на своите членове. В нея той се проявява под различни роли: съпруг, родител, родственик, приятел, съкварталец, обществен деец, стопанин и пр. В тези локални групи се извършва интензивен обмен на идеи, чувства, съждения. Проучването върху групата комунисти показва, че сред лицата, с които партийните членове трайно общуват, най-голям процент заемат приятелите и познатите и най-малък дял другарите по работа и служба, съответно 18 процента за жените и 24 процента за мъжете. Делът на другарите от трудовите колективи се разширява с нарастване на образованието. Анализът на данните показва, че на този етап комунистите от завод „Васил Коларов" общуват през извънработно време с минимално число другари от предприятието. Следователно каналът, който влива обществените отношения от трудовия колектив и партийната организация в огромната извънпроизводствена сфера, е все още твърде тесен, за да принесе неговата класово-партийна проблематика, съзнателност и нравственост в личния и семейния живот. Този факт показва и другото, че връзките и отношенията в производството нямат широка извънпроизводствена емоционално-психологическа база. Доказателство е тематиката на разговорите, на общуването. В трудовия колектив преобладават темите за работата и службата, за вътрешната и външната политика, за международното положение. В семейно-битовата сфера тези проблеми заемат, както посочват комунистите, трето и четвърто място след разговорите за семейството, приятелите и познатите. Взаимният обмен на мисли по тези въпроси заема през двата неработни дни близо 2,15 минути за мъжете и 3 часа за жените. Междуличностното общуване в извънтрудовата среда конкретно се променя както по отношение на лицата, така и по отношение на неговата тематична насоченост. За нас представлява голям интерес да знаем какъв краен баланс се получава в съзнанието на комунистите от срещата на двата потока въздействия, стичащи се от трудовата и от локалната социална среда. Поставяйки този въпрос, ние сме далеч от мисълта и да противопоставяме, и да идентифицираме съдържанието на това влияние. Бидейки по съдържание социалистическо, влиянието на локалните сфери на средата твърде често се променя, а понякога и противопоставя на господствуващото обществено съзнание в зависимост от специфичните интереси, взели връх в тях. Подчертаваме това, защото твърде често наши общественици и педагози, използвайки трибуната на средствата за масова информация, абсолютизират гледището за отрицателното възпитателно въздействие на „улицата". Като че ли тази улица е съвсем чужда и именно тя не води към училището, предприятието, към семейството. Въпреки преносното значение на гледището, улицата е пространството, на което протича част от свободното време. Тя е част от нашата жизнена среда, не тя, а недостатъчният социален контрол и възпитание на училището, предприятието, учреждението, семейството поощряват отрицателните явления, които на „улицата" намират свободно проявление.

И все пак в състояние ли сме да наблюдаваме и направляваме поведението на комунистите в извънпроизводствената социална среда? Един колектив или човек не може да се ръководи с решения, които да програмират дейността му, възпитават у него определен социален стереотип на поведение. Не може да се остави на саморазвитие, коригирано единствено от самоконтрола, самоинициативата, самосъзнанието и т. н. Партийната организация и нейните органи не са в състояние да ръководят дейността на комунистите в трудовите колективи, откъснати от поведението им в останалото широко обществено поле. „Но ние нямаме пряка информация за това поведение вън от партийните организации — възразяват секретарите — и не виждаме с какви средства ос-

Digitized by Google

вен отчетите на комунистите и от резултатите от техния труд ще съдим за него. А не можем да не им вярваме..."

Те са прави в едно — ние нямаме и не се нуждаем от специална система за информация на поведението им през свободното време. И все пак, ако с определена цел искаме да изградим вярна цялостна оценка за авангардната роля на комуниста, то ние трябва да знаем как той осъществява тази своя роля вън от предприятието и учреждението, сред обществото, на улицата, в квартала, в магазина, при всички свои социални роли. Биографията на комуниста не отразява само една част от неговия образ, макар тя да е най-главната, синтетичната, деятелната, истинската. Когато помолихме комунистите от завода да опишат дейностите и времетраенето им, които са извършили през двата неработни дни, те се изненадаха. Партийните бюра в завода досега не са се интересували от тяхното неработно време така обстойно. И за това те го считат за своя ценност, неприкосновена за външно вмешателство и контрол. Ако партийното ръководство се втурне в него, няма ли да накърни свободата на личността? Нима и за нашето свободно време ще носим отговорност пред Партията? — питат те. И някои партийни секретари разсъждават така. Стигат им процентите от изпълнението на плана, за да подведат под тях всички оценки за комунистите и организациите. Нещата могат да се разглеждат много опростено... Минусите стават по-големи, ако у партийните секретари няма ясно виждане и правилно отношение към тези проблеми. От тях зависи въздействието на отчетите и оценките за авангардната роля. Партийното творчество може да намери практическо решение и на въпроса за информацията, отразяваща главните страни от поведението на комуниста в извънработното време. Секретарят на партийната организация в моторното производство Й. Геков е посетил домовете на половината комунисти и в обстановка на сърдечно общуване под най-различни форми, но с определена цел е получил обширна информация за ролята на комунистите в извънработно време. По аналогия на неговия пример може да се създаде организация на всеобщ, взаимен контрол, който заедно с първата цел ще постигне и другата — да разшири дела на другарите от работата и службата в кръга на семейната среда. Форми на отчет върху поведението на комунистите с участието на териториалните партийни организации могат да се създават и внимателно експериментират. Често организираме срещи за обмяна на опит в производството. По аналогия на тях можем да организираме срещи, разговори и дискусии за рационалната организация на жизнената среда, за превръщането на извънработното време в главен резерв за всестранното развитие на комунистическата личност. В това отношение голяма роля могат и следва да играят нашите средства за масова информация и пропаганда. Но главен метод за регулиране на режима и структурата на извънработното време е планирането на личната и колективната образователна и творческа дейност на комунистите, на специалистите и работниците. Този механизъм действува индиректно върху поведението на хората в социалните сфери. Бихме посочили някои елементи от него, действуващи с големи колебания в завод „Васил Коларов". Сега партийното и стопанското ръководство търсят мерки за разширяване и усилване на комплексната му роля.

Първо. Върху базата на плана за технико-икономическото развитие на завода и за социалното развитие на трудовия колектив се разработват лични и колективни планове за творчески принос в решаване на задачи от производителността на труда, на качеството, себестойността, културно-битовите условия, охраната на труда, реализацията на икономии, пълно използване мощностите на машините, организацията на труда и достигане световните технически показатели. Тази творческа дейност се реализира в извънработно време или в работно време, но при условие, че са изпълнени плановите задачи. В социалистическото съревнование за изпълнение на петилетката

Digitized by Google

с тях участвуват инженери, конструктори, технолози, икономисти и други специалисти самостоятелно или обединени в колективи заедно с производственици.

Този планиран творчески процес миналата година е обхванал 120 специалисти, разработили 65 теми с икономически ефект от 350 хиляди лева.

Второ. Проучва се въпросът за съставяне на лични планове на производствениците за повишаване производителността на труда и за изпълнение на насрещните планове за петилетката.

Трето. Формира се професионално-учебен център, в който през новата учебна година ще бъдат включени в очно и задочно обучение за придобиване на средно професионално образование и за повишаване на квалификацията близо $^1/_6$ от заводския производствен колектив.

Четвърто. Създава се организация за картотекиране и отчитане постиженията на челниците в производството, изгражда се мрежа от школи за изучаване и внедряване на техния опит в масовата практика.

Пето. Разширява се самодейното художествено творчество. Издадена е стихосбирка на поетите, подготвя се поредната изложба на художниците. Функционира постоянен фотокръжок, хоров и танцов състав. Библиотеката е обслужила през периода 1972/1973 година над 3000 читатели и е раздала приблизително 36 хиляди тома обществено-политическа и техническа литература. Съветът към нея организира витрини, викторини, лектории, срещи с писатели, обзори на новоизлезли книги и др.

С помощта на тези лостове, заводският партиен комитет и стопанското ръководство планират и направляват бъдещите значителни изменения в социалната структура на трудовия колектив, които ще внесат положителни промени в организацията и структурата на извънработното време на комунистите и останалите производственици. С тях ръководствата индиректно ще влияят върху социалното поведение на членовете на колектива във всички сфери на труда и отдиха.

Като съединява директния метод — системата от форми за партийно възпитание на комунистите с индиректния метод — механизма на социалното планиране на колективите и развитието на партийните организации като техен първообраз, заводският комитет оказва комплексно въздействие за превръщането на извънработното време в мощен генератор на енергия за съзидателно трудово и научно творчество...

Защо поставяме този въпрос?

Неговата актуалност се определя на първо място от потребността за комплексен подход на партийните органи и организации към оценката на авангардната роля на комунистите.

Практически това означава: оценъчните критерии, формулирани в член 2 в Устава на БКП, да отнасяме и прилагаме към поведението на комунистите в трудовата, локалната и битовата среда с еднаква сила. Функцията на комуниста като пример, политически ръководител и организатор да пронизва всяка негова социална роля във всички сфери на жизнената му среда.

В това направление предстоящите годишни отчетни събрания ще кажат своята тежка дума.

Още по-ефективна масово-политическа работа

Десетият конгрес на Българската комунистическа партия отбеляза, че най-важно изискване пред масово-политическата работа е да възпитава трудещите се в комунистически дух не откъснато и самоцелно, а в неразделна връзка със задачите, които Партията решава, в пълно съзвучие с нейната вътрешна и външна политика.

От анализа на извършеното през изминалата и през настоящата година могат да се видят някои положителни тенденции в изпълнението на това конгресно изискване.

Резултатен е настойчивият стремеж на окръжните, на повечето от градските, районните, заводските и общинските партий-

Digitized by Google

ни комитети, на голяма част от първичните партийни организации да поставят в центъра на съдържанието на извършваната от тях политическа агитация социално-икономическите задачи. Много по-умело и конкретно се разяснява съставянето и изпълнението на насрещните планове на съответните колективи, градове, райони. Упорито се търсят и умело се намират по-емоционални, по-разнообразни и по-ефективни форми и средства на масовата политическа работа, което допринася организираното политическо въздействие на Партията да обхваща по-широк кръг трудещи се. Своевременно и компетентно се отговаря на въпроси, вълнуващи хората. За това благоприятствуват и настойчивите усилия на много партийни органи и организации все по-активно и конкретно да ангажират в политическа работа с хората ръководните дейци и особено стопанските, държавните и административните кадри. Заслужава да бъдат посочени инициативите и вече натрупаният опит в това отношение от окръжните партийни комитети в Разград, Силистра, София, Сливен, Перник и Варна, където се използват най-различни форми, организират се всекимесечни срещи, ден на общината, на животновъда и т. н.

Очевидни са успехите на редица окръжни, градски, районни, общински и заводски партийни комитети, на някои съвети на секретарите на АПК за подобряване ръководството на масово-политическата работа, за обмяната на положителния опит. Свикват се пленуми, научно-практически конференции, съвещания и срещи за популяризиране на опита, курсове за обучение на агитационните кадри, създават се системи за изучаване на общественото мнение.

Всички тези, а и много други съдържателни и разнообразни мероприятия на политическата агитация оказват благотворно влияние за повишаване степента на активност на трудещите се за изпълнение на социално-икономическите задачи.

Независимо от това, главно поради сериозни недостатъци в работата на редица ръководства на стопански организации, следствие неритмичното материално-техническо снабдяване, неправилното изразходване на суровини и материали, непълното използване капацитета на производствените фондове, а и поради това, че не влязоха в строя важни пускови обекти през първите месеци на настоящата година, се очертаха някои неблагоприятни тенденции в изпълнението на насрещните планове. Както е известно, това наложи Централният комитет на Партията и Министерският съвет да приемат специално постановление. На 25 май пред съвещание на ръководния партиен, държавен и стопански актив другарят Тодор Живков направи преценка за състоянието на работата и очерта основните насоки за преодоляване на слабостите. След съвещанието с нова сила в страната се поде широка и целенасочена политическа и организаторска работа за мобилизиране на всички трудещи се, на всички органи от горе до долу за по-нататъшно разгаряне на всенародното социалистическо съревнование. В тази дейност активно участие вземат окръжните и местните партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски ръководители и активисти, специалистите, дейци от центъра. Политическата работа през последните месеци показа, че много партийни комитети и първични партийни организации разполагат с дееспособни агитатори, които се стремят да въздействуват на всеки трудещ се. Засилват активността и инициативата на колективите за издирване на вътрешнопроизводствени резерви, за допълнителни организационно-технически мероприятия за изпълнението и преизпълнението на насрещните планове. Преглеждат се и се допълват приетите по-рано програми за компенсиране на загубите и осигуряване на първоначално приетия насрещен план за петилетката.

Всичко това създава условия за коренно изменение на отношението на партийните и стопанските ръководства, на трудовите колективи към петилетния план като основна форма на планово ръководство, а също така и към изпълнението на приетите насрещни планове.

Благодарение на по-добрите резултати от месец юни успешно бяха изпълнени полугодишните насрещни планове по основните показатели. Шестмесечният насрещен план за производство в промишлеността е изпълнен на 101,3 на сто, като е дадена в повече продукция за близо 100 милиона лева. Общият темп на растежа в сравнение със същия период на миналата година е 9,2 на сто. Насрещният план за общия доход е преизпълнен с 2,8 на сто. Намалена е себестойността на промишлената продукция спрямо първото полугодие на 1972 година. Насрещният план за стокооборота е преизпълнен с 1,1 на сто. Постигнати са успехи и в другите сфери на социално-икономическия живот на страната.

Подобряването на работата през последните 2—3 месеца е налице. Но много факти показват, че политическата и разяснителната дейност за изпълнение на насрещните планове страда от съществени слабости. Има самоуспокоение. Все още не са изживени недъзите в стила и метода на редица партийни комитети и организации по ръководството на политическата агитация. Още много следва да се направи, за да се внесе поврат в организацията и осъществяването на непрекъсната, всеобхватна, диференцирана и високо ефективна дейност, която да се пренесе в трудовия колектив, да достигне до всяка производствена единица, до отделния човек. Защото, известно е, че реализирането на комплексните насрещни планове, т. е. постигането на устойчиви и високи икономически успехи и на тази основа — повишаване на жизненото равнище на народа, не може да стане от само себе си. Настойчиво да се използват както изпитаните, така и по-съвременни методи, форми и средства за разясняване и въздействие, за да се

Digitized by Google

повиши съзнателността и убеждеността на всеки член на нашето общество в необходимостта от личния принос в изпълнение на задачите. За да се отговори по достойнство на високите изисквания на Централния комитет на Партията, сега е необходима най-пълна мобилизация на всички материални и духовни сили на нацията, разпалване творчеството на масите и издирването на нови резерви за изпълнението на насрещните планове през решаващата 1973 година и за цялата шеста петилетка. Политическата и разяснителната работа трябва да разкриват на комунистите, на всеки ръководен стопански деец, специалист и трудещ се и дълбоките политически и идеологически връзки на икономическите изисквания на ЦК на БКП и на Министерския съвет с декемврийската програма на Партията. Не може, както често досега, политическата работа да се води ограничено, т. е. да се разясняват само икономическо-производствените страни на проблемите на насрещните планове. Необходимо е те най-плътно да се свържат с осъществяването на социалната политика на Партията и още по-конкретно — с борбата за реализацията на декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа, т. е. да се разкрива пред всички диалектическото единство между тях. А това означава, че за да се повиши творчеството и отговорността на личността, тя трябва с дълбоко вътрешно убеждение да осъзнае, че осъществяването на генералната линия на Партията — всичко за човека, преминава през настоящата конкретна и напрегната програма. Изпълнението на тази програма през сегашната и следващите години изисква сред ръководните стопански и обществени кадри в трудовите колективи да бъде създадена атмосфера на тревога и безпокойство, на творческо горене и оптимизъм. Политическата агитация да въздействува върху всеки труженик у нас не само непрекъснато да дава своя личен принос за решаването на задачите, поставени пред неговия колектив, но и да бъде активен и съзнателен борец, да се чувствува отговорен за изпълнението на обществено-икономическите и политическите задължения, стоящи пред неговия колектив, в мащабите на стопанството, общината, града, окръга, отрасъла, страната.

Заедно с това новите изисквания на Централния комитет налагат сериозно подобряване да настъпи и в съдържанието на политическата агитация. За какво става дума? Както и преди, голямо внимание трябва да се отделя хората да се убеждават в необходимостта насрещните планове да се изпълняват по обем и по натурални показатели. Без постигането на планирания и на по-голям обем и асортимент не могат да се задоволяват както обществените производствени и други нужди, така и личните потребности на хората. Но успоредно с това сега главното внимание следва да се насочи към качествените икономически показатели — висока производителност на труда, себестойност, рентабилност, общ доход, печалба, високо техническо качество. Тези показатели са решаващи за получаване на по-голям национален доход, а оттук и за по-успешно реализиране на националната програма за повишаване жизненото равнище на народа. В съдържанието на политическата агитация неотстъпно следва да стоят и задачите за модернизацията и реконструкцията и за пестеливото изразходване на суровините и материалите. Следователно налага се съдържанието на политическата агитация да се насочи към качествените икономически и технически показатели. Тя следва, от една страна, да се обляга на непрекъснатия икономически анализ в процеса на изпълнението на насрещните планове и от друга — да се основава на пълна и обективна информация за морално-политическия и социално-психологическия климат във всеки трудов колектив.

Основният обект на политическата агитация трябва да бъде трудовият колектив с всичките му проблеми. Но не изобщо трудовият колектив или често една и съща малка част от него — активът. Необходимо е преди всичко да се установи строга системност, съгласуваност и взаимодействие както между различните звена на агитационния апарат, между формите и средствата на политическата агитация, така също и в работата на отделните масови организации, за да се стигне до отделните звена на колектива — цеха, смяната, бригадата, звеното, отдела. Да се използват както масовите, така и индивидуалните форми на политическа и разяснителна работа, но да се обхванат в сферата на организираното политическо въздействие на съответната партийна организация всички хора от трудовия колектив, да се стигне до всяко работно място, до отделния човек. Успех ще има, когато устната политическа агитация се провежда системно, като се отчита социално-демографската характеристика на трудовия колектив, сменността в производството и т. н. Да се установи периодичност в излизанията на членовете на групата докладчици, на политинформаторите, на активите на първичните партийни организации за политико-разяснителна работа, като предварително е определен и съответният обект за тяхната дейност, както и в разяснителната дейност на партийните групи. Така е организирана работата в завод „Светлина" в Стара Загора. И положителните резултати са налице. Заедно с това много голямо внимание следва да се отделя на конкретната индивидуална политическа агитация с отделния човек. За съжаление в немалко от партийните органи, дейци и активисти се забелязва неоправдано изоставяне на този изпитан от дълголетната дейност на Партията метод. Мнозина не спазват указанията на другаря Тодор Живков „... никога не бива да се забравя, че нищо — нито събранията, нито конференциите, нито агиттаблата, не може да замести по своята сила, по своите резултати личната агитация, личната беседа, живата

Digitized by Google

работа... с отделния човек".[1] Този сериозен недостатък в работата на партийните комитети и организации следва решително да се преодолява.

Един от основните проблеми, които изпъкват на преден план, когато говорим за трудовия колектив и за живата работа с хората, е все по-резултатното организиране на всенародното социалистическо съревнование. Въпросът е да се осъществява дейно и по-ефективно политическо ръководство на съревнованието, като се разкрива политическата същност на борбата за осигуряване на повече материални блага за народа. Проблемите на социалистическото съревнование и разпространението и внедряването на общонационалните почини и инициативи следва да станат сърцевина на политическата и разяснителната работа в трудовите колективи с оглед успешно да се решава главната задача — рязко повишаване на обществената производителност на труда върху основата на ускорено развитие на научно-техническия прогрес. Нужно е чрез всички форми и средства на политическата агитация да се съдействува то да се развива на базата на ленинските принципи (масовост, организираност, отчетност и контрол, единство в основното и многообразие в подробностите, гласност, сравнимост, сътрудничество и взаимопомощ), като особено внимание се отделя за договорността и всестранното развитие на състезателния му характер. От никого да не се забравя, че социалистическото съревнование е истинска политическа и възпитателна школа за милионите трудещи се. В тази школа се създават и проявяват чертите на новия човек — строител на социализма: социалистическо отношение към труда и обществената собственост, другарство и колективизъм, съчетаване на личните с колективните и общонародните интереси, уважение към духовните стимули. Силата на жизнеността на социалистическото съревнование е в съзнателността и активността на масите и отделната личност, когато те убедено се стремят да дадат своя принос и да го измерват с приноса на най-добрите.

Характерна черта в развитието на целокупния наш обществено-политически и икономически живот е динамичността. Непрекъснато се изменят условията, поставят се нови проблеми и задачи в производствената и духовната сфера, пред отделните трудови колективи. Повишават се знанията и културата на хората, рязко расте тяхната информираност. Сега изискванията им към поднасяното чрез формите и средствата на политическата агитация непрекъснато се увеличават. Нужно е да настъпи решително подобряване на политическата агитация във връзка с изпълнението на социално-икономическите задачи. Всичко това налага грижите, вниманието и ръководството на тази изключително важна дейност от страна на партийните комитети и организации да се подобрява и усъвършенствува.

Както вече се изтъкна, първостепенна грижа на партийните комитети и организации е постоянно да поставят в центъра на дейността си при мобилизиране на трудещите се за изпълнение и презизпълнение на насрещните планове качествените икономически и технико-производствени показатели. Но това не би могло да се увенчае с успех без непрекъснатите и конкретни грижи за укрепване и правилно функциониране на агитационния апарат, без най-близко и компетентно партийно ръководство на нагледната агитация, на средствата за масова информация.

С голямо внимание партийните комитети следва да се отнасят към работата на групите докладчици. След като са включени в тях най-подготвените ръководни, партийни, стопански, държавни и обществени дейци, нужно е дейността им да се постави на здрави организационни начала, т. е. да се планира кога, какви проблеми от партийната политика или конкретни местни въпроси ще се разясняват; докладчиците добре да бъдат инструктирани и снабдени с необходимите данни и аналитични материали; непременно да се осигурява контрол и отчет за излизанията на всеки докладчик, като периодически в заводските, общинските, градските и окръжните партийни комитети се прави преценка за дейността на всеки докладчик. Докато групите докладчици разясняват основните моменти от вътрешната и външната политика на Партията, важни местни проблеми пред големите колективи и на общите събрания, активът за политико-разяснителната работа на първичните партийни организации разяснява задачите и въпросите сред по-малките звена на колективите — цеха, смяната, отдела и т. н. Следователно агитационният апарат включва преди всичко актива на Партията. И в бъдеще най-отговорните партийни, стопански и пр. дейци трябва да дават личен пример за активно участие в политико-разяснителната работа чрез доклади, лекции, беседи, непрестанно общуване с хората. За да бъде по-ефективна тяхната дейност, те следва да бъдат използвани съобразно подготовката им и най-доброто познаване на съответните проблеми.

Що се касае до политическата и разяснителната работа в най-малката производствена единица и организирането на индивидуалната работа, тя се осъществява от партийната група, която най-добре познава нуждите и настроенията на всеки човек. Опитът обаче показва, че партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации не проявяват нужните грижи за провеждане на непрекъсната и компетентна разяснителна работа от партийните групи. Малко са партийните комитети, като например Кремиковския районен комитет, които полагат специални гри-

[1] Доклад пред съвещанието със секретарите на общинските, градските, районните и окръжните комитети на Партията, 1960 г.

Digitized by Google

жи за обучението на партийните групови отговорници.

През последните години по опита на КПСС в някои окръжни партийни организации се създадоха групи от политинформатори. Те имат място в системата на агитационния апарат на Партията, но в никакъв случай не изместват групите докладчици и активите за политико-разяснителна работа, нито ги дублират. Групите политинформатори функционират при определена ритмичност и донасят до трудещите се актуална информация и коментар за текущите политически събития от международен и вътрешен характер. Главното тяхно внимание е насочено към цеха, участъка, смяната, квартала. Те могат да се създават по преценка на окръжните комитети на Партията, към градски, районни, общински, заводски и учрежденски партийни комитети, където има нужда и условия за това. Решаващото условие е наличието на висококвалифицирани кадри. Не бива в никакъв случай самоцелно да се изграждат групи информатори. Внимателно да се изучава, анализира и обогатява опитът на съществуващите групи политинформатори, за да се използва по-добре в политическата работа сред населението.

За мобилизиране на трудещите се за изпълнение на насрещните планове, за разгаряне на социалистическото съревнование и популяризиране на челния опит голям дял се пада и на местните средства за масова информация — заводски и общински многотиражки, стенен печат, радиоуредби и радиовъзли и на нагледната агитация. Предстои решително да се подобрява тяхното участие в изцирването на резервите в производството, за нестеливо изразходване на суровините и материалите, за укрепването на трудовата и технологическата дисциплина и др.

Неотменен белег за конкретно и компетентно партийно ръководство на политическата агитация е осигуряването на двустранна информация. Както е необходимо да се дава навременна информация по новите задачи, които се поставят пред страната, окръга, града, колектива, с не по-малка сила е наложително партийните комитети да получават информация какъв отклик предизвиква у трудещите се изясняването на тези нови задачи. Заедно с това е нужно да се получава информация и за всички обществено значими процеси и явления в колективите, за вълнуващите хората въпроси. На тази основа да се планира и провежда разяснителната работа. Направеното досега в това отношение от някои окръжни, градски и районни партийни комитети е добро начало.

Грижите към проблемите на политическата агитация — за агитационния апарат, за нагледната агитация, за местните средства за масова информация, за тяхното усъвършенстване и прилагане на най-ефективните форми и средства са грижи не само на отделите „Пропаганда и агитация" и на съответните отговорници. С политическата агитация и особено с нейните основни проблеми най-близко и конкретно следва да се занимават бюрата на окръжните и градските партийни комитети, заводските и общинските комитети, събранията на първичните партийни организации, активът на Партията.

Главното в ръководството на политическата агитация сега е да се активизират всички нейни форми и средства, за да се въздействува за създаване напрегната творческа и оптимистична атмосфера във всеки трудов колектив, да се мобилизира целият народ за успешното изпълнение и преизпълнение на насрещните планове.

Политическата агитация трябва да съдействува същността на социалната политика на Партията — грижа за човека чрез грижи за цялото общество и грижа за обществото чрез грижата за отделния човек, да се превръща в масово обществено и индивидуално съзнание, в най-важен мотив и стимул на трудовата и обществено-политическата активност и инициатива на всички трудещи се. Всеки да знае, че изпълнението на декемврийската програма за издигането на жизненото равнище на народа сега действително зависи от приноса на всекиго, т. е. тази програма е в ръцете и под контрола на целия народ.

ИЗ ОПИТА НА КПСС

Подготовката на решение за партийното събрание

Какво трябва да се има предвид при подготовката на решения? Разностранността на партийната работа, различните условия, в които работят партийните организации, естествено, водят към разнообразие в съдържанието и формите на решенията, отразяват се върху начините

Статията е препечатана от сп. „Партийная жизнь", бр. 4/1973 г.

Digitized by Google

на тяхната подготовка. Всеки опит да се въведат каквито и да било неизменни канони, да се изработи еталон, типова форма за решения ще се окаже обречена на неуспех, измислица. Заедно с това партийната практика натрупа немалко ценно в методите на подготовка на решенията. Конкретни указания по този проблем се съдържат в документите на Партията, в трудовете на В. И. Ленин. Те трябва да се знаят, от тях трябва да се ръководим.

Партийната организация сплотява трудещите се около КПСС, организира масите за претворяване в живота политиката на Партията, на борба за изграждане на комунизма. Следователно партийното решение е отговорен политически документ, който определя практическата дейност на много хора. Той е ръководство за действие, доколкото всеки изникнал пред първичната партийна организация проблем, назряла задача, изискват определен план, насоченост в работата, намиране такива пътища, начини, прийоми за неговото решаване, които в най-кратък срок, при най-малка загуба на сили и средства водят до най-добри резултати. Уместно е да отбележим следното: не всеки възникнал въпрос изисква непременно да се решава от събранието. Не бива всичко да се набутва в дневния ред на събранието, както и на заседанията на партийните бюра и комитети. В дневния ред на много организации се поставят въпроси , които успешно могат да се решат в оперативен порядък. По някой въпрос е достатъчно да се позвъни по телефона, а за неговото решаване се губи не малко време, изписват се тонове хартия. Трябва решително да се борим с такива явления, с книготворчеството и заседателската суетня. Като правило колективно обсъждане и решаване изискват най-важните, коренните въпроси из живота и дейността на партийната организация. Всичко онова, което е свързано с текущата работа, с ежедневната организация на нещата, трябва да се решава в оперативен порядък.

В цялата своя дейност първичната партийна организация се ръководи от Програмата и Устава на КПСС, от директивите и указанията на ръководните партийни органи. Тя действува в рамките на нормите и правилата за вътрешнопартиен живот и принципи на ръководство, в рамките на възложените й права и задължения. Партийните организации, бюра и комитети не могат да излизат извън пределите на своите компетенции, да подменят други органи. Разбира се, това съвсем не ги ограничава да обсъждат и поставят пред съответните органи въпроси, които първичната организация сама не може да реши.

С казаното по-горе е свързано и умението да се подходи към всеки проблем от партийно-политически позиции. Мнозина от отнеслите се към редакцията комунисти справедливо отбелязват, че наблюдаваното понякога сходство на партийни решения с административно-разпоредителски документи на стопанските органи като правило се предизвиква именно от отсъствието на такъв подход към въпроса, в забравянето на безспорния факт, че партийните събрания, комитетите и бюрата са органи за политическо ръководство.

Такова решение има характер на стопанско разпореждане, инструкция. Има случаи решението да се отнася само до стопанските ръководители от различни степени, в тях да се подминават задачите на партийната организация, на комунистите, да не се определят партийно-политически мероприятия за осъществяването на проблема.

Успехът на приложението в живота на едно или друго решение до голяма степен зависи от важността на задачите, от своевременното им поставяне и тяхната реалност, от конкретността на предлаганите мероприятия. Само ако има убеждение, че въпросът е действително важен, актуален, може с увереност да се постави в дневния ред за колективно обсъждане. При това самата формулировка на въпроса в дневния ред трябва да бъде точна, да отразява и същността на проблема, и насо-

Digitized by Google

ките за неговата разработка. Целенасочеността, конкретността във формулировката на въпроса способствуват по-добре да се подготвят събранията, да се създаде определена делова нагласа у комунистите.

В първичните партийни организации решения приемат общите събрания на комунистите, а също така и изпълнителните органи на партийната организация — бюрата и комитетите. Когато се налага да се подготвят отговорни решения по сложни проблеми, най-голяма полза има своевременният широк разговор с комунистите и безпартийните, ония, които познават работата, дълбокото изучаване на практиката, съединяването на опита на ръководителите с опита на масите. Това се постига и с предварителната подготовка на проекторешенията. В партийната организация на колхоз „Карл Маркс" (Белгородска област) при подготовката на решението на събранието, на което било обсъдено постановлението на ЦК на КПСС „За работата на партийната организация в колхоз „Ленин" — Зърноградски район — Ростовска област, били привлечени много активисти — комунисти, селскостопански специалисти, членове на ръководството на колхоза. Решението отразява отношението на комунистите към дадения документ, освен това в него се определят задачите на партийната организация. Те се опират на оценките, изводите, препоръките, изложени в постановлението на ЦК на КПСС, но вече приложени към живота на колхоз „Карл Маркс", към неговите условия и специфика.

Полза от решения, подготвени набързо, без познаване на работата няма. Именно тогава се появяват и разлетите, никога и за нищо незадължаващи пунктове, общи, неподдаващи се на контрол призиви: „Да се повиши...", „Да се засили..." и т. н. Отговор на въпроса как да се избегне подобна неопределеност дава многогодишната практика, нееднократните указания на В. И. Ленин. Необходимо е всестранно, изчерпателно да се изучават въпросите, по които предстои да се вземе решение. Само като се изясни точно обстановката, положителните страни и слабости, като се установят причините за последните, може да се получи представа за това, какво е необходимо да се предприеме, за да се изработи вярно решение. А за да се ориентираме в работата, това значи преди всичко да изучим фактите, добросъвестно и обективно да ги разгледаме от всички страни, във всички техни взаимоотношения. „Точните факти, безспорните факти... ето кое е особено необходимо — учи В. И. Ленин, — ако искаме сериозно да се ориентираме в един сложен и труден въпрос"[1].

Първичната партийна организация е ядро на трудовия колектив. Нейните решения често засягат въпроси из дейността на администрацията, на масовите обществени организации, насочват техните усилия в рамките на общата работа. Затова възниква необходимостта да се посъветва предварително с ръководителите на тези организации, със стопанските дейци да се съгласуват и уточнят едни или други пунктове на проекторешението.

В работата над партийните документи освен отчитането на настоящия момент помага и натрупаният опит, запознаването с по-рано приетите решения по тези или сходни проблеми. Това позволява да се намери нов подход, може да насочи на свежа мисъл, да се откажем от онова, което не е издържало проверката на живота. Много важно е да се използва литература, която се отнася до изучавания въпрос. Понякога е полезно да се обърнем към опита на други партийни организации, нещо да принесем, да заимствуваме от тях. В. И. Ленин отдаваше голямо значение на тези методи при подготовката на материалите. „...Няма нищо лошо в това — писа той — да се подражава на хубавото... Но подражанието не бива в никакъв случай да бъде просто копиране."[2]

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 23, стр. 295.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 4, стр 236.

Digitized by Google

Съставът на партийните секретари, на членовете на изборните органи у нас непрестанно се подобрява. Болшинството от тях имат достатъчна подготовка, не малък политически опит, организационни навици. И все пак може ли да се приеме за правилно, ако цялата предварителна работа по подготовката на решението вземе върху себе си партийният секретар или един съвсем тесен актив? Днес в партийните организации все по-широко приложение намират такива форми на работа като изграждането на групи и комисии за изучаване на въпросите и подготовка на проекторешенията, социологическите изследвания, анкетите, привличането на учени и специалисти, предварителното обсъждане на проекторешенията в цеховите партийни организации, партийните групи и пр. Преимуществата на такъв подход са очевидни: има много по-голяма възможност да се събере действително нужният фактически материал, да се обобщи квалифицирано и да се проанализира, да се съпоставят различните становища, да се отчете мнението на много хора, да се направи точен план за действие.

Въвличането на много хора в подготовката на проекторешенията съвсем не означава да се увличаме само по количествената страна. В групите и комисиите трябва да има толкова другари, колкото са необходими, и да се включват ония, които познават обсъждания въпрос.

Ясно е, че не във всяка първична, а още повече в цехова партийна организация е нужно да се създават групи и комисии. Как да се постъпи в конкретния случай може да определи партийният секретар, бюрото, партийният комитет. Наистина не е разумно да се изисква предварително оформено писмено проекторешение от отговорника на партийната група или от секретаря на бригадна, сменна, участъкова партийна организация, когато пред нея възниква необходимостта срочно, оперативно да се реши някой въпрос, да се даде определено поръчение на група комунисти и т. н. Членовете на Партията са в състояние сами да подскажат вярното решение. Нима мислещият секретар или отговорник на партийна група ще свика комунистите, без да има собствено мнение? Може определено да се каже: който е свързан здраво с хората, общува с тях, познава нуждите и настроенията на колектива, той ще намери и правилния път за решаването на текущите въпроси.

Ясната представа за обстановката в колектива, за работата на който и да е участък, познаването на въпросите в детайли водят до ясна позиция, ясна мисъл. Създава се възможност да се отдели от веригата задачи онова главно, което В. И. Ленин образно нарече основно звено. А да се напипа то, да се облече в проста, понятна за всички форма е много важно.

Цялата многообразна дейност на партийните организации се насочва към осъществяване на решенията. С други думи, в решенията се посочват не само задачите, но и ония масово-политически, организационни и идеологически мерки, посредством които партийната организация смята да осигури изпълнението на набелязаното.

Съдържанието на обсъждания въпрос предопределя и формата на решението. Да проследим това с няколко примера.

Сложният въпрос, разнообразните задачи и мерки като правило изискват и обширно решение с раздели, части, параграфи. Като илюстрация на това може да послужи решението на партийната организация на Ленинабадски копринен комбинат „Перспективен план за пропаганда, изучаване и претворяване в живота решенията на XXIV конгрес на КПСС и XVII конгрес на КП на Таджикистан". Решението се състои от три раздела: партийно-организационна работа; социалистическо съревнование за предсрочно изпълнение на деветата петилетка; пропагандистка и масово-политическа работа. Всеки отдел има от 10 до 18 пункта с конкретни мероприятия, срокове и отговорници.

Digitized by Google

Съвършено друг характер носят решенията, приети от редица **първични** партийни организации в Новоросийск, където в края на 1972 г. били проведени събрания с дневен ред „Информация за работата на градския комитет на КПСС след XXXII градска партийна конференция". В тези решения се съдържат пунктове за отношението на комунистите към извършената от градския комитет работа. По-нататък следват пунктове, в които се отразяват собствените дела, а също така пожеланията, препоръките и исканията към градския комитет.

Не прилича на горните две решението на партийната организация в гранитния цех на Мътищинския завод за снемане наказанието на члена на Партията А. То е кратко: данни за комуниста, същността на провинението и самото наказание, оценка за поведението на комуниста след наказанието, а след това решение: да се снеме на др. А. наказанието като изиграло своята роля. Разбира се, при решаването на личните дела в протоколите обезателно трябва да се посочи колко души присъстват на събранието и колко комунисти са гласували.

При добре съставен документ ясно изпъква взаимовръзката между неговите раздели, параграфи, едно положение произтича от друго, следващото логично е обусловено от предидущото.

В постъпващите в редакцията писма се поставя въпросът — правилно ли е в някои решения да няма констативна част? Решението, повече или по-малко разгърнато, като правило се състои от две части — **констативна,** където се дава кратко изложение и оценка на разглеждания факт, събитие, явление, процес, правят се изводи и т. н., и **постановяваща,** където се посочват конкретните мероприятия, набелязани от събранието, бюрото, партийния комитет за постигането на целта. Постановяващата част е свързана с констативната, произтича от нея, и я обуславя. Едва ли например може да се мине без констативна част по отчетния доклад на партийното бюро, на партийния комитет или при обсъждане линията на работата на предприятието до определен период. Има, разбира се, и такива решения, когато нямат нужда от разширени встъпителни преамбюли. Това особено се отнася до решения, по които трябва да се вземат срочни мерки, налага се оперативна намеса. В такива случаи в решенията направо се вписват набелязаните мерки. Но ако внимателно се вгледаме в тези пунктове, то в тях непременно има и елементи на констатации. Не са прави ония другари, които смятат, че е излишна констативната част, а понякога съгласявайки се с нейното наличие, на събранията изискват да се прочете само постановяващата част. Такава икономия на време е вредна, защото пречи на ясното осмисляне на бъдещето, на правилната му оценка.

Партийното решение е мобилизиращ документ, затова и неговият стил трябва да бъде лаконичен и ясен, енергичен и делови. В. И. Ленин винаги се е обявявал против ония, които обичат да пълнят партийните документи „с твърде много словесна вода и бюрократични (т. е. ненужни за работа и като че ли нужни за парад) формули"[1]. Отнася ли се решението до един човек или до много, в него трябва да бъде премерена всяка дума, всяко определение. Иначе не са изключени неверни тълкувания и недоразумения. Формулирайки точките на решението просто и ясно, трябва да се посочват изпълнителите, сроковете, да се насочват хората към съвършено определени действия.

Дисциплината и изпълнителността са едни от признаците за културата в работата на партийните организации и техните ръководни органи. Докато не се определи кой с какво и в каква степен ще се занимава, не може да се говори за сериозен подход в партийната работа. Важността на последователното спазване на ленинския принцип за лич-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 7, стр. 242—243.

Digitized by Google

на отговорност и за възложеното дело отново бе подчертана на XXIV конгрес на КПСС. „Когато се приема решение, трябва да бъде съвършено ясно кой носи отговорност за него "— отбелязва Л. И. Брежнев в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред конгреса на Партията.

Установяването на отговорност, оперативността в работата изискват в решенията да се посочат сроковете за изпълнение по тези или онези точки, предложения, препоръки. Тези срокове трябва да бъдат реални и в същото време максимално кратки, за да не се протака решението, за да няма прословутата „разсрочка" — резултат на неорганизираност и безотговорност.

Начините на работа над решението, разбира се, зависят от навиците, от зрелостта на онези, които работят над тях, но практиката си е изработила и някои характерни, общи черти за тая дейност. Като правило предварително се набелязва кратък план за подготовка на документа, посочва се неговата цел, основните положения, които предстои да се разработят, мероприятията, с помощта на които се има предвид да се разработи въпросът, да се направят обобщаващи изводи, да се подготвят предложения (създаване на бригади, комисии и т. н.). Всичко това се обсъжда и претворява в живота в процеса на подготовката на събранието, на заседанието на бюрото или партийния комитет.

Подготвен ли е проектът от рано или той се прави на самото събрание необходимо условие за неговата окончателна дообработка е отчетът, оценката и използването бележките и препоръките, направени на събранието. Партийните решения са плод на колективната мисъл, опит, знания. Обикновено предварително подготвеният проект се прочита на събранието (той може да бъде своевременно раздаден и в отпечатан вид; в процеса на събранието президиумът или специално избрана комисия внасят в проекта уточнения и поправки). Председателят предлага на участниците в събранието да се изкажат, а понякога постъпва предложение „проектът да се приеме за основа". Това означава, че представеният проект в главното, в основното отговаря на своето предназначение. Понякога питат — защо приемат проекта „за основа", а след това „като цяло"? Няма ли тук ненужно губене на време? Разбира се, няма. Обсъждането на проекта, внасянето в него на уточнения и допълнения е много отговорна част на събранието, една от проявите на вътрешнопартийната демокрация, средство, което помага да се избягва декларативността и неточността в решенията, да се повишава тяхната действеност. Не бива да се изключва и такава възможност — представеният проект да бъде обявен за неудовлетворителен. Тогава е нужен съвсем нов вариант. И ако в процеса на събранието не може да се подготви приемлив текст, събранието може да възложи на президиума заедно с докладчика или със специална група комунисти да подработят проект, като отчетат изказванията и направените бележки и го внесат отново в събранието.

В изказванията и дискусиите по проекторешенията понякога се излиза извън рамките на обсъждания въпрос. При това не рядко предложенията са актуални. Как да се постъпи в такъв случай? На събранието се води протокол. В него може да се направи съответен извод, да се впише пункт, който задължава партийния комитет, бюрото да направи това и това. Да се съобразяваме с мнението на комунистите е безусловно задължително.

На последователност и целенасоченост в решаването на въпросите, на задълбочено вникване в същността на работата, на конкретност в препоръките учат партийните работници, всички комунисти решенията на ЦК на КПСС. Те оказват голяма помощ на партийните комитети и първични партийни организации в тяхната работа, учат ги по-добре да отчитат съвременните изисквания, да съсредоточават своите усилия в изпълнението на главните задачи на деветата петилетка.

Digitized by Google

Решенията, приемани от партийните организации, са важни документи. Следва още веднъж да подчертаем, че работата не е в количеството, а във важността на приеманите решения. Правилната им подготовка е главно условие, за да може партийната организация успешно да осъществява ежедневните си и бъдещи задачи, да мобилизира комунистите за тяхното изпълнение.

От личната инициатива към насрещния план на колектива

В. РАСТОРГУЕВ
секретар на партийния комитет на завод „Компрессор"

Златният фонд на предприятието ни — това са нашите хора. Заедно с младежите в „Компрессор" се трудят стотици кадрови работници, наградени с ордени и медали. Сплотеният ни заводски колектив се води от победа към победа от дръзновената ни заводска партийна организация, която наброява над 500 комунисти. Вглеждайки се в нейната работа, неволно си спомняш думите на В. И. Ленин за това, че комунистът е длъжен на дело да показва прилагането на принципите на комунизма, да бъде образец на новия човек за тях във всяко отношение.

АКО ВСЕКИ...

По примера на московския завод „Динамо" и работниците в „Компрессор" приеха **лични комплексни планове** за своята работа, разчетени за годината и за цялата петилетка. В тях се обединяват в едно стремежът да се използват резервите в производството за преизпълнение на производствените задачи и творческата инициатива на хората.

Комунистът Валентин Груздев един от първите състави своя комплексен план. Стругарят Груздев е добре известен на всички от завода със своята квалификация, опит и обществена активност. Благодарение на точната, добре обмислена организация на своя труд, на активното си и резултатно участие в рационализаторското движение той още в края на предишната петилетка два пъти надхвърли установените в предприятието норми за изработка. Като се посъветва с администрацията на цеха, със специалистите и със свои другари от бригадата, той стига до заключението: производителността на своя труд би могъл всяка година да увеличава с не по-малко от 11 процента. Така се роди първият и главният пункт от личния му план — да изпълни петгодишния си план по производителността на труда за четири години. Към него стругарят прибави и други: готовите детайли да се предават с едно (първото) предлагане; да разработи и внедри най-малко пет рационализаторски предложения. И още: в течение на деветия петгодишен план да завърши вечерния техникум при завода.

От какво изхождаше стругарят Груздев, когато съставяше своя план? На първо място от това, че съгласно плана за техническия прогрес и реконструкцията на завода той получи по-мощен и по-точен струг и това му дава възможност да увеличи скоростта на обработката на детайлите. И по-нататък — ориентира се още и с оглед на отдавнашното си увлечение в рационализаторското и изобретателското дело. И накрая — важна опора, която му вдъхна дръзновение и увереност е и пословичният му стремеж към знания.

Затова предвиждащата и реалното пресмятане на отличния стругар и комунист Груздев се оправдаха напълно. Като получи новия стан под свое разпореждане, той не само значително увеличи скоростта на металорязането, но и започна да изпълнява по няколко работни операции едновременно, без да снема детайла от струга. За тази цел той измисли и конструира специално приспособление, както и още някои други усъвършенствувания. Всичко това излезе много резултатно и ефективно.

За две години новаторът повиши производителността на своя труд почти с 25 процента, внедри три рационализаторски пред-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН

Digitized by Google

ложения, непрестанно предава продукция само с оценка „отличен". Успешно се учи и в техникума.

Комунистът Валентин Груздев не държа и не държи своя метод в тайна. Каквото намисли и предприеме, той своевременно споделя с другарите си. Голяма помощ за усвояването на професията оказва особено на младите производственици. Така той пое шефство над начинаещия стругар Игор Бодров — показваше му как по-добре да обработва детайлите, по-ефективно да използва различните резци, по-рационално да разчита работното си време. Постепенно и в резултат от всичко това старателният ученик научи и добре усвои много от богатия опит на учителя си. На заводския конкурс на стругарите Бодров зае едно от първите места.

След Груздев лични комплексни планове съставиха още всички 14 комунисти от участъка на Александър Артемов на трети механо-сборен цех. Всеки от тях предварително пресметна и си набеляза точен краен срок за изпълнение на своя петгодишен план. В личните им планове има и съответни пунктове, с които всеки се задължава по-всестранно и задълбочено да усвоява и усъвършенствува икономическите си знания, да изучава проблемни материали за комунистическия морал.

Образци на резултатен ефективен труд в изпълнение на своите лични планове дадоха стругарят Иван Червонов и фрезистът Александър Каширин. Всеки от тях вече може много добре да работи на различни стругове; и двамата усърдно, системно участвуват в рационализаторското движение, във възпитанието, обучението и квалификацията на младежите.

Инициативата на комунистите беше добре подкрепена и от останалите 70 работника от този участък. Всички намериха допълнителни резерви за предсрочно изпълнение на петгодишния план. У едни това става за сметка на по-доброто уплътняване на работното време, у други — благодарение на изучаването и усвояването на опита на първенците в съревнованието, а у трети — чрез прилагането на новости, рационализации и други. Комунистите подпомогнаха другарите си по-добре да организират своята работа и да си съставят добри лични планове.

В главния корпус на Механо-сборния трети цех беше окачен график за изпълнението на личните месечни и годишни задачи от работниците по повишаването на производителността на труда — общо за цеха и отделно за всеки работник. Когато стана ясно, че на първо време около 15—20 на сто от работниците все още не се справят с месечните си обещания, партийната група в участъка възложи на комунистите да помогнат изоставащите. Фрезистът Александър Каширин примерно отдели по-голямо внимание на младия работник Николай Машин, на когото не достигаше оперативност, стегнатост и деловитост в работата, похватност, сръчност и умение в обработката на детайлите. Каширин системно го обучи по-добре да подбира съответни резци за една или друга операция, да достига необходимата точност при обработването на вдлъбнатините на различните детайли и още много други неща.

Партийната организация в цеха разпространи начинанието на Валентин Груздев и другарите му и сред работниците от другите участъци. За тази цел в цеха бе организирана нагледна производствена демонстрация на техните методи на работа. Зад струговете си застанаха В. Груздев, В. Вахромеев, А. Каширин и други видни новатори. Те на дело, практически показваха своите челни начини на работа. Едновременно с това разказаха още и за това, как най-добре да се уплътнява работното време, как използват едни или други новости, как се учат. Този своеобразен семинар допринесе голяма полза не само за учениците, но и за учителите. Той се превърна в действено обобщение и ефективно популяризиране на опита им.

И по-нататък. Първоначално в трети, а постепенно и в другите цехове на „Компрессор" започнаха да изслушват и обсъждат отчети на комунисти пред открити партийни събрания за това, как всеки от тях изпълнява своя личен комплексен план. А и такъв широко заинтересован разговор, несъмнено също дава твърде много както на отчитащите се докладчици, така и на слушателите. Хората можаха добре да се убедят, че работата по лични комплексни планове дисциплинира и учи всеки на съсредоточеност, на деловитост и конкретност, като го заставя да гледа напред, в близка и по-далечна перспектива, да предвижда, да се организира и квалифицира. Такава система на работа създава допълнителни условия за всестранното развитие на личността, става мощен лост за нейното ефективно комунистическо възпитание. Следвайки примера на комунистите, работниците все повече се стремят на дело да влагат частица от най-хубавото от своето сърце, от своето знание, същност, от душата си.

Успешното изпълнение на личните комплексни планове, каквото сега сме постигнали за всички производствени работници от завода, доведе до чувствително нарастване на производителността на труда, а съответно на това, разбира се, и до съответно увеличение на работната заплата. В колектива всеки можа да види и се убеди, че плановете са твърде ефективно средство да се увеличава продукцията при паралелно намаляване на броя на работещите. При това икономисаните по този начин средства ние насочваме за насърчаване на съревноваващите се.

КЪМ ЕДИННАТА ЦЕЛ — С ДРУЖНА КРАЧКА!

Личните комплексни планове у нас дадоха началото и на друго отрадно ново явление в завод „Компрессор", а именно — **насрещните планове на участъците, цеховете и цялото предприятие.**

Digitized by Google

А защо пък насрещни. Затова, защото не друг, а самият колектив излиза с тях, **те** са негова инициатива в отговор на държавните планови задачи. По правило насрещният план е по-висок от държавния, който при това и сам по себе си се основава на съществуващите разчети, норми **и** нормативи. В насрещния план се отчитат **и** всякакви резерви, както и инициативата и почините на съревноващите се. Освен това, както и личните планове, насрещният план има също комплексен характер — в него се предвижда понататъшното производствено-техническо, икономическо, политическо и нравствено обучение на работниците, както и тяхното участие в рационализаторска и изобретателска дейност, в обучението и квалификацията на младежите. Така **производственият план не само израства, но и се съпътствува от личните комплексни планове** и следователно **едните и другите взаимно се обуславят и проникват,** всестранно се обвързват.

Едновременно с това да не забравяме, че насрещният план не е само прост сбор от лични планове. Той е преди всичко колективен план и затова съдържа и пунктове, които са по силите само на колектива. Това с подчертана сила се отнася например до борбата за икономии на суровини, материали, електроенергия, изтъкването на изоставащите участъци, цехове, а и предприятия до равнището на челните.

Ето какъв насрещен план за текущата 1973 година си разработи трети механосборен цех в нашия завод. Работниците решиха производствения план за третата година на деветата петилетка по валовата продукция да бъде изпълнен до 26 декември, като произведат три хладилни агрегата над плана, а поръчките на селското стопанство (производство на амонячни охлаждащи устройства за съхраняване на мляко, месо и други продукти) да бъдат изпълнени с месец преди срока. Предвидено е с 9 процента да се повиши производителността на труда, да се осигури икономия на помощни материали, да се разгърне широко икономическо обучение на работниците.

Но и още едно нещо: насрещният план на колектива не е просто задължение, ориентиращо се само с оглед на ентусиазма на хората, което не е предвидено в държавния план. Той се включва в общозаводските показатели, „за него" в цеха се предвижда нова техника, материали, електроенергия. **Да не се изпълни насрещният план не може!**

И тъй, задължително и много важно условие за успеха на насрещния план — това е осъществяването на комплекс от организационно-технически мероприятия. В тях се предвижда усъвършенстуването на организацията на труда, внедряването на нова техника, подготовка на кадри и др.

На тази основа пред партийната организация, пред комунистите и целия колектив изведнъж се очерта следният въпрос: как по-добре, по-качествено да се изпълнява в живота набелязаното по плана? Та в края на краищата всичко това е нещо ново, още не е проверено в практиката. Преди всичко своевременно трябваше да намерим и да отстраним тесните места в производството, които биха спъвали ускореното нарастване на темповете.

Главното, което ни пречеше — това беше изяснеността във **взаимоотношенията между участъците, в контактите и взаимодействията между съседните цехове:** леярите например от време на време доставяха лоши партиди отливки за детайлите, а от това обработката им на механичните участъци се бавеше и усложняваше; в резултат на всичко това в края на краищата монтьорите не можеха да произведат необходимото количество хладилни агрегати.

За това на едно от партийните събрания в трети цех комунистите от монтьорския участък започнаха по-настойчиво да предявяват повишени и нови претенции спрямо другарите си от механичните участъци, а те пък заговориха за задълженията на леярите. Тогава стана секретарят на партийната организация, майсторът от един от участъците Михаил Подпорин, и заяви:

— Я дайте, другари, вместо взаимно да се обвиняваме, заедно да помислим за нашите общи, взаимни задължения! Да речем, леярите добре да помислят и да се заемат така да работят, че да дават само добри, качествени отливки, а стругарите и шлосерите — своевременно и пак на такова висококачествено равнище да обработват всички детайли, без забавяне да ги предават за сглобяване. Та нали тогава на монтьорите ще остане само едно — да дават качествена продукция в определените срокове и разбира се, във все по-голямо количество...

На пръв поглед предложението на др. Подпорин изглеждаше съвсем обикновено, елементарно просто. А в действителност в резултат от осъществяването му се наложи всички участници в производствената верига много добре да помислят, всестранно да пресметнат всички и всякакви резерви: как напълно да се предотврати всякакъв брак — в леенето, обработката, сглобяването, как да се осигури най-качествената обработка във всеки участък, при всяка операция и т. н. Следователно осъществяването на тази идея криеше много голям ефект не само за всеки участък, за цеховете, но и за цялото предприятие в края на краищата! Затова пък и всички разбраха общата полза и единодушно подкрепиха това предложение. Така още в началото възтържествува **принципният партиен подход** към новото начинание.

Самият Подпорин сложи началото и на практическото осъществяване на набелязания вариант — по негова инициатива колективът от участъка сключи договор за съревнование с леярите и монтьорите. В договора бяха предвидени взаимни задължения по своевременно и качествено предаване на продукцията от един участък на друг. След това по примера на участъка на Подпорин тръгна и колективът от

Digitized by Google

участъка на Александър Артемов, призован на съревнование от своите съседи. Така изведнъж бяха постигнати немалко очебийни неща: засили се взискателният взаимен другарски контрол в участъците; масово порасна интересът към работата на съседите; все по-организирано и по-ритмично стана производството на детайли, на готовата, завършената продукция.

Партийните и профсъюзните организации взеха под своя строг контрол съблюдаването на договорите. На следващото си открито партийно събрание комунистите от леярския цех покониха работниците и от механичния и монтьорския участък на трети цех да посетят събранието им. Тогава съседите обстойно се спряха на това, какви претенции имат към своите домакини или каква продукция очакват да получават от леярите, за да бъде винаги висококачествено производството им. Стана затрогващ задушевен разговор на взаимна загриженост за преуспяването на завода. След това събрание комунистите от леярския цех въведоха и система за всекидневно наблюдение за качеството на отливките, които се предават за по-нататъшна обработка. Нима е учудващо, че благодарение на всичко това леярският цех почти престана да дава брак. Партийната организация в трети цех пък съответно предприе мерки да се подобрява работата на механичните и монтьорските участъци. В резултат от това сега детайлите не само своевременно се подават за сглобяване и монтиране, но вече се създаде и значителен запас за производството на допълнителни инсталации.

Така първоначално в този колектив, а постепенно и в целия завод всички се убедиха колко голяма е ефективността на новото начинание. Съревнованието между съседни участъци по почина на Михаил Подпорин беше назовано у нас в завода „всеобхватно", с което вниманието се спира върху главната му особеност да обхваща цялото производство, да преминава през всички производствени звена, през цялата производствена верига.

Добра представа за неговата значителна ефективност ни предоставя договорът, сключен примерно между колективите на участъците в инструменталния цех и конструкторското бюро. Конструкторите се задължиха предсрочно да проектират принадлежности за специалните автоматични стругове, а инструменталчиците — преди срока да завършат производството на тези принадлежности и приспособления. Такова всестранно и тясно взаимодействие и взаимопомощ в работата позволяват участъците в съревнованието по-бързо, експедитивно и качествено да изпълняват набелязаното по държавните и насрещните планове.

А в трети цех отидоха и по̀ напред, като развиха и усъвършенствуваха своето начинание. За това много допринесоха **школите за комунистически труд.** На всеки участък в този цех са създадени по две-три такива школи. Техните слушатели — работници, инженерно-технически работници и служители, овладяват в тях политически и икономически знания, опита на първенците в производството и се запознават с основни проблеми на комунистическия морал, на комунистическото възпитание. Едновременно с това порасна съзнанието на комунистите от цеха — те считат за свой дълг последователно да отстояват комунистическо отношение към изпълнението на производствените задачи, към обществената работа и във взаимоотношенията в завода, и в обществото и семейството.

Партийното бюро в цеха, отчитайки особеностите на текущата 1973 г. като ударна, решаваща година за успешното осъществяване на предвиденото за цялата девета петилетка, полагат особени грижи за всестранното подобряване на нагледната агитация. На всеки участък са поставени нагледни табла, на които редовно се отчита как върви изпълнението на личните и колективните насрещни комплексни планове. Редовно се отчита и ходът на изпълнението на договорите между съседните и взаимообвързаните в производствения цикъл участъци. Много по-оперативно започнаха да се издават „мълниите", чрез които се известява за успехите на участниците в съревнованието. Такава всеобща поддръжка на първенците в производството, добрата дума по техен адрес не само им вдъхва нови сили, но и играе голяма възпитателна роля особено за младите работници.

Така, когато беше поставена „мълния", в която се съобщаваше за тези, които успешно изпълняват своите лични комплексни планове, те най-горещо бяха поздравени от младите стругари, шлосери монтьори, леяри, от специалистите и от други представители на всички професии. А наскоро на почетната дъска в цеха се появи портретът на един от младите — на стругаря Иван Метелски, отличил се при изпълнението на своя производствен план.

Как колективите на производствените участъци изпълняват насрещните си планове? Този въпрос редовно се разглежда и на производствените съвещания, и на заседанията на партийните бюра. С отчети на заседанията на партийните бюра излизат комунисти — ръководители на участъци и на партийни групи. На тях се канят и представители на администрацията, бригадири, началници на смени. Обсъжданията дават възможност навреме да се разкриват недостатъците в работата и така също навреме и ефективно да се ликвидират.

Веднъж се случи така, че монтьорският участък започна системно да изостава от общия ритъм на цеха: ту ще пусне за един ден четири хладилни инсталации, както се предвижда и по плана, ту само една, до две. Партийното бюро се заинтересува от какво е предизвикана такава неритмичност. Изясни се, че в цеха още не се ползват напълно някои нови стругове, че има още съществени недостатъци в организацията на труда в монтажния участък. Неговият началник Л. Моруз

Digitized by Google

мов не всякога в срок възлага съответните задачи на бригадирите и лошо контролира как те ги изпълняват.

Тогава на заседание на партийното бюро поканиха и Мордумов, и заместник-началника на цеха по производствените въпроси А. Северянов. Предложили им като комунисти да обяснят на какво се дължи създалото се положение. В своето решение партийното бюро задължи ръководството на цеха, комунистите да вземат мерки за най-бързото усвояване на новата техника, а началникът на участъка да осъществява по-оперативно ръководство на бригадата. И в края на кращата недостатъците и тук бяха отстранени. Монтьорите се стегнаха, осигуриха ритмично изпълнение на производствените задачи.

Като общ резултат можем да отчетем следното: благодарение на авангардния пример на комунистите, на насочващата роля на партийната организация колективът на трети механо-монтьорски цех успешно използва резервите в производството и изпълнява своя насрещен план. Производителността на труда, както се и предвиждаше, расте от месец на месец. От началото на годината са икономисани суровини и материали за цял работен ден.

Начинът, по който комунистите от трети цех се трудят и увличат другите, вече е характерен и за всички други цехови организации и партийни групи от нашия завод. В „Компрессор", както и в другите съветски заводи, широко се разгръща масово движение на работниците под девиза: **„Днес постижение на новаторите — утре норма за всички!"** Същността на това движение е очевидна: участвуващите в съревнованието, всички като един са се заели да достигнат показателите на първенците и на практика да ги превърнат в норма на всекидневната си работа.

В цеховете на нашия завод вече стотици работници дават такава дневна изработка както В. Груздев, В. Вахромеев, А. Каширин и другите инициатори на движението да се работи по лични комплексни планове.

ГЛАВНАТА ГРИЖА НА КОМУНИСТИТЕ СЕГА

Деветата петилетка още сега смело можем да наречем **петилетка на всестранния технически прогрес** на нашето предприятие. Основните производствени цехове у нас смело се реконструират, много агрегати, стругове и механизми се заменят с нови и по-съвършени. Създадохме и електронноизчислителен център в завода. В него е монтирана високопроизводителна електронноизчислителна машина „Минск—32". Колективът ни усвоява производството на нови комплексни автоматизирани хладини инсталации. Важна тяхна особеност е, че те могат много бързо да се въвеждат в експлоатация. Благодарение на това за народното стопанство се осигуряват икономии в размер на 15 млн рубли за годината.

А какво получава общо за петилетката самият завод „Компрессор". За този срок производството на завода ни се увеличи с 48 на сто, независимо че съкращаваме броя на работниците. Високото постижение се дължи преди всичко на увеличението на производителността на труда, на това, че основната маса от нашите работници сега чувствително се приближава до постиженията на първенците в производството. Според насрещния план на колектива от завода ние трябва да изпълним петгодишните си производствени задачи към 7 ноември 1975 година.

Ето именно към тази висока цел са насочени усилията на заводската ни партийна организация, на всички първични организации и партийни групи, на комунистите, а с тях и под тяхно ръководство и на всички работници.

...Към всички континенти в света, в 63 страни се отправя продукцията на московския завод „Компрессор". Сред броя на най-важните ни клиенти е и Народна република България. Всяка година нашият производствен колектив изпраща за София и други български градове партиди хладилни инсталации и запасни части за тях. Специалистите от завода по покана на своите български колеги оказват помощ на място при монтирането на хладилните инсталации.

Неотдавна от „Компрессор" отпратихме комплект високопроизводителна хладилна инсталация „15 Э" за Атомната електроцентрала в Козлодуй.

На свой ред в съответствие и с Комплексната програма на Съвета за икономическа взаимопомощ машиностроителите от завод „Георги Кирков" в София започнаха да доставят оборудване за „Компрессор".

Ръководен от комунистите, колективът на завод „Компрессор" е близък до деня, когато ще изпълни плана си за производителността на труда за първите три години от деветата петилетка още по средата на текущата година. Ние настойчиво се борим да завършим изпълнението на плана за първите три години на завода по производството на валова продукция към 1 декември тази година — с месец преди срока.

Digitized by Google

ПРОГРАМНО - ЦЕЛЕВИЯТ И КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД

През месец юли т. г. в редакцията на сп. „Партиен живот" се състоя разговор за програмно-целевия и комплексен подход с участието на професор НИКОЛА СТЕФАНОВ, директор на Центъра по наукознание при БАН, к. ф. н. КОСТАДИНКА СИМЕОНОВА и к. ф. н. КОНСТАНТИН КОСТОВ, научни сътрудници в центъра. Разговора води др. ПЕТКО РУСЕВ — главен редактор на списанието:

— Нашата среща е посветена на един много голям въпрос. Значението и ролята на програмно-целевия и комплексен подход в ръководството на социалните процеси. Освен постановките на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. в някои отношения ние имаме вече и натрупан практически опит — изработването на комплексни планове и особено на плановете за социално-икономическото развитие и пр. Не бива да бъдат пренебрегнати и успехите на Бургаски, Русенски, Сливенски, Толбухински и други окръзи, които използват метода на прогнозирането напр. при разработване на проблемите за кадрите, за социалния и качествения състав на Партията и др. Нашата задача сега е, опирайки се на партийните постановки и наличния опит, да разискваме по-конкретно какво представлява програмно-целевият и комплексен подход.

Пред нас стои и друга задача — да потърсим и намерим мястото, ролята и значението на програмно-целевия и комплексен подход в сферата на ръководната партийна дейност. Естествено, не можем да не държим сметка и за изискванията на партийното строителство като обществена наука.

Друг въпрос, който трябва да имаме също предвид, е мястото и ролята на демократическия централизъм като основен принцип, върху който се изгражда Партията и строи ръководството на целокупния живот, и да определим значението на програмно целевия подход за обогатяването и развитието на тоя принцип. Заедно с това следва да видим също така какво е мястото и ролята и на останалите ленински принципи и норми на партиен живот при усъвършенствувана система за социално управление.

С тези няколко мисли искаме да определим общите линии на нашия разговор. Би трябвало да насочим своето внимание върху следно-

Digitized by Google

то: първо — да вникнем по-дълбоко в същността на програмно-целевия и комплексен подход; второ — по-релефно да очертаем мястото му в цялата система от подходи, с които обясняваме и изменяме явленията, да въстанем против ония консерватори, които не оценяват неговото значение и същевременно да се предпазим от преувеличаване на ролята му; трето — да хвърлим известна светлина върху приложението на този подход в различните равнища на обществената дейност — в национален, в окръжен, градски мащаб и пр. Задачите, които си поставяме, очевидно няма да решим с днешната среща. Разговорът ще продължава и след нея...

Никола Стефанов: — Преди всичко бих искал да направя малка справка за възникването и развитието на програмно-целевия подход. Този подход има твърде кратка биография и в същото време богат жизнен път. В напредналите страни той се развива бързо. Известно е какъв възторг предизвика пускането на първия съветски спътник на Земята. Ние си спомняме как тогава видни политически и други деятци, учени, изразяваха своето възхищение преди всичко от това, че за един кратък период от време съветската наука и техника са могли да осъществят такъв успех. Ние сега бихме могли да кажем, че всъщност тайната на съветската организация и един от най-съществените моменти в тази организация е програмният подход при решаването на основните научно-технически въпроси. Не е случайно, че в наше време едни от най-видните теоретици в тази област са съветските учени, преди всичко съветски икономисти и плановици. В Съединените щати програмният подход получи широко разпространение главно след 1961 година. През 1965 година той се универсализира, приложи се в много от федералните ведомства на страната.

В годините след Юлския пленум в нашата страна се извършва преустройство на системата за социално управление в съответствие с изискванията на системния подход, а програмно-целевият принцип е една от формите за проявление на този подход изобщо. Така че и у нас е натрупан вече значителен опит. Експлицирането на този проблем и прилагането на програмно-целевия и комплексен подход като цялостна система от принципи и изисквания стана възможно едва сега — след Декемврийския пленум на Централния комитет, който всъщност постави и качествено нови задачи в областта на нашето развитие. През годините след Юлския пленум 1970 г., бе натрупан необходимият опит, подготвиха се кадри, извърши се съответна концентрация в областта на промишлеността, селското стопанство и науката. Всички тези условия са една абсолютно необходима предпоставка, за да се премине към приложение на програмно-целевия и комплексен подход на широк фронт.

Както посочи др. Русев, този подход не бива да се фетишизира, той се прилага за решаване на строго определени цели и задачи. В зависимост от това и неговото приложение в дадена страна става възможно и необходимо само на определен етап от развитието на икономиката, на културата, на социалното управление. У нас тези условия са напълно назрели и значението на доклада на др. Тодор Живков и решенията на Декемврийския пленум се състоят главно и в това, че дадоха зелена улица на програмно-целевия подход, разработиха цялостна платформа и програма за приложението му във всички сфери на нашия живот.

Ако трябва с няколко думи да характеризираме същността на програмно-целевия и комплексен подход, бихме могли да кажем, че този подход има три основни принципа или „божи заповеди“:

Първото правило или „божа заповед“ на програмно-целевия и комплексен подход е — с оглед на някаква задача да се формулира опре-

Digitized by Google

делена цел. Изобщо формулирането на целта е изходен момент във всяка процедура, която се основава на програмно-целевия подход. Втората „божа заповед“ или вторият принцип се изразява в разработването на програма за реализирането на целта. И третият момент в системата на програмно-целевия подход е изграждането на специален орган за изпълнение на изработената програма. Този орган е комплексен, програмно-целеви.

Тези три момента, взети в съвкупност, ни дават програмно-целевия подход.

П. Русев: — Къде е мястото на комплексите?

Н. Стефанов: — На сегашния етап разглежданите принципи на програмно-целевия подход се конкретизират и доразвиват във връзка със структурирането на цялостния социален организъм на големи национални комплекси — транспортен, строителен и т. н. Тази страна на въпроса намери важно място в забележителния доклад на др. Т. Живков пред Декемврийския пленум и в този пункт решенията на Пленума придвижват нашата теоретическа мисъл, трасират нови пътища за усъвършенстване системата на социално управление.

Изобщо според мен програмно-целевият подход има две основни форми на проявление:

а) Той се прилага при изграждането на стопанските комплекси и на съответни системи за управление.

б) Този подход се прилага при решаване на отделни (като правило сложни) задачи, за които също се определят целите, разработват се програми, изграждат се програмни органи, имащи всички права и пълномощия. (Такава програма би била например програмата за опазване на природната среда в някой индустриален район, за създаване и внедряване на някаква нова технология, за написване многотомна история на България, за развитие на животновъдството в определен окръг и т. н.). Като правило повечето от тези програми ще бъдат части (подпрограми) на програмите за развитието на комплексите.

П. Русев: — Мога ли тук да поставя един въпрос, който има много голямо значение за нашите кадри. Говори се за програмно-целеви и комплексен подход. Това е едното. Второ — говори се за подход, а не за метод?

Н. Стефанов: — Да завърша с предишния въпрос... В програмно-целевия подход се поставят редица основни въпроси, на които трябва да се отговори. Кога той се прилага? Така например при първата процедура се налага да се даде отговор на следните въпроси: каква цел ще се реализира, кой ще реализира целта, къде ще се реализира целта, с какво ще се реализира (или с какви средства да се реализира) целта и кой е критерият, че целта е реализирана. Аз вече казах, че формулирането на целта е изходен пункт. Във връзка с това възниква въпросът и за построяването на „дърво на целите“. Това е вече един известен термин, известно понятие, което навлезе в речника на обикновените хора, а по-рано беше привилегия на специалисти от абстрактните области на знанието. Да се построи дърво на целите означава по същество да се декомпозира или разбие основната цел на подцели, докато се достигне до онези най-прости, неразложими цели на последното равнище, които се формулират като една или друга задача на дадена организация, предприятие, научно звено и т. н. Тук искам да приведа един пример, който заимствувам от доклада на др. Т. Живков пред Декемврийския пленум. Както е известно, пленумът формулира като главна и непосредствена задача на общественото производство, на цялостното развитие на страната непрекъснатото повишаване жизненото равнище на хората

Digitized by Google

в съответствие с научно обосновани норми. Тази главна задача или цел може да се декомпозира най-общо на две подцели: задоволяване на материалните потребности и задоволяване на духовните потребности. От своя страна както материалните, така и духовните потребности се декомпозират на различни видове цели. Така построяваме едно разклонено дърво на целите, което се довежда, както подчертах, до конкретни задачи. Разбира се, това е сложна дейност, която се извършва по определени правила и се характеризира с определени технологии.

П. Русев: — Например съвместно с окръжния комитет на Партията в София се опитахме да намерим едно специфично приложение на тоя подход в сферата на партийната дейност. Определихме до XI конгрес на Партията една главна цел — издигане първичната партийна организация като първообраз на трудовия колектив. Това е главната цел. После разделяме реализацията на тая цел на три етапа и на всеки етап поставяме подцел. Формулираме три подцели и етапите за тяхното осъществяване.

Н. Стефанов: — Общо взето подходът е приложен, доколкото се формулира една цел, която аз намирам за реалистична и достатъчно конкретна. Обаче от това, което се каза, не става ясно какви са подцелите.

Ив. Рачев: — Първата подцел е да изясним пред цялата окръжна партийна организация същността на проблема — превръщането на първичната партийна организация в първообраз на бъдещото състояние на колектива и анализ на досегашния опит. Втората подцел е — обобщаване на опита и създаване на образци за реализация в различни насоки на основната цел и превръщането на добрите образци в масова практика. Третата подцел е подготовка за съставяне на план за социално развитие на трудовите колективи като основен инструмент за реализиране на главната цел.

Н. Стефанов: — Основната или генералната цел според мене е формулирана добре. По-нататък обаче подходът не е приложен правилно, доколкото вие определяте като подцели неща, които всъщност са средство за реализирането на тая цел. Главната цел би трябвало да се разбие на подцели, които са конкретизация на главната цел, а едва на определен етап ще стигнете до въпроса, какво е необходимо, за да се реализират тези подцели. Вашите подцели всъщност са средство или ресурс за реализирането на тази цел. Изобщо работата е започната правилно, но не е завършена...

П. Русев: — Ние чувствуваме това.

Н. Стефанов: — Втори важен момент в програмно-целевия подход, както подчертах, е разработването на програмата. Известно е, че под програма най-общо се разбира някакъв комплекс от планирани мероприятия, с които се реализира поставената цел. Аз няма да излагам подробно как се разработват програмите — бих искал само да изтъкна, че във всяка програма трябва да се различават две относително самостоятелни части: едната част — това е дървото на целите, което е сърцевината на програмата; втората част на програмата е описанието на ресурсите, които са необходими, за да се реализира програмата. Тук се отнасят кадрите, материалната база, финансирането, информацията, организационните форми и средства. В програмата се установяват също етапите, сроковете, които трябва да се спазват за реализация на набелязаните цели.

Digitized by Google

Важен момент, както подчертах, е създаването на програмно-целеви органи. Сегашните органи или сегашните звена в сферата на управлението са предимно функционални. Това означава, че те се създават по функции на управлението — звено по планиране, звено по контрол, звено по финансиране, звено по управление на кадрите. Програмно-целевият орган не е функционално звено, не е и многоцелеви. Той има една единствена задача — да осигури изпълнението на възложената му цел. В този смисъл този орган има всички права и пълномощия, но носи и цялата отговорност за реализирането на програмата.

Особен интерес представлява ръководителят на програмно-целевия орган. По този въпрос се пише особено много в съветската и в американската литература. Смята се, че това е „малкият генерален директор". На тези лица се дават високи рангове. Обикновено програмно-целевите органи имат малък щат, а първи заместник на програмно-целевия ръководител е специалистът по проблемите на планирането и анализа на системите.

П. Русев: — Какво ще представляват постоянните органи?

Н. Стефанов: — Точно на този въпрос исках да се спра с няколко думи. Разглежданите органи могат да бъдат стационарни (постоянни) и временни (динамични). Така например ръководствата на формиращите се у нас комплекси (транспортен, строителен и т. н.) ще бъдат очевидно относително постоянни органи с програмно-целева структура, което не изключва, а предполага формирането и на полустационарни звена, например на матричен принцип. Задачата е програмно-целевият подход да обхване и постоянните органи. Що се отнася до временните органи, те ще се създават за ръководство на конкретни и с по-ограничени цели програми.

П. Русев: — Как гледате на експериментите, които се правят в някои окръжни народни съвети, където на базата на приложението на комплексен подход се изменя структурата?

Н. Стефанов: — Създават се комплексни звена. С няколко думи ще взема отношение за общото и разликата между програмно-целевия и комплексен подход. Този въпрос има две страни. Първо, програмно-целевият подход може да се приложи за решаване и на чисто отраслови задачи в рамките на даден отрасъл. Ако задачата е достатъчно сложна, изисква създаването на специален орган и разработване на програма, ние прилагаме пак програмно-целевия подход, но в рамките на даден отрасъл, без това да е комплексен подход — в смисъл на междуотраслов подход. Разбира се, в повечето случаи програмно-целевият подход се прилага за решаване на комплексни задачи, защото обикновено сложната задача е комплексна. Има нещо друго обаче. По начало в самата същност на програмно-целевия подход се съдържа изискването за комплексност. За да се реши дадена задача, необходимо е да се мобилизира целият потенциал, всички ресурси — кадри, материална база, финанси, информация, форми на организация.

Намирам, че опитът на някои окръжни съвети, за които споменахте, е много ценен и показателен. Той е типичен пример за приложение на системен, комплексен подход. На основата на тези органи могат да се създават конкретни програми със съответни ръководства и т. н. Аз си представям работата така. В един съвет например по духовните ценности би могъл да функционира и временен програмно-целеви орган за решаване въпросите на материалната база в областта на духовните ценности в окръга. В съответствие с тази задача може да се разработи целева програма.

Digitized by Google

П. Русев: — Приложението на програмно-целевия и комплексен подход е свързано със структурни промени. Ще се създават постоянни и временни органи. При това положение ще се наложи значителна реконструкция на организационната структура.

Д. Петков: — И в какво ще се изрази тя в един орган, какъвто е окръжният комитет на Партията? За реализацията на една програма, каквато е примерно програмата за решаване проблемите на животновъдството, кой ще отговаря за нейното изпълнение?

Н. Стефанов: — Точно за Софийски окръг сега се разработва програма по животновъдството Тая програма можете да я вземете и да я видите.

Д. Петков: — Тази програма ще бъде под наблюдението на съответен орган на окръжния комитет. Но той засега е един функционален отдел в системата на комитета. Освен тази програма той има и други селскостопански задачи. Нужно ли е в такъв случай за конкретната цел и програма да създаваме определен временен целеви орган, който да се занимава само с нея и да бъде лишен от други задачи?

Ив. Рачев: — Бих добавил и това. Цялата структура на социалистическото общество е изградена върху принципа на демократическия централизъм. Няма дейности, които да не са обхванати от едно единно ръководство от долу до горе. Друго е положението в капиталистическата обществена система, основана на частната собственост. Там няма и не може да има единно ръководство на целокупния живот, каквото има при нас. Не можем ли още по-рационално да използваме именно тази система от органи на управление, която вече сме създали, без да отиваме към дълбока реконструкция?

Н. Стефанов: — Програмно-целевият подход се появи на бял свят, за да преодолее недостатъците на функционалния и отрасловия принцип на организация. От това обаче никак не следва, че отрасловият и функционалният принцип загубват всякакво значение. Като правило временните целеви органи ще се създават, като се привличат временно специалисти от функционалните звена. В зависимост от това при приложението на програмно-целевия подход може и трябва да се избегне раздуването на апарата. Нещо повече, при този подход е възможно сериозно да се рационализират всички дейности, да се опрости апаратът. Създаваните у нас в съответствие с решенията на Декемврийския пленум комплекси ще позволят да се усъвършенствува още повече структурата на държавния и партийния апарат на основата на марксизма-ленинизма, да се развива демократическият централизъм. При използването на програмно-целевия подход още повече се повишава значението на принципа на демократическия централизъм. Нещо повече. Той се обогатява по съдържание и се опростява по форма — става още по-гъвкав, целенасочен . . .

Изобщо прав е др. Русев, че програмно-целевият подход би трябвало да се прилага в система от редица други подходи (отраслов, функционален и т. н.), което е достатъчно основание, за да не се абсолютизира, но и не бива да се прави извод, че той е просто един от многото използвани подходи, защото на сегашния етап ние усъвършенствуваме цялата система на управлението и планирането на основата на този подход. С една дума, погрешно е да се допуска всякакво подценяване. И да не се забравя, разбира се, че ръководство за действие на нашата партия, на нашата държава е марксизмът-ленинизмът.

Digitized by Google

Ив. Рачев: — Но задачата за животновъдството е повече отраслова

Н. Стефанов: — Тя е отраслова, обаче подходът към нея е комплексен. По-нататък ще се опитам да се спра на въпроса за структурата на окръжните комитети на Партията.

К. Симеонова: — Искам да добавя във връзка с първия въпрос, че комплексните органи към някои съвети, аналогични на тези към Държавния съвет, са добра основа за интегриране на комплексния подход с програмно-целевия. Мисля, че в съветите, които експериментират сега, се осигурява всъщност комплексен подход. По повод на опита на окръжния комитет на БКП в София да структурира своята цел — първичната партийна организация — първообраз на трудовия колектив, ще посоча какво е необходимо за действителното формулиране на подцелите.

Може би трябва най-напред да се започне с определяне на критериите, на конкретните показатели, с помощта на които бихме могли да отчетем, че задачата е изпълнена, че целта е постигната. Оттам нататък при декомпозирането на тази цел трябва да се отговори на въпросите, какви елементи има поставената цел, а те следва да бъдат относително самостоятелни. От това, което се каза, останах с впечатление, че тези елементи са всъщност свързани един с друг. Те са етапи на една и съща цел. Най-напред се посочи, че ще се направи анализ на досегашната работа. Но анализът не е самостоятелен елемент, а предварителен етап, от който по-нататък следва да бъдат изработени някакви мероприятия и някакъв план и т. н. Посочените елементи не са на едно равнище, а представляват последователни етапи, взаимно свързани в процеса на осъществяване на една и съща цел, т. е. това не са подцели на първото равнище на главната цел, а една последователност от дейности, които ще доведат до нейното реализиране. В този случай всяка от тези, така наречени, подцели подлежи на допълнително хоризонтално разбиване. Условието според мен, което тук не е спазено, е, че отделните подцели, както са формулирани сега...

П. Русев: — Първо трябва да набележим целите и след това по-добре да формулираме подцелите...

К. Симеонова: — Искам да кажа, че това разбиване на целта може да стане, като обектът, партийната организация, се разложи на съставните й компоненти и се види кои от тях какво състояние трябва да придобият и каква функционална роля ще окажат в превръщането на организацията в първообраз. Мероприятията ще последват, щом бъде изградено дървото на целите, като се върви по обратен ред: от най-ниските степени и най-близките задачи, като се определят конкретните изпълнители и срокове. Ресурсното дърво се строи от долу на горе. От най-близките цели какво сега ще направим (как ще го направим, с кои хора ще го извършим, докато се стигне до генералната цел). Разбира се, тази процедура следва да се провери няколко пъти, защото, когато тръгнем по обратен ред, от мероприятията ще стигнем до наличието на ресурси, които ще се окажат решаващи. Понякога можем да не сме в състояние да осигурим нито толкова хора, нито необходимите финансови средства, нито да спазим сроковете. Тогава ще коригираме и ще създадем допълнителна ресурсна програма.

И още за определянето на целта. Постоянната цел е нещо, което никога не се изчерпва Така например е с укрепването и развитието на материалната база на обществото. Никога не можем да кажем, че тази цел ще бъде реализирана докрай. Но можем да определим до каква степен ще я развием за даден период, за да получим определени, кон-

Digitized by Google

кретни резултати. В такъв случай целта става определена, конкретна и може да се програмира нейното изпълнение

П. Русев: — Говорихме вече за особеностите на партийно-организационната работа. При това положение в основните аспекти на партийната политика, формирана и провеждана от окръжните и градските комитети и техния апарат, имаме условия да приложим програмно-целевия и комплексен подход, бих казал цялостно, в чист вид. По други проблеми или в други дейности можем да прилагаме елементи от него, негови страни. Ето къде трябва много динамично да мислим, да бъдем много подвижни. Защото ако не вникнем добре в тези моменти, ще се получи следното: понеже не можем да приложим в чист вид програмно-целевия и комплексен подход, да се откажем от него, а е възможно, да използваме някои негови страни и елементи за по-пълно изучаване на процесите и явленията. В Софийски окръг сме постигнали всъщност второто, за онова време — дотам ни стигнаха силите... Познания не ни липсваха. Затрудни ни приложната страна, умението да намерим организационната технология. И въпреки това смятаме, че не сме сбъркали...

Ив. Рачев: — И комплексните планове съдържат елементи на програмно-целевия подход

П. Русев: — Тези комплексни планове са типичен пример, в който не прилагаме пълно и цялостно програмно-целевия и комплексен подход, но имаме сериозни техни елементи. Имаме ги.

Д. Петков: — Не можем ли да говорим, че все пак, макар да не е бил още формулиран, програмно-целевият подход е приложен много по-рано. Нима планът ГОЭЛРО не е приложение на програмно-целевия подход? Целта беше електрификация на цяла Русия. И още един въпрос: кога трябва да разработим програма и какво е съотношението между решение и програма и между програма и сценарий. Струва ми се, че именно в този възел се крие необходимостта да се изменя методът на работа в някои звена. При подготовката на пленуми често се подготвят доклади, в които се анализира практиката и се стига до известни изводи, но онова, което трябва да се реши, остава да се извърши обикновено след пленума.

Решението е общо и в него се поставя задачата „да се разработи програма"... Така постъпи окръжният комитет на Партията в Толбухин при разглеждане на въпроса за кадрите. Не би ли било по-правилно в случая да се разработи самата програма и тя да бъде решението?

Сега говорим за решение и за програмиране на неговото изпълнение (сценарий, както още го наричат). Решението е по-сложен проблем и се взема с известна перспектива. То съдържа целта. Програмата за изпълнението определя средствата, органите и етапите за осъществяване на решението в един взаимно обвързан и последователен цикъл.

Как да ги разглеждаме от гледна точка на програмно-целевия и комплексен подход?

К. Костов: — Аз мисля, че това, което е решение на едно равнище, става задача за по-долното равнище. Разбирате ли? Така че програмата може да бъде и решение, и задача за изпълнение...

Н. Стефанов: — С оглед на решенията се изработват програми

П. Русев: — Всяко решение трябва да определи точно целта Заед-

Digitized by Google

но с решението или след него партийният орган трябва да разработи програми за изпълнението.

Ив. Рачев: — Ако е подготвена, той може да я утвърди едновременно с решението.

П. Русев: — Сега се предлага на пленума, когато се вземат решения, да се внесе и приеме и програма.

Н. Стефанов: — Зависи обаче какъв е характерът на програмата.

Ив. Рачев: — Има и друго нещо. Ще направим програма за определен проект на решение. Но ако пленумът не приеме този проект, нашата програма рухва.

П. Русев: — Ние приемаме, че пленумът я утвърждава. Ако успеем да определим добре целите и съумеем да направим един комплексен план за тяхното изпълнение по същество, разрешаваме в основни линии и въпроса за сценария.

Ив. Рачев: — Всъщност такъв е подходът във врачанската методика за партийното решение. Там става въпрос за два сценария: единият — за подготовка и вземане на решение по определени проблеми и вторият — за организация и проверка на изпълнението на взети решения.

К. Симеонова: — Искам да кажа, че трябва да разграничаваме два вида програми в партийната работа. Едни програми, представляващи ресурсна част на друга програма, която се изпълнява от съответен орган. Неговото равнище може да е национално, окръжно или градско. Тази програма представлява главна част от ресурсната програма. Това са всъщност програми за управление, за контрол, за координация. Те са ресурсни програми на партийните органи, защото задачите не са специфично партийни. Управлението ние разглеждаме като ресурс на всяка програма. В него включваме функциите на партийните органи и организации да координират, да контролират, коригират и т. н. дейността на стопанските и обществените органи, осъществяващи програмата.

Това се отнася до единия вид програми, които като цяло не са специфично партийни, но представляват тяхен управляващ ресурс. Вторият вид са специфичните партийни програми, които решават самостоятелни проблеми на партийното строителство, на организаторската и идеологическата работа. Те не могат да съществуват в никакви други органи освен в самите партийни органи.

П. Русев: — Взимаме програмата за повишаване ролята на първичните партийни организации в трудовия колектив. Декемврийският пленум ни даде много идеи и постановки. Ние си изработваме програма, която е специфична за партийните органи. Но вътре в тая програма намираме място и за отговорността на държавните и на останалите обществени органи.

К. Симеонова: — В този случай техните дейности ще се явят като ресурсна част на партийната програма.

К. Костов: — Въпросите почти се изчерпаха.

Програмно-целевият и комплексен подход има огромни положителни предимства в сравнение с други методи, използвани досега в област-

Digitized by Google

та на планирането и програмирането на обществено-политическата дейност. На първо място той е целенасочен. При него главната и останалите цели са ясно и точно формулирани. Всяка основна цел по-нататък се декомпозира (разлага, разделя) на система от подцели, докато се стигне до целите на последно равнище, които са зрими и конкретни. Те или не могат по-нататък да се разлагат, или това ще е нецелесъобразно. Освен ясната формулировка на целите се поставя и още едно изискване — те да бъдат измерими, т. е. всяка една от тях да се оцени кога е реализирана и кога не е.

Съвкупността от целите и подцелите образува дървото на целите. Главната цел е коренът на дървото, а подцелите представляват неговите разклонения. Изграждането на дървото на целите се извършва, като се спазват някои правила: разделянето на целите на подцели се извършва по един признак. Подцелите от всяко равнище трябва да са независими една от друга. Определено трябва да се каже, че разработката на дървото на целите е основна дейност в програмно-целевото и комплексното планиране, същевременно е и една от най-трудните дейности. Правилното построяване на дървото на целите в логическо отношение осигурява по-нататък и правилното съставяне на цялостната програма.

Втората характерна страна на подхода е тази, че за реализирането на всяка цел се разработват съответни ресурси. Програмата за разлика от дървото на целите се разработва от долу на горе: от целите на последно равнище към целите от по-горен ранг. При реализацията на предимно прагматически цели програмите могат да се разделят на две основни програми: изпълнителска и управляваща. Изпълнителската програма включва мероприятия за изпълнение, чрез които се постигат съответните цели, срокове за изпълнение, изпълнители, отговорници, финансиране, материално осигуряване и др. Управляващата програма пък от своя страна включва следните части (подпрограми): координационна, контролна и коригираща.

Трето, благодарение на управляващата подпрограма реализирането на цялостната програма може да се извърши много по-динамично и ефективно. Програмата се приспособява към изменящите се условия. Извършват се съответни корекции, в случай че мероприятията или другите елементи от изпълнителската програма се окажат неправилно избрани.

Четвърто, програмно-целевият и комплексен подход не само не противоречи на принципа на демократическия централизъм, но го развива на по-високо равнище. За реализирането на главната и основните цели, както и на подцелите, колективът се мобилизира и насочва в единно направление към посоката на главната цел, повишава се отговорността на изпълнителите. От друга страна както при разработването на дървото на целите, така и при построяването на съответните програми колективите извършват обсъждания, дискусии, използват се експертни оценки за програмите или подпрограмите. Широко се застъпва принципът на демократизма и колективността. С програмно-целевия и комплексен подход може да се използва огромната организационна сила на демократическия централизъм.

Пето, програмно-целевият и комплексен подход позволява широко да се прилага електронносметачна техника, контролните, коригиращите и координиращите функции в една управляваща програма, ако не изцяло, то поне частично да се поемат от специални програми.

Могат да се посочат и много други положителни страни на подхода. Работата се състои не само в това, а и в усвояването и осмислянето на неговата приложна същност от партийните, държавните и обществените кадри. Нужни са умствени усилия, преоценка на стила и методите на работа и ръководство.

Digitized by Google

П. Русев: — Така или иначе в започнатия разговор отново ще се върнем към приложението на програмно-целевия и комплексен подход в партийната работа. Това е необходимо. Ще видим с какви кадри и сили. Но преди да приключим, е нужно едно обяснение — каква е разликата между метод и подход? Задават ни тоя въпрос по семинари, питат, дискутират. Какво значи подход, какво значи метод? Каква е разликата, каква е близостта?

Ив. Рачев: — В изказването си проф. Стефанов се изрази: „програмно-целевият подход като методология". Той всъщност почти го отъждествя с методология.

Н. Стефанов: — Послужих си няколко пъти с термина методология просто за да не повтарям в една мисъл два пъти термина подход.

По принцип ние разграничаваме два вида методи: философски методи и частнонаучни методи. В широкия смисъл на думата понятието методология включва всички методи — частнонаучни и философски, които се използват в дадена област, като, разбира се, философският метод е главен, определящ. В тесния смисъл на думата под методология се разбира само нашата философия и в този смисъл философската методология е единствена методология. Всички други методи ние прилагаме на основата на философската методология. Програмно-целевият подход е частнонаучен метод, който също се прилага върху основата на философската диалектико-материалистическа методология.

П. Русев: — Да третираме подхода като едно кооперираме от различни методи и средства при решаване на едни задачи...

Н. Стефанов: — В заключение искам да кажа, че когато говорим за новите методи, ние знаем, че имаме една най-обща методология и тази методология е марксистко-ленинската, която е основа на всички други методи, на целокупната ни практическа дейност в областта на социалното управление.

П. Русев: — Смятам, че на нашата среща успяхме да дешифрираме някои идеи на Декемврийския пленум за програмно-целевия и комплексен подход и ви благодарим. **Този разговор ще продължи. Списанието ще даде гласност на всички ценни съждения, идеи и въпроси, които възникват у нашите кадри в хода на теоретическото осмисляне и практическото приложение на неговите принципи, методи и форми в сферата на ръководната партийна дейност.**

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННИЯТ ОТДЕЛ

КОСТАДИНКА ШИШКОВА
завеждаща отдел „Организационен" на Коларовския РК на БКП — София

Успешното решаване на всички поставени задачи изисква стройна и стегната организация в работата на отдела. В тази връзка с особена острота изпъква въпросът за неговата вътрешна организация, за правилното разпределение на силите, за по-пълното използване на широк кръг от сътрудници Ръководейки се от тези изисквания, отдел „Организационен" при Коларовския РК на БКП се стреми да внедрява такава организация на работа, която в най-голяма степен ще съдействува да се оказва конкретна помощ и контрол върху дейността на всяка първична партийна организация.

• • •

Положителни резултати в работата на отдела дава разпределението на сътрудниците не само по сектори за група първични организации, но и по проблеми. Тъй като на отчет към отдела са всички държавни и обществено-политически организации, част от инструкторите отговарят и оказват помощ и контрол върху тяхната цялостна дейност. Така например инструкторът, който отговаря за първичните организации в химическата промишленост, отговаря и за дейността на РК на ДКМС, инструкторът за хранително-вкусовата промишленост и за РС на БПС, за РК на Отечествения фронт отговаря инструкторът за кварталните партийни организации, за ДФС „Локомотив" — инструкторът в строителството и др. Инструкторът за партийните организации в учрежденията контролира и помага на партийните организации в РНС, районното управление на МВР, районния съд и прокуратура.

Проблемите, по които работи отделът в периода след X партиен конгрес, са също обект на контрол не само от съответния инструктор, отговарящ за група първични организации, но и на отделен сътрудник, който обобщава и координира тази дейност в рамките на цялата районна партийна организация. Така един от инструкторите изучава по-основно, обобщава и разработва проблема за обучението на кадрите, друг за усъвършенстване планирането в партийната работа, трети за партийната информация и пр.

Многобройните задачи, които стоят пред районната партийна организация, не могат да се решат успешно само с усилията на щатния апарат на РК на БКП. Съществена помощ оказва на отдела широкият кръг от нещатни сътрудници и помощни органи, както и членовете на РК на БКП. Утвърдените 39 нещатни сътрудници помагат на инструкторите, които им възлагат да работят и да отговарят за определен брой първични партийни организации. Особено ценна е тяхната помощ по време на отчетно-изборната кампания в Партията, в подготовката и провеждането на крупни градски и районни мероприятия и др. За двама от тези нещатни сътрудници ми се иска да разкажа по-подробно.

Инструкторът от отдела, който отговаря за първичната организация в електропромишлеността, много умело работи със сътрудниците си Димчо Петков — работник на смени в ТЕЦ „София", и Радул Радулов — служител в Електроимпекс. С тяхно най-близко участие и конкретна помощ се проведоха на високо равнище отчетно-изборните партийни събрания в сектора. Почти всеки ден двамата другари идваха в РК на БКП, отчитаха извършеното и получаваха нови указания. И когато в началото на февруари т. г. по решение на бюрото на РК на БКП инструкторът бе изпратен на 5-месечна школа в Академията за обществени науки и социално управление, отделът се опря изцяло на двамата сътрудници. С голямо желание те се заеха да заместят напълно инструктора до завръщането му от обучение. И наис-

Digitized by Google

тина в продължение на близо 5 месеца, използвайки свободното си време, Димчо Петков и Радул Радулов постоянно са в РК на БКП и с голямо желание изпълняват възложените им задачи, помагат на първичните организации в електропромишлеността. Редовно ги посещават, участвуват в заседанията на партийните бюра, на събранията на организациите и колективите, дават насоки за работата и препоръки. Благодарение на това укрепнаха първичните организации при телевизионните и радиосервизите и във вторични суровини, където се бяха създали известни недобри отношения.

Подобен е случаят и с нещатния сътрудник на сектор текстилна промишленост Цветана Петрова. Когато инструкторката Й. Бъчварова излезе в платен годишен отпуск, нейните функции изцяло пое Цветана Петрова — редакторка на многотиражката в завод „8-ми март". Към всички останали сектори с желание и готовност работят редица нещатни сътрудници и членове на РК на Партията, като инж. Илия Бочуков, Митко Динев, Свилен Владов, Людмил Танчев, Васил Митов, Станка Бойчева и много други. Ние високо ценим техния труд за укрепване на първичните организации, за повишаване ролята им като политически ръководители на колективите.

За подобряване работата по местоживеене към отдела е изграден съвет от нещатни сътрудници за оказване помощ на кварталните първични организации. В неговия състав са включени дългогодишни членове на Партията с голям организационен опит. Членовете на съвета работят с по няколко организации, присъствуват на техни мероприятия и им оказват близка помощ. Към кабинета по партийно-организационните въпроси е изграден методически съвет с 6 секции, в които са включени около 35 нещатни сътрудници.

При проверки на работата на първичните организации активно участие вземат членовете и кандидат-членовете на РК на БКП, РКРК, както и редица специалисти.

* * *

Каква организация създаваме в отдела за изпълнение на поставените задачи?

Изходен момент за хармонична организация на нашата дейност е правилникът за работа на апарата на РК. В него се регламентират всички основни моменти от организацията на работата, показани са задълженията и отговорностите на отделите, формите и насоките за координация между тях. Основното познаване на правилника и неговото стриктно спазване осигуряват в голяма степен необходимата вътрешна организация на работата.

Друго важно условие за правилна организация е усъвършенстуването на планирането. През последните няколко години районната партийна организация има значителни резултати в това отношение. Учейки се от опита на КПСС, ние внедрихме в нашата практика перспективното планиране. Перспективни планове освен за работата на бюрото и пленума на РК разработват и неговите отдели. В тях се записват основните проблеми, които ще се обсъждат и решават. На основата на перспективните се разработват и текущи — 3 или 6-месечни планове, в които са конкретизирани по срокове и отговорници отделните задачи.

Какви основни раздели съдържа планът на отдел „Организационен" за II тримесечие на тази година?

I. Подготовка на материали за пленума и бюрото на РК на Партията.

II. Заседания на отдела.

III. Съвместни заседания с други отдели.

IV. Въпроси за проучване, контрол и помощ на първичните организации.

V. Съвещания.

В първия раздел се записват темите на докладите, преценките и информациите, които отделът ще подготвя за обсъждане в пленума или бюрото. Тяхното разработване се основава на предварително проучване на проблема в организациите с участието на щатни и нещатни сътрудници и членове на РК. Обобщаването става от група (2—3) инструктори от отдела. Материалът в писмен вид се обсъжда най-малко 10 дни преди внасянето му, допълва се с бележките на другите сътрудници и се внася в бюрото.

Във втория раздел са планирани по дати — два пъти в месеца — заседанията на отдела. В дневния ред обикновено се записват информациите, които ще се обсъждат за работата на партийните комитети и бюра за решаване на основни за колективите въпроси. Те се внасят в писмен вид или устно. На заседанията освен инструкторите присъствуват щатните секретари на заводските партийни комитети, тъй като тук се обменя и не малко положителен опит.

Чрез раздела „съвместни заседания" се внася по-добра координация в работата на РК на БКП. Обикновено се разискват въпроси, чието решение изисква съвместните усилия на два или повече отдела. Така например, имайки предвид задълженията на отделите „Организационен" „Образование, изкуство и култура" за състоянието на заводските паралелки (25 през учебната 1972/73 г.), към професионално учебните центрове този въпрос бе обсъден на съвместно заседание, откриха се слабите места и нерешените проблеми. Двата отдела внесоха информация в бюрото на РК на БКП, въз основа на която се реши да се разшири тази дейност през следващата учебна година. Ние определено считаме, че съвместните заседания способствуват по-добре да се координира работата между отделите, чувствува се еднаква отговорност от инструкторите за състоянието на първичните организации, за които отговарят. За това спомага и съгласуването при разпределянето на задачите по сектори между инструкторите на организационния отдел и другите отдели.

Въпросите, които ще се проучват, ще се упражнява контрол и помощ, се отнасят до онези моменти от партийно-организационната дейност, които за съответния не-

Digitized by Google

риод изискват по-голямо внимание от страна на отдела. Така например по решение на ГК на БКП и от нашите заводски организации са определени за еталони по отделни направления. Задачата е те да станат еталони и в областта на партийно-организационната дейност. Този въпрос се взе на отчет от отдела през II тримесечие на тази година. Там бе основно проучено състоянието на първичните организации, съставиха се характеристики за положителните и слабите им страни в организационната работа и с близката помощ на отдела бяха разработени и приети мероприятия, насочени към главната цел.

В раздела съвещания отделът планира онези съвещания, които той сам ще организира и проведе. Това са предимно срещи по сектори за обмяна на положителния опит. Обикновено те се провеждат по 2—3 в тримесечието и съвпадат с полудните на партийния секретар. Тематиката е разнообразна и засяга всички направления на партийната работа. Така през настоящата година в полудните с партийните секретари се организират съвещания, посветени на работата на партийните бюра, с партийните групи, идейно-художественото равнище и ефективността на наглядната агитация, подготовката и провеждането на партийното събрание, набиране, обобщаване и използване на партийната информация. Съвещания за обмяна на положителния опит се провеждат и по време на семинарите за обучение на партийните секретари с откъсване от производството.

Съществен момент, който внася ред в организацията на отдела, са ежеседмичните оперативки на секретарите и завеждащите отдели, където се отчита изпълнението на задачите и се уточняват мероприятията, които ще се проведат през следващата седмица. Тези оперативки помагат твърде много да се координира работата между отделите, да се отделят основните от второстепенните въпроси, правилно да се планира и да протича работата.

Нашата практика показва, че предварителното уточняване на мероприятията, в това число и заседанията на партийните комитети и бюра, събранията на първичните партийни организации, които ще се проведат в районната партийна организация през следващата седмица, е важна предпоставка за правилна организация на работата. От тези мероприятия се ползват всички секретари, завеждащи отдели и инструктори на РК на БКП.

Цялата тази предварителна организация в РК на БКП създава възможност всеки инструктор, а също и завеждащият отдела правилно да планират своята дейност за деня, за седмицата или за по дълъг период от време. При планиране времето на инструктора целта е по-голямата част от времето му да преминава в организациите, за които отговаря. Обикновено докъм обяд инструкторът прекарва времето си в районния комитет, разговаря с хората, предава съобщения, пише справки и материали. След обяд посещава организации и участвува в мероприятията им. Моят седмичен план отразява преди всичко контрола по изпълнението на възлови въпроси, индивидуална работа с инструкторите, участие в мероприятията на партийните организации. Разбира се, не всякога набелязаните планове се изпълняват така, както са предвидени. Понякога спешни, извънредни задачи изместват планираните. В такива случаи изпълнението на седмичния план претърпява промяна или става за сметка на много повече усилия и време.

Съществен момент от организацията на работата в отдела са провежданите всеки първи вторник от месеца полудни с партийните секретари. Приетата от бюрото в началото на всяка година цялостна програма за обучение на партийния актив е изходен момент за подготовката на полудните. На основата на планираните теми, лекции, беседи и предвидените съвещания за обмяна на опит, като се учим от опита на КПСС, отделът подготвя дневния ред за полудните през цялата година. За целта се отпечатват карти за всеки партиен секретар. Те съдържат номера на партийната организация, някои указания във връзка с провеждането на полудните, както и дневния ред, деня и часа за всеки полуден поотделно. Към тях са приложени талони с номера на организацията, които се подписват от партийните секретари. Така следим за тяхното участие в полудните. По наша преценка тази форма помогна да се внесе ред и яснота, да се намалят телефонните разговори за извикването на партийните секретари, създава възможност позадълбочено да се подготвят и провеждат секторните съвещания за обмяна на опит. На провежданите почти на всеки полуден секторни съвещания инструкторите имат възможност да се срещат с всички партийни секретари, да проконтролират изпълнението на някои важни задачи или да поставят други. Това сближава инструктора със секретарите, а и самите секретари имат възможност по-добре да се опознаят и да си сътрудничат. От тази година се стремим да обогатяваме обучението, като го съпровождаме с прожекция на филми с политическа, историческа и гражданска тематика. Този нов момент се посреща с интерес и одобрение от страна на партийните секретари.

Голямо облекчение за нас е това, че се раздават в писмен вид съобщенията за всички планирани и други мероприятия, които ще се провеждат през месеца с обозначение на деня, часа и мястото. Това също внася голям ред за осигуряване на хората и съкращава труда на инструктора от допълнителни телефонни разговори. Вече рядко съвещанія с актива, обучението на кадрите и др. мероприятия практически се провеждат без ново извикване или напомняне.

Важен момент от организацията в дейността на отдела представлява работата с новопостъпилите инструктори. Първата ни грижа към тях е да ги запознаем с основни документи на ЦК, ГК и РК на БКП, които са актуални и по които работим. Освен това завеждащият отдела в срещи с тях дава кратка характеристика на вся-

Digitized by Google

ка първична организация от сектора, за които ще отговаря, и обръща внимание върху нерешените въпроси или налични смущения в тях. Новият инструктор се запознава с кадрите, с които ще работи, като ги посещава на място

• • •

Изключително важен, необходим елемент в организацията на работата е проверката на изпълнение на взетите решения. Като се ръководим от големите изисквания, които предяви към партийните органи X конгрес на БКП още през 1971 година, РК на БКП проведе свой пленум, посветен на този проблем. Процесът на подготовката на пленума и периодът след него се характеризират с редица изменения в работата на районната партийна организация. Повишиха се контролните функции на партийното събрание — сега редовно партийните комитети и бюра се отчитат как изпълняват решенията, взети от предишните събрания. Широко се практикува самоотчетът на комунистите. Внедриха се в районния комитет, в партийните комитети и бюра технически средства за контрол — картотеки, дневници, провеждат се съвещания за обмяна на опит. Заводските партийни комитети в ЖПЗ „Георги Димитров" и завод „Ернст Телман" разработиха и експериментираха образци за координиране контролните функции на партийните с обществено-политическите и стопанските органи. Техният опит намира приложение и в други заводски организации. Засили се превантивният характер на контрола преди и в процеса на изпълнение на взетите решения. Утвърди се като стил в работата проверката на място, разшириха се формите на даване гласност на резултатите. Цялата тази дейност внесе ред в работата на партийните органи при осъществяване контрола за изпълнение на взетите решения.

Добрата организация на работата изисква да се търсят и използват нови средства и форми в партийната работа. По примера на други партийни комитети в столицата и страната ние внедрихме месечното сведение за вътрешнопартийния живот на първичните организации. Машинната обработка на сведението ежемесечно ни дава обилна информация за организационното състояние и за допусчатите слабости от отделни организации. С анализа от данните на месечното сведение се запознават периодично партийните секретари, търси се отговорност.

От една година към РК на БКП е изграден и оборудван кабинет по партийно-организационните въпроси. Методическият съвет и 6-те секции към него оказват методическа и практическа помощ на партийните комитети, бюра и организации. Почти всички съвещания за обмяна на положителния опит — разговорите и проверките на работата на партийните групи се подготвят и провеждат с прякото участие на кабинета. Подобни кабинети са изградени в други наши заводски и учрежденски организации, а в още 10 те са съвместни с партийните кабинети.

Ново средство в организацията на работата е картотекирането на новите моменти, зародили се в районната партийна организация по всички направления на партийната дейност. На тях се отделя изключително внимание, дава им се широк път за развитие. Известно е, че районната партийна организация стана инициатор на някои почини и инициативи, които намераха подкрепа в цялата страна. Инициативата на колектива на завода за автомобилни гуми „Георги Димитров" за изпълнение на седмичната програма за 5 работни дни, починът на 7-те производствени бригади на СТЗ „Васил Коларов" за създаване на свой кодекс за образцова социалистическа дисциплина стоят в основата на дейността на отдела. С картотеката за положителния опит в партийната работа ние си поставихме за цел своевременно да следим неговото развитие, да го популяризираме и внедряваме в практическата дейност на другите организации и колективи.

За подобряване организацията и работата на отдела способстват много и грижите и постоянната помощ на бюрото на РК. С надстройката на сградата на РК то ни осигури и добри условия за творческа дейност. Инструкторите сега са по двама в стая, монтира се нова автоматична телефонна централа, купен бе телекс, чрез който може да се поддържа връзка с 25 организации. На отдела се предостави ново помещение за кабинета по партийно-организационните въпроси, стая за провеждане срещи и разговори на инструкторите с посетители и др. Всичко това съдействува да се създава спокойна и делова обстановка за работа на апарата.

В резултат на това се повишава творчеството и инициативата в дейността на инструкторите в отдела. Все по-често свикването на редица секторни съвещания, обмяната и разпространяването на положителния опит от една първична организация в друга, повишаването взискателността и отговорността при неизпълнение на поставените задачи става главно по предложение и инициатива на съответните инструктори.

В цялостната организация на нашата дейност ние имаме и някои нерешени въпроси, срещаме редица трудности. Смятаме, че с усилията на всички сътрудници в отдела в процеса на работата те по-бързо ще се отстраняват и преодоляват. Остава основното — високото съзнание, огромното желание, воля, упоритост и ентусиазъм за претворяване в дело линията и политиката на Партията и Правителството.

Digitized by Google

ПРАВДИВОСТ В ЛЕКЦИОННАТА ПРОПАГАНДА

к. пед. н. **ПЕТКО КАНДЕВ**

„Всяко казано от мен изречение е плът от моята плът и кръв от моята кръв."

Георги ДИМИТРОВ

Правдивостта в пропагандата е преди всичко задълбочен анализ на социалните процеси в тяхното революционно развитие и формулиране върху тази основа на правилни изводи за практиката, за политиката на Партията. Ето защо тя е важна съставна част на партийния подход в разпространението на политически и научни знания.

Класово-партийният подход към обществените явления е неотменим принцип на марксистко-ленинската идеология. Както в живота, така и в лекционната пропаганда основен критерий за правилността на общественото възпитание на хората е класовата, революционната позиция, идейно-политическата насоченост и целеустременост. Марксизмът-ленинизмът дава на човека не само необходимия сбор от знания, но и възпитава у него умение да разглежда и оценява явленията в обществения живот от класови позиции, да формулира правилни практически изводи. Критерий за класово-партийния подход са не думите, а делата — действителното отстояване на интересите на работническата класа, на всички трудещи се, активната дейност за претворяване в живота линията на Партията, изразена в партийните документи. Комунистическата партийност означава ясни класови позиции, последователна борба срещу всякакви отклонения от революционното учение.

Правдивостта в лекционната пропаганда не е само в това да се говори логично, ясно, аргументирано, а преди всичко с разбиране на обществения интерес, формиран в решенията и реализиран в политиката на Партията. Още Демостен бе казал, че не гласът и не думите на оратора го правят оратор, а неговата политика. Като съществен важен елемент на класово-партийния подход правдивостта е тясно свързана с научността, с неумолимо обективен анализ на действителността и на действителното развитие... както се изразява Ленин. Най-важното изискване към пропагандата в нашето общество, което коренно я отличава от буржоазната, е обективността при изследването на фактите и явленията, нейната научна достоверност. Дезинформацията, изопачаването на фактите принципиално е несъвместимо с марксистко-ленинската методология на пропагандната дейност.

Обективният анализ на социалните процеси няма нищо общо с обективистичното тълкуване на тяхната същност. Обективистичното възприемане на живота се свежда до обикновено констатиране и описание на фактите и явленията без оценка от класова гледна точка, без определена позиция към тях и без партийни изводи. Обективиз-

Digitized by Google

мът е дълбоко чужд на научното познание и противоположен на обективния научно-достоверен подход както в процеса на познанието, така и в разпространението на знанията. Несъвместим с марксистко-ленинската методология е и субективизмът в пропагандата, който игнорира обективните закони на общественото развитие и поставя своя собствен критерий над научната обоснованост.

Както обективизмът, така и субективизмът намират най-добра почва в лекционната пропаганда, когато социалните процеси не се изследват системно чрез различните социологически и социално-психологически методи. Не може сериозно да се говори за научен анализ на явления и процеси от обществения живот, които познаваме само емпирически от лични наблюдения. Научното управление на пропагандистката дейност, което неизбежно следва да се опира на обективния анализ на социалните процеси, предполага всестранно изучаване на дълбоките изменения, които настъпват както в обекта на пропагандното въздействие, така и в самия живот. Тези изследвания трябва да разкриват тенденцията и закономерностите в тяхното бъдещо развитие с оглед не само на днешния, но и на утрешния ден.

Както се вижда, за да имаме научна правдивост в лекционната пропаганда, първата предпоставка е изграждането на стройна система за обратна връзка при управлението на тази идеологическа дейност. Нашият опит в това направление, макар и твърде скромен, е насърчителен. Необходимо е обаче да се усъвършенствува цялостно системата за обратна връзка, да се използват всички ефективни форми и методи за изследване на нашия динамичен обществен живот.

В статията си „Статистика и социология" В. И. Ленин изтъква, че социално-икономическите изследвания трябва да се опират на „фундамент от точни и безспорни факти"[1], които ни дава статистиката. Оперирането с отделни примери не може да разкрие същността на обществените явления. Социалните процеси са сложни, многообразни, между тях съществуват взаимно обуславящи връзки. Това изисква да се извършва анализ на социалните факти в тяхната съвкупност

Пример и образец на такъв подход към „социалните факти" намираме в документите на Декемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия (1972 г.). Докладът и решенията на пленума почиват върху огромен фактически материал, върху „фундамент от точни и безспорни факти". Извършен е всестранен анализ на социално-икономическото ни развитие, на неговите движещи сили и тенденции, посочени са главните, възловите проблеми, от които зависи жизненото равнище. Същевременно материалното благополучие се разглежда в диалектическо единство с духовния живот на човека, с неговите културни интереси, с всестранното и хармоничното развитие на човешката личност.

Обективният анализ на явленията и процесите върху основата на социологически и социално-психологически изследвания въоръжава лектора с правилни теоретически и практически изводи. Неговата задача е да ги направи достояние на съответната аудитория. Но обективният анализ показва живота такъв, какъвто е в действителност, с всичките му положителни и слаби страни. Очевидно лекторът трябва добре да владее не само методическото майсторство, но и да притежава дълбока партийна принципиалност. Има истини, за които трябва да се води борба, които изискват от пропагандиста гражданска доблест и правдивост спрямо слушателите и самия себе си. Лекторът може да бъде убеден в правотата на дадена кауза, но ако няма моралната сила да я изрази и защити, не можем да говорим за правдивост на неговото слово.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 23, стр. 295—296.

Digitized by Google

Едно от условията, за да могат знанията да се превърнат в убеждение, е личната убеденост и правдивостта на лектора. Този, който убеждава другите, трябва да бъде сам безусловно убеден в това, което говори. Слушателите могат да простят колебания в знанията за отделни подробности и детайли, но никога не прощават колебание в убеждението, което те с право окачествяват като неискреност и лицемерие. Личната убеденост, правдивостта на лектора правят неговото изложение емоционално, страстно, убедително. Никакви изкуствени похвати не могат да прикрият неискреността на пропагандиста, когато той говори не това, което мисли.

Основна задача на лекционната пропаганда е да разобличава империалистическата идеология, да утвърждава марксистко-ленинското учение, да укрепва вярата и да мобилизира силите на трудещите се в строителството на социализма и комунизма. Анализът на нашите успехи и завоевания, разкриването на техния закономерен характер, популяризирането на достиженията в строителството на зрялото социалистическо общество — това са могъщи средства при осъществяването на тая задача. И колкото по-добре и по-умело лекторските кадри извършват тази работа — толкова по-ефективна и въздействуваща ще бъде лекционната пропаганда.

Строителството на социализма обаче не протича в обстановка на непрекъснати и повсеместни успехи. Съществуват редица обективни и субективни фактори, които създават трудности, спънки, противоречия. „У нас не са редки проявите на егоизъм и бездушие, на бюрократизъм, възгордяване и ходатайство. Срещат се случаи на заобикаляне и нарушаване на законите, на кражби и злоупотреби[1], които нанасят големи морални вреди, затрудняват социалистическото възпитание на народа. Правдивостта в лекционната пропаганда изисква обективен и задълбочен анализ на отрицателните явления на нашето развитие, разкриване на действителните причини, които ги пораждат. Една от функциите на пропагандата е да формира непримиримост към отрицателните явления в живота, да бичува всичко, което пречи на движението ни напред. Нашата пропаганда не може да бъде нито черногледство, нито лакирана апологетика. В. И. Ленин изтъква, че „Най-сигурното средство да се дискредитира една нова политическа (и не само политическа) идея и да й се навреди се състои в това — в името на нейната защита да се доведе тя до абсурд"[2]. Изученият и обективно анализиран отрицателен опит е полезен не само за самата работа, за преодоляване на грешките и слабостите, но също така и за ефективността на пропагандата.

Каквито и достойнства да притежава лекционната пропаганда, ако липсва само едно — правдивостта, тя губи всичко. Едва ли има нещо друго, което да отблъсква повече слушателите от неправдивия анализ на социалните процеси, от неискреността на лектора. Грижите за добра организация, за подобряване на формата и съдържанието на лекционната пропаганда се провалят от противоречието й с живота. В единството й с живота трябва да се търси основата на нейната резултатност. Лесно е да се възпитават хората, казва Михаил Иванович Калинин, когато животът помага на възпитанието.

Марксистко-ленинската теория за възпитанието и формирането на личността изхожда от основното положение, че обективните условия на живота на хората определят в крайна сметка тяхното съзнание, че същността на човека е съвкупност от всички обществени отношения. Усъвършенстването на социалната среда е мощен фактор и необходима предпоставка за идеологическото възпитание на личността, за

---

[1] Десети конгрес на БКП. Стенографски протокол. Партиздат, 1971, стр. 116.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 31, стр. 48.

Digitized by Google

издигане на общественото съзнание. „Затова борбата с всички средства против отрицателните явления в нашия живот не само подобрява обществената среда, но обективно подпомага и възпитанието на народа. Критиката на недостатъците и практическата работа за тяхното изкореняване, високата принципиалност при решаването на големите и малките въпроси, личният пример на ръководителя — това са все средства, които възпитават, фактори, които на дело повишават социалистическото съзнание на народа."[1]

Критичните аспекти на лекционната пропаганда се налагат от логиката на идеологическата борба. Пропагандата не може да бъде правдива, ако съзнателно или несъзнателно заобикаля негативните страни на нашата действителност, ако избягва парливите въпроси и трудностите, не изяснява техните причини, не сочи пътищата за преодоляването им. Такъв подход неизбежно води до декларативност, до формализъм и просветителство.

Някои лектори се опитват да омаловажат неприятните факти с преднамерена развлекателност на изложението, с външни ефекти и гръмки фрази, които създават погрешната представа за удовлетвореност и повърхностен оптимизъм.

Често пъти ние се оказваме теоретически неподготвени пред новите явления във вътрешния и международния живот, не им даваме своевременна и задълбочена теоретическа оценка, което неминуемо се отразява и върху практическите ни действия. Десетият конгрес с право трябваше да констатира, че „...в съдържанието и организацията на идеологическата работа има още сериозни недостатъци... някои звена на идеологическия фронт са откъснати от обществената практика, проявяват мудност и консерватизъм, допускат елементи на обективизъм в пропагандата..."

Правдивостта в лекционната пропаганда е неразривно свързана с критичните моменти в нея, защото обективният анализ на обществения живот разкрива както положителните, така и отрицателните му страни. В критическия елемент на пропагандата се изразява нейното активно отношение към действителността, нейната преобразуваща и възпитателна роля. Първостепенен дълг на всеки лектор и пропагандист е да дава правдива картина на живота, да обяснява причините за несполуките открито, честно и убедително, да разкрива и да утвърждава великата комунистическа правда. Най-светлите умове на нашия народ са имали за девиз истината, умирали са с песен на уста „за правда, за правда и за свобода".

За съжаление върху критичните аспекти на лекционната пропаганда тегнат някои предразсъдъци и заблуждения. Недалновидното примитивно отношение на някои хора към идеологическата работа ги кара да гледат на критичните моменти в нея като на доказателство за недостатъчна преданост на критикуващите към делото на социализма. Разбира се, има „критици", които не подхождат към критиката творчески, не стоят на здрави позиции в идейно-теоретическо отношение. Но това не е причина за отричане изцяло на конструктивната роля на критиката в лекционната пропаганда, защото всъщност то ще означава отричане на правдивостта в нея.

Увлечението да се лакира действителността, което не може да се счита за напълно изживяно, не държи сметка за някои социално-психологически моменти на пропагандното въздействие. Търсенето на всякъде и на всяка цена бързи и леки успехи там, където все още стоят за решаване тежки задачи, не създава у трудещите се съответна психическа подготовка и мобилизация за тяхното преодоляване. Такава „пропаганда" на опростяване на живота, на отдалечаване от

[1] Десети конгрес на БКП. Стенографски протокол. Партиздат 1971, стр. 115

Digitized by Google

действителността предизвиква недоумение, апатия и досада. Особено чувствителни към този род примитивизъм в пропагандата са младежите. Слушателите се отнасят с недоверие към безразборното хвалене, защото животът ги е научил, че неведнъж след подобен самодоволен оптимизъм внезапно се налага да се говори за трудни ситуации и да се обясняват те по неубедителен начин със закъснение.

Правдивостта, научната обоснованост и критичност всякога са били най-голям източник на силата на комунистическата пропаганда. Българската комунистическа партия в своята ръководна дейност е давала и дава примери за умело прилагане критичното начало като действен метод за усъвършенствуване на идейно-политическата работа. Известно е например, че цялата работа на Априлския пленум (1956 г.) бе проникната от творческа критика против догматическите методи на ръководство и персоналните му носители. Юлският пленум на ЦК на БКП (1968 г.), решавайки въпросите на социалното управление, отправи критика срещу редица отрицателни обществени явления в нашата действителност. Септемврийският пленум на ЦК на БКП (1969 г.) остро порица някои закононарушения в областта на концентрацията на производството, които представляват спънка за развитието на нашата икономика. Лекционната пропаганда трябва широко да се опира на този опит на Партията, да го развива и да го прилага съобразно конкретните условия.

Често организираността и дисциплината на нашите аудитории създават погрешната представа, че слушателите възприемат безкритично поднасяната им информация, че комунистическото възпитание на хората е едва ли не вече осъществена задача. Ако след лекцията аудиторията е останала мълчалива и не влиза в открита дискусия с лектора, това не означава непременно, че тя докрай е убедена. В действителност лекторите водят негласна полемика със слушателите много по-често, отколкото си даваме сметка за това.

Значението на полемиката за осъществяване на правдивост е извънредно голямо. Обстоятелството, че в лекционната пропаганда може да има дискусионен елемент — не е беда. Бедата е в бягството от дискусията и в неумението да се води тя добре и резултатно. Лекторите предпочитат да не засягат дискусионните моменти, осветляват спорните въпроси едностранно, избягват даже проблемно-евристичното изложение на материалите. В резултат слушателите остават с впечатление, че се „премълчават някои неща", че лекторът не е искрен и накрая разисканията по темата минават формално, вяло.

Полемиката не е цел, а средство. Тя е действен метод за политическо възпитание на масите, форма на идейна борба, своеобразна критика на субективистичните възгледи, незаменим източник на правдивост в лекционната пропаганда. Научната полемика не е само отрицание, а е преди всичко изследване генезиса на заблужденията с цел да се стигне до истината. Умението да се води убедително дискусия предполага голяма находчивост, съобразителност, предугаждане на възможните възражения, способност да се разкрива неверността на противниковата теза. Когато полемиката се води с непредубедено заблудили се другари, необходимо е търпеливо да се разясняват грешките и заблужденията им. Друг характер има полемиката с идеологическия противник. Тя е безпощадна. Класически пример на такава боева полемика ни дава Георги Димитров в речите си на Лайпцигския процес. Той си поставя за цел да разбие политически не само обвинението, но и самия враг, да го унищожи пред общественото мнение и да го направи смешен. И той осъществи този план главно със средствата на полемиката. В едно от заседанията председателят на съда го упреква, че неговите речи представляват пропаганда на комунизма. В заключителната си реч Димитров дава отговор на това обвинение,

Digitized by Google

като заявява, че всяко изказване може да има пропагандно въздействие, но обвинението в пропаганда само по себе си не може да опровергае фактите. И добавя с убийствена ирония: „Речите на Гьобелс и Гьоринг също оказаха косвено пропагандистко въздействие в полза на комунизма, но никой не може да ги държи отговорни за това, че техните речи имаха такова пропагандистко въздействие"[1].

Творческата дискусия е противоотрова срещу застоя и формализма в лекционната пропаганда и незаменимо средство за търсене и намиране на истината. Решаващо значение за утвърждаване на полемичното начало в пропагандата има прякото участие в нея на най-отговорните партийни, държавни и стопански ръководители. „Трябва да се оценява високо примерът на ония дейци, които излизат с доклади и лекции пред колективите, разясняват партийната политика, дават авторитетен отговор на вълнуващите въпроси... Трябва строго да се осъждат ония ръководители, които „не намират време" да отидат при хората, да поговорят с тях."[2] Тези думи на другаря Тодор Живков бяха посрещнати с ръкоплясканията от делегатите на Десетия конгрес.

•

Социалистическото общество не се развива, като води борба с непреодолими антагонистични противоречия, а се обновява и саморазвива по пътя на утвърждаването на прогресивните тенденции и страни на социалния организъм и отрицанието на отмиращите. Лекционната пропаганда е призвана да играе конструктивна роля в процеса на изграждането на новото общество. Знанията, които тя разпространява, стават убеждение, ако намерят потвърждение във фактите, в жизнената практика и ако съдействуват за тяхното обяснение. Животът на всяка крачка ни учи, че постигнатото с усилията на пропагандата се разколебава и руши под въздействието на отрицателните факти в различните звена на обществения живот. Нереалистичният подход в лекционната пропаганда да заобикаля тези факти, да ги омаловажава или разкрасява създава отрицателна психологическа установка спрямо самата пропаганда.

Правдивостта в лекционната пропаганда е неотменимо условие и важен духовно-идеен фактор, който има пряко въздействие върху нейната ефективност. В Програмата на Българската комунистическа партия е посочено, че „главен критерий за резултатността на идеологическата работа е степента на активност на масите в обществено-политическия, икономическия и културния живот, степента на превръщането на марксистко-ленинските идеи, на политиката на Партията в материална сила". Този критерий с пълна сила се отнася и за лекционната пропаганда като съставна част на идеологическата работа. Пропагандата като специфична обществена дейност влияе върху съзнанието и поведението на хората главно по пътя на възпитанието чрез формиране на научен марксистко-ленински мироглед. За да се превърнат идеите в материална, в движеща сила, е необходимо те да станат вътрешно убеждение на хората, да се превърнат в мотиви на техните действия. А за това са нужни чувства. Без човешки чувства никога не е имало, няма и не може да има човешко търсене на истината — казва Ленин. Но чувствата не могат да се декретират, те се пораждат. Искреността, правдивостта на лектора създава в аудиторията оная емоционална атмосфера, при която хората с готовност и доброжелателство възприемат предлаганите им идеи.

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 9, стр. 260

[2] Десети конгрес на БКП, Стенографски протокол, Партиздат, 1971, стр. 117.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЖАК ДЮКЛО

МЕМОАРИ

Видният деец на Френската комунистическа партия, съратникът на Морис Торез, членът на Политбюро на ФКП Жак Дюкло издаде своите мемоари вече в четири тома, а в подготовка са още два. В тях той дава широко платно на събитията в Европа и света през един от най-трагичните периоди за френския народ и човечеството — годините на двете империалистически войни. Сам свидетел и активен участник в редица събития, Дюкло ярко обрисува своите съратници — известни и редови бойци на френския пролетариат. Особено голям интерес за българския читател представляват страниците, посветени на Г. Димитров — неговата борба на Лайпцигския процес и дейността му като генерален секретар на Коминтерна. Настоящото издание представлява подбор от първите три тома, направен от самия автор специално за Партиздат.

ОТ РЕВАНШИЗЪМ КЪМ РЕАЛИЗЪМ

Радослав Велев

Какво представлява източната „политика" на Брандт и Шел? Как и защо стана така, че от опора на НАТО в Европа ГФР при малката коалиция започна да дава принос за укрепването на европейската сигурност? Какви причини доведоха до това развитие една държава, създадена в името на антисъветизма и антикомунизма, на изострянето на „студената война"? Като прави всестранен анализ на съвременната политическа действителност във Федералната република, авторът, кореспондент на в. „Риботническо дело" в Берлин, дава в книгата отговор на тези въпроси, които произтичат от „разтопяването на ледовете" в отношенията на ГФР със Съветския съюз, Полша, ГДР и други европейски социалистически страни. Борбата между двете тенденции в политиката на ГФР — реализма и реваншизма — е в ход, тя навярно ще бъде един дълготраен процес — такъв е изводът на автора.

ДЕВЕТ ОТГОВОРА ЗА СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА НА ПАРТИЯТА

Сборник

Статиите на отговорни наши общественици, научни работници, публицисти и др., поместени в книгата, осветляват важни партийни и правителствени решения в изпълнение на националната социална програма, утвърдена от Декемврийския пленум на ЦК на БКП. С компетентните отговори и коментари, разработени с проучване и познаване на реалната практика и опит, това актуално издание е твърде полезно за партийния и стопанския актив, за широките читателски среди.

АВТОМАТИЗАЦИЯТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПРОБЛЕМИТЕ НА ТРУДА

Георги Евгениев, Иван Диков

Авторите разглеждат развитието на главното направление на научно-техническата революция — автоматизацията на производството и нейното влияние върху един от трите основни елемента на производствения процес — труда. Като анализират изменението в равнището на автоматизацията на производството и организацията на труда в нашата страна, те разглеждат на тази база основните проблеми в областта на труда, които следва да се решават в условията на непрекъснато повишаващата се степен на автоматизацията на производствените процеси. Показани са също пътищата и методите за решаване на тези проблеми, както и на някои въпроси, свързани с повишаване на производителността и ефективността на труда в техния икономически и социален аспект.

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

ГЕНЕРАЛ ВЛАДИМИР ЗАИМОВ

Недю Недев

Твърде ценна книга, от която читателят получава една цялостна представа за обаятелната личност, политическата дейност и подвига на пламенния патриот генерал Владимир Заимов — „Червения генерал", за неговия принос в антифашистката борба. Книгата разкрива идеологията на големия патриот върху фона на епохата във връзка с ролята на средата, от която произхожда, показва етапите от развитието и изменения в обществено-политическата му практика; обусловени от разположението на класовите сили и ролята на вътрешните и външните фактори.

Digitized by Google

Л. И. БРЕЖНЕВ

ЗА АКТУАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

СБОРНИК

Издателството за политическа литература в Москва е пуснало от печат сборник под заглавие „Об актуальных проблемах партийного строительства", в който са включени речи, статии и изказвания на генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев от 1964 до 1972 год. по основни въпроси на партийното строителство. Произведенията на Л. И. Брежнев, събрани в сборника, който се намира на руски език вече и в нашите книжарници, представляват образец на комунистическа идейност и партийност. Те свидетелствуват за непоклатимостта, научната обоснованост и последователност на генералния курс на Комунистическата партия на Съветския съюз, показват големия принос, който КПСС внася в съкровищницата на марксизма-ленинизма.

«СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ»

Така се нарича бюлетинът — новото периодично издание на Института за социално управление при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Тези дни излезе първият брой на бюлетина, който започва със статията „Декемврийският пленум на ЦК на БКП и по-нататъшното усъвършенствуване на системата за социално управление" от проф. Иван Николов — директор на Института за социално управление. Следват статиите: „Проблемно-целевият подход" от ст. н. с. Огнян Панов, „Националната система за комплексно обслужване" от к. и. н. Тодор Божилов, „Проблеми на държавното управление на науката" от съветските автори проф. д-р Генадий Добров и к. т. н. Валерий Клименюк, „Същност и структура на управленческото решение" от д-р ф. н. Марко Марков, „Управленческият цикъл в големите системи" от ст. асистентите Симеон Велев и Гаврил Гаврилов. Ст. асистентката Лидия Йорданова е написала статията „Проблеми на управлението на художествената култура".

Бюлетинът „Социално управление" излиза в помощ на партийните, държавните и стопанските деятели в тяхната непосредствена ръководна и управленческа работа.

ПСИХОЛОГИЯ И УПРАВЛЕНИЕ

СБОРНИК

Информационно-издателският център при Академията за обществени науки и социално управление започна да издава материали от серията „Научни доклади от конференции и конгреси". С настоящия сборник се слага началото на поредицата отделни сборници от тази серия. В него се публикуват докладите на научните работници—психолози в Академията, изнесени на Международния конгрес по приложна психология в гр. Лиеж, Белгия, през м. юли 1971 г. и на Първата национална конференция по психология през м. юни 1972 г. в София.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

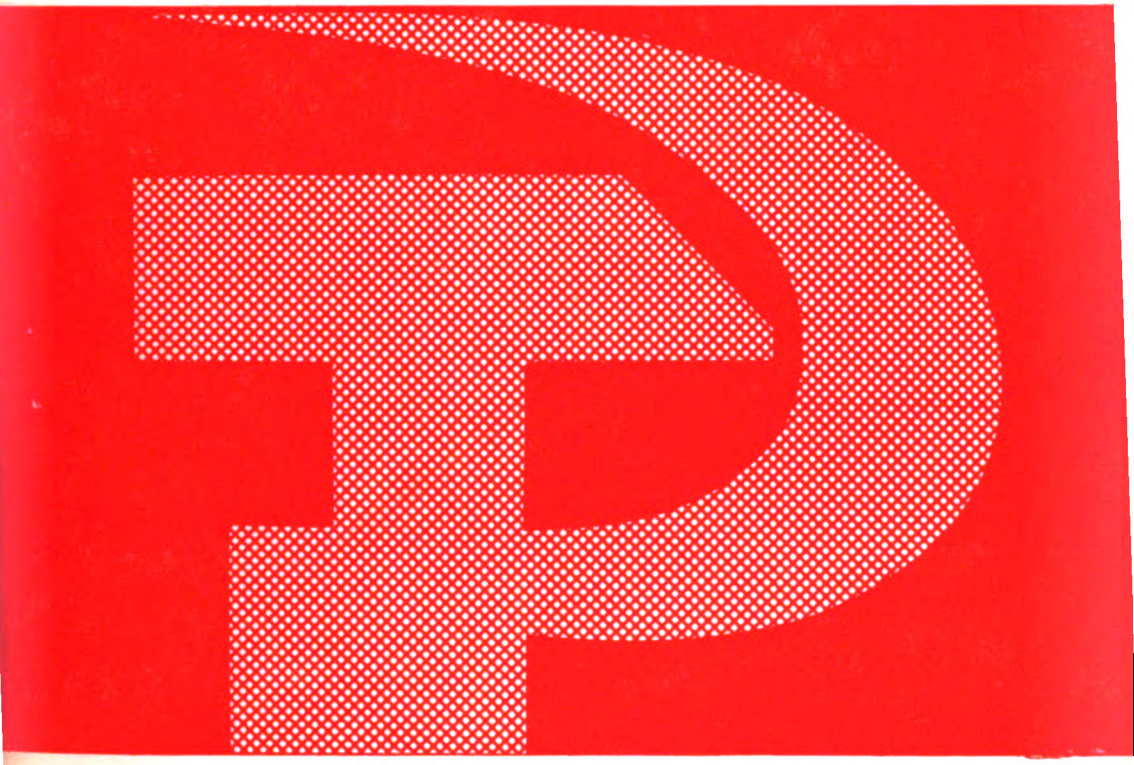

LIBRARY
DEC 7 1973
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partienzhi

АРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1973 ГОДИНА

14

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 14
ОКТОМВРИ
1973

XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ...

В. Афанасиев — За системния подход в социалното познание . . 3
П. Русев — Мисли за работата на апарата 11
М. Вутов — Равносметка и изводи 21

Положителният опит

Г. Станков — Важен критерий 28
С. Панкова — Неотменим елемент на научността 30
З. Ковачев — Експеримент... 33
Д. Чуров — Инициативи 35

15 ГОДИНИ „ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА"

К. Колев — Боева трибуна на братските партии 36

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

Д. Петков — Времето 13
Л. Павлов — Бригадата в Ново село 51

Отзиви

К. Кунев, И. Жеков, А. Костадинов — Реколтата се оползотворява 56

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ

И. Рачев — Какъв вариант възприе Софийският окръжен комитет . 59

СЛОВОТО — ПЪЛКОВОДЕЦ НА ЧОВЕШКАТА СИЛА

* — Ораторското изкуство 64

ПИСМА ОТ ОКРЪЗИТЕ

Л. Канева — Ръководни дейци и изследователи 74

Digitized by Google

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Д. Александров — САЩ и комунистическото движение в Китай (1944—1949 г.) 78

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Б. Гло[illegible]ски — Войната е обявена! 82

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

К. Шопова — Философия и политика 88

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

И. Новаков — През погледа на социологическия анализ 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2722. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 25. IX. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ЗА СИСТЕМНИЯ ПОДХОД В СОЦИАЛНОТО ПОЗНАНИЕ

В. Г. АФАНАСИЕВ
член-кореспондент на АН на СССР

През последните години нарасна ролята на системния подход за партийната дейност. В редица комитети и организации се търсят пътища за неговото конкретно прилагане във всекидневната практика. Статията на В. Г. Афанасиев с горното заглавие, поместена в списание „Вопросы философии", бр. 6 от 1973 год., изяснява някои аспекти от системния подход, които имат важно методологическо значение както за социалното познание, така и за управлението на обществените процеси. Статията публикуваме със съкращения.

На Запад все по-настойчиво говорят и пишат, че системният подход е нова методология, нов мироглед, едва ли не единствено съответстващ на духа на нашето време, на изискванията на съвременната наука и техника. Още в 1950 година във Виена бе издадена книгата „Цялостност във философията и науката", в която недвусмислено се утвърждава, че принципът на системността, на цялостността е особена философия, методологическа основа на науката, че той представлява този „вълшебен ключ, който е в състояние да разкрие в пълнота богатството на действителността"[1].

Подобен род възгледи широко се разпространиха през последните години. Усилено се развиват и пропагандират „структурализмът", „функционализмът" и другите направления в буржоазната философия и социология, в основата на които лежат различен род идеалистически, антидиалектически спекулации на „системния метод", на „системния подход". Тези спекулации представляват всъщност разновидност на своего рода системен позитивизъм, което означава отказ от решаването на собствено философските проблеми, подменяването им с частнонаучни подходи, придаване общометодологическо значение на някои общонаучни, по-точно междунаучни принципи и преди всичко на принципите на математиката и логиката, които нямат самостоятелно философско мирогледно значение.

В тези условия следва да се подчертае с особена сила, че общометодологическата основа на системния подход, т. е. изследването на сло-

[1] „Die Ganzheit in Philosophie und Wissenschaft". Wien, 1950, S. 32.

Digitized by Google

жните обекти като системи в никакъв случай не е приоритет на представителите на съвременното направление на системния анализ и още по-малко на идеалистическите позитивистични интерпретатори на тези направления. Системният подход бе философски обоснован още преди цяло столетие от Маркс и не само обоснован, но и блестящо приложен към анализа на капиталистическото производство. Този подход спада към най-важните методологически изисквания на марксистко-ленинската диалектика, една от формите за конкретизация на диалектико-материалистическото учение за всеобщите връзки и всеобщото движение и развитие на материалната действителност и формите на нейното отражение в съзнанието на човека. Само върху тази основа може правилно да се осмисли това разнообразие от специалнонаучни приложения на системния анализ, които съществуват в наше време.

СИСТЕМА, СИСТЕМНОСТ

Под система обикновено се разбира комплекс от взаимодействуващи по един или друг начин компоненти. В точния смисъл на думата системата е цялостно образование, притежаващо нови качествени характеристики, които не се съдържат в образуващите го компоненти.

Ключ към подобно разбиране на системите дадоха К. Маркс и Ф. Енгелс. Характеризирайки например кооперацията като система, съвкупност от взаимодействуващи производители, К. Маркс отбеляза, че „механическият сбор на силите на отделните работници се различава от обществената сила, която се развива, когато много ръце си сътрудничат едновременно на една и съща неразделна операция“[1]. В кооперацията (системата) се създава нова производителна сила, масова по своята същност; самият обществен контакт, взаимодействието между работниците „поражда едно съревнование и особено възбуждане на жизнения дух... които повишават индивидуалната способност на отделните работници“[2]...

Казаното дотук ни дава основание да определим системата като съвкупност от обекти, взаимодействието между които предизвиква пораждането на нови интегративни качества, несвойствени на отделно взетите образуващи системата компоненти. Връзката между компонентите на системата е толкова тясна, съществена, че изменението на една от тях предизвиква изменение на другите, а не рядко и на системата като цяло.

Съществуването на тясно взаимодействие, на органична връзка между компонентите е основание при взаимодействието със средата системата винаги да се проявява като нещо единно, притежаваща своя качествена определеност. Системата е такова образование, в което вътрешните връзки между компонентите преобладават над вътрешното движение на тези компоненти и над външните въздействия върху тях.

Системата активно въздействува върху своите компоненти, преобразува ги в съответствие със собствената си природа. В резултат на това първоначалните компоненти претърпяват забележими изменения. Те губят някои свойства, които са притежавали до включването им в системата, и придобиват нови, дори и запазените от тях свойства са подложени на преобразование. При раждането на системата нерядко се образуват нови компоненти, които по-рано са отсъствували.

Понятието системност е тясно свързано с категорията качество, доколкото системността е една качествена характеристика. При това тя е особено качествена характеристика, доколкото се отнася към оп-

---

[1] К. Маркс. Капиталът, т. 1, стр. 266.
[2] Пак там.

Digitized by Google

ределен род явления и процеси. Системността на явленията и процесите представлява едно от най-устойчивите техни свойства; нерядко те се запазват и тогава, когато предметът претърпява дълбоки изменения в качествено отношение. Качествените изменения могат да не засягат общото свойство системност. За разлика от това възникването или разрушаването на свойството системност винаги е съпроводено с дълбоки качествени преобразования на предмета. Това означава, че системността на предмета е една от най-важните страни на неговото качество.

Тези мисли за системата и системността получават най-голям, ярък и ако може така да се каже, завършен израз в системите, които са предмет на социалното познание.

Марксическият диалектико-материалистически възглед за обществото, марксическата социология с основание поставят необходимостта от прилагането на системен подход за неговото изучаване. Обществото, системите от социален вид не са механичен конгломерат, нито произволно създадено образование, а обективно съществуваща съвкупност, органично взаимосвързани социални индивидуални неповторими елементи. К. Маркс и Ф. Енгелс неведнъж са подчертавали необходимостта да се изследват връзките, взаимодействията между обществените явления, така както те съществуват в самата действителност. Задачата на изследователя е не да конструира произволно едно или друго системно единство от елементи и мисли, а да открие системността в самото общество и правилно да я отрази в мисленето.

К. Маркс много пъти се е обявявал против „немско-професорския" метод, който съединява понятията, без те да бъдат относими към обективната действителност и определената обществено-икономическа система. Този идеалистически спекулативен метод той точно характеризира с известното изречение от „Фауст" на Гьоте: „С думи диспути се водят, от думи системи се правят"[1]. В. И. Ленин също призовава да се изследва обществото като съзнателен организъм, като цялостна „система на производствени отношения, като известна обществена формация"[2].

Приложението на системния подход в обществото намери израз в учението на К. Маркс и Ф. Енгелс за обществено-икономическата формация, която представлява най-общата универсална форма на социална цялостност и системност, основна форма на битието на социалната материя. Това е съвкупност от органично взаимосвързани обществени (икономически, социално-политически, духовни, семейно-битови) и други социални феномени, в основата на които лежи исторически определеният начин на производство на материални блага. Обществено-икономическата формация е динамично развиваща се система. При това източниците за развитието не са внесени в нея отвън, а са ѝ вътрешно присъщи.

Понятието за обществено-икономическата формация позволи да се подреди сложният поток от исторически явления, да се отдели от тях най-същественото, общото, повтарящото, т. е. да се разкрият закономерностите в развитието на обществото.

ВЪТРЕШЕН СТРОЕЖ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СИСТЕМИТЕ И ТЯХНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

Системният подход, обусловен от изискванията на марксическата диалектика, на свой ред е също системен, доколкото включва в себе си ред аспекти, единството и взаимовръзките между които създава

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс. Съч., т. 19, стр. 390.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 1, стр 189.

Digitized by Google

дълбока и всестранна представа за него. За да се опознава всестранно системата, е нужно да се изучава преди всичко нейният вътрешен строеж, т. е. да се установи от какви компоненти тя е съставена, какви са нейните структури и функции, а също, силите и факторите, които осигуряват нейната цялостност, относителна самостоятелност.

Вътрешните свойства на системата се характеризират със системно-компонентен, системно-структурен, системно-функционален и системно-интегративен аспект.

А. Системно-компонентен аспект. Всяка система притежава определен брой компоненти. Системно-компонентният аспект на системния подход търси отговор на въпроса: от какво, от какви компоненти е образувано цялото. Това е изследване на субстанцията на системата. Компонентите на системата във философски аспект — това са тези структурни единици, взаимодействието между които предизвиква, осигурява присъщите на системата качествени особености.

В системите от социален порядък ние установяваме компоненти от вещен, процесуален, духовен и човешки вид.

Вещите като компоненти на социалната система са тела, предмети, въвлечени в орбитата на обществения живот. Това са главно предмети от така наречената втора природа — оръдия и средства на труда, средства за потребление, които човекът е създал от естествената природа,

Във втората група компоненти на обществената система влизат икономическите, социално-политическите, духовно-практическите процеси и в частност процесите на обучение, възпитание и т. н. Всеки обществен процес е свързан с дейността на хората, на социалните групи, на класите. Всички социални процеси в крайна сметка се проявяват чрез хората, макар да протичат и те под действието на обективните закони.

Третата група компоненти имат духовна природа. Това са обществените идеи, които съществуват не сами за себе си, а чрез хората, в тяхното съзнание. Идеите се създават, усвояват и разпространяват от хората, които се ръководят от тях в отношението си към вещите и един спрямо друг в обществените процеси. Зад идеите винаги стоят определени човешки интереси и потребности. Те съответствуват на изискванията на тази обществена система (общество, класа и т. н.), към която хората принадлежат.

Очевидно основен компонент на всяка социална система е човекът като социално същество. Човекът е последният, в известен смисъл елементарен носител на социалното системно качество. В същото време като компонент на всяка социална система, като въплъщение на нейната същност той е само част от социалната система. Той не е някакъв абсолютен социален атом, вечен и неделим, обкръжен с пустота. Само когато е включен в определена обществена система, човекът придобива своя социална същност.

Трябва да се отбележи, че в обществото не винаги е възможно да се постави граница между вещественитe, процесуалните, духовните и човешките компоненти, доколкото всеки компонент на обществената система винаги е и отношение. Обаче за опознаването и управлението на обществото като система, както и за всяка подсистема в неговите рамки, от значение е да се разкрие техният състав, „наборът" от компоненти, да се изясни тяхната субстанционална природа, тъй като всички други характеристики на системата в значителна степен зависят от нейния състав.

Б. Системно-структурен аспект. Огромно значение за определяне качествената специфика на системата, нейните особености и свойства има структурата — вътрешната форма на системата, която представлява начин на взаимовръзка и взаимодействие на образуващите я компоненти

Понятието структура на системата е най-близко до понятието фор-

Digitized by Google

ма, но не е тъждествена с него. То обхваща само един аспект от понятието форма — вътрешната организация на съдържанието. Освен този аспект формата, както е известно, е и проява, израз на съдържанието.

Спецификата на структурата зависи преди всичко от природата на компонентите на системата. Заедно с това, като произтича от природата на частите, структурата играе огромна роля в системата: свързва компонентите, преобразува ги, придава им известна общност, цялостност; тя обуславя възникването на нови качества, неприсъщи на нито един от тях. Особено голямо значение за запазването на системата има относителната самостоятелност и устойчивост на структурата. Структурата не се изменя веднага, пряко и автоматически след промяната на компонентите на системата, а в определени граници остава постоянна, запазвайки по този начин самата система като цяло. Без устойчиви връзки взаимодействието между компонентите, т. е. без структура системата ще престане да съществува като дадено конкретно цяло. Като най-устойчива характеристика на системата структурата „се противопоставя" на постоянните изменения на компонентите, ограничава тези изменения в рамките на определеното качество. Съществуването на структурата е условие за натрупване на количествени изменения вътре в системата, които са необходима предпоставка за по-нататъшното й развитие и преобразуване.

Приложена към обществото, структурата е вътрешна организация на обществото или на неговите отделни звена. Структурата на обществото — това е съвкупността от обществени отношения. Структурата обхваща обществото като цяло и всяка конкретна подсистема в неговите рамки. При това всяка конкретна социална система в рамките на „глобалното" цяло — на обществото — притежава своя специфична структура, организация, която е конкретизация на по-общата структура, господствуваща в обществото.

Структурата на всяка обществена система определя отношенията между хората и на първо място производствените отношения. Хората обаче действуват в различните сфери на обществения живот — икономическа, социално-политическа, духовна, семейно-битова. Оттук произтича и наличието на специфични структури за конкретните сфери от цялото общество — икономическа структура, социално-политическа структура, структура на духовния живот, структура на бита и семейния живот. Всяка от тях притежава свои особености, които носят отпечатъка от качествената природа на обществото и се определят преди всичко от господствуващите в нея форми на собственост. Отношенията на сътрудничество и взаимопомощ между свободни труженици е най-обща черта на структурата на социалистическото общество.

Структурата на обществената система не се проявява само като отношения между хората. Отношенията между различните сфери на обществения живот — икономически и социално-политически, икономически и духовни, отношенията и между останалите обществени сфери са също елементи на структурата.

Като говорим за многообразието в структурата на обществената система, проявяваща се в различните връзки и отношения, нито за минута не бива да забравяме, че каквито и компоненти да са свързани в общото цяло, в какъвто и вид да се изрази тази структура, тя непременно в крайна сметка се проявява в дейността на хората. Всяка структура, всяко отношение в обществото, се образуват от действията на хората. Те не винаги осъзнават тези отношения, не винаги ги осмисляг, но зад тях винаги стоят хора. Не случайно В. И. Ленин писа, че „социологът материалист, който прави предмет на своето изучаване определени обществени отношения на хората, с това вече изучава и ре-

Digitized by Google

алните личности, от действията на които се формират тези отношения"[1].

Да се абсолютизира структурата, да се разглежда тя като нещо абстрактно и самостоятелно е недопустимо. Да се абсолютизира структурата, да се откъсва тя от компонентите, от субстрата, от взаимовръзките с онова, с което се свързва, да ѝ се придава общометодологическо мирогледно значение — това означава да се застава върху гносеологическата основа на структурализма. Още веднъж подчертаваме, че няма взаимовръзки без обективни връзки, че структурата е свързана с компонентите и се поражда от тях.

В. Системно-функционален аспект. Всяка система от социален тип е активна, действена, което се проявява във функциите на системата.

Функционална зависимост съществува между отделните компоненти на дадената система; между компонентите и системата като цяло; между системата като цяло и друга, по-широка система, компонент на която е тя самата. При това едни компоненти функционират едновременно, един до друг, други — последователно, един след друг. С други думи функциите на компонентите са съгласувани по време и пространство.

Функциите на компонентите по отношение на системата носят целесъобразен характер. Ако това не е така, компонентът отпада от системата, става за нея чуждо тяло. Важно е да се подчертае, че функциите са „привързани" към компонентите и се осъществяват в рамките на присъщата на системата структура, на нейната вътрешна организация. Затова изменението в природата на компонентите, в характера на тяхното взаимодействие (т. е. в структурата) по необходимост предизвикват съответни изменения във функциите както на самите компоненти, така и на системата като цяло.

Различаваме координация и субординация на функциите. Координацията е съгласуване на функциите на компонентите от системата по хоризонтална линия. Например координират своята дейност членовете на бригадата, бригадите в цеха, цеховете в предприятието. Субординацията представлява съгласуване на функциите по вертикално направление, подчиненост на функциите на едни компоненти на други и на всички без изключение компоненти на системата като цяло.

Субординацията на функциите показва, първо, особеното специфично място и неедначвото значение на всеки от компонентите при осъществяване функциите на системата; второ, всяка система като интегрира функциите на своите компоненти, същевременно изпълнява определена функционална роля в друга, по-обемна и сложна система, чийто компонент е тя.

От гледна точка на функционалната субординация на компонентите на цялостната система К. Маркс разглежда например процеса на труда. Компоненти на труда са: самият труд като разход на работна сила; предметът на труда, т. е. обектът, върху който е насочен човешкият труд, и на трето място — средствата на труда, преди всичко оръдията, с помощта на които човек въздействува върху предмета на труда. Средствата на труда и техните функции са най-важни в процеса на труда; именно от тях зависят функционалните особености на всички други елементи, дори на икономическата епоха като цяло. „Икономическите епохи — писа К. Маркс — се различават помежду си не по това какво произвеждат, а по това как произвеждат, с какви средства на труда. Средствата на труда са не само мярка за развитието на човешката работна сила, но и показател за онези обществени отношения, при които се работи.[2]"

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 1, стр. 428.
[2] К. Маркс, Капиталът, т. 1, стр. 148.

Digitized by Google

Безусловно изискване на системния подход на К. Маркс към явленията от социалния живот е задълбоченият анализ на функционалните връзки да се извършва с цел да се извлекат от него причинно-следствените зависимости.

Естествено е в толкова сложните преплетени причинни връзки да намерят място както необходимите, така и случайните причини. При изучаването на социалните системи винаги установяваме, че някакво определено отношение на нейните компоненти остава постоянно в границата на широкото изменение, на което са подложени нейните компоненти. Това постоянство представлява вътрешно присъщата на системата необходимост. Заедно с това тези необходими причинни връзки се преплитат със случайните въздействия и се проявяват чрез тези случайности. Оттук настъпва едно или друго следствие, резултат на кръстосването, на сблъсъка на необходимите и случайните взаимодействия, което често придобива вероятностен характер. Методите на статистиката и теорията на вероятностите позволяват да се отчита ролята и значението на случайните причини в социалната система.

От казаното дотук следва, че системите от социален порядък са своеобразно кълбо от функционални и причинни отношения. Задачата на социологията в това отношение е не да се ограничава с анализ на структурата или функциите на системите, а, използвайки научните методи, да разплете присъщото за социалната система кълбо от причинни зависимости и закономерности на функционирането и развитието и.

Г. Системно-интегративен аспект. Един от кардиналните въпроси на системния подход е за факторите на системността, за тези механизми, които запазват качествената специфика на системата, нейното функциониране и развитие.

Социалните системи се отнасят към класата на самоуправляемите, т. е. към тези, на които са присъщи механизми и фактори за управление. Последните осигуряват цялостност на системата, нейното функциониране, усъвършенстване и развитие.

Управлението е неотменно, вътрешноприсъщо свойство на обществото във всяка степен на неговото развитие. Това свойство има всеобщ характер и произтича от неговата системна природа, от обществения колективен труд на хората, от необходимостта те да общуват в процеса на труда и живота, да обменят продуктите на своята материална и духовна дейност.

Трудът е бил и винаги ще бъде обществен труд. Но обединяването на усилията на труда е немислимо без организиране, ред, разпределение на труда, определяне мястото на човека в колектива, неговите функции.

Управлението е присъщо не само на производството, но и на другите сфери от социалния живот на хората. Известно е, че човек е социално явление. Той винаги принадлежи към определена обществена система (формация, класа, социална група), която предявява към него известни изисквания, поставя в определени рамки неговите дела и постъпки. Духовният живот на обществото е немислим без организация, въздействие и контрол от страна на обществото, немислим е вън от регулиращото въздействие на различни социално-икономически, политически, културно-идеологически фактори.

От създаването на обществото до днес в него са установени и действуват два типа механизми с управляващо въздействие върху социалната система — стихиен и съзнателен. В случая стихийният механизъм с управляващо въздействие върху системата е осреднеият резултат от сблъсъка, преплитането и кръстосването на различни, нерядко противоречащи една на друга сили, на масата от случайни, единични действия. Това въздействие си пробива път като обща тенденция в слепата игра на случайността. То е автоматично по своята природа и не

Digitized by Google

изисква вмешателството на хората. Такъв механизъм е например пазарът — главният регулатор на капиталистическата икономика. Именно пазарната стихия, случайната игра на многобройните операции на купуването и продаването в капиталистическия пазар, зад който стои тенденцията на закона за стойността, управляват производството, регулират общественото разделение на труда, установяват в стопанството определени пропорции, които в зависимост от играта на случайностите се разрушават и отново се утвърждават.

Наред със стихийните непрограмирани фактори в обществото, на всяка степен от неговото развитие действуват и съзнателни фактори на управление, свързани с целенасочената дейност на хората. Тук постепенно се формират специфичните обществени институти — субекти на управление, т. е. системи от органи и организации, които осъществяват съзнателното въздействие върху системата с цел да се постигнат определени резултати.

Съзнателното управление, т. е. установеният от хората ред, регулирането на производството и на целия обществен живот като необходима съставка на всяко общество, е важна проява на човешката активност, форма за укрепване на едно или друго общество за неговото запазване и усъвършенствуване.

Както се вижда, съзнателното управление е призвано да противостои на стихийните, автоматично действуващи фактори. При това става дума за относителна еманципация, тъй като обществото не е в състояние да се освободи абсолютно от управляващата сила на случая, независимо в каква степен на развитие се намира то.

При това положение социалното управление на обществото има конкретно исторически характер. Границите на управлението, неговото съдържание, цели и принципи зависят от същността на обществото, от господствуващите в него икономически отношения, от характера на социално-политическия строй.

Социалните фактори на управление в процеса на обществения прогрес са претърпели дълбоки изменения — от управление чрез емпирически, произтичащи от непосредствения опит, традиции и обичаи в първобитното общество, предавани от поколение на поколение, до теоретично осмисляне на обществените процеси и съзнателното им направляване върху научна основа при социализма.

СИСТЕМНО-КОМУНИКАТИВЕН АСПЕКТ

Всяка социална система съществува не сама за себе си, не изолирано, а в определена взаимовръзка с другите системи от социален и природен характер. Тези външни по отношение на дадена система образования, с които тя е свързана с комуникации, образуват нейната среда.

Обектите, които образуват средства на социалната система, имат различни значения за нейното функциониране. Необходими са тези условия на средата, без които системата не може да функционира и да се развива.

Въпросът за границата между системата и средата не е така лек, както може да изглежда на пръв поглед, тъй като далеч не всички социални системи имат ясно определени пространствени и временни граници. Кой е критерият, позволяващ да се отграничат системата и средата?

По наше мнение този критерий се изразява в участието или неучастието на един или друг компонент в изграждане свойствата на системата, в характера и степента на това участие. Към системата се отнасят само тези обекти, явления, процеси, които вземат пряко, непосредствено участие във формирането свойствата на системата. Взаимодействието между тях създава системата с нейните качествени характе-

Digitized by Google

ристики. Тези обекти, които са външни по отношение на системата и участвуват във формирането на нейните интегративни качества опосредствено, чрез отделни компоненти на системата и системата като цяло, се отнасят към средата.

Средата е важен фактор за диференциация и интеграция на социалните системи. Системата черпи от средата материал за попълване и обогатяване на компонентите си, за усъвършенствуване на своята структура. От друга страна интегрирайки елементи от средата, системата ги преобразува според собствената си природа. Външната среда, като влияе върху системата, същевременно я принуждава да се преустройва, да неутрализира или да асимилира нейните външни въздействия.

СИСТЕМНИЯТ ПОДХОД И ПРАКТИКАТА

Системният подход както никой друг дава възможност органически да се съединят анализът и синтезът, квалификацията и квантификацията в изследването на социалните процеси.

Особено голямо е значението на системния подход за познанието и управлението на развитото социалистическо общество, което е способно да решава сложни комплексни проблеми, изискващи тясна координация и взаимодействие между различните сфери, страни и отрасли на икономиката и обществения живот.

Особено нужен е сега програмно-целевият подход в планирането и управлението на социалистическото общество, същността на който се състои в това, че решенията на конкретните, частичните, отрасловите проблеми са подчинени на общите цели, които стоят пред обществото на един или друг етап от неговото социалистическо развитие.

Системният подход, осмислен от гледна точка на марксическата диалектика, е могъщо оръжие за познание и практическо ръководство на социалистическото общество.

Мисли за работата на апарата

ПЕТКО РУСЕВ

Едва ли ще успеем да кажем всичко, а е възможно да има и дискусионни моменти. Толкова по-добре!

ЕДИН ПРЕДВАРИТЕЛЕН ВЪПРОС

Той има принципиално значение и ако не се разбере неговата същина, могат да се допуснат грешки.

На Десетия конгрес беше направена следната констатация: „В дейността на партийните органи все повече се утвърждава научният подход като най-характерна черта на техния стил и методи на ръководство. Те използват по-богата информация, постиженията на обществените и другите науки, опират се по-широко на партийния актив, на комунистите, на научни работници и специалисти, организират социоло-

Digitized by Google

.ески и други изследвания по актуални въпроси на партийната ра-
ота."[1]

През последните години след конгреса, след Декемврийския пленум, след речите на др. Тодор Живков пред съвещанието в Перник и пред орденоносците в зала „Универсиада" с още по-голям замах, задълбоченост и по-системно се направиха много и интересни неща за повишаване научното равнище на партийната работа. Проведените миналата и тая година семинари и теоретични конференции на тая тема дадоха обилна информация за правдивостта на конгресните решения, за сериозните изменения в живота на цялата партия. Отличителното в целия този процес е все по-умелото използване на **системния анализ и комплексния подход** за изясняване на явленията вътре в Партията и в областта на партийното ръководство на целокупния живот. На базата на марксизма-ленинизма като обща методология вече се правят сериозни и успешни стъпки да се прилагат **комплексно** методите на отделните науки за решаването на един или друг въпрос. Самият този факт е крупно завоевание на нашата Партия, на нейното саморазвитие като ръководно ядро на политическия живот. Дадена цел, добре формулирана в прогнози, в решения и пр., се осъществява и чрез **единодействието на теорията и методите на отделни науки** — партийното строителство, социалното управление, социологията, психологията, педагогиката, икономическите науки и пр. На партийно-организационното поле се създава своеобразно кооперирание, интегриране на тия науки при доминиращата роля на партийното строителство. Именно партийното строителство, нека така се изразим, преработва, интегрира научните методи, специфично ги „приспособява", за да може още по-богато и по-пълно да се разкриват и развиват съдържанието и формите на ленинските идеологически, тактически и организационни принципи за изграждането и дейността на Партията като ръководна сила. Без осмислянето на тая абсолютна истина не може и да се споменава за научност в партийната работа. Отклоняването от нея води в блатото на опортюнизма — тъй чужд на нашата партия като верен отряд на международното комунистическо и работническо движение.

Десетият конгрес даде верен отговор за същността на процесите вътре в Партията и в цялото общество, на борбата за издигане научността в партийната работа. Партията подчертава необходимостта при всички случаи да се прилага класово-партийният подход към явленията. Само на тая основа и в тия рамки могат и трябва да намерят място различните теории и методи на отделните науки. Тяхното комплексно прилагане има само един смисъл — **издигане ръководната роля на Партията, на партийните комитети и организации като органи на политическо ръководство.** Тази постановка е ръководно начало и за по-нататъшното подобряване организацията на партийния апарат.

ПОВЕЛИТЕ НА ДЕНЯ

Всеки размисъл върху състоянието и дейността на апарата никога не бива да забравя указанието на Десетия конгрес — **да се усъвършенстват подходът, стилът и методите, да се повишава ефективността, да се проявява политически подход, деловитост и оперативност.** Следователно всички мерки, които ще се вземат, трябва да засилват ефективността, да развиват по-нататък политическото ръководство.

И още нещо — щом стане дума за организацията на апарата, мнозина имат навика да свеждат това едва ли не само до структурата на комитетите. Тя наистина има важно значение, не бива да се подценява,

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес, стр. 137.

Digitized by Google

но в духа на конгресните решения усилията би трябвало да се насочват все повече и повече към стила, към методите, против „психологическите бариери". Усъвършенстването на апарата, без да се отричат измененията в неговата структура, започва и свършва с идеите, с виждането на проблема, с културата, с преустройството на мисленето и подхода. Не е ли налице този елемент, всяка структура, макар и най-прогресивна, няма да даде плодове. Не се ли преустройстват комитетите, дейците не овладяват ли новите знания, не са ли дръзновители и строители на новото, не воюват ли против старото, против догматичното, все едно нищо не е станало. **Непрестанно подобряване работата на апарата е противоречив и конфликтен процес, който се ражда в борбата между правилното и неправилното, между новото и остаряващото, между изискванията на живота и темповете на промените в ръководството.** Той се ражда в непрестанните грижи за тържеството на априлската линия.

ПРИРОДАТА НА ЯВЛЕНИЯТА

Всеки обект по своята природа е сложен и обективно изисква системен анализ и комплексен подход. Да се изследва от всички страни, **да се разкрият съществените връзки и взаимозависимости!**

В своята реч пред избирателите на 11. VII. 1971 г. Л. Брежнев изрично отбеляза, че коренните задачи на нашето общество са комплексни, системни по своята същност и затова изискват и съответен подход. В помощ за решаването на тая задача идват, както вече споменахме, методите на науките, които ни дават необходимата информация за събитието като цяло или за отделни негови страни. **Важното е да се гледа на явлението и процеса като на система, да не се допуска едностранчивост, еднопосочност в мисленето и действието; да се разбере, че всяко подценяване на комплексното виждане само ще ни навреди.**

Да вземем понятието стил. Ако то не съществува като единна и динамична система, в която идеологическите и организационните форми, средства взаимно се проникват, размахът и деловитостта са неразделни, съдържанието е в диалектическа връзка с формата, едва ли ще се разчита на научност в партийната дейност. Ако откъснем или противопоставим един от тези елементи на другия, понятието стил като научна категория се разпада. Съществуват отделни негови страни или черти, но като цялостна система той не се развива. Всъщност пред явления от този род се изправяме, там където дисциплината не се разглежда в единство с демокрацията, където колективността противоуставно се разделя от личната отговорност, където на идеологическата работа се придава само просветителски характер, а организационната затъва в практицизъм и пр.

Още по-ясно се показва силата на системния анализ и на комплексната оценка при изясняване авангардната роля на комунистите. Тук е наложителен всестранен поглед — да се види комунистът и като пример в производството, и като политически вожд, и като възпитател, и като родител, и като другар и пр. Всички тия елементи са в единство, взаимно са свързани, което не отрича, разбира се, противоречията, конфликтите в саморазвитието на комуниста. Необходимо е цялостно да се подхожда към неговата авангардна роля, на тая основа да се оценява дава ли той своя принос или не, стои ли начело на масите и т. н.

Разбира се, в тоя динамичен процес една страна от системата в даден момент и условия може да има по-първенствуващо значение, да иска по-големи грижи, да бъде по-актуална. Например сега естетическото възпитание. Но това не отрича комплексния подход, а само показва, че премахваме изоставането на даден участък, за да се получи цялостно напредване по всички направления. Лошото е, когато зара-

Digitized by Google

ди един проблем зарежем всички останали — тогава идва на бял свят кампанийността, едностранчивостта, които еднакво вредят и борбата против тях е задължителна.

В тази област се срещат трудности и от друг род. Прегледът на някои доклади за пленуми на окръжни комитети открива такава слабост: не се прилагат последователно системният анализ и комплексният подход и затова не може да се разбере, да се почувствува, че примерно полученият стопански резултат е и дело на идеологическата и организационната работа. Вместо вникване в същността на фактите, така излишно се изпада в плен на хронологично подреждане на събитията, на данните, а **кой и как** е допринесъл за тяхното появяване и съществуване, остава в сянка, не се вижда. Ето откъде според нас трябва да започнат и се развиват по-нататък измененията в дейността на партийния апарат. Щом пишеш доклад, направи анализ за мястото и отговорността на всеки фактор при изпълнение на решенията!

ПРОБЛЕМИ НА ТЕХНОЛОГИЯТА

Добре! Системният анализ и комплексният подход са необходимост. Но достатъчно ли е да кажем само това и ако го сторим, няма ли да изпаднем в типично просветителство, в чиста декларативност? И с тази слабост се срещаме — общите постановки сравнително добре се знаят, но когато се стигне до технологията на тяхното приложение, „теоретиците“ са в най-привилегировано положение — те се извисяват в самоутешението, „че това не е тяхна работа“ и чакат възхвала. И понякога я получават за жалост!? А цялата теоретическа вещина трябва **да се излее и в умението** да се намери организационният израз, технологията на приложението на правилната мисъл или идея. **Вярната постановка и нейната организация, превръщането ѝ в практика на масите също са в единство, също изискват комплексен подход.** За нас е извънредно необходимо да откриваме и осъществяваме и механизмите в борбата за реализация на формулираната цел.

Напоследък у нас намират приложение комплексните планове за работата на апарата. Те са сполучлив организационен израз на комплексния подход и имат две големи преимущества: а) съсредоточават силите върху няколко основни задачи, които са способни да решат успеха на делото; б) осигуряват добра съгласуваност, синхронизация между отделите или секторите при организацията и изпълнението на дадени решения. При това положение имаме единство между разни видове дейности, които преследват една цел.

Нашата мисъл обаче е друга — как да разбираме тая **съгласуваност**, тая синхронизация, за да се доближаваме все по-реално до научното изясняване и разрешаване на проблемите, за да достигнем истина до оня връх, когато комплексните планове да бъдат по същество своеобразен сценарий за работа.

Споделяме становището, че към изработване на комплексни планове сценарии би следвало да се пристъпва, когато обсъждаме и организираме изпълнението на важни, основни проблеми. Комитетите да определят кои са те. В останалите случаи е правилно да се използват възможностите на оперативното планиране и на решението.

Комплексният план-сценарий е форма за усъвършенствуване организацията на труда в комитета. Той има свои научно обосновани съставни части, които не могат произволно да се измислят или заменят. Ще се спрем на някои от тях, без да се стремим да изчерпим всичко!

Най-напред това е точно **съгласувана дейност на** органи и дейци (отдели, сектори и пр.). Политиката се прави от хора. Тук на самотек нищо не става или по-точно не бива да става. Тогава всяка научна ор-

Digitized by Google

ганизация на апарата е взаимодействие и единодействие между органи и лица. И съвършено правилно е един план сценарий да съдържа кой какви задължения има. Такъв е един от задължителните моменти в работата на апарата — **щом има цел, всеки отдел да знае какво и в какъв срок ще извърши за нейното достигане**. Реалното определяне на сроковете и отговорниците помага да няма натрупвания от „актьори" на „сцената", да се осигурява приемственост, постепенност и настъпателност.

Колкото и да са известни тези разсъждения, все пак те не дават отговор на един от тревожните моменти в живота на апарата. Ще има срокове и хора, които ще отговарят за задачата, но то още не е всичко. Сърцевината е другаде.

Всеки комитет има своя структура — отдели, сектори и пр. Те имат относителна самостойност, обективно определени функции в общия живот на комитета, които се развиват и обогатяват. Той действува чрез тях, а те всеки по своя друм са част от общата система — комитета. Например отдел „Организационен" не е отдел „Пропаганда и агитация", независимо че един без друг те нямат място под небето. Същото е и с икономическите отдели и пр. **И така в системата всяка отделна част има свое специфично поле, методи, средства, принос.** Общото се проявява чрез отделното, частното. Единното се изявява в многообразието. Главен момент тука е при изпълнението на всяка задача, цел или подцел **да се осигури такъв комплексен план сценарий, щото нито един от отделите да не загубва и прашинка от своите функции и същевременно всички съгласувано да вървят в един строй. Чрез плана сценарий да кооперираме, да синхронизираме специфичните полета, методи, средства, приноси за постигането на целта.** Всеки да знае кога да излезе на сцената, в какъв диалог ще се включи, каква реплика ще направи. Разграничаването и съгласуването на специфичните функции на отделите, секторите пронизва пиесата от първото до последното действие. Комплексният план сценарий да бъде комплексен именно в този смисъл — **не защото само различни личности или органи се срещат на политическото поле, е главно, защото чрез тях се реализират съгласувано присъщите им методи, форми и пр.** Не се ли разбере същината на проблема в тая светлина, за сценарий е трудно да се говори. Ценното в тази постановка е, че се определя не само кой и докога, но и **как** ще даде своя дял в общото дело. Ето това **как** придобива голямо значение и от него зависи в основни линии ефективността на работата.

Можем да дадем различни примери. Но не е необходимо. Искаме само да споделим размислите си около едно решение на партиен комитет за работата в строителството. Кое е характерното? Всичко е възложено на икономическите отдели и на съвета. Като че ли в строителството няма организационна и идеологическа дейност, като че ли съответните отдели нямат никакво отношение към тоя основен отрасъл на народното стопанство? Причините за това явление са субективни и те говорят колко далеч са някои хора от духа на решенията на Декемврийския пленум.

В заключение: **за съгласуваност, която следва да изпълва плана сценарий, може да се говори само там, където с помощта на нея създаваме комплекс от приложението на специфичните методи и средства на отделите, на секторите за постигане на определена цел.**

Съгласуваността и едновременността не бива да се поставят винаги и във всичко една до друга (въпреки че могат да бъдат и заедно), т. е. щом имаме съгласуваност, тя непременно трябва да е едновременна. Щом имаме една задача, то винаги и във всичко отделите трябва да вървят заедно. Първо — това е нереално. Второ — всеки отдел има и свои тревоги, които са само в неговата компетентност и ако той ги забрави, отделната част от системата ще пречи, ще спъва нейното раз-

Digitized by Google

витие. Ето защо е възможно да имаме и положения, когато съгласуваността се проявява в различни откъси от времето. Например отдел „Пропаганда и агитация“ да организира най-напред изясняването на един въпрос и после останалите отдели, след като е разчистен теренът вече да почнат да упражняват своите функции. Съгласуваността да се разглежда и утвърждава преди всичко като израз на комплекс от специфичните полета, методи, форми на работа на подразделенията в апарата. **Планът сценарий да определи как, кога и от кого ще се реализират те.** Това е неговото голямо призвание, което ще осигури ритмичност в организаторската дейност.

НЯКОЛКО ОСНОВНИ МОМЕНТА

Комплексността като сърцевина на плана сценарий следва да пронизва целия процес, всички цикли на ръководната дейност — **от определянето на целта, от проучването до проверката на изпълнението и оценката на родилия се резултат.** Навлизаме също в трудна област, където е нужна пълна приемственост с изминалото, обобщаване на практиката и същевременно по-голямо дръзновение и истинско новаторство. По същество всичко, което ще кажем, отново се отнася до съдържанието, ефикасното изработване и осъществяване на комплексния план сценарий — с ясно определени цели, с добре направлявана, организирана и осъществявана проверка на изпълнението. На всеки етап в тоя процес системният и комплексният метод трябва да изпълват съдържанието и формите на партийната работа.

Тука има четири много важни „спирки“ към крайната победа.

* * *

Да се определи целта! Особено, когато се изработват комплексните планове, когато се предлагат проекти за решение в комитета, и то така, че внесеният проект със своите основни съставни части да даде **първообраза** на очаквания резултат. На заседанието, благодарение на преработената информация, на абстрактното мислене да видим във въображението си как в действителност след изтичане на срока ще изглежда онова, което проектираме сега. А колко ни е нужно това заседателско въображение? Не бива да се допуска едно да мислим, а друго да се получава в живота. Не бива! Опасно е, вредно е! **Първообразът на бъдещия резултат придобива формираща функция на последващата ни дейност, обрисува нейните основни насоки.** Ако уважаваме споменатото въображение, имаме възможност да видим нещата реално и ако чувствуваме политическата отговорност, да вземем мерки всичко да стане така, както научно сме го предвидили. Ето как пак опираме до комплексното проучване на проблемите, до установяване и определяне главните магистрали на единната дейност на всички социални фактори за достигане на целите. Пропуснем ли този миг, целият механизъм на плана сценарий се нарушава. Стъпваме на нездрава почва, а от нея до хлъзгането разстоянието е малко.

Именно в тая връзка следва да отбележим, че последователното и правилно използване методите на науките води и до обогатяването на ленинските принципи. Например ако заседанието е форма за изява на колективността, то тя, за да бъде на съвременно равнище, иска комплексно виждане и третиране на въпросите. Всеки, който отива на заседание, е длъжен да има тоя мисловен свят, защото иначе предложеният проект няма да бъде обсъден всестранно, цялостно, като система.

Digitized by Google

* * *

Но ако научното проектиране в политическия живот желае да изиграе преобразователната си роля, **трябва да обхване във възможната най-голяма приблизителност и условията, обстановката, в които очакваният резултат ще се чувствува най-добре, ще може да покаже всичките си преимущества.** Не само да мислим какво ще отчетем, след като му е дошло времето, но ще гарантираме ли и условията за неговото развитие и утвърждаване? **Комплексното моделиране на бъдещата дейност позволява да се обхване явлението като цяло, с неговата противоречива природа; да се открояват положителните и отрицателните тенденции и фактори; още в решението, в програмата за неговото изпълнение да се предвидят средствата, които ще разчистват пътищата на положителното и ще обуздават, ще предотвратяват настъпването на отрицателните последици, влошаващи условията, необходими за реализацията на мечтания резултат.** Следва да разполагаме с богата информация за характера на процеса, за евентуалните изненади или отклонения от избрания път и отрано да сме подготвени за реагиране с необходимите сили и средства, нито един възможен отрицателен фактор да не ни заварва неподготвени. По този път и по този начин както в решението, с което набелязваме целта, така и в комплекса от мероприятия за нейното осъществяване намира място **превантивността** като основен момент в научната организация на апарата. Според нас тоя въпрос се подценява и от теоретици, и от практици както при проучването, при утвърждаването на решенията, така и при изработването на плана сценарий. Нужно е превантивността да пронизва комплексните мероприятия, ако наистина се стремим да създадем по-съвършена проверка на изпълнението, която да ни спаси от „инфлацията на решенията" — сполучлив израз на др. Тодор Живков, който ни дава и едно от отправните положения за подобряване организацията на труда в партийния апарат.

* * *

Казахме вече, че осъществяването на едно решение, което съдържа целта, е сложен и противоречив процес. Той може да изпълни своето предназначение, **когато успеем да определим и ония критически възли, в които трябва да проверим и осмислим извървяното, постигнатото, да направим анализ всеки отдел дал ли е своя принос, без да отричаме повседневния контрол.** Организацията на изпълнението не бива да се разглежда очистена от навременната, превантивната намеса. Задачата е тука изцяло да разчистим пътя за комплексния подход. **Във критичните звена** на веригата сме задължени да оценим не само степента на реализацията на целта, но което е много важно — **всяко звено дало ли е навреме, така както е предвидено в проекта, както го иска животът, своя принос, за да се получи съгласуваност, единодействие и целенасоченост.** Полезно ще бъде този елемент да намери своето място в плана сценарий, и то така, че да проверява оня, който е компетентен, а не да си играем на прехвърляне на топки. Следователно и в проверката следва да има порядък, така щото да не се получава изместване и изземване на функции, а всеки да поеме на плещите си своя дял от общата работа. Технологията по осъществяването на дадена цел ще бъде на висота, ако комплексността намери място и на тоя етап. Само тогава ще се изясни дали идеологическата, организационната и административната дейност стъпват ритмично, в единен строй, само тогава ще може своевременно да се вземат мерки да се ликвидира изоставането на някои участъци, за да се осигури настъплението по целия фронт.

Digitized by Google

* * *

Резултатът е налице. Какво, само да го фиксираме ли, да го отчетем ли? Ще бъде достатъчно наивно, ако постъпим така. Идва отново времето на **комплексната оценка,** само че на друг стадий — **изграденото с толкова пот и усилия отговаря ли на набелязаната цел във всичките й аспекти?** Това преди всичко трябва да ни даде проверката — да завърши с извод, който да отговаря на тоя въпрос. Иначе няма да сме изпълнили дълга си както трябва. Поддържаме становището, че тая комплексна оценка — цел и резултат, следва да бъде финал на плана сценарий. Не става дума просто да се прави механическо сравнение, а задълбочен анализ, душата на творчеството в партийния живот.

Между формулирането на целта и родилия се резултат съществува разстояние. Как се запълва то? Успяват ли партийните комитети да намерят най-подходящите форми, преустройват ли се бързо, за да отговорят на потребностите на живота? Ето кое трябва да съдържа комплексната оценка. Плод на какво е резултатът, приложени ли са за него най-ефикасните форми и средства, какво е неговото политическо въздействие? Всичко, което сме правили, отговаря ли на изискванията на ленинските принципи и норми на партиен живот? Това е главното. По тоя път яснотата в целите и организацията на тяхното изпълнение се слива с динамизма в практиката, където необходимостта богато се проявява в случайности, където конкретното мислене и дейност най-добре отговаря на конкретните условия.

Партийните комитети са органи на политическо ръководство. Технологията на тяхната организация има политическо съдържание и характер. **Всяка стъпка, всяка форма, която се прилага, всеки резултат, който се отчита, в края на краищата трябва да е довел до издигане съзнателността, активността и сплотеността на масите около партийната линия** — критерия на ефективността на партийната работа. Оценъчната дейност, стоейки здраво на класово-партийни позиции, е длъжна да даде отговор на тоя въпрос. В противен случай се излиза извън рамките на учението за Партията, на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Комплексната оценка, станала сърцевина на проверката, се превръща в източник на научна информация и начало на нови дейности на по-високо стъпало. Защото въз основа на тая информация и оценка ще могат още по-правилно да се определят новите цели и още по-съвършено да се изгражда системата от мероприятия за тяхното достигане.

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ

Партийните комитети ръководят и творят практиката. Тя е тяхна рожба. Положителният опит е плод на планомерна и организирана дейност, без да отричаме спонтанното му възникване в делата на широките народни маси. Като имаме предвид тая истина още при изработването на решението и на комплексния план, който, както казахме, е своеобразен сценарий, **трябва твърдо да посочваме кой опит и научни изводи ще утвърждаваме, какви специални грижи ще полагаме за тях.** Формиращото начало в това направление заслужава по-голямо внимание

Разгледахме планове на някои комитети. Радостното е, че в тях този въпрос вече намира място. Съвършено правилно те предвиждат и осигуряват идеологически и организационни мерки както за отглеждането на новото, така и за неговото разпространение. За пример можем да посочим градския комитет на Партията в Ботевград, който отгледа свой положителен опит по обучението на кадрите. Комитетът на-

Digitized by Google

прави всестранна оценка на извършеното и обмисля мерките за неговото по-широко приложение. Повече няма да се спираме на тоя опит, защото той подробно е описан в брой 13/1973 г. на списанието.

Апаратът ще изпълни своите задачи, ако действително стане **своеобразна лаборатория**, която филтрира практиката, обобщава и обосновава съществените страни на челния опит и като завършена, потвърдена от живота система организира неговото масово внедряване.

От друга страна тази лаборатория е призвана да обработва и обратната информация — онова, което показва опитът, и на тая основа да настъпват необходимите изменения във формите, в стила на ръководните органи. Този момент следва да заеме много важно място в научната организация на апарата, за да може да се разкриват по-големи простори за творчеството, за усъвършенстване на партийното ръководство. В това отношение кабинетите по партийно-организационни въпроси има да играят още по-голяма роля — научно да осветяват новостите, да бъдат консултанти по тия проблеми, средище на тяхното пропагандиране.

Естествено е положителният опит, неговото формиране и разпространение да бъде една от основните черти на плана сценарий. Иначе няма да има оная желана планомерност и организираност на мероприятията, няма да се повишава ефективността на партийната работа. Това пък налага много добре да се разбира понятието опит в партийно-организационната сфера. Не става дума въобще за опит, **а за явление, което се изгражда и развива на политическата сцена, т. е. то при всички случаи съдържа в себе си дейността на партийни органи и организации, които решават една или друга задача, то е обобщен вид на цяла система от политически мерки.** Това е същественото, което следва да разкрива, обобщава и разпространява апаратът, като помощен орган на комитетите. Затова и в тоя пункт лабораторната дейност на апарата, оценъчната мисъл е задължена да съдържа равносметката — положителният опит тържество ли е на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство. За нас друг положителен опит в областта на партийно-организационната дейност не съществува и ако го има, нашето призвание е да водим борба против него като отрицателно явление. Щом комитетите са органи на политическо ръководство, те са длъжни да осигуряват политическо виждане и подход към събитията, да оценяват мястото на партийната организация като ръководно ядро на колектива, нейната отговорност за съдбата на едно или друго дело. Това е така, защото няма чиста партийна, идеологическа и стопанска дейност. Те са в единство, независимо от тяхната самостоятелност. И което е най-съществено — всичко се организира от партийните комитети и организации, макар че има различия във формите при решаване на отделни задачи. Тази тяхна организаторска работа следва да излезе на предни позиции при осмислянето и обобщаването на положителния опит.

И още нещо. При такова разбиране за **лабораторната** дейност общите изисквания най-лесно могат да се изразят и в специфичния си вид. Защото всички отдели обобщават партиен опит, но той в различните области има свои особености. Тогава отделите и тия особености трябва да долавят, да ги осмислят. Едно е да организираш положителен опит в идеологическата област, друго в стопанската и пр. Тука се допускат също слабости, и то най-вече от икономическите отдели. Те недостатъчно още, поне на практика така се получава, оценяват своята отговорност **да търсят и партийната работа в изпълнението на стопанските задачи.** Затова понякога не можеш да разбереш кой е изготвил доклада — административен или партиен отдел. При всички слу-

Digitized by Google

чаи да се установява **партиен подход** към явленията и процесите — задължителен момент в работата на апарата!

ЧОВЕКЪТ!

Няма да се спираме на безспорната истина, че кадрите трябва да се подбират и разпределят по техните политически и делови качества, да се обучават, контролират и пр. Намерението ни е друго. Бихме го формулирали така: **организацията и дейността на апарата като помощен орган би следвало да бъде построена така, та който работи добре, който твори новото, да има мисловна и психическа нагласа, че ще бъде подкрепен, поощряван.** Да знае, да бъде уверен, че в комитета има хора, които не ще се поддадат на консервативното, на безпринципността, а трезво, правдиво ще оценяват. Ето от тая позиция искаме да видим равнището на партийния апарат. Защото тогава именно дръзновителят, творецът ще работи с пълни сили, ще гради дела в името на Партията, спокоен и неспокоен, уверен и неуверен, радостен и неудовлетворен. А тази нагласа не друг, а апаратът е задължен да създава с поведения, с оценки, с отношения, с подкрепа, с помощ, с отрицание на малката правда и пр. Един въпрос, който трудно се планира и отчита, но има свещени имена — **безкомпромисна принципиалност, партийна култура, широта в погледа, искреност, признания и уважение към честните, скромните щурмоваци на небесата.** Комитетът трябва периодично да оценява върши ли се това или не.

Да, в живота се срещат още случаи — оня, който пръв се хвърля да създава нови неща, се сблъсква с рутината, с консерватизма, със завистта. А техните носители умират от припадъци да откриват „чепати дървета" в характера му, да му приписват „своеобразия" или „несериозност", „индивидуализъм" само защото в творческия път той е напуснал пиедестала на позьорството, скарал се е с умението да мисли за себе си, а работи с жар, със страст, с цялата си непринуденост, с всичките плюсове и минуси на своя характер. Но гради, изменя, движи живота напред, цял се вгражда в основите на априлската линия. И е съвсем естествено да греши. Едно е да проправяш нови друмища, друго е да вървиш по утъпкани пътеки. Писателите жадуват да намерят такива герои и ситуации, за да направят съвременния роман конфликтен, драматичен и пр. И художествената литература има своите интереси! Но за политическото ръководство и неговия апарат работите имат друго звучение. Противоречията и конфликтите никой не може отстрани по пътя на политическата дейност. Може ли да си представите новатор, който да не воюва, да не спори, да не е упорит? Та как ще пробие инерцията, навиците на спокойствието? Естествено, който дойде след него, да му е по-лесно — всичко е разчистено, оправдано и е съвършено нормално характерът му да е „по-улегнал". Да живеят характерите!?! Тогава какво да се прави? Да се разрешават навреме, с твърда ръка, в интерес на новото дело и неговия строител противоречията и конфликтите, да се дава заслуженото (да се разглежда то като част от организаторската и възпитателната дейност) на ония, които пречат, да се поставят на мястото си — ето кое именно ще помогне много за оная мисловна и психическа нагласа, нужна като въздуха и слънцето за кадрите. Ето кое организацията на работата на апарата, неговият стил са длъжни всеки ден да правят, да развиват и обогатяват...

Digitized by Google

Равносметка и изводи

МАРИН ВУТОВ
секретар на ГК на БКП — Ботевград

През учебната 1972—1973 година по решение на окръжния комитет на Партията в София и с помощта на сп. „Партиен живот" беше експериментирана една по-стройна, по-диференцирана система за марксистко-ленинско обучение и възпитание на кадрите и специалистите в Завода за полупроводникови прибори в Ботевград.

Учебната година завърши. Заводският, а след него и градският комитет на Партията обобщиха резултатите, направиха изводи, дадоха оценка, която поместваме.

Осъществяването на изработената от Десетия конгрес програма за икономическо и социално-политическо развитие на нашето общество, взетият от Партията курс на значително повишаване материалното и културното равнище на народа, засяга всички категории работници, поставя пред всички трудещи се конкретни задачи за укрепването на икономическия потенциал на страната, изисква да се повишава равнището на партийното ръководство във всички области на обществения живот, да се засилва организаторската и идейно-възпитателната работа сред масите. Всичко това е неразделно свързано с подготовката и уменето на кадрите. „На нас са ни нужни хора — се казва в доклада на Десетия конгрес, — съчетаващи висока политическа съзнателност с добра професионална квалификация". Именно от тези позиции се стремеше да подхожда заводският партиен комитет, когато се зае да обучава кадрите по нов начин. „Характерът на новите изисквания ни застави — казва секретарят на заводския партиен комитет — по-новому да преценяваме степента на компетентност и отговорност на работниците и преди всичко на ръководителите. Сега за ръководителя е малко да умее да „притисне", да „застави", да „нареди". Той трябва да умее да убеди хората, да ги поведе след себе си."

Формирането личността на работника специалист, ръководителя на средното звено минава ред етапи: **общообразователно и професионално-техническо училище или техникум или висше учебно заведение; производствен колектив.** Всичко това са звена от една верига и ние правим възможното тези звена, понякога разединени, да се превърнат в единна стройна система за подготовка на кадрите, преследваща една цел и отговаряща на съвременните изисквания. Именно поради това избрахме за обект за осъществяване на експеримента Завода за полупроводникови прибори, защото като едно от новите големи и водещи предприятия в областта на техническия прогрес съчетава в себе си всички необходими компоненти — ръководни и изпълнителски кадри, с висока общообразователна подготовка, компактна маса специалисти с висше образование и при това в огромното си мнозинство завършили висшето си образование най-много преди пет години. Заводски трудов колектив също изключително младежки, със средна възраст под 30 години и в по-голямата си част със средно образование.

Наред с горните причини и самите специалисти и ръководни кадри от завода неднократно в разговори и при официални срещи поставяха въпроса, че биха желали да се намери такава система и тематика, която наред с изучаването на теоретическите основи на марксизма-ленинизма да им позволи да израстват и като ръководители в трудовия колектив. „Ние все повече чувствуваме, че много ръководители от завода не са запознати с основите на педагогиката, психологията, марксистко-ленинската етика. А нали за онзи, който е призван да се занимава ежедневно с възпитанието на хората, това е крайно необходимо", казваха мнозина. А известно е, че учебните програми във

Digitized by Google

всички наши учебни заведения изпускат това много важно положение, че младият специалист в живота, в практиката е неминуемо и ръководител на определен трудов колектив. Как и чрез какви методи да ръководи, да увлича колектива в борбата за изпълнение на производствените задачи, да осъществява голямото изискване на Десетия конгрес — стопанският ръководител да бъде и политически ръководител на колектива, за това нито един млад специалист не е обучаван, в нито един учебник не е показано.

Необходимостта от нов подход се налагаше и от задачите, залегнали в раздела за социално развитие на комплексния насрещен план на завода за шестата петилетка.

При разработване на системата си поставихме за задача тя да осигурява:

— Системност и последователност в политическото обучение на кадрите и специалистите, като всяка година завършва с изучаването на определена тематика. За целта на обучение в системата подлежат само онези от кадрите, които са изучавали петте основни идеологически дисциплини.

— Актуалност и практическа стойност на обучението и възпитанието на кадрите и специалистите. Изучаване теоретическите проблеми в тясна връзка с практическата дейност на партийните организации и производствените колективи в завода.

— Диференцирано обучение и изучаване на проблемите съобразно равнището на работата, която извършват кадрите и специалността им.

— Съчетаване на професионалните и обществено-политическите интереси с потребностите на завода.

На пръв поглед у специалистите и ръководителите има много общо в работата с хората. Но това е само на пръв поглед, а по същество има не малко различия, които наложиха да ги разпределим в няколко категории и групи:

— Членовете на заводския партиен комитет, партийните и комсомолски секретари и профпредседателите — в два семинара, първия за партийните секретари и втория за останалите.

— Началниците на цехове и отдели — в три семинара (директорът и заместниците се обучават във факултетите към окръжния и градския партиен университет).

— Низовите ръководители — началници на смени и майстори по производството — в четири школи.

— Специалистите с висше образование — икономисти, физици и химици поотделно в три научно-теоретически конференции.

Еднородният образователен и функционален състав на групите представлява най-подходящо условие за разработване на тематика, отговаряща в най-голяма степен не само на интересите, но и на възможностите на участниците и дава възможност да се предявяват единни методически изисквания.

Какво изучаваха отделните учебни звена?

За основа на тематичните планове са използвани трите съставни части на марксизма-ленинизма, залегнали в примерните програми на отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП. Тъй като все пак това е едно начало, ще си позволим да посочим тематичните планове за отделните учебни групи така, както бяха разработени и осъществени през изминалата учебна година.

План за семинарите с партийните и комсомолските секретари и профпредседателите

ТЕМА: Ролята на партийната организация за формирането на устойчив и сплотен колектив.

— Марксизмът-ленинизмът за ръководната роля на работническата класа и нейния авангард — Комунистическата партия.

— Партийната организация — първообраз на колектива.

— Педагогически и психологически аспекти на партийната работа.

— Научни основи на идеологическата работа на партийната организация.

— Планиране и експериментиране в партийната работа.

— Партийното ръководство на народното стопанство.

— Партийното ръководство на обществените организации. Комсомолската организация и възпитанието на младите работници в завода.

Научен ръководител: Петко Русев

Digitized by Google

План за семинарите с началници на цехове и отдели

ТЕМА: Ръководителят на колектива и неговите организационни и педагогически функции.

— Съотношението между професионалните знания и социалистическата култура на ръководителя.

— Социално-психологически типове ръководители.

— Особености на микроклимата в цеха.

— Ленинските изисквания за стила и метода на ръководителя (като политически деец).

Научен ръководител: к. п. н. Петър Василев

План за школите с низовите ръководители — началници на смени и майстори по производството

ТЕМА: Методи за морално-психологическо въздействие върху работниците в производството.

— Стил на работа и авторитет на командира на производството.

— Морално стимулиране на труда. Морално одобрение или осъждане. Форми, методи и средства за морално поощрение.

— Психологически аспекти в отношенията между ръководител и изпълнител.

— Създаване на благоприятна психологическа атмосфера вътре в колектива.

— Колективът като конкретна обществена среда и ролята на психологическия климат за неговото утвърждаване.

— Ролята на профсъюзната организация за разгръщане на социалистическото съревнование.

Научен ръководител: к. и. н. Вера Михайлова

План за теоретична конференция за специалистите с висше икономическо образование

ПЪРВА ТЕМА: Икономически методи за управление на предприятието.

а) Особености на икономическите методи на управлението. Икономическият механизъм.

б) Стопанската сметка на предприятието и нейните специфични черти.

в) Материалното стимулиране на производството и повишаване производителността на труда.

Р Е Ф Е Р А Т И:

— Вътрешнозаводската стопанска сметка.

— Материалното стимулиране и ефективността на производството.

ВТОРА ТЕМА: Планиране социалното развитие на колектива на предприятието.

а) Единство в производствената и социалната дейност на колектива на предприятието.

б) Задачи на социалното планиране в предприятието.

в) Целенасочено изменение на социалната структура на колектива.

г) Подобряване условията на труда и бита.

д) Удовлетворяване потребностите от духовно и физическо развитие на работниците от предприятието и техните семейства.

е) Усъвършенствуване социалните отношения в колектива.

Р Е Ф Е Р А Т: Опитът от социалното планиране на челни предприятия в страната.

Научен ръководител: к. и. н. Ангел Цеков

План за теоретичните конференции с физици, химици с висше образование

ТЕМА: Принципи на ръководство на социалистическото народно стопанство.

а) Научност в ръководството на стопанството. (Марксизмът-ленинизмът — теоретическа основа за ръководство на обществото. Ролята на икономическите и естествено-техническите науки в управлението на стопанството.)

б) Партийност в ръководството на стопанството (БКП — ръководеща и направляваща сила на нашето общество. Партийното ръководство на стопанството. Единство на икономическото и политическото ръководство. Политически подход към решаването на производствените задачи.)

в) Плановост в ръководството (Стихийно развитие на общественото производство в досоциалистическите формации. Икономически основи на плановото водене на стопанството — планомерно използване на икономическите закони, планирането като функция на управлението, системата на социалното управление).

г) Демократическият централизъм в управлението на стопанството. (Съчетаване на централизма и демокрацията в управлението. Съчетаване на държавните и об-

Digitized by Google

ществените начала в управлението. Колективност в ръководството. Организационна структура на управлението на народното стопанство в НРБ.)

Научен ръководител: к. и. н. Ангел Цеков

Разбира се, организацията не се свеждаше само до това, да се подбере съставът на слушателите, да се установи мястото на сбирките, да се състави разписание на занятията, да се определят лекторите, докладчиците. Това е много важно, но главното е съдържанието. Нужно беше да се осигури наред с изучаване на теоретическите проблеми да се разменят мнения по назрели въпроси на партийното и стопанското ръководство в завода, в съответствие с изискванията на Десетия конгрес, вниманието на слушателите да се прикове към възлови проблеми. Това до голяма степен беше постигнато. В методиката за провеждане на занятията бяха включени освен изнасянето на лекции, доклади, съдоклади, реферати и редица други активни форми, способствуващи да се развива самостоятелната работа на участниците като например метода на икономическите задачи, казусния метод, семинарни упражнения, проучвания на практически въпроси и пр.

Съгласно предварителния план школите приключиха учебната година със колоквиуми, семинарите и групите на специалистите с висше образование — с теоретични конференции.

Какви са резултатите, каква оценка може да се даде за първата година от експеримента?

Оценката на градския комитет на Партията е положителна. Предвидената тематика е изучена от всички учебни звена. Занятията се водеха един път в месеца. Всички заедно слушаха лекция, а по групи се събеседваше или дискутираше. За сбирките бяха подготвени специални помещения с маси за писане, черни дъски, технически средства, приспособени за демонстрация на нагледни пособия. Имаше и учебници, материали от централните и местните вестници, списания.

Всичко това не е без значение. Но, както показва опитът, успехът в крайна сметка зависи от наличието на **високо квалифицирани пропагандисти.** Ръководители на учебните звена бяха научни работници и специалисти от висши учебни заведения, от научни институти, партийни дейци. Това бяха хора не само с широки познания, но и с прекрасното умение да завладяват аудиторията. Те бяха в състояние в организацията на учебния процес, в методиката на занятията да прилагат и разказа, и беседата, да организират самостоятелната работа на слушателите и да им помогнат да изпълнят практически задачи. Насочваха обучението към развитие на творческата активност на слушателите, за повишаване ефективността на производството, за възпитанието у тях на комунистическо отношение към труда.

Най-интересно, най-съдържателно минаваха занятията там, където теорията тясно се свързваше с практиката на предприятието. Проведените семинарни занятия и особено теоретичните конференции се превърнаха в творчески дискусии, в които на базата на теоретичните постановки се разглеждаше тяхното приложение в завода, даваха се конкретни препоръки за подобряване на работата. При изключителен интерес протичаха заниманията в семинара с партийните секретари. По всяка от изнесените теми имаше активни разисквания не само на семинарните занятия, но и след тяхното приключване. Лекцията по темата: „Партийната организация — първообраз на трудовия колектив", изнесена от Иван Рачев, надхвърли границите на завода и стана повод да започне разговор по този проблем в цялата градска партийна организация.

С голям интерес се възприемаха и лекциите на кандидата на педагогическите науки Петър Василев по темата: „Ръководителят на колектива и неговите организационни и педагогически функции". Придружени с подходящи примери и данни от социологическо изследване по

Digitized by Sofia University

въпроса, с умело поставяне на някои казусни положения, тези лекции ставаха повод за оживени изказвания, спорове, размяна на мнения.

Задълбочени размисли предизвикаха и теоретичните конференции на икономистите, физиците и химиците. На първата от тях бе приложен и методът на икономическите игри. В светлината на теоретическите постановки и изискванията за икономическия механизъм бе направен анализ на конкретното състояние на завода, изказаха се интересни предложения за подобряване и усъвършенствуване организацията на бъдещата работа. Научен ръководител беше к. и. н. Ангел Цеков. Неговите „активни консултации" помогнаха много на участниците да усвоят темата. В какво се изразяват те? Участниците самостоятелно се запознават с проблема по дадения план. В процеса на четенето у тях възникват неясни въпроси. Научният ръководител изнася обзорна лекция и отговаря на въпросите. Участниците разискват, спорят, четат допълнително литература, проучват как стои въпросът в завода. На конференцията се явиха с 11 самостоятелни разработки — доклад, съдоклади, изказвания. Част от тях, направо можем да кажем, имат научна стойност, в много от тях се посочва пътят за решаването на един или друг въпрос в завода. Ето проблемите:

Доклад: Икономически методи за управление на завода.

Съдоклади: Вътрешностопанската сметка, Материално стимулиране и ефективност на производството в завода.

Изказвания:

— Икономическият метод на ръководство и действието на обективните икономически закони.

— Планирането и икономическият метод на ръководство в завода.

— Ценообразуването и икономическият метод.

— Финансиране и кредитиране и икономическият метод.

— Договорните отношения и икономическият метод.

— Съчетаване на икономическите с административните методи в завода.

— Принципи на управление.

Въпросите бяха така детайлно изчерпани, че не се наложи заключително слово от научния ръководител.

Нови задълбочени знания показаха на заключителните занятия и участниците в школите за низовите ръководни кадри — началници на смени и майстори по производство.

Общата оценка на всички участници, изразена в отговорите, дадени при анкетата, направена от заводския партиен комитет, както и в техните изказвания на заключителните занятия и в индивидуални разговори, е безусловно положителна. Изучаваната материя обогати значително теоретически и практически участниците, отговори в най-голяма степен на техните професионални интереси и заедно с това подпомогна по-добре да се разбират и прилагат в практиката актуалните проблеми от политиката на Партията, да се изпълнява повелята на Десетия конгрес — стопанският ръководител да бъде и политически ръководител и възпитател на колектива.

Христо Сомов — юрисконсулт, участник в семинара „Ръководителят на колектива и неговите организационни и педагогически функции":

— Категорично заставам на становището, че ползата от този начин на обучение и тази тематика е огромна. Отдавна е следвало да стане това.

Разглежданите въпроси представляват за нас жив интерес не само от чисто професионално гледище, а и като източник за повишаване на общата култура, за получаване на специални знания, свързани с психологията на ръководителя и ръководените, на началника и подчинените, за зачитане на човека, творец на материални и духовни блага.

Считам, че на тези занятия трябва да присъствуват всички ръководители от завода, да слушат не само лекциите, а и да участвуват в обсъждането, където се посочваха конкретни отрицателни прояви, за да могат да контролират какви са последиците от поставянето им пред участниците в семинара. Отрицателни явления при нас има и те влияят както на текучеството, така и на производството...

Планът за следващата учебна година да ни се съобщи навреме, за да има възможност да направим предложения за подобрението му.

Руси Русев — секретар на първична партийна организация, участник в семинара по партийно строителство:

Digitized by Google

— Новата форма на политическо обучение на кадрите е положителна. Правилно ще бъде и през следващата учебна година кадрите от завода да се разпределят съобразно с техните административни длъжности и ангажираността им в политическите и масовите организации.

Тематиката на нашия семинар беше интересна. Даде ни основни познания по работата ни като секретари на първични партийни организации.

През следващата учебна година да се организира обучението по същия начин. Част от участвуващите в семинарите тази година имат данни и могат да се ангажират като ръководители на учебни звена по тематиката, която изучавахме сега.

Групите да се оформят още преди започването на учебната година.

Богдан Вутов — началник планов отдел:

— Новият начин на политическо обучение на кадрите под формата на теоретични конференции е прогресивна форма за повишаване на знанията, води до задълбочено проучване и запознаване с определени актуални въпроси и премахва скучните занимания под формата на лекции и събеседвания. Разпределението на кадрите по специалности е правилно съчетано с разпределението по заемани длъжности, което изравнява интересите в една теоретична конференция и прави тематиката достъпна за всички. Тематиката е актуална. Смятам за правилно даването на предимство на самостоятелната работа и обсъждането на конференция резултатите от нея.

Преценявам резултатите за добри и потвърждаващи правилната форма на партийна просвета. Предлагам приложението ѝ да продължи и през следващите години.

Елисавета Касабова — началник ОТК:

— Считам, че при този начин на политическо обучение на кадрите се постига по-голям ефект, отколкото при досегашния, тъй като темите са съобразени със състава и разпределението на хората, с техните конкретни функции в стопанската и обществено-политическата работа. Лекциите бяха изнасяни на високо равнище и заангажирваха вниманието и интереса на слушателите. Следващата учебна година предлагам да се проведе по същия начин. Особено важно е да се осигури лекциите да се изнасят, както и тази година, от отлично подготвени специалисти от Академията за обществени науки и преподаватели във ВУЗ от съответни подходящи специалности и др. Това ще съответствува и на нивото на участниците.

Кирил Манолов — началник на лаборатория:

— Резултатите от досегашните занятия считам удовлетворителни.

За следващата година:

Да се обогати и разнообрази тематиката с разглеждане на актуални проблеми на взаимоотношенията: ръководител — подчинен; ръководител — масова организация и т. н.

Лекциите да са по-конкретни, наситени с примери от завода и обсъждането да става по възможност в деня на лекцията или в кратък срок след нея. Един месец е много време.

Да се провеждат практически занятия под формата на обмяна на опит.

Както се вижда, оценката и на участниците е положителна.

В хода на учебната година се разкриха и някои недостатъци както от организационен, така и от методически характер.

Първата е: няма подходяща и в необходимите количества литература. По повечето от разглежданите теми има само отделни статии из различните списания, брошури, по-голяма част от които изчерпани, и почти няма цялостни разработки, да не говорим изобщо за систематизирани помагала и учебници.

Умението да се ръководят хората не се проявява отведнъж. То идва с времето, в резултат на ежедневната практика. Но и с обучение. А за нашите инженерно-технически кадри няма нито едно пособие, нито една цялостна разработка, систематизирано помагало или учебник, посветен на изкуството — възпитание в колектива. Не могат всички надежди да се възлагат на лекцията и на обмяната на мнения. Крайно необходими са сериозни научни трудове, популярни книги по проблемите на ръководството на колективите.

Втората трудност е: научните ръководители и лекторите. Определено трябва да заявим, че без непосредствената и постоянна помощ на окръжния комитет на Партията и редакцията на сп. „Партиен живот" градският комитет на Партията трудно би се справил с този проблем. Заедно с това значително неудобство за външните лектори е непознаването на конкретните условия в завода и на тази основа недостатъчната възможност да използват конкретни примери в своите лекции.

За да се справя успешно със своите задължения, пропагандистът

Digitized by Google

трябва добре да познава хората, с които работи. Великият руски педагог К. Д. Ушински се изказваше така за педагогиката: „Ако педагогиката иска да възпитава човека във всяко отношение, то тя трябва по-напред да го опознае, също във всяко отношение". Тези слова могат да се отнесат и към партийната пропаганда. Изучаването на характерите, способностите, равнището на политическото и културното развитие на слушателите помага на пропагандиста да подготви и успешно да води учебния процес. Но за това не е достатъчно просто само провеждането на занятията. Нужно е още да знае добре как се трудят в производството слушателите, как участвуват в обществения живот, какви са в бита, в семейството. Най-пълна информация по всички тези въпроси ще има онзи, който е истински близък с хората, беседва с тях задушевно. Важно е пропагандистът, ако можем да употребим този израз, да се закрепя към определен състав слушатели за по-дълъг период, а не да го прехвърлят от едно място на друго. Ето защо градският комитет на Партията счита за много навременно и полезно решението на окръжния комитет да свика специален курс за обучение на пропагандисти, които да ръководят тези звена, а външни лектори да се използват за възловите теми и за консултации на пропагандистите и участниците.

Организацията и провеждането на новата система за обучение на ръководните и изпълнителските кадри и специалистите с висше образование в завода за полупроводникови прибори се ръководеше пряко от заводския партиен комитет. Но през цялата година тя изискваше изключително голямо внимание и грижи и от страна на градския комитет. Нейната цялостна организация и ход бе обект на неколкократно обсъждане от бюрото на градския комитет и от заводския партиен комитет. Всяко занятие се организираше с прякото участие на работници от комитета. Изключителни грижи и помощ ни оказаха и отделът „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на Партията и редакцията на сп. „Партиен живот".

Да говорим за видими резултати? Можем! Още преди края на учебната година директорът на завода, който отблизо следеше работата, изказа такова мнение: „Ние сами още не можем да си дадем сметка какво сме постигнали с тази организация на учебната година. Първите прояви са: повишаване чувството на отговорност у ръководителите за възпитанието на работниците".

Каква ще бъде по-нататъшната съдба на експеримента?

На едно от последните си заседания бюрото на градския комитет на Партията обсъди най-задълбочено резултатите и реши: в завода да се работи по този начин и през новата партийна учебна 1973/1974 г. Ще се запази организационната структура на звената и ще се подготвят нови учебни програми. Заедно с това на базата на положителния опит и големия интерес, а така също и в съответствие с конкретните условия тази система ще се разшири, като се трансформират в теоретични конференции сегашните семинари със специалистите с висше образование от Института по полупроводници, средните училища в града и районната болница. Градският комитет счита, че участниците в тези звена отговарят на всички изисквания за преминаване към новата система на обучение — изучавали са петте основни идеологически дисциплини, имат висока общообразователна подготовка и умение самостоятелно да работят с книгата, от една страна, и от друга, налице са стегнати, дисциплинирани и инициативни партийни бюра и организации. Ще се изучават съответно философски проблеми на физиката, педагогиката и медицината. Конкретните теми ще се разработят през летния период.

През следващите години постепенно със създаването на необходи-

Digitized by Google

мите условия и най-вече с осигуряването на необходимата литература, подготвени пропагандисти и материална база в системата ще бъдат обхванати всички ръководни и изпълнителски кадри и специалисти с висше образование в града. Този опит предстои да се приложи и в окръга. Наред с това ще продължава търсенето и експериментирането и на други по-ефективни форми, средства и методи за марксистко-ленинското идейно-теоретическо обучение, подготовка и възпитание не само на кадрите, но и на всички комунисти и безпартийни активисти.

По този начин градският комитет на Партията в Ботевград счита, че ще съдействува за създаване на научна организация и подход към марксистко-ленинската идейно-теоретическа подготовка на кадрите и на цялостното преустройство на идеологическата работа в духа на решенията на Десетия партиен конгрес.

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ

В окръжния комитет на БКП — Варна се проведе **сесия на Научния център по партийно-организационните въпроси.**

В нейната работа участвуваха секретари на общински, заводски и учрежденски партийни комитети, научни и организационни работници.

Сесията обсъди въпроса за изучаване, обобщаване и разпространяване на положителния опит като съществен социално-политически проблем от научността в партийната работа.

Публикуваме със съкращения част от мислите и опита, споделен на сесията.

Важен критерий

ГЕОРГИ СТАНКОВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Варна

Изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит е съществен социално-политически проблем, едно от основните задължения на всеки партиен орган, на всеки ръководен деец, критерий за оценка на тяхната дейност. Заедно с тези определения Десетият конгрес на Партията препоръчва положителният опит, който е в съответствие с партийните принципи и е подходящ за дадени конкретни условия, да се въвежда задължително, като се търси отговорност от онези, които работят по старому, проявяват консерватизъм и закостенелост.

Силен тласък на развитие при нас получиха структуроопределящите отрасли на промишлеността и преди всичко онези от тях, очертаващи стратегическото й направление — корабостроенето, тежката химия, моторостроенето, приборостроенето и енергопроизводството.

Бурното развитие на икономиката във Варненски окръг, както и решенията на Десетия конгрес и Декемврийския пленум на ЦК на Партията, възлагат нови мащабни задачи пред партийните кадри. Главно сред тях е да се издига непрекъснато ръководната роля на окръжните партийни организации, да се засилва научният характер на партийното ръководство във всички области на живота.

Едно новo обстоятелство ни кара да обърнем още по-голямо внимание върху челния опит като важна съставка на политическото ръководство — това са големите изисквания на Партията и Правителството за изпълнение на плана за обществено-икономическото развитие през 1973 година и шестата петилетка. Необходима е широка организаторска и политическа работа за разкриване на вътрешните резерви — икономии на суровини, материали, електроенергия, намаляване себестойността на продукцията, подобряване на качеството, изучаване и внедряване опита на първенците и др.

От тях произтича задължението да се разгръща социалистическото съревнование,

Digitized by Google

навлязло в решителна фаза за изпълнение на показателите за шестата петилетка. Още по-остро изпъква необходимостта от широкото внедряване на челния опит и особено на националните почини — на знатния стругар Петър Брайков, на габровските и софийските предприятия, на кремиковските младежи, на сливенските трудещи се. За Варненски окръг голямо значение има и окръжната инициатива: „Чрез комплексна механизация и автоматизация, инициатива и творчество — за висока ефективност на производството".

Партийните комитети вземат мерки за широко внедряване на челния опит, на всяка инициатива, която води до реализацията на икономическите и обществените задачи, да подкрепят челниците и новаторите, да се грижат постиженията им да станат масова практика.

Съвременният етап на всенародното социалистическо съревнование налага нов подход към неговата организация, ново отношение на партийните, профсъюзните и стопанските кадри към неговия механизъм. Без такова положителният опит, националните почини и местните инициативи няма да дадат очакваните резултати. Към внедряването на почините и инициативите следва да подхождаме както и към останалите направления, осигуряващи насрещния план — организацията на производството, новата техника и т. н. Тогава постиженията на трудовите колективи ще бъдат по-високи. Задачата за бързо повишаване на националния доход и за подобряване на жизненото равнище на народа ще стане реален факт.

Усъвършенстването на научния стил е немислимо без смела борба с формализма, ако научният комплексен подход не стане основа, върху която ще се изгражда дейността на партийните комитети, на профсъюзните и стопанските органи и организации за изучаване и разпространяване на челния опит.

Това означава и ни задължава да разработим и внедрим единна комплексна система за изучаване и внедряване на челния опит в партийната и обществено-икономическата дейност.

Този социално-политически въпрос следва да се постави не само на обществена, но и на широка стопанска и държавна основа. Положителният опит, независимо от коя сфера, доказал своята ефективност да се внедрява в научната организация на труда, да се включва в инструкционно-технологическите карти на предприятията и да се прилага в практиката.

Окръжният комитет на Партията, ръководейки се от указанията на др. Тодор Живков, че модели следва да се създават и в областта на вътрешнопартийния живот... разгърна широка организаторска и разяснителна работа за експериментиране и утвърждаване на образци, преднамерено и организирано създава опит и в областта на партийната дейност. По решение на бюрото такива образци за партийно-организационната и идеологическата работа се формират в 25 градски, общински и заводски комитети. Досегашният опит потвърди правилността на решението и доказа, че научният подход в партийната сфера има широко практико-приложно поле и форми на творческа изява. Методите на експериментирането и моделирането се утвърждават като черти от стила на партийните комитети и бюра. Но не бива да забравяме предупреждението на Централния комитет на Партията — тяхното приложение да става внимателно, прецизно и към такива въпроси, които не са пределно ясно регламентирани от Устава, от инструкциите на ЦК, не са изяснени от ленинските норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство.

Чрез експериментирането и създаването на образци ние утвърждаваме такива форми на работа, които усъвършенстват средствата и методите на партийното ръководство на обществото и социалните процеси в него.

Организираното създаване и използване на нови форми, както и изучаването и разпространяването на масовия положителен опит в областта на партийно-организационната работа обогатяват съдържанието и повишават нейната ефективност. Тези процеси способстват за пълното проявление на основните принципи на партийно ръководство — демократическият централизъм, вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, колективността в работата на всички партийни органи и организации за тяхното издигане като органи на политическо ръководство.

В тази творческа дейност партийният актив и комунистите се съобразяват преди всичко с науката партийно строителство, която е непоклатима научна основа на нейния строеж и всестранна дейност.

Става очевидно, че изучаването на нашия и чуждия опит не е достатъчно. Тази страна от нашата работа е много важна и ние не бива да я подценяваме. Но ако имаме създаден по организиран път челен опит, по-нататък важно значение придобива организаторската и политическата работа за неговото популяризиране и успешно внедряване.

Когато оценяваме делата, винаги изниква въпросът: все пак какво сме пропуснали, какво следва да направим, за да затвърдим постигнатото?

Създаването, изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит ние разглеждаме като отделни страни на един единен процес. Ако се подцени една от тези страни, не може да се получат желаните резултати. Известно е, че всяко нарушение на технологическия процес, на отделните фази от производството води до незадоволителни резултати. Така стои въпросът и за положителния опит.

Успехите в цикъла на положителния опит зависят от формите и средствата на работа.

За неговото популяризиране и разпространяване в организационната дейност най-подходяща форма се оказаха периодичните семинари, провеждани от окръжния комитет, от градските, общинските и

Digitized by Google

заводските комитети. В тях активът се обучава на базата на най-добрите образци от конкретната партийна практика.

Резултатна форма в тази насока са теоретичните конференции, в които теоретичните лекции оперират с анализа и обмяната на положителния опит по темите.

Със същата цел в работата на много партийни комитети от Варненската градска организация се утвърждава полуденят на секретаря като ефективна форма на квалификация.

Може да се изградят и други действени форми и средства. Главното, на което държим, е така да ги съчетаваме в една обща система, че да не допуснем да се подценява нито едно звено от нея.

Засега най-важната и съществената слабост, която се допуска от партийните органи, на която и Десетият конгрес обърна внимание, е все още недостатъчната проверка на кадрите от високи равнища и сфери, как внедряват положителния опит.

Неотменим елемент на научността

доц. к. и. н. **СТЕЛА ЦАНКОВА**
зав. секция към Научния център

В забележителната реч пред новаторите и първенците в производството през април 1972 година другарят Тодор Живков подчерта значението на челния опит и квалифицира неговите носители като „двигатели на живота, пионери и творци на техническия прогрес". Той посочи и онези противодействуващи сили, които се изправят на пътя към новото и прогресивното. Тези сили са консерватизмът, бюрократизмът, бездушието, инертността...

В условията на социалистическите обществени отношения коренно се изменя съотношението между стихийното и съзнателното начало в развитието. Възниква принципно ново съдържание и нови функции на субективния фактор. Между тях първо място заема познавателната функция за закономерностите на развитието и за възможностите за тяхното управление, като се определят сроковете на предстоящите дълбоки, вътрешни, социални изменения.

Но обществените закони в крайна сметка са закони на дейността на хората. Те се проявяват чрез планомерно-организираната им дейност, субективна страна на която са знанията на законите и уменето творчески да се използват. Това обстоятелство задължава Комунистическата партия, като ръководна сила в сложния комплекс от елементи на субективния фактор, да насочи неговото комплексно въздействие за развитие на моралните и психически сили на обществото като цяло и на отделната личност. Да се изучава опитът на Партията, моралните и материалните стимули, съображения и нейния принос за увеличаване съвкупния опит и творчество на обществото — това е един от основните елементи от научното ръководство на обществените процеси.

Ролята на Партията като субективен фактор в социалистическото строителство бе ясно очертана в решенията на Десетия конгрес. „Като анализира въз основа на най-пълна и обективна информация тенденциите и потребностите на общественото развитие и обобщава опита на масите — се казва в неговата програма, — Партията организира народа за преодоляване противоречията и превъзмогване трудностите, за разрешаване проблемите, които стоят пред обществото" (Програма на БКП, стр. 112).

В този тезис е обоснован един от основните елементи на научността в партийното ръководство: да подлага на всестранен и точен анализ обективната действителност, да изучава задълбочено фактите и явленията, да следи и огради с внимание всяка стъпка на новото, прогресивното, да обезпечава широк път на неговото развитие. Без тези изисквания партийното ръководство губи научния си характер, попада в плен на субективизма и авантюризма.

Нито едно действие на партийното ръководство не може да се определи като научно, ако то не съдържа в себе си решение на онези организационни, материални и социално-психологически предпоставки, свързани с изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит.

• • •

Научните методи за изучаване на прогресивния опит са свързани преди всичко с уменето да се анализира приносът на новаторите и първенците, творчеството на партийните органи и организации, да се разкрива онова, което при съществуващите условия може да бъде общолостъпно, общополезно и решава най-чувствителните бръчки на производствените и обществено-политическите процеси и дейности.

Но ако подредим в обща диаграма съществуващите форми и средства за изучаване на челния опит, би се получила една доста еднообразна линия, чиито възлови точки обикновено са: срещи с първенците, разговор за обмяна на опит, прилагане на морални и материални стимули. Нямаме разгърната методика за действителното изучаване на челния опит.

А трябва да посочим, че пасивното отношение към неговата стихийна проява като плод на ентусиазма и индивидуалната инициатива на хората е вече изминат етап.

Положителният опит в производството и в обществено-политическия живот е съществен социално-политически проблем. Исторически той е най-тясно свързан с научно-техническата революция и затова е целенасочен, комплексен, научно обоснован, икономически ефективен и перспективен. Такъв е опитът в утвърдените национални почини на софийските и габровските предприятия,

Digitized by Google

на Петър Брайков и на кремиковските младежи. Те са могъщо средство за интензивното развитие на народното стопанство, създават условия за изпълнение на насрещните планове и за постепенна реализация на социалната програма.

Комунистическата партия като челен, съзнателен отряд на работническата класа вижда по-рано и по-далеч от класата и масата. От тази нейна роля произлиза и задължението на партийните комитети и организации в областта на икономиката, социалния и духовния живот да изграждат върху научни основи своя подход към процесите изучаване и оценка на новото, което се ражда на „тяхна територия". Обединявайки науката и практиката, те организират обективна, партийна, държавническа оценка на новото.

Марксистко-ленинската философия учи, че практиката е критерий на истината. Тя има решаващо значение, когато се проверява верността на човешкото познание и в сферата на обществено-политическите процеси. Но в условията на социализма Комунистическата партия, която формира научната организация на обществото, съкращавайки пътя на цикъла „изучаване—приложение", изучава и разчиства широк терен за развитието на перспективното, значимото, мащабното, независимо от неговата социална сфера. Тя не изчаква стихийното утвърждаване на новото, а го отглежда, създава необходимите обективни и субективни условия за неговото развитие.

В началото на 1970 година в три предприятия от Варна се появиха интересни инициативи. Специалистите от корабостроителния завод „Георги Димитров" решиха да механизират трудоемките процеси. В завода за манометри „Черно море" изникна инициативата за издигане технологията на производството на по-високо равнище. Трудовият колектив на текстилния комбинат „Първи май" възприе почина за висока култура на производството и труда. ГК на БКП разпространи тези инициативи в цялата градска организация под названието „Инициатива и творчество на всяко работно място, за ускоряване на техническия прогрес и повишаване ефективността на труда".

Като обобщи натрупания няколкогодишен опит, бюрото на окръжния комитет — Варна обедини създадените в партийните организации и трудовите колективи инициативи и почини в едно единно движение:

„Чрез комплексна механизация и автоматизация, инициатива и творчество — за висока ефективност на производството".

Чрез него окръжният комитет успя да мобилизира усилията на работниците, специалистите, ръководителите, на целите колективи за издигане техническото равнище на предприятията и подобряване на икономическите показатели.

Подходяща форма за участие на специалистите в това движение се оказаха **личните и колективните творчески планове.** Двегодишният опит показа, че те помагат да се отчете личният принос на всеки инженер, икономист и техник в решаване на проблемите в предприятието, където работи.

Тези постижения не са резултат на стихийно развитие. Те са плод на продължително изучаване опита на челните предприятия и на целенасочена организаторска и масово-политическа работа.

Използват се различни форми. Създадени бяха специални комисии, групи и щабове, които ръководиха цялостната дейност по приемането, контрола и отчитането на личните и колективните творчески планове.

Теоретичната конференция, в основата на която лежи научно обоснован проблем, има голямо познавателно значение. Като трибуна за изучаване и обмяна на челния опит, тя влезе в практиката на всяко по-голямо предприятие.

Полезна е инициативата на някои предприятия да изграждат **научно-технически съвети.** Те стимулират процеса на формиране на съвременен опит, свързан с новите задачи на научно-техническата революция. Създадени са цехови звена за изучаване на челния опит. След тези първи стъпки идва ред на научните институти да се обвържат по-тясно с партийните и трудовите колективи на предприятията, да интегрират теоретическата мисъл с практиката на партийните организации при научното осмисляне опита на първенците.

Особено значение в периода на създаването на челния опит има отношението на комунистите към новото. Дали те ще заемат място в първите редици на негови творци. Но издигането равнището на отделния работник комунист до равнището на първенците не е стихийно осъществяващ се процес. Ето кое определя огромната роля на стила и метода на работа на партийните ръководства с всеки комунист.

Последните няколко години в окръжната партийна организация като средство за изучаване на положителния опит започна широко да се използва **партийната информация.** Чрез нейните канали в партийните комитети и организации постъпва информация за интересни инициативи и опит от различни отрасли на производството и вътрешнопартийния живот. Тя помага на партийните органи да го изучават и да набелязват мерки за неговото наблюдение, осмисляне и организирано внедряване.

Изследванията обаче показват, че са нужни още по-ефективни мерки. Липсва такава оперативна организация, която би осигурила на всички комитети своевременна информация за всички елементи на интересни, положителни прояви в живота на отделни колективи, партийни групи и организации.

* * *

В **обобщаването** на челния опит се осъществява едно от сложните и многостранни взаимоотношения между познанието и практиката.

Челният опит представлява натрупване на нови знания и умения, внасящи качествени изменения в онаследения минал опит. Неговата поява е израз на борбата между новото и старото.

Процесът на обобщаване на челния опит е обективна необходимост за социалистическото развитие. Едностранчивите представи,

Digitized by Google

методи, норми, технологии и други се заменят с нови, т. е. възприемайки в снет вид рационалния елемент на старите възгледи и прийоми. От индивидуалния принос на отделните единици се подбира всеобщото, като се изключва съвсем специфичното. Така се стига до появата на колективния прогресивен опит.

Ето защо обобщаването на челния опит е неделима съставка на научността в партийното ръководство.

В епохата на научно-техническата революция, при условията на социализма човешкото познание не се изчерпва само с откриване и използване на обективно действуващите закони в природата и обществото. Днес ние си поставяме задачата да извлечем „нови възможности", като опознаваме природата, обществените отношения и процесите, извършващи се в тях. Моделирането като метод за научно ръководство на процесите е призвано да реши част от сложните и изменящи се отношения между „модел" и оригинал (практика).

Във Варненската окръжна партийна организация все повече се утвърждава методът на моделирането и експериментирането в обществената дейност.

Градският комитет на БКП усъвършенствува организацията и проверката на изпълнението на приетите решения и одобрява научната организация на труда в комитета. В тези направления осъществи много инициативи. Изградена е вече добра система за проверка и отчет на изпълнението на решенията.

Окръжният комитет обсъди на специален семинар с партийния актив резултатите от експериментирането и възложи на всички комитети да внедряват в своята практика този положителен опит, като се съобразяват с конкретните условия при тях.

Равнището на партийната работа се издига чрез обобщаване на нашия и на съветския опит. На тази основа създаваме нови форми за методическа помощ на партийните комитети и организации. Към окръжния комитет функционира Научен център и кабинет по партийно-организационните въпроси, а към големите общински и заводски комитети са изградени 50 партийни кабинета. Тези кабинети обобщават положителния опит в организационната и идеологическата дейност. С тяхна помощ се експериментира новото, обогатяват се формите на организационната работа.

Но често интересни и полезни инициативи не се довеждат докрай. Не се търси и анализира ефектът от тяхното приложение. Такава тенденция проличава в КЗ „Г. Димитров". Партийният комитет на завода проведе среща на специалистите и квалифицираните работници по един нерешен проблем — механизиране на трудоемките процеси. По същество срещата изигра роля на теоретична конференция за творческия принос на специалистите. Добрият замисъл обаче не се доразви — не беше обобщен споделеният положителен опит, не бе популяризиран сред целия колектив.

В едни партийни комитети проникна самодоволство от постигнатото, а в други — подценяване на собствения опит. Често новото се търси предимно извън собственото предприятие, стопанство, институт, учреждение или организации. Изчаква се то да бъде официално признато от висшестоящите органи. Проявява се мудност, пасивност или неоправдана скромност.

• • •

В сферата на формиране на челния опит (индивидуален или колективен) специфично се проявява един от основните закони на диалектиката — отрицание на отрицанието. Научността в партийното ръководство изисква да се познава и изучава всяко „стъпало" на неговото развитие, при което новото и по-висшето отрича старото и по-нисшето, но възприема неговите най-добри страни.

Изучаването (както бе вече посочено) се опира на метода анализ, разкриващ причинната връзка между нещата и явленията, условията, похватите, индивидуалната организация, при която носителят на челен опит излиза вън от рамките на „традиционното".

Обобщението пък е онази висша форма на диалектическия синтез, при което количествените натрупвания водят до качествени изменения, до обосноваване на нови, общозадължителни норми. Разпространението на челния опит е онова „последно" стъпало от развитието на целия процес, което връща отново към отделния производственик, но на по-висока степен на развитие.

При разпространението на челния опит партийните ръководства осъществяват две задачи: те разпространяват както обобщения, така и индивидуалния опит на отделните първенци. Първата разкрива и условия за активна административна намеса, а втората за идейно въздействие върху мисленето, психиката, върху волята и амбицията на отделния човек. И двете задачи са обективно необходими.

Като форми за разпространяване се използват: срещи, съвещания, курсове, състезания по професии. Издават се диплянки и бюлетини, уреждат се кътове на първенците и кабинети по съревнованието. Умело се използват средствата за масова информация и др.

Партийният комитет в ТК „Балкантурист" всеки месец провежда полуден на партийния секретар. С него постига три цели: повишава политическата и деловата квалификация, обменя положителния опит, контролира изпълнението на задачите.

Градският комитет разпространи неговия опит и в други партийни комитети.

Научно обоснован е подходът и на партийния комитет на химическия комбинат „Карл Маркс". Той предварително изработва план за обмяна на партиен опит в сродни предприятия от други градове. При посещенията групата от завода изучава проблемите по разработен примерен въпросник. Тази целенасоченост е предпоставка за организирано възприемане опита на първенците.

Важен момент е преодоляването на „пси-

Digitized by Google

хологическата бариера", която често преграждa пътя към широко внедряване на новото. Тя се изразява главно в консерватизъм или в значителна доза от неверие в собствените сили.

Социално-психологическата атмосфера в колектива е важно условие за пълноценна творческа работа. Съветски психолози са установили, че доброто или лошото настроение на хората се отразява върху колебанията на производителността на труда от порядък ± 18 на сто.

Но в отделни трудови колективи се създават условия за конфликтни ситуации, без да има социална база за това. Причините са многообразни: грубо администриране от страна на някои ръководители, безпринципно и бюрократично отношение и др. Те създават атмосфера за съпротива и безразличие към мотивите за творчество и инициатива.

Сериозна причина за конфликтни ситуации е присвояването на чужд труд. „Открадване" на идеята на един челник, преписването на свой, несъществуващ дял в една рационализация, присъединяване към съавторство в научно изследване по определен проблем и т. н. — всичко това е проява на паразитизъм. Засегнатият се чувствува „ограбен", прекършва се полетът на неговите инициативи.

Разширяването на конфликтните ситуации е деликатна, сложна, но съществена задача на партийните ръководства. Творческите мотиви се пораждат в атмосфера на доверие, взаимно уважение и подкрепа.

Най-силното оръдие срещу противоречията, паразитизма, леността, недисциплинираността и други негативни явления е възпитанието на съзнание и чувство за колективизъм, на другарско отношение и взаимопомощ.

Силен тласък на челния опит дава правилното прилагане на ленинския принцип за материалните и моралните стимули.

Моралните стимули са адресирани до съзнанието и психиката на отделния труженик. Те са обществена оценка на труда, грижата, мисълта, професионалните знания, високо съзнание за обществена отговорност — признание на онова, което стимулира редовия работник да се приближи до отряда на челниците. Един портрет в алеята на първенците, една похвала на събрание, обявяване на благодарност, едно вълнуващо писмо до семейството, до родителите, до училището — всичко оставя дълбока следа в психиката, поражда чувство на удовлетворение, възбужда ответна реакция на трудова активност.

Голяма е ролята и отговорността на партийното ръководство за правилното прилагане на материалното и моралното стимулиране на челния опит. Принизяването на научността в използването на този механизъм е израз на известна недооценка на партийния контрол. Тук е причината на онзи дълбок обществен резонанс, който прозвучава при всяко неправилно или несправедливо оценъчно решение.

Ето значението на партийната задача да се упражнява контрол за максимална обективност на оценката на челния опит. Да се проявява непримиримост към всяка безпринципност при удостояване на носителите на този опит.

С разпространяването и внедряването на положителния опит завършва цикълът от мероприятия, съставна част, елемент от научността на партийното ръководство. Ето защо той е важна характеристика на стила на партийните органи, стопанските ръководства и масовите организации.

Практиката обаче показва, че в този последен заключителен етап се допускат най-съществените слабости. Докато партийните комитети и организации изразходват много сили и средства в първите два етапа — анализа и обобщението на положителния опит, то енергията се изчерпва, щом достигнем до практиката, до масовото внедряване на новото. Да се изучава и организирано да се създава положителен опит по пътя на експериментирането и моделирането е необходимост. Но още по-необходима дейност е да се популяризира и организирано материализира този опит. Ето защо съвсем вярна е констатацията на Деветия конгрес на Партията за полезните инициативи, плод на ума и дръзновението на хората, които остават встрани от погледа на партийните комитети. Или пък за тях се пошуми известно време, а след това потъват в забрава...

* * *

На всички етапи от социалистическото строителство нашата партия е придавала огромно значение на творчеството и създателния труд на милионите.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество възникват нови, изключително сложни задачи, връзки и взаимоотношения. Ето кое обуславя потребността от подход в осъществяването на партийната политика.

Изучаването, обобщаването и разпространението на челния опит в областта на икономиката, в идеологическата и партийно-организационната дейност е задача и задължение на всеки ръководен орган, неотменим елемент на научността в партийното ръководство.

Експеримент...

доц. ЗДРАВКО КОВАЧЕВ
член на Съвета на научния център

По решение на бюрото на окръжния комитет на Партията във Варна на нашата секция беше възложена задача да работи по темата: „Класово-партийно и интернационално възпитание на работническата младеж". Ние подготвихме изпълнението на тази задача с помощта на един социален експеримент, с който искаме да проверим някои основни теоретически и методически въпроси, свързани с работата на отделните

Digitized by Google

партийни организации по класово-партийното и интернационалното възпитание на младежта.

Най-напред се наложи да извършим теоретическа и методическа подготовка, да проучим литературни източници и разработим основен предварителен документ. В него направихме опит да синтезираме основните положения, свързани с формирането на класово-партиен мироглед и интернационални чувства.

След това определихме няколко партийни организации, в които ще осъществяваме едногодишен експеримент.

На следващо място разпределихме членовете на секцията към съответните партийни организации за изучаване на експеримента.

В заключителния етап, който предстои да извършим, ще обобщим резултатите от експеримента, ще подготвим и обсъдим материалите в организациите и накрая окончателно ще ги редактираме и предоставим за използване от окръжната партийна организация.

Като се заехме с реализирането на тази задача, стана ясно, че проблемът за класово-партийното и интернационалното възпитание на младежта трябва да бъде разглеждан комплексно, което означава — да се съблюдават няколко фундаментални положения, които са основа на нашата дейност и които имат характер на аксиома:

1. Формирането на научен светоглед е сърцевината на идеологическата и възпитателната дейност на Партията;

2. Превръщането на марксистко-ленинското учение в убеждение, в главен мотив на поведението, е основно звено в комунистическото възпитание на личността;

3. Да се съчетава по-тясно идейната убеденост с практическата работа, с конкретните трудови дела за реализирането на комунистическия идеал.

Тези положения, които залегнаха като идеологическа основа на социалния експеримент, трябваше обаче да бъдат допълнени с някои нови моменти, които отразяват други страни на възпитателния процес.

За какво става дума? Да се съобразяваме с богатата душевност, по-голямата интелектуалност, характеризиращи духовната структура на съвременния младеж и девойка. Необходимо е комплексно да поставим някои въпроси при експеримента, отразяващи не само идеологическите основи на възпитанието, но и неговите психологически, нравствени и педагогически аспекти. Защото животът показва, че подценяването на тези нови страни (нови в смисъл, че ние твърде малко сме ги използвали в своята работа досега) води до намаляване на емоционалното въздействие и оттам на ефективността от възпитателния процес.

На базата на тези разсъждения ние се опитахме в подготвения документ да дадем схема на психологическата структура на отделната личност със съответните компоненти, които да бъдат обект на проучвания в хода на самия експеримент. Ще се опитаме да обобщим някои трайни техни тенденции чрез нашето наблюдение.

Защо при решаването на тези въпроси ние акцентирахме и върху психологическите, нравствените, педагогическите аспекти на класово-партийното и интернационалното възпитание? Защо често при оценките за младежта в трудовия процес не винаги отчитаме психологическата и нравствената страна от нейното поведение? Да вземем един конкретен пример — младежът допуска лошокачествена продукция. Как трябва да оценим този резултат от неговата работа? Тук е необходим комплексен подход: бракът може да бъде свързан с някои слаби страни от неговото нравствено възпитание или с някои особености на неговата психическа индивидуалност, по-трудно привключване, по-бавно ориентиране към движението на машината и пр. Следователно, изхождайки от този комплекс обстоятелства, ние трябва да се опитаме да въздействуваме върху поведението му.

Ясно е, че в хода на експеримента трябва да се стремим да изучаваме отделните страни на психологическата и нравствената структура на младежката личност и с определени критерии да даваме оценка за нейното поведение.

Сега замисълът на нашата секция е да направим теоретико-методологическа разработка на единния план за класово-партийното и интернационалното възпитание на младежта. Оформена в специален документ, тя трябва да отрази експеримента и нашите наблюдения, обобщения и изследвания по литературни източници. Този материал ще бъде представен за ползване от партийните организации.

В експеримента ние предвидихме съставянето на единни комисии към заводските комитети на Партията по идеологическото възпитание, с отделни секции, в които участвуват представители на партийни организации, Комсомола, профсъюзите и администрацията. Насочихме вниманието си и върху разработването на система от критерии за оценка дейността на тези социално-политически органи и организации по класово-партийното и интернационалното възпитание на младежта. В нея ще има няколко подгрупи показатели: критерии за оценка на партийните организации, критерии за оценка на комсомолските органи и организации; на профсъюзните и административните организации; критерии за оценка поведението на отделната личност в предприятието и извън него. По този начин правим опит да разработим една цялостна система от критерии, която дава възможност в крайна сметка да видим ефекта от нашата дейност по класово-партийното и интернационалното възпитание на младежта.

Това бяха някои по-важни теоретико-методически постановки, от които ние се ръководехме при работата, свързана с експериментирането и решаването на поставената ни задача — да разработим единен план за класово-партийното и интернационалното възпитание на младежта.

Digitized by Google

Инициативи

ДИНКО ЧУРОВ
секретар на партийния комитет при завод „Дружба" — Варна

Основен елемент на научността в партийното ръководство е всестранният и точен анализ на обективната действителност. Да се изучат фактите и явленията, да се огради с внимание и грижи всяка стъпка на новото, прогресивното. Да се осигури широк път на неговото развитие.

Заводският партиен комитет, съобразявайки се с изискванията за научността, да извърши комплексен анализ на обективните и субективните причини, които предизвикаха известни сътресения в предприятието, и да подготви съответна програма за тяхното отстраняване. Анализът и програмата бяха съпроводени с разговор в първичните партийни организации на същата тема.

Започна активна партийно-политическа работа. Най-неотложните задачи решавахме чрез оперативни срещи с началниците на отдели, с груповите майстори, с работещите в ОТК, с инженерите, икономистите и майсторите кроячи. Проблемите, които не бяха от наша компетентност, отнесохме на висшестоящите партийни и държавни органи.

Видяхме, че наличната структура и организация на управление на завода не съответствува на съвременните потребности. С помощта на специалисти от ВИНС „Д. Благоев" разработихме по-съвременна структура .Но нейното внедряване изискваше обективна оценка на въпроса дали ръководните кадри притежават необходимите делови и политически качества.

Като спазвахме ленинските принципи за кадрите, извършихме основно преразпределение. Тези от тях, които нямаха съответното образование и необходимите делови качества, бяха изпратени на работа в подходящи за тях сектори, а на тяхно място издигнахме инициативни инженери и специалисти — от директора до груповия майстор. Създадохме съвременна кадрова структура на завода. Това бе една от най-решителните и най-трудни задачи — сплотявайки поколенията, да създадем благоприятна обстановка за внедряване новостите в шевната промишленост и в научната организация на труда.

Структурните изменения наложиха да освободим главния инженер на завода, който редица години е ръководил предприятието. От социално-психологическа гледна точка изникна една критична ситуация Но принципната, партийната позиция на стария комунист — активен борец против фашизма, намери вярното решение. В партийния комитет той заяви:

— Съзнавам, че промяната е продиктувана от интересите на завода и неговото бъдеще. Моите лични интереси винаги са били подчинени на обществените...

След това го включихме в партийния комитет и именно той стана организаторът на нашата линия. Успокояваше, съветваше и водеше възрастните комунисти, създаваше политическо единство на всички поколения кадри.

Възложихме на работна група от специалисти, по препоръка на партийния комитет, да анализират всички фактори, които имат отрицателно отражение върху ритмичното изпълнение на производствения план. След анализа подготвихме партийна конференция, на която и комунисти, и безпартийни ръководители споделиха ценни мисли и препоръки. Тя ни позволи да вземем компетентно решение. По-късно бе проведена подобна конференция по въпросите на качеството. Организирахме обществени прегледи за използването на залежалите материални ценности и свръхнормативните запаси, за равнището на технологията и технологическата документация. При това на първичните партийни организации, на партийните групи, на отделните комунисти се отредиха най-отговорните роли.

Така решихме проблемите за ритмичността, за качеството, за изпълнение на количествените показатели на производствената програма. Излязохме от състоянието на нерентабилността...

Следващата наша стъпка бе — прилагайки вътрешностопанската сметка и новия икономически механизъм, да постигнем оптимално развитие на трудовия колектив.

Помогна ни инициативата на градския комитет на Партията, а впоследствие и на окръжния комитет — инженерно-техническите и икономическите кадри активно да участвуват в решаване на икономическите проблеми чрез лични и колективни творчески планове.

Друга черта в научността на партийното ръководство, подчертана още на Юлския пленум на ЦК на БКП, е борбата срещу схемата и шаблона в нашата работа.

При ежемесечните срещи на ръководните кадри с бригадните колективи ние се стремим да изучаваме това състояние и според нашите възможности да водим борба срещу шаблона и догматизма, да търсим нови форми и средства за въздействие върху трудовия колектив. Ако миналата година отчитахме съревнованието чрез рапорти, тази година това се извършва чрез говорящ вестник. Тази форма предлага много по-интересна и съдържателна информация: фотоси, подадени чрез аспектомат, живо слово на първенците, на активните общественици, хумор, бичуващ отрицателните явления.

За решаването на особено важни проблеми имаме дългосрочни единни комплексни програми. Например: за изпълнение на решенията на Десетия конгрес на Партията за повишаване на трудовата дисциплина и стабилизиране на работната сила, за повишаване ръководната и възпитателна роля на работническия колектив, за перспективното петгодишно планиране на идейно-възпитателната и културно-масовата работа.

Научният подход ражда инициативи...

Digitized by Google

15 ГОДИНИ
СП. „ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА“

БОЕВА ТРИБУНА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

КОЛЮ КОЛЕВ

„Проблеми на мира и социализма“ вижда своето предназначение в това — се подчертава в програмната статия на основаното по решение на първото Московско съвещание през 1957 г. теоретическо и информационно списание на комунистическите и работническите партии — да съдействува за укрепване на сплотеността на всички миролюбиви и демократични сили, за развиване на контактите и сътрудничеството между комунистическите и социалистическите партии, да пропагандира принципите на пролетарския интернационализъм, свещени за челните работници от всички страни, принципите на дружба и сътрудничество между народите.“

Тази своя мисия списанието последователно изпълнява в продължение на петнадесет години, които се навършват през септември т. г. (първият брой излезе през септември 1958 г.). Забележителен творчески юбилей!

I

Главната тема на списанието са **теоретическите проблеми на световния революционен процес, на борбата на братските комунистически и работнически партии в света.** На всеки етап от развитието на международното комунистическо и работническо движение в страниците на списанието е отделяно подобаващо място на най-важните проблеми от неговата стратегия и тактика, колективно разработвани от трите Московски съвещания през 1957, 1960 и 1969 година.

Сред тях на челно място се разглежда **развитието на световната социалистическа система като главна сила в съвременния революционен процес.** Социализмът оказва огромно влияние върху човешката история като първостепенен фактор на мира, демокрацията и социалния прогрес.

В статията си „Комунистическото движение навлезе в период на нов подем“ генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Брежнев пише: „Решаващата роля в борбата против империализма принадлежи на световната социалистическа система. Именно от нея получават главната си подкрепа революционните отреди и демократическите движения. От постиженията на социалистическите страни, от способността на техните управляващи партии да използват възможностите, които се крият в новия обществен строй, от сплотеността на социалистическата система в решаваща степен зависят успехите на всички революционни сили в све-

Digitized by Google

та. Оттук следва, че грижата за укрепването на световната социалистическа система е същевременно грижа за развитието на световния революционен процес, за действена борба против империализма" (1969 г., кн. 8, стр. 6).

Тази истина е дълбоко осъзната от братските партии в социалистическите държави, които задълбочават сътрудничеството и взаимната помощ, активно участвуват в интеграционните процеси в стопанството, в науката и техниката. **Комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция на страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ,** предвижда най-рационално използване на националните ресурси и възможностите на целия стопански комплекс на братските държави. Благодарение на тази линия социалистическите държави успешно развиват своята национална икономика и особено такива отрасли като крупносерийно машиностроене, електроника, химия и металургия. Предимно с интернационалната помощ на Съветския съюз, с неговите огромни природни богатства се решава благоприятно един от най-острите икономически проблеми на социалистическите страни — дефицитът на суровинната база. Социалистическата икономическа интеграция е една от основните теми на много статии, научни изследвания и дискусии в списанието.

В своята рубрика „Около нашата кръгла маса" редакцията организира през 1971 г. голяма дискусия върху **закономерностите на световната социалистическа система.** Подчертано бе, че ръководен принцип в политическите и икономическите отношения в световната социалистическа система е пролетарският, социалистическият интернационализъм, който предполага хармонично съчетаване на интересите на всяка страна с интересите на цялата общност, братска взаимопомощ и сътрудничество в икономиката, политиката, културата и международните отношения" (1971 г., кн. 10, стр. 10).

Този подход към икономическото развитие създаде огромни възможности за всяка страна да организира ефективно народно стопанство, да преодолее голямата историческа дистанция от световния научен и технически прогрес, да прекрачи във времето цели векове в своето стопанско и социално развитие. Извършва се и забележителният процес на сближаване на равнището на икономическото развитие в условията на колосален подем на цялата общност.

На преден план в тематиката на списанието са **актуалните теоретически и практически проблеми на развитото социалистическо общество, ролята и влиянието на научно-техническата революция** и други. В голямата международна дискусия „Съединяване на постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социализма" бе подчертано, че социализмът създава условия за най-пълно използване на постиженията в съвременната наука и техника за човека, за прогреса.

Социалистическите държави, цялата общност от братски народи имат пред себе си **богатата съкровищница на опита и постиженията на Съветския съюз.** Затова и вниманието на комунистите и тружениците на социализма е съсредоточено върху развитието на съветската държава, върху опита и примера на КПСС — този могъщ авангард в борбата за мир, демокрация и социализъм в света. Списание „Проблеми на мира и социализма", отделя важно място на опита на съветската държава, на ленинската партия. Комунистите от много страни изразиха своето възхищение от дълбокия марксистко-ленински анализ, който XXIV конгрес на КПСС направи на международното положение и неговата позиция за решаването на важни въпроси на комунистическото строителство, на развитието и укрепването на световната социалистическа система. Особено голямо значение днес отредите на световното комунистическо и работническо движение и всички прогресивни сили на планетата

Digitized by Google

придават на приетата на конгреса **Програма за мир**, която последователно и успешно се осъществява.

Мирът, дружбата и сътрудничеството между народите — ето главната посока, която вече 15 години следва списанието.

От огромната теоретична дейност се открояват поредицата статии и изследвания, посветени на ленинизма, на влиянието на Великия октомври в световния революционен процес, дискусията за съдържанието и проблемите на идеологическата борба. Истинска школа за ленинизма бяха публикациите по повод 100-годишнината от рождението на великия стратег на социалистическата революция В. И. Ленин, 150-годишнината от рождението на Карл Маркс и на Фридрих Енгелс, вековният юбилей на Парижката комуна, полустолетието от създаването на СССР

В могъщия поток на съвременния революционен процес ярко се откроява и **борбата на работническата класа срещу капитала, срещу експлоатацията и безправието, срещу империята на монополите.** Голямо място списанието отделя на теоретическите изследвания на противоречията в съвременното капиталистическо общество и на проблемите на революционното комунистическо движение, националноосвободителната борба и пр. Цялата теоретическа дейност се извършва в безкомпромисна полемика срещу теориите на Запада и ренегатите от различен произход. В дискусията „Съвременният капитализъм, научно-техническата революция и работническата класа", отразена в първите две книжки на списанието от 1959 г., се изтъква, че противоречията между труда и капитала все повече се задълбочават. Те не изчезват, както твърдят редица буржоазни идеолози. Не настъпва нито „класовият мир", нито „обществото на хармоничните интереси", защото бремето на инфлацията, милитаристичната политика, непрекъснато нарастващата експлоатация на монополите се стоварват върху плещите на трудовите хора, върху създателите на материалните блага. В този двубой работническата класа печели все повече съюзници из средата на селяните, интелигенцията и младежта от училищата и университетите. Това движение излиза извън рамките на професионалните и социалните интереси, за да стигне до програми за дълбоки обществени преобразования, за мир, за демокрация, политически права и свободи, за социализъм.

Всевластието на капитализма, на неговата колониална империя и световно могъщество се руши и ограничава. Повече от един милиард и половина жители на планетата, които изпитваха националния гнет под егидата на една или друга империалистическа сила, вече са граждани на суверенни държави, устремени към независимо развитие. Световната социалистическа общност подпомага процеса на укрепване и подем, борбата за национална независимост и социален напредък.

Борбата за национално освобождение прераства в борба и за социално освобождение и прогрес, за демократична обществена система. Тези изводи бяха направени в много статии и обзори и особено от международната теоретична конференция „Азия и Африка по пътя на прогреса", която се състоя в редакцията на списанието през 1972 г. В много страни се създават широки народни фронтове, които обединяват народните маси, прогресивните сили. Светът върви неудържимо към прогрес, върви по високата орбита, която предвещаха преди повече от век Маркс и Енгелс.

В специалната си рубрика „Политически портрет на Латинска Америка" през тази година бяха публикувани редица статии за фронта на народното единство в Чили, за обединяването на левите сили в този район срещу империалистическата експлоатация на САЩ. Изтъкнато бе, че сега национализмът се използва от реакцията като най-силно оръжие срещу народните прогресивни движения.

Digitized by Google

Идеята за народни фронтове, за единодействие на прогресивните сили се подкрепят от много партии в капиталистическите и зависими страни и от устремили се към демократическо развитие държави. С редица статии на ръководни дейци списанието показва тази борба във Франция, Япония, Индия, Шри Ланка и други страни.

Широко обобщение на тези процеси направи и състоялата се през 1972 година международна дискусия на марксистите „Новите черти на държавномонополистическия капитализъм и класовата борба в развитието на капиталистическите страни!"

Непосредственият принос на сп. „Проблеми на мира и социализма" за обогатяването на теоретическата съкровищница на световното движение се централизира в изследователска група, организирана по инициатива на списанието. Нейните трудове се публикуват под рубриката: „Последователна научност, комунистическа партийност". Те много допринасят да се заостря вниманието върху идеологическата и класовата борба срещу капитализма и опортюнизма.

II

В своята цялост 15-те години на списание „Проблеми на мира и социализма" са **истинска летопис на световното комунистическо и работническо движение, на неговата революционна борба.** Това е поглед към най-острите въпроси, които вълнуват човечеството. Анализирането на опита в дейността на една или друга партия, нейната идеологическа борба или постиженията ѝ в социалистическото строителство е голямо богатство от идеи и поуки, изпитани в самия живот.

Списанието е голяма лаборатория на опита в партийното строителство, в изграждането и развитието на марксистко-ленинските партии в новата епоха. Този принос на редакцията на теоретичното и информационно списание на братските партии е нееднократно подчертан в обсъждания на международни форуми. Обмяната на опита, търсенето на нови пътища към крайната цел е проява на взаимопомощ и интернационална солидарност. От началото на текущата юбилейна годишнина списанието откри рубриката „Партия", чрез която още по-целенасочено популяризира опита на братските партии и разработва основни проблеми на партийния живот и партийната дейност, на партийното строителство в съвременните условия.

Напълно оправдан е интересът на комунистическите отреди към опита и постиженията на Съветския съюз, на КПСС във всички области на живота. Материалите за конгресите на КПСС, за работата на партийните организации в икономиката, просветата и културата, за подготовката на кадри оказват голямо въздействие върху братските партии и са блестящ аргумент в полза на социализма, на нашата идеология

В редица обсъждания и рубрики главно място се отделя на постиженията и развитието на братските страни. През 1971 г. бе организирана интересна среща за размяна на мнения на тема: „Социалистическият държавен строй и демокрацията". Предмет на разисквания бяха такива важни въпроси като структурата на социалистическата държава, прилагането на демократическия централизъм, разширяването на ръководната роля на Комунистическата партия.

Проблемите на партийния живот се разработват от вярна, марксистко-ленинска позиция, от изискванията на стратегията и тактиката на нашето движение.

Списанието поставя на преден план въпросите за партийното строителство, процесите на организационния живот, идеологическото възпитание на кадрите. Редица автори от социалистическите страни в своите

Digitized by Google

изследвания разработват въпросите на перспективното планиране и на социологическите изследвания в партийната дейност, на неразривната връзка между теорията и практиката и др.

Голямо внимание списанието отделя и на **идеологическата дейност на комунистическите и работническите партии.**

Двадесетият век не е само ера на атома и Космоса, на техническия бум, а и на **световен идеологически двубой.** Враговете на прогреса, противниците на комунизма оставят старите си доспехи и измислят нови теории, даже самите те се обявяват за привърженици на социализма, но на социализъм от някакъв си „друг" вид — „хуманен", „етичен" и пр. Много идеологически институти с огромен апарат, пропагандни централи от различен вид „изучават" съвременните революционни процеси и фабрикуват своите „теории за конвергенцията", за „технотронната епоха", за „индустриалното" и „слединдустриалното общество".

Главна черта на теоретическото и информационното списание на комунистическите и работническите партии е неговата **принципна марксистко-ленинска позиция,** защитена с дълбоки научни изследвания.

Обединила силите на талантливи идеолози и общественици, тази боева печатна трибуна разкрива пълната несъстоятелност на всякакви теории, които буржоазната пропагандна машина пуска в обръщение през последните години.

По кардиналните проблеми на нашата съвременност публикуваха статии и интервюта изтъкнатият деец на съветската държава, генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Брежнев, първият секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, ръководители на други братски комунистически партии и на социалистическите държави.

Една от сполучливите форми, често използвани от редакцията, са дискусиите и конференциите (близо 70), в които участвуват широк кръг учени, общественици, публицисти. В размяната на мнения, в отделните становища се осветяват всестранно големите идеологически проблеми, търси се най-вярната стратегическа позиция.

Марксистко-ленинското учение е вечно живо и всесилно, защото се развива и обогатява от колективния опит на световното комунистическо и работническо движение, защото не е ограничено от рамките на постулати и догми. Времето поставя все нови и нови проблеми, по които комунистическите партии са исторически призвани да дават първи отговор и да бъдат неизменно на своето място като авангард в борбата за социализъм, мир и обществен прогрес. Пример за тази висока роля е цялата теоретическа и съзидателна дейност на КПСС, на братските комунистически партии, на трите Московски съвещания.

В тази особено важна идеологическа дейност дава своя непосредствен принос и самото списание. Всяка публикация в него съдържа важни въпроси на теорията, стратегията и тактиката на революционната борба. От последователни марксистко-ленински позиции се извършват значителни по своя характер и обхват изследвания на съвременните процеси и явления в международния живот, които имат принципно значение за световния революционен процес.

Изключително ценни със своя анализ и теоретически заряд са разговорите по **идеологическата дейност на комунистическите партии.** В дискусията „За съдържанието и проблемите на идеологическата борба" (1972, кн. 4) бе подчертана необходимостта от решително настъпление срещу буржоазната пропаганда, срещу псевдосоциалисти и „марксисти", ултралевичари от рода на троцкисти и маоисти, които рушат нашето боево единство.

Тази битка е тотална, тя обхваща всички страни на съвременното общество, неговата икономика, наука, култура, изкуство. Загубили сражението в една област, буржоазните идеолози търсят поле за изява в

Digitized by Google

историята, пренасят се в концепциите за бъдещето, спекулират с евристичния дух на младото поколение...

В дискусията „Новите моменти в младежкото движение на капиталистическите страни и комунистите" в страниците на списанието (1972 г., кн. 1, 2) бе посочено, че комунистите имат високия дълг да закалят революционери и борци сред младата смяна, да я възпитат в традициите на класата, на движението.

Характерна черта на списание „Проблеми на мира и социализма" е, че с аргументите на историята и на самия живот не само разгромява реакционните напъни на империалистическата пропаганда, но и убедително, всестранно показва тенденциите на развитие в самия капиталистически свят, неговите непреодолими противоречия, неговата историческа обреченост. То обръща голямо внимание на идеологическата подготовка на кадрите, на борците за мир и социализъм. Наред със съдържателните теоретически статии, чрез подробни информации за работата на партиите, се популяризира и опитът в пропагандистката работа в СССР, ГДР, Полша, България и други страни.

III

Дейността на Българската комунистическа партия, нейната смела революционна борба в миналото и всеотдайната работа за изграждане на новото общество намират широко място в списанието.

Специални статии бяха посветени на Десетия конгрес на БКП, където се очертават основните страни на Програмата на Партията, главните задачи на шестата петилетка. Изтъкнати са значителните постижения на нашата страна в промишлеността, в създаването на аграрно-промишлените комплекси, в усъвършенстването на социалното управление. Широко са очертани функциите на социалистическата държава през този период в статиите „Новата конституция и развитието на демокрацията в България" (1972, кн. 2), „Социалната структура на обществото и съставът на Партията" (1973 г., кн. 7) и др. В статиите „Образованието и науката в етапа на изграждането на развито социалистическо общество" и „Политиката в областта на културата" (1972 г., кн. 4 и 12) подробно се излагат принципите в преустройството на образователната система и интегрирането на науката с производството, подемът в духовното развитие на нацията. Редакцията посвети и специално обсъждане за опита в идеологическата дейност на БКП, което се състоя в София през 1971 г. В много от дискусиите на списанието взеха участие партийни дейци, учени, публицисти, работници и селяни кооператори от нашата страна. В специално изследване през тези години бе изнесен опитът на редица партийни организации у нас за участието им в социалното управление.

Неведнъж мнозина автори с признателност и вълнение говорят за великия син на България, за смелия антифашист и ръководител на Комунистическия интернационал **Георги Димитров.** 90-годишнината от рождението на Георги Димитров широко бе отбелязана със специални статии, очерци и документи. Списанието публикува и част от речта на смелия трибун пред фашисткия съд. В друга книжка публицистът Егор Яковлев в очерка си „Трудното задължение да бъдеш революционер" обрисува обаятелния лик на великия син на българската работническа класа. В статията си по този повод „Революционер, трибун, теоретик" другарят Тодор Живков подчерта, че животът и делото на великия син на България Георги Димитров са свързани неразривно с класовите битки на българския пролетариат и на международното работническо движение, с борбата за победата на комунизма в света (1972 г., кн. 3).

Статията на първия секретар на ЦК на БКП Тодор Живков „Ле-

Digitized by Google

нинският принцип за съчетаване на интернационалното и националното“ (1970 г., кн. 4) е посветена на първостепенния въпрос на световния социализъм — интернационализма, класовата солидарност на световните отреди на нашето движение. В нея той изтъква, че интересите на световната борба изискват такова съчетаване на националните и интернационалните задачи на всички пролетарски отреди, което да осигурява победата на социализма във всяка отделно взета страна. И в други трудове на др. Тодор Живков, публикувани в различни годишнини на списанието като „Победата на социализма в България“ (1958, кн. 2), речта му пред XXIII конгрес на КПСС (1966, кн. 5) обстойно са разработени съществени проблеми на марксистко-ленинската теория и практика, всестранно е анализиран опитът в социалистическото строителство в нашата страна. В последната книжка (1973, кн. 9) е поместена неговата статия „Революционният опит — оръжие на работническата класа“, в която са изтъкнати историческите поуки от Септемврийското въстание през 1923 г. в България.

Комунистите, труженици на социализма в нашата страна оказват радушен прием на списанието като едно от популярните и авторитетни марксистко-ленински издания. Този интерес бе изразен в редица обсъждания, организирани у нас, в активното участие на български автори в работата на списанието, в голямата му популярност у нас.

* * *

В различните рубрики **редакцията кореспондира с много широка аудитория**, като предоставя интересни публикации и справки по политически и икономически въпроси, култура и изкуство, философия и история, прави анотации и прегледи на световната марксическа книжнина.

Партийният активист, пропагандистът, всеки комунист, нашият съвременник намира отговор на важни въпроси, които го вълнуват, черпи богата и всестранна информация за световния революционен процес. Редакцията на списанието разширява връзките си с читателите от различните страни, открива нови раздели на своите страници: „Теория“, „Политика“, „Читател“, „Из редакционната поща“. Този процес на издигане равнището на списанието, настъпил особено през юбилейната годишнина, му придава още по-голяма сила и въздействие.

В редакционния съвет на списанието участвуват представители на 45 партии и активно сътрудничат още 30 партии. Списанието има **38 национални издания на 26 езика.** То се разпространява в **400 хил. екземпляра в 142 държави** и с това заема мястото си на уникално световно издание. В редакцията, която имах възможност да посетя по повод на една от поредните дискусии, е характерна **атмосфера на творчество и висока култура** и особено изявено **чувство на интернационализъм и другарство,** продиктувано от общите цели на нашето движение.

Когато погледнем корицата на всяка книжка, виждаме известния девиз на комунистическия манифест **„Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“** Този символ изцяло характеризира голямата революционна борба, която сплотените отреди на комунистическото движение водят за бъдещето, за социализма и мира. Под този девиз протича и огромната идеологическа работа на тази боева трибуна на братските партии — борци за мир, прогрес и социализъм.

Digitized by Google

ВРЕМЕТО

ДИМИТЪР ПЕТКОВ

- РАБОТНОТО ВРЕМЕ — ГЛАВЕН РЕЗЕРВ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТТА НА ТРУДА И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАСРЕЩНИТЕ ПЛАНОВЕ
- БЕЗВЪЗВРАТНИ ЗАГУБИ ЗА ОБЩЕСТВОТО И ЗА ОТДЕЛНИЯ ЧОВЕК
- КАК СЕ ГРИЖИМ ЗА УПЛЪТНЯВАНЕ НА РАБОТНИЯ ДЕН — УПРАВЛЕНЧЕСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ МЕРКИ, ЛИЧНА ЗАИНТЕРЕСОВАНОСТ, ДИСЦИПЛИНА И САМОДИСЦИПЛИНА

В борбата по-бързо да увеличаваме обществената производителност на труда и да достигнем по този концентриран показател на икономическото развитие напредналите страни в света, един от най-важните въпроси е за икономията на жив труд.

Грижата за максималното оползотворяване на работното време е залегнала дълбоко в директивите на Десетия конгрес на Партията за развитието на страната през шестата петилетка. Този въпрос е пронизал насрещните планове на колективите за нейното преизпълнение. Той сега стои в центъра на работата за изпълнение на 19-то постановление, за преодоляване на недостатъците в предприятията. Защото икономичното разходване на живия труд ще ни позволи не само да осигурим предвидения растеж на общата продукция, но преди всичко по-бързо да нараства национелният доход, и то 95 на сто, да дойде за сметка на увеличената производителност на труда.

За отделния човек, за колектива, а оттам и за Партията като политически ръководител на нашето общество е важно цялото време, с което разполагаме. Но безспорно в неговата структура най-важно е времето, влагано за производителен труд. От него зависи колко блага ще създадем за обществото, какво материално благосъстояние ще си осигурим. Бързото нарастване на производителната сила на труда ще ускори осъществяването на социалната политика на Партията, в която един от съществените пунктове е да се намали на пет дена работната седмица, да се увеличава свободното време, нужно за отдих и за всестранно развитие на личността. Човек може да задоволява по-пълно своите разностранни потребности и същевременно да разполага с повече свободно време, ако създава повече материални и духовни блага през работното време. Не случайно Маркс казва, че работното време е действителното богатство на обществото.

Digitized by Google

ИЗПОЛЗВАМЕ ЛИ РАБОТНОТО ВРЕМЕ?

Как оползотворяваме сега това богатство? Ценим ли достатъчно огромната стойност на дребните секунди и минути, на работните часове и дни, които за цялата нация съставляват внушителна цифра около 10 млрд. часове в годината?...

Бихме могли да разгледаме работното време в два разреза. Единият — използването на годишния фонд време, т. е. работните дни, получени след приспадането на празничните и почивните дни и платените отпуски. Другият разрез е използването на отделния работен ден или на вътрешносменното работно време.

Какво е положението на завод „Георги Кирков" в София? Всеки работник през 1972 г. е загубил средно по 22,44 дни от различни отсъствия. От тях 3,48 човекодни са поради самоотлъчки. С други думи всеки работник не е участвувал в производствения процес средно почти един месец извън редовния годишен отпуск. Ако се оползотвори само времето, пропиляно поради самоотлъчки, производството на целия завод би се увеличило с 1,5 на сто, а ако се вложи само половината от загубеното поради различни отсъствия работно време — производителността на труда би нараснала с около 5 на сто. През тази година използването на работното време остава почти непроменено.

Не с тази част от времето обаче ще се занимаваме сега. Ще ни интересува главно как се оползотворява сменното работно време.

Преди всичко ще отбележим, че на повечето места няма точна представа как се използва тази част от времето. Следят се точно само два елемента на трудовата дисциплина: идването навреме на работа и текущите престои, най-вече предизвикани от външни причини.

Именно такова е положението в завод „Георги Кирков"! Регистрираните закъснения са твърде интензивни — 1650 за 5 месеца на тази година, а в отделни дни стигат до 35 на деи. Загубите на време поради текущи престои по водената отчетност съставляват само 2,58 часа на човек за цяла година. Истинската картина за оползотворяване на работния ден обаче не се следи. Опитахме се да научим доколко низовите ръководители в един от цеховете наблюдават дали се пилее времето. Началникът на втори цех и секретарят на първичната партийна организация виждаха, че има известна загуба на време, без да могат да определят колко е.

В завод „Струма" в Перник някои изследвания дават основание да се направи по-точно заключение. Там се наблюдава специално използването по време на 142 машини. При норматив 70 на сто в завода е използвано само 63,7 на сто от фонда време на тези машини — или почти с десет на сто по-малко. През първото полугодие на тази година този процент пада на 57,3 на сто, а ковашко-пресовите, обрезните и шлайфмашините са работили и по-малко от половината време. **С други думи от 8 часовия работен ден полезното време на всички тези машини и на управляващите ги хора е било 4 часа и 35 минути, а на някои видове — и под четири часа.**

Без да има такава точна сметка, някои ръководители от завода смятат, че в началото на всеки месец в монтажния цех работниците са заети от 50 до 60 на сто от времето и тази загуба са принудени да компенсират с препапрежение през следващата половина и с използване на извънреден труд. По груба преценка, ако се преодолее само тази неритмичност, производителността на труда може да се увеличи не по-малко от 25, а може и до 40 на сто.

И двата завода — „Георги Кирков" и „Струма", през първото тримесечие не изпълниха насрещния си план и останаха длъжници през първото полугодие. Дори да не разкрият други резерви, а да използват само тези резерви, положението им би било различно — планът би могъл да бъде изпълнен.

Вярно е, че в тези заводи по-трудно може да се следи използването на работното време. В предприятията със серийно производство това е много по-лесно и точно.

Ето какво е положението в един от цеховете на завод „Ворошилов" (в проценти):

Вложено време за производителна работа	— 64,10
Вложено време за несвойствени работи	— 4,74
Прекъсвания по технически и организационни причини	— 11,92
Прекъсвания по вина на работниците	— 3,72

Както виждаме, картината е почти същата, както при наблюдаваните машини в завод „Струма". Само две трети от работния ден е използван производително.

Приведохме тези данни, за да илюстрираме колко голям е проблемът за работното време, колко разточително го пилеем. Данните показват, че ако се напрегнат силите за намаляване на тези загуби, бихме могли с по-бързи стъпки да изпълняваме и икономическата, и цялостната социална програма на Партията.

Digitized by Google

КАК СЕ ГРИЖИМ ЗА УПЛЪТНЯВАНЕ НА РАБОТНОТО ВРЕМЕ

Стопанските ръководители и партийните комитети и организации, за да упражняват правилно и ефикасно ръководство на икономиката, всеки със своите специфини средства и подходи, би трябвало да се обръщат често към този въпрос и да търсят начин да подобряват използването на човешкия труд. За да се оказва ефикасно въздействие, необходими са няколко условия.

Без да се познава действителното състояние на проблема, без достатъчна информация не би се видяла нито неговата дълбочина, нито биха могли да се открият причините и факторите, които му влияят.

Фактите показват, че управленческите органи реагират най-осезателно на тези явления на управлявания обект, по който имат информация. Това се потвърждава от примера на завод „Георги Кирков". През последно време ръководството на завода е предприело активни мерки да затегне дисциплината и те главно обхващат закъсненията и самоотлъчките. А как се оползотворяват целите 480 минути през деня? Дали част от тях не се пропиляват безцелно или без особена полза? Не се ли получава парадоксално положение — един човек е закъснял 5 минути и получава справедливо наказание, а друг, който пропилее, да кажем, повече от сто минути, остава „дисциплиниран". Или пък онзи ръководител, който стане причина да бездействуват десетки хора?

Не е случайно и това, че в Телефонния завод има най-добри наблюдения върху използването на вътрешносменното работно време, неведнъж стопанският съвет е разглеждал събраната информация и е вземал практически мерки. Затова и там загубите са най-малки — в някои цехове са сведени до 6 на сто.

В цялото обединение „Тежко машиностроене" въпросът за вътрешносменното време е останал без специално наблюдение.

Не бихме казали, че този въпрос е въобще извън погледа на стопанските и партийните органи. Но доколкото се вземат мерки, те са едностранни, по отделни проявления. Проблемът не се разглежда в цялостност, в неговата сложност и дълбочина.

Изследването на загубата на време трябва да открие и отстрани причините, които го пораждат. А те са много и различни. Бихме могли да ги разделим на три основни групи.

ПРОБЛЕМИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ТРУДА, ПРОИЗВОДСТВОТО И УПРАВЛЕНИЕТО

Най-важни са недостатъците в организацията на производството, труда и управлението. За да ги отстраним, се налага така да усъвършенствуваме производствения цикъл, технологията, организацията на снабдяването, че да се създаде пълна синхронизация между производствените звена и операции, такъв ритъм, при който колективът и всеки негов член ще работи без принудителни престои. Най-важен е въпросът за научната организация на труда, който обхваща отделното работно място, организацията на труда в бригадата, участъка, цеха и предприятието, последователността на извършване на операциите, намаляване подготвителното време и другите помощни операции и увеличаване на производителното време. И се завършва с умението да се управлява производственият процес, което включва създаването на всички тези условия плюс административно-управленческите методи, за да се спазва този ред. Както се вижда, въпросите са преди всичко икономически, технологически, управленчески. Успешното им решаване обаче не е въпрос само на технократски решения, а на политическо виждане, на изпълнение на едно партийно поръчение, на една отговорност пред социалистическото общество. Затова те са обект както на контрола на партийните комитети и организации, така и на дневния ред на техните заседания и събрания. Без тях те не могат да се решат успешно. Там комунистите се произнасят по проектирания ред, изказват становището си за дейността на ръководните органи, приемат насоки и решения за пра-

Digitized by Google

вилно устройване дейността на ръководните органи и на предприятията и определят задачата си за тяхното осъществяване. Но и самостоятелният проблем за използването на работното време е сам по себе си важна тема за дискусия сред комунистите поради тяхната политическа отговорност като ядро на трудовите колективи и като представители на Партията ръководителка в съответния стопански обект. За да се произнасят по него и да дават пример как да се оползотворява това неоценимо богатство. **Това е един от предметите на партийното ръководство на икономиката.**

Ето как партийният комитет в завод „Струма" се опитал да разгледа част от този проблем. На основата на наличната информация и след допълнителни проучвания от четири комисии и на комисиите за народен контрол, той е провел две заседания през първото полугодие на тази книга. През април е имало специално заседание за използване на машините. През май на ново заседание вече е разгледал трудовата дисциплина. Двете заседания, взети вкупом, позволяват да се види как комитетът се намесва за уплътняване на работния ден. Поради по-богата информация, комитетът е успял да вникне по-дълбоко в проблема. Направени са сериозни изводи за някои причини, които пораждат недоброто използване на труда и машините и за нарушаване на трудовата дисциплина — недобрата организация на работния процес, неритмично материално-техническо снабдяване, условията на бита, примиренчеството към нарушенията на дисциплината и пр. При такъв широк поглед може да се очаква, че комитетът ще вземе и едно, така да се каже, панорамно, с широк поглед и перспектива политическо решение, в което да набележи мерки за отстраняване на недостатъците и да се види мястото на всички органи на социално управление. Да вникне и в дейността и задачите на комунистите. Но той е приел дребни препоръки, които напълно биха прилягали на административните ръководители.

— Да се дадат пропуски на онези, които се налага да идват на работа извън редовните смени;

— В цеховете да се правят два пъти месечно проверки как идват и напускат работа хората и как се спазват вътрешносменните почивки и други мерки от този род.

Единственият по-важен въпрос е за самоконтрола по спазването на работчото време — с препоръка да се изучи опитът на завод „Кристал". Но само толкова.

С други думи заводският комитет е разгледал два твърде сериозни въпроса на свои заседания, погледнал ги е в широта, но едва ли ще може да отчете що-годе значителен ефект от тях. Много, още много формализъм има в такъв подход, когато въпросите се обсъждат без достатъчна подготовка, без добре обмислени решения. Като че ли ползата нямаше да бъде много по-голяма, ако в такива случаи се отложи неподготвената точка или самото заседание и когато се приеме решение, то да остави действително широка диря в живота на колектива.

Друг би бил ефектът, ако комитетът беше уточнил основните проблеми, от които зависи да се използват най-ефективно трудът и машините, да възложи те да получат научна разработка, да ги обсъди и наред с решаващите фактори да види и по-дребните от текущ характер въпроси. Но това е недостатък не само на тези две заседания. Истина е, че на много от решаващите страни на организацията на труда и на управлението на производството се отделя значителна част от времето на ръководните политически и стопански органи И ако все още има сериозни недостатъци, то е за това, че те се разглеждат или изолирано, а не компактно, или пък се подхожда към тях прибързано, като текущо оперативни задачи.

Някои стопански и партийни органи смятат, че е достатъчно да се нормира трудът и особено да се въведат научно обосновани норми и те сами по себе си ще „дисциплинират" изпълнителите. Чрез нормирането се определя главно трудоемкостта на дадени изделия и операции. А съвсем друго е да се организира научно трудовият процес на цял колектив, на бригада, на отделния човек през целия ден.

Много важен фактор за пълноценното използване на работното време е **разработката на научната организация на труда и управлението, внедряването на нови технологии.**

Както вече казахме, много сериозно стои въпросът за използването на работното време в монтажния цех на завод „Струма". Основната причина е известна — неритмично се подават детайлите от останалите цехове и от кооперираните предприятия. Тази нередовност предизвиква двойна загуба на време — чиста загуба поради престой и скрита загуба поради това, че през останалото време не се работи пълно-

Digitized by Google

кръвно поради настъпилото отпускане в резултат на разстройване психологическата нагласа и настроение за труд. Това е ахилесовата пета на много наши предприятия. Стремейки се да измени положението, заводското партийно и стопанско ръководство са предприели две мерки, които още не са приложени, но в тях е заложен вече основният замисъл — да се въведе максимално добър ред в това отношение, който да доближи по синхронизация производството до това на заводите със серийна продукция. Тук всяка машина изисква свое технологично решение и самостоятелно оперативно управление и синхронизация на много звена, за да се осигури ритмичност в работата. Въпросът за научната организация на снабдяването е преладен на „Оргпроект", за да предложи система за научно управление на целия процес. А на групата по научна организация на труда към завода е възложено и тя вече е изготвила проект за подобряване на оперативното планиране и ръководство на работата по отделните машини и детайли. С помощта на маршрутна карта за всеки детайл ще се определи последователността на операциите и движението му, началото и краят на производствения цикъл и кога ще постъпи за монтаж. Паспортните карти се разработват така, че в бъдеще да могат да се включат в една автоматизирана система на управление. Пътят на търсенето е верен. Набелязва се правилен управленчески подход, при което ръководителят ще има цялостен поглед върху работата, ще знае кое кога му е нужно и ще има прост начин, за да дирижира производствения процес.

Много по-голямо значение биха имали грижите за решаване на въпросите на **научната организация на труда на базата на усъвършенствуване или цялостна реконструкция на технологическите процеси. Модернизацнята създава такива условия, при които може максимално да се съгласува от една страна взаимоотношението — човек — машина и от друга страна — човек—човек и колектив—колектив.**

Преди всичко това е възможно там, където има условия да се премине към поточно производство. Това не означава, че тогава организацията на работата ще стане така, че човек да няма време „да поеме въздух". Напротив, целият ритъм така трябва да се устрои, че да се икономиса максимум жив труд и същевременно производственият ритъм да се съобрази с научно обосновани биологически и психологически изисквания на човека. Такова решение е намерено във Волжския автомобилен завод в Съветския съюз. Там дори ритъмът на конвейера е нагоден към научно обосновани изисквания на човешката нагласа и нужда в процеса на работното време. Сутрин конвейерът започва със забавен темп и постепенно го ускорява, съобразно способността и психическата нагласа на човека към работния ритъм. В момента, когато работниците се нуждаят от „въздух", конвейерът спира за десет минути. Към края на работното време той забавя темпа, за да няма рязко спиране, съпроводено с тежка умора.

В колко наши заводи стопанските органи или партийните комитети и организации са се заели в резултат на такова проучване на медико-биологическите, физиологическите и психологическите особености на изискванията на труда и на хората да въведат научно обоснован ритъм?

Ръководството на завод „Георги Кирков" е предприело някои технологически решения, за да преминат от досегашния групов начин на работа когато отделният котел се изработва цялостно от една бригада, към поточен метод на производство. Разчетите са да се увеличи производителността с 25 на сто. Цеховото ръководство и първичната организация са се заели да ги въведат. Разяснили ги и ги въвели. В началото, когато се създал интерес, резултатът настъпва — увеличава се продукцията с 12 на сто. След това вече влизат в действие други фактори. И се върнали назад. Причината? Може би не е само една. Но главната е, че работата от научна страна не е доведена докрай. Не са уточнили последователността и продължителността на отделните операции и съобразно това да организират труда, като разположат съответните работници. Вместо ясно обособен и добре организиран поток, преминават към механично обединение на досегашните бригади И цеховото ръководство, и партийната организация не могли да преодолеят тяхното действие, въпреки че са положили усилия. Когато към края на юни директорът на завода се среща с бригадирите, за да се посъветва с тях, оказва се, че те почти единодушно отхвърлят нововъведението.

Ето как един опит е на границата да се провали. А на територията на завода има научноизследователски институт по котлостроене, в самия завод има внушителна технологична група, към обединението има Център за научноизследователска и развойна дейност. Имаше научни и квалифицирани кадри, които могат да разработят такъв въпрос, оставен в случая на силите само на цеховото ръководство.

Умението да се решават научните проблеми, да се намират издържани организационни и технологически решения е важна черта, способност, стил на стопанските дейци. То е важно изискване и към партийното ръководство на работата в предприятието, в цеха. Но в това

Digitized by Google

отношение и стопанското ръководство, и партийният комитет, и партийната организация не са се оказали на необходимата висота.

Тъй като темата ни е използването на работното време, заедно със секретаря на първичната партийна организация към ДСО „Тежко машиностроене" Раденков решихме да проверим как се използва работното време на специалистите от ЦНИРД към обединението, чиято задача е да правят научно-приложни разработки за обединението и неговите клонове. Десетина специалисти направиха „самоснимка" на работното си време за един месец. Оказа се, че и за тях въпросът за творческото използване на работния ден е важен проблем. То е от една трета до 60 на сто от времето.

Интересно е, че често от творческата работа ги отклоняват искания за справки от висшестоящи организации — все извън онази регламентирана информация, която се събира по редовния ред. Най-фрапиращ случай през този месец бе искането от три отговорни ведомства — Министерството на машиностроенето (бившето), Държавния комитет за планиране и Комитета за наука, технически прогрес и висше образование на справки по един и същи въпрос, но с различни данни и показатели, без предварително да се съгласуват. И това става след 19-то постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет. А след справките понякога се искат допълнителни сведения. Не случайно тези висококвалифицирани работници са отделили повече време за такива справки, отколкото за разработка на конкретни въпроси на клоновете, която е главната им задача. Затова заслужава внимание заключението, което направи главният специалист Драган Драганов: „Поне половината от времето ни е вложено безполезно. Голяма част от задачите са без практическа полза. Поставят се едностранчиво, формално, дублират се, идват по различни линии".

Няма да коментираме тези факти. Само ще допълним, че проблемът за творческо използване на времето е важен и за тези звена, и за управленческите органи, още повече че от тях зависи да не се допускат прибързани решения като тези в завод „Георги Кирков", където със сложни въпроси оставят да се „пържат" хората от цеха, а специално създадените за това звена вършат ненужна работа и пилеят нетворчески времето си под погледа на ръководствата на ДСО и на предприятията, на съответните партийни органи.

Ето важните проблеми и на управленческите звена, и на партийните организации. И съвсем правилно се ориентира секретарят на партийната организация в ДСО „Тежко машиностроене" да разглеждат този въпрос на партийно събрание. Не би било лошо и другите организации да разгледат как се използва времето — задълбочено, критично, с разработка на мерки за изменение на положението.

Дадохме само отделни детайли от опита за намиране на по-добро решение на проблемите за използването на времето. Но въпросът е по-сложен. Той опира и до организацията и реда в завода и цеха, бригадата и отделното работно място, до организацията на работните операции. Тук влиза и обмяната на опит, и нормирането на труда. Но **главното е да се създават комплексни условия, нужни да се постигне максимален резултат от човешкия труд. Не се ли решава този въпрос така, няма да се изпълни както трябва ръководната функция на стопанските органи и партийните ръководства в икономиката.** Защото тяхната главна грижа е да създават необходимите организационни, технологически, производствени и управленчески условия за правилно организиране и използване труда на работниците, на колективите. А **задължение на партийните комитети и организации е да насочват и помагат за правилно решаване на тези проблеми и да контролират как се управлява икономиката.** По повод на различни проверки от висшестоящи организации секретарят на заводския комитет в „Георги Кирков"" констатира:

— Все документи и книжа се проверяват, а не се вниква — умеят ли хората да управляват.

За съжаление тази констатация важи и за някои партийни органи и организации. Между впрочем такъв бе и един от недостатъците на заседанието в завод „Струма".

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ И ЛИЧНАТА ЗАИНТЕРЕСОВАНОСТ

Разбира се, и партийните, и стопанските органи разполагат не само с тези средства, за да направляват пълноценното използване на работното време. С тях се създават само необходимите обективни предпоставки за решаване на въпроса, което има особено голямо значение. Но **главните средства за въздействие са онези, чрез които се влияе пряко, директно на хората. Защото партийното ръководство на икономиката, а и управлението на производството не се изчерпват само и предимно с организационно-технически и технологически мерки, а главно с организацията, направлението, мобилизацията на хората.** Въпросът ще се реши сигурно и цялостно, когато грижата за дисциплината, за оползотворяването на целия фонд „Работно време" както в годишен, така и във вътрешносменен разрез стане **въпрос на колектива, на отделния работник.** Тука опираме до онези фактори, които създават субективните условия за правилно използване на времето.

От една страна **това е обществено-политическата, организаторската и възпитателната работа на партийните органи и организации, на профсъюзите, на Комсомола, а също умелият подход на стопанските дейци към хората. Това е включването на обществената среда като важен лост за влияние и организаторско възпитателно въздействие върху човека с огромни последствия.** Тези фактори създават социално-психологическия климат и нагласа за труд.

От друга страна са **средствата и лостовете, чрез които у отделния човек се култивира вътрешното убеждение и съзнателност, лична отговорност пред обществото, поражда се лична заинтересованост, воля, ентусиазъм. С други думи, да се впрегне в действие силата на вътрешните регулатори на човешката дейност, силата на работническата съвест, личната заинтересованост на базата на тясно съединени лични, обществени и колективни интереси.** В края на кранщата всички фактори и форми на въздействие преминават през съзнанието на отделната личност, за да се превърнат в негово волеизявление.

Управленческата дейност е много по-ефективна, когато се използват стимулиращи хората средства и когато се отстраняват онези фактори, които намаляват заинтересоваността на отделния човек и колектив по вътрешни подбуди и мотиви, интереси и воля, да се грижат за оползотворяване на всяка минута, без да е необходимо административно въздействие. **Тук е големият въпрос на политическия подход в управлението и на силата на партийната работа като метод на убеждение и на мобилизация на самите колективи.** Естествено е в това отношение партийната и управленческата работа да вървят ръка за ръка.

Истината, че често административните средства за въздействие имат ограничени възможности, личи много ясно от опита на завод „Г. Кирков". Новият директор инж. Ялъмов си поставя задачата да заздрави дисциплината. За няколко месеца той издава 100 заповеди за наказания заради нарушаване на дисциплината. Никой не ще дръзне да обвини ръководителя, че посяга към едно дадено му право. Но по-важното е доколко неговото използване има желаното въздействие. Оказва се, че издадените заповеди са повлияли донякъде за намаляване на самоотлъчките и са изчерпали своята сила. Сам директорът се е убедил в това. Той съзрял отрицателното социално-психологическо отражение от този подход върху колектива. Съгласувано с партийния комитет той предприе и срещи с всеки колектив. Разясняваха, убеждаваха, обещаваха, поставяха въпрос и на работническата гордост и чест. Защото този колектив не помни неизпълнение на плана от дълго време, а тази година е сред длъжниците на обществото. В колектива се създаде известно раздвижване, а някои зачакаха да видят какви ще бъдат по-нататъшните действия на ръководството. Ще спази ли обещанията си, как ще подхожда? Рано е още да се съди как ще се развият тези взаимоотношения. Но в досегашната практика в завода тази страна на работата — за убеждаване на хората изостава. Има и известен либерализъм, опрощаване на опущенията, особено от низовите ръководители.

Digitized by Google

Много важно средство за създаване на заинтересованост у колектива и неговите членове да се борят за високи резултати и за уплътняване на работния ден **създава икономическият механизъм.**

Поради неточно прилагане на този механизъм и недостатъчна разяснителна работа неговото въздействие във втори цех е намалено значително. Поради неизпълнението на плана през един от месеците не са разпределени премии в цеха. Работниците явно не са разбрали още същността на тази мярка и са се почувствували ощетени. Бригадирите оправдаха това настроение, а началникът на цеха и секретарят на първичната партийна организация явно още недобре знаят механизма на разпределението на фонд „Работна заплата", защото настояваха, че им спускат средства за възнаграждение без отчитане на приноса. Данните в икономическата служба обаче говореха за друго — за изтеклите пет месеца на тази година цехът е произвел помалко продукция, отколкото през същото време на миналата година, а е получил повече пари за възнаграждение. Следователно недополученото през февруари е дори наддадено през другите месеци, а самочувствието на „ощетени" остава. Директорът по икономическите въпроси Боснев спокойно се оправдаваше — при мен всичко е наред. Наистина в цеха разпределението на заплатите не става точно според приноса и без участието на бригадирите.

Ефектът явно е обратен. Ето един проблем, който е не само икономически, но и политически и опира и до партийната организация, и до икономическата дирекция, и до обединението — как се прилага икономическият механизъм като средство за максимално заинтересоване на работниците и познава ли се. Но разяснителната работа с точни цифри в ръка липсва. А онези, които най-добре трябва да виждат и да убеждават, да разясняват, а където трябва, и да се борят с неправилните настроения, в случая се оказаха в опашката. Вместо да формират социално-психологически климат на основата на истинските факти, те самите се оказаха пленници на едно нездраво настроение.

Въпросът за **оценка на приноса на човека, на колектива е много важно средство за въздействие.** И той има много важни страни — някои валидни за завода, други за обединението, а един опира и до Министерството на труда. Като се отчита правилно този принос, може да се създадат наистина благоприятни условия за разгръщане на инициативата. Ако не се прави това както трябва, може да се създава убеждение за по-голям или по-малък принос, което ще влияе задържащо на инициативата.

Доколкото остър е този проблем ще си послужим с два фактора от същия завод. През последните години той е отчитан като един от много добре работещите. А през тази година е сочен като един от заводите, които не изпълняват плана по производителността на труда. Реални ли са напълно похвалите, които е получавал, и сегашният упрек? Струва ни се не. За няколко години, когато неговата продукция е пораснала с около 40 на сто, делът на кооперираните доставки се е увеличил над два и половина пъти. Ако приспаднем този чужд труд, който по досегашните методики се счита като плюс на самия колектив, то неговият принос не изглежда така голям, както се води по официалните отчети. А ето през тази година се появи друг, обратен факт. Заводът усвои производството на гофрирани тръби, внасяни от чужбина. Икономиса валута, произвежда ги по-ефективно и за тази цел е отделил 11 души от колектива. Но колкото и чудно да е, този успех на завода се превръща и в негов минус — намалява му производителността на труда. Не случайно има гласове — давайте повече поръчки в други предприятия, да си оправите производителността на труда. Вярно е, че този проблем е твърде сложен за решение. Но Министерството на труда е длъжник в това отношение. Защото на сегашната база не може прецизно да се измерва дейността на предприятията, клоновете и техните ръководители.

Много важно е обаче да се мобилизира колективът, за да мисли по въпросите на уплътняването на труда. Да се разглежда дисциплината, организацията, авангардната роля на комунистите. Да се прави честа и лична оценка на всеки за неговия принос.

В това отношение в завод „Струма" има по-богата дейност. Всеки месец се правят събрания по колективи, където се разговаря как се спазва трудовата дисциплина. Индивидуалната работа и радиоуредбата са впрегнати в тази битка. И може би между формите най-интересни са срещите по професии, организирани от Дома на културата и профкомитета — една традиционна дейност, гордост за работнически Перник. Там се разговаря за работата в присъствието на семействата. И не чрез скучни събрания, а при специално подготвена програма с увеселения, където се казва за всеки по малко — за доброто — хубаво, за лошите прояви — внимателен упрек, без оскърбление. И тука както навсякъде много ефективна се оказа сатирата, другарското осмиване на нехайните, недисциплинираните... Спомняме си колко ефективни се оказват кинокартините от заводската действителност, когато фактите се поднасят

Digitized by Google

зрително така, че нарушителите предпочитат бързо да се оправят, за да не попаднат на фокуса на общественото осмиване.

Въобще използването на гъвкави и всекидневни форми на обществено въздействие е един от най-важните лостове в политическата и управленческата дейност. Те играят роля на духовни и морални стимули.

Все още в това отношение има какво да се върши, за да се постави въпросът за оползотворяване на работното време, за дисциплината в ръцете на колектива. Особено важна инициатива представлява подетата от бригадите в завод „Васил Коларов" борба за висока социалистическа трудова дисциплина. Нейната същност е в това — самите работници и бригади да определят нормите на своето трудово поведение и работа. Центърът се поставя върху работническата чест и съвест, те стават фактори на самоконтрол, на самоуправление, на саморегулиране на дейността, на взискателност и самовзискателност. Такъв подход към колектива напълно съответствува на неговото място и роля в управлението на социалистическото предприятие, на отговорността на отделния работник в своето предприятие. Подемането на тази инициатива е може би най-подходящо тогава, когато има с общи усилия да се преодоляват трудности, каквито и в двата завода са възникнали във връзка с изпълнението на производствения план. Тя би станала едно от много важните средства в комплекса от фактори, които могат да помогнат за преодоляване на изоставането.

Разбира се, обществените средства за въздействие не са малко и имат различен характер — педагогически, социално-психологически, идейно-политически, морално-етичен. Но тяхната сила е част от общия комплекс средства, които трябва да действуват координирано, еднопосочно — обективните предпоставки да създават добри условия за найрезултатно прилагане на труда, а обществените средства да изграждат субективния действуващ фактор — колектива и човека, за да могат те да оползотворяват тези обективни условия. Действуват ли разнопосочно — резултатите ще бъдат незначителни, обединят ли се, ще се получи максималното. А това максимално е големият резултат от труда на милионите, впрегнали своята сила, енергия и ентусиазъм да претворят партийната политика.

Бригадата в Ново село

ЛАКО ПАВЛОВ

В промишлено-аграрния комплекс „Димитър Благоев" — Русе бяха изградени крупни икономически единици — предприятия по отрасли, а към тях и ферми и бригади за промишлено производство. Окръжният комитет на БКП и окръжният народен съвет разработиха модел на бригада за промишлено производство в полевъдството, приложен в Ново село. През 1973 г. започва внедряването на

НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

Четиридесет и шест механизатори обработват 55 700 дка, от които 20 500 дка есенници, 15 000 дка царевица, 4500 дка захарно цвекло, слънчоглед, люцерна и др. Сега бригадата за промишлено производство работи с техника, каквато притежават почти всички бригади в страната. Според модела обаче към 1975 г. тя постепенно ще бъде подменена с най-нови високопроизводителни съветски трактори като: „Т—150", „Т—150—К" и „МТЗ—80". зърнокомбайните „Нива — СК—5" и „Колос — СК—6" и др. За експлоатацията на новото оборудване ще бъдат необходими 26 висококвалифицирани механизатора и всеки от тях ще обработва средно по 2150 дка.

Заедно с това се предвижда да завърши концентрацията и специализацията на селскостопанското производство, което неминуемо ще доведе до високоефективно използване на техниката. Така се създават

Digitized by Google

и необходимите условия, за да се използват пълноценно материалните и трудовите ресурси, ремонтната база, наличните помещения и транспорта. Чрез автоматизираната система на управление на производството и радиотелефонната връзка вече се направлява бързо и ефикасно движението и работата на хората и техниката.

И сега обаче при наличието на нископроизводителните машини новоселската бригада за промишлено производство напълно механизира процесите за прибирането на пшеницата и ечемика. Зърното от комбайните постъпва в напълно механизирания почистителен пункт към стопанския двор. Сламата се прибира напълно механизирано, като за целта се използват — сламопреси, два агрегата за събиране на балираната слама „ГУТ—2,5" и посредством специална платформа „ТШН—2,5" се товари на камион, без използване работна ръка.

Напълно се механизираха процесите при обработката, извозването и разхвърлянето на химическите и оборските торове, на препаратите, а също и при зареждането на сеялките със семена.

Всички процеси при отглеждането на царевицата са механизирани. Тази култура се прибира по три технологии: на зърно, на кочани и цялото стебло за приготовляване на брашно и гранули; всичко това става с наличната техника, която за момента е нископроизводителна.

Основна култура тук е захарното цвекло. Тази година за пръв път се зася с еднокълнови семена; внедри се нова техника за прецизираната подготовка, сеялки за пунктирана сеитба и цвеклокомбайни „КС—6". Всичко това способствува за механизирането на основните процеси при отглеждането на тази техническа култура.

Напълно се механизира вече прибирането на фасула и люцерната.

В технологиите на полските култури се предвижда напълно да се затвори кръгът на механизацията, като основните мероприятия ще се извършват от членовете на бригадата, а торенето и борбата с вредителите — от агрохимическия център. В сезоните на върхово напрежение транспортните дейности ще се извършват от автотранспортното предприятие на ПАК — „Д. Благоев" — база с. Ново село.

Новите технологии са необходима предпоставка за висока производителност на труда и неизбежно водят до бързи изменения на качествените показатели. Така например произведената от един механизатор продукция нараства от 73 000 на 100 000 лв. — с 38 на сто, а рентабилността с 47 на сто. Себестойността на 100 кг продукция ще намалее: при пшеницата от 7,34 на 4,38 лв., при слънчогледа от 10,84 на 7,81 лв., при царевицата ще стигне до 3,83 лв., при ечемика — 3,50 лв., при захарното цвекло — 0,94 лв. и др.

През 1970 г. бригадата произведе обща продукция за 1 900 000 лв. (тогава се обработваха далече по-малко площи), а през 1973 г. тя ще нарасне на 2 600 000 лв. или с 38 на сто. Чистата продукция за същия период от 1 230 000 лв. ще достигне 1 800 000 лева или нараства с 45 на сто.

Новата организация на труда наложи структурни изменения на партийната организация. Районният комитет на Партията изгради една първична партийна организация, която ръководи както колектива на бригадата за промишлено производство, така и колектива в цеха на предприятието за ремонт и поддържане на селскостопанската техника. Изградени са три партийни групи — две към основните отдели на предприятието и една към механизаторите на полето.

Главно вниманието на първичната партийна организация е насочено към изграждане на

НАУЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

Характерното тук е, че бригадата за промишлено производство и предприятието за ремонт и поддържане на селскостопанската техника са самостоятелни производствени единици, които са приведени на вътрешностопанска сметка, а в същото време са интегрирани помежду си. Те разполагат с обща база — машинно-тракторен комплекс, който от своя страна се състои от четири функционални звена: 1) сервизен пункт за технически прегледи на трактори; 2) ремонтно хале с отделения: стругарно, електрозаваръчно, ковашко, дърводелско и др.; 3) открити и закрити полоси за съхраняване на селскостопанския инвентар; 4) санитарно-битов възел (клуб на механизатора, бани, съблекални, помещения за отдих, столова, сервизни помещения и др.).

Колективите на двете предприятия наброяват общо 126 труженици — механици, монтьори, механизатори и общи работници. Всеки четвърти механизатор е член на БКП, а всеки пети е комсомолец. Естествено е, че това спомага да се издига авангардната роля на комунистите, които са едни от най-добрите механизатори и ремонтни работници. По-голямата част от тях са овладели по две и повече професии и се намират на решаващите места или най-трудните участъци на производствената дейност. През есенно-зимния период под ръководството и близкия контрол на партийната организация се ремонтират качествено тракторите и другата селскостопанска техника, а през останалите сезони на годината — по време на сеитбата и отглеждането на културите както и за тяхното навременно и без загуби прибиране, не само механизаторите, но и ремонтните работници се вливат в бригадата за промишлено производство. Това позволява да се въведе редовна двусменна работа на машините и да не се допускат смущения на трудовия ритъм в масивите.

Към отделите, които са обособени в ремонтното хале на машинно-тракторния сервиз, работят шестима комунисти. Те са едни от най-квалифицираните и са поели обещания да помагат за повишаване на техническите знания и уменията на своите по-млади другари, за да се извършва ремонтът ритмично и качествено. С опита, знания-

Digitized by Google

та и сръчността си тези партийни членове служат за пример на околните, а с трудовите си дела и поведение допринасят да се създаде благоприятен психологически климат в колектива.

Отговорникът на партийната група Здравко Стоянов още през пролетта постави на обсъждане въпроса за нарушаване на технологичната дисциплина от някои измежду по-младите работници. Партийната група прецени, че вината за това е преди всичко у комунистите, а след това и у останалите специалисти и висококвалифицирани работници, които би следвало да се заемат отблизо с възпитанието и обучението на младежите. Пръв отговорникът на партийната група се задължи да обучи двама комсомолци. Партийната група предложи на директора на предприятието инж. Велков и началника на работилницата Никола Колев да се заангажират добрите специалисти с конкретни задачи за системно обучение на младите работници.

В сервизния пункт под ръководството на самия началник — комунистът Борис Ибров, също работят добри производственици, чийто стремеж и амбиция е да извършват винаги своевременни и качествени прегледи на тракторите.

Комунистите от отдела за ремонта и поддържането на селскостопанските машини са измежду най-добрите рационализатори. По тяхна инициатива се преустрои един стар зърнен комбайн „СК—3" в агрегат за механизирано зареждане на сеялките по време на сеитбата; преустроиха друг комбайн за силажиране на фуражите; трети — за „бункер-майка", който се ползва през жътвата на пшеницата и ечемика; по свой проект направиха сеялка за сеитба на арпаджик и други приспособления и рационализации. Комунистите в цеха обаче все още не са успели да създадат стройна система на разработка, прилагане и контрол на личните творчески планове, като с това по-тясно обвързват усилията на висококвалифицираните работници, посредством договори за взаимни задължения с администрацията. Тук също така не са въведени и паспорти за техническата дейност, в които да се вписва личният принос от творчество на работника. Въз основа на постигнатия значителен икономически ефект от даден производственик ръководството на АПК би могло да му присъди званието заслужил майстор и да го премира.

Партийната организация изисква от стопанските дейци в производствения цех, където вече се прилага вътрешностопанската сметка, отблизо да следят разходите на труд и материали. Всички операции по ремонта и поддържането на техниката се заплащат от бригадата за промишлено производство в Ново село.

Досегашният опит от прилагане на лостовете на икономическия механизъм показва, че все по-успешно се въвежда ритмичност в ремонта и поддържането на машините по график, по-добре се съхранява и селскостопанският инвентар.

В цеха са изградени групи начело с монтьори измежду най-подготвените комунисти. Тези групи извършват всички важни операции по ремонта и поддържането на техниката.

Организацията на труда в бригадата за промишлено производство съответствува на новите изисквания. Комунистите най-напред се заеха да решат въпроса за усвояването на новите технологии — отглеждането на захарно цвекло от еднокълнов посев. За целта се сформира актив от трима комунисти, двама членове на БЗНС и четирима комсомолци. От друга страна научни работници и специалисти от фирмата, която достави семената и машините, се заеха да запознават механизаторите с новостите. По предложение на партийната група се обособиха агрегатни групи от трима-четирима механизатори по отглеждането на захарното цвекло. Агрегатната група на тежките трактори с ръководител комуниста Димитър Янакиев извърши навреме бранувването и култивирането на почвите за засяване. Друга група с ръководител комунистът Енчо Василев внесе хербициди преди сеитбата в почвата, а третата агрегатна група, с ръководител комунистът Никола Тъпанков, извърши сеитбата на цвеклото в най-благоприятни срокове. На последната група бе възложено окопаването и борбата с болестите и неприятелите. Партийната група възложи на комунистите допълнителни поръчения за личен принос в борбата за по-висока култура на земеделието; да икономисат гориво, смазочни материали и да снижават себестойността на всеки декар мека оран.

Тази организация на труда по отглеждане на захарното цвекло се наложи през 1973 г. и тя ще се утвърди и занапред, тъй като тази култура става основна за бригадата, а изграждането на няколко агрегатни групи за отглеждането и прибирането й има добра перспектива.

За сеитбата, отглеждането и прибирането на царевицата и слънчогледа се изграждат две агрегатни групи. Първата със старши Атанас Илиев, комсомолец и носител на златен орден на труда, и втората със старши опитния и неколкократен първенец, сдружения земеделец Иван Петров.

По инициатива на партийната организация през напрегнатите кампании ремонтните работници се трудят на полето като сменни механизатори (при двусменна работа на тракторите и селскостопанските машини). Инициатори на този почин са пак отделни комунисти и комсомолци. Техният пример бе последван и от много безпартийни, като механиците и монтьорите от работилницата станаха трактористи. Правоспособните комбайнери заедно с колегите си от бригадата за промишлено производство изградиха 3 агрегатни групи, всяка от по 5 комбайна. Тук следва да отбележим, че трудът на тези ремонтни работници, които работят като комбайнери, се заплаща от бригадата. Петима измежду най-добрите комбайнери са комунисти и те станаха инициатори за бързото и без всякакви загуби прибиране на реколтата. Примерът им се поде от останалите комбайнери и механизатори, които преминаха на двусменна работа.

Digitized by Google

През време на сеитбата и окопаването на културите, при прибирането на реколтата, както и в есенната кампания се изграждат дежурни аварийни групи от електроженисти, ковачи, монтьори от цеха, които бързо отстраняват повредите на машините в полето. Ядрото на тези подвижни групи са комунистите и комсомолците. Вложеният от тях труд се заплаща за сметка на бригадата за промишлено производство.

Ръководителят на бригадата, неотдавна издигнат за председател на производствения съвет в с. Ново село, комунистът Димитър Данчев, агроном, в продължение на повече от 13 години работи упорито, за да овладее изкуството да ръководи хората. На него, на Петър Минков, бригадир на фуражното производство и партиен секретар, както и на другите двама заместници на ръководителя на бригадата, които са средни специалисти, е поверена цялата селскостопанска дейност в землището на Ново село. А не много отдавна там съществуваха няколко бригади, управителен съвет на ТКЗС и общински партиен комитет. Димитър Данчев умело насочва дейността на бригадата, чийто сплотен колектив се стреми към целта — да се повишава културата на земеделието.

Районният комитет на БКП внася положителни изменения и във взаимоотношенията между ръководството на ПАК и отговорниците на производствените единици по места. Не е пресилено да се твърди, че в тази насока вече не се допуска голо администриране в управлението на производството и че строго централизирана дейност все повече се ограничава заедно с премахването на несвойствените функции, когато се проявяваха елементи на опекунство. Сега неотклонно се прилагат изискванията на икономически механизъм — подобрява се планирането и снабдяването, по-ефективно се използват капиталните вложения, стимулите и др. Осигурява се на дело оперативна самостоятелност на ръководителя на икономическата единица, на него като организатор и технолог се предоставят по-широки права при вземане на управленчески решения, което засилва отговорността за възложеното дело. Грижливото, внимателното и уважителното отношение на партийните органи и управлението на ПАК към добросъвестните стопански ръководители тук се съчетава с голямата взискателност към тях. Агрономът комунист Данчев ръководи колектива, като се опира на партийното бюро и комунистите. Той винаги зачита препоръките на комунистите и изпълнява точно решенията на партийната организация; съобразява се с критичните бележки и предложения на тружениците. В навечерието на големите кампании — сеитба, обработка, прибиране на културите при обсъждане големи проблеми, усвояване на новите машини и технологии, при разкриването на резерви, съкращаването на разходите на труд и материали, Данчев излиза пред партийната организация с аналитичен доклад и се отчита за своята работа. Партийната организация от своя страна е взискателна към делата както на стопанските дейци, така и на редовите комунисти, грижи се за повишаване на тяхната квалификация и компетентност, изисква от всеки да бъде за пример в труда и ученето, в бита и обществото.

СТИМУЛИТЕ

Бригадата за промишлено производство в Ново село има известен опит в прилагането на икономическия механизъм и по-специално в определяне нормативите на труда, материалите и други, тъй като има право на оперативна самостоятелност при тяхното изразходване.

С насрещния план колективът пое обещание да снижи материалните разходи през т. г. от 910 000 на 850 000 лв. или с 60 000 лева по-малко, а фонда „Трудово възнаграждение" на механизаторите да го сведе от 568 000 на 508 000 лв. По такъв начин разходите се намаляват със 120 000 лв. Сега се работи с напрежение, за да се увеличи чистата продукция и да нарасне чистият доход. Всеки механизатор получава заплата, която възлиза до 10 на сто от произведената от него чиста продукция. Освен това в рамките на определените норми се създава фонд „ДМС", който се натрупва при 100 на сто икономии от труда и при 40 на сто от спестени материални разходи. Тази система се създаде през т. г. съгласно действието на икономическия механизъм и ще играе решаваща роля за стимулиране труда на механизаторите, за превръщане на производството в рентабилно.

От общия фонд „Трудово възнаграждение" се заделя фонд на ръководителя. Той има право по предложение на профкомитета да раздава премии на най-изтъкнатите механизатори през сезона. Освен това се формира и фонд на директора на предприятието. Ето някои примери как ръководителите си служат с него.

Механизаторите от Вятово извършиха подобрение на 12 сенокосачки за нуждите на бригадата за промишлено производство. След това по предложение на профкомитета директорът издаде заповед за награждаване на рационализаторите със 750 лв. Електроженистите в цеха за фуражно производство получиха еднократна премия от 500 лв. за извършени подобрения в технологията. Освен това при извършване на реконструкции, изменения на технологии и пр. се съставят отделни колективи, които разработват въпросите на научно-техническия прогрес и в зависимост от приноса и икономическия ефект проявилите се получават премии. Тази система може да се усъвършенствува, като се премират онези, които най-бързо усвояват и внедряват новата техника, новите сортове, препаратите за борба с болестите и неприятелите на растенията, отглеждане на захарното цвекло от еднокълнови семена и др., а също така съответно да се стимулират или санкционират всички, които отговарят за правилното стопанисване на техниката и земята.

Комунистите предложиха на ръководството на ПАК „Д. Благоев" и на бригада-

Digitized by Google

та за промишлено производство по време на напрегнатите върхови моменти специално да стимулират най-добрите механизатори. Онези, които извършиха най-качествено разреждане на захарното цвекло и гарантираха необходимия брой растения получават по 0,30 лв. допълнително на декар. Други, които извършват цялостния комплекс: сеитба, окопаване и осигуряват необходимите бройки растения, също получават допълнително възнаграждение след приключване на производствения процес. По време на жътвата и прибирането на реколтата през есента челниците получават за високи производствени резултати през деня допълнително възнаграждение.

В колективите на ремонтната база и на бригадата за промишлено производство, където има профкомитети, редовно се води и отчита съревнованието за деня, месеца и за отделните сезони — деня на механизатора, 1 май, Девети септември и Нова година. На тържествена обстановка се връчват морални и материални награди; поддържа се алея с портрети на челниците, организират се поздравителни концерти, изпращат се поздравителни писма до семействата им.

МЕХАНИЗАТОРЪТ

Той е основната производителна сила, която играе първостепенна роля в селското стопанство. Затова за него се полагат всестранни грижи.

Много от социално-битовите въпроси тук вече са решени. В санитарно-битовия възел редовно функционират баня и стол. На разположение на механизаторите са: помещението за отдих, клубът и занималните. Те получават работно и специално облекло. Сутрин ги извозват до работното място. На полето има фургон, в който е монтиран радиотелефон за връзка с машинно-тракторния сервиз и с ръководството на бригадата, както и транзисторен приемник, вестници, списания. Така че фургонът е едновременно и агит-пункт. Тук на полето механизаторите получават питателна храна.

В Ново село са създадени благоприятни условия както за труда, така и за живота на механизаторите.

Вече функционират детска градина и ясли, съоръжени и обзаведени на съвременно ниво. Години наред този обект е национален първенец. Тук има ресторант и добре снабдени магазини. За младежта се построиха: спортна зала, плувен басейн, волейболна и баскетболна площадка, тенискорт, стадион. През есенно-зимния сезон в курортния къ „Липника" се организира отдихът на механизаторите, съчетан с провеждане на курсове за квалификация. Не е решен обаче още въпросът за един почивен ден в седмицата за механизаторите. Картите за балнеосанаторнумите и за почивните домове се дават с предимство на най-добрите механизатори и ремонтни работници, а също така им се осигуряват кредити, транспорт и материали за направа на жилища.

Прави впечатление, че всяка година се изменя възрастовият състав на механизаторите. Общо за двата колектива до 40-годишна възраст са 44 на сто от производствениците; от 40 до 50 години — 56, а само над 50 години те са една трета. Преобладават възрастните механизатори. Грижата за резервните кадри в бригадата още не е поставена на първо място. Сред младежите трябва да се създава любов към труда и професията на механизатора. Нисък е още образователният ценз на механизаторите; малко са жените механизаторки в бригадата.

В комплекса има специална картотека за механизаторите, в която ежегодно се нанасят изменения във възрастовата и квалификационно-професионалната структура, а също така се вписва оценката на партийното, профсъюзното и комсомолското ръководство за деловите им качества през годината. Засега обаче трудно се решават въпросите за повишаване на тяхното образование и квалификация. Обикновено в училищата за механизатори отиват в повечето случаи онези младежи, които нямат добър или по-висок успех.

В училищата за подготовка на механизатори още няма стройна система за работата с комсомолците, с които трябва да се заемат в извънкласна работа, да се създават консултативни пунктове, да се подпомагат изоставащите. Органите на властта, обществените организации следва да издирват най-подходящите младежи и заедно с ръководството на ПАК да създадат учебна база за повишаване на образователния ценз. На преподавателите да се заплаща вложения извънреден труд, а обучението да се извършва през зимата.

Голям резерв за повишаване ролята на механизаторите са изявените производственици — кооператори до 40-годишна възраст, които проявяват любознателност към техниката. Те трябва да се привличат и се обучат като механизатори, за което се разработва трайна система за една-две петилетки. Онези механизатори, които са се утвърдили като добри производственици, на всеки 2—3 години следва да преминават през краткотрайни курсове за преквалификация, като се запознават с най-новите машини, сортове, технологии и пътищата за подобряване културата на земеделието. Много важно е да се засили делът на средния техник в бригадата за промишлено производство, на който предимно ще се поверят за експлоатация широкозахватните и високопроизводителни машини.

Подготовката на жени за механизатори е неотменна грижа на партийните и стопанските органи. В ГДР например този въпрос е решен много добре, като на жените се дава подходяща работа с малките машини. У нас и той може да се реши, когато има правилно разбиране и последователност в работата! Партийните и стопанските органи следва да се съобразяват с психиката на жената майка, че тя не може дълго да се откъсне от семейството, и да прилагат стриктно постановлението за механизаторите, като за жената механизаторка се разработят специални трудови нор-

Digitized by Google

ми, осигурява се намален работен ден, предоставят ѝ се за работа транспортни или леки машини. Най-добро съчетание е, когато мъжът и жената механизатори работят в бригадата.

Друг голям въпрос е заплащането на труда на механизатора, т. е. то да става в зависимост от неговата по-висока квалификация, стаж и качеството на извършената работа. Да се преценява как той усвоява и стопанисва новата техника, как прилага новите технологии и в края на кращата какво е качеството на произведената от него продукция и каква е културата на земеделие. Един механизатор в Ново село в близко бъдеще ще създава с новата техника към 60 000 лв. или повече чиста продукция. Напълно естествено е той да получава достойно възнаграждение за вложения от него висококвалифициран труд.

* * *

Сега през тези есенни дни, когато цялата продукция от полето следва да се прибере бързо и без загуби, като се оползотвори тя най-добре, изключително важен е делът на механизаторите и специалистите, за да бъде изпълнен и преизпълнен насрещният план на новоселските труженици, да бъдат по-добре задоволени нуждите на страната.

Реколтата се оползотворява

За задачите на комунистите на село през есенната кампания в предния брой на списанието бе поместена обширна статия. След излизането ѝ редакцията се обърна към секретарите на три окръжни комитета на БКП, за да разкажат как се решават задачите на деня при техните условия.

●

На полята, в градините и лозята на Плевенски окръг узря богата реколта. На съвещанията на партийния и стопанския актив в края на август т. г. бяха взети решения за навременното ѝ прибиране и оползотворяване, а така също и за преодоляването на някои неблагоприятни тенденции в беритбата на доматите, пипера и доотглеждането на вторите култури.

Особено внимание бе отделено и за добрата организация на гроздобера.

Наред с прибирането на реколтата от слънчогледа, царевицата и другите пролетни култури, механизаторите успешно залагат основите на високите добиви от есенниците.

Макар че нашият окръг има традиции в зърнопроизводството, през последните години резултатите от пшеницата и ечемика обаче не ни задоволяваха. Едва това лято се наредихме на челно място между окръзите от Централна, Северозападна и Югозападна България. Това се дължи най-вече на огромната организаторска и масово-политическа работа за изпълнение на решенията на трите последователни съвместни пленуми на ОК на БКП и ОР на БЗНС, както и на утвърдената програма за зърненото производство през 1972/1973 година.

Над 400 кг пшеница от дка за окръга — такава е целта през 1974 г.! С изпълнение на тази задача отрано се заехме, за да осигурим първокласен семенен материал.

Освободиха се навреме площите на ранните предшественици. Към 13. IX. т. г. се изораха 41 на сто от есенниците. Взеха се решителни мерки, за да се подобри и технологията за отглеждане на ечемика, съгласно указанията на опитната станция в Лом. Стопанските, партийните и профсъюзните ръководства в АПК разработиха мероприятия за прилагане на моралните и материалните стимули през есенната сеитба, като се внедрява опитът на АПК в Никополи Пордим.

Науката и нашият собствен опит показаха, че високи добиви от есенниците се получават тогава, когато се сее в най-благоприятния срок, върху добре обработени и чисти от плевели площи. Затова с предварителната подготовка целим да засеем до 20 октомври.

Неотслабващи са грижите на ОК на БКП и на партийните организации в АПК за изпълнението на програмата за по-нататъшната концентрация и специализация на животновъдството, което предполага строителство и модернизация на производствената база. Този процес има най-завършен вид в птицевъдството и отчасти в говедовъдството.

Темпът на строителството в животновъдството обаче все още не отговаря на увеличаването на броя на основните стада и на животните за угояване. Години наред се забавя проектирането на свинекомплексите в АПК Гулянци и Левски.

Въпросът за зазимяването на животните е в центъра на вниманието на партийните и стопанските ръководства, които правят всичко според възможностите си, за да се превъзмогнат трудностите.

На състоялия се през април т. г. пленум на ОК на БКП по говедовъдството бе отчетено, че още не е намерил съответното решение въпросът за храненето на животните. Приета бе програма за пълна задоволяемост с концентрирани, сочни и грубни фуражи. На тази основа се разгърна широка партийно-политическа и организаторска

Digitized by Google

работа за разширяване на площите и получаване на високи добиви от зърнените и тревните фуражни култури. Това позволи да се осигури по-редовно хранене на кравите през лятото и да се прибере повече сено: в края на август например се осигуриха 66 000 т. С усилен темп се изпълнява планът за силажирането. За да има повече силажна суровина и зелена храна до късна есен, засяха се като втори култури 174 000 дка царевица и 30 000 дка грахово-овесена смеска.

За разлика от миналата през тази година по-добре се натовариха сеносушилните; 9 от тях произведоха до края на август 4160 т сенно брашно. Тях ги използват и в цялостебленото прибиране на царевицата.

Изпълнението на важните есенни задачи изисква всеотдаен труд от страна на всички кооператори, механизатори, специалисти и селскостопански ръководители и преди всичко от комунистите на село, които винаги са в първите редици на битката за получаване на повече растителна и животинска продукция, за подобряване благосъстоянието на народа.

Кунчо КУНЕВ
секретар на ОК на БКП — Плевен

●

Още през пролетта под ръководството на ОК на БКП в Стара Загора бяха разработени мероприятия за компенсиране загубите от неблагоприятните климатични условия. Тези разработки своевременно се подеха от комунистите, поради което очакваме да се преизпълни планът за ориза, тютюна, сеното, захарното цвекло и други. За да се реализира сбаче в приход разнообразната продукция от полето, следва да бъде тя навреме и без загуби прибрана. Затова бюрото на ОК на БКП прие в края на август т. г. допълнителни мерки за пълна мобилизация на силите за прибиране на реколтата, за изпълнение на приетите насрещни планове. В окръжния център и всеки АПК се изградиха оперативни щабове, които умело степенуват разнообразните задачи, вземат действени мерки за оперативно ръководство, контрол и помощ.

Бързо и качествено се извършва есенната дълбока оран, макар че закъсняването на жътвата неизбежно доведе до късно освобождаване на площите от слама. Пристъпихме с пълен напред в есенната сеитба.

Навсякъде в АПК усилено се прибират зеленчуците и плодовете.

Решаващата за окръга задача, която ще гарантира доходите на кооператорите през текущата година и ще определи икономическото състояние на ТКЗС за следващата 1974 г., това е пълното и без загуби прибиране на късните пролетни култури: 103 901 дка памук, 150 000 дка царевица и навременното провеждане на есенната сеитба.

Старозагорски окръг може и следва да заема полагаемото му се място в групата на челните производители на хлебно и фуражно зърно в страната. Затова по решение на ОК на БКП още на 18. VIII. 1973 г. се свика съвещание на партийния и стопанския актив, на което се направи задълбочена и критична преценка по работата в зърнено-хлебното и зърнено-фуражното производство.

Като оцениха резултатите през 1973 г. и анализираха основните моменти в технологията на есенните култури, комунистите и всички селскостопански специалисти и кооператори поеха обещание да засеят 760 000 дка есенни посеви, от които да се получат по 400 кг пшеница и 360 кг ечемик от дка.

Резултатите от сортоизпитателните участъци красноречиво показват, че с наличните сортове, които селекцията ни предоставя, и с нашите кадри — партийни и стопански, при прецизно извършване на утвърдените мероприятия Старозагорски окръг може да има по-големи постижения.

Основа на пшеничеството производство през 1974 г. ще бъдат високодобивните сортове „Аврора" и „Кавказ", като наред с тях ще продължи производственото изпитване на наши и чуждестранни високодобивни сортове. Семенният материал в окръга ще постъпва от определени стопанства, които години наред вече получават високи добиви и имат утвърдени традиции.

Предвидено е по време на кампанията всички специалисти на отдел „Селскостопански" на ОК на БКП, градските и районните комитети на Партията, общинските партийни комитети и специалистите от управление „Земеделие", АПК и ТКЗС да оказват деен контрол за стриктно спазване на утвърдената технология — гаранция за изпълнение на поетите обещания.

На АПК, ТКЗС и промишлените бригади, завършили в срок и качествено есенната сеитба, са определени парични награди. През м. август 1974 г. ще се отчетат резултатите от зърненото производство, на което първенците ще получат допълнителни морални и материални стимули. Местният печат и радиото системно ще отразяват хода на кампанията.

И през настоящата година задоволяемостта с концентриран фураж е недостатъчна, затова се полагат усилия да се осигури повече ливадно и люцерново сено и силаж. Засятата втора култура фуражна царевица е в добро състояние, има реална възможност да се вземе по още един откос от люцерната и ливадите.

Усилено продължава изграждането на 5 фуражни цеха, които до края на годината ще заработят. С тях ще задоволим 50 на сто от нуждите на преживните животни с целодажбени смески, широко се прилага новата технология на института по животновъдство в Стара Загора за целостеблено прибиране на фуражните култури.

През ударните дни на септември партийните, профсъюзните, комсомолските организации и стопанските ръководства в предприятията, училищата и учрежденията съвместно с ръководствата на АПК и ТКЗС добре организираха извозването и обслужването на бригадите, за да се изпълнява

Digitized by Google

ритмично всекидневният график. Прилагат се повсеместно допълнителни материални и морални стимули за по-висока активност на механизаторите, кооператорите, служителите, работниците, учащите се, пенсионерите и всички други участници в прибирането на реколтата. Паричните премии се дават незабавно и непосредствено на участниците в кампанията.

Ръководствата на изкупвателните и преработвателните предприятия, ДАТ и ж. п. управление с предимство осигуряват задоволяването на нуждите на АПК с амбалаж, транспортни средства и правилно се окачествява продукцията.

Сега в чест на славната 50-годишнина от Септемврийското въстание всеки комунист на село не само си задава въпроса: всичко ли съм направил аз, за да бъда достоен за високото звание член на БКП? Но и се стреми да бъде с всекидневните си дела на висотата на изискванията, които ЦК на БКП и Министерският съвет поставиха в последните си постановления за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове, за да се задоволят по-пълно потребностите на вътрешния пазар, преработката и износа.

Иван ЖЕКОВ
секретар на ОК на БКП — Стара Загора

●

Първостепенната задача на кооператорите, механизаторите, специалистите и ръководителите в селското стопанство на Благоевградски окръг сега е да приберат произведената продукция и я оползотворят изцяло. Под ръководството на ОК на БКП и ИК на ОНС навсякъде в стопанствата има добра организация и здрава дисциплина за образцово изпълнение на голямата цел.

Основната ни грижа бе и си остава тютюнопроизводството, което определя облика и крайните финансови резултати на селското стопанство в окръга.

Въпреки неблагоприятната пролет и засушаването в окръга се отгледа богата реколта от тютюна. Планът за низите се изпълни 90% към 10. IX. при ориенталския тютюн; не сме така добре с едролистните тютюни, не достигат тютюносушилните. Пълната мобилизация на всички сили в АПК, организираната помощ със служители, ученици и др. за прибиране на последния тютюнев лист — ето главното условие за преизпълнение на насрещния план в тютюнопроизводството.

Планът за изкупуването и износа от главната зеленчукова култура — ранните домати, бе преизпълнен с 1000 т. Успешно се изпълни и планът за праскове и десертното грозде. Готови сме и за прибирането на богата реколта от винените лозя, като по безамбалажния начин ще приберем 50 на сто от гроздето.

Добре е развитието и на вторите зеленчукови култури, тъй като на тях за пръв път се отдели необходимото внимание.

Най-слабото звено в дейността на окръжната партийна организация и селскостопанските дейци е животновъдството. Макар че се засяха значително повече фуражни култури, особено люцерна и силажна царевица, въпреки по-добрите грижи за тяхното отглеждане, не можахме да осигурим необходимия фураж. Не се доставя ритмично планувана та на окръга слама, големи са затрудненията ни с концентрираните фуражи, които се получават като натурална премия за тютюна. Нашите АПК не изпълниха годишния разчет със 160 броя крави и с около 3400 броя овце майки. Всичко това се отразява крайно неблагоприятно на изпълнението на плана за изкупуването на млякото.

Бюрото на ОК на БКП набеляза програма за рязко повишаване състоянието на отрасъла животновъдство главно чрез гарантиране на повече фуражи, изпълнение разчета за бройките животни, подобряване на материалната база и подобряване на работата с кадрите и животновъдите.

За срочното и качественото прибиране на реколтата и за подобряване грижите за животновъдството, в изпълнение указанията на националното съвещание от края на август т. г. бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС утвърдиха система от мерки за срочното и качественото прибиране и реализация на реколтата за подобряване на състоянието на животновъдството. Навсякъде по райони на АПК работят дейно оперативни щабове по прибиране на реколтата. По инициатива на окръжния щаб се проведе всеобщ трудов ден на 2 IX. за кършенето на съцветията и беритба на тютюна.

Месец септември е обявен за ударен в отглеждането на културите и прибирането на реколтата. В действие е планът за пълна мобилизация на усилията на всички кооператори, механизатори и работници, както за оказване допълнителна помощ от служители, учащи се и др. Прилага се успешно от всяка ферма специален график по АПК, за да се осигури изпълнението на количествените и качествените показатели на насрещния план в животновъдството.

Съветите на партийните секретари, градските и общинските партийни комитети и оперативните щабове осъществяват цялостно ръководство, решително засилиха контрола и взискателността за качествено и без загуби прибиране на реколтата. Комунистите и комсомолците с всекидневните си трудови дела и пример увличат всички труженици в социалистическото съревнование. Всички първични организации на село с разностранната си и съдържателна дейност през есента дават достоен принос за оползотворяване на голямото богатство, което е родила земята, за преизпълнение на насрещните планове.

Александър КОСТАДИНОВ
секретар на ОК на БКП — Благоевград

Digitized by Google

КАКЪВ ВАРИАНТ ВЪЗПРИЕ СОФИЙСКИЯТ ОКРЪЖЕН КОМИТЕТ

Бюрото на окръжния комитет на Партията в София прие решение за развитие и усъвършенствуване на първичните партийни организации, като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Този документ е ценен преди всичко с подхода към един от актуалните проблеми след Десетия конгрес на Партията и Декемврийския пленум на Централния комитет.

С какво може да послужи за пример **подходът на Софийския окръжен комитет** на Партията?

Бюрото разглежда проблема като един **непрекъснат процес на развитие и саморазвитие на партийните организации и тяхната функция на ръководни политически ядра на трудовите колективи.** Този процес обхваща всички страни от живота на основната клетка на Партията и затова по съдържание има комплексен характер. Едновременно с решението бюрото разработи материал в помощ на окръжния партиен актив. В него прави успешни опити да покаже комплекса от взаимосвързани задачи, които по съвкупност съставят процеса на развитие и усъвършенствуване на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Ценното е, че материалът не само изяснява тези задачи, но насочва и към конкретни стъпки за тяхната реализация. Ето един откъс от материала, който илюстрира това му достойнство.

— — — — — —

„От изключително важно значение е как и в каква степен в практическата дейност се усъвършенствуват и прилагат ленинските принципи и норми на партиен живот и чрез какви форми и средства първичните партийни организации въздействуват върху живота на трудовите колективи, като пренасят в него чертите, които предварително са формирали у себе си...

За внедряване и усъвършенствуване колективността и личната отговорност е необходимо:

1. Партийните бюра и организации да продължат работата си за по-нататъшното подобряване на подготовката и вземане на научно обосновани решения, които да бъдат дело на целия колектив.

— Да се подобрява организацията на перспективното и оперативното планиране с оглед най-правилно подбиране на проблемите, които ще се разработват и решават от партийните организации.

— Да се създава най-ефективна организация на изпълнение на взетите решения с оглед за най-малко вложено време и средства, при най-целесъобразно използване на сили и хора да се постига поставената цел.

2. Партийните бюра и организации да отделят изключително голямо внимание за организацията на проверката на изпълнението на взетите решения, като особено внимание се отделя на превантивността.

Digitized by Google

Да се разработват и усъвършенстват най-подходящи форми на контрол и самоконтрол, като главното бъде живата и непосредствената работа с хората.

3. Утвърждаването и развитието на колективността най-пълно да се съчетават с личната отговорност на основата на правилното разграничаване на задълженията. Да се създава атмосфера на нетърпимост към онези, които безотговорно се прикриват зад колективността. За целта:

— С помощта на окръжния комитет и партийните комитети да се разработи основното ленинско положение — „комунистът отговаря за Партията, както Партията за всеки комунист", след което на събрания на партийните организации и групите се направи оценка самоотчет за цялостната дейност на комунистите и се вземат необходимите мерки.

— Да се разшири практиката на всяко организационно събрание да се отчитат по 1—2 комунисти как изпълняват възложените им решения и партийни поръчения.

— Комунистите на ръководна работа системно да се отчитат на партийни събрания как изпълняват възложените задачи, отнасящи се за тях.

Първостепенно задължение на първичните партийни организации е чрез найточно спазване и усъвършенстване на основните принципи на вътрешнопартийния живот да утвърждават и пренасят в трудовите колективи най-характерните черти, чрез които организацията ще се превръща в пример за подражание и поука."

— — — — — —

Приемствеността е друг съществен белег на подхода към предмета на решението. Тази особеност произтича от първата — да се разглежда задачата като процес, началото на който е старо колкото и самата Партия. Документът на бюрото набелязва онова, което следва да се извърши до Единадесетия конгрес на Партията. Определя го, като отчита извършеното досега във връзка с решенията на Десетия конгрес. Предстоящите задачи са продължение на предишните усилия. И то не какво да е продължение, а такова, което се изисква от проблема като цялостен комплекс.

Основното звено — в центъра на вниманието — ето още една особеност на подхода. Бюрото на окръжния комитет отчита състоянието в окръга и изискванията на Десетия партиен конгрес и Декемврийския пленум на Централния комитет на Партията и поставя ударението на онези въпроси, на които следва да се даде преднина през периода до Единадесетия конгрес на Партията, за да се реши най-успешно общият проблем за първичните партийни организации. Те са формулирани като задачи за отделните етапи. Очертава се и една най-обща програма за онова, което следва да се извърши през всеки етап. Почти всяка точка от тази програма следва да се детайлизира и конкретизира. Това ще наложи да се „декомпозират" предварително основните задачи (записани за всеки етап) на конкретни задачи на отделните изпълнители. Да се изградят докрай и органите, които организационно ще осигурят изпълнението на програмата.

Иван РАЧЕВ

РЕШЕНИЕ
на бюрото на окръжния комитет на БКП — София

Ръководейки се от отговорните задачи, поставени в Програмата на Партията, от Десетия конгрес и Декемврийския пленум на ЦК на БКП, бюрото на окръжния комитет на БКП — София счита за целесъобразно:

1. Да се направи цялостна оценка на досегашната дейност на първичните партийни организации и се проведе необходимата организаторска и политическа работа за тяхното развитие и усъвършенстване като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи и усъвършенстването им като основни клетки на социалистическото общество.

На тази задача бюрото гледа като постоянен и многостранен процес, при който най-точно ще се спазват изискванията на Програмата и Устава на Българската комунистическа партия, ще се полагат постоянни грижи за по-нататъшното издигане ръководната роля на окръжната партийна организация, за укрепване на нейното един-

Digitized by Google

ство и връзката ѝ с масите, за непрекъснато разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и засилване на партийната дисциплина, за подобряване на качествения състав и запазване на чистотата на партийните редици, така че първичните партийни организации в най-голяма степен да отразяват цялостните интереси на трудовите колективи.

2. Чрез провеждане на система от мероприятия с партийния актив, партийните организации и партийните групи да се съдействува в максимална степен за мобилизиране усилията на трудещите се от окръга за изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията, насрещните планове и националната програма за подобряване на жизненото равнище.

За да осигури изпълнението на тези задачи, бюрото на окръжния комитет на БКП

РЕШИ:

Провежданият досегашен разговор за участието на комунистите от окръга в изпълнение решенията на Десетия конгрес и насрещните планове да послужи като основа и да продължи в настоящия разговор, който да премине през следните етапи:

ПЪРВИ ЕТАП — от юни 1973 г. до март 1974 г. със задача — теоретически да се изясни проблемът „Първичните партийни организации да се развиват като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи", да се анализира състоянието на първичните партийни организации и се вземат мерки за подобряване на работата.

1. Утвърждаване примерни указания (отправни положения) на бюрото на окръжния комитет на БКП за развитие и усъвършенствуване на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи в Софийски окръг.

Срок: юни 1973 г.
Отг.: отд. „Организационен"

2. Провеждане среща със секретарите на партийните комитети за изясняване на примерните указания за развитие и усъвършенствуване на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи в Софийски окръг.

Срок: юли 1973 г.
Отг.: отд. „Организационен"

3. За изясняването на проблема „Първичните партийни организации да се развиват като първообраз на трудовите колективи" да се извърши следното:

а) Окръжният комитет на БКП със съдействието на редакцията на сп. „Партиен живот" и АОНСУ да проведе обучение на своя апарат и на партийния актив в окръга, да ги подготвят за осъществяване на задачата — развитието на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Срок: юли 1973 г.
Отг.: отд. „ПА" и „Организационен"

б) Под непосредственото ръководство на партийните комитети, по предварително разработена тематика в деня на партийния секретар да се проведе обучение на секретарите на първичните партийни организации и членовете на партийните бюра за теоретическо изясняване на проблема и неговото практическо осъществяване.

Срок: август—септември 1973 г.
Отг.: секретарите на ПК и отд. „Организационен"

в) За подобряване обучението на партийните секретари и членовете на партийните бюра отдел „Пропаганда и агитация" на ОК на БКП да изготвя тематични планове за изнасяне на лекции и беседи в деня на партийния секретар. Всички политически сътрудници на ОК на БКП и членовете на пленума да изготвят по една лекция или беседа, които да изнасят ежемесечно на събрания на партийните организации.

Отг.: отд. „ПА" и „Организационен"

4. Под ръководството на партийните комитети с участието на окръжен и местен лекторски апарат да се проведат събрания на всички партийни организации на тема: „ППО — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, пример за подражание и поука", на които въз основа на теоретически постановки, досегашния практически опит и примерните указания на бюрото на ОК на БКП се направят задълбочени оценки и се приемат конкретни мероприятия.

Срок: август—септември 1973 г.
Отг.: отд. „Организационен"

5. До края на 1973 г. да се сформират работни групи от апарата на окръжния комитет на БКП, които да окажат помощ за създаване положителен опит в определени партийни организации по следните проблеми:

а) „Комплексният подход към състава на партийната организация — гаранция за повишаване на нейната боеспособност" — в ППО при ТКЗС — Трудовец, Книжня

Digitized by Google

фабрика в гр. Костенец, Автостопанство в гр. Самоков, ТПК „Спойка" — Елин Пелин, ДПП „Метални изделия" — Етрополе и община Правец.

Отг.: отд. „Организационен"

б) „Вътрешнопартийните отношения — пример за подражание и поука" — в ППО при маслодобивен цех — МК „Г. Димитров" — Костинброд, комбинатите „Самоковска комуна" и „Рилски лен" — Самоков, ЗОМ „Мл. Стоянов" — заводоуправление — Елин Пелин, ППО с. Шияковци — Костинброд, с. Василовци — Драгоман, фабрика „Тодор Доков" — Етрополе, окръжно предприятие „Геоложки проучвания" и ДСП „Сердика" — София — окръг.

Отг.: отд. „Организационен"

в) „Комплексният план — основа за единство на действията за повишаване ролята на ППО като ръководно политическо ядро на трудовия колектив" — в ППО при ЗШИ „Република" — Своге, МДК „Г. Дамянов", ЗПП — Ботевград, Птицекомбината — Костинброд и основните ППО на АПК — Костенец.

Отг.: стопанските отдели и отд. „Организационен"

г) „Работата на ППО с трудовия колектив за рязко повишаване на обществената производителност на труда на базата на най-широка реконструкция и модернизация на промишлеността" във ППО при ф-ка „Б. Хаджисотиров" — Самоков и ф-ка „Д. Милчев" — Ихтиман и ЗШИ „Република" — Своге.

Отг.: отд. „Промишлено-стопански"

д) „Социално-политическите добродетели — съзнателност и революционност, организираност и дисциплинираност и колективизъм" — в ППО при Завод за монтажни елементи — Копривщица, Администрация — завод „Ихтиманска комуна", ХЕИ — София—окръг, Обединени районни болници — Самоков и Ботевград, НИИП с хибриден център — Костинброд, Основно училище „Н. Й. Вапцаров" — Ботевград и СПУ — Костенец.

Отг.: отд. „ПА"

е) „Работата на ППО с трудовия колектив в системата на АПК за внедряване на промишлени технологии и методи в производството". в ППО при зърнено-промишлените бригади в Лесново, Врачеш и Ихтиман, в животновъдно-фуражните в Божурище, Костинброд и Петърч.

Отг.: отд. „Селскостопански"

6. На събрания в партийните групи да се обсъждат темите:

а) „Комунистът — пример в труда, учението и обществената дейност".

б) „Сътрудничество и взаимопомощ под девиза: „Един за всички, всички за един".

Срок: септември—октомври 1973 г.

Отг.: отд. „ПА" и „Организационен"

7. През второто полугодие на 1973 г. да се организира разясняване и изпълнение на мероприятията на бюрото на ОК на БКП за подобряване на работата на градските комитети на БКП сред работническата класа за издигане нейната ръководна роля в цялостния обществен живот на окръга. Да се окаже помощ на градския комитет на БКП — Самоков за създаване на образцова работа в това отношение и след проверка от ОК на БКП на съвещание със секретарите на ГК да се обмени положителен опит.

Отг.: отд. „Организационен" и „Промишлено-стопански"

8. Провеждане на среща на бюрото на окръжния комитет на БКП с всички секретари на ППО от окръга на тема: „Работата на Софийската окръжна партийна организация за развитие и усъвършенствуване на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи в Софийски окръг.

Срок: септември 1973 г.

Отг.: отд. „Организационен"

ВТОРИ ЕТАП — от април до декември 1974 г. със задачата — да се постави на всестранен анализ, обобщи и разпространи натрупаният положителен опит.

1. Комплексни и групови проверки на извършената работа от първия етап по проблемите, изложени в точките 3, 4, 5, 6 и 7.

Срок: април 1974 г.

Отг.: отделите при ОК на БКП

2. Подготовка и провеждане на районни съвещания за обобщаване и отчитане на резултатите от извършената работа.

Срок: май 1974 г.

Отг.: отд. „Организационен"

3. На събрания на партийните групи със самоотчет на комунистите да се обсъдят проблемите.

а) „Личният пример на комунистите в трудовата дейност, повишаване професионалната квалификация, овладяване на техниката, изучаване и прилагане на челния опит за постигане висока производителност на труда, за изпълнение на насрещните планове".

Срок: май 1974 г.

Digitized by Google

б) „Как комунистите изпълняват уставното си задължение да възпитават у себе си комунистически добродетели, за да служат за пример".

Срок: юни 1974 г.

в) „Участието на комунистите в обществената дейност и пример за подражание в личния живот".

Срок: юли 1974 г.

ЗАБЕЛЕЖКА: Партийните организации, в които няма партийни групи, да разгледат тези теми на събрания.

4. Подготовка и провеждане на партийни събрания на тема:

а) „Практически резултати от приложение на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот след Десетия конгрес на Партията".

Срок: август 1974 г.

Отг.: отд. „Организационен"

5. Подготовка и провеждане на научно-практическа конференция на тема: „Първичните партийни организации — първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, пример за подражание и поука".

Срок: ноември 1974 г.

Отг.: отделите на ОК на БКП

ТРЕТИ ЕТАП — От януари до декември 1975 г. стс задача: — Усъвършенстване на насрещните планове с цел за VII петилетка да прераснат в комплексни планове за социално развитие, които да очертават процесите на по-нататъшното съзряване на трудовите колективи като основна клетка на развитото социалистическо общество. На тази основа да се подобри планирането на партийната работа с оглед да се осигурява още по-пълно утвърждаване на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи и тяхно ръководно политическо ядро.

1. Разработване на програма за подготовката и съставянето на комплексните планове за социално развитие на трудовите колективи в Софийски окръг.

Срок: януари 1975 г.

Отг.: отделите на ОК на БКП

2. Изграждане на работни групи в ППО, с чиято помощ въз основа на проведените мероприятия през първия и втория етап да се изучи състоянието на трудовите колективи и се проведат събрания в партийните организации на тема: „Партийната организация и трудовият колектив".

Срок: март 1975 г.

Отг.: отд. „Организационен" и другите отдели на ОК на БКП

3. Подготовка за разработка и приемане на перспективни комплексни планове за работата на партийните комитети и първичните партийни организации в Софийски окръг.

Срок: септември 1975 г.

Отг.: отделите на ОК на БКП и секретарите на ПК-ти

4. Подготовка и провеждане на пленум на окръжния комитет на БКП на тема: „Работата на ППО в Софийски окръг за формиране на всестранно и хармонично развити трудови колективи".

Срок: ноември 1975 г.

Отг.: отделите на ОК на БКП

Окръжният комитет на Партията вярва, че комунистите от окръжната партийна организация няма да пожалят сили и умение за по-нататъшното утвърждаване на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, ще дадат своя принос в труда, в обществения и културния живот за изграждане и формиране на силни и дееспособни трудови колективи, за изпълнение на партийната повеля — „Всичко в името на човека, за благото на човека."

Digitized by Google

СЛОВОТО — ПЪЛКОВОДЕЦ НА ЧОВЕШКАТА СИЛА

В редакцията се състоя разговор. Участваха Пеко ТАКОВ — кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП и заместник-председател на Държавния съвет на НРБ, Иван ЧИПЕВ — ректор на ВИТИЗ „Кр. Сарафов", проф. Геню ЦОНКОВ — председател на Софийския градски съвет на дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков", Иван ИВАНОВ — секретар на окръжния комитет на Партията в Кюстендил, Лиляна ШАРЛАНДЖИЕВА — директор на музея „Г. Кирков", Александър КИРКОВ — член на Централния съвет на Съюза на юристите в България, редакционни работници и други.

П. Русев: — Днешната среща е посветена на много интересен, вълнуващ и същевременно труден въпрос — **ОРАТОРСКОТО ИЗКУСТВО.** Да бъдем идейно убедени, да вярваме в партийната правда е необходимо, задължително. Но да умеем да я предаваме с такова майсторство, нека да повторя, с такова изкуство, щото да завладяваме хората, да ги спечелваме, да ги убеждаваме в правотата на нашето дело не е за подценяване. Обратно — това има изключително, решаващо значение.

Съдбата на нашата среща е драматична — от една страна, трябва, както казва Маркс, сами да си пишем пиесата, т. е. да покажем известна култура, знания в областта на ораторското изкуство и от друга, да бъдем актьори, да изпълняваме добре ролите си в съставената от нас пиеса. Ето откъде идва голямата мъка. Но да се надяваме, че тя не ще попречи да направим хубав материал, който да помогне на партийните кадри, на многобройните пропагандисти.

Г. Цонков: — Въпросът за ораторското изкуство, за живото слово винаги е бил актуален. Умението да се говори пред хората увлекателно, интересно, емоционално и убедително е дълбоко уважавано от човечеството. То се е издигнало до нивото на своеобразно изкуство, без което са немислими редица професии. Без ораторското изкуство не може да разчита днес на голям успех и партийно-политическата дейност. Устната реч разкрива големи възможности на дейците на Комунистическата партия да влязат в контакт с народните маси, с всеки трудещ се и не само очи в очи да им разяснят партийната политика, партийната правда, но и да успеят непосредствено да разберат как тя се възприема от всеки. Ораторското изкуство създава условия политическият деец да долови от погледите и въпросите на своите слушатели какво го по трябва да им обясни. Партийният деец, който владее ораторското изкуство, е незаменим общественик, политически ръководител.

Ораторското изкуство, макар и да има някои общи принципи, създадени през цялата история от древността до наши дни, е явление, което се е изменило по съдържание и форма и продължава да се изменя. Струва ми се, че представата за него като съвкупност от определени външни, формални черти на словото не е точна.

В социалистическото общество съществено са изменени качествата на това изкуство, изискванията към него, задачите и ролята му. Да се разгледат всички негови особености и изисквания е голям проблем и не може да се изчерпи в едно изказване.

Главният критерий за успеха в устната пропаганда, в речта, лекцията, беседата, агитацията, обикновеното изказване на събрание и пр. е: **как се възприема словото на оратора от публиката, одобрява ли го тя или не, вълнува ли се от него или е мъртвешки безразлична, убеждава ли я то или не.** И сега, в социалистическите условия, когато искаме да характеризираме ораторското изкуство, неговите принципи и изисквания, не можем да направим това успешно, без да вземем предвид двете диалектически противоположности — **оратор** (пропагандист, агитатор, политически деец и пр.) и **публика.** Успехът на ораторството зависи от измененията на ораторите и публиката, от тяхната връзка и взаимодействие. Разбира се, динамичната, активно действуващата противоположност е ораторът, макар че не може да се каже, че публиката е пасивна страна.

При нашите условия главното за успеха на ораторското изкуство следва да се търси в няколко неща, без да се подценяват всичко друго, което е известно в теорията по този проблем. Струва ми се, че успехът зависи първо, от интереса на публиката към въпроса, по който ще се говори. **Интересите са основното за активността на човека,** те са неговата вътрешна движеща

Digitized by Google

сила. Затова предварителното изучаване интересите на населението, на публиката и намирането на вълнуващата тема е изключително важно условие за успеха на оратора.

Следващият фактор, който привлича и пленява, е умението интересно да се обясняват проблемите. То не е дар божи, макар че се иска и индивидуална способност, а се придобива с изучаването на условията и обстоятелствата в реалната действителност, които засягат потребностите и интересите на хората. Нашата педагогическа, пропагандистка, агитаторска практика неопровержимо доказва, че за слушателите са увлекателни само онія теоретически мисли, положения, постановки, изводи, обяснения, които са обобщение на опита, на сегашната дейност и дават отговор на възникналите от живота въпроси. Следователно една от най-съществените страни на ораторското изкуство при социализма е произнесеното слово да е отражение на непосредствената дейност, която интересува хората, да я осветлява, да я обяснява научно, вярно, обществено полезно, практически целесъобразно. Няма ли този момент, освободим ли словото (лекцията, беседата, речта и пр.) от съвременните обществени процеси, отношения, дейности, превърнем ли го в една сама по себе си красива фраза, но без съвременен заряд, то няма да възбудим мисли и вълнения.

Дълбокото, вярното отражение на съвременната действителност в речта, в беседата е нещо като голямата социална идея в поезията, в прозата, в драмата. То затрогва не само душата, но обогатява и ума, оставя трайни белези в индивидуалното съзнание.

Един от най-големите недостатъци, който ни е оставило буржоазното общество в ораторското изкуство, е откъсването на речта, беседата или лекцията от живота. Този недостатък намира израз в онія речи или лекции, в които реалните проблеми на нашето време се заменят с пищна схоластична фразеология, примесена често с чужди термини или частнонаучни понятия без точно предназначение.

От съдържателна гледна точка ораторското изкуство при социализма винаги спечелва публиката, ако в словото критически се усвоява съвременната действителност. Без критика на враждебното на комунистическите идеали, на грешките и слабостите в работата словото не вълнува дълбоко. Не става въпрос за критикарство, а за дълбоко разкриване на реалните трудности и противоречия в живота. Още в древността ораторското изкуство е служило за разкриване на противоречията в противника. Критичният елемент в ораторското изкуство на Георги Кирков, Георги Димитров и др. към буржоазното общество е създавал най-голямо оживление в публиката, защото най-остро е изразявал боевия дух на оратора, неговата последователна революционност, преданост към пролетариата. В условията на социализма също е необходима революционност, макар и от друг тип. Нужна е и тя намира израз в критичните елементи на речта, на лекцията против всичко, което пречи на развитието на социализма, спъва обществения прогрес. Сега в нашето ораторско изкуство особено е необходима критиката на капиталистическите отживелици и на буржоазното влияние, на отрицателните явления в живота. Трудещите се не харесват реч, лекция или беседа, в която няма критически елемент и се замазва, скрива се отрицателното.

В ораторското изкуство при социализма изключително голямо значение придобива класовата позиция на оратора. По каквато и тема да говори, той е длъжен да заеме класово-работническа позиция, иначе няма да бъде разбран от работниците, от трудещите се. Това означава винаги смело и страстно да защищава интересите на трудовите хора и делото на социализма. Слово, лишено от това качество, е неразбираемо и влиза в противоречие с основните цели и стремежи на народа.

П. Русев: — Когато отиваме при хората, винаги да се стремим да им казваме нещо ново, от нашето слово те да бъдат обогатени...

Г. Цонков: — Това трябва да е закон за съвременния оратор. А новото той ще търси в живота.

П. Русев: — Можем ли да разчитаме на успех, ако не разкрием новото в насрещните планове, тяхната комплексна природа, ако не покажем оная взаимовръзка между политиката на Партията и участието на масите в управлението на държавните дела? Можем ли да разчитаме?

Г. Цонков: — Не можем. Защото насрещните планове са съдържанието на тяхната работа, около тях текат всичките им мисли, чувства, главно те ги вълнуват. И ако ние намерим начин да обхванем всичко, което те не са могли да предвидят, и им го разкрием, ще ги овладеем, ще ги развълнуваме.

Ал. Кирков: — Ораторското изкуство е сложно и трудно се овладява. Ораторът се създава на трибуната, както артистът на сцената. Той в известен смисъл е учен. Той е и педагог. На трибуната е и артист. За да въздействува на слушателите, трябва бързо да влезе във връзка с тях. Има оратори, които съумяват да направят това. Те го постигат не толкова с общи фрази, а с анализ, със самонаблюдение и вглеждане в опита на добрите оратори.

П. Русев: — Ораторът никога не би имал успех, ако не живее със своите слушатели, ако не ги наблюдава, ако не отчита вълненията и очакванията в тях и с прости, натежали и сочни като пролетни класове слова не отговаря на онова, което зрее в мислите и чувствата им...

Ал. Кирков: — Това е в мислите ми, които ме вълнуват в настоящия момент. Лекторът или ораторът трябва да изрази онова, което ще е понятно за хората, лесно ще се разбере. Той трябва да ги издигне в по-висока сфера от мисли, знания,

Digitized by Google

преживявания, да причини подем в душевните им сили и както се сподели, да даде нещо ново.

П. Русев: — Може ли да има ораторско изкуство, ако трибунът не гледа хората в очите? Както в любовта! Няма любов, ако влюбените не се погледнат. Няма! Ораторството не е изкуство, ако този, който говори, не гледа слушателите в очите. Да види какво искат, какво очакват, какво жадуват... Да им отговори с топлота, с обич. Да ги накара да се усмихват, да се кълнят в сълзи от радост, да искрят от омраза...

Ал. Кирков: — Въпросът е интересен и понятен за всеки, който е преживял тази връзка с аудиторията. Ораторът обича хората и изпитва най-голямо удоволствие да разкрие истини, да убеди, да възпламени слушателите си. Той е хуманист човеколюбец, който живее с големите мисли на времето, с вълненията на епохата.

Л. Шарланджиева: — Нашата Партия има щастието да откърми в своите редове един от най-големите оратори, който народът е раждал. Георги Кирков — чудно дарование и талант, поет, писател, публицист, журналист, политик и оратор.

Високо образован марксист и прозорлив наблюдател на социално-икономическите промени в страната и идейните процеси в средата на пролетариата и Партията, Георги Кирков разяснява всред широките работнически маси в лека и достъпна форма принципите на материалистическото разбиране. Неговата мисъл е ясна, точна и определена, образна и конкретна. Той привлича широките народни маси в салона, на обширния площад, в работническия клуб: завладява аудиторията, съсредоточава вниманието й. Георги Кирков се увлича в своето слово, а заедно с него и цялото събрание се превръща в слух. Слушателите се вълнуват, радват се, смеят се заедно с оратора, негодуват и възклицават заедно с него. Д-р Иван Пашов казва: „Ето след 26 години аз все още го виждам да говори от някоя трибуна в една красива поза с вдигната нагоре дясна ръка и показалец и да извиква: „Е добре!" В тоя момент човек потреперва, косите му настръхват, обръща се цял на слух и чака да чуе какво ще каже. Никога човек не му се насищаше да го слуша".

Със своето слово Георги Кирков разнася светлите социалистически идеи сред работниците и селяните. Неуморно обикаля по села и градове, за да просвещава и организира трудещите се на борба.

Георги Кирков счита, че не е свършил своята работа в обиколките си само с една реч. Той се опознава с местните дейци и условия, с работниците, с техните усилия за организиране и водене на борба, подбира и сплотява кадрите на Партията. Със своите речи той ги насърчава, подкрепя, дава упътвания и съвети; възпитава и издига уровена на слушателите си. Не се стреми да спечели популярността на повърхностния демагог, а дълбоко уважение и траен обич на масите.

Людмил Стоянов казва: „Пред работниците в клуба той се чувствуваше свойски, като у дома си, крачеше напред-назад из малката сцена като лъв в клетка и тогава убийственият сарказъм, примесен с народни майтапи, пословици, каламбури и иронии, превръщаха салона в развълнувано смеещо се море. Обикновено ръкопляскаха, а някои тропаха с крака и хвърляха шапките си във въздуха от възторг..."

Него го слушат с наслаждение дори и когато речта му е дълга. Той говори с лекота, завладява публиката; затлени слушат и стари и млади, но забележи ли умора, прекъсва напрежението. В аудиторията избухва смях, смях искрен, който освежава и ободрява слушателите.

След голямата пернишка стачка в 1906 година рудничарският синдикат организира внушителна демонстрация в столицата. Пернишките миньори пристигат в стройна колона пеш от Перник до София. Демонстрантите се запътват към клуба на партийната организация на ул. Цар Симеон № 116. От балкона на клуба говори Георги Кирков. Д-р Любен Дюгмаджиев си спомня: „Като че ли и сега го виждам на перилото на чардака, вдъхновен и пламенен... Сега той почна една дълга вдъхновена тирада. Кой е виновен за това работническо социалистическо тържество? За този победен парад на социализма? Кирков занарежда фраза подир фраза и свитият му юмрук се вдигаше нагоре заканително Със затаен дъх хилядното множество поглъщаше думите му: „За това е виновен вечно гоненият, вечно преследваният, осмиваният от враговете, но вечно бодър и млад..."

От богатата съкровищница на неговия неизчерпаем словесен запас се редяха все нови и нови вдъхновени думи, които като живи предтаха над нашите глави. Ние се вълнувахме. С всяка фраза, с всяка дума и с всеки звук усещахме как в гърдите ни се надига, трупа се нещо готово да изблика, да избуи, да изхвръкне навън.

И когато гласът на Кирков прогърмя „Революционният социализъм" — той застана като някаква гигантска статуя в позата на маршал, командуващ милионна армия.

Тогава стана чудото. Тогава изблика вълнението.

Викове на радост и възторг. Гордост. И сълзи. Ръкопляскания не стихват десет минути. До мен беше Гина, другарката на Георги Кирков. Аз видях — от очите й се отронваха сълза по сълза. От радост, от умиление и възторг многина плачеха".

Георги Кирков използва като едно от най-силните оръжия в борбата с реакцията, с назадничавостта, с мракобесието хумора и сатирата.

П. Русев: — У него сарказмът прелива в хумор, хуморът — в човещина. Всичко

Digitized by Google

е богата гама на размах, на мислене, на чувство, на идейна наситеност и партийна страст.

Л. Шарланджиева: — През 1901 година Георги Кирков е избран за народен представител в Сливен. С голямо чувство на отговорност той се отнася към това голямо партийно поръчение. Той е първият работнически представител в Народното събрание. Тина Киркова си спомня как се е готвил за първата си реч в Парламента: „Цели две нощи ходи из стаята и гриза кибритени клечки, мисли, планира речта си". Там той безпощадно брули враговете и говори на целия народ, посочва му пътя за освобождаване, води борба срещу буржоазното господство.

Буржоазният публицист и литературен критик Симеон Радев в 1909 г. печати в сп. „Художник" студия за „Политическото красноречие в България". Характеристиката, която дава за Георги Кирков, безспорно не може да бъде напълно обективна, но за нас тя представлява интерес именно за това, как красноречието на един социалист се отразява в съзнанието на класовия противник.

Симеон Радев писа: „Неговата слава се пръсна нашироко, откак той очарова една законодателна сесия със своя остър ум, с игривия си хумор, с една весела, незлоблива, смееща се ирония, която често пъти пращаше по адрес на буржоазията, една остра стрела в едно игрословие. Това, което се нрави у Кирков, това е преди всичко едно чудесно самообладание, което взема добродушни наглед форми. После неговата реч е единствена в нашата литература, безобидна: тя е една невероятна при това безкрайно приятна смес от научно-звучащи социалистически фрази, употребявани без педантизъм, сякаш с един вид на иронично извинение, от популярни остроти, които отиват до закачливи шеги; от литературни цитати, от пословици, от басни, от притчи, от думи, които се вземат от кафенетата, от термини, които се срещат само в специалните съчинения, нещо шарено, живописно, дяволито, умно почти всякога и всякога весело... Никога един социалист не е давал на буржоазията внушение за самоубийство по тоя приятен начин, по който я увещаваше гражданинът Кирков. Когато той се явяваше на трибуната, депутатите си разтваряха душата... и в залата наставаше празник".

Георги Кирков е активен народен представител. Не пропуска важни въпроси, но колкото да не изкаже становището на своята партия. Разглежда се бюджетът на пощите и телеграфите, той говори върху положението на телеграфопощенските служители, иска подобрения на положението им. Известни предложения се приемат от болшинството. Началникът на Пловдивската дивизия обявява „Сахат тепе" в Пловдив за подарък на престолонаследника. Георги Кирков иска връщането му на града. Парламентът приема неговото предложение. През 1901 година се разглежда законопроект за монопол на тютюна и заем отвън, което за това време означава ново робство за българския народ. На първо и второ четене законопроектът е гласуван и приет. На третото четене думата взема Майстора и анализира законопроекта:

„Господа народни представители,

Трябва със скръб да констатирам, че от няколко дена насам нашата парламентарна идилия е разрушена. Едно събитие стана между нас, което се отрази твърде силно върху господа народните представители и господа министрите, и господа депутатите се чувстват някакси не добре, виждам печални физиономии, скръбни, казвам физиономии, изливания на скръбни сърца.

Какво най-сетне е станало, какво се е случило? Какво нещастие е сполетяло нас, седящите в българския парламент?

Иска, господа народни представители, бъдем откровени да съобщим бюлетина на българския народ.

Прогресивно-либералната и демократическа коалиция пометна. И ето от 3—4 дена насам ние се суетим, както около бедната лехуса, тъй и около злополучно роденото отроче. Всички фракции надникнаха в люлката и всяка една си каза мнението: едни намериха, че носът му е чип, други — че устата му са широки, даже едни такъв опитен акушер, като г. Петков, разпери ръце и каза, както гласи руската поговорка: „Не в мат, не в отца, а в прохожого молодца". Аз казвам, че в тези договори финансовата страна не е центърът, че има и друг един елемент, а именно политическият..."

След тази реч законопроектът пропада.

Георги Кирков се бори, той изисква законодателно уреждане на справедливите искания на работниците. Неуморен, енергичен, той гори в голямата битка срещу експлоататорите. Него го слушат внимателно, без прекъсване и в Народното събрание, и на площада, и в клуба, увлечени от красноречието му, от жестовете му, от желязната му логика.

Илия Кюльовски: — Един от най-големите, най-блестящите оратори в нашата история е Георги Димитров. Словото му, обикновено кратко, дишаше от вътрешна сила и убеждение, вълнуваше с емоционалния си заряд, завладяваше слушателите. На какво дължение той изнистина неповторимото си обаяние като трибун?

Когато пред историческия Седми конгрес на Комунистическия интернационал говореше за неотложните задачи на световния пролетариат, за мисията на борците за нов свят, неизвестен делегат, работник по професия, му отправя писмо, в което предлага: всички решения на Комунистическия интернационал да бъдат написани така, че всеки трудещ се, като ги прочете, „да може да разбере какво искат комунистите и каква полза носи на човечеството комунизмът". Във връзка с това Димитров напомня неотменното задължение на комуниста пропагандист да говори конкретно, ясно, без неразбираеми за масите формули и тезиси, с

Digitized by Google

образи, които са близки и понятни на трудовите хора. Правилото, елементарното правило, от което трябва да се ръководи всеки комунистически пропагандист, е: „Когато пишеш или говориш, всякога трябва да мислиш за обикновения работник, който трябва да те разбере, да повярва на твоя зов и с готовност да те последва! Трябва да мислиш за кого пишеш и кому говориш."

Такъв е един от основните изводи, които той направи от историята на комунистическото и работническото движение, от въздействието, което словото — устно и писмено — на великите вождове на пролетариата е оказвало върху масите, от своята собствена дейност като оратор и публицист.

Георги Димитров говореше преди всичко по въпроси, които живо и непосредствено интересуват хората на труда, засягат тяхното ежедневие и съдбата им. И сега, когато пътьом спирам на площад „Девети септември", струва ми се, че чувам неговия глас. Неудържим като пълноводен поток, винаги емоционално обагрен, носи се над града и стига до всеки дом, до всеки човек на труда — завладява умовете и сърцата. Г. Димитров произнася присъда върху монархията и кликите на буржоазията, заклеймява заговорите на империалистите. Разкрива новата съдба на свободния народ, чертае пътя на републиката, на народната демокрация. На мизерията, паденето и безправието в миналото той противопоставя настоящето и бъдещето, когато народът е господар на страната си, ковач на своето благоденствие и щастие. И зове: „Да работим и се борим с всичките си сили, да вложим всичките си способности и енергия, целия си ум, цялото си сърце!"

Пред карловските жени той говори за техния подвиг, за безсмъртното дело на техните бащи, братя и мъже. И за дълга. Думите му засягат всички струни на човешката душа, лягат дълбоко в сърцето. И остават завинаги.

Пред пернишките миньори говори за приноса, с който те участвуват във всенародния градеж на републиката. Суровият войн на дълга и суровите мъже от хладните подземия разговарят с прости, ясни и топли думи за ежедневието, за трудностите, за труда и борбата, за дълга към родината. Това е една вълнуваща изповед на строителите. Димитров разгаря пламъка на енергиазма и вярата в това, което народът с дружни усилия гради, вярата в утрешния ден. И напомня: „Нужно е нашият национален дух да бъде бодър, да бъде бдителен, да бъде мобилизиран. И вие, които копаете под земята каменни въглища... помнете и бъдете готови, ако стане нужда някога, поради вина на народните врагове, за няколко часа да оставите своите инструменти и да прехвърлите към София!" Разтлъвана за съдбата на родината, трудовата гвардия на Перник става на крака и в един глас вика: „Готови сме!"

Георги Димитров беседва за това, което става в дома на трудовите хора, в работилниците, фабриката и на полето, дето те творят материалната и духовна сила на страната; говори за борбата против грабителите на техния труд, против предателите на родината, против измеснниците; воюва против най-страшното престъпление спрямо народите — войните. Оратор и аудитория се сливат, стават един митинг, едно негодуващо слово, един вик и след това една манифестация. Ораторът е сърцеведец. Той разбърква жарта на мислите и чувствата, разпалва с ново гориво пламъка. Той е кръв от кръвта и плът от плътта на трудовите редници. И техен верен, точен, справедлив глашатай. На митингите той е първи прицел на вражата ярост. Към него напират конните стражи, за да го хванат и бичуват. Към него летят първите куршуми. Но той е неустрашим. Преживял едно премеждие в Перник, повежда миньорите към София. Изтезаван в Моабит, в Лайпциг нанася съкрушителни удари върху фашизма.

Димитров беше оратор на работническите изповеди, на работническите мъки и страдания, на справедливите гневни устреми на своята класа. Той беше оратор борец от предната линия. Със своето поведение, с цялата си неуморна дейност потвърждаваше предаността си към делото на пролетариата, към социализма. Неговата дума беше или ставаше дело на трудещите се. Действията на хилядите за човешки условия на живот, за по-добра надница, за право на организация и борба намираха навременен, ясен и точен израз в речите му.

Струва ми се, че това е една от най-важните особености на оратора Димитров.

Димитров беше искрен и честен пред хората, беше реалист. Когато разкриваше утрешния ден, той говореше откровено за трудностите, които и след историческата деветосептемврийска победа ще трябва да превъзмогваме, за ограниченията, които трябва да си налагаме, за усилията, които трябва да полагаме. Речите му бяха откровение. Хората вече чувствуваха умората от напрежението в онія революционни дни, вдъхваха се в труда и борбата, а той казваше, че това е само началото на пътя и сочеше планинското нанагорнище, което трябва да се изкачва, за да се излезе на билото. В тия години, които ще останат паметни в историята на родината, Георги Димитров беше и бригадир — по неуморния си труд, и войн — по своята постоянна бдителност и боеспособност. Той имаше моралното право от трибуната на площад „Девети септември" и в Народното събрание, и от конгресната трибуна да призове: да вървим още и още, да работим още и още, да се борим още и още.

Спирам се на тези качества на Георги Димитров, защото те имат решаващо значение за изграждането на оратора, на пропагандиста. Те премахват дистанцията между трибуната и аудиторията: те придават в най-голяма степен сила на живото слово.

Digitized by Google

Заедно с това следва да се изтъкнат и грижите на оратора Димитров за подготовката и изнасянето на реч, доклад или беседа. Георги Димитров можеше да импровизира блестящо, защото беше преминал богата житейска школа, имаше огромен опит. Но въпреки това той упорито се готвеше за всяка своя реч. И съветваше: „всяка реч, даже и най-малката, трябва да бъде подготвена".

Основното за него беше да се изяснят задачите и да се обосноват с аргументи. Изложението му всъщност е верига от аргументи, които той в безсънните нощи ковеше от това, което беше събрал непосредствено от живота, от своята политическа дейност, от суровите сражения, от книгите, от трудовете на Маркс, Енгелс, Ленин. Поради това неговите аргументи винаги притежаваха стойността на неопровержимата научна марксистко-ленинска достоверност.

Ленин учеше, че основно условие за успеха на пропагандата и агитацията е яснотата. Това необходимо качество характеризира и речите на Георги Димитров. Яснота в структурата, в изложението, в обясненията; яснота на фразите и думите. Яснота в дикцията. Неговата реч е релефна, осезаема. Запомня се. Особено заключението, извода, решението и действието, което трябва да дойде.

През последните години имах възможност да го наблюдавам отблизо при всяка реч. Хората приждат, тълпят се. Той става неспокоен. Вълнува се. Замисля се. Почуква с ръка по масата, по прозореца. Очите му горят. От време на време повдига глава, сякаш ей сега ще заговори.

Ив. Иванов: — Въпросът за ораторското изкуство ме е вълнувал още от най-ранни години, когато съм се сблъсквал с аудитория, равна по знания и възраст на мене, и се е налагало да я убеждавам в нещо непознато, нещо, което не всякога можеше да се намери в книгите и да се прочете. Този въпрос ме е вълнувал и в по-късните години, по време на борбата за укрепването на народната власт, масовизирането на ТКЗС и пр.

Често пъти, излизайки от залата, съм се питал, дали съм успял да предам на слушателите вярно и убедително това, което мисля, или не съм, дали съм успял да достигна до сърцата на хората, да им предам моите чувства и убеждения. Защото най-важната равносметка, която трябва да направи за себе си един комунист, е дали на всяка среща с хората е допринесъл за тяхното по-нататъшно приобщаване към делото на комунизма, дали е успял не само да ги убеди, но и да ги въвлече в неспирния поток на строителите на новото общество.

В своята практика на организационен работник винаги съм се ръководил от ленинското разбиране: **който мисли ясно, ясно говори.** Много често съм се възмущавал от „оратори", които иначе в живота са прекрасни събеседници и шегаджии, но когато застанат на трибуната, нямат ясна мисъл и често пъти човек не може да разбере какво искат да кажат.

П. Русев: — Ораторското изкуство започва от чистотата на извора. От комунистическата бистрота, от чистата и святата вяра в партийната линия. Не мога да си представя, че днес човек може да застане на трибуната, ако душата му не прелива от убеденост в априлския курс на Партията, ако не носи със себе си пролетната свежест и цъфтежа на тая спасителна линия.

Ив. Иванов: — Разбира се! Това се постига, като се използват разбираеми за дадена аудитория думи и изрази чрез логично изложение на мислите. За каква яснота става дума? Не за баналните думи „значи", „и така, другари", „дайте да се разберем" и пр. В нашите речи по събрания и срещи се употребяват прекомерно много излишни, високопарни думи. — Да не говорим за голямата част от техническата терминология, която използват някои от специалистите — партийни работници. Всичко това лишава речта от яснота. В съвременното общество е трудно да си представим интелигентен човек, който не умее да пише и говори добре.

П. Русев: — Има говорители, които се оплакват, че хората не ги разбират. И обвиняват тях. Ами хората виновни ли са, че те не могат да им говорят на разбираем език, че витаят в облаците и не слязат на земята!

Ив. Иванов: — Някои смятат, че речта не бива да се отличава от непринудената беседа в приятелски кръг. Мисля, че са прави, тъй като взаимният интерес към предмета на разговора, желанието да убедиш другите, да разбереш мнението на другарите си, да намериш думи и аргументи, които най-ярко биха изразили мисълта ти, е едно от основните начала за добрата, за хубавата реч.

Винаги, когато съм говорил по въпроси от взаимен интерес, съм напускал залата с удовлетворение, че съм имал възможност приятелски и другарски да споделя със своите слушатели всичко онова, което ме вълнува, че съм съумял да им бъда полезен, разяснявайки им актуални проблеми от нашата действителност. Това добре почувствувах в последните месеци, когато се наложи да водя разговори с кооператори, учащи се, работници, техническа интелигенция и други по решенията на Декемврийския пленум.

Съвременната аудитория е взискателна. Нея не я задоволява това, което е общоизвестно. Тя иска по-широк, по-компетентен и задълбочен коментар. Не може например с елементарни обяснения и общи фрази за вярност към делото на социализма да се убеждават масите. Затова е необходимо да се вземат мерки за подготовка на оратори и по линия на нашите учебни заведения. Но това ще бъде недостатъчно. Необходимо е да се готвят нашите оратори и в процеса на практиката, да им се дава по-често възможност да

Digitized by Google

развиват своя ораторски дар на трибуната. Аз съм съгласен с мнението на съветските специалисти, че ораторското изкуство не е вродено качество и че на него можеш да се научиш. **„Оратор може да стане всеки човек — казва А. Толмачов, — който притежава определени дарби за произнасяне на публични речи, който постоянно се тренира в това направление, който изучава опита на най-добрите оратори, който усъвършенствува културата на речта си и прийомите на пропагандисткото майсторство."**

От моя опит, освен това, което споделих вече, съм извлякъл и друга поука: **по-рядко да излизам с написани речи (с дълги — пази боже) и по-често да говоря по предварително разработен кратък план.** (Пиша изцяло само цитатите и някои по-важни положения от партийните или правителствените документи). Държейки непрекъснато зрителна връзка с аудиторията, аз не само успешно пренасям своите мисли и убеждения, но и сам себе си контролирам. И щом почувствувам, че съм удължил или съм станал отегчителен, преминавам към разказването на епизоди, случки, пословици. Това освежава натегнатата обстановка, събужда отново интереса, даже понякога развеселява.

П. Таков: — Нашите велики комунистически идеи са силни, защото са верни, защото са хуманни. Нашето социалистическо общество ги превърна в живи дела, в голяма човешка действителност. На нашите идеи и на нашите партии единствено се отдаде в продължение на цялата многовековна история на човечеството след Великата октомврийска социалистическа революция, да се борим и успешно да изтласкваме от историческата арена двете най-големи злини за народите — войните и бедността, и да бъдат постепенно подменявани с мирния и благодатен труд на хората. Някой ще каже, има ли нужда да убеждаваме хората в това, което е направено, което е налице и се вижда от всички и е в полза на всички. Има голяма нужда, защото ние сме в самото начало на великото преустройство на света, на човечеството и е необходимо да умеем да показваме великия пример на Съветския съюз, на другите социалистически страни, примера на социалистическа България, да възпламеняваме хората, за да бъдат те двойно и тройно по-способни, смели и силни да се борят за своята свобода, а други да строят новото социалистическо общество, да пропагандираме нашето единство, братска взаимопомощ и пролетарски интернационализъм. **Мислите, които искаме да изразим, трябва да бъдат верни, чувствата да бъдат силни, да бъдат непосредствени, да завладяват, да бъдат разбираеми.** Добре е нашите мисли да се стремим и да умеем да изявяваме по такъв начин и форма, така достъпно и емоционално, че те — нашите мисли, да предпочетат да минат през сърцето на човека и така усилени и облагородени да се насочат към разума. Тогава те въздействуват с двойна сила върху човешката личност и неговото поведение.

На второ място, ораторът трябва да умее да излезе бързо от шаблона, от калъпа, да се постави още с първите си думи и мисли в контакт и бих казал не само духовен, но и физически контакт — да гледа слушателите, да приказва на определени хора, не въобще през главите им, да говори, да беседва обикновено, човешки. По такъв начин най-добре се внушават мислите. Спомням си как възрастна жена в едно село направи бележка на другаря, който четеше. „Защо — казва — този човек ни се сърди? Все надолу гледа. Нито един път не вдигна глава да погледне нас, хората, които го слушаме."

На трето място това, което ораторът иска да изрази, да го направи по внушителен начин, силно, с чувство, с маниер, който се приема от аудиторията и същевременно скромно, живо. Той трябва да се държи така енергично, както е енергична и силна мисълта и чувствата, които иска да предаде. Със страст, със сърце, с дълбочина, с убеленост да предава своите мисли и по този начин напълно да завладява слушателите. И през цялото време, когато говори и развива своите идеи, аудиторията така да е увлечена, та дори и да го засърби човек, да няма време да се почеше.

На хората ние говорим обикновени неща и същевременно важни, големи, защото ги убеждаваме, организираме те да превръщат нашите мисли и идеи, нашите решения и програми в действителност, която променя коренно условията на техния живот, чертае тяхното мирно и щастливо бъдеще. И колкото повече умеем да поднесем на достъпен език теоретическите положения на марксистко-ленинската наука, и то винаги свързани с техния живот и труд, близки до тяхната душевност и съзнание, толкова повече те ни слушат.

Каква е връзката между насрещния план и нашата социална програма? Колко е нужно сега да свързваме тези две неща! Социалната програма, нейното осъществяване изисква средства — и материални, и духовни. А тези средства трябва да дойдат отнякъде. Те идват от нашата икономика, от нейната организираност, от насрещните планове, от мобилизацията на силите на целия народ, на неговите таланти и способности, на онези материални фондове, които ние имаме, да работят те на пълни обороти. Следователно, ако искаме да изпълним нашата голяма социална, национална програма в полза на нашите хора, на семействата, на градовете, на селата, на цялата нация, на нашето социалистическо общество, бих казал, на нашия интернационален дълг, трябва с удвоени усилия да се захванем с изпълнението на насрещните планове, т. е. не само с плановете, които ни възлага държавата, а които даде, допълни и увеличи нашият народ, работническата класа, кооператорите, интелигенцията. Само по такъв начин нашата социална програма ще се превърне в реалност...

П. Русев: — Но тогава, когато **маните** са я разбрали, когато са я почувствували,

Digitized by Google

защото добре сме я разяснили. Тук смятам, че голямо влияние следва да се отделя на аргументираното слово и силно да се презира декларативността.

П. Таков: — Точно там е силата на нашата партийна пропаганда, на партийния пропагандатор, който е добър беседчик, добър оратор, добър изразител на тази политика пред народа. Когато говори, трябва да го разбират всички до един в аудиторията.

П. Русев: — Тогава масите изразстват като субективен фактор, превръщат се в истински творци на историята.

П. Таков: — Нашият оратор може да бъде силен, ако е овладял марксистко-ленинската наука, голямата априлска линия на Българската комунистическа партия. Тя е вярна, тя е близо до нашата действителност, отразява желанията, надеждите, упованията на народа, на работническата класа, на кооператорите, на интелигенцията.

П. Русев: — Както не могат от мътни изворчета да изтичат бистри ручеи, така не могат от мътни мисли да изтичат бистри, честни, предани думи. Грижата за голямото ораторско изкуство е преди всичко грижа за идейната избистреност, за вярата в политиката на нашата Партия.

Ив. Чипев: — Най-напред искам да изкажа своята радост за инициативата, която прояви редакцията на „Партиен живот" да се проведе този разговор. Може би символично разговорът се води тук, в редакцията на партийно издание, тъй като проблемът, който се поставя, е един от най-важните на нашата идеологическа работа. В едно от своите стихотворения, посветено на Сергей Есенин, Маяковски изказва забележителната мисъл, че словото е пълководец на човешката сила. В тези думи на Маяковски се крие дълбоката убеденост за въздействието на словото и проницателността на мисълта за внушение върху слушателя.

П. Русев: — Вие може би не знаете, че имаме такава рубрика в нашето списание...

Ив. Чипев: — Аз споделям това, което се каза на тази среща, мислите, които се споделиха. Смятам за свой дълг да насоча вниманието върху някои проблеми, така необходими в овладяването на ораторското изкуство и особено на изразителното слово.

За нас, изпълнителите, е необходимо всекидневно да развиваме своята наблюдателност, проницателност, впечатлителност. Да живеем с проблемите на своето време, активно да участвуваме в преобразователните дела на днешния и утрешния ден. Когато правим преценка за онова, което е необходимо да притежава ораторът и изпълнителят, трябва да кажем, че едно от основните изисквания е овладяването на българския език, на неговото речниково богатство, на съдържанието му, на образната мисъл на нашия народ. Това изкуство предполага хармонично изградена личност както в познанието, в културата, така и в идеите и в страстната защита на тези идеи. Вълнението, което пренасят изпълнителят и ораторът от сцената към изпълнителната зала, това е дълбоката убеденост и вяра в целта и предназначението на своята идея.

П. Таков: — Аз бих допълнил: да умее ораторът да излезе от коловоза, да тръгне по широкия път, да прави по него свои стъпки, да оставя свои следи.

Ив. Чипев: — Именно в това е неповторимостта на оратора — да разкрие през своята индивидуалност, през своята природа действителността, да търси нови пътища, по които трябва да премине както индивидът, така и нашият народ, нашата работническа класа. Това е оная магнетична сила, която заразява зрителя, нашите слушатели. Не е достатъчно само да овладееш законите на речта, необходимо е да си дълбоко убеден в правотата на делото и идеята, която трябва да внушиш. Тук би следвало да се преживеят образите и събитията, които изпълнителят, ораторът, този, който, бих казал, се изповядва пред зрителя. Ще поставя един въпрос, който се роди в непосредствения разговор. Мисля, че у нас е назрял моментът в редица висши учебни заведения, в които се учат хуманитарни науки, подготвят се педагози за нашите училища, да се въведе и специален предмет изразително слово и ораторско изкуство.

П. Русев: — Засега, за съжаление, то се преподава само в духовните академии.

Ив. Чипев: — Смятам, че този предмет може да се преподава и във висшата военна академия. Нашият команден състав също трябва да владее основните закони на изразителното слово и ораторското изкуство. С две думи бих искал да обобщя онова, което ме вълнува в този момент на този разговор. Умението да говориш ясно, откровено, точно в името на една идея, в името на една цел предполага да съумееш чрез тази цел и идея да се сприкажеш, както казва нашият народ, със зрителя, да му се изповядаш и той да ти повярва, че твоята природа, твоята етична и естетическа платформа докрай ще служат на тази идея и на тази цел. Тогава словото има своето неповторимо звучене.

П. Русев: — Ораторът трябва да умее да моделира слушателите по свой образ, в духа на идеите и мислите, които го вълнуват...

Ив. Чипев: — И тогава интонациите ще бъдат по-богати, защото нашите идеи са най-богати, насочени към благото и щастието на човека. Това предполага все повече и повече да разширяваме културата на словото на изпълнители и оратори, които непрекъснато участвуват в нашата идеологическа работа.

П. Русев: — Няма нищо по-страшно от обстоятелството на събрание да бъдеш мо-

Digitized by Google

потопен, да пускаш в оръжение думи, които навлязоха в нашия звучен, красив български език от бюрократичните сфери. Оратор, който не умее да импровизира, не може да разчита на успех. Как да започнеш речта си, как да я изпъстриш със свежест, с оригинални примери или разсъждения, за да не уморяваш хората, а винаги да държиш будно съзнанието им. Разбира се, импровизацията не означава произвол или нихилизъм, а богатство и разнообразие във формата, непременно да изразява една линия, последователност, да е пронизана от непоклатима логика.

Ив. Чипев: — Иван Вазов казва: „От руйни тонове какъв разкош, какъв размах и изразитост жива..." Понякога не се замислят хората какво оръжие е българският език за внушаване на идея, за внушаване на великата правда.

П. Таков: — От всяко наше събрание слушателите трябва да излязат убедени в това, което говори ораторът.

Ив. Иванов: — Няма по-голяма награда за оратора от това, да почувствува, че аудиторията го е разбрала...

П. Таков: — И е доставил истинска наслада. И вдъхновението, и радостта, и жизнеността да тържествуват след свършването на речта, на беседата, на словото. Събранията на добрите оратори са своего рода празник, духовен празник за слушателите, за аудиторията.

Ив. Чипев: — Ние можем да се гордеем с много оратори — в миналото и сега. Но новите условия изискват от подрастващото поколение още по-голяма отговорност в овладяването на ораторското изкуство и в обхващането на големите въпроси както на културата, така и на идеологията.

П. Таков: — Богати примери на майстори на ораторското изкуство имаме както в миналото, така и сега, особено в борбата на нашата партия срещу фашизма и капитализма — трибуни като Георги Кирков, Георги Димитров, Васил Коларов, Александър Стамболийски. Колко приятно се слушаше телевизионното слово на др. Леонид Брежнев за посещението му в САЩ. Другарят Тодор Живков също ни дава много добър пример. Той никога не чете на големи събрания, там, където е събран народът. Говори...

П. Русев: — Има свой почерк. Има свой облик, своя оригиналност. Всяка оригиналност е една багра. А багрите винаги се възприемат от хората добре. Всеки обича есенния листопад, защото е неповторимо красив.

П. Таков: — Още Гьоте казваше, че силата на непосредствено казаното е три или четири пъти по-голяма от силата на прочетеното.

П. Русев: — Защото с думите завладяваме мислите и сърцата на хората Когато тия мисли са изпълнени с комунистически добродетели, с комунистическа идейност, те създават не само чувство, не само настроение, но и убеждение, формират новия човек на социалистическото общество.

Л. Павлов: — Хората слушат с голям интерес политическия деец само когато той поставя парливо и живо въпросите на политиката на Партията, на икономиката, на културата.

Ораторът и актьорът си приличат по това, че се стремят да въздействуват вълнуващо на зрителите и на слушателите. Обаче не всякога това им се удава. Ако комунизмът лежи в сърцето на оратора, ако той в своя живот е истински боец на Партията, на комунизма, ако действително умее да предаде идеите вълнуващо, да изтъкне новото в живота, да посочи как да се разчистят бюрократизмът, застоят, рутината; да се опълчи срещу еснафщината, себеустройството, несправедливостта, жестокостта, срещу всички недостатъци, които спъват нашето развитие, тогава той ще бъде разбран добре, ще се утвърди като трибун, който може да предаде словото на Партията.

Ораторите не се раждат. Те се създават. Това са политически дейци от партийния, профсъюзния, отечественофронтовския и комсомолския актив, специалисти, ветерани на социалистическото строителство.

П. Радев: — Практиката в наши дни утвърди богати и резултатни форми на майсторството на говорното слово в служба на Партията и народа. Наред с класическата реч сега все по-масово ползваме лекцията, беседата, дискусията, отговорите на въпроси и т. и. Всяка от тези форми и жанрове има своя специфика, свои достойнства, които трябва добре да се познават. Класическата реч в наши дни се освободи от строгата регламентираност, характерна за древността, и това я направи по-близка до масите. Същевременно с това се намали нейната емоционалност, а това е вече слабост, недостатък на речта. Лекцията се утвърди и наложи като много резултатна форма на пропаганда на знания на всички научни клонове и особено на марксизма-ленинизма. В методическо отношение тя все повече се приближава и следва да се приближава до непринуденото творческо мислене и като демонстрира процеса на раждането на мисълта, учи самите слушатели научно да мислят и разсъждават, убеждава ги. Беседата се изпъстря от елементи не само на речта и лекцията, но и на въпросите, и с това се доближава до непринудения разговор. Докосвам се до тези въпроси, само за да подкрепя мисълта на проф. Г. Цонков, че нашите висши учебни заведения, печатът и особено идеологическите издания на Партията и издателствата са в дълг пред този важен сектор на нашата дейност. Смятам, че грижата за него трябва да започва още от нашето общообразователно училище и то може да става в най-разнообразни форми.

П. Русев: — Ораторът е трибун на Партията. Той стои на пиедестала на голямата отговорност пред историята. Отговорност, натежала от голяма партийна мисъл и творчество, осъществени чрез великото изкуство да влияем на хората, да ги печелим за революционното дело на нашата мила партия.

Digitized by Google

РЪКОВОДНИ ДЕЙЦИ И ИЗСЛЕДОВАТЕЛИ

Ефективността в партийно-организационната дейност зависи до голяма степен от знанията, от непрекъснатата подготовка на ръководните партийни кадри в областта на партийното строителство. Това бе един от изводите на теоретичната конференция по същата тема, която организира преди две години окръжният комитет на Партията във Велико Търново. За да осъществяват правилно ръководство на вътрешнопартийния живот, за да направляват по верен път процесите в другите сфери от стопанското и културното строителство, партийните кадри наред с широкия политически кръгозор и високото равнище на идейно-теоретическата им подготовка трябва отлично да познават ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот.

И разбира се, не само отлично да ги познават, но и творчески да ги прилагат, върху основата на тях да обогатяват и усъвършенстват формите и методите на своята дейност. На всеки комунист е съвършено ясно, че успехите от ръководната работа са по-високи там, където правилно са построени вътрешнопартийните отношения, където са здрави вътрешната сплотеност, съзнателната дисциплина и организираност на партийните редици, където укрепва непрекъснато тяхното политическо, организационно и идейно единство.

Но как да се разширяват и задълбочават знанията по партийното строителство в рамките на един окръг? Съвсем недостатъчна е подготовката в Академията за обществени науки и социално управление, тъй като в нея могат да се включат само ограничен брой партийни кадри. Нуждата от такава подготовка трябваше да се задоволява с местни сили, с възможностите, с които разполага окръгът.

Ето какво беше практическото решение, което прие бюрото на окръжния комитет: създаване на факултет по партийно строителство към Дома за политическа просвета. Факултетът обвързва в единна система подготовката на партийните кадри от различни равнища. Сравнително по-широк състав от партийни кадри слуша лекции и подготвя събеседвания върху основни актуални проблеми по партийно строителство. С тази група се организират няколко занятия годишно, които ръководят изтъкнати научни работници с висока квалификация и теоретична подготовка от Академията за социално управление и други институти и организации. Съвременната трактовка на изнасяните теми, стремежът към по-активно ангажиращи вниманието на слушателите форми, използвани на събеседванията, разширяват кръгозора от актуални знания на слушателите. Партийните кадри получават по-висока подготовка за умело приложение на ленинските принципи на ръководство и нор-

Digitized by Google

ми на партиен живот в съвременните условия, за обогатяване на партийната дейност с постиженията на някои частнонаучни методи. Партийните работници от този поток на обучение ръководят деня на секретаря, т. е. техните знания от своя страна в съвсем практически план, като тълкуване на определени събития, факти и явления достигат до най-широкия партиен актив.

Но това, на което искаме да спрем вниманието си, е другият поток от факултета. В него влизат 15—20 ръководни кадри от най-високо равнище (секретари на градски или общински партийни комитети, организационни работници от окръжния комитет и др.). Те познават основите на партийното строителство, имат богат практически опит. Това са хора, които ще задълбочават своите познания, за да се превърнат в перспектива, в звено от висококвалифицирани работици по проблемите на партийното строителство за окръга.

Формата на тяхното обучение е написването на реферат. Теоретическото изясняване на проблемите в него е само първата стъпка, базата, върху която трябва да се изгради по-нататъшната разработка, а именно — теоретическото осмисляне на опита на окръжната партийна организация в различните равнища, в различните сфери. Но за това понякога само личните наблюдения и натрупаният опит няма да бъдат достатъчни. В програмата се предвижда по определени теми да се сформират неголеми изследователски групи. Ръководителят ще бъде автор на реферата, а участниците — слушателите от първия поток във факултета по партийно строителство. Чрез анкети наблюдения, проучване на документи и други източници да се набере онази необходима информация, онзи жив материал, чрез който да се построи теоретическата разработка на проблема. . .

Още тогава е било достатъчно ясно, че ползата ще бъде голяма. Целта да се разработи един реферат неминуемо ще бъде надмината. Обобщението на практиката през критерия на теоретичните изисквания ще доведе до идеи за обогатяване на самата практическа дейност.

Това бе замисълът на бюрото на окръжния комитет. Богат и същевременно труден. Богат, защото прибавяше към ръководната дейност на партийните кадри един елемент с чисто изследователски характер. Не само производствената сфера може да се рационализира, ако крачи под ръка с науката. Това още повече се отнася до обществената дейност, където процесите са по-сложни. Именно този замисъл на окръжния комитет правеше от ръководните кадри не само непосредствени реализатори на партийната политика, но и хора, които търсят най-новите постижения на теоретичната мисъл и същевременно анализират фактите в ежедневието, претеглят своите резултати през изискванията на науката. Един път към осмисляне и обогатяване на практическата дейност, който води към по-висока степен на нейното научно равнище.

Замисълът бе и труден, защото изискваше от хора с големи и тежки обществени задължения да отделят време, за да разработват теоретични концепции, да съставят изследователски програми, да чертаят реални пътища за изменение на практиката. И това да правят без някаква помощ, в повечето случаи самостоятелно. Труден замисъл и за участниците, и за онези звена в окръжния комитет, които трябваше да създадат всички организационни предпоставки, за да оживее този замисъл, да бъде плодоносен за практическата ръководна дейност на партийните кадри от Търновски окръг.

* * *

Вече за втори път в края на партийната учебна година рефератите се предават в организационния отдел на окръжния комитет. Един общ поглед на заглавията им показва, че техните автори са се заели с ак-

Digitized by Google

туални, особено важни за партийната практика проблеми: „Новият икономически механизъм в селското стопанство и задачите на първичните партийни организации", „Основни форми и средства за повишаване авангардната роля на комунистите", „Морално-психологическият климат в животновъдната бригада", „Партийното събрание", „Усъвършенствуване процеса на ръководното решение" и др. С повечето от тях партийните дейци се срещат ежедневно, търсят непрекъснато практически решения.

Какви са достойнствата и недостатъците на представените разработки?

Стремежът да се обхване в широта теоретичният материал, отлично познаване на партийните документи и уставните положения е постижение в почти всеки от тях. Разнообразните литературни източници са създали действителна основа за едно теоретично изследване на практическата дейност. В по-голяма или по-малка степен кръгозорът от познанията на авторите е станал по-широк, практически умения, нужни за ежедневната ръководна дейност — по-разнообразни, по-задълбочени.

Една от целите на създадения факултет безспорно е постигната.

И все пак най-същественото, сърцевината в замисъла да се разработват реферати като форми за повишаване знанията и уменията в ръководната партийна дейност е на базата на теоретичния материал, на теоретичното изясняване на проблемите да се обобщи собственият опит, да се изследват някои области от практическата дейност, защото само на базата на това практическо изучаване е възможно да се родят проекти за нейното изменение. Това бе едно от целите на разработваните реферати — по-тясно да се свърже изучаването с практическата работа, да служи за решаване на конкретни задачи в ръководната партийна дейност. Именно в това направление виждат огромната полза от разработките по-голямата част от техните автори. Такава е и равносметката на К. Цонев, секретар на градския комитет на Партията в Стражица:

— Ползата е действително голяма. По непринуден начин рефератът ни подтиква да търсим факти от собствената ни дейност, да ги осмисляме и анализираме. Аз разработвам темата за партийното събрание. В процеса на работата в мен се породиха много мисли, много идеи, които непременно ще реализирам в бъдеще.

В своя реферат „Основни форми и средства за повишаване авангардната роля на комунистите" Трайчо Иванов Димитров поставя новите теоретически моменти, прави съществени изводи, използвайки много факти от градската партийна организация в Свищов, анализира онези страни от дейността на различните партийни организации, които създават най-добрите условия, за да се издига авангардната роля на отделния комунист. По същия начин е построен и подходът на Пенчо Давидов в темата: „Усъвършенствуване процеса на взимане ръководно решение". Основни положения от теорията за социалното управление и партийното строителство той прилага конкретно в процеса на взимането на решение в общинската партийна организация. От страниците на този реферат става ясно, че абстрактната теория, с която се е запознал Пенчо Давидов, се е превърнала в много конкретни замисли и реализации в работата на общинския комитет. Когато секретарят на една организация се занимава с определени теоретически проблеми, това неминуемо се отразява на дейността на самата организация. Още в процеса на теоретичната разработка, първичните партийни организации в тази община разглеждат основни моменти от реферата. До всеки отделен комунист са стигнали теоретичните изисквания за ефективност на собствените решения, породили са размисли за тяхното оптимизиране.

Темата на реферата на Веска Катрафилова, секретар на градския

Digitized by Google

комитет на Партията в Елена, през изминалата година става тема на пленум на градския комитет, тема и на събрания на първичните партийни организации.

Ето такива конкретни практически измерения придобиват теоретическите разработки на ръководните партийни кадри, разбира се, тогава, когато замисълът на реферата се осъществява цялостно.

Известна част от рефератите обаче стигат само до първата степен — излагат и систематизират прочетения теоретичен материал. Или просто прескачат тази първа степен и се задоволяват с описание на конкретен опит по своята тема. К. Цонев — секретар на организационните въпроси в градския комитет в Стражица, сам е натрупал богатство от организационен опит, а в своя реферат „Партийното събрание" се спира главно на някои изисквания към партийното събрание като школа за управление. Без никакви усилия дори да очертае онези въпроси, които се раждат в практиката на партийните организации. По тези въпроси с него може да се разговаря дълго и интересно. Но те просто не са влизали в реферата му.

Естествено е да си зададем въпроса, на какво се дължи този различен подход към възложената тема. Може би на различно виждане, на различно възприемане на поставената задача. И следващият въпрос, който се поражда, е, защо се е получил този различен подход? Вероятно всеки е тръгнал по пътя, който според негова преценка ще го доведе до най-добрите резултати. Усилията са положени, времето изразходвано, а именно резултатите са твърде различни. Не говори ли това, че след като темите са раздадени, всичко е оставено на инициативата на техните автори. Едновременно без помощ и без взискателност към тях.

А трудности е срещал всеки. Литературните източници по повечето от темите са оскъдни. Колко добре би било всеки участник да направи консултация по направения план, да обмени мисли с квалифицирани в тази област специалисти.

Ето защо дори и в случаите, когато темата не е формулирана добре, това е проличало не в началото, а едва в края на работите по реферата. Така се е получило с Христо Кръстев, секретар на градския комитет в Полски Трамбеш. Темата „Проблемът за оценка на морално-политическия климат в малкия и големия колектив" бе трансформирана в „Партийната организация като фактор за формиране на социално-психологическия климат в производствения колектив". Втората засяга особено важен и съществен проблем, който сега стои пред всяка партийна организация. По нея Христо Кръстев има свое разбиране и много наблюдения. Но защо е било нужно в продължение на 7—8 месеца той да разпилява силите си по недобре изяснен проблем?

Всичко това би могло да се избегне, ако кабинетът по партийно-организационните въпроси бе живо тяло в организма на окръжния комитет. Той е онова звено, което според първоначалния замисъл е трябвало да се превърне в методически център за всички, които разработват реферати. Но дълго време кабинетът е бил без „завеждащ". И естествено, методически център е нямало. Някои библиографски справки са изготвени в библиотеката на окръжния комитет, но дори не за всички реферати. И в действителност след като темите са били раздадени, единствената грижа на организационния отдел е била да потърси техните автори, когато е наближил срокът, в който да се предават материалите. Това е фактическата причина за различния подход на авторите, за различните резултати от рефератите.

Получило се е така, че добрият предварителен замисъл, придружен от най-доброто желание на неговите участници той да се реализира, е загубил от стойността си, защото не е осигурен организационно, защото са подценени условията за неговата реализация.

Digitized by Google

* * *

Че факултетът по партийно строителство е една сполучлива форма за задълбочаване на знанията, за тяхното свързване с живата практическа дейност е несъмнено за всички. През изминалите две години тя доказа своите достойнства, подсказа и онези направления, в които може да се усъвършенствува. Безспорно е, че на първо време е нужен един поглед към първоначалния замисъл, който в някои отношения е по-богат от действителната му реализация. Тук, разбира се, особено място ще заеме кабинетът по партийно-организационните въпроси. От месец-два неговата дейност е съживена. Той правилно трябва да осмисля своите функции в обучението по партийно строителство. В неговите възможности е да създаде всички условия за истинска плодотворна работа по рефератите. Той да бъде и методическият център, в който обучаващите се ще намират търсената консултация, ще тръгнат по пътя, който ще ги доведе до най-висока ефективност. Кабинетът ще оценява и работата по рефератите, ще организира тяхното публикуване.

В това направление зреят и някои нови идеи. Споделя ги завеждащият организационния отдел на окръжния комитет Руси Димитров:

— Още през следващата година ще сформираме група от научни работници от нашия окръг, които да осъществяват научното ръководство на разработваните реферати. Всеки партиен деец, включен в тази форма на обучение, ще има свой научен ръководител. С него той ще съгласува плановете, необходимата литература, изследователската работа. Като в истинска дипломна работа. Струва ми се, че досега всички участници чувствуваха остра нужда от това.

Научните работници заедно с кабинета действително ще могат да създадат условия за плодотворна работа и нещо, което е много важно — ще бъдат по-взискателни към разработките на партийните кадри. Тези звена са в състояние да издигат равнището на рефератите и естествено да повишават резултатността от тях.

Може би все още се подценява изследователският момент, нужен за всеки реферат. Оформило се е мнение, че партийният деец е натрупал достатъчно много впечатления, които той трябва само да осмисли, да анализира. Това не винаги е така. Ако в едно направление неговата практика е достатъчно богата, в друго — безспорно ще са нужни някои наблюдения, експерименти. Научният подход в партийната работа отдавна е отхвърлил само интуитивното изучаване на действителността, използването на отделни факти. Прилагането на някои научни методи е необходимост, без която не може съществено да се рационализира нашата дейност. Дали разработката ще се основава върху широка изследователска работа или не — това в крайна сметка решава съдбата на самия реферат. Само задълбоченото изучаване на практиката може да стане база за нейното изменение, за достигане на онези мероприятия, мерки, стъпки, които ще поставят ръководната дейност в съответствие с изискванията на обективните закономерности. И ако нашата цел е да свържем обучението по партийното строителство с непосредствената ръководна работа на партийните кадри, изследователският момент е онази основа, върху която могат да се изграждат направленията за бъдещата практическа дейност.

Лиляна КАНЕВА

Digitized by Google

САЩ И КОМУНИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ В КИТАЙ 1944—1949 г.

ДИМИТЪР АЛЕКСАНДРОВ

За китайско-американското сближение от последните години се говори и пише твърде много. След естественото първоначално удивление от поканата на Мао Цзе-дун, довела до посещението на Никсън в КНР, се появиха и материали, в които се прави опит да се търсят и изяснят причините за това сближение. Като основни фактори се изтъкват антисъветизмът на пекинското ръководство, взаимната заинтересованост в развитието на икономически връзки и т. н. Но редица автори все още рядко и недостатъчно се обръщат към миналото, а по-точно към 40-те години на нашия век, които дават обилен материал за анализ на отношенията между САЩ и ръководството на ККП, и които сами по себе си стават по-ясни в светлината на сегашните събития. Както отбелязва и английското списание „Тайм", „Чжоу не се е събудил една прекрасна утрин с идеята да поправи китайско-американските отношения... Всичко това трябваше да се случи и ние единствено не очаквахме, че събитията ще приемат такова пинг-понгово направление."[1]

Както вече отбелязахме, много важни страни и особености на политиката на американския империализъм спрямо Китай, а на тази основа и някои корени на китайско-американското сближаване от последните години могат да се видят в сложните събития на 40-те години на нашия век. Изключително обстойни данни в това отношение ни предоставя книгата „Отношенията на САЩ с Китай, със специално наблягане на периода от 1944 до 1949 г"[2], известна с по-краткото си и популярно название „Бяла книга за Китай", издадена по личната инициатива на тогавашния държавен секретар Дийн Ачесън през 1949 г., още преди да бъде провъзгласена Китайската народна република. Обемистата книга (1096 страници!) обхваща повече от стогодишен период от политиката на САЩ спрямо Китай, а именно от неравноправните договори през 1844, 1858 и 1868 г. до съглашението за икономическа помощ от САЩ за чанкайшистки Китай от 9 юли 1948 г.. Освен официални документи в сборника са поместени изявления на американски и китайски държавници, дипломатически преписки между американски посланици и Държавния департамент в САЩ, доклади до президента и т. н. Книгата започва с обстоен преглед на американската политика спрямо Китай, подготвен от Държавния департамент, тъй че цялата публикация разкрива много важни страни на политиката на САЩ спрямо Китай.

В общи линии чрез публикуването на „Бялата книга" се целеше: а) да се направи едно ретроспективно обобщение на политиката на САЩ спрямо Китай б) да се докаже на американското обществено мнение, че за очерталия се крах на Гоминдана виновник преди всичко е Чан Кай-ши и неговата клика, несправили се с политическите и икономическите проблеми на страната, и по този начин да се „обясни" поражението на американската политика в Китай; в) в книгата определено се чувствува стремеж да се направят и някои политически аванси и внушения пред ръководството на ККП.

Така или иначе, „Бялата книга" предлага изключително богат конкретен материал за изследване както на обстановката в Китай през 40-те години, така и на актуалните проблеми за отношенията между САЩ и ККП.

[1] Time Aug 2, 1971.

[2] U.S. Relations with China. With Special Reference to the Period 1944-1949. Washington D. S. 1949. Следващите забележки се отнасят за същата книга.

Digitized by Google

* * *

Но нека се обърнем към страниците на самата „Бяла книга".

През юни 1944 г. в Китай пристига вицепрезидентът на САЩ Уолс. От Рузвелт той получава следните указания: „Ако Гоминдантът и ККП не успеят да намерят общ път, то те биха могли да намерят общ приятел (за посредничество). Президентът на САЩ би могъл да бъде техен приятел."[1]

А в меморандума от 1944 г. на няколко офицери за свръзка при китайско-бирманско-индийския театър на военните действия до Държавния департамент се съдържа друг изключително интересен материал. Те пишат:

„1. . . . .

2. Китайските комунисти в общи линии се подчиняват на Съветския съюз, но нови влияния — преди всичко национализмът — променят техните възгледи (подчертано от автора — Д. А.).

3. . . . .

4. Гоминдантът се разлага. Китайските комунисти са най-дееспособната сила в Китай понастоящем.

5. Сътрудничеството между Гоминдана и ККП заплашва да се превърне в гражданска война, която: а) заплашва военните действия против Япония; б) ще върне комунистите към Съветския съюз; в) ККП неминуемо ще спечели тази война, защото чужда (т. е. американска — Д. А.) помощ не може да отстрани органическите недостатъци на Гоминдана. Ако не успеем да направим така, че Гоминданът да остане решаващ фактор в едно евентуално коалиционно правителство, то трябва да започнем сътрудничество с комунистите"[2] (подчертано от автора — Д. А.).

В дух на възможен преход към поддръжка на китайските комунисти е написан и последният доклад на командуващия китайско-бирманско-индийския фронт ген. Стилуел: „. . . Ако не успеем да направим така, че Чан Кай-ши да постигне национално единство, то ние сме длъжни да поддържаме елементите, които демонстрират способност да сторят това"[3].

През септември 1944 г. за посланик на САЩ в Китай беше назначен Патрик Дж. Хърли. След едно посещение в Чунцин съвместно с Мао Цзе-дун, където той се опита да постигне компромис по редица въпроси между ККП и Гоминдана, на 7. XI. 1944 г. Хърли без предварително предупреждение отлетя за Янан. Срещата му там с Мао Цзе-дун била изключително „топла". На състоялите се преговори била постигната принципна договореност относно участието на комунистите в евентуално коалиционно правителство. Планът предвижда: „1. Китайското (т. е. гоминданското — Д. А.) правителство и ККП ще работят заедно, за да се постигне обединяване на всички военни сили в Китай, победа над Япония и възраждане на Китай; 2. Сегашното Национално правителство ще се реорганизира в коалиционно правителство с участието на представители на всички антияпонски сили"[4] Планът има още три точки, но те са с по-малко значение. Но тогава Гоминданът предлагаше „обединение (след реорганизация) на комунистическата армия с гоминдановската" и не предвиждаше създаване на коалиционно правителство. На тези планове не им беше съдено да се сбъднат, но самият факт, че Хърли посети Мао, беше многозначителен.

В поредните факти, които изваждаме от „Бялата книга", заслужава внимание да бъде отбелязано и едно изказване на представителя на ККП Ван Бин-нан, направено през декември 1944 г. Той заяви: „Китайските комунисти особено желаят да поддържат тесни отношения със САЩ и признават факта, че американската помощ ще ни бъде много нужна в следвоенния период"[5].

Тези думи са достатъчно откровени. Те показват заинтересоваността на ККП да поддържа нормални отношения със САЩ в името на перспективни икономически съображения. И по-нататък ръководството на ККП въпреки нерешителността и понякога нежеланието на САЩ да се решат на тясно сближение с ККП за сметка на Гоминдана, до началото на корейската война провеждаше тактика, създаваща възможност за сътрудничество със САЩ. Понякога тази политика излизаше от рамките на тъка дипломатическа игра — така например през януари 1945 г. Чоу Де се обърна към американците за заем в размер на 20 млн. долара.

Много интересни моменти за двойствената игра на САЩ от онова време се съдържат и в доклада на Джордж Атчесън, шарже д'афер при правителството на Чан Кай-ши в Чунцин подготвен през лятото на 1944 г. В началото на този си доклад Атчесън подчертава, че ККП и Гоминданът почти напълно игнорират възможността за взаимно сътрудничество и че гражданската война в Китай е неизбежна. По-нататък той пише: „От гледна точка на американските бъдещи интереси положението е опасно. Опасно е да оставим събитията да се развиват от само себе си. Разполагаме с малко време. Ако висшите военни инстанции на САЩ признаят, че известно сътрудничество с ККП е необходимо или желателно, тъй като комунистите доказаха, че могат да се борят против японците, то ще считаме едно такова решение като пред-

[1] Посочената книга, стр. 56.
[2] Пак там, стр. 64.
[3] Пак там, стр. 70.
[4] Пак там, стр. 74.
[5] Пак там, стр. 112.

Digitized by Google

извикано от непосредственото наследяване на военната необходимост... Първата стъпка, която препоръчваме, е да се **даде на Чан Кай-ши** ясна информация, **че нашето** сътрудничество с комунисти**те и с** други подходящи групировки, **а също така** снабдяването им с материали, **е предизвикано** от военната необходимост; **Чан трябва** да бъде убеден, че нямаме намерение да съкращаваме помощта, която му оказваме. Във връзка с транспортните трудности, помощта, която ще дадем на комунистите, в началото трябва да бъде в малки размери. Освен това можем да заявим, че ще информираме централното (чанкайшисткото — Д. А) правителство относно съдържанието и размерите на тази помощ" и „Ще има възможност да използваме помощта за комунистите за ограничаване на тяхното влияние в районите, които те засмат понастоящем, и за прекъсване на техните агресивни и независими действия. Можем още да обърнем внимание на преимуществото на положението, при което ККП ще бъде поддържана от нас, а няма да търси пряката или косвена помощ на СССР" (подчертано от автора — Д. А.). „Фактът, че помагаме на комунистите и на другите групировки, скоро ще стане известен по цял Китай, дори ако помощта не бъде оказвана открито. Уверени сме, че това ще даде дълбоки и благоприятни политически резултати . . ."[1]

Го-нататък в този доклад се дава обща характеристика на възможните резултати: САЩ биха доказали, че не са чак дотам дълбоко свързани с реакционното ръководство на Гоминдана, а също така ще повишат доверието към себе си на всички антигоминдански групировки, преди всичко на комунистите.

Хърли обаче рязко отхвърли препоръките, направени в доклада.

Скоро след победата над Япония в Китай отново пламна гражданска война. На политическата арена останаха две главни сили — Гоманданът, чиито позиции поради ред обективни и субективни фактори все по-бързо губеха устойчивост, и Китайската комунистическа партия, за няколко години извънредно израснала във военно, политическо и морално отношение.

През този период пред САЩ израсна с пълна сила дилемата: кого да поддържат? Тази дилема така си остана нерешена. В САЩ мислеха, че противопоставянето на Гоминдана срещу ККП е най-добрият начин да се спре утвърждаването на комунизма в Китай. А това, в крайна сметка, беше и е основната цел на САЩ!

Но нека пак да се обърнем към фактите. През септември 1945 г. генерал Уедемайер посъветва Чан-Кай-ши да се откаже от плановете си да окупира Манчжурия и да концентрира усилията си върху икономическото възстановяване на Северен Китай. Той подчерта, че Гоминданът се нуждае от съглашение с ККП и че победата над комунистите по военен път е невъзможна.[2]

В началото на 1946 г. в Китай беше изпратен като посредник между Гоминдана и ККП Джордж С. Маршал. Неговата дейност влезе в историята като „посредничеството на Маршал". Целите на тази дейност бяха твърде противоречиви. От една страна, в духа на основната насока в американската политика, той трябваше да направи решителен опит да накара Чан Кай-ши да предприеме мерки за реорганизация на Гоминдана, за неговото своего рода „възраждане" и така да го превърне в сила, способна да даде отпор на комунистите. Но, от друга страна, вече беше ясно, че е налице реалната възможност и тези планове да останат неизпълнени. Оттук другата цел на Маршал беше да се търси помирение между двете враждебни групировки и така да се приключи гражданската война. Такъв изход беше по-изгоден за САЩ по следните причини: 1. военните действия на страната на Гоминдана бяха за американците невъзможни в условията на съсредоточаване на техните политически (и военни) усилия в Европа; 2. все по-ясно и по-ясно ставаше, че Гоминдантът не е способен да се противопостави на комунистите. И въпреки всичко това САЩ по най-активен начин оказваха военна помощ на Гоминдана, дори и след 1948 г., когато съдбата му беше вече съвсем ясна.

По време на посредничеството на Маршал се случиха следните важни събития: на 10. I. 1946 г. в гр. Чунцин Чжоу Енлай и Чжан Цюн в присъствието на Маршал подписаха съглашение за прекратяване на военните действия. Същият ден беше свикана Политическа консултативна конференция (ПКК) при участието на Гоминдана, ККП и някои малки партии. Тук трябва да подчертаем, че всички съглашения между Гоминдана и ККП по време на гражданската война много бързо губеха всякакво значение. Такава беше и съдбата на гореспоменатите съглашения и на решенията на ПКК. Скоро гражданската война се разгоря с нова сила и за кратко време унищожи резултатите на плахите опити за нейното предотвратяване.

През февруари 1946 г. Маршал заяви, че действията на Гоминдана, целящи да унищожат комунистите, са действия нелепи и стимулиращи недоверието на ККП спрямо Гоминдана. През май той предложи на комунистите да напуснат Чанчун и да влязат в състава на орган, натоварен с функциите да способствува за изпълнението на съглашението от 10. I. 1946 г. ККП отвърна, че се опасява за поведението на гоминдановските представители в този орган. През юни 1946 г. беше подписано ново споразумение за прекратяване на огъня, но то беше само една тактическа ма-

[1] Посочената книга, стр. 89—91.
[2] Пак там, стр. 131.

Digitized by Google

невра и от двете страни и бързо загуби смисъл.

През юни 1946 г. за посланик на САЩ в Китай беше назначен Джон Лейтън Стюарт. Той стана председател на „Комитета на 5-те" по подготовката на организацията на Държавния съвет. Този комитет не постигна никакви резултати поради несъгласието на ККП и Гоминдана по въпросите за разпределяне на местата и правото на вето в евентуалния Държавен съвет. През януари 1947 г. Маршал беше отзован от Китай и назначен за държавен секретар на САЩ. Неговата мисия завърши с неуспех. През същата година в хода на гражданската война настъпи решителен обрат, който доведе след две години до победата на ККП. Да проследим каква линия на поведение предприе американската дипломация по това време.

През юли 1947 г. с мисия за събиране на информация в Китай беше изпратен генерал Алберт Уедемайер. Неговите заключения относно политическото положение в Китай са твърде показателни. Преди всичко, той подчерта, правителството на Чан Кай-ши разчита на външната (т. е. американската) помощ като на единствено средство за разрешаване на китайските проблеми.[1] Гоминданът не може да победи ККП на военната арена, той е длъжен да съсредоточи усилията си преди всичко върху подобряването на икономическото положение в страната.[2]

Твърде определено Уедемайер обръща внимание на това, че Гоминданът не използва ефикасно американската помощ. В доклада се съдържат многозначителни намеци в тази насока. Така беше поставено начало на процеса на преоценка на изпращането на помощ за Гоминдана. От средата на 1947 г. се наблюдава растящ обратно пропорционално на успехите на комунистическите сили в Китай стремеж на американската дипломация да постави под съмнение ефективността на помощта на САЩ за Чан Кай-ши, а това обективно поставяше въпроса за коренно изменение на американската политика в Китай и подобряване на отношенията с ККП. Документите подчертават това мнение достатъчно красноречиво. Така през 1947 г. Маршал, в качеството си вече на държавен секретар, заяви, че „програма за една продължителна помощ е невъзможна до момента, в който Гоминданът не докаже, че може да я използва. По-добре е да се установи срок от 15 месеца, в течение на който правителството (на Чан Кай-ши — Д. А.) ще има възможност да предприеме някои конструктивни мерки"[3]. Също така многозначително е заявлението на Стюарт от 12 август 1948 г., в което се казва, че правителството на Чан Кай-ши не следва да очаква безгранична американска помощ. През октомври 1948 г. Маршал заяви: „... Правителството на САЩ трябва да следи неговите ресурси да не бъдат използвани в неограничени мащаби... За да бъде превърната ККП в незначителен фактор, е необходимо да вземем в свои ръце цялостното управление на Китай, което е практически невъзможно."[4]

С усилването на военното настъпление на Народноосвободителната армия исканията за прекратяване на помощта за Гоминдана приемат рязък характер. Така през март 1949 г. търговското представителство на САЩ в Тиенцзин изпрати в Държавния департамент меморандум, решително отхвърлящ продължаването на помощта за Чан Кай-ши[5]. Консулството в Кантон изпрати друг меморандум, в който се казва: „Пределно ясно е, че комунистите съвсем леко ще форсират Яндзъ... Досега ние считахме, че нашата помощ дава възможност на Ли Цзун-жън (вицепрезидент на Гоминдана, по онова време фактически оглавяващ правителството — Д. А.) да установи ефикасно ръководство... Сега такава гледна точка ни се струва неправилна..."[6]. По-нататък се подчертава, че единствено пряка американска военна намеса може да спаси Гоминдана, което е практически невъзможно. През април Държавният департамент заяви, че помощ за Гоминдана се оказва само от остатъчни фондове.[7] През същия месец Конгресът упълномощи президента да разполага с тези фондове по свое собствено усмотрение.

От всичко казано дотук следва да се направи извод, че още през 1948 г. правителството на САЩ и ръководството на ККП полагаха усилия за постигане на сближение между двете страни. Безусловно това се правеше в типичния за американо-китайските отношения стил на намеци и околни пътища. Но безспорен факт е, че по онова време американците поставиха на дневен ред въпроса за сътрудничество с ККП, за оказване на пряка помощ и съответно за оказване на пряко влияние над нея. Но в действията си те бяха недостатъчно решителни. По данните на самата „Бяла книга", помощ на Гоминдана пък се оказваше до самото му пораждане, след което наново беше възобновена, когато Чан Кай-ши се установи в Тайван.

* * *

„Бялата книга" излезе в период, предшествуващ нов интересен етап от развитието на отношенията между САЩ и ККП (периодът от провъзгласяването на КНР до войната в Корея). По нейните богати данни ясно може да се проследят сложните процеси, имащи място в отношенията между правителството на САЩ и ръководството на ККП. В събитията от онези времена откриваме много факти, които ни помагат да вникнем в съвременното развитие на отношенията между САЩ и КНР.

---

[1] Посочената книга, стр. 257.
[2,3,4,5,6,7] Пак там, стр. 257, 270, 281, 299, 301, 307.

Digitized by Google

Войната е обявена!

Разказ

БОГДАН ГЛОГИНСКИ

Пълна е България с хубави села, но там в междуречието на Бели и Черни Лом има едно село, което изведнъж грабва очите ви. Бели къщи с индрише и мушкато по балконите, дворни градини с ябълки и кайсии, с вишни и зарзали. А край селото е полегнала долина, през долината бълбука малка река, по бреговете ѝ сребреят върби, съхнат брястове и шумят тополи, целите окичени с врежове на повет и хмел. Отсам — ливади с мента и детелина, отвъд — царство на пипер и зелки. По-нататък тъмнее дъбовата гора, зеленеят блоковете с есенен посев. И тежки хълмове с обли плещи намятат като ямурлуци тъмното кадифе на оранта И спокоен, плавно нагънат хоризонт. И високо небе — бистро, бистро като изпрана коприна. И нейде на запад набъбват матови облачета, влачат сенки и пращат мокри ветрове, а под тях висят рехави драперии, това са ресните на дъжда. После ви удря острият мирис на колендро. И руква дъждът. Едрите капки барабанят като палки на барабанчик по широките листа на царевиците и слънчогледите. Селяните по тези места отглеждат знаменити царевици и берат още по-маслодайни слънчогледи.

Така е, селото с неговата мера изведнъж грабва очите ви. Но ще ги грабне и Балабан Куция. Той е кмет на селото. Като срещнете меките му гълъбови очи, като го видите на две патерици, ако поискат вашето мнение за него, ще речете:

— Измъчен човек, но хрисим човек, на мравката път ще даде.

Нищо подобно, вие сте сбъркали. В десет села наоколо няма по-кремъклия характер от Балабановия Не характер, а бръдва — сече. Намисли ли и рече ли нещо Балабан Куция, то трябва да стане, връщане няма.

Двете патерици наследи от побоите в полицията и от карцера в шуменската тюрма. Когато някой коментира твърдостта му, Балабан отговаря:

— Тъй са ме учили и възпитавали в затворническия кръжок. Нашето право дело изисква убеденост и воля.

Той кметува вече дълги години, никак не е малка работа да бъдеш кмет, но за Балабан кметските задължения изглеждат дребни, затова той следи отблизо и всяка дейност в земеделското стопанство, сякаш е главен инженер, главен агроном или главен зоотехник на ДЗС-то. До такава степен ги следи отблизо и тъй се пали, че винаги е в конфликт с някого. Преди няколко години, когато механизацията още не бе влязла в птицевъдството и животновъдството, Балабан Куция прочете в една инструкция, че е желателно във фермите да нахлуе младостта, защото тя е по-образована и следователно ще внедри там науката и техниката.

— Така ли е? — запита той селяните на едно събрание.

— Така е — рекоха те. — Младите са по-начетени, по-отракани.

— Щом е тъй — разпореди Балабан Куция, — всички, които са завършили средни училища, да отиват във фермите!

Обаче селяните не желаеха техните синове и дъщери да вонят на фъшкии, на говежди и птичи тор. На събранието бяха потвърдили, че е правилно из фермите да шетат културни люде, а в къщи подшушнаха на своите деца по-скоро да се изнитат към окръжния център и по околните градчета, там да дирят чиновнически служби. Балабан освирепя, около гълъбовите ириси в очите му запламтяха тънки жилчици с кръв.

— Прости хора сте — ругаеше той, — така ли ще надминем Америка в млеконадоя и в зърнодобива? Иде ми да ви дръпна в общинското мазе, като тъпани да ви бия така и да плача. А ви издигнахме в по-висок ранг, работническа класа ви направихме: не в кооперативното, а в държавно земеделско стопанство работите! Пфюююй, срамота!

— Широко ти е около врата на тебе — показваха жълтите си зъби селяните, не му мълчаха. — Лесно ти е. Твоята Петрина студентствува из София, ходи чиста и нагиздена като парижка кокона, а нашите щерки искаш да натикаш под свинските и кравешките опашки...

— Аз вече проводих телеграма до Со-

Digitized by Google

фия — викаше Балабан. — В телеграмата писах на Петрина да се върне, тя ще се върне...

— Намук ще се върне тя, няма да се върне — отвръщаха селяните. — Пък и кьорава телеграма не си провождал, баламосваш ни само...

Един ден Петрина пристигна от София — красива като кокиче, чиста като овошка след дъжд, облечена по последната мода. И стана ясно, че Балабан Куция не селяните, а дъщеря си бе заблудил с телеграмата: повикал я да дойде, защото бил уж смъртно болен. Като узна, че баща й в порядък на личен пример възнамерява да я пъхне в една от фермите, Петрина хълцукна, побледня, загуби и ума, и дума. После заплака, заскуба косите си.

— Тате — изхлипа тя през сълзи, — ти откачаш централно. На държавата са нужни висококвалифицирани специалисти, а ти...

— Аз не мога като някои други — отсече Балабан Куция. — На какъвто шиш и огън се пече народът, на такъв шиш и огън ще се пече и моето дете. Като искаш да следваш, задочно ще следваш. Толкоз. Каквото съм рекъл, това ще е. Не ритай против баща си.

Петрина му крясна, че ще избяга от него и от селото. Балабан я заключи в къщата си. Два дни я държа гладна и жадна под ключ, на третия ден й поднесе само сух залък и канче с вода, на четвъртия — също. На петия ден пречупи волята й. А сетне, вече като телчарка, Петрина отиде на гарата да посрещне гости и падна на релсите, влакът я прегази. В селото едни заговориха, че Петрина нарочно се хвърлила под локомотива, други настояваха, че нещастието е случайно. Както и да е, това е друга история — на друго място вече съм писал по-подробно за нея, тук само мимоходом я отбелязах, за да почувствувате каква личност е вдовецът Балабан Куция. Но и този разказ не е посветен единствено на Балабан Куция, той е разказ и за Андон, и още по-точно: разказ за войната между Балабан Куция и Андон, затова преминавам така набързо скръбния случай с Петрина.

Позволете сега да ви представя Андон.

По майчина и по бащина линия Андон е чистокръвен капанец, дори по-чистокръвен от Балабан Куция. Както знаете, капанците измерват мъжките си качества по достигнатото в казармата: оня, който заслужи ефрейторската нашивка, значи е мъж. Оня, който с примерна служба пришие на пагона си две младшисержантски гъсеници, той е два пъти мъж. И така нататък. Напрегнете сега въображението си и почувствувайте страшната трагедия на Андон: той въобще не бе приет в казармата. Гледаха го няколко комисии и всяка написа върху документите му, че е негоден за войнишка служба. Убеден съм, че познавате много мъже, угнетени за цял живот от подобни резолюции. А за чистокръвния капанец това е равнозначно почти на смъртна присъда.

А инак — с осанката и житието си — Андон покорява всекиго. Ако селото и кметът Балабан действително са способни да спечелят погледа и сърцето ви, Андон ги заграбва моментално по най-апашкия начин — дръзко, незабравимо, завинаги. Защото Андон — макар официално да бе провъзгласено, че е негоден за войнишка служба — притежава телосложение не на редник, не и на сержант от гвардейско поделение, той има физически данни направо за маршал от ракетните войски. Когато за пръв път го видях, просто занемях втрещен: млад, могъщ, прекалено висок, в омаслен механизаторски гащеризон стърчи с цяла глава над другите, стърчи и праши от енергия. Тръгне насам, тръгне нататък, а моите очи все в него.

Знам, че ще попитате: щом е такъв бабаитин и праши от енергия, защо е отклонен от казармата? Отговарям ви: заради дясното око. Андон нямаше дясно око: поразено някога от нещо, то или само бе изтекло, или хирурзи бяха го извадили.

А сега за прякорите на Андон. Впрочем в това село няма мъж или жена без прякор — добри хора, почтени, работливи, но ще изсъхнат от мъка, ако техният съсед или съселянин остане без прозвище. По отношение на Андон бяха се престарали — той имаше много прякори. Андон — „Световният тракторист", Андон — „Покровителят на кучетата". „Андон — „Интелигентният". Андон — „Брадатият комсомолец". Андон — „Добрият циклоп". Андон — „Знаменитият ловец"... Невъзможно е да изброя всичките му титли. Какви ли не легенди и хуморески прославяха този Андон.

Викаха му „Световният тракторист", защото Андон беше висок над два метра и тежеше около сто и двадесет килограма.

— За оранта не знам — казваше и самият Андон, — но по ръст и килограми нищо чудно да съм първият тракторист в света...

Да бихте могли да видите ръцете му: истински лопати. А плещите му? Не плещи, а язовирна стена: поставете го например в Искърското дефиле и ще спре водите на Искъра.

Наричаха го „Интелигентния" заради тъмните очила със строшено дясно стъкло. Прозвището „Добрият циклоп" извираше направо от добрата му душа и от липсващото ляво око. Впрочем Андон носеше тъмните очила, за да прикрива гази липса. Сам бе счупил дясното им стъкло, за да може здравата зеница безпрепятствено да наблюдава света. Титлата „Покровител на кучетата" идеше от факта, че прибрал едно пале, на което камион премазал задните крака. Андон носеше клепоухото кученце постоянно в левия джоб на своя механизаторски гащеризон. Щастливото нещастно животно подаваше само главата от грамадния джоб и поемаше хапките, които великанът му поднасяше по време на закуска, обед и вечеря. Прякора си „Брадатия комсомо-

Digitized by Google

лец" Андон бе заслужил със загадъчните изявления, че гори от желание да си остави дълга брада.

— Ще бъде политическа брада — твърдял той.

— Защо политическа?

Не казвал. Както виждате — един не напълно заслужен прякор: брадата липсваше, а го наричаха Брадатия комсомолец. Не му подхождаше и другият прякор: Знаменитият ловец. Защото Андон, макар че ходеше постоянно с пушка, дори заяк не бе ранил още. Но случва се и това — колкото и умни да са хората, понякога грешат. Правилно би било да го зоват „Политиката" или „Вестникаря" например, защото Андон изпитваше страстно желание да чете вестници, особено упорито търсеше съветския седмичник „Неделя". Не всичко разбираше по руски, но всеки ред прекарваше през единственото си око.

— Туй се казва вестник — заявяваше често Андон. — За всичко пише в този вестник, страхотен вестник...

А ето че бяха пропуснали да го прякоросат „Вестникаря" или „Политиката".

Войната между Балабан Куция и едноокия Андон беше твърде стара война. Както вече отбелязах, Балабан Куция не се задоволяваше с кметуването, болееше и за стопанските работи, излизаше из къра, хокаше ленивците и кръшкачите. В неговите очи Андон минаваше за отявлен ленивец и кръшкач. Имаше една трактористка, Мария се казваше, селяните ѝ викаха Мария Манивелата и Мария Доносничката, а тя самата се бе преименувала от Мария в Мариела. Тази Мария—Мариела под път и над път разправяше, че Андон не оре и не сее, а само стреля с ловната си пушка от трактора по враните.

— Стреля по врани, по свраки, по цилифранги — разправяше тя — като от танк.

Селяните слушаха и се подхилваха.

— Стреля — казваха те, — защото не е ходил войник. По своему изживява неизживения си войниклък.

Балабан Куция разсъждаваше инак.

— Той е един мързелив катър — ръмжеше Балабан Куция. — Забавления и фойерверки си устройва, но всичко ще му излезе през носа!

По едно време Мария—Мариела заразправя, че Андон вече разширил стрелковите си занимания: гърмял, гърмял от трактора, естне слизал от машината, отивал в близкия дол и там начевал нова пукотевица. А оранта и сеитбата изоставали.

— Ще му скъсам ушите! — заканваше се куцият Балабан. — Ще ги скъсам и ще ги окача сред селото!

И реши да го спипа натясно. Тръгна с двуколката. Покани и мене.

За да изненадаме Андон, поехме край вербалаците на малката безименна рекичка: врежовете по повета и хмела ни прякриваха. Беше ясен, ветровит пролетен ден. Отдалече съгледахме, че тракторът на Андон бездействува. Приближихме, слязохме от двуколката, вързахме коня за една върба.

— Елиии! Еееелиии! — викаше Мария—Мариела от кабината на своя трактор, а вятърът така чорлеше сламената ѝ коса, че трактористката трябваше да я притиска с едната си ръка. — Елиииии...

Ели — по-точно Елка беше сестра на Мария—Мариела, учеше в града, но тези дни бе пристигнала в село.

— Елиии... — викаше русата Мария—Мариела. — Елиии...

Ели не я чуваше. Чудо би било да я чуе, защото тоз проклетник, вятърът, духаше отстрани и запращаше крехкия момински глас към гората, а не към извора, където бе заминала сестрата на Мария—Мариела.

Ние с Балабан се спотайвахме зад върбите. Още никой не бе ни съгледал.

— Къде ли се е запилял оня проклетник? — мърмореше Балабан.

Оня проклетник — това вече не беше вятърът. Оня проклетник — сега това беше трактористът Андон. „Залегнал е Андон нейде из дола и дебнеше за врани, за свраки или за косове" — мислех си аз. Но мълчах.

Мария—Мариела скочи от трактора, припна към дола, застана там и се огледа.

— Елиии... — викна тя, като направи фуния с шепите си. — Ехооо!

— Ехооо... — откликнаха храстите в дола.

Разбира се, храстите не можеха да откликват. Отговаряше Елка.

— Ели, да не се изплашиш — предупреди Мариела. — Андон може би ще гръмне...

— Ще ми гръмне ли? — измъчена се Елка разтревожена от бухлатия дол. В ръката стискаше празна манерка и алуминият блестеше като сребро. — Защо ще ми гръмне?

— Не на тебе, на врана или на съсел ще гръмне — каза Мариела. — Да не се изплашиш, забравих да те предупредя...

— В дола се е ръгнал проклетникът — избърбори до мене куцият Балабан, стори няколко крачки, сложи ръце до устата и зина ядосан: Андонеее!

Двете момичета изненадано погледнаха в посока на нас. Балабан излезе от върбите, махна им с ръка:

— Кокони, я извикайте царя на ергените!

Царят на ергените. Без съмнение това се отнасяше пак за Андон. „Всички прякори подхождат на този тракторист" — помислих аз.

— Той един цар на ергените... — каза Елка и прихна. — Пази боже...

Руса като сестра си, тънка и висока, в зелена рокля и червен пуловер, Елка беше почти красавица: очите ѝ сини, сини — сякаш зад миглите ѝ небето бе наляло с капкомер две късчета от себе си.

— Ушите му ще скъсам! — закани се куцият Балабан. — От заранта досега е изорал двайсет бразди. Под съд ще го дам аз него. Саботира пролетната кампания!

— Бум! Бум! — един след друг долетя-

Digitized by Google

ха гърмежи от горния край на дола. Над дърветата и храстите в безреда се вдигнаха паникосани птици.

— Кяф, кяф, кяф... — дочухме кучи лай.

— Царят на ергените се обажда... — каза Елка и отново прихна.

— Андонеее! — ревна куцият Балабан. — Андонеее, одма тука!

Вятърът духаше оттам, където се обадиха пушката и кученцето. Не съществуваше дори съмнение, че викът на кмета е глас в пустиня.

— Бум! Бум! — проечаха нови гърмежи.

— Кяф, кяф... — тънички, като лисица лаеше кученцето.

— Какво ме зяпате! — ядоса се куцият Балабан и размаха едната си патерица по посока на двете момичета. — Само дървеният господ ще ви оправи! Два дни вече сведения пращам в окръжния център, че сме изорали и засели последните декари, а вие тука... Бай приятелят лов си устройва! Аз на прокурора ще го дам! Я да ми го доведете!

Двете затичаха нагоре край дола...

— Андонеее... — викаше Мария—Мариела.

— Бате Андонеее... — викаше Елка.

— Бум! Бум! — екнаха нови гърмежи. И — кяф, кяф — отново се обади кученцето.

— Хей, кокони, я се връщайте назад — викна пак Балабан. — Връщайте се, че ще посоли със сачми задниците ви...

Момичетата уплашено спряха, отстъпиха няколко крачки от дола. Балабан тромаво прекрачи рекичката и се отправи към мястото на гърмежите. Аз го последвах.

— Тука ще е — каза Балабан, лапна пръстите на ръката си и по хайдушки пронизително изсвири. — Караконджол, разбойник! Излизай!

— Бум! Бум! — изтрещяха два нови гърмежа.

— Кяф, кяф... — лаеше палето.

Най-сетне Андон се показа. Не до нас, а при двете сестри. На рамото му висеше двуцевката, от левия джоб на гащеризона му подаваше глава клепоухото кученце.

— Вижте — каза Андон и хвърли пред сестрите два парцала. — Сякаш през дарак са минали...

Нас той не беше съгледал.

— Другарят Балабан те търси — каза Мариела и бодна с показалец към нас.

— Шефът ли? — спокойно изви глава Андон. — Здравствуй, шефе. По контрол ли насам?

— Ще ти дам на тебе един контрол! — зафуча Балабан и размаха като меч едната си патерица.

— Съветския „Неделя" носиш ли? — все така спокойно запита Андон и намести очилата си. — Два дни вестник не съм разгърнал...

— Я ела тука! — заповяда Балабан. — Одма ела тука!

Андон вдигна от земята двата парцала и закрачи към нас, Елка и Мария—Мариело последваха: женската интуиция безпогрешно им подсказваше, че ще има какво да видят и чуят. Вървяха десетина крачки подир него и празната алуминиева манерка пееше в ръката на Елка, удряна от ниските клонки на храстите.

Куцият Балабан чакаше смръщен, бледен, облегнат на патериците.

— Гледай, шефе, екстра работа — каза Андон, като застана пред пълномощника и раздипли надупчените парцали. — Поставям тези две мишени една до друга, залягам на петдесет разкрача от тях и бум, бум... С всеки залп по десетина сачми им забивам!

— А декарите? — изрева Балабан. — Душата ще ми извадят ония горе от окръга. Вчера докладвах, че големият блок е ликвидиран, ти обеща! А сега излиза, че съм лъгал! Ще ме шибнат за лъжа в някой доклад или в някоя дописка, за смях на цяла България ще стана!

— Хе, за такава дреболия... — успокоително рече Андон. — Ще изорем, шефе, ще засеем, не ни е за първи път...

— Изоставаме от графика, ленивецо! — пристъпи напред Балабан с издадена долна челюст. — За резил ще станем с туй изоставане!

— Хе, изоставаме... Колко изоставаме?... — усмихна се Андон.

— Аз тебе на прокурора ще те дам! — скръцна зъби Балабан.

Андон помълча, погледна парцалите, погледна в далечината и едва тогава отговори.

— Ако искаш да знаеш, все едно ми е, шефе — равнодушно каза Андон. — Аз съм решил доброволец да замина.

Сега Балабан помълча, слисан от чутото.

— Доброволец? Какъв доброволец? Къде! — почна да мига той.

— За Куба — каза Андон. — Ще отида при Фидел и ще млатя контрата.

Елка и Мариела прихнаха. Андон свъси вежди, но опита да скрие, че смехът им го е подразнил. Бръкна в десния джоб на гащеризона, измъкна късче хляб и го подаде на палето в левия си джоб. Двете сестри продължаваха да се кискат. Тогава Андон изплези език:

— Какво се хилите като бардами! — рече той. — Заминавам, омръзна ми тоя тукашен живот. На бензин и пръст се вмирисах, сърцето ми изсъхна само мека оран да отчитам!

— Хммм... — изсумтя куцият Балабан. — Хммм...

— Ще видите — каза Андон. — Нито трактор, нито оран ми трябва. Това мойто автобиография ли е? Тъй ще сторя, че цялото село и цял свят да разбере може ли Андон да бъде истински народен войник или не може!

— Ама ти сериозно ли дрънкаш? — косо го наблюдаваше Балабан. — Да не си откачил, ей?

— Вие сте перколясали — каза Андон. — Я вижте какво става около Куба! ЦРУ-то не мирясва, една нощ изпраща диверсанти, друга нощ стоварва гангстерски десанти, а ние само вестници четем!

— Ей, Андоне, ще те цапна! — настръхва Балабан. — Хората се трепят едно лев-

Digitized by Google

че да прибавят към народната каса, а ти... Не позволявам шеги и майтапи с международното положение! Ще изискам да те изправят пред Комсомола и да те нажулят здравата.

— Шефе, няма шега, няма майтап — отпусна се Андон на земята, изу огромния си гумен цървул, изтърси пръстта от него. — Намерете си тракторист. Аз вече и заявление пратих до София: тъй и тъй, другари, пишете ме доброволец за Куба. Види се, забутали са го нейде бюрократите, затуй още нямам отговор. Ново заявление ще пратя.

Куцият Балабан изкриви лицето си в тъжна гримаса и също понечи да седне, обаче прецени, че е по-изгодно да гледа отгоре двуметровия Андон и остана прав.

— Ти, Андоне, с тоя ум още двайсет години ще ергенуваш — раздразнен плюна Балабан. — Нищо чудно и неоженен да умреш! Бас държа.

Елка и Мария—Мариела отново прихнаха.

— Не се кискайте! — озъби им се едноокият Андон. — Ако искате да знаете, на мене и три жени като вас са ми малко.

— Ха-ха-ха... — заподскачаха пазвите на двете сестри, разлюляни от смеха.

— Но защо ми е жена? — сви рамене Андон. — Аз като Нагулнов от „Разораната целина" на Шолохов, аз за победата на световната революция...

— Ти, зелена тикво, не ме учи на революция — почувствува се засегнат Балабан Куция, лявото ъгълче на устата му подскочи нагоре. — На друг плямпай за революцията, аз съм ял попарата на революцията...

— Ял си я, шефе, това за преди Девети септември аз ти го признавам, поклон ти правя — каза Андон и чистосърдечно сложи ръка на гърдите си. — И нелегално си действувал, и в затвора си лежал. Но сега? Сега службицата ли те пипна, ти ли хвана службицата, не зная, но май че много-много не те вълнува световната революция. Пък може и от годините да е, шефе. Натрупа ли човек годините, започва да дири спокойствието.

— Хи-хи-хи... — смееха се сестрите.

— Хайде ма! — сопна им се куцият Балабан. — Отивайте при трактора и редосеялките, а аз на Андон ще му дам да разбере кой е кум, кой е сват!

Елка и МарияМариела неохотно поеха към машините.

— Аполитични гъски, по цял ден само за любов си приказват — кисело гледаше Андон подир тях. — А в Южна Америка сътресения, и в Африка битки, и в Близкия изток, и в Азия. Така е запушило по земното кълбо, а те за любов... Пролетната мъзга от дърветата се е прехвърлила и под тяхната кожа...

— Млък! — пламна Балабан, прекъсна го. — Млък! Не спекулирай с природните работи и с положението на Куба и другите световни райони. Мързелът те е налегнал тебе, ловната краста те е засърбяла, затуй дърдориш за международното положение.

Трактористът се усмихна накриво, а Балабан Куция яростно ритна надупчените като сито два парцела и изсъска през стиснати зъби:

— Андоне, хайлязино, за последен път те предупреждавам: аз не съм мека Мария, сърцето ми е от желязо. Караш ли я така, не чакай милост от мене, на прокурора ще те дам за стопански саботаж!

Той се обърна, размаха патериците, закуцука с широка крачка към селото. Поех след него. Над полето препускаше топлият пролетен вятър, крушите шумяха в зелено и бяло, ръсеха листенца от цветовете си, нейде кукаше кукувица, гарвани и свраки летяха под небето с клечки в човките, усилено стягаха гнездата си.

А след три дни Андон действително изчезна от селото. Навярно дълго и страстно би се коментирало изчезването му, обаче по това време стана нещастието с Петрина, хубавата дъщеря на Балабан — прегази я влакът. И нейната гибел изведнъж изтласка от съзнанието на хората произшествието с тракториста.

Но изтече седмица и Андон се завърна. Впрочем доведе го дребен милиционер с малки миши очи и с криви кавалерийски крака. Много пушеше и много говореше този милиционер. Крачун и Малчо — его какво представляваха двамата, когато застанаха пред селската пивница.

Този ден в предпобеда валя, дъждът бе прогонил хората от полето и пред пивницата имаше доста народ.

— Добър ден — поздрави милиционерът с цигара в устата, а Андон мълчеше.

— Добър ден — отвърнаха селяните. — Добре дошли.

— Вашият Андончо без малко в затвора да го натикаме — каза ниският милиционер. — Размина му се. Добре, че се оказа налице онова заявление, което адресувал до София. Инак откъде да знаем в Куба ли възнамерява да ходи или в територията на Казабланка?

— Казабланка не е държава — поправи го двуметровият Андон. — Казабланка е град.

— Ти, Андончо, ще пазиш мълчание, когато аз говоря — покровителствено каза дребният милиционер пак с цигара в устата. — Няма да ме учиш: знам и Казабланка, знам и Гибралтар. Преди години пипнах един чешит, дето казваше, че му е мерак в Конго да ходи, за Патрис Лумумба да се бие, пък той драснал да емигрира за Казабланка. Всякакви ги има, а най-подли са изменниците на отечеството.

Андон мълчаливо седна на скамейката пред пивницата и безпричинно огледа небето. Хората отстрани се подхилваха.

— Андоне, ха разкажи какво видя в Куба — обаждаха се позакъснелите зевзеци. — Ходи ли на аудиенция при Фидел Кастро? С кафе ли те почерпи или със захарна тръстика?

Андон се правеше на глух.

— Ако Андончо още веднъж стори такава поразия, и министърът не може да го

Digitized by Google

спаси — мъдро каза милиционерът, изплю угарката, запали нова цигара и покровителствено тупна Андон по рамото. — Инак вашият Андончо е добро момче. Зададох му по пътя няколко въпросчета, прецених го: мозъкът му мели.

Андон нищо не каза. Продължаваше да гледа небето.

— А кученцето къде е? — запита някой. — Кученцето го няма в джоба му?

— Кученцето го отровихме — каза милиционерът. — Знайно е, че кучетата разпространяват епидемии и зарази. Едно хапченце му метнахме на кученцето и готово. А Андончо дума, че друго щял да си вземе. Ще си вземеш ли друго куче, Андончо?

Три пъти по-дългият Андон го измери враждебно с поглед. Явно беше, че той не иска да прости на милицията за отровното хапче, пък и умалителните — кученце, хапченце — го дразнеха.

— Не съм ти Андончо. Аз съм Андон! — каза той. — Най-високият тракторист в света!

Хората наоколо се засмяха:

— Куражлия, ежи се и на милицията...

Тогава от общинската сграда излезе Балабан с патериците, дойде пред пивницата, застана пред Андон:

— Летят къде летят птиците — каза Балабан, — пак ще кацнат в гнездата си. Добре дошел, Андоне.

Андон мълчеше. Само намести очилата си и по прежному загледа небето през рамката на строшеното стъкло.

— Повоюва ли срещу световната контрареволюция? — попита Балабан и седна на скамейката, патериците тракнаха една в друга до него.

Андон мълчеше.

— Кажи де, навоюва ли се?

— Шефе, не ме закачай — изръмжа Андон, все така загледан в небето. — Не ме закачай, знаеш, че сега няма война. Но избухне ли, тръгвам пак!

— Войната не е престанала, войната отдавна е пламнала — рече Балабан. — Войната, Андоне, е пламнала още с написването на „Комунистическия манифест" от Маркс и Енгелс. Ясно ли ти е? И няма да престане войната, докато народите не напишат манифеста за радостното погребение на последната капиталистическа останка. Имаш ли понятие от туй?

— Не съм в кръжок — махна Андон с ръка, сякаш пропъждаше досадна муха. — Когато седна в някое звено по политпросвета, тогаз ми ги разправяй тези.

— Да, трябва да те запишем в кръжок! — високо и строго рече Балабан Куция. — Хлапе си до мене, а не ме е срам поклон да ти направя за тая готовност да воюваш за други народи. По-рано не вярвах, че можеш да го сториш, мислех, че говориш на вересия. Но не му е времето, Андоне, никой не те калесва за такава сватба. Друго искат сега от нас. Ако научат в Куба и по света, че от нашата тлъста земя с твоя трактор изкарваш по сто и осемдесет килограма жито и по двеста килограма царевица, ще плюят на твоята Андоновска революция. Гарантирам ти го като две и две четири: ще плюят. Я изкарай от нашата земя по седемстотин килограма пшеница, по хиляда килограма царевица и гледай тогава. Тогава заплашените народи и без твоята пушка ще минат. И социализъм ще захванат да строят. Разбираш ли? Ако не го разбираш, отивай в кръжок.

— Шефе, остави ме на мира — каза Андон, поиска отново да махне с ръка, но не я размаха: погледът му бе привлечен от траурната лента върху ревера на Балабановото сако.

— Шефе, кого жалееш? — запита Андон, след като бе помълчал.

Балабан нищо не каза, само сля вежди-те си.

— Дъщеря му... Петрина си отиде... — каза някой отстрани.

— Петрина?!... — остана Андон с отворена уста, дълго мълча, сетне тихо отрони: — Извинявай, шефе...

След няколко дни Балабан Куция отново ме покани на разходка с двуколката из блоковете: навярно предполагаше, че Андон пак е зарязал трактора, стиснал е двуцевката и стреля по врани и мишени. Нищо подобно. Открихме го при трактора. Обядваше на сянка с хляб и сирене.

— Добър ден — поздрави го Балабан.

— Добър ден, шефе.

— Не виждам пушката — каза Балабан. — Къде си я дянал?

— Защо ми е пушката, шефе? — отвърна Андон и единственото му голямо око се усмихна зад обезстъклената рамка на очилата. — Изпратих пушката на село. Войната е обявена, няма време за стрелкови упражнения, трябва да се развиза и разширява настъплението...

Балабан се обърна на всички страни, огледа блоковете и остана доволен: много работа беше свършила тези дни машината на Андон.

— Големи площи си изчовъркал — каза Балабан. — Ти май не спиш?

— А, поспивам си — завъртя глава Андон. — Хъркам по четири часа на денонощие. Стига голкова сън на комсомолец като мене. Войната е обявена, шефе, а аз съм войник на тоя фронт. Когато спечелим и крайната победа, ще спим и повечко.

— Вечер, свършиш ли работата, отбивай се у дома — каза куцият Балабан. — Трудно заспивам, ще си бъбрим за това и онова.

Балабан нямаше вече дъщеря, искаше да има син. И за син избираше Андона.

Digitized by Google

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

ФИЛОСОФИЯ И ПОЛИТИКА

КРАСИМИРА ШОПОВА

Марксистко-ленинската философия е методологическа основа на политиката на комунистическите партии. Съществува сложна диалектическа връзка и взаимообусловеност между различните функции на философията и политиката на комунистическите партии, чрез която се претворяват в живота принципните положения на марксистката философия и в същото време нейните изводи се конкретизират и обогатяват с ново съдържание. Нарастващата роля на философията в обществено-политическия и идеологическия живот на всяка социалистическа страна и особено засилването на взаимообусловеността между философия и политика се дължи на причини от различен характер. На първо място ще посочим органическата връзка, която съществува между марксистко-ленинската философия и практиката на работническата класа — връзка, която беше издигната в основен методологически принцип от класиците на нашето пролетарско учение. Карл Маркс още в своите ранни произведения подчерта, че философията може да бъде истинна само благодарение на своята връзка с политиката. Една от главните причини за нарастване ролята на философията е изключителното значение на комунистическите партии като най-важен фактор за социалистическата революция и успешното строителство на социализма. Комунистическите партии внасят класово съзнание в работническата класа, създават у нея марксистко-ленински мироглед и научен подход към проблемите на класовата борба и социалистическото строителство. Всяко омаловажаване ролята на Комунистическата партия като главен фактор в политическата власт, а заедно с това и на марксистко-ленинската философия като научна основа на нейната дейност създава опасност от деформиране на социализма и от тиха контрареволюция.

Революционният характер на съвременната епоха, класовата борба на работническата класа и нейният могъщ авангард — международното комунистическо движение, дават на философията могъщ тласък на развитие. Марксистката философия сега разработва най-актуалните проблеми, поставени от хода на класовата борба и социалистическото строителство. Освен това заедно с цялата идеологическа надстройка тя създава необходимата духовна атмосфера за планомерното и съзнателното изграждане на развитото социалистическо общество и за нейното усъвършенстване.

Друга причина за нарастване ролята на философията и за установяване на все по-непосредствена връзка между нея и политиката е засилващият се процес на идеологизиране на всички обществено-икономически и политически явления, следствие от политиката на мирно съвместно съществуване. Буржоазните идеолози и политолози често превратно тълкуват икономическото сътрудничество между социалистическите и капиталистическите страни като опит за „либерализиране" на политиката и нейното „деидеологизиране". Тези идеологически митове се създават именно защото в методологическо отношение се отъждествява класовата борба между работническата класа и буржоазията и международните отношения. Те са и един коварен опит за омаловажаване огромните икономически, политически, културни и т. н. успехи на социалистическите страни, опит да се отъждествят научно-техническата със социалната революция, опит да се абсолютизира политическото значение на науката, а от друга страна да се отрече класовият характер на политиката на мирно съвместно съществуване. Класовата борба между социализма и капитализма сега се води не само в областта на икономиката, но и в сферата на идеологията. Ето защо възгласите за „либерализирането" и „деидеологизирането" на политиката, които служат на буржоазно-ревизионистичната теза за „свободен обмен на хора, идеи и опит", са едно от най-силните и опасни оръжия на идеологическата диверсия на империализма.

Друга причина за нарастване ролята на марксистко-ленинската философия е образуването на световната социалистическа система, както и навлизането на нови и нови отряди в международното комунистическо

Digitized by Google

движение, на които марксистко-ленинската философия е могъщо духовно оръжие.

Развитото социалистическо общество създава нова и по-развита социална база за разширяването и задълбочаването на връзката между философия и политика, които все по-непосредствено започват да служат на една и съща цел — по-нататъшно хуманизиране на обществените отношения при социализма, нарастване значението на комунистическия морал.

Марксистко-ленинската философия е методологическа основа и теоретическо ръководство на политиката на Българската комунистическа партия. Философската обоснованост на политиката на БКП се проявява особено ярко на нашия етап при определяне на характерните черти на развитото социалистическо общество и на генералната стратегия на Партията в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, което, както заяви др. Тодор Живков, „...се изгражда и развива върху основата на утвърдени производствени отношения, върху основата на новоизграждащата се материално-техническа база на социализма, върху основата на високо развит политически и нравствен живот, върху основата на социалистическата държавност и демокрация, върху основата на развита социалистическа култура, идеология и възпитание на огромна част от населението".[1] Към основните черти на развитото социалистическо общество в областта на базата и надстройката др. Тодор Живков посочи наличието на две форми на собственост и задълбочаването на „обществения характер на социалистическата собственост като цяло"[2], както и „пълното господство на социалистическата политическа и идеологическа надстройка".[3]

Процесът на изграждането на развито социалистическо общество поставя за разрешаване пред марксистко-ленинската философия редица много важни теоретически проблеми, между които въпросите за същността на общонародната държава, чиято дейност все повече се сближава с дейността на обществените организации, за демокрацията, за съчетаването на държавни и недържавни форми на управление и преминаването към комунистическо самоуправление, за диктатурата на пролетариата, която престава да бъде необходима, преди да е отмряла държавата. Особено отговорна задача се поставя пред марксистко-ленинската философия във връзка с разработването на въпросите за взаимоотношението между философията и политическата социология, както и въпросите, които засягат политическата структура на социализма, политиката и социалното управление.

Марксистко-ленинската философия в етапа на изграждане на развито социалистическо общество има огромно значение преди всичко с нейната функция на синтезираща наука, с нейната възможност да създава мироглед. Тази функция се осъществява независимо от процеса на интеграция и диференциация на философското знание. Особено значение има разработването на теорията на диалектиката, в това число диалектиката на социалната дейност, както и на методологическите проблеми на науките за човека, тъй като проблемите за човека могат да послужат като обединяващо звено между природните и обществените науки.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество нараства и научно-познавателната функция на философията. Тази функция е неотделима както от идеологическата, така и от хуманистичната и социалната функция на философията, от нейната роля като могъщо оръжие за непрекъснато развитие на обществените отношения при социализма. Тези функции са тясно свързани с партийността на философията, с нейната класовост, с нейната логическа, методологическа или наричана още евристическа функция. Чрез тях марксистко-ленинската философия оказва могъщо влияние върху политиката в методологичен, познавателен и ценностен аспект. Философията оказва влияние не само върху политиката като дейност и като изкуство, но и върху оформянето на политическото съзнание, върху процеса на конкретизиране на изходната система на ценностите, изградена върху определени политически отношения. Тези функции на философията определят и нейната специфична роля в етапа на развитото социалистическо общество, която се разгръща в следните главни направления: в изграждането на духовната култура на развитото социалистическо общество; като методологическа основа на развитието на частните науки; във формирането на марксистко-ленински, на комунистически мироглед; в борбата против буржоазната идеология и ревизионизма, за запазване чистотата на марксистко-ленинското учение. В програмата на Партията се казва, че е „Необходимо и в бъдеще да се полагат усилия за творческо развитие на марксистко-ленинската философия като обща методология на природните и обществени науки и като средство за формиране на марксистко-ленински мироглед у трудещите се"[4]

Десните и левите ревизионисти отричат тези функции на марксистко-ленинската философия и признават само една — според десните ревизионисти философията трябва да изпълнява негативна функция, т. е. да бъде „критическа критика" на всичко съществуващо, а според левите ревизионисти нейната роля се свежда до слугиня на политиката, до вулгарна апологетика на политическите действия и решения на ревизионистичната маоистка групировка. Оттук неправилното тълкуване на връзката между философия и политика от

[1] Тодор Живко, Избрани произведения, т. 8, Партиздат, 1971, стр. 199.
[2] Пак там, стр. 194.
[3] Пак там, стр. 189.
[4] Програма на БКП, Партиздат, 1971, стр 85—86.

Digitized by Google

ревизионизма, както и мнимата „аполитичност" на десния ревизионизъм и „свръхполитичността" на левия.

Неправилното тълкуване на тези функции на марксистко-ленинската философия, както и отричането на връзката между философия и политика цели да доведе на практика до крайно опасни за социалистическото строителство резултати, а именно — до деидеологизиране на политиката на комунистическите партии и деполитизиране на марксистката философия, т. е. до отричането на нейната пролетарска, класово-партийна същност. Но всяко явление на деидеологизация и деполитизация е насочено към намаляване силата на международното комунистическо движение и откъсване на отделни негови отряди, за да попадат под активното въздействие на буржоазната идеология и идеологическата диверсия на империализма, към отричане ръководната роля на комунистическата партия в държавната власт, отричане ролята на самата социалистическа държава като инструмент за регулиране на обществените отношения. Продължаващата години наред ревизионистична и антисъветска политика на маоисткото ръководство също има за своя методологическа основа такава философия, в която отделни марксистки положения се съчетават с анархистски, троцкистки и субективно-идеалистически, с възгледи от традиционната китайска философия. Неразбирането на законите на диалектиката, особено закона за количествените натрупвания и качествените изменения, на съотношението между категориите обективно и субективно, абсолютизирането ролята на субективния фактор, неразбирането на главното противоречие както в самото китайско общество, така и в съвременната епоха, са една от причините заедно с още много други фактори за деформирането на социализма в Китай, за ревизионистичната политика на маоисткото ръководство, която обективно служи на политиката на империалистическата буржоазия.

Неправилното разбиране на отношението между философията и политиката се дължи в теоретико-методологическо отношение на следните причини: фалшифицирането на марксистко-ленинската философия и свеждането ѝ или до абстрактно-антропологическо учение, или до вулгарна апологетика, която трябва да поставя необходимите теоретически рамки на ревизионистичните политически действия. Другата причина е неразбирането на специфичните качества на политиката, които я отличават от всяко друго обществено явление. Десните ревизионисти отричат значението на марксистката философия като методологическа основа на политиката на комунистическите партии и заедно с това отричат политическата функция на философията, нейното политическо значение и заангажираност. Левите ревизионисти обратно, отричат относителната самостоятелност на философията, абсолютизират нейната политическа функция и по такъв начин я отдалечават твърде много от обективната действителност, като я принуждават не да се съобразява с обективната действителност, а с волунтаристичните им действия. И в двата случая се нарушава органическата връзка между теория и практика, между философия и политика, между работническата класа и нейния авангард — Комунистическата партия. А без такава органическа връзка, казваше В. И. Ленин, марксизмът престава да бъде марксизъм и се превръща в „...брентанизъм, струвизъм, зомбартизъм"[1], т. е. в различни дребнобуржоазни течения.

Практиката на социалистическото строителство и особено осъществяващото се в живота взаимоотношение между философия и политика в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, е пайсигурното опровержение на ревизионистичните и буржоазните възгледи по този въпрос. Взаимодействието между философия и политика в етапа на изграждане на развито социалистическо общество се разкрива ярко и непосредствено при разглеждането и разрешаването на проблемите на хуманизма и изобщо при проблемите на човешката личност. За първи път в историята на човешката цивилизация социалистическото общество създава необходимите условия за премахване на всички форми на отчуждение, открити от К. Маркс най-напред в неговите „Икономическо-философски ръкописи": отчуждение на продукта на труда от производителя, отчуждение на труда, отчуждение на човека, за хуманизиране на всички обществени и политически отношения. Защото социалистическите производствени отношения не само позволяват, но изискват човекът да бъде висша ценност и цел на всяка дейност, което е основното изискване на хуманизма и съдържанието на политиката на всяка комунистическа партия. „Грижата за човека винаги е била, е и ще бъде основно съдържание на политиката на Българската комунистическа партия"[2], се казва в решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Взаимодействието между марксистката философия и политиката на Българската комунистическа партия, между философията и практиката на работническата класа създава необходимите условия за безконфликтно разрешаване на възникващите противоречия в обществото, за разширяване социалната база на хуманизма, за широко участие на трудещите се в управлението на социалистическата държава. В нашата страна все повече се издига мястото и ролята на представителните органи на държавната власт, още по-тясно се свързват законодателната и изпълнителната власт, държавното и общественото начало в ръководството на различни области

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 12, стр. 95.

[2] Т. Живков, а последователно изпълнение решенията на X конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, Партиздат, 1972, стр. 5.

Digitized by Google

на нашия живот, разширява се социалистическият демократизъм в сферата на производството, увеличават се правата на обществените организации. Както заяви др. Тодор Живков, „Усъвършенствувайки системата на социалното управление в съответствие с изискванията на обективните закони на общественото развитие на сегашния етап, ние издигаме инициативата на масите, разгръщаме неотклонно социалистическата демокрация"[1]. Гаранция за развитието на социалистическата демокрация и за разширяването на социалната база на хуманизма е фактът, че „Главното звено в цялата система на обществените отношения при социализма, тяхната най-съществена характеристика — е отношението на другарско сътрудничество и взаимопомощ на равноправните производители, обединени от обществения характер на собствеността и общата цел на производството"[2].

Проблемите на социалистическия хуманизъм в теоретически аспект не могат да бъдат разрешени, ако не се поставят върху методологическата основа на марксистко-ленинската философия, а на практика — без принципната и последователната политика на комунистическите партии в социалистическите страни, чрез която се утвърждават в живота идеалите на хуманизма, като се унищожава експлоатацията на човек от човека, преодолява се социално-икономическото разделение на труда и непрекъснато се повишава жизненото и културното равнище на народа, т. е. в последна сметка без неразривната връзка между философия и политика.

Проблемът за преодоляването на разделението на труда между умствен и физически, промишлен и селскостопански, квалифициран и неквалифициран е един от най-важните за построяването на безкласовото комунистическо общество и за по-нататъшното хуманизиране на обществените отношения в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

Преодоляването на разделението на труда между умствен и физически, за което В. И. Ленин още в навечерието на Великата октомврийска социалистическа революция казваше, че е един от най-големите източници на обществеността неравенство, е продължителен процес. Той започва с победата на социалистическата революция и ще завърши при построяването на безкласовото комунистическо общество, където трудът вече не е средство за съществуване, а първа жизнена потребност. Още при социализма се създават необходимите условия за унищожаването на противоположността между умствен и физически труд, а следователно и за създаването на необходимата социална база за разрешаването проблемите на хуманизма, а именно: унищожава се частната собственост върху средствата за производство и експлоатацията на човек от човека, ликвидира се безработицата и нищетата, дискриминацията по произход, пол, националност и т. н. Обществото предоставя на всеки негов член еднакви възможности за труд и образование. При социализма се унищожава монополът на отделни класи и социални групи върху отделните видове умствена дейност и заедно с това се разширява социалната база за възпроизводството на интелигенцията.

Опитът от построяването на социализма в България отново доказва, че преодоляването на противоположността между умствен и физически труд и създаването на социална база на хуманизма започва още от победата на социалистическата революция и се извършва благодарение на ръководната роля на работническата класа в социалистическото строителство и последователната марксистко-ленинска политика на Българската комунистическа партия.

Класиците на марксизма-ленинизма изясниха спецификата на политиката като социален феномен. Политиката има своя обективна логика, която не зависи от субективните желания и стремежи на отделни лица и дори на отделни партии. В. И. Ленин отнесе към сферата на политиката „отношението на всички класи и слоеве към държавата и правителството", както и „...взаимоотношенията между всички класи[3]. За политика може да се говори само в класовото общество, но не всички класови, както и не всички обществени отношения са политически. В сферата на политиката влизат само онези от тях, които имат отношение към държавата и държавната власт. Друга специфична черта на политиката е участието в нея на широките народни маси. Защото „политиката в сериозния смисъл на думата могат да правят само масите"[4] и „политиката започва там, гдето са милионите; не там, гдето са хилядите, а там, гдето са милионите, само там започва сериозната политика".[5]

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество заедно с нарастване ролята на субективния фактор нараства много и ролята на политиката. Към законите, на които се подчинява политиката през този етап, ще посочим закона за ръководната роля на Комунистическата партия в политическата организация на обществото, закона за разширяването на социалистическата демокрация, за по-нататъшното хуманизиране на политиката и нейното съчетаване с принципите на комунистическия морал.

Главна особеност на политиката на комунистическите партии в етапа на изграждане на развито социалистическо общество е нейният научен и хуманен характер, как-

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 6, стр. 36.

[2] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на X конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, Партиздат, 1972, стр. 128.

[3] В. И. Ленин, Съч., т. 5, стр. 440.

[4] В. И. Ленин, Съч., т. 19, стр. 434.

[5] В. И. Ленин, Съч., т. 27, стр. 84, вж. т. 32, стр. 335.

Digitized by Google

то и непрекъснатото разширяване на нейната социална база. Както заяви др. Леонид Брежнев на XXIV конгрес на КПСС, политиката на КПСС и съветската държава се изработва от представителите на трудещите се в изборните органи, при широкото участие на масите в обсъждането на най-важните планове и решения. Трудещите се активно участвуват и в контрола на изпълнението на тези решения. Участието на широките трудещи се маси в политиката на комунистическите партии определя нейния синтезиран характер — защото тя представлява синтез на интереси от различен характер: икономически, социално-политически, духовнокултурни и др. и играе активна роля за изясняването на тези интереси.

Друга характерна черта на политиката на комунистическите партии в етапа на изграждане на развито социалистическо общество е **връзката между провежданата от тези партии политика, интересите на широките народни маси и интересите на отделната личност, която въоръжена с марксистко-ленински мироглед, се издига до равнището на субект на политиката.** За разлика от държавномонополистическия капитализъм, където се засилва процесът на бюрократизиране на всички форми на управление и политическото отчуждение, при социализма е налице обратният процес — сближаване на трудещите се маси с техния собствен държавен апарат, което води до все по-широкото им участие в управлението на обществено-икономическия, политическия и културния живот, до все по-широкото демократизиране и хуманизиране на обществените отношения. Защото, както казваше В. И. Ленин, реалният социализъм, а това означава и реалният хуманизъм може да бъде построен само тогава, когато десеторно и стократно по-широки маси, отколкото преди, започнат сами да изграждат държавата, да изграждат новия стопански живот.

Широкото участие на трудещите се в политиката в условията на изграждане на развито социалистическо общество се дължи и на още един много важен факт, а именно на нарастващата роля на **възпитателната функция на социалистическата държава**, както и преминаването на социалистическата държава в общонародна държава. Основната тенденция в развитието на социалистическата държава през този период е стесняването сферата на държавноправната принуда, която вече не е главен, а спомагателен метод, който се прилага заедно с убеждението и се реализира само по отношение на малцинството, тъй като мнозинството вече е уоедено в правилността и необходимостта от провеждането на определени политически решения. Голямо значение за превръщането на трудещите се маси в активен субект на политиката имат представителните органи на социалистическата държава — органите на планирането и отчета, на ръководството на стопанството и развитието на културата, които се превръщат и в основни органи в системата на комунистическото обществено самоуправление.

Възпитателната функция на социалистическата държава в етапа на изграждане на развито социалистическо общество е неотделима от нейната идеологическа функция, от идеологическата борба, която комунистическите партии водят против буржоазната идеология и ревизионизма.

Практиката на социалистическото строителство в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, както и на класовата борба показват, че между марксизма-ленинизма и буржоазната идеология, между марксизма-ленинизма и ревизионизма не може да има никакво мирно съвместно съществуване. То е възможно в областта на икономическото, културното, научното развитие, в международните отношения, но не засяга областта на идеологията. В програмата на БКП се посочва, че в периода на развитото социалистическо общество „Неизменен остава великият принцип на нашата Партия: никакво подценяване или омаловажаване на идеологическата борба, никакви компромиси в идеологическата сфера, борба срещу буржоазната идеология, до пълната победа на комунизма".[1]

Практиката на социалистическото строителство показва, че без ръководната роля на Комунистическата партия, без интегрирането на нейната политическа и идеологическа дейност, както и без философското обосноваване на политиката от марксистко-ленински позиции работническата класа, а след това социално еднородното и хомогенно общество не може да затвърди и разшири своите постижения в социалния прогрес, в развитието на демокрацията, във все по-пълното съответствие между дейността на субективния фактор и обективните тенденции на развитие, в по-нататъшното хуманизиране на обществените отношения. Тези проблеми могат да се разрешат само чрез все по-тясното и непосредствено свързване на философията с политиката, на философските разработки с политическите решения, чрез активното участие на философията в процеса на превръщане на науката в непосредствена производителна сила. Само чрез своята връзка с политиката философията може да изпълни задачата с огромна историческа важност, която постави пред нея великият Маркс — не само да обяснява света, но и да го изменя, защото „задачата се състои в това, той да бъде изменен"[2], да изпълнява ролята на могъщ фактор за създаването на достойни за човешката природа условия на труд и за всестранното развитие на човешката личност.

---

[1] Програма на БКП, стр. 79—80.

[2] К. Маркс, Тезиси за Фойербах — приложение към книгата на Ф. Енгелс „Лудвиг Фойербах и краят на класическата немска философия", Изд. на БКП, 1970, стр. 64.

Digitized by Google

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА СОЦИОЛОГИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ

Окръжният комитет на БКП в гр. Плевен винаги е отделял необходимото внимание върху работата на окръжния печатан орган „Септемврийска победа" и му оказва всестранна помощ, за да може вестникът навреме да дава точна и пълноценна информация за цялостния живот в окръга, правилно да отразява партийно-политическата и масовата работа за мобилизиране трудещите се в изпълнение на насрещните планове и осъществяване задачите на шестата петилетка, за формирането на новия човек. Миналата година бюрото на комитета обсъди дейността на дружеството на журналистите в града и препоръча редица мероприятия за нейното усъвършенстване.

Интересна форма за подпомагане на редакционния колектив на вестника бе и осъщественият от комитета социологически анализ върху материалите, поместени в шест последователни броя на вестника, излезли от 1 до 17 януари 1973 година. Целта на това изследване бе да се види как окръжният печатен орган е въздействувал в този отрязък от време на читателите си и изобщо върху общественото мнение за изпълнение на партийните и правителствените решения, за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта в окръга. Чрез изследването трябваше да се установи как вестникът помага на първичните партийни организации и бюра за изпълнение на задачите, които произтичат от решенията на окръжните и централните партийни и стопански органи. Едновременно с това следваше да се отбележи доколко разглежданите в тези броеве проблеми са актуални, какво е тематичното и жанровото разнообразие на материалите, силата на изразните средства и партийната страст в тях и други неотменими изисквания към социалистическия печат.

Може би ще възникне въпросът: „Защо се разглеждат само шест броя от вестника?"

В отговора на въпроса искаме да поясним, че в социологическите изследвания при използване метода анализ на съдържанието на даден материал това се практикува, още повече че в нашия случай анализът се отнася конкретно за няколко броеве от вестника. Окръжният комитет се спря на шестте броя, които обхващат едно двуседмично излизане на окръжния печатан орган, и то в началото на годината, когато има възможност да се види по-релефно търсената цел. Изследването бе осъществено с помощта на качествените и количествените методи на анализа на документи. Като изхождаме от обстоятелството, че в началото на януари 1973 г. главна задача пред партийните, стопанските и други ръководства бе ритмичното изпълнение на производствената програма от първите дни, подготовката на насрещните планове на колективите, разясняване действието на новия икономически механизъм и на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за подобряване жизненото равнище на народа, усъвършенствуване структурата на производствените единици в селското стопанство, пропагандата на икономическите знания сред трудещите се и други, при анализа търсехме как са поставени тези въпроси на страниците на вестника. За целта предварително, още в програмата на изследването определихме осем основни теми и петнадесет индикатора.

Какво показа изследването?

В броя от 4 януари четем заглавията: „Пред нас е отново една цяла година", „Изучаването и прилагането на челния опит — наша първа задача". В броя от 6 януари — „Всеки колектив, всеки трудов човек на съревнование"; от 9 януари — „Денят си личи от сутринта", „Икономическият механизъм — стабилна база за високи производителни и социални успехи"; от 16 януари — „Резервите — основа на насрещните планове" и други.

От 208 заглавия в шестте броя тематично материалите се разпределят така: 21 отразяват работата по изготвянето и изпълне-

Digitized by Google

нието на насрещните планове, седем — за Декемврийския пленум на ЦК на БКП, 5 — за повишаване икономическите знания на трудещите се, други 5 — за живота на ОПК и ППО, 8 — за научно-техническата революция, 4 — за социално управление, 9 — из СССР и страните с народна демокрация и други

По жанр анализираните материали се разпределят така: една уводна статия, осемнадесет проблемни статии, седемдесет информации, двадесет и една кореспонденции, шест бележки, един очерк, две литературни скици, два репортажа, един фейлетон и други.

От публикуваните материали деветдесет и осем изнасят успехи и положителен опит, единадесет — критикуват слабости, останалите са т. н. четивни, рекламни съобщения и други. Тридесет материала от всички поместени се отнасят за селското стопанство, двадесет и два — за промишлеността, по четири — за строителството и търговията, три — за транспорта и около двадесет — за нематериалното производство — здравеопазване, образование, култура и др.

От авторите осемдесет са мъже и двадесет и шест — жени. От тях двадесет и пет са специалисти от различните отрасли на народното стопанство, тридесет журналисти, трима първенци в производството и други.

Всичко това дотук е анализ върху количествената страна на поместените материали в разглежданите броеве — по теми, жанрове, характер на материалите и авторския състав. Този анализ показва, че **вестникът още от първите дни на годината предоставя достатъчно място върху страниците си за най-важните проблеми, които стоят за решаване пред партийните и стопанските ръководства в окръга.**

При анализиране съдържанието на посочените броеве обаче се забелязват и съществени пропуски в отразяване на въпроси от първостепенно значение. Малко внимание е отделено например на организаторската работа на партийните и профсъюзните организации и стопанските органи по изпълнение на задачите, на борбата за усъвършенстване на структурата в ТКЗС и др.

Да вземем такъв един факт. През декември 1972 г. и първите дни на януари т. г. в Плевен бяха топлофицирани над две хиляди и петстотин апартамента. Това е една твърде осезателна придобивка в бита на плевенските граждани, една значителна крачка по пътя към претворяване в живота решенията на Декемврийския пленум за подобряване жизненото равнище на народа. И този факт, за да не намери място в окръжния вестник, говори именно за известен пропуск в работата на редакционния колектив. За съжаление този пример не е единствен.

Какво е качеството на публикуваните материали по съдържание, по разработка на темите?

В броя от 11 януари в статиите под заглавие „Насрещният план — колективно творческо дело" и „Насрещният план в търговията и задачите през 1973 година" е отделено внимание главно на канцеларщината по изготвянето на насрещните планове. Това е добре, но не е достатъчно. Авторите би трябвало по-нататък да покажат онази жива, организаторска работа, която е необходимо да се проведе, за да се въвлече в издирването на резервите всеки работник и специалист — един от съществените белези на жизнеността в работата по усъвършенстване демократичната основа в нашето общество.

В първия материал четем: „През тези дни подготовката на годишния насрещен план е в центъра на вниманието на колектива на плевенската фабрика за пластмасови изделия „Сторгозия". Специална комисия обработва разработките и предложенията на участъковите ръководства. Подготвя се широко обсъждане на плана и мероприятия за изпълнението му от целия колектив". А във втория материал се посочва, „че ще се следи, обобщава и срочно ще се вземат мерки за доставка на нужните стоки, ще бъдат решени въпросите на потребителското търсене, ще и ще и т. н."

При такова общо разглеждане на въпроса не е изключено читателите да останат с впечатление, че изготвянето на насрещния план е дело преди всичко на специалистите и служителите, а работниците трябва да го изпълняват.

В действителност трудовите колективи в окръга участвуват масово и най-активно в изработването на насрещните планове. Под ръководството на първичните партийни организации, на профорганизациите и комсомолските дружества се осъществяват в тази насока интересни инициативи: организира се самоотчет на комунистите в партийните групи и организации, правят се производствени съвещания, разработват се лични планове за участието на специалистите, изисква се от комсомолците да дадат личен принос във фонда на шестата петилетка, води се организаторска работа за умножаване броя на последователите на Петър Брайков и много други. Едно обобщение върху дейността на колективите по изработването на насрещните планове показва, че всеки четвърти работник и всеки трети комунист взима дейно участие в това високопатриотично дело. Ето един ярък показател за работата на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските ръководства в това направление. За тази именно тяхна всекидневна упорита дейност би следвало да се пише повече и по-задълбочено.

Подобна е разработката на темата за научно-техническата революция в разглежданите броеве на вестника. И тук думата ни не е само за количеството, а главно за качеството. Публикуваните материали на тази тема са дадени под формата на съобщения за някои новости в областта на науката, техниката и производството. А научно-техническата революция има много аспекти, които предоставят големи възможности за по-пълна изява на журналистическия талант и майсторство. Да вземем социално-психологическите аспекти по този въпрос — промените в характера на

Digitized by Google

труда, в бита, в културата и мисленето и поведението на човека, на строителя на социализма у нас, по-високия етап в развитието на съревнованието и пр. За да се отразят и обяснят правилно в печата тези промени, да се помогне за по-нататъшното им развитие, ще е **необходимо по-задълбочено да се проучват фактите и явленията в живота на колективите в предприятията и кооперативните стопанства на окръга, да се прави върху тях нужния анализ и обобщения. Успехите на механизаторите в Плевенски окръг са известни в цялата страна. До голяма степен те се дължат именно на научно-техническата** революция, която настъпва с широки крачки по нашите кооперативни поля, на усърдната работа на партийните комитети и организации за системната квалификация на механизаторите. В резултат на всичко това на село израстват нови хора, вдъхновени труженици на кооперативния строй, механизаторите придобиват черти на истински представители на работническата класа. Интересна форма за работа със специалистите използва партийният комитет при ОСП „Леярска техника" и институтите към обединението. Техните постижения получиха международно признание.

Тези положителни явления от социалистическата действителност на нашия окръг напълно заслужават да бъдат отразени нашироко в страниците на в. „Септемврийска победа". Те са достойни да станат предмет на по-обстойни, дълбокоаналитични публицистични изследвания. Материали от такъв род са търсени от читателите и ще се четат с голям интерес. **Похвално е, че вестникът дава гласност на постиженията на отделните трудови колективи. Той обаче ще свърши още по-полезна работа, ако наред с това посочва и пътищата, по които са постигнати добрите резултати, прави анализ на стила и методите на работа в съответните колективи, ако в тези материали се описва как в трудовия процес расте новият човек и все повече се извисява неговият морален облик.**

Икономическите теми в шестте броя са застъпени с пет материала — „Икономическият механизъм", „Проблеми на икономико-математическото моделиране", „Резервите — основа на насрещните планове" и др. Теми интересни, но не са разработени както трябва. Макар че някои от тези материали са писани от специалисти, те не носят белега на задълбочения анализ и голяма компетентност, не са пропити от оригинални тези със солидна аргументация. Поради начина на поднасяне на въпросите и равнището на тяхната разработка в много отношения те са скучни и със слабо въздействие върху читателя. Обикновено в тях се изнасят информативно няколко цифри, свързани с обществената производителност на труда и с това разглеждането на повдигнатия въпрос се изчерпва. **Малко се разказва за всекидневната работа на първичните партийни организации, за авангардната роля на комунистите при изпълнение на поставените задачи.** И то не защото такива примери липсват, а защото често тия, които пишат, изграждат своето отношение към проучвания въпрос само от повърхностни впечатления и от откъслечни разговори с някои служебни лица.

Изразът обществена производителност на труда бе индикатор при анализа. Него ние срещнахме 13 пъти в шестте броя. Според нас малко. Необходимо е последователно, аналитично и взаимосвързано да се разглеждат тези въпроси. Въпросът за производителността на труда ние поставяме само като повод за размисли. Може би ще ни се възрази, че тези въпроси са скучни и малко интересуват широкия кръг читатели. Струва ни се, че въпросът не стои точно така, защото интересът сам за себе си не съществува. Той се създава. И това зависи до голяма степен от журналистическото майсторство при подбирането и разработването на темите. Статията или проблемната кореспонденция на производствена тематика също може да бъде твърде интересна за читателя. Стига авторът да е напипал, така да се каже, нерва на проблема и да разработи темата умело, с разбиране, като разкрие най-същественото от него.

Анализирайки **жанровото разнообразие във вестника,** изследването показа, че главни журналистически средства, с които си служи редакцията, са статията и информацията. В отделни броеве се срещат, разбира се, и други журналистически жанрове. Констатацията, че най-често се използват статията и информацията се вижда, като се проследи един по-голям период от време, но тя се потвърждава и от анализирането на отделни броеве. Така например двата броя — от 9 и 11 януари, съдържат 3 статии, 27 информации, 9 кореспонденции, 3 бележки, 1 литературна скица, 1 фейлетон; броят от 13 януари — 2 статии, 2 кореспонденции, 1 бележка и 17 информации. Подобно е състоянието почти във всеки брой.

Докато при статията съществува известна жанрова разновидност: уводна, проблемна, теоретична, то при информацията положението е по-тежко. Тя е предимно отчетна. Изобщо основните жанрове във вестника имат отчетнически характер. И статиите, и кореспонденциите, и информациите, дори и интервютата имат такъв облик. Това лишава материалите от нерв, динамика, те не будят по-задълбочен размисъл.

Недостатъчното жанрово богатство, преобладаващият отчетно-информационен характер на голяма част от материалите, неизползването на публицистичната статия, проверката от пратеник или от рейдова бригада, анкетата, критичната кореспонденция, репортажът, памфлетът, репликата — всичко това намалява силата на вестника като активен пропагандатор и организатор, отслабва неговото въздействие.

В борбата за изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП и на задачите, произтичащи от тях, определена роля играе критиката в печата. Осъществяването на конгресните решения изисква нови форми и методи на управление. **Критиката в пе-**

Digitized by Google

чата е призвана да съдействува за намирането на нови форми и методи, за преодоляване на застоя. Ето защо другарят Тодор Живков напомня, че колкото по-развито и зряло става социалистическото общество, толкова повече критиката и самокритиката се утвърждават като един от основните методи за разрешаване противоречията между новото и старото.

Както посочихме, в анализираните 6 броя има общо 11 критични материали. В тях с основание се критикуват някои отрицателни явления, тъмните сенки в нашето общество, като нарушаването на социалистическата законност и еснафството в кореспонденцията „За леки печалби" в бр. от 4 януари; опазването на жизнената среда в „Няма ли да спре най-после този черен дим"; по проблемите на младежта — „Разминаване с основни задачи" и „С гръб към доверието" в броя от 11 януари; „Нашият труд за нашия завод, а не на вятъра" в броя от 16 януари и други. Анализирайки критичните материали, ние не можем да кажем, че те се отнасят до маловажни въпроси, но в тях някак си се бие по слабостите повърхностно, не се навлиза по-дълбоко в проблемите. Често критиката им няма адрес. Ще си послужим с пример.

В статията „За ефективен държавен и народен контрол" в броя от 9 януари, когато се сочат положителните страни в работата, се отбелязват селищата и имената на председателите, а когато се премине към слабостите, само се споменава, че „в някои общини не са изградени достатъчно комисии (къде, не се казва). „Освен това на редица места те са съставени формално" (къде и кой е конкретният виновник за допуснатата слабост, също не се посочва). Такава критика твърде не помага, нейните стрели не попадат в целта, те отиват на халос.

Нека видим и критичните материали на комсомолската страница в броя от 11 януари. Тук в две кореспонденции се критикува състоянието на комсомолските клубове в селата Българене и Славяново. В единия от тях — „Разминаване с основни задачи" четем: „Може би след като няма база за организирано и ползотворно прекарване свободното време, е неоснователен упрекът за пасивност у младежите. И в същото време можем да кажем, че е основателен. Народът казва: „Да искаш, трябва да даваш" и т. н. все в тоя дух.

А в материала „С гръб към доверието" се пише: „Клубът се отваря и затваря от чистачката, няма дежурство от комсомолците, не е проведен нито един трудов полуден за неговото почистване, за набавяне на средства за дообзавеждането му. Нима тия младежи, които са носители на званието „най-добър в професията" и ударниците не са оценили истинската необходимост от своя дом? . . ."

С една дума виновни са младежите, които са отлични производственици! А създаването на материална база и самото възпитание на подрастващото поколение в тези села е основна и постоянна задача не на друг, а преди всичко на местните партийни, стопански, административни и комсомолски ръководства и вината е именно в тях, а не изобщо в младежта. И най-малкото — в ударниците.

Наложително е критичните материали да заемат по-голям дял във вестника. В разглежданите броеве ние не срещнахме рубриката „По следите на нашата критика". Това показва, че и в предшествуващия период критичните материали са били недостатъчни. Освен това проблемите в тези материали би трябвало да се поставят и анализират по-задълбочено, с по-голяма партийна страст и високо журналистическо майсторство. Критиката респектира не само критикувания, но и онзи, който е потенциален носител на подобни грешки и пропуски в работата.

Строителството на социализма е сложен и продължителен процес. Този процес е богат източник на теми за нашата журналистика. Той не протича гладко, често е свързан с най-различни ситуации. И тук именно журналистиката е призвана да разкрива новото и неговите закономерности, да го утвърждава и насърчава в борбата със старото, което спъва обществения прогрес. В спектъра на партийната програма и всенародния подход за изграждане на развитото социалистическо общество се разкрива една необятна панорама на днешния живот на нашия народ, която има свой съвременен революционен патос. На преден план излизат нови проблеми, нови конфликти, нови положителни и отрицателни герои. Средствата за масова информация, в т. ч. и в. „Септемврийска победа" са тези, които са задължени първи да осветляват тази панорама от всичките й страни, да покажат в могъщия й ръст днешната борба на Партията, на работническата класа, на трудовите колективи, на целия народ.

Няма съмнение, че отбелязването на положителните страни и направените критични бележки чрез анализа на изследваните броеве от в. „Септемврийска победа" и последвалия по тоя случай разговор на работници от окръжния комитет на Партията с журналистите от вестника ще допринесат да се усъвършенствува още повече работата на редакционния колектив. По такъв начин окръжният печатан орган ще може навреме да отговори на растящите изисквания и да стане още по-ценен помощник на партийното и стопанското ръководство в окръга във всенародното движение за изпълнение на шестата петилетка.

Иван НОВАКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
член на групата
за социологически анализ
при ОК на БКП — Плевен

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

В А Ж Н О!

ЗА УЧАСТНИЦИТЕ В УЧЕБНИТЕ ЗВЕНА НА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

Издателството на Българската комунистическа партия пуска от печат следните учебници за системата на партийната просвета през учебната 1973/1974 година:

ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ

НАУЧЕН КОМУНИЗЪМ

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКА ФИЛОСОФИЯ

ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ — ПОПУЛЯРЕН УЧЕБНИК

КРАТЪК КУРС ПО ФИЛОСОФИЯ

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО ПО ФИЛОСОФИЯ — ЗА ШКОЛИТЕ ПО ОСНОВИ НА МАРКСИЗМА И ЛЕНИНИЗМА

ИСТОРИЯ НА БКП — КРАТЪК ОЧЕРК

НАЧАЛЕН КУРС ПО НАУЧЕН КОМУНИЗЪМ

ОСНОВИ НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ЗНАНИЯ

ОСНОВИ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЗНАНИЯ

АКТУАЛНИ ТЕОРЕТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА КОМУНИСТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ

МАРКСИЗМЪТ-ЛЕНИНИЗМЪТ ЗА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И НЕЙНИТЕ СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДИЦИ

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКАТА ТЕОРИЯ ЗА НАУЧНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЩЕСТВОТО

ФИЛОСОФСКО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА НА СЪВРЕМЕННИЯ ЕТАП

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА СВЕТОВНИЯ РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОЦЕС, Ч. II

ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

ПРОБЛЕМИ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ЗАКОННОСТ

МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО ПО ИСТОРИЯ НА КПСС

МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО ПО НАУЧЕН КОМУНИЗЪМ

МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО ПО ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ

МЕТОДИЧЕСКО ПОМАГАЛО ПО ИСТОРИЯ НА БКП

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ПРЕВОД ОТ РУСКИ

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ — БИОГРАФИЧЕН ОЧЕРК

КРАТКА ИСТОРИЯ НА КПСС

МЕТОДИКА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ПРОСВЕТА

ЗА ОРАТОРСКОТО ИЗКУСТВО

БЕСЕДИ ПО УСТАВА НА БКП

ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

ПРОГРАМА ЗА ИЗУЧАВАНЕ В СИСТЕМАТА НА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА НА ТЕМАТА: „НАСРЕЩНИТЕ ПЛАНОВЕ НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ“.

Digitized by Google

В. И. ЛЕНИН

ЗА ЛИТЕРАТУРАТА И ИЗКУСТВОТО

Първият, общият раздел на настоящия сборник (трето издание) е посветен на най-важните методологични принципи в подхода на В. И. Ленин към литературата и изкуството, станали основни за съветското литературознание и изкуствознание. Разделът започва със статията „Трите източника и трите съставни части на марксизма". Следващият материал е групиран около теорията на отражението, принципа за партийността в литературата, учението за двете култури във всяка национална култура на буржоазното общество и Лениновата периодизация на руското освободително движение. Във втория раздел са събрани статии и фрагменти за революционните демократи и народниците, изиграли важна роля в развитието на литературата и изкуството. Включени са и допълнителни материали за народниците, в това число и най-важните от обсъжданите на неотдавнашните дискусии по този въпрос. Разделът за Л. Н. Толстой е допълнен с два документа — бележката на В. И. Ленин върху правителствен циркуляр, с който се забранява на Толстой да произнесе реч за Тургенев, и писмото на Ленин до Борис Суварин.

В сборника е оформен нов раздел — „Из статии, речи и писма от дооктомврийския период". В него са обединени най-важните документи, в които е отразена борбата на В. И. Ленин за идейното възпитание на работническата интелигенция, против идеологията на най-различни фракционери, на либерали, „веховци" и други. Разделът за А. М. Горки е значително попълнен. Материалът в следващия раздел — „Из произведения, изказвания и писма от съветския период" — в сравнение с предишното издание е по-систематизиран. Разделът започва с втората половина на пета глава от книгата „Държавата и революцията" — за двете фази на комунистическото общество, а по-нататък следват статии и фрагменти от общ характер.

МОРИС ТОРЕЗ — ЧОВЕК И БОРЕЦ

Жорж Коньо, Виктор Жоанес

Животът на Морис Торез е непрекъснат низ от героични народополезни дела: за защита интересите на френската работническа класа; за организиране и укрепване на Френската комунистическа партия като авангард на трудещите се в борбата им против капиталистическата олигархия и пр.; за обединяването на всички демократични сили в страната, за единството на френската нация срещу тези, които ограбват трудовия народ и спекулират с неговата свобода и достойнство. В книгата е представен човекът и борецът Морис Торез, който посвети целия си съзнателен живот на делото на пролетариата и допринесе за обновяването на революционната теория и практика в съгласие с насъщните задачи на френското и международното работническо и комунистическо движение.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

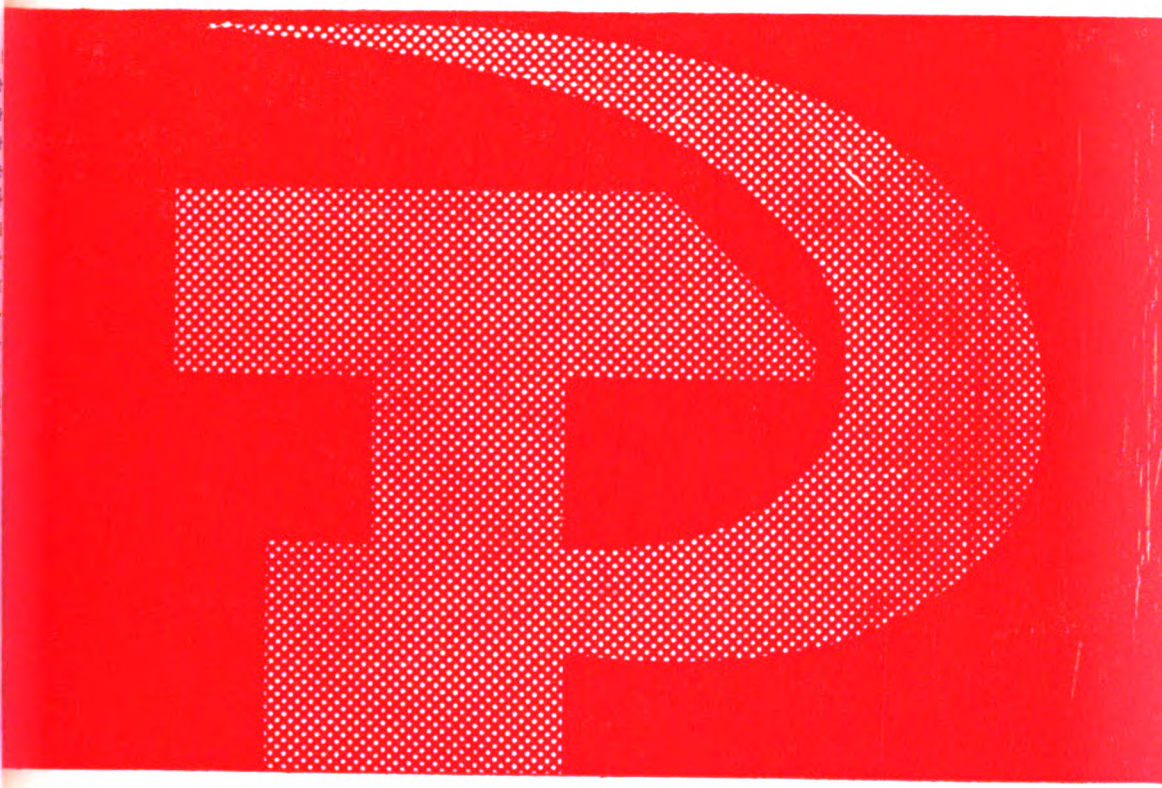

JAN 2 1974
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Partienghivots

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1973 ГОДИНА 15

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 15
ОКТОМВРИ
1973

XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Животворна, пълноводна, вечна! 3
* — Пред новата учебна година 7

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ...

М Граменова — Партийната практика — научно творчество . . . 15
Д. Николов — Системно-структурният анализ в идеологическата работа 21

НА ВСЕНАРОДНО СЪРЕВНОВАНИЕ!

С вълненията на петилетката

В. Петров — Движеща сила 31
С. Савов — Неотменна задача 35
Г. Николов — Отговорността на стопанския деец 39
Д. Куртев — Да няма изоставащи 42
В. Златев — Другарска взаимопомощ 44
С. Станков — Завод за светлина 46

КУРС ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

К. Иванов — Ръководната роля на Партията в развитото социалистическо общество 49

* * *

П. Радев — Л. И. Брежнев за актуалните проблеми на партийното строителство 57

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

Г. Илиева — Да повишаваме ефективността на организационната дейност 64

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

Ц. Цонев — Висококачествена селскостопанска продукция 69

Digitized by Google

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Караджов — Живот — неделим от Партията 75
Д. Катранов — Осемдесет години 79

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Кога се подбират пътищата?; Секретарят чака 84, 86

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Тревога 86

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Хаджиев — Действен политически подход 88
Б. Георгиев — Едно училище след преустройството 92

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Заседанието“ 68

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

М. Дакова — По-висока активност 95
И. Христов — Научно-практическа конференция; Събранието — висш орган; Сред хората 95, 96
С. Желязков — Среща, която ще се помни 96
К. Янушев — Повишават квалификацията си 96
П. Козаров — Вести 83

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чавкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2755. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат 16. X. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ЖИВОТВОРНА, ПЪЛНОВОДНА, ВЕЧНА!

Дружба от векове и за векове! Такава израсна и се утвърди братската дружба между българи и руси! **Животворна** като слънцето и въздуха за всяко живо същество! — по думите на незабравимия вожд и учител на народа ни Георги Димитров. **Основа на нашия вчерашен и днешен ден, един от определящите фактори, очертаващи пътя ни към комунизма!** — такава заякна и разцъфтя в наши дни българо-съветската дружба. Такава я отстоява днешното ни поколение социалистически труженици, в тясно единение около комунистите, под ръководството на Централния комитет на БКП. И още по-всестранно задълбочена, омъдрена от марксистко-ленинското учение и социалистическата ни практика, от априлската линия на нашата партия, уверено устремена към сияйните висини на утрешния комунистически ден на страна и народ, ще я предаде на тези, дето ще дойдат след нас!

Обилните плодове на тази дружба се виждат навсякъде из земята ни. За тях говори всеки български патриот, всеки негов приятел. Под благотворните лъчи на българо-съветската дружба Народна република България превъзмогна вековната си изостаналост и израсна като развита индустриална държава с едро и механизирано селско стопанство.

Ето защо комунистите, а заедно с тях и всички трудещи се посрешнаха с пораснал интерес и единодушно одобрение решенията на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 3 и 4 октомври т. г., който изслуша информация за приятелското посещение на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев у нас от 18 до 21 септември 1973 г. и за водените с него разговори. Ето защо така вълнуващи и паметни бяха дните на това посещение, през които именитият приятел на народа ни беше удостоен с най-високото и почетно наше звание „Герой на Народна република България!"

През последните години все по-отчетливо се открои същността на **новия, по-високия етап** в развитието на българо-съветската дружба, етапът, който се характеризира с **утвърждаването на единен за нас със Съветския съюз ритъм, единни критерии.** Народна република България **може** да се развива успешно, като свърже своята кръвоносна система с кръвоносната система на могъщия, с неизчерпаеми жизнени сили и възможности, с грандиозни перспективи за развитие Съюз на съветските социалистически републики.

Digitized by Google

Десетият конгрес на БКП очерта основните особености на развитото социалистическо общество и обобщи опита от постигнатото чрез дружеските отношения и сътрудничество между СССР и НРБ, КПСС и БКП, от укрепването на световната социалистическа система. Конгресът вписа в **Програмата на БКП:** „Зрялото социалистическо общество създава още по-благоприятни условия и възможности да се развива и задълбочава сътрудничеството на нашата страна с братските страни от световната социалистическа общност, **да се издигнат на качествено нова степен взаимопомощта, сътрудничеството и интеграцията със социалистическите страни. Решаващо значение в това отношение имат дружбата и сътрудничеството със СССР**".

Едновременно с това конгресът посочи основните предпоставки, които обосновават тази обективна повеля на развитието: съществуването на Съветския съюз, на социалистическата система силно въздействува върху процеса на заякването и развитието на социалистическото общество, създава условия да се ускорява общественият прогрес, гарантира успешното социалистическо и комунистическо строителство във всяка отделна страна; интеграцията се диктува и от дълбоките обективни потребности на съвременния възпроизводствен процес, от разгръщащата се научно-техническа революция и интензификацията на производството, които са немислими в тесните национални рамки на малките и средните национални стопанства. Закономерностите в развитието на социалистическите страни налагат по-нататъшното им всестранно сближаване, сътрудничество и интеграция. Израз на тази потребност е развитието на отношенията ни със Съветския съюз.

Ето защо и **Конституцията на НРБ,** приета след Десетия конгрес, определи развитието и укрепването на „дружбата, сътрудничеството и взаимопомощта със Съюза на Съветските социалистически републики и другите социалистически страни" като една от най-важните задачи на социалистическата ни държава.

Благоприятни условия за задълбочаването и разширяването на отношенията на дружба и сътрудничество между страните от социалистическата общност създадоха и **трите поредни кримски срещи** между партийни и държавни ръководители от социалистическите страни. И особено тазгодишната среща, която направи оценка на крупните международни събития от последните години и потвърди решимостта на участвуващите страни за единодействие, с цел да се затвърдят положителните промени на международната арена. Формулирани бяха и основните линии на по-нататъшното единодействие между социалистическите страни, единодушно беше изявена волята упорито да се работи за укрепване на единството и сплотеността на комунистическите и работническите партии, на всички антиимпериалистически сили.

Още по-обилна светлина върху новия етап на българо-съветска дружба и неговите особености хвърлиха **Юлският и Октомврийският (1973 г.) пленум на ЦК на БКП.** Извънредно благоприятно бе влиянието и на срещите и разговорите между партийно-правителствените делегации на двете страни през ноември м. г., както и разговорите по време на гостуването на Леонид Илич Брежнев у нас през септември т. г.

Очерта се и широкият диапазон на сътрудничеството и дружбата, обхващащи целокупния икономически, политически и културен живот на двете страни. Все по-всестранно се разкрива, че българо-съветската дружба е не само обикновен съюз между две независими и суверенни социалистически държави, а и **дружба на единни в мислите и делата си народи начело с техните комунистически партии.**

Вниманието и сега се съсредоточава преди всичко върху решаващата сфера на човешката дейност — **материалното производство,** на основата на Комплексната програма на СИВ за икономическа интеграция.

Digitized by Google

Все по-настойчиво ще се провеждат мероприятия на **всестранното** икономическо, политическо и културно сътрудничество.

Ръководна и направляваща сила на политическия съюз на НРБ със Съветския съюз са Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз. Тяхното единомислие и единодействие са гръбнакът, сърцевината на всестранните взаимоотношения между двете държави, между нашите народи. Ето защо дълг на всички партийни ръководства и организации, на партийните дейци и комунистите е всестранно да изучават и овладяват опита, стила и методите на работа на КПСС и особено в издигане ръководната роля на Партията във всички области на живота. Възприемането на съветския партиен опит до степен на пълно, детайлно опознаване и творческото му прилагане у нас е основна задача на окръжните, общинските, заводските и другите партийни комитети, на първичните партийни организации и ръководства. То ще намери израз в заякчаването на непосредствените връзки и засилването на контактите със съответните органи и организации на КПСС.

Засилването на сътрудничеството между двете партии ще намери израз и във все по-интензивната **съвместна теоретическа работа** по основните проблеми на нашето време, в съвместната настъпателна борба срещу буржоазната идеология и всички и всякакви „леви" и десни отклонения от марксизма-ленинизма, които еднакво наливат вода в улеите на класовия враг, стремят се да противопоставят социалистическите страни една на друга и особено на Съветския съюз.

Процесът на интегриране ще обхваща и **всички страни на културата, на всестранния културен живот, на художественото творчество.** Разширяването на непосредствените контакти между трудови колективи, окръзи и селища, разширяването на взаимното запознаване с естетическите ценности на народите е път за всестранно въздействие върху формирането и откройването на техния морално-политически облик, на колективната и индивидуалната им психика. Важна роля в това отношенаие се пада на всенародното движение за **българо-съветска дружба**, на Димитровския комсомол, на професионалните съюзи и другите обществени организации, на социалистическото ни училище, на печата, литературата и изкуството, туризма. Неоценимо перспективно значение има и двустранният обмен на работници, специалисти и студенти, преподаватели и научни работници. Това движение несъмнено ще се разраства, особено на основата и чрез създаването на съвместни българо-съветски и съветско-български производствени предприятия и обединения, като много важна форма за социалистическа интеграция между двете страни, като един от най-резултатните пътища за интернационализирането на производителните сили.

Неоценим по своето значение за развитие на дружбата и сътрудничеството между БКП и КПСС, НРБ и СССР е **приносът лично на Леонид Брежнев и Тодор Живков**, техните чести контакти са изпълнени с принципност и дръзновение за бъдещето не само на двата народа, но и на всички прогресивни хора, на цялото човечество.

Радостта на българските комунисти, на народа ни от затвърдяването на дружбата ни със Съветския съюз, от откройването на вдъхновяващата фигура на Леонид Брежнев в този процес се събра в думите на др. Тодор Живков пред събора митинг в Михайловград: „Днес по всички кътчета на земното кълбо, на всички човешки езици името на Леонид Брежнев е равнозначно на думата „мир"! В личността на Брежнев трудовите хора виждат събрани в едно неразривно цяло ония велики черти, които са присъщи на комунистите ленинци: ясен поглед върху събитията в света и проникновение в бъдещето; органично сли-

Digitized by Google

ване с мислите и чувствата, с мечтите и стремежите на своята класа, на своя народ; безпределна вярност към пролетарския интернационализъм, пълно отсъствие на национален егоизъм, искрено съчувствие и безрезервна подкрепа на всички народи, на всички сили, които се борят за мир, за свобода, за демокрация и социализъм; желязна воля, светъл ум и широка, щедра душа, душа, която ние българите наричаме руска душа."

Ето защо всички комунисти и трудовите хора у нас безпределно споделят радостта си, че такъв именно човек стои начело на КПСС, на СССР.

Всенародното признание на големия личен принос и на др. Тодор Живков в развитието на сътрудничеството между двете страни беше записано в решенията на пленума, който единодушно изрази „своята благодарност, пълно одобрение и висока оценка" на неговата дейност за „принципното теоретическо разработване и неотклонното практическо провеждане на последователния курс за всестранно сближаване между БКП и КПСС, между НР България и Съветския съюз, за укрепване единството и сплотеността на световната социалистическа общност".

Българо-съветската дружба е пример на последователен интернационализъм в действие, най-тясно съчетан със здрав социалистически патриотизъм. Дълбокото диалектическо единство на интернационализма и патриотизма в нея, взаимното им проникване и взаимното им обуславяне се проявява във все по-задълбочаващия се процес на тясна и равноправна интеграция между една велика и една малка социалистическа страна, каквито са СССР и НРБ. В дружбата ни с КПСС и СССР ярко се проявява и потвърждава дълбоката интернационална същност на двете партии, завещана им от Владимир Илич Ленин, Димитър Благоев и Георги Димитров.

Пълно обвързване на националните с интернационалните интереси и подчинение на първите на вторите. Ето кое характеризира всичко, каквото са предприемали и предприемат БКП и КПСС, НРБ и СССР в съвместните си отношения и във взаимоотношенията си с другите социалистически страни, с комунистическите и работническите партии. Именно за това всяка стъпка в заякчаването на тези отношения е крачка в заздравяването и на мира, демокрацията и социализма в света.

В същото време всяка стъпка в развитието и усъвършенстването на сътрудничеството между двете страни и техните народи и партии е и твърда крачка за последователно отстояване на истинския, на здравия патриотизъм — очистен от плесените на буржоазния национализъм.

Чрез съюза си със СССР и КПСС НРБ и БКП гарантират безусловната независимост и националния суверенитет на страната ни. Едновременно се създават и решаващите предпоставки за още по-бързо развитие на нашата икономика и култура, за всестранното израстване на народните ни чеда. С една дума този съюз е **един от най-важните фундаменти за преуспяването на род и родина.** Защото пътят на тясното единение с КПСС и СССР е изпитан път на резултатно противодействие срещу всички и всякакви опити на класовия враг и неговите идеолози да отслабват социалистическите страни, път за засилването на икономическата и отбранителната им мощ.

Ето защо **за Народна република България няма и не може да има друго място под небето, освен винаги достойно да крачи рамо до рамо със Съветския съюз и другите народи от социалистическата общност за благото на българския народ, за благото на народите от двете страни, за благото на всички народи, за тържеството на нашия комунистически идеал!**

Digitized by Google

ПРЕД НОВАТА УЧЕБНА ГОДИНА

Партийната учебна година е важно събитие в живота на всеки комунист, на всяка партийна организация, на цялата Партия. Повече от 830 000 комунисти и безпартийни активисти, обединени в 32 600 учебни звена, ще продължат организирано, упорито и системно да работят за овладяване на марксистко-ленинската теория, на партийната политика, за изясняване на най-актуалните теоретически и практически въпроси от строителството на развитото социалистическо общество и на международното положение.

Настоящата партийна учебна година се открива в обстановка на всенароден трудов и политически подем, на пълно мобилизиране на физическите и духовните сили на трудещите се за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове, на задачите от третата решаваща година на шестата петилетка.

Партийната учебна година се открива и в благоприятна международна обстановка, която въпреки съпротивата на най-реакционните сили на империалистическата буржоазия се характеризира с успешно провеждане на мирната офензива на Съветския съюз, на Народна република България и на други социалистически страни. Всичко това повишава още повече интереса на комунистите и трудещите се към марксистко-ленинската теория.

* * *

През миналата партийна учебна година **продължи процесът на преустройство и усъвършенствуване** на политическата просвета в светлината на изискванията на Десетия партиен конгрес. Беше отделено по-голямо внимание на възпитателното въздействие на обществената среда, на по-тясното свързване на марксистко-ленинската теория с проблемите на живота, със задачите на трудовите колективи.

С основание може да се отчете, че във всички партийни организации се утвърди тристепенното обучение, което даде възможност да се вземат под внимание общообразователната и политическата подготовка на обучаващите се, а също и техните възрастови, професионални и духовни интереси.

Значително се разшири и задълбочи диференцираният подход при организирането и провеждането на партийната просвета сред кадрите, интелигенцията, работническата класа, селяните кооператори, младежта и различните други социални групи.

Digitized by Google

Изминалата партийна учебна година показа значителен ръст в теоретико-методическото равнище на пропагандата на марксизма-ленинизма. За това съдействуваха най-вече подобрената организация на партийната пропаганда, актуалността на нейното съдържание и проблематика, повишената политическа, теоретическа и методическа подготовка на пропагандистките кадри и подобреното партийно ръководство. Накратко, политическата просвета през миналата учебна година даде своя принос за мобилизиране силите на комунистите и трудещите се за успешно изпълнение на задачите, поставени от Десетия конгрес и Декемврийския пленум на Партията.

В хода на учебната година се допуснаха и някои слабости: не бе решен въпросът за обучението на пътуващите работници, специалисти и служители; част от участниците в звената подценяваха самостоятелната работа над обществено-политическата литература; не винаги занятията се провеждаха в най-подходящо време и в най-удобното място; имаше пропуски и в използването на техническите средства и нагледните материали.

Подготовката за новата партийна учебна година започна навреме. Във всички окръжни партийни организации са комплектувани учебните звена. Определени са формите на обучение и дисциплините, които ще се изучават.

Главното изискване към съдържанието на партийната просвета и през новата учебна година си остава изискването на Десетия конгрес: „...правилно да се съчетава изучаването на основите на марксизма-ленинизма с най-важните въпроси на нашата съвременност, с научните основи на партийната политика".

През настоящата учебна година комунистите и безпартийните активисти като правило ще продължат да изучават онази идеологическа дисциплина или проблематика, която са изучавали миналата година. Изключение ще направят само онези, които са се запознавали с Устава на БКП и курсът на обучение е една година, или пък са били неправилно насочени към една или друга идеологическа дисциплина.

И през тази учебна година ще продължи работата за изпълнение постановлението на Централния комитет на Партията **за икономическото образование** на трудещите се. Стотици хиляди участници в системата на партийната пропаганда, на комсомолската и профсъюзната просвета, както и в различните курсове за квалификация, професионалнотехническо обучение и пр. ще продължат да изучават политическа икономия, актуални икономически въпроси на изграждането на развитото социалистическо общество, основи на икономическите знания и други. Необходимо е партийните комитети и бюра, пропагандистите да вземат мерки да се издигне идейно-теоретическото равнище и практическата насоченост в работата на тези звена.

Увеличи се и броят на сборните звена (от няколко първични партийни организации) във висшата и средната степен на партийната просвета. Това явление е положително, тъй като дава възможност по-пълно да се приложи диференцираният подход в обучението. Същевременно то изисква изменения в партийното ръководство на тези звена. Преди прякото ръководство на звената се осъществяваше от партийното бюро, а при новото положение то се усложнява, в него взема участие и заводският, общинският или градският комитет на Партията. Това ново положение следва да се отчита от всички партийни комитети, където има изградени сборни звена. На отделни места се забелязва обединение на звената за партийна просвета и в началната степен. Към него следва да се пристъпва само при доказана необходимост, т. е. когато броят на комунистите в отделните организации е недостатъчен за сформирането на самостоятелно звено или партийните

Digitized by Google

членове имат еднаква общообразователна и политическа подготовка и близки професионални интереси. Всяко интегриране при отсъствието на тези условия е неоправдано.

През последните години значително се разшири и подобри работата **по марксистко-ленинското обучение на ръководните партийни, стопански и административни кадри.** Като основна форма се утвърди **окръжният партиен университет.** Понастоящем в нашата страна има 24 университета със 186 факултета и 34 000 обучаващи се. В редица окръзи партийните университети имат перспективни планове и водят дейността си на високо идейно-теоретическо, методическо и организационно равнище.

В партийните университети са създадени факултети и групи, съобразени не само с общообразователната и политическата подготовка на кадрите, но и с характера на тяхната професия. Лектори в тях са едни от най-добрите специалисти по съответната проблематика. От понататъшно сериозно подобряване се нуждае учебно-възпитателният процес в университетите. По-сполучливо би трябвало да се използват колективните, индивидуалните и активните форми и методи на работа, да се проявява по-голямо творчество и инициатива както от преподавателите, така и от обучаващите се.

Много партийни комитети натрупаха ценен опит по марксистко-ленинската подготовка на **обществените дейци и специалистите.** Използват се разнообразни форми: факултети към партийните университети, школи към градските комитети, теоретически семинари в районите на аграрно-промишлените комплекси отделно за агрономи, за зоотехници, за икономисти, за работници в идеологическите учреждения и други. Това разнообразие на форми е напълно естествено, защото позволява да се отчитат по-пълно особеностите в отделните окръзи, градове и аграрно-промишлени комплекси.

Партийните комитети и организации общо взето са решили правилно въпроса за **обхвата** на комунистите и безпартийните активисти в системата на партийната просвета. Но в някои първични партийни организации, а дори и в отделни общински и градски организации този въпрос не е решен докрай. Затова процентът на обучаващите се комунисти за различните окръжни партийни организации се движи от 80 до 95 на сто, а за общинските и градските организации от 70 до 98 на сто. Явно е, че такава съществена разлика от 15, 20 и повече процента е твърде чувствителна.

Най-големи трудности за обхващането на комунистите и безпартийните активисти в партийната учебна година продължават да се срещат сред пътуващите на големи разстояния работници, сред строителите, транспортните работници, животновъдите и други.

Положителният опит на отделни партийни комитети сред тези категории трудещи се, като: курсове с откъсване от производството, съчетаване на политическото с професионалното обучение, изграждане на звена по местожителство, провеждане на по-чести индивидуални и групови консултации, възлагане на учебни и практически задачи и други, следва да се използва по-широко.

Новата учебна година във Видинската, Русенската, Варненската, Софийската, Старозагорската, Шуменската и някои други окръжни партийни организации започва **с цялостно разработени перспективни планове за развитието на системата на партийната просвета.** Тези планове удовлетворяват една обективна потребност. Те ще помогнат да се осъществят научните изисквания за системност, последователност и приемственост в овладяването на марксистко-ленинската теория, да се създадат по-добри предпоставки за цялостно решаване на въпроса за теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите, да

Digitized by Google

се разработят по-задълбочено учебните пособия и нагледните материали. Помагат да се създадат подходящи условия за оптимално функциониране на цялостната система за партийна пропаганда.

Партийните комитети и организации чувствително подобриха своята работа **по подбора, обучението, възпитанието и разпределението на пропагандистките кадри.** През новата учебна година в страната около 70% от тях ще имат завършено висше или полувисше образование. Най-висок е процентът на пропагандистите с висше и полувисше образование в София — града — 88%, в Ямболски окръг — 80%, в Пловдивски — 79%, във Варненски — 78%, в Михайловградски и Врачански по 77%.

Твърде голяма е разликата между средния процент на пропагандистите с висше и полувисше образование за страната и този за Благоевградски, Старозагорски, Бургаски, Пернишки, Силистренски и Пазарджишки окръг. В тези организации не всичко е направено за определянето на най-подготвените комунисти за пропагандисти.

По-голямата част от пропагандистите разшириха и задълбочиха своята теоретическа и методическа подготовка в летните курсове, организирани от окръжните партийни комитети. Всички домове за политическа просвета са разработили цялостни програми за работа с пропагандистите през новата партийна учебна година. Някои окръжни комитети като в Кюстендил, Стара Загора, Русе, София — окръга, Видин, Шумен и други са изработили свои перспективни планове за теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите. Те дават възможност в продължение на четири-пет години да се води по-целенасочена и планомерна дейност за решаване на трудните въпроси по подготовката на пропагандистите. В тези планове наред с теоретическите проблеми се предвижда изучаването на марксистко-ленинската теория на познанието, педагогическите, социологическите и социално-психологическите аспекти на партийната пропаганда, въпросите на ораторското изкуство и на теорията за управлението на идеологическия процес. Перспективното обучение осигурява навременна подготовка на необходимия брой кадри по съответните дисциплини за следващите години. То помага и за решаването на такива въпроси като специализацията и осигуряването на резервни пропагандисти.

През новата партийна учебна година са създадени условия **да се снабдят с учебници и учебни помагала** по изучаваната дисциплина почти всички обучаващи се от средната и висшата степен и по-голяма част от началната степен на системата на партийната просвета. Учебните пособия по всяка дисциплина са преработени и допълнени и вече се намират в книжарниците.

Тази година пропагандистите и участниците за първи път ще бъдат снабдени с методически помагала по философия, политическа икономия, научен комунизъм, история на БКП и история на КПСС. На тяхно разположение ще бъдат и сборниците по методика на политическото образование, за ораторското изкуство, по партийно строителство.

И тази учебна година домовете за политическа просвета, партийните кабинети и пропагандистите ще бъдат **снабдени с нагледни материали и технически средства.** Вече са получени или предстои в близките дни да се получат в окръжните партийни организации диапозитиви по следните дисциплини: политическа икономия, марксистко-ленинска теория за научното управление на обществото, икономически проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество, проблеми на световния революционен процес.

В помощ на партийните пропагандисти са издадени и редица схеми, диаграми и други нагледни материали по основи на икономическите знания, основи на политическите знания, история на КПСС, истори-

Digitized by Google

чески материализъм и партийно строителство. Като се прибавят към тях и изпратените през миналата година, се оказва, че в окръжните партийни организации са налице благоприятни условия да се онагледява по-добре материалът във всяко учебно звено.

Българското радио и телевизия с всяка измината година оказват все по-ценна помощ на пропагандистите и участниците в системата на партийната просвета.

Българското радио ще продължи да излъчва пълния цикъл от теми, предвидени за изучаване през втората година, по дисциплините: основи на политическите знания, основи на икономическите знания, икономическите проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество, научно-техническата революция и нейните социални последици, философско-социологически проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество и проблеми на социалистическата законност.

Твърде много разширява и разнообразява своите предавания и българската телевизия. Тя ще излъчи цялостен цикъл от актуални теми по въпросите на икономиката и идеологията, предназначени за участниците в системата на партийната просвета и за трудещите се. По случай 30-годишнината от победата на Деветосептемврийското народно антифашистко въстание ще бъдат излъчени специални предавания и за въстаническите зони в България. Отделните редакции на телевизията също ще подготвят различни предавания за участниците в партийната просвета. В края на всеки месец ще се публикува предстоящата месечна програма за тези предавания. Ще бъдат излъчени и редица игрални и документални филми, свързани с интересите и желанията на обучаващите се и на трудещите се.

Интересни теоретически и методически материали ще бъдат отпечатани в списания и вестници, органи на ЦК на БКП, а също и в списанията на идеологическите институти у нас.

Една от важните задачи на партийните комитети, на първичните партийни организации, на пропагандистите и на участниците в звената е да се организира широко използване на всички тези източници за овладяване на великото марксистко-ленинско учение, на партийната политика и за тяхното претворяване в живота. За тази цел трябва да се използват индивидуалните и колективните форми на работа.

* * *

Партийните комитети и пропагандистите все по-добре разбират необходимостта от чувствително **подобряване на учебно-възпитателния процес** в партийната просвета. Затова те предприемат разнообразни мерки за преодоляване елементите на просветителство, книжност, шаблон, откъснатост на обучението от живота. Ударението поставят върху повишаване действеността на партийната пропаганда.

Въпросите на ефективността на марксистко-ленинското обучение и през настоящата учебна година ще бъдат в центъра на вниманието на пропагандистите, на обучаващите се и на партийните комитети и организации. От пропагандистите се очаква да създадат траен интерес у обучаващите се към изучаваните проблеми, да им помагат по-задълбочено да усвояват марксистко-ленинската теория, да превръщат знанията в убеждения, в норми на поведение, в действия. Решаването на тази задача изисква по-голямо творчество, инициатива, упоритост; по-широко използване на челния пропагандистки опит и на съвременните постижения на обществените науки, а когато се оценяват едни или други въпроси на партийната просвета, да се разглеждат в най-тясна връзка с нейната ефективност.

Digitized by Google

При подготовката на настоящата партийна учебна година по-цялостно и последователно се приложи **диференцираният подход.** Този подход изисква да се отчитат общообразователната и политическата подготовка, професионалните интереси на обучаващите се, техните индивидуални особености не само при комплектуването на звената, но и в хода на учебно-възпитателния процес. Това също ще помогне за повишаване действеността на партийната пропаганда.

Самостоятелната работа над произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, над партийните документи и останалата обществено-политическа литература все още не се е утвърдила като основен метод за овладяване на нашата революционна теория. По този въпрос предстои да се извърши твърде широка организаторска, методическа и теоретическа дейност от партийните комитети, домовете за политическа просвета, партийните кабинети и особено от пропагандистите и самите участници в системата на партийната просвета.

През новата партийна учебна година следва да се направи още по-голяма крачка **за по-тясното свързване на марксистко-ленинската теория с практиката,** със задачите, които решава всеки трудов колектив. Актуализирането на изучавания материал може да се осъществи в две големи направления: първо — като се свързва най-тясно с въпросите на изграждането на развитото социалистическо общество, и второ — като се разясняват най-важните въпроси и събития в международния живот. Всяка дисциплина или тема предоставя големи и най-разнообразни възможности. Задачата е да се използват тези възможности най-пълно както по време на лекциите, така и при самостоятелната работа над литературата и особено при събеседванията и семинарните занятия. Когато се говори и пише за свързването на марксистко-ленинската теория с практиката, твърде често тази връзка се ограничава само до въпросите на материалното производство. Вярно е, че те са основни и с особено значение за развитието на всички сфери на обществения живот, но от това не следва да се подценява разглеждането на марксистко-ленинската теория в тясна връзка с явленията и процесите, които се извършват и в областта на образованието, културата, изкуството, възпитанието, бита, семейството, в трудовите колективи, в обществено-политическите организации, в държавните и стопанските органи и т. н. Всичко това налага на участниците в партийната просвета едновременно да се поставят както учебни, така и практически задачи. Полезно ще бъде да се разшири и дейността за подготовката и провеждането на практически занятия по всички дисциплини. Такива занятия е целесъобразно да се провеждат след изучаването на темите от даден раздел на съответната дисциплина.

За да се реши цялостно въпросът за свързването на теорията с практиката, е наложително да се уточнят конкретните задачи в това отношение на окръжните, градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети, на партийните бюра, на пропагандистите, на участниците и не на последно място на домовете за политическа просвета и на партийните кабинети. Накратко, наложително е да се съставят цялостни мероприятия за решаването на този важен въпрос.

Още първите занятия в звената за политическа просвета, на които ще се разгледа темата: „Насрещните планове на трудовите колективи", предоставят много добри възможности за обвързването на марксистко-ленинската теория с конкретните стопански задачи.

Органическото свързване на теорията с практиката изисква пропагандистите да бъдат системно и подробно запознавани с конкретните задачи, които се решават в окръга, града, селото, предприятието, стопанството, училището, учреждението и в съответните партийни, младежки, профсъюзни и други организации. Формите и методите могат

Digitized by Google

да бъдат най-разнообразни: срещи на партийни, стопански и административни ръководители с пропагандистите; издаване на печатни материали за всестранното развитие на стопанския, обществено-политическия и културния живот в окръга, града, селото; попълване на папки с най-различни местни материали — насрещни планове, информации, доклади и преценки за тяхното изпълнение, за социалистическото съревнование и други.

През новата учебна година по-широко практическо приложение ще намерят **активните методи на работа** в различните форми на партийна просвета. Не бива да има партийно звено, в което да не се поставят на обучаващите се редовно конкретни **учебни и практически задачи.** Те следва да бъдат реализирани в най-тясно единство. При осъществяването им наред с изучаването на съответната обществено-политическа литература по-внимателно би следвало да се изучават и местните материали. Към учебните задачи могат да се прибавят още съставянето на конспект, на доклад, на статия, групова беседа по актуален политически или икономически въпрос и пр.

И през тази година следва да се отдели необходимото внимание **на проверката на знанията** на участниците в звената. В процес на утвърждаване са редица форми и методи, специфични за отделните степени на партийната просвета. Например в средната и висшата степен се използват с успех написването на доклади, реферати, лекции; полагането на изпити и зачоти; попълването на тестове, а в началната степен се практикуват разговорите, обобщителни и заключителни занятия.

* * *

През настоящата учебна година трябва да се издигне на по-висока степен **научното равнище на партийното ръководство** на пропагандата на марксистко-ленинската теория, на партийната политика и на актуалните въпроси на вътрешния и международния живот.

Осъществяването на научно-партийно ръководство предполага наред с правилното определяне на пропагандистите, на съдържанието, което ще се изучава в партийното звено, да се решат и такива въпроси, като: всестранно опознаване на участниците в звената, правилно определяне на формите и методите за работа с тях, осигуряване на обратна информация от обучаващите се към пропагандистите и партийното бюро, осъществяване на постоянни връзки и правилни взаимоотношения между партийните комитети, партийните бюра, пропагандистите и участниците в звената на партийната пропаганда.

От партийните комитети и организации се очаква отблизо, постоянно и компетентно да ръководят сложния пропагандистки процес, да решават навреме назрелите въпроси, да проявяват по-голяма взискателност, контрол и помощ към пропагандистите и участниците в звената. Досегашният опит показва, че партийните комитети и организации по-сполучливо решават въпросите, свързани с организацията на партийната просвета, но все още недостатъчно сполучливо решават въпросите, отнасящи се до нейната ефективност. По-малко внимание се отделя на качествените показатели на партийната пропаганда. За да се преодолее тази съществена слабост, е наложително да се засилят грижите за обучението на партийните секретари и на членовете на партийните бюра по основните въпроси на теорията и методите на идеологическата работа. Тази мярка ще съдействува твърде много за повишаване ефективността на партийното ръководство.

Състоянието на **дисциплината** на пропагандистите и на обучаващите се оказва твърде съществено влияние върху партийната пропаганда. Става дума не само за премахването на отсъствията и закъсненията

Digitized by Google

от занятията, но и за прочитането, осмислянето и затвърдяването на материала, за активното участие в събеседванията, семинарните занятия и другите форми на учебно-възпитателния процес.

С преминаването на редица предприятия на **петдневна работна седмица** се налага да се определи най-подходящото време за занятията. Досегашният опит на окръжните партийни организации в Габрово и Стара Загора показва, че този въпрос няма едновариантно решение. Някъде занятията се провеждат в един от свободните дни на месеца. Това създава по-благоприятни условия за работа, но е свързано с необходимостта участниците в звената да посвещават един от свободните си дни за повишаване на своята марксистко-ленинска подготовка. Но не във всички предприятия условията са подходящи за такова решаване на въпроса. Там където работниците живеят далеч от предприятието, където няма осигурен редовен транспорт и по други причини, се преценява, че е по-добре звената да се събират преди или след работа. Главното изискване, което следва да се предявява, е да се създаде благоприятен климат и да се осигури достатъчно време за нормално протичане на занятията.

Едновременно с подготовката за новата партийна учебна година се полагат грижи и **за подготовката на комсомолската и профсъюзната просвета.** И през настоящата учебна година многохиляден отряд от добре подготвени партийни пропагандисти, комсомолци и безпартийни ще вложат своите сили, знания и умения за усвояването на марксистко-ленинската теория, за популяризиране политиката на Партията, за формиране на социалистическо съзнание и мироглед, за повишаване на обществено-политическата и производствената активност на младежта и трудещите се.

За нуждите на комсомолската учебна година следва да се предоставят едни от най-добрите помещения, необходимата литература, технически средства и нагледни материали.

По-големи грижи да се отделят за подобряване методиката на работа в профсъюзните звена, за овладяването на икономическите знания и за повишаване ефективността на профсъюзната просвета.

Пред **домовете за политическа просвета и пред партийните кабинети** стоят за решаване редица отговорни задачи. Те са намерили място в приетите цялостни програми за работа с пропагандистите.

Целесъобразно е с пропагандистите да се организират постоянно действуващи семинари, групови и индивидуални консултации, теоретико-практически конференции, срещи за обмяна на опит, да се изнасят лекции по актуални теоретически и методически въпроси, да се обсъждат едни или други страни от тяхната работа.

Домовете за политическа просвета и партийните кабинети съвместно с партийните комитети и организации следва да се заемат още по-организирано, целенасочено и упорито с разработването на перспективните планове за партийната просвета, за обучението на ръководните кадри и на пропагандистите. Решаването на тези въпроси ще създаде още по-добри предпоставки за правилното организиране на системата на партийната просвета и за повишаване на нейната ефективност.

* * *

Няма никакво съмнение, че многохилядната армия от пропагандисти и участници в системата на партийната просвета ще положат през новата учебна година максимум усилия, воля и енергия за задълбоченото и трайно овладяване на нашето велико учение, за неговото широко използване в изграждането на развитото социалистическо общество в нашата мила родина.

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ПРАКТИКА — НАУЧНО ТВОРЧЕСТВО

к. и. н. МАРИЯ ГРАМЕНОВА

Едно от направленията, по които се развива теорията на партийното строителство, е формирането на знания, необходими за целенасочено, съзнателно ориентиране на партийните органи и организации в подбора на най-резултатни средства и начини за конкретно изпълнение на задачите.

Методите, формите и средствата на партийната дейност никога не са се определяли произволно. В своята най-дълбока същност те се обуславят от характера на Партията, от нейните цели и задачи, от произтичащите от тях принципи и норми на партиен живот и на партийно ръководство. Но за успешната работа не е достатъчно само разработването и познаването на общите закономерности, на принципите и нормите на партиен живот. Нужен е такъв организационен механизъм, който да осигурява тяхното провеждане. Нужно е да се правят конкретни разработки по методиката на партийната дейност. Да се осмисля теоретически начинът, по който завоеванията на науката трябва да се трансформират от партийните органи и организации в конкретни решения и практически действия; начинът, по който да се осигурява въплъщение на принципите и нормите във всекидневния живот и дейност на Партията.

Откриването на конкретните средства и начини на действие, които при определени условия благоприятствуват за проявлението на тези принципи, не бива да става само на емпирично равнище — въз основа на опита и интуицията. Затова са необходими и определени научни знания. От науката винаги се е изисквало да разработва и механизма на проявление на общите закономерности. Именно с тази си страна науката обслужва непосредствено практиката. В епохата на научно-техническата революция тази потребност нараства много. Повишава се значението на обществените науки. Все по-голямо внимание се обръща сега на развитието им не само на равнището на фундаменталните, но и на приложните изследвания и конкретни разработки.

Науката партийно строителство следва да разработва системи от организационни изисквания към работата в различните области на партийната дейност, в различните партийни звена, за отделните етапи в развитието на Партията. В това отношение изискванията на живота постоянно растат. А ефективността на цялата система на управление на социалистическото общество зависи по какъв начин, на какво равни-

Digitized by Google

ще Партията осъществява своите функции на ръководяща и направляваща сила. При това трябва да се имат предвид дълбоките изменения в социално-класовата обществена структура. Както се отбелязва в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред Десетия конгрес, друга е вече работническата класа, друг е нейният социален, морално-политически и духовен облик, нейната съзнателност и обществена активност. Коренно се измени социално-класовата природа на селяните, тяхната култура, техният бит. В живота навлизат нови млади поколения, с нови, по-високи изисквания. „Всички тези изменения в нашетс бързо развиващо се социалистическо общество — подчертава др. Т. Живков — изискват и съответни изменения във формите, средствата, методите на партийната работа..."[1] Сега ние не можем да се задоволяваме с количественото натрупване на мероприятия. Все по-належаща става нуждата да се прави анализ и съзнателно да се преценява какво и кога следва да се извърши, необходимо ли е, какво очакваме от него и как да се организира, та с най-малко разход на сили и средства да ни доведе до желаните резултати.

Дълг на науката партийно строителство е да се обърне с лице и към проблемите на методиката в дейността на Партията. Ако нашето време властно поставя повелята да се издига ролята на обществените науки като непосредствена сила в социалното управление, толкова повече това важи за партийното строителство. Мястото, което Партията заема в обществото, изисква нейният живот и дейност да се осъществяват така, че те да бъдат образец за всички останали организации, да й осигуряват авторитет и влияние сред масите като безспорен вожд на целия народ в изграждането на развитото социалистическо общество.

В годините след Деветия и особено след Десетия конгрес на Партията се отделя голямо внимание за повишаване научната обоснованост на формите и методите в партийната дейност. Правят се сериозни опити за по-цялостни научно-аргументирани разработки по методиката на отделни видове дейности. Тези разработки се осъществяват в различни форми: Врачанският окръжен комитет разработи методика за вземане и изпълнение на партийното решение, Старозагорският, Видинският и др. окръжни комитети разработиха системи за организация на контрола и проверката на изпълнение на решенията, градският комитет — София, Димитровският районен комитет — София и др. — система за партийната информация, за работата с кадрите и други. Въпроси на методиката са разработени и в различни „правилници", „статути", „насоки" и пр. за работата на окръжни и градски комитети.

Хубавото в тези разработки е това, че те се правят в органическа връзка с практиката и представляват едно обобщение, синтез на натрупания опит. Положителното, което следва да се утвърждава, е формулираното в тях в относително трайни, задължителни правила, изисквания и порядък в работата. А да се опише даден вид дейност в нейната последователност, в нейната връзка и обусловеност с друг вид дейност, да се открият нейните етапи, да се доразвият някои правила и норми на поведение на отделни органи и партийни членове, да се унифицират определени операции в организационната дейност, всичко това означава да се въоръжи практиката с аргументирани, обосновани знания за това кога, как, с какви средства и методи може най-добре да се решават дадени задачи. Така както научните знания в производството се прилагат въз основа на научно разработена технология, конкретна за различните отрасли и видове производства, така и принципите на партиен живот и партийно ръководство следва да се прилагат по „научна технология", съобразена с конкретните условия. Поведението в кон-

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес, С., 1971, Партиздат, стр. 146.

Digitized by Google

кретните ситуации на системата за социално управление основателно се разглежда вече от много автори не само като елемент на изкуството да се управлява, а и на науката за управление. В конкретната страна на процесите и явленията също има такива връзки, които могат да се отнесат към други аналогични случаи и да се създаде по такъв начин съответна теория, която да определи поведението на хората в дадена конкретна обстановка.[1]

Това, че партийната работа е жива и не търпи шаблон, не означава, че партийните органи постоянно трябва да импровизират. Фиксирането и утвърждаването на определени изисквания и правила, на последователност и стандартност в дадени случаи внася по-голяма организираност, повишава целесъобразността и резултатността на партийната работа. Представата, че партийните дейци непрекъснато трябва да обмислят пътища и средства за решаване на всеки конкретен случай, на всяка възникнала задача, може само да ги доведе до невъзможност да обхванат все по-усложняващата се действителност. В работата на партийните органи и организации има еднотипни дейности, които, като се решават по стандартен начин, осигуряват по-голяма резултатност. Това освобождава партийните органи от еднообразни, не творчески действия и им дава възможност да съсредоточат вниманието си върху проблеми, които изискват действително творчески подход. Ако партийните дейци непрекъснато импровизират, те ще затънат до гуша в дреболии и не ще могат да обхванат огромното многообразие от проблеми.

Това е напълно в духа на ленинските изисквания: „При изучаването и установяването на принципите на научната организация на труда и управлението, което не трябва да бъде само академическо, е необходимо най-тясно сливане на деловата практическа проверка и научнообобщаващия извод“[2].

Проблемите на методиката на партийната дейност се разработват върху основата на комплекс от научни знания. В това направление науката партийно строителство се развива, като използва все по-пълно достиженията на педагогиката и психологията, на социологията, теорията на управлението и другите обществени науки. Само по този път е възможно да се разработват научно всички страни от многообразната партийна дейност.

Но част от разработките, които правят местните партийни органи, на методите и формите на партийната работа, не внасят принос в повишаване степента на нейната научност. Коренът на това трябва да се търси в недостатъчното разбиране на същността на подхода, който трябва да се използва при осъществяването им, в недълбокото осъзнаване на необходимостта тези разработки да бъдат съобразени със специфичните особености на партийната дейност. И понякога в това, че те не са плод на добре осмислена потребност, че демонстрират само едно модно увлечение по научността.

Много от „системите“, „методиките“, „правилниците“ и пр. се разработват от местните партийни органи като документи, които регламентират дейността на някаква самостоятелна организация, а не на такава, която е част от друга, и то не автономна, а органически свързана с нея. Партийният орган или организация може да разработи система само в рамките на установените в Партията. Общите изисквания в работата на партийните органи и организации, правилата, задължителни за всички, са отразени в единните партийни документи — програма и устав. Централният комитет на Партията, който единствен има право да тълкува Програмата и Устава, разработва при необходимост по различни страни от работата, инструкции, указания и пр., които рег-

[1] Н. Стефанов. Обществени науки и социална технология, С., 1973, с. 355.
[2] КПСС в резолюции и решения, т. I, стр. 722.

Digitized by Google

ламентират начина на нейното провеждане и са задължителни за всички местни партийни органи и организации. Следователно порядък и система в разностранната дейност на Партията, в използването на различни форми и средства на работа от страна на всички нейни органи и организации внасят Програмата, Уставът и различните документи на ЦК. Местните органи трябва само да доразработят, да детайлизират и конкретизират съобразно своите условия изискванията на тези документи, а не да ги повтарят, което най-често се случва. В „Основни положения за усъвършенствуване работата на окръжния комитет на БКП — Силистра" цяла страница е посветена на задачите на окръжния комитет, които всъщност са определени в чл. 36 от Партийния устав. Много уставни положения са отразени и в „Някои основни положения за работата на окръжния комитет на БКП — Враца". Да се преписват в различните разработки отделни положения от Програмата, Устава и инструкциите на ЦК е безсмислено. Разбира се, разработките на местните партийни органи не могат да се правят откъснато от тези документи, не могат в една или друга степен да не съдържат техни положения. Но това повторение не трябва да се извършва буквално, механически. Общото, което не може да не се повтори, трябва да се отрази в конкретната форма и начин на неговото приложение. Разработките, правени от местните комитети и първичните партийни организации, само тогава ще имат смисъл, ако показват по какъв начин, с какви форми и средства те ще работят, за да осъществяват най-добре изискванията на Програмата и Устава, на инструкциите на Централния комитет.

В стремежа да предадат по-голяма научна стойност на правилниците, системите, методиките и други голяма част от техните автори отделят много място на общи теоретически постановки. При това те се привеждат не като обосновка за въвеждането на определен начин на действие, а като абстрактни съждения или най-общи пожелания за това, как трябва да се работи. В „Системата на окръжния комитет на Партията — Стара Загора по контрола и проверката на изпълнението" целият раздел под заглавие „Изисквания по формиране на решенията" съдържа положение от рода на това, че решенията трябва да бъдат научно обосновани, че за разработването им е необходима пълна своевременна и обективна информация, че те трябва да бъдат навременни, оптимални, конкретни, ясни и пр Разработките на партийните комитети по методически въпроси не са лекции по партийно строителство, нито теоретически статии. Те не са средство за теоретическа подготовка, а ръководство за практическа работа, теория, приведена на езика на практиката, трансформирана в различни правила за действие. Те могат да имат практическа стойност само тогава, когато сочат конкретните форми и средства, които ще придадат на теорията жизнена сила, ще я превърнат в научно обоснована практика.

Няма добри резултати и когато партийните органи правят различни разработки, без да подлагат на всестранен задълбочен анализ собствения си опит, без да направят оценка на положителното и отрицателното в него. Получава се така, като че сега се поставя началото на работата. А всъщност всеки партиен орган и организация имат установен начин, методи и форми за провеждането на различните видове дейност, макар и неписани. При това няма да се описват положения, които са утвърдени отдавна в практиката, които и без „правилник", и без „система", и без писана „методика" не могат да стават иначе, освен както досега. Що се отнася до новото, положителното, за което е нужна по-сериозна обосновка, следва да се отделя място и да се формулират изисквания за широкото му и трайно въвеждане в практиката. Но ако тези изисквания се оформят като общи пожелания, те не могат да внесат изменение в стила и методите на работа. Едва ли може например

Digitized by Google

да помогне едно такова положение в системата за контрола на окръжния комитет — Стара Загора, като това: „Партийните комитети и организации и занапред широко да въвличат трудещите се в масовия всеобхватен контрол, да проверяват всички комунисти как ръководят подведомствените им органи и организации, с какви методи си служат в своята работа“.[1]

Оттук става ясно колко неправилно някои партийни органи разработват „системи“, „програми“ и пр. по общи, многостранни проблеми, по които не са в състояние да направят отведнъж анализ и да преценят какво да се извърши, за да се постигне подобряване на работата. Никакви диалектици няма да бъдем, ако допуснем, че е възможно сложният и многообразен партиен живот и дейност да бъдат включени в една система, че е възможно изведнъж да дадем научна разработка на всички страни от дейността на даден партиен орган или организация. Животът е динамичен и многостранен. Днес може да се анализира една страна от работата, да се набележат най-ефективните пътища за усъвършенстването ѝ, утре — друга, след това — трета. Докато практиката отново наложи да се разгледа и усъвършенствува системата по първата страна и т. н. Само по този път може да се постига реално повишаване равнището на партийната дейност. Комплексният подход е необходим в партийната работа, но в случая той неправилно се разбира. Този подход изисква при анализ на дадена страна от действителността да се отчитат всички нейни връзки и взаимоотношения, а при набелязване на мерките за нейното изменение — всички фактори, които оказват влияние на това. Но това съвсем не означава, че е възможно едновременно и с еднакво внимание да изучаваме всички страни на действителността и по всяко време с еднаква сила да въздействуваме за нейното изменение. Това практически е невъзможно. Научността в работата изисква, както учи В. И. Ленин, от сложната верига на проблеми, във всеки момент да се открива онова най-важно звено, от изтеглянето на което зависят всички останали.

Най-сложният въпрос при разработката на методическите проблеми на партийната работа това е вярно да се прецени до каква степен могат да се регламентират действията на даден орган и организация, по кои страни от тях могат да се формулират общи изисквания и правила, кои форми и средства на работа могат да се унифицират. Методологическа основа за правилното решаване на този въпрос е диалектическото разбиране на отношението между обществена необходимост и случайност, между детерминизма и свободата в действията на хората. Това разбиране ни дава възможност да отчетем специфичните особености във функционирането на социалните системи. Поради това, че техните елементи са живи хора, със свое съзнание, чувства, воля и страсти, те се отличават от механичните системи със своя вероятностен характер, с многозначност на поведението. Влиянието на случайностите в тяхното развитие е особено голямо. Поради това въздействието върху тях по строго регламентирано до последните детайли предписание не може да осигури максимален ефект. Въпреки нарастването ролята на науката в управлението на социалните процеси, както подчертава И. А. Майзель, интуицията запазва своето голямо значение.[2]

В още по-голяма степен това важи за процесите в една политическа система, каквато е Партията. Ако работата с хората, в която и да е област, предполага творчество, то политическата дейност в най-голяма

---

[1] Система на ОК на БКП — Ст. Загора за организацията на контрола и проверката на изпълнението на решенията, утвърдена в заседание на бюрото на ОК на БКП с пр. № 3 от 27. III. 1972 г.

[2] И. А. Майзель, Наука, автоматизация, общество, Ленинград, М., изд. „Наука“, стр. 139.

Digitized by Google

степен изисква това. Нейният успех е немислим без индивидуален подход и инициатива във всяко начинание. Политиката, както ни учи В. И. Ленин, е наука и изкуство.[1] Тя не търпи шаблона. Поставянето ѝ в строги рамки я лишава от нейния живец, убива силата на нейното въздействие. Формите и методите на работа на Партията се определят от характера на политическата дейност, най-типичната особеност на която е доброволното и съзнателно участие на хората в нея. Дори вътрешнопартийният живот, който се изгражда на задължителни за всички уставни норми, може да протече нормално само ако комунистите са осъзнали своите задължения. Например всеки член на Партията е задължен по чл. 2 от Устава „да съдействува за развитието на критиката и самокритиката... да бъде непримирим към всякакви прояви, които спъват критиката..." Никой обаче не е в състояние да го застави винаги да изпълнява това свое задължение, ако той не е убеден, ако не разбира, че то е полезно и необходимо. Дори и да се наложи партийно наказание, положението пак не би се изменило, ако не се отстранят причините за пасивното отношение към слабостите, ако не се създадат необходимите условия, съответна атмосфера за изпълнение на това уставно задължение. А това не може да се постигне с помощта на общ шаблон.

В някои системи, методики и други разработки, без да се изхожда от спецификата на политическата дейност, по подобие на системата на административното управление и управлението на икономиката партийната работа се регламентира в големи подробности.

Не се отчита в необходимата степен това, че разпоредителният характер на административното управление предполага форми и методи, различни от тези на политическото ръководство. Ако в тази област на управлението опростяването и стандартизацията на редица операции е оправдано и целесъобразно, то в партийната работа, ако това не се прави внимателно, може да доведе до такова шаблонизиране, което ще намали нейната ефективност. Партийната дейност, в центъра на която се намират хората, е призвана преди всичко да способствува за развитието на историческото творчество, енергията и инициативата на масите.

В политиката ефективността на едно действие зависи не само от неговата научна обоснованост, а и от политическото и психологическото въздействие върху масите. Схематизмът в действието на партийните органи сковава инициативата, а без нея ефективността на политическата работа е невъзможна. В политиката дадена форма на работа, оказала се много ефективна при едни условия, при други може да не даде никакъв резултат. Една форма, която днес се посреща добре, след време може да омръзне на хората и те да загубят интерес към нея.

В тази област променливите величини са много. „Общите правила", вместо да помогнат в решаването на задачите, могат да попречат. В политическото ръководство трябва да се проявява изключителна съобразителност, усет и проницателност. Да се оценяват бързо случайните и неочаквани изменения и обрати. Да се намират и интуитивно различни пътища, средства и начини на действие. Социалната действителност е по-богата и по-сложна от всяка теория. Това изисква диалектическа гъвкавост на мислите и действията в практическата работа, богата фантазия. „Всяка нова задача — пише В. И. Ленин — изисква от хората не просто повторение на заучени лозунги... а инициатива, гъвкавост на ума, изобретателност, самостоятелна работа."[2]

Добре обслужват практиката системи, методики и други разработки, които са кратки и ясни. Претрупването им с общи теоретически по-

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 36, стр. 177.
[2] В. И. Ленин, т. 41, стр. 74.

Digitized by Google

становки, с положения от Устава, от инструкциите и решенията на ЦК с описанието на утвърдени истини в работата, увеличава техния обем и затруднява много използването им. Не бива да се забравя, че писането на много и на дълги материали винаги плоди бюрократизъм. То най-често става за сметка на живата работа с хората. Големите по обем разработки не само че не улесняват, но напротив, затрудняват ориентацията на кадрите. Правилата, нормите и различните изисквания най-добре обслужват партийната работа, след като напуснат книгите и папките и влязат в главите на хората, превърнат се в тяхно убеждение, в ръководство на всекидневната им дейност и поведение.

Системите, методиките, правилниците и други разработки по партийната работа могат да бъдат средство за повишаване научното й равнище, само ако към тяхното изработване се подхожда като към научно творчество, с ясно определена практическа насоченост. С точна преценка за бъдещия им принос в усъвършенстването на стила и метода на работа.

Ценна помощ за повишаване научното равнище на различните методически разработки в партийната дейност могат и трябва да оказват кабинетите по партийно-организационните въпроси. И толкова по-добре те ще осъществяват своята роля, колкото по-големи грижи се полагат за тяхното комплектуване, за правилната постановка на работата, за непрекъснатото повишаване на теоретическата подготовка на кадрите, работещи в тях. Голям е дългът в това отношение и на Академията за обществени науки и социално управление и на различните теоретически органи на Централния комитет на Партията.

Новото винаги е съпроводено с повече усилия, с повече трудности и безпокойство. Но без него движението напред е невъзможно.

Системно-структурният анализ в идеологическата работа

ДИМИТЪР НИКОЛОВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация“
на ЦК на БКП

Като продължение на вече казаното за съотношението между комплексния и диференцирания подход в идеологическата работа,[1] въпросът за мястото на системно-структурния анализ в тази област изисква специална разработка, съобразена със съвременните постижения на науката за партийно строителство, с основните принципи на програмно-целевия и комплексен подход в социалното управление.

Тук си поставяме за задача да обобщим, макар и малкия опит по използването на системно-структурния анализ в идеологическата работа на окръжните комитети — Софийски, Пернишки, Кюстендилски и Благоевградски.

[1] Вж. „Партиен живот“ 1973 г., № 10. стр. 12.

Digitized by Google

* * *

Понятието структурен анализ е тясно свързано с понятието система. Всяка система има своя структура. От теоретическа гледна точка системно-структурният анализ представлява изследване на връзките и взаимоотношенията между елементите, от които се състои системата, и съпоставяне на наличните връзки и взаимоотношения с установените принципи и съотношения.

Защо именно сега въпросът за системния структурен анализ е толкова актуален?

В последно време окръжните и градските партийни комитети все повече използват комплексния подход. По редица големи идеологически проблеми разработват комплексни програми, стремят се да организират идеологическата дейност, като отчитат комплексното въздействие на много фактори на социалната среда по място и време.

Стои за решение задачата преди всичко да се направи такъв систематизиран анализ на извършеното след Десетия конгрес, който да разкрие постиженията по основни направления на идеологическата работа, съобразно въздействието на отделните фактори, т. е. да се анализира тази дейност по една структурна схема. Понятно е, че при наличието на вече определена структурна схема на изискванията би било възможно по-вярно да насочим организаторските си усилия в перспектива. Това е особено нужно за правилното управление на идеологическия процес.

Необходимостта от системно-структурен анализ е доказана не само теоретически. Тя възникна на практика при разработването на дългосрочните перспективни планове в споменатите вече окръжни комитети на Партията. Структурният анализ помогна да се разгледа по-обстойно работата на основните ръководни органи — пленумите и бюрата на окръжните и градски комитети, да се видят „непокритите територии" на конгресните решения в съответните окръзи, да се насочи бъдещата дейност натам, където най-малко се е работило досега.

ИЗБОР НА КОНЦЕПТУАЛНА СХЕМА И ИЗХОДНИ ПОЗИЦИИ ЗА СИСТЕМНО-СТРУКТУРЕН АНАЛИЗ

Важно място в системно-структурния анализ заема въпросът за разкриването на реалната структура на работата, така както е важно да се избере структурна схема на бъдещата работа при перспективното планиране. И в единия, и в другия случай обаче ние се ръководим от една-единна концепция, чието присъствие в първия случай искаме да проверим, а във втория — да прокараме в живота.

В случая ще се ръководим от концепцията, която сме избрали — да проверим доколко структурата на идеологическата работа, определена от Десетия конгрес, намира претворение в практиката на окръжните комитети в следконгресния период и така да я насочим в бъдеще, че тази структура да намери по-цялостно отражение в идеологическата дейност на партийните организации от горе до долу през следващите години. Предмет на настоящата статия е изследването на първата част от концепцията.

Идеологическата работа, бидейки единна, относително самостоятелна система, се състои от различни по своето тематично съдържание и предназначение структурни елементи — основни насоки (направления); главни идеологически проблеми, възникнали в хода на общественото развитие; конкретните въпроси и задачи. Всеки от тези структурни елементи носи белезите на идеологическата дейност като цяло и

Digitized by Google

в същото време притежава своя вътрешна относително индивидуална характеристика. Партийният ръководен орган трябва да си дава сметка за оптималното съотношение между комплексното развитие на цялостната идеологическа дейност, от една страна, и диференцираното развитие на отделните нейни направления, от друга. Само при намирането на оптимално решение (едновременното или последователното развитие на всички структурни елементи на идеологическия процес) можем да говорим за осъзнато провеждана тактика в организацията на идеологическата работа от съответния партиен ръководен орган, за прилагане комплексен подход и стил.

Използването на диалектиката на общото и частното има важно значение за постигането на по-голяма ефективност в идеологическата работа. Системата (структурата) на идеологическата работа не е просто сбор от отделните ѝ структурни компоненти. Тя има определени интегрални свойства. Всяко направление, проблем, конкретна задача е подчинена на общите закономерности и принципи на комунистическото възпитание на трудещите се. Те са съподчинени помежду си. В същото време всяко направление, проблем и задача следва да изявят своята относителна индивидуална обособеност в рамките на цялото.

Важен момент при правенето на аналитичната структурна схема е избирането на основните ѝ структурни елементи. Също много важно е да се избере основният функционален елемент, който ще се класифицира. Той не се вижда на схемата, но безусловно присъствува в анализа. В досегашната практика такъв елемент е единичното организаторско действие. Именно организаторското действие на ръководния партиен орган — пленума, бюрото и пр. — е подложено на качествен и количествен анализ.

Изхождаме от това, че доколкото си поставяме задача да подобрим ефективността на организаторската дейност на партийните органи в идеологическата сфера, то и анализът безусловно трябва да се строи върху основата на организаторските действия. Смятаме, че всяко организаторско действие (пленум, заседание на бюро, конференция, дискусия, събрание, проверка и пр.) следва да допринася в крайна сметка за засилване на идеологическото въздействие върху трудещите се, върху колектива и индивида, иначе то би било самоцелно, т. е. трябва да му дадем и качествена характеристика. Тези съждения довеждат до субективната страна на системно структурния анализ, от която не можем напълно да се освободим. Организационната дейност трудно се поддава на качествено измерване, но в същото време много по-лесно е да се направи качествена характеристика на едно единично организаторско действие, отколкото на дейността на цяла организация за продължителен период. Затова в основата на системно структурния анализ лежи класификацията на единичното организаторско действие по тематично направление, форма, методичен подход и място в развитието на идеологическия процес. Ние смятаме, че избирането на този елемент за основен е логично, доколкото в случая изследваме организацията на идеологическата работа.

Сега нашата задача е при избрана вече концептуална структурна схема и уточнени изходни позиции относно класификацията на организаторската дейност да видим как се проявява всяко направление в идеологическата работа на определена окръжна организация; от какъв подход е обусловено, кои проблеми го характеризират, как се съотнасят помежду си отделните основни идеологически направления.

Ще използваме за илюстрация схемата, правена при структурния анализ на идеологическата работа на бюрото на окръжния комитет в София за периода 1970—1972 г.

Digitized by Google

СТРУКТУРНА СХЕМА

на работата на бюрото на ОК на БКП — София по основни направления и главни проблеми на идеологическата дейност през периода 1970/72 г.

№ по ред	Основни направления, към които се отнасят разглежданите въпроси	Структура на разглежданите въпроси						
		По години	Общ брой разглеждания	Характер на подхода		Характер на разглежданите въпроси по етапи на идеологическия процес		
				общ, комплексен	конкретен, диференциран	разработки решения	анализи	от контролен характер
1	Изучаване и пропаганда на марксизма-ленинизма	1970	3	3	—	2	1	—
		1971	3	3	—	1	2	—
		1972	6	4	2	3	3	—
2	Класово-партийно, патриотично, интернационално възпитание. Борба с буржоазната идеология	1970	1	1	—	—	1	—
		1971	—	—	—	—	—	—
		1972	1	1	—	1	—	—
3	Масово-политическа работа	1970	3	1	2	1	2	—
		1971	2	1	1	1	—	1
		1972	4	1	3	—	2	2
4	Свързани с чествувания на бележити дати и събития	1970	—	—	—	—	—	—
		1971	—	—	—	—	—	—
		1972	3	1	2	3	—	—
5	Проблеми на образованието и културата	1970	—	—	—	—	—	—
		1971	—	—	—	—	—	—
		1972	2	1	1	1	—	1
6	Организация и управление на идеолог. работа като цяло	1970	1	1	—	—	1	—
		1971	—	—	—	—	—	—
		1972	—	—	—	—	—	—
	Общо по години	1970	8	6	2	3	5	—
		1971	5	4	1	2	2	1
		1972	16	8	8	8	5	3
	Общо за периода 1970—1972 г		29	18	11	13	12	4

Приетата тук схема за структурен анализ е по същество избраната концептуална схема. Тя пълно или частично, в един или друг разрез отразява както реалната структура, така и бъдещата дейност на окръжния комитет.

В случая искаме да проверим жизнеността на една типична структура на идеологическата работа, потвърдена и изисквана от решенията на Десетия конгрес на Партията.

Digitized by Google

В друг случай при друга концепция за анализ бихме могли да приложим друга аналитична структурна схема.

Избрани са за основни шест направления на идеологическата работа на окръжния комитет, разположени хоризонтално. Първото направление избираме, защото считаме, че изучаването и пропагандата на марксизма-ленинизма е важно направление, което се е сформирало в живота на Партията със специфично съдържание и форми, дори със специални звена за ръководство (политическата учебна година, домовете за политическа просвета, секторите „Пропаганда", кабинетите по марксизъм-ленинизъм и пр.). Всяко от тези звена представлява една развита по-малка система.

Класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание е обединено с борбата срещу буржоазната идеология не само защото тези, по същество две направления имат много допирни точки, но и за да стане общото направление по-мощно, да бъде то в някаква степен равностойно по обем на проблематиката с другите направления на схемата.

Масово-политическата работа също има свои специфични организационни и оперативни звена — секторите „Политическа агитация", средствата за масова информация, групите докладчици на партийните комитети и активите за политическа агитация на първичните партийни организации.

В структурната схема са внесени за анализ и някои по-специфични и по-тесни направления. Така чрез четвъртого направление искаме да проверим какво внимание отделя бюрото специално за приемане мероприятия и за отчитане на текущи чествувания на бележити дати и събития. Това по същество е дейност, която се отнася към масово-политическата или към класово-партийното, патриотичното или интернационално възпитание, но тя е и дейност специфична по своята проблематика и значимост, когато говорим за това, с какво се занимава бюрото.

На пето място в схемата се намира идеологическата дейност, провеждана посредством образователната система или системата на културните институти.

Посредством шестото направление на схемата ще се прецени отношението на бюрото по специфичните организационно-ръководни проблеми на идеологическата работа, взета в нейната цялост. Обособяването на това последно поред направление е продиктувано от нуждите на партийния живот, от изискването да се създаде специфична организация и ръководство на идеологическия процес.

Вертикално се прави деление на дейността на бюрото по периоди, в случая по години. При това по своята продължителност периодите са равни или кратни помежду си. Така неотдавна идеологическата работа на Хасковската окръжна организация бе анализирана от отдела „Пропаганда и агитация" на Централния комитет по структурна схема с два сравними периода: съпостави се дейността на пленумите и бюрата година и половина преди конгреса, с година и половина след конгреса.

По такъв начин деструктурирането на идеологическата дейност по схемата в хоризонтално отношение дава възможност да се прецени колко повече или колко по-малко внимание отделя бюрото на едно или друго нейно направление, да се съпоставят дейностите по години, вътрешно и външно между направленията и като цяло, да се сравнява организаторската работа на бюрото на окръжния комитет по периоди, с други окръжни комитети от страната.

Във вертикално отношение дейността се деструктурира с цел да се оцени методическият подход на бюрото: да се види доколко то разглежда идеологическите проблеми по избраните направления общо за

Digitized by Google

окръжната организация и доколко конкретно за дадено нейно поделение (градски, общински или заводски организации), отраслово или по други тесни аспекти на проблематиката на съответното направление.

Ясно е, че този анализ има важно значение. Той дешифрира подхода като комплексен и диференциран, общ или конкретен.

Схемата дава възможност да се прецени дейността на бюрото и по фази (етапи) на развитие на идеологическия процес: разработка на проблемите и вземане решения; информация и анализ на състоянието на работата по взетите решения; контролна дейност Тази класификация изисква допълнително дешифриране. В нашия случай към колона „Общ, комплексен подход" отнасяме разработките, анализите и контролната дейност на бюрото, които засягат цялата окръжна организация; към колоната „конкретен, диференциран подход" отнасяме разглежданите от бюрото на окръжния комитет на Партията въпроси, които засягат дейността на отделни градски, общински, заводски и пр. организации, отделни отрасли или въпроси, които касаят само отделни, тесни аспекти на дадения проблем.

Когато искаме по-детайлно да вникнем в самия комплексен подход, следва да внесем друго разделение. Както вече беше казано, комплексният подход може да има място на всяко равнище и затова деленето на комплексен и диференциран подход е до голяма степен относително.

Последните три колони дават възможност да правим съждения за стила и методите на партийното ръководство откъм друга страна, разкриваща ефективността и научността на развитието на идеологическия процес: разработило ли е бюрото проблемите на конгреса или е оставило това да става по пътя на инициативата на долустоящите партийни звена; какво място има анализът и контролът в дейността на бюрото и как те се отнасят към вземането на решения. Тук за аналитични се смятат материалите от рода на информации, преценки, отчети и пр., на дейностите, за които пряко отговаря самото бюро на окръжния комитет; контролни са тези материали, които засягат дейности, за които пряко отговаря някой градски, общински или заводски комитет, дейностите на други обществено-политически организации — Отечествен фронт, профсъюзи, Комсомол, дейностите на отделите на окръжния народен съвет или на други идеологически институти.

Би могло при желание да се обогати структурната схема с още колони и хоризонтални графи съобразно спецификата и целите на анализа. В нашия случай анализът по разкритата схема дава възможност да отбележим няколко характерни особености на работата на бюрото на този окръжен комитет.

Както се вижда по първото направление — „изучаването и пропагандирането на марксизма-ленинизма" — през анализуемия период от 3 години бюрото е разгледало 12 въпроса, от които 4 касаят подготовката, състоянието и приключването на партийните учебни години, другите разглеждат състоянието на лекционната и атеистичната пропаганда, икономическото образование, моделите и експериментите, които отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет е разработил и внедрил. В общи линии по своето съдържание направлението е вече обособено в работата на бюрото. По отношение на подхода и стила на работата на бюрото обаче могат да се предявят определени изисквания: налице е общ, комплексен подход, но в същото време е недостатъчен конкретният, диференциран подход (от 12 случая само 2 имат характер на диференциран). В работата на бюрото по това направление липсва контролна дейност. Като се има предвид, че партийната учебна година отдавна се е утвърдила като система в живота на Партията, става още по-наложително бюрото да обсъжда повече контролни материали.

Digitized by Google

По второто направление — „класово-партийното, патриотично и интернационално възпитание, борба с буржоазната идеология", за три години бюрото е разглеждало 2 въпроса, от които единият — разработка (мероприятия за засилване борбата срещу буржоазната и ревизионистична идеология) и вторият — аналитичен (анализират се прояви, резултат на идеологическата диверсия на империализма). Въпреки че към това направление отнасяме и част от идеологическото въздействие на четвъртото направление — „чествуването на бележити дати и събития", не можем да останем удовлетворени от работата на бюрото по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание. Направлението не се е обособило количествено, да не говорим за качествения му структурен строеж. Далеч сме още от оценката на състоянието на тази проблематика в окръжната партийна организация. Вследствие на създадена вече настройка на основата на инициативата от долу, вследствие на работата на пленума на окръжния комитет или на пленумите и бюрата на градските комитети може да има извършена голяма дейност в първичните партийни организации, но това е предмет на друг допълнителен анализ. Засега в реда на анализа ние заключаваме, че по това направление в окръжната партийна организация не се работи достатъчно.

От схемата се вижда, че бюрото е насочило своите сили най-вече към масово-политическата работа (девет заседания), при това вниманието му ежегодно се засилва и направлението продължава да се развива; тук преобладава конкретният, диференцираният подход, но не е забравен и комплексният, налице са както разработки, така и аналитично-контролни дейности. В този му вид, като имаме предвид и това, че бюрото продължава да разработва и през 1973 година проблемите на масово-политическата работа, смятаме, че това направление се е обособило в бюрото, добило е свой отпечатък.

Ще оставим читателя, анализирайки по-нататък схемата, сам да съди за характера на работата по петото и шесто направление Очевидно е, че тези направления в този им вид нямат достатъчно развита структура в бюрото.

Когато анализираме методическия подход и стила на бюрото за по-дълъг период, тогава вследствие на по-голямото количествено натрупване на анализираните дейности изводите са по-добре обосновани и по-верни. За трите години на анализируемия период общо бюрото на окръжния комитет е разгледало 29 проблема. От тях 18 имат общ характер, 11 — характер на конкретен, диференциран подход. Това съотношение е добро. От друга страна структурният анализ показва 13 разработки и решения, 12 аналитични и 4 контролни материала. Трябва да се пожелае да се засили контролът от страна на бюрото: от 29 дейности само 4 имат ясно изразен контролен характер.

От казаното се вижда, че не става дума да се използва някакъв количествен подход при правенето на системно-структурния анализ. В основата си системно-структурният анализ представлява задълбочена качествена характеристика на дейностите на подложения на анализ ръководен орган. Количествената съпоставимост е втори етап, който дава основание, като се сравняват количествените натрупвания от дейности, да се правят изводи за качеството. В системно-структурния анализ голяма роля играе сравнителният анализ, който сам по себе си дава не малко за засилване качествените показатели на анализа като цяло.

Така например структурният анализ дава възможност да сравняваме работата на бюрото на даден комитет с тази на бюрата на други комитети. Ще се възползваме от данните на направените досега от нас анализи, за да сравним работата на бюрото на окръжния комитет

Digitized by Google

на Партията в София с окръжни комитети от страната в друг структурен разрез:

— през 1970 г. бюрото на окръжния комитет в София е разгледало всичко 48 проблема, от които идеологически — 8, организационни — 15, икономически — 19, административни — 6;

— през 1972 г. е разгледало 70 проблема, от които идеологически — 16, организационни — 28, икономически — 21, административни — 5.

От тази съпоставимост се вижда, че вниманието към идеологическата работа расте пропорционално на ръста на общия брой на разглежданите проблеми. В това отношение не така добре стоят измененията в структурата на работата на бюрата на редица други окръжни комитети, където въпреки общото, почти двойно по-голямо натоварване на бюрата не се забелязва съответно увеличение на вниманието към идеологическите въпроси през този период.

Бюрото на окръжния комитет в София разглежда по брой общо по-малко въпроси от бюрата на редица други комитети, например по данни за 1972 година от бюрата на: Софийски градски комитет (102), ОК — Видин (77), Враца (86), Габрово (89), Перник (93), Пловдив (88), Русе (87), Силистра (79), Ст. Загора (97), Хасково (97), Шумен (92) и Ямбол (79).

В същото време по броя на разгледаните идеологически въпроси бюрото на ОК — София се нарежда само след 5 окръжни комитета: Ловеч (17), Силистра (19), Ст. Загора (22) и Ямбол (17). Значи бюрото на ОК — София е относително повече натоварено с идеологически въпроси от голям брой бюра на други окръжни комитети.

За да се стигне до по-цялостна оценка на ръководството на идеологическата работа на окръжната партийна организация, следва да се направи анализ и на работата на пленумите на окръжните и градските комитети, на бюрата на градските комитети, на редица общински комитети. Тук не си поставяме задача да правим оценка на работата на окръжната организация, затова се спираме само върху бюрото на окръжния комитет от гледна точка на методиката на структурния анализ.

Системно-структурният анализ на работата на градските и общинските комитети, съпоставен с окръжния комитет, показва развитието на инициативата и творческия подход на отделните градски и общински комитети, говори за направляващата сила на окръжния комитет в идеологическата дейност на окръжната партийна организация и за ефективността на работата на бюрото.

За да оценим ефективността на идеологическата работа на градските и общинските комитети, трябва да съпоставим данните от структурния анализ на тяхната работа с картината на идеологическата дейност в първичните партийни организации. При издържана в теоретическо отношение структура на работата на градския комитет и при лошо състояние в първичните партийни организации ще имаме основание да говорим за неефективна, откъсната от практиката, книжна дейност на градския комитет. Само при добра структура на работата на бюрото на градския комитет и в същото време при добро състояние в по-низовите звена можем да говорим за издържан научен метод на ръководството.

Става очевидно, че структурният анализ не ни дава всичко необходимо за цялостна, всестранна оценка: той ни ориентира по състоянието на идеологическата дейност, посочва ни евентуалните слаби направления, показва ни подхода и стила на съответния партиен ръководен орган, разкрива причините за лошото състояние на нещата. За това той не трябва да се абсолютизира. Решаващи в оценката на

Digitized by Google

идеологическата дейност са проверката на място, живото общуване с хората в низовите звена.

Системно-структурният анализ обаче е много показателен, когато го правим с цел да се ориентираме при перспективното планиране.

Не бива да се надценяват възможностите му, но не бива и в никакъв случай да се намалява значимостта му. При най-добра и при най-лоша идеологическа работа винаги се налага да се прави детайлен анализ на методите на ръководството, на причините за успеха или неуспеха.

Когато се направи структурен анализ и на дейността на ръководните органи на другите обществено-политически организации, този анализ, съотнесен към структурата на работата на съответните партийни ръководни органи, освен казаното дотук, показва още доколко тези органи и институти се ръководят по съдържание, форми и по време пряко от съответния окръжен комитет на Партията, в каква степен синхронно, координирано и настъпателно се развива и направлява идеологическата работа по основни направления и главни проблеми.

В този му вид системно-структурният анализ е с големи възможности. Той може да се разширява и задълбочава до пълното разкриване на действителната картина, до определянето на факторите и причините за едно или друго състояние на идеологическите процеси. С неговото разширяване и задълбочаване той става все повече комплексен и в същото време все повече диференциран.

МОМЕНТИ ОТ ТЕХНОЛОГИЯТА НА СИСТЕМНО-СТРУКТУРНИЯ АНАЛИЗ

Правенето на структурен анализ налага добро теоретическо и практическо познаване на всички аспекти и изисквания на идеологическата работа, както и на елементите на нейната организация.

Първото, с което следва да започне системно-структурният анализ, е да се определи целта на изследването — ония страни от стила и метода на партийния орган или организация, които искаме да си изясним, т. е. да изберем концепция за изследване.

Втората стъпка е да се изясни реалната структура на идеологическата дейност на изследваната организация или ръководен орган и на тази основа да се определи концептуалната структурна схема, която най-добре ще разкрие избраната за изследване концепция; да се определят основните направления, към които ще се отнасят проведените дейности по хоризонтала и структурата, по която ще се квалифицират тези дейности по вертикала; да се определят периодите от време, които ще изследваме и сравняваме. Добре е така избраната структурна схема да се начертае и размножи, ако изследването има повече обекти за анализиране.

Третият момент е да се определят организаторските дейности, които ще се класифицират (въпроси, разглеждани на пленуми, на заседания на бюрата, на конференции и съвещания, контролни проверки и пр.). Добре е тези дейности да се изпишат в хронологичен ред с точните им теми, дати на провеждане, други характерни белези.

На четвърто място е класифицирането на всяка дейност от хронологическия ред поотделно — отнасянето ѝ към съответното направление, определянето ѝ по отношение на подхода и на етапа на идеологическия процес. При това само знанието на темата не е достатъчно. Добре трябва да се познава реалната структура на всяка отделна класифицирана дейност. Организационният работник, който е участвувал в тази дейност, бързо си представя нейната обективна структура, а

Digitized by Google

непознаващият я следва да я опознае предварително. За анализатора този момент от анализа представлява творческо търсене и удовлетворение. Той не е толкова трудоемък, колкото отговорен. Някои от дейностите, в зависимост от техния характер, могат да се отнесат към две и повече направления, към две и повече колони на структурната схема. Това подобрява качеството на анализа и засилва верността на неговите изводи.

По-нататък следва сумирането на еднородните дейности и запълването на схемата.

Петата стъпка е правенето на изводи по попълнената вече структурна схема. И тук трябва да се проявява творчески подход. Да се изяснява какво се крие зад цифрите. Налага се да се връщаме към написаните в хронологичен ред отделни дейности, да доизясняваме тяхното тематично съдържание, структура и различни други аспекти. При сравняването на еднородни схеми на два и повече ръководни органа или организации следва да вземем предвид и специфичните особености на задачите, и мястото, които тези органи или организации имат в организационната структура, съподчинеността и взаимозависимостта им.

* * *

Практическото значение на системно-структурния анализ в конкретния случай има за цел да покаже към кои основни направления и главни проблеми на идеологическата работа е била насочена организаторската работа на окръжните партийни организации в следконгресния период от страна на техните главни ръководни звена — пленумите и бюрата на окръжния и градските комитети на Партията, за да се направи съобразен с това перспективен план на идеологическата работа на окръжната партийна организация за бъдещите 3—5 години. Направените досега анализи засягат предимно ръководството на идеологическата работа. Самите изводи от анализите са предмет на допълнителен разговор, затова тук не се изнасят.

За крайния резултат от системно-структурния анализ може да се съди от факта, че той помогна на окръжните комитети в София, Перник и Благоевград да видят по-ясно тенденциите в развитието на своята идеологическа работа, да изменят тактиката си в някои направления, да планират работата си в перспектива на реална основа. Чрез анализите бе обоснована необходимостта да се спемат някои от планираните вече пленуми по едно направление и да се подготвят пленуми по други направления; да се спре внасянето в бюрата на материали от един и същ характер — да се засили разглеждането на въпроси от друг характер, да се спре разработката на решения по дадено направление на идеологическата дейност и да се започне практическа работа по осъществяването на приетите вече решения.

Системно-структурният анализ помага да се пестят силите както на проверяващия партиен орган, така и на анализираните. В края на краищата ефектът се свежда до това, така да се води партийната работа, че с по-малко мероприятия да се постига по-голям възпитателен ефект. В този смисъл системно-структурният анализ е целесъобразен за използване не само в сферата на идеологическата работа, но и в другите сфери на партийната дейност.

Digitized by Google

НА ВСЕНАРОДНО СЪРЕВНОВАНИЕ!

С ВЪЛНЕНИЯТА НА ПЕТИЛЕТКАТА

В настоящия брой разказваме как тружениците от Сливенски окръг разгръщат социалистическото съревнование за предсрочно изпълнение на насрещните планове на петилетката.

ДВИЖЕЩА СИЛА

ВЕЛИЧКО ПЕТРОВ
първи секретар на ОК на БКП

Вече трета година целият живот, трудът и борбата на нашия народ протичат под знака на решенията на Десетия конгрес на БКП. Можем с гордост да заявим, че във всеобщия подем на родината ни достойно място заема и нашият окръг, неговата партийна организация, неговите трудови хора.

В окръга се създава силна и перспективна икономика. Подобрява се нейната структура, усъвършенствува се материално-техническата база. Добре се решават задачите на шестата петилетка. Насрещните планове се изпълняват. Окръжната партийна организация винаги е търсила подходящи и разнообразни форми за въвличане на трудещите се в социалистическото съзиждане. Най-големи възможности в тази насока ни разкрива социалистическото съревнование. Натрупаният опит досега ни дава основание с още по-голяма настойчивост и последователност да обогатяваме и утвърждаваме неговите форми. Всяко изказване на др. Т. Живков, посветено на тези въпроси, извиква у нас нови размисли за **усъвършенствуване както съдържанието, така и ръководството на съревнованието**.

Така беше и след съвещанията на първенците в Перник и София, така постъпихме и след научно обоснования и дълбоко съдържателен доклад на Декемврийския пленум на Партията през 1972 г. Вниманието на окръжния комитет на Партията често е насочено към въпросите, свързани с издигане на качествено нова степен социалистическото съревнование. Стремим се те да бъдат в центъра на партийното ръководство, да станат дело на окръжната партийна организа-

Digitized by Google

ция. Защо поставяме тези въпроси? Защото досега не винаги съревнованието е било двигател за успешното изпълнение на производствената програма на даден трудов колектив. И понякога се създава впечатление, че стопанските задачи могат да се решават и без него. И обратно — създадена е отлична организация на съревнованието, като че ли всичко външно е много добре, а задачите се провалят. И едната, и другата тенденции са вредни. Нам ни е нужно съревнование, което да мобилизира, да организира, да насочва, да импулсира буквално всеки член на трудовия колектив. Заедно с това така да бъде организирано, че да обхваща целия комплекс от проблеми, интересуващи и засягащи работниците и служителите в извън производството. Водими от такива съображения, ние си поставяме за задача непрестанно да внасяме нещо ново в съревнованието. Резултат на такова творческо търсене е и **инициативата на шестте сливенски предприятия. Нейната същност е да се помогне в максимална степен за осъществяване на задачите от програмата за повишаване жизненото равнище на народа.**

Бюрото на окръжния комитет на Партията смело подкрепи шестте ентусиазирани трудови колектива. Скоро към техния призив се присъединиха и останалите предприятия. Така под девиза: „Всеки трудов колектив с максимален принос за повишаване жизненото равнище на народа" заработиха всички трудещи се в окръга.

Като приема и обобщава най-добрите традиции на съревнованието в нашия окръг в годините на народната власт, новият девиз на сливенските трудещи се има и някои нови белези. Той не изключва различните национални почини. А обобщава най-ценното, най-рационалното от тях.

Новият начин на водене на социалистическото съревнование създава условия за активизирането на всеки член от трудовия колектив, на всеки специалист и ръководител от различните степени и звена. Свикнали сме да търсим съревнователно начало в работата само на работниците. А често пъти извън него стоят голям брой хора, които носят пряка отговорност за решаване задачите на плана. Ето защо сега се постарахме да изменим това положение, като осигурим **еднакво участие в съревнованието и на работника, и на директора, и на специалистите.**

Още от девиза на почина се вижда, че ще се съревновават не само колективите от материалното производство, но и тези от останалите звена. В сферата на комплексното обществено обслужване работи голям отряд работници и служители, много кадри и специалисти, но те досега оставаха извън формите на социалистическо съревнование. А нима не е ясно, че максимален принос за повишаване жизненото равнище може да се търси от всеки, независимо в кой сектор работи и каква професия упражнява? Така ние създаваме условия националната комплексна програма за повишаване жизненото равнище на народа да стане дело на целия народ.

Изхождайки от изискванията, които поставя Централният комитет на Партията, нашият стремеж беше съревнованието да има комплексен характер, да обхване многобройните въпроси и проблеми, свързани с производството и бита, с отдиха, културата и образованието на трудовите колективи. С други думи, на съревнователни начала поставяме не само чисто производствени показатели, но и всичко онова, което обслужва, което съпътствува работника, служителя, ръководителя и извън труда.

Засилени са ония елементи, които се отнасят до социалните придобивки на всеки трудов колектив. След като сме гарантирали активното участие на трудещите се в изпълнението на насрещните плано-

Digitized by Google

ве, ние си поставяме за задача да изпълним една напрегната социална програма. Това осигурява еднопосочност в интересите и на работниците, и на служителите, и на отделните ръководства. Има вече достатъчно примери, за да направим извода, че тези въпроси сега се решават по-добре. Голям е броят на предприятията и учрежденията, където с подчертана активност ръководствата осъществяват социалния план за развитието на трудовите колективи. Особено ярко изразено е това в резултатите от изпълнението на социалните програми на шестте предприятия, инициатори на призива „Всеки трудов колектив с максимален принос за повишаване жизненото равнище на народа". С гордост и удовлетвореност те отчитат, че благодарение на комплексните усилия на трудовите колективи и стопанските ръководства са постигнали общо увеличение на фонд „Допълнително материално стимулиране" с 5,2 на сто, а на фонд „Социално битови и културни мероприятия" — със 7,7 процента. В това число само работниците от ВТК „Г. Димитров" получават 25 000 лв. повече чрез фонд „СБКМ". Гаранция за тези придобивки са, разбира се, преди всичко успехите от съревнованието по основните икономически показатели. Това потвърждават резултатите от изпълнението на насрещните планове на всяко предприятие. И ако фонд „СБКМ" в завод „Васил Коларов" е нараснал с 8000 лв., то веднага трябва да добавим, че там производителността на труда е увеличена с 6,9 на сто спрямо миналата година, а продукцията първо качество — с 23 процента. Изделията с оценка „1" нараснаха с около 5 на сто.

По такъв начин социалистическото съревнование в Сливенски окръг се превърна в действена форма за разгръщане на производствената и обществената активност на трудещите се за развитието на икономиката, за повишаване ефективността на производството и възпитанието на трудовите хора.

Началото в преустройството на социалистическото съревнование беше сложено със съставянето и приемането на насрещните планове от трудовите колективи в предприятията на окръга. В процеса на уточняването и непрекъснатото им обогатяване бяха използвани инициативата и творчеството на много работници и специалисти. Приетите 1205 насрещни плана са подкрепени с 5571 работнически предложения, от които са извлечени 3900 организационно-технически мероприятия.

В стремежа да се разгърнат и разширят съревнователните прояви в изпълнение на стопанските задачи окръжният народен съвет и окръжният съвет на професионалните съюзи утвърдиха система за организация и стимулиране на социалистическото съревнование и в селското стопанство. Сега всички АПК, ДЗС и ТКЗС имат свои системи за водене на съревнованието.

Положителни са **изменения**та **в характера и същността на личните и колективните обещания.** Тяхното изпълнение е поставено на реална и обективна основа. Чрез поетите лични и колективни обещания в социалистическото съревнование участвуват над 61 200 работници и специалисти. Така стои въпросът и с личните творчески планове, които за настоящата година надхвърлиха 1500.

Много са примерите, които потвърждават огромния принос на специалистите, включили се с лични и колективни творчески планове в общия устрем на социалистическото съревнование. Да се спрем само на една изява на специалистите от отдел „Контрол и автоматизация на производството и производствените процеси" при електроламповия завод „Ленин". По своя инициатива те включиха в колективния си творчески план и модернизираха сто машини за производство на спирали. И ето какъв е резултатът — производителността на всяка маши-

Digitized by Google

на нарасна в стойностно изражение с 1000 лв. годишно. Като прибави към това изработената и внедрена пак от същия колектив машина за обгаряне на електрически лампи, с която се получи икономическ ефект 10 000 лв., увеличава се производителността на труда, намалява се обслужващият персонал с двама души и се предотвратява бракът още в началните процеси, ние убедително виждаме плодотворните резултати на всестранното разгръщане на социалистическото съревнование.

Профсъюзните ръководства и организации отделят голямо внимание на **организацията на съревнованието и разширяването на договорната основа в него**. През тази година са сключени 8550 индивидуални и 1850 колективни договори. В съревнование сме с 215 предприятия от сродни отрасли у нас и със 7 от социалистическите страни. МЗ „Победа" — с Климовския и Чебуксарския завод в СССР, ЕВЗ „Ленин" — със завод „Тесла" — ЧССР, завод „Динамо" — със завод „Толиати" — СССР и др.

Четирите градски и 36-те общински народни съвети в окръга се съревновават главно в областта на благоустройството и комплексното обслужване на населението. Сключени са договори между Сливенски и Ямболски окръг, между Сливен и Габрово, Нова Загора и Трявна. В основата им е залегнало изучаването и използването на челния опит и сътрудничеството. На тази база ще се увеличава и задълбочава взаимната помощ в усвояването и използването на постиженията Предвидена е размяна на работници и специалисти, които ще предават своя опит и знания в областта на техниката и технологията.

В редица предприятия като ВТК „Г. Димитров", СЗ „Васил Коларов", МЗ „Победа", ЕВЗ „Ленин" са създадени добри и трайни традиции, които позволяват по-бързо да се утвърждават новите изисквания. Преустройството на социалистическото съревнование, новият подход в неговата организация и ръководство създадоха условия за широко използване опита на челниците в производството и труда като неизчерпаем резерв за повишаване обществената производителност на труда, издигане технико-икономическите показатели на продукцията.

За правилното и целенасочено използване и широко внедряване опита на челниците утвърдихме **система за работа с първенците**. С нея се прави опит да се обединят усилията за постоянна и ефективна работа с тези знатни хора на труда. Преди всичко на централно място се поставят грижите за тяхното непрекъснато израстване, повишаване на образованието и усъвършенствуване на квалификацията им, осигуряване условия за всестранно развитие и подготовка. В работата с героите на социалистическия труд особено внимание се отделя на участието им в обществено-политическия живот, на изучаването и внедряването на техния опит и трудови постижения.

През последните години в Сливенски окръг израснаха и се утвърдиха много челници в производството, хора с ново отношение към труда и социалистическата собственост, хора с подчертан стремеж да създават поколение с откроени трудови навици, високо съзнателни и възпитани строители на социалистическото общество. В цялата страна са известни имената на героите на социалистическия труд Тенчо Кънев, Павлина Минчева, Калчо Митев, Йордан Друмев, Руси Русев, Мара Михова, на много орденоносци и първенци. Техният опит и особено постиженията им, които са над световното равнище, се изучават и внедряват организирано. Чрез анализ на съществуващите постижения е извършена диференциация на трудовите процеси и работните места. На тази основа са разработени инструкционно-технологични карти, характеризиращи особеностите и постиженията за всяка професия и ра-

Digitized by Google

ботно място, с помощта на които се организира изучаването и внедряването на опита.

В окръга е проучен опитът на 6000 първенци и челници от различни професии. При усвояването на този трудов и производствен резерв съществено място се отделя на сътрудничеството и взаимопомощта. Това се извършва чрез размяна на информации, оказване съдействие при внедряване на нови технологии, размяна на специалисти и квалифицирани работници. Особено резултатно в това отношение е съревнованието между предприятията и градовете у нас и в братските социалистически страни.

Свързвайки борбата за рязко повишаване на обществената производителност на труда и бързото достигане на световно равнище, всеки трудов колектив дава свой конкретен принос в комплексното решаване на въпросите за материалното и културното благосъстояние на народа.

Социалистическото съревнование в окръга се свързва тясно със задачите, произтичащи от 19-то постановление на ЦК на БКП и МС. Партийните, държавните, профсъюзните и стопанските органи разгръщат конкретна дейност за още по-голям подем в преизпълнението на насрещните планове за годината и цялата VI петилетка. Резултатите от осемте месеца потвърдиха високата съзнателност и обществен дълг на трудещите се от окръга. Насрещният план за общата промишлена продукция е изпълнен 101 на сто, за производителността на труда — 102 на сто при интензивен фактор от 88,6 на сто. Добри са резултатите и в другите отрасли на народното стопанство.

Към по-нататъшното разгръщане на социалистическото съревнование върху новите принципи е насочена дейността на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации. Ние оценяваме неговото решаващо значение за още по-големите успехи в социалистическото изграждане на окръга.

Неотменна задача

СТОЯН САВОВ
секретар на ОК на БКП

Сами разбираме, че разгръщането на всенародно социалистическо съревнование е един от характерните белези на съвременния етап от развитието на нашето общество. Все по-активното приложение на научния подход позволява на партийните органи и организации в последните години по-компетентно и резултатно да ръководят тези процеси от общественото развитие.

Окръжният комитет на Партията правилно отчита своята отговорност в това отношение и прави всичко необходимо партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства, съобразено с новите изисквания, да организират и направляват социалистическото съревнование във всички отрасли на материалното и извън материалното производство.

В бюрото на ОК на Партията вече няколко пъти са обсъждани различни страни от организирането на съревнованието. Приетите конкретни решения осигуряват превръщането му във всенародно движение на трудещите се от окръга за изпълнението на сложните икономически и социални задачи.

Digitized by Google

Програмата на Десетия конгрес на Партията за изграждане на развито социалистическо общество постави пред нас комплекс от икономически, психологически и социални проблеми, които дават в най-голяма степен отражение върху израстването на трудовите колективи. Затова и ОК на Партията ясно и точно предявява своите изисквания към **партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства като организатори на социалистическото съревнование** да се съобразяват с тези проблеми и страни на неговия живот. Само така социалистическото съревнование може да съдействува за по-нататъшното издигане на нашия икономически и обществен живот.

В създадените и утвърдени методики за ръководство на социалистическото съревнование са определени точно задълженията на отделните организации, ръководители и деятели и на функционалните отдели. Определени са критериите и показателите, начина за отчитане на резултатите Организацията на социалистическото съревнование непрестанно се превръща в първостепенна и постоянна грижа на партийните, профсъюзните, комсомолските и стопанските ръководства, в метод на ръководство.

В резултат на това партийните комитети чувствително подобряват своята организаторска работа по ръководството на съревнованието.

Заводските комитети при ВТК „Георги Димитров", ВТК „Съби Димитров", ТК „Добри Желязков", Ремзавод в Нова Загора ежегодно утвърждават предложенията на профкомитетите и стопанските ръководства за определяне конкретните насоки, целите, показателите и критериите на социалистическото съревнование. Те извършват периодически проверки за участието на комунистите в съревнованието. Обсъждат неговите проблеми и съдействуват за преустройството му.

Организирането на **социалистическото съревнование все повече става основен въпрос и в дейността на градските комитети на Партията**. Решенията на ОК на Партията изискват от тях още повече инициативност, компетентност и комплексност при ръководството на съревнованието. В градските комитети на Партията вече се обсъждат по-системно и по-задълбочено тези въпроси. В резултат на това се родиха нови интересни инициативи, които обогатиха неговото съдържание.

Освен почина на шестте предприятия в Сливен по инициатива на ГК на БКП в Твърдица се зароди движението за икономия на материали и суровини и за участието на младите специалисти в решаването на проблемите по техническия прогрес. Градският комитет на БКП и ГОПС в Нова Загора все по-организирано и всеобхватно направляват общественото преглед по културата в производството, труда и бита в предприятията.

За конкретното ръководство на съревнованието, за да бъде то всеобхватно, да мобилизира и направлява силите на всеки труженик, огромно значение има **приносът на всяка първична партийна организация**. Поставената от др. Тодор Живков задача — развитието и израстването на ППО като първообраз на трудовия колектив, определя и новото отношение на партийните органи и организации към социалистическото съревнование. Ние считаме, че организираният преглед в окръга: „ППО — първообраз на трудовия колектив", ще допринесе много и за подобряване ръководството на съревнованието. Той ще съдействува за активизиране силите на партийните организации и комунистите за още по-целенасочена работа с трудовите колективи, за повишаване инициативата на работниците и специалистите в борбата за изпълнение националната програма за подобряване жизненото равнище на народа.

Под прякото ръководство на ОК на БКП в духа на изискванията на ЦК на Партията настъпват все по-осезателни изменения в отноше-

Digitized by Google

нието на стопанските ръководства към проблемите на социалистическото съревнование. Сега те по-често обсъждат с масовите организации под ръководството на партийните органи задачите на съревнованието. Стремят се да създават условия за разгарянето му, работят за усъвършенстване на неговите показатели и критерии, помагат да се повишава ролята на моралните и материалните стимули. На добрата съвместна работа на стопанското ръководство, на ЗПК, Комсомола и профсъюзите във ВТК „Г. Димитров" през последните години се дължи ефективността на съревнованието в комбината. Там е налице най-оптималната му организация. За това ярко говорят високите производствени резултати. планът по обем на промишлената продукция за 8-месечието на 1973 година е изпълнен 103,2 процента, а в сравнение със същия период на м. г. е постигнат ръст 9,4 на сто.

Под непосредствените грижи на партийните комитети профсъюзните ръководства в окръга постоянно се освобождават от шаблона в социалистическото съревнование. В утвърдените системи за организирането му залегнаха показатели и условия, свързани с приложението на икономическия механизъм. Важно място е отредено на отчетността, гласността на резултатите от съревнованието. По този начин се създава предпоставка за реално определяне на първенците и се премахва съществуващият формализъм. Това пряко въздействува за активизиране творческата енергия на трудещите се и създава условия за сравнимост на резултатите с тези на челниците в труда. Субективизмът при определяне на първенците все повече отстъпва от своите позиции, като се замеря с личния принос на всеки труженик. Моралните и материалните стимули по-успешно се поставят в пряка зависимост от личните резултати на отделните колективи.

Новите моменти в социалистическото съревнование активизираха участието на трудещите се в разработването на насрещните планове. Подобри се съдържанието на личните и колективните обещания. В тях се включиха показатели, стимулиращи високата производителност на труда и качеството на продукцията. Създаде се взаимна връзка между обещанията и показателите, формиращи работната заплата на отделните категории работници. В резултат на това във всенародното социалистическо съревнование се включиха 63 846 работника и специалисти. Поеха се 17 406 лични и 2154 колективни обещания. Сключиха се 4732 лични, 1253 междуцехови, сменни и бригадни и 70 договори за съревнование между предприятия.

По такъв начин съревнованието в окръга получи по-голяма мащабност, превърна се в постоянен и комплексен метод за изпълнение и преизпълнение на петилетния план. Създаде се възможност за максимално използване на интензивните фактори, за разкриване на резервите в производството, за достигане на световните показатели на обществената производителност на труда и качеството на продукцията.

Под ръководството на комитетите и партийните организации значителни успехи окръгът постигна в изучаването, популяризирането и приложението на челния опит. Почти няма предприятие, в което през последните години да не е организирано изучаван опитът на сродните производства в окръга и страната. Все повече намират приложение школите за изучаване на челния опит, срещите за обмяна на опита, прикрепването на ниско квалифицираните работници към челниците в производството, провеждането на състезания конкурси и др.

Окръжният комитет, партийните комитети и организации отделят все по-съществено място в своята работа за издигане авторитета, ролята на първенците, орденоносците и челниците. За тази цел бюрото утвърди програма за работа с орденоносците и първенците. Окръж-

Digitized by Google

ният съвет на професионалните съюзи картотекира орденоносците, изготви диплянки — „хора на трудовата слава", провежда вечери на героите на социалистическия труд, срещи с първенците. С тези и редица други инициативи се прави опит по-своевременно да се разкриват постиженията и обществено да се оценява трудът на тези, които работят по-добре и създават нови ценности за обществото.

Конкретната дейност и работа, която се извършва в окръжната партийна организация във връзка с подготовката и провеждането на пленума: „За издигане ролята на работническата класа в изграждането на развито социалистическо общество", ще даде нов тласък за разгръщане творческата инициатива и разгаряне на социалистическото съревнование.

Какви въпроси още ни вълнуват по ръководството на съревнованието.

Първият е за още по-конкретния му характер. Думата ни е преди всичко за подценяване на редица места въпроса за примера на комунистите, за примера на ръководителите. И сега в окръга има случаи, когато градските, заводските, общинските комитети осъществяват по-общо и повърхностно ръководството на съревнованието. За него говорят само по определени поводи, чествувания и събития. Има и една друга категория, които ръководят съревнованието само чрез утвърждаване и раздаване наградите на първенците и челниците в производството.

Вторият въпрос е за мудността на профсъюзните и комсомолските ръководства по организирането и ръководството на съревнованието. Има комсомолски и профсъюзни дейци, които, докато утвърдят планпрограмите, уточнят критериите, осмислят подетите национални инициативи и почини, минава цялата година. Това е причината някои комсомолски бригади и дружества да не са намерили още мястото си по призива „Всеки трудов колектив с максимален принос".

Третият въпрос е за административния подход в ръководството на съревнованието. ОК на Партията не може да приеме, че една заповед на директора носи всичката гаранция за организирането и воденето на съревнованието. Думата тук е за голямата отговорност на стопанските ръководства, за техния личен принос при организиране на съревнованието в трудовите колективи. Вече стана дума за обществената икономическа и социална сила на съревнованието. Именно тя изисква не административен, а политически, творчески подход от всеки стопански деец.

И четвъртият въпрос е за изявата на първенците трудови колективи и челници в производството, за широката гласност на техните успехи. Истина е, че е нужен много труд един колектив да постигне отлични производствени резултати. Но за някои градски и заводски комитети като че ли е по-трудно да ги издирят и непрекъснато популяризират. Ето да вземем алеите на първенците — често са занемарени, неподредени, в тях личат образите на тези, които преди две години са били първенци. А още по-трудно е понякога резултатите на първенците да стигнат бързо до радиото и печата, дълъг път е нужен. Може би от „скромност" или от недостатъчно разбиране, но толкова бедно понякога разказваме за трудовите колективи първенци и челници в производството, че едва ли се получава някакъв ефект от това.

Всички тези въпроси за ОК на Партията са една реална грижа и към тях е насочено нашето внимание. И занапред силите на партийните органи и организации ще бъдат насочени към внасяне оживление, оптимизъм в работата по разгарянето на социалистическото съревнование като мощно средство за активното участие на трудещите се в изпълнение на насрещните планове.

Digitized by Google

Отговорността на стопанския деец

ГЕОРГИ НИКОЛОВ
секретар на ГК на БКП

Невъзможно е стопанският ръководител да направлява успешно сложните производствени процеси, ако дълбоко не осмисли своята роля като организатор на икономическото развитие на предприятието, ако не усъвършенствува своите управленчески качества до висотата на новите задачи, ако не притежава задълбочени знания. Наред с всичко това обаче той неизбежно трябва да има едно безценно качество — да умее правилно да насочва творческата енергия на трудовия колектив. И ако от него изискваме социалистическото съревнование да стане стил в дейността му, имаме предвид оня задължителен принцип на социализма, който повелява, че **стопанският ръководител не може да изпълни своите функции, без да се опира на инициативата, на широкото творчество на масите**. От него се изисква с всяко свое действие да осъществява безрезервно икономическата и социалната политика на Партията. Да бъде политически деец.

В своята реч пред националното съвещание на първенците в София през април тази година др. Тодор Живков подчерта, че чрез насрещните планове планирането и социалистическото съревнование като съставна част от партийната и държавната политика се сляха. При разработването на насрещните планове се извърши широка интеграция на силите на трудещите се и на ръководните кадри, на производството и науката. По този начин те се превърнаха във важно средство за съчетаване на централизираното планиране с инициативата от долу, на интересите на държавата с тези на колективите и на отделните трудещи се. Работниците поемат задължения, но съревнованието за преизпълнението на плана обвързва и стопанския ръководител. Той е длъжен да осигури материалната база за изпълнение на насрещния план. По този начин се осъществява двустранната връзка между дейността на стопанския ръководител и творческата инициатива на трудовия колектив. Ако тази връзка бъде нарушена, трудно могат да се реализират и най-добрите намерения.

Градският комитет на Партията в Сливен, заводските партийни комитети, профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации извършиха широка масово-политическа и организаторска работа за прилагане на **нов подход в ръководството на социалистическото съревнование** за изпълнение на насрещните планове. Партийните и стопанските ръководства добре разбраха, че въпросите за повишаване на обществената производителност на труда, качеството и техническото равнище на изделията е главното, първостепенното в тяхната работа през годините на шестата петилетка. Измениха се критериите и показателите на съревнованието. Приближаването и достигането на световните показатели на производството е първостепенна задача в живота на трудовите колективи. Характерна стана по-голямата перспективност на съревнованието. Сега вече не се поставят само въпросите, как да изпълним задачите за отделния месец, тримесечие или година, а как да се изпълнят плановите показатели за петилетката. Свързването на съревнованието с икономическата политика на Партията го превръща в основен лост в ръцете на стопанските ръководи-

Digitized by Google

тели в напрегнатата борба за осъществяване решенията на Десетия конгрес и Декемврийската програма.

Самата същност на социалистическия строй изисква от стопанските дейци в ръководството на производството да привличат организирано работниците, да се опират на техния опит и знания.

Можем определено да кажем, че една от ефективните форми за това са насрещните планове. Трудовите колективи от промишлеността на града разкриха резерви и отчетоха в края на миналата година 6 161 000 лв над предвиденото. Най-голям е делът на текстилните комбинати „Георги Димитров", „Добри Желязков", „Съби Димитров" и др. Добри резултати постигнаха и СП „Родопа", СЗ „Васил Коларов", завод „Спектър" и др. През настоящата година успехите ни в това отношение са още по-големи. При първоначалните разработки в промишлените предприятия се набелязаха резерви за 4 милиона лева. Но градският комитет на БКП, заводските партийни комитети и стопанските ръководства не спряха дотук. Взеха мерки и осигуриха условия за още по-голямо **разгръщане на творчеството и инициативата в трудовите колективи,** за поемане на допълнителни обещания. Разкрити бяха резерви за още 2 милиона лева. Сега резултатите за осеммесечието сочат, че насрещният план за промишлената продукция е преизпълнен с 3 милиона лева, доказват, че сливенската работническа класа и трудова интелигенция претворяват повелята на Партията в дела.

За да бъде сливенската икономика динамична, по достойнство трябва да отбележим личния принос на такива стопански ръководители като Драгия Куртев, Йордан Друмев, Марко Апостолов. Те разглеждат борбата за разкриване на допълнителни резерви от високите партийни и държавни позиции, а не от тесните заводски интереси. Помагат всеки работник да се стреми към високопроизводителна дейност. Трудовите колективи на тези предприятия да виждат в насрещните планове едно добре разработено и комплексно обвързано средство за разкриване и оползотворяване на резервите. По този начин те съдействуват и за масовото им участие в управлението на производството, социалистическият демократизъм да получава нов размах и дълбочина.

Трудещите се от Сливен имат богати традиции в съревнованието. Вдъхновени от Националната програма за комплексно повишаване на жизненото равнище на народа, те поставиха в центъра на своята работа нейното осъществяване.

Под ръководството на партийните организации в центъра на вниманието на стопанските ръководители сега е задачата **умело да прилагат комплексния подход.** Наред с изпълнението на набелязаните в насрещните планове икономически показатели, с постигането на висока обществена производителност на труда, непрекъснато да се подобрява жизненото равнище на трудещите се, условията на труда, бита и обслужването.

В основата на новата инициатива са изискванията непрекъснато да се повишава отговорността на стопанските дейци. **Те с голяма компетентност да осигуряват непрекъснато издигане на техническото и технологическото равнище на производството.** И в същото време да създават необходимите условия ежедневно да съдействуват за възпитанието на трудещите се, за култивирането на комунистически добродетели у членовете на трудовите колективи, за засилване на борбата срещу отрицателните прояви.

Ние имаме достатъчно основание да посочим, че още повече се засили интересът и отговорността на стопанските ръководители към социалните проблеми. Вече съществува пълна убеденост, че само ко-

Digitized by Google

гато те правилно разбират съревнованието като стил на работата, е възможно да полагат максимални грижи за неговото най-пълно разгръщане, да отделят особено внимание на изпълнението на социалната страна от насрещните планове. В града ще бъдат разкрити допълнително 800 места в детски ясли и градини. Засилва се ведомственото жилищно строителство. Проучват се редица въпроси и с нов подход се пристъпва към тяхното решаване: общественото хранене, трудоустройството, социално-битовото обслужване, охраната на труда, работническото здравеопазване, квалификацията и преквалификацията на кадрите. Всичко това по категоричен начин доказва, че **наличието на здрава двустранна връзка между стопанския ръководител и трудовия колектив е сигурна гаранция за изпълнение на двете страни на насрещния план — икономическата и социалната**.

Цялата дейност на стопанския ръководител е свързана със съревнованието. При планирането той разчита на творческата инициатива на работниците. И при организирането на производството, и когато извършва икономическия анализ или обобщава резултатите, той също така се опира на тях. Но под ръководството на партийните организации със съдействието на профсъюзите и Комсомола голяма е отговорността му и за **създаване на условия за максимален принос от страна на специалистите в изпълнението на насрещните планове**.

Да, сегашните високи цели на съревнованието не могат да се реализират, ако не се свържат тясно с техническия прогрес, с дейността на специалистите, които са преки създатели на нови технически и технологически решения. Тяхната роля и отговорност за достигане на световните показатели неимоверно нараства.

Особено интересни и полезни са днес различните конкурси, състезания и олимпиади, чрез които младите хора изпълняват редица важни проблеми. Рационализаторството и изобретателството са друга област, в която специалистите дават своя принос за развитието на икономиката. Освен това важно значение има тяхното участие като организатори и ръководители на борбата за достигане на висока обществена производителност на труда. Поради това градският комитет на БКП помага на стопанските ръководители, изисква от тях, контролира ги да създават нормална организация на производството, труда и управлението, да осигуряват необходимите условия за провеждането на едно действително ново социалистическо съревнование. И по този начин с активното си участие в него да дават личен пример на всички.

От всичко това е видно, че днес е немислимо стопанският ръководител да оправдае доверието на Партията към него, без да има политически подход в своята дейност, да бъде тясно свързан с живота на целия трудов колектив, на задачите, които той решава.

Рязкото повишаване на производителността на труда и качеството на продукцията до равнището на напредналите страни предполага бързо изучаване и внедряване на всичко прогресивно и ценно от нашата и световната наука и практика. **Челният опит е едно от главните средства за ускоряване на научно-техническия и социалния прогрес**. Той е фактор за изпълнение на предначертанията на шестата петилетка. Нашите заводски партийни и профсъюзни комитети и организации разработиха двегодишни програми за неговото изучаване. Голямо място в това отношение е отделено на работата с първенците в производството. Задачата е техният опит да стане опит и практика на всички трудещи се. За целта сега в града работят 236 школи с 2650 участника. Партийните, стопанските и профсъюзните ръководства отделят особено внимание на националните почини и инициативи. По

Digitized by Google

призива на софийските предприятия се трудят над 6000 работника, а последователи на габровци са 23 предприятия с 235 звена.

Градският комитет на БКП дава положителна оценка на направеното от стопанските ръководители за преустройството на съревнованието. Същевременно обаче смята, че не е настъпил оня прелом, който да отговори на големите изисквания, не се използват напълно благоприятните възможности, които дава то. Някои стопански ръководители недооценяват насрещните планове като най-действен фактор за мобилизиране силите на трудещите се. Други не водят настъпателна борба за непрекъснато снижение себестойността на продукцията и подобряване на нейното качество. Изучаването и внедряването на челния опит и на националните инициативи не е доведено докрай, така че всеки колектив, всеки труженик да вижда своето място в тях. Социалистическото съревнование недостатъчно се използва за възпитанието на работниците и служителите, за висока дисциплина и чувство за отговорност у всички трудови колективи. Ето защо едно от важните изисквания на градския комитет към стопанските ръководители е непрекъснато да подобряват своя стил и метод на работа при организирането и провеждането на съревнованието. В него те да виждат едно от решаващите условия за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове през шестата петилетка.

Да няма изоставащи

ДРАГИЯ КУРТЕВ
директор на ВТК „Г. Димитров"

Вълненотекстилният комбинат „Георги Димитров" е предприятие с богата история и производствени традиции, наследник на първата фабрика в България и на Балканския полуостров, създадена от Добри Желязков — Фабрикаджията, още през 1834 година. По своето професионално майсторство, революционност, класова съзнателност и инициативност неговият колектив винаги е бил в челните редици на работническата класа. Много поколения потомствени текстилци са дали от своя ум и сърце за напредъка на предприятието и са завоювали високи трудови отличия. И днес комбинатът е средище на новаторски изяви, прогресивни почини за усъвършенстване на производствения процес, социалното развитие на трудовия колектив и възпитанието на младите текстилци. Пример в това отношение е инициативата на шестте сливенски предприятия, на която ВТК „Г. Димитров" е един от съавторите. Съревнованието за комплексно развитие на трудовите колективи ни задължи да разработим конкретна програма за рязко повишаване на обществената производителност на труда, неразривно свързана с решаване на въпросите на материалното и културното благосъстояние. Това въоръжи колектива с по-ясна цел, създаде условия за оптимизиране на работната среда, за изграждане и утвърждаване на трудовите колективи като важни социални единици. По този начин съревнованието за уеличаване на обществената производителност на труда се свързва с грижата за повишаване на жизненото равнище на трудещите се, подобряване условията на труда, бита и обслужването. Такава постановка на съревнованието повиши отговорността на всеки член на колектива и позволи по-успешно да се решават въпросите за възпитанието на трудещите се, борбата с текучеството, преодоляване на опашкарството и по-ефективното подпомагане на изоставащите в производството.

Високото и системното преизпълнение на насрещния план в нашето предприятие се дължи преди всичко на правилно организираното социалистическо съревнование. Това създаде условия и предпоставки за преминаване на комбината на петдневна работна седмица. За да осъществим девиза „Всеки трудов колектив с максимален принос за повишаване жизненото равнище", разработихме комплекс от програми.

Digitized by Google

Ние си даваме сметка, че **да се води съревкованието на равнището на сложните задачи**, които развитието на сегашния етап на икономиката и техниката поставят пред нас, **може само с висококвалифицирани и знаещи кадри и колективи.** Затова особено внимание обръщаме на подобряването на професионално-квалификационната и образователна структура на трудовия колектив, за даване знания на всеки трудещ се в комбината, като отчитаме особеностите на различните производства и професии. Умелото прилагане на разнообразни форми на обучение даде своето положително отражение за повишаване професионалното майсторство на работниците, стабилизиране работната сила, ограничаване текучеството и рязко намаляване броя на изоставащите в производството. Тук особено трябва да се подчертае ролята на **учебния център към предприятието.** За нарастващия интерес на младите работници към него говори фактът, че той е средище, в което повишават образованието и квалификацията си близо 200 младежи. Много важен момент в системата на обучение, която се провежда в комбината, са курсовете за подготовка на новопостъпилите работници. Занятията са диференцирани по програма, разработена за всяка отделна професия. Завършилите след полагане на изпит по теория и практика получават съответен разряд. Специално внимание се отделя и на работниците с малък трудов стаж — от 1 до 3 години. За тях също се организират курсове за присвояване на по-висок разряд. Други форми на обучение са насочени към преквалификацията и повишаване икономическите знания на работниците и служителите. Високо ефективни са школите за челен опит, където изтъкнати пърсонци в производството предават майсторството си на своите другари. В тяхната работа се ползват съвременни методи на обучение и данни от ергономични изследвания. Посредством киноциклографски метод например се анализират производствените движения на челниците в производството и по такъв начин се усвояват по-лесно от всички производственици.

Широко са застъпени твърде разнообразни форми за повишаване подготовката и на инженерно-техническите кадри. 170 секционни майстори се обучават системно в школите за преквалификация по специалности. За специалистите се използват и възможностите, които предлага Научно-техническият съюз. В техните курсове участват 25 ръководители от предприятието. Там те се запознават с последните технически новости в непосредствен контакт с лектори от средата на изтъкнати научни работници от републиканските изследователски институти и високо квалифицирани специалисти. Предприятието издържа 18 стипендианти — студенти във висшите учебни заведения. 19 души продължават задочно висшето си образование. Във вечерните средни училища се учат 80 работника. Всеки трети човек в нашето предприятие участвува в някоя от формите за повишаване на квалификацията и образованието. Тази широка дейност за повече знания, за по-висока общообразователна, икономическа и техническа култура е важен стимул за по високо равнище на съревнованието. А реалните резултати от нея се виждат от факта, че броят на поднорменните в комбината непрекъснато намалява. Така например само за осемте месеца на 1973 година броят на поднорменците е намален с около 80 души. Считаме, че с това не се изчерпват възможностите ни и през следващата година очакваме още по-добри резултати. Важен момент за утвърждаването на разнообразните форми за квалификация е ролята на професионално-учебния център в нашето предприятие, който е интегриращо звено за всички форми на работа и осъществява общото им ръководство. Особено добри резултати даде практиката, всички поднорменици да се водят на отчет от този център. С негова помощ 23 на сто от поднорменците започнаха да изпълняват своите производствени планове, а останалите 57 на сто доближават изпълнението на нормите.

Дейността, която разгръща промишлено учебният център като обединяващо звено за подготовката на новопостъпилите и преподготовката и повишаване професионалната квалификация и образователното ниво на всички работници, ефикасно съдействува да се осъществява една от задачите на социалистическото съревнование — **да няма изоставащи в производството.**

Голям дял за намалене процента на изоставащите в производството имат стотиците пърсонци в нашето предприятие. Те са инициатори за внедряването и популяризирането сред многохилядния колектив на комбината на прогресивните почини в производството. Така например през 1973 година по почина на Петър Брайков се включиха и работят 895 индивидуални участници и 39 колектива със 774 работника. Освен това по кремиковския почин с прякото участие на заводския комитет, на Димитровския комунистически младежки съюз за повишаване квалификацията, изучаване опита на челниците, се включиха и работят 1223 младежи.

Решенията на Десетия конгрес на Партията и шестият петгодишен план поставиха високи и отговорни задачи и пред нашия колектив.

Под ръководството на заводската партийна организация е сложено началото на широка и разностранна дейност за внасяне прелом в работата по изпълнение на шестата петилетка. И получените резултати досега са насърчителни. Насрещният план за първото полугодие е изпълнен успешно. Нашата грижа обаче беше не само успешното изпълнение на насрещния план за 1973 година, но и задълбочената подготовка за преминаване на петдневна работна седмица и намалено работно време. Тук стоят въпросите за обективна оценка на извършената работа досега и възможностите за разкриване на допълнителни резерви и включването им в насрещния план.

Digitized by Google

В началото на годината от членовете на колектива се поеха 3482 лични обещания и се сключиха 127 индивидуални и колективни договора за съревнование с 3742 участници, които в болшинство се изпълняват и преизпълняват. Постигнато е преизпълнение с 2,8 на сто на плана за първокачествена продукция. Производителността на труда на едно лице от производствено-промишления персонал за полугодието нарасна в сравнение със същия период на миналата година с 15 на сто, а спрямо насрещния план с 2,8 процента. В същото време средната работна заплата се увеличи съответно с 3,7 и 0,4 на сто (спрямо насрещния план).

Не малък дял за тези успехи има и системната и целенасочената дейност за обучението и възпитанието на работниците. Постановката за повишаване квалификационната и образователната структура в комбината е органично свързана в неделимо единство със задачите на социалистическото съревнование. Тя е един от факторите да се осъществят неговите принципи за масовост, трудова надпревара и другарска взаимопомощ, могъщо средство за разкриване и използване на производствените резерви за възпитаването на хората в дух на комунистическо отношение към труда.

Социалистическото съревнование съдействува за развитието на предприятието като модерно и рентабилно, произвеждащо близо една трета от вълнения текстил на страната. Нов момент в неговото ръководство е методът на моделиране на социалните явления. Той дава възможност да се проникне в същността и закономерностите на съревнованието, като се държи сметка за целия комплекс от фактори, които му въздействуват. Системата, която се прилага в комбината, взема предвид връзката на съревнователното активизиране на икономическия живот с човешката психика и очертава една комплексна програма, която отразява закономерностите на това характерно за социализма обществено явление. Основен момент в съревнованието е сравняването с другарите, първенците, челниците и създаването на условие за достигане успехите на първенците в бригадата, предприятието, отрасъла на световно равнище.

По този начин социалистическото съревнование помага активно за практическото осъществяване генералната линия на Българската комунистическа партия, за утвърждаване на основния социалистически принцип за разпределение — „от всеки според способностите, на всеки според труда".

Повишаването на квалификационната и образователната структура на колектива на комбината и за в бъдеще ще способствува за издигане на по-висока степен съревнованието, за увеличаване обществената производителност на труда, подобряване качеството, коефициента на използваемост на машините и рентабилността; за успешното изпълнение на плана за социалното развитие на предприятието.

Другарска взаимопомощ

ВАСИЛ ЗЛАТЕВ

В процеса на разкриване на резервите за бързото повишаване обществената производителност на труда се роди и призива на трудовите колективи от Габрово — „Всяко предприятие да работи така, че да създава условия за висока производителност на труда на другите предприятия, ползващи неговата продукция".

Тази инициатива дойде в отговор на острите проблеми за ритмичното получаване на материалите и суровините, за своевременното доставяне на изделията от едно предприятие в друго и на търговско-пласментните организации, за качеството на продукцията. Тя дойде като нов, допълнителен резерв за повишаване обществената производителност на труда на базата на производствените връзки между предприятията, между тях и търговско-пласментните организации. Тя засилва новите взаимоотношения на другарство и колективизъм, на взаимно уважение както между отделните хора в производственото предприятие, така и между цели колективи.

Приложението на инициативата не се свежда единствено до работата на едно предприятие за изпълнението на кооперираните доставки. Тя дава възможност съревнованието да се организира на широк фронт и между отраслите, и между сферата на управлението и обслужването на производството. Преценявайки нейното изключително значение за ускореното интензивно развитие на предприятията, трудещите се от окръга с голямо въодушевление я приеха. Под ръководството на партийните организации се извърши широка организаторска и масово-политическа работа за изясняване и осмисляне същността — за нейното практическо прилагане.

Днес по призива на габровските предприятия в Сливенски окръг работят 41 тру-

Digitized by Google

дови колектива. В съревнованието са включени 247 цеха, обхващащи 59 621 трудещи се.

Усилията ни бяха насочени към създаване строга ритмичност и синхронизация на производството по часове, смени и дневно изпълнение от всички звена и поделения на предприятията, към усъвършенстване на вътрешнозаводското планиране, правилно научно обосновано планиране на производствените връзки между предприятията доставчици и потребителите. Вниманието на партийните и стопанските ръководства беше насочено към отстраняването на някои сериозни недостатъци в снабдителната дейност (неритмичност, кръстосани превози, некомплектност на доставените суровини и материали).

Ежегодно наред с усъвършенстването на икономическия механизъм и формите на организиране, водене и отчитане на социалистическото съревнование се усъвършенстват и нормативните документи, регламентиращи цялостната дейност на колективите по кооперирането и материално-техническото снабдяване, които са необходимо условие за изпълнение на насрещните планове. Нещо повече — така по-пряко се обвързват интересите на колектива с крайните резултати от дейността им по кооперираните доставки.

Как влияе съревнованието за изпълнението на задълженията по кооперирането може да се правят изводи на базата на дейността на завод „Динамо" — Сливен.

Предприятието е кооперирано с 18 завода, 6 от които са също от системата на ДСО „Елпром". Габровската инициатива са приели 476 души, имащи отношение към доставката на детайли на завод „Авангард" — Севлиево и ползващи кооперирани детайли от заводите доставчици.

В завода е разработена форма за ежедневна отчетност за изпълнение на кооперираните доставки и производственото задание на всяко работно място. Всичко това е благоприятна основа за изпълнение на кооперираните доставки. **Какво е фактическото положение обаче?**

В повечето случаи договорите между кооперираните заводи със ЗАГС „Динамо" са сключени късно през текущата година, без да се търси изпълнение на клаузите в тях след изтичането на всеки планов период.

Основата, двигателната сила за реалното изпълнение на доставките честно пъти не е договорът, а необходимостта от детайлите, възлите и материалите за производството. И ако по такъв начин с цената на голямо производствено напрежение и извънреден труд планът бъде изпълнен, към клаузите на договорите не се връщаме. А нали той, договорът, е средство, инструмент, икономически път за стимул и принуда за изпълнение на доставките, за гарантиране на производството. В администрацията на завода се води отчетност за изпълнението на кооперирането по график (срокове) и качество. В отговорно управление на статистиката също се води отчетност (форма 1 и 2), но отговорност по административен път не се търси.

Съществен недостатък във формирането на плана за ЗАГС „Динамо" — Сливен е допуснат и от плановите органи на ДСО „Елпром", като не е създаден по планов ред необходимият производствен задел.

Липсата на достатъчен производствен задел от кооперирани доставки и готова продукция са причината през цялата 1972 година и първото полугодие на 1973 година да не бъде гарантирана ритмичност в производството и в износа.

Решение за създаване на тримесечен задел се взе твърде късно, когато предприятията доставчици бяха вече формирали и разчели своите ресурси и възможности.

Поради тази причина и сега още не е попълнен нормативът за задел на завода (въпреки че предприятието има необходимите средства). Не е избягната възможността от неритмичност в производството и доставките към кооперираните предприятия.

Анализът на изпълнението на кооперираните доставки на завод „Динамо" през 1972 година и осеммесечието на 1973 година дава основание за интересни размисли.

Логично е да се очаква, че кооперирането от една производствено-отраслова система ще се организира и осъществява с по-малко затруднения, по-ритмично и с по-голяма гъвкавост по отношение нуждите на предприятието потребител.

Това следва да е така още повече, ако се има предвид базата, върху която се организира социалистическото съревнование — **другарската взаимопомощ.** Характерен белег в дейността на завода и взаимовръзките му с доставчиците обаче са големите грижи и честите смущения в производствения цикъл, които се причиняват от неизправни доставчици на вътрешнотедомственото кооперираме. А то заема 25 на сто от общото кооперираме на завода.

Защо обаче въпреки нормативните документи, въпреки стремежа на колектива все още кооперирането е трудно преодолима бариера? Причините трябва да се търсят преди всичко в някои сериозни недостатъци в стила на стопанските ръководства на предприятията и обединенията. Вътрешните компромиси, ведомствените амнистии на неизпълняващите кооперираните доставки са пагубни за интересите на колективите. Те са несъвместими със социалистическата законност. Водят до сериозни неблагополучия в сложната верига на взаимосвързаните и зависими производства.

Ето например завод „Н. Илиев" — Севлиево, Габровски окръг, и ЗАГС „Динамо" — Сливен са в едно и също ДСО „Елпром" и въпреки това първият завод не изпълнява договорираните си доставки. За осеммесечието на т. г. при план 154 тона проводници са доставени 146 тона. И вместо 53 000 м изолационни проводници само 24 000 м, т. е. с 29 000 м в по-

Digitized by Google

малко и при това доставките са неритмични, не по график. Може ли да се твърди, че това габровско предприятие прилага инициативата за другарската взаимопомощ? Вероятно за това има причини. Но каквито и да са, едва ли са извън обединението „Елпром" и Министерството на машиностроенето.

Не изпълняват ритмично доставките и заводите „Елпром" — Ловеч и Електроапаратурния — Пловдив, и двата към ДСО „Елпром".

„Елпром" — Ловеч доставя три вида детайли на завод „Динамо" — Сливен, за които картината е следната: ежедневни допълнителни транспортни разходи, непрекъснато частични престои по липса на колектори и пръстени. Със същата неритмичност се получава и електромагнитният включвател от Електроапаратурния завод в Пловдив. За осеммесечието при план 90 000 бройки са доставени само 76 000.

Три от останалите кооперирани завода, които са извън системата на ДСО „Елпром", също създават сериозни затруднения и неритмичност в производствения цикъл при воденето на съревнования и изпълнението на насрещния план на завод „Динамо" — Сливен.

Така например ЗМКК — Своге към ДСО „Металхим" за осеммесечието е доставил в по-малко 89 000 бр. медграфитни втулки, които понякога са с големи компромиси по отношение на качеството.

Ден за ден се работи и със завод „Мадара" — Шумен. Въпреки доброто отношение и желание на ръководството от този завод поради липса на метал за осеммесечието са подадени 80 000 бр. зъбни колела вместо договорените 86 000 бр. при това с голяма неритмичност и с почти ежедневни неоправдани транспортни разходи. Аналогичен е случаят и със Завода за стоманена арматура в Лозница, Разградско.

Излишно е да посочваме какви са последиците за производствената дейност на завод „Динамо" от това състояние на неизпълнението на кооперираните доставки. Не е тайна, че тези затруднения са причина за честите престои, за полагания извънреден труд, за компромисите с трудовата дисциплина.

Справедливо изпъква въпросът защо все пак съревнованието по призива на габровските предприятия не винаги успява да съдействува за премахване на недостатъците по кооперирането.

Досегашният опит, състоянието на социалистическото съревнование и кооперираните доставки в ЗАГС „Динамо" и други предприятия в Сливенски окръг показва, че прекрасната инициатива на габровските предприятия може да бъде резултатна само тогава, **когато конкретно съдържание на съревнованието стане своевременното изпълнение на графиците по количество и качество. Когато партийните, профсъюзните и стопанските ръководства създават атмосфера на висока взискателност и строга отговорност за всеки пропуск и безгрижие в това отношение.**

Особено решаваща и **отговорна е ролята на обединенията и министерствата за правилното планиране и организиране на производството** в тази сложна верига от взаимоотношения на кооперираните предприятия. А това увеличава задълженията и на партийните ръководства и организации в тях. Защото от работата на комунистите, на целите колективи зависи до голяма степен успехът на съревнованието за взаимопомощ между предприятията. Духът на социалистическа надпревара трябва да обхване и техните колективи.

Завод за светлина

СТАНКО СТАНКОВ

Стъкларският завод „Васил Коларов" в Сливен може да има много имена. Защото от кварцовия пясък и любовта на хората, които работят в него, към промишлените предприятия и нашите домове тръгва толкова много светлина и красота, та ако някой се заеме да ни я отнеме, сигурно бихме станали най-бедните хора.

Предприятието скоро чествува своя четиридесетгодишен юбилей. Началото било поставено през 1933 година като малко акционерно дружество. Майсторите били все чужденци, които ревниво криели тайните на своето производство. Старите сливенски стъклари и сега си спомнят как са пробивали тайно дупки по таваните, за да видят как се правят смесите и да отгатнат как от огненочервената стъклена лава изкристализират стъклените фигури.

Всичко вече е история. След първите български електрически лампи идват произведенията на духаната домакинска стъклария, на пресовите изделия, на производството на абажури и колби за електрически лампи. Най-голямото завоевание е производството на първото българско кристално стъкло, което предопределя по-нататъшното развитие на завода. Предвижда

Digitized by Google

се през 1975 година общата промишлена продукция да се увеличи 2,4 пъти в сравнение с 1970 година. Десет пъти ще се увеличи производството на кристално стъкло и на абажури и осветителни тела. А ако сравним сегашното производство с добиваното през годините до национализацията, разликата е 30 пъти.

Тези успехи позволиха да се очертаят близките перспективи на завода. В недалечно време той ще прерасне в комбинат със специализирани заводи, обособени на принципа на еднородност и единство в технологията и производството.

А ако надникнем в днешните и вчерашните дни на завода, в неговата летопис, ще открием много светли страници. Сега колективът на „Васил Коларов" заема челно място не само в Сливенски окръг, но и в системата на ДСО „Стъкло и фина керамика". Три пъти предприятието печели преходното знаме на трудовата слава на обединението и ЦКПС, за да стигне до високото отличие — орден „Червено знаме на труда". Осем дни предсрочно заводът изпълни насрещния си план за осемте месеца на годината и произведе надпланова продукция за 315 000 лв. Много от бригадите вече работят по плана за октомври и ноември, а челните бригади на Апостол Хайверов и Димо Христов изработват и последните стъкларски изделия, предвидени за месец декември.

Всичко това не би било възможно, ако в стъкларския завод „Васил Коларов" не е отредено заслужено място на социалистическото съревнование, ако то не е осъзнато като решаваща, движеща сила.

СМИСЪЛЪТ НА ТРИ РЕПЛИКИ

На директора Марко АПОСТОЛОВ:

— Социалистическото съревнование определя нашия стил и метод на работа.

На партийния секретар Никола ПЕТРОВ:

— Често ме питат кой при нас ръководи социалистическото съревнование. То е общо дело. Съревнованието при нас осмисля и работата на партийния комитет, и работата на административното ръководство, и работата на заводския профкомитет. Грешат тези, които го оставят в откуп на профкомитета.

На председателя на профкомитета Стоян ДИМОВ:

— Съревнованието е една денонощна работа, която всекидневно трябва да се осмисля, да се обогатява с участието на всички труженици.

От тези позиции колективът на „Васил Коларов" стана сътинициатор на призива на шестте сливенски предприятия Най-същественото е, че призивът стана причина да се преосмисли цялостната организация на съревнованието, внесоха се нови моменти в неговото планиране и отчитане. В съревнование са шест цеха и всички бригади. Наред с икономическите резултати в борбата за изпълнение на насрещния план за всеки колектив е открита и партида за приноса за социалното развитие на колектива — подобряване на условията за труд, за живеене, за отдих и почивка. Изработена е специална таблица с индекс, която се използва при отчитане на резултатите от съревнованието и първенството се дава на този цех и бригада, които имат най-добри постижения в комплексните резултати. През второто тримесечие първото място беше отредено на цех „Абажури".

Сега в стъкларския завод „Васил Коларов" колективът на всеки цех и бригада, всеки труженик знае, че колкото по-добре работи, толкова по-добре ще живее. Събрано всичко това заедно, обрисува една доста оптимистична картина. За подобряване на условията за работа в четирите основни цеха е въведено промишлено живачно осветление, извършен е ремонт на изолацията на стъкларските пещи, ремонтирани са товароподемните съоръжения, аспирационните и вентилаторните уредби. В завода е обзаведена пералня. Всеки работник разполага с два костюма. Храната в работническите столове е поевтинена с 20 на сто. В началото на годината започна изграждането на жилищен блок с 30 апартамента и общежитие с 200 легла. От първи юли бе открит работнически лагер на море край с. Бяла, Варненски окръг, с 50 легла на смяна и пионерски лагер с 24 места. В местността „Даула" заводът има почивна станция. Общо на смяна могат да почиват 100 човека. Една къща, предоставена от ГНС, се преустройва в детска градина, в която ще бъдат приети 50 деца. Преди няколко месеца бе завършен спортен комплекс, в който има плувен басейн, волейболно и баскетболно игрище, тенис корт, сектори за дълъг и висок скок. До края на годината ще бъде завършен физкултурният салон и игрището за хандбал.

НОВИЯТ ДУХ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА НАДПРЕВАРА

Казват, че стъкларите са мълчаливи и малко студени хора. Трудните часове край пещите в миналото са изграждали в тях тежък характер. Техните души омеквали и лицата им се разведрявали само в душните кръчми, където до късна нощ те са пиели киселото вино и са псували алчните си господари. За да застанат на другия ден край огнената лава, която е изземвала всичкия им яд и ги е правила послушни роби.

Сега синогете смениха бащите. Дните на днешните стъклари са изпълнени с достойнство. Те са почитани и уважавани хора. Всичко се е изменило. Само тежкият им характер си е останал все същият. Затова и когато им бе предложено да приемат почина на знатния варненски челник

Digitized by Google

Петър Брайков, те свиха вежди. Пожълтелите пръсти на бригадирите нервно замачкаха цигарите, после наметнаха изхлузените от раменете им полушуби и мълчаливо напуснаха залата. Съмнение обърка мислите им. Не значеше ли това повишаване на нормите! Парени са от такива идеи...

Ръководството на завода познаваше сложната душевност на стъкларите. Затова и не настоя. Нека всичко да върви по своя естествен път. На помощ дойдоха партийните групи. Пред най-добрите партийни групи в цеха за абажури беше поставена задача да изучат същността на почина на Петър Брайков, да осмислят неговия благороден смисъл, да открият единството на взаимната полза — и за работниците, и за предприятието. От своя страна ръководството се зае да изучи какво е нужно да се направи в цеховете, за да се създадат условия за успешното прилагане на почина. Разговорите вътре в партийните групи подготвиха необходимостта от среща с ръководството. Представители на административното ръководство, на партийния комитет и заводския профкомитет отиваха сред бригадите. Повеждаха се открити разговори. Едната и другата страна изказваха становищата си. Очертаваха се взаимните задължения. Не мина много време и бригадата на Иван Щерев сама пожела да заработи по почина на Петър Брайков. Последваха я бригадите на Димо Христов, Апостол Хайверов. Сега по този почин работят 31 колектива с 250 участника.

А когато до завода достигна идеята на габровци всеки да работи така, че да съдействува за успехите на другите, сливенските стъклари така осмисляха своята дейност, че приложението й беше оформено не само с договорите за взаимопомощ с електровакуумния завод „В. И. Ленин" в Сливен и завод „Светлина" в Стара Загора, но и с договори между отделните цехове в завода. Немислима е нормалната работа в цех „Осветителни тела", ако цех „Абажури" е неакуратен, ако не доставя ритмично продукцията си, ако тя не е качествена. Затова между двата цеха се сключи договор. В него са посочени взаимните задължения. Тези задължения се следят и отчитат най-редовно. Оттук яснотата в програмите на двата цеха — ритмичност в производството, стриктно спазване на технологическите процеси, високо качество на продукцията.

И отново за всичко това огромен е приносът на комунистите.

— Бригадите, чийто ръководители са комунисти, ни служат за барометър на това, което вършим — казва секретарят на партийния комитет Никола Петров. — Дали едно начинание е правилно, ние разбираме от това, как го се прилага в бригадите на комунистите Цоньо Василев, Вичо Георгиев, Андон Донев и др. За тези бригади няма средни пътища. Те са винаги в авангарда. В основата на всичко стои високата съзнателност, строгост в трудовата дисциплина. Затова бригадирите комунисти при нас ги наричат „малките командири". Те ръководят в най-низовите звена, те прилагат не само нашите указания, но и сами откриват пътища, които ние обобщаваме и определяме като обща практика в завода. Така съревнованието се простира и във вертикална, и в хоризонтална посока, за да се превърне във всеобщо движение.

В завода, разбира се, има и тежки дни. През последните месеци зачести спирането на електрическия ток. 40 минути прекъсване на електрическата енергия се равнява на три часа прекъсване на производството. Това застрашава доставката на кооперираните електрически колби 60 мм за завод „В. И. Ленин". Как да се преодолее изоставането! Това от грижа на ръководството се превърна в грижа на целия колектив. Организираха се разговори по бригади и смени, направиха се предложения да се измени съставът на стъкломасата, за да се повиши качеството и се намали бракът, определиха се нови, допълнителни стимули. Всичко това, съчетано с разнообразна политико-просветна работа, осъществявана от партийния комитет, вдъхва бодрост и увереност, че трудностите ще бъдат преодолени.

• • •

Нужни са няколко дни човек да прекара в стъкларския завод „Васил Коларов", за да разбере напълно трите реплики за съревнованието, изречени от секретаря на партийния комитет, директора и председателя на профкомитета, за да почувствува новия дух на социалистическата надпревара, за да опознае и обикне мълчаливите и строгите стъклари, тези ваятели на светлина, красота и радост за хората.

Digitized by Google

КУРС ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА ПАРТИЯТА В РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

проф. КИРИЛ ИВАНОВ

Целият наш народ е напрегнал своя творчески гений и исполинска мощ за изпълнение и преизпълнение на големите задачи, поставени в шестия петгодишен план за развитиего на страната. Размахът на тази съзидателна дейност е неопровержимо доказателство за способността и уменето на Партията правилно да анализира и преценява вътрешната и международната обстановка, да изработва научно обоснована политика и да мобилизира трудещите се за претворяването ѝ в живо дело. С всеки изминат ден нашият народ все по-осезателно чувствува хубавите плодове от политиката на Партията. Изграждането на социализма и ръководната роля на Партията са закономерна и властна повеля на прогресивния ход на общественото развитие.

— — — —

Ръководната роля на Партията се определя както от характера на Партията, така също и от природата на самото социалистическо общество. Комунистическата партия е съзнателният и организираният отряд на работническата класа, която по силата на своето положение в обществото е главна движеща сила в борбата за изграждането на социализма и комунизма. Ръководната си роля работническата класа осъществява чрез своята комунистическа партия, която най-дълбоко, цялостно и последователно изразява и защищава нейните интереси.

Изграждането на социализма като научно обоснован, съзнателен и целенасочен процес е друго много важно обективно условие, което определя ръководната роля на Партията. Като марксистко-ленински отряд на работническата класа, организация, в която членуват най-съзнателните нейни представители, Партията с най-голям успех може да предлага планове за социалистическото преустройство на обществото. При обсъждането на проблемите на общественото развитие тя се ръководи не от професионални или ведомствени, а от коренните интереси на рабстническото движение, на класата, на народа. На тази основа тя сплотява трудещите се в борбата за строителството на социализма.

Ролята на Партията в строителството на социализма е неделима от беззаветната ѝ борба за интересите на трудещите се в условията на капитализма и за диктатура на пролетариата. Именно в нея тя укрепи своя авторитет, завоюва доверието на трудещия се народ. Напъл-

Digitized by Google

но естествено беше Българската комунистическа партия, която стоеше начело на всенародното движение за народнодемократичната власт, да продължи да ръководи трудещите се и в строителството на социализма. Нейната роля в обществото беше призната от всички обществени организации и партии, които влизаха в Отечествения фронт.

В резултат на победата на социализма в нашата страна Българската комунистическа партия се утвърди като всепризнат ръководител на народа. Този извод направи Осмият конгрес. На него бяха обосновани предпоставките, които определят по-нататъшното нарастване на ръководната роля на Партията в строителството на социализма. Деветият, а след това и Десетият конгрес потвърдиха неговата правилност. Заедно с това Десетият конгрес записа в Програмата на Партията и факторите, които обуславят това нарастване. Те са обективни, вътрешни и външни процеси и явления, характерни за етапа на изграждане на развито социалистическо общество и за съвременната международна обстановка. Към тези фактори се отнасят мащабите и сложните задачи за построяване на развито социалистическо общество; динамичното протичане на социалните процеси под въздействието на бурно развиващата се научно-техническа революция; усложняването на обществените отношения и издигане ролята на системата на социалното управление за цялостното развитие на обществото; засилване на творческата активност на масите и по-нататъшното развитие на марксизма-ленинизма, социалистическата демокрация; растящото значение на теорията и на необходимостта от комунистическо възпитание на трудещите се; класовата борба между страните на социализма и капитализма; необходимостта да се изработи вярна линия в международните отношения в съвременната твърде сложна международна обстановка. Правилната външна политика изисква да се съчетават националните и интернационалните задачи на нашата страна, от което в най-голяма степен зависи приносът ни за укрепване на международното комунистическо и работническо движение, единството на всички антиимпериалистически сили. Всички тези обстоятелства поставят по-високи изисквания към ръководството на обществото и преди всичко към дълбокото познаване на закономерностите на общественото развитие и по-голяма комплексност при решаването на задачите. Теоретическото осветляване на новите явления, факти и процеси е условие да се определят научно обосновани задачи пред общественото развитие, навреме да се вземат мерки за преодоляване на противоречията и трудностите, които неизбежно възникват. Заедно с това усилията на ръководната дейност да се насочат за издигане политическата съзнателност на целия народ, да се търсят подходящи форми за организирана и целенасочена изява на енергията и инициативите му. Защото колкото по-големи са обществените преобразования, толкова повече хора ще вземат съзнателно и активно отношение и участие в тях. Налага се да има все по-голяма съгласуваност в дейността на всички органи и организации в системата на социалното управление. На тази пораснала обективна потребност от засилване на съзнателното, научного ръководство на социалните процеси може да отговори само Комунистическата партия, която в цялата си дейност прилага научен подход към явленията и процесите, утвърдила се е като висша форма на обществено-политическа организация и има значителен опит в ръководството на социалистическото строителство.

Едновременно с нарастващата роля на Партията в направляването на обществените процеси се засилва и тенденцията тя постепенно да се превръща в марксистко-ленински авангард на народа, в партия на народа. Това е продължителен процес, който ще характеризира развитието на Партията през целия период на строителството на развито социалистическо общество. Той пряко е свързан преди всичко с

Digitized by Google

изменения в социално-класовата структура. Те се характеризират с по-нататъшно сближаване и сътрудничество между класите и социалните групи в нашето общество. Създава се по-благоприятна обективна основа да се разширяват и задълбочават връзките на Партията с народа, за единството между Партията и народа. Развитието на Партията в условията на зрялото социалистическо общество ще се осъществява на по-широка социална основа, на основата на целия народ като нова социалистическа общност, формирала се в процеса на социалистическото строителство.

Превръщането на Партията в авангард на народа бележи по-висок етап в развитието на Комунистическата партия. Тя запазва идеологията, обществените цели и революционните качества на работническата класа.

Растящата ръководна роля на Партията увеличава въздействието ѝ въз всички сфери на живота. По-големи стават нейните политически, организаторски, идейно-възпитателни и контролни функции. Още по-висока е отговорността ѝ за съдбата на страната и народа.

По-нататъшното нарастване на ръководната роля на Партията не може да бъде резултат само на обективните фактори. Обществените закономерности се проявяват чрез дейността на хората, намират израз в работата на партийните органи и организации, на отделните комунисти, на ръководените от Партията социални органи и организации в нашата страна. Следователно реализирането на обективната възможност за нарастване ролята на Партията в решаваща степен зависи от самата нея, от единството на нейните редове, от способността и умението да разкрива и в съответствие с тях да поставя задачи пред себе си и народа. Най-важна предпоставка за това е тя непрекъснато да развива и обогатява марксистко-ленинската теория съобразно практиката на социалистическото строителство и опита на международното комунистическо и работническо движение.

В своето слово по случай 70-годишнината на II конгрес на Руската социалдемократическа работническа партия др. Л. И. Брежнев отново подчерта значението на марксистко-ленинската теория и нейното развитие за победния ход на Партията. „Още от времето на Ленин — изтъкна той — КПСС винаги е смятала за една от своите най-важни и най-насъщни задачи задълбоченото усвояване на революционната теория, нейното творческо развитие и последователната ѝ защита от всякакви противници. Именно този подход към теорията даде на Партията възможност да удържи победи, с които ние с право се гордеем. Този подход ни гарантира нови забележителни успехи и в бъдеще!"[1] Марксистко-ленинската теория също е била ръководно начало в дейността на Българската комунистическа партия и в борбата против капитализма, и в строителството на социализма. В нейната програма се подчертава нарастващото значение на теорията и необходимостта да се полагат постоянно грижи за чистотата и творческото ѝ развитие.

Като се ръководи от марксистко-ленинската теория и като анализира конкретната обстановка, Партията изработва правилна, научно обоснована политика. Тя отразява прогресивните потребности на общественото развитие и интересите на работническата класа, които изискват изграждането на социализма и комунизма. Оттук и огромната мобилизираща и организираща сила на партийната политика.

Политиката на Партията за изграждането на развито социалистическо общество, отразена в нейната Програма и конкретизирана в Директивите на Десетия конгрес на БКП за социално-икономическото развитие на НРБ през шестата петилетка, предвижда по-нататъшно интен-

[1] Вж. „Работническо дело" от 14 юли 1973 г.

Digitized by Google

зивно развитие на народното стопанство и повишаване на неговата ефективност. Набелязаните мероприятия ще доведат до прогресивни изменения в структурата на производството, засилват неговата концентрация и специализация, ще ускорят техническата реконструкция и модернизация на съществуващите мощности, както и по-рационалното използване на трудовите и материалните ресурси. Промишленото производство ще нарасне с 55—60%. Най-малко 70—80% от прираста на продукцията ще се постигне чрез по-високата производителност на труда.

Важно звено в политиката на Партията е по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация. Тя създава условия за проява на активността, енергията и творчеството на народа. В. И. Ленин подчертава, че не е достатъчно да се управлява в интерес на масите, но е и нужно да се постигне тяхната ежедневна подкрепа, да се постигне тяхното широко и ефикасно участие в управлението на страната.

На интересите на народа отговаря и външната политика на Партията. Тя е насочена към запазване на мира в света, цели да укрепва единството на всички антиимпериалистически сили. Нейна сърцевина е братската дружба между нашата страна и Съветския съюз, която е движеща сила на общественото ни развитие.

Вътрешната и външната политика на Партията красноречиво говори, че тя е продиктувана от една мисъл, от една грижа. Това е грижата за човека, за по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на хората.

Забележителен документ в това отношение са докладът на др. Т. Живков, изнесен пред Декемврийския пленум на ЦК на Партията, и взетите решения. В тях задълбочено и аргументирано е изложена цялостната национална програма за повишаване жизненото равнище на народа. Нейната най-характерна черта е комплексният подход при решаването на проблемите за материалното и културното равнище на народа не само през периода на шестата петилетка, но и през следващите близки години. Главна и непосредствена задача на развитието на общественото производство, а също и на цялостното развитие на страната е да се постигне определена степен на задоволяване на материалните и културните потребности на народа. И което е особено важно — определянето на тези потребности да се основава на научно обосновани норми, а не да се сравняват постигнатите успехи с тези от миналото. Новият подход изисква усилията да се насочат и към увеличаване на културните блага, към създаване на по-добри условия за използването на тези блага.

Решенията на Декемврийския пленум вече дават първите радващи резултати: на основата на икономическите успехи през 1973 г. се увеличиха заплатите на значителна част от трудещите се, постепенно се преминава към петдневна работна седмица, утвърдени са основните насоки за издигане ролята на жената и др. Не може да не отбележим, че трудещите се в нашата страна получават реално по-големи заплати, докато в най-развитите капиталистически страни работническата класа води ожесточени боеве против поскъпването на живота.

Решенията на Декемврийския пленум разкриват по-ярко смисъла на една от основните страни на политиката на Партията, чието съдържание и върховна цел е добруването, щастието на човека. Програмата за повишаване жизненото равнище още по-силно убеждава трудещите се в правилността на политиката на Партията, засилва тяхната активност за нейното изпълнение, укрепва спойката между Партията и народа.

Решенията на Декемврийския пленум създават по-благоприятни условия да нараства авторитетът на Партията сред народа, да укрепва ръководната й роля.

Digitized by Google

За да се развива Партията и да функционира като ръководна сила на общественото развитие, неотменима предпоставка е строго да се спазват и творчески да се прилагат ленинските принципи и норми на партиен живот. Те отразяват основните закономерности в нейното развитие. Тяхната жизненост и потребност за всяка комунистическа партия са проверени от опита на международното комунистическо движение. В Програмата се изтъква изключителното значение на демократическия централизъм за изграждането и функционирането на Партията като самодейна и заедно с това като единна и централизирана организация. В съответствие с него все повече се обменят мнения, водят се спорове и дискусии при обсъждането и решаването на въпросите, засилва се взискателността и дисциплината при изпълнението на възложените задачи. Десетият конгрес създаде допълнителни условия за по-нататъшно развитие на вътрешнопартийната демокрация и колективността. Новите положения на Устава за изграждане на общоселски партийни комитети в големите съставни села, за избиране на бюра на онези партийни комитети в предприятия, строителни обекти и др., които ръководят над 800 комунисти, за свикването на делегатски събрания на комунистите от съответните градове, райони, общини, предприятия и пр. за обсъждане на важни въпроси на града, района, общината разширяват демократичното начало. Правото на контрол над дейността на административните и стопанските органи бе предоставено и на първичните партийни организации във всички научноизследователски институти, здравните и учебните заведения, в ДСО.

Резултатите от социологическите и другите изследвания очертават твърдата тенденция към по-нататъшно разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и колективността в Партията. Броят на партийните организации, които не спазват уставната норма да се свиква всеки месец най-малко по едно събрание, е намалял чувствително. Събранията и заседанията разглеждат важни въпроси на икономическото развитие, на организационната и идеологическата дейност, които предварително се проучват от повече комунисти и специалисти. В партийните организации е създадена обстановка за творческо обсъждане на поставените въпроси, вземат се съдържателни решения. В разисканията на отчетно-изборните събрания, проведени в края на 1972 година, взеха участие 32 на сто от присъствуващите комунисти. Активността и чувството за дисциплина и отговорност у комунистите особено цялостно се изграли в борбата за изпълнение решенията на Десетия конгрес за по-нататъшна интензификация на икономиката, за разработването на насрещните планове, за масово разгръщане на социалистическото съревнование.

Но не във всички организации има необходимата активност и критичност на събранията на партийните организации и заседанията на комитетите. Една част от внасяните за обсъждане информации и доклади нямат аналитичен характер, описват само събития и факти. Съществена причина за тези недостатъци е формалното отношение към предложенията и въпросите, които поставят комунистите. Такава причина сочат в отговорите си 23,6 на сто от членовете на Партията в Ловешки окръг. По време на последните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации комунистите от Сливенски окръг са поставили за втори път 554 предложения и въпроси. Това говори, че в продължение на една година окръжни ведомства и органи, управителни съвети на ТКЗС, ръководства на селкоопи и пр. не са отговорили на поставените им въпроси. Необходимо е партийните комитети да имат стройна система за проучване на предложенията и мненията на труде-

Digitized by Google

щите се. Тя ще създаде възможност за отчет и контрол при изпълнението им.

За да расте активността на комунистите, особено значение придобива практиката в дневния ред на събранията и заседанията да се поставят онези въпроси, които вълнуват трудещите се и своевременно и правилно да ги решават. В партийните органи и организации комунистите и безпартийните да виждат защитник на своите интереси от неправилните действия, бюрократизма и бездушието на отделните ръководители, от собствен опит да се убеждават, че партийните организации се грижат за зачитане правата и обикновените нужди на трудовите колективи, на всеки отделен труженик.

Едно от условията за усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения в съвременните условия, при по-високото научно и културно равнище на трудещите се, е все по-широко да се прилага научният подход в живота и дейността на партийните организации. По-високата степен на научността е предпоставка за по-голяма ефективност на партийната дейност, за издигане ръководната роля на Партията. Програмата задължава партийните комитети и организации в своята политическа, организаторска и идеологическа дейност все по-пълно да се опират на постиженията на марксистко-ленинската философия, политическата икономия, научния комунизъм, социалната психология и другите обществени науки. Съществуват всички условия, за да се издига научността в дейността на партийните комитети и организации. Партията разполага с кадри с по-висока квалификация и опит, в чиито възможности е умело да прилагат научни методи и да си служат с най-новите постижения на науката в своята ръководна дейност. Изключително голямо е значението на партийната програма. Въз основа на нея партийните комитети и организации с по-голям успех могат да разработват прогнози и концепции за развитието на окръзите или за отделни отрасли на народното стопанство, перспективите за развитието на селища, предприятия и стопанства, да съобразяват своите решения с изискванията на обективните закони за общественото развитие.

Десетият конгрес на Партията очерта главните направления, форми и средства за издигане научността в партийната дейност. Тук преди всичко се отнася по-голямата роля на партийните органи като органи за политическо ръководство на масите, усвояването на новите знания и сложното изкуство за политическо ръководство. В тази насока изпъква въпросът за още по-точното разграничаване на функциите между партийните органи и другите органи в системата на социалното управление.

В това направление особена значимост придобива информацията, с която разполагат партийните комитети. Без навременна, обективна, комплексна и аналитична информация за процесите на обществения живот не могат правилно да се решават проблемите. Това налага тя да се изгради изцяло върху съвременна информационна база. Изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит конгресът издигна до равнището на „съществен социално-политически проблем", който „да се превърне в едно от основните задължения на всеки партиен орган, на всеки ръководен деец, да стане важен критерий за оценка на тяхната дейност".[1]

Друго изискване на конгреса е да се създаде още по-съвършена организация на проверката на изпълнението. Сега особено значение придобиват три нейни страни: превантивността, свързването ѝ с обобщаването и внедряването на положителния опит и самоконтролът.

След Десетия конгрес партийните комитети и организации направиха сериозни стъпки, които говорят, че тяхната дейност все по-успешно

[1] Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, стр. 130.

Digitized by Google

се поставя на научни основи. Безспорна е положителната роля на разговора, който се проведе в цялата партия за издигане научността в партийно-организационната дейност. В софийската градска и окръжните партийни организации в Благоевград, Кюстендил, Перник и София са организирани 8000 събрания. На тях са взели думата, изказали са свои предложения и съображения над 30 хиляди комунисти. Тези цифри са показател за активността при обсъждането на проблемите. Резултатите от конференциите и събранията станаха основа партийните комитети и организации да приемат конкретни мерки за подобряване на своята работа. На дело се осъществяваше единството на теорията и практиката. Посочените цифри и резултати са характерни за партийните организации и в другите окръзи.

Като правило партийните комитети и организации развиват своята дейност въз основа на двегодишни планове. Само общинските партийни комитети в Сливенски, Врачански, В. Търновски и Плевенски окръг работят по едногодишни планове. По едногодишни планове работят повече от 85 на сто от първичните партийни организации. В перспективните планове и в решенията на партийните комитети все по-успешно се осъществява комплексният подход към проблемите. Сега главна грижа е да се изработва правилно партийно становище по възловите въпроси във всички сфери на живота. Анализът на плановете от последните две години за работата на партийните комитети в Пернишки и Шуменски окръг показват, че 38 на сто от въпросите в тях се отнасят до партийно-организационната дейност, 28 на сто — до партийното ръководство на икономиката, 17 на сто — за идеологическата работа, 17 на сто за масовите организации, социално-битовите въпроси. Подобна е структурата на проблемите и в плановете на партийните организации в Пловдивски, Сливенски и други окръзи. Тази структура говори, че партийните комитети и организации осъществяват политическо ръководство на всички сфери на живота.

Планирането на партийната работа е процес на непрекъснато усъвършенстване. Партийните комитети се стремят да премахнат претрупаността, да предвидят достатъчен резерв от време за изпълнение на задачи, които неизбежно възникват, след като плановете са приети. Още по-ясно да се разграничи текущото от перспективното планиране, в плановете да се включат повече социално-битови въпроси.

Много окръжни, градски и някои общински партийни комитети са приели дългосрочни прогнози и концепции за развитието на един или друг отрасъл от народното стопанство, за формирането и подготовката на необходимите кадри, експериментират се различни модели и системи. Все още малко са прогнозите за развитието на вътрешнопартийния живот на организациите.

Прилагането на научни методи обогатява информацията за фактите и явленията, а това от своя страна е бариера срещу субективизма в ръководната дейност. По-вярно се определят основните проблеми, които се изучават по-задълбочено и всестранно, по-точно се разграничават функциите между партийните и другите органи. Партийните комитети и организации с по-голям успех направляват всички сфери на живота и с това по-успешно изпълняват ролята си на органи за политическо ръководство. Но новите методи съдействуват за издигане научното равнище само тогава, когато изследванията, изучаването на фактите и процесите, на общественото мнение се превръщат в средство за действително усъвършенстване на стила и методите на работа, за подобряване на партийното ръководство. Въз основа на получената информация да се вземат практически мерки за изменение на състоянието в съответната област, а не само в доклади, информации в печата и пр. да съобщаваме какви изследвания и експерименти сме извършили.

Digitized by Google

Нарастващата ръководна роля, по-високата степен на научност в дейността на партийните комитети и организации поставят нови по-високи изисквания към кадрите и членовете на Партията. Наред със своята марксистко-ленинска и специална подготовка кадрите трябва да имат познания по теорията на социалното управление, социалната психология, педагогика и др. Особено важно значение сега има икономическата подготовка. Декемврийският пленум отново подчерта необходимостта от връзка на ръководителите с работниците и кооператорите, за срещи с тях, за които ръководителите сериозно се готвят и които оставят трайни следи в живота на трудовите колективи. Макар и в различна степен, овладяването на посочените знания са необходими за всички комунисти, за да могат те да изпълняват своята авангардна роля в съвременните условия, да развиват ефикасна, непосредствена организационна и възпитателна дейност сред трудещите се, сред народа. „Партията смята — се подчертава в Програмата — за свое важно задължение да повишава теоретическото и политическото равнище, общата култура и специалното образование на комунистите, да засилва тяхната челна роля като възпитатели, организатори и ръководители на трудещите се". За повишаване активността и дисциплината на комунистите полезна е практиката да се изслушват отчети на отделни комунисти за изпълнение на техните производствени и служебни задължения, за участието им в обществено-политическия живот.

Големите успехи на международното комунистическо движение, станало най-влиятелна политическа сила в света, и преди всичко успехите на комунистическите партии в социалистическите страни не дават покой на империалистическите сили. Те засилват своите нападки и клевети срещу комунистическите партии. Всички опити, които се предприемат с цел да се измени характерът на обществения строй в една социалистическа страна, както това подчерта др. Тодор Живков на международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г., започват с открито или прикрито настъпление срещу ръководната роля на Партията. То се върши както от явните идеологически защитници на империализма, така и от ревизионистите. И докато десните ревизионисти се опитват да принизят ролята на Партията в общественото развитие, като надценяват обективните фактори, то левите ревизионисти преувеличават ролята на субективния фактор. По същество първите проповядват ролята на стихийното развитие на обществото, което не може да доведе до изграждане на социализма и комунизма. А подценяването на обективните условия неизбежно води до авантюри в политическата борба, които също нанасят вреди на работническото движение.

Историческата практика, както знаем, е най-добрият съдник за правилността и неправилността на политическите възгледи и теории в общественото развитие. Опитът на цялото международно комунистическо движение е потвърдил жизнеността на ленинското учение за ръководната роля на Партията и нейното нарастване в строителството на социализма и комунизма.

Digitized by Google

Л. И. БРЕЖНЕВ ЗА АКТУАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Книгата на Генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев **„ЗА АКТУАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО“**, издадена от Издателството за политическа литература в Москва, пристигна у нас и вече (на руски език) е в ръцете на българските си читатели. В нея изцяло или отчасти са включени статии, доклади, речи и други изказвания на именития автор за времето от 1964 до 1972 г., в които той спира вниманието върху основните проблеми на партийния живот и на партийното строителство.

Образец на комунистическа идейност и партийност, на последователна вярност на марксизма-ленинизма, на неуморното му творческо развитие в наши дни, произведенията на Л. И. Брежнев помагат на читателя с пълни шепи да черпи от неоценимата съкровищница на КПСС, все по-дълбоко да вниква в закономерностите на нейното развитие. Това оплодотворява собствения опит на комунисти и безпартийни, на кадри и редници, сбогатява ежедневнето им, въоръжава ги със знания и умения още по-уверено и вещо да отстояват комунистическата партийност, пролетарския интернационализъм, да ратуват за претворяването в живота на жизнетворната ни комунистическа правда!

I

Като червена нишка през страниците на всички произведения преминава темата за **ПО-НАТАТЪШНОТО ИЗДИГАНЕ НА РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА ПАРТИЯТА КАТО ПОЛИТИЧЕСКИ АВАНГАРД НА СЪВЕТСКИЯ НАРОД:**

„Целият опит на нашето строителство потвърди справедливостта на думите на В. И. Ленин, че „диктатурата на пролетариата не е възможна другояче освен чрез Комунистическата партия“. Опитът показва също така, че и социалистическата общонародна държава, продължаваща делото на диктатурата на пролетариата, може успешно да се развива само при ведущата роля на работническата класа, под ръководството и направляващото влияние на Комунистическата партия“ (стр. 188) — из-

Л. И. Брежнев, Об актуальных проблемах партийного строительства, Издательство политической литературы, Москва, 1973, стр. 456.

Digitized by Google

тъква Л. И. Брежнев. И още: „Засилването на ръководната роля на Партията е извършващ се в нашето социалистическо общество процес, който е тясно свързан с цялото негово развитие и отразява неговите обективни потребности“ (стр. 183).

Следователно засилването на ръководната роля на Партията в условията на развитото социалистическо общество и на изграждането на комунизма не е прищявка, нито произволно хрумване. То е **обективен процес.**

Л. И. Брежнев всестранно разработва проблема и за **основните насоки, в които намира конкретен израз повишаването на ръководната роля на Партията.** Това е преди всичко **изработването на вярна, научна, проникновена и перспективна политическа линия** за развитието на страната и сплотяването на масите в монолитно морално-политическо единство за нейното осъществяване, грижата за **всестранно научно осветление на всяка стъпка на Партията и страната към комунизма, на задълбочено творческо развитие на марксистко-ленинската теория.**

Той учи още да не забравяме, че смисълът на партийното ръководство е да осигурява **нерушимо идейно-политическо единство** на цялото общество, да осигурява целенасочено, координирано развитие на всички съставни части на обществения организъм, тъй като освен Комунистическата партия няма и не може да има друга политическа организация, която така да отчита интересите и особеностите на съществуващите класи и социални групи, на всички националности и народности, да съчетава тези интереси в своята политика.

Помнейки думите на В. И. Ленин, че без революционна теория няма и не може да има революционна партия, Леонид Илич неуморно съсредоточава вниманието върху грижата за **всестранното теоретическо осмисляне на всяка нова стъпка в развитието на Партията и обществото към комунизма,** защото като път на всички първооткриватели той е труден и сложен. За да не се отклони от него, Партията се нуждае от добър компас. А такъв компас за КПСС винаги е било, е и ще бъде марксистко-ленинското учение. „Теорията на научния комунизъм, създадена от Маркс и Енгелс и развита при новите условия от Ленин, беше този могъщ лост, с помощта на който пролетариатът и обединените около него трудещи се маси от една трета от света смъкнаха строя на експлоатацията, угнетението и тръгнаха по пътя на създаването на ново, свободно и справедливо общество. И сега тази теория е верен компас за строителите на социализма и комунизма, надеждно оръжие в революционната борба против империализма, за национално и социално освобождение, за по-добро бъдеще на цялото човечество“ — заявява Л. И. Брежнев (стр. 322).

И още: „При сегашните условия мащабите и задачите на теоретическата работа още повече нарастват. Нито едно общество не е имало такава нужда от научна теория както социалистическото общество. Поради това и занапред теорията трябва да трасира пътя на практиката, да гарантира строго научен подход към ръководенето на икономическия и културния живот на съветския народ. Широко изградената теоретична дейност е призвана да осветлява като ярък фар пътя на нашата Партия. Партията счита за извънредно важна задача по-нататъшното творческо развитие на марксистко-ленинската теория — необходимо условие за успеха в изграждането на комунизма“ (стр. 91).

Темата за нарастването на ръководната роля на Партията пронизва и своеобразно оцветява **и всички други проблеми на партийния живот и партийното строителство** — за членството в Партията и постоянната грижа за нейния социален качествен състав; за последователния ленински индивидуален подбор на новопостъпващите в нейните редове; за очертаване съвременния облик на комуниста като политически боец на

Digitized by Google

Партията, вожд и възпитател на масите, първообраз на новия човек — строител и гражданин на социализма и комунизма. Особено внимание Леонид Илич отделя и на защитата и съвременната творческа разработка на ленинските принципи в изграждането и функционирането на марксистко-ленинската партия. Сред тях той най-последователно отстоява защитата на **демократическия централизъм**, разкривайки единството на демокрацията и централизма, тяхното взаимно диалектическо проникване и обуславяне.

„Предмет на постоянно внимание на Партията, на всички нейни ръководни органи трябва да бъде строгото спазване и последователното развитие на вътрешнопартийната демокрация. Централният комитет на КПСС напоследък направи важни стъпки в тази насока. Развитието на принципа на демократическия централизъм намери израз в по-нататъшното укрепване на принципа на колективно ръководство в центъра и във всички звена, в повишаване на ролята на пленумите на ЦК на КПСС, както и на пленумите на местните партийни органи, в пълното доверие към кадрите и в подобряването на вътрешнопартийната информация."

Тъй че проблемът за засилването ръководната роля на Партията не остава само като някакъв летящ лозунг на нашето ежедневие. Този основен възлов тезис на партийното строителство в наши дни Леонид Илич всестранно, вещо и неуморно детайлизира, конкретизира и задълбочава особено при разработването на всички проблеми на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство на целокупния живот на републиките, областите, районите, градовете, селата, предприятията, колхозите и совхозите.

II

Много важен сектор в ръководната дейност на Партията е **ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ЦЕЛОКУПНИЯ ЖИВОТ И ОСОБЕНО НА СТОПАНСКОТО СТРОИТЕЛСТВО В РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО.**

Както учи В. И. Ленин, „В буржоазния строй с работата се занимаваха стопаните, а не държавните органи, а у нас стопанската работа е наша обща работа. Това е най-интересната за нас политика."[1] На тази основа КПСС винаги е разглеждала стопанското строителство като сектор от първостепенно държавно значение. Съвършено основателно и Л. И. Брежнев неотстъпно продължава тази ленинска традиция: „Животът показа, че колкото по-високо е равнището на организационното ръководство, толкова по-плодотворна е стопанската дейност" (стр. 35).

Воден от това схващане, в трудовете си той най-обстойно осветлява задачите на партийните ръководства и организации в изработването и провеждането в живота на **научно обоснована икономическа политика** на Партията и съветската държава; в правилния подбор, разпределение и възпитание на **кадрите** от стопанския фронт; в конкретизирането на задачата за непрестанния **подем на благосъстоянието** на трудещите се като висша цел на икономическата политика на КПСС и така нататък. Чрез всичко това авторът дава образец на всестранно и творческо практическо откликване на съвременните повели към партийния ръководител в осветляването и решаването на тези важни проблеми на партийного ръководство и партийното строителство.

Много важно място в своите статии, речи и доклади той отрежда и

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 32, стр. 450.

Digitized by Google

на по-непосредственото осветляване на най-важните страни на партийното ръководство на икономиката, а именно на единството на политическата и стопанската работа, на последователното разграничаване на функциите на партийните и стопанските органи, организации и дейци; проблемите за качествата на стопанския ръководител; на умението да се привличат масите в ръководството на целокупния стопански и културен живот в страната и т. н. „Стопанските кадри трябва да изучават задълбочено проблемите на конкретната икономика, да разбират и провеждат на практика политиката на Партията — тези неща придобиват първостепенно значение. Още по-голямо значение, отколкото преди, придобиват такива качества на стопанския ръководител, като инициатива, гъвкавост, умение да намират най-икономични решения на стопанските задачи, правилно разбиране на перспективите на техническото развитие" — четем в неговите трудове (стр. 68).

С особена сила Л. И. Брежнев подчертава и задачата на партийните организации, ръководства и дейци с оглед на съвременната научно-техническа революция: „Пред нас, другари, стои задача с историческа важност: органически да обединим постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическата стопанска система, по-широко да развиваме свои, характерни за социализма форми на обединяване на науката с производството" (стр. 345). Той учи още както партийните, така и стопанските и държавните кадри, ръководства и организации дълбокото, вярното социалистическо ръководство на научно-техническия прогрес да се съчетава с отговорно, свойско стопанско отношение към природните ресурси, с повишена грижа и изисквания към планирането.

На очертаната основа дори и елементарните, по-непосредствените въпроси на стопанския живот в трактовките на Л. И. Брежнев по ленински се издигат до завидна съвременна принципиалност. Да вземем само въпросите за качеството на продукцията и икономиите, които в неговите произведения добиха дълбоко актуално звучение: „За обществото съвсем не е безразлично с цената на какви разходи ще бъдат задоволени неговите потребности. Също така не му е безразлично доколко добре ще бъдат задоволени тези потребности, колко дълго ще служат произведените предмети, доколко сигурно и производително ще работят новите машини. Увеличаването на качеството на продукцията е един от най-важните резерви за увеличаване производителността на общественото труд. Всяко предприятие, всеки работник трябва да познават най-високите световни стандарти в своята област, да се стремят да ги достигнат и надминат" (стр. 10).

Голямо внимание отделя той на разработването и на проблемите за правилно съчетаване на материалната заинтересованост с широкото използване на моралните стимули, със засилването на комунистическото възпитание. „Целесъобразно е, както показва и опитът на Шчокинския химически комбинат, да се дадат на предприятията по-широки възможности за стимулиране на онези работници и колективи, които дават най-голям принос за развитието на производството, съчетават различни професии, отнасят се към общественото богатство като грижливи стопани. Засилването на материалната заинтересованост на работниците трябва да върви редом с разширяването на моралните стимули за работа" (стр. 359).

Вярност към марксизма-ленинизма, творчески комплексен подход, дълбочина и съвременна мащабност, последователна научност характеризират разработките на Л. И. Брежнев и по проблемите на ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА НА ПАРТИЯТА, по проблемите на ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ЖИВОТ в условията на зрелия социализъм и изграждането на комунизма.

Digitized by Google

Както е известно, идеологическата работа е многостранна сфера на партийната дейност, насочена към обобщението на опита от борбата против капитализма и всяка експлоатация и в строителството на социализма и комунизма. А както учи марксизмът-ленинизмът, както непрестанно потвърждава и световноисторическата практика, **докато в света има враждебни класи и между тях се води ожесточена борба,** няма и не може да има единна идеология. Идеологията не е и не може да бъде извънкласова, още по-малко надкласова. „Идеология въобще" не е съществувала и не ще съществува. Тя винаги е конкретна, класова и изразява интересите, възгледите, намеренията и стремежите на определена социална група в обществото. „Въпросът стои само така: буржоазна или социалистическа идеология? — писа В. И. Ленин. — Средно положение тук няма (защото никаква „трета" идеология човечеството не е изработило, пък и изобщо в едно общество, раздирано от класови противоречия, не може никога да има извънкласова или надкласова идеология). Ето защо всякакво омаловажаване на социалистическата идеология, всякакво отдалечаване от нея, означава заедно с това засилване на буржоазната идеология."[1]

Изхождайки от тази Ленинова постановка, Л. И. Брежнев непрестанно, с дълбочина и партийна страст разработва и отстоява пролетарската марксистко-ленинска партийност в цялостния идеологически живот в условията на зрелия социализъм. Голямо внимание той отделя на осъвременяването на другите основни ленински принципи на идеологическата работа, а именно: дълбоката научност на всяка идеологическа дейност; единството на теорията и практиката, на думите и делата; тясна връзка с живота, с практиката.

Комунистическата партия е призвана да осъществява още по-нагатъшно задълбочено и творческо развитие на революционното марксистко-ленинско учение, да прави неговата същност и разработките му по актуалните проблеми на вътрешния и международния живот **широко достояние и дълбоко лично убеждение** на комунистите и всички социалистически труженици, да ратува за тяхното **всестранно развитие** и най-вече за идейно-политическото, **мирогледното им възпитание,** в настъпателна, непримирима борба против всякакви буржоазни и ревизионистични възгледи и теории. Както чрез своята непосредствена идеологическа дейност, така и чрез ръководството на разнообразния идеологически живот, на цялостния идеологически фронт, народното образование, културно-просветните учреждения, средствата за масова информация, литературата и изкуството **Партията уверено трасира и проправя пътя на обществото към неговия лазурен утрешен комунистически ден.**

Поради това съвсем обяснимо е и голямото място, което Генералният секретар на ЦК на КПСС отрежда на тези проблеми в своето творчество, които намираме на почти всяка страница от книгата му В нея той недвусмислено показва и доказва, че **колкото по-широк е размахът и по-сложни са проблемите на социалистическото строителство, толкова по-голямо значение наред с другите сектори на партийната дейност се пада на идеологическата дейност,** чиято главна цел е в края на краищата да убеждава и да въоръжава с лични убеждения, да мобилизира масите в борбата за изграждане на материално-техническа база на новото общество, за създаване и затвърдяване на новите обществени отношения. Идеологическата работа е призвана да ратува за възпитанието на всестранно развита личност, да държи съзнанието на комунисти и всички трудещи се будно и съсредоточено върху основните проблеми на изграждането на новото общество, върху осигуряването на вътрешните и външни условия и предпоставки за непрестанния му възход към кому-

[1] В. И. Ленин. Събр .съч., т. 5, стр. 398—399.

Digitized by Google

низма, включително и чрез разкриване същността и класовата природа на всеки опит да се пречи на обективния ход на историята, независимо откъде се прави той — от редовете на буржоазията и нейните идеологически глашатаи или от редовете на опортюнистите, на десния и „левия" ревизионизъм.

„За да вървим към комунизма, на нас ни трябва огънят на милиони и милиони сърца, тяхната болшевишка страстност. **Комунистическото общество не може да се построи с ръцете на равнодушни хора** (подчертаното от мен, П. Р.). За тази велика цел са нужни активни и съзнателни строители, истински ентусиасти и борци" (стр. 131). И още: „Дълг на всички партийни организации, на всички идеологически учреждения, на всички комунисти трябва да бъде постоянната грижа за идейната закалка на всеки съветски човек, за засилването на непримиримата, настъпателната борба против буржоазната идеология" (стр. 179—180).

Той учи също така да не забравяме, че **марксистко-ленинското обучение на комунистите** е голяма, важна партийна задача и такава е тя не само по своите мащаби, но преди всичко по своето идейно-политическо значение. Задачата е да разбираме и да умеем още повече да подобряваме тази дейност, да въоръжаваме комунистите с последната дума на марксизма-ленинизма, най-тясно да обвързваме политическото обучение с конкретните задачи на комунистическото строителство, да осигуряваме тя в най-висока степен да влияе върху съзнателността и активността на всички партийни членове. Нови изисквания във връзка с това се предявяват и към самите пропагандистки кадри, на подбора и обучението на които авторът обръща особено внимание.

Л. И. Брежнев всестранно осветлява и проблемите на ръководството на народното образование и културно-просветните учреждения, средствата за масова информация, литературата и изкуството.

Както се вижда, **проблемът за партийното ръководство на целокупния живот Леонид Илич разглежда в цялата му диалектическа и многостранна обусловеност**. Едновременно с това той пак съсредоточава вниманието върху **задълженията на Партията като саморазвиваща се ръководна сила в социалистическото общество.**

III

Като спира вниманието и разработва проблема за засилването на ръководната роля на Партията, Леонид Илич далновидно предупреждава да не се забравя, че то се съпътствува с едновременно **ВСЕСТРАННО ЗАСИЛВАНЕ РОЛЯТА И ПРИНОСА И НА ДРУГИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ И ДЪРЖАВНИ ОРГАНИЗАЦИИ в строителството на новото общество,** всестранно и дълбоко осветлява проблемите на **ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ТЯХНАТА ДЕЙНОСТ** като важно условие за творческото осъществяване на историческото им призвание.

„Повишаването на ръководната роля на Партията съвсем не води до подменяване с нея, да речем, на съветите или на стопанските органи, или на профсъюзните и на другите масови организации на трудещите се. Напротив една от задачите в ръководството на обществото, осъществявано от Партията, е именно максималното активизиране на всички звена на обществения живот, подобряването на тяхната работа, повишаването на тяхната отговорност" (стр. 230).

На тази именно основа Л. И. Брежнев наново и всестранно обосновава и насочва в практическата работа **непрестанно да расте и се задълбочава дейността и приносът на самите обществени организации в строителството на новото общество.** И в това отношение той остава последователно верен на марксизма-ленинизма, който изисква винаги да

Digitized by Google

си даваме отчет, че Партията осъществява своята политика, своето влияние за развитието на обществото, действувайки не само чрез своите организации и ръководства, но и чрез обществените организации на трудещите се, както и чрез стопанските, културните и други държавни органи и организации.

В творчеството на Л. И. Брежнев намираме всестранни и актуални разработки на всички аспекти и на този проблем в цялата му дълбока диалектическа природа. Авторът спира вниманието както на задачите на различните държавни и обществени организации — Съветите на депутатите на трудещите се, професионалните съюзи, Ленинския комсомол и другите организации на трудещите се, така и на спецификата в стила и методите на работа на всяка от тях.

Особено внимание той съсредоточава на задълбочаването и всестранното усъвършенствуване на партийното ръководство на дейността на тези организации. От вниманието му не отпада и грижата за привличането на масите в ръководството на съветското общество. Важни аспекти в това отношение намираме в страниците на развитието на народния контрол и участието на трудещите се в него, приноса на обществените организации и в това отношение.

* * *

И тъй книгата на Леонид Илич Брежнев по проблемите на партийното строителство и партийния живот е пред българските си читатели. В нея **намираме събрани на едно място разработките на Генералния секретар на ЦК на КПСС по проблемите на партийния живот и партийното строителство**. А това само по себе си е много, твърде много!

Сега партийните дейци, работниците от идеологическия ни фронт и най-вече онези, които се занимават с проблемите на партийното строителство и теорията на управлението на обществото, имат възможност още по-пълноценно да черпят от обобщената мъдрост на КПСС, да се учат от опита на този дръзновен и вещ пионер на новото общество, на комунизма на земята.

Петър РАДЕВ

Digitized by Google

ДА ПОВИШАВАМЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ

ГЕОРГЕНА ИЛИЕВА
секретар на ГК на БКП — Пазарджик

Преди повече от половин година, когато с актива на градската партийна организация обмисляхме главните проблеми, над които трябва да съсредоточим вниманието си през 1973 година, стигнахме единодушно до мнението, че един от тях трябва да бъде да повишаваме ефективността на партийната работа. Градският комитет реши да го постави на специален свой пленум, като оценява неговото голямо значение и актуалност за всички страни на партийния живот.

Като поставяхме въпроса за ефективността на партийно-организационната работа като цяло, ние бяхме уверени, че ще засегнем и внесем изменения във всички други фактори, които способстват да се изменят резултатите. Та нали те, добри или лоши, са в пряка зависимост от стила и методите на работа и ръководство, от авангардната роля и личния пример на комунистите, от равнището на партийната демокрация, от марксистко-ленинското възпитание и закалка на комунистите, от ръководството на обществените организации.

Като стояхме на тези позиции, в процеса на подготовката на пленума, която продължи повече от половин година, си поставихме следните задачи: да подобрим още повече теоретическата подготовка на партийните кадри по някои въпроси на партийното строителство и то да намери отражение в партийната практика; да анализираме и обобщим опита на градската партийна организация по разглежданите въпроси и да насочим партийните организации в бъдещата им работа към най-ефективните пътища.

Какво направихме в изпълнение на поставените задачи?

Преди всичко с активното участие на членовете на ГК на БКП и на много сътрудници направихме редица практически стъпки. Помогнахме на актива да разбере необходимостта от перспективното планиране и неговата същност, като организирахме специални теоретически и практически занимания с него. Въведохме по-голям ред в обучението на отговорниците на партийните групи, редица мероприятия набелязаха те в чест на 50-годишнината на Септемврийското въстание и 80-годишнината на градската партийна организация. Направихме общоградско социологическо проучване във връзка с подготовката и вземането на партийни решения и проверката на тяхното изпълнение във всички партийни комитети и в 45 на сто от първичните организации. Партийните организации разгледаха работата си по изпълнение на собствените си решения и основни решения на ЦК, ОК и ГК на БКП. Проучихме също така какво е равнището на партийните събрания. Като се опирахме на собствения си опит и на опита на някои градски и районни комитети у нас и в СССР, внесохме известни усъвършенствувания в партийната информация. Свикахме отраслови срещи на партийните активи за обмяна на опит по някои въпроси.

Какви положителни изменения се забелязват в партийните организации в резултат на извършеното? Казвам „се забелязват", защото на всеки, който макар и малко се е занимавал с организационна работа, е ясно, че в тази сфера не могат винаги или веднага непосредствено да настъпят резултатите в тяхната кристална форма. Важното е обаче едно — ако сме на прав път, не можем да не виждаме положителните тенденции.

Важна черта на ленинския стил е да се гледа напред, в перспектива, да се предвиждат явленията. Изискванията за проблемност и перспективност бяха поставени като основна задача пред окръжната партийна организация на пленума на ОК на БКП през 1972 година. Проверките, впечатленията показват, че градската партийна организация е на прав път, че е завою-

Digitized by Google

вала сериозни успехи в това отношение. Ако тя не може да вижда далече напред, ако не умее да чертае и сочи бъдещето, тя не може да води хората, не може да изпълнява своята роля на политически ръководител на целокупния живот в града.

Юлският пленум на ЦК на БКП, а по-късно и Десетият партиен конгрес поставиха изискването планирането в партийната работа да бъде по-целенасочено, по-проблемно, да се внася по-голяма перспективност на основата на научното предвиждане и програмно-целевия подход.

Считаме, че в градската партийна организация на практика е осъществено перспективното планиране. ГК на БКП, след като изпълни двегодишния си план, приет на последната отчетно-изборна конференция, работи по плана за 1973 година. Отделно от него по специфични проблеми бюрото и отделите на комитета работят по перспективни програми и планове. От особено значение за нас през тази и следващата година е програмата на ГК на БКП за подготовката и отпразнуването 80-годишнината на градската партийна организация, приета от пленума на комитета.

Партийните комитети и първичните организации също имат перспективни планове. В тях са фиксирани основните задачи, които произтичат от решенията на висшестоящите партийни органи, съобразени с конкретните условия. В повечето планове, особено на по-големите предприятия и учреждения, умело се разкриват тенденциите на развитие на колективите. Пример за творчески подход и разбиране дадоха партийните комитети и бюра в АЗ „М. Шаторов", завод „П. Абаджиев", „Търговия на едро" и „Търговия на дребно", цех „Хр. Смирненски" при ТК „В. Пеева", „Търговско обзавеждане", ДАТ, училище „Кирил и Методий" и др.

Творчески и с умение работиха много кадри по подготовката на перспективните планове както на партийните организации, така и на целите колективи.

Например проектопланът на първичната организация в „Търговия на едро" бе направен на основата на предложенията на членовете на партийното бюро по дейности, за които отговарят. А те, за да дадат своите предложения, се допитаха до партийните групи, до комунистите, до административните и стопанските ръководители на предприятието и на отделните търговски обекти. Секретарят обобщи предложенията и ги внесе за обсъждане и приемане в партийното бюро и на събрание.

Такива примери на колективен подход в изработване на плановете, а след това и в тяхното изпълнение могат да се посочат много. Групата от членове и сътрудници на ГК, която при подготовката на пленума проучваше въпроса за планирането, констатира, че колективният подход помага на организациите да видят проблемите по-дълбоко, да определят по-добре формите и средствата, с които ще ги решават, за да постигнат целите, които са си поставили.

На фона на тези положителни моменти могат да се посочат и редица недостатъци в областта на перспективното планиране, които се допускат от страна на отделни партийни комитети и организации. Те се изразяват главно в недостатъчна задълбоченост в подхода при определяне характера на въпросите по проблемност и значение, по правилно формулиране и неумението да се разграничат перспективните от текущите задачи, максимализъм и други.

Сериозна слабост при нас е все още недостатъчният опит да се свързва перспективният план с оперативния. Забелязват се две крайности: просто преписване на задачите от перспективния план в оперативния или пък абстрахиране от перспективния план и изготвяне на оперативен план, съвсем различен от него. В някои перспективни планове основните задачи остават без конкретно покритие от мерките, които ще се вземат, за тяхното осъществяване. Или, казано с други думи, липсва на някои организации онзи организационен сценарий, който трябва да се изпълни, за да се постигне необходимият резултат.

Забелязали тези слабости, ние помагаме на партийните бюра и комитетите да се освободят от тях. Според нас в градската партийна организация е сложено добро начало на перспективното планиране. Нужни са обаче още много усилия и творчество за неговото по-нататъшно усъвършенстване, за повишаване отговорността и взискателността у комунистите за изпълнението му.

В предварителните обсъждания и на самия пленум беше отделено специално внимание на единните планове на партийните организации с други органи и организации. При нас те заемат все по-голямо място в планирането. Те се приемат, когато трябва да се мобилизират най-пълно усилията на всички комунисти и безпартийни за решаване на общи задачи, които стоят пред целите колективи. Например в изпълнение решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП Акумулаторният завод „Методи Шаторов" пръв, последван от останалите производствени колективи, с методическата помощ на ГК на БКП прие съвместни мероприятия със стопанския, профсъюзния и комсомолския актив за създаване на необходимите условия за изграждане жизненото равнище на трудещите се.

Колективът на у-ще „Кирил и Методий" прие комплексна програма до 1975 година за трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учащите се. Партийните и отечественофронтовските организации и училищните ръководства в кварталите приеха и работят по общи планове за комунистическо поведение и комунистически взаимоотношения.

През последните месеци под ръководството на партийните организации се приеха съвместни програми по предприятия за преминаване към петдневна работна седмица. Подготвят се мероприятия за рекон-

Digitized by Google

струкция и модернизация на предприятията до 1980 година.

Въпреки някои пропуски при изготвянето и особено при изпълнението ползата от такова единно планиране е налице. В подхода си към него обаче ние се съобразяваме с такива основни положения като ръководната роля и мястото на партийните организации, че тяхното внимание трябва да бъде насочено към планиране на такива инициативи и средства за реализиране, които най-пълно да съответствуват на характера на масовите организации, да се избягва регламентирането над дейността им. Практиката ни показва, че в бъдещата си дейност трябва да използваме внимателно единните планове по въпроси, свързани с бележити годишнини, чествувания, големи културно-масови прояви и други задачи, които се отнасят до целите колективи и квартали. При всички други случаи партийните ръководства вземат свои решения, дават указания и насоки, които останалите органи и организации със своите специфични средства и методи трябва да изпълняват и да се отчитат пред Партията.

Когато обмисляхме въпросите, с които трябва да се захванем в подготовката на пленума, дойдохме до извода, че ако искаме да издигаме ефективността на партийно-организационната дейност, то това налага сериозно да подобрим работата си по подготовката и вземането на партийни решения, по проверката на тяхното изпълнение. Ако подхождаме научно към тях, а не опростенчески, не формално, това ще води до положителни изменения и благоприятни резултати, ще означава те да отговарят най-пълно на конкретните и перспективните изисквания на живота.

Определено можем да кажем, че в това отношение градската партийна организация има успехи, които се проявяват в засилената активност както на организацията като цяло, така и на нейните звена.

Градският комитет, неговото бюро, партийните комитети и първичните организации в огромното си мнозинство са се насочвали и насочват преди всичко към решаването на главни, актуални проблеми, които са изисквали партийно мнение и отношение. Например ГК и неговото бюро през миналата и тази година с участието на специалисти от различни отрасли подготвиха и взеха решения от голяма важност за градската организация като: изпълнение плана за социално-икономическото развитие на града, по-нататъшното развитие на машиностроенето в Пазарджик, подобряване работата на партийните групи, повишаване ефективността на масово-политическата работа за изпълнение на насрещните планове, за по-добър обществен ред в града, за усъвършенствуване на училищната мрежа с цел да се постигнат по-големи резултати в учебно-възпитателната работа, създаване на необходимите условия за преминаване към петдневна работна седмица и др.

Видимото подобряване на състоянието по тези проблеми говори, че навреме са направени необходимите стъпки от страна на ГК за тяхното решаване.

Практика стана в работата на ГК при подготовката на решенията да извършва предварителни проучвания, проверки, срещи и разговори със запознати в съответната област партийни и стопански кадри. Например при подготовката на решенията за по-добър обществен ред активи на града се запозна с опита на Димитровград. Членове на бюрото се срещнаха и разговаряха с представители на ДОТ от предприятията и градския щаб, с активисти на Отечественият фронт и ДПО „Септемврийче". На тази основа, съобразявайки се с характера на нашия град, комисия подготви проекта за решение, който внесе за обсъждане и приемане в бюрото на ГК на БКП. Такъв подход е характерен и за заводските комитети в КК „Марица", АЗ „М. Шаторов", ДАТ, УПК на здравните работници, ЗММ „Металик", „Кариерни материали", за първичните партийни организации в цех „Хр. Смиренски", на ТК „В. Пеева", цех „Основен" на акумулаторния завод, Търговия на едро, 5 и 11 квартални организации и други. Те се стремят да подхождат комплексно към различните проблеми, да приемат добре обмислени решения и мерки за тяхната реализация, като широко се опират на комисии, групи, съвети и пр., в които участвуват много комунисти и специалисти. Това особено добре пролича по време на разработката на насрещните планове за 1973 година, на решенията за концентрация на автотранспорта и на здравното дело и сега — в подготовката на комплексните програми — за реконструкция и модернизация на предприятията.

Проучването, което извършихме съвместно със социологическата група при ОК на БКП по въпроса за решенията в 45 на сто от първичните партийни организации, показа, че те се стремят да се занимават по-задълбочено с главните, решаващи страни на вътрешнопартийната работа и на дейността на колективите, които те политически ръководят. Ако градиряме обаче въпросите, по които са взети решения на заседания и събрания, стигаме до извода, че се подценяват идеологическите и социално-битовите проблеми и ръководството на масовите организации. Това ни позволи да си обясним защо някои от планираните мероприятия за социално развитие на колективите не се изпълняват задоволително, защо все още редица предприятия не са направили нищо съществено по разкриване на детски градини и ясли, защо са съвсем малко пионерските лагери към предприятията. Тази констатация накара бюрото, отделите на ГК, партийните комитети и първичните организации да се занимаят с тези въпроси и да вземат бързи мерки, като се съобразяват с изискванията, които Партията постави в Програмата за издигане жизненото равнище на трудещите се.

ГК счита, и в това отношение взема мерки, че трябва да бъде по-настоятелен към

Digitized by Google

ръководителите — партийни, стопански и административни, и при оценката на тяхната цялостна дейност да има предвид и как те работят за развитието на предприятията и учрежденията, как съчетават текущите с перспективните задачи, как определят основното звено. Това е необходимо особено сега, когато ще осъществяваме в широки размери модернизация и реконструкция на икономиката в града, когато комплексно ще решаваме проблема за обслужването на населението.

За да се вземат обосновани решения, с изпълнението на които ще се постигне максимален успех, те трябва да се основават на системна, своевременна, достоверна и обективна информация. Разбирайки добре това, ГК на БКП от началото на 1972 година досега полага не малко грижи да създаде по-добра система на партийната информация, да я усъвършенствува. Наред с другите източници на информация сега ежемесечно ние получаваме от партийните организации необходимите данни, характеризиращи най-важните страни на вътрешнопартийния живот, факти за отношението и настроението на трудещите се по важни събития, по ръководството на социалните процеси.

Системи на партийна информация има и към партийните комитети и в по-големите първични организации.

Трябва да се каже, че информацията играе все по-голяма роля в подготовката и вземането на партийни решения, за засилване на контрола и в проверката за тяхното изпълнение. Така например на базата на получаваната информация от първичните организации стигнахме до извода, че редица органи и организации не изпълняват основни решения на висшестоящи органи, не е задоволителна проверката на изпълнение на собствените решения. С цел да се измени положението бюрото реши в процеса на подготовката на пленума в партийните организации да се беседва как се изпълняват решенията както на висшестоящите органи, така и собствените. Разговорите, в чиято подготовка взеха участие членовете на ГК и негови сътрудници, изиграха голяма роля. Преди всичко комунистите осмислиха сериозността и важността на въпроса, станаха им по-ясни редица теоретически и практически изисквания, свързани с решенията. Всички комитети и повечето партийни бюра вече картотекират взетите решения, търсят отговорност за тяхното неизпълнение.

По линията на идващата информация ни беше подсказана идеята за пленум, на който да се запознаем и вземем решения по идейния проект за градоустройствен план на града. Немалко решения на ГК, адресирани към ГНС, строителните и търговските организации, също са вземани след постъпила информация във вид на оплаквания, сигнали, предложения на граждани. Трябва да отворя скоба и да споделя, че на този вид информация ние отделяме голямо внимание. Наскоро бюрото специално разгледа работата в града по жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се и прие решение.

Неотдавна, тръгвайки по пътя на обратната информация, стигнахме до извода, че обществено-политическият живот в кварталите не отговаря на съвременните изисквания. Това ни накара да обсъдим проблема и да вземем сериозни мерки за активизиране на комунистите по местоживеене. В продължение на два месеца с помощта на кварталните партийни организации се срещнахме с всички комунисти. Разговаряхме откровено и отговорно за бъдещото участие на всеки от нас в живота на кварталите, където живеем. Хиляди комунисти получиха партийни поръчения за работа в едно или друго обществено звено. За тяхното изпълнение те ще се отчитат в първичните организации, където членуват. Изградихме помощни партийни групи във всички квартали. Макар че е минало малко време оттогава, в живота на отечественофронтовските организации се почувствува сериозно обновление и оживление.

Ползата от стройна система на партийната информация е безспорна. Възможностите за още по-голямото й подобряване не са изчерпани. Още повече, че ние натрупахме немалък наш собствен опит, запознати сме и с опита на няколко РК и ГК на БКП, с опита на КПСС. Стремим се по-голямо внимание да обръщаме, щото партийната информация, която постъпва в партийните комитети и бюрото на ГК на БКП, да отговаря по-пълно на изискванията: навременност, оптималност, достоверност, компетентност.

Да се вземе решение това съвсем не означава, че работата е доведена докрай. Не по-малко важно е да стигне до ония, до които е адресирано, да се организира неговото изпълнение, да се осъществи проверка и да се отчетат резултатите. За това е нужно предварително да се уточняват пътищата, формите и средствата за разгласа и изпълнение, проверка и отчет, т. е. да се разработи, ако може така да се каже, технологията на изпълнението. В разработването и спазването на такава технология се корени голяма част на организаторската работа. Тя обаче се подценява на практика от редица партийни органи и организации. Впечатленията ни са, че все още личната работа с хората за изпълнение на възложените им задачи не се извършва достатъчно компетентно и системно. Все още тесен е кръгът от хора, които се заангажират с конкретни задачи. При това положение често пъти цялата многостранна дейност пада върху ограничен кръг кадри и най-вече върху партийния секретар. Оказа се, че причините са от разнообразен характер. С помощта на партийния актив стигнахме до извода, че можем да ги отстраним, като засилим ролята на партийните поръчения и по-системно прилагаме Устава на БКП към комунисти с занижена отговорност. Има още какво да подобряваме в начина и съдържанието на самоотчетите на комунистите, които по примера на КПСС са въ-

Digitized by Google

ведени вече втора година в градската партийна организация.

Много полезни се оказаха отчетите на отделни комитети и първични организации в бюрото и на пленума на ГК на БКП по основни решения. Тази форма ние широко прилагаме и препоръчваме и на останалите комитети и организации в града.

Доста ефикасна се оказа практиката отделните да организират обмяна на опит, където отделни първични организации докладват пред останалите организации от съответния бранш. Например пред партийните организации в „Търговията" бе споделен опитът на първичната организация в „Здрава храна". Пред широк партиен форум партийните организации в здравните заведения обмениха своя опит как осъществяват правото си на контрол над административните ръководства и по партийната информация. Отдел „Организационен" разказа как партийната организация в Икономическия техникум работи за организационното укрепване на комсомолските дружества и т. н.

По наше мнение напоследък се разширява обмяната на опит по партийно-организационната работа на отделни партийни организации и партийни групи. Считаме, че този положителен процес трябва да се разширява в градската организация. Експериментирането, обобщаването и разпространението на челния опит в партийната работа става все по-важен фактор за повишаване резултатността от нея.

Понятието „ефективност" на партийната работа е сложно. В него акумулират множество въпроси. Но струва ми се, че най-важен е проблемът за кадрите. Може да сме изработили най-съвършени системи методики, концепции, програми. Но те ще си останат кухи фрази и форми, ако кадрите не са подготвени, ако не се захванат с необходимата партийна страст за тяхното претворяване в живо дело. От партийните кадри все повече се изисква да бъдат непременно сред хората, да се съобразяват с механизма на психическото въздействие, да изучават нуждите и интересите на колектива и на отделните хора, да умеят да ги свързват с интересите на обществото.

Към тези проблеми ние се отнасяме с голямо внимание. С помощта на ОК на БКП и според силите си ГК помага на кадрите да растат, да проявяват още по-голяма инициатива, творчество и отговорност, което е залог за по-голяма резултатност на партийната работа.

Споделихме мисли по някои страни от нашата работа. Ние я оценяваме като начало на един продължителен процес, като част от непрекъснатата верига за подобряване на цялостната дейност на градската партийна организация.

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

«ЗАСЕДАНИЕТО»

В кн. 11 на сп. „Партиен живот" беше публикувана статията „Заседанието", в която се анализират някои страни от управленската дейност на ДСО „Рила".

Във връзка с това в редакцията се получи писмо-отговор от административното и партийното ръководство на обединението, подписано от генералния директор инж. Б. Сарафов и секретаря на учредителния партиен комитет Ив. Якимов, с което ни уведомяват: „Направените констатации и отправените критични бележки са верни и отговарят на действителността. С цел да се избягнат слабостите, изтъкнати в статията, партийното и стопанското ръководство на обединението взе следните мерки.

На разширено заседание на учредителния партиен комитет статията беше разгледана. Ген. директор др. Б. Сарафов даде указания за отстраняване на слабостите, за което потвърди следствието на партийните организации. Взе се решение първичните партийни организации да проведат събрания до 20.IX. 1973 г., в които ще участват всички директори и н-ци отдели; да се разгледа работата на всяка партийна група в светлината на статията и се набележат мероприятия.

Решения по проблемите, повдигнати в статията, са взети и от изпълнителното бюро на обединението.

Редакцията на сп. „Партиен живот" изказва увереност, че допуснатите слабости ще бъдат отстранени с усилията на партийното и стопанското ръководство.

Digitized by Google

ВИСОКОКАЧЕСТВЕНА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПРОДУКЦИЯ

Цоньо ЦОНЕВ
заместник-председател на Комитета по качеството, стандартизацията и метрологията

Нашите успехи в увеличаването на селскостопанската продукция са големи и безспорни.

Ръстът на обема обаче не изчерпва и не може да реши цялостно всички проблеми, от които зависи осигуряването на висока обществена производителност на селскостопанския труд. В борбата за нейното повишаване и за осъществяване на Декемврийската програма пред селското стопанство се постави изискването: наред с увеличаването на обема да се осигури **високо качество** на продуктите от растителен и животински произход. Това се налага и от необходимостта да нараства участието на нашата страна в международното социалистическо разделение на труда и да се повишава икономическата ефективност от износа на хранителни продукти.

Върху качеството на продукцията оказват въздействие редица фактори: състоянието на суровините и материалите, които се влагат в производството; равнището на оборудването и на технологиите; условията на самия производствен процес, квалификацията на кадрите и на преките изпълнители; организацията на труда и заплащането му и т. н. В селското стопанство върху качеството на продукцията въздействуват и някои обективни фактори, каквито са почвените и климатичните условия. При съвременното развитие на науката и съществуващата материално-техническа база тяхното бездействие обаче се свежда до една ниска степен. Ето защо напълно възможно е по подобие на промишлеността, също и в селското стопанство **да се планира** наред с обема и **качеството** на продукцията, като в процеса на производството се контролира и направлява. Някои от ръководните селскостопански кадри и специалисти обаче недооценяват на практика този важен проблем или още проявяват небрежност към изискванията за високо качество. Те не вземат своевременно мерки, за да се привеждат в действие всички фактори, от които зависи производството на висококачествена продукция. За това свидетелствуват отделни тревожни факти в местен и дори в национален мащаб.

Така например през последните няколко години още не се постига съществено подобряване на качеството на зеленчуците — домати, зелен фасул и др. Основните причини за това са в сортовия състав, в това число недостатъци в семепроизводството, както и неспазване на

Digitized by Google

технологическите изисквания. Подобни недостатъци има и в лозарството, до известна степен в овощарството, както и в отглеждането на някои технически култури.

В някои стопанства и в отделни АПК се засяват напоследък такива сортове, които дават достатъчно по обем продукция, но тя е нискокачествена. Характерен е случаят с доматите „Пионер" и пшеницата от сорт „Бургас — 2".

Поради непълноценно торене и нарушаване на изискванията по растителна защита има случаи на незадоволително оформяне, оцветяване, узряване и увреждане на плодовете, на десертного грозде и част от зеленчуците, на влакнодайните и зърнено-хлебните култури.

Не е на необходимата висота сортирането, опаковката и транспортирането на значителна част от плодовете и зеленчуците.

В резултат на всичко това и особено на принизената отговорност не са малко случаите, когато се изкупува от производителите и направо се изнася на пазара несортирана, лошо подредена и неопакована селскостопанска продукция, която не отговаря на показателите на българския държавен стандарт (БДС).

И през тази година, макар и по-рядко, се допуска за експедиране нискокачествена и лошо заготвена продукция за износ. От това народното ни стопанство понася значителни загуби поради ниска възвращаемост и рекламации.

Примери от подобно естество могат да се посочат и от друг важен отрасъл — животновъдството.

Докато изкупеното мляко от Ловешки окръг и в София—град е 98 на сто първо качество, то в Търговищки окръг то е 82 на сто?! Още по-чувствителни са различията между отделните стопанства или пък краве и овцеферми В тези случаи ниското качество на млякото се дължи най-напред на лошите хигиенни условия, а след тоа на непълноценното хранене и незадоволителната квалификация на животновъдите.

В някои от птицекомбинатите отделни партиди пилета за угояване (бройлери) поради неритмично снабдяване с фуражи и едностранчиво изхранване, закъсняха с развитието си, не дадоха необходимия прираст в живо тегло и се влоши качеството на птичето месо.

През месеците юни и юли т. г. в печата се появиха сигнали за получаване на висок процент замърсени кокоши яйца Проверките показаха, че това неблагополучие се дължи на неизправност в техническото оборудване (лентите и кафезите), поради непълноценното хранене на птиците и други причини. Реализацията на замърсените яйца вече е ограничена с оглед опазване здравето на консуматорите.

От посочените примери се вижда, че главните причини за нарушенията и пропуските в качеството на селскостопанската продукция имат субективен характер. За тяхното отстраняване е необходим комплексен подход и упорита работа от страна на ръководителите и специалистите на село, които са призвани задълбочено да вникват в същността на технологическите и другите фактори, въздействуващи върху качеството, да овладеят всички постове и умело да направляват производството и реализацията на продукцията.

* * *

Специфичният характер на селскостопанското производство изисква по-висока ефективност в оперативното ръководство, гъвкаво да се прилагат съвременни методи и форми на работа както от страна на АПК и стопанствата, така и от ОНС и особено от Министерството на земеделието и хранителната промишленост.

Не бива да се изпуска предвид, че в селското стопанство се рабо-

Digitized by Google

ти главно с живи организми и че селскостопанските произведения имат специални технологии на производство, съхранение и транспортиране. Техническите (качествените) показатели на тези произведения винаги следва да отговарят на изискванията на БДС и на договорните отношения с изкупвателните организации. Ето защо в зависимост от това годишно и в перспектива наред с обема е правилно да се планира и качеството на продукцията.

По примера на ДСО и на промишлените предприятия, съответно и в АПК, както и в съставните им стопанства, дирекции и предприятия, биха могли да се разработват програми мероприятия, за да се подобрява качеството на селскостопанската продукция. В тях ще получат цялостна разработка и детайлна конкретизация всички фактори за въздействие върху качеството, като се посочи структурата и се определят формите и методите на ведомствените вътрешностопански органи за технически контрол върху качеството на селскостопанските продукти (ОТКК).

Към сортовете е необходимо да се подхожда с критериите на качествените показатели, които трябва да станат и основни в методиките на Държавна сортова комисия. Усъвършенстването на производството и строгото спазване на технологическата дисциплина е другият важен фактор за повишаване на качеството.

Успоредно с усъвършенстването на технологическите процеси целесъобразно е да се набележат и мероприятия за осигуряването на измерителни средства, които са нужни да се определя точно качеството на продукцията.

Комитетът по качеството, стандартизацията и метрологията прояви грижи за подготовката на кадрите за контрол на качеството на селскостопанската продукция. Още през март т. г. се организира тридневен курс за всички контрольори от системата на комитета. По-късно се състояха инструктивни съвещания по окръзи и органите на окръжните отдели и новосъздадените служби по качество в АПК. Предстоят да се свикат семинари, на които ще бъдат поканени изтъкнати лектори от чужбина за изнасяне на лекции по управление на качеството. В комитета се разработват проекти и за други форми на обучение и системно повишаване квалификацията на кадрите.

Голяма е ролята и отговорността на ведомствените органи за ефективен контрол върху качеството на продукцията. По подобие на промишлеността и в изпълнение 14-то постановление на ЦК на БКП и на Министерския съвет в селското стопанство също се създават органи за технически контрол върху качеството — ОТКК. Тяхната задача е да се усъвършенствува системата на управлението на качеството на продукцията още до края на 1973 година. Изграждането на тези специализирани органи започна през второто тримесечие на текущата година.

В МЗХП беше създаден отдел по „Стандартизация и контрол върху качеството на продукцията", а към управление „Земеделие" на ОНС в страната вече се определиха специалисти по качеството на селскостопанската продукция. Сега в почти всички АПК, а също и в голям брой от стопанствата се изграждат вътрешностопански органи за технически контрол и документиране на качеството на стоковата продукция. Разбира се, там където партийните и стопанските органи се отнесоха с разбиране към този актуален въпрос, като му отделиха необходимото внимание, там и резултатите са положителни.

Ето и такъв пример. Управителният съвет на АПК „Първенец" при близкото съдействие на ОК на БКП в Пловдив още през м. април се зае да изгради органи за технически контрол върху качеството на получаваната селскостопанска продукция. На свое заседание ръководството на АПК назначи за началник на ОТКК специалист с висше об-

Digitized by Google

разование и определи състава на контролния апарат в растениевъдството и животновъдството. Началникът на ОТКК ръководи целия контролен апарат и редовно информира партийния комитет и управителния съвет на АПК за състоянието на качеството на продукцията. Новият специализиран орган вече е наложил санкции на отделни ръководители от производството за допуснати нарушения по качеството на стоковата продукция. Контролният апарат следи хода на заготовката на продукцията за изкупуване и документира нейното качество. Партийният комитет в комплекса на две от своите заседания обсъди въпроса за качеството на селскостопанската продукция и набеляза съответни мерки за по-нататъшното му подобряване.

Сега ръководителите на АПК непосредствено подпомагат усилията на производствените единици и предприятия в борбата за подобряване на качеството на продукцията, тъй като виждат в това един от основните резерви за уьеличаване доходите на целия трудов колектив. Ето някои данни, които потвърждават ефективността на борбата за по-високо качество на реализираната селскостопанска продукция. В сравнение с миналата година и в резултат на дейността на ОТКК се получиха допълнително 109 000 лв. за подобрено качество на оранжерийната продукция — краставици и домати, 82 на сто от реализираните среднорани домати са екстра качество; 99 на сто от млякото е първо качество и т. н.

Цялостно изграден вътрешностопански контролен апарат има и в АПК гр. Бяла Слатина. Контрольорите проявяват необходимата взискателност в предварителната подготовка на продукцията с оглед на нейната реализация и при експедирането ѝ документират качеството със сертификат за всяка отделна партида. Окачествяването става на манипулационните и предавателни пунктове. Определени са и материални и морални стимули за предадена висококачествена продукция. По същия начин се работи вече в АПК — гр. Кричим, АПК — с. Хитрино, Шуменски окръг, и другаде.

В тези, а и в някои други комплекси ОТКК упражняват контрол и върху качеството на постъпващите материали и суровини като торове, препарати, фуражи и др., постепенно разпростират контрола и върху технологическите процеси на производството.

Тази година при реализирането на продукцията и особено за износ Благоевградски окръг постигна високи показатели в качеството. Това се дължи на грижите и помощта на ОК на БКП и ОНС за управление на качеството. Навреме беше изграден цялостен апарат за окачествяването Окръгът, един от първите в страната, извърши уедряване на пунктовете за заготовка на продукцията за износ и вътрешния пазар, което позволи да се внедри механизация при манипулирането и сортирането, а също така да се създаде здрав контрол там от страна на АПК. Гаранция за добрата работа по подобряване на качеството и в бъдеще е координирането на действията между ОТКК, „Булгарплод" и АПК в окръга.

Наред с тази създателна дейност за съжаление се среща тук и там резервираност или недостатъчно разбиране от страна на отделни стопански ръководители и специалисти за изграждането на контролния вътрешностопански апарат и предприемането на решителни мерки, за да се подобрява непрекъснато качеството на продукцията. В това отношение изостават АПК в Асеновград, Карлово, Първомай и Хисар, Пловдивски окръг, в Мездра и Оряхово, Врачански окръг, ДЗС „Васил Коларов", Шуменско, и т. н. Стопанските и партийните ръководители там очевидно още недооценяват, че бързата реализация, при по-високи цени и добра възвращаемост, може да се осигури само от висококачествена селскостопанска продукция.

Digitized by Google

• • •

Съществена роля за по-нататъшното повишаване равнището на качеството на продукцията от селското стопанство имат и тепърва ще играят държавните органи за **периодичен контрол върху качеството** на продукцията — отделът за контрол върху качеството на продукцията от селското стопанство при Комитета по качеството, стандартизацията и метрологията и групите от инспектори — селскостопански специалисти към ОИКК (Окръжни инспекции за контрол върху качеството). Тези органи бяха създадени в началото на годината съгласно 31-то постановление от 1971 г. и с писмо № 26—18 от 8. I. 1973 г. на Министерския съвет.

През първото шестмесечие на тази година държавните инспектори от отдела на ККСМ и от ОНС извършиха много проверки по окачествяването и изкупуването, а също и по продажбата в магазинната мрежа на различни видове селскостопанска продукция. Те системно контролираха качеството на продукцията за износ. В резултат на това се констатираха някои слабости, недостатъци и нарушения по изкупуването и окачествяването, за което бяха наложени съответните санкции на длъжностни лица от производството, изкупуването, търговската мрежа и износа.

Освен участието си в такива проверки държавните инспектори подпомагат ведомствените контролни органи, като осъществяват методическо ръководство на тяхната дейност, а също така се включват и в цялостните проверки, които органите на КДК извършват в селското стопанство и хранителната промишленост.

В своята дейност органите на ККСМ проявяват необходимото разбиране и имат реалистичен подход по изкупуването на селскостопанските произведения. Те съдействуват да се реализират всички видове зеленчуци, плодове, зърно, семена и др., които са произведени и са годни за консумация в прясно състояние или след промишлена преработка. В същото време тези органи упражняват строг контрол, за да става изкупуването на продукцията по цени в зависимост от качествените показатели, т. е. според БДС. По такъв начин непрекъснато се взаимодействува между производителите и купувачите, с което се създават условия, за да се спазва законността, да се въведе здрав ред и добра дисциплина у производителите, купувачите и в търговската мрежа за правилното окачествяване и реализацията на селскостопанската продукция.

Тази дейност, макар и за къс период, дава вече своите икономически резултати. Положителната тенденция за повишаване на качеството на млякото се прояви и при други производства. През първото шестмесечие в сравнение със същия период на миналата година бяха намалени рекламациите при износа на плодове и зеленчуци с 43 на сто. От по-правилното отчитане на качеството на вълната селското стопанство получи тази година над 1 300 000 лв.

Уместно е да се отбележи, че напоследък окръжните, градските, районните и общинските партийни комитети, както и съветите на секретарите в АПК, проявяват разбиране и по-голяма отзивчивост, като съдействуват на държавните и ведомствените органи в отговорната им дейност за всеобхватен и действен контрол върху качеството на селскостопанската продукция. Почти навсякъде в страната ОНС, ГНС и местните народни съвети непосредствено помагат на държавните и вътрешностопанските органи за технически контрол и документиране на качеството на стоковата продукция от растителен произход, държат за тяхното становище, искат да получат обективна информация за окачествяването на селскостопанските продукти, както и за начините на отстраняване на някои нарушения по изкупуването.

Digitized by Google

Не навсякъде обаче и не през всички сезони на селскостопанската работа тази помощ от страна на народните съвети е достатъчно близка и системна. Би могло още да се желае, да проявяват те по-голяма настойчивост при разработването на схемата за изграждане на контролните органи, в т. ч. и на заготвителните пунктове в стопанствата и АПК, както и да заемат принципни позиции при назначаването на вътрешностопанските органи за контрол върху качеството на продукцията.

* * *

Разяснителната и практическата дейност, която се върши напоследък в АПК на Благоевградски, Бургаски, Плевенски, Пловдивски, Русенски и Старозагорски окръг, за да се подобрява качеството на селскостопанската продукция, е първата уверена крачка в решаването на този голям и актуален проблем. Това стана благодарение на положителното отношение и пряката помощ на бюрото на ОК на БКП в тези окръзи. В борбата за по-високо качество някои окръжни комитети по-често търсят методическата помощ и прякото съдействие от страна на ККСМ. Групи от наши органи неотдавна извършиха комплексни проверки по отделни подотрасли и производства в някои окръзи. Направените от тях констатации за качеството на праскове в Сливенски окръг, на оранжерийната продукция в Пазарджишки окръг и на животновъдството във Варненски, Пловдивски и Старозагорски окръг станаха повод да се свикат съвещания с партийния и стопанския актив, да се набележат конкретни мерки за подобряване качеството на селскостопанската продукция. Предстои да се проведат в редица окръзи обществени прегледи за състоянието на качеството на селскостопанската продукция, като нова форма, която вече дава своите положителни резултати.

Този подход на работа би могъл да се подеме най-напред от съветите на партийните секретари в АПК, от районните и градските партийни комитети, за да стигне до всяка първична организация, до партийните групи и всеки комунист в отделната производствена единица. Това ще помогне да се установи тясна връзка и взаимодействие с групите за народен контрол. Защото опитът показва, че за успешното изпълнение на тази неотложна задача не е достатъчно да се върви само по линията на административните мерки. Наред с тях ударението следва да се сложи и върху отговорността и организиращата роля на комунистите на село. Сега всеки от тях е призван да осъзнае докрай необходимостта от свързване на изискванията за високо качество на селскостопанските продукти с всекидневната си дейност.

Това няма да се постигне бързо и леко, тъй като е само една от съставките на сложния и продължителен процес на възпитателната работа сред тружениците в селското стопанство. Ето защо неразделна част от съдържанието на социалистическото съревнование на село сега следва да станат изискванията на Саратовската система, като се разгръща последователна дейност в тази насока, като се съчетава индивидуалната работа с масовите мероприятия: да се обвързва работата на курсовете и семинарите с актива, беседите на агитаторите и пропагандистите, нагледните материали и монументалната украса с проблема за високо качество на продукцията.

Въпросът за качеството на селскостопанските произведения е целесъобразно да бъде в центъра на вниманието и на масовите организации, както вече го вземат на прицел много от партийните и стопанските ръководства в АПК и съставните им единици. На него следва да се отреди място и в насрещните планове на трудовите колективи, наравно със задачите за увеличаване на обема и снижаване себестойността на продукцията, с което ще се допринесе за повишаване на обществената производителност на труда.

Digitized by Google

ЖИВОТ — НЕДЕЛИМ ОТ ПАРТИЯТА

СТОЯН КАРАДЖОВ
председател на ЦКРК на БКП

Изминаха 100 години от рождението и 50 години от гибелта на Еню Марковски.

Той е роден в Шумен в семейство на беден каменоделец. Започнал попрището си на революционен деец в първия марксически кръжок на Димитър Благоев във Велико Търново, неотклонно крачи в челните редици на ония, които писаха с делата си историята на Комунистическата партия и революционното движение в България, за да се изкачи на своята голгота през октомври 1923 г. и да завърши борческия си път с пророческите думи: „Аз гасна! Но тя няма да угасне! Революцията ще победи!"

Последователен и убеден марксист, неговият образ е изваян от всички ония добродетели, които красят благоевското ядро. Същевременно ликът на Еню Марковски излъчва и своя специфична светлина която багри общия ореол на Партията.

Той служи и ще служи за пример и вдъхновение на поколенията и с тези общи, и със специфичните свои качества и заслуги.

В основата на всички революционни добродетели на благоевската марксистка гвардия е нейната висока теоретическа подготовка. Мащабна фигура в тая гвардия, Еню Марковски се отличава с големи икономически и социално политически познания извисява се като образован марксист с **дълбок теоретически подход към проблемите.**

Ония, които са склонни да омаловажават и подценяват теоретическата дейност и теоретическия подход към въпросите, да изпадат в груб практицизъм, следва да се вслушат в убедителните слова на този достоен син на Партията.

„Закрепването и издигането на Партията в очите на работничеството — пише той — се дължи на отличното познаване на социалистическата теория и на бързото улавяне, точно преценяване на живата действителност."[1]

Има какво да научат от тези думи и ония „теоретици", които разглеждат и осъществяват теоретическата дейност откъснато от практиката и нуждите на живота.

Един от първите марксисти аграрикономисти в България Еню Марковски отстоява идеи, които оживяват в основата на политиката на Партията за социалистическото преустройство на селското стопанство. Само един бегъл поглед върху статията „Социалната демокрация и частната собственост" („Н. време", кн. 6, 1903 г.) е достатъчен, за да се убедим в дълбочината на неговия теоретически взор. В нея аргументирано разбива гледището на Янко Сакъзов, според когото Партията е за експроприация на капиталистическата частна собственост и не е против частната собственост, която не експлоатира чужд труд. Историята потвърди правотата на аргументите на тесните социалисти. Еню Марковски изтъква, че общоделците смесват две неща: против коя частна собственост сме и коя собственост ще експроприираме. Той убедително доказва, че сме против всяка частна собственост — против едрата, защото е средство за експлоатация, и против дребната защото е малопроизводителна. И макар да не достигна до ленинското разбиране за социалистическото преустройство на дребното селско стопанство по пътя на коопе-

[1] Е. Марковски, Преди 30 години, „Работнически вестник", бр. 105, 1921 г.

Digitized by Google

рирането, той е безусловно прав в главния изход: частната собственост няма бъдеще. Социалистическото общество ще се основава само на обществената собственост върху средствата за производство. Като автор на проекта за акционна програма на Българската комунистическа партия през 1923 година Еню Марковски набляга на две основни насоки на развитие на българското земеделие:

Първо, „Мерки за подобряване, засилване и модернизиране на земеделието, скотовъдството и клоновете му".

Второ, „Особено насърчение и подпомагане от държавата производствените кооперации на дребните стопани, които си турят за цел модернизиране и засилване тяхното стопанство и производство".

Безспорно е влиянието върху тази програма на ленинските идеи за развитие на селскостопанското производство. Създавайки кадри, убедени в необходимостта от социалистическо преустройство и модернизация на селското стопанство, Партията систематически подготвяше общественото мнение в полза на тези процеси.

Особено големи са заслугите на Георги Димитров за социалистическото преустройство на селското стопанство. Марксист от световна величина, въоръжен с богатия съветски опит, той по блестящ начин анализира нашите български условия и научно обоснова ТКЗС като най-подходяща форма за творческо приложение на Лениновия кооперативен план в България. Значителен е приносът и на др. Тодор Живков. След Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.) той разкри пътищата за по-нататъшно развитие на социалистическото земеделие у нас. Важен етап в този възход е създаването на аграрно-промишлените комплекси. Те вече действуват и показват своите предимства като прогресивна форма на социалистическо селскостопанско предприятие.

Осъществяват се мечтите на Еню Марковски, който още през 1912 г. писа:

„Ако бъдещето на земеделското производство е в индустриализирането на земеделието и ако земеделието у нас се свързва с индустрията, за да стане последната меродавна и в земеделието, тъкмо поради този обективен процес в производството класовите задачи на земеделския пролетариат се съвпадат и покриват напълно с тия на индустриалния"[1].

Задълбоченият теоретически подход на тесните социалисти към проблемите им помогна да стигнат до идеи, които звучат актуално и днес. Поразително сходство съществува между **социално-икономическите концепции** на Еню Марковски и приетата от Декемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия Програма за повишаване жизненото равнище на народа.

В доклада пред Декемврийския пленум (1972 г.) др. Тодор Живков открай докрай прокарва една главна идея: „Грижата за човека винаги е била и ще бъде основното съдържание на политиката на нашата партия. Тя е смисъл и върховна цел на нейната многостранна дейност"[2].

От грижата за човека се вдъхновява и Еню Марковски. Той правилно вижда, че развитието на производителните сили в условията на социализма е главният път за подобряване благосъстоянието на трудещите се.

„Можете да си представите още отсега — пише Марковски — до каква степен може да нарасне машинното производство, щом като всяко изобретение може да намери най-широко приложение. Социалистическото общество ще изгони веднаж за винаги мизерията по земята."[3]

Достиженията на социалистическа България са блестящо потвърждение на тези крилати мечти. Те намират пълно развитие и реализация в решенията на Декемврийския пленум.

Днес благосъстоянието на целия наш народ е в собствените му ръце. В повика на Партията за модернизация на технологията, за реконструкция и усъвършенствуване на техниката, за подобряване организацията на производството и управлението звучи гласът на Еню Марковски — „всяко изобретение да намери най-широко приложение".

Достоен представител на първото поколение марксисти Еню Марковски е и **заслужил творец на Марксистката партия на работническата класа.**

И в областта на партийната дейност той проявява характерното за него умение да подхожда теоретически към назрелите практически проблеми. Талантливо съчетава ръководството на „дребните" непосредствени дела на отделната организация с решаването на големите проблеми на Партията. Нейната съдба е и негова съдба. Нейните успехи са и негови.

Еню Марковски е един от ония, които твърдо застанаха зад Димитър Благоев и помогнаха правилно да се реши главният въпрос: **да бъде или да не бъде политическата партия** на българската работническа класа.

Тяхната вярна оценка за ролята на политическата форма на борба и необходимостта от марксическа партия на пролетариата утвърди една основна революционна традиция. Тя намира ярък израз в дълбоко аргументираната в партийната Програма закономерност: в етапа на строителството на зрялото социалистическо общество **ръководната роля на Партията**

---

[1] Е. Марковски, Аграрната политика на властвуващата коалиция, „Ново време", 1912, кн. 6, стр. 179.

[2] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, Партиздат, 1972, стр. 5.

[3] Е. Марковски, Поскъпването на живота в борбата на работническата класа, София, 1909, стр. 61.

Digitized by Google

непрекъснато нараства и се усъвършенствува.

Голям е приносът на Еню Марковски за **запазване класовия характер и чистотата на състава на Партията.** Заедно с Васил Коларов той положи много грижи, за да вземе връх в Шуменската организация работническата класа. Каква дълбока яра в бъдещето и историческата мисия на пролетариата лъха от неговите думи:

„... Ние казваме: има една фактическа сила — работническата класа, и ние ще се борим за окончателното освобождение на нашата страна, за да й дадем възможност да развие своите производителни сили чрез едно обществено социалистическо стопанство, под една форма, която ще донесе общо благоденствие."[1]

Дълбокото убеждение, че работническата класа е „фактическата сила" за революционното преустройство на обществото, прераства в системни грижи за нейната подготовка да встъпи в редовете на Партията.

На 12 март 1904 година „Работнически вестник" пише за шуменските комунисти: „... Местната организация води една безшумна, но добре обмислена и систематична пропаганда сред шуменското работничество".

Главни организатори на тази пропаганда са Васил Коларов и Еню Марковски. Десетки представители на пролетариата се учат в създаденото от тях вечерно работническо училище. Програмата му е така съставена, че е основа за действително „систематична пропаганда": „История на революционното движение през XIX век, история на синдикалното движение и кооперациите, естествени науки, работническо законодателство, политическа икономия, история на социализма — това е наистина цял комплекс от знания, който съдействуват работникът да осъзнае своето място и роля в историческия процес, да овладее идейните и организационните оръжия на марксизма и да израсне като двигател на обществеността развитие.

Силата на Българската комунистическа **партия е в нейното монолитно идейно и организационно единство.** Не може да не се изпълват с гордост сърцата ни от отрадния факт, че и в дните на най-тежки политически бури и пограти нашата партия запази това единство и сплотеност. Нещо повече — от огъня тя винаги излизаше още по-укрепнала и закалена. И за тази висша добродетел топлите думи на благодарност и синорна признателност са отправени към пионерите на социалистическото движение. Сред тях и на това поле Еню Марковски заема видно място.

„Единството — пише той — трябва да почива на единомислието в принципите на Партията, на единодействието в тактиката. Всяко друго „единство" е разединяване и съединяване с механическо лепило."[2]

Учудваща зрелост по съдбоносен за Партията принцип! Принцип, изстрадан и отстояван още в началото на нашия век. Чудно ли е тогава, че и днес Българската комунистическа партия е вред знамената на единомислието и единодействието не само у нас, но и в международното комунистическо и работническо движение?

Тези усилия се коренят в богатото наследство, оставено ни от техните социалисти. Известно е, че те показаха безкомпромисна непримиримост срещу буржоазията и нейните реформистки оръдия. Идейно разгромиха противниците си отдясно — общоделците и широките социалисти, и отляво — анархолибералите. Безспорни са заслугите на Еню Марковски в тази борба. Показателно е, че Шуменската партийна организация четири месеца преди Десетия конгрес на Партията (1903 г.) разрешо правилно въпроса за общоделското малцинство. По инициатива на Васил Коларов и Еню Марковски тя приема резолюция, в която

...„Поканва ЦК да свика извънреден конгрес. Поканва и другите местни организации да настояват пред ЦК за свикване на извънреден конгрес"[3]...

Този подъем на Шуменската партийна организация съвпада с разбирането на здравото марксическо ядро. Десетият конгрес на Българската социалдемократическа партия премина под знака на безпощадна борба срещу общоделците. Резултатът от тази борба е много знаменателен. Характерно за някои партии, и то в твърде развити капиталистически страни, е, че те се формираха, като от социалдемократическите организации се отцепиха левите крила. Благоевската гвардия у нас беше създала такава обстановка, че Партията се очисти от опортюнизма. Десетият конгрес (1903 г.) изгони общоделците от нейните редове и не допусна социалдемократизмът да души развитието на марксическото движение у нас. Този резултат се дължи на високата теоретическа и политическа зрелост, характерна за Българската комунистическа партия от времето на Димитър Благоев и до наши дни.

Вред заслугите на Еню Марковски в изграждането и развитието на Партията видно място заемат неговите грижи за формиране и усъвършенстване дейността на контролно-ревизионните органи. Той е един от дейците, които допринесоха нашата партия винаги да има правилно отношение към контролно-ревизионната дейност. Икономист и финансист със солидна подготовка, още със създаването на Централната контролна комисия 1905 г. той съдействуваше да добре да изпълнява първата твърде скромна задача, която й се

---

[1] Ив. Маринов, Еню Марковски, стр. 121.

[2] Е. Марковски, Социалната демокрация и частната собственост, „Ново време", 1903, кн 6.

[3] Ив. Маринов, Еню Марковски, София, Издателство на БКП, 1962, стр. 73.

Digitized by Google

постаря — контролиране финансовата страна от дейността на Централния комитет и книжарниците на Партията Безспорна е ролята му за по-нататъшното развитие и усъвършенстуване на контролно-ревизионните функции. Избран за постоянен председател на Първия конгрес на Българската комунистическа партия, той непосредствено участвува в разработката на всички документи на конгреса. Важно решение на този форум е да се изградят контролни комисии към партийните организации и групи по места. Но още по същественото е, че първият конгрес разшири правата и функциите на тези органи. Уставът ги определи и като „апелатигна инстанция за оплакванията" ... Конгресът издигна ролята на секретаря на Комисията и постави на този пост Ению Марковски. Тая линия на развитие на контролно-ревизионната дейност продължава и след смъртта на видния шуменски комунист. Какъв завиден авторитет, роля и значение завоюва Контролната комисия особено ярко личи от пламенните слова на Георги Димитров пред Лайпцигския съд: „За мен като комунист най-висш закон е Програмата на Комунистическия интернационал, най-висш съд — Контролната комисия на Комунистическия интернационал"[1]. В условията на народната власт и особено след Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.) този авторитет още повече нараства. След Деветия конгрес на Партията др. Тодор Живков релефно очертава голямото значение на този орган. Според него той ще има за задача да държи под свой поглед, под свое влияние най-важните въпроси, свързани с Партията, с нейното единство, въпросите за дисциплината, за сплотеността, за активната роля и поведението на комунистите — въобще всички въпроси, свързани с най-големите добродетели и качества, които характеризират нашата партия като комунистическа партия Тези мисли очертават перспективите на развитие на контролно-ревизионните органи и тяхната огромна роля в системата на Партията и партийния контрол.

Ценен е и приносът на Ению Марковски за укрепване и разширяване **връзките на комунистическия авангард с трудещите се маси.** Той е там, където са работническите и другите трудови хора: в центъра на просветната и културно-масовата дейност на шуменското читалище, в дискусиите с буржоазните лидери по жиготрепващите въпроси — поскъпването на жигота, за съдбата на бедните селяни. От трибуната на Народното събрание отстоява корените интереси на трудовите хора, бори се срещу милитаристичната политика на буржоазията Пламенно отстоява искането за работническо законодателство Такова законодателство, което ще осигури осемчасов работен ден, против извънредния труд, за законен минимум на работна заплата, **за забрана на детския труд и покровителство на женския труд, за образование на** работническите деца, за осигуряване старините на работниците.

Грижите за укрепване на връзките на Партията с масите намират израз и в неуморната работа за формиране на революционни професионални организации. Под влияние на Ению Марковски Варна става един от центровете на лявото демократично крило на организираното учителско движение. Но усилията му са насочени преди всичко към работническата класа. Под негово ръководство е създадено шивашко дружество в Шумен. Той е основател на Софийското работническо дърводелско дружество. Автор е на неговия устав, който по-късно служи за образец на уставите на другите професионални съюзи.

Въпросът за връзките на Партията с масите днес се изправя пред нас с още по-голяма сила и в нова светлина. Върху него съсредоточи вниманието Десетият партиен конгрес. От трибуната на конгреса др. Тодор Живков призова: „Непрекъснато да укрепва, да разширява и да задълбочава своите връзки с трудещите се... да не допуска никакво, дори временно нарушаване на доверието и единодействието в живата верига „ръководители — партия — работническа класа — народ" — това е, другари, една от най-важните и отговорни задачи на всяко партийно ръководство, на всяка партийна организация, на цялата наша партия в етапа на изграждането на развито социалистическо общество у нас"[2].

Тази задача ни задължава да прилагаме много по последователно и да развиваме остаенния ни в наследство от Ению Марковски и неговите другари изпитан диференциран подход към всички слоеве от населението. Както него да анализираме техните психологически особености, да изучаваме и формираме мнението и политическото им настроение. Да съчетаваме както изисква X конгрес на Партията борбата за изпълнение на партийно-държавните планове и задачи със защитата на интересите на трудовите колективи. Това е единствено правилният път, по който комунистическият авангард ще се свърже още по-крепко с трудещите се, ще ги сплотява в строителството на зрялото социалистическо общество.

Ению Марковски е толкова мащабна и многостранна личност, колкото и историята на Партията през десетилетията, когато той беше неин предан войн. Трудно е да се пресъздадат всички добродетели, които изпитат величието на личността му като партиен деец. Но един от особено силните и съществени негови белези е и **пламенният пролетарски интернационализъм.**

Добродетел, която тесните социалисти издигнаха в кумир, последователно изграж-

---

[1] *** Лайпцигският процес. Издателство на БКП, 1960, стр. 236.

[2] Т. Живков. Отчетен доклад на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Десетия конгрес на Партията, Партиздат, 1971, стр. 153.

Digitized by Google

даха и защищаваха, предаваха я от поколение на поколение, за да засияе още по-ярко в днешните дела на нашата партия и народ.

„Днес — пише Еню Марковски — класовата борба на пролетариата срещу буржоазията е повсеместна и за пряк резултат има осъществяването на социализма. Социализмът е един логичен извод от развитието на противоречията в буржоазното общество; той е логическия край на класовата борба. Тъкмо за това пролетариатът във всички страни има тая международна солидарност днес.“[1]

От тези непоклатими позиции на пролетарския интернационализъм Еню Марковски заедно с цялата партия на тесните социалисти води борба против вмъкването на България в империалистическите войни. Воюва срещу социал-шовинизма и ренегатите на Втория интернационал.

Но силата на неговия интернационализъм се проявява особено във възторга, с който партийното ръководство посреща победата на Великата октомврийска социалистическа революция като начало на световната революция. И като партиен деец, и като народен представител Еню Марковски пламенно защищава първото социалистическо отечество на пролетариата от цял свят. В изказването си по Закона за тарифите на износните стоки той апелира към правителството да има куража да сключи търговски договор със Съветска Русия и посочва изгодите, които българското стопанство ще има от него.

Последователният пролетарски интернационализъм на първото поколение български марксисти и днес краси не само комунистите, а е отличителна черта на целия народ в социалистическа България. За българските комунисти и трудещи се солидарността с трудовите хора от цял свят е свещен принцип. Дружбата и сплотеността между комунистическите партии и социалистическите страни е нерушим закон. Братското единство на живот и смърт с Великия Съветски съюз е аксиома и движеща сила на нашето развитие по пътя към зрялото социалистическо общество. Тя крепне и процъфтява със всеки изминат ден. „Днес ние имаме всички основания да кажем — заяви др. Тодор Живков в присъствието на др. Брежнев на митинга в зала „Универсиада“ на 19 септември т. г., — че българо-съветската дружба е едно от най-големите и най-прекрасните завоевания на нашите народи по пътя на свободата и социализма, образец на международни и междудържавни отношения в свободния социалистически свят“. След Юлския пленум на ЦК на БКП от 1973 г. българо-съветското братство, като най-ярка проява на интернационализма, придобива качествено по-високо съдържание. То се заключава в издигането на процесите на сближение до такава степен, която осигурява двете страни да имат единен ритъм, единни критерии, обединени усилия и съгласувани действия в развитието на всички сфери на обществото. Да действуват, както образно се изрази др. Тодор Живков, като един организъм. Тази велика изява на пролетарския интернационализъм вдъхва още по-непоколебима вяра, че всички предначертания на нашата партия за социалистическия възход на България ще бъдат успешно осъществени.

Осемдесет години

ДИМИТЪР КАТРАНОВ

За комунистите и трудещите се в нашия град текущата година бе и си остава забележителна с много и богати по съдържание събития. Но две от тях особено приглича вниманието: 80-годишнината от създаването на градската партийна организация и 50-годишния юбилей на славното антифашистко Септемврийско въстание.

Пътят, извървян от началните стъпки в разпространението на социалистическите идеи, както и от първите начеки в създаването на онова могъщо и победно оръжие, каквато е организацията, та чак до наши дни, бе дълъг и труден, но славен. Още на Бузлуджанския конгрес през 1891 г. присъствували и старозагорски социалисти.

Близо две години по-късно във вестник „Работник“ от 12. VI. 1893 г. се появила следната дописка. „Тукашните социалдемократи се събрахме преди няколко дни и след дълги разисквания единодушно решихме да се организираме в една местна социалдемократическа дружинка... Дружината има за цел да обедини разпръснатите сили на тукашните социалисти и да ги насочи към партийна деятелност“.

Определен дял за тази решаваща стъпка на местните социалдемократи безспорно имала Вела Благоева, която по това време е учителствувала в гр. Стара Загора.

[1] Е. Марковски, Празникът на труда (Първи май) С., 1909, стр. 48.

Digitized by Google

* * *

Непосредствено след сформирането на социалдемократическата дружина се водила една целенасочена партийно-просветна пропаганда. В клуба на социалистите се устройвали чествувания на бележити дейци за народна свобода; тук се произнасяли пламенни речи, рецитирали се стихове и се пеели песни от създадения вече хор под ръководството на учителите Златан Станчев и Тодор Пъндев. Нещо повече. На събранията се обсъждали въпроси от историята на социализма и от политическата икономия. Желани чести гости тук са били: Димитър Благоев, Георги Кирков и Георги Бакалов.

През 1899 г. в гр. Стара Загора започнал да се печата в. „Работнически вестник", чийто редактори били Георги Кирков и Ефтим Дабев. Макар че Майсторът работил тук само една година, кипящата му дейност се оказала изключително полезотворна за укрепването на организацията. Нейната политико-просветна работа се водила не само в работническия клуб, но и при срещите на социалистите извън града. По инициатива на Георги Кирков просветни събрания понякога се устройвали и в домовете на социалистите, където лектор е бил и самият майстор на партийното слово.

Постепенно с укрепването на организацията, както и със засилването на проявите ѝ се умножили и редовете на нейните съмишленици. Старозагорската социалдемократическа организация наброявала вече 48 членове, от които 12 били наемни работници, а останалите — дребни собственици. В организацията постепенно се оформило опортюнистическо ядро, за което допринесло и пребиваването на Ефтим Дабев в града. Срещу него обаче се обявило здравото марксистко ядро начело със секретаря на организацията Костадин Господинов. Борбата между марксистите и опортюнистите продължила две години и завършила с отделянето на здравото ядро в самостоятелна организация, която застанала твърдо на позициите на Димитър Благоев.

Разцеплението в Старозагорската партийна организация се отразило добре върху по-нататъшната ѝ дейност. Бързо се изменил нейният социален състав; основното ядро били работниците. Борбата срещу дребнобуржоазното влияние се засилила, като политическата просвета придобила по-целенасочен характер. Така през 1905 г. в гр. Стара Загора се открило работническо вечерно училище — едно от първите в страната. В него учителите Митю Станев, Светослав Тодоров и Георги Попов преподавали политическа икономия, социология и литература на няколко десетки млади работници. Тук те получавали политически знания и здрава идейна закалка, възпитавали се в дух на вярност и дълбока убеденост в правотата на комунистическите идеи и пролетарския интернационализъм.

1906 година бе забележителна за тесняшката организация в града и с **това**, че тя още веднъж прочисти своите редове, но този път от анархолибералите. Така не само укрепна още повече нейният **членски** състав, но и се закали в идейно отношение, а това помогна да се разшири партийното влияние сред трудещите се. Създадоха се учителска, младежка и женска социалистическа групи, които поддържаха линията на Партията и разнасяха нейното слово сред широките слоеве от населението в града. Наред с това особени грижи се полагат, за да се приобщи още по-тясно организираното работническо движение към Партията. Поема се изцяло ръководството на обособилите се още през 1899 г. синдикални дружества, работи се непрестанно за тяхното възпитание в марксически дух. Като следствие на това непосредствено след учредителните конгреси на ОРСС през 1904 г. в град Стара Загора възникват: общо работническо дружество „Съзнание"; тютюноработнически синдикат „Другар"; металоработнически синдикат, а по-късно кожарообущарски и шивашки синдикат, както и печатарска секция.

Социалдемократическата организация възглавява и първите стачки в пивоварна фабрика „Бъдещност", в печатниците, в различните дърводелски и други работилници. Тя застава начело на антивоенната борба. Устроените масови митинги през 1909, 1911 и 1913 година, на които говори Георги Димитров, се превръщат в антивоенни демонстрации на трудещите се не само от града, но и от целия Старозагорски край. Активна дейност в тази насока развиват партийните дейци Митьо Станев, Светослав Тодоров и Богдан Баров.

* * *

Събитията в Русия привличат изцяло вниманието на старозагорските социалдемократи. Великата октомврийска социалистическа революция през 1917 година те посрещат с голямо въодушевление и възторг.

Тесните социалисти ентусиазирано приемат лозунгите на Великия октомври като програма в своята дейност и широко ги популяризират. В началото на 1918 г. в Стара Загора започва голям процес срещу Коста Ципоранов — народен представител, член на партийната парламентарна група, и още 32 комунисти, обвинени в разпространение на антивоенна литература и агитационни материали, които пропагандират идеите на Великата октомврийска социалистическа революция. Делото добива широка известност. В защита на осъдените: Коста Ципоранов, Неделчо Николов, Коста Матев, Тодор Бодуров и други се надигат не само трудещите се от града и окръга. Протестни телеграми пристигат от цялата страна. Под натиска на народното възмущение властта бива принудена да амнистира осъдените.

След XXII конгрес на Партията през

Digitized by Google

1919 година Стара Загора става център на партиен окръг, който включва градовете Нова Загора, Казанлък, Чирпан и техните околии. В състава на Висшия партиен съвет от Старозагорски окръг влиза Петко Енев. За секретар на окръжния комитет на Партията бе избран Неделчо Николов. Окръжният комитет възглавява борбите на трудещите се в окръга и се стреми да разширява влиянието на Партията сред трудещите се. В много от селата се изграждат нови партийни организации. Докато през 1914 г. там имаше 92 организации с 2900 членове, то в началото на 1920 г. техният брой възлезе съответно на 151 с 4600 комунисти.

В двете старозагорски гимназии — девическата и мъжката, възникват и проявяват забележителна активност марксически кръжоци под ръководството на Тодор Павлов и д-р Теньо Стоилов. Тесните социалисти в града разгръщат системна и неуморна пропагандистка дейност сред всички трудещи се. И непосредствените резултати от това не закъсняват. Левицата от Партията на широките социалисти в Стара Загора възприема програмната декларация на БКП (т. с.), която бе утвърдена от Първия конгрес, а след това и се присъедини към нея. В парламентарните избори през 1919 г. от избраните всичко 13 народни представители 5 бяха социалисти и 8 земеделци. В много от селищата на окръга: Нова Загора, Дълбоки, Енина, Шипка, Калояновец, Мъглиж, Крън, Тъжа и други или общо 50 на брой, Партията получи преобладаващо мнозинство в общинските избори и те се превърнаха в комуни.

През 1921 г. партийният клуб в града става щаб на акцията за приемане на храни и други продукти за гладуващите в Поволжието руски работници и селяни.

Изключително много се засилва влиянието на Партията сред младежта. Комсомолските организации в града развиват голяма дейност, откриват свои клубове, сформират театрални и хорови състави, спортни дружества, търсят и прилагат действени форми на работа с младите хора. В градската градина често се изнасят литературно-музикални програми, чествуват се младежки международни дни и други.

Въпреки сплетните и усилията на буржоазията да настрои БКП (т. с.) срещу БЗНС, на деня не й се удаде да осъществи своята цел, да се изострят отношенията между комунисти и земеделци.

* * *

Деветоюнският фашистки преврат бе посрещнат с голяма тревога и бдителност от комунистите в окръга. Свиква се събрание, на което секретарят на окръжния партиен комитет Неделчо Николов докладва решението на Централния комитет. След дълги дебати се приема резолюция в подкрепа на решението на ЦК, но има и другари като Тачо Даскалов, които се обявяват против неутралитета. И още нещо. В някои села особено Дълбоки и други, които имат много тесни връзки с града, партийните организации приемат резолюция против неутралитета. А в околните села: Коларово, Могила, Бъдеще, Трънково, Свободен и Константиновец, дръзко се възправят срещу шайката на превратаджиите и погромаджиите, като се отправят въоръжени групи за Стара Загора, но те биват спрени и разпръснати.

Решението на Централния комитет от 5—7 август 1923 г. за приемане курс към въоръжено въстание се докладва в Стара Загора от Петко Енев. Като член на Висшия партиен съвет, той изцяло застава на страната на марксисткото ядро начело с Васил Коларов и Георги Димитров и с готовност приема мерките за въоръжено въстание. Веднага се пристъпва към действия, разработва се военно-тактическият и техническият план за въстанието, определя се политическата работа с хората, която разкрива отвратителната същност на фашизма и укрепва комунистическо-земеделското единство. Тези задачи се възлагат на авторитетни и опитни комунисти особено измежду запасните офицери. Подготовката на въстанието в града се поема лично от секретаря на окръжния комитет — Неделчо Николов. Предвижда се: в Стара Загора и с участието на партийни членове от околните села да се формират бойни ядра в състав до 2000 души, които ще атакуват жандармерийската, пехотинската и артилерийската казарма, полицейските участъци, банката, пощата и гарата.

Извършена бе голяма политическа, организационна и военно-техническа подготовка за първото в света антифашистко въоръжено въстание. В началото местната власт се стъписва от неудържимото нарастване на революционната енергия на трудещите се, но последва нареждане на правителството да се пристъпи на 12 септември към масови арести. Почти всички членове на окръжния комитет са задържани в полицейските участъци. Това внася известно смущение в подготовката на въстанието, но все пак тя продължава. Веднага на следващия ден — 13 септември, останалите извън ареста трима членове на окръжния партиен комитет свикват съвещание, на което се избира окръжен акционен комитет. В него влизат седем комунисти и двама земеделци начело с авторитетния и пламенния революционер Доньо Пехливанов. Планът на окръжния комитет отново се обсъжда, уточняват се обектите, въстаническите отряди и техните командири, определя се направлението за овладяване на града.

Развръзката започва на 13 срещу 14 септември. Първи въстават в борческия Мъглиж. Настъпват неповторими мигове, изпълнени с неописуем възторг, революционна романтика и драматизъм. В с. Голямо Дряново запалват другото въстаническо огнище. Положението става неудържимо. Акционният комитет издава заповед за въстание в целия окръг. На 19

Digitized by Google

срещу 20 септември към Стара Загора се отправят отредите от селата: Дълбоки, Хрищени, Казанка, Змейово и др. Действието се развива на широк фронт. Въстаниците атакуват жандармерийската и другите казарми, полицейското управление, пощата и гарата.

Нова Загора и околните села се надигат спонтанно. Въстаниците освобождават Петко Енев от полицейския участък и начело с него като лавина помитат буржоазната власт.

Бурно и драматично се развиват събитията в Чирпан. В сраженията, които се водят в града и в местностите „Бадемито" и „Червената пръст", участвуват бойци от селата Братя Даскалови, Медово, Православ, Свобода, Винарово, Меричлери и др.

Завързват се тежки сражения в „Крънската кория". Тук срещу многочислен противник застават въстаниците от селата Шипка, Шейново, Голямо Дряново, Розово, Енина, Бузовград и др.

Но идва погромът! В пламъка на Септемврийското въстание в окръга загиват голям брой предани на делото комунисти и сдружени земеделци. Фашистките палачи успяха да отнемат живота на такива изтъкнати и безстрашни революционери като Неделчо Николов, Доньо Пехливанов, Асен Велчев, Даньо Василев, Бончо Шанов, Тодор Юлиев, Стоян Златев, братята Кольо, Димитър и Иван Даскалови и други верни синове на народа.

* * *

Но въпреки кървавия погром силата на революционните идеи и волята за борба укрепват. Народното единство получава бойно кръщение.

На разширения пленум на ЦК на Партията, състоял се през септември 1926 г. във Виена, присъствуват и представители от четири околъга в страната. Борческият Старозагорски окръг бе представен от Тачо Даскалов. След завръщането си той веднага запознава актива на градската партийна организация с новите насоки на борбата. Засилва се работата на партийните организации в профсъюзите и сред младежта, осъществяват се последователно редица акции в защита икономическите интереси на работниците.

През време на икономическата криза крупна проява на Партията бе организирането на стачката на металищите от фабрика „Вълкар". В помощ на работниците се отзогават близките села. Тя завършва с победа, исканията на работниците са удовлетворени.

През 1931 г. градската партийна организация завоюва нови позиции; тя спечели две места в общинските избори. Нейната дейност сред трудещите се разширява непрекъснато, а това води до чувствително нарастване броя на съмишлениците ѝ. Но военнофашисткият преврат през 1934 г. създава тежка обстановка в града. В сраженията с полицията загиват Жельо Диманов, Ангел Георгиев и Атанас Комитов. Извършват се масови арести на комунисти и земеделци.

Градската партийна организация постепенно преодолява трудностите от левосектантския период, укрепва връзките с масите и разширява значително своето влияние. Особено активна дейност тук се развива по време на Соболевата акция за събиране на подписи.

В най-тежките години на антифашистка борба Старозагорската партийна организация запазва силите си и развива голяма дейност. От 1934 г. градът става център на област; тук се съсредоточават големи полицейски и военни сили. Активисти на Партията правят настойчиви опити и успяват да завоюват добри позиции за политическа работа сред офицерството и войниците. Под ръководството на Ленко Пенев се създава войнишка нелегална група. Ремсовата организация разширява дейността си, приема много нови членове, печели влияние сред учащите се.

По призива на Централния комитет на Партията борбата срещу фашизма се разгръща с нова сила. Слага се началото на партизанското движение. Отделните групи и отряди се обединяват под ръководството на Пета въстаническа оперативна зона. Под знамето на спасителния Отечествен фронт се нареждат най-преданите синове и дъщери на народа, които в смели акции и кървави битки записаха светла страница в революционната история на окръга и страната. Партизаните бяха в тясна връзка с градската партийна организация, те непрекъснато получаваха от нея подкрепа и помощ.

На 9 септември 1944 година Старозагорската градска партийна организация бе в боева готовност и застана начело в борбата за завземането на властта, годи упорита борба за възстановяване на народното стопанство и за разгрома на противонародната опозиция. Под нейното ръководство в града се разгърна широко строителство, населението с ентусиазъм участвува в изграждането на социалистическото общество.

* * *

Старозагорската партийна организация измина дълъг и труден път, но винаги с устрем тя водеше трудовите хора на смели акции и битки срещу класовия враг. Тя премина през пламъка на Септемврийското антифашистко въстание, тя се въоръжи и с Лениновите оръжия за работа сред масите, за изграждане на Единния фронт, за победата на социалистическата революция. В годините на народната власт тя се утвърди като безспорен ръководител на трудещите се в изграждане на новия живот. Комунистите са винаги в челните редици, като организатори и ръководители на борбата за преобразяване в живота историческите решения на Десетия конгрес на БКП и Декемврийската програма за надигане благосъстоянието на народа. Сега усилията на всички комунисти и тру-

Digitized by Google

дещите в града са насочени за успешното преизпълнение на плана за 1973 година, решаващата година на шестата петилетка.

В чест на 80-годишнината от създаването на градската партийна организация се осъществиха и провеждат много и разнообразни инициативи. Всички те имат за цел да се повишава политическата и трудовата активност на комунистите и безпартийните, допринасят за правилното им възпитание в патриотичен и интернационален дух, съдействуват за успешното решаване на големите и сложни задачи, които се поставят от Партията и Правителството.

За ознаменуването на този юбилей се учреди специално знаме, юбилеен диплом и значка, които се връчват на партийни, комсомолски, профсъюзни и отечественофронтовски организации или индивидуално, за постигнати високи резултати във всенародното социалистическо съревнование за изпълнение на насрещните планове и обещанията.

Постагят се паметни знаци за първата акция на градската партийна организация срещу настъплението на фашизма в страната; предстои възстановяването на първия клуб на Партията в града; маркирано е мястото на стария затвор, както и на седалището, където се проведе първото заседание на акционния комитет, за вземане решение за определяне деня на въстанието през 1923 г.; подготвен е албум за секретарите на градската партийна организация от учредяването й до 1944 година.

Градският съвет за изкуство и култура обяви конкурс за литературни произведения и мемоари; подготви се изложба за революционната борба в града; издаде се албум за бойния път на градската партийна организация, отпечатаха се брошура и други нагледни материали. Организира се месец на революционния филм и преглед фестивал на художествената самодейност, уредена е изложба на изобразителното изкуство, където художниците в своите платна разкриват епични мигове от революционното движение в града.

В ход е цикълът от лекции, които опитни пропагандисти изнасят по квартали и предприятия. Окръжният вестник „Септември" и районната радиостанция устройват специални страници и предавания, посветени на юбилея. Състоя се научна сесия в чест на Септемврийското въстание през 1923 г., свика се среща с всички партийни работници в миналото и сега. Извърши се преглед на партийните групи, за да се подобрява непрестанно тяхната дейност; усъвършенствуват се стилът и методите, издига се равнището на организационната и идеологическата дейност, засилва се творчеството и самоинициативата на партийните органи и организации.

Всички комунисти и трудещи се в Стара Загора жигеят и работят за достойна среща на юбилея.

ВЕСТИ

В Бургас се състоя пленум на окръжния комитет на БКП, на който беше обсъден доклад за задачите на окръжната партийна организация за по-нататъшното изпълнение на Постановлението на ЦК на БКП „За главните насоки на дейността и най-важните предстоящи задачи на Българските профсъюзи в борбата за изграждане на развито социалистическо общество".

В доклада и в изказванията бяха посочени положителните и отрицателните страни от досегашната работа на окръжната партийна организация за издигането равнището на партийното ръководство на профсъюзите. Значително място бе отделено за дейността на окръжния съвет на професионалните съюзи.

По обсъждания проблем пленумът прие решение, в което са определени насоките и задачите за бъдещата работа, за да бъде изпълнено по-добре Постановлението на ЦК на БКП.

Пенко КОЗАРОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Бургаски окръг

Digitized by Google

КОГА СЕ ПОДБИРАТ ПЪТИЩАТА?

Народната мъдрост казва, че като се преобърне колата, тогава се намират много пътища. Това е било във времето, когато предприеманите стъпки не били осмисляни научно, когато не е имало прогнози, концепции и програми, а българинът с едно вярно чувство за реалност винаги е гледал напред, далеч пред събитията. Сега в ръцете на съвременния, стопански ръководител е и опитът на най-напредналите, и помощта на науката, и опората в силата на партийните решения, което е достатъчно основание за да не се случва „преобръщане на колата".

А се случва!

Причината се крие в неправилните методи на ръководство на икономиката, в неразбирането на принципа, че да ръководиш — това значи да предвиждаш. Срещат се още ръководители, които не се стремят да решават комплексно въпросите на даден отрасъл. Те са най-често любители на работата на парче — днес се реши един въпрос, утре друг, а твърде често повод за поставянето на някои проблеми е провалът на задачите или неизпълнението на плановете. От своя страна това води до вземането на крити мерки, до цялостно съсредоточаване на сили и средства в едно направление. Разбира се, че настъпилите изменения са за сметка на състоянието в други отрасли, подотрасли или пък отделни страни от тяхното развитие, което по-късно налага да се решават въпросите със същите „щурмовски" методи.

През последните няколко години свиневъдството у нас отбелязва благоприятно развитие. През 1971 и 1972 г. броят на свинете достигна най-високо равнище в сравнение с преходните години. Преизпълнени се и планът за свинското месо. Влязоха в експлоатация осем модерни свинекомплекса, където производителността на труда нарастна три пъти, а разходът на фураж се намали с 25 на сто. Това внесе успокоение и неусетно се създаде невярното схващане, че проблемите на свиневъдството вече са почти решени, а вниманието на селскостопанските специалисти и ръководители сега трябва да се насочи към другите подотрасли на животновъдството. И така стана. Всички усилия се насочиха към млечното говедовъдство.

През първото полугодие на тази година всеки окръжен комитет е разгледал въпросите на животновъдството на специален пленум или на заседание на бюрото, а в някои комитети и по два пъти. В приетите документи има критичен анализ и са набелязани действени мерки! Но на прицел е взето говедовъдството, борбата за изпълнение на плана за млякото навсякъде е задача номер едно! А свиневъдството? За него само се споменава. Подобно място бе отредено на свиневъдството и на национално съвещание по животновъдството, което Министерството на земеделието и хранителната промишленост организира през първата половина на месец април т. г.

А какво ставаше през това време?

Като се започне още от началото на годината, броят на свинете в обществените стопанства непрекъснато намаляваше. Към 1 септември т. г. намалението в някои окръзи достигна тревожни показатели: в Търговищки окръг свинете намаляха в сравнение със същия период на миналата година с 18,5 на сто, във Великотърновски — 17,7 на сто, в Шуменски — 17,9 на сто, Русенски — 16,4 на сто, в Плевенски — 12,9 на сто.

Общата тенденция на намаление засегна и личното стопанство, в което се отглеждат до 30 на сто от свинете.

Причините за това тревожно положение са много и различни по своя характер, но когато се сумират и анализират, се разбира ясно ролята и смисълът на комплексния подход, виждат се последствията от нарушечето на принципите, на които се основава той.

Все още не се осигурява производството на достатъчно зърнен фураж, без който развитието на свиневъдството е немислимо.

Digitized by Google

Произвеждат се непълноценни фуражни смески. По всяка зеропятност те ще бъдат непълноценни до края на годината, пък и през следващата, щом като не бяха засети 10 на сто от предвидените площи със соя; щом като не се изпълнява планът за сенното брашно (например в Разградски окръг към 17 август т. г. е осигурено едва 33 на сто от него); щом като едва през юни т. г. се сключи договор между ДСО „Рибно стопанство" и ДСО „Фуражна промишленост" за доставка на рибно брашно през 1973 г.?!

Приетите програми за специализацията в животновъдството не се изпълняват последователно и всеобхватно от ръководството на голям брой АПК. Ето само един пример. В АПК—Пордим, Плевенски окръг, свинете се ликвидират съгласно плана за специализацията ,но съгласно същия план АПК — Левски не поема увеличаването на плана за свинското месо, защото няма база? Изобщо цели окръзи много бързо изпълняват плана за специализация, що се отнася до ликвидирането на отделни подотрасли или отрасли...

Министерството на земеделието и хранителната промишленост и ОНС във Велико Търново, Толбухин, Бургас, Ямбол, Силистра и Михайловград практически допуснаха да се провалят пусковите срокове на редица свинекомплекси, на които е разчетено получаването на месо. Между тях са свинекомплексите във Студено Буче, Михайловградски окръг, и Зимен, Бургаски окръг, строежът на които продължи повече от 5 години!? И това е при положение, че у нас не достигат 225 000 места за свине, в това число 26 000 за свине майки.

Свинекомплексите и уедрените свинеферми не се снабдяват редовно с необходимия концентриран фураж от ТКЗС и ДЗС в съответния АПК.

Не се поощрява достатъчно отглеждането на свине и свине майки в личното ползване чрез подпомагане с фураж от стопанствата и изкупвателните организации. Поради това се ликвидираха около 30 000 свине майки В някои окръзи и стопанства дори има случаи, когато се преминава от незаинтересоваността към грубите мерки, за да се ограничи или ликвидира гледането на животни в личното стопанство.

Не на последно място стои въпросът за повишената смъртност и ялоовост при свинете, главно поради неспазване на зоохигиенните норми, ненавременната и недостатъчна ветеринарна помощ.

Всичко това е известно, или пък е ставало пред очите на партийните и стопанските органи в стопанствата и АПК. На разположение на министерството и ОНС има достатъчно оперативна и статистическа отчетност, свидетелстваща за тези нарушения. Измина един дълъг период от края на 1972 г. до началото на август тази година, през който тревожните симптоми прераснаха в отрицателни тенденции, период, който обаче бе изпуснат, за да се вземат както технологически, така и организационни решения. Тези 8—9 месеца може би щяха да станат и година, ако Министерството на информацията и съобщенията не се обърна на 2 VIII. т. г. до компетентните органи по ръководството на селското стопанство с тревожна информация за състоянието на свиневъдството! . .

След това спешно се взеха решения, разработиха се и мероприятия. Сега те се изпълняват в напрегнати срокове, защото необходимо е да се навакса загубеното. Но дали през останалите три месеца, когато ще се „щурмува" планът, няма да се допусне подценяване на задачите в перспектива или на други отрасли?

И още нещо за стила на работа. С разпореждане 154 на Министерския съвет от 24 юли 1973 г. се поставят редица задачи пред селскостопанските организации у нас, за да се подеме по-нататъшното развитие на животновъдството в личното стопанство, в това число и на увеличаването на свинете през 1974 г. с 280 000 бройки. Създалата се през това време неблагоприятна обстановка в свиневъдството предполагаше тези решения да се проведат бързо в практиката, да станат достояние на всеки стопанин у нас, да се подемат инициативи от общинските партийни комитети, от общинските съвети, от отечественофронтовски организации на село. Затова Министерството разработи програма за изпълнение на разпореждане № 154, която изпрати за изпълнение в окръзите, но едва на 25 август?! Сроковете за изпълнението на една част от задълженията обаче са до 1-ви септември тази година...

А сега за стила на партийната работа. В чл. 51 от Устава на Партията е записано, че първичните партийни организации в министерствата нямат право на контрол над дейността на административните ръководства, но че те трябва своевременно да сигнализират пред ръководителите на учрежденията и пред съответните партийни органи, включително и пред ЦК на БКП, за недостатъците в работата. През този период първичната партийна организация при управление „Животновъдство" е разглеждала някои страни от развитието и на свиневъдството — за постигането на световните показатели, за реконструкцията и модернизирането на материалната база и др. Взетите обаче решения се изпълняват само със силите на комунистите от организацията, когато е било необходимо да се бие тревога за това състояние, да се заангажира вниманието на най-отговорните ръководители.

* * *

Свиневъдството е динамичен отрасъл. В него работят опитни труженици, специалисти и ръководители, които е сигурен, че взетите решения ще бъдат изпълнени. Но необходимо е този случай да стане тема за един голям разговор — във вся-

Digitized by Google

ка партийна организация, на всички нива. Защото в конкретната работа може да се види мястото на комуниста ръководител, мястото на партийната организация, която неотклонно, като упражнява уставното си право на контрол, ще повишава отговорността на ръководните кадри и изпълнителите; разговор за методите на планиране и отчитане, за мястото и ролята на специалиста технолог, специалиста от плановия отдел и счетоводството, за авангардната им роля на комунисти. Изобщо разговор за методите на ръководство.

СЕКРЕТАРЯТ ЧАКА

Не, не инструкции и указания. Тях той бе получил доста време преди това както от окръжния комитет във Враца, така и от градския комитет в Кнежа. Чакаше друг да го покани на заседанието на оперативния щаб, чийто председател е сам той, създаден, за да изпълнят тези указания. Чудно нали? И смешно! Но за съжаление... факт. Става дума за секретаря на партийния комитет в с. Глава Георги Семионов... Той така се извини: „Простете, че закъснях, но чак сега ми съобщиха за заседанието".

Няма да изясняваме елементарни неща, че той и като председател на щаба, определен за да координира в особено отговорен момент мобилизацията на всички наши сили за прибирането на реколтата, която вече бе заплашена от похабяване, и като секретар на партийния комитет трябва да бъде дичамичната личност, диригентът в работата. Това е азбучна истина.

Подобни трудни ситуации на село има неведнъж в годината. И този случай ни дава повод за размишления по въпроси на стила на работа — за дисциплината, за отговорността и оперативността, тези ярки отличителни черти на комуниста и особено на комуниста ръководител.

При чени и строги указания за действие и получено специално партийно решение да оглави отговорна спешна неотложна отглежане работа той не бе предприел нищо като секретар. Щабът също бездействуваше, а партийната организация

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Тревога

Всичко за предстоящото събрание беше подготвено както трябва и тъкмо когато членовете на партийния комитет сметнаха, че могат да си поотдъхнат след голямото напрежение, получи се тревожна вест — някой от окръжния комитет позвъня по телефона и запита точно в колко часа ще започне събранието, защото на него искал да присъствува другарят Дерменджиев.

Другарят Дерменджиев? Не друг, а лично той! Това обръщаше всичко с главата надолу.

Пръв изрази основателните си опасения директорът.

— Струва ми се — каза той, — че докладът трябва да се огледа още веднъж.

— Кое по-конкретно? — запита секретарят.

— Има в него някои неточности, които... Не че не са верни, верни са, но са си по-скоро за наша вътрешна консумация. Защо например трябва да раздуваме въпроса с оная материали, които похабихме през миналия месец. Или пък...

— А може би — подхвана друг — няма да е лошо да се поизмени или посъкрати и оня пасаж, дето се говори за лошокачествената продукция, която ни върнаха преди драйсетина дена, защото...

— Разбира се, че ще се съкрати.

— И все пак — неуверено се опита да възрази някой, — дали няма да...

— Вижте какво, другари — поде пак директорът, — в един доклад следва да се дадат основните, принципните моменти. Да се посочи онова, което е, така да се каже, генералното. Вярно е, че ние имаме и някои слабости, но онова, което

Digitized by Google

не бе извършила почти нищо. Естествено и резултатът бе налице — нямаше допълнителна работна ръка на полето освен служителите от съвета. И как чудно звучи неговото оправдание: „Искахме да прочетем обръщение до хората, но началникът на пощата отказа да го излъчи по радиоредбата". Нима това е нормално?

И още нещо: написал писмо (?!) до председателя на общоселския отечественофронтовски комитет, чиято бюро се намира до неговото и до комсомолския секретар.

Дисциплината пренебрегната.

Отговорността?

А оперативността?

Липсват.

Тук му е мястото да отбележим, че в случая именно те трябваше да доминират. За партийния деец не е оправдание да чака дори инструкции, указания. Той трябва сам съобразно обстановката да предприема нужното, но да не допуска да се проваля работата. Деловитостта е необходимо негово качество. Той да бъде човек на действието, на инициативата, на размаха. Колко е лошо да се констатира тяхното отсъствие!

Ощé по-лошо е, когато и те липсват, и дисциплината е нарушена. Това е вече двойна беда.

Разбира се, след контрола от ОК на БКП положението сигурно се е изменило бързо. Този случай показва колко е нужно своевременно да се проверяват, да се контролират дейците. Но главната ни мисъл е за самоконтрола. Той е израз на комунистическа отговорност, на партийна непримиримост. Той е враг на самоспокоението.

ЛОЗЕТО НЕ ЩЕ МОЛИТВА...

Случаят в Койнаре ни напомня малко тази популярна мисъл. В напрегнатите дни на прибирането на реколтата там бяха провели събрания на партийните организации, където изяснили отговорността и задачите на комунистите. Извършили и известна разяснителна работа сред населението. Полезно, разбира се. Но недостатъчно. И колко лошо е, когато дната клона на партийната работа — пропагандата и агитацията, се откъснат от организаторската работа, говори резултатът. И тука нямаше чувствителна помощ на кооператорите на полето с допълнителна работна ръка.

Такава разяснителна работа е симоцелна и безплодна.

А. ОГНЯНОВ

дълбоко характеризира нашата дейност, това са безспорните ни успехи. И докладът именно на тях би трябвало да центрира вниманието. Нека другарят Дерменджиев и всички в окръжния комитет видят, че...

Секретарят погледна часовника си.

— Сега е 10 часът, а събранието е насрочено за 17 часа. Аз ще имам време да оправя някои неща, но трябва да помоля и за изказванията.

— Безспорно. Редно е още отсега да дадем насока кой да се изкаже и за какво да говори. Според мен хубаво ще бъде най-напред да вземе думата главният инженер и да разкаже за успехите ни в използването на техниката, тъй като по този въпрос...

Главният инженер, който присъствуваше на това непредвидено заседание, се намръщи.

— Аз също мислех да говоря по този въпрос, но не за успехите, а за слабостите. Защото половината от машините ни през по-голяма част от времето бездействуват.

— Хайде сега — недоволен по изгледа директорът. — Ние, другарю главен инженер, като ръководители, подчертавам, именно като ръководители, сме длъжни да гледаме на нещата в перспектива. А каква е при нас перспективата на използването на техниката? Отлична! Защото с мероприятията, които разработихме...

— Тези мероприятия ги набелязахме още преди петгодин година, а до ден днешен още нищо не сме...

— Самият факт, че сме набелязали не, а разработили разгърнати мероприятия, говори, че въпросът не стои настрана от вниманието ни, говори, че сме се заели конкретно и делово...

Така с общите усилия на колективния ум бе направено най-сполучливото разпределение — кой за кои успехи да говори.

Събранието започна точно в определеното време. Другарят Дерменджиев изслуша с интерес доклада, в който се разглеждаха големите успехи. С интерес изслуша и изказванията, в които също се говореше за постигнатите резултати.

Накрая, както си е редно, дадоха думата и на него.

— Другари — започна той, — сигурно е станало някакво недоразумение. На мен ми казаха, че ще имате събрание и аз мислех, че на събрание идвам. Оказа се обаче, че присъствувам не на събрание, а на... театър. И ако стана дума за режисурата на този театър, би могло да се каже, че тя не е лоша. Друг е въпросът дали е била необходима. И все пак на мен ми се ще да присъствувам на едно ваше събрание, а не на представление...

В салончето беше тихо. Толкова тихо, че се чу как някой тежко въздъхна.

Хеския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕН ПОЛИТИЧЕСКИ ПОДХОД

Държавният текстилен комбинат „Рилски лен" в Самоков през 1973 година има задача да произведе 6 650 000 метра конопено-ленени и памучни тъкани. Трудовият колектив на комбината е приел насрещен план за 6 660 000 метра. За осемте месеца на годината насрещният план е изпълнен. на държавата са предадени в повече 30 000 метра готови тъкани, от качеството на продукцията е реализирана печалба в размер на 67 000 лв. при план 24 000 лв. и пр. Тези успехи са резултат на упоритата работа на трудещите се, на организаторската дейност на ръководството на комбината, на разнообразната и целенасочената партийно-политическа работа на заводския партиен комитет, на профкомитета и Комсомола. Първостепенна грижа за целия трудов колектив е изпълнението на насрещния план за годината и създаването на всички предпоставки за успешното приключване на шестата петилетка.

Как заводският партиен комитет е организирал и осъществява партийно-политическата работа за решаването на социално-икономическите проблеми, за изпълнението на насрещния план?

* * *

Партийните и стопанските ръководители в комбината така са устроили своята работа, че постоянно са сред работниците. На събрания с целия трудов колектив, на срещи и съвещания с отделни бригади и цехове разясняват задачите по насрещния план, икономическата политика на Партията, решенията на Декемврийския пленум и пр. Това пряко участие на най-отговорните партийни и стопански ръководители, както подчерта Десетият конгрес на Партията, има решаващо значение за успеха на масово-политическата работа, на цялата идеологическа дейност. То дава обилна информация за дееспособността и готовността на работниците да се справят с една или друга производствена задача, разкрива доколко психологическият климат в комбината е ведър и условията за плодотворен труд са нормални; позволява на ръководството да узнае въпросите, които вълнуват хората, вижда към какво да насочи главно вниманието си и бързо да реагира. Много от повдигнатите въпроси на тези срещи и съвещания решава на място, други поставя пред органите, от чиято компетентност са, а за искания, които не са целесъобразни или са в противоречие със законите, ясно и недвусмислено заявява, че не може да удовлетвори.

Digitized by Google

От друга страна работниците се запознават със своите непосредствени задачи, с политиката на Партията, насочена към икономическото и културното развитие, към изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна. Така и вярата на трудещите се в партийното и стопанското ръководство укрепва, повишава се активността им в обществено-политическия и стопанския живот, засилва се стремежът им към творчество и самоинициатива.

Ето един пример. Тъкачният цех в комбината останал без някакъв вид прежда, предприятието доставчик не устояло на договорните си задължения. За да не спре производството, единственият изход бил предачният цех да произведе надпланово количество от липсващата прежда. Стопанското ръководство в разговор с работниците изяснило положението. Хората разбрали, че изпълнението на плана зависи само от тях, осъзнали своята отговорност пред колектива и комбината и проявили висока съзнателност и другарско чувство, удвоили усилията си, стегнали организацията на производството и се справили със задачата — защитили своята работническа чест и честта на целия колектив.

Успешното изпълнение на насрещния план зависи от дееспособността, от единството и сплотеността на трудовия колектив. Затова заводският партиен комитет целенасочено направлява формирането му. Под негово ръководство стопанските, профсъюзните и комсомолските органи и организации укрепват връзките между отделните работници, създават творческа атмосфера, благоприятна микросреда за пълна изява на талантите и способностите на трудещите се.

— В бригада „Гео Милев" на тъкачния цех отношенията между работничките се бяха обтегнали — сподели председателката на заводския профкомитет Лиляда Кенанова. — Първоначално това не се отрази на производството и бригадата постигна необходимите количествени и качествени показатели в съревнованието, за да бъде удостоена с звание „бригада първенец". Преценихме, че ако не се изменят тези отношения, в бъдеще може да се стигне до задълбочаване на противоречията, до засилване на дрязгите, до разстройване на колектива, а оттам и до неизпълнение на насрещния план. Решихме да лишим бригадата от званието за второто тримесечие, като на работничките обяснихме защо постъпваме така.

Какво се получило? В бригадата поразмислили, анализирали взаимоотношенията си и стигнали до извода, че няма сериозни причини да странят една от друга. Направили взаимни отстъпки и поели по верния път — пътя на другарството и взаимопомощта, не на враждата и егоизма. Съобразявайки се с конкретните условия, без да се намесват грубо във взаимоотношенията на хората, подтикват ги, помагат им да се насочат към правилен изход.

Заводският партиен комитет особено внимание отделя на последователната принципиалност във взаимоотношенията между ръководители и работници и между самите работници, тъй като тя е важен фактор за укрепването и сплотяването на трудовия колектив, а оттам и за изпълнението на производствената програма. Той изисква от комунистите, от всички работници да спазват установените порядки в комбината, да зачитат и уважават приноса на всеки в изпълнението на насрещния план, да бъдат строги и безпощадни към нарушителите на реда и дисциплината, към онези, които спъват производството и дезорганизират колектива. В бригада „Христо Ников" на предачния цех две работнички закъсняваха за работа и затрудняваха производството. Освен санкцията на провинените еворед условията в комбината същевременно се лишава бригадата с право за класиране в съревнованието. Поискали да им анулират закъсненията, но началникът на цеха отказал. „Щом не ни отменяте закъсненията — заявили двете

Digitized by Google

работнички, — ще напуснем работа, за да не пречим на останалите хора от бригадата." Той не се съгласи да удовлетвори незаконните искания, въпреки че ако напуснат работа, ще създадат допълнителни затруднения. Хората от бригадата разбрали, че компромиси с въведения в комбината ред не се правят и намерили най-правилното решение: извикали двете работнички и им заявили, че бригадата не се отказва от тях, но за в бъдеще най-строго ще изисква да бъдат редовни и съвестно да си гледат работата. Това им подействувало респектиращо, не могли да устоят на натиска на целия колектив и се съобразили с неговите изисквания.

Какъв е изводът? Един недисциплиниран работник може да се сърди на отделния ръководител, да го заплашва, че ще напусне работа и ще провали производството, но на цялата бригада не може нито да се сърди, нито да я заплашва, защото знае, че тя е в състояние с малко по-големи усилия и напрежение да го замести и без него да свърши много повече работа.

Задължително условие за изпълнението на насрещния план е високата, съзнателната дисциплина и самодисциплина на членовете на трудовия колектив. Заводският партиен комитет, стопанското и профсъюзното ръководство са насочили своята организаторска и масово-политическа работа към нейното укрепване и повишаване. В комбината един път в месеца се провежда ден на трудовата дисциплина, в който се състоят срещи с колективите на цеховете и бригадите и се прави разбор на дейността им. Отчитат се резултатите от изпълнението на насрещните планове, анализират се пропуските и слабостите в работата, посочва се поименно приносът на всеки за постигането на високи производствени успехи, поставят се нови задачи. След срещите ръководителите на комбината и на цеховете обсъждат повдигнатите въпроси, правят оценка, въз основа на която директорът подписва заповед за поощряване на проявилите се и за наказание на провинилите се.

Да се каже, че проблемите на дисциплината в комбината са решени е трудно и невярно. Но начинът, по който се третират, е правилен и резултатен. Първо, намалели са самоотлъчките и закъсненията, разхищението на суровини и материали е сведено до минимум, безцелно пилеене на работно време почти не се среща. Второ, засилило се е чувството на отговорност пред колектива, повишила се е активността в труда и в обществения живот. Особено ценно е, че самите работници следят за реда и дисциплината, самоконтролират се.

За да засили у работниците съзнателното отношение към труда, тяхната всеотдайност в изпълнението на производствената програма, заводският партиен комитет и стопанското ръководство не само са изяснили какво им предстои да извършат по насрещния план, но и какво ще получат в резултат от неговото изпълнение; подобрили са организацията на производството и условията на труда, засилили са грижите към хората. Макар че предачното и тъкачното производство е източник за замърсяване на въздуха, в помещенията са монтирани и се поддържат в изправност аспирационни уредби за обезпрашаване. Работниците разполагат с обширен, добре обзаведен стол, който редовно осигурява евтина и питателна храна.

Всичко ли в държавния текстилен комбинат „Рилски лен" протича гладко? Какво вълнува и ръководителите, и работниците?

Най-голяма трудност за колектива на комбината е липсата на някои суровини и материали. Какви са фактите? За осемте месеца на годината не са доставени 111 тона влакна, в това число от Балчик — 72 т, Пазарджик — 29 т, Долни Раковец — 10 т. Държавният текстилен комбинат „Вела Пеева" в Пазарджик не е изпълнил договорните си за-

Digitized by Google

дължения, до месец август включително не е доставил 37 хиляди метра брезенти за апретурна преработка.

— Често пъти, за да не спираме работата поради недостиг на някои видове прежди, доставяни от други предприятия — сподели директорът на комбината Йордан Трохаров, — влагаме вносни прежди, предназначени за специални тъкани, в обикновени тъкани. Това оскъпява продукцията, но нямаме друг изход.

— Липсата на материали не само спъва производствения процес — допълни секретарят на заводския партиен комитет Георги Стоименов, — но дезорганизира колектива. Настъпват моменти, когато сме принудени да оставим хората да бездействуват, връщаме ги от работа, докато пристигнат материали.

Ръководството на ДТК „Рилски лен" проявява инициатива, поддържа тесни връзки с предприятията, с които е в договорни отношения, но това не винаги изменя картината. Негови представители са ходили в ДТК „Вела Пеева", оказвали са и конкретна помощ – поемали са да извършват някои от манипулациите по обработката на преждите; градският комитет на Партията в Самоков също се е намесвал, но нещата не се променят. Задължение на Държавното стопанско обединение „Текстил" е да окаже действена помощ, окръжният и градският комитет на Партията в Пазарджик също следва да се намесят.

Колективът на ДТК „Рилски лен" има какво да помисли върху организацията и готовността си да поеме в критични моменти по-големи задължения, да прояви по-голяма прозорливост и находчивост, зрелост и далновидност. За какво става дума? Интересите на страната диктуват предприятието за първична преработка в Шабла да бъде закрито. Изхождайки от такива съображения, ръководството на ДСО „Текстил" е приело да се закрие. Това е голямо изпитание за колектива на ДТК „Рилски лен", тъй като сам трябва да преработва голяма част от суровината. Тук ръководството на комбината следва да прояви по-широко виждане, да погледне от висотата не на тесноведомствените, а на общодържавните интереси. До построяването на ново предприятие за първична преработка или до разширяването на сега съществуващите мощности не остава нищо друго освен така да се настрои работата, че да се използват всички възможности на наличния цех. Това ще рече, колективът на цеха да поеме допълнително натоварване, за което ръководството на комбината трябва морално и материално да го подготви. Без помощ от ДСО „Текстил", разбира се, не ще мине, но основното си остава трудовият колектив. Той ще реши задачата и към него следва да се насочи и организаторската, и идейно-възпитателната работа на партийните, стопанските и профсъюзните органи и организации.

За изпълнението на насрещния план колективът на ДТК „Рилски лен" много разчита на изобретателството, рационализаторството, новаторството, реконструкцията и модернизацията на производството и им отделя голямо внимание. В тази връзка искам да се спра на един въпрос, който има не само икономическо, но и голямо политическо значение. Центърът за научноизследователска и развойна дейност при ДСО „Текстил" за импрегниране на брезентите разработва и пуска в производство химикала хидрофобол, предназначен да замести вносния капаген. В производствени условия хидрофоболът не дал очакваните резултати, дори и при повторна обработка брезентите пропускали вода, не отговаряли на изискванията на стандарта. Преждевременно е бил спрян и вносът на капагена. Кое е накарало ЦНИРД да даде зелена улица на хидрофобола и да подведе Държавния комитет за планиране да спре вноса на капагена, а с това да обрече производството на провал, е въпрос, който вероятно Комитетът за държавен контрол ще разгадае. Нас ни вълнува друго. Да се търсят заместители на вносни материали с цел да се

Digitized by Google

подобрява ефективността на производството е важна партийна и държавна задача, поставена пред нашите научно-технически и изпълнителски кадри. Какво по-хубаво от това да се работи в тази насока. Научни разработки има и ще има, инициативите в това отношение се насърчават и поощряват. Ще има и успехи, и разочарования. Не трябва да има неправилен стил и методи на работа, защото от тях винаги се раждат недоносчета, които тегнат и на икономиката, и на възпитанието на хората. Не можем да искаме от обикновения работник висока съзнателност и дисциплина в труда, без да му показваме своя пример — примера на инженера, научния работник, който трябва да бъде не само ръководител, но и политически деец, възпитател на трудещите се със своите знания и умения; с личния си пример да води работниците, да ги насочва, да ги формира като нови, социалистически труженици. Ето къде е големият въпрос, над който има какво да помислят ръководителите на ЦНИРД и обединението. Защото заводският партиен комитет, профкомитетът и Комсомолът в ДТК „Рилски лен", каквато и действена партийно-политическа работа да вършат сред работниците, колкото и усилия да полагат за изпълнението на насрещния план и на шестата петилетка, доникъде няма да стигнат, ако се спъват по привидно доброжелателен, но по същество вреден начин.

* * *

Марксизмът-ленинизмът учи, че партийно-политическата работа е действена, когато обхваща всички страни на човешкия живот, всички клони на неговия духовен мир, всички фактори на неговото формиране, оказвайки по такъв начин съвкупно влияние върху мирогледа, съзнанието, моралните принципи, т. е. върху онези фактори, които направляват поведението на човека. Осъществявайки своите организаторски и възпитателни функции сред колектива на Държавния текстилен комбинат „Рилски лен", заводският партиен комитет изхожда от тези изисквания и колкото по-цялостно ги обхваща и въплъщава в партийно-политическата си дейност, толкова тя е по-действена.

Йордан ХАДЖИЕВ

Едно училище след преустройството

Партийната организация в математическата гимназия „Баба Тонка" в Русе взема мерки да се преустрои учебната работа така, че да съдействува за развитие на логическото и творческото мислене на учениците и се повиши тяхната активност в учебно-възпитателния процес, да се подобрява самостоятелната им работа над книгата. На откритото партийно събрание бяха дадени препоръки на учителите да възлагат повече задачи с проблемно-познавателен характер, в уроците по природонаучните дисциплини все по-широко място да заемат практическите опити и лабораторният метод. При преподаването на материала по математика, физика, химия и биология да обръщат повече внимание на приложния им характер.

Комунистите полагат усилия да се засили практическата насоченост на обучението по математика, да се създадат по-тесни връзки между преподавателите и специалистите от научноизследователските институти и производствените предприятия. Сключени са договори за интеграция с математическия факултет при СУ „Климент Охридски", ВИММЕСС, ОРГПРОЕКТ и РИЦ в Русе, завод „Найден Киров" и др.

Полезна помощ получава колективът на

Digitized by Google

гимназията от математическия факултет. Научни работници дават консултации на учениците при изучаването на специални въпроси, помагат на учителите в практическата учебна работа и за повишаване на квалификацията им. С преподавателите по изчислителна техника всяка година организират курсове, срещи, лектории, конференции. Професор Благовест Сендов — декан на факултета, изнася пред учениците лекции на тема: „Из теорията на кодирането", професор Виктор Врански — „Физика и кибернетика", проф. Павел Марков — „Елементарни частици" и др.

Под ръководството на старшия научен сътрудник на БАН и заместник-директор на единния научен център по математика и механика П. Бърнев учениците разработват задача за оптимално съставяне на седмично разписание в училище. В гимназията са изградени 7 школи по математика с научни ръководители от ВИММЕСС.

Териториалният изчислителен център в Русе осигурява условия за учебна и производствена практика по изчислителна математика и лектори по някои научни проблеми на изчислителните методи и операционните изчисления. Специалисти от центъра заедно с ученици от гимназията разработват теми, свързани с приложението на математиката в производството.

Специалисти от завод „Найден Киров" в определени по учебната програма часове запознават учениците от X и XI клас с автоматизираната система на управление. Учениците изпълняват производствения си стаж в завода, което им дава възможност по-добре да се запознаят с автоматизацията на производството, труда и управленческата дейност.

По указание на партийното бюро административното ръководство проучи системата за управлението на учебния процес, прилагана в математическия факултет. С помощта на специалисти от факултета и Оргпроект в Русе беше разработена система за събиране и електронна обработка на сведения за успеха и дисциплината на учениците.

Как е организирана работата? На 15 дни учителите попълват сведения, в които посочват всеки ученик каква средна оценка е получил на писмени работи, от устни изпитвания, от домашни работи, мнение за работата на ученика през тези две седмици и какви отсъствия има. Данните се обработват в териториално-изчислителния център и в гимназията се получава информация на три нива. В първото сведение има данни за работата на всеки преподавател, то съдържа: усреднена оценка от писмените изпитвания, от устните изпитвания и домашните работи, броя на неизвинените отсъствия по съответния предмет. Във второто се посочва броят на изпитванията на даден ученик по всички предмети и броят на изпитванията само по отделен предмет. В сведението за класния ръководител се дават данни за всеки ученик с усреднените резултати от писмените и устните изпитвания, мнението на преподавателите за участието и работата на всеки ученик по съответния предмет, броя на неизвинените отсъствия на всеки поотделно и ритмичността на изпитванията. Изготвя се сведение и за директора. То съдържа резултатите от сведенията, предназначени за класните ръководители, и броя на изпитванията по отделните предмети.

Тази информация дава възможност на преподавателите да следят натоварванията на учениците по отделните предмети и да регулират по-добре изпитванията си. Позволява да се следи развитието на ученика, неговото участие в учебния процес.

Политическата, методическата и педагогическата подготовка на учителите е важен фактор за резултатна идейно-възпитателна работа. Дял в тази подготовка има комисията по творческите въпроси в гимназията, оглавена от комуниста Й. Янакиев. В нея участвуват председателите на предметните комисии. Тя работи по целогодишен план, който се прави въз основа на указанията на Министерството на народната просвета, плана на отдел „Народна просвета" при ОНС и резолюцията на годишното събрание на партийната организация. Той е неразделна част от план-програмата на гимназиалното ръководство за педагогическата подготовка и квалификацията на преподавателите.

Предметните комисии организират различни мероприятия. Членовете им оказват помощ на младите и неопитните преподаватели да разнообразяват своите уроци, да прилагат нови форми за усъвършенствуване на урочната работа. Отличава се със своите инициативи предметната комисия по български език и литература. Тя организира открити уроци, упражнява контрол върху работата на преподавателите, възлага им да разработват специални теми, с които да участвуват в педагогическите четения.

С учителите по физика и химия предметната комисия организира разговор на тема: „Новооткрити химични елементи и някои последни открития на центъра за ядрени изследвания в Дубна".

Партийната организация използва и други форми за идейно-политическа и научно-теоретична дейност: семинари, школи, съвещания. Класните ръководители на семинарни занятия обсъдиха темите: „Същност, структура, средства, методи за формиране на нравствени качества у учениците" и „Формиране на интересите и способностите като психически качества на личността на ученика". На производствени съвещания и съвети бяха разгледани проблемите: „Диференциация и индивидуализация при обучението по математика", „Осъществяване на самостоятелност и логическо мислене чрез извънкласната работа по наука и техника", „Степента на рационалното използване на техническите средства" и пр. Разговорите допринесоха да се обобщи натрупаният опит, да бъдат разкрити допуснати слабости.

Сполучлива форма за квалификацията на учителите са и тематичните проверки по отделни въпроси на учебно-възпитателния процес. Как се осъществи проверката по

Digitized by Google

ефективността на използваните технически средства при обучението? В помощ на комисията по творческите въпроси от административното ръководство беше определена група, която изготви библиографска справка. На специален учителски съвет беше изнесен доклад: „Използването на техническите средства — важен фактор за повишаване ефективността на учебно-възпитателния процес". Състоя се среща за обмяна на опит, на която Г. Кулев разказа как използва техническите средства в преподавателската си дейност, а В. Бъчварова изнесе открит урок пред учителите по математика, физика и химия за ефекта от използването на контролиращото устройство за проверка и оценка на знанията. По график бяха проведени общо 20 открити уроци по различни специалности.

Особено внимание се обръща за подобряване на материалната база на училището, която спомага за повишаване ефективността на учебно-възпитателната работа. Стремежът е да бъдат осигурени технически средства, съобразени с най-новите постижения на педагогическата теория и практика. Обзаведени са пет кабинета по математика, от които единият е с изпитващо устройство, което позволява за 10 минути да бъдат изпитани 15 ученика. В кабинета по биология е оборудвана лаборатория. Открити са кабинети по изчислителна техника, физика, български език и география. Има киносала с 240 места за прожекции на учебни и художествени филми. Всички кабинети са снабдени с автоматични устройства и съвременни технически средства — грамофони, киномашини, аспектомати, диапарати и пр. Във фотолабораторията на гимназията се изготвят диапозитиви и учебни филми. Предстои да бъдат обзаведени още 10 кабинета по общообразователните дисциплини, втори кабинет по изчислителна техника, да бъде открита учебна база с електронноизчислителна машина „ИЗОТ—310", на която ще се води обучението по изчислителна техника. Комунистите от математическата гимназия се стремят най рационално да използват богатата техническа база при обучението на учениците. Непрекъснато търсят пътища за разширяване на източниците за информация в учебния процес, използват филми, диафилми, табла, диаграми, графики, модели, програмирани текстове и пр. Едновременно с това партийната организация осъществява редица инициативи за обогатяването и опазването на социалистическата собственост. На открито партийно събрание беше направена задълбочена оценка как се използват и съхраняват техническите средства. Проведен беше разговор и в комсомолските дружества по този важен въпрос.

Големите задачи, които има да осъществява колективът на гимназията във връзка с преустройството на учебно-възпитателната работа, изискват всекидневен и действен контрол. В събрание комунистите обсъдиха как се изпълнява план-програмата за участието на гимназията в Седмия републикански преглед на учебните заведения — шеста петилетка. Тоза даде възможност да се направи оценка на преустройството на учебно-възпитателната работа в духа на решенията на пленума на Централния комитет на Партията от 1969 година. На производствено съвещание всички преподаватели бяха запознати с изводите и предложенията на комунистите, обобщиха натрупания опит и взеха мерки за отстраняването на допуснатите слабости. По препоръка на партийното бюро на производствено съвещание бяха разгледани резултатите по математика, състоянието на трудовата и учебната дисциплина и други въпроси.

Организаторската и политическата работа на партийната организация в математическата гимназия „Баба Тонка" в Русе доведе до подобрение на учебно-възпитателната работа. Повиши се активността и на учителите, и на учениците. Засили се стремежът на преподавателите да изучават и прилагат съвременните постижения на педагогическата наука и техническите новости. Нарасна самодейният характер на комсомолската организация. Засили се интересът сред учащите се към природоматематическите и обществените науки. Укрепна учебната дисциплина.

Колективът на математическата гимназия работи ентусиазирано, всеотдайно, за да се издига непрестанно научното равнище на учебната работа, да се дава съвременна подготовка на учениците.

Борислав ГЕОРГИЕВ
корреспондент на сп. „Партиен живот" за Русенски окръг

Digitized by Google

ПО-ВИСОКА АКТИВНОСТ

Кирковски РК на БКП в столицата свика пленум по проблемите на вътрешнопартийната демокрация.

В продължение на една година с участието на членовете и сътрудниците на районния комитет и на научни работници бе извършена всестранна и задълбочена подготовка. Проведоха се различни мероприятия и инициативи, което помогна да се повиши равнището на партийно-организационната работа На два етапа в партийните групи и на партийни събрания се състоя разговор на тема: „Комунистът отговаря за Партията, така както Партията отговаря за всеки комунист". Разговорът премина при голяма активност. Създадена беше обстановка на откровеност, критичност и взискателност, което позволи да се види мястото и ролята на всеки комунист.

В първичните организации бяха извършени комплексни проверки, социологически изследвания и други инициативи. През този период в бюрото на районния комитет на БКП и в отдел „Организационен" бяха обсъдени много страни от работата на първичните организации: активността и творчеството на комунистите в научноизследователски институти и ДСО, равнището на партийните събрания в промишлеността и трудово-производителни кооперации, контролът и проверката на изпълнението в здравните заведения и др.

Бюрото на РК на БКП обсъди и стила и метода на ръководство на някои загодски партийни комитети и административно-стопански ръководства.

През последните две години по отделни проблеми на вътрешнопартийната демокрация в бюрото на районния комитет се отчетоха 36 партийни комитети и бюра на първични организации. Всичко това допринесе да се подобри състоянието на организациите и се отстранят някои слабости.

Както в доклада, така и в изказванията беше подчертано, че повечето от комунистите изпълняват своята авангардна роля в труда, в обществено-политическия живот, служат за пример в колективите, където работят и живеят.

Пленумът констатира, че са настъпили сериозни изменения в издигането равнището и повишаването ролята на партийното събрание. По-голяма част от събранията се явяват като школа за възпитание на комунистите. Колективният метод успешно се утвърждава като основен критерий в работата на районния комитет и партийните ръководства. Районният комитет и неговото бюро, партийните комитети и бюрата системно се отчитат за своята дейност пред комунистите и пред актива Пленумът подчерта, че дейността на партийните ръководства е насочена към създаването на благоприятна обстановка за развитието на вътрешнопартийната демокрация, за свободна изява на критичността и самокритичността на комунистите. Критични бележки бяха направени на директора на фабрика „Аврора", на председателя на трудово-производителна кооперация „Успех", които с лошия стил и метод на работа не сплотиха колектива, не се вслушаха в съветите на комунистите. За това бюрото на РК на БКП ги наказа и по неговото предложение бяха освободени от ръководството на предприятията.

Сега вниманието на районната партийна организация е насочено към създаването на движение за достоен личен пример на всеки комунист и трудещ се за изпълнение на Програмата, начертана от Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Мария ДАКОВА
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Кирковски РК на БКП в София

Научно-практическа конференция

По инициатива на Ленински районен комитет на БКП в столицата се състоя научно-практическа конференция по проблемите на партийната дейност по местоживеене.

Доклад за повишаването ефективността на партийно-политическата работа по местоживеене изнесе Лазар Стамболиев, секретар на РК на БКП. Участниците в конференцията изслушаха и съдоклади по различни страни от работата на организациите в квартала.

Digitized by Google

Събранието — висш орган

През последните години Ленински районен комитет на БКП в София обръща особено внимание на подготовката и провеждането на събранията, които са висш орган на първичните организации. За да се следи редовността на събранията и проблемите, които се обсъждат в тях, всеки месец в РК на БКП се анализират сведенията на първичните партийни организации за проведените мероприятия. Наскоро на специално събрание с апарата на РК на БКП бе обсъден проблемът за подготовката и провеждането на събранията, на обсъжданите въпроси, решенията, които се вземат, както и изпълнението им. Диференцирано по групи и организации бяха организирани срещи за обмяна на опит. Сега са подготвени насоки за работата на първичните организации по подготовката и провеждането на събранията, след което ще се проведе преглед за дейността на всички партийни организации.

По инициатива на някои заводски комитети на БКП се състояха общозаводски партийни събрания на тема: „Партийното събрание — висш орган на първичната партийна организация".

Сред хората

За да се подобри и обобщи дейността на партийните групи, по инициатива на Ленински районен комитет на БКП бяха проведени диференцирани срещи за обмяна на опит с партийните секретари и отговорниците на партийните групи в промишлените предприятия, учрежденията, търговските организации, научните и проектантските институти и други. На тази среща бе изнесен доклад за работата и ръководството на партийните групи, след което станаха разисквания и обменен опит.

В своите изказвания секретарите на първичните организации и отговорниците на партийните групи споделиха, че много от групите са се превърнали в център на политическата работа с хората. Чрез тях по-успешно се решава въпросът за авангардната роля на комунистите и мобилизират колективите за изпълнение на производствените и служебните задачи.

Иван ХРИСТОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Ленински РК на БКП — София

Среща, която ще се помни

Бюрото на окръжния комитет на Партията в Сливен организира среща с секретарите на първичните партийни организации в окръга. Стоян Савоз, секретар на окръжния комитет на БКП, изнесе доклад на тема: „За непрестанно укрепване на първичните организации и издигане авангардната роля на комунистите в окръга".

Анализирайки дейността на партийната организация по изпълнението на конгресните решения, бюрото на окръжния комитет на БКП постави пред секретарите още по-големи изисквания, които се предявяват към работата на партийните организации, за да израстват като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

Участниците на срещата обсъдиха и приеха заедно с бюрото на окръжния комитет на Партията решение за организирането в окръжната партийна организация преглед под девиза „Първичната партийна организация — първообраз на трудовия колектив". Прегледът ще бъде в чест на 30-та годишнина от социалистическата революция в България.

За всеотдайна и дългогодишна работа бюрото на окръжния комитет на БКП награди 13 души с ръчен часовник, значката на комитета и грамота за активна пропагандистка дейност, които са били секретари на първични организации над 15 години. Тридесет и шест души получиха значки и грамоти.

Тази среща ще остави дълбоки следи в съзнанието на партийните секретари, тя ги вдъхновява в по-нататъшната им борба за изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП.

Стойко ЖЕЛЯЗКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Сливенски окръг

Повишават квалификацията си

По инициатива на окръжния комитет на БКП — Толбухин в туристическия комплекс „Албена" се състоя петдневен курс за повишаването квалификацията на секретарите на първичните партийни организации от учебните заведения в окръга.

Пред присъствуващите бяха изнесени лекции по реализирането на реформата в образователната система, проблемите на партийно-организационната работа в учебните заведения и идеологическата дейност на съвременния етап.

Голямо внимание бе отделено и за обмяна на положителния опит. Недка Хаджиева — секретар на първичната партийна организация в училище „Хр. Ботев" — Толбухин разказа как упражняват правото на контрол. По партийното ръководство над другите организации в учебните заведения говори Цветанка Друмева от училище „Кирил и Методий" в Балчик, а за издигането ролята на партийното събрание сподели опит Славка Иванова от училище „Димитър Ганев".

Кирил ЯНУШЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЗА ШИРОК НАРОДЕН ФРОНТ

Родней Арисменди

Еднотомникът „За широк народен фронт" с избрани произведения на видния деец на уругвайското и международното комунистическо движение Родней Арисменди се отпечатва от Издателството на БКП по случай 60-годишнината на този верен син на уругвайския народ. Подбраните материали от голямото творчество на автора ще позволят на нашата общественост по-цялостно да се запознае с положението в Уругвай, със стратегията и тактиката на Уругвайската комунистическа партия в революционната борба, както и с живота и дейността на самия Р. Арисменди — един от най-изтъкнатите ръководни дейци на международното и световното комунистическо движение.

ВЪЗНИКВАНЕ НА БОЛШЕВИЗМА

Л. А. Слепов

Брошурата показва обективната закономерност и необходимост от възникването на болшевизма като политическо течение и като политическа партия, борбата на В. И. Ленин и ръководената от него „Искра" против опортюнизма в международното работническо движение, за създаване на пролетарска партия от нов тип върху идейните и организационните принципи на марксизма. Особено внимание е отделено на историческото значение на II конгрес на РСДРП, който в основни линии завърши създаването на пролетарска партия от нов тип, която доведе до победата на Великия октомври и изграждането на социализма.

ЦИОНИЗМЪТ БЕЗ МАСКА

Иван Донев

Тази актуална политико-публицистична книга разглежда създаването на ционизма и израелската държава и тяхното развитие до наши дни. На основата на богат фактически материал и непосредствени впечатления авторът остро и аргументирано изобличава агресивната политика на израелската военщина, запознава читателя с най-новите моменти в близкоизточната криза.

Наред с „Ционизмът без маска" Партиздат публикува и книгите „От реваншизъм към реализъм" от Радослав Велев, „Новата стара Англия" от Алфред Криспин.

КОМПЛЕКСНО ОБЩЕСТВЕНО ОБСЛУЖВАНЕ

Тодор Божинов

В програмата за повишаване на жизненото равнище, приета на Декемврийския (1972 г.) пленум на ЦК на БКП, са изложени основните моменти от национальата система за комплексно обществено обслужване. В настоящата брошура са разгледани принципите и главните съставни части и елементи на системата за обществено обслужване и съответствуващата ѝ система за управление, както и социално-икономическите аспекти на ефективността от внедряването на единна национална система за комплексно обществено обслужване и нейното значение и роля за повишаване жизненото равнище на народа и други.

* * *

Пуснати са от печат и следните актуални и интересни книги:

ПАРТИЗДАТ:

„Проблеми на себестойността в промишлеността" от Гаврил Коцев.

„Генералът с пагони на поручик" — очерк за Трифон Саралиев от Никола Йотов.

„Азия — борба и надежди" — от Евгени Александров.

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО:

„Младежта се бори за свобода, независимост, социализъм и мир" — сборник от изказвания на представители на младежки комунистически съюзи и прогресивни организации пред XII конгрес на ДКМС.

„В конницата на Кочубей и Будьони" — от Александър Стоев.

Digitized by Google

ОКТОМВРИ И БЪЛГАРСКИТЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТИ

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФИЯ

Великата октомврийска социалистическа революция постави началото на новата ера в историята на човечеството — ерата на революционното събаряне на капитализма и утвърждаване на социализма. Руската пролетарска революция бе дълбоко интернационално явление. Международният пролетариат, трудещите се от целия свят приветстваха възторжено този революционен почин, раждането на съветската република, защото разбраха, че руската революция посочва на всички страни единственото възможния и прав път към мир и социално освобождение. Знамето на Октомври стана знаме и на българските работници и селяни, ръководени от БРСДП (т. с.), начело на която стояха изпитани революционери като Д. Благоев, Г. Кирков, В. Коларов и Г. Димитров. Водена от своята комунистическа партия, българската работническа класа заедно с международния пролетариат, с всички сили и при всички случаи проявяваше своята солидарност със Съветска Русия, изпълняваше с братско чувство своя интернационалистически дълг в подкрепа на младата съветска република.

Книгата „Октомври и българските интернационалисти", колективен труд на съветски и български историци, се публикува в Съветския съюз и у нас от Издателството за политическа литература в Москва и Издателството на БКП. В първата част на тази колективна монография в раздела „Великата октомврийска социалистическа революция и революционното движение в България" се разглежда един от най-съществените въпроси на книгата — непосредственото влияние върху тесните социалисти на традицията и опита на Болшевишката партия като партия от нов тип, като управляваща партия в първата в света работническо-селска държава. Тук се разказва и за интернационалните връзки между РКП (б) и БКП (т. с.) и борбата на трудещите се в България в защита на Съветска Русия. Във втория раздел на монографията се дава непосредственото участие на български трудещи се, които се намираха в Русия, в борбата за съветска власт. Накрая е посочена издадената съветска и българска литература, отразяващи участието на българските интернационалисти в Октомврийската революция и в защита на нейните завоевания.

КРАТКА ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ФИЛОСОФСКА МИСЪЛ

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

„Кратка история на българската философска мисъл" е първото колективно изследване, което цялостно проследява процеса на възникването, формирането и развитието на нашата национална философска мисъл от IX век до наши дни. В книгата са посочени и ония теоретични достижения на българската литература за създаването на славянската писменост и приемането на християнството, които имат философско-социологически характер и са необходима предпоставка за развитието на философските идеи и концепции след IX век. В този колективен труд са обобщени не само досегашните изследвания, свързани с проучването на философската мисъл в България, но са проучени и нови източници и материали, ненамерили досега интерпретация. Всички тълкувания, решения и оценки на философските проблеми са дадени от позициите на диалектическия и историческия материализъм. Книгата е дело на Института по философия при Българската академия на науките и се издава под ръководството на редакционна колегия в състав: проф. Райчо Караколев, к. ф. н. Стою Стоев и к. ф. н. Васил Субашки, с отговорен редактор проф. Михаил Бъчваров.

20700

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

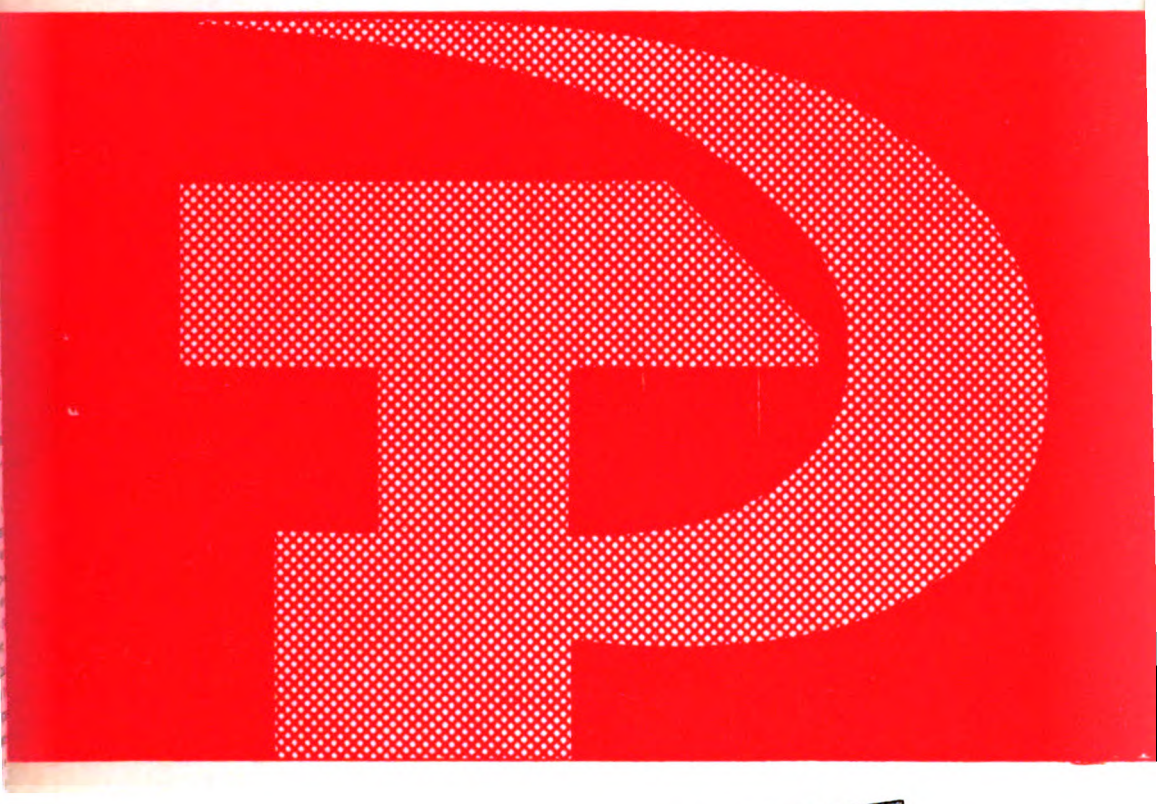

LIBRARY
FEB 20 1974
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

(Partien zhivot)

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1973 ГОДИНА 16

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 16
НОЕМВРИ
1973

XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Красотата на човека 3
Д. Димитров — Нарастващата роля на политическата агитация . 9
П. Русев — Пекинската мъгла се вдига — под китайското небе нищо ново 22
Т. Стойчев, И. Калудов — Братски отношения, единомислие и творческо единодействие 34
Н. Косев — Комплексен подход към обучението на кадрите . . 45

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ

Х. Манджуков — С верен усет и чувство за отговорност . . . 52
Б. Наков — Реплика 54
Д. Катранов — Примерът на комунистите 56
И. Пейков — Една равносметка 57

ОТЧЕТИ И ИЗБОРИ В КОМСОМОЛА

И. Иванов — Решаващ момент 59
К. Недкова — Разрез на младежките интереси 63

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

В. Аврамов — Търговското обслужване в крак със съвременните изисквания 69
Г. Захариев — Партийният комитет и стопанските задачи . . 74

Новости 58, 68, 82

Из опита на КПСС

В. Парфенов — Шньокинският метод 78

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

К. Грозданов, В. Сотирова — Кабинетите по партийно-организационната работа 83

КРИТИКА И КНИГОПИС

Ж. Калчев — Прозорец към арабския свят 89

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

М. Генов — Вестник „Златия" 91

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

С. Гинчева — Разговорите 94

Пишат ни . . .

Г. Маникатов — Силата на партийното поръчение 95

ВЕСТИ 51

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2788. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат 6. XI. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

КРАСОТАТА НА ЧОВЕКА

Неотдавна героят на социалистическия труд Иван Мутов от рудник „Трояново—1" разказа пред представители на печата за своите колебания в един момент, изискващ риск. Рудникът бил силно наводнен от дъждовете, почвата била подкопана, имало опасност багерът да се обърне на забоя. Опитали да го изтеглят без човек в кабината. Безуспешно. Някой трябвало да се изкачи горе. И докато околните преценявали обстановката и събирали кураж, той тръгнал. Не защото друг нямало да се реши на такава опасна стъпка, а именно защото знаел, че мнозина ще се решат. Той отговарял за тези хора и трябвало да ги изпревари.

Така свикнахме с прояви от този род, че всеки би казал: „Разбира се, как другояче!". Примери на самоотверженост, доблест, другарство срещаме на всяка крачка — те са смисъл на нашето всекидневие, изява на нашата същност. Човешката красота — красотата на нашия съвременник, строителя на социализма — можем да доловим всеки миг в една постъпка, в един жест, в дума, в поглед дори. Защото самата същност на нашето общество непрестанно утвърждава богатствата на личността, нейното очарование и прелест, изящество и привлекателност.

Всички наши мисли, както посочи др. Тодор Живков на X конгрес на БКП, са продиктувани от една мисъл, от една грижа — грижата за човека, за все по-пълното задоволяване материалните и културните потребности на хората. Животът на нашия народ се измени из основи; ликвидирани са завинаги нищетата, неграмотността, неувереността в утрешния ден; материалното благосъстояние на широките народни маси расте от година на година с високи темпове, тяхното общообразователно и културно равнище непрекъснато се издига, изменя се техният бит, расте тяхното самочувствие на равноправни граждани на социалистическото отечество, господари на своята съдба.

В нашето общество социалистическата насоченост на личността е оня обобщен показател, който позволява да определим типичното у човека. В специфичните форми на индивидуалното съзнание се изразява онова, което отделната личност усвоява от средата и реализира в своята дейност. Признаването на примата на обществения интерес е главното в характеристиката на съзнанието на новата личност.

Комунистическата дейност, водещата роля на обществените интере-

Digitized by Google

си са следвани от друга група качества, които социалистическият труженик проявява в своето отношение към собствената си дейност, към своя труд. Трудът за обществото е превърнат във висш смисъл на живота и това е може би най-ясно доловимото в цялата променила се същност на човека, извисена в една действителна красота — красотата на съзидателя, на твореца. Защото при социализма трудът придобива нова стойност — той не е само средство за съществуване, а изява на високо служене на общественото благо, служене на народа, на родината.

Нашият съвременник, разкривайки способностите си в труда, се проявява като стопанин на земята и машините, собственик на онова, което гради. Неговата отговорност за всичко, което го заобикаля, извисява самочувствието и сигурността му, превръща неговия труд в първа жизнена потребност. Преди социализма само трудът на някои привилегировани категории можеше да бъде вдъхновен и творчески и което е особено важно, само той можеше да претендира за обществено признание. Капитализмът може да създаде сложни машини, висока производителност на труда, но той никога не може да изведе труженика от неговото унизително положение на слуга на собственика, не може да създаде подем на творческите сили на хората, чрез които се проявяват високите нравствени качества на личността.

В социалистическото общество самият труд, неговите проблеми и радости придобиват освен производствено-технически още и богати нравствени аспекти.

Героят на живота, героят на труда в нашето общество е герой в литературата и изкуството — за него се пеят възторжени песни, създават се забележителни художествени произведения. Успоредно с това самият труженик е действителният консуматор на художествените ценности, които го обогатяват непрестанно. Лозунгът „Изкуството принадлежи на народа“ не е фраза, а един непрестанен стремеж към света на прекрасното. Увеличените тиражи на книгите, претъпканите театрални, концертни и изложбени зали, масовите участия на трудещите се в прегледите на художествената самодейност говорят за голямото приобщаване на народа към ценностите на културата и изкуството.

Откак свят светува, човек винаги се е стремял към красотата, но този негов стремеж не влиза в борба със заобикалящата го действителност единствено в условията на социализма. Нещо повече! Човекът е господар на собствената си съдба, законодател на обществения прогрес. Това гради неговото самочувствие и сила, създаващи истинска тревога сред буржоазните идеолози и философи, някои от които като Густав Ветер горчиво констатират: „Най-голямата опасност за нас иде от очарователния образ на човека, който се създава в социалистическите страни“.

* * *

Когато говорим за духовната красота на човека, ние непременно се обръщаме към онова, което носи у себе си комунистът. Това е преди всичко богатото вътрешно излъчване, в което винаги трябва да търсим неговата стойност. Тази красота има много имена — убеденост, искреност, непоколебимост, воля, стремеж към правдата, неподкупност, честност, упоритост, доблест... Изброяването, което съвсем не е градация, би могло да бъде безкрайно дълго, защото човекът — това е неизмерима сложност. Разбира се, тук съвсем не става дума само за дадености, само за изящни съчетания — истинската красота

Digitized by Google

трябва да я търсим в превъзмогването на себе си, в борбата с наслоявания и минуси, с предразсъдъци и грешки. Борба, в която ставаме по-добри, по-съвършени, отколкото сме били. Защото истински красивият човек не е този, който смята, че се е родил добър, а оня, който непрестанно се бори да бъде по-добър, доизгражда се, самоусъвършенствува се. Някои се уморяват рано, затваряйки се между своите стени, други до последния си час воюват в името на правдата и прогреса. Фронтовете биват различни, но те съществуват вредом! Техните най-първи позиции във всеки колектив се заемат от първичните партийни организации.

Да вземем за пример проблемите, съществуващи в сферата на труда: ниската квалификация на отделни категории работници, нарушаването на трудовата дисциплина, трудностите при тежкия и монотонния труд, слабата производствена информация в някои отделни предприятия, текучеството на кадрите и пр. Тези и други явления спъват развитието на производството, усложняват работата по трудовото възпитание на хората.

Намесата на партийните организации при всеки от изброените и подобните на тях случаи помага да се прибавят нови към постигнатите вече резултати в изграждането на ново отношение към труда.

Или да вземем някои негативни прояви: егоизъм, бездушие, бюрократизъм, ходатайство, които нанасят големи морални вреди в отделни колективи. С какво партийните организации им противостоят? Не само със засилване на критиката на недостатъците, а и с практическа работа за тяхното изкореняване — с проявяването на висока принципност при решаването на отделните въпроси, с извисяването на собствения личен пример, защото както бе посочено и в доклада на X конгрес на Партията „посредством комунистите Партията формира политическата обстановка, бори се срещу отрицателните явления, разяснява своите замисли и мероприятия, възпитава, организира, води масите. От своя страна трудещите се съдят за политиката на Партията не само по решенията на конгресите и пленумите, но и по моралния облик, поведението и дейността на тези, които всекидневно са сред тях — на партийните членове, на комунистите."

В първичните партийни организации и в партийните групи се водят разговори върху нравственото израстване на личностите. Правят се оценки и самооценки на комунистите, полагат се грижи за повишаването на тяхната обществена активност. Както бе констатирано на едно неотдавнашно заседание на партийния комитет в завод „Петко Енев" в Стара Загора, положителното в самоанализите, направени от комунистите на събрания в първичните партийни организации, не е само това, че хората търсят собствения си принос в производството на материални блага, а преди всичко определеният интерес на отделния работник към всичко, което става в предприятието, в страната, в света. Не е ли това пълно потвърждение на максимата, че като основна форма на общуването си с другите хора социалистическата личност приема колективизма, братството, интернационализма. Истинската духовна красота на нашия съвременник е немислима без тези качества.

Не случайно редица анкетирани като тъждество на човешката красота определят борбата за щастието на другите. Тази прастара комунистическа добродетел има своето актуално звучене.

* * *

Повишаването на жизненото равнище на народа е важна задача за партийната политика, потвърдена още веднъж на Десетия конгрес и на Декемврийския пленум на ЦК на БКП. Редицата партийни и

Digitized by Google

държавни документи, които бяха приети напоследък, представляват практическа реализация на декемврийската програма за осъществяване на лозунга: „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека“.

Растящите материални възможности на хората позволиха да се излезе от рамките на някогашната бедност и недоимък, да се заживее заможно. Това пък от своя страна дава възможност да се развива естетическият вкус на трудещите се, стремежът към красивото, практичното и оригиналното в бита и облеклото. Това е положителна тенденция, напълно в духа на партийната политика за изграждане на развито социалистическо общество.

Наред с тази тенденция обаче грубо консумативното начало взема превес у отделни личности, забелязват се явления на еснафство, егоизъм, алчност, желание за лично облагодетелствуване за сметка на колектива, на обществото. Срещат се прояви на нарушаване нормите на социалистическата законност, на комунистическия морал. Колкото и единични да са, тези прояви хвърлят сянка върху светлото поле на нашето стремително развитие, морално корозират съзнателността на част от гражданите, влияят отрицателно върху поведението и възпитанието им.

Пошлостта, колкото и частично да се изявява, е несъвместима с нашите норми на живот. Партийните, държавните и обществените органи и организации правилно и целенасочено воюват за изкореняване на тези прояви. Защото сляпото подражание на модата, чуждопоклонството, снобизмът винаги са били осмивани от нашия народ, винаги са противоречали на неговите традиции. Най-челните представители на нашата литература винаги са отхвърляли недъзите от типа на суетата, чуждопоклонството и парвенющината, утвърждавайки здравото начало в българския дух.

Народът ни, откърмил плеяда борци, поколения, възпитани в дух на самоотверженост, честност, преданост, трудолюбие, бе и си остава стожер с непоклатима духовна красота. Днешната младеж, която той отглежда, се отличава с висока обща култура, със знания и нетърпимо отношение към недостатъците. Младежта в общата си маса винаги е по-възприемчива към новото, към още неизпитаното — в това се състои едно от нейните драгоценни предимства. Но младежта е неопитна и в това е нейната слабост, за която не бива да я виним. Внимателното изучаване на онова, което тя носи със себе си, е дълг и повеля на всяко общество — толкова повече на общество като нашето. Защото именно при социализма борбата за новото е закон на социалното развитие.

Все повече с помощта на партийните бюра и организации в комсомолските дружества трябва да се създава атмосфера на другарство и взаимопомощ между младите хора, чистота в отношенията им, отговорност пред времето, в което живеем. Все по-сериозно да се насочва младежта към дълбоко осъзнаване на смисъла на труда за обществото, който позволява на човека да се изгражда като творец, носи му удовлетворение и го обогатява духовно.

В нашето общество са създадени всички предпоставки за осъществяване на известната Чехова теза: „У човека всичко трябва да бъде прекрасно: и лицето и дрехите, и душата и мислите“. Правилното насочване на младежта към смисленото, хубавото, изящното е също повеля на деня. Естетическият вкус на младия човек се формира и насочва. Има младежи и девойки, които следват модата сляпо, без чувство за мярка. Това ги превръща в жалки подражатели, понякога в карикатури. Повечето от тези млади хора не се трудят, живеят на гърба на родители и близки. А какви богати възможности предоставя на-

Digitized by Google

шето общество всеки да се труди, всеки да изявява себе си! Запълването на духовния вакуум ще промени и външността на тези хора. Но това не е така лесно: то е продължителен процес, който трябва да се извършва непрестанно — нетърпимостта към сляпото подражание на упадъчната западна мода да се основава на една целенасочена дейност за изграждането на висок естетически вкус, на здрав критерий у младия човек, който да бъде действителен носител на прекрасното, достоен представител на своето поколение.

Позата, грандоманството, преклонението пред вещите, категорично осъждани от обществото, обикновено биват отричани и в рамките на отделния колектив, чийто дълг е непрестанно да учи хората да различават фалшивото от действителното. Това произтича от голямата задача, поставена от Партията — създаването на хармоничната човешка личност, на гражданина на развитото социалистическо общество, съчетаващ у себе си висока идейност, трудолюбие, организираност, морална чистота, физическо съвършенство.

Но достатъчно настъпателна ли е тази дейност? Прави ли се максималното за засилване отговорността към обществото не само у комунистите, а и у всички трудещи се и предимно у младежта? Резерви в това отношение могат да се търсят в чувството за дисциплина и самоконтрол. Но те биха могли да се потърсят дори в най-обикновени на пръв поглед неща. Срещите със знатни хора на труда например, с герои от съпротивата, тематичните вечери и рецитали, посветени на Партията и родината, могат така да се насищат идейно и емоционално, че да възпитават трудещите се и младежта в революционните и трудовите традиции на народа — онези чисти извори, от които иде нашият живот.

* * *

В Програмата на нашата партия, приета на нейния Десети конгрес, е посочено: „Възпитанието на трудещите се в комунистически дух е сложен, труден и продължителен процес на изменение и самоизменение във и чрез трудовата, обществената и учебно-възпитателната работа. Възпитаването на идейно убедени, морално устойчиви, физически калени, обществено-активни личности с високо съзнание за дълг и отговорност пред социалистическото общество стои в центъра на идеологическата работа, във всички области на духовния живот. Първостепенна грижа на Партията и на цялото общество е комунистическото възпитание на младежта."

Партията, опирайки се на обективните закономерности на социализма, на неговите предимства, води настойчива работа за усъвършенстуването на всички методи и средства за комунистическото възпитание на трудещите се. Отправно положение в тази й дейност е разбирането, че възпитанието на всестранно развитата личност е продължителен и сложен процес, зависещ от материалните и културните условия, от дълбочината и размаха на идейно-възпитателната работа.

Всестранното развитие на личността означава разцвет на творческите й способности и дарования. Този процес не протича автоматически. Той всекидневно се извършва с развиването на трудовата и обществената активност на масите, със съсредоточаването на усилията им за решаване на задачите на социалистическото строителство, с изграждането на научен мироглед на всеки член на нашето общество. Партията вижда смисъла на своята идеологическа работа именно във въоръжаването на трудещите се с марксистко-ленинското учение, в изграждането на тяхната идейна убеденост, в разширяването на културния им кръгозор, в правилната им ориентация в същността на ис-

Digitized by Google

торическия процес. Само тогава всеки човек в своята практическа дейност ще може да поставя на преден план обществените интереси. Само тогава ще може ясно да си представя перспективите на развитието на социалистическото общество, само тогава той ще е съзнателен и активен строител на бъдещето.

Навлизането на подрастващите поколения в живота, изменянето на материалните и духовните условия за живот поставят пред обществото нови и нови задачи и проблеми. Осмислянето на тези задачи и проблеми, търсенето на пътища за решаването им, създаването на нови форми и методи на възпитание, настойчивата работа за осъществяването на комунистическите идеали образуват основното съдържание на многостранната и извънредно сложна дейност на Партията и държавата по възпитанието на членовете на обществото. Комплексът от въпроси, отнасящи се пряко или косвено към целенасоченото въздействие върху изграждането на личността на нашия съвременник, е едно богато многообразие. Проблемите на идейно-политическото възпитание, както и на развитието и възпитанието на личността в процеса на труда стоят в центъра на това множество. Те са проблеми на цялата общественост, на държавните, стопанските, масовите организации и творческите съюзи. Но специфичните задачи, които всички поотделно решават, имат своята основа — партийната политика в тази област.

Възпитанието на комунистическата идейност, на висока политическа отговорност у всеки член на обществото за неговите постъпки е била и си остава извънредно важна задача на нашата партия.

Някога Димитър Благоев писа: „В какво се състои съвършенството на личността? То се състои в постоянното ѝ стремление, щото идеите ѝ и животът ѝ да бъдат винаги в съгласие, да съгласува всички свои постъпки с идеалите си."

Нашият съвременник, строителят на социализма се усъвършенствува, като засилва своята отговорност към обществото. Неговите дела будят възхита, извисяват морално-политическите му качества. Между неговите светли помисли и смели дела няма преграда. В това е и непомръкващата му красота.

Digitized by Google

НАРАСТВАЩАТА РОЛЯ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

От 11 до 13 октомври т. г. във Варна се състоя научно-теоретична конференция на тема: „Методи на политическата агитация", организирана от отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на Българската комунистическа партия и отдел „Агитация" на Централния комитет на Германската единна социалистическа партия.

Поместваме доклада, изнесен от ДИМИТЪР ДИМИТРОВ — завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП.

В своята дейност Българската комунистическа партия винаги е изхождала от разбирането, че идеологическата област е една от най-важните и сложните сфери на обществото.

За нашата партия както и за другите братски компартии е характерно умението да съчетава теорията на марксизма-ленинизма, революционните принципи с практическата борба на трудещите се. Главно звено, което свързва теорията с практиката и дава определено направление в дейността на всички комунисти и трудещи се, е политиката на Партията. Изпитано класово оръжие в идейния арсенал на Партията, призвано да носи политическата линия до съзнанието на народните маси, да ги убеди в правилността на тази линия и да ги мобилизира за нейното претворяване в живота е **политическата агитация.** Партията не би могла успешно да осъществява своята историческа мисия и задължения пред работническата класа, пред всички трудещи се без правилно построена политическа агитация, продиктувана от обективните условия и направления на политиката, от тактиката на революционната борба, от осъществяването на назрелите задачи в общественото развитие.

МЯСТОТО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ В СИСТЕМАТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА НА ПАРТИЯТА

Политическата агитация е важна съставна част на идеологическата работа на Партията. Тя се изгражда върху гранитната основа на марксистко-ленинската теория. Главната функция на политическата агитация като звено от цялостната система на идеологическата дей-

Докладът е отпечатан със съкращения.

Digitized by Google

ност е да прави политиката на Партията достояние на широките народни маси, да ги убеждава в нейната правота и да ги мобилизира за реализирането ѝ в живота.

Основен метод на политическата агитация е методът на убеждението, а главен критерий при оценката на социалните факти, събития и явления е класово-партийният подход.

В цялостната система на идеологическата работа политическата агитация има свое социално предназначение, изпълнява специфични функции, притежава свои технологии и формиращи механизми.

Кои са основните характерни черти, които определят мястото на политическата агитация в системата на идеологическата дейност?

Първо. Чрез политическата агитация Партията осъществява постоянна, ежедневна, жива и непосредствена връзка с масите, учи ги и сама се учи от тях. В. И. Ленин подчертаваше, че на всички етапи от дейността на Партията тази задача „никога не може да бъде изчерпана докрай", че „трябва винаги да се задълбочава и разширява работата и влиянието сред масите".[1]

Второ. Политическата агитация осигурява решаването на тактическите задачи на Партията, тя обслужва и разяснява политическата линия и политика на Партията. Тя е онова динамично звено, което е свързано с борбата и работата на Партията и народа в конкретните обективни условия, оперира непосредствено с отделни идеи, събития и явления от обществената действителност, разкрива техния социален смисъл, пряко и непосредствено мобилизира усилията на трудещите се за изпълнението на всекидневните задачи, издига тяхната съзнателност и активност, стимулира и направлява практическото действие. Несравнимо е нейното преимущество да помага на всеки човек да разбере дълбокия смисъл на провежданите обществено-икономически преобразования, да определи своето място, роля и принос в съзидателния труд на народа, да се научи да вижда перспективите в борбата за построяването на развито социалистическо общество.

Трето. Осигурява най-големи възможности за диференциран подход към отделните слоеве от населението, за индивидуална работа и политико-възпитателно въздействие върху всеки човек.

Четвърто. Ролята на политическата агитация в системата на идеологическата работа се определя от големите възможности, които тя осигурява за обилна двупосочна политическа информация в обществото. **От една страна,** политическата агитация трябва да осигурява изчерпателна информация по новите задачи и по повдигнатите от трудещите се въпроси от горе до долу, обстойно и своевременно да ги информира за събитията вътре в страната и на международната арена, за действията, които Партията предприема. **От друга страна,** добре организираната политическа агитация е богат източник, който доставя на партийните органи непосредствена първична информация за общественото мнение и политическите настроения на трудещите се. Тази информация е необходима не само за правилното и резултатно ръководство на политико-възпитателния процес, но и за цялостната система на социалното управление.

Пето. Специфичните функции на политическата агитация се определят и от единството между политическата и организаторската работа на Партията като ръководна и направляваща сила в нашето общество. Тя е свързващо звено между теоретическата и практическата дейност на Партията по реализирането на нейната политика, интегри-

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 8, стр. 419.

Digitized by Google

ра общите интереси на дружеските класи и прослойки в нашето общество, укрепва идейното и морално-политическото единство на народа.

Следователно политическата агитация е неотделима и в същото време относително самостоятелна част на идеологическата работа на Партията. Безусловно в перспектива тя ще търпи развитие, ще се изменя, но нейното значение обективно ще нараства. Както писа В. И. Ленин, „да се замени делото на агитацията е невъзможно с нищо друго нито сега, нито когато и да е било в друго време."[1]

НОВИЯТ ЕТАП В РАЗВИТИЕТО НА СТРАНАТА И НАРАСТВАЩАТА РОЛЯ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

Нарастващата роля на политическата агитация се обуславя от съвкупността и съотношението на обективните условия и субективния фактор, от базиса и надстройката. Тя е закономерно следствие на дълбоките икономически, политически и идеологически изменения, които станаха в нашата страна за близо три десетилетия, на сегашния етап на историческата епоха, на нейното основно противоречие — противоречието между социализма и капитализма. Значението на политическата агитация нараства и от факта, че постигнатото равнище на социална активност на трудещите се не бива да се оценява само в сравнение с миналото, но и с настоящето и особено с бъдещото развитие на нашето общество, на социалистическата общност, на световноисторическия процес.

НРБ, ГДР и други социалистически страни в Европа се намират в нов етап на своето развитие — етап на изграждане на развито социалистическо общество. На Десетия конгрес на БКП др. Т. Живков, а на Осмия конгрес на ГЕСП др. Е. Хонекер обосноваха навлизането на нашите страни в етапа на изграждане на зрелия социализъм. Програмата на БКП, приета на Десетия конгрес, върху основата на марксистко-ленинския анализ на нашето обществено развитие определя изграждането на развитото социалистическо общество като главна непосредствена историческа задача на Партията и народа.

Нашата партия не забравя указанието на В. И. Ленин, че колкото по-дълбоки са социалните преобразования, които се извършват в обществеото развитие, толкова повече трябва да се издига съзнателното отношение на масите към тях. Това Лениново указание определя и необходимостта от всемерното засилване на политическата агитация, насочена към повишаването политическата зрелост и съзнателност на масите.

На всеки етап от общественото развитие Комунистическата партия набелязва своите конкретни тактически задачи, произтичащи от нейната програма и крайна цел.

Кои са главните задачи, които произтичат от сегашния етап на развитие на нашата страна, какво е съдържанието на политическата агитация.

Претворяването в живота на решенията на Десетия конгрес и Декемврийската програма на Партията за повишаване жизненото равнище на народа — това е главната политическа задача, в разрешаването на която политическата агитация изпълнява ролята на един от основните идеологически фактори. Шестата петилетка е качествено нов период в нашето икономическо развитие, защото в основен проблем на националната икономика се превърна всестранната интензи-

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 6, стр. 78.

Digitized by Google

фикация на народното стопанство и повишаването на неговата ефективност по пътя на ускоряване на научно-техническия прогрес, реконструкцията и модернизацията на производството, непрекъснатото повишаване на обществената производителност на труда и подобряването на качествените показатели в работата на всяко обединение и предприятие. Пълното подчиняване на политическата агитация на тази комплексна задача означава нейното най-тясно свързване с живота, с проблемите, които развитието на нашето общество поставя пред Партията и народа.

Ние с радост можем да споделим с немските другари, че решенията на Десетия партиен конгрес се изпълняват успешно. ЦК на БКП под непосредственото ръководство на др. Т. Живков е направляващата сила на многостранната дейност на нашия народ. Централният комитет е истински боеви щаб на Партията, който обсъжда, осветлява и решава основните проблеми от живота на страната и Партията, умело подкрепя всенародния подем и нарастващата социална активност на трудещите се. Това непосредствено ръководство ефективно стимулира всички сили на трудещите се, прави изпълнението на поставените от конгреса задачи кръвно дело на цялата нация, гарантира характерната за нашата страна политическа и социална стабилност.

Онова, което най-ярко характеризира обществено-политическия живот в нашата страна, сега е разгръщането на всенародно социалистическо съревнование за изпълнение задачите на шестата петилетка и на националната програма за повишаване жизненото равнище на народа, набелязана от Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1972 г.). Чрез своята организаторска и политическа работа партийните комитети и организации са главните двигатели на този всенароден подем.

Политическата агитация сега е един от главните идеологически фактори, които съдействуват за разгарянето на всенародното съревнование за висока обществена производителност на труда и достигане на световните показатели. В борбата на трудовите колективи за изпълнение и преизпълнение на шестата петилетка се родиха и утвърдиха насрещните планове като основна форма за засилване ролята на трудещите се в развитието на икономиката, в управлението на производството и страната.

Социалистическото съревнование за изпълнение на насрещните планове налага, от една страна, по-бързо да се извърши преустройството на политическата агитация в съответствие с новите задачи, а от друга, създава благоприятни условия и възможност това преустройство да се извърши в духа на новите по-големи изисквания и потребности, изразени от др. Т. Живков на националното съвещание с партийния актив от 25 май т. г. за изпълнение на насрещните планове.

Сега се води активна политическа агитация за издигане ролята на всенародното социалистическо съревнование, за популяризиране и внедряване опита на първенците във всяко ДСО и АПК, предприятие и ТКЗС, за издигане обществения престиж на знатните хора в производството, науката и културата, за превръщането му в ковачница на комунистически добродетели и всестранна творческа изява на личността. Чрез организиране на национални срещи и съвещания с първенците и орденоносците в труда, с представители на различните отряди на работническата класа и селяните кооператори от цялата страна се издига престижът на отделните професии, засилва се интересът и уважението към тях, отдава им се обществено признание и духовно се стимулира трудът на хората, повишава се професионалната им гордост и отговорност. Когато чествуваме първенците и героите на

Digitized by Google

труда, когато им посвещаваме в заводските културни домове и читалищата вечери портрети, вечери на трудовата слава, вечери на професията ,със завладяващата сила на примера и делото им ние учим трудовите хора и особено младежта как да се трудят по новому, по социалистически.

В борбата за решаване на сложните задачи на нашето икономическо и обществено развитие особено значение придобиват такива проблеми като висока организираност и дисциплинираност, отговорност и дълг, строго съблюдаване на социалистическата законност и обществен ред, висока взискателност и самовзискателност. Тези въпроси заемат все по-важно място в съдържанието на политическата агитация.

Нарастващата роля на политическата агитация в съвременните условия се определя от необходимостта да се издига непрекъснато ръководната роля на Партията в процеса на изграждането на развито социалистическо общество. Ролята на субективния фактор става все по-решаваща. Опитът, който натрупа БКП в политическата агитация в годините на социалистическото строителство, показва, че откровеният разговор на Партията с народа, разкриването на факторите, които ускоряват или затрудняват социално-икономическото развитие на страната, последователното усъвършенствуване на обществената среда, винаги са водили до още по-тясното му сплотяване около партийната политика, около Централния комитет.

Народна република България изгражда новото общество в единен строй с другите страни на световната социалистическа система, която окончателно утвърди за себе си историческата инициатива, определя главното съдържание и направление на общественото развитие. Решенията на конгресите на компартиите на социалистическите страни, приетата от държавите — членки на СИВ, комплексна програма за по-нататъшното задълбочаване и усъвършенствуване на сътрудничеството и развитието на социалистическата икономическа интеграция отразяват в съвкупност определена качествена промяна в развитието на социалистическата система. Тази нова степен в развитието на социализма позволи по новому да се постави въпросът за политическото, икономическото и културното сътрудничество между социалистическите страни, за тяхното по-нататъшно идейно-политическо сближение. Това поставя нови изисквания към политическата агитация, в чието съдържание трябва все повече да се откроява, да заема особено място и почит темата за братската дружба и сътрудничество между социалистическите страни, за активния процес на икономическо и духовно сближение, основана на укрепването на социалистическия строй и социалистическата идеология, на ръста на вътрешното морално-политическо единство на всяка социалистическа страна. По този начин още повече ще се засилват интернационалните чувства и дълг на нашия народ в разбирането и решаването на общите задачи и цели на световния социализъм.

Нашето време е повратен пункт в сложния път на развитие на световната политика. Сега се извършва дълбок положителен прелом в международната обстановка. В мирното настъпление на социализма ключовата роля принадлежи на СССР, на опитния и закален отряд на световното комунистическо движение — КПСС, лично на нейния генерален секретар Л. И. Брежнев.

Ние можем с истинско удовлетворение да отбележим, че ръководствата на нашите две партии — Централният комитет на Българската комунистическа партия и Централният комитет на Германската единна социалистическа партия, правителствата на двете страни водят заедно с КПСС и СССР последователна ленинска, принципиална кла-

Digitized by Google

сова външна политика. Верни на идеите на социалистическия интернационализъм, те провеждат единен и съгласуван външнополитически курс на международната арена. Това прави нашите две страни активни участници в мирното настъпление на социализма. Наред с другите победи на международната арена, неотдавнашното приемане на ГДР в ООН е значителен успех на външната политика на социалистическите държави.

На състоялия се през юли т. г. пленум Централният комитет на БКП въз основа на доклада на др. Т. Живков направи оценка на външнополитическия курс на Партията и страната, набеляза основните задачи, които произтичат за нас от дълбоките промени, които настъпват в международния живот. Един от основните изводи, които пленумът направи, е, че при новите условия идеологическият плацдарм става един от главните плацдарми на класовата борба в световен мащаб. От това произтичат съответни изводи и задачи за идеологическата и по-специално за агитационната дейност на нашата партия.

В съвременната международна обстановка неизмеримо нараства потребността от правдива и оперативна политическа агитация, която системно да разкрива на трудещите се истината за събитията и явленията в двете противоположни социални системи, аргументирано да разобличава лъжите и клеветите, разпространявани от вражеската пропаганда. Активната, постоянна и настъпателна борба срещу антикомунизма и идеологическата диверсия на империализма, срещу различните форми на национализма и антисъветизма успешно ще възпитава трудещите се в дух на непримиримост към буржоазната идеология и морал, в дух на социалистически патриотизъм и интернационализъм. Ролята на политическата агитация нараства от непрекъснатата борба за идейната чистота на марксизма-ленинизма, против десния и „левия" ревизионизъм и опортюнизъм. БКП на всички етапи на своето съществуване е водила последователна борба против различните отклонения от научния социализъм, издигайки високо знамето за единство в международното комунистическо и работническо движение на основата на марксизма-ленинизма. В нашата идеологическа работа ние трябва и занапред решително да разобличаваме предателството на китайското ръководство, да разкриваме антиленинския, антисъветския, антисоциалистическия курс на маоистите.

Наред с общите проблеми на вътрешната и външната политика нашата партия обръща особено внимание в съдържанието на политическата агитация все по-голямо място да се отделя на местните проблеми, на конкретните задачи на трудовите колективи, на въпросите, които засягат непосредствените жизнени интереси и нужди на хората. Политическата агитация е призвана да съдействува непрекъснато да се усъвършенствува непосредственото социално обкръжение, в което хората живеят и се трудят.

Една от основните задачи, които Десетият конгрес постави в областта на идеологическата работа, е да се преустрои подходът в нея, като по-пълно се отчита възпитателното въздействие на обществената среда. Централният комитет на Партията и лично др. Т. Живков в последно време обръщат специално внимание за повишаване ролята на трудовия колектив в социалистическото общество.

Политическата агитация трябва да съдействува за разкриването и проявяването на творческите способности на колектива като цяло и на неговите членове. Необходимо е разяснителната работа много по-широко да изяснява икономическото и социалното значение на постиженията на науката, техниката и челния опит, да предоставя на трудещите се още по-богата информация за състоянието на собственото предприятие, отрасъла и народното стопанство като цяло.

Digitized by Google

Важна е ролята на политическата агитация за всестранното подобряване на социално-психологическия климат в колектива. Ведрата политическа и социално-психологическа атмосфера в колектива е неизчерпаем резерв за повишаване на производителността на труда. Тя е фактор, който съдействува за усъвършенстването на непосредственото социално обкръжение на хората за последователна борба с отрицателните явления в нашия живот, с проявленията на т. н. „малка правда".

Следва още по-пълно да се използват богатите възможности, които колективът предоставя за целенасочено формиране на човешката личност, за нейното многостранно развитие, за израстването ѝ в идейно и нравствено отношение.

ФОРМИТЕ, СРЕДСТВАТА И МЕТОДИТЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ — В СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА И ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ

Полезният коефициент на политическата агитация се определя не само от съдържанието, но и от средствата, формите и методите, които се използват в нейното осъществяване. Съдържанието и формите на политическата агитация се намират в диалектическо единство и са в процес на непрекъснато развитие, изменение и усъвършенстване.

Политическата агитация сред трудещите се се основава на широко изградена **информация** за социално-икономическия, политическия, културния и международния живот на страната. Могъщи съвременни средства за политическа информация са печатът, радиото, телевизията и документалното кино. В перспектива тяхната роля още повече ще нараства и те ще стават все по-мощно идеологическо оръжие в ръцете на Партията. Тъкмо това изисква тяхната ефективност непрекъснато да се повишава, като особено внимание се обръща на организаторската и възпитателната роля на средствата за масова информация и пропаганда. Нашата партия изхожда от разбирането, че резултатното използване на тези средства, проучването на ефективността на тяхното въздействие върху съзнанието на трудещите се е особено важна задача. Създаването на Комитет за телевизия и радио и на Комитет за печата ползотворно се отразява на управлението на средствата за масова информация и пропаганда и на преустройството в тяхната работа. Тяхното развитие като средства за бързо и масово въздействие, за информация и коментар, за широка политическа агитация и пропаганда изисква всяко от тези средства все по-пълно да използва специфичните си форми и методи на работа. Печатът чрез засилване на партийната публицистика и повишаване майсторството в журналистиката би могъл още по-бързо, рационално и активно да обяснява бързоменящите се политически явления, още по-силно и ефективно да формира социалистическата съзнателност на трудещите се. Телевизията и радиото могат да привличат на още по-широка основа отговорни партийни, държавни и стопански ръководители, талантливи творци и учени, ярки коментатори за разясняване на най-важните въпроси от нашата вътрешна и външна политика чрез публични пресконференции, дискусии по актуални политически теми и други ефективни съвременни форми за силно пряко или индиректно политико-възпитателно въздействие върху съзнанието на съвременния българин. На нас не ни е необходимо дребнотемие и сензационност, а умение да се излиза зад пределите на фактите към мащабни обобщения, задълбочен анализ на процесите и тенденциите на нашето развитие, обяснение на фактите от партийно-класови позиции.

Все по-нарастващата роля на средствата за масова информация

Digitized by Google

и пропаганда в ни най-малка степен не омаловажава значението на другите агитационни форми и средства. Резултатно политическо въздействие върху трудещите се може да бъде постигнато, ако целенасочено и комплексно, без дублиране и празноти, съобразно присъщите им достойнства и специфика се използват всички съществуващи средства, форми и методи на политическа агитация. При това тяхната работа трябва да се организира според изискванията на системния подход — всяко отделно агитационно звено и всички заедно да допринасят за оптимално политико-възпитателно въздействие. Това е от особена важност за формиране на будно и правилно индивидуално и обществено мнение, бързо реагиращо на политическите явления и събития.

Средствата за масова информация и пропаганда поставят по нов начин проблема за взаимодействието и синхронизирането с всички други средства и форми на политическата агитация и особено с устната политическа агитация. Др. Т. Живков беше категоричен на Десетия партиен конгрес: „Ние въвеждаме и ще въвеждаме модерни технически средства в пропагандата и агитацията, но силата на живото слово си остава основен момент в грижата за по-нататъшното заздравяване връзките с трудещите се“[1]. Много точно е казал Вл. Маяковски: „Словото е пълководец на човешката сила“. Такова е живото, страстното партийно слово. Ленин учеше, че „Личното въздействие и излизането на събрания страшно много значат в политиката. Без тях няма политическа дейност“[2]. По-нататъшното усъвършенстване и все по-широко прилагане на разнообразните форми за устна разяснителна работа ще засилва силата на живото слово и личното политическо въздействие върху трудещите се. В съвременните условия основното в устните форми за агитация е да се допълва и коментира информацията, предавана по откритите и закритите канали, да се доизяснява онова, което трудещите се не са могли сами да разберат, да се свързва тя с местните задачи и с онова, което конкретно интересува дадена аудитория или отделни хора. Само по този начин устната политическа агитация ще придобие специфичен облик и ще заеме полагащото ѝ се място в общата система на идеологическата работа. В практиката след Десетия конгрес наред с използването на традиционните форми като публичното събрание и митинга, груповата и индивидуалната беседа, събрания на въпроси и отговори и др. се използват нови, породени от новите изисквания и задачи форми, каквито са срещите на ръководните кадри с трудовите колективи, които се превръщат в своеобразни политически дни, ленинските и димитровски петъци, информационни конференции и т. н.

Устната политическа агитация е незаменима там, където става дума за провеждането на общополитическата линия в живота на отделния колектив, от отделната личност. Тя дава възможност общонародните политически задачи да бъдат пречупени през призмата на местните условия в предприятието, стопанството, строителната площадка, учреждението, квартала и т. н., през личната съдба, труд и благоденствие на всеки трудов човек. Това решително съдействува да се подобрява индивидуалната разяснителна работа, която сега и в бъдеще ще придобива още по-голямо значение за изясняване на сложните въпроси на нашето съвремие. Без постоянна индивидуална работа не може да се осъществи напълно основният метод на агитацията — методът на убеждението. Трябва решително да се отхвърли битуващото неправилно мнение, че индивидуалната работа все повече

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията. Партиздат, С., стр. 160.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 34, стр. 315.

Digitized by Google

ще отживява своето време при по-нататъшното развитие на средствата за масова информация и на социалистическото общество.

Практиката и социологическите изследвания показват, че колкото повече се увеличава обемът и съдържанието на информацията, колкото повече се засилва използването на печата, радното, телевизията и документалното кино, толкова повече расте и необходимостта от пряк контакт с трудещите се за по-задълбоченото изясняване на прочетеното, чутото и виденото. Защото тук стои въпросът дали читателят, зрителят или слушателят ще съумее самостоятелно да направи необходимите правилни изводи. А тъкмо от тези изводи в голяма степен зависят бъдещите му действия и постъпки. Съчетаването на масовите форми на устната политическа агитация с индивидуалната разяснителна и възпитателна работа с отделния човек максимално ще увеличава нейната ефективност. Това съчетаване ще позволява да се обогатяват агитационните форми и решително да се изоставят примитивните, шаблонизираните, неефективните. В този смисъл в устната разяснителна работа могат още по-широко да се използват такива методи, които съчетават рационалните и идейно-логичните с емоционалните елементи. Голяма популярност в нашата практика получиха трудовите празници и ритуали, чествувания, тематични вечери, вечери портрети, говорящи и светлинно-звукови вестници, викторини, политически двубои и други форми на културно-масовата работа. Техническите средства все повече се поставят в услуга на политическата агитация за убедително, достъпно и емоционално разясняване на партийната политика. За съчетаването на прякото и косвеното агитационно въздействие са нужни методически разработки и изследвания, тъй като овладяването на индиректните форми и методи, тяхното масово прилагане изисква специални грижи, подготовка, умение и настойчивост. В това отношение и въобще с оглед на нарасналите изисквания трябва да се преустройват и нагледната агитация, рекламата, фотопропагандата, монументалната и политическата украса, политическият плакат, местните радиоуредби и низовият печат. Поради своите специфични и големи технически възможности те непринудено, бързо и действено носят до съзнанието на трудещите се актуална информация и им помагат да разберат главните задачи, които стоят за разрешение в социалистическото строителство.

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО — РЕШАВАЩО УСЛОВИЕ ЗА ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ ПРИ ПО-НАТАТЪШНОТО РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

Юлският пленум на ЦК на БКП (1968 г.) и Десетият партиен конгрес поставиха изискването партийните комитети и организации постоянно да подобряват ръководството на идеологическата дейност, в това число и на агитацията, да повишават нейното научно равнище. Необходимостта всяко звено на политическата агитация да действува съгласувано с останалите, сложността и спецификата на агитационния процес предявяват задължението за издигане равнището на партийното ръководство на масово-политическата работа. При това всяко звено трябва да изявява своя специфичен облик в съответствие с изискването за единство, разнообразие и всеобхватност на агитационната система.

В годините след Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) и Десетия конгрес се създава едно по-конкретно ръководство на политическата агитация. Все повече си пробиват път новият подход към нейните основни задачи и проблеми, положителните тенденции за обогатяване на нейното съдържание, форми и методи. Сложено е добро начало на

Digitized by Google

социологически проучвания и изследвания по основни страни и въпроси на политическата агитация. Има напредък в работата на средствата за масова информация и пропаганда. Повиши се активността и равнището на масово-политическата работа — в нея все по-системно участвуват най-отговорните партийни, държавни и обществени ръководители. Налице е подчертан интерес, внимание и грижи на партийните комитети и организации към ръководството на политическата агитация. Сега нейните проблеми по-често се обсъждат в бюрата и пленумите на партийните органи, на общи събрания на комунистите. Но ние смятаме, че още не е изпълнена задачата, поставена от Десетия конгрес за решително подобряване на агитационната дейност, че има още много да направим, за да се издигне политическата агитация на височината на задачите, поставени от Десетия партиен конгрес, Декемврийския (1972) и Юлския (1973 г.) пленум на ЦК на БКП. Практическото решаване на тази задача означава да се преодолеят недостатъците в политическата агитация, да се подемат на широк фронт и от всички нейни звена и равнища главните задачи, произтичащи от решенията на Десетия конгрес и Декемврийската комплексна програма за повишаване жизненото равнище на народа, от решенията на Юлския пленум за международната дейност на Партията и държавата, да се даде простор на всички обективни и субективни фактори в политико-възпитателния процес.

Конкретен образец за приложението на новия подход в идеологическата работа ни даде Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа. Тя представлява широка теоретическа и практическа основа за цялостната идеологическа работа, съдържа в себе си основните актуални направления на политическата агитация. Прилагането на програмно-целевия и комплексен подход в областта на масово-политическата работа предполага прогнози за нейното съдържание в съответствие с партийната политика, за нейната организационна структура, средства, форми и методи, за изменения на международната арена, на поведението на класовия ни противник и т. н.

Партийните комитети и организации вземат практически мерки и обмислят пътищата за изпълнение изискването на Десетия конгрес, според което организацията и ръководството на политическата агитация трябва да се основава на **постоянно действуваща система,** която да осигурява информация за общественото мнение от долу на горе и от горе на долу за новите задачи и повдигнатите от трудещите се въпроси. След конгреса някои окръжни комитети направиха първи стъпки за ръководството на агитационната дейност въз основа на двупосочната информация. Но в много случаи сега тази информация не е своевременна и системна. Важен възлов проблем се явява моментът за такава организация на каналите, средствата и формите за предаване на информацията, постъпила от долу, в отправна информация, насочена от горе, която да се изразява в цялостна динамична система за разясняване, убеждаване и непосредствени контакти с населението.

Другата страна на този проблем е изразена в конгресната постановка за необходимостта от създаването на още по-стройна **„организация, която да дава възможност ръководителите от всички равнища да вършат системна политическа работа сред народа“**[1]. Както вече казахме, в тази насока нашата партия като цяло има богати традиции и опит. Но не във всички партийни организации и не за всички категории ръководни кадри този въпрос е решен сполучливо. Пред-

[1] Резолюция на Десетия конгрес на БКП по Отчетния доклад на ЦК на Партията, Партиздат, С., стр. 37.

Digitized by Google

приемат се мерки за издигане ролята на низовия ръководител на производството като политически ръководител и възпитател на трудещите се, а също така максимално да се привлича в политическата агитация научната, творческата, културната, техническата и друга интелигенция. Пред нас стои задачата за системното участие в масово-политическата работа на някои ръководни кадри от центъра (зам.-министри, началници на централни управления и ведомства, директори на ДСО и други), които сега в една или друга степен не са ангажирани в тази дейност, не се срещат редовно с трудовите колективи от отраслите и поделенията, които ръководят.

Издигането на научното равнище на политическата агитация сега е непосредствено свързано с повишаване на нейната ефективност. Тя трябва да се строи в съответствие с марксистко-ленинската теория и ленинските принципи за агитацията, като все по-широко се използват нови, по-ефективни форми и методи в нейното ръководство. Реализацията на изискването за научен подход в политическата агитация е свързано с разработването и решаването на някои теоретико-методически проблеми. За какво конкретно става дума?

Първо. За организирането на конкретна научноизследователска работа по най-актуалните проблеми на агитацията, теоретическите изводи, от която да бъдат съчетани с препоръки за практиката. Между темите, които следва да бъдат изследвани, на преден план изпъкват: общометодическите въпроси на агитационното въздействие; методиката на устната агитация; проблемите за синхронизиране на агитационната дейност на средствата за масова информация и пропаганда, на партийните и масовите организации, на работата на всички форми, средства и канали на политическата агитация; издаването на съответни методически помагала, разработването на критериите и методите за ефективността на политическата агитация и др.

Второ. Необходимо е да се проведат изследвания и експерименти за организацията на политическата агитация в аграрно-промишлените комплекси и предприятията, които работят при условията на автоматизирани системи за управление; за агитацията в условията на петдневната работна седмица; за политическата работа с пътуващите работници и т. н.

Трето. Необходими са теоретико-приложни разработки за използването на по-ефективни съвременни форми и методи за индиректно въздействие върху съзнанието и психиката на трудещите се, а също така научно изясняване на въпроса за същността и особеностите на индиректния подход в политическата агитация.

Четвърто. Разработването на социално-демографски и социално-психологически характеристики на различните социални групи и слоеве, каквато работа вече е започната в някои окръзи, оказва благоприятно въздействие за издигане равнището на политическата агитация. Решаването на тази задача ще разкрие много по-благоприятни възможности за спазването на научното изискване за диференциран и конкретен подход при политическото и възпитателното въздействие. Познаването на тази особеност на обекта на политическата агитация ще помага по-точно и по-правилно да се определя необходимият обем на информацията и нужната насоченост на съдържанието ѝ в зависимост от аудиторията и т. н.

Партийното ръководство на политическата агитация успешно ще се подобрява, преди всичко като се повишава отговорността на партийните комитети и организации за състоянието на агитационната дейност. Главното тук е окончателно да се преодолее неправилното разбиране, че тя е задължение само на идеологическите органи и кадри.

Digitized by Google

Успешно ще се извърши преустройството в политическата агитация, ако се изпълни докрай повелята — масово-политическата работа да стане дело на цялата Партия, на ръководните кадри от всички равнища, на интелигенцията, на всички комунисти.

Организираното начало, т. е. наличието и използването на определени организационни форми за агитационна дейност, утвърдени от Централния комитет, е неотменимо правило по стара и потвърдена от живота традиция в нашата партия. В първите десетилетия на века това са били агитационните комисии, създадени по инициатива на Г. Димитров. След 9 септември имахме агитгрупи. През 1965 г. по решение на Секретариата на ЦК те бяха преустроени съобразно изменилите се условия в страната. Организационната структура на политическата агитация сега е подчинена на изискванията: активът на Партията да бъде нейният агитационен апарат; всеки партиен, обществен и стопански ръководител да бъде политически деец; всеки комунист да бъде агитатор на партийната правда както със слово, така и с личен пример. По този начин партийната политика се разяснява от тези, които в една или друга степен участвуват в нейното формиране и отговарят за провеждането ѝ в живота.

След преустройството през 1965 г. повсеместно създадените **групи докладчици към партийните комитети** се утвърдиха като сполучлива организационна форма за привличането на ръководните кадри в масово-политическата работа, за разясняването на най-актуалните проблеми и задачи на вътрешната и външната политика на Партията. Чрез **активите** на **първичните партийни организации** се разясняват главно местните проблеми и задачи, решенията и начинанията на местните ръководни органи. **Партийните групи,** които са най-близко до хората и добре познават техните интереси, мнения и настроения, организират груповата и индивидуалната разяснителна работа. В редица окръзи по примера на КПСС и в съответствие със съвременните потребности и изисквания за издигане равнището на политическата информираност на населението се експериментира ново организационно звено — **групи политинформатори**. Групите политинформатори не се създават за сметка на досегашните организационни форми на политическата агитация и не могат да заменят нито една от тях. Мнението на отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП е, че те не бива да се създават повсеместно, а само съгласувано с окръжните и градските комитети на БКП и там където със сега съществуващите организационни форми за политико-разяснителна работа партийните комитети и организации не са в състояние да осигурят на трудещите се и младежта необходимата системна и разностранна политическа информация.

Едно от основните изисквания за издигане равнището на ръководството и управлението на политическата агитация е засилването на нейната компетентност. За това помага по-добрият подбор на кадрите, които непосредствено се занимават и отговарят за тези проблеми, както и създаването на по-съвършена система за постоянно, задълбочено и профилирано обучение и информиране на агитаторските кадри не само с оглед на днешните нужди, но и на бъдещето. Грижата за тяхната подготовка трябва изцяло да се поеме от домовете за политическа просвета и партийните кабинети под ръководството на партийните комитети. Организирането на специални факултети за политинформаторите и агитаторите към партийните университети, краткосрочните периодични курсове, теоретичните конференции и семинари, редовните инструктажи, обмяната на опит, снабдяването им с необходимите помощни материали следва да е неотменно задължение на партийните органи и организации. Придържането към по-голяма стабилност, постоянство и дългосрочност при използването на агитатор-

Digitized by Google

ските кадри, търсенето на подходящи форми за обществена оценка и признание на техния труд, за поощряването и стимулирането им е също важен и сигурен път за издигане на по-високо равнище на политическата агитация.

Неотменимо условие за усъвършенствуване на агитационната работа е тя да разполага със солидна материална база, с повече технически средства. Сега съществуващите агитпунктове, клубове, културни домове, кабинети по политическата агитация, особено в промишлените предприятия, не отговарят на действителните нужди нито по количество, а още по-малко по обзавеждане и техническа съоръженост. Необходимо е да се отделят значително повече финансови средства както за обучението на агитационните кадри, така и за издаването на различни материали, за набавянето на нагледни помагала и технически средства, за осигуряването на необходимата литература, магнетофонни записи на лекции и беседи и т. н.

Издигането равнището на политическата агитация е невъзможно без координирането от Партията на усилията на всички масово-политически, държавни и стопански органи и организации, без синхронизирането на тяхната масово-политическа дейност и насочването ѝ в постигането на определени цели в социалистическото строителство и комунистическото възпитание на трудещите се. Чрез определянето на мястото, относителната самостоятелност и специфичните отговорности на всеки един от тези органи и организации в системата на агитационната работа максимално ще се разширява обхватът на политическата агитация сред младежта и цялото население, ще се осигурява единство в действията, няма да се допуска дублиране и еднаквост във формите, претрупаност на мероприятията.

Равнището на политическата агитация ще се издига на по-голяма висота, ако още по-умело и творчески изучаваме опита в областта на политическата агитация на братските компартии от социалистическата общност и преди всичко богатият и неизчерпаем опит на КПСС.

* * *

Нарастващата роля на политическата агитация при по-нататъшното развитие на нашето общество, на социалистическото съдружество изисква да се доведе докрай нейното преустройство. Залог за това е решимостта на партийните комитети и организации, на идеологическите кадри да вникват дълбоко и компетентно в проблемите на политическата агитация и да дават постоянен принос за нейното извисяване на равнището на предстоящите задачи. Само така тя ще отговори на неспокойния дух на нашето динамично време, активно ще способствува за успешното претворяване в живота на генералната линия на Партията — изграждането на развито социалистическо общество в нашата родина — Народна република България.

Digitized by Google

ПЕКИНСКАТА МЪГЛА СЕ ВДИГНА – ПОД КИТАЙСКОТО НЕБЕ НИЩО НОВО

ПЕТКО РУСЕВ

...И завърши своята работа Десетият конгрес на Китайската комунистическа партия. Бяха много догадки, потайности, гълкувания. Мъгла беше забулила Пекин. Световните агенции мъждукаха из нея със своите предположения.

„...Днес вече втори ден в Пекинския дворец на конгреса на народа се събраха няколко хиляди души на едно съвещание от голям мащаб, за което до момента не са дадени никакви официални сведения."

„...В Пекин се правят и други предположения, като например това, че се касае за една конференция на Партията (събрала по-разнообразни представители на Партията, отколкото се свикват на един конгрес) или пък за сесия на парламента, който от девет години (какъв кратък период? б. н.) не се е събирал."

„...Всеки ден се очаква да започне X конгрес на Партията, макар нищо да не подсказва дали това ще стане утре, след един месец или догодина."

„...В дните на конгреса и след него по улиците на Пекин усилено патрулират войници. На 30 август излезе само един вестник — „Женмин жибао" в пет страници, изпълнени с комюникето и фотографии". В комюникето се съобщава, че конгресът бил преминал „тържествено", делегатите били избрани след „дълъг демократически процес".

„...Условията, в които протече конгресът — атмосфера на полусекретност без обикновените публични съобщения и без публичните приготовления — карат някои наблюдатели да направят извод, че конгресът е бил набързо подготвен и проведен..."

В много други коментари се говори за борба между радикалите и умерените...

Все пак на 29 август 1973 година всичко беше официално опосестено. Забелязвате, това става след като конгресът вече е завършил своята работа. Защото в съобщението се казва:

„Десетият национален конгрес на Китайската комунистическа партия се състоя тържествено в Пекин от 24 до 28 август. (Съобщението излиза чак на 29 август?!)

Великият ръководител на нашата партия другарят Мао Цзе-дун председателствува конгреса.

Дневният ред на конгреса включваше:

1. Политически доклад, изнесен от Чжоу Енлай от името на Централния комитет на Китайската комунистическа партия.

2. Доклад, изнесен от другаря Ван Хун-вен от името на Централния комитет на Китайската комунистическа партия, за преразглеждане на партийния устав. Другарят Ван Хун-вен представи на конгреса „проектоустав на Китайската комунистическа партия".

3. Бе избран десетият Централен комитет на Китайската комунистическа партия."

Digitized by Google

Централният комитет се състои от 125 членове и 124 кандидат-членове.

Основен момент в работата на конгреса беше критиката против Ляп Бяо — „буржоазен карнерист, заговорник, двуличник, ренегат и предател". Както виждате, епитетите никак не са пестени!?

Най-после пекинската мъгла се вдигна. Всичко стана ясно...

I

В своя доклад пред конгреса Чжоу Ен-лай използва цитати от Маркс, Енгелс и Ленин. И разбира се, на всяка страница се пада по една божествена мисъл на Мао „Председателят Мао отправи великия призив..."; „...той предрече..."; „председателят Мао ни учи..."; „председателят Мао заявява:..."; „...точно както председателят Мао предсказа"; „...председателят Мао посочи..."; „...да се придържаме към ученето на председателя Мао...". Докладът завършва с призивите: „Да живее марксистко-ленинското учение на Мао; Да живее председателят Мао!"

В доклада, за да му придаде по-цветист вид, Чжоу споменава и един стих на Мао: „Каквото и да правиш, цветовете окапват".

Наистина цветовете окапаха. Остана сухият стрък, **т. е. какво разбират под марксизъм-ленинизъм маоистите.**

* * *

Десетият конгрес на ККП ще остане паметен с това, че окончателно и цялостно смъкна маската от „светите лица" и още веднъж провъзгласи съвсем официално скъсването с марксистко-ленинското учение за Партията. На него не се говори **за Партията като преден, съзнателен и организиран отряд на класата,** а преди всичко за вожда, за култа, който е всичко, който стои над Партията. Тя е негово оръдие, средство за господство на неговата групировка.

Марксистите ленинци никога не са били против авторитета на личността, против нейната роля в историята. Не е нужно да напомняме величието на образите на Маркс, на Енгелс, на Ленин. Не е необходимо да споменаваме за големия принос, който днес дават за делото на социализма и мира личности като генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Брежнев, за подвига на Салвадор Алиенде и Луис Корвалан, за обичта и уважението, с които са обградени ръководителите на братските партии. В не един партиен документ Централният комитет и най-висшите форуми на Партията — конгресите, са отбелязвали решаващия принос на др. Тодор Живков за тържеството на априлската линия у нас и пр.

Да, за разлика от анархистите, от дребнобуржоазните нихилисти марксистите ленинци винаги са били за и поддържат ролята на личността в Партията и в обществения живот.

Но...

Комунистът, ръководителят може да изпълнява своята мисия само когато служи вярно на класовите цели на Партията, когато съдействува за развитието, обогатяването и тържеството на ленинските принципи и норми. Когато в Партията се разгръща демокрацията и колективизмът. Наруши ли се това основно изискване, извращава се и **основното положение на марксизма-ленинизма за Партията като висша форма на класова организация, като колективен ръководител и организатор на масите.** Ето откъде започва голямото грехопадение на маоистите — те замениха Партията с вожда и неговото обкръжение. Оттук нататък вече всичко е ясно и лесно — **вместо партия на класата и народа, изградена стройно върху марксистко-ленинските идеологически, тактически и** организационни основи, се създава тоталитарна орга**низация от приближени и верни на Мао** хора.

Такава е конкретната истина в Китай!

Digitized by Google

* * *

В своя доклад за проектоустава Ван Хун-вен каза откровено — **да се заздравява централизираното начало в Партията.** Но да цитираме дословно: „Трябва да заздравим централизираното ръководство на Партията и да развием традиционния стил на партийна работа". Чжоу Ен-лай заяви още по-определено: „Трябва още повече да засилим централизираното ръководство на Партията". (Правят си самокритика, че съществуващият централизъм е недостатъчен?!) По-добро обосноваване на култовщината едва ли би могло да се пожелае. Веднага следва прочутата постановка за превръщането на всеки член на Партията във „винт" на партийния механизъм — комунистът „да не се страхува от отстраняване от заеманата длъжност, да не се страхува от изключване от Партията, затвор, заточение, развод и лишаване от живот и смело да върви против течението". Към казаното трябва да се прибавят още две неща: в бъдеще културните революции „трябва да бъдат извършвани много пъти" (ето какво се разбира под развитие „на традиционния стил на работа" б. н.) и писаното в сп. „Хунци": „ако в Партията няма противоречия и борби, партийният живот ще замре".

Такава е организационната изповед на Мао.

Логиката има своите неумолими закони! Отрекли веднъж Партията като марксистко-ленински отряд на класата, маоистките изповедници съвсем логично отиват по-нататък. Те ревизират и нейните организационни основи и над всичко ръководния принцип — **демократическия централизъм.** Който започне веднъж да приказва, трудно спира! Каквото и да прави маоизмът, „цветовете окапаха" още веднъж. Те разкриха отново пълната ревизия на учението за Партията. Клоните на едно дърво могат да се разклоняват на север или на юг, но дънерът си остава непоклатим. Клоните на маоистките увъртания наистина са отрупани с листата на „революционната" демагогия, с най-различни цитати, но корените на теорията им жадно пият сокове в опортюнистическите пластове.

Щом си марксист ленинец, за тебе има една истина — **Партията се строи върху демократическия централизъм,** събрал в себе си в органическо единство демократичното и централистичното начало. Всяко тяхно откъсване или противопоставяне нарушава природата на Партията, казано още по-точно — изразява най-красноречиво ревизията на марксистко-ленинското учение **за Партията.**

Демократичното начало изисква, особено когато Партията е на власт, всички ръководни органи свободно да се избират, да са подотчетни на организацията, партийната маса всичко да знае, да участвува в управлението на партийните дела, комунистите свободно да критикуват, да бъдат пълновластни господари в организацията и пр. Неща известни на всеки участник в кръжоците по партийно строителство. Въпросът е съвсем ясен и прост — **без вътрешнопартийна демокрация няма Комунистическа партия.** Както казва Ленин — **повече светлина, нека масите знаят всичко!...**

Тогава как и с какво маоистите, които не пропускат да жонглират с някои цитати от Ленин, ще обяснят бягството от това основно изискване на ленинизма — **гласност, широка партийна демокрация, участие на комунистите във върховния партиен форум?** Вече посочихме цяла поредица от факти за обстановката, при която е подготвен и протекъл конгресът. Какво означава това на практика? Погазвайки демокрацията по пътя на грубия централизъм, специално са подбрани верни на върхушката хора, които тайно са свикани в Пекин. Никой не може да опровергае този факт.

Маоистите разбират демократическия централизъм като средство за установяване на **типичен тоталитарен режим в Партията, където**

Digitized by Google

централизмът се изявява в ярка диктатура. Сега вече ни става съвсем понятно какво означава тезата — „трябва още повече да засилим централизираното ръководство на Партията“.

Но защо да гадаем. Още през ноември 1972 г. сп. „Хунци“ оповести какво съдържа „централизираното ръководство в Партията“. „Това, което ние наричаме единно ръководство — писа сп. „Хунци, — означава преди всичко ръководството на председателя Мао“. Такава е голата истина — **пълно господство на култа с произтичащата от него отровна атмосфера в Партията и обществото.** Една воля, един критерий! Този, който е с вожда, е добър, който го критикува, е враг. Тази откровеност на сп. „Хунци“, освен че заслужава похвала, следва много добре да се запомни, защото тя после ще ни помогне да си изясним и същината на перманентните културни революции. И още нещо. **Единното ръководство** намери и своя структурен, организационен израз — навсякъде се осъществи пълно сливане на партийния, държавния и военния апарат, като начело на отделните органи обикновено са поставени военни. Военизирането на апарата в Партията и държавата е една от най-отличителните черти на „марксистко-ленинското учение на Мао“ за Партията, за социалното управление. Ако Троцки беше жив, би се хванал за главата от учудване пред върховете, които са достигнали неговите концепции!

Тази постановка добива своята пълнота, когато се съпостави с другите нормативни актове на конгреса.

— **Без вътрешни борби партийният живот ще замре!?** На пръв поглед този израз може да се разбере като даване пълна свобода на фракциите. Напразно и наивно! Тази формулировка не е нищо друго освен развързване ръцете на върхушката против всички честни и здравомислещи хора. Тя е идеологическа основа на девиза „да се върви срещу течението!“. Но какво е това понятие „течение“? Кой го определя? Мао го провъзгласи за „принцип на марксизма-ленинизма“.

В капиталистическото общество има класова борба и мястото на пролетариата е на открития фронт против буржоазията, няма значение какви форми ще има борбата. Но когато една партия е на власт, за какви „течения“ става дума? Ако е за „ляв“ или десен опортюнизъм, да се каже открито, да се определи точно, като се посочат съществените страни на тия отклонения от марксизма-ленинизма. Но маоистите не се спират на тоя въпрос. Те не мислят и не споменават за него. Те просто подхвърлят понятието „течение“, защото то им дава възможност по тяхно хрумване да обявят някого за враг, за „течение“ и да хвърлят полицейската и военната машина против него. Като имаме предвид, че колективните органи, макар че са съставени само от приближени на вожда личности, почти не се свикват, не заседават, става още по-ясно какви широки простори се откриват за произвола, за субективизма. Вождът определя кои са „теченията“, кои са враговете, а оттам нататък нещата следват своя жесток култовски път.

— Китай е голяма, просторна страна. Маоистите артистично използват нейните гигантски размери, за да определят и величината на борбата против „теченията“ — **„културните революции“.**

За известно време управляващите кръгове под най-различни форми и при най-различни поводи се опитаха да заблудят световното обществено мнение — те едва ли не си правеха самокритика за золумствата по време на „културната революция“. Даваха вид, че въвеждат ред, законност, призоваваха към дисциплина и пр. Тази тяхна стъпка беше обусловена от икономически причини, защото с лозунги и безредия не се живее, а е нужно производство. Освен това трябваше да бъде отново измамена и съвестта на човечеството, да се посипе с пепел и вътрешното недоволство, особено сред работническата класа против беззаконието и мътилката на дребнобуржоазната стихия, против не-

Digitized by Google

културното унищожение на паметниците на цивилизацията, против безцеремонната разправа на хунвейбините с кадрови работници и т. н. Временно върхушката имаше нужда от отдих. И сега тя отново честно си каза истината: „Вероятно — предрича Мао — след няколко години ще трябва да бъде извършена нова революция". Това прозрение на вожда е записано в Устава така: „В бъдеще такива революции ще трябва да бъдат извършвани много пъти". Мисълта е съвършено категорична — да се осмисли и продължи натрупаният опит от „културната революция"! Против кого? Разполагаме с неопровержими данни, че от „културната революция" националната буржоазия не понесе никакви загуби. Тя и после продължи да получава нетрудови доходи — 5 процента от предадените на държавата капитали, запази своята политическа организация. Даже делът на нейните представители в Постоянния комитет във Всекитайското събрание на народните представители и в Народния политически консултативен съвет на Китай след репресиите срещу много дейци на Китайската комунистическа партия се увеличи. Този опит е много поучителен и той още веднъж разкрива същината на „културната революция" — мащабна и перманентна чистка в Партията и в целия държавен механизъм с противниците на маоистката върхушка.

Но тука има и нещо друго, пред което известният ренегат и ционист Гароди и френският буржоазен философ Ж. П. Сартър изпадат във възторг пред маоистките разбирания за „културната революция" — **пълно отричане ръководната роля на работническата класа в обществения живот и провъзгласяване за фермент на революцията дребнобуржоазната стихия**. Как десният опортюнизъм и буржоазният идеализъм намериха своята подкрепа и материализиране в „левите" действия на маоистите! Какви ли работи не стават на тоя бял свят!? Но за това ще поговорим по-късно...

— **Комунистическата партия е доброволен съюз на единомишлениците, в който отделният член е мислеща, творческа, търсеща личност.** Уставът на всяка партия от марксистко-ленински тип с цяла поредица от норми оформя неговите права и задължения. Колкото по-голяма е самодейността, активността и самоинициативата на комунистите, толкова по-силна е организацията. Партийната дисциплина е съзнателна, израз на осъзнат дълг пред Партията и обществото, а не механическо поведение, сбор от автоматични постъпки. Именно това съдържание на партийните норми унищожават маоистите с новите допълнения към партийния устав. **Комунистът няма право да мисли, да критикува, да проявява самоинициатива.** Той е длъжен да се отрече от всичко, да бъде готов да отиде на гилотината, да напусне семейството си само и само да се бори против „течението", т. е. против всички, които не мислят като Мао. Типичен фанатизъм, който се превръща в битие на хората, заличава всякаква тяхна индивидуалност, убива тяхната съвест, съзнателност и отговорност.

Доста са се учили маоистите от йезуитските школи и техният опит успешно е присаден върху китайска почва. „Левите" шампиони от Пекин умело спекулират с изостаналостта на широките народни маси, за да утвърдят, закрепят техния тесен кръгозор, да ги превърнат в свои послушни машини, които, без да разсъждават, да се хвърлят в обятията на вожда, безпрекословно да изпълняват неговата воля. Няма защо да се учудваме на този извод — той е бил присъщ на всички тоталитарни, от бонапартистки тип организации. Защо Мао да прави изключение?

В решаването на тая задача маоистите са облагодетелствувани от някои обективни фактори — това са политическите незрели хора, които дойдоха в предприятията от селата, това е вековната културна и техническа изостаналост на китайското село.

Добре! Маоистите говорят за „**културна революция!**" Щом е така,

Digitized by Google

защо не осъществят Ленриновите идеи за издигане културата, съзнателността, организираността на масите, а обратно — обричат ги на невежество, на фанатизъм, тровят ги жестоко с шовинизма и преклонението пред култа.

Обръчът е затворен — цялата структура и норми на вътрешнопартийния живот са уредени така, та да улесняват, да осигуряват функционирането на една военизирана организация. Основата на основата на това безпрецедентно грехопадение е отричането на **демократическия централизъм** като ръководен принцип в ленинското учение за Партията.

Да, кръгът е затворен! Затварят го със своя принос и десните опортюнисти. Ние обещахме, че ще се върнем на тая тема. И то само защото става реч за една много интересна проява на нашата съвременност — **пълно покритие на десния и левия опортюнизъм.** Няма да се спираме на декларациите на прочутия ционист Гароди, който трепери от умиление пред „подвига" на Мао. Негови са словата, че „културната революция", ръководена лично от Мао, обагрена с толкова много кръв на невинни хора и най-силната проява на съвременния вандализъм, била велик акт на защита на демокрацията, „осъществяване на историческата инициатива на масите". Интересно какво ще каже тоя маоистки пленник за начина, по който беше проведен Десетият конгрес на ККП и новите допълнения в Устава, които премахнаха вътрешнопартийната демокрация и установиха напълно строг бюрократичен режим? Същият този теоретик на съвременните десни е и най-вмирисаният противник на демократическия централизъм — **той трябва да се премахне и да се създаде нова партия.** Разбира се, той се осъзна и видя нейния първообраз в Китай. Но стига сме се занимавали с Гароди, защото вече става банално да се обръща внимание на едни и същи изменници на пролетарското дело, на марксизма-ленинизма.

Пред нас стоят и други факти, които още по-красноречиво очертават единомислието на всички ревизионисти и тяхното сходство с пекинските машинации на военизираната върхушка.

В края на януари 1973 г. известният разколник и ревизионист в Гърция Дракопулос цинично изясни своята позиция по основния въпрос за характера и развитието на Партията: „Така ние сметнахме за необходимо да ревизираме демократическия централизъм..." Не е работата до името на един капитулант, а до най-точното изясняване становището на съвременните ревизионисти.

Китайските лидери много обичат да си служат с поговорки, да разказват приказчици за цветята, за бурите, за приливите и отливите, за водата и рибите, за дърветата и всички останали представители на флората и фауната. И ние ще разкажем малка приказчица.

Живял в гората добър и работлив стопанин. Построил си къщичка и ходел на лов. Завидели му съседите и започнали да рушат основите на къщичката — единият отляво, другият отдясно. За стопанина нямало никакво значение кой от коя страна удрял, основното било, че темелите на дома му са застрашени. И той започнал борба с враговете си, защото ставало дума за неговия дом и живот...

И когато днес комунистическите партии критикуват опортюнизма, **който атакува основите на Партията от „ляво"** или отдясно, те мислят и болеят преди всичко и само за **съдбата на своя дом, за ръководителя и организатора на революцията и строителството на социализма, за настоящето и бъдещето на пролетарското дело. Мислят и милеят само за Партията.**

Обединяването на всички потоци, размътени от опортюнизма, е исторически факт (разбира се, не за първи път). Онова обаче, което бие на очи, е, че китайските ръководители, както вече споменахме, никъде **не критикуват десния опортюнизъм, не се занимават с него, с вредите,**

Digitized by Google

които той нанася. Със същата любезност им отговарят и десните — те пък направо се възхищават от китайските набези. Те си подават ръцете, „сплитат клони“ и вървят с обединени усилия на един фронт. Ето кое днес багри развитието на опортюнизма от цял свят. Този факт релефно обрисува една от формите на класовата борба в съвременните условия, която има решаващо значение за ръководната роля на комунистическите партии в революционния процес, в изграждането на социалистическото, на комунистическото общество.

II

Идеологическата измяна на маоистите достига тъмни пропасти, когато нещата опират **до класовия анализ на явленията и процесите, до класовия подход.** Корените на техния идеологически крах се крият тука. Оттук започва всичко...

Азбучна истина за всеки марксист-ленинец е, **че работническата класа е класа авангард,** защото тя е свързана с най-прогресивните начини на производство, отличава се с най-висока организираност, има здрави революционни традиции, истини, които още преди повече от сто години Маркс и Енгелс възвестиха чрез Комунистическия манифест.

На своя Десети конгрес например Българската комунистическа партия отчетливо разработи тоя въпрос в своята Програма — **и в етапа на изграждането на развито социалистическо общество работническата класа продължава да играе авангардна роля.** Същевременно Партията внимателно следи и изучава изменеиията в класовата структура и нейното влияние върху характера на Партията. Тя стигна до извода, че когато се създаде социална еднородност в обществото, Партията ще прерасне от партия на класата в партия на целия народ. Но както обясни в своето тълкуване на Програмата др. Тодор Живков, и тогава **класовият подход към явленията ще бъде сърцевина на партийната линия.**

Така постъпват всички партии, чието марксистко-ленинско знаме е неопетнено, а верността към класата, към трудещите се е ненакърнена.

Ако трябва с две думи да определим онова, което стана на Десетия конгрес на Китайската комунистическа партия, **то е новата демонстрация на пълното и окончателното скъсване с класовия подход и заменянето му с един еклектизъм, с една бърканица, чиято фирма е трудно да се изпише.** Буржоазни теории, чийто автори са Маркузе, Ж. П. Сартър и божествените умове на конвергенцията, троцкизмът, анархизмът, религиозният опиум и социалдемократизмът си дадоха историческа среща на китайска земя, така страстно се преплетоха и преляха едни в други, за да се роди маоизмът като антикомунистическо учение.

Няколко характерни момента изясняват явлението и коментарите са излишни.

Когато говори за движещите сили на китайската революция, Чжоу Ен-лай направо си го казва: „Антипартийната клика на Лин Бяо не препречи, нито пък би могла да препречи пътя на гърмящия устрем на китайската народна революция. Точно обратното, това, което тя направи, бе, **че подтикна цялата Партия, армията и народа** „да се обединят, за да спечелят още по-големи победи“. Ван Хун-вен допълва: „...От Деветия общокитайски конгрес **цялата Партия, цялата армия, целият народ на нашата страна... още по-задълбочено разгърнаха борбата...**“[1] „Това е общо искане на цялата партия, на цялата армия и на целия народ...“

Китайската революция се намира на такъв етап, че е необходи-

[1] Подчертаното навсякъде е от нас.

Digitized by Google

мо, щом признават, че има класова борба, добре да определят ролята и мястото на работническата класа, нейните съюзници и против кого ще се води настъплението. Вместо това ни се предлага като една от основните движещи сили **армията.** Та на кого не е ясно, че в нея има представители на различни класи, че тя не е и не може да бъде класа. Тя може да служи на политическото ръководство на отделните класи, но като социална група е разнородна. Вместо това ни се поднася народът. Та в него има национална буржоазия, дребна буржоазия, работници, бедни и средни селяни и пр. Има всичко. С каква магическа пръчка те обединяват всичко това в еднородна социална група? Кога народът е бил класа, като се има предвид известното определение на Ленин за класите?

Тази безпринципност съвсем не е случайна. Тя отлично обслужва маоистката концепция за сливането на Партията с армията, военизирането на Партията и преклонението пред дребнобуржоазната стихия. Тя напълно разобличава тяхното антимарксическо отношение към ръководната роля на работническата класа, към класовия характер на Партията.

Субективизмът и волунтаризмът в изясняването на социалните процеси изцяло изпълват и класовата борба. Сега Чжоу Ен-лай заяви на конгреса: „Цялата партия, армията и народът съзнателно изучаваха марксизма-ленинизма — мисълта на Мао Цзе-дун, провеждаха масова революционна критика срещу Лин Бяо и другите мошеници като него, оправяха си сметките с контрареволюционните престъпления на тези мошеници в идеологическо, политическо и организационно отношение . . .“ Тази теза напълно е подчинена на лозунга, издигнат от Десетия конгрес — да се засилва още повече централизираното ръководство, което не е нищо друго освен (цитираме отново сп. „Хунци“) „ръководството на председателя Мао“.

Когато маоистите говорят за класова борба, те съвсем нямат предвид борбата против буржоазията, прочутия Ленинов девиз „кой кого“, а свеждат всичко до . . . **смазването противниците на маоистката върхушка.** Такова е съдържанието на тяхното понятие класова борба. Вчера беше Лю Шао-ци, днес е Лин Бяо и Чен Бо-да, утре бог знае кой ще бъде

Защото в така наречената „Инженерна схема 571“, която се приписва на Лин Бяо, споменава се на Десетия конгрес на ККП и се представя като законспириран план за „въоръжено въстание“, „убийство на Мао Цзе-дун“ и „създаване на нов ЦК на ККП“, се прави следната характеристика на Мао: „Той всеки път насъсква една сила за разгрома на друга; днес насъсква този за разгрома на онзи, утре насъсква онзи за разгрома на този; днес пее хвалебствие за едни, а утре ги обявява за предатели и ги унищожава; днес стои на трона с тях, а утре ги праща в затвора. От историята на няколко десетки години се вижда, че тези, които той започва да издига, впоследствие са обречени на политическа смърт. Какви политически сили биха могли да сътрудничат с него докрай? Неговият бивш секретар е убиец над убийците, палач над палачите; един от най-близките му съратници и приближени сам се озова в затвора. Той дори не пощади собствения си син и го доведе до полудяване; той е злостен интригант и изверг; той може всичко живо да закопае в земята и всичко може да стовари върху него . . .“

Ако „Инженерна схема 571“ е истински документ, той свидетелствува, че и най-добрите последователи на Мао рано или късно осъзнават неговата човеконенавистна същност и антихуманни методи. А ако пък е измислица, за да бъде разобличен Лин Бяо, той най-силно разкрива природата на Мао, отровната атмосфера, която цари около него. Ако Евгени Сю би имал възможност да възкръсне, би написал най-новия си роман „Йезуитските превъплъщения на Мао“.

Digitized by Google

* * *

Но работите не са така прости. Маоистите, използвайки изостаналостта на страната, много добре си служат с демагогията, с разединяването и противопоставянето на едни групи от класите на други. Особено те разчитат на младите и нискоквалифицирани работници и селяни. Именно от техните среди те формираха бандите на цзаофаните и хунвейбините, за да ги хвърлят против честните дейци на Партията и потомствените работници. Известно е, че именно последните най-силно реагираха против тия анархистически действия, а в някои предприятия направо гонеха хунвейбините. Работническата класа, която справедливо се стремеше и се стреми към подобряване на материалното си положение, на която са скъпи социалистическите завоевания, не възприе тая форма на класова борба. По-добра пролетарска присъда за маоистите не може да се даде! Но какво значение има мнението на работниците, на трудещите се за маоистките лидери?

Същият антикласов подход прилагат маоистите и сред селяните. Тяхната тактика е насочена към противопоставянето и отделянето на „бедняците" от останалото трудово селячество. Това няма нищо общо с марксистко-ленинското учение за съюза между работническата класа и селяните.

Още по-характерен е техният подход сред интелигенцията. Няма интелигенция, вярна на делото на социализма, а „класовият подход" се изразява в противопоставяне на „учащите се на преподавателите". От редовете на неорганизираната младеж те формираха отрядите на хунвейбините и манифестираха отлично анархистическата и буржоазна теза, че младежта е фермент на революцията. И се чудим защо Ж. П. Сартър е доволен, защо заедно с Гароди им отекоха очите да гледат пекинските безредици!?! Има си крушката опашка.

Цялата тая идеология на маоистите е взета от буржоазния лагер. Те преписват от своя възхвалител Ж. П. Сартър. Именно той представя работническата класа в развитие, като борбата се води вътре между нейните различни слоеве и преди всичко между неквалифицираните и квалифицираните работници. „Съвсем общо може да се посочи — пише Сартър — една раздразненост не само срещу капиталистите и директорите, но напоследък също и срещу бригадирите и майсторите". Тая борба на обикновените работници против „малките шефове" сега била много „важна". Тези мисли на буржоазния теоретик, който препоръчва „китайския модел" на социализма и с достойнство заявява, че принадлежи „към Мао", показват една от известните маневри на капиталистите — **да отклонят работниците от техния единствено правилен път на борба против експлоататорите и да ги насочат към вътрешнокласовите борби, към вътрешнокласовото разединение** — намериха пълно приложение на китайска земя, станаха перманентна практика на маоистите. Стъпвайки на тая основа, тяхната върхушка се стреми на всяка цена да решава тая „йерархическа задача" в отделните производствени колективи, като създава фалшиво равенство в тях (в облекло, в дажби, и пр.) и заблуждава широките народни маси, че строи някакъв социализъм. На тази именно линия — да разединява трудещите се, е подчинена и икономическата им политика. И днес заплащането на село не се извършва според количеството и качеството на труда, а главно по броя на членовете на семейството. Например 70—80 от зърното се раздава така, а само 20—30 процента според трудодните. Но когато се начисляват те, има се предвид и „политическата съзнателност". Този факт е още едно доказателство за малтретиране на трудещите се, защото ако местната върхушка счете, че някой не е „политически ориентиран", могат да му намалят заплащането. И по

Digitized by Google

тоя начин се укрепва „централистичното ръководство“ и се разнообразяват грижите за него?!?

Решавайки проблема за „йерархическото неравенство“, маоистите освен разкола в класите, тяхното разделяне и противопоставяне преследват и друга цел — **като уреждат привидно равенство на примитивна основа в отделните производствени колективи, те приспиват съзнателността на масите, тровят ги с шовинистически цитати, което ги олеснява в осъществяването на тяхната стратегическа задача — антихомунизма, антисъветизма, отклоняването на Китай като цяло от социалистическия път на развитие.**

* * *

Логиката има своите неумолими закони! Надкласовият метод при обясняване на вътрешните процеси, разколът сред трудещите, противопоставянето едни отряди от класите на други маоистите пренасят и на международната арена. Само че тук явлението придобива друг вид — **противопоставяне на една партия на друга и над всичко яростен антисъветизъм.**

За класовата, за марксистко-ленинската зрелост на една комунистическа партия, щом тя се нарича така, се съди главно по нейната отговорност за единството и сплотеността на световното работническо и комунистическо движение, по нейния принос в това отношение. Друг критерий няма. **Но за да се отговори на него, е необходимо при всички случаи и във всички времена да се следва строго класовият анализ на съотношението на силите и на тая база да се строи политическата линия.**

Например Съветският съюз и социалистическите страни на всеуслишание обявиха политиката на мирно съвместно съществуване между страните с различен обществен строй. И в тези си изявления те са искрени — тази линия е в интерес на мира, на прогреса, на народите. Със същата искреност обаче др. Л. И. Брежнев на митинга в зала Универсиада в София потвърди, че мирното съвместно съществуване не означава отказ от класови подход на световната арена, че външната политика на СССР и сега продължава да е класова, в интерес на социализма. А др. Тодор Живков много фигуративно се изрази — „класовата идилия е илюзия“.

Мао и досега няма нито една буквичка, с която да загатва поне за тази **единствена** марксистко-ленинска позиция. Ние не очакваме чак толкова много от него, но както казва българският народ, петимни сме да чуем поне една сричка. Уви! И тоя път той остана верен на себе си — омота се в кичестите одежди на национализма, на шовинизма, присви очите си и се наслаждава на бурните овации, идващи от антикомунистическите, антисъветските лъжи. Какво факирство!?

Но да видим как самите маоисти пишат своята политическа биография в днешните дни. „Затова — казва Чжоу Ен-лай — на международния фронт нашата партия трябва... да образува най-широкия единен фронт срещу империализма, колониализма и неоколониализма и особено срещу хегемонизма на двете суперсили — САЩ и СССР... Трябва да се придържаме към ученето на председателя Мао, че трябва „Да сме готови за война...“ Ван Хун-вен допълня: „...а в сегашния момент ще се противопоставяме особено на хегемонизма на двете свръхсили — САЩ и СССР...“ Цитираните мисли изясняват всичко — на международната арена няма капиталистически и социалистически държави, няма социалистическо семейство, **а свръхсили.** Съветският съюз се приравнява с буржоазните страни и на тая основа се обосновава борбата против него.

Digitized by Google

Веднага след този връх на опортюнистическо мислене следва и друг маоистки извод: „Пробуждането и израстването на третия свят е голямо събитие в съвременните международни отношения“.

Че развиващите се страни играят положителна роля, че тяхното освобождаване от империалистическото иго е радостен факт, едва ли би беднал някой да оспорва. Но тая тяхна победа беше възможна благодарение голямата помощ, която те получаваха и получават от Съветския съюз, от социалистическите страни, от откритата защита на техните интереси и национален суверенитет. Както не е нужно да се доказва, че слънцето свети, така и не е необходимо да се защищава тая изживяна от народите правда. Но заедно с това в тези страни има класи, има класови противоречия и да се разглеждат те като единни общества, да се пренебрегва класовият анализ в тяхното развитие означава пълен авантюризъм и подкрепа на реакцията.

На своя Десети конгрес маоистите много плакаха за третия свят, разчитайки, че със сълзите си ще го трогнат. В тия дни се разгоря нова, ционистка агресия именно срещу страни от третия свят. Израелските ястреби пак побесняха и започнаха да бомбардират мирни селища, граждански обекти. Загинаха стотици хора. Представителят на Съветския съюз зае открита позиция против агресията... Никой както Съветският съюз така искрено и последователно не защищава арабските народи. Къде са в тоя момент маоистите? Те даже отказаха да изкажат съчувствията си на сирийския представител след бомбардировките на граждански обекти... препоръчват им да се опрат на собствените си сили?!“ Те бяха толкова изнемощели, та не им достигнаха сили да вдигнат ръка за приемането на Германската демократическа република в Организацията на обединените нации...

Не плачове, а единни, сплотени действия са нужни! А китайските мисионери, щом помиришат, че започне да се създава единомислие в борбата против агресията и войната, веднага бързат да направят всичко, за да го разваляг, за да го нарушат. Те си имат една максима — да са против Съветския съюз. Както справедливо отбеляза световната общественост, теорията за свръхсилите е средство в техни ръце да оправдават своята безпринципност. Както писа органът на Френската комунистическа партия „Франс нувел“, „Теорията за свръхдържавите е един от вариантите на антикомунизма, която се използва от най-реакционните кръгове на света, за да се замаскират коренните различия между САЩ и СССР, между империализма и социализма“. Колко са прави френските другари — именно най-отявлените антикомунисти дават мило и драго да пропагандират тая лъжа. Не друг, а познатият буржоазен лидер в Гърция Маврос надълго и нашироко развива тезата за Съветския съюз като свръхсила. В неговите уста тези думи са законни, защото по този начин той обосновава „началото на разпадането на световното комунистическо движение“. Какво ще каже Мао на тая буржоазна искреност и как той се оказа в нейния лагер?

Да, маоистите говориха доста на Десетия конгрес за двете свръхсили. Но това е само един пасаж, а оттам нататък всичко е против Съветския съюз. Само той се хули. Едната свръхсила „книжният тигър“, изчезна, за него не се споменава или ако се продумва, то е само от кумова срама. Даже в печата тази година се появиха такива топли слова, та човек се учудва как те могат да бъдат издумани от хора, които още имат навика да се наричат комунисти. Китайското списание „Пекински преглед“ съвсем чистичко написа „за приятелского отношение на американските учени и на американския народ към китайския народ“. По-нататък списанието цитира словото на ръководителя на китайската делегация професор Бе Чиджан, в която се казва, че новите семена на дружбата между двата народа растат и може да дадат богати плодове. Теорията за свръхсилите прикрива тази линия на

Digitized by Google

китайската върхушка, оросява „новите семена на дружбата“ със САЩ, обосновава реакционния шовинизъм и антисъветизъм, с които днес се трови съзнанието на китайския народ.

Днес светът е потресен от кървавата драма в Чили. Цялото прогресивно човечество издигна глас на протест. Съветският съюз, социалистическите страни осъдиха открито военния преврат, изразиха пълната си подкрепа на чилийския народ. Даже честни буржоазни дейци сведоха глави пред геройската смърт на Салвадор Алиенде. Комунистите от всички страни организират демонстрации в подкрепа на чилийския народ, в защита на неговия син Луис Корвалан. Китай мълчи. Нито дума.

Не, думи и действия има. Шило в торба не стои!

Предаваме без съкращение последните новини от Пекин: „... Министърът на външните работи на КНР Цзи Пън-фей изгонил в среда посланика на република Чили в Китай Армандо Урибе и го уведомили, че правителството на КНР не го смята повече за посланик на Република Чили в Китай. Изтъква се, че вторият секретар на чилийското посолство в КНР Фернандо Перес, който заявил, че е готов да служи на военната хунта, отсега нататък ще бъде временно управляващ посолството на Чили в Пекин. Днес представителят на Чилийската военна хунта ще присъствува на приема, който Чжоу Ен-лай дава в чест на министър-председателя на Канада Пиер Елиот Трюдо.“ Съобщението е от 11 октомври 1973 г. На дипломатически език това се нарича признаване де факто на военната хунта. Трябва да се прибави още едно обстоятелство — поводът за тия „интернационални“ стъпки на маоистите били изявленията на досегашния посланик на Чили в Пекин против главорезите в Сантяго де Чили.

О, времена, о, нрави! До какво падение се стигна, което дава отговор на всичко. Вече гатанки съвсем няма — маоистите бършат с китайските копринени кърпички ръцете на убийците на чилийските комунисти и демократи. Къде е тук интернационализмът? В обединяването на троцкистката, анархистката сбирщина от цял свят за борба против комунистическите партии, явен съюз с фашистките превратаджии. С рицарска осанка се прави поклон пред фашистите, и то когато те самонадеяно възвестяват, че няма да оставят корен от комунизма. Дали няма някакво родство, сходство? Близката история ще отсъди. Това е същината на маоисткия интернационализъм, за който на Десетия конгрес доста се споменаваше — улеснения и помощ на контрареволюцията, на антикомунизма. Към всеки режим, който разгромява комунистическите партии, маоистите не скриват своите топли чувства и подкрепа. Международната линия на ККП непрекъснато опровергава тяхната революционна фразеология. Едно са приказките, друго са делата.

Какво велико нещо са фактите и колко жалки са думите!

* * *

Който е тръгвал по друмищата на измяната на революцията, на класовия подход, винаги е стигал до сипеите на капитулантството пред империализма, до откритата подкрепа на контрареволюцията, на реакционните и мракобесните сили.

Китайската върхушка, сформирала партия от тоталитарен, бонапартистки тип, закърмена с шовинизма и антикомунизма, не избягна тая съдба...

Digitized by Google

БРАТСКИ ОТНОШЕНИЯ, ЕДИНОМИСЛИЕ И ТВОРЧЕСКО ЕДИНОДЕЙСТВИЕ

Интервю на члена на Държавния съвет на НРБ **ТОДОР СТОЙЧЕВ** — първи секретар на ОК на БКП, и члена на ПП на БЗНС **ИВАН КАЛУДОВ** — председател на ОР на БЗНС — Варна, с представители на редакциите на сп. „Партиен живот" и сп. „Съюзен живот".

ВЪПРОС: — **Къде се корени единомислието и единодействието на комунистите и сдружените земеделци от Варненски окръг?**

Т. СТОЙЧЕВ: — Българската комунистическа партия и Българският земеделски народен съюз изминаха съвместно дълъг път в борбата против фашизма и капитализма и на плодотворно сътрудничество в изграждането на социализма.

В историята на международното работническо и комунистическо движение българските работници и селяни втори след руските работници и селяни осъществиха такъв здрав боеви съюз, който продължава вече половин столетие. По своята същност това е ярко тържество и израз на творческо приложение към българските условия на марксистко-ленинското учение за съюза между работници и селяни и единодействието на комунистите с другите демократични партии.

В България исторически така се сложиха обективните и субективните условия, че изграждането на съюза между работниците и селяните се постигна и продължава да се осъществява на базата на единодействието между двете политически партии. Историческите корени, първопричината на това единодействие, са еднаквите икономически и политически интереси на работническата класа и трудещите се селяни. Както работническото, така и селското движение у нас се зародиха и развиха в края на миналия век като остър протест на работниците и селяните срещу икономическото и политическото господство на буржоазията.

В своето интервю пред списание „Проблеми на мира и социализма" другарят Тодор Живков изтъкна: „БКП възприе Лениновото учение за съюза на работническата класа с трудещите се селяни под въздей-

Digitized by Google

ствието на примера и опита на Великата октомврийска социалистическа революция. В своите основни документи Партията положи революционната стратегия на болшевиките и по такъв начин си изработи нова политика към селото. Септемврийското въстание изигра решаваща роля за осъществяването на великия преход на БКП от принципната към конкретно-творческата постановка на въпроса за селяните, за работническо-селския съюз." -

Процесите на болшевизация на Българската комунистическа партия и идейно-политическата еволюция на Българския земеделски народен съюз осигуриха предпоставките за изграждането на съюза между работниците и селяните и единодействието на БКП с БЗНС както по време на борбата против капитализма и фашизма, така и в изграждането на социализма.

Комунистическо-земеделското единство в България е изградено на революционни основи. То е споено със съвместно пролятата в продължение на десетилетия кръв на хиляди комунисти и сдружени земеделци. В условията на победилата социалистическа революция единодействието се превърна в решаващ фактор за укрепването на народнодемократичната власт и изграждането на социализма.

В крепкото единодействие и плодотворното сътрудничество на комунистите и сдружените земеделци в страната, свое значимо място имат варненската окръжна партийна организация и окръжната земеделска дружба.

ИВ. КАЛУДОВ: — Селяните от Варненския край бяха сред първите в страната, които в началото на XX век се вдигнаха против безогледния грабеж на буржоазията. На хищна експлоатация бе подложена и малобройната тогава работническа класа. Още по това време се очерта обективната необходимост от единодействие на работническата класа и трудовото селянство и на двете партии. По-късно във Владайското войнишко въстание (1918 г.) тази необходимост се потвърди още веднъж и с по-ярка сила, когато селяните и работниците от варненските полкове проляха общо кръвта си в борбата срещу монархизма.

Горчивият урок на 9-ти юни 1923 година застави ръководителите на окръжната земеделска дружба да се ориентират към траен съюз с Комунистическата партия. Стана ясно, че борба срещу буржоазията за промяна на социалния строй може да се води само в здрав съюз на работниците и селяните и единодействие на Българската комунистическа партия с Българския земеделски народен съюз.

Т. СТОЙЧЕВ: — Варненските комунисти усвоиха на дело ленинизма, видяха в борческите селяни от окръга свои надеждни съюзници. Между комунистите и земеделците се установи искрено братско сътрудничество в икономическите и политическите борби срещу капитализма и фашизма.

В периода на борбата срещу установената монархо-фашистка диктатура се ускори процесът не само на единомислие, но и на единодействие. В изборите за народно събрание, общински съвети и училищни настоятелства комунистите и земеделците излизаха с общи листи и сплотявайки около себе си другите слоеве от трудещите се, винаги спечелваха мнозинството от мандатите в изборните органи. Това политическо единодействие създаде основата на широко народно антифашистко движение в читалищата, кооперациите, спортните и други масови организации на трудещите се. На основата на цялата тази антифашистка борба, в центъра на която стояха работниците и селяните от окръга през годините на въоръжената съпротива, се създаде политическата ар-

Digitized by Google

мия на нашата социалистическа революция в лицето на Отечествения фронт.

ИВ. КАЛУДОВ: — Искам да подчертая, че когато след победата на Девети септември пред нашата страна се постави въпросът за развитието ѝ по пътя на социализма, пред БЗНС възникна задачата да направи крачка напред в своето идейно-политическо развитие. Варненската окръжна земеделска дружба под ръководството на др Георги Трайков ускори идейно-политическата си еволюция. Тя изигра голяма роля в общото развитие на Съюза като политическа организация на част от българските селяни.

Политическият съюз за унищожаването на капитализма варненските комунисти и земеделци бързо трансформираха в съюз за изграждане на социалистическото общество. За кратко време те изградиха и укрепиха ТКЗС. Работниците и селяните от окръга под ръководството на БКП с еднаква любов и жар се заеха с изграждането на индустрията в окръга.

Единодействието на комунисти и земеделци, на работници и селяни в борбата им за построяването на социализма имаше за пример делото на съветските работници и селяни, а сега има в лицето на КПСС и СССР мощна икономическа и морално-политическа опора. По такъв начин съюзът между двете братски класи и партии придоби дълбок интернационален характер. Нашето единодействие стана притегателен пример за работниците и селяните от много страни в света.

В условията на социалистическото строителство единодействието и сътрудничеството между комунисти и сдружени земеделци се превърна в решаващ фактор — да се издигне окръгът като един от бурно развиващите се икономически райони на страната.

ВЪПРОС: — **С какво се характеризира развитието на икономиката на окръга и какво място заема в нея селското стопанство?**

Т. СТОПЧЕВ: — Както за другите окръзи и за нас априлската линия на Централния комитет на Българската комунистическа партия за ускорено икономическо развитие на Народна република България оказва изключително благоприятно влияние за всестранното развитие на Варненския край. Окръгът е един от бързо развиващите се икономически райони на страната. На базата на използването на благоприятните природогеографски дадености, наличието на висококвалифицирани кадри и постоянно развиващ се научен потенциал, за кратко време се очертаха определящите отрасли на икономиката: тежката химия, машиностроенето, енергетиката, транспортът, стопанският туризъм, трайните насаждения и животновъдството.

Бурното развитие на промишлеността, транспорта, строителството и туризма засилва темпа на преминаване на работна ръка от селското стопанство в другите отрасли на икономиката.

На второ място тези отрасли предявяват категорични изисквания за съответствуващо нарастване производството на селскостопанската продукция, която да отговаря на високите стандарти. Заедно с това то трябва да осигури непрекъснат поток от продукция, без да се влияе силно от сезонността.

На трето място те оказват влияние върху развитието на селищната система. Основната част от промишленото производство, строителството и транспорта в окръга, естествено, се съсредоточава по оста на агломерацията Варна—Девня—Провадия. Тъй като значителна част от

Digitized by Google

населението на селата работи в промишлеността, транспорта, строителството и туризма, селищата променят някои от характерните си черти на типични села. Това наложи създаването на концепция за цялостното развитие на селищната структура, която да отговаря на изискванията на живот, близки до тези в градовете. Осъществяването на тази концепция дава възможност да се пренасочи миграцията на населението, като хората могат да живеят в по-добра среда, да работят в промишлеността и в същото време селското стопанство да разполага с работна ръка.

За изработването на тези правилни насоки за развитието на сложните икономически и демографски процеси, както и за осъществяването им в живота, допринася много съвместната работа на окръжната партийна организация и окръжната организация на Българския земеделски народен съюз. За тази цел двете организации изработиха съответните съвместни мероприятия, от които те се ръководят в своята дейност.

ИВ. КАЛУДОВ: — Съвместната ни работа добива още по-голямо значение в етапа на изграждането на развито социалистическо общество и обхваща всички сфери на обществено-политическия, идеологическия, икономическия и културния живот. Особено ясно изпъкват резултатите от единодействието на комунистите и сдружените земеделци от нашия окръг в областта на селското стопанство.

Ръководно начало в дейността на двете организации са решенията на Десетия конгрес на Българската комунистическа партия, приетата от него програма за изграждане на развито социалистическо общество и решенията на XXXII конгрес на Българския земеделски народен съюз, както и Протоколът на Политбюро на ЦК на БКП и ПП на БЗНС от 18 март 1971 година.

Комунистите и сдружените земеделци работят енергично за укрепването на петте аграрно-промишлени комплекси и на промишлено-аграрния комплекс в окръга. Техните усилия са насочени към по-нататъшното развитие на селското стопанство, на концентрацията и специализацията и привеждането му върху промишлена основа.

Т. СТОЙЧЕВ: — В развитието на селското стопанство окръжните ръководства на БКП и БЗНС винаги са държали сметка за създаване на такава структура на производството, която да отговори на нуждите на големия консумативен център, туризма, промишлеността и износа.

За кратък период в окръга се изградиха специализирани райони и стопанства с ясно изразена типизация на производството за месо, яйца, мляко, зърнени култури, грозде, плодове и зеленчуци.

Аграрно-промишлените комплекси вече изградиха големи масиви от еднородни култури. Преди три години пшеницата беше разположена на 705 блока, а сега е на 240. През 1975 година тя ще бъде вече на 85 масива. Подобна концентрация се осъществява в цялото полевъдство.

За по-доброто обезпечаване на окръга със зеленчуци се създадоха уедрени промишлени зеленчукови градини, в които се внедряват промишлените технологии.

В животновъдството концентрацията върви по линията на създаване крупни промишлено-животновъдни ферми. Изграден е първият комплекс за 33 хиляди свине. В АПК — Варна има 5 говедовъдни ферми с по 500—600 крави, един птицезавод за 120 000 носачки, а до края на годината ще влезе в експлоатация и телеугоително предприятие за 4000 телета.

Digitized by Google

До края на петилетката чрез преустройство на съществуващите сгради, което засега е икономически най-изгодно, телеугояването и птицевъдството ще се поставят изцяло на промишлена основа.

Казаното дотук очертава големите задачи и отговорност пред комунистите и сдружените земеделци, които работят в селското стопанство. Най-голям дял от тази отговорност се пада на двете окръжни ръководства, които изучават проблемите, направляват процесите и мобилизират силите на комунистите и сдружените земеделци да бъдат начело при изпълнението на задачите и с примера си да увличат безпартийните.

ВЪПРОС: — **В какво конкретно се изразява съвместната работа на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз в окръга?**

ИВ. КАЛУДОВ: — Както в миналото, така и сега първото условие за доброто нейно осъществяване е тясната връзка, която съществува между окръжния комитет на Партията и окръжното ръководство на Българския земеделски народен съюз. След публикуването на съвместния протокол на Политбюро на ЦК на БКП и Постоянното присъствие на БЗНС, където бяха формулирани нови, по-високи изисквания към единодействието между партийните организации и земеделските дружби, между комунистите и сдружените земеделци, нашата съвместна работа се издигна на по-високо равнище.

Характерно за съвместната дейност между двете окръжни ръководства е пълното доверие и разбиране на двете ръководства по основните проблеми на развитието на селското стопанство, взаимната информираност по основните задачи в окръга, бита, културата и социалистическото възпитание на тружениците от село.

За нас съвместните заседания, пленуми и съвещания са средство за поемане на обща отговорност както на ръководствата, така и на кадрите и редовите членове на двете организации, за изпълнението от тях на възложените задачи в поверените им участъци.

Една от основните задачи на нашата съвместна дейност е да се възпитават комунистите и сдружените земеделци в единомислие, единодействие и взаимно доверие, в повишаване чувството за отговорност и пълно покриване на думите с делата.

Т. СТОЙЧЕВ: — Преобладаващата част от комунистите и сдружените земеделци, които живеят на село, пряко участвуват в материалното производство. Окръжният комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС се опират в провеждането на политиката на Партията на активността, деловитостта и високото чувство на отговорност на тези хора пред своите организации и пред трудовите колективи, където работят. На трудните участъци като животновъдството, бригадите за промишлено производство и трайните насаждения, със съвместни решения на партийните и дружбените организации се изпращат най-добрите комунисти и сдружени земеделци, специалисти в своята област, на които се възлагат отговорни и трайни поръчения. От партийните, дружбените и стопанските ръководства се изисква да създават обстановка на уважение към тези хора, зачитане на техните предложения, мнения и критичните им бележки. Животът ни учи, че гласуваното им доверие изгражда у тях чувство на висока лична отговорност на стопани и ръководители при решаването на най-важните въпроси на селскостопанското производство.

На територията на окръга в съвместната дейност на комунисти и

Digitized by Google

сдружени земеделци за повишаване културата на земеделието и за бързото увеличаване количеството и качеството на селскостопанската продукция израснаха и се утвърдиха много майстори в своята професия, които са златният фонд на нашето село.

Един от тях е комунистът Атанас Няголов — герой на социалистическия труд, ръководител на бригада за промишлено производство в с. Караманите — ТКЗС — Червенци. Няголов е пионер в комплексната механизация в нашия край. От 1962 г. досега той непрекъснато е ръководител на бригадата за промишлено производство. Под ръководството на ППО и местната дружба в селото и с неговото най-активно участие е изграден сплотен и дисциплиниран колектив, който успешно прилага промишлените методи в зърненото производство. Този колектив не признава неблагоприятни години. Ежегодно бригадата за промишлено производство получава високи и стабилни добиви с тенденция на непрекъснато повишаване, с ниска себестойност на продукцията и висока производителност на труда.

През последните години бригадата получава при неполивни условия по над 530 кг пшеница от декар, над 600 кг царевица и 280—300 кг слънчоглед. Производителността на труда е 4 пъти по-висока в сравнение със средното равнище на бригадите за промишлено производство в окръга.

Близки до постиженията на бригадата на Атанас Няголов са и успехите на бригадата за промишлено производство в с. Каменар — ДЗС — Варна с ръководител сдружения земеделец Атанас Янев. Тази бригада ежегодно получава високи добиви от зърнените култури. Показателен за сплотеността на този колектив е фактът, че за последните 10 години от бригадата не е напуснал нито един човек.

Като изтъкнати ръководители на производствени единици и стопански дейци могат да се посочат сдруженият земеделец Ангел Лазаров — герой на социалистическия труд, зам.-председател на ТКЗС в Долен чифлик; сдружената земеделка Василка Друмева — ръководител на уедрена зеленчукова градина в ТКЗС — Блъсково, комунистката Василка Добрева, ръководител на кравефермата в Долен чифлик, и редица други дейци и специалисти от окръга.

Хубава съвместна работа по изпълнение на поетите инициативи извършват партийното и дружбеното ръководство в ДЗС „Д. Кондов" — Варна. Партийният комитет, дружбеното ръководство и стопанският комитет, като оцениха мястото и ролята на лозарството в икономиката на стопанството, още през 1967 г. приеха широка програма за реконструкция и модернизация на отрасъла. Тя беше обсъдена на партийни и дружбени събрания, където се направиха ценни предложения. На комунисти и сдружени земеделци бяха връчени поръчения да оглавят всички участъци и бригади.

С помощта на Комплексната опитна станция по лозарство и винарство — Варна и активното участие на комунисти и сдружени земеделци работническият колектив вместо за 3 години, както беше предвидено по програмата, завърши реконструкцията на лозята за две години. Сега стопанството има 15 000 дка лозя, от които 5200 дка са широкоредови и високостеблени, а останалите реконструирани. Изградиха се специализирани участъци и механизирани бригади. Към всяка бригада се създаде група за цялостно механизиране на процесите в лозарството.

В резултат на внедрената нова технология при отглеждане на лозята значително нараснаха добивите. Производителността на труда и ефективността на отрасъла се завиши близо 3 пъти. Сега стопанството ежегодно получава над 1000 кг грозде от декар. Един зает работник отглежда 40—50 дка при широкоредовите и 28—30 дка при тесноредо-

Digitized by Google

вите лозя, срещу 12—15 дка при старата технология, а чистият доход от 1 дка се увеличи от 20—25 на 55—65 лева.

Друга форма на съвместна работа, широко прилагана в нашата практика, са съвместните пленуми, окръжни и районни съвещания по някои проблеми, както и приемането на общи решения за осъществяване на важни въпроси за развитието на селата. При разработването и приемането на насрещните планове, за повишаване плодородието на земята, за рязко увеличаване продукцията на мляко, месо и яйца, за внедряване промишлените технологии в селскостопанското производство, за увеличаване производителността на труда, повишаване качеството и поевтиняване на селскостопанската продукция, комунистите и сдружените земеделци проявяват творческа активност, деловитост и високо чувство за отговорност. Труженици от село приеха да произведат през шестата петилетка допълнително продукция за повече от 11 милиона лева и да повишат производителността на труда над държавния план със 7 пункта. Досегашните резултати показват, че това ще бъде направено.

Още през тази година набелязаните средни добиви за края на петилетката от основните зърнено-хлебни култури са вече надминати. От пшеницата окръгът получи средно от декар 53 кг повече от заплануваното. Очаква се да бъдат надминати предвидените средни добиви и от редица пролетни култури, плодовете и гроздето. Успешно се изпълняват разчетите по производство на мляко, месо и яйца.

ВЪПРОС: — **В кои инициативи в областта на селското стопанство получи най-широка изява съвместната работа между комунисти и сдружени земеделци?**

Т. СТОЙЧЕВ: — Основният въпрос е концентрацията и специализацията на селскостопанското производство и привеждането му на промишлена основа, широкото внедряване достиженията на научно-техническата революция.

Като се взеха предвид изключително благоприятните условия за развитие на лозарството и овощарството по Черноморското крайбрежие и в Камчийската долина, още през 1966 г. в сътрудничество с Комплексната опитна станция комунистите и сдружените земеделци се заеха да издигнат на високо равнище работата в лозарството и овощарството и да превърнат тези отрасли във високо рентабилни.

Сега в трайните насаждения на окръга комунистите и сдружените земеделци са ядрото на 7000-я колектив от лозари и овощари. Изградени са 6 масива от лозя и 5 от овощни градини със среден размер до 8000 декара. През следващите няколко години в Камчийската долина ще завърши изграждането на овощарски масив от 31 000 декара. През последните години благодарение на извършената реконструкция на съществуващите насаждения и създаването на големи масиви с нови високодобивни сортове лозарите в окръга произвеждат средно от 900 до 1000 килограма грозде от декар и заслужено се нареждат на едно от челните места в страната. Лозарството се превърна във високорентабилен отрасъл и през последните години печалбата достигна годишно 2 и половина милиона лева.

След първата съвместна инициатива за увеличаване производството на фуражното зърно, тревните и сочните фуражи в разстояние на 4—5 години бяха подети инициативи за организационното укрепване на бригадите за промишлено производство; за подобряване работата в говедовъдството и за развитието на животновъдството в личното стопанство. Всяка една от тях дава значителен принос за повишаване кул-

Digitized by Google

турата на земеделието, за по-успешното решаване на фуражния проблем, за увеличаване продукцията от животновъдството.

ИВ. КАЛУДОВ: — Искам да споделя впечатленията си от съвместната дейност на комунисти и сдружени земеделци от АПК в Провадия. Под ръководството на съвета на секретарите при АПК и дружбения съвет на БЗНС партийните и дружбените организации извършиха широка организаторска и политическа работа всред механизаторите и кооператорите за най-активното им включване в решаването на тези жизнено важни въпроси за икономиката на окръга. Решаваща роля тук има създадената система за възлагане на конкретни задачи и оказване на помощ, особено на младите кадри, за контрол по изпълнението на поставените поръчения. Независимо от това, че Провадия е съставна част на промишлено-транспортната и селищната агломерация, в селското стопанство се задържаха и се създават нови и надеждни механизаторски кадри. Това се дължи преди всичко на работата на партийните и дружбените организации за възпитаване в любов към земята, селскостопанската професия и труд. Обществените организации и стопанските ръководства създават атмосфера на почит и уважение към майсторите и изтъкнатите работници, към инициативността и новаторството. Това стимулира всички труженици и особено младите хора да търсят и намират своето призвание в професиите на селскостопанското производство.

Високата степен на механизация, непрекъснатото подобряване условията на труд и живеене, както и грижите за повишаване квалификацията чрез постоянно действуващи курсове и школи, до голяма степен съдействува за задържане на висококвалифицирани кадри в кооперативните стопанства.

В резултат на тази планомерна дейност на комунисти и сдружени земеделци още през миналата година фуражният проблем в АПК бе успешно решен. Това позволи на стопанствата от неговия район през тази година да постигнат високи резултати от животновъдството и да предадат на държавата в повече от предвиденото за осемте месеца — 720 тона мляко, 13 тона месо, 2 милиона и 215 хиляди яйца.

През тази година АПК в Провадия получи рекордни добиви от зърнени култури за този край: от пшеницата — 426 кг и от ечемика — 516 кг от декар.

Т. СТОЙЧЕВ: — Усилията на комунистите и сдружените земеделци от окръга за решаване на фуражния проблем, за реконструкция на животновъдните ферми, за подобряване породния състав, за повишаване културата в животновъдството започнаха да дават резултати. В сравнение с миналата година за осемте месеца селскостопанските труженици приготвиха в повече от запланувано то 30 хиляди тона силаж, продадоха на държавата в повечето от договорираните количества над 1900 тона мляко, над 400 тона месо и близо 7 милиона яйца и ще произведат в повече 25 000 тона фуражно зърно.

Наред с постигнатите добри резултати от животновъдството в обществения сектор през последните години в някои райони на окръга има тенденция на намаляване броя на животните и на количеството на произвежданата продукция от личното стопанство.

ОК на БКП, ОР на БЗНС и ОК на ОФ оцениха намаляването на животните и животинската продукция от личното стопанство като вредна тенденция и на съвместно заседание през м. септември т. г. приеха съвместни решения за укрепване и развитие на животновъдството в личното стопанство. Под девиза „С дружни усилия — за повече селскостопанска продукция" те призоваха комунистите, сдружените земеделци и

Digitized by Google

отечественофронтовците в окръга на активна работа за осигуряване на повече месо, мляко и яйца от личното стопанство.

Съвместните решения освен призивен имат и съвсем конкретен характер за някои органи и организации. Те задължават стопанствата да осигуряват разплодни животни, семена, торове, транспорт и груби фуражи, пасища, пастири и безплатно ветеринарно обслужване на личните стопанства. Прието бе за „образцов дом" на село да се счита този, в който освен другите изисквания има поне изискуемия минимум брой животни. Съвместната инициатива намери широк отзвук и пълно одобрение всред тружениците на село и от цялото население на окръга, защото в основата са залегнали задачите, поставени от Декемврийския пленум на ЦК на БКП за повишаване жизненото равнище на народа.

ВЪПРОС: — **Кои от основните проблеми, поставени от Националната програма за повишаване жизненото равнище на народа, са непосредствена задача на съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци?**

Т. СТОЙЧЕВ: — Пълноценното функциониране на стопанския и обществения живот особено на сегашния етап на ускорена концентрация на производството е в най-тясна зависимост от решаването на жизнено важните въпроси на хората — мястото за живеене, труд и отдих, както и условията на труда.

В нашия окръг се оформиха две естествени оси, свързани с развитието на промишлеността в агломерацията Варна—Девня—Провадия и с отдиха и стопанския туризъм по Черноморското крайбрежие. Нормалното протичане на живота по тези направления и необходимостта от ограничаване нерегулираните миграционни процеси към Варна изискват да се реши въпросът за изграждането на целесъобразна селищна структура. Това означава, че голяма част от капиталните вложения, предназначени за архитектура и благоустройство, трябва да бъдат насочени главно в такива селища като Долен чифлик, Дългопол, Суворово, Вълчи дол, Белослав, Аксаково, Ветрино, Игнатиево и други.

Окръжният комитет на БКП и ОР на БЗНС приеха единна програма за благоустрояване на тези места, а окръжният народен съвет още през тази година насочи значителна част от средствата за благоустройствени мероприятия в посочените селища.

Последователното осъществяване на тази програма ще спомогне да се създадат материалните предпоставки за изменение условията на живот в селата, а това от своя страна ще спомогне за задържане на по-голяма част от работната сила, която не е още нужна на промишлеността и строителството в селата. Това ще даде възможност за най-пълно използване труда на всички членове на семейството, ще се използва трудът на жените и възрастните хора в селското стопанство, а във върховите моменти на цялото население.

Като си даваме сметка, че изграждането на такава селищна структура е продължителен процес и че всичко набелязано не може да се извърши наведнъж, при наличието на ясна перспектива се заемаме да решаваме непосредствените задачи, които ще осигурят достигането на целта.

На първо място трябва да се реконструира пътната мрежа и да се създаде такъв транспорт, че хората и от най-отдалечените райони на окръга да могат бързо и удобно да се придвижат както до местата за работа, така и до центровете за отдих и културни развлечения. Реконструкцията на пътната мрежа в окръга започна вече.

Digitized by Google

Друг голям проблем е създаването на рационална мрежа за услуги на населението. Той предварително беше обсъждан на партийни и дружбени събрания в селата. На сесия на окръжния народен съвет бе приета програма за такова райониране на комплексното обществено обслужване, което ще осигури във всички райони бързи и висококачествени услуги, близки до тези в градовете. Нейното осъществяване е в пълен ход и тя вече дава възможност да се прилагат нашироко промишлените методи в областта на обслужването на село.

Анализът на причините за миграция на селското население показва, че един от най-силните фактори за ускоряване на миграцията е недостатъчно добре обмислената концентрация на училищата. За да се отслаби влиянието на този фактор на настоящия етап, се налага да се вземат мерки в две насоки:

Първо — да се спре прибързаната концентрация на началните, основните и някои средни училища. Без да са създадени условия в по-големите селища за обучение и живот на децата, които да се значително по-добри от досегашните, не бива да се закриват съществуващите училища в по-малките села.

Второ — налага се за учители и възпитатели в селата да се подбират и изпращат да учат със стипендии ентусиазирани местни млади хора, а за учителите, които са се проявили като добри педагози, да се създават необходимите условия за задържането им на село.

По посочените проблеми партийните организации и земеделските дружби провеждат редица организационни мероприятия. Освен с проучване на местните условия и форми за изпълнението на належащите задачи дават се партийни и съюзни поръчения на комунистите и сдружените земеделци за навлизане на работа в транспорта, обществените услуги и др. Контролът и отчетът на тяхната работа става все по-добър, своевременно им се оказва необходимата помощ в работата. Но решаването на тези задачи трябва да стане дело на цялата общественост на село.

ИВ. КАЛУДОВ: — За бъдещото развитие на селата в нашия окръг от решаващо значение е да се създават съвременни условия на труд. При масовото навлизане на механизацията в селскостопанското производство, в работилниците и фермите трябва да се въвежда такава организация на труда и да се създават такива ергономически условия, които да съответстъуват на условията в промишлените предприятия.

На село се създават нови и интересни професии. Партийните и дружбените организации насочват вече културни младежи към овладяването на такива професии като техници по хладилното дело, по животновъдни агрегати, по съобщителна техника, селекционери и техници специалисти по поддържането и ремонта на сложна селскостопанска техника. Това са новите отряди на селската техническа интелигенция. Селската интелигенция е онази сила, която осигурява широкото прилагане на съвременните постижения на науката и техниката в земеделието. Едновременно с това трябва да се организира повсеместно повишаване на образованието и техническата култура и на цялото селско население и особено на младежите и жените. Това изисква да се полагат много грижи и внимание към интелигенцията, за да се превърне обучението за повишаване техническите знания на населението в непрекъснат процес.

Т. СТОЙЧЕВ: — Използването на високопроизводителна техника, приложението на научни знания, душевната нагласа на нашия съвременник изискват дълбоки промени не само в условията на труда и

Digitized by Google

бита, но и в цялостния облик на селата. С бързи темпове селата трябва да се преустроят и да станат чисти, приветливи и изящни. Като еталон в това отношение в нашия окръг служи с. Суворово, където от управлението до фермата и блока всичко прави впечатление с изрядност и красота.

Много важна задача е даването на високо обществено признание на селскостопанския труд, като се изтъкват особеностите и голямото значение на селскостопанските професии за добруването на народа. Това има голямо значение за създаването на любов у младите хора към труда в селското стопанство.

Постоянно растат изискванията на живеещите на село към културните институти. За да може да се осъществи по-тесен личен контакт между тях и творческата интелигенция, културните институти от Варна изпълняват широка програма, която включва театрални представления, концерти, изложби, литературни четения и други.

В решаването на този широк кръг от проблеми комунистите и сдружените земеделци и цялата общественост ползват богатия опит на Одеска област в строителството на социализма и комунизма, натрупан в продължение на повече от половин столетие. Близките дружески връзки на ТКЗС и ДЗС от нашия окръг със совхозите и колхозите от побратимената Одеска област са богат източник на идеи и форми за социалистическото преобразование на селата, за преустройството на нашето селско стопанство. При изграждането на развито социалистическо общество ползването на неизчерпаемия съветски опит има за нас не по-малка стойност от огромната материална помощ, която получаваме от СССР.

Единодействието на комунисти и сдружени земеделци има изключително голямо значение за единството и сплотеността на населението от окръга около априлската линия на Партията и създава атмосфера на творчество, деловитост и висока политическа и трудова активност за изпълнение предначертанията на Десетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Интервюто водиха: **Лако ПАВЛОВ, Христо К. РАДЕВ**

Digitized by Google

КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД КЪМ ОБУЧЕНИЕТО НА КАДРИТЕ

НИКОЛАЙ КОСЕВ

През последните няколко години и особено след Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) и Десетия партиен конгрес настъпиха съществени изменения в системата, организацията и съдържанието на обучението на кадрите. Те съответствуват на изискването цялата работа за повишаване знанията и квалификацията на кадрите да се изгражда на научна основа, да отговаря все по-пълно на нарасналата им роля в системата на социалното управление. Наред с изучаването на марксистко-ленинската теория и нейните актуални проблеми се поставиха овладяването на повече конкретни икономически и технически знания, усвояването на съвременни методи на управление и известен обем социологически, психологически и педагогически познания, необходими при осъществяване на функциите на управление и ръководство.

Принципно значение за по-нататъшното решително подобряване и усъвършенствуване работата на партийните органи и организации, на съответните учебни центрове и звена в системата на Партията по обучението на кадрите имат постановките на Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1972 г.) за използването на комплексния и програмно-целевия подход в социалното управление. В светлината на тези постановки се налага значителна преоценка на досегашната организация, съдържание и резултати в областта на подготовката и опита, теоретическото равнище и управленческите качества на кадрите. И главно да се очертаят проблемите и насоките в развитието на този процес.

Диалектическата същност и комплексният характер на програмно-целевия подход го правят приложим не само в управлението на народното стопанство, но и в социалната, идеологическата и възпитателната сфера. Дейността по обучението и възпитанието на кадрите в много голяма степен се нуждае от комплексен и целеви подход. Придобитите в процеса на обучението знания и умения трябва да бъдат в известна степен комплексни, от няколко основни области на науката — икономически или инженерни, идеологически, по въпроси на социалното управление и пр. и в същото време целенасочени по отношение основната ръководна функция на отделния деец. Резултатите от новите знания и умения се проявяват опосредствено, когато кадрите решават конкретни практически задачи. Тази особеност създава условия и опасност

Digitized by Google

да се откъсне обучението от преследваните крайни резултати и цели, ако те не се вземат предвид, когато тази дейност се организира.

Като се използва всичко положително от опита на Академията за обществени науки и социално управление, междуокръжните партийни школи и формите към окръжните, градските и другите партийни комитети, цялата дейност по обучението и преподготовката на кадрите може да се преустрои съобразно принципите и изискванията на програмно-целевия подход. Това сега е обективна необходимост, предизвикана от новите задачи и изисквания, които постави Декемврийският пленум на ЦК на Партията.

Програмно-целевият подход предполага преди всичко да се формулира крайната цел, която преследваме при организирането на една или друга дейност. Тази цел не може да бъде произволно избрана, а трябва да задоволява определени потребности на обществото, да бъде научно обоснована. Тя се реализира, като се интегрират различни органи и видове дейности в определена система или комплекс от системи, на основата на комплексно разработена програма или програми.

Изхождайки от най общите принципи на програмно-целевия подход, ще се опитаме да посочим някои проблеми, които възникват при неговото използване в сегашната система на обучение и преподготовка на кадрите.

ЗА ЦЕЛТА НА ОБУЧЕНИЕТО

Първият проблем, който възниква, е какво състояние да приемем за цел на обучението, как да го определим количествено и качествено? Дали задачите, които кадрите трябва да решават на определен етап в сферата на своя труд, изразени чрез съответните икономически (или други) резултати и показатели? Или пък цел на обучението да бъде усвояването на определен конкретен обем от знания, организаторски и управленчески качества, методи и умения, които при осъществяване на ръководната им функция ще се отразяват положително (ще влияят нарастващо) върху крайните икономически резултати и по този начин ще участвуват в постигането на главните цели, стоящи пред кадрите.

Според нас **целта** на обучението в дадена подсистема трябва да съдържа определение какъв **конкретен обем от знания, методи и умения те ще усвоят непосредствено свързани с практическата дейност на ръководните кадри, със задачите от социален, икономически, идеологически или друг характер, които те ще решават успешно за определен период от време.** Особено важно е обучението да протича така, че кадрите да прилагат усвоените знания и методи в практиката, да ги използват в ръководната си дейност.

Организацията на обучението на кадрите досега **също е била подчинена** на определени цели. Именно по-голямата целенасоченост при провеждането на тази дейност в последните години осигури по-високите резултати, с които тя се характеризира. В Академията за обществени науки и социално управление се създадоха три специалности за подготовка на нов тип ръководител, запознат основно с марксистко-ленинската теория и нейните нови достижения, усвоил необходимите му знания от науката за управлението и определен комплекс от управленчески навици и методи. Учебно-възпитателният процес се преустрои, въведоха се нови дисциплини, усъвършенствува се методиката на преподаването и обучението. За да се подготвят кадри за определени ръководни длъжности в Партията, обществените организации, държавата и народното стопанство, се организира двегодишен курс за следдипломна квалификация. В него курсистите получават знания за най-

Digitized by Google

новото в развитието на марксистко-ленинската наука и теорията за управлението, развиват умението си да работят самостоятелно върху теоретическите проблеми, да изследват обществено-политическата практика, да правят изводи и сами да вземат решения. Именно този курс показва един от пътищата, по които трябва да се върви при усъвършенстване системата на преподготовката на ръководните кадри.

Значителни подобрения настъпиха в обучението на кадрите в окръжните, градските (районните), заводските и общинските комитети на Партията. Сега то се осъществява по-последователно и целенасочено, диференцирано за отделните категории кадри, съобразно тяхната подготовка, опит, възможности и потребности от изучаване на едни или други проблеми. Характерно за последните години е, че когато се поставяха за решаване определени нови задачи в обществената практика, едновременно с другата подготовка партийните комитети насочваха и теоретическото и практическото обучение на кадрите по тях. Например Димитровски РК на БКП в София през 1972—1973 учебна година организира обучението на партийните секретари в района по проблемите на по-нататъшното усъвършенстване на контрола и проверката на изпълнението. Това отговаряше на задачата да се подобри и издигне равнището на тази част от партийно-организационната дейност.

Диференцираният подход, с отчитане на целевото предназначение на всяка една от формите за преподготовка на кадрите особено добре се реализира в партийните университети, школи и семинари, организирани към окръжните и някои градски комитети на Партията. Положителен в това отношение е примерът на вечерния партиен университет към ГК на БКП в София, партийния университет към ОК на БКП във Велико Търново, школите за обучение на ръководните кадри към ОК на БКП в Благоевград, постоянно действуващите семинари към ОК на БКП в Стара Загора и другаде.

В резултат на положителните изменения в процеса на обучението на кадрите се постигна:

— по-високо идейно-политическо, теоретическо и методическо равнище;

— по-голяма актуалност на проблематиката;

— постоянна връзка на обучението с главните обществено-политически и икономически задачи, които ръководните кадри решават;

— активно усвояване както на знания, така и на съвременни методи и средства, използвани в управленческата дейност, стремеж за приложимост на знанията;

— диференцираност на учебно-възпитателния процес, по-пълно съобразяване с подготовката, знанията, опита и образованието на обучаваните.

Независимо от положителните резултати, постигнатото не удовлетворява изцяло и особено от гледна точка на изискванията на програмно-целевия подход. Преди всичко за това, че целенасочеността при редица форми на обучение на кадрите е ставало общо, недостатъчно ясно и учебното съдържание не винаги напълно е съобразявано и подчинено на поставените цели. Не са малко и случаите, когато дори липсва конкретно поставена цел на съответния курс. Не става въпрос, че въобще обучението в тези курсове е било без цел, че учебните планове са съставени произволно и работата в тях протича неорганизирано. В самата идея, в замисъла за дадената форма на обучение липсва формулирането, определянето на конкретния резултат, който чрез средствата на учебно възпитателния процес трябва непременно да се реализира. Дори да се преценяват и съпоставят намерения и резултати,

Digitized by Google

поставени и осъществени задачи. Поради това подборът на проблемите за обучението не винаги отговаря на действителните потребности на кадрите. Незадоволително понякога е научното и теоретическото равнище на учебните занятия. Съдържанието е в недостатъчна степен актуално, страда от повторения на всеизвестни неща, някои от използваните методи са остарели и неангажиращи активно ума и съзнанието на обучаващите се. При някои курсове липсва атмосфера на висока взискателност и на пълно напрежение на интелектуалните и физическите възможности както на тези, които се учат, така и на тези, които ги обучават. Времето не се използва за интензивно натрупване на знания и умения, а в редица случаи се изразходва нерационално или просто се пилее поради лоша организация на учебния процес и бита на курсистите. За това допринася и обстоятелството, че липсва достатъчно яснота и правилна постановка на въпроса за формите на проверка на знанията, които курсистите трябва задължително да придобият по време на обучението. Отрицателно се отразява и фактът, че почти няма специално подготвени за системата на краткосрочното обучение на кадрите учебници и учебни помагала. Това, от една страна.

От друга страна, в повечето случаи се организират курсове за обща преподготовка, които дават многопроблемна информация, но са недостатъчно целенасочени по отношение на основната ръководна функция на кадрите и новите задачи, стоящи пред тях на определен етап.

Например в Академията за обществени науки и социално управление преобладават така наречените постоянни курсове, с продължителност един месец (196 от всичко 250 за 1969—1972 г.). Малко са курсовете, чрез които се реализират по-конкретни, целеви задачи (от всичко 250 за посочения период са организирани 4 за резервни кадри и 23 методически — за преподаватели от АОНСУ и междуокръжните школи). Ако за това имаше известни основания досега (по-голямата част от кадрите не бяха преминавали през едномесечни курсове за обща преподготовка), то занапред следва да преобладават специализираните и тематичните курсове. Така се и предвижда за 1973—1974 учебна година. На същата основа трябва да преустроят своята работа и междуокръжните партийни школи, партийните университети, школи и други форми на обучение на ръководните кадри. Абсолютно е необходимо като първо методическо изискване да се приеме формулирането на конкретна цел на всеки курс, в който се обучават и повишават своята квалификация ръководни кадри. За най-обща, принципна основа служи класификацията на политическите и делови качества, необходими на всеки ръководител, направена в доклада на др. Тодор Живков на Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1972 година), а именно:

— да бъде предан на класата и Партията;

— да разбира дълбоко партийната и държавната политика и да воюва за нейното изпълнение;

— да има творческо отношение към конкретната политика, която се разработва и провежда от Партията в неговия сектор на работа;

— да възпитава масите в комунистически дух, да умее да работи с тях и да ги организира;

— да притежава високи морални качества и да дава личен пример;

— да умее да ръководи и да работи с трудовия колектив;

— да има необходимата квалификация, отговаряща на съвременните постижения на науката и техниката;

— да познава и умее да ръководи производството;

Digitized by Google

— да владее съвременните методи и средства за вземане на решения, за тяхното изпълнение и контрол.

Формирането на всички тези качества у ръководителите е глобалната, стратегическата цел на цялата система на обучение и възпитание на кадрите. Всеки курс, семинар, школа ще реализира в конкретен вид част от крайната цел.

НЕОБХОДИМАТА СИСТЕМА И ОРГАНИЗАЦИЯ

Тя служи, за постигане поставената цел. Става дума не за каквато и да е система, а такава, която обезпечава реализирането на

Според сега действуващата система за обучение и повишаване квалификацията на ръководните кадри от горните и средните нива, независимо от сферата на реализация на ръководната им функция, се обучават в Академията за обществени науки и социално управление; основната част от низовите кадри (секретари на първични партийни организации, секретари на комсомолски дружества, профсъюзни, отечественофронтовски и други кадри) в междуокръжните партийни школи; останалата част от низовите кадри повишават своите знания и подготовка във формите, организирани от окръжните, градските (районните) и другите комитети на Партията.

По този начин дейността по обучението и преподготовката на кадрите се организира в известна степен на основата на единна система (макар и неизградена още напълно). Между отделните форми и степени на обучение съществува известна последователност, връзка и приемственост, единство в основните методически, учебно-възпитателни и организационни принципи и при постигането на поставените цели. Това се постигна благодарение на грижите и усилията на окръжните и другите партийни органи не само да развиват по-нататък съществуващите форми, но и да открият нови, по-богати, по-цялостни, решаващи проблема за подготовката на кадрите комплексно и перспективно, в рамките на определена система (ОК на БКП в Русе, Разград, Враца, Кърджали и др.). ГК на БКП — София изгради система, в която се обхващат всички ръководни кадри на Партията (щатните политически работници в градския и районните комитети, секретарите на партийните комитети от централни ведомства, културни институти, предприятия, учреждения, учебни заведения и пр.) работници от културния фронт, стопански ръководители (директори на предприятия, главни инженери и пр.); профсъюзни, комсомолски и други кадри. Обучението е диференцирано по нива — най-отговорните кадри се обучават в курсове към самия ГК на БКП и Вечерния партиен университет; други — в школи и курсове към РК на Партията, във филиали на вечерните партийни университети, създадени към отделни заводски, учрежденски и вузовски комитети, и т. н. Положителното в системата на Софийския ГК на БКП според нас е и това, че се е създала възможност да се включат във формите на обучение не само кадрите, по различни начини преминавали досега през тях (партийни секретари, агитпропи, директори на предприятия), но и низовите ръководни кадри. Например през учебната 1972/1973 г. РК на Партията ще обучат над 4000 партийни групови отговорници, над 2000 млади комунисти, близо 1500 души председатели на комисии за народен контрол и около 500 резервни кадри из средата на работническата класа. Заводските партийни комитети ще организират преподготовката на над 3000 души — цехови ръководители, майстори, бригадири.

Digitized by Google

Съгласно утвърдената номенклатура и възприетия принцип на 4—5 години кадрите да преминат през една по-продължителна форма на обучение до 1974—1975 г. Академията за обществени науки и социално управление трябва да проведе курсове за около 15 000 ръководители. Досега в рамките на три учебни години, от 1970 г., са обучени около 9600 души или 68 на сто от предвидените.

Посочените данни и факти говорят, че в основни линии е изградена целесъобразна и ефективна организация на обучение и преподготовка на ръководните партийни, обществени, стопански и други кадри. Безспорно тя като цяло трябва да се запази и използва и в бъдеще, като се изменя и усъвършенствува в съответствие с изискванията на комплексното и целево обучение. Става дума за това, че досега по принцип обучението се осъществяваше при вече изградена или съществувала от дълги години организационна структура. Фактически всяка учебна форма, независимо от поставените й конкретни цели и задачи, се приспособяваше към заварената организация. А тя не винаги предлага оптимални условия за постигане именно на тези цели.

Задачата сега е да се измени подходът — да се върви от целта, съдържанието към най-пълно съответствуващата им система, организация, форма.

ДЪЛГОСРОЧНИ КОМПЛЕКСНИ ПРОГРАМИ

Те трябва да включват целта, която се поставя пред всяка система или форма на преподготовка и обучение на кадрите и комплекса от мероприятия, които ще се проведат за нейното реализиране. Чрез програмите ще се постигне интеграция на различни видове дейности, осъществявани от един орган, или дейности на отделни институти, организации и органи, свързани от единната функция — цел. Когато даден окръжен партиен комитет примерно организира постоянна школа за обучение на секретари и членове на градските, общинските и заводските комитети, естествено, той ще поеме и основната част от задълженията. Те трябва да се програмират в логическа и календарна последователност. Но крайната цел изисква тази дейност на окръжния комитет да се обедини и съчетае с дейността на останалите комитети, чиито секретари ще се обучават. Само при това условие всъщност тя може да бъде успешно достигната. Поради това в програмата трябва да се посочат задълженията на градските, общинските, заводските комитети, и то не само по отношение редовното участие в работата на школата на техните секретари и членове, но и помощта и контрола при усвояване на учебния материал, съдействието за проучване на някои проблеми, за експериментиране и прилагане на усвоените знания и нови методи, следене развитието на кадрите и пр Програмата може да интегрира усилията и на други институти, които имат отношение към проблема „обучение на кадрите" — Дома за политическа просвета, кабинета по партийно-организационните въпроси, научни институти и висши учебни заведения и др. Програмите да представляват същевременно един перспективен план на съответния партиен (или друг) орган за подготовката и развитието на ръководните кадри за определен период от време. Разработването на програми за обучението и преподготовката на кадрите не е нов проблем за партийните комитети. В това отношение има натрупан значителен опит. За пример бихме посочили ОК на БКП в Стара Загора, който още през 1969 г. прие програма за по-нататъшното подобряване и разширяване на политическото и професионалното обучение на ръководните кадри в окръга до 1975 г. Тя последователно се изпълнява със необходимите допълнения, поро-

Digitized by Google

дени от новите задачи. Междуокръжните партийни школи с помощта на ОК на БКП разработиха план-графици за обучението на низовите ръководни кадри. Сега проблемът е да се повиши научното равнище и комплексният характер на програмирането в тази област съобразно принципите на програмно-целевия подход. В програмите целта на обучението не трябва да се включва само като застинала формула, а като едно динамично изискване, което съобразно дългосрочността на програмата постоянно ще се изменя и провежда в съответствие с актуалните и с най-голяма важност задачи.

За приложението на програмно-целевия подход към обучението на кадрите важно значение има и изграждането на такава структура на организация, при която механизмът на управлението да се подчини изцяло на целите на програмата, чрез която се решават тематичните и съдържателни цели на обучението. В това отношение досегашната практика също се нуждае от съществени промени и усъвършенствуване. Става дума за по-голяма динамичност, гъвкавост и приспособимост на формите на управление към процеса на преподготовка и обучение на кадрите.

* * *

Изложеното е само опит да се поставят някои проблеми, които реално се пораждат от необходимостта да се отговори на Декемврийските решения на ЦК на Партията „коренно да се измени съществуващата система на подготовка и особено на преподготовка на ръководните кадри". Ядро на тези проблеми е приложението и използването на програмно-целевия и комплексен подход при планирането, организирането и провеждането на дейността по обучението и повишаването подготовката и квалификацията на ръководните кадри на всички степени и нива. Този въпрос се нуждае от задълбочено проучване и всестранно разработване на базата на по-цялостен анализ на функциониращата сега система и натрупан опит. Безспорна е обаче както необходимостта, така и възможността основните принципи на програмно-целевия подход да се приложат в това важно направление от работата на Партията с кадрите.

ВЕСТИ

Във всички градски партийни организации от Врачански окръг занятията на партийните учебни звена започнаха своята работа.

Характерно за тази учебна година е, че градските комитети на Партията положиха повече грижи за подбора и подготовката на пропагандистите. В Бяла Слатина 25 на сто са с висше образование. Много от тях са стопански ръководители. Учебните звена са комплектувани сполучливо. В Химическия комбинат във Враца са изградени 16 школи за работници и специалисти със средно образование. В лекториите, школите, партийния университет и в групата за самообразование са включени над 530 комунисти, комсомолци и профсъюзни активисти. Секретарят на заводския партиен комитет Г. Вълов преценява, че на първите занятия „пропагандистите убедително доказаха, че изпълнението на насрещния план през решаващата трета година е гаранция за изпълнението на шеста петилетка".

Digitized by Google

С ВЕРЕН УСЕТ И ЧУВСТВО ЗА ОТГОВОРНОСТ

И сега в разгара на отчетно-изборните събрания на партийните организации на село основен, неотменен въпрос за оценка и обсъждане е борбата за изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП и насрещните планове. И това е логично, закономерно! През тези месеци приключва третата, решаващата година на петилетката. Това позволява и в същото време задължава всеки партиен форум и отделния комунист да прецени докъде са стигнали?...

Животновъдните ферми на ТКЗС в с. Сребърна, Силистренски окръг, изпълняват успешно насрещните си планове за 1973 година въпреки тежката епизоотична обстановка, възникнала още през първото тримесечие.

Приносът на който и да било колектив в общонародното дело зависи в решаваща степен от това, как действуват комунистите, каква организаторска и политическа работа се върши от партийната организация. Ето защо задълбоченият анализ на работата в изпълнение на насрещния план бе в центъра на вниманието и на състоялото се на 16 октомври т. г. годишно отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация в животновъдството на кооперативна в с. Сребърна.

В доклада, който не бе малък и продължи близо час, партийното бюро задълбочено, конкретно и критично анализираше едногодишната дейност на партийната организация за мобилизиране силите и уменето на колектива по изпълнение на задачите и социалистическите обещания за третата година на петилетката. В него подробно се разгледаха успехите и недостатъците, сочеха се причините за нерешените още въпроси, изкарваха се на показ конкретните им носители.

Радостно явление бе, че от почти всички комунисти добре се разбира важността на тези проблеми, че годишното отчетно събрание не само оцени положението в стопанството, но прояви стремеж да се издирват и нови резерви, да се дават допълнителни обещания.

При все че насрещният план за млеконадоя — средно по 3600 л от крава, за настрига на вълна — 7 кг и за носливостта на кокошките се преизпълнява успешно, а себестойността на млякото и яйцата е по-ниска от обещаното, поради което животновъдството ще приключи с печалба, критичният отчетен доклад предизвика оживени разисквания. Един след друг комунистите ставаха и с чувство за отговорност говореха за своята дейност и за работата на първичната организация; и отново те проявиха критичност и самокритичност.

— Съревнованието ни помогна да организираме по-добре своята работа и да увлечем хората в трудовата надпревара, да засилим състезателния елемент в нея, да има винаги гласност и сравнимост на резултатите, да се повтарят постиженията на първенците и се равнят останалите по тях — изтъкна в изказването си Ангел Великов, бригадир на кравефермата.

И наистина от думите на неколцина други пролича, че социалистическото съревнование в животновъдството се е превърнало в метод и стил на работа на бюрото и на самата партийна организация. При все че основното му съдържание бе и си остава изпълнението на насрещния план, тук се отделя голямо внимание на неговата възпитателна страна. И това се отчете не само в доклада, но и в оценката, която се съдържаше в изказванията на гледачите и доячите. А това не бяха голословни твърдения, но израз на една реална и утвърдила се вече практика.

— Всяка седмица се събираме и отчитаме производствените си постижения, анализираме пропуските и си сочим слабостите, слушаме беседи и лекции по политическо, икономически и производствено-практически въпроси за гледането и опазването на животните — допълни в изказването си Иван Митев, фуражир в кравефермата.

Digitized by Google

И може би това е достатъчно, за да не се привеждат още извадки от другите разисквания по организацията и ръководството на трудовата надпревара в борбата за изпълнение на насрещния план.

В доклада и в изказванията се илюстрира с примери как се провеждат действено занятията на началната школа по основите на икономическите знания. Нещо повече. На тях умело се обвързват изучаваните проблеми с конкретната работа на животновъдите за изпълнение и преизпълнение на насрещния план, с правилното съчетаване на моралното и материалното стимулиране. А самият факт, че изучаваният материал се обвързва с всекидневната им дейност, с техните грижи и трудностите, които се налага да преодолеят, с радостта от постигнатото, е добра отплата за животновъдите, за доблестния им труд и в същото време стимул за по-висока производствена и обществена активност.

И съвсем естествено е, че тук, в която и да е от фермите, не би могъл да се намери някой животновъд, а камо ли партиен член, на когото да е безразлично каква оценка дават ръководителите и самият колектив за неговата трудова, технологическа и производствена дисциплина, за поведението му и как се учи в началната школа по основите на икономическите знания.

Сериозен разговор на това отчетно-изборно събрание се поде и по въпроса за производителността на труда. И в доклада, но особено в изказванията се направиха критични бележки и препоръки за по-нататъшното внедряване на механизацията и на по-добри съоръжения, за да се облекчава трудът на животновъдите: например при изваждането на силажа от ямите и други процеси, а също така в борбата със загубите на работно време и спазването на държавната, производствената и трудовата дисциплина въз основата на укрепването на единоначалието.

Организацията на изпълнението на приетите решения и системната проверка на изпълнението е най-важният участък в работата на всяка партийна организация и на нейното бюро. Ето защо сега в борбата за изпълнение решенията на Десетия конгрес и на националната програма за повишаване на жизненото равнище на народа, годишното събрание на комунистите животновъди в кооператива — с. Сребърна отдели подобаващо внимание и на този важен въпрос. Посочиха се случаи, когато се е закъснявало или не е било доведено докрай изпълнението на отделни решения, а наред с това се назоваха и носителите на слабостите при осъществяването на системните проверки.

Вниманието на отчетно-изборното събрание се насочи и към такива съществени въпроси: как се използва правото на контрол над дейността на административно-стопанското ръководство; как се повишава активността и личната отговорност на комунистите, особено ръководните дейци, за изпълнение на възложената работа; доколко се прилага практиката на отчети от страна на комунистите за изпълнение на изискванията на Устава на БКП и на партийните поръчения (временни и постоянни).

Макар че в Отчетния доклад тези въпроси бяха поставени и сполучливо се разработваха с характерни примери от всекидневието на комунистите и трудовия колектив, почти всеки трети от присъствуващите, който взе думата за изказване, предяви едни или други основателни претенции и направи полезни препоръки. Всичко това отново и нагледно показа, че успехите, организираността, самочувствието на добри стопани и единството на партийните членове в по-нататъшното осъществяване на априлската линия на ЦК на БКП станаха възможни и са резултат на високата политическа съзнателност и активността на политическото ядро на животновъдния колектив в кооператива. И това намери верен, точен израз в приетата резолюция на годишното отчетно-изборно събрание, което прие единодушно, че първичната организация ще се бори през 1974 г., за да издигне кравефермата на челно място в окръга, като добие средно 4200 литра.

С какво може да се обяснят и подкрепят тези успехи на партийната организация?

Преди всичко и без съмнение с досегашната дейност на партийното бюро и на секретаря, които отново бяха избрани да насочват още по-умело и умно работата на първичната организация. Тук партиен секретар е главният зоотехник на стопанството Неделчо Димитров, а ветеринарният лекар Велико Енев е неуморен активист. Това са опитни, високо квалифицирани и делови другари, които обичат хората и своята работа, чужди са на покоя и шаблона, винаги търсят и знаят какво и как да го постигат, като се опират здраво на колектива. И което е също важно, съумяват да увлекат околните със своя ентусиазъм и нерв в работата си, да разпалят неудовлетвореност от постигнатото.

На второ място активността на комунистите, намерила отново израз в участието при оживените разисквания, е показател за доверието и атмосферата на партийно другарство, за обстановката на деловитост и на принципиалност, характерни вече за тази първична организация. Свободното и смелото обсъждане на всички жизнено важни и актуални въпроси потвърди увереността у всеки комунист животновъд в това, че неговите критични бележки и предложения ще бъдат внимателно разгледани и ще се отчетат в практическата работа на новоизбраното партийно бюро. А приетите от отчетно-изборното събрание решения ще определят насоките на дейността на първичната организация за следващия голям период от време и въз основа на тях ще се приеме перспективен план за работата през 1974 година.

И на трето място отчетно-изборното събрание се превърна в обстоен и взискателен преглед на партийните сили, демонстрация на една дълбока и все по-разширяваща се вътрепартийна демокрация. Успехите на този колектив въпреки големите трудности, за които се спомена в началото,

Digitized by Google

го правеха ще по-строг и претенциозен към собствената му дейност, а в същото време и по-взискателен към ръководителите Именно с това може да се обясни защо на годишно-отчетното събрание така смело и откровено говориха над една трета от комунистите и за недостатъците си, вглеждаха се в себе си и предявиха по-високи изисквания към общинския партиен комитет, към управителния съвет на ТКЗС. И всичко бе напълно основателно, правдиво и с чувство на загриженост за утрешния ден, за повишаване на отговорността у ръководителите и изпълнителите.

— Социалистическото съревнование в кравефермата може да се отчита всекидневно! Характерът на производствения процес предполага и вече ни задължава да пристъпим към това — допълни към края на събранието Иван Митев, един от първенците в трудовата надпревара.

— Следва незабавно да се заемем с понататъшното облекчаване труда на хората, за довеждане докрай на социалната програма — предложи да се впише в резолюцията Атанас Димитров, техник във фермата. И той обоснова тази си препоръка. — Дневно всеки фуражир прехвърля по 10 т или годишно 3—4 х. т фураж; да се назначат сменни гледачи и техници, като се осигури необходимата почивка! Нужно е да се осигури място за разходка на кравите, за да намалим безплодието, незабавно да се закупи агрегат и при внезапно спиране на електроенергията да не секва работата на доилните инсталации, с което ще се предотврати появата на мастит; да се механизира раздаването на фуража в яслите; да се подобрят битовите условия на гледачите и т. н.

В работата на отчетно-изборното събрание участвуваха: секретарят на ОК на БКП Виктор Ганев, председателят на съвета на партийните секретари в АПК — Ситово Тодор Димитров и секретарят на ОПК Георги Симов. Като взе отношение по обсъжданите въпроси, секретарят на ОК на БКП даде положителна оценка на цялостната дейност на партийната организация и изтъкна, че събранието премина в критичен дух, засягайки актуалните въпроси, и е отчело правилно успехите и пропуските.

Другарят Ганев препоръча да се работи целенасочено за по-нататъшното издигане ролята на партийната организация като политическо ръководство, което да следи отблизо общественото мнение и политическите настроения, да се осигурява навременна и пълна информираност на колектива. Стопанските дейци да чувствуват необходимостта да се отчитат редовно пред партийното бюро, да съгласуват действията си по кадрови въпроси.

— Особено внимание следва да се отдели — подчерта той — на социалната програма като важна съставка на насрещния план; условията на работа и почивка непосредствено влияят да се повишава производителността на труда.

Накрая той изрази увереност, че колективът от фермите достойно ще се справи с изпълнението на предстоящите отговорни задачи; ще опровергае някои позовавания с обективните условия от страна на управителния съвет, както и отделни опити у секретаря на ОПК да се оправдава поради нерешените въпроси, прехвърляйки отговорността за това на по-горните ръководства. Гаранция за по-нататъшния подем на фермите са достиженията, хубавите традиции, верният усет и развитото чувство за отговорност у почти всички комунисти в тази първична организация.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Силистренски окръг

Реплика

Всяка година преди годишните отчетни събрания на първичните партийни организации се дават указания в докладите, резолюциите и изказванията да се отделя заслужено място на идеологическата работа, а след приключването й се отчита, че това е напрегено незадоволително.

Дали и тази година ще е така? Посетих две организации — едната квартална, а другата в производствено предприятие и... изводът се потвърди...

Осми октомври. В училищната стая на квартал „Болярово" в Хасково членовете на кварталната първична партийна организация малко отегчено слушат отчета на партийното бюро. В него е отразена цялата дейност на организацията, но в най-малък обем и с най-слаб анализ — идеологическата.

В резолюцията след констатацията, че „не е на нужната висота идеологическата работа, подценява се значението на нагледната агитация, недостатъци има в художествената самодейност в квартала...", се предлагат следните решения:

— да се организират повече просветни събрания, на които да се изнасят лекции с различна тематика;

— да се подобри и разнообразни нагледната агитация и политическата информация в партийните и масовите организации;

— бюрото и организацията да оказват по-конкретна помощ на читалищното ръководство за разбирането и масовизирането на художествената самодейност.

Както се вижда, това са най-общи пожелания, които не ангажират никого.

В изказванията никой не каза нито дума за пропагандата и агитацията, за възпитателната роля на комунистите сред безпартийните и младежите.

Така беше и на годишното отчетно събрание на партийната организация при смяна „А" на цигарения цех във фабрика „Тракия" в Хасково В нея членуват двадесет млади, надеждни и ентусиазирани комуни-

Digitized by Google

сти, мнозинството от тях със средно образование. Колективът на предприятието е наследил борческите традиции на тютюневите работници. Тук не само отделни комунисти, комсомолци и безпартийни активисти, но и много производствени единици са образци, еталон на трудова и политическа активност. Но идеологическата работа и на това годишно отчетно събрание беше отразена анемично, шаблонно, макар че в доклада е записано, че „идеологическата работа на Партията е една от най-важните сфери на нейната дейност, тя е могъщо средство за разясняване на партийната политика..."

За организиране и осъществяване на политическата агитация в Хасковски окръг бюрото на окръжния комитет на Партията разработи специална система. В доклада на партийната организация се анализира съдържанието на масово-политическата работа през отчетния период общо, а съвсем бледо се отчита конкретната дейност на отделните звена. Забравени са политинформаторите в цеха. Нищо не се споменава за докладчиците към заводския, градския и окръжния комитет на Партията, които според утвърдената система следва всеки петък да бъдат сред трудовите колективи, да разясняват политиката на Партията и местни, вълнуващи хората въпроси. Не се откройва изявата на административните и стопанските ръководители на предприятието като политически дейци. Не се отчита как се ползват и съчетават различните форми на масово-политическата работа: публичните събрания, дните за политически срещи и беседи, събранията на въпроси и отговори, политическите информации и какви са резултатите от тях. Не е отделено място за нагледната агитация и политическата украса. Пропусната е една от най-важните форми на политическата работа — устната агитация. От доклада не се вижда как комунистите сътрудничат на средствата за масова информация. А в предприятието има и радиоуредба, и многотиражка.

Партийната пропаганда в цеха се изчерпва с една школа по „Основи на икономическите знания". В доклада в няколко реда бюрото отчита ролята на пропагандиста, броя на изнесените лекции, дисциплината на участниците. А какъв е обхватът и съставът на звеното, дали тази форма е най-подходяща за комунисти със средно образование, това е трудно да се разбере. Няма оценка и за ползването на технически и нагледни средства, за свързването на теорията с практиката (организирани ли са практически занятия), за методическата и теоретическата помощ на партийния кабинет и дома за политическа просвета, за ръководството и помощта от партийното бюро и организацията... И най-важното, не се направи никаква оценка: получават ли участниците нови знания, превръщат ли се те в поведение, навици и дела, завладяват ли ума и сърцето на трудовия човек?

Наложителен беше макар и кратък отчет как младите комунисти повишават общото си образование и как партийното бюро им помага.

Пропуските в доклада като в огледало се бяха отразили и в проекта за резолюция.

Не помогнаха и изказванията... Никой не говори за идеологическата дейност. И отговорничката на партийната група Паунка Грудева, и политинформаторът Стоян Колев, и секретарят на Комсомола Пенчо Христозов, и пропагандистът Танчо Канев, и директорът Димитър Шишков се изказаха само като производственици и стопански ръководители, но не и като политически дейци.

Можем още пропуски да изброяваме: и за психологическия климат, и за настроението на хората... но това няма да промени положението. Мен ме вълнува един въпрос. Нали за всяка партийна организация е определен да отговаря сътрудник от градския или окръжния комитет, който не само ще посети събранието, но което е и неговата задача, ще помогне в подготовката му. Как е помогнал? Той самият наясно ли е по всички въпроси? И ето тук считам, че не е правилно подготовката, провеждането и контролът на отчетно-изборната кампания да се дава на откуп на организационните отдели на партийните комитети. Те инструктират отговорниците за отделните събрания, те обсъждат кандидатурите за партийните ръководства, те получават отчетните документи, те пишат за резултатите от отчетно-изборните събрания.

Често на едно събрание се струпват по няколко представители и от окръжния, и от градския, и от заводския комитет, но рядко се случва някой от тях задълбочено да проучи предварително материалите и помогне за изисканата им обработка. А моето впечатление е, че някои дори и да се сетят, че идеологическата работа трябва да се отрази в доклада по-детайлно, по-задълбочено, недостатъчно познават нейните средства, форми, методи, новости и трудно могат да помогнат. По-лесно им е да предложат допълнение по стопанските и организационните въпроси.

Има изход. Считам, че отделите „Пропаганда и агитация" при окръжния и градските комитети на Партията могат по-активно да се вмесват в подготовката и провеждането на отчетно-изборната кампания, така както правят организационните отдели. Да инструктират сътрудниците как да се отразява идеологическата работа в докладите и проекторезолюциите; да казват мнението си за членовете на партийното бюро като идеологически дейци; да получават незабавно документите от отчетните събрания, да анализират как се отразяват проблемите на пропагандата и агитацията, да правят бързи изводи и да вземат своевременни мерки.

Идейно-възпитателната, политико-разяснителната дейност е една от най-важните в цялостната работа на партийната организация и трябва да намери достойно място на годишно-отчетните събрания и конференции на партийните органи и организации.

Борис НАКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Хасковски окръг

Digitized by Google

Примерът на комунистите

Много от първите годишни отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации в Стара Загора се проведоха без отсъствието на нито един партиен член. И друго също много важно нещо бе активността на комунистите. Те разказваха и анализираха, критикуваха и предлагаха. В справката на градския комитет на Партията четем: на 60 от събранията изказалите се 496 души поставиха 90 въпроса към партийните бюра и стопанските ръководства. И почти всеки дълбоко убеден аргументирано изтъкваше значението на личния пример на комунистите за изпълнението на насрещните планове, за подобряването на партийното ръководство на стопанската дейност.

* * *

Ярък пример в това отношение е отчетното събрание на комунистите от цех „Картонажен" на ТК „Слънце". В доклада на партийното бюро е направен подробен анализ на задачите, които това производствено звено има да решава, на успехите и несполуките през изтеклите девет месеца на тази година. Изделията са две: производство на кутии за цигари, лепене и оформяне на кашони за опаковка на готовата продукция. Без тях се нарушава ритъмът в цеха за „Ръчно пълнене" и експедицията на стоката за износ и за вътрешния пазар.

През изтеклите девет месеца колективът изпълни насрещния план 106,67 на сто. Голям успех постигнаха бригадите, които обслужват машините „Кама". Те реализираха своята производствена програма 108 на сто, а другарите им, работещи на „Шнайдерс" — 104,9 на сто. В доклада на бюрото се казва: комунистите стоят начело в борбата за изпълнение на плана. Иванка Енчева изпълнява трудовите си норми 118,88 на сто, Софка Алексиева и Танка Любенова — 117,78 на сто, Руска Георгиева — 108,26 на сто, Стоянка Донева — 106,32 на сто.

Тези хубави резултати са плод на дружните усилия на партийната и профсъюзната организация, на цялия трудов колектив.

Грижите и вниманието на партийната организация са съсредоточени главно за създаване на добра атмосфера в цеха, за правилно организиране и насочване на социалистическото съревнование, за повишаване на политическата и трудовата активност на работниците и техническите кадри. Макар партийната организация да наброява 24 комунисти и колективът да е от 300 човека, то нейната роля като политическо ядро се чувствува и се признава от всички. И стопанското ръководство, и изпълнителските кадри постоянно търсят помощта й. Със своите инициативи и начинания тя се е утвърдила като действена политическа сила, способна да насочи и мобилизира усилията на целия колектив в решаването на производствените задачи. Тук нагледно се гледа как конкретно и с разбиране се ръководи и отчита социалистическото съревнование, условията при които се води то, правилното съчетаване на материалните и моралните стимули, поощренията за произвеждане на качествена продукция. Надпреварата в 22-те бригади се отчита ежедневно на специално табло. След приключване на работния ден се разгласяват окончателните резултати, постигнати от сменитe. Като ефективно агитационно средство се утвърждават „мълничите" и „тревогите". Те бързо биват разпространявани сред производствениците. Истински глашатай на новото и положителното в работата е заводската радиоуредба. Тя много добре се използва от партийното, профсъюзното и стопанското ръководство на цеха.

Мнозина от здравия, дееспособен колектив се трудят по почина на габровци. Откликват с конкретни прояви на инициативата на силнотоковия завод „Васил Коларов". Бригадите работят по свой кодекс за образцова трудова и обществена дисциплина. А в чест на бележити годишнини провеждат ударни десетдневки, отчитат резултатите, поощряват първенците с материални и морални награди.

Партийната организация е инициатор за разясняване пред целия колектив на 19-то и на 49-то Постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет. След като тези документи стават достояние на всички работници, партийното бюро и стопанското ръководство на цеха приемат конкретни мерки за контрол и изпълнение на техните изисквания.

От изказалите се 14 души на събранието 8 говориха с голяма грижа за работата на партийната организация по изпълнение на насрещния план, за мястото и ролята на всеки комунист в производствения процес. И като във фокус техните мисли се събираха, думите им се насочваха върху два-три проблема. Единият от тях, за който говориха Денка Пеева и Пенчо Колев, бе организацията на труда, подобряването на трудовата дисциплина. Че изискването за най-голям порядък за творчество и инициатива в работата не може да бъде въпрос на кампания. Тъй като те са важен фактор за изпълнението на насрещния план,

Digitized by Google

бяха направени много препоръки и предложения в това отношение. Комунистите изразиха своята готовност в бъдеще с още по-голям личен пример да увличат и останалите работници.

Вторият проблем, който привлече вниманието на събранието, това е по-пълното и по-доброто използване на машините и преодоляване на трудностите, които има цехът с нестандартния картон — прекомерно тънък и с голям процент влага. За това говориха Борис Неделчев, Ангел Кадиев, Димитър Христов. Те разказаха, че неуредиците в тази насока не дават възможност на колектива да реализира икономии. Напротив, през изтеклите девет месеца цехът е допуснал преразход на материали 54 тона. Неговият началник Борис Неделчев изясни кои са причините. Освен това, че картонът е тънък и с голяма влажност, но и машините „Шнайдерс" дават много брак. Липсата на резервни части за тяхното поддържане, а и по-доброто им обслужване са другата страна на проблема. Той сподели мислите си за ролята на партийната организация и комунистите в борбата за икономия на материали, против брака. От неговите думи лъхаше оптимизъм и вяра, че колективът има сили и може да преодолее тези трудности.

Тази вяра и оптимизъм намери гореща подкрепа в целия колектив. Тя се отрази и в резолюцията на партийната организация. Сега усилията на всички са насочени към успешно изпълнение на годишната производствена програма. Комунистите вземат най-активно участие, съдействуват за приемане на насрещния план за 1974 година.

Димитър КАТРАНОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Старозагорски окръг

Една равносметка

Независимо от напрегнатата работа по изпълнение на стопанските задачи през тази решаваща за Великотърновски окръг година от петилетката партийните ръководства се отнесоха с разбиране и високо чувство за отговорност към подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания. Извършената предварителна работа и общият подем в окръга след XV отчетно-изборна конференция помогнаха проведените досега събрания да преминат на по-високо равнище в сравнение с миналата година.

Кое е характерно за отчетно-изборните събрания на първичните организации във Великотърновски окръг?

Решенията на X конгрес на БКП, Декемврийската програма, решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП (1973 г.), богатата международна дейност и особено разширяването на всестранното сътрудничество и единодействие на нашата страна с великата родина на Ленин и КПСС дават благотворно отражение върху обстановката, при която се провеждат събранията. Ярко се изразява нерушимото единство и сплотеност на комунистите към политиката на Партията и нейния Централен комитет за изграждане на развитото социалистическо общество.

Значително по-високо е политическото равнище на събранията. Внасяните за обсъждане документи в болшинството си имат ярко изразен политически характер, оценките и изводите от изминалия период се правят на основата на анализа на партийните форми и средства, прилагани от първичните организации.

Налице е сериозна крачка напред партийните организации да разглеждат своята практическа работа в тясна връзка с общопартийните и общодържавните задачи, да виждат по-ясно своето място в тяхното изпълнение. Едногодишната си дейност организациите разглеждат задълбочено в светлината на новите постановки и изискванията на конгресните решения. Събранията на първичните организации при ж. п. ранон — гара Горна Оряховица, четвърти квартал — Павликени и др. показаха, че партийните организации успешно реагират и навреме устройват своята дейност в съответствие с най-новите и важни решения на Партията и Правителството — Декемврийския пленум на ЦК, 19-то Постановление на ЦК на БКП и МС, 49-то Постановление на ЦК на БКП и МС и др. В докладите и изказванията тези решения заемат заслужено място.

Значително е пораснало уменето на първичните организации творчески да подхождат при оценка на своята дейност като политически ръководители на трудовите колективи, да правят верни изводи и да очертават предстоящите задачи. На събранията в БНБ — Горна Оряховица, на детски учителки във В. Търново и др. въпросите за авангардната роля, за стила и методите на партийното и стопанските ръководства, за партийния контрол и пр. умело се свързваха с общата обстановка и социално-психологическия климат в колективите. Тези събрания показаха и друга важна страна на партийната дейност, а именно, че работата на първичните партийни организации и цялата Партия не е самоцел, а се провежда единствено в името и бъдещето на човека. Този характерен момент беше подчертан на почти всички проведени досега събрания.

Общо взето отчетно-изборните събрания преминаха в дух на висока активност и критичност. В малочислените организации се изказват почти всички партийни членове, които засягат принципни въпроси и страни от дейността на партийните организации, правят критични бележки и конкретни предложения, свързани с издигане научното равнище на партийното ръково-

Digitized by Google

ство, с подобряване идеологическата и организаторската работа на партийната организация и т. н. Характерно за изказванията е и по-голямата самокритичност за сметка на констативния характер. В много отношения комунистите допълват докладите, изнесени на събранията, разкриват по-пълно творчеството на партийните членове и ръководствата на партийните организации за разгаряне на социалистическото съревнование, на редицата национални и местни инициативи.

Една от причините да се прави обстоен анализ на дейността на тазгодишните отчетно-изборни събрания е, че внесените документи в голяма степен бяха дело на по-широк кръг комунисти специалисти от различните сектори, челници в труда и т. н. Важен момент е и това, че предварително се разработваха и приемаха тезиси за докладите от партийните бюра, градските и общинските партийни комитети правеха своевременно оценки и оказваха помощ.

Събранията показаха обаче и някои слабости, които се изразиха както в подготовката, така и в провеждането им. Въпреки че почти всички първични организации направиха предварителни събрания, на които се приеха планове, възложиха се конкретни поръчения на редица комунисти, обсъдено беше поведението на някои партийни членове, които нарушават партийната дисциплина и морал, въпреки, така да се каже, необходимата психологическа нагласа на комунистите партийните ръководства не успяха да доведат докрай всички набелязани мерки, а и съответните отговорници не оказаха необходимата помощ. Съществуват сериозни недостатъци в подготовката на докладите и проектите за резолюции. На места членове на Партията поставят остро редица въпроси, свързани с решаването на жизнени проблеми на кварталите, предприятията и колективите, което показва, че не всякога партийните комитети навреме реагират на предложенията на първичните организации.

В някои квартални партийни организации не се прави задълбочен анализ и оценка на дейността на Отечественият фронт и другите организации, в други не се разработват въпросите за социалната среда, моралното състояние и единство на колективите. Оценката на основните кадри е ограничена.

Окръжният комитет на Партията направи равносметка на първите отчетно-изборни събрания. Сподели своите бележки пред партийните комитети и отговорниците за предстоящите събрания и конференции и даде указание за отстраняване на слабостите.

Иван ПЕЙКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Великотърновски окръг

Новости

Редакцията се свърза с главния специалист от МЗХП Кольо Косев, който разказа за опита на Научноизследователския институт по животновъдство в Стара Загора и даде положителна оценка на опита на колхоза „Ленин", Белгородска област, описан в „Сельская жизнь" от 6 юни т. г.

● Интензификацията и концентрацията на животновъдството изискват да се измени технологията на отглеждане на говедата, да се използват промишлени фуражи и се промени начинът на хранене.

В специализираните ферми за производство на мляко телетата се отглеждат до 15-дневна възраст, след което се разпределят по предназначение — за угояване и разплод. Големият брой на телетата, събрани на едно място, създава затруднения в разнасянето и раздаването на млякото, поради което се търсят начини да се механизира този процес или да се измени начинът на хранене. През последните години в някои страни се използва автоматична хранилка, която засега у нас не намира широко приложение поради високата ѝ цена и липсата на млекозаместители. По-лесно приложим в момента е вторият начин.

Резултатите от проведените опити в НИИЖ — Ст. Загора от к. с. н. Божан Николов с 40 телета и производствения опит в АПК „Загоре" с 400 телета показват, че може да се премине успешно към еднократно поене на телетата с мляко в денонощие. Когато получават цялото количество мляко за деня на един път, те не изостават в развитието си. Средноденният прираст и оползотворяването на фуража са почти еднакви — 3,32 кръмни единици срещу 3,30 при двукратно раздаване на млякото. Не се забелязват никакви изменения и в здравословното им състояние.

Следва на стр. 60

Digitized by Google

РЕШАВАЩ МОМЕНТ

ИВАН ИВАНОВ

Отчетно-изборните събрания и конференции са важно събитие в живота на партийните и комсомолските организации и дружества, защото правят равносметка на изминатия път и чертаят перспективите на бъдещето. Тяхното особено значение тази година се определя от обстоятелството, че съвпадат с подготовката на предстоящата национална партийна конференция.

Събранията на партийните организации сега поставят на отчет и анализ не само едногодишния период. Те правят цялостна равносметка на резултатите от своята огромна дейност за претворяване в дела конгресните решения и директивите за шестата петилетка, бележат предстоящите задачи до XI конгрес на БКП.

Отчетно-изборните събрания и конференции на комсомолските дружества и организации наред с едногодишната си дейност отчитат резултатите от своята активност и дръзновеност за изпълнение на Тезисите на ЦК на БКП (утвърдени от Декемврийския пленум на ЦК на БКП през 1967 г.), решенията на X конгрес на Партията и XII конгрес на Комсомола, формулират задачите, завършващи процеса на преустройството.

Този характер на отчетно-изборните събрания и конференции повишава вниманието и грижите на партийните органи и организации към проблемите на младежта и Комсомола, към дейността на неговите организации и дружества.

Шест години партийните, комсомолските, държавните, стопанските и обществените органи и организации провеждат своята дейност сред младежта по нова програма — Тезисите на ЦК на БКП за работа с младежта и Комсомола.

Много от конкретните постановки на Тезисите са вече изпълнени. Други са в процес на изпълнение и ще бъдат реализирани в близко време. Но това обстоятелство не намалява силата и значението на Тезисите за работата сред младежта и Комсомола. Същественото, главното в тях е новият подход към проблемите на младите хора, новото определение на характера, ролята и мястото на Комсомола в условията на строителството на развито социалистическо общество. Именно поради това партийните постановки имат характер на комплексна, дълготрайна, научно обоснована програма за цял етап от нашето развитие.

Същевременно Тезисите поставиха като главна задача пред Партията, Комсомола и обществото осъществяването на прелом в работата с младежта. А това е задача, която ще се постигне за по-кратки

Digitized by Google

срокове. Работата с младежта непрекъснато се усъвършенствува, в нея се внасят нови моменти, съответствуващи на съвременните изисквания, условия и на нарастващите възможности на социално-икономическото развитие на страната.

Както е известно Политбюро на ЦК на БКП още през м. март 1971 г. направи оценка на изпълнението на Тезисите и като анализира резултатите, прие решения за по-нататъшната работа, ускоряваща започналия процес на преустройство, а Десетият конгрес постави нови задачи в работата сред младежта в **етапа** на изграждането на развито социалистическо общество у нас.

Изминалият период е достатъчно богат и дълъг, за да може на настоящите отчетно-изборни събрания на партийните и комсомолските организации и дружества да се направи един цялостен и аналитичен анализ на резултатите от изпълнението на партийните постановки, по-пълна оценка на степента на преустройството. Това сега е реално осъществимо, защото за шестте години, изминали от утвърждаването на Тезисите, бяха кардинално решени редица конкретни проблеми от работата сред младежта и Комсомола, защото новият подход към тези проблеми е ежедневна действителност.

На партийните събрания и конференции работата с Комсомола и младежта сега се оценява въз основа на практическото осъществяване на партийната линия за издигане и засилване ролята на Димитровския комсомол като пръв помощник и резерв на Партията в борбата за изграждане на развито социалистическо общество.

В това отношение особено важно е подчертаването на три основни момента. **Първо** — оценка на формите и методите на партийно ръководство на Комсомола и резултатите от партийните грижи за възпитанието на младежта, оценка на изпълнението на изискването на Тезисите „политическата дейност на Партията, на голяма част от комунистите да протича сред младежта", и оценка на работата на комунистите, изпратени с поръчения в Комсомола.

Второ — оценка на преустройството в работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации с младежта и Комсомола.

Трето — оценка на преустройството в дейността на комсомолските дружества и организации, анализ на тяхното организационно-политическо състояние и на работата им за задоволяване на разностранните интереси на младежта, за нейното комунистическо възпитание.

Такава постановка на проблемите за работата с младежта и Комсомола дава възможност на партийните събрания и конференции всестранно и задълбочено да се анализира политическото ръководство на преустройството, да се съсредоточат усилията върху нерешените въпроси и в кратки срокове да приключи този процес.

Оценките, изводите и насоките, които дават партийните събрания за работата с младежта и Комсомола, се съчетават и допълват с оценките, изводите и решенията на отчетно-изборните събрания и конференции на комсомолските дружества и организации, защото в тяхното обсъждане участвуват младежите и девойките, за които се отнасят тези решения.

Главната цел, която Централният комитет на ДКМС поставя пред отчетно-изборните събрания и конференции на дружествата и организациите, е комплексна равносметка на резултатите за целия тезисен период. Същността на задачата не се свежда до изброяване на проведените мероприятия, на едни или други постижения, а изисква оценка на главното — станало ли е дружеството център за задоволяване на разностранните младежки интереси, в каква степен и в кои направления е постигнато това, какви са причините за незадоволителното решаване на задачите в някои направления, какви **срочни мерки се**

Digitized by Google

налагат за довършване на преустройството в комсомолските дружества.

Това е трудна и отговорна задача и не са редки случаите, когато комсомолските кадри се оправдават с това, че са избрани след Декембрийския пленум на ЦК на БКП, а и голяма част от членовете на ДКМС са приети също след него. За тях е трудно да преценят какви са резултатите от изпълнението на тезисните постановки, да сравняват сегашното състояние с това преди пленума. Всъщност това не е най-главното. Главното е как и в каква степен дружеството е вече станало център на всестранната младежка дейност, задоволява ли интересите на младежта. А това може да прецени всяко дружество, всеки комсомолски комитет. Това обстоятелство, което не бива да се игнорира, настоятелно изисква своевременна и компетентна помощ от страна на партийните комитети и организации. Тази помощ е нужна преди всичко в процеса на подготовката на материалите за отчетно-изборното събрание (доклада, проекторешението, рапорта), които задълбочено анализират и едногодишната дейност, и крайните резултати от работата по изпълнение на партийните тезиси, очертават предстоящите задачи и пътищата за тяхното решаване.

От особени грижи и внимание се нуждаят дружествата, чиято дейност е незадоволителна. В тях центърът на подготовката на самите събрания ще се пренесе върху предстоящите задачи и на възможностите за тяхното изпълнение. Само с констатации за слаба дейност и с изброяване на причините състоянието няма да се измени. Предлагането на общи проекторешения, които не дават представа за характера и съдържанието на бъдещата дейност, не предизвикват пориви и не ангажират комсомолците за конкретни дела, оказват отрицателно влияние, защото утвърждават мнението, че нищо няма да се измени.

Отчетно-изборните събрания и конференции в Комсомола тази година се съчетават с ежегодната проверка на членството и с комсомолския отчет пред Партията. Това обстоятелство създава още по-благоприятна обстановка за всестранна и дълбока равносметка на резултатите от усилията за преустройството на комсомолската дейност.

Комсомолският отчет пред Партията е утвърден от XII конгрес на Комсомола като постоянно действуваща форма за повишаване трудовата и обществено-политическата активност на всеки член на ДКМС, за издигане самодейността и обогатяване съдържанието на работата в комсомолските групи и дружества. По своя характер отчетът пред Партията е своеобразен ежегоден преглед на състоянието на работата на комсомолските групи, дружества и организации, на личната активност на всеки комсомолец.

Всеки етап на комсомолския отчет пред Партията, както и проверката на членството, се съпровождат от разговор с младежите и девойките за личното им участие в живота на дружеството, за техните интереси, препоръки, желания. Тези разговори се провеждат в същите срокове както и отчетно-изборните събрания и са по-ефективни, ако ги предхождат, защото помагат голяма част от въпросите, които интересуват младежите, да намерят решение на събранията. Сега приключва важен период от работата на дружествата по комсомолския отчет пред Партията — приемат се атестатите за обществено-политическата дейност на комсомолците, рапортите на дружествата до партийните организации, а комсомолските комитети утвърждават атестати за всяко дружество. Съставянето и утвърждаването на тези документи имат важно политическо значение за цялостната оценка на резултатите от изпълнението на партийните повели. Затова помощта на партийните бюра и комитети за подготовката на отчетно-изборните събрания и конференции се насочва и обхваща подготовката и осъществяването на

Digitized by Google

заключителните мероприятия от комсомолския отчет — изготвянето и утвърждаването на атестатите и рапортите.

В атестата на комсомолеца се формулира оценка как той участвува в младежките трудови инициативи, как изпълнява производствените задачи и своя личен комплексен план, каква е неговата трудова дисциплина, повишава ли идеологическата, общата и специалната си подготовка, изпълнява ли комсомолските си поръчения и дали активно участвува в цялостния живот на дружеството и колектива. Атестатът съдържа препоръки и за бъдещата дейност на комсомолеца. Като цяло той отразява трудовата и обществено-политическата му дейност и представлява своеобразна нравствено-политическа оценка за неговия личен принос в строителството на социализма.

Приемането на такава оценка за всеки член на ДКМС е отговорно дело, защото в нея обективно и пределно ясно се отразява поведението на комсомолеца. Едновременно с това не бива да се допуска формализъм и либерализъм, недостатъчна взискателност, които ще окажат отрицателно влияние върху бъдещата работа на дружеството. Същите изисквания се адресират и към атестатите на дружествата, които се приемат от комсомолските комитети, защото чрез тях се дава оценка на дружеството като цяло, на неговата дейност и на степента на преустройството. Практиката показва, че именно в тези моменти се допускат грешки и понижена взискателност. Активността на дружествата се оценява по средното ниво, а не съобразно критериите на Тезисите, не се дава точен отговор дали дружеството е станало център за всестранна изява на младежите, за задоволяване на техните разностранни интереси. Атестатите на комсомолците се утвърждават на заседание на дружествения комитет в присъствието на комсомолеца. В редица случаи тяхното утвърждаване става на събрания. Тази практика е по-резултатна, защото всички имат възможност да чуят оценките за всеки комсомолец, да се изкажат, да дадат препоръки и бележки както по оценката, така и по конкретното поведение. Този метод е подходящ за малочислените дружества или за комсомолските групи. При всички случаи обаче могат да се намерят форми и възможности с основните оценки от атестатите да се запознае целият дружествен колектив. Когато атестатите получават гласност, а оценките станат известни на всички, те играят много по-голяма възпитателна роля.

Дружествата и организациите нямат голям опит в подготовката и приемането на персонални оценки за дейността на комсомолците, затова допускат грешки. Не са редки случаите, когато тази дейност се подценява и формално осъществява в последния момент преди събранията. Неразбиране и подценяване на ролята и значението на атестатите за повишаване обществената активност и личната отговорност на комсомолците се среща и в отношението на някои секретари на първични партийни организации. Ето кое изисква от партийните комитети и особено от членовете, които пряко отговарят за Комсомола, да разгърнат още по-широка активност, да окажат непосредствена и конкретна помощ на младежките кадри, лично да участвуват на заседанията или на събранията при утвърждаване на атестатите.

Отчетно-изборните събрания и конференциите в Партията и Комсомола се произнасят и по работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации за изпълнение на партийните тези, защото на тях принадлежи важна роля в осъществяването на преустройството в работата с младежта. Тези органи получават оценка на партийните събрания и конференции, но заедно с това много въпроси от тяхната дейност се обсъждат и на комсомолските събрания и конференции. Поради това важен момент в партийното ръководство

Digitized by Google

на Комсомола по време на отчетите и изборите е да се осигури тяхното участие на комсомолските събрания и конференции. Разкрива се възможност на част от въпросите, които ще поставят комсомолците, да се отговори на самото събрание, а останалите да се почувствуват, изучат и решават впоследствие. Отговорите на въпросите, независимо къде са повдигнати, са нужни за правилната постановка на работата сред младежта и затова партийните ръководства ги вземат на отчет и контрол.

Един от най-важните въпроси на партийното ръководство, пряко свързан с отчетно-изборните събрания, е подборът на кадрите и изборът на нови ръководства на комсомолските дружества и организации. Подборът на комсомолските ръководства е основна грижа на партийните органи и организации. Тя се изразява в осигуряването на стабилно партийно ядро в комсомолските ръководства, в подбора на младежи и девойки, които предано и всеотдайно ще ратуват за изпълнението на политиката на БКП. От правилния подбор на кадрите, от тяхната дееспособност ще зависят темповете на преустройството и резултатите от него в работата с младежта и Комсомола.

Цялата дейност по подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания и конференции в Комсомола сега е насочена към една дълбока и комплексна равносметка за изпълнението на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП и на Десетия партиен конгрес. За дълбочината и комплексността на процеса на преустройството решаващо значение имат изводите и решенията на отчетно-изборните събрания и конференции на партийните организации. Не по-малко влияние върху този процес ще окаже партийното ръководство върху хода на отчетно-изборните събрания и конференции в дружествата и организациите на ДКМС. Двата процеса имат една обща цел — пълна мобилизация на младежта за активно участие в изграждането на развито социалистическо общество.

Разрез на младежките интереси

Разгръщането на самодейността в Комсомола като сърцевина на партийното ръководство е свързано тясно с изучаването и направляването на потребностите, интересите, наклонностите на младите хора. То е естествена основа за изграждане на съответна политика спрямо младежта, за научно планиране, прогнозиране и моделиране на процесите сред нея.

Социалистическият обществен строй, етапът на зрялото социалистическо общество се нуждае от всестранно развити личности, които разкриват в широта и дълбочина своите интереси, превръщайки ги в творчески дейности. Това е една от главните тенденции във възпитанието на младото поколение. Защото бъдещето на българската нация зависи от ценностите, които характеризират съвременните млади хора. Програмата на БКП, приета на нейния X конгрес, определя насоката в дейността ѝ за развитие интересите на младото поколение: „Партията ще съдействува за формиране и развитие на политическите, познавателните и художествените интереси на подрастващото поколение"[1].

Интересът се ражда под влияние на обективните материални условия на живот. Той е осъзната потребност. Разбира се, не всяка потребност предизвиква устойчив интерес. Той е избирателно отношение, чрез което човек показва едно или друго предпочитание към някакъв обект или дейност.

Докато при потребностите връзката с тяхната материална основа е по-непосред-

[1] Програма на БКП, Партиздат, 1971, стр. 66.

Digitized by Google

ствена, по-очевидна, то при интересите тя е по-далечна, опосредствувана. Това е така, защото те в някои случаи са обусловени от фактори, продукти на човешкото съзнание, при които далеч по-трудно може да се открие връзката с материалния първоизточник. Интересите са вътрешните двигатели, подбудите на конкретните човешки постъпки, определящи насоките, в които личността действува ежедневно.

Според Хелвеций интересът е начало на всички наши мисли и постъпки. Хегел пише: „Нищо не се извършва извън интереса", а Маркс: „Всичко това, за което човек се бори, е свързано с неговите интереси".

И така осъзнатите обективни потребности пораждат интереси, а осъзнатите интереси от своя страна пораждат определени подбуди към конкретни действия, постъпки, наречени стимули. В стимули се превръщат само онези интереси, които личността оценява като значими за нея в определен период от време.

Както виждаме, интересът е съединително звено между потребността и стимула. А когато липсват стимули — няма и обществена активност на личността. Следователно целият този процес на формиране на интереса е свързан с психиката на личността. Той протича непременно и в зависимост от характерната индивидуална структура на личността — мироглед, образование, способности, качества на интелекта, характера, емоционалния строй, темперамента. Това има твърде съществено значение за дейността на онези обществени фактори, които формират интересите и потребностите. В младежката възраст се утвърждават онези интереси, които обикновено остават за цял живот. Тази възраст е особено динамична. Тя търси, избира, отхвърля, приема. В нея интересите са по-слабо оформени и лабилни. Младата личност по-лесно се възпламенява от оригинална идея, у нея внезапно се поражда и същевременно бързо угасва един интерес. Експлозивността, повишената възбудимост и емоционалност на младежката натура могат да доведат до неустойчивост на формиращите се интереси.

* * *

Какви са най-общите специфични особености на младежките интереси в етапа на развитото социалистическо общество?

Безспорно все повече ще се разширява тенденцията за изграждане на разностранно развити действени личности, дълбоко свързани с обществото и същевременно с твърде подчертана творческа индивидуалност.

Широтата на интересите на младия човек е признак на богат психически живот, на високо развит интелект и будна творческа личност. Те не се затварят само в рамките на упражняваната специалност и професия и обхващат сферата на политиката, идеологията, културата, спорта. И обратно — отсъствието на разнородни интереси, притежаването само на онези елементарни интереси, които са породени от първичните човешки потребности, е показател за ограничена, примитивно устроена, опростена душевност.

Широтата на интересите е свързана с процеса на социализацията на младата личност в твърде ранна възраст. Тук си казват думата такива фактори като средствата за масова комуникация — телевизията, радиото, печата, киното, системата на детските заведения и детските и младежките организации.

Бурните темпове, с които се развива научно-техническият прогрес, поставят все по-високи изисквания към своите реализатори, между които особено място заема младежта. Това се отнася до нейните научни и технически интереси, най-вече в техния познавателен и творчески, действен аспект.

По количеството и характера на дейностите, които образуват структурата на свободното време на младежите и девойките, до голяма степен можем да съдим за богатството, широтата на техните интереси, потребности, влечения, за степента на духовното развитие на личността (интелектуално и емоционално-волево).

Социологическото проучване на мнението на младите хора, работещи в 5-дневна работна седмица в град Ст. Загора и Габровски окръг (1969 и 1971 г.), реализирано от Центъра за социологически изследвания на младежта, показват известна едностранчивост, стеснен културен кръгозор, неразвитост на някои необходими и полезни за младата личност дейности. Недостатъчно е времето, което младежите от Стара Загора отделят за самообразование, за повишаване на квалификацията си (около 30 мин. на денонощие) за техническо творчество и майсторство, за литература и изкуство (2 мин.), за активен спорт (3 мин.). В почивните дни времето, предназначено за обучение, квалификация, техническо творчество е само 30 мин., а за активен спорт — 11 мин. Доминират приемането на гости и посещението на заведения за обществено хранене.

За 5 на сто от анкетираните предпочитано любимо занимание (хоби) са интереси и дейности с подчертан творчески, действен характер. Техническото творчество, изобретателската и рационализаторската дейност, изучаването на технически дисциплини (авто-мото дело, радиотехника, радиолюбителство, авиомоделизъм, корабомоделизъм), изучаване на чужди езици, участие в художествена самодейност, литературно творчество, музика, кино и фотолюбителство, активно спортуване и туризъм са хоби за 10 на сто от проучените млади хора.

Тук обаче трябва да обърнем внимание на един друг важен факт — несъответствието между интереси, желания и възможностите те да се реализират. Желаещите да се занимават със спорт, туризъм, техническо творчество, технико-приложни дисциплини, художествена самодейност, колекционерство са два пъти повече, отколко-

Digitized by Google

кото включените в съответните организационни форми, клубове и школи по това време четири пъти повече от младежите в сравнение с участвуващите, мечтаят за пътешествия, изследователски експедиции и имат интерес към чужди езици.

Това реализиране на интересите се дължи до голяма степен на факта, че Комсомолът не се е превърнал в инициатор и организатор, който умее да оползотворява всички налични възможности и условия за развитие на позитивните младежки интереси в различните сфери — наука, техника, политика, идеология, икономика, култура, изкуство, спорт.

Друга анкета на ЦСИМ (1970—1971 г.) за изследване на читателското мнение, представителна за младежите и девойките от цялата страна, установи позитивно развитие, обогатяване, разширяване на интересите на младите хора. Научно-техническите интереси и дейности са характерни за 10,3 на сто от младите хора, политическите интереси, свързани с обществената изява, обществена работа, активните спортни интереси и занимания са присъщи на 27 на сто от наблюдаваните млади хора.

Интересът към политическия живот е предпоставка, една първа стъпка към проява на социална инициатива, на действено участие в обсъждането и решаването на обществените проблеми в по-големите или по-малките колективи.

Съвременната обществена атмосфера в твърде ранна възраст приобщава младата личност към обществото, развива у нея умения и навици не само да изпълнява производствени функции, но също така и да участвува в организаторска и управленческа дейност.

За младите хора Комсомолът е първото звено от системата на социално-политическото управление на обществото, което възпитава у тях загриженост към обществените въпроси, пробужда социалния интерес. Активното участие на младежите и девойките в живота на комсомолските организации и дружества е начална проява на тяхната гражданска зрелост и обществена роля. Възложеното и изпълнено поръчение, което има обществена значимост, създава увереност в собствените сили. То е израз на социалната функция на личността. Развива у младите хора афинитет към обществените проблеми, разширява социалния им и индивидуален опит и конкретни впечатления от демократичността на социалистическата държава и обществената система.

Интересът към политиката, към събитията, вълнуващи нашата страна и други страни на света, показват определена насоченост на младата личност към обществения живот. От всеки младеж нашето време изисква уменето правилно, от марксистко-ленински позиции да тълкува актуалните социално-политически събития, да се ориентира в тяхната сложност и многообразие. Това означава у всеки млад човек чрез системна възпитателна дейност да се изгради определено отношение и оценка за политическите събития, за процесите, които се извършват в нашето изключително динамично съвремие, на които ние сме не само свидетели, но и участници.

Актуалната информация за обществените събития е станала ежедневна потребност, навик за болшинството от младите хора. Това е извод, който се налага от много социологически изследвания у нас.

Интересът към политическата тема в печата, радиото и телевизията е в силна зависимост от обществената активност на младежите и девойките. Това отново говори, че политическият познавателен интерес, който е траен, устойчив, се превръща в двигател на дълбоко осъзнатата, мотивирана, социално полезна активност на младата личност.

Публичните беседи и лекции по въпросите на вътрешното и международното положение привличат болшинството от младите хора от Шумен (91,7 на сто). Повече от половината от комсомолците също в Шумен четат обществено-политическа литература. Вълнуват се от социално-политически проблеми на настоящето и бъдещето. Изучават закономерностите и тенденциите в обществените процеси и явления. В скалата на факторите, обуславящи обществено-политическата активност на комсомолците — обществено-политическата литература заема четвърто място. Общата средна активност на комсомолците, които четат книги по обществено-политически въпроси, е доста по-висока от активността на тези, които не проявяват такъв интерес. Подобни са изводите и за комсомолците от Кюстендил.

Младите хора показват ярко подчертан интерес към историята на родната страна. Към нейното героично минало.

Изследването на 5655 младежки и девойки по въпроси на патриотичното възпитание през 1971—1972 г. установи, че болшинството от младите хора имат желание да обогатят знанията си за нашата история, да изживеят чувството на национална гордост — чрез посещаване на исторически места, музеи и паметници на културата (77 на сто от анкетираните).

Не всички интереси на личността могат да се поставят на една плоскост. Между тях винаги трябва да има един доминиращ, основен, около който да се групират останалите по-второстепенни интереси. Когато у някого е налице само един единствен интерес, личността е едностранчива, откъсната от всичко друго, което съществува в живота. Пълнокръвната личност, у която се развиват интереси в различни сфери, е в състояние да възприема цялостно живота, да се стреми към повече и по-задълбочени знания, активно да възприема и усвоява различни ценности от материалната и духовната култура на обществото.

Разбира се, вредна е и другата крайност — наличие на много интереси, всеки от които съществува сам за себе си, стремежа към повърхностни знания и култура.

Друга важна особеност на интересите е тяхната устойчивост, трайност, продължителност.

Digitized by Google

Когато у личността се появи внезапно някакъв интерес, но за кратко време, и изчезне, както се е появил — бързо и неочаквано, след което вниманието се насочва към друга област, когато един интерес се сменя бързо с друг — това показва повърхностност, неустойчивост. Това е особено характерно за формиращата се млада личност. Младите хора лесно се увличат от нещо оригинално, модерно, а доста скоро и твърде лесно забравят силното си увлечение и прехвърлят интереса си към друг обект или дейност. Точно тук трябва да обърнем внимание на ролята, която играят социалните, социално-психологическите и педагогическите фактори за създаване и развиване на трайни, разностранни интереси у младите хора. Житейската практика показва, че хората, на които не са свойствени устойчиви интереси, не са способни да се отдадат на задълбочена работа в една област и да постигнат успех. Устойчивостта на интересите не изключва, разбира се, динамиката в тяхното развитие.

Твърде актуален днес е въпросът за **пасивния, съзерцателен характер** и за **действеността** на интересите. Пасивните интереси остават само в кръга на намеренията. Докато действените, творческите интереси се превръщат в стимули и мотиви за действие, в резултат на което се реализират съществуващите потенциални интереси. Разбира се, това не означава, че всички видове интереси, които притежава човешката личност, могат да намерят непременно действена изява. Например интересът към литературата и изкуството, към някои видове спорт и т. н.

Познаването на характера на интересите на младите хора е необходимо изискване, солидна база за изграждане на възпитателната дейност сред младото поколение, чрез която да се формират и развиват неговите политически, познавателни и художествени интереси.

* * *

Ефективността на партийното ръководство на Комсомола и младежта зависи твърде много от степента, в която се познава и разбира сложната младежка психика. Зависи от уменето да се вникне подълбоко зад външните прояви, които понякога прикриват други, неподозирани качества, в душевния мир, за да се ангажират младите хора с активна социална дейност, която да им бъде интересна, в която те да вложат най-доброго от себе си — творчество, въображение, находчивост, ентусиазъм, организаторски качества.

Като изучават мнението на младите хора, партийните комитети по умело ще ги ангажират с конкретно участие в планирането на дейността на колектива. Към това трябва да насочват и комсомолските комитети. По този начин младият човек може да почувствува увереност в себе си, да изпита удовлетворение от факта, че неговото мнение се зачита. А доверието винаги стимулира към активизиране на социалната дейност на личността, особено в младежката възраст. Това осигурява по-масово участие на редовите членове в дейността на партийния или комсомолския колектив в зависимост от интересите, потребностите и наклонностите им.

Няма апатични към всичко обкръжаващо ги младежи, без всякакви интереси, и има възпитатели, които не умеят да намерят ключа до сърцето на всеки и да накарат младежа да откликне със съответна позитивна реакция, с желание за определена дейност, за конкретни общополезни постъпки. Както показва обществената практика, а така и някои социологически изследвания, значим фактор за социално полезна активност на младите хора се оказва вниманието, грижата на комсомолския комитет, на партийното ръководство за удовлетворяване на някои технии жизнено важни потребности и интереси. Разбирането, отзивчивостта към личните проблеми на младежите от страна на обществените и комсомолските ръководители поражда желание и амбиция да се отговори достойно на доверието.

Тогава и тяхното участие в обществения живот, според интересите и възможностите им, става по-активно. Така например изследването на обществено-политическата активност на младите хора в Шумен показа, че тези, които поставят лични проблеми за разглеждане в дружеството или организацията, които разчитат на Комсомола като на организация — защитник на интересите на младежта — имат най-висока степен на обществено-политическа активност. Този фактор се оказа първостепенен за социалната активност на личността.

Първичните партийни организации са образец за комсомолските дружества, тъй като в тях правилно се съчетават и преминават едни в други интересите на обществото, на колектива и на отделния трудещ се човек. Възпитателното им въздействие е толкова по-силно, колкото по-активно влияят с примера си на комсомолските дружества и с внимание и грижа се отнасят към проявите в техния живот, към жизнените проблеми на младите хора.

Именно в комсомолското дружество под близкото ръководство на партийната организация се създава благоприятен микроклимат, където у младия човек могат да се развият, да се проявят интереси в една или друга област — научно-технически, професионални, политически, културни, художествено-творчески, спортни.

Научният подход изисква да се съчетават практическите знания и опит с творческото изучаване интересите на младата личност, на тяхната специфика, характер и методи на управление. Тук на помощ ще дойдат организираните беседи и консултации със специалисти. Конкретните социологически и социално-психологически изследвания с техните разнообразни методи също са ефикасно средство по-задълбочено да се проникна в **същността на процесите, извършващи се в различните младеж**

Digitized by Google

ки колективи и в отделната личност, средство за установяване мнението на различните социално-демографски, образователни и възрастови групи по актуални вътрешни и международни въпроси. Това пък дава възможност за едно по-компетентно ръководство на общественото мнение на младежта.

Положителният опит на партийните и комсомолските комитети в две столични предприятия: хладилния завод „А. Иванов" и ДИП „Ернст Телман", показва как могат да се целенасочват интересите на младите хора в полезна за предприятието, за обществото дейност, която същевременно удовлетворява и самата личност.

В завод „А. Иванов" партийното ръководство, администрацията съвместно с обществените организации успешно развиват у младите професионални, производствени интереси. Този процес започва от момента, в който 16—17-годишните младежи постъпват на работа. Трудовите колективи ги приемат с внимание, грижа, отзивчивост. Гържествено отбелязват включването им в редовете на работническата класа. Представител на ръководството на завода им връчва трудовата книжка пред колектива. А радостта от първата заплата става обща — за целия колектив, който празнува. Защото това е израз на гражданската зрелост на младата личност, която заема вече своето самостоятелно място в обществения живот, в армията на социалистическите труженици. Опитните майстори придават не само своите знания в професията на по-младите, но и чертите на своя работнически морал.

В трудовата атмосфера на завода младежите се убеждават, че прекъснатото образование трябва да се продължи, че за нашите условия това е необходимо за всяка професия, за всеки човек, особено когато е на 16 години и започва своята трудова биография.

Тази системна дейност сред младите работници, които съставят около една трета от всички работещи в завода, ограничава текучестта, което пък създава възможност по-успешно да се реализират задачите на колектива.

Друг приток на млади работнически попълнения са завършилите техникума по хладилна техника „Вл. Комаров". За работата си в завода те се подготвят още като ученици. По време на своя стаж в завода винаги с младежите има и опитни работници, които предават своя опит, знания, майсторство. Насочват, поправят, показват. Така младежите създават у себе си трудови навици, интерес и обич към избраната професия, натрупват производствен и жизнен опит.

Музеят на завода, разнообразната и привлекателна дейност на секциите в клуба за научно и техническо творчество, атмосферата в работните колективи, съвременното оборудване — всичко това формира известни професионални, производствени интереси и у пионерите, които са чести гости на трудовия колектив.

В ДИП „Ернст Телман" лично директорът на предприятието връчва трудовите книжки на новопостъпилите с тържествени пригетствия пред смяната или цеха.

В клуба за техническо творчество и майсторство замислят да филмират целия технологически процес, за да се запознаят основно с него младите работници. Състезанието „Познаваш ли машината, на която работиш?", организирано с новите работници, обединени в 2 отбора от двата цеха, също създава интерес и любов към избраната професия. То изисква от тях подробно, внимателно да се запознаят с изпълняваната работа.

В клуба за научно и техническо творчество към хладилния завод са включени около 80 инженери, техници и работници. Тях ги обединява подчертаният интерес към техниката, желанието да сътворят нещо ново, амбицията техният труд и новаторство да бъдат отличени морално и материално. Последното им изобретение е едно съоръжение на „Елка", което носи печалба на държавата 400 000 валутни лева.

Това е пример как неусетно професионалните творчески интереси се превръщат в общодържавни.

Да се породят културни и политически интереси и да се намерят форми, чрез които да се насочва тяхното по-нататъшно развитие е също проблем пред партийните и комсомолските комитети в текстилното предприятие. И то проблем, който те решават успешно.

В ДИП „Ернст Телман" има доста жени работнички на възраст от 16 до 20 години. Те живеят в две общежития, където се и съсредоточават усилията за създаване на съдържателен и интересен за девойките живот. Голяма част идват в предприятието с основно образование. Но повечето от тях започват да учат в двегодишното професионално текстилно училище, а след това — в смесени паралелки към текстилния техникум.

Партийните и комсомолските ръководства се стремят системно да създават у девойките навик за четене на книги — художествени, обществено-политически, по специалността, да породят интерес към политическия живот, да ги привикнат да спортуват в свободното време, да проявяват своите дарования в областта на художествената самодейност.

Все още в предприятието не са решени много важни въпроси. Липсват модерно обзаведени големи общежития, просторен комсомолски клуб, поне един жилищен блок за работещите в завода. Но въпреки трудностите тук кипи интензивна и интересна дейност.

От ноември 1971 г. до юни 1972 г. 2 пъти всеки месец девойките от общежитието се срещат, за да научат нещо ново за героичния живот борба на Г. Димитров. Всяка от тях се стреми да изпълни преданно възложеното поръчение и да се подготви по определената й тема.

Всеки месец комсомолският комитет организира вечер за девойките от общежитието с интересна за тях тематика: животът и подвигът на петимата от РМС: ос-

Digitized by Google

новни правила на етиката; умението да се посрещат гости и др. Твърде интересни са били и гостуванията на библиотеката в общежитието. Така у девойките постепенно се създава интерес към книгите и вкус към четенето. Те се информират за новоизлезлите книги, запознавани са с отзиви за тяхното съдържание.

В комсомолския клуб могат да се намерят нови вестници, списания, да се погледа телевизия или да се послуша радио. Но и това също е навик, който се придобива чрез системно възпитание и става необходимост за съвременния човек.

За да се изявят художествените интереси и дарования на девойките, са създадени битова група и естраден оркестър.

Проблем пред партийните и комсомолските ръководители е оползотворяването на свободното време на девойките, живеещи в общежитието.

В структурата на свободното време на момичетата доминира физическата почивка — пасивните дейности. Действително те също са необходима съставка на свободното време в определен комплекс от различни дейности — пасивни и творчески, но не бива да се развиват за сметка на активните.

Затова комсомолският комитет се стреми да подтикне девойките да спортуват системно, използвайки рационално създадената база в предприятието — плувен басейн, баскетболната и волейболната площадка. Освен това тук е създадена хубава традиция — всеки четвъртък след работната смяна да се организират екскурзии с участието на всички работници.

Многостранното развитие на личността в етапа на развитото социалистическо общество изисква добро физическо състояние, крепко здраве. Затова спортните интереси и активното спортуване са необходимост за индивида.

Партийните ръководства и комсомолските активисти трябва да полагат повече усилия и за развитието на творческите интереси у младите хора.

Правилното съотношение на двата вида интереси и дейности са изискване за едно съразмерно, хармонично и всестранно развитие на личността в развитото социалистическо общество. Защото това е непосредствена крачка към практическата подготовка на младото поколение за комунизма.

* * *

Едно от предимствата на социалистическата система е, че интересите на личността не влизат в противоречие с обективните закономерности и тенденции на общественото развитие. Те намират пълна социална подкрепа, за да се разгърнат напълно, да бъдат полезни и за отделната личност, и за обществото. Партийните организации трябва да съдействуват на Комсомола у младежта системно да се формират и направляват онези видове интереси, които са в синхрон с изискванията на общественото развитие, които характеризират младото поколение като знаещо, действено, новаторско.

Константина **НЕДКОВА**

Новости

Привикването на телетата към еднократно хранене започва след 15-тия ден и продължава 5—6 дни, след което телетата привикват към новия начин на хранене, не се безпокоят и поемат цялото количество мляко на един път.

Други опити на съветските изследователи Петехин и Будная показват, че разплодни телета при еднократно хранене, продължило и след млечния период, не изостават в развитието си. В сравнение с останалите животни телетата, хранени един път в денонощието, изразходват 14 на сто по-малко фураж за единица продукция. Кравите първотелки за 300 лактационни дни са дали 355 л повече мляко в сравнение с кравите, хранени 3 пъти дневно.

Изводите, които правят изследователите, са, че телетата, хранени един път дневно, привикват по-бързо към поемане на по-големи количества груби фуражи, което е от съществено значение за ранното развитие на предстомашията им. Този начин на хранене ще позволи работният ден при обслужване на животните да се сведе до 8 часа без прекъсване на трудовия процес и ще допринесе за чувствително увеличаване производителността на труда при отглеждане на младите животни.

Краят на стр. 68.

Digitized by Google

ТЪРГОВСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ В КРАК СЪС СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

ВЕЛКО АВРАМОВ

Грижата за човека е главното в политиката на Българската комунистическа партия. Тя се реализира и чрез системата на вътрешната търговия. Затова усилията да се осъществи най-добре това дело е важно задължение на политическото ръководство.

Една от особеностите на търговската дейност, като дейност в обслужващата сфера, е непосредственият контакт между продавач и купувач. Ето защо върху нея могат и трябва да влияят партийните организации както в търговското предприятие, така и в квартала. Особено е необходимо да съгласуват своите усилия по такъв показател, какъвто е **„културата на търговското обслужване"**. Документите на X конгрес на Партията и най-вече на Декемврийския пленум на ЦК на БКП характеризират този показател като основен и изискват да се издига неговото равнище до това на най-напредналите страни.

Този въпрос е изключително важен за партийните органи и организации в системата на вътрешната търговия. Те са призвани да организират и осъществяват системен контрол и анализ на дейността на търговските организации, да подобряват идейно-възпитателната работа за повишаване качеството на търговското обслужване. Тяхно задължение е да осигурят правилно използване на този показател.

Голяма тяхна грижа е най-напред да осигурят **да заема той достойно място в бъдещите търговско-финансови планове.** Това налага да се запознаят добре с неговата същност и да съдействуват да се прилагат научнообосновани форми и методи за планиране, оценка и контрол.

В социално-психологически аспект културата на обслужване се свежда до **взаимоотношенията между търговски работник** и потребител в процеса на покупко-продажбата. Тези взаимоотношения са елемент от качествената страна на търговското обслужване. Останалите съставки са: наличие на разнообразни стоки по групово-асортиментна структура и съвременна материално-техническа база. При планиране и оценка на търговските предприятия и организации трябва да се има предвид културното обслужване като интегрален показател. На практика обаче често пъти търговските работници и ръководители придават първостепенно значение на стоковия асортимент и подценяват останалите страни. Това е напълно обяснимо, тъй като трудностите в търговията са свързани преди всичко със снабдяването с най-търсените стоки. Обикновеният потребител обаче влага в понятието „културно обслужване" своето разбиране за хармонични взаимоотношения с продавача. Той се смущава от нетактичния подход, от безпаята и грубо подпесена информация за качествата на стоките.

КАК ДА СЕ ПЛАНИРА И ОЦЕНЯВА КУЛТУРАТА НА ТЪРГОВСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ?

Целесъобразно е показателят **„култура на обслужването" да намери отражение както в държавния и насрещен търговско-финансов план, така и в плана за социалното развитие на трудовите колективи.** Оттук произтича и особеното значение на грижите на партийните организации. Успехът ще зависи от умението им да упраж-

Digitized by Google

нят правото си на контрол при планирането и оценката на този показател. Те имат решаващ дял и във възпитателния процес, чрез който се формират и утвърждават присъщите на социалистическия търговски работник качества — внимателно другарско отношение към купувача, зачитане на неговото достойнство.

Партийните органи и организации ще изпълнят своите задължения, ако добре познават и трезво оценяват някои основни положения при планирането. Кои са те?

Елементите „материално-техническа база" и „разнообразен стоков асортимент" доминират в единни търговско-финансови планове, докато тези, свързани с взаимоотношенията между продавач и купувач, са годеци в социалния план на търговското предприятие. Съдържанието на материално-техническата база на равнище търговски обект включва мероприятия от организационно-икономически характер: преустройство на различни обекти, текущ ремонт, създаване на вътрешен интериор на търговската зала съобразно изискванията на промишлената естетика и др. Когато става дума за асортимента от стоки, се има предвид научно обосновани и практически проверени нормативи за минимум стоки по определени групи.

Социално психологическият аспект на културното обслужване е свързан с възпитателната страна на контакта между продавач и купувач. Обект на планиране са редица мероприятия като формиране диференциран подход при обслужването, културно поведение, усвояване етичните норми на общоски и пр.

Оценката на отделните елементи на културното обслужване трябва да бъде диференцирана съобразно правата и задълженията на търговските работници и служители. Целесъобразно е материално-техническа база да служи за критерий на оценка за ръководството на предприятието, стопанската дирекция или организацията и на тази основа да се премират ръководните кадри.

Асортиментният минимум в търговския обект е фактор за оценка дейността на ръководителя (управителя) на конкретното търговско звено. Като общ критерий той може да се използва за оценка и на административното ръководство на търговското предприятие.

Социално-психологически анализ на търговското обслужване.

Едно от основните изисквания на научността в партийното ръководство е задълбоченият марксистко-ленински анализ на процесите и явленията от действителността.

Търговското обслужване има свои специфични особености. Това налага всестранно да се анализира и задълбочено да се познава и да се усъвършенствува тази дейност. Разглеждано като взаимоотношение между продавач и купувач, по време и последователност, търговското обслужване има следната структура: **подготвително-ориентировъчна фаза** (посрещане на купувача) Тя се характеризира с първичната зрителна информация за стоката, непосредствена връзка с нея и продавача; **основна фаза** (търговска информация и избор на търсената стока — словесно-мисловен контакт между продавач и купувач, разясняване, убеждаване и вземане на решение за покупка); **заключителна фаза** (приключване на покупката) с типични за нея дейности: отмерване, разплащане, опаковане и изпращане на купувача.

Всяка фаза има характерни страни и изисква изява на определени качества у търговския работник. Взаимоотношенията между продавач и купувач са критерии за качествена оценка на неговата дейност. Време е да се внесе разбиране по въпроса, че продавачът е отговорен за оптимално протичане на покупко-продажбата и в минимална степен за материално-техническата база и наличния асортимент от стоки. Този диференциран подход на оценка ще осигури рязко повишаване културата на обслужване.

Посрещането на купувача е първичен момент от покупко-продажбата. Културното обслужване означава да се направи приятно посещението на всеки потребител в търговския обект, независимо от индивидуалните прояви и икономически възможности за реализиране на покупка. Професионалната съобразителност и майсторство на търговския работник намират израз в индивидуален подход при общуване с потребителя. Доминиращите изисквания, които намират проявление в този момент, са вежливост, готовност за услуга, спретнат външен вид и др. Вежливостта е морално качество, което се проявява в поведението на човека. Тя включва поздрав, външно проявление на дружелюбност, такт, човешка топлота.

Когато става дума за етиката в отношенията, социалистическата търговия отхвърля буржоазното лицемерие и фалш в общоските. Комунистическият морал се основава на вътрешната чистота, душевна топлота и прямота, която се възпитава във взаимоотношенията на продавача с потребителя.

В процеса на формиране на тези качества особена, водуща роля имат комунистите. Стотоя пример те показват образец на културни, социалистически търговци.

Съществени моменти в обслужването са **търговската информация и изборът на търсената стока.** Тя се изразява в уменето на продавача навреме и тактично да информира потребителя. Професионалната подготовка намира най-ярък израз в този етап от търговската дейност. Общуването с купувача е сложен и продължителен процес. В него се създават предпоставки за вземане решение да се закупи търсената стока, за което изключителна роля играе компетентността на търговския работник.

Следващият етап от търговското обслужване е **приключване на покупката.** Той се определя от конкретния способ на продажба: самообслужване, открит показ, свободен достъп на потребителите, търговия по образци и пр. Общото, което обединява изброените активни методи, е бързото и качественото обслужване. **Реализирането на**

Digitized by Google

покупката при най-малко изразходвано време за потребителя определя културното обслужване в етапа изцяло. Безспорно заключителната фаза е най-трудна във върховите моменти и изисква правилна организация на работното място.

Търговското обслужване завършва със сърдечно изпращане на купувача, пожелания, възприети от търговската етика и информация за стоките, които обектът ще получи в близко бъдеще.

Анализираните етапи на търговското обслужване са взаимозависими, твърде динамични и протичат съобразно потребителското поведение на отделните групи купувачи. Общото, което ги характеризира, е непосредственият контакт между продавач и потребител. Максималната хармония на взаимоотношенията в този контакт оставя траен отпечатък върху оценката на обслужването в търговския обект.

Ето защо при конкретния анализ на търговското обслужване е необходима съвместната работа на двете партийни организации в търговското предприятие и в квартала, на територията на които са разположени отделните обекти. Само по този начин могат да се намерят и осмислят взаимните връзки и обусловеност между отделните фази, да се повиши тяхната ефективност.

ЗНАЧИМОСТТА НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА КУЛТУРНОТО ОБСЛУЖВАНЕ

Усъвършенстуването на методите на партийно ръководство е възможно чрез изучаване мнението, знанията, опита и уменията на най-добрите търговски работници и служители.

Изследвания върху социално-психологическия аспект на културното обслужване в търговията се срещат рядко. У нас този проблем като цяло е разгледан предимно в икономически план.

Научната разработка на въпроса за взаимоотношенията между продавач и купувач по време на покупко-продажбата е диагностична проба за нивото на търговското обслужване и критерий за неговото състояние. Колкото е по-висок уровенът на взаимоотношенията, толкова е по-висока и качествената страна на обслужването.

В стремежа си да изясним значимостта на отделните изисквания си поставихме за цел да проучим: какво е мнението на добрите търговски работници относно етапите на обслужването? Кои изисквания доминират в отделните моменти? Наблюдавахме над двеста ситуации във върхови моменти, проведохме интервю с търговски ръководители и анкетирахме 150 продавачи в магазини за нехранителни стоки. За да определим относителния дял на отделните изисквания, настоявахме пред анкетираните лица да посочат значимостта на качествата във всяка фаза поотделно.

Анализът на резултатите показва различна значимост на изискванията в отделните етапи, които определят културата на търговското обслужване. Ако съпоставим данните от първата фаза (посрещане на купувача), величината на показателя **готовност за общуване** доминира (40,4%) над останалите изисквания от този етап. По своята същност готовността за общуване е онзи момент от взаимоотношенията, който характеризира вътрешното старание на продавача за качествено обслужване. Трябва да отбележим, че останалите изисквания се оценяват диференцирано от различните по възраст продавачи. Младите търговски работници (до 25 години) и стабилната работна сила (от 25 до 40 г.) определят второ място на спретнатия външен вид (31,9%), докато продавачите над 40 години придават по-голяма значимост на **поздрава** при посрещане на купувача (31,6%).

Както подчертахме, централен момент в търговското обслужване е **търговската информация и избор на търсената стока**. Този етап се характеризира със сложен диалог между продавач и купувач, убеждаване в качествата и избор на стоката. На първо място тук са **отзивчивите отношения** при контакта с потребителя (43,8%), които намират израз в уменето на търговския работник навреме и тактично да информира потребителя за търсената стока. Вежливостта създава топлота във взаимоотношенията и предразполага за вземане решения за покупка. Следващото изискване е **вълна (точна) информация за стоките** (32,8%). От значение за точната и пълна информация са познанията за стоките и културата на реча на търговския работник. Неточният, грубият език се възприема като недостатъчна грамотност за продавача и проява на небрежност към собствената личност. И обратно, точната, изразителната реч характеризира интелектуално развитие, висока духовна култура и образование. Такъв работник предразполага купувача от първия контакт. Последното изискване от този момент е **демонстрация и показ на търсената стока** (23%). Тя зависи от конкретната стокова група, с която търговският обект или щанд работи.

Заключителната фаза (приключване на покупката) се определя от няколко изисквания. В този етап доминират **точността и честността** при продажбата (35,2%). Честността е морално качество и намира израз в правдивост, принципност, вярност към възприетите задължения за качествено ниво на търговското обслужване, искреност пред колегите и многобройните потребители. На второ място е **сръчността** (25,8%). Сръчността се проявява най-вече във върховите моменти на покупко-продажбата и изисква сръчно отмерване, разкройване и пр. Като изискване за културно обслужване в този етап е **естетически издържаната опаковка**, която младите работници поставят на второ място (27,8%).

Анализираните изисквания, които определят взаимоотношенията между продавач и купувач, са критерии за оценка на качествената страна на търговското обслужване.

Digitized by Google

Проявяват ли се те пълно във всички етапи, това означава висок уровен на взаимоотношения. Това е търговско обслужване на съвременно равнище.

Субективната страна на културното обслужване може да бъде оценена от търговските организации с помощта на анонимен тест, който се основава на анализираните изисквания.

Действието на системата за оценка и контрол се ръководи от партийните организации в търговското предприятие и квартала, където функционират отделните поделения (магазини, сладкарници, ресторанти). Всеки месец партийният комитет (или бюро) в предприятието определя известни комунисти, които на обществени начала ще оценяват културата на обслужването. От своя страна партийното бюро в квартала заедно с ръководството на Отечественния фронт определя представители на обществеността, които участвуват в комисията по оценката с останалите членове. Административното ръководство също предлага свои представители. Този подход осигурява контрол по три направления: от обществеността на квартала, от администрацията и партийната организация в предприятието. Ръководството на предприятието съвместно с партийния комитет изготвят инструкция за правата и задълженията на контрольорите и ги запознава най-подробно със съдържанието на теста за оценка и механизма на действие. Полезно е всяка комисия да получава обществените поръчения в началото на месеца с инструктаж и раздаване на тестовете.

КАК СЕ ОЦЕНЯВА КУЛТУРАТА НА ОБСЛУЖВАНЕТО?

На открито партийно събрание търговските работници се запознават с целите, задачите и показателите, по които се оценява качествената страна на техния труд. Оценките се извършват с един и същ тест за всички търговски работници при минимална доза субективизъм и пълна анонимност за членовете на комисията. Разяснява се също, че оценката е окончателна и е единствен аргумент за премиране. Желателно е във всеки търговски обект да се поставят на видно място параметрите на културното обслужване и диаграми за неговото персонално и колективно развитие. При ежедневните си посещения в търговските обекти членовете на комисията протеряват съвместно или самостоятелно изпълнението на изискванията съобразно теста като обикновени потребители и попълват резултатите в бланката извън търговската зала. За предпочитане е даден търговски работник да се наблюдава многократно, по възможност в различни части на деня. При това той не знае времето за посещение на комисията. По този начин ще се получи реална представа за качествената страна на неговия труд. Във върховите моменти на търговския процес могат да се наблюдават само отделни моменти и прояви на специфичните изисквания. Това условие го задължава през целия работен ден да проявява в максимална степен необходимите изисквания, за да бъде правилно преоценено и материалното възнаграждение.

В края на определения период от време (месец, тримесечие) членовете на комисията предават в администрацията на предприятията попълнените и обработени от тях тестове за оценка културата на обслужване. По този начин за всеки работник се получават три независими характеристики (тестове). Въз основа на тях се прави интегрална оценка чрез математическа формула за изчисляване на общия коефициент. По инициатива на партийните организации в предприятието и квартала веднъж на тримесечие или полугодие се отчита развитието на културното обслужване. На тези събрания със задълбочен анализ се разкриват причините за конфликтите в търговските обекти. В подходяща форма, ако е необходимо, се порицава поведението на недобросъвестни търговски работници и купувачи, които пречат за създаване на оптимални взаимоотношения при покупко-продажбата. Ръководствата на търговските предприятия очакват от обществеността определена помощ и за издигане обществения престиж на търговската професия и възпитателно въздействие върху потребителя с грубо отношение към труда на търговския работник. Социалистическата търговия създава нов тип търговски работник — всестранно развит, образован, пълен с творческо дръзновение, обладаващ високо съзнание и чувство за обществен дълг. Разбира се, това не може да се постигне изведнъж.

Задължение на кварталната партийна организация е да запознае обществеността с трудностите в работата на търговските работници и изтъкне необходимостта от положително отношение към техния труд. Ефективни форми в това отношение са срещите с научни работници, първенци в съревнованието, заслужили деятели на търговията и пр.

Какво представлява тестът за оценка културата на обслужването? По своята същност това е психограма от най-важните професионални качества. Целесъобразно е тестът да бъде опростен с оглед практическото му приложение. При обработката на резултатите да се използва математическата формула съобразно със значимостта на изискванията в общата структура. Така например в подготвително-ориентировъчната фаза доминират изискванията: готовност за обслужване, спретнат външен вид, поздрав при посрещане на купувача. Съобразно тяхното място в теста получават и съответна точкова оценка, която отговаря на значимостта им (готовност за общуване — 3 точки; спретнат външен вид — 2 точки и т. н.). За различните сектори на търговията (търговия с хранителни стоки, обществено хранене, плодове и зеленчуци и др.) тестът отразява специфичните особености на конкретния труд. Ана-

Digitized by Google

лизиращите изисквания, като база за изготвяне на теста за оценка, са приложими в търговските предприятия за нехранителни стоки. Тези изисквания е невъзможно да се пренесат изцяло в другите сектори, въпреки че основните моменти на търговското обслужване са еднакви.

Анализът на специфичните изисквания в отделните етапи на търговския процес трябва да се разглежда като първоначален опит за изготвяне на анонимен тест за оценка културата на търговското обслужване. Неговото усъвършенстване предполага допълнителни проучвания и внедряване на челния опит в организацията на практическото му използване.

Запазването на анонимността при оценката е най-важно условие за точно и ефективно функциониране на системата. Добре подбраната комисия и съзнателното отношение към поставените поръчения са фактор за обективност в оценките и свеждане на субективизма до минимум.

Поставената от Партията задача за издигане културата на обслужване до равнището на най-напредналите страни трябва да намери разбиране както от страна на търговските предприятия, така и от общественo-политическите организации. Взаимоотношенията в търговския процес са двустранни, хармонията при тях зависи от действуващите страни.

Така предлаганата система за оценка, която ще се прилага под ръководството на партийните организации на квартала и в търговското предприятие, ще спомогне за издигане културата на обслужване и индивидуалното стимулиране. Тази система трябва да се разглежда като динамична и непрекъснато да се усъвършенствува съобразно условията на функциониране.

Възпитателната и контролната функция на партийната организация.

Положителните взаимоотношения между търговския работник и потребителя в процеса на покупко-продажбата имат голямо политическо и социално значение. Тяхното усъвършенствуване е тясно свързано с материално-техническото оборудване и снабдяване на търговията с търсените стоки. „Бързото модернизиране на вътрешната търговия и общественото хранене — заяви др. Тодор Живков на Декемврийския пленум — е не само икономически, не само търговски, но и дълбоко политически и идеологически въпрос с огромно социално и възпитателно значение."[1]

Ролята на партийната организация за издигане нивото на търговското обслужване се изразява в комплекса от идейно-политически, организационни, идеологически и др. възпитателни мероприятия. Глобалната цел на тези мероприятия е формиране в живота и бита на търговските работници принципите на комунистическия морал. Колкото е по-висок уровенът на нравствено съзнание, толкова по-дълбоко се възприемат и възпитават качествата вежливост, тактичност, честност, взискателност към себе си.

Ефективни форми за въздействие, които използва партийната организация, са разнообразните беседи, лекции, разговори за достойнствата на търговската професия и др. Наред с тях полезни са и срещите с най-добрите в професията, периодическата обмяна на опит и други.

Всички тези мероприятия са ефективни, когато се извършват едновременно с тържествени ритуали, церемонии и др. Емоционалният тон при тях позволява да се възприемат изцяло поставените цели и задачи и оставя трайни следи в съзнанието на работниците. Ярък пример за това е наскоро проведеният разговор за достойнствата на търговската професия от партийното и административното ръководство на столичното предприятие „Нармаг". В задушевна атмосфера млади и опитни търговски работници споделиха свои мисли за положителните страни в избраната от тях професия. Присъствието на ръководители от най-високо ниво и представители на обществеността създаде онзи емоционален заряд, който спомага за издигане обществения престиж на търговската професия.

Възпитателната роля на партийната организация за издигане културата на обслужване се изразява и в дейността ѝ за укрепване и сплотяване на търговските колективи. В Програмата на БКП се подчертава, че „е особено необходимо всяка партийна организация да живее с проблемите на трудовия колектив, с целия комплекс от въпроси, свързани с труда и бита на милионите хора, с големите национални задачи и предначертания на Партията и социалистическата държава"[2]. Сплотяването на трудовия колектив означава повишаване на неговите възпитателни функции в ежедневната трудова дейност. Задълбоченатa профилактика на конфликтите при покупко-продажбата, индивидуалната работа с всеки търговски работник са база за формиране на политическа съзнателност, комунистическа убеденост, чувството на дълг пред колектива и родината, преданост към комунистическите идеали.

Ефективни норми на въздействие са: личният пример на комунистите, положителната социално-психологическа атмосфера — отношенията на другарска взаимопомощ, взаимно доверие и взискателност.

Разгледаните въпроси са малка част от проблемите за усъвършенствуване търговското обслужване. Задачите, поставени от Декемврийския пленум на ЦК на Партията, изискват комплексен подход при тяхното решаване и засилване авангардната роля на партийните организации в търговското предприятие. Реализирането на социалните функции на търговията в етапа на развитото социалистическо общество означава и пълна синхронизация между дейността на партийните организации в квартала и предприятието.

---

[1] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на X конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, стр. 111.

[2] Програма на БКП, стр. 115.

Digitized by Google

Партийният комитет и стопанските задачи

В своя подход към стопанските задачи общозаводският партиен комитет при обединените заводи „Фридрих Енгелс" в Казанлък добре съзнава, че за всички успехи и неуспехи в икономическата дейност на предприятието стои на първо място партийният стил, методите и умението да се управлява и организира най-важният субективен фактор на производствения процес — трудовият колектив.

Как на практика се осъществява това?

За да могат резултатно да съдействуват за оптималното функциониране на производствените процеси, комитетът и първичните партийни организации със средствата на политическата и организаторската работа се стремят преди всичко да формират в колектива творческо, съревнователно отношение към стопанските проблеми.

Ето защо особено внимание в организаторската и политическата работа отделяме на партийното ръководство на съревнованието. Свързването на партийно-политическата дейност с непосредствените стопански задачи постигаме с въздействието на различните психологически, морални и икономически фактори за непрекъснатото повишаване на труда на производствениците.

Разнообразни и различни са инициативите в това отношение. Особено голямо богатство те получиха след Десетия конгрес, след речта на др. Тодор Живков пред първенците в Перник и след Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Общозаводският партиен комитет се стреми не само да стимулира този творчески кипеж, но изучавайки и анализирайки различните инициативи, своевременно да ги обобщи, правилно да издигне обединяващия лозунг на трудовата активност и на тази база по-нататък да направлява партийно-политическата си дейност.

ПРИМЕРЪТ НА ЧЕЛНИТЕ

Откликвайки на призива на първенците от Пернишки окръг за рязко повишаване на обществената производителност на труда, партийните организации разгърнаха активна политическа работа сред работниците, първенците и инженерите. Това помогна да се засили търсенето на нови ефективни форми за участие на колективите в преизпълнение на задачите на шестата петилетка. При една среща на общозаводския комитет на Партията с 50-те най добри бригади в предприятието възникна идеята — борбата за висока производителност на труда да се поведе за сметка на съкращаване разходите на жив труд и икономия на хора. Инициаторите, използвайки широко опита на Съветския химически комбинат в Шчьокино, излязоха с призив до всички бригади в Обединените заводи с най-малко 10 на сто съкратен личен състав да поемат изпълнението на производствената програма, а там където технологическите процеси не създават такива възможности, тя да бъде завишена до 10 процента. Идеята на челни-

Digitized by Google

ците беше своевременно оценена от комитета и подкрепена от партийните организации.

Под тяхното непосредствено ръководство и участисто на най-отговорните партийни, стопански, профсъюзни и икономически ръководители тази идея от почин на 50-те бригади се превърна в движение на всички труженици в завода. Сега почти всички бригади са включени в движението. То е обхванало 80,3 процента от целия личен състав на предприятието.

Решаващо място за прерастване почина на 50-те бригади в движение се пада на комунистите, които правилно разбраха неговия дълбок смисъл и съдържание и застанаха в челните му редици, като поеха по-високи лични обещания.

Партийният комитет оцени, че тази патриотична инициатива би останала само една шумотевица, а обещанията на бригадата ще се превърнат в празнодумство, ако своевременно тя не бъде икономически обоснована.

Неведнъж досега сме били свидетели на заглъхването на редица прекрасни почини и идеи само за това, защото обективно не са били създадени условия те икономически да се оптимизират и контролират. Под ръководството на комитета се поде задачата да се въведе стопанската сметка в бригадите. Това породи нови проблеми.

Преди всичко трябваше да се разработи нов подход за изграждане на бригадите като най-низови производствени единици. Досега много често това ставаше шаблонно, като механически сбор на хора обикновено от еднородни професии. Структурно тяхната дейност не можеше да се обхваща количествено и качествено, т. е. да се планира месечно, тримесечно, годишно и да се обвързва със стопанската сметка. За това първата работа, която се извърши, беше бригадите да се изградят съобразно изискванията на технологическия процес.

По пътя към решаването на тази задача голяма преграда бяха консерватизмът, старият подход на действия и мислене, бягство от натоварване и отговорност в някои стопански кадри. Но благодарение на голямата последователност и подкрепа на тези идеи от целия партиен актив бариерите вече се преодоляват и първите успехи са налице. С решаването на тази задача особено добре се справиха партийното и стопанското ръководство на завода за металорежещи машини, където стопанската сметка е вече внедрена във всички бригади.

Ето и някои от производствените резултати за второто тримесечие на т. г. след внедряването на стопанската сметка. Бригадата с ръководител комуниста Георги Милев постигна:

— Промишлена продукция	— 102,7 на сто
— Производителност	— 108 на сто
— Средна работна заплата	— 103,5 на сто
Полага се фонд ДМС	— 2100 лв.

Радващи са и резултатите на бригадата за монтаж на бормашини с ръководител комуниста Златан Колев:

— Промишлена продукция	— 106,9 на сто
— Производителност	— 103,2 на сто
— Средна работна заплата	— 101 на сто
— Себестойност — снижение	— 3,10 на сто
Полага се фонд ДМС	— 1820 лв

Тези положителни резултати ни дават основание усилено да експериментираме въвеждането на стопанската сметка и в другите бригади на обединените звена.

Сега, когато правим равносметка, отчитаме, че това се оказа сполучлива форма на разгръщане инициативата и самоинициативата на

Digitized by Google

нашия трудов колектив. Обхващайки най-низовото производствено звено — бригадата, ние непосредствено заангажирахме всеки неин член, повиши се чувството му за отговорност, обвърза се с личен принос в изпълнението на производствения план.

Ковашката бригада с ръководител носителя на ордена „Червено знаме на труда" Григор Петрунов даде дума да изпълни петилетния си план със седем месеца предсрочно, да работи вместо с 15 с 12 човека, като премине от три на две смени и увеличи производителността на труда с двадесет на сто. В насрещния план на бригадата за тази година е вписано, че ще икономиса материали на стойност 20 000 лв. и още 1000 лева от инструменти.

В резултат на движението, подето от 50-те челни бригади, със 115 работника по-малко предприятието изпълни насрещния си шестмесечен план над 104 процента.

Това създава ведро, оптимистично настроение в нашия колектив. Допринася за формиране на ново отношение към съревнованието, разкри нови неподозирани съревнователни възможности на колектива.

Значението на почина се състои и в това, че от него ние не получаваме само стопански резултати. В същността и съдържанието му са съчетани производствения с възпитателния процес. Борбата за повишаване на обществената производителност на труда не е голословен лозунг. Тя е свързана с точно поета отговорност от отделните членове на колектива. Сега работим за създаването на цялостен механизъм за контрол и самоконтрол, в който активно действуващи са такива психологически фактори като: чест, достойнство, престиж, отговорност и дълг.

Всичко това постави пред партийните, профсъюзните и комсомолските организации задачата за по-непосредствено свързване на политическата със стопанската дейност, за по-пряка връзка на отговорните партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски дейци с отделния производственик.

Въвеждането на планирането и стопанската сметка в бригадата обективно предизвика по-голяма самоинициатива в производството за постигане на такъв икономически ефект, който ще осигури по-високо лично материално стимулиране. Всичко това допринася за единство и еднопосочност в интересите на личността, на бригадата и обществото.

Стил на работа на партийния комитет вече е да насочва съревнованието към конкретните стопански задачи. В зависимост от това, кой е решаващият проблем за даден период, комитетът издига лозунга, на който се подчинява цялата система на съревнователната дейност.

Неотдавна партийният комитет организира съревнование за

РИТМИЧНОСТ В ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ ПРОЦЕС

Какво наложи това?

Преценено беше, че главната задръжка в производството е липсата на ритмичност. Ако тя бъде отстранена, ако в името на тази задача бъдат вдигнати на съревнование колективите и ръководителите, то другите икономически задачи ще се решат по-лесно. Под ръководството на партийния комитет бе пригодена методиката за водене и отчитане на съревнованието и се изгради подсистема за оперативното му ръководство, главен показател на която е ритмичността. В разработения механизъм се опитахме да съчетаем до необходимата оптималност комплексния икономически и политически стил на ръководство на съревнованието.

Digitized by Google

Каква е същността на съревнованието за ритмичност?

Създадоха се звена за оперативно ръководство на съревнованието, наречени щабове. В техния състав влизат представители на стопанското, профсъюзните и комсомолското ръководство и органите за масова информация — печат и радиовъзел. Те, под председателството на съответния стопански ръководител, всяка десетдневка извършват анализ на производствения процес по един-единствен показател — ритмичност. Съобразно резултатите от него се класират първенците, определят се морални стимули въз основа на приетата методика и се вземат конкретни мерки за организаторската и политическата работа, която трябва да се извърши за оказване помощ на изоставащите, за догонване на първенците. На звеното първенец в деня на класирането на кратък митинг най-отговорните стопански, партийни, комсомолски и профсъюзни ръководители връчват преходно знаме за завод, цех или бригада първенец и съответно определените парични награди. Резултатите още същия ден стават достояние на всички работници в предприятието чрез наглядната агитация, малкото радио и общозаводския вестник.

Този подход ни помогна в най-тесния практически смисъл да разграничим функциите на стопанските и политическите органи в икономическата дейност и да осигурим еднопосочност. След като стопанското и политическото ръководство получат обективна информация за действително извършващите се процеси в производството, всеки със специфичните си средства съдействува за развитието на благоприятните тенденции и ограничаване на отрицателните. Или на нас ни се удаде да преодолеем една стара слабост, липсата на конкретност в политическата работа.

Сега всичко бие в една цел — главната задача на производствения ден, на месеца, на годината.

Бяха доразвити и уточнени моралните стимули и санкции, като се постарахме да съчетаем в едно здраво единство стимулите „за нас" със стимулите „за обществото."

В непрекъснатия стремеж да разширяваме комплексния подход в партийното ръководство на стопанската дейност ние се насочихме към работата със специалистите.

На среща в бюрото на общозаводския комитет със всички инженерно-технически работници в предприятието беше направена преценка за извършената от тях работа по изпълнение на личните им творчески планове. Обсъдихме с тях още веднъж задачите, които постави Десетият конгрес на Партията за автоматизация и механизация на производствените процеси, за реконструкция и модернизация. Прецени се, че наред с големите и решаващи разработки в това отношение ние трябва незабавно да се заемем с непосредствената задача да се ликвидира с всички възможни средства ръчният труд в някои производствени операции. Ние си давахме ясна сметка, че пътят към автоматизацията и механизацията трябва да бъде разчистен и улеснен. Затова тази задача допадна на специалистите и те се заеха с нейното практическо реализиране. С тяхна помощ партийният комитет разработи конкретна подсистема на социалистическото съревнование. Под лозунга „Война на ръчния труд" ние успяхме да отговорим на стремежа на колектива да скъса с неквалифицирания труд и да насочим творческата му активност към усъвършенствуване на производството. Всички партийни организации и заводските комитети съвместно със стопанските ръководства приеха свои програми за решаването на този проблем, които бяха утвърдени на пленум на ОЗК на БКП.

Сега общозаводският комитет на Партията е вдигнал целия колектив на трудната, но реална задача — предприятието да изпълни

Digitized by Google

годишната си програма до 20.XII. 1973 г. Бригадите, работещи по почина на челниците, поеха голямото задължение да изпълнят производствената си програма с един месец предсрочно. Цялата ни политическа работа в настоящия момент е насочена тази задача да стане смисъл и съдържание на всеки работник, на всеки специалист.

Това са част от усилията ни да издигнем ефективността на партийното ръководство на стопанската дейност на предприятието. Те съдействуват социалистическите производствени отношения в него да се издигат на по-висок и по-съвършен етап и са гаранция за непрекъснато растяща трудова и социална активност на колектива. Ние сме наясно, че колективът може да бъде мобилизиран за изпълнение на големите и отговорни задачи само ако партийният комитет умее своевременно, конкретно и точно да адресира тези задачи до техните изпълнители, да ги съобрази със спецификата на производството и на тази база да гради своя конкретен партийно-политически подход.

Георги ЗАХАРИЕВ
секретар на ОЗК на БКП
при ОЗ „Фр. Енгелс" — Казанлък

ИЗ ОПИТА НА КПСС

ШЧЬОКИНСКИЯТ МЕТОД

И така, да разкажем ли отново за опита на Шчьокинския комбинат? Наистина вече около 700 предприятия и обединения приеха шчьокинската щафета, одобрена от Централния комитет на КПСС, и всички без изключение постигнаха бърз ръст на производителността на труда. Но 700 завода — това е малко повече от един процент от промишлените предприятия в страната. Не е ли малко за шест години? И после: как работят сега химиците от прославения комбинат? Успокоили ли са се или продължават търсенето? По какъв път вървят по-нататък?

ПЪРВИ ЕТАП

Както е у човека в периода на душевен подем, у колектива също настъпва удивително време на изпълнение, когато особено ярко се проявяват неговите съзидателни сили. Такъв период на непрекъснато търсене стана за шчьокинци икономическият експеримент, който продължава вече седма година. Той достигна до всички труженици, застави всеки в предприятието да мисли, да се учи, съдържателно и активно да работи.

Шчьокинският опит се дели на два етапа. Всичко, което е извършено в рамките на осмата петилетка — от 1967 до 1970 година — това е първият етап на внедряване на новата система. Вторият се осъществява вече по плана на настоящата петилетка.

Когато се запознаеш с цялостния опит, първото впечатление е такова: ако пред колектива се разкрие ясно перспективата, ако се заинтересуват хората за растежа на производителността на труда, те са способни наистина да творят чудеса. Нима това не е трудов подвиг — само за четири години да се увеличи двойно обемът на произведената продукция и производителността на труда 2,3 пъти. При това броят на персонала е намален с 1039 човека, или с 15 процента!

Понякога може да се чуят мнения: на шчьокинци им провървя леко. При тях имаше много резерви. Такова разсъждение е безпочвено. До началото на експеримента в Шчьокинския комбинат не се живееше „по-леко", отколкото в другите родствени предприятия. Производителността на труда

Статията е преведена от в. „Правда", бр. 181, 182 от 1973 г.

Digitized by Google

тук беше почти такава, както и в шестте най-големи завода на отрасъла.

Същността на експеримента, провеждан в Шчьокино, е добре изразена на големия плакат, поставен на една от сградите: „По-малко персонал, повече продукция". Добре е да напомним защо е бил приет този призив. В предприятията с непрекъснат процес, където продукцията се създава в резултат на многостадийна последователна преработка на суровината, производителността на труда може да се увеличи предимно при максимално използване на оборудването. Броят на основния технологически персонал в химическото производство не зависи от степента на натоварването на оборудването: всички хора се намират на работни места и в такъв случай, когато апаратите действуват с пълна сила и при пълна експлоатация на мощностите им. А не трябва ли да заставим оборудването да дава максимум продукция при намален състав на работещите? С други думи, тези, които останат на пост — да разширят кръга на своите задължения, да речем, да наблюдават не един химически реактор, а два, да обслужват не два компресора, а три и даже четири? Тук се намираха не малки резерви за повишаване производителността на труда.

Администрацията на комбината, партийните и профсъюзните комитети разработиха ефективни стимули за бързо повишаване производителността на труда. Те се оказаха разбираеми за всеки: ако човек разшири своите задължения, успешно ще изпълни и работата на освободения другар, ще получи допълнителна заплата до 30 процента от тарифната ставка. Решено е общият годишен фонд на работната заплата в комбината от 1967 година до края на осмата петилетка да стане неизменен, а цялата икономия да се остави на разположение на колектива.

Поглеждайки напред, може да се каже, че когато персоналът на предприятието е съкратен с 1000 души, годишната икономия от работна заплата съставлява повече от милион рубли. Къде и как се изразходва тя? Колективът разработи система за поощрения, която заинтересува всеки да изпълнява плана с по-малък брой хора, да търси и постоянно да използва все нови резерви за увеличаване производителността на труда. С половината от икономисаната част от фонд „Работна заплата" се разпореждат колективите на цеховете. Те виждат кой работи по-добре. Другата половина постъпва във фонда на комбината.

— Колективът има възможност да използва всяка спестена рубла с голяма възвръщаемост — казва директорът на комбината П. М. Шаров. — Отгоре, от министерството и при най-голямо желание е невъзможно да огледат всички тънкости. Нима отдалеко можеш да забележиш кой работник се труди с най-голяма преданост, кой влага в работата повече душа?

Някои се опасяваха, че експериментът ще доведе до неоправдано увеличаване на работната заплата. Какво се получи? За първите четири години средната работна заплата в комбината се повиши с 34,2 процента, а производителността на труда на 135,7 процента. Тези цифри говорят сами по себе си.

Анализирайки хода на първия етап, Петър Михайлович Шаров припомни:

— Трудовата активност на хората нарасна постепенно, доколкото същността на експеримента достигна до всеки труженик. Показателно е, че възможността да се увеличи работната заплата не стоеше на първо място пред колективите, подтикваща хората към ефективен труд. Това показа ясно социологическото изследване, проведено от комисия при Тулския областен комитет на Партията. В партийния комитет на комбината постъпиха стотици предложения от работниците. В тях се чувствуваше грижата за успеха на родното предприятие, гордостта на първооткривателя. Повишаване ролята на моралните стимули е едно от важните заслуги на експеримента.

— Усили се притокът на хора в Партията. Сега у нас всеки шести труженик е комунист. Партийният живот стана по-богат и по-разнообразен — разказва секретарят на партийния комитет на комбината Василий Елич Фролков.

— Укрепиха връзките между възпитателната и икономическата работа — допълва главният икономист Вера Ивановна Слепих. — На всеки станаха по-ясни резервите и хората по-конкретно се борят за тяхното използване в работата. Внедряването на простата и разбираема система за стимулиране позволи съществено да се измени отношението към показателя производителност на труда, да се заинтересува колективът за освобождаването на персонала и в същото време за нарастване на производството.

Шчьокинци и много други колективи — техни последователи, доказаха, че новият метод позволява да се повиши производителността на труда не само за сметка на съкращаване на персонала. В тези 135,7 процента, за които се каза по-горе, само 38 са получени по този път. А левската част е благодарение на усъвършенстуването процесите на производството. Значи методът подтиква колектива към творчество, развива инициативата на хората.

Важно е да се отбележи, че съкращаването на персонала се осъществи на базата на научно обосновани нормативи за числеността. Те се съставяха както до започването, така и в хода на опита. Ако в 1966 година относителната част на работниците, използващи технически обосновани норми, съставляваше почти 17,3 процента, то в 1970 година тя е 95 процента. И ясно е, че именно проведеният опит позволи така бързо да се внедрят технически обосновани норми.

Някои предприятия се освободиха от излишни звена, приеха по-съвършена структура. С пълна мощност заработи икономическата служба в комбината. Голяма и полезна дейност проведе отделът за научна организация на труда.

— Икономическият експеримент — под-

Digitized by Google

черта председателят на профкомитета И. А. Минин — оказа дълбоко влияние на социалното развитие на колектива. Той изисква нови знания, овладяване на сродни професии. През изтеклата година всеки от нашите хора премина обучение два, даже три пъти и сега те владеят три-четири специалности. Стотици труженици постъпиха във вечерните школи за млади работници, техникуми, институти. Средното равнище на образованието за първите четири години работа по новому се повиши от 8,5 класа до 9,1 класа, а средният тарифен разряд от 4,4 почти до 5.

Производството растеше бързо и неотстъпно, защото химиците реализираха повече от 260 големи новости, в резултат на което е получено около шест милиона рубли икономия. Материалните и моралните стимули подтикнаха хората по-активно да обновят производството, да разширят обхвата на обслужването, да постигнат висоти в майсторството.

Но може би на шчьокинци им провървя, а в други предприятия работата с експеримента не върви добре? Сега е известна равносметката от внедряването на целия опит в широки мащаби и тя убедително говори, че методът се оправдава навсякъде. Във всички колективи, които работят по шчьокински, производителността на труда не само се повишава, а като правило се удвоява. Фактът е значителен.

Центърът за научна организация на труда Минхимпром на СССР, анализирайки опита на 140 колектива на своя отрасъл, дойде до извода, че ако шчьокинският метод се разпространи във всички предприятия на министерството, то може да освободи около 18 процента от персонала си.

Но какво тогава пречи опитът да напредва в другите предприятия? Първо, казват шчьокинци, досега нито теоретически, нито практически истински е осмислено влиянието на експеримента върху усъвършенстването на механизма на стопанската реформа.

Второ, някои предприятия опростяват смисъла на метода, разбират го само като изключване от щатното разписание недостатъчно заетите хора. Затова понякога те считат, че да се готвят за преминаване към новите условия на работа е излишна работа. При това преходът се нуждае от конкретна организационна, икономическа, техническа, психологическа подготовка. Методът трябва да бъде разбран от всеки човек на колектива и приет от него. За това се налага на всички участъци да се повишава равнището на знанията на хората, тяхната съзнателност, професионалното им майсторство.

Трето, за широкото внедряване опита на шчьокинци пречи утвърдилата се методика на планиране по достигнатата база.

И накрая, работата се затормозява от известна неясност на условията на експеримента, което усложнява прилагането на метода и като че ли намалява интереса на производствените колективи към него. Така едно от условията за прехода към работа по новому е да се свързва размерът на отчисленията в премиалния фонд със състоянието на нормативното стопанство. При това препоръчва се да се вземат за мярка за сравнение отрасловите нормативи на числеността на колектива. Но в много министерства с тези нормативи е обхваната едва половината от работещите. И ако се чака стопроцентов обхват, то ще се наложи да се постави в долното чекмедже. При това практиката показва, че заинтересоваността за по-бързото разработване на прогресивните норми и нормативи се появява именно в хода на внедряване на метода.

Досега ние говорихме за първия етап на развитие на шчьокинския опит. В началото на деветата петилетка химиците встъпиха във втория етап. Какво ново е създадено в колектива за последната година?

ВТОРИ ЕТАП

Току-що е прозвучал в седем часа сутрешния сигнал, а директорът на Шчьокинския комбинат П. М. Шаров вече влезе в своя кабинет. Отдясно на масата обикновено се червенее папката с пощата. Отляво на шкафчето прелива бисерни клавиши селекторът, приличащ на повален акордеон. Натиснеш клавиша, той засвети матово и тутакси се раздава нечий глас:

— Слушам Ви, Петър Михайлович...

Но сега кабинетите на заводоуправлението са още празни. Шаров много цени тези тих утрешен час. След доклада на дежурния диспечер за това, как е преминала нощта, можеш да се съсредоточиш, да уточниш плана за деня, да продиктуваш на лентата на диктофона най-неотложните задачи. Днес е сряда — ден за оперативка. По селектора те са всеки ден. А „в очи" в сряда.

Оперативката започна точно в девет. Около масата седят също секретарят на партийния комитет В. И. Фролков и председателят на профкомитета А. И. Минин. Както се казва, събран е целият „триъгълник".

Шаров последователно се обръща към всеки участник в съвещанието. И те кратко съобщават за най-важното, повдигат въпроси, изискващи бързата намеса на ръководството.

Първо има думата инженерът по техническата безопасност. Второ — службата по контрола за състоянието на въздушния басейн и водопровода. Тук всичко е в ред. След това докладва за хода на капиталния ремонт и модернизацията на агрегатите главният механик Алексей Сергеевич Ларин. Директорът застава нащрек. Не трябва да се протака плановият ремонт на агрегата.

— Какво е нужно на ремонтниците, за да съкратят сроковете на работа?

— Допълнителен транспорт. И още — да се отдели макар и малка сума за възнаграждение на отличилите се.

Digitized by Google

— Подгответе проект за заповед — завършва Шаров.

Оперативката продължава.

— Григорий Димитриевич, докладвайте как върви реконструкцията на обектите.

Заместник-директорът по капиталното строителство Г. Д. Нефедов говори бойко, но Шаров се мръщи. Чуват се реплики. Вижда се, че въпросът вълнува много хора. Строителите без желания извършват реконструкцията на комбината. В цеховете, където всичко е преплетено с тръби, не можеш да вкараш булдозер, да поставиш автокран, а трябва да действуваш ръчно. Това снижава заработката на строителите. И ето случва се химиците да вземат сами лопатите в ръце. Почти всяка неделя, а също и след смяната на обекта идват на групи хора от цеховете, заводските комсомолци. Дават им жълти каски, снабдяват ги с лостове.

За важността на модернизацията на цеховете горещо се говори на партийни и работнически събрания, обсъжда се ходът на работата на оперативки, анализира се от икономистите, плановиците. Работата е в това, че във втория етап на борбата на шчьокинските химици за по-нататъшно увеличаване производителността на труда усилията на колектива са насочени към техническия прогрес, към основна модернизация на производството.

Важността на замисъла на шчьокинци ми стана по-ясен, когато П. М. Шаров разгъна на масата свитък акуратно начертани диаграми. Тях тук ги наричат нивограми. На всяко платно една до друга има колонки. Едни високи, други един път и половина два по-ниски: колонките показват в еднакви мащаби величината на максималната производителност на оборудването на производствените участъци.

Химията е непрекъснат процес. Всичко, което постъпва в цеха, трябва последователно да премине по агрегатите. Не случайно всеки цех прилича на железни джунгли от реактори, съединени един с друг с тръби. Но защо така се различава производителността на инсталациите? Комбинатът работи повече от десет години и някои агрегати в различни години са заменени с нови, по-мощни. Ето така са се образували „върхове".

Нивограмата за работата по оборудване на капролактовите цехове съдържа 25 колонки. Те са различни по височина: в отделението за компресоване производителността е 23,5 хиляди тона, а в свързаните с тях машини за сгъстяване на въздуха е 44 хиляди тона. Така е навсякъде. А обемът на произведената продукция в крайна сметка се определя от производителността на най-слабия агрегат. У шчьокинци отдавна зрее мисълта да изравнят височината на всички колонки, да изравнят мощността на инсталациите до максимум. В това се състои и главната идея на химиците.

Какво ще се получи, ако разгледаме, да речем, мощностите на цеховете, където се произвежда капролактам? След изравняването на нивограмата — в 1974 година цеховете ще достигнат граници, двойно превишаващи преди достигнатите, при това оборудването, действуващо сега с половин сила, ще бъде натоварено с пълна мощност. Относителните капитални вложения на тон продукция в сравнение с новото строителство се съкращават почти двойно. Икономическите показатели на работата на целия комбинат рязко се повишават. Производителността на труда нараства с 63 процента вместо с 33,8, както е по петилетния план. А броят на персонала в резултат на модернизацията на оборудването се намалява в сравнение с 1970 година още с 500 човека, или примерно 10 процента.

Особената стойност на втория етап от борбата за висока производителност на труда е в това, че той значително увеличава относителния дял на основните фондове. Ако в резултат на модернизацията на агрегатите стойността на фондовете на комбината нараства с 33,3 процента, то произведената продукция се увеличава с 57,4 процента. Такъв ръст на показателите не ще получиш при новото строителство.

През първия етап работата за съкращаване персонала премина главно за сметка на съвместителство на професиите и разширяване сферата на обслужване на агрегатите, на основата на внедряване НОТ и повишаване равнището на нормиране на труда. Второ, подобри се дейността на спомагателните служби, където в химията са заети до 65 процента от персонала. Ето само две неголеми щрихи. Преди всеки цех на комбината се снабдяваш сам с материали и резервни части, изпращайки всеки ден в централната база камион и група работници. С това в комбината били заети 20 машини и до петдесет човека. Като централизирали снабдяването, необходими били само две машини и пет работника. Още един пример. Преди във всеки цех имало склад за дрехи и обувки. Сега е създаден единен склад магазин с шивачница за поправка на дрехите по мярка. Хора трябваха четворно по-малко, а изборът на дрехи и обувки стана по-широк. Такава централизация се извърши навсякъде.

Важно направление на работата през втория етап на експеримента е усъвършенстването апарата на управлението на комбината. Шчьокинци освободиха повече от 250 специалисти. А целият персонал на предприятието намалиха почти с 1300 човека. Всички те се трудят на нови работни места и в съседни предприятия. Вместо управленческата структура, съставена още в тридесетте години, сега се разработва нова, по-динамична. В управлението се внедрява стопанската сметка. Планира се обединяването отделите, които ръководят енергетиката, механиката, апаратната работа и единият отдел да се подчини на заместник-директора по техническата безопасност. А главният инженер да може успешно да решава текущите и перспективните въпроси на техническия прогрес.

Използвайки натрупания опит, шчьокинци с неотслабваща енергия задълбочават своята система. Те си поставиха за цел напълно да специализират и централизират ремонта на съоръженията, да постигнат

Digitized by Google

максимално използване на всички отпадъци. Комбинатът ще стане образцов по чистота на въздуха и водните басейни. През последните години са проведени повече от 200 мероприятия по опазване на природата. За това са изразходвани 7,5 милиона рубли.

Колективът всяка година все по-ефективно използва добре проверените в практиката оръжие — моралните и материалните стимули за високо производителния труд, всестранно развива социалистическото съревнование. Поговорете с работниците в цеховете на комбината. Те са пълни с творчески замисли, всеки изцяло поддържа понататъшното развитие на опита. Справедливо се гордеят тук с новаторството на оператора на цеха за синтез на метанол Александра Дмитриевна Рибакова. Тя работи за двама, защото нейните знания станаха по-задълбочени, по-съвършен и по-сигурен е техническият контрол. Машинистът Алексей Борисович Дергунов преди обслужваше два компресора, сега — четири, а често и пет.

А инженерите на комбината мислят за това, как да опростят още обслужването на агрегатите, да автоматизират контролните операции. Ако например таблото на управлението се снабди с електронни уреди, които ще показват и отклоненията от хода на процеса, ще са необходими по-малко хора.

Шчьокинският комбинат се преобразява. Всичко, което може, колективът прави със свои сили, с огромно желание.

Колективът на химиците вярва, че броят на техните последователи ще расте бързо. Но за това трябва да се отстранят недостатъците в действуващите инструкции.

Ясно е, че условията за внедряване отпреди три години сега трябва да се уточнят и усъвършенствуват с оглед опита натрупан за шестте изминали години. Тогава несъмнено по-бързо ще тръгне из страната прогресивният метод на химиците и на техните последователи. А от това ще спечели и държавата, и всеки колектив.

У нас се правят сега много експерименти. Сред тях шчьокинският опит, станал метод на борба за повишаване производителността на труда, е най-важен. Той убедително показа, че в предприятията има големи резерви за повишаване производителността на труда, които могат още в настоящата петилетка по-пълно да се използват, ако се внедри изработената от химиците система за стимули. Практически е доказано това, че пътят към бързия ръст на производството при най-малко загуби е открит не само в случаите, когато мощностите на предприятията още не са достигнали проектното равнище, но и тогава, когато те са покрити.

За да се разпространи методът, по-широко трябва да се засили вниманието на централните ведомства към него и преди всичко на Държавния комитет по въпросите на труда и работната заплата, а също и на Министерството на финансите на СССР. Всичко, което пречи за разпространението на шчьокинската система, трябва да се премахне. Големият резерв за ускоряване растежа на производителността на труда трябва да бъде поставен в служба на петилетката!

В. ПАРФЕНОВ

Новости

● Всички животни, постъпващи в предприятието за угояване, предварително се разделят на групи, които са еднородни по пол и възраст. Тъй като закупените млади животни още не са привикнали към съществуващата дажба, отначало се прилага силажният тип на хранене. В началото дажбата се състои от: 15 кг силаж, 1 кг концентриран фураж, 2 кг слама, 700—800 грама меласа. След това в нея постепенно се прибавят сухи цвеклови резанки, така че в края на периодите те да достигнат 5 кг; делът на силажа съответно се намалява до 10 кг в денонощие. Към храната се прибавят микроелементи, витамини и антибиотици.

В дажбата на възрастните животни за угояване доминираща роля играят цвекловите резанки. През първите месеци всяко животно получава в денонощие по 30 кг мокри цвеклови резанки, 1 кг меласа, 1 кг концентриран фураж и 2 кг слама. Делът на резанките и концентрата обаче постепенно се увеличава. Към края на втория месец всяко животно получава вече по: 35 кг мокри цвеклови резанки и 1,5 кг концентриран фураж; през третия месец съответно по: 40 кг и 2 кг, след това до края по 50 кг резанки и по 3 кг концентриран фураж.

Digitized by Google

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

КАБИНЕТИТЕ ПО ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

КРУМ ГРОЗДАНОВ
завеждащ отдел „Организационен" на ГК на БКП — София
ВЕСКА СОТИРОВА
завеждаща кабинета по партийно-организационната работа

Десетият конгрес на Партията възложи на кадрите от всички равнища да издигат научното равнище на партийно-организационната дейност. Наред с изпитаните досега форми на работа по-смело да търсят и използват нови, по-ефективни форми и средства в партийния живот като: експериментирането, прогнозирането, перспективното планиране, критично усвояване и разширяване на положителния опит и др.

Тези предначертания на конгреса са ръководно начало в дейността на градския и на районните комитети на БКП в София.

При изучаването и творческото приложение на теорията и практиката на партийното строителство, при осмислянето на челния опит и овладяването методите на политическо ръководство все по-активна помощ на комитетите, партийните организации и актива оказват създадените кабинети по партийно-организационната работа и техните методически съвети. Те са относително нова и полезна форма в партийния живот, която все повече се разширява и обогатява.

В Софийската градска организация са създадени 33 кабинета по партийно-организационната работа, от които 1 към градския комитет, 8 към районните и 24 към заводските и учрежденските партийни комитети. Кабинетите към градския и районните комитети са по проблемите на партийно-организационната работа, а тези към заводските и учрежденските комитети са по идеологическата и организационната дейност на Партията.

Кабинетите се направляват и контролират от партийните органи. Тяхната дейност се ръководи непосредствено от методически съвети, които планират, направляват и организират инициативите им, контролират и съгласуват работата на секциите. В кабинетите са привлечени партийни и научни работници, сътрудници от ръководствата на масовите организации, журналисти, пенсионери и др., които притежават добра теоретическа подготовка и практически партиен опит.

Digitized by Google

По-голямата част от кабинетите имат свои статути и правилници, които определят структурите, задачите и вътрешноорганизационния им живот, взаимоотношенията с другите звена в партийния апарат.

Кабинетите на градската организация функционират съгласно едногодишни перспективни и шестмесечни оперативни планове.

* * *

С досегашната си дейност кабинетите се утвърдиха като база за обобщаване и популяризиране на положителния опит, за теоретическа и методическа разработка на важни проблеми от партийно-организационния живот. Те се превръщат в научна, творческа лаборатория, средище за практическа помощ на партийния актив.

Тяхната дейност е насочена главно към няколко направления.

Кабинетите оказват помощ на бюрата и отделите на ГК и РК на БКП, на заводските, учрежденските и общинските комитети и на първичните партийни организации за издигане научността в партийно-организационната работа. Това те постигат, като привличат за разработката на различните проблеми научни работници, специалисти, членове на методическите съвети и използват научни методи — социологически изследвания, социални експерименти, създават методики, образци и пр. С такова съдържание се изпълва дейността на кабинета към градския и в изьестна степен на кабинетите към районните комитети на БКП.

С интерес бяха посрещнати издадените от кабинета на градския комитет брошури и тезиси: „Програмни документи на Партията", „Правото на контрол на първичните партийни организации над дейността на администрацията", „Георги Димитров за личния пример и авангардната роля на комунистите", „Организация на работата и задачите на партийните групи", „Положителният опит — масова практика", методиките „Основни насоки за работата на партийните организации в еталонните предприятия", „Партийната организация — първообраз на трудовия колектив" и др.

Част от секциите към методическия съвет за кратко време оказаха активна помощ в разработването и обсъждането на редица въпроси. Секцията „Ръководство на първичните партийни организации" с председател Георги Костов разработи методика за подготовката и провеждането на партийното събрание, указания за организиран преглед на партийните групи. Секцията „По усъвършенстване на партийния контрол" с председател Ценкул Иванов разработи методика за партийното решение.

Кабинетът при Кирковски районен комитет на БКП изготви тезисни материали за вътрешнопартийната демокрация и авангардната роля на комунистите. Кабинетът при ЖПЗ „Г. Димитров" оказа методическа помощ на партийните бюра да организират отчета на комунистите пред партийните събрания. След обстоен анализ на всяка първична партийна организация бяха съставени характеристики за положителните и отрицателните страни в дейността им. На базата на тези характеристики заводският партиен комитет набеляза мероприятия за оказване на конкретна помощ.

В помощ на партийните комитети кабинетите по партийно-организационната работа направиха успешни опити да създадат образци по основни въпроси от партийната дейност и организираха тяхното експериментиране и внедряване в някои организации.

Със съдействието на кабинетите при градския, Димитровския и районния комитет на БКП по транспорта, заводските и учрежденски-

Digitized by Google

те партийни комитети при ЗК „Малчика", Министерство на народното здраве, „Инжстрой", Локомотивно депо — София, Ел. депо — Подуяне, градски автотранспорт и др. направиха първи опити да разработят сценарии за изпълнение на някои основни решения. В партийните организации на завод „6-ти септември", „Пролетарий", „Българска коприна" — Кирковски район, „Българска кожухарска индустрия" и СГНС — район „В. Левски" се създава опит за паспортизиране на проблемни решения.

Градският комитет оцени тези начинания положително и препоръча тяхното по-широко внедряване в столичната партийна организация.

През последните години по опита на КПСС по-широко се ползват научно-практическите конференции. Кабинетите най-активно участват в тяхното организиране и провеждане. Подготвят планове, тезиси, осигуряват научно ръководство, литература, библиографски справки, методики, организират консултации, обмяна на опит и др.

Такива конференции се проведоха от общоградски мащаб с актива от ДСО и училищата за правото на контрол на първичните партийни организации над дейността на администрацията. Конференцията в Димитровски район бе за контрола и проверката на изпълнението, а в района по транспорта — за издигане ролята и равнището на партийното събрание в живота на организацията.

Дейността на кабинета при завод „България" започна с подготовката на теоретичната конференция за „Вътрешнопартийната демокрация и партийната дисциплина". В ЖПЗ „Г. Димитров" бе организирана конференция по проблемите на научността в партийната работа и пр.

Градският комитет на БКП счита, че това направление в дейността на кабинетите следва да се разширява още повече, защото теоретико-практическите конференции са ефективна форма за издигане научността в партийната работа и ръководство, за повишаване общотеоретическата и специалната подготовка на ръководните кадри и актива.

Кабинетите активно участвуват в процеса на изучаване и разпространение на положителния опит и новостите в партийно-организационната практика.

Извършеното досега в това отношение е оптимистично начало.

Членовете на методическите съвети при кабинетите изучават живота и дейността на столичната и останалите окръжни организации, на братските партии и особено опита на КПСС. Предлагат мерки за неговото популяризиране и творческо внедряване в организациите.

При реализацията на тези задачи кабинетите активно съдействуват на комитетите да провеждат семинари, консултации, разговори, поставят конкретни поръчения на своите постоянни и временни сътрудници, системно следят печата, изучават новото, информират ръководството, излизат с предложения и разработки за внедряване на положителния опит. Обобщи се постигнатото в градската организация по перспективното планиране и плановете за социално-икономическото развитие на колективите.

Една година след въвеждане на перспективното планиране с помощта на сътрудници от кабинета при градския комитет на БКП отдел „Организационен" извърши проверка как се изпълняват перспективните планове, какви нови инициативи са се родили. На базата на обширна информация, с помощта на отдела по партийно строителство при АОНСУ кабинетът обобщи и анализира натрупания опит, а впоследствие го сподели на съвещание с градския партиен актив. Положително бе и това, че кабинетът подготви и всеки участник в съвещанието получи специално оформени папки, съдържащи материали като

Digitized by Google

библиографски справки по проблемите на планирането, образци от най-сполучливите планове за социално развитие на колективите, примерни схеми за структурата на плановете, използвани от районните комитети на КПСС в Ленинград, перспективни планове на партийните комитети, мрежови графици и пр. Уредена бе и специална изложба. С актива бе обменен ценен опит по проблема. Доклада и изказванията публикувахме в отделен сборник. Бюрото на градския комитет даде положителна оценка на резултатите от това съвещание и препоръча изводите от него да се прилагат в практиката.

Съобразявайки се с високите изисквания на Десетия конгрес във връзка с партийния контрол, градският комитет организира миналата година съвещание за обмяна на опит с партийния актив от болниците и поликлиниките. Кабинетът оказа методическа помощ на секретарите при подготовката на докладите и изказванията. Предоставени им бяха разработки от научни работници, преводна литература от КПСС и библиографски справки. Организираха се консултации. Предварително се обсъдиха докладите и изказванията.

С непосредственото участие на кабинетите при Коларовски, Димитровски, Кирковски РК и районния комитет по транспорта се проведоха диференцирани срещи за обмяна на опит за равнището на партийното събрание и планирането на работата в първичните партийни организации. Кабинетът при РК „9-ти септември" съдействува да се организира обмяна на опит в с. Александър Войков, с отговорниците на партийните групи, а в с. Мрамор — със секретарите на ОПК за съвместната работа с БЗНС.

Кабинетът при РК на БКП — Кремиковци организира срещи за обмяна на опит с партийните секретари за подготовката на партийните решения, организацията и контрола на тяхното изпълнение и за работата на партийните групи.

Кабинетите от Кирковски район организират взаимни посещения за изучаване въпросите на партийно-организационната работа. Запознават се с опита на по-големи партийни организации в страната.

Положително в досегашната работа на кабинетите е, че те помагат на партийните органи да издават бюлетини за челния опит. Кабинетите изучават новостите в партийната практика и обобщават опита, като събират и обработват по отделни проблеми документи от партийните органи и организации — решения, планове, информация, доклади, инструкции, образци, литература. В тях има специални папки с материали по различни въпроси от многостранната партийна дейност. Тези материали се предоставят за ползване от работните групи и комисии, от апарата на партийните органи и от други активисти. Като изучават и анализират тези документи, партийните дейци намират отговор на много от интересуващите ги въпроси.

В кабинета към ГК и на районния комитет по транспорта се експериментира картотекиране на положителния опит по отделни проблеми. Това налага да водят библиографско-справочна картотека по основните проблеми на партийната работа. С такава цел към някои методически съвети са сформирани специални библиографски групи.

Задача на кабинетите е да разработват различни обзори, да уреждат изложби на табла, диаграми, албуми и други нагледни материали и пособия, в които се отразява богатият живот на партийните организации. Показателен е интересът, предизвикан от уредената изложба на зоналната теоретическа конференция.

Важен проблем, който решават кабинетите по партийно-организационната работа, е методическата помощ за обучението на партийния актив. Те подготвят примерни тематични планове, участвуват в организирането на курсове, семинари, в отпечатването на лекции и мате-

Digitized by Google

риали по проблемите на партийното строителство и по други въпроси на марксистко-ленинската теория.

Висока оценка получи разработената от кабинета на ГК на БКП със съдействието на АОНСУ и Института за пропаганда на марксизма-ленинизма цялостна система за обучението на ръководните кадри в Софийската градска организация. Същата е утвърдена от бюрото и много от нейните звена вече действуват. Тази система ни дава ясна представа кои дейци къде ще се учат и кой ще организира и ръководи различните форми на обучение, какво ще изучават в продължение на две-три години. За първи път в изпълнение решенията на X конгрес на Партията, на по-организирани начала се постави въпросът за обучението на резервните кадри от средата на работническата класа. Обучението на секретарите на първичните организации се осъществява по тематични планове, предварително съгласувани с кабинета при градския комитет. В тях фигурират разнообразни лекции, съразмерно се съчетават въпросите на партийно-организационната и идеологическата дейност на Партията с ръководството на народното стопанство. Обърна се по-голямо внимание върху активните форми на обучение. Разработени са казуси за вземане на решения по изпълнение на насрещния план, за работата с кадрите, тестове по някои параграфи от Устава и инструкции на ЦК на БКП. Те бяха успешно приложени в Благоевски, Коларовски, Димитровски, Кирковски район, от районния комитет по транспорта и ПК при МК — Кремиковци. Наред с диференцираните срещи за обмяна на опит по родове организации те внесоха нещо ново в обучението и предизвикаха голяма активност. Интересно подходи при обмяната на опит по авангардната роля на комунистите и по планирането на работата на партийните организации Коларовски район. Той изпрати десет дни предварително тезисни материали по двата въпроса, придружени с библиографски справки. Отпечати и раздаде няколко сполучливи планове на първични партийни организации. Вследствие на добрата предварителна подготовка и на предоставените им информации секретарите проявиха голяма активност, направиха ценни препоръки и предложения.

Една част от кабинетите към заводските организации също не стоят настрана по тези въпроси. Кабинетите в завод „България", ДСО „Булгарплод", завод „Средец", с. Мрамор организираха цикъл от лекции и беседи по проблемите на партийно-организационната работа.

Партийният кабинет при Министерството на външната търговия съвместно с АОНСУ разработи цялостна програма за обучението на партийните бюра, на отговорниците на партийните групи и на пропагандистите. В трите курса последователно премина близо 30 на сто от състава на организацията. За лектори бяха привлечени преподаватели от академията, сътрудници от ЦК на БКП и сп. „Партиен живот". След всяка лекция следваха събеседвания, обменяше се положителен опит. В началото на курсовете кабинетът раздаде на всеки участник папка с план-програмата и разписанието на лекциите, материали, планове, протоколи, решения и информации от първичните партийни организации и групи, чиито опит се предвиждаше да се обсъжда. Учреждеиският партиен комитет даде висока оценка на кабинета. По същия начин бе организиран и курсът с актива при ДАП „Товарни превози".

Голяма е ролята на кабинетите при обучението и на младите комунисти. Тя се изразява в разработката на примерни тематични планове за школите и курсовете, методически указания за организиране на викторини и др. инициативи с новоприетите членове.

Положителното в работата на кабинетите при район „9-ти септември", Димитровски и РК по транспорта и др. е и това, че те провеждат срещи и консултации с новоприетите комунисти преди утвърждa-

Digitized by Google

ването им от бюрата на комитетите. Тази дейност получи всеобща подкрепа от всички районни комитети.

Съществен момент в работата с младите комунисти е завършеният цикъл на учебния процес. В Благоевски район през 1972 г. се проведе теоретична конференция на тема: „Г. Димитров — строител на БКП" с научен ръководител проф. К. Байчински. Съдоклади и изказвания направиха участниците в школата. В другите райони се провеждат зачоти, заключителни занятия, писмени разработки на теми и др.

Партийното ръководство при ДСО „Булгарплод" счита, че един от вълнуващите моменти в партийната организация миналата година е бил подготвеният от кабинета конкурс викторина с младите комунисти.

Значителна част от кабинетите разполагат с добре обзаведени помещения, с литература и решения на ЦК на БКП и КПСС по партийно-организационните проблеми, с наши и съветски вестници и списания, съвременни технически средства — магнетофони, аспектомати, диктофони. Създават се фонотеки — записи на интересни лекции, беседи и срещи за обмяна на опит, интервюта и др., които могат да се използват многократно при различни случаи, особено от пропагандистите и лекторите по партийното строителство.

Опитът показа, че всички кабинети по партийно-организационната работа в столицата можем да обвържем в единна система, в центъра на която да стои кабинетът при градския комитет. Тази система ще ни позволи да внесем по-голяма интеграция и диференцираност в тяхната дейност. Същевременно всеки кабинет ще има възможност по пълноценно да използва своите и интегрираните сили и способности при разработката на отделни специфични въпроси. Ще се организира взаимна размяна на информация и опит. Отделни кабинети ще разработват и експериментират някои въпроси, които ще ползват цялата градска партийна организация. Положителен в това отношение е опитът на Благоевски РК на БКП. Така например кабинетът при завод „Витоша" изучава специфичните проблеми на организациите от промишлеността, този при „Нармаг" — на партийните организации в търговията, ДСО „Булгарплод" — на централните ведомства и учрежденията. Един от кабинетите се специализира за партийна работа в кварталите

Същественият минус в дейността на кабинетите е, че те не заангажират в необходимата степен всички членове на методическите съвети, поради което част от тях не развиват активна дейност. Има секции към кабинетите на районните и на заводските комитети, които водят анемичен живот. За сътрудници към кабинетите недостатъчно се привличат научни работници от институтите, преподаватели от висшите учебни заведения, журналисти, ръководни работници от масовите организации.

Нашето разбиране ни подтиква да положим повече усилия, новаторство и търсене, да изпълним с по-богато съдържание този важен институт на партийното строителство. Да стане той не изложбена зала, а истински методически център, лаборатория на челния опит, да служи като средство за издигане теоретическото равнище и за усъвършенстване стила и методите на политическите органи, организации и кадри.

Digitized by Google

ПРОЗОРЕЦ КЪМ АРАБСКИЯ СВЯТ

„Лицето на Арабия" от Лидия Николова е една интересна, написана с публицистична страст книга за някои страни от арабския свят, за които знаем съвсем малко или сме чели, че те са най-богатите на петрол в света — и толкова. Това са млади държави, които изведнъж се появиха на световната арена и някак бързо заеха своето място в икономическия и политическия живот благодарение на петрола. За техните народи понятието съществуване е равнозначно на петрол. Защото техният хляб, техният нов бит, култура, целият им живот са тясно свързани с петрола — богатството, което се черпи наготово от земята, без да се влага много труд. А известно е колко огромно е значението на петрола в съвременния свят на техниката.

Книгата на Лидия Николова не е изградена от бегли и повърхностни впечатления, не е резултат на журналистическо пътуване. Авторката е живяла сред този свят, за който разказва увлекателно и с обич, имала е достатъчно време да отсее значителното от маловажното, да прояви прецизност в изложението, в стила и езика. В цялата ѝ книга, съставена от емоционално написани очерци, има вътрешна спойка, реализирана от стремежа да обхване действителността от различни аспекти и страни, да съпостави най-общо казано новото със старото, да ни запознае с отживелия времето си бит, като го сравни нагледно със съвременния.

Авторката е съумяла да надникне в душевния мир на бедуините, контрастно да опише и новото, и старото в живота им. Някои от арабите, забогатели от петрола, виждаме да карат собствена луксозна кола, да се хвалят с новия си бит — и в същото време те са почти предишните деспоти към жената, слепи поклонници на жестоките мохамедански нрави, покорно влачат веригите на верския фанатизъм. Интересен е разказът на авторката за Салима — момичето, на което само в един ден се променя съдбата му за цял живот, защото въпреки родителския деспотизъм то решава да не сложи повече на себе си абая — горна тежка дреха, задължителна за всяка жена. С вълнение четем изповедта на това момиче, когато разказва, че професията ѝ е да продава билети за пътуване със самолети, а нито веднъж не е влязла в самолет... „Не ме пускат от къщи — казва Салима. — Но все някой ден може би ще литна и аз..." (стр. 179).

Лидия Николова не се впуска да ни запознава издълбоко с драматизма в арабското семейство и общество, с борбата на новото срещу старото. Тя не описва как се е стигнало дотам, че момичетата да вървят по главната улица на града с открити лица, сами, в яркочервени къси рокли и със шарени панделки. Този драматизъм, тази непрекъсната борба ние четем между редовете. Подтекстът е съществено качество на книгата, което констатираме на много страници.

Авторката ни запознава с живота в пустинята, със скалистите местности от вулканичен произход, с оскъдната растителност, с много красивите кактусови цветя в тези земи, където години наред не пада дъжд, с толкова рядко срещащите се оазиси с „реките", в които незнайно кога е текло вода и е имало живот. Тя не се е съблазнила от екзотиката, от суровата романтика в пустинята, не се е впуснала да рисува подробно бедняшкия бит на човека пустинник, за когото би могла да ни разкаже твърде много. И тук мярката е спазена, и тук е подбрано най-същественото, най-интересното за читателя.

Историческите описания допълват общия фон на арабската действителност, а старата култура в този район на арабския полуостров, която съперничи на

[1] Лидия Николова. Лицето на Арабия, Издателство на Отечествения фронт, 1973.

Digitized by Google

древногръцката, древноегипетската и древнокитайската е подмината, и то съвсем съзнателно. Лидия Николова е насочила вниманието си към кипящия нов живот в големите градове на новите републики — Кувейт, Република Южен Йемен, Йеменската арабска република, Оман — и съвсем бегло в щрихи разказва епизоди от действителността в Саудитска арабия — страна, в която царуват средновековни жестокости и феодални отношения.

Художествените описания в „Лицето на Арабия" са съчетани с политически наблюдения — публицистично качество, което авторката изявява, когато рисува суровата романтика и главно когато прави опит да проникне в политическия и икономическия живот на арабските страни. Монополистичните капитали тук са навлезли толкова дълбоко, че фактически те дирижират политическия живот в редица държави. Машинациите в това отношение почват от невинните подаръци подкупи и достигат до най-груба брутална намеса. Там където тези похвати не помагат, случва се другото — държавата да осъмне с нов владетел. „Няма ден — съобщава авторката, — в който зад много от политическите новини във вестниците да не се чувствува дъхът на петрола" (стр. 75). Така е, защото само в района на Персийския залив се намират около 60 процента от всички доказани досега нефтени запаси в света. И съвсем логично Лидия Николова стига до обобщението, че довчерашната колониална зависимост за повечето от държавите по крайбрежието на Персийския залив съвсем не е изчезнала, а само е добила нова форма. Неоколониализмът веднага е заместил колониализма и се осъществява главно от американски и английски капитали.

Книгата съдържа ярки примери и факти за дейността на различните компании, които използват различни форми на прикриване. „Към имената на арабските държави и малки шейхства по тези „петролни" брегове — сочи авторката, — имена, приличащи на звукова гирлянда от „Хиляда и една нощ", само за по-малко от две десетилетия започнаха да се прибавят цифри на милиони тонове, на милиони долари и високи проценти. Към тях неотстъпно прикачени стоят нищо неговорещи западни наименования на петролни компании, фирми и консорциуми. Списъкът на тези имена е значително дълъг и по-труден за запомняне от арабските звукосъчетания, които макар и сложни, остават същите, докато петролните фирми постоянно се плодят, разделят и преименуват и обикновено само експертите знаят чий капитал се крие зад невинното понятие „Арамко", „Бапко", „Кеоси" или „Сокал" (стр. 74).

От подзаглавието „Плаващи гиганти", което няма дори четири страници текст в книгата, научаваме интересни неща за пристанището в Кувейт, едно от най-големите в света за товарене на петролните танкери — гиганти, наречени още „мамути"; за грамадните печалби на англо-американската компания „КЕОСИ", която добива 92 на сто от кувейтския нефт; за това, че от нея страната получава 94 на сто от всичките си доходи от петрол и много други интересни факти.

Относно борбата между чуждите монополи, прязали се дълбоко в икономиката на Арабския полуостров и новоизградените тук държави, научаваме много неща. Така например до 1920 г. компаниите в Средния изток са отстъпвали на държавата, собственик на петрола, само 20 процента от печалбите, а сега този процент вече е 50—55. Някои страни производителки на нефт създават свои компании и по този начин правят опит да изтикат чуждите монополи. Тази форма на борба срещу неоколониализма напоследък в младите арабски страни взема по-широки размери. В цялата книга като червена нишка се откроява чувството на ненавист на широките народни маси към неоколониализма.

Безкористна е помощта на социалистическите страни и преди всичко на Съветския съюз към младите арабски държави. Редица страници разказват за неуморния труд на съветски специалисти — геолози, инженери и други, които работят при много тежки климатически условия, за да отвоюват късове от пустините и да ги превърнат в плодородна земя. От думите на съветски специалист научаваме, че досегашните триста хиляди акра обработваема земя в младата Южнойеменска република „могат да бъдат увеличени на един и половина милиона" — огромна площ, която ще бъде изтеглена от пустинята чрез водни канали. Водни канали в пустинята, където месеци, дори и години не падат дъждове! Всичко това звучи като невероятна приказка. Но тази приказка сега съветските специалисти превръщат в действителност. Днес обработваемата земя в тази страна все още представлява „само един процент от територията й, а деветдесет на сто от нейното население се изхранва със земеделие". Ето защо народът е създал нов празник — всяка година празнува Деня на земята. Това е също по заслуга на Съветския съюз, чийто престиж расте сред тези арабски народи, които обожават водата повече от всичко на своята земя. „За южнойеменци — пише авторката — патриотизмът и поддръжката на народното правителство в мирното всекидневие днес значи да отвоюваш плодородна почва, да я напояваш и обработваш."

„Лицето на Арабия" от Лидия Николова е оригинално написана книга за чужди далечни страни, в която за обикновените трудови хора се разказва с топлота и вдъхновение. И още нещо, което прави силно впечатление — от първата до последната страница авторката се служи с много легенди и предания. Тъ са толкова умело вплетени в целия текст, дори и там, където четем за най-новия живот, че не усещаме къде свършва легендата или преданието, къде започва разказът за живата действителност.

Желяско КАЛЧЕВ

Digitized by Google

ВЕСТНИК «ЗЛАТИЯ»

Като местен обществено-политически печатен орган, вестник „Златия" в гр. Вълчедръм, Михайловградски окръг, правилно си е поставил задачата да осветлява и разработва на своите страници проблемите от политически, стопански и културен характер, които преди всичко са свързани или произтичат от живота в самия град и района на общината. Още в първия си брой през 1970 г. вестникът съобщава на трудещите се в уводната си статия, че той ще бъде „верен другар на своите читатели в производството, в къщи, в училището и пр." Тази негова задача се определя и от още едно важно обстоятелство: местното ТКЗС е едно от най-крупните стопанства в окръга, а Вълчедръм е център на агропромишлен комплекс със силно развито, високомеханизирано селскостопанско производство.

От прегледа на броевете, излезли през последните две години, се вижда, че материалите, отразяващи местните проблеми, наистина имат значителен прогрес над тези от окръжен или национален мащаб. Макар че вестникът е орган на градските партийни и стопански ръководства, в него намира място разработката на много въпроси на агропромишления комплекс, на районния комитет на Партията и на другите обществено-политически организации в делия район на АПК. Особено хубаво впечатление прави фактът, че статиите и останалите по големи материали по най-важните проблеми на селското стопанство и обществения живот в района излизат в колоните на вестника много често под перото на местните партийни и стопански ръководители и специалисти.

От големия брой доброволни сътрудници активно участвуват в списването на вестника секретарите на районния и на градския комитет на Партията Евстати Ценков и Димитър Декин, председателят на АПК Янко Симионски, на кооперативното стопанство в града Славчо Качамачков, председателят на районния съвет на профсъюзите Лазар Янчин, директорът на училище „Васил Левски" Аспарух Младенов, секретарят на градския комитет на Отечествения фронт Кирил Генински и др. Техните статии, беседи и пр. се следят с голямо внимание, посрещат се с интерес от трудещите се. Някои от тези материали се обсъждат в трудовите колективи и предизвикват широк отклик сред населението. И това е понятно. Партийният, стопанският и общественият ръководител, специалистът виждат нещата по-далече, по-добре са запознати с дадено явление и изобщо с непосредствените въпроси, които вълнуват кооператорите и механизаторите или пък квартала, те имат по-широки възможности да обобщават задълбочено, да дават полезни, навременни и целесъобразни предложения.

Излизайки във вестника със статии, това е равнозначно ръководителят да се обърне и да разговаря едновременно със стотици и хиляди хора по най-жиготрептящите въпроси. Посредством тях той има възможност да помага на всеки труженик да осмисли своето място във всенародната борба за изпълнение предначертанията на шестата петилетка, да пробужда чувството у него на колективизъм и другарство, да го възпитава в социалистическо отношение към труда и опазване на обществената собственост. Така например в статията си „Отчет за приноса и отговорността на всеки комунист по изпълнение на насрещния план" секретарят на районния комитет на Партията Русин Колерски прави задълбочен анализ и оценка на политическата и практическата работа, извършена по време на подготовката и изпълнението на насрещните планове. В своя разбор на тази дейност той изтъква, че близо седемстотин комунисти са дали своя принос за разкриване на резервите за повишаване производителността на труда и намаляване себестойността на селскостопанската продукция. Секретарят на партийния комитет в своето изложение помага на читателите да разберат смисъла на предложенията на трудовите хора в насрещните планове, значението на правилното организиране на социалистическото съревнование за тяхното из-

Digitized by Google

пълнение, беседва с комунистите за необходимостта от упорита борба за качество на продукцията, за пълно използване мощта на селскостопанските машини, за спазване на агротехническите мероприятия. Авторът не отминава и истинските причини за допуснатите слабости.

Статии от този род, в които партийният ръководител не декларира, не се ограничава с констатациите на фактите, а откровено беседва с читателите, анализира, не заглажда работите, а осмисля по същество повдигнатите проблеми и насочва своите събеседници към правилни изводи, тези статии притежават голяма организираща сила и помагат на партийните организации, на техните бюра и отделния комунист да видят пътя, да намерят най-подходящата форма и методи за усъвършенстване на своята организаторска и политическа работа сред трудещите се в борбата за изпълнение на насрещните планове, за възпитаване на комунистически добродетели у хората.

В интересна и съдържателна статия агрономът Цветан Качамачков в края на юни прави обстоен преглед каква е готовността на механизаторите в агропромишления комплекс, за да бъдат прибрани есенниците навреме и доброкачествено. В нея той съобщава за получените високи добиви ечемик в отделните стопанства, които надминават 550 килограма. Едновременно с това агрономът настоятелно поставя въпроса най-рационално да се използва водата за поливане на царевицата. Всяка дума в статията на Качамачков се приема с уважение и голямо внимание от бригадири, механизатори и ръководители на стопанство. Това са думи на специалист, казани с компетентност.

С подобна въздействуваща сила пусна статия във вестника и главният ветеринарен лекар на агропромишления комплекс Иван Томов под заглавие „Опазване на животните от заразни болести — първостепенна задача!" Такива автори издигат авторитета на вестника и за това той се търси с голямо желание от населението.

Особено с голям интерес ръководители и селскостопански специалисти прочетоха, и не само прочетоха, но предприеха практически мерки за прилагане на съветите, които написа специално за в. „Златия" професор Еленко Кадийски, преподавател в селскостопанската академия „Георги Димитров" — София. Проблемите, които разгледа професорът, са във връзка с възможностите за получаване на повече и по-доброкачествено месо от телетата при промишлени технологии на угояване. И не случайно ТКЗС във Вълчедръм има най-големи успехи в окръга в угояването на телетата.

На страниците на вестника се срещат статии със задълбочено разработени въпроси по снижаване себестойността на селскостопанската и промишлената продукция, по приложението на Саратовската система, за повишаване качеството на продукцията.

Вестникът дава заслужено място на много материали, в които се разказва за положителния наш и съветски опит. В статията „Съветският челен опит — пътеводно начало в нашата работа" от председателя на аграрно-промишления комплекс Янко Симионски, пише: „Трудно е да си представим възхода на нашето селско стопанство по пътя на социализма без огромната помощ на Съветския съюз. По полята на нашия комплекс работят над триста трактора и близо сто комбайна. В ТКЗС във Вълчедръм работи „К—700", с който за една смяна се изорават 400 дка и се дисковат 1000 декара. С успех се прилага опитът на съветския механизатор Первицки в отглеждането на царевицата, на Светлички — в отглеждането на захарното цвекло и други.

На страниците на „Златия" се срещат и много материали, в които се разказва за перспективното развитие на местното кооперативно стопанство и на целия комплекс, за комунално-битовите услуги, за работата на градския народен съвет. Във вестника могат да се прочетат интересни неща за историята на този край, за културните мероприятия, за спортни прояви и др.

Положителен факт е, че в „Златия" прави, макар и още плахи стъпки за критично отношение към слабостите и нередностите в стопанския и обществения живот в града и района. В една критична бележка под заглавие „Да не идва събота" се повдига един жизнен за хората въпрос. В неделя във Вълчедръм нямаше дежурен магазин за продажба на хляб. На всички продавачи в града е определен за предпочитен ден — съботния, а за почивен — неделя. И „Златия" съвсем уместно изразява в своята бележка общественото мнение по този въпрос. Неговата критика е взета под внимание. В един от следващите броеве в рубриката „По следите на нашата критика" вестникът съобщава за радост на читателите си, че в неделните дни ще има дежурни магазини за продажба на хляб.

Веднага обаче трябва да се добави, че критичните материали по страниците на „Златия" се броят на пръсти. А има още много въпроси, които вълнуват населението и по които то очаква местният печатен орган да вземе отношение. Хубаво би било, ако в неговите колони се дава повече място и на писма, предложения и мнения на читателите.

За разлика от окръжните и особено от централните печатни органи местните вестници като „Златия" излизат едва два пъти в месеца, в две странички и се оказват търде ограничени, за да обхванат повече проблеми и по-задълбочено да ги разработват. Това изисква материалите в тях да се пишат по-къси, но с по-богато съдържание. Редколегията на вълчедръмската „Златия" полага усилия да спазва това условие. Но не винаги успява. Има материали, в които се допуска

Digitized by Google

ненужно разпиляване на вестникарска площ. В един от първомайските репортажи например прекалено много (близо половината от него) е отделено за светлината на пробуждащата се майска зора, нашироко се описва какво има вляво и вдясно на трибуната. Но в репортажа нищо не се казва за първенците в първомайското съревнование, за трудовите успехи на колективите, за отличниците в училищата.

В кореспонденцията „Пролетта дойде", отпечатана на първа страница в един от броевете, се разказва за успехите на втора и трета бригада, за наторените с азотни торове 1150 дка площи, които ще се засяват с царевица. Зад тези успехи обаче не се виждат хората, тези, които са свършили работата. В кореспонденцията няма нито имена на бригадири, нито на механизатори. В нея няма един ред за това, какви трудности са преодолели тези хора, за да изпълнят своята задача. За човека, за строителя на социализма, който понякога при тежките условия на полето проявява в труда истински героизъм, трябва да се пише повече, с по-голяма обич и топлота.

Една от основните слабости на вестника е, че той недостатъчно отразява дейността на първичните партийни организации, на партийните групи. За това говори фактът, че от началото на тази година до края на август няма нито един материал за партийните организации и групи, за тяхната политическа и организаторска работа сред трудещите се за изпълнение на стопанските и обществените задачи. Важна задача на вестника е да бъде трибуна за обмяна и на партийния опит, да воюва за спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот. За тая цел в него трябва да говорят по-често партийни секретари, членове на партийни бюра, отговорници на партийни групи, да се дава думата на представители от БЗНС, Отечествения фронт, Профсъюзите, Комсомола.

Редколегията търси разнообразни форми и средства, за да увеличи своите доброволни сътрудници, да ги активизира и повиши тяхната квалификация. За тая цел тя устройва с тях срещи, организира им курсове, в които журналисти от окръжния вестник „Септемврийско слово" изнасят лекции по основните журналистически жанрове: статия, кореспонденция, беседа, репортаж и др. В това отношение голяма помощ на вестника оказва градският комитет на Партията. Разбира се, тази помощ би могла да се обогати по форма и съдържание. Полезно би било например да се организират с редакторите и сътрудниците на местния вестник семинари по въпросите на съревнованието в селското стопанство, за новия подход в неговата организация и ръководство. За усъвършенствуване работата по отразяване на положителния опит и недостатъците в партийно-политическата дейност по изпълнение на насрещните планове би могло да се организира обсъждане на вестника в комитета, в ТКЗС и предприятия, да се правят срещи на журналистите и авторския актив с ръководни партийни, стопански и обществени работници, с челници в производството, с ветерани в труда и обществено-политическия живот.

Вестник „Златия" си е извоювал голям авторитет и любов сред местното население поради това, че оказва положително влияние в неговия производствен и обществен живот. С близката помощ на градския комитет на Партията и на останалите обществено-политически и стопански органи той все повече ще се превръща в активен пропагандатор на челния опит в социалистическото земеделие, в промишлеността, строителството и търговията, организатор на трудовите хора за успешното изпълнение на насрещните планове.

Мито ГЕНОВ

отговорен секретар на в. „Септемврийско слово" — Михайловград

Digitized by Google

РАЗГОВОРИТЕ

Градският комитет на БКП в Пловдив под девиза „Комунистът — обществен ръководител и пример на трудовия колектив" организира преглед в партийните групи, с което се целеше да се подобри тяхната дейност, да се поощри авангардната роля на комунистите, инициативността и творческата им активност при изпълнението на поставените задачи пред колективите.

Заводският комитет на БКП и партийните бюра в завод „България" в мероприятията си по време на прегледа насочиха вниманието на партийните групи за прогеждането на диференцирана политическа работа в зависимост от мястото в производството от проблемите, които трябва да се решават. Това даде възможност да се прояви творчество. В партийните групи бяха обсъдени различни въпроси. Ето някои от тях: „Партийната група и трудовият колектив", „Поведението на комуниста не е личен, а обществен въпрос", „Издигане ролята на колектива в борбата с отрицателните явления", „Мястото на партийната група за активна масово-политическа работа", „Партийната група и нейната роля за рационално използване на суровините и материалите", „Отговорността на партийната група за състоянието на качеството", „Борбата на партийната група за укрепване трудовата и технологичната дисциплина", „Партийната група и нейната роля за рационалното използване на времето от колектива" и други. В партийната група с отговорник Бойка Ангелова от цех I в един от разговорите бе направен отчет от всеки комунист за извършената от него индивидуална политическа работа с хората в борбата за преодоляването на отрицателните прояви в колектива. Този разговор се оказа решаващ за активизирането не само на комунистите, но и на целия колектив. Бяха взети на личен отчет и контрол и отделни членове на колектива, които имат отрицателни прояви. Това в значителна степен помогна да се укрепи дисциплината и да се подобрят другарските взаимоотношения.

Партийната група с отговорник Д. Минчев проведе разговор за участието на комунистите и мобилизирането на колектива при внедряването на техническия прогрес и новите почини в производството. Разговорът се пренесе в целия колектив, и то в момент, когато се внедряваше нова технология. Комунистите бяха инициатори и застагаха на най-трудните възлови места. Личният пример увлече хората и това допринесе новата технология да се внедри предсрочно и колективът, който произвежда балтони, да постигне най-висока производителност и добро качество в системата на обединението.

По време на прегледа инициативата на комунистите нарасна значително. Партийните групи с отговорници П. Стоев, Р. Спасов в организаторската и политическата работа поставиха задачата да се постигне висока производителност на труда чрез ликвидирането на подноренменията. На преценка се постави взаимопомощта в колектива, отношението на всеки работник към работата, силата и метода на началника на участъка по вътрешната организация на производството, неговите взаимоотношения с другите участъци.

Създадоха се условия всеки работник да влага пълноценен труд. Всеки новоостъпващ бе ограден с топла грижа, за да може по-бързо да овладее работата.

Партийната група с отговорник Мария Генова мобилизира колектива решително да се намали процентът на второкачествената продукция. Разговорът се пренесе в целия колектив и всеки се отчете за своята работа. Засилени бяха вътрешните контролни функции на всекиго. На тези, които не умееха да изпълняват отлично операцията си, се оказа конкретна помощ. Използваха се моралните стимули, като се изтъкваше приносът на най-добрите и общо на колектива. Това помогна да се намали процентът на второто качество. Кройлният участък в цех I с отговорник Джанко Желев призова комунистите най-рационално да се използват основните и помощните материали. Отчетите на комунистите за най-добро разкрояване на материалите внесе високо чувство за отговорност. Партийните членове

Digitized by Google

станаха образци на истински стопани. Това мобилизира колектива на упорита борба за всеки сантиметър.

Действена работа провеждат и партийните групи с отговорници Васка Чипова, Сребка Петрова, Стоянка Пенева в цех III. Те използваха прегледа за активизирането не само на комунистите, но и на целия колектив. Основното съдържание на тяхната дейност бе: извеждането на колектива от изоставащите и спечелването на съревнованието в цеха. Характерно за работата на партийните групи в цеха с отговорници Гергана Панова, Юлия Захариева, Радка Гуркова, Мария Цонева бе, че те насочиха вниманието си да се оказва взаимопомощ между всички, за да няма в цеха нито един изоставащ колектив. Проявени бяха чертите на комунистическото отношение към труда. На преден план се поставиха не личните, а общите интереси на колектива. Съревнованието стана общо дело. Гук в продължение на полугодие няма изоставащ колектив.

Разговорите в партийните групи се характеризират с подчертан личен пример на повечето комунисти, със сплотеност на трудовите колективи, с воля да се преодоляват бързо възникналите трудности във всеки колектив и да се изпълни насрещният план. На станалите събрания всеки излизаше с ясно съзнание за онова, което не му достига и какво трябва да направи, за да върви по-добре напред.

Добър измерител за резултатите от прегледа са постиженията, голямата съзнателност, която прояви целият колектив в разкриването на допълнителни резерви — да се произведе надпланова продукция за 1 304 444 лева.

Софка ГИНЧЕВА
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Пловдив

Пишат ни...

Силата на партийното поръчение

Особени са условията, при които работи Цапаревската общинска партийна организация в Благоевградски окръг. Балкански район, с малочислени първични организации. В тях преобладава възрастово население, което живее в 14 села, пръснати на голямо разстояние едно от друго. Много са проблемите, които се решават в общината. Едни произтичат от Постановлението на Министерския съвет за подобряването поминъка на населението. Други са свързани с възстановяването горите на Малашевско-Огражденска планина, с трудностите около създадената нова смесена горска земеделска форма на организация и ръководство в стопанството и други. Като има предвид всичко това, общинският комитет на БКП си постави задача да активизира дейността на всички комунисти, като се подобри системата за възлагането и отчитането на партийните поръчения. Така стигнахме до идеята да заведем дневник за личния принос на комунистите в изпълнението на задачите за шестата петилетка.

Доста усилия положихме за изработването на документа, който бе обсъждан с актива. Какво представлява той? В него секретарите на първичните организации вписват поръченията, като се отбелязва кога е възложено и срокът за изпълнението му. Предвидена е графа за нанасянето на оценки, награди и наказания. Дневниците влязоха на членовете на специални събрания, където бяха изнесени кратки беседи за отговорността на комуниста при изпълнението на задачите, които решава общинската организация, и значението на партийното поръчение за издигането авангардната роля на първичните организации.

Предварително партийните бюра внимателно проучваха какви поръчения да възложат на комунистите, като се съобразяват с техните възможности.

Известни трудности се срещнаха при определянето поръченията на по-възрастните комунисти и с по-ниско образование. На тях бяха дадени по-леки поръчения — да работят за укрепването на партийната

Digitized by Google

група, да бъдат по-активни в обществения орган, където са избрани, да съдействуват за подобряването качеството и количеството на производството и др. Стремежът е да не остане комунист без поръчение. Някои по-възрастни другари ни упрекваха: „Та аз не съм ли равноправен член? Защо и на мен да не ми се възлагат задачи според силите?" Всеки новоприет за член на БКП при утвърждаването му в комитета получава определена задача, а на някои връчваме веднага и дневниците.

Повечето първични организации са създали система два пъти годишно да се оценява как се изпълняват поръчленията от комунистите. Особено старание в тази насока проявяват партийните бюра в Гореме, Клепало, Игралище, Цапарево—учрежденската, на транспортните работници и др. На събрания те изнасят специално подготвени информации, в които сочат кой член как изпълнява задачите си. Поръченията, които са възложени от общинския комитет на БКП, се отчитат на негови заседания и с решение на комитета в дневника се нанася оценката на изпълнението.

Можем да твърдим, че със заангажирането на комунистите се повиши тяхната активност, по-ярко се откроя личният им пример в производството и обществения живот. Да не бъдем голословни. Ето един красноречив пример. Стопанството изпитваше затруднение при изпълнението на плана по лесокултурните мероприятия, в овощарството, при производството на картофи и в добиването на фураж. Хората насочват главните си усилия в тютюнопроизводството. Трябваше да се намери изход. Пред комунистите поставихме задача да дадат личен пример в решаването на тези селскостопански работи. Докато през 1970 г. от общия брой партийни членове, участвували в материалното производство, 23 не бяха изработили определения минимум трудодни в тези култури, то техният брой през 1971 г. намаля на 13, а през миналата на 9.

Личният пример на комуниста се чувствува навсякъде при решаването на най-трудните въпроси. През миналата година поради лоши атмосферни влияния тютюнопроизводството преизпълни насрещния план по обемните показатели, но поради ниската реализирана цена на тютюна при приемането на плана за 1973 г. у работниците имаше колебания. Комунистите не само че приеха възложения им план, но болшинството от тях приеха обещания, които са по-големи от насрещния план, приет порано. През февруари и март паднаха обилни снеговалежи. Това попречи навреме да се засеят лехите за производството на ранни тютюнев разсад, което е решаващо за изпълнението на плана за 1973 г. Общинският комитет на БКП и първичните организации решиха да се разрива снегът и се засяват лехите. За бригадите бяха приети едни срокове, но за себе си комунистите определиха по-къси. Към първи април планът за засяването на лехите бе изпълнен със 108 на сто.

Радостен е фактът, че бригадите, взели първо, второ и трето място в съревнованието в растениевъдството, дърводобива и лесокултурните мероприятия, се ръководят от комунисти. Когато се изработваха насрещните планове на стопанството, партийните членове първи приеха лични обещания за преизпълнението им.

За силата на партийното поръчение говорят и следните няколко примера. В чест на 50-та годишнина от създаването на Съветската държава общинският партиен комитет обяви за главна задача завършването на някои строителни обекти. Трудностите не бяха малко. На отговорни комунисти бяха дадени временни поръчения, които най-непосредствено да участвуват в организацията за завършването на обектите. Дни наред Петър Вълков търсеше изход, за да подобри работата на обекта, да организира набирането на работници, транспортирането на материали, да повдигне ентусиазма на хората. Той изпълни поръчението си с чест, като хората му построиха моста на реката по пътя Цапарево—Гореме. Христо Бакалов предаде готова търговската сграда в чест на празника на търговския работник. Симеон Миличев завърши пътя за Добрилаки. Тези и други примери показват колко много сили се крият у комунистите, когато пред тях се поставят определени задачи.

Системната работа с поръченията, която сме въвели от три години, доведе до повишаването активността на комунистите в обществено-политическия живот. Години наред някои отечественофронтовски и профсъюзни организации водеха анемичен живот, но след изпращането на партийни членове в техните ръководства работата значително се подобри. Заангажирването на партийните членове се отрази и за повишаването нивото на събранията. Намаляха отсъствията, повиши се активността на комунистите, като сега те правят повече изказвания и предложения, с по-голямо чувство за отговорност се отнасят към поръчаното им дело.

Григор МАНИКАТОВ
секретар на общинския комитет на БКП в с. Цапарево, Благоевградски окръг

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

В. И. ЛЕНИН

БИОГРАФИЯ

Настоящето второ издание на биографията на учителя и вожда на международния пролетариат, подготвено от Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС и колектив от съветски автори с ръководител П. Н. Поспелов, осветлява научно живота и дейността на В. И. Ленин, неговите безсмъртни, животворни идеи. В тази луксозна книга от 850 страници Ленин е показан като гениален мислител и вожд на революцията, развил марксисткото учение в новите исторически условия, като основател на Комунистическата партия и организатор на съветската държава, като учител на всички трудещи се и в същото време като човек, въплътил най-хубавите черти от характера на революционната работническа класа. Безсмъртните произведения на Ленин са пропити от творческо разбиране на марксизма като вечно живо, развиващо се учение, което изисква вярност към принципите, но не признава никакви шаблони и догми, което винаги изисква съобразяване с конкретната историческа обстановка, обективно съобразяване със съотношението на класовите сили. В. И. Ленин обобщи опита и вярно отрази обективните потребности на цялото освободително движение на трудещите се в епохата на крушението на капитализма и прехода на човечеството към социализма и комунизма. Той разглеждаше коренните въпроси на руската революция и социалистическото строителство в Русия, като изхождаше от интересите на международното освободително движение на трудещите се.

В книгата като червена нишка се откроява органичното единство на марксизма-ленинизма, на идеите на Маркс, Енгелс и Ленин. Авторите са се стремили да осветлят ленинското учение в съставните му части и като цяло, да го покажат в развитие, да съчетаят конкретно-историческия подход към Лениновите идеи и принципи с разкриването на всеобщото и действеното им значение. Лениновите идеи се разглеждат в органична връзка с практико-политическата дейност на Владимир Илич, с борбата на Болшевишката партия, на трудещите се маси за демокрация и социализъм, за възтържествуване на комунистическите идеали. Голямо място е определено и на биографичните данни за В. И. Ленин, на характеристиката на неговата личност.

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Учебното помагало „Партийно строителство", преведено от руски език, подготвено от колектив съветски автори под ръководството на Н. А. Петровичев, има за цел да подпомогне партийните работници и активистите в системното и задълбочено изучаване на най-важните проблеми на партийното строителство. Книгата съдържа 11 глави, а именно: Глава първа — КПСС — ръководна и направляваща сила на съветското общество. Глава втора — Членство в КПСС. Глава трета — Демократически централизъм. Вътрешнопартийни отношения. Глава четвърта — Ръководни органи на Партията. Глава пета — Първични организации на Партията. Глава шеста — Партийни организации и политически органи в съветската армия и военноморския флот. Глава седма — Подбор на кадрите и проверка на изпълнението. Глава осма — Идеологическата работа на Партията. Глава девета — Партийно ръководство на стопанската дейност. Глава десета — Партията и масовите организации на трудещите се. Глава единадесета — Партийно стопанство. Деловодство в партийните комитети и първичните организации.

Digitized by Google

ЗАПОЧНА ЗАПИСВАНЕТО НА АБОНАТИ ЗА 1974 ГОДИНА НА

«ПАРТИЕН ЖИВОТ»

Списание на Централния комитет на БКП

Списание „ПАРТИЕН ЖИВОТ“ ще продължи да разработва проблемите на партийното строителство, като концентрира вниманието върху изпълнението на решенията на Десетия конгрес за по-нататъшното издигане ръководната роля на Партията в условията на изграждане на развитото социалистическо общество. И през 1974 г. централни теми на неговите страници ще бъдат посветени за издигане на научното равнище на партийната работа и ръководство, повишаване ролята на партийните организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на колективите, за разгръщане на съревнованието за успешно изпълнение и преизпълнение на насрещните планове и шестата петилетка и за достойно посрещане на 30-годишнината на социалистическата революция в България.

Списание „ПАРТИЕН ЖИВОТ“ ще осветлява проблемите на организацията и ръководството на идеологическата работа, формите и методите на марксистко-ленинското образование, за възпитанието на колективите, ще обобщава опита на партийните организации в ръководството на масовите организации, културно-просветните учреждения и печата.

Списание „ПАРТИЕН ЖИВОТ“ ще обобщава опита на партийните комитети и организации в прилагането на принципите и нормите на партиен живот в ръководството на промишлеността и селското стопанство, на строителството, транспорта и търговията. То ще помества материали в помощ на секретарите и бюрата на първичните партийни организации, на партийните групи, писма на читателите, критико-библиографски статии, прегледи на местния и низовия печат, отговори на въпроси. На страниците му ще има художествени произведения, свързани с нашето героично минало и богато настояще, ще се осветлява широко опитът на КПСС и животът на братските комунистически и работнически партии. В него ще намерите материали за новоприетите комунисти, за стила и методите на партийните и стопанските дейци, по проблеми на социалното управление на обществото, за комунистическото възпитание на трудещите се. То ще информира за новото, което се ражда в партийните комитети и организации, ще бичува слабостите и недостатъците в живота.

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“ е ваш ценен помощник и верен ориентир във всекидневната ви дейност. Като трибуна за широка обмяна на партиен опит списанието ще съдействува още по-успешно да се изпълняват възложените задачи.

Абонирането се извършва от всички пощенски станции, от пощенските раздавачи, в павилионите за вестници и списания, от междуселските куриери и обществените пълномощници по печата в предприятията и учрежденията, ДЗС, АПК и ТКЗС.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1973 Г.

НЕ ПРОПУСКАЙТЕ СРОКА!

СТАНЕТЕ ЧИТАТЕЛ, АБОНАТ И РАЗПРОСТРАНИТЕЛ НА СП. „ПАРТИЕН ЖИВОТ“.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

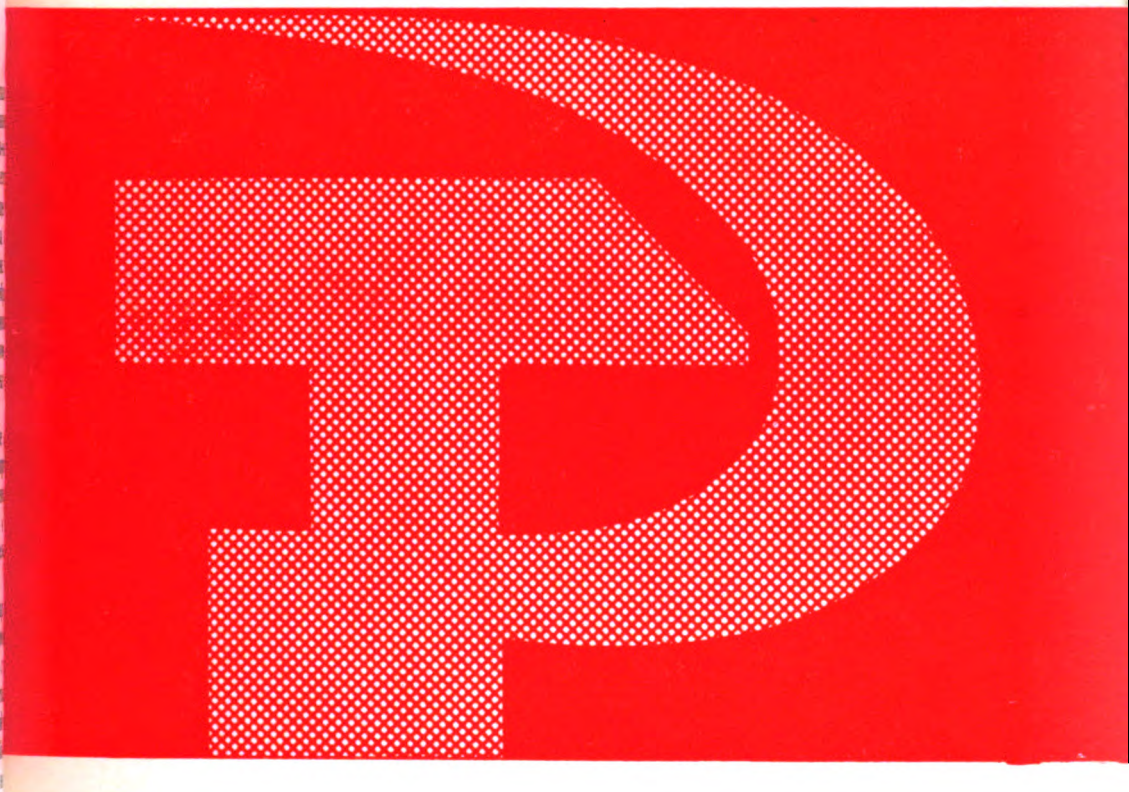

Partien zhivot

LIBRARY
FEB 7 1974
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1973 ГОДИНА 17

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 17
ДЕКЕМВРИ
1973
★
XVII
година

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Изборите за народни съвети 3

К. Грозданов, А. Петров — Някои изводи от отчетните събрания в Столицата 8

Н. Стефанов — Проблеми на организацията и управлението на комплекси 14

П. Астарджиев — Л. И. Брежнев за българо-съветската дружба . 22

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

• — На вниманието на Министерството на земеделието и хранителната промишленост 26

— Необяснимо поведяване 26

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

Г. Атанасов — Участието на трудовите колективи в управлението на производството 29

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ

Д. Петков — Крачка в правилна насока 35

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Борисов — Залог за успешно изпълнение на петилетката . . 43

А. Восс — Анализът и обобщението в партийната работа . . . 48

Какво може първичната...

К. Каукас — Експериментът сполучи 57

В. Бобков — Да! Това е държавнически подход 58

В. Калашников — В какво е силата на решението? 59

КОМУНИСТЪТ

И. Мичев — Мисли на инструктора 60

КОМУНИСТЪТ

П. Петров — Малката проба на голямото горене 64

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Ганчев — Изучаване и формиране на общественото мнение . 67
В. Ванков, З. Ковачев — Възпитателната работа със студентите . 71

Отзиви

Н. Младенов — Словото — пълководец на човешката сила . . . 76

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

С. Македонски — Малки разкази 79
Г. Узунов — За ония, които спъват атаката 82

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Стоименов — Знамето не падна 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Г. Мона — Марксистко-ленинската просвета в Унгарската социалистическа работническа партия 85

ПО СТРАНИЦИТЕ НА БРАТСКИЯ ПЕЧАТ

О. Тодоров — Борбата на ПОРП за ускорено социалистическо развитие 88

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

• — „Черноморски изкушения“ 93

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

В. Георгиев — Добра основа за информационна дейност 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов**, **Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев**, **П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**, **Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84 01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2817. Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат 27. XI. 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“.

Digitized by Google

ИЗБОРИТЕ ЗА НАРОДНИ СЪВЕТИ

Предстои важно политическо събитие в страната. Насрочени са за 13 януари 1974 година избори за окръжни и общински (градски, районни и селски) народни съвети.

В изборите наново ще се прояви силата на социалистическата демокрация, правото на народа да образува своите представителни органи, да подложи на обсъждане и преценка досегашната и предстоящата политика на Партията и държавата и дейността на местните органи на властта. В тях още по-ярко ще бъде изразена сплотеността на народа около Българската комунистическа партия. За това подготовката и провеждането на изборите е важно изпитание за партийните органи и организации. От тях преди всичко зависи изборите да се проведат образцово и да се сформират жизнеспособни народни съвети, като се осигури най-активното участие на цялата общественост. Затова в подготовката на изборите под тяхно ръководство и в близко единодействие с местните ръководства на верния съюзник на Партията – БЗНС следва да се обединят усилията на Отечествения фронт, Българските професионални съюзи, Комсомола, съветите на жените и др.

* * *

Ноемврийският пленум на ЦК от 1968 год. определи народните съвети като основни местни органи на държавната власт и народното самоуправление. Те играят голяма роля в осъществяването на политиката на Партията и в укрепването на нейните връзки с народа. Съветите мобилизират трудещите се в изграждането на развитото социалистическо общество и в изпълнението на плановете за обществено-икономическото развитие на страната. Немислимо е реализирането на Декемврийската програма на Партията за повишаване жизненото равнище на трудещите се без тяхното участие, поради близостта им до населението и централ-

Digitized by Google

ното място, което заемат в организацията на неговото комплексно обслужване. Те се грижат за спазването на законността и обществения ред, създават условия за реалното проявление на правата и свободите на гражданите. Чрез тях хиляди трудещи се се включват в управлението на държавата. Това повишава и утвърждава още повече техния авторитет и ги прави близки на цялото население.

Затова Българската комунистическа партия е проявявала и проявява постоянни грижи за усъвършенстване работата на народните съвети и на техните органи, за издигане на тяхната самостоятелност и инициатива, за повишаване авторитета и активността на съветниците за решаване на стоящите пред тях задачи.

Десетият конгрес на Партията, като посочи нарасналата роля на народните съвети, определи техните по-нататъшни задачи — да бъдат изцяло в услуга на трудещите се и да работят за задоволяване на всестранните им нужди. Съгласно програмата на Партията народните съвети ще разширяват своите функции, все повече ще укрепват връзките си с трудещите се и техните обществени организации, ще ги въвличат активно в управлението. В своята дейност те все по-ярко ще въплъщават линията на развитие на демократичната същност на социалистическата държава, ще решават всички въпроси от местно значение и ще участвуват в определянето и провеждането на общодържавната политика по места. Това намери израз и в новата Конституция.

* * *

Подготовката и провеждането на изборите ще съвпадне с годишните отчетни събрания в Партията и отчетните сесии на народните съвети. Това позволява на партийните органи и организации и на трудещите се по-задълбочено и по-широко да обсъдят дейността на народните съвети и на отделните съветници и да начертаят тяхната бъдеща програма за работа.

Една от най-важните им задачи сега е да се извърши правилен подбор на кандидатите за съветници, като бъдат предложени за тези отговорни изборни длъжности едни от най-способните и достойни представители на нашето общество. Новият избирателен закон улеснява още повече изпълнението на тази задача, като разширява възможностите за посочване на кандидатите за съветници. Те се посочват на събрания на избирателите или от политическите и други обществени организации. Всеки, който има избирателно право, може да бъде посочван за съветник. В един избирателен район могат да се посочват неограничен брой кандидати.

При посочването и подбора на кандидатите следва да се осъществява последователно класово-партийният подход и да се издигат представители на всички поколения, на всички среди и слоеве, с оглед народните съвети да изразяват и отчитат всестранните интереси и изисквания на народа. Партийните комитети трябва да се погрижат в новите състави на народните съвети да се засили работническото ядро, да се увеличи броят на жените и младежите. Кандидатите за съветници да бъдат предани на народа и Партията лица, да разбират дълбоко партийната и държавната политика, да притежават високи морални и делови качества, да се ползват с доверието на трудещите се, да умеят да ги организират за изпълнението на задачите.

Кандидатите за съветници, както и преди, ще се издигат от

Digitized by Google

името на Отечествения фронт. Ръководствата на партийните и другите обществени организации следва да предложат кандидатурите чрез организациите на Отечествения фронт на широко обсъждане. То не бива да се ограничава само на събрания на обществените организации, а да става на събрания в избирателните райони, предприятията, учрежденията, войсковите поделения, ТКЗС, ДЗС, АПК и др. Да могат самите избиратели да преценят техните лични и делови качества в напълно спокойна, свободна и делова обстановка, за да се подберат най-подходящите кандидати.

След регистриране на кандидатите да се организират срещи с техните избиратели, които ще продължат до деня на избора. Там избирателите могат по-добре да се опознаят с тях, да направят своите предложения и поръчения.

* * *

Много отговорни са задълженията на народните съвети във връзка с организационно-техническата подготовка на изборите. От това зависи правилното им организиране и провеждане. Задача на партийните комитети и организации е да контролират дали правилно и в законните срокове се върши тази подготовка.

Първа и основна задача в тази насока е своевременното и точно изготвяне на избирателните списъци. Това са документите, с които се осигурява възможността на гражданите да упражняват върховното си право да избират своите представителни местни органи на властта. Според избирателния закон те се изготвят от общинските съвети по избирателни секции и се обявяват на населението. Затова е необходимо изпълнителните комитети на общинските народни съвети своевременно да образуват избирателните секции. Нормите за тяхното създаване са определени в Избирателния закон. Сега се допуска образуването на още по-малки избирателни секции в болници, родилни домове, санаториуми и други при 25 избиратели, в плавателните съдове при не по-малко от 10 избиратели с цел да се даде най-добра възможност на всички да упражнят избирателното си право.

Друга важна задача е да се образуват избирателните райони, които са с равен брой жители. Да се осигурят във всяка избирателна секция подходящи помещения за гласуване. Избирателните комисии вече са избрани. Предстои да се набавят избирателни кутии, предвиденият специален печат за оформяне на документите и пр. И накрая — да се осигури добра организация в деня на изборите, за да се проведе правилно гласуването, бързо и точно да се отчетат резултатите и да се съобщят в най-кратък срок на населението чрез средствата за масова информация.

* * *

Изборните кампании са наситени с особено интензивна масово-политическа работа на партийните организации, на комитетите и организациите на Отечествения фронт. Те са важен момент за укрепване на връзките на Партията с масите, за изучаване техните нужди и предложения. Същевременно те дават възможност за широко разясняване на партийната политика. А тази политика е изцяло подчинена на върховните интереси на страната и народа.

Digitized by Google

Тя е близка на хората, те горещо я одобряват и активно участвуват в нейното претворяване. В концентриран вид тя се съдържа в решенията на Десетия конгрес и в приетата от него Програма за изграждане на развитото социалистическо общество и в декемврийската програма за издигане жизненото равнище на народа. Тя цели да издигне родината ни сред най-развитите в икономическо отношение страни, да я превърне в социалистическа държава с модерна икономика, с най-прогресивна култура и с високо жизнено равнище на народа. В международните отношения партийната политика е насочена към по-нататъшното сплотяване на социалистическите страни и преди всичко към всестранното сближаване с великия Съветски съюз, към укрепване на мира, за да се създадат максимално благоприятни мирни условия за грандиозната съзидателна работа на народа.

Особено голямо значение в политическата работа ще има отчитането на разнообразната дейност на народните съвети в окръга, града, района, селото в интерес на гражданите.

Партията и съветите излизат с голям положителен баланс пред населението не само за тридесетгодишния период след славната Деветосептемврийска социалистическа революция, когато из основи се обнови страната. Внушителни са резултатите от дейността на съветите и през последния им мандат.

От една страна, те се изразяват в по-нататъшното разширяване на социалистическия демократизъм. Народните съвети все повече се превръщат в истински органи на народното самоуправление. Всички жизнено важни въпроси на окръга, града, селото те решават с най-активното участие на населението.

Под ръководството на партийните комитети и организации самостоятелно или съвместно с Отечествения фронт и другите масови организации те предварително организират анкети, проучвания на мненията на избирателите, допитване, срещи на изпълнителните комитети с трудови колективи по предприятията, ТКЗС и учрежденията, където обсъждат подготвените програми, прогнози, планове. По този начин те получават богата социална информация, изучават конкретно мнението и настроението на избирателите, използват дадените предложения и препоръки, вземат предвид отправените критични бележки и искания.

Все по-широко се използват силите и възможностите на съветниците, специалистите, обществените организации при разработването и подготовката на материалите за сесии.

През изминалите години се засили тенденцията за разширяване контролните функции на народните съвети като изразители и защитници на интересите на трудещите се. Ръководителите на специализираните органи на народните съвети и ръководителите на предприятията и стопанските организации, чиято дейност е свързана със задоволяване нуждите на населението, отчитат работата си на сесии. Редовни проверки там правят постоянните комисии.

Подобрена е значително и работата на съветниците. Със своя личен пример на образцови работници и служители и с активната си обществена дейност те успяват по-добре да организират и привлекат своите избиратели в разнообразната дейност на народните съвети. В това отношение те получават политическо ръководство и помощ от партийните комитети и партийните организации, работещи на територията на избирателния им район. Съвместно с ръководствата на организациите на Отечествения фронт народни-

Digitized by Google

те избраници участвуват най-дейно в организирането на избирателите за осъществяване на местни инициативи, разясняват партийната политика, отчитат пред тях своята работа.

От друга страна, още по-голям и реален е балансът от дейността на народните съвети за благоустрояването, здравеопазването, развитие на учебното дело, комунално-битовото обслужване. Сега, след Декемврийския пленум на ЦК на БКП, тази дейност придобива качествено нов комплексен характер. Бяха разработени и приети териториално селищни основи за обществено обслужване на окръзите, изготвиха се програми и модели за подобряване на търговията, битовите услуги, общественото хранене, здравеопазването, строителството на жилища и детски заведения, опазване на природната среда и други, които вече успешно се изпълняват.

Опирайки се на обществените организации, народните съвети под ръководството на партийните комитети станаха инициатори на движението за благоустрояване, хигиенизиране и подобряване на архитектурния облик на градовете, селата, кварталите и махалите.

В изпълнение на редица партийни и правителствени решения народните съвети стават дейни ръководители, координатори и изпълнители за подобряване на административното обслужване на населението. Въведоха се нови форми на обслужване, усъвършенствува се неговата организация чрез премахването на ненужните формалности, опростяване на документите и бързото им получаване от гражданите.

Като излязат с този огромен баланс пред избирателите, партийните комитети и организации трябва да разкрият и недостатъците в дейността на народните съвети, да посочат как те да се отстранят. Има още много нерешени въпроси. Чувствува се мудност при изпълнение на задачата за преустройство на народните съвети в духа на решенията на Десетия конгрес и на Декемврийския пленум на ЦК на БКП. На някои места не се разгръщат достатъчно инициативите и не се използват възможностите за привличане на населението в работата на народните съвети и за задоволяване на потребностите му.

На новите съветници трябва да се дадат поръчения да се проучи възможността за тяхното изпълнение в сегашните условия.

В масово-политическата работа трябва да се използват всички форми и средства за политическа пропаганда и агитация — публични събрания, беседи по махали и блокове, агиттабла, лозунги, позиви и други нагледни материали. Особено внимание да се обърне на срещите и разговорите с отделния избирател. Да се посочва превъзходството на социалистическия обществен и държавен строй, на демократическия характер на нашата избирателна система пред буржоазния строй и неговата формална и орязана демокрация. Да се изучат нуждите, предложенията, мненията му.

Цялата политическа и организационна работа по време на изборите трябва да доведе до още по-тясно обединяване на населението около Партията и да съдействува за максималната мобилизация на силите му за реализиране на нейните предначертания в интерес на страната, в интерес на народа. Вниманието трябва да се съсредоточи особено за изпълнение на непосредствените задачи за 1973 година и за успешна подготовка за изпълнение на насрещните планове за 1974 година и за шестата петилетка.

Digitized by Google

НЯКОИ ИЗВОДИ ОТ ОТЧЕТНИТЕ СЪБРАНИЯ В СТОЛИЦАТА

КРУМ ГРОЗДАНОВ
АЛЕКСАНДЪР ПЕТРОВ

Събранията и конференциите в Софийската градска партийна организация се провеждат в обстановката на всенародна и целеустремена борба за успешно изпълнение решенията на X конгрес и последвалите го пленуми на ЦК на БКП. Те протичат под знака на подготовката на националната партийна конференция, в атмосферата на творчески и политически подем за предсрочно изпълнение на насрещните планове за третата — решаващата година за шестата петилетка. Това са първите отчети и избори след конгреса, които започват с първичните организации, минават през заводски, учрежденски, вузовски, общински, районни и ще завършат с градската партийна конференция.

На много места подготовката на събранията и конференциите се свързва с провеждането на различни трудови, политически, културно-масови инициативи, насочени към активизиране на комунистите и поемане на нови задължения в изпълнение на насрещния план. Така например комунистите от ХФЗ — цех за аналгин, обещаха в чест на отчетното си събрание да произведат аналгин в повече от насрещния план и повишат качеството му с 5 на сто. Заводите „8 март", „В. Иванов", ХЗ „Антон Иванов", ЗПМ „Г. Костов" и много други обявиха дните до отчетните събрания за ударни. На събранията и конференциите се прави равносметка за един сравнително по-дълъг период — от конгреса досега, и се отправя поглед към годините до края на VI петилетка.

Широкото участие на членовете на градския и районните комитети на Партията, на техните политически сътрудници, на отговорни дейци от министерствата, централните ведомства, държавните стопански обединения и други, допринася отчетите и изборите да преминават на по-високо идейно и организационно равнище. Те потвърдиха нарасналата роля на партийните организации като политически ядра на колективите, като авангард в борбата за изпълнение на конгресните решения. Изявено бе единството и сплотеността на партийните чле-

Digitized by Google

нове около априлската линия на ЦК на БКП, тяхната решимост и готовност да претворят в дела партийната политика.

В центъра на вниманието на първичните партийни организации от материалното производство бяха проблемите, свързани с организаторската и политическата работа за изпълнение на насрещните планове. Отчете се извършената работа за реализиране програмите за модернизация и реконструкция на производството, състоянието на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина. Голямо внимание се отдели на качеството на продукцията, на пестеливото разходване на труд, суровини и материали. Анализира се готовността на колективите за преминаване към петдневна работна седмица. Положително се оцени стимулиращото въздействие на националните и софийските трудови почини и инициативи в борбата за изпълнение на насрещните планове. Широк отклик и поддръжка на събранията намери високо патриотичната инициатива на КОЦМ „Д. Ганев" за предсрочно изпълнение на насрещния план за 1973 година и на шестата петилетка.

Отчетно-изборните събрания на партийните организации в строителството направиха критичен анализ на изпълнението на програмата на градския комитет за решаване на жилищния проблем, на строителството на детски заведения и срочно завършване и предаване на пусковите обекти.

Комунистите от транспорта задълбочено обсъдиха въпросите, свързани с усъвършенстване организацията на работата, техническото състояние на превозните средства, укрепване на трудовата дисциплина, подобряване обслужването на населението, преодоляване слабостите в планирането и осъществяване концентрацията на товаро-разтоварната дейност.

Изпълнението на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за повишаване жизненото равнище на народа бе основна тема на събранията в първичните партийни организации от търговията и предприятията за комунално-битови услуги.

В здравните заведения се отдели особено внимание на изпълнението на утвърдената от ГК на БКП програма за усъвършенстване на здравеопазването, на реорганизацията и интеграцията на здравната мрежа в Столицата, на ролята и мястото на комунистите в това отношение. Оцени се равнището на културата на амбулаторно-поликлиничното обслужване на населението.

Комунистите от академиите, висшите учебни заведения и научноизследователските институти обстойно разискваха въпросите, свързани с хода на преустройството на научния фронт и висшето образование, укрепването и утвърждаването на единните центрове за наука и подготовка на кадри. Съществено място се отдели на задачите, произтичащи от 39-то постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет за ускорено внедряване на научните разработки в практиката.

В училищата по-задълбочено се анализира партийната работа, свързана с осъществяване на образователната реформа и комунистическото възпитание на учащите се. Даде се оценка на експериментите на нови форми и методи за обучение, на преустройството на урочната работа. По-успешно бе обобщен опитът по партийното ръководство на комсомолската и пионерската организация.

С повишена активност комунистите от кварталните партийни организации обсъдиха въпросите, свързани с усъвършенстване на формите и средствата за още по-активно въвличане на населението в осъществяване политиката на Партията в икономическия и обществено-политическия живот на столичния град. Отчете се, че на основата на решението на ГК на БКП за подобряване на работата по местоживеене е повишена ролята на първичните организации във всестранната дейност на кварталите.

Digitized by Google

През тази година по-голямо внимание се отдели на идеологическата работа Потвърдиха се настъпилите положителни изменения в нейното преустройство и все по-тясното ѝ свързване с проблемите, които градската партийна организация решава, със задачите, които произтичат от 19-то постановление на ЦК на БКП и МС, с ролята и въздействието на обществената среда, за да се издигне тя до равнището на изискванията на Десетия конгрес и последвалите го пленуми. Изтъкнато бе нараствашото значение на идеологическата дейност за възпитанието на трудещите се и младежта в духа на социалистическия патриотизъм и пролетарския интернационализъм и на първо място в беззаветна любов към КПСС и Съветския съюз. С повишена взискателност се оцени извършеното за подобряване естетическото възпитание на столичното население, за преодоляване увлечението у някои млади хора по упадъчната западна мода.

Отличителен белег на отчетните събрания тази година е, че **преминаха при повишен интерес и висока активност на комунистите.** Изказаха се около 35 на сто от присъствуващите, като в малките организации почти всички взеха отношение по обсъжданите проблеми.

По своя характер изказванията бяха критични, правдиво сочеха слабостите и нерешените въпроси, направиха се много препоръки за подобряване на работата. Наред с персоналните бележки във връзка с изпълнението на задачите от комунистите критикувани бяха и местни и по-горни ръководства за слабости в организацията на производството и управлението, в снабдяването, транспорта, жилищното настаняване, в борбата с отрицателните прояви и т. н Повдигнатите въпроси и направените критични бележки своевременно се изучават и се създава необходимата организация за тяхното решаване.

С по-голямо внимание и задълбоченост комунистите обсъдиха въпросите на партийно-организационната дейност. Отчете се приносът на проведените мероприятия за издигане научността в партийната работа и привеждането ѝ в съответствие със задачите, поставени от X конгрес.

Същевременно събранията показаха някои слабости и нерешени въпроси. Редица партийни бюра не съумяха задълбочено да осмислят извършената дейност в светлината на високите изисквания, предявени от Централния и градския комитет на Партията.

Отделни организации недостатъчно анализираха своята работа по партийното ръководство на икономиката, допуснаха административен подход при оценката на своята работа за разкриване на резервите, за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове. Липсваха задълбочени политически изводи в каква степен е усвоен от ръководните кадри новият подход към всенародното социалистическо съревнование. Непълен бе анализът как се осъществяват задачите, свързани със социално-икономическото развитие на колективите.

Събранията показаха, че все още има партийни бюра в кварталите, които не можаха да оценят работата на организациите от позициите на Декемврийския пленум (1972 г.) на ЦК на БКП и не очертаха ясно предстоящите задачи.

И тази година в редица партийни организации в кварталите, учрежденията и търговията не се преодоля докрай количественият подход при оценката на ефективността на идеологическата работа. Продължава да се проявява на места неумението всестранно да се изучават фактите, явленията и процесите и на тази основа да се чертаят перспективите.

Немалка част партийни организации не направиха задълбочена оценка на преустройството на работата на профсъюзите, Комсомола и Отечественият фронт на основата на партийните решения. Не всички

Digitized by Google

резолюции съответствуват по всесто съдържание на главните констатации и изводи в докладите, не бележат достатъчно ясно направленията на бъдещата работа.

За преодоляването на тези и други слабости, допускани в отчетно-изборната кампания, градският и районните комитети на Партията своевременно предприеха допълнителни мерки.

Сега когато приключват отчетите на първичните партийни организации и започват конференциите, целесъобразно е да се имат предвид оценките и изводите, направени от събранията.

Отличителна черта на конференцията следва да бъде да се обобщи извършената работа за изпълнение на конгресните решения през изминалите близо три години, да се очертаят конкретните и специфичните задачи на всеки колектив до края на петилетката. От позициите на партийните органи като политически ръководители да се анализира дейността в областта на икономическия, политическия и обществения живот. Тук следва да намерят място въпросите, които имат пряко отношение към главната стратегическа задача в сферата на материалното производство — рязко да се повиши обществената производителност на труда, да се осигури изпълнението на насрещния план по общия доход, печалбата и снижението на себестойността, да се създадат необходимите условия за осъществяване мероприятията за преминаване към петдневна работна седмица, да се оцени личният принос на всеки комунист за повишаване на техническото ниво и качеството на продукцията, за да се достигнат световните постижения.

Специално внимание да се отдели на организаторската и политическата работа и на получените политически и възпитателни резултати от приложените инициативи на колективите на:

— ЗАГ „Г. Димитров" — за изпълнение на седмичната програма за пет дни;

— СТЗ „В. Коларов" — за работа със свой кодекс за висока социалистическа дисциплина;

— младите кремиковски металурзи — „Да овладеем майсторството и да достигнем резултатите на челника в труда и ученето" и други.

На конференциите ще се направи преглед как се изпълняват решенията на X конгрес на БКП, какъв е приносът на колективите за реализация на програмата за социално развитие, приета на Декемврийския (1972 г.) пленум на ЦК, каква е готовността и решимостта за превъплъщаване в дела решенията на Юлския (1973 г.) и Октомврийския (1973 г.) пленум на ЦК на БКП за всестранна интеграция на НР България със Съветския съюз, за по-нататъшно задълбочаване и разширяване сътрудничеството във всички области между София и Москва.

При разглеждане проблемите на **идеологическата работа по-широко приложение следва да намери диференцираният и комплексен подход, по-отчетливо да се изтъкнат ролята и значението на духовните и материалните фактори и на цялата съвкупност от средства и форми за идеологическо въздействие върху съзнанието на гражданите се.** Да се оцени ефективността от извършената дейност за марксистко лекинското обучение и подготовка на работническата класа, на научно-техническата и художествено-творческата интелигенция. Подкрепа и подкръжка да намери опитът на Благоевски РК на БКП и партийният комитет по транспорта във връзка с прилежението на разработените от тях модели за идеологическа и възпитателна работа сред работниците от строителството и транспорта.

Същевременно на конференциите ще се анализира извършената

Digitized by Google

работа от заводските, учрежденските, вузовските, общинските и районните комитети на Партията **за по-нататъшно издигане научното равнище на партийно-организационната дейност, за укрепването на партийните органи и организации като политически ядра на колективите, за усвояване и прилагане на системен подход в партийната работа.** Ще се оцени умението на партийните ръководства да изучават фактите, явленията и процесите в организациите и колективите, да използват знанията и опита на специалистите, научните дейци, партийните активисти, резултатите и данните от проведени анкети, социологически проучвания при подготовката и вземането на научнообосновани ръководни решения. В тази връзка да се анализира направеното във връзка с опита на Димитровски РК на БКП за въвеждането на система за партийна информация и използването на технически средства за усъвършенстване ръководната дейност на комитета.

През отчетния период бе извършена значителна работа за усъвършенстване на контрола и проверката на изпълнението в градската партийна организация. По-голямо приложение намира отчетът на изборните органи пред комунистите, засилва се контролът на партийните организации върху дейността на административните ръководства. Специални грижи и внимание бе отделено от ГК и РК на БКП към организациите в здравните и учебните заведения, в научноизследователските институти и държавните стопански обединения, които получиха правото на контрол с решенията на X конгрес на БКП. Необходимо е да се оценят резултатите от приложението на утвърдената от ГК на БКП система и методика за контрол по изпълнение на решенията. В тази връзка особено грижливо да се открои как се осъществяват конгресните решения за засилване превантивността и комплексния характер на контрола и самоконтрола. По-пълно обобщение да намери опитът на редица организации, в които редовно комунистите се отчитат пред партийните бюра и на партийни събрания за изпълнение на уставните си задължения и партийните поръчения.

Конференциите ще обсъдят дейността на организациите **по изучаване и приложение на челния опит в партийната дейност**. Голямо внимание ще отделят на резултатите от внедрения съветски опит изобщо и на Московската градска партийна организация по-специално.

На основата на изводите от отчетните събрания ще се направи цялостна оценка на **състоянието на първичните партийни организации** и очертаят пътищата за издигане на тяхната роля в живота на столичната партийна организация и превръщането им в първообраз на трудовите колективи. Обект на внимание трябва да бъде опитът на Кирковската районна партийна организация.

Необходимо е да се даде вярна оценка на политическата и организаторската работа на първичните организации за мобилизиране усилията на колективите за изпълнение на производствената програма, за предсрочно изпълнение на насрещния план, да се разкрие силата и въздействието на личния пример на комунистите върху безпартийните.

На предстоящите конференции е необходимо **да се обобщи и опитът по партийното ръководство на масовите организации.**

По-цялостна оценка и анализ да се направи как партийните ръководства и комунистите съдействуват да се осъществява преустройството в дейността на Отечествения фронт. Умението на партийните органи и организации комплексно да подходят и оценят и разностранната дейност за претворяване в дела решенията на Февруарския пленум (1972 г.) на ЦК на БКП за повишаване ролята на профсъюзите ще окаже положително въздействие на по-нататъшната работа.

През отчетния период порасна опитът на кадрите, на партийните органи и организации да осъществяват по-близко и компетентно ръ-

Digitized by Google

ководство на Комсомола. По-задълбочено изучават проблемите, анализират и обобщават проявите и явленията сред младежта, търсят нови форми и средства. Това позволява да се направят по-пълни оценки и изводи за темповете на преустройството в дейността на комсомолските органи и организации и особено на преустройството в комсомолското дружество и превръщането му в притегателен център за младежта.

Като се има предвид, че градската партийна организация изпрати на работа в Комсомола голям отряд млади комунисти с партийно поръчение и това, че от тяхното творчество, инициатива, чувство за отговорност в решаваща степен зависи равнището на работата на комсомолските дружества и организации, налага се конференциите да вземат отношение по този важен въпрос.

Извънредно важен проблем, на който конференциите следва да отделят съществено място, е да се направи **задълбочен анализ на подбора, обучението, преподготовката и възпитанието на кадрите, на усъвършенстването на техния стил и методи, усвояването на новаторския подход на работа и ръководство.** Необходимо е в това отношение да се обобщят постиженията за осъществяване решението на бюрото на ГК на БКП за обучението на кадрите и низовия партиен актив и особено грижите за израстването на резервни кадри из средата на работническата класа. Това ще помогне в ръководните партийни органи да се избират кадри от всички поколения, най-изявени представители на работническата класа, младежи, жени, изтъкнати специалисти, дейци на науката, изкуството и културата.

Софийският градски комитет на БКП е уверен, че конференциите още веднъж ще изразят единството и сплотеността на комунистите около линията и политиката на Партията, че те ще се подготвят и проведат така, че да помогнат в максимална степен за разгръщане творчеството и инициативата на комунистите, за пълното мобилизиране силите на трудещите се. Те ще бъдат нов принос за успешното изпълнение на историческите решения на X партиен конгрес, за по-нататъшното издигане ръководната роля на партийните органи и организации в целокупния живот на Столицата, за достойно посрещане на Националната партийна конференция.

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА И УПРАВЛЕНИЕТО НА КОМПЛЕКСИ

проф. НИКОЛА СТЕФАНОВ

Формирането на комплекси е една от най-новите тенденции в развитието на икономиката и другите сфери на обществения живот. Във връзка с това настъпват сериозни изменения в организационните структури и технологията на управлението. Едва ли ще бъде преувеличено, ако се каже, че и тук сме изправени пред нова революция в теорията и практиката на социалното управление, чиито последици трудно могат сега да се предвидят. Системно-интегриращият подход, извикал на живот комплексното управление, непрекъснато се утвърждава, разширявайки сферите на своето влияние... Няма област на обществения живот и управлението, където този подход да не предизвиква съществено преустройство и на организацията, и на стила, и на метода на работа.

В нашата страна през последните години тези проблеми са в центъра на вниманието на Партията, на нейния Централен комитет. С голяма острота те бяха поставени от Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1972 г.). „Основният недостатък в планирането — подчерта на пленум др. Тодор Живков — се състои в това, че при решаването на всички въпроси се прилага почти единствено отрасловият подход, че не е намерил място програмно-целевият, комплексният подход."[1] В доклада и решенията на пленума се разработва и оригиналната идея за изграждане на национални комплекси, изискваща нов подход в управлението и планирането. И в това отношение нашата партия, лично др. Тодор Живков проявяват творчество, дръзновение и реализъм, марксистко-ленинска зрелост и мъдрост при решаване назрелите проблеми на общественото развитие. При изграждането на комплекси в съответствие с програмно-целевия и комплексен подход Партията изхожда от марксистко-ленинската теория, опира се на нашия опит, на опита на Съветския съюз.

1. КОМПЛЕКСЪТ — НОВА СТРУКТУРНА ЕДИНИЦА В ОБЩЕСТВОТО

Понятието комплекс за кратък период се наложи убедително в теорията и практиката на организацията и управлението. Все повече се утвърждава схващането, че **комплексът е основната структурна единица на организацията на обществото при социализма, че с оглед на това се очаква цялостна реорганизация на системите на управление.** Днес да се мисли и управлява модерно и с перспектива значи да се мисли по законите на комплексния подход. Тази истина се потвърждава от цялото ни динамично развитие в периода след Априлския пленум (1956 г.), когато Партия

[1] Т. Живков. За последователно изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, Изд. на БКП, 1972, стр. 165.

Digitized by Google

та успешно прилага и творчески развива комплексния подход.

Във всички случаи, при които става дума за комплекс, това понятие се асоциира с понятията система и интеграция. Не липсват опити те да се третират като синоними. И все пак отъждествяването им е неправилно. Тук решаващо значение имат следните съображения:

Първо. Понятието система отразява един сравнително широк клас от обекти, чиято специфика се състои в това, че са някакво множество от компоненти, между които са налице определени връзки и отношения. В този си вид системата може да бъде както комплексна, така и некомплексна формация. Всеки комплекс е система, но не всяка система е комплекс — например един отрасъл на народното стопанство е система, но не и комплекс (в смисъла, който се придава днес на това понятие).

Второ. Интеграцията между различни дейности може да бъде по принцип както вътрешноотраслова, така и междуотраслова. В зависимост от това понятието интеграция е по-общо от понятието комплекс. **За комплекс се говори главно и преди всичко в случаите, когато се извършва междуотраслова интеграция за достигане на някаква обща цел.**

Интеграцията на различни дейности днес е доминираща тенденция при решаване на основните задачи в социалистическото общество.

Интегрирането на различни дейности в национални комплекси винаги се извършва с оглед на **конкретни цели.** Във връзка с това критерият за включването на една или друга дейност в даден комплекс е дали тази дейност участвува в реализирането на постаганата цел[1] Друг е въпросът, както ще бъде посочено по-нататък, че не всички дейности принадлежат организационно на самия комплекс Решаваща е интеграцията на системна основа, която привежда всички дейности и ресурси в единство, насочва ги към една единна цел, премахва предишната отраслова и друга несъгласуваност. С това се създава качествено нова структура на социалния организъм, нов подход към организацията на обществото Такава структура може да се формира цялостно и последователно на базата на обществената собственост върху средствата за производство, т. е. в условията на социалистическото общество. Разбира се, този процес не се извършва автоматично — и тук решаваща роля играе субективният фактор. Комунистическата партия, въоръжена с марксистко-ленинската теория. От друга страна трябва да се отчитат етапите в развитието на обществото, степента на зрелост на обществените отношения, защото формирането на комплекси е възможно при достигането на определен етап.

Националният комплекс е сложна интегрирана система, която обединява различни отрасли, подотрасли, дейности.[2] Такива системи могат по принцип да се създават на различни равнища в обществения живот, по-специално в организацията на икономиката, науката, културата .. Същевременно, макар и да е стационарна структурна единица, националният комплекс се развива, придобива нови черти, изменя своето съдържание и форма.

При **проектирането на комплексите** се решават три основни въпроса:

— определяне на целите, на възможните алтернативи (стратегии) и на ресурсите за реализиране на целите;

— проектиране и изграждане на организационна структура на комплекса;

— създаване механизъм на функциониране и управление.

Към първия въпрос се отнасят преди всичко дейностите по формулирането на дългосрочните и краткосрочните цели на комплекса, както и по декомпозирането на основната цел на подцели от различни рангове във вид на йерархически изградено „дърво на целите" Основната цел на комплекса има перманенген характер — така например целта на комплекса по духовните потребности е — **непрекъснато да се задоволяват духовните потребности на хората.** Всяка такава цел обаче може да се конкретизира с оглед на различните етапи, в резултат на което се задава определена степен на реализиране на целта С други думи, перманентната цел е безкраен ред от крайни цели, а процесът на достигане на перманентната цел — безкраен ред от последователно реализуеми цели. За отделните крайни цели се разработват конкретни програми, чието изпълнение реализира постаганите цели.[3]

В зависимост от това за всеки комплекс се построяват два вида „дървета на целите":

а) „дърво на целите" на перманентната цел — тук всяка подцел също е перманентна, т. е. безкраен ред от крайни цели (например „дърво на целите" в комплекса по духовните потребности би имало следния вид: основна цел — непрекъснато да се задоволяват духовните потребности на хората; подцели от първи ранг — задоволяване на духовни потребности с оглед на художествени ценности, задоволяване на потребности с оглед на образованието и т. н. и т. н.);

б) „дърво на целите" за най-близката

---

[1] М. Я. Лемешев, А. И. Панченко Программный подход в управлении экономикой, сб. „Программный подход в планировании и управлении народным хозяйством". Новосибирск, 1972, стр. 7.

[2] Т. Живков. За последователно изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, стр. 176—177.

[3] М. Я. Лемешев, А. И. Панченко. Програмнный подход в управлении экономикой, сб. „Программный подход в планировании и управлении народным хозяйством", стр. 6.

Digitized by Google

крайна цел, т. е. за целта, за която се построява конкретна програма (тук основната цел и подцелите на комплекса се конкретизират за даден период строго определени показатели и изисквания).

Заедно с това е необходимо да се построи поле на алтернативите за достигане на формулираните цели. По същество това означава да се набележат възможните стратегии за развитието и функционирането на комплекса (например екстензивна или интензивна линия на развитие), след което се прави избор на стратегия. При проектирането на комплексите се изгражда и модел на ресурсите, в който се съдържа оценка на следните елементи: кадрови потенциал, материално-техническа база, материални и финансови средства, информация, организация на системата. Всеки конкретен ресурс е своеобразна подсистема със свои компоненти и елементи. За да функционират те ефективно, трябва да се построи система на информационните потоци, обслужващи посочените подсистеми и функциониращи като „нервен център" на комплекса.[1] Важно средство, с чиято помощ „входните" ресурси се преобразуват в „изходна продукция", е организацията на управлението.[2]

Вторият голям въпрос, който се поставя пред проектирането на комплексите, е да се създаде **модел на организационната структура на комплекса.** Този въпрос не може да се решава еднозначно с оглед на всички комплекси. И все пак тук е налице, някакъв инвариант, чието присъствие в една или друга формация ни позволява да говорим за комплекс.

Според някои автори междуотрасловите комплекси в **производствената сфера** имат следната структура:

А. Отрасли, реализиращи крайната цел на комплекса.

Б. „Обслужващи отрасли":

а) произвеждащи предмети на труда;

б) произвеждащи орудия на труда;

в) ремонтни предприятия.

В. Отрасли, способствуващи да се реализират целите на комплекса:

а) подготовка на кадри;

б) научноизследователски и проектни организации;

в) снабдяване.

Г. Органи за управление на комплекса.

В непроизводствената сфера най-подходяща е следната структура:

А. Организации и учреждения, реализиращи целите на комплекса.

Б. Производствени предприятия, обслужващи комплекса.

В. Отрасли, способствуващи да се реализират целите на комплекса:

а) специално образование;

б) отраслови научни и проектни институти;

в) снабдяване.

Г. Органи за управление на комплекса.[3]

В зависимост от това дали целта на комплекса се реализира от един или няколко отрасли, могат да се разграничат два типа комплекси:

а) моноотраслови (тук основна структурна единица на комплекса е един отрасъл — например такава структурна единица в транспортния комплекс е транспортът, в строителния — строителството и т. н.);

б) полиотраслови (тук целта на комплекса се реализира от няколко отрасли — например такива комплекси могат да бъдат комплексите за обществено обслужване, духовни потребности, жизнена среда . . .).

В определени случаи е възможно да се формират суперкомплекси, т. е. обединения, състоящи се от няколко комплекса, но на сегашния етап този въпрос не е актуален. Може да се предполага, че в бъдеще във все по-голяма степен ще се извършва преход от първия към втория тип комплекси, което ще съответствува на неизбежното усложняване на социалните процеси и техните взаимовръзки.

В съответствие с решенията на Декемврийския пленум у нас се формират комплекси, които са системи от организации със социален и стопански характер на различни равнища и с различна степен на важност, обединени от единна национална цел. В техния състав се включват като правило всички дейности, които според обективните производствени, технически, технологически и икономически връзки представляват единно цяло и по съвкупност осигуряват постигането на поставената пред комплекса национална цел. Поделенията, които съответствуват на целите на комплексите и на конкретните подцели, по характер също представляват комплексни звена, но на по-ниско равнище. Те ще осъществяват стопанска и социална дейност в съгласие със задачите, които произтичат от целите на националните комплекси.

В разглежданите комплекси се реализират главно два вида интеграционни връзки — **функционални и организационни.** С оглед на това част от дейностите се подчиняват организационно, технологически и производствено на самия комплекс, а други се подчиняват само икономически и производствено, като организационно, технологически и методически остават включени в състава на друг комплекс.

Основен инструмент за управление на комплексите са комплексните програми. Тези програми се отличават качествено от съществуващите планови документи. Това различие трябва да се търси главно в сравнително по-голямото богатство на идеи и

---

[1] Сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", стр. 129—130

[2] Пак там, стр. 130.

[3] М. Я. Лемешев, А. И. Панченко, Программный подход в управлении экономикой, сб. „Программный подход в планировании и управлении народным хозяйством", стр. 10.

Digitized by Google

информация от дългосрочните планове, в сложния интегриран характер на дейностите и мероприятията за определен период, в органическата връзка между всички икономически, технически, производствени, организационни, научно-технически и социални мероприятия, които имат отношение към решаването на определен въпрос, в по-голямата конкретност и т. н. Всяка комплексна програма съдържа формулирани цели и подцели (във вид на йерархично изградено „дърво на целите"), анализ на световните тенденции и оценка на съответното състояние у нас, определени научнообосновани норми, необходими ресурси и т. н.

2. ПРОЕКТИРАНЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА УПРАВЛЯВАЩИ СИСТЕМИ

Колко голямо е значението на поставения въпрос, се вижда от факта, че целите на една система могат да бъдат реализирани при наличието на три основни фактора: избрана стратегия, организационна структура и начин на функциониране на структурата. При положение, че стратегията е правилно зададена, решаващо значение придобива организационната структура. От друга страна организационната структура на управлението е първостепенен фактор в развитието на обекта на управлението.

Във връзка с това сега интензивно се работи върху критериите за оценка на ефективността на една организация. Особено внимание в случая се отделя на такива критерии като маневреност, гъвкавост по въпросите на стратегията, наличие на механизъм за консумиране на информация, обратна връзка, динамичност на структурата.[1] Тук се отнасят също изискванията за пределна простота, яснота в линията на подчиненост и отговорност, използване достиженията на научно-техническата революция.[2]

Проектирането и изграждането на системи на управление на комплекси се разпадат на две относително особени процедури:

а) проектиране и изграждане на системата като организационна формация от съответни компоненти, връзки и отношения;

б) проектиране и изграждане на информационната структура.[3]

Проектирането и изграждането на организацията на управляващата система преминава през четири етапа:

а) формулиране на целите;

б) определяне на функциите;

в) създаване потенциал на системата;

г) разработване механизъм на функциониране.

Формулиране на целите

В най-общ вид системата на управление може да се определи като съвкупност от множество компоненти, проектирана за изпълнение на определена цел в съответствие с разработен план. В зависимост от това трябва да съществува някаква цел (задача), за достигането (или решаването) на която се създава системата.[4] Понятието цел изпълнява фундаментална роля в теорията на организацията и управлението. От това, как ще се определи целта, до голяма степен зависи как ще се проектира съответната система. Ето защо определянето на целите е извънредно отговорна дейност в практиката на проектирането.

Функции

Да се определят и опишат функциите на една система по същество означава да се разкрие способността на системата да реализира своите цели. Всяка функция е своеобразен фрагмент от дейността, насочена към постигане на някакви цели. Самото обособяване на функциите не се извършва произволно. Разделението на труда и специализацията в сферата на „системната дейност", в резултат на които се формират функциите на системата, протичат по строго определен начин. Научният подход изисква точно да се съобразяваме със закономерностите на този процес. Главното в случая е правилно да се отчитат целите с оглед на това да се проектират и изграждат едни или други функции. При това не трябва да се забравя, че доколкото всяка система в обществото е развиваща се формация, нейните елементи и структури непрекъснато придобиват нови свойства и функции.[5]

---

[1] Х. Ансоф, Р. Бранденбург, Методика проектирования организационных структур, сб. „Внутрифирменное планирование в США", стр. 25—26. Същевременно трябва да се има предвид, че няма и не може да има една единствена възможност за създаване на успешно функционираща система на управление. За достигане на поставената цел могат да бъдат използвани редица алтернативни пътища или съвършено неизвестен път — оттук и изразът „ладифинт" на управлението (Вж. Дж. Рингрс, Производственные системы: планирование, анализ, контроль, стр. 31).

[2] Сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", стр. 54—56.

[3] Т. Жирков, Основни насоки за по-нататъшното развитие на системата на управление на нашето общество, стр. 19—20.

[4] Р. Дивонсон, Ф. Каст, Д. Розенцвейг, Системы и руководство, стр. 163.

[5] М. И. Сетров, Основы функциональной теории организации, стр. 36.

Digitized by Google

Ако се вземе предвид, че всяка функция е своеобразна „специализирана дейност" на системата на управление, неминуемо се налага да се излезе от аналогията и технологията на самото управление, разглеждано като подредена съвкупност от въздействия, целящи да приведат обекта на управлението от едно състояние в друго или пък да запазят неговите съществени характеристики. В такъв случай, както вече се подчерта, всяка функция би била „фрагмент" от управлението, а съвкупността от всички функции би реализирала цялостния акт на управлението. Въпросът е да се разкрие и покаже как стъпка по стъпка се реализира управленческият процес. В резултат на това бихме изолирали възможните, необходимите и достатъчни функции, които са неотделими от същността на самото управление.

Едва ли е необходимо да се доказва специално, че на сегашния етап процесът на социалното управление не би могъл да бъде представен във вид на някакъв алгоритъм (в специалния смисъл на тази дума).

В съответствие с изискванията на монофункционализма (от тази гледна точка всяка система се характеризира с една функция) управлението е монофункционално, то притежава една обща функция — да поддържа хомеостазиса, т. е. съществените характеристики на системата в определени допустими граници. За да се разкрие как се осъществява този процес, как визираната функция се проявява, необходимо е тя да се структурира на подфункции в зависимост от етапите и операциите на управлението.

В процеса на управлението на комплексите биха могли да се разграничат следните функции:

а) формулиране и оценка на някаква „социална поръчка", с оглед на която се организира една или друга дейност за получаване на определен резултат (например да се произведе дадено изделие, да се създаде определена технология, да се проектира и изгради една информационна система); системата трябва да притежава способността да откликва на „социалните поръчки", да ги оценява и превръща в цел — в зависимост от това в нея се обособява съответна функция;

б) формиране на цели[1] и тяхното декомпозиране във вид на система от цели;

в) очертаване полето на възможните стратегии, т. е. начини за достигане на избраната цел, и избор на най-добър стратегически вариант. В литературата се говори също така за установяване на възможности, проблеми и алтернативи, свързани с достигане на целта.[2]

г) разработване на сценарии на бъдещето като осноген предпланов документ, който дава концепционна характеристика на целите и на пътищата за тяхното реализиране[3]; всъщност тук се прави диагноза на възможностите;[4]

д) съставяне на плановете (стратегически и тактически), както и „прецеждане" на целите на езика на задачите;

е) организация, разпореждане и координация;

ж) контрол;

з) анализ и обобщение на получените резултати.

Не е трудно да се разбере, че посочените функции изпълняват особена роля — в резултат на тяхното последователно реализиране се осъществява определен управленчески акт, след което започва нов управленчески цикъл. В този си вид визираните функции са своеобразен инвариант в управлението, негова базисна функционална част.

Създаване потенциал на системата

Нито една функция не може да бъде реализирана, ако не е осигурен съответен „ресурс", т. е. определен функционален потенциал. Понятието функционален потенциал обхваща всички „ресурси", които са необходими, за да се осъществяват функциите за определяне на целите, за разработване на сценариите, за съставянето на плановете и т. н. Тук се отнасят следните „ресурси": кадри, материално-техническа база, финансиране, организация на управлението и на съответните системи, информация — научноизследователска работа и прогнозиране.

В зависимост от това управленческата система на комплекса неизбежно формира и развива следните „ресурсни" функции:

— кадрови потенциал;

— материално-техническа база и финансиране;

— организация на управлението;

— научна информация;

а) научноизследователска работа;

б) прогнозиране.

Организационни структури

Като правило организационният механизъм в системите на управление се локализира в един или друг орган със специфична структура. В зависимост от това при изграждането на управленчески системи на комплексите възниква задачата да се фор-

[1] Да се управлява икономиката, това означава да се управлява на основата на цели (сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", М., 1972, стр. 94).

[2] Сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", стр. 137.

[3] Вж. по-подробно Р. Акофф, Планирование в больших экономических системах. М., 1972, стр. 44—45.

[4] Сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", стр. 138.

Digitized by Google

мират органи, които могат да осигурят последователно и точно реализиране на функциите. В теорията и практиката на управлението тази страна на въпроса за функциите все повече се усложнява и натъква на сериозни трудности. Първопричината за подобна ситуация е усложняването на самия обект на управление, в резултат на което неизбежно се формират нови цели, обособяват се нови функции и органи. Тази експанзия заплашва всички сфери на управленческата дейност.

На съвременния етап се наблюдават качествено нови процеси в развитието на организационните структури на управлението. Във връзка с това особено внимание заслужават следните процеси:

А. Преход от отраслов към комплексен принцип на организация на управлението.

Този подход е следствие от закономерния процес на преминаване от системно-диференциращ към системно-интегриращ подход. Формирането на комплекси на различни равнища в организацията на обществото изведе на преден план един нов въпрос — какви изменения трябва да настъпят в управляващата система, за да може тя адекватно да осъществява функциите на управлението. Ако по-рано се изграждаха органи, осъществяващи отраслово управление (управление на отрасъл), сега доминираща тенденция е преходът към структури, осъществяващи комплексно управление (управление на комплекси).

Комплексните органи на управление са ново явление в теорията и практиката не само поради факта, че тук е налице особен обект на управлението. В тези органи известните функции на управлението се съчетават и реализират по специфичен начин. Изгражда се нова система на получаване, преработване, запазване и предаване на информацията — дескриптивна и прескриптивна. В зависимост от това те имат и специфична структура, съобразена с особеностите на комплексното управление Същевременно тук не се елиминира отрасловото управление, но то има подчинено значение.

Б. Преход от стационарен към нестационарен (динамичен) принцип на организация.

В наше време все по-голямо значение се придава на динамичните форми и органи, на така нар. временни (нестационарни, динамични) звена, които се създават като правило за решаване на една или друга задача. Тези звена обикновено се формират на основата на съществуващия щат, т. е. чрез привличане на специалисти от постоянни (преди всичко функционални) звена. По такъв начин в структурата на управляващите системи фактически се съчетават стационарни и нестационарни звена.

В. Преход от функционален към програмен принцип на организация.

Структурирането на управляващите системи на звена по функция на управлението е, така да се каже, факт на миналото. Макар да се запазва и сега, то все повече отстъпва място на програмните органи или което е все същото, на органите за управление на програми.

Нека приемем съответни обозначения за всеки от визираните принципи: Отраслов — О, комплексен — К, стационарен — С, нестационарен — Н, функционален — Ф, програмен — П. Като се има предвид, че отрасловите и комплексните органи са стационарни и нестационарни, функционални или програмни, можем да изолираме няколко типа органи:

О — С — П О — Н — П
О — С — Ф О — Н — Ф

Тук всъщност са показани различни варианти на отраслова структура на управлението. Нещо подобно е налице и с комплексните органи:

К — С — П К — Н — П
К — С — Ф К — Н — Ф

От тази гледна точка голям интерес представлява проблемът за структурата на ръководството на комплексите, което може да бъде орган от типа на министерство, комитет, комисия към Министерския съвет и т. н. Доколкото всеки един от комплексите има конкретна и индивидуална физиономия, логично е да се приеме, че и ръководните им органи ще притежават специфични черти и особености. В зависимост от това се налага да изолираме някакъв инвариант структура, който варира и се модифицира по различен начин в един или друг комплекс.

В съответствие с решенията на Декемврийския пленум ръководствата на изграждащите се в страната комплекси са държавни изпълнителни органи с комплексни функции, включващи в себе си планиране, координация, финанси, труд, научна дейност и пр. Тези органи имат динамична структура, в тях постепенно ще се внедрява обществено-държавното начало на управлението. Подобна програмно-целева структура се създава и във функционалните министерства и комитети, които имат планово-икономически и планово-регулиращи функции.

При положение, че ръководствата на комплексите се развиват като държавни изпълнителни органи с определени планово-икономически и планово-регулиращи функции и ще престанат да бъдат министерства и ведомства от административен тип, най-приемлив вариант в случая е структурата, която се състои от три относително обособени части:

а) стационарна (постоянна) част;
б) нестационарна (динамична) част;
в) полустационарна (пулсираща) част.

В цялост една такава структура прите-

Digitized by Google

жава всички необходими атрибути и изисквания на програмно-целевите структури на управление. В нея могат да се създадат и съответни механизми, които позволяват да се осъществява комплексно управление. Същевременно тази структура трябва да се разглежда като инвариант, който изисква допълнителни наблюдения и изследвания при проектирането и изграждането на ръководните органи на всеки отделен комплекс.

А. Стационарна (постоянна) част. Тази част се състои от относителни постоянни звена, които като правило следва да бъдат многоцелеви. Те играят изключително голяма роля в осъществяването на планово-икономическите, регулиращите и координационните функции в комплекса. Оптималното решение изисква да се създават звена по всяка отделна функция на управлението от типа на функциите за планиране, финансиране, организация и т. н.

По принцип могат да се формират два типа стационарни звена: функционални и отраслови. Функционалните звена са абсолютно необходим компонент в структурата на управленческата система — чрез тях главно се реализират планово-икономическите и планово-регулиращите функции. По-труден е въпросът за звената с отраслов характер. И при изграждането на комплексите се проявява „вечният" конфликт между функционалисти и отраслевици... Опитът показва, че на сегашния етап възможностите и положителните страни на отрасловия подход не са изчерпани. С оглед на това в структурата на комплексите би трябвало да съществуват и някакви отраслови звена, но очевидно не в такъв вид, че да дублират например стопанските обединения, дирекциите и т. н.

Б. Нестационарна (динамична) част. Състои се от временни звена, създадени за решаване на някаква конкретна задача. Обикновено тези звена са едноцелеви и се формират на основата на съществуващия щат. Главното при тях е формиране на органи за ръководство на целеви програми. Освен това могат да се формират други временни групи за осъществяване на нововъвеждания, за разработване на някои организационни или управленчески въпроси и т. н. За целта в структурата се предвиждат „празни клетки".

В. Полустационарна (пулсираща) част. Тук се отнасят звена, които са относително постоянни, но с оглед на задачите имат способността да пулсират, т. е. да се „свиват" или „разширяват" за сметка на постоянната част на структурата. Като правило тези звена са комплексни по задачи, функции, състав и се изграждат непосредствено към най-висшите ръководни органи на комплекса. Така например в комплексите би трябвало да има звено по анализ и ефективност, което обхваща съответните въпроси от гледна точка и на планирането, и на финансирането, и на координацията, и на кадрите, и на науката, и на международното сътрудничество и социалистическата интеграция... В идеален вид това звено се състои от едно стационарно ядро, което може да пулсира по посочения начин.

Принципът на изграждане на полустационарни пулсиращи звена може да намери широко приложение в дейността на функционалните министерства и комитети, които осъществяват съответни координиращи мероприятия. В тези случаи обикновено се създават стационарни звена, на които се възлага дейността по координацията. Едва ли е нужно да се доказва обаче, че това неизбежно води до увеличаване на щата и раздуване на апарата. Едно от средствата за преодоляване на подобни тенденции е формирането на полустационарни пулсиращи звена в разглежданите министерства и комитети, които ще пулсират за сметка на координираните звена от други министерства, като привличат специалисти от тях, когато възникне определена задача.

3. НАДЕЖДНОСТ НА УПРАВЛЯВАЩАТА СИСТЕМА

Този въпрос излиза на преден план при изграждане на системи за управление на комплекси. Високата степен на сложност, необходимостта да се осигури управляемост на всички социални процеси, участието на много хора в процеса и т. н. изискват да се даде принципно ново решение на въпроса за надеждността на разглежданите системи, да се повиши рязко ефективността от тяхното функциониране. При това и тук опитът и интуицията на управляващите са недостатъчни. За да се постигне необходимата надеждност, системата би трябвало да се изгражда в съответствие с определени научни принципи.

В това отношение решаващо значение имат преди всичко марксистко-ленинската теория, ленинските принципи на управление и особено принципът за ръководната роля на Комунистическата партия и принципът на демократическия централизъм. Опитът на Съветския съюз, на другите социалистически страни, в това число и на нашата страна, показва, че тези принципи са общозадължителни и задължителни, че без тях не може да се изгражда ефективна система на управление при социализма. Всички други принципи са производни и могат да се използват с успех, когато се прилагат на основата на марксистко-ленинската методология.

Един от най-често прилаганите методи за повишаване надеждността на системите е методът на простотата — „колкото са по-малко детайлите на системата, толкова е по-висока нейната надеждност". В системите на управление простотата се проявява преди всичко в отстраняването на всички излишни елементи по хоризонтална и вертикална линия, във формирането само на такива компоненти, които са необходими за нормалното функциониране на

Digitized by Google

системата. Във връзка с това изключително голямо значение има въпросът за броя на йерархичните равнища на подсистемите, разположени по хоризонтал. Строго еднозначен, валиден за всички системи, отговор на този въпрос е почти невъзможно да се даде. В класическата теория и практика е прието йерархичните равнища и елементите по хоризонтал да бъдат не повече от 3—4. Между другото това означава например, че даден орган би трябвало да има 3—4 подразделения. Подобни норми са разработени и с оглед оптималното число на подчинените. Обикновено се смята, че всеки ръководител би могъл да ръководи непосредствено около 6—8 човека. При едно проучване, проведено във фирми, са се получили следните резултати: в 22 фирми президентът на фирмата ръководи непосредствено работата на 7—10 подчинени, в 6 — между 11 и 13 и в 6 — 14 и повече подчинени.[1] Все повече се утвърждава мнението, че вследствие широкото използване на електронно-изчислителните машини ще се извършва „сбиване на вертикал", намаляване броя на средните звена.[2]

Съгласно една класификация, отраслите на промишлеността се разделят на три категории: индивидуално производство, крупносерийно производство и масово производство (непрекъснато или дискретно). При това положение броят на йерархичните равнища бележи тенденция на удвояване при преминаване от страни с индивидуално производство към отрасли с масово производство. Увеличението е средно от 3 равнища до 6. Броят на равнищата в крупносерийното производство е в предела между тези крайни значения — най-често 4—5 равнища. В индивидуалното производство на главния ръководител са подчинени средно 3 ръководителя, в крупносерийното производство — до 7, а в масовото производство — до 10.[3]

* * *

Формирането на комплекси и на съответни системи на управление в нашата страна е закономерен процес в условията на изграждане на развито социалистическо общество. Колкото по-зряло става социалистическото общество, толкова повече се разгръща разглежданият процес. С нарастваща сила ще се издига ролята на субективния фактор, на Комунистическата партия, на народа в социалистическото строителство. Главно условие за повишаване ролята на субективния фактор в разгръщането на посочения процес е изменението на мисленето, формирането на научни познания за него в партийните, държавните и стопанските кадри.

[1] Сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", стр. 154.

[2] Пак там, стр. 259.

[3] А. Г. Курилоф Новый подход к построению организационной структуры управления фирмой, сб. „Организация управления производством в капиталистических странах", стр. 251.

Digitized by Google

Л. И. БРЕЖНЕВ ЗА БЪЛГАРО-СЪВЕТСКАТА ДРУЖБА

Издателството на Българската комунистическа партия отпечата луксозния сборник „Българският народ — наш брат, приятел и съюзник" с избрани произведения на генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз Леонид Брежнев по повод приятелското му посещение у нас от 18 до 21 септември 1973 година. Цялата наша страна живее и още дълго ще живее под неизгладимото впечатление от гостуването на бележитя политически и държавен ръководител на Съветския съюз и голям приятел на българския народ. Това посещение, по време на което първият секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет Тодор Живков му връчи най-високото отличие на нашата социалистическа държава, се превърна в събитие с историческо значение за нашата страна, в изключителен за всеки българин празник, в ярка и внушителна манифестация на кристално чистата и нерушима българо-съветска дружба.

Огромна и непреходна е политическата стойност на поместените в уводната част на сборника официални материали по удостояването на Леонид Брежнев със званието „Герой на Народна република България". Държавният съвет удостои с това звание другаря Брежнев за неговите изключителни заслуги в развитието, укрепването и задълбочаването на българо-съветската дружба и изграждането на социализма в НР България, за активното му участие в разгрома на хитлерофашизма и освобождаването на народите, за личния му принос в разработването и осъществяването на ленинската генерална линия на КПСС за строителството на комунизма и мирната политика на съветската държава, за неуморната му дейност за сплотяване на социалистическата общност, редиците на международното комунистическо и работническо движение и националноосвободителната борба, за укрепване на световния мир, сътрудничеството и дружбата между народите, за тържеството на идеите на марксизма-ленинизма. В поместената за първи път в българско издание обширна биография на Леонид Брежнев читателят вижда неговата огромна и разностранна ръководна дейност като забележителен комунистически деец, ръководител и вожд от Лениновата школа.

Леонид Брежнев, Българският народ — наш брат, приятел и съюзник, Партиздат, 1973, стр. 120.

Digitized by Google

Както се подчертава в поместеното приветствие на ЦК на БКП, Държавния съвет и Министерския съвет на НР България от 8 септември 1973 година, нашата държава удостои Леонид Брежнев с най-високото отличие на републиката за неговите „изключителни заслуги и неоценим принос в нейната нова история". По комунистически кристално и чисто, изпълнено с руска обич и любов, е приятелското отношение на генералния секретар на ЦК на КПСС към революционните традиции, борбите и победите на нашата партия и държава, на нашия народ. Истинска национална гордост предизвикват високите оценки, които той неведнъж е давал на героичната история, последователните интернационални позиции и марксистко-ленинската природа на Българската комунистическа партия. От трибуната на Деветия конгрес на БКП (1966 г.) той характеризира нашата партия като „един от най-старите калени отряди на световното комунистическо движение". За нас са незабравими думите му, че под знамето на марксизма-ленинизма българските комунисти, възпитани и ръководени от такива изтъкнати дейци на международното работническо движение като Димитър Благоев, Георги Димитров, Васил Коларов с чест преминаха всички изпитания и трудности в борбата за великото комунистическо дело, сринаха с помощта на Съветската армия монархо-фашистката диктатура, застанаха начело на победоносната социалистическа революция и поведоха българския народ по пътя на социалистическото строителство. Нашата научна и политическа общественост възприе с радост заслужено високата оценка на Леонид Брежнев за Септемврийското антифашистко въстание през 1923 г., което той нарече „първата решителна схватка с фашизма", скъпа на комунистите и революционерите от цял свят. Широко известна е неговата оценка за победоносната българска революция на 9 септември 1944 г., която потвърди с нова сила непреодолимостта на законите на историята, неизбежната победа на социализма.

В трудовете на Леонид Брежнев със завидна политическа прозорливост се аргументира силата и законното право на управляващите комунистически партии, в това число и на българската, да ръководят свободните народи в борбата за социализъм и комунизъм. Пред Десетия партиен конгрес той подчерта, че с цялата си героична история, с делата и политиката си, със своята преданост към народа Българската комунистическа партия доказа своята способност, своето право да възглави и направлява строителството на социализма в нашата страна. Участието на генералния секретар на ЦК на КПСС в работата на конгресите на БКП, неговата висока оценка за решенията на Десетия партиен конгрес и специално за Програмата на БКП е прекрасен израз на установилите се трайни отношения на единомислие и единодействие между нашите партии по всички основни проблеми на съвременността.

Изблик на високи патриотични чувства пораждат приятелските оценки на Леонид Брежнев на успехите и победите на българския народ в строителството на социализма, на приноса на НР България в укрепването на социалистическата общност, в съвместната интернационална борба на братските партии и народи на международната арена. Много пъти той е давал ярък израз на гордостта на съветските комунисти, на целия съветски народ от факта, че нашата партия осигури историческия завой от изостаналост към напредък в съдбините на българския народ и уверено го води към нови и нови върхове, че „България стана цветуща социалистическа държава с мощна съвременна индустрия и напреднало селско стопанство". „Днешна България — подчерта др. Брежнев, в речта си пред Десетия конгрес на БКП — е суверенна държава, активен участник в международния живот, равноправен и уважаван член на братското семейство на социалистическите страни и народи."

По една прекрасна интернационална традиция Леонид Брежнев

Digitized by Google

винаги при посещение у нас и на срещи в Москва с наши най-отговорни делегации и ръководители разказва как живее съветската страна, споделя мисли за труда, победите и перспективите на многомилионния съветски народ, за осъществяването на обширна програма за подобряване благосъстоянието на трудещите се. КПСС прави всичко за изпълнение на набелязаната от XXIV конгрес програма, за да може всяко съветско семейство да живее при добри материални условия, да има благоустроено, съвременно жилище, да получава все повече хубави и разнообразни предмети за потребление, да се ползва от всички блага на културата. С присъщата му реалистичност генералният секретар на ЦК на КПСС критично преценява постигнатите резултати, сочи трудностите и нерешените задачи и винаги поставя високи цели пред всички фронтове на комунистическото строителство.

Особена ценност придават на сборника забележителните по своята прозорливост, анализи и постановки по генералните политически проблеми процеси и събития на съвременността. Външнополитическите обобщения и прогнози на Леонид Брежнев — един от най-крупните политически дейци на нашето време, представляват образци на съвременната политическа мисъл и развиват на по-висока степен традициите и линията на съветската външна политика. С една завидна дълбочина и марксистка последователност той разкрива основните подстъпи, проблеми и задачи на борбата за укрепването на мира и разведряване на съвременната международна обстановка, за укрепване единството на всички демократични и революционни сили в нашата бурна и преломна епоха.

Сборникът завършва с бележитата реч на Леонид Брежнев на тържествения митинг на софийските трудещи се в зала „Универсиада" на 19 септември 1973 година. По съдържание, идеи и дух тази реч е нов голям принос в теорията и практиката на братските връзки между нашите партии и народи и осветява новия, качествено по-висок етап в разширяването и задълбочаването на единството и сътрудничеството между БКП и КПСС, между НР България и Съветския съюз. „Вярност за вярност, дружба за дружба" — това е девизът на устремената в бъдещето наша взаимна, свята дружба, на нашето кръвно родство, на нашето велико комунистическо верую. Високият гост специално подчерта голямото значение на съветско-българските преговори, които бяха водени при посещението на Съветския съюз на българската партийно-правителствена делегация начело с др. Тодор Живков през ноември 1972 година. „Такива срещи — изтъкна той — ни помагат по-ясно да видим хоризонтите на нашето сътрудничество, по-уверено да вървим напред." Теоретическите постановки и анализи на последователния курс към пълно, всестранно сближаване между Съветския съюз и България — стратегическа линия и на нашата партия — разкриват нови, още по-широки перспективи в сферата на политиката, икономиката, идеологията и културата на двете страни. В зала „Универсиада" Леонид Брежнев посочи множество нагледни примери колко тясно се преплитат сега артериите на съветската и българската икономика, посочи наистина безграничния диапазон на сегашното и бъдещото съветско-българско сътрудничество, обективните възможности за коопериране и интегриране. Все по-тясно и всестранно сътрудничество и единодействие — такъв е курсът на Комунистическата партия на Съветския съюз към социалистическа България. Централният комитет на КПСС — отбеляза Леонид Брежнев — „високо цени изпълнените с истинско братско доверие отношения, които се създадоха между нас и Централния комитет на Българската комунистическа партия, с неговия авторитетен ръководител, верен син на българския народ, виден деец на международното комунистическо движение, наш добър приятел и боен другар Тодор Живков". В пълно потвър-

Digitized by Google

ждение на това в решенията на пленума на ЦК на БКП, състоял се на 3 и 4 октомври 1973 г., се казва: „Успешното и плодотворно провеждане на този курс винаги е било и занапред ще бъде основен национален и интернационален дълг, първостепенна задача на нашата партия и социалистическа държава, на всеки български комунист, на целия български народ". В паметните дни на последното посещение на именития приятел на българския народ всички поколения трудещи се у нас с искрена обич и признателност си припомниха бележитата обобщаваща мисъл на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Брежнев: „Ако ни запитат — бе казал той на 12 май 1967 година — какво значи социалистически интернационализъм, ние бихме отговорили: Вижте отношенията между България и Съветския съюз. Това е именно социалистическият интернационализъм в действие." Тези думи имат и винаги ще имат смисъл на свята клетва и комунистическо верую, сила на стратегическа политическа платформа в борбата за социализъм и комунизъм. Давайки достоен израз на искрената обич и голямата радост на българския народ по случай награждаването и приятелското посещение у нас на неуморния радетел за чистата и свята българо-съветска дружба, другарят Тодор Живков пожела на героя на Народна република България Леонид Брежнев здраве и нови успехи в неговото велико дело, посветено на борбата за тържеството на комунистическите идеи и благото на трудовото човечество.

Сборникът „Българският народ — наш брат, приятел и съюзник" е скромно по обем издание, но неговото теоретическо и жизнено богатство, както и неговият политически и идеологически заряд са огромни. Сега, когато той е вече в ръцете на читателите, може с пълно основание да се твърди, че всъщност трябва да говорим за едно забележително произведение на съвременната марксистко-ленинска политическа мисъл, за книга, която творчески развива и обогатява принципни моменти от теорията и практиката на социалистическия интернационализъм. Българските комунисти, нашият народ, българската младеж ще намерят в неговите страници опование и вяра в несломимото могъщество на великата съветска страна, нови жалони по пътя на нерушимата българо-съветска дружба и прилив на творчески сили във всенародното движение за изграждане на развитото социалистическо общество в нашата прекрасна социалистическа родина. Богатството, идеите и духът на тази книга — взети на всеоръжие — вдъхновяват на дръзновен труд и творчество за тържеството на великия комунистически идеал.

Пеньо АСТАРДЖИЕВ

Digitized by Google

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

НА ВНИМАНИЕТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕЛНАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

Опитът през последните години показва, че в условията на преустройството на общественото животновъдство на промишлена основа съществуващата у нас над 30 години организация на **ветеринарното дело** вече не е в състояние да осигурява резултатно здравеопазване. През последните три-четири години се появи трайна тенденция за непрекъснатото увеличаване на заболяванията, смъртността и безплодието по селскостопанските животни.

За това, разбира се, има различни причини от обективен и субективен характер, но една от най-важните е **неотговарящата на съвременните изисквания организация** на ветеринарно-медицинското обслужване и здравеопазване на животните.

В сегашната организация на ветеринарното дело у нас се включват: управление „Ветеринарно дело" при Министерството на земеделието и хранителната промишленост като централен ръководен орган и ветеринарните звена в окръзите. От своя страна във всеки от окръзите функционира сектор или инспекция по ветеринарно дело към управление „Земеделие" при ОНС, а в Пловдив, Стара Загора и Велико Търново — районна научно-диагностична ветеринарна станция или институт, които са пряко подчинени на МЗХП. Освен това у нас има окръжни и районни ветеринарни лечебници, както и държавни ветеринарни участъци, които са подчинени на ОНС, държавни карантинни и погранични ветеринарни служби

НЕОБЯСНИМО ПОДЦЕНЯВАНЕ

На пъстрата витрина всред луксозните книги се мъдри една невзрачна книга с тютюнев цвят. За нея няма не само художествено оформена обложка. Няма прилично, дори скромничко външно оформление, нито поне твърда подвързия. Бедно е „облечена" и „подредена" тази книга на Партиздат с голямото име „Партийно строителство". Как мащенски се е отнесло издателството към един солиден учебник,

Digitized by Google

(летище София, гранични пунктове в Бургас, Варна, Русе, Видин, Сливница, Драгоман, Петрич—Кулата) в подчинение на МЗХП; служби за държавен ветеринарно-санитарен контрол (ДВСК) към градските народни съвети.

Така че в крайна сметка на територията на всеки един от окръзите съществуват по няколко държавни ветеринарни звена, които имат общата задача — държавното ръководство и научно-методичната помощ на ведомствените ветеринарни служби в стопанствата за обезпечаване здравеопазването на животните. При съществуващата сега организация обаче липсва планово единство и единодействие в тяхната дейност, поради което трудно се координират усилията им за ефикасното изпълнение на поставената задача.

• • •

С настъпилите през последните години коренни изменения в структурата на общественото животновъдство у нас фактически не можа да се осигури необходимата профилактика и здравеопазване на селскостопанските животни поради разпокъсаност на ветеринарната дейност, проявяваща се от отделни самостоятелни звена, а също и в съдържанието на тяхното медицинско обслужване. Днес в общественото животновъдство, което е интензивно и продуктивно, за лечението на отделното животно се ръководим от икономическата изгода. Няма съмнение, че лечението е било и си остава важен фактор не само за здравеопазването, но и за повишаването продуктивността на животните, обаче икономически е по-целесъобразно то да се извършва в самите животновъдни комплекси (ферми). В случая тази дейност на окръжните и районните ветеринарни лечебници по отношение на общественото животновъдство отпада на практика.

С концентрацията и специализацията, с прилагането на промишлени технологии и повишаването на продуктивността на животните се създават предпоставки, които благоприятствуват за масово появяване на заболявания от незаразно и заразно естество. Те се предизвикват от различни фактори и условно-патогенни микроорганизми, непроявяващи се при екстензивното животновъдство. Крупните животновъдни ферми станаха силно уязвими от острите заразни болести и епизоотиите, а и при най-малките профилактични пропуски се нанасят големи щети на животновъдството.

Ето защо главната задача сега, в условията на промишленото животновъдство, е да се предпазва от заболявания цялото стадо и наред с това ефикасно да се лекува болното животно. Това може да се постигне чрез ранната диагностика и активната профилактика на заболяванията. Осъществяването на тази цел обаче не бива да става с предишните методи и средства. Сега крайно са необходими и диагностични лаборатории, оборудвани със съвременна апаратура и висококвалифицирани кадри. Не е оправдано харченето на средства за материалната база и оборудването на лаборатории в различните ветеринарни звена в окръжния център, тъй като се получава дублиране на апаратура и се чувствува недостиг на кадри. Освен това диагностиката на заболяванията е единна и неделима поради това, че при условията на промишленото животновъдство не винаги може да се постави рязка граница между заразното и незаразното начало.

Досегашният опит показва, че повече не е оправдано службите на държавния ветеринарно-санитарен контрол да бъдат към градските народни съвети. Те имаха отношение към дейността на държавния ветери-

---

който би трябвало да бъде при него на най-голяма почит. Защото е предназначен за неговия най-пръв читател.

Гледаме витрината, на която има луксозно издадени книги и за женските трудови ресурси, и на някакви второстепенни и третостепенни теми. Сравняваме, мислим, преценяваме. И не можем да си обясним: защо е тази девалвация на толкова сериозен труд до равнището на една брошура еднодневка? Та това е книга за масово и многократно ползване. И то разработваща много важна материя. Книга за Партията. Книга за нейния строеж, принципи и методи на действие. За партийното ръководство.

Не, необяснимо е това подценяване.

„ПАРТИЕН ЖИВОТ"

Digitized by Google

нарно-санитарен контрол при дребното стоково селско стопанство, когато в градовете съществуваха пазари за продажбата на животни. Днес, когато цялата животинска продукция се предава направо в предприятията на хранителната промишленост, а те са главно в окръжните центрове, отпадат функциите на държавния ветеринарно-санитарен контрол, от които пряко бяха заинтересовани градските съвети.

В същото време се повишават изискванията по окачествяването и здравната преценка на животинските продукти, което не може да се осъществява с предишните органолептични методи на изследване. Физическите и химическите лабораторни изследвания за водно, маслено, белтъчно, въглехидратно съдържание на продуктите, наличието на антибиотици, химически вещества и остатъчни количества пестициди от препаратите на растителната защита се извършва с прецизна и скъпа апаратура.

Ето защо всички тези обстоятелства налагат обединяването на изброените по-горе ветеринарни звена в един мощен и профилактичен център, който да поеме изцяло комплексната диагностика и профилактика на заболяванията по животните на територията на окръга. От този център ще се извършва методичното ръководство и подготовката на ветеринарни кадри в стопанствата. Понеже не е възможно изграждането на лаборатории във всеки град, те трябва да бъдат създадени в окръжния ветеринарно-диагностичен и профилактичен център, под непосредственото научно ръководство на съществуващите сега в районните ветеринарни станции (институти) — отдели за експертиза на хранителните продукти от животински произход. Същевременно ще се запазят малките контролни лаборатории в производствените предприятия за текущ контрол под методичното ръководство на окрупнения център.

В малките градове на базата на районните ветеринарни лечебници и градските служби на ветеринарно-санитарен контрол следва да се изградят държавни районни центрове като органи на оперативната ветеринарна служба (инспекция) към ОНС. Основната им задача е да ръководят и контролират дейността на ведомствените ветеринарни служби в стопанствата на АПК и ветеринарните участъкови служби, обслужващи животните в личните стопанства. По такъв начин дейността на органите на държавния ветеринарно-санитарен контрол ще се разшири и върху хигиенното и качественото добиване на продукцията в животновъдните ферми.

• • •

Тези структурни изменения в нашето ветеринарно-медицинско обслужване се налагат от самия живот и са в пълно съответствие с необходимостта да се повишава здравеопазването на промишленото животновъдство. Ето защо считаме, че е крайно време Министерството на земеделието и хранителната промишленост да преодолее час по-скоро проявяващите се тук и там консервативни тенденции и разбирания за статукво на съществуващата организация. И нещо повече. Като се вземе предвид, че програмно-целевият метод и комплексен подход все повече ще се усъвършенстват и превръщат в стил на ръководство, то колегиумът на министерството може да излезе незабавно с предложение пред Министерския съвет за въвеждането на съвременна структура и организация на ветеринарното дело. Това се налага от потребностите за най-ефикасно ветеринарно-медицинско обслужване и здравеопазване на нашето обществено животновъдство, а оттук и да се сведат до минимум загубите, които то понася от увеличената заболяемост, смъртност и безплодие на животните.

Digitized by Google

УЧАСТИЕТО НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРОИЗВОДСТВОТО

ГЕОРГИ АТАНАСОВ
председател на ОС на БПС — Търговище

Един от основните въпроси на социалистическото ни строителство днес е участието на трудовия колектив в управлението на производството. Това е закономерен процес, произтичащ от природата му на жизнена клетка на новото общество. Така е, защото освободеният от експлоатация човек вече се явява както обект, така и субект на управление, главен фактор на социалния прогрес, решаваща производителна сила.

До каква степен този проблем успешно се решава в Търговищки окръг?

Първостепенно значение за дейността ни в това отношение сега имат решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП и приетата от Февруарския пленум (1972 г.) научна комплексна концепция за ролята на работническата класа и професионалните съюзи в етапа на развитото социалистическо общество.

Основен фактор в решаването на проблема за участието на трудовите колективи в управлението на производството се явява ръководната роля на Българската комунистическа партия. Като прилага творчески марксистко-ленинското учение, опита на КПСС и се опира на науката, тя във всеки конкретен момент разкрива най-правилния път и възможностите за постигането на тази цел.

Всичко това беше в центъра на вниманието ни и сърцевина на добре подготвения и проведен пленум на окръжния комитет на Партията през месец май.

* * *

Първият въпрос, който си поставихме, беше: дали научните изводи на нашата партия относно участието на трудовите колективи в управлението на производството са вече достояние на всеки комунист и трудещ се, на всички органи и организации от окръга.

Беше изтъкнато, че въпреки постигнатите положителни резултати те не са станали в нужната степен ръководство за действие на всички фактори. За много от тях тези изводи все още са само директиви, указания, решения, но не и осъзната необходимост.

Digitized by Google

Този извод се наложи от някои факти като: липсата по същество на съревнование в ДЗС — с. Моравка, в строителен район — Попово, в „Наркооп" — Омуртаг. Ами редицата недостатъци в дейността на стопанските комитети, на общите събрания в предприятията „Н. Камов", „Карьерни материали", „9-ти септември" и други.

Все още някои не гледат на участието на трудещите се в рационализаторското и изобретателското движение като на важна форма за управление на производството. Примери ли? Това се отнася за такива предприятия като „Български бергман", месокомбинат „Родопа", промишления комбинат „Стария дъб", Ремзавода.

Твърде често въпросите за участието на трудовите колективи в управлението на производството се третират примитивно, без необходимата компетентност, всеобхватност и задълбоченост. А производството е стадий на възпроизводствения процес, най-тясно свързан с разпределението, обмяната и потреблението. Неговото ръководство включва в себе си и самоуправлението на отделния труженик, и управляването от него на трудовия процес — в бригадата и смяната, цеха и предприятието, обединението и отрасъла, в националния комплекс.

Участието на трудовите колективи в управлението на производството е в диалектическо единство с духовните процеси и прогресивното развитие на обществените отношения, които протичат в социалистическото общество. Следователно генералните изводи и постановки на нашата партия в това отношение се нуждаят от творческото дръзновение на научните работници и трудещите се.

Ето защо правилно пленумът на окръжния комитет на Партията реши осъществяването на този проблем да бъде един организиран, направляван, непрекъснат процес. Да е в центъра на вниманието, в ежедневието и в перспективната дейност на всички фактори.

ИНФОРМАЦИОННАТА ОСНОВА

Какво е състоянието на информацията при участието на трудовите колективи от скръга в управлението на производството?

Безспорно ние сме свидетели на един положителен процес в това отношение, който все повече се разгръща в дълбочина и намира своите организационни форми.

Научно-техническият прогрес и зрелостта на социалистическото общество налагат и създават условия за повишаване образованието и общата култура на трудещите се. Усъвършенстват се информационните връзки между управляваните и управляващите подсистеми. Всичко това се явява здрава основа за участието на трудовите колективи в управлението на производството.

В резултат на правилната политика на Партията се преобразява и Търговищки окръг. На неговата територия са изградени вече крупни промишлени предприятия като акумулаторния завод „Енергия", минно-добивните заводи „Възход" и „Хан Крум", авторемонтния завод „Арсо Овчаров" и др. Създадените четири аграрно-промишлени комплекса и единственият в страната животновъдно-промишлен комплекс се явяват прогресивни фактори за развитието на селското стопанство.

Да, в окръга вече има нова работническа класа и селяни кооператори, носители на съвременните знания, на достиженията на научно-техническия прогрес.

В завода „Хан Крум" повече от 48 на сто от работническия колектив е с над основно образование. Близо 4 на сто от него е с висше и полувисше образование. Непрекъснато се увеличава броят на кандидатите на техническите науки.

Digitized by Google

Винзаводът в Търговище е едно от челните предприятия в системата на обединението и в окръга. На базата на разширение и реконструкция тук се създават условия за въвеждане на принципиално нова технология на производството Една от причините за успехите на този колектив е стройната система за информация и управление от работното място до директора на завода. Бюрото за научно-техническа информация разполага с най-новите достижения в областта на винарската промишленост. Модерната лаборатория и конструкторския отдел творчески експериментират много новости. Функционалните отдели добре разработват проблемите и поддържат системни, близки контакти с производствениците. Оперативната отчетност е опростена, ясна и ежедневна.

И все пак според новите изисквания тези постижения в окръга не са достатъчни. Над основно образование в промишлеността на окръга са 19 на сто от заетите.

Навярно никой няма да се усъмни в извода, че трудещите се с основно и по-ниско образование са носители на ограничена социологическа и природонаучна информация, което стеснява техните възможности в управлението на производството.

И втората причина, която е основна и по-важна — съществуват много нерешени въпроси, пропуски и слабости при осигуряване на необходимия комплекс от техническа, икономическа, идеологическа и друга информация във всички звена на управляемите системи.

За съжаление и сега редица стопански обединения не изпълняват указанията на Централния комитет на БКП да осигуряват на поделенията си постоянна информация за световните постижения.

Главно поради недоценяване и незадоволителна управленческа култура в редица промишлени предприятия не са поставени добре информационните процеси. Обикновено липсва съответно изградена стройна система, която умело да бъде използвана от ръководителя и да помага на първичните производствени единици, каквито са бригадите, смените, участъците, всеки работник. Твърде много е примитивизмът в това отношение и в работата на функционалните отдели при осъществяване на оперативната отчетност.

Некачествената информация е една от основните причини на редица места **да не функционират пълнокръвно и ефективно стопанските комитети, общите събрания, производствените съвещания.**

В УСЛОВИЯТА НА НАСРЕЩНИТЕ ПЛАНОВЕ

Недостатъчната съгласуваност в дейността на различните фактори, от една страна, и неразграничаването на функциите между тях, от друга, **значително намалява ефективността на участието на трудовите колективи в управлението на производството.**

Вярно е, че съществуват разработки и нормативни документи, които изясняват компетенциите им например при изпълнението на насрещния план и организирането на съревнованието, на изобретателското и рационализаторското движение, за дейността на стопанските комитети, общите събрания, колективните трудови договори, производствените съвещания, съветите за организация на техническото творчество.

Ние се опитахме да изясним и организираме в единна система всичко това при условията на насрещния план. Обогатихме го с програми за челния опит, с планове по техническия прогрес, методики за съревнование и програми за повишаване на образованието.

И съветският, и нашият опит вече доказва, че **в единната система за участие на трудещите се в управлението на производството централно място заемат насрещните планове.** Процесът на тяхната изработка, утвърждаване и реализация е висша форма на проявление на творче-

Digitized by Google

ството и инициативата на трудовия колектив. Производствените съвещания и общото събрание на пълномощниците са най-действени оперативни органи за създаване на подходящ социално-психологически климат, за повишаване на обществената производителност на труда.

Правилни са обаче и констатациите, че в условията, когато разработваме насрещните планове, за да се създаде и утвърди единна система за ефективно участие на трудещите се в управлението на производството, много неща се нуждаят от още по-добро осмисляне и организация.

При новите условия се изменят характерът, отчасти съдържанието и ролята на колективните трудови договори. Но някои фактори недостатъчно осъзнават това, изпадат в плен на традиционализма, на инертността и шаблона. Не обогатяват тяхното съдържание, не ги използват пълноценно.

Смятаме, че колективните трудови договори трябва да бъдат подчинени документи на насрещните планове, тяхна неразделна част, която конкретизира взаимните задължения в рамките на една година. Те да се разработват и отчитат едновременно.

По новому следва да се осветли работата и на стопанските комитети. Тенденцията е те все повече да се утвърждават като постоянни органи на общите събрания, чиято главна задача е изпълнението на насрещния план.

Може би такива самодейни обединения на трудещите се за участие в управлението, каквито са съветите за организация на техническото творчество, бюрата за икономически анализ, обществените конструкторски бюра и други, да останат постоянни действуващи комисии на стопанските комитети за критически анализ и предложения.

Управленческите функции на трудовите колективи се изявяват във възможността те да проверяват и контролират как се изпълняват решенията на колективните им органи. Да казват своята дума при оценяване дейността на техните непосредствени ръководители.

Какви са на практика контролните функции на трудовите звена? В условията на сега действуващата икономическа система те качествено се измениха и пораснаха. Трудещите се вече лично или чрез своите колективни органи участвуват в изработването на насрещните планове, в тяхното приемане и отчитане, при образуването и разпределението на различните фондове. Днес едноличните управленчески решения имат преди всичко оперативен характер, а **основните, главните решения на управлението на производството са колективно дело.**

Сега по-редовно единоначалниците и колективните органи се отчитат пред трудещите се. Утвърдени традиции в това отношение има в шивашката фабрика „Родина" — Попово. В началото на всяка година там се определя кой ръководител ще докладва по даден проблем пред партийното бюро, кой пред партийната организация или стопанския комитет, пред събранията на пълномощниците и производствените съвещания.

След Февруарския пленум на Централния комитет на БКП (1972 г.) и VII конгрес на Българските професионални съюзи в този колектив се правят сериозни опити да се надживее епизодичността и едностранчивостта в дейността на стопанския комитет, на събранията на пълномощниците и производствените съвещания. Сега в центъра на работата на тези органи са въпросите, поставени от 19-то постановление на Централния комитет и Министерския съвет. Успешно се осъществяват набелязаните конкретни мерки от колектива за разкриване на допълнителни резерви за преизпълнение на насрещния план: обсъдени бяха информации за работата на бюрото за ефективно използване на материалите в кроялната; за дейността на технико-икономическия съвет по изпълнение плана за рационализациите; направен е анализ на плана по качеството.

Digitized by Google

В тези органи вече системно се оценяват различни страни от организацията и ръководството на социалистическото съревнование: как се изучават и съобразно конкретните условия прилагат националните почини, използва ли се пълноценно собственият челен опит. По този начин в течение на годината почти не остава ръководител и отговорник, чийто стил и метод на работа да не бъдат преценени от колектива.

Но в нашата работа и в това отношение се срещат отрицателни явления. Така например в завода за корабно електрооборудване „Н. Камов", в промишления комбинат „Кариерни материали" не са провеждани редовни заседания на стопанския комитет, не се приемат конкретни решения по разглежданите въпроси. В завод „Енергия" събранието на пълномощниците не действува като постоянен орган, липсва плановост и целенасоченост в работата му. Подобно е положението и в Ремзавода.

Стопанските комитети се оглавяват от ръководителите на предприятията. Би следвало именно те да осигурят условия за повишаване контролните функции на трудовите колективи. Малко са случаите обаче, когато дейността на тези комитети се поставя под фокуса на организирания самоконтрол. По един или друг повод например да се създават групи за проверка по даден проблем. Не се използват добре и не винаги се дава път на такива утвърдени форми, каквито са критичните бележки и предложения на трудещите се, сигналите и констатациите на комисиите за народен контрол.

Ето един пример: през 1972 година комисиите за народен контрол са направили 1932 предложения за подобряване на работата. Но от тях 415 не са изпълнени, стоят в папките на административните ръководители. Фрапиращи случаи се срещат във фабрика „Бокс", Ремзавода, промишления комбинат „Н. Симов" и др.

Ето защо на пленума бе изтъкнато, че под ръководството на окръжния комитет на Партията, с активното, творческо участие на всички местни фактори е необходимо още много да се направи за повишаване и усъвършенствуване участието на трудовите колективи в управлението на производството.

НЕОБХОДИМИ ПРЕДПОСТАВКИ

В материалите на Десетия партиен конгрес се казва, че при подбора на кадрите в различните сектори и на различните структурни нива постепенно и последователно трябва да се въвежда изборното начало. Това се явява важен момент в управленческите функции на трудовите колективи.

Именно постепенно и последователно, във всички сектори и нива, докато дойде това време, когато обществото ще разполага за всеки отделен случай с безспорно утвърден, морално признат по силата на своите физически и умствени, политически и делови, психологически и духовни качества ръководител.

Още от своето основаване нашата партия е давала пример в това отношение, като е подготвяла и създавала цяла плеяда прекрасни ръководители — умни, силни и обаятелни, даващи плът на научния социализъм.

Сега в нашия окръг работят десетки прекрасни стопански ръководители. Между тях са опитните дейци Тодор Ненов и Стоян Маринов, Петър Станев, Ради Йорданов и Руси Дечев. А също по-младите им другари Тодор Денев и Христо Симеонов, Лазар Лазаров и Петко Ненов В поверените им предприятия партийните организации успешно изпълняват задачите си на авангард на трудовите колективи. Явяват се техни всепризнати политически ръководители. Създават атмосфера за зачитане мнението на комунистите, на всички работници при издигането на кадрите, а след това и за редовна оценка на дейността им. Като се имат

Digitized by Google

предвид специфичните условия във всяка бригада, на редица места вече се подготвя въвеждането на изборното начало при издигането на бригадирите.

Машиностроителният завод „Възход" — гр. Попово, чиято 20-годишнина от създаването вече чествувахме, е едно от крупните предприятия в окръга Тук трудовият колектив и партийната организация имат богати традиции и опит. Те се явяват инициатори на редица почини Една от важните предпоставки за това е, че след X конгрес на Партията и Декемврийския пленум на Централния комитет е създадена точна и ясна номенклатура на кадрите. Прави се не малко за повишаване на тяхната подготовка и отговорност, за проучване мнението на работниците при издигането, разместването и в някои случаи при освобождаването им. За целта се ползват резултатите от проведените анкети.

Системно всички ръководители от завода — от бригадира до директора — се отчитат пред заводския партиен комитет, партийните бюра, стопанския комитет, производствените съвещания или събранията на работниците. Този стил на работа съдействува за срочното и качествено изпълнение на насрещния план, за правилното възпитание на кадрите. Помага на критикуваните да поправят грешките си, да усъвършенствуват своя стил и метод на работа. В резултат на това вече две години няма случай някой да е снет за неоправдано доверие на колектива

Февруарският пленум на ЦК на БКП (1972 г.) повелява профсъюзната работа непрекъснато да се обновява и усъвършенствува. В изпълнение на неговите решения се извършва дълбоко преустройство, което с всеки изминат ден дава своите положителни резултати. В окръга — в градските, общинските и заводски партийни комитети, в първичните партийни организации — се направи критичен анализ на досегашната дейност на профсъюзите и се приеха задълбочени, всеобхватни решения. Някои от тях — твърде важни за окръга ни — са насочени именно към такава организация на работата в профсъюзните органи и организации, която максимално ще съдействува за повишаване ролята на трудовите колективи в управлението на производството. Обсъдени са вече и преценени всички въпроси, свързани със социалистическото съревнование, с изпълнението на социалните програми, за комплексното внедряване и използване на икономическия механизъм. Провеждат се прегледи за дейността на профгрупите.

Органите на профсъюзите сега по-решително въстават срещу явленията, накърняващи интересите на трудовите колективи Отделите на окръжния съвет и окръжния комитет на профсъюзите проявяват стремеж навреме да откликват на новите явления и да ги разработват. Техните контакти с непосредствените производители на блага стават по-постоянни, близки и действени. Престоява се повече време в производствените участъци, повишават се проверката и контролът за изпълнение на задачите от организациите в управленческите звена.

Многообразна и съдържателна работа за укрепването на трудовите колективи вършат профорганизациите в заводите „Хан Крум", „Ст. Дечев", „Възход", във фабрика „Родина", Винзавода и др.

Като се изтъкна всичко това на пленума на окръжния комитет на Партията, бяха посочени и критично анализирани примери за редица профсъюзни кадри, които все още не умеят да търсят и получават партийна помощ Примиряват се с недостатъците в дейността на някои стопански ръководители, спъващи разгръщането активността на трудещите се. Сега в изпълнение на взетите решения в окръга се извършва действена организаторска и политическа работа за още по-голямо разгръщане на творчеството и инициативата на всеки работник и специалист, за мобилизиране на всички резерви, водещи към изпълнение и преизпълнение на насрещния план за 1973 г. и шестата петилетка.

Digitized by Google

КРАЧКА В ПРАВИЛНА НАСОКА

ДИМИТЪР ПЕТКОВ

ТРУДНОСТТА НА КОМПЛЕКСНИЯ ПОДХОД

Темата за партийната организация като политическо ядро на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние е твърде голяма, за да може да се изчерпи в един пленум. Защото тя обхваща всички основни характеристики на партийната организация като основно звено на Партията, събрало в себе си всички главни страни на ръководната политическа организация — Българската комунистическа партия. Предимството темата да се разглежда в тази светлина е в това, че задължава **проблемът да се види комплексно, да се изяснят решаващите му страни, да се видят поотделно и във взаимната им връзка, така както те се проявяват в живота**. Всичко това позволява да се намерят и по-ефикасни решения, за да се издигне действително ролята на основните клетки на Партията. Да стане дейността им много по-осмислена, действена и ефикасна. Да се съпоставят отделните раздели на партийната изява, да се открият по-слабите звена, за да се захванем най-напред с тях.

Обхващането на целия проблем има това предимство, че задължава да не се разглеждат делячески и откъснато, всяка за себе си различните партийни дейности. И още нещо. Да не се подхожда примитивно, делнично към мястото и ролята на партийната организация, а да се уточнят ясни практически критерии, на базата на изискванията на партийната програма, които да гарантират, че тя наистина ще се извиси като политически ръководител, акумулирал най-доброто от колектива, в който работи. Да бъде начело на неговото развитие, да бъде наистина ярък маяк и авторитетен щаб, към който съзнателно и с интерес ще се стремят всички честни труженици и ще го следват безрезервно. Само такъв политически щаб може да формира силни, жизнеспособни социалистически колективи с високо съзнание и морални добродетели, с огромна роля в претворяването на партийната политика. Така ще се отговори на сегашната потребност **не просто да се подобрява една или друга страна от партийния подход, а да се издигне цялостно равнището на дейността и ролята на решаващото звено до изискванията на съвременните задачи, породени от усложняващите се социални процеси в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество и до потребностите на масите, чиято съзнателност и активност са порасли твърде много и постоянно растат.**

Digitized by Google

В това е новото и по-особеното третиране на известната тема за първичната партийна организация.

А недостатъкът му?

Той се състои в това, че много по-трудно се вниква в детайлите на отделните части, в живеца на делничната партийна работа, за да се издигне тя до равнището на тези принципни изисквания.

Много по-трудно, но не и невъзможно.

Въпрос на умение, на подход, на дълбочина и замах.

С тази трудна тема от дълго време се зае градският комитет на Партията в Пловдив. Той извърши значителна работа, довела до състоялия се през септември пленум. И трябва да кажем, че тепърва предстои много да се направи, защото колкото и да извършим в тази област, никога няма да приключим докрай.

Казват, че тази тема е съвсем нова. По нея нямало литература, практически опит. Това твърдение колкото е вярно, толкова е и невярно. То е вярно само дотолкова, доколкото констатира отсъствието на специална разработка, доколкото няма достатъчно изяснение на този комплекс от въпроси, концентрирани в такава именно насока.

Не е съвсем вярно обаче, защото **теоретически и методически има доста литература, която може да се ползва и която трябва да ни служи и като теоретическа изходна позиция, и като методология, и като критерий за сравнение. Това е на първо място партийната програма.** Като чертае бъдещото развитие на обществото, тя позволява да се получи ясна представа за пътя, който трябва да извърви в своето усъвършенствуване и неговата малка единица. Разбира се, това позволява вече на тази основа да се търси и конкретизира и развитието на всеки колектив с неговите специфични особености, състав, място, роля за определен период от време по избраната посока. **Имаме Устав на Партията, който определя основните изисквания, на които трябва да отговаря най-малкият партиен колектив, регулира неговото функциониране, принципите и методите на неговата вътрешна дейност и ръководна роля. Имаме наука партийно строителство,** която разработва в по-големи подробности отделните страни на партийната работа. И още **редица партийни документи — решения на конгреси и пленуми, инструкции и пр.**

Въпросът е в това, те умело и творчески да се използват. Затова с право можем да наредим градския комитет на Партията между пионерите, които се заеха с тази тема, стара по своите основни части, новя по своето комплексно третиране.

ЯСНА ТЕОРЕТИЧЕСКА ПОЗИЦИЯ

Какво извърши и какво постигна градският комитет на Партията в Пловдив?

Може да се каже, че той съумя да си изясни теоретически този комплексен проблем. Изготвена бе методика[1], която има елементи на теоретическа концепция и служи за основа на изследването на практиката и за разработване на решението за бъдещата работа. Пред значителна част от партийния актив и пред някои първични партийни организации бяха изнесени лекции. Всички организации проведоха свои събрания, където комунистите разискваха доколко са постигнали равнището, което се изисква от партийната постановка, че трябва да бъдат първообраз на бъдещото състояние на колектива и какви задачи им предстоят. Разискваха и по целия комплекс от връзки и взаимоотношения с колектива, чрез който се реализира тяхната политическа

[1] Сп. „Партиен живот", кн. 6, 1973, стр. 57.

Digitized by Google

ръководна роля и се формира колективът в направлението, което е очертала Партията.

Цикълът на тази дейност завърши със заседание на бюрото и с пленума на комитета.

Това е извършената работа от гледна точка на нейната организационна и методологическа страна. Тя е правилна, полезна. Извършена е грижливо, задълбочено, със замах. Достигнала е до комунистите и първичните партийни организации. От дискусиите на пленума стана ясно, че тя е внесла вече известно раздвижване сред тях, което говори за нейната плодовитост.

Сега **да се обърнем към съдържанието на извършеното,** сумирано в изнесения доклад пред пленума от секретаря Димитър Касаков.

Може да се каже, че градският комитет в Пловдив съумя да **определи главните страни на темата и тяхното място и роля в целия комплекс от проблеми.** Изяснени бяха на първо място характерът и основните функции на социалистическия трудов колектив в теоретически аспект и е анализирана практическата работа за всестранното развитие на колектива. В тази насока са поставени на преден план въпросите за комплексното планиране, т. е. за плановете за социално развитие на трудовите колективи като средство за предвиждане и изясняване на бъдещото състояние на техния социален прогрес и като програма за перспективна работа за тяхното формиране и правилно направляване на този процес, като се включват в него самите трудещи се. Отчита се като значителен успех в тази насока изготвянето на насрещните планове за шестата петилетка и борбата за тяхното изпълнение. Същевременно се констатира, че все пак извършеното досега не е достатъчно от гледна точка на новата постановка за действително комплексно планиране на целия сложен възел от социални дейности, преплитащи се в колектива като малка обществена единица.

Направени са изводите: в насрещните планове да намерят отражение „всички въпроси и моменти, свързани с трудовите и социално-битовите функции на колектива“ ... Да съдържат „всички елементи за развитието на възпитателната функция на трудовия колектив“.

Всичко това намира практическа реализация в анализа на борбата за изпълнението на насрещните планове, където се концентрира като във фокус реализацията на колектива и ролята и боеспособността на нейното политическо ръководно ядро. Погледът е критичен, макар че се констатират успехи главно в икономическата страна. Но силата и боеспособността на политическото ръководство правилно се оценяват не по отделните постижения, а „по степента на умението да се формира и реализира комплексно партийната политика в живота и се осъществява хармонично направляване на целия обществено-икономически живот в даден колектив“.

Друга група въпроси се отнасят до **регулиране на вътрешнопартийните процеси и формирането на партийния колектив като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.**

Засегнато е най-напред регулирането на състава на организациите в зависимост от сегашните и бъдещите изменения на колективите. Тази постановка на въпроса е дала известно благоприятно отражение в практиката на някои организации, които са подобрили работата си за приемане на нови членове, по-ясно отчитайки тенденциите на бъдещите изменения, ориентираха се по-определено към перспективните отряди на колективите.

След това се третира **формирането на нови отношения в колектива** — създаването на здрава социално-психологическа обстановка, като се използва ролята на всички фактори — ръководители, обществени организации, развитие на вътрешнопартийната демокрация, инди-

Digitized by Google

видуалната работа с комунистите за издигане тяхната авангардна роля, възпитанието на кадрите, личния контакт с работниците и пр.

В доклада се поставя въпросът за умението на партийната организация да решава комплексно проблемите на колектива и се констатира, че това е необходимо условие за ефективността на партийната работа и ръководството. Прави се и бегъл преглед на възможностите за реализация на една от главните политически функции на партийните организации — умението да разработват, приемат и реализират научнообосновани решения. Да използват в това отношение колективния принцип и да бъдат пример на бъдещото комунистическо самоуправление. И в това отношение са констатирани недостатъци, направени са известни изводи.

Разбира се, толкова много проблеми не могат да се осветлят всестранно, да се анализира практиката да се направят за всички обобщаващи изводи. По много от тях досега е извършена известна работа, къде повече и по-добре, къде по-малко. Може би не беше излишно повече внимание да се отдели на групата въпроси, отнасящи се до вътрешните взаимоотношения в партийната организация — отношенията между комунистите, между тях и ръководителите, ролята им като колектив, и след това на качествата на партийния член и как да издигаме неговия цялостен облик. Не беше излишно да се постави целият комплекс от въпроси, а от тях да се определят актуалните и на тях да се съсредоточи основното внимание. Може би правилно градският комитет акцентира на тези въпроси. А естествено е другите партийни звена да изведат на първа линия тези или част от тях, или пък други проблеми, специфични за тях.

ПРОГРАМА

Умението на един партиен орган да реализира своята ръководна функция зависи не само от способностите му да види и изучи компетентно социалио явление, да има ясни критерии за тяхнсто състояние и бъдещо изменение. Главното е да може да се претворят теоретическите изводи и аналитичните преценки и препоръки в ясно очертани и добре степенувани обвързани цели, подцели и задачи, да се преведат на езика на организационната практика в реализуема програма, която да гарантира достиганего на набелязаните цели. И да се изпълни след това тя.

Бюрото на градския комитет бе разработило проект за решение. След критичните бележки на пленума бе възложено допълнително да се преработи и приеме по-разгърнато и по-конкретно решение.

Ето приетото решение без неговата констативна част.

РЕШЕНИЕ:

1. Задължава бюрото на ГК на БКП, партийните бюра и партийните организации да извършат най-активно и целенасочено необходимата политическа и организаторска работа за достойното посрещане от Пловдивската партийна организация и трудещите се на националната партийна конференция през м. март 1974 година.

Мерило за това трябва да бъдат високото изпълнение на производствените задачи от 3-та година на VI петилетка, правилната подготовка за изпълнение на програмата за 1974 година, задълбоченото и градивно провеждане на отчетно-изборните събрания и осъществяване висока степен на мобилизация в градската партийна организация.

Отг. П. Георгиев

2. ГК на БКП, ПК и ПБ да преустроят своята дейност в духа на изискванията за най-ефективно ръководство на процеса за по-нататъшното развитие на социалните, трудовите и възпитателните функции на трудовите колективи. За тази цел:

а) Да се създадат практически условия за повишаване личния принос на всеки

Digitized by Google

комунист, като критерий за неговата оценка бъдат: изпълнението на насрещния план, повишаване обществената производителност на труда, подобряване обществено-личните взаимоотношения с център отделния комунист и отчитане реалния принос на всеки партиен член за създаване благоприятен психологически климат в първичния трудов колектив.

б) Да се извърши задълбочена преценка на системата и организацията на марксистко-ленинското обучение на комунистите, за по-нататъшното усъвършенстване процеса за превръщане знанията в дълбоки убеждения, в мотив за поведение.

в) ПК и ПБ да приемат специални мерки и извършат системна възпитателна и организаторска работа с младите работници за тяхното духовно израстване и възприемане добродетелите на работническата класа.

Особена роля за изпълнение на тази задача, както и на цялостното състояние на трудовия колектив, трябва да играят десетките и стотици изтъкнати и авторитетни работници — челни представители и гордост за пловдивската работническа класа.

г) Бюрото на ГК на БКП да вземе енергични мерки за подобряване на комплексното планиране в своята работа и окаже необходимата помощ и контрол за внедряването на този подход в работата на партийните, стопанските и държавните органи

Важен момент в това отношение следва да бъде правилната координация на работата между отделите на ГК на БКП, по-пълното разграничаване функциите между органите за социално управление, намаляване регламентирането в живота на партийната организация и предоставяне по-добри възможности и време на кадрите за творческа самостоятелна работа в трудовите колективи.

Отг. П. Георгиев и парт. секретари

3. Да се усъвършенствува още повече подходът в работата на ГК на БКП и партийните органи и организации по регулиране състава на партийните организации, за тяхното утвърждаване като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

За тази цел ГК на БКП и партийните организации след внимателно проучване структурата и бъдещото развитие на трудовите колективи да приемат насоки до 1975 година за приема в Партията, с което ще се обезпечат условия за реално участие на най-прогресивните представители от работническата класа и специалистите в живота на партийните организации.

Срок 31. XII. 1973 г.
Отг. Д. Касаков, Д. Бакалов, парт. секретари

4. Задължава бюрото на ГК на БКП и партийните органи и организации да подобрят съдържанието на приманите оценки за кадрите в духа на изискванията и постановките на Декемврийския пленум по ръководството на трудовите колективи.

За номенклатурните кадри към ГК на БКП да се приемат оценки до края на м. февруари 1974 г., а за кадрите на отчет към ПК и ПБ съгласно установените срокове, но не по-малко веднъж на 2 години.

Отг. П. Георгиев и парт. секретари.

5. Задължава партийните ръководства под непосредственото контрол и помощ на отделите на ГК на БКП да подготвят задълбочени оценки за резултатите от проведения преглед в партийните групи на тема „Комунистът — обществен ръководител и пример на трудовия колектив" и разработят насоките за II етап от прегледа, посветен на 30 годишнината от Септемврийската революция у нас. Главен момент в ръководството на партийните групи следва да бъде утвърждаването на техните качества на високо организиран колектив, като качества и на първичния трудов колектив.

Срок 30 X 1973 г.
Отг. Д. Касаков, Д. Бакалов, парт. секретари.

6. Задължава партийните ръководства да разгледат равнището на организация и ръководство на социалистическото съревнование — основен метод за развръщане на производствената и обществената активност на трудовите колективи и повишат своите изисквания към профсъюзните и комсомолските ръководства.

Срок 30 XII 1973 г.
Отг. парт. секретари.

7 Възлага на Изпълкома на ГНС да ускори разработката на програмата за комплексно обществено обслужване на населението на гр. Пловдив.

Срок 1 VII. 1974 год.
Отг. Д. Парикян

8. В докладите и резолюциите на отчетно-изборните събрания да се отдели необходимото задълбочено внимание на постановките и насоките на работа, обсъдени от настоящия пленум.

На основата на изводите и констатациите от пленума и отчетните събрания в перспективните и оперативните планове за работата на партийните организации през следващия отчетен период да се включат комплексни мероприятия, чисто изпълнение ще доведе реално до по-нататъшното издигане ролята на партийните организации като ръководители на трудовите колективи

Отг. Д. Касаков, Д. Бакалов и парт. секретари

Digitized by Google

9. Задължава ГК на ОФ, ГК на ДКМС, ГНС и профсъюзните организации да разгледат решенията на пленума и приемат свои мероприятия за тяхното изпълнение.

Срок 31. XII. 1973 год.

Отг. Ив. Келева, Д. Парикян, К. Копаранов, К. Чакъров

10. За резултатите от извършената работа да се информира пленумът на ГК на БКП през IV тримесечие на 1974 година.

Отг. Д. Касаков

Естествено е да зададем въпроса **дали изискванията към решението са постигнати?**

Определено можем да кажем, **че с предложения проект те не се реализираха.** В него нямаше минимум от онова, което е нужно. Не може да се получи яснота как градският комитет вижда и насочва изменнията на обекта, за който се отнася решението, какви цели си поставя да достигне. Нито е предвидена конкретната работа от общоградски мащаб, на заводските и учрежденските комитети, на първичните партийни организации, на партийните групи по отделните отрасли на партийната дейност, които могат да решат комплексно въпроса.

Впрочем и **окончателното решение,** макар че е по-голямо по обем, според нас **не може да послужи като комплексна програма за работа.** Наистина в нея са предвидени повече мероприятия. Но те на практика не определят поне в общи черти измененията, към които да се стремят партийните органи и организации, нито пък определят ясни форми и методи на работа. Фактически същността на необходимата дейност се предоставя да се реши в бъдеще, като са дадени само общи организационни насоки кога и как да стане това. Решението не насочва към комплексна програма, а към отделни мероприятия, и то с много общи формулировки: „Да се създадат практически условия за повишаване личния принос на всеки комунист...", „Да се извърши задълбочена преценка на системата и организацията на марксистко-ленинското обучение на комунистите...", „Да вземе енергични мерки за подобряване комплексното планиране...", „Да подобрят съдържанието на приеманите преценки...", „Да разглеждат равнището на организацията и ръководството на социалистическото съревнование..."

Много от тези изисквания са ясни от само себе си. Те са уставни задължения, аксиоми на партийната работа, известни не само на партийните дейци. Повтарянето им с императивен тон нищо повече не ще допринесе, освен това, че може да се включат като точки в дневния ред на заседания и събрания. Добре. Но какво да се извърши там, как да се извърши, какво да се постигне?

Иска ни се **да се позовем на решението на Софийския окръжен комитет на Партията** (вж. кн. 14, стр. 59). Там има по-друг подход и по-правилен, макар че и към него биха могли да се направят критични бележки. Но то предвижда конкретна дейност за определени звена на Партията в известна последователност, която в началото има повече пропагандистко-разяснителен характер и постепенно прераства в целенасочена организаторска работа. Естествено е, че такава огромна и постоянна задача, като издигането на партийната организация като първообраз на трудовия колектив, не може да се реши за 2 —3 години. За това в решението на окръжния комитет предвидената дейност цели да подготви окръжната организация към цялостно настъпление през седмата петилетка. През 1975 година ще се съставят плановете за социално развитие на колективите до 1980 г. и на тази основа пленум на комитета ще обобщи извършената вече работа и ще даде насоки за дейността през следващия период. С по-широк, по-дълбок и по-конкретен подход са пристъпили в София към проблема.

Ние предлагаме на вниманието на читателя решението на ГК на БКП в Пловдив, за да разсъждаваме по

Digitized by Google

и по подхода на някои партийни звена, които трябва да изменим, за да издигнем научността в нашата партийна работа.

Въпросите, които има да се решават, няма да се повлияят от общи формулировки с дух на пожелания. Много неща се знаят и ако не се прилагат, причината е в това, че не са станали стил на работата, че не е намерен успешен механизъм, за да не се допускат пропуски. Ще илюстрираме тази мисъл с един пример. В цех „9-ти септември" на текстилния комбинат „Марица" напоследък се наблюдава откъсване на ръководството от колектива. Разказват, че новият началник на цеха, млад ръководител, все не намирал време да отиде при хората, които ръководи. Секретарката на партийната организация има и друго задължение в службата за нормиране на труда и също не отделяла необходимото време за срещи с колектива. Председателката на профкомитета, която няма други задължения, все бързала, все била заета и през цеха минавала „като с хеликоптер". Преди това не било познато такова явление. В цеха продължително време се носели разни слухове, засягащи непосредствените интереси на работниците. Те говорели помежду си, вълнували се, питали, без да има кой да им даде отговор. Всичко това създава определена социално-психологическа обстановка, но формирана стихийно, а не целенасочено.

Как да се изменят такива явления?

Очевидно такива примери има още. Само критика и общи препоръки не ще помогнат. Нужно е нещо много повече, и то би могло да се предвиди в решението, като определени изисквания за дейност, които да се конкретизират във форми, прояви, средства, които да осигурят необходимия стил и методи на непосредствената практика.

Ще започнем с главното. И тука както на много места **основното внимание се отделя на доклада.** Не, няма да твърдим, че е грешно да се положат всички усилия да се изясни теоретически проблемът, да се изследва действителността. Нито една прогноза, нито едно предвиждане, още повече **нито едно решение няма и не може да бъде вярно, творческо, ако не се опира на тези два стълба — на ясни теоретически концепции и на състоянието на конкретната действителност.** Едното ни дава научният критерий, осветлява ни пътя с постиженията на науката и челната практика. Другото ни дава конкретната основа, върху която ще градим своята дейност. Нали ще изменяме не някакъв абстрактен обект, обект изобщо, а точно определена, конкретна социална обстановка! **Това в Пловдив са свършили добре.**

Но то не е достатъчно. Не е довършено. Дотук погледът е отправен към миналото и настоящото състояние на изучавания обект. А както казва Маркс, **не е достатъчно да обясняваме света, нужно е да го изменим.** И често твърде набързо, небрежно и недостатъчно се чертае това изменение — неговият мащаб, съдържанието му, формите, средствата и етапите, чрез които ще се осигури, органите, които ще го извършат, и пр., и пр. За партийния орган като политически ръководител на социалните процеси, било в цялото общество или във вътрешнопартиен аспект, това е една от главните задачи.

Не се ли извърши, не може да се разчита, че дейността му ще бъде подчинена на ясни цели и ще бъде достатъчна и ефикасна, за да осигури тяхното постигане.

Нека погледнем въпроса от друга страна. Един такъв комплексен проблем като издигането на партийната организация като първообраз на трудовия колектив, който освен това е и нов, налага и по-голямо внимание и повече усилия.

Въпросът има две страни. Едната е в това, **дали проблемът може да се обхване изцяло в една програма,** която да осигури неговото ця-

Digitized by Google

лостно решаване. Това би било идеалното. Колкото и сложен да е, то може да се постигне. И ако е нужно повече време, то трябва да се отдели. Ако са нужни сили и помощ, трябва да се намерят и осигурят. Лошото е, че понякога отделни другари и комитети, **като подготвят доклада, считат, че са готови за пленум или за събрание.** Тука е нужно да изменим мисленето, нагласата си. Не е ли време **да погледнем на доклада** не само като на документ, който анализира действителността, а **като на средство за обосноваване и доказване преди всичко на предлаганите изменения в бъдеще?** И тогава ще знаем, че за нас е важно **най-напред да имаме решение, програма за изменение на обекта и за действието на субекта.**

Колко наложително е този подход да вземе превес, да стане стил в работата!

Другата страна на въпроса е **кога да се разработи проектът за решението.**

Разбира се, когато се разглежда сложен, изискващ повече време и подготовка въпрос, органът, който го разработва, може да не съумее или пък да не е още в състояние да разработи решение. Тогава може да се свика пленарното заседание или пък събрание, за да продължи дискусията, изясняването на проблема. Като плод на такова обсъждане може да се яви твърде просто решение, задължаващо изпълнителния орган да разработи в даден срок програмата за действие с определени насоки на съдържанието ѝ. Такова обсъждане ще бъде едно от звената за цялостната подготовка и разработка на въпроса. То ще позволи по-добре да се изясни той, да изникнат нови варианти на цялостното решение или на неговите съставни части. Правилно бе така да се постъпи в Пловдив

Има основание да се помисли по още една съществена подробност на подхода. Ако се окаже, че цялостната програма ще бъде много сложна и трудна за подготовка, би могло тя да не навлиза в подробности на всички страни на дейността, доколкото те изискват по-специално и детайлно изучаване и подготовка. Тогава, подхождайки комплексно към целия проблем, ще се оставят отделни негови елементи и части за допълнителна разработка. Но непременно като степенувани по важност, актуалност и последователно изпълнявани части на единното цяло Така би могло да се постъпи по обсъждания проблем с въпросите за авангардната роля на комунистите, с вътрешните взаимоотношения в организацията, с колектива като самостоятелна социална даденост, с взаимоотношенията: партийна организация — колектив. Такъв подход не би нарушил комплексността, а може да се окаже по-полезен за дълбочината на решенията и на тяхната ефикасност в процеса на изпълнение. Те да се разглеждат като части, звена на цялата програма.

Не е погрешно да се постъпи и така. Важното е да се получи максимален резултат.

Изхождайки от тези позиции, можем да кажем, че градският комитет на Партията извърши твърде полезна работа по проблема за издигане политическата ръководна роля на първичните организации. Но работата не е довършена и изисква продължение. То би могло да стане в бъдеще по пътя на решаване на отделните проблеми, чрез тяхната детайлизация.

Digitized by Google

ЗАЛОГ ЗА УСПЕШНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЕТИЛЕТКАТА

Неотдавна гости на Софийската партийна организация бяха група партийни дейци, научни работници и производственици от братска Москва. Те бяха дошли да разкажат как под ръководството на Московската градска партийна организация се претворяват в живота решенията на XXIV конгрес на КПСС за по-нататъшно развитие на предприятията в съветската столица. Дните, посветени на постиженията на промишлените предприятия на Москва в научната организация на производството, труда и управлението изпълнени с много срещи, беседи, лекции, взаимно изучаване на опита и особено богатата изложба на същата тема, са нова проява на братското сътрудничество между двете столици, важна стъпка към задълбочаване на процеса на всестранно сближаване на НР България и Съветския съюз.

Ръководителят на съветската делегация ЛЕОНИД БОРИСОВ — секретар на Московския градски комитет на Партията, беше любезен да отговори пред представители на редакцията на някои въпроси.

— Какви проблеми решава сега Московският комитет по работата на партийните организации за интензификацията на производството?

— Както е известно, XXIV конгрес на КПСС постави задачата — Москва да се превърне в образцов комунистически град. Конкретната работа за претворяване в живота на това изискване е определена в генералния план за развитие на столицата. В този важен документ са набелязани и основните насоки за развитието на московската промишленост и пътищата за рационалното използване на нейната мощна производствено-техническа база и висококвалифицирани кадри. А те са преди всичко — реконструкцията и техническото усъвършенстване в заводите и фабриките в съответствие със съвременните постижения на техническата революция. Това дава възможност да се организира производството на качествено нова основа, да се пуска повече продукция с по-малко загуби, с по-малък брой работници, т. е. в крайна сметка да се получи висока интензивност в промишлеността.

Защо вземаме това като главно направление в нашата работа? Москва е най-крупният научно-индустриален център в нашата страна. На московската промишленост се пада повече от 25 процента от цялото производство на автоматични линии, 1/3 — на стругове с програмно управление, повече от 20 на сто — автомобили, значителна част

Digitized by Google

електронноизчислителна техника и други видове съвременни машини и оборудване. В същото време не малък е относителният дял на предприятията, които произвеждат стоки за широко потребление.

С всичко това се определя голямата отговорност на градската партийна организация за ускоряване темповете на научно-техническия прогрес за бърз и ефективен ръст на производството.

Характерно е, че промишлеността в града през сегашната петилетка се развива в съответствие с комплексния план, утвърден от ЦК на КПСС и МС на СССР. И ето главното в дейността на градската организация сега е осъществяване на този план.

С участието на министерствата и плановите органи ние изработихме и внесохме за утвърждаване от правителството конкретни планове за реконструкцията и превъоръжаването на московските предприятия за 7—10 години. Те бяха разгледани от правителството и утвърдени. Сега такива планове са разработени във всички отрасли и във всички предприятия.

Трябва да се каже, че такъв конкретен подход от страна на градския комитет на Партията, на партийните организации, активната подкрепа на ЦК на Партията и Правителството ни помага да проведем работата успешно.

От година на година растат капиталовложенията. За две години делът на автоматичното и полуавтоматичното оборудване на предприятията в Москва нарасна примерно на 15 на сто. Сега се намират в действие 1200 автоматически и повече от 7000 поточно механизирани линии.

При въвеждането на **нови мощности и оборудване** се стремим да получим най-бързо резултати от тях. Градският комитет на Партията конкретно уточнява с всяко предприятие, с всеки обект и заедно със стопанските органи се определят пътищата за по-бързото решаване на тази задача.

Второто направление, разбира се, е наред със създаването на новите мощности, наред с модернизацията **да се използват всички резерви на производството.**

Успешното решаване на посочените задачи е свързано неразривно с усъвършенстуването на организацията на производството, труда и управлението. Ето защо градският комитет и РК на Партията, партийните организации държат тези въпроси в центъра на своето внимание, разглеждат ги в заседания на бюрото, на събрания, семинари и съвещания.

Анализирайки извършената работа, градският комитет на Партията сметна за необходимо да обобщи опита и да го направи достояние на широк кръг предприятия и организации. На тази цел беше посветена през март т. г. градска конференция за **научната организация на производството, труда и управлението.**

Търсенето на нови прогресивни форми на организация доведе преди няколко години пък до създаване в промишлеността на Москва на първите производствени обединения. Сега техният брой нарасна до 78. В състава им влязоха повече от 300 предприятия, произвеждащи повече от половината продукция.

В резултат на тези обединения стана възможно да се увеличи серийността на производството на изделията, по-нашироко да се внедрят поточните методи, прогресивната технология. А това от своя страна позволи да се повиши значително производителността на труда, да се намалят загубите.

Представлява интерес опитът на работниците от обединение „Зил". Стопанските резултати, на което говорят сами за себе си — за пет години в процеса на задълбочаване на специализацията в предприятието и повишаване на техническото им равнище обемът на реализирана-

Digitized by Google

та продукция нарасна с 66 процента, производителността на труда с 45 на сто, рентабилността на производството почти два пъти.

Като се ползва натрупаният опит, работата по концентрацията продължава. По отрасли на промишлеността се разработват схеми, в които се предвижда преминаване към дву и тризвенева система на управление. Това ще даде възможност значително да се доближи управлението към предприятието, да се опростят и съкратят неговите излишни звена.

Едно от основните направления на работата за повишаване производителността на труда в московската промишленост е **внедряването на научните методи на организация на труда.** В нашата промишленост възникнаха ценни начинания в тази област. Такава е например инициативата на бригадата шлосери монтажници от стругостроителния завод „Орджоникидзе", която се ръководи от комуниста Озеров. Работниците се съревновават за превръщане на най-голямата изработка в трудова норма за всеки ден.

Опитът на московската промишленост свидетелствува за голямата ефективност от внедряването на типови проекти за организиране на работните места. Изработени са вече около 1500 такива проекти и както показва практиката, това повишава производителността на труда с 2—3 процента.

Един от важните раздели от дейността на Московската организация е **по-нататъшното усъвършенствуване на управлението на производството на научна основа.**

Разрешете ми от всички въпроси, свързани с решението на този проблем, да се спра на един от най-актуалните — създаване и използване на **автоматичните системи за управление на предприятията и обединенията.**

В съвременните условия наред с увеличаване мащабите на стопанството и уедряването на предприятията непрекъснато расте сложността на производствените връзки между тях и като резултат — разхода на труд в сферата на управлението.

Ето защо насъщна е задачата за внедряване на качествено нови методи за управление на производството на базата на автоматизираните системи и използване на електронноизчислителната техника.

През текущата петилетка в 51 градски предприятия се извършва работа по внедряване на автоматизирани системи на управление на производството (АСУП) и в 14 — на технологическите процеси. В 17 завода тази работа е вече към своя завършек.

Ще посоча само един пример. В московския завод „Фрезер" трудоемкостта на изчислителните работи по нормирането на разхода на метала и разработването на технологични операции се е съкратила от 60 000 до 600 часа. Разходът на време за изработване на годишните планове на производството, плановете по труда и заплатата, себестойността на продукцията — от 112 хиляди до 80 часа.

Градският комитет и РК на Партията, първичните организации виждат задачата си и за в бъдеще да насочват усилията на колективите към по-нататъшно усъвършенствуване на управлението на производството, към по-широко използване за тази цел на изчислителната техника.

През последно време значително се разшириха възможностите за подобряване на управлението. За това помага повишеното равнище на знанията и професионалната подготовка на кадрите, на широките трудещи се маси и бързото развитие на науката за управление.

В нашата страна е създадена държавна система за повишаване квалификацията на стопанските кадри. Има и редица други форми — като курсове, семинари, обществени институти и университети за иконо-

Digitized by Google

мически знания, където се изучават въпросите на организацията на производителността на труда и управлението.

Но особено голяма е ползата от организирания от градския комитет на Партията постоянно действуващ семинар за директорите на предприятията.

— А какво е участието на специалистите и на трудовите колективи при решаването на тези проблеми от градския комитет на Партията?

— Известно е, че въпросите на управлението на производството засягат не само тесен кръг ръководители и специалисти, но и всички партийни, обществени и съветски организации, колективите на трудещите се.

В своята дейност по ръководството на икономиката градският комитет и партийните организации се опират на широките маси работници, инженери, техници, научни кадри и служещи. Достатъчно е да се каже за такива форми на работа като научно-техническите съвети, съветите на новаторите, комисиите по научното организиране на труда, за качеството и много други.

Към градския комитет е създаден **съвет за съдействие по внедряване в производството достиженията на науката, техниката и челния опит.** Той има шест секции, които се занимават със следните проблеми: въпросите на икономиката, на реконструкцията и превъоръжаването, качеството, научната организация на труда и производството и управлението, стоките за народно потребление и стопанските и работническите кадри. Този съвет е постоянен, работи по перспективен и годишен план, изучава въпросите на производствената и стопанската дейност, обсъжда ги и внася в бюрото на градския комитет на Партията конкретни предложения. Но освен това при разработването на някои въпроси ние привличаме и голям брой специалисти и комисии еднократно. Постоянният съвет у нас се ръководи от члена на градския комитет на Партията и директор на завода за автоматични линии „50 години СССР" другаря Ермаков. Той е утвърден от бюрото на комитета. А комисиите по текущи въпроси се оглавяват или от завеждащ отдела по промишлеността, или от секретар на градския комитет в зависимост от това, какъв е проблемът. Ето такава комисия изучи въпроса за състоянието на мощностите, даде своя анализ и предложения и с това завърши работата си. А ние в бюрото обсъждаме и приемаме решение. При подготовката на въпроси за бюрото, за пленуми широко използваме такива комисии.

Градският комитет на Партията си дава сметка, че вече трудно може да се работи без знанията и опита на специалистите, на стопанските кадри, на партийния актив. Затова при решаването на въпросите на партийното ръководство на икономиката отдел „Промишлен" на комитета умело организира работата на комисиите, обсъжда заедно с тях анализите и предложенията. Това осигурява по-задълбочено и компетентно ръководство.

Една от най-важните форми за участието на трудещите в управлението и организирането на производството е **социалистическото съревнование.** Оглавявани от партийните организации, трудещите се в Москва станаха инициатори на всенародното социалистическо съревнование, за предсрочно изпълнение на плана за 9-та петилетка. Особеността на почина на московчани е стремежът да се използват всестранно резервите в производството и опитът на челните колективи и на тази основа да се приемат насрещните планове и обещания.

В предприятията се извърши голяма работа по **изучаване и разпространяване на челните методи в труда.** Интерес представлява съста-

Digitized by Google

вянето на организационно-технологични карти, в които наред с разработката на технологията се решават и въпросите за организацията на работните места.

Заедно с това ние смятаме, че равнището на нормиране на труда при нас е още недостатъчно и в тази област ни предстои много работа. Имаме предвид и по-нататък да повишаваме стимулиращата роля на заплатата и фондовете за материално поощрение, за да може размерът на заплатата по-добре да съответствува на трудовия дял на всеки работник.

Повече от 100 предприятия в Москва по примера на Щьокинския химически комбинат осъществяват мерки за увеличаване производството на продукция за сметка на изпреварващия ръст на производителността на труда, при съкращаване броя на работниците „Динамо" е един от първите машиностроителни заводи в страната, който подкрепи и творчески приложи в условията на машиностроенето щьокинския метод. Иска ми се да отбележа инициативата на бригадата на Галина Арифиева от Завода за електровакуумни уреди за работа с икономисани материали. Активното разпространение на нейния почин, на нейния метод на работа в това обединение позволи да бъде произведена с икономисани суровини и материали продукция за 2 милиона рубли. Техни последователи сега са повече от 12 хиляди производствени бригади. Сами можете да си представите колко голямо икономическо, възпитателно и политическо значение има това, как повишава активността на работниците в управлението на производството.

Широко разпространение получиха инициативите на заводите „50 години СССР", „Орфининидзе", „Калибър" и др., разгърнали работа за съкращаване сроковете за усвояване на проектните мощности, почина на колектива при гара Люблино за по-ефективно използване на транспортните средства.

Резултатите от внедряването на тези и много други почини даде възможност на предприятията да приемат насрещни планове.

Вече втора година ние утвърждаваме тази инициатива, израз на висока активност и съзнателност на трудовите колективи. Миналата година 300 предприятия приеха насрещни планове. От тяхното изпълнение ще получим за около 100 милиона рубли продукция в повече. Тази година много предприятия, щом получиха проектните задания за 1974 г., внесоха предложения, че те имат възможност да приемат насрещни планове. Главният принцип на тези планове е да се работи с икономисани суровини и материали. И това намери широка поддръжка както от партийните организации, така и от целите колективи на предприятията.

— Какви са перспективите за бъдещата съвместна работа на двата комитета — московския и софийския?

— Трябва да се подчертае, че изучаването опита както на Московската партийна организация, така и на Софийската има голямо практическо значение за работата на двата комитета.

Още са свежи впечатленията от нашето кратко пребиваване тук. Ние бяхме в много заводи, видяхме интересни и полезни неща в дейността на партийните комитети и на стопанските ръководства. Това ще ни помогне да преоценим своята работа, да я съобразим с онова, което сме видели у софийските другари. Ние считаме, че нашите взаимоотношения за в бъдеще трябва да се изразяват не само в такива посещения като нашата делегация, а още по-конкретно. По-тесен кръг специалисти, партийни работници и не само по общи, а по определени въпроси трябва да се срещат, да обменят взаимно опита си. Тези връзки

Digitized by Google

трябва постоянно да се усъвършенстват. Планове за съвместна работа имахме и досега, но с оглед на това, което видяхме и чухме тук, за следващата година ще съставим по-широк план — главно по обмяна на опита по конкретни въпроси. Правилно постъпи Софийският градски комитет на Партията, като прояви инициатива за организирането на изложбата по организация на труда и управлението. Ето такива форми са ни нужни. Това е първи опит. То е само начало, но такъв конкретен подход ние трябва и по-нататък да развиваме.

Заедно с изложбата дойдоха наши специалисти по конкретни въпроси, излязоха с лекции, с доклади. Това има голямо значение и за нашите специалисти, които пребивават тук, те видяха много хубави и полезни неща. Така че сега ми е трудно да кажа конкретно какво ще съдържат плановете, но общото направление е повече делови контакти трябва да има. И ето опитът от изложбата е точно такъв контакт.

В тези братски връзки и сътрудничество ние виждаме здравите корени на съветско-българската дружба. Те са наша обща придобивка, която грижливо ще пазим и няма да жалим сили за по-нататъшното им развитие и укрепване.

Анализът и обобщението в партийната работа

А. ВОСС
първи секретар на ЦК на Комунистическата партия на Латвия

Един от фундаменталните ленински принципи на партийно ръководство на икономическото и социално-политическото развитие на обществото, на стопанското и културното строителство е научната обоснованост на вземаните решения. Това е неизменно правило за нашата партия, която като ръководеща сила, като политически вожд на народа, строящ комунизма, изгражда цялата своя дейност на основата на задълбочено изучаване и изчерпателно познаване на реалните процеси в икономическия и обществено-политическия живот, на всестранно отчитане диалектическата взаимовръзка на фактите и явленията.

Комунистическата партия на Съветския съюз при изработването на своята политика, в практическото ръководство на организаторската, политическата и идеологическата работа сред масите придаваше и придава изключително голямо значение на анализа и обобщаването на жизнените факти и явления. Този подход е завещан на нашата партия от нейния основател Владимир Илич Ленин. Това задължително изискване към партийното ръководство пряко и непосредствено произтича от марксистко-ленинското учение за диалектическото единство на теорията и практиката като отправен пункт и основа на познанието — критерий на истината.

Още в първите години на съветската власт В. И. Ленин настойчиво напомняше на ръководните кадри на Партията и държавата какво огромно значение има научният подход в постановката, изучаването и

Статията публикуваме със съкращения от кн. 12/1973 г. на сп. „Коммунист".

Digitized by Google

решаването на всеки проблем от стопанския, социално-политическия и културния живот. Той считаше, че марксистката партия трябва да изгражда своята дейност не на базата на добрите пожелания, а на здравата основа на научните знания, на базата на задълбочения анализ на закономерностите в развитието на природата и обществото, на закономерностите в производството, съобразявайки се с различните фактори, въздействуващи в една или друга степен върху процеса на неговото развитие. Оттук и необходимостта всички наши решения и препоръки да се основават на научното познаване на обективно съществуващата действителност. Разкривайки вътрешните връзки и взаимната обусловеност на фактите, явленията и събитията, да не се откъсваме от конкретните обстоятелства на мястото и времето. Така в речта си на III Всеруски конгрес на работниците от водния транспорт през 1920 година В. И. Ленин посочва: „За да управляваш, е нужно да си компетентен, нужно е напълно и с точност да познаваш всички условия на производството, нужно е да познаваш техниката на това производство на нейното съвременно равнище, нужно е да имаш известно научно образование“[1].

В своята знаменита статия „По-добре по-малко, но по-добре“ В. И. Ленин предпазваше от опитите да се компенсира недостигът на знания с усърдие и разгорещеност. Подчертаваше необходимостта настойчиво да се учи и след това да се проверява дали науката не е останала за нас само мъртва буква или модна фраза, за да влезе тя действително в плътта и кръвта, да се превръща в съставен елемент на нашия бит. Като призоваваше да се придържаме към правилото: „Седем пъти мери — един път режи“, той поставяше задачата — въз основа на задълбочено изучаване на теорията и жизнения опит да се внедрява в практиката на ръководството „действително най-хубавото, каквото има в нашия социален строй, при това с най-голямо внимание, обмисляне, осведоменост“.[2] Известно е с каква решителност се изказваше В. И. Ленин против всякакъв род безпочвено фантазьорство, безсмислено мечтателство, „маниловщина“.

Следвайки ленинските указания, нашата партия още в ранните етапи на развитие на съветското общество напълно определено издигаше и последователно претворяваше в живота постановката, че научният подход към проблемите на икономическото и социалното развитие непременно предполага всестранно изучаване, анализ и обобщаване на наличния опит в партийната работа, постоянно търсене на нови, по-добри решения. На съвременния етап на развитие на съветското общество, който се характеризира с нарастване ръководната роля на Партията, значението на научния анализ и обобщение в ежедневната практика на партийната работа се очертава още по-релефно, като най-насъщна обективна необходимост и потребност.

XXIV конгрес на КПСС, определяйки линията на Партията в областта на партийното строителство, посочи, че това е линия на усъвършенствуване методите на партийното ръководство на обществото, строго съблюдаване на ленинските норми на партиен живот, на по-нататъшното сплотяване партийните редове, на всестранно укрепване връзките на Партията с работническата класа, с целия съветски народ.

Естествено, необходимостта от по-нататъшно усъвършенствуване методите на партийно ръководство предполагат в частност по-ефективно прилагане на методите на научния анализ и обобщение.

Като утвърждава научния подход и поставя в центъра на вниманието всестранния анализ на фактите, процесите и явленията в обществения живот, Партията категорично се обявява против волунтари-

[1] Ленин, Соч., т. 30, стр. 430.
[2] Ленин, Соч., т. 33, стр.

Digitized by Google

стичните решения, импровизации, изводи и препоръки, които се основават не на дълбоко познаване на проблемите, а на субективни пожелания.

Изискването за научен, аналитичен подход към изследване проблемите на икономическото, социално-политическото и културното развитие се отнася до партийните органи от всички равнища.

В последно време, особено след XXIV конгрес на КПСС, у нас се наблюдава дълбок и активен интерес към усъвършенствуване методите на партийно ръководство на стопанското и културното строителство, на идейно-възпитателната работа. Съсредоточават се усилията върху анализа и обобщението на фактите и явленията от производствено-икономическия, социално-политическия и духовния живот на обществото. Може с пълно основание да се твърди, че сега се отделя много повече внимание, отколкото преди на дълбоките процеси на икономическото и културното развитие. Със значително по-голяма проникновеност се отличават много решения, взети през последните години от Централния комитет, градските и районните комитети на Латвийската комунистическа партия, от партийните комитети на нашите крупни предприятия и организации.

Да вземем за пример пленума на ЦК на Латвийската компартия с дневен ред: „За работата на Рижкия градски комитет по развитие на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на партийната дисциплина в светлината на изискванията на XXIV конгрес на КПСС". При подготовката на пленума беше извършена сериозна изследователска работа, в която се включи широк актив. Докладът, с който излезе първият секретар на градския комитет, беше съдържателен, действително аналитичен — факт, който даде тон на цялото обсъждане на пленума. Беше прието разгърнато решение, в което се определяха както поредните, най-близки задачи на партийните организации, така и задачите за по-продължителен период.

Особено внимание се обръщаше на партийните органи за необходимостта да изграждат своята организаторска дейност и идейно-възпитателна работа сред масите по-целенасочено, като съсредоточат главните усилия в повишаване производствената и политическата активност на трудещите се; да развиват и широко поддържат патриотичните начинания на челниците и новаторите в производството; да отделят повече внимание на проблемите за социално развитие на колективите, да осигуряват органическа връзка между социалните мероприятия и перспективното развитие на предприятията и районите на града; да се стремят партийните организации правилно и най-ефективно да осъществяват предоставеното им от Устава на КПСС право на контрол върху дейността на администрацията, а също така и контрол над работата на апарата на учрежденията и ведомствата по изпълнение директивите на Партията и Правителството.

Върху действеността на упоменатите решения се отразиха благоприятно както анализът, така и обобщаването на практиката на партийната работа. Обобщението, както е известно, представлява логически процес на преход от единичното към общото, от явленията към тяхната същност, от по-малко общото към по-общото.

Обобщавайки натрупания опит в партийната работа, ние получаваме по-вярно отражение на жизнените процеси, проникваме в същността на фактите и явленията от действителността. Този, който обобщава фактическия жизнен материал, едновременно с това разкрива и тенденциите на развитие. Такъв подход е диаметрално противоположен на тесния, безсмислен практицизъм, при който хората не желаят и не могат да се издигнат над фактите, виждат само най-близките и непосредствени последствия от своите решения и действия.

В съвременните условия от партийното ръководство се изисква дъл-

Digitized by Google

ooко уважение към теоретическия анализ и обобщение, владеене изкуството на диалектико-материалистическото мислене. Такава е общата тенденция на нашето време — да не се плъзгаме по повърхността, да не се ограничаваме с констатации на положението, а постоянно да вникваме в същността на процесите и явленията.

Животът неднократно е подсказвал и подсказва една проста истина — за да се ръководи правилно икономическото строителство, необходимо е всеки да разглежда своя участък от това строителство не откъснато, не изолирано, а в общия, взаимосвързан, народностопански комплекс на републиката и на цялата страна. Този, който иска да прави верни изводи в икономическата дейност, трябва да вижда не отделните части на картината, а цялата картина — общосъюзната икономика, да отчита закономерностите, хода и тенденциите на цялото народно стопанство. Следователно към решението на всеки проблем трябва да се подхожда от **общодържавни позиции.** Но не винаги и не всички наши ръководещи работници действуват в духа на тези изисквания. Отделни другари понякога не желаят да вникнат в цялостната картина и разглеждат положението само в рамките на своя град, район или ведомство. Ясно е, че такава позиция в никакъв случай не трябва да се оправдава.

В нашите решения винаги трябва да изхождаме от известното ленинско изискване за съчетаване на реализма с революционния оптимизъм. Всички ние бихме искали възможно най-бързо да се движим напред по всички направления на нашето икономическо, социално-културно и духовно развитие, но в същото време прекрасно знаем, че не трябва да се избързва напред, не трябва да се откъсваме от живота, от реално съществуващите условия и възможности за развитие, не трябва да се предаваме на фантазьорство и безпочвено мечтателство. В това отношение особено ценни са указанията на XXIV конгрес на КПСС за необходимостта да се подобри вътрешнопартийната информация, да се повиши нейната действеност, по-широко да се използва тя като инструмент за ръководство, средство за възпитание и контрол. В последна сметка всичко започва от събирането, систематизацията и проучването на информацията, но твърде много зависи и от това, колко точно и обстойно е информиран партийният комитет за фактите и явленията от обществения живот. Ако това се извърши успешно, значи направена е първата крачка към избягване на грешките в трактовката на едни или други проблеми.

Един от важните инструменти за научно познание на фактите и явленията от живота са конкретните социални изследвания. В последно време те получиха доста широко разпространение в нашата република и навлязоха във всекидневната практика. През последните три години с усилията на учени и партийни работници у нас се осъществиха повече от сто такива изследвания. Те засягаха най-различни проблеми от социално-икономически характер, от политическото и културното развитие на трудещите се. В много случаи бяха получени действително ценни материали, позволяващи да се направят твърде важни обобщения и изводи, да се дадат конкретни предложения за практическата дейност на партийните организации.

Като положителен пример можем да приведем изследването за ефективността на идеологическата работа на партийните организации в промишлените предприятия на Пролетарски район в Рига. При неговото реализиране беше осъществен комплексен подход към изучаване практиката на идеологическата работа с отчитане спецификата на различните категории трудещи се. В изследването участвува широк кръг научни кадри, партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски работници. И именно затова успяхме да получим обширни и достоверни данни, които позволяват да направим редица важни изводи, да раз-

Digitized by Google

работим конкретни предложения. Материалите по това изследване бяха обсъдени на пленума на Рижския градски комитет на Партията. Проблемите, подсказани от тях, се разгледаха последователно и в районните комитети на Партията в Рига.

Естествено, работата не спря дотук. Придавайки важно значение на проблемите за повишаване ефективността на идеологическата дейност, ЦК на Латвийската компартия продължи задълбочено да изучава тези проблеми и в началото на 1972 година ги представи за обсъждане в научно-практическа конференция на тема: „Въпроси на теорията и практиката на идеологическата работа на партийните организации в светлината на решенията на XXIV конгрес на КПСС". Състоя се интересна и полезна обмяна на мнения за това, какви пътища за повишаване ефективността на идеологическата работа подсказва анализът на практическата дейност на партийните организации. Вниманието на работниците, които имат пряко отношение към идеологическата дейност, беше насочено към такива изключително важни страни на работата като повишаване идейното равнище и качеството на всяко мероприятие, към факта, че простото количествено увеличение на лекциите, беседите, политинформациите и т. н. още не гарантира желаните резултати. Това може да се постигне чрез задълбочено изучаване и отчитане както на обективните, така и на субективните фактори, които влияят върху ефективността на идеологическата работа: чрез усъвършенствуване планирането на идеологическата работа, чрез обмислено съчетаване на различните ѝ форми и средства, чрез умело съчетаване на масовата и индивидуалната работа с хората, повишаване ролята на трудовите колективи и идейно-политическото възпитание на трудещите се, подобряване идейно-възпитателната работа по местоживеене и т. н.

Наред с това обаче трябва да признаем, че има още не малко изследвания, които се осъществяват повърхностно, понякога от недостатъчно подготвени хора, което пречи да се постигне целта. Затова задачата да се повишава научното равнище на изследванията, да се усъвършенствува методиката и техниката на тяхното провеждане е особено актуална. Трябва да отбележим, че за тези изследвания, които се оказаха не особено ценни или изобщо несполучливи, са характерни такива недостатъци като отсъствие на ясно набелязана цел, слабо теоретическо осмисляне на фактическия материал, тесен практицизъм, описателен характер. Не рядко темите за изследване се въртят около едни и същи проблеми. Освен това понякога с особена „задълбоченост" се изучава това, което изобщо не се нуждае от особено изследване.

Що се отнася до методиката на изследване, то тя в редица случаи се характеризира с едностранчивост: ограничава се само с метода на анкетиране, а това не може да се приеме за нормално. В същото време се подценяват другите средства и методи. Недостатъчно дълбоко се изучават данните от държавната отчетност, статистиката. Слабо се използват големите възможности, които откриват методите на системно-структурния анализ, математическото моделиране на електронноизчислителните машини. За събиране на информация може и трябва по-широко да се използват наложилите се вече форми на партийна, комсомолска и профсъюзна работа.

Правилната методика на научния анализ, както е известно, изисква мислено разчленяване на изследвания обект, на сложното явление на по-прости елементи, което позволява да се отдели същественото от несъщественото, да се види главното. За да не се допусне грешка поради неверни изходни данни или в процеса на самия анализ и за да се направят действително нови научни изводи, важно е правилно да се класифицират предметите, фактите и явленията. Да се опознае изследваният обект всестранно, да се има предвид, че всяка не-

Digitized by Google

гова част е един от елементите на сложното цяло, при което обаче не всички негови страни, не всички части са равностойни.

Случва се и така: събрали и анализирали при изследването богат фактически материал, от който просто се набиват обобщения и изводи за практическата дейност, партийните организации не бързат да ги използват.

Анализът и обобщението на жизнените факти, явления и процеси са нужни на ръководещия партиен орган не „за общо сведение", не за проста констатация на положението и фиксиране детайлите на съществуващата обстановка, а като ръководство за действие. Научните методи за анализ и обобщение са призвани да способствуват за усъвършенствуване на цялостната работа на партийните органи, свързани с подготовката и вземането на решения.

Такъв подход в крайна сметка дава възможност да се определят както текущите, така и перспективните задачи, и то да се определят не умозрително, не фантазьорски, а научно обосновано. Да се съпоставят актуалните проблеми с конкретната ситуация, т. е. да се съобразяват с пространството и времето, с реалните възможности на изпълнителите. Именно, изхождайки от това, ние определяме какви средства, форми и методи на работа са за предпочитане в дадената ситуация, доколко те могат да дадат най-голям ефект с най-малък разход на усилия и време.

За партийните организации в нашата република е много актуален проблемът за борба с текучеството на кадри в предприятията. Работата е в това, че текучеството е все още значително. Положението се усложнява и от факта, че в редица градове и отрасли на народното стопанство се наблюдава остър дефицит на трудови ресурси. Естествено, партийните и профсъюзните организации, ръководните стопански работници постоянно мислят за това, как да преодолеят създалото се положение. И ето какво установяваме: най-добри резултати получават тези, които не се хвърлят разгорещено към първото попаднало им средство, след това към друго, трето, а действуват обмислено, въз основа на дълбок анализ на всички причини и фактори, влияещи върху текучеството на кадрите.

Показателна е в това отношение практиката на редица партийни комитети от най-големите промишлени предприятия в Рига. В Рижския вагоностроителен завод — носител на орден „Трудово червено знаме" партийният комитет и администрацията преди всичко изчерпателно изследваха какво подбужда хората да напускат завода „по собствено желание", кои категории производственици най-често сменят местоработата си, кои доводи и претенции на уволняващите се работници заслужават внимание. Въз основа на анализа от получените материали партийният комитет и администрацията разработиха и започнаха да осъществяват план от мероприятия, насочени към отстраняване на причините за текучеството на кадрите. Положителните резултати от тази работа се проявиха твърде скоро, текучеството забележимо започна да намалява. Характерна при това е следната подробност. След като вникнаха по-дълбоко във фактите, веднага стана ясно колко неоснователни са били твърденията на тези, които виждаха главната причина за текучеството в неудовлетвореността на работниците от заплащането и бяха склонни да причислят едва ли не всеки напускащ в категорията на „печалбарите". Оказа се, че нещата съвсем не стоят така Между причините за промяна на месторабoтата най-често се посочваха: неудовлетвореност от характера на работата, в която има слабо творческо начало; липса на действена помощ за повишаване на квалификацията, за съчетаване труда със задочно или вечерно обучение и т. н.

Всичко това говори, че задълбоченият анализ на жизнените фак-

Digitized by Google

ти и явления много често води до доста „неочаквани" резултати, заставя ни да се отказваме от погрешни представи, заблуждения и предразсъдъци, т. е. от всичко, което не може да бъде основание за обобщения и изводи. Именно в хода на аналитичната изследователска работа нашите партийни организации по места трябваше сами да се убеждават и признават, че те съвсем не са си представяли така картината, както тя е в действителност.

Както се вижда, примерите, отнасящи се до най-различни страни от живота, напомнят за опасността от субективни оценки, за това, че не трябва да се доверяваме на повърхностни житейски наблюдения и впечатления. Да ръководиш — значи да предвиждаш, активно да поддържаш прогресивните, положителните тенденции, а така също да отстраняваш още в зародиш недостатъците. Преди да изкажеш едно или друго оценъчно съждение, да направиш изводи, да вземаш решения — да изучиш въпроса с всички средства на комплексния научен анализ.

Доказателство за необходимостта от подобен подход са слабите, повърхностни решения, които някои партийни комитети вземат. Когато партийното постановление е формулирано многословно, когато неговата констативна част не представлява нищо друго освен сбор от общи думи, а „постановяващата" носи характер на декларативност и се състои само от призиви „да се усили", „да се повиши и разшири" без конкретно указание по какъв начин може и трябва да се направи това, то напълно ясно е, че в дадения случай, при изучаване на въпроса и при изработване на решението, не е бил направен необходимият анализ на информацията.

В един от селските райони на нашата република работеше лошо общостроителният тръст. Райкомът на Партията реши да се разгледа този въпрос на заседание на бюрото. Идеята е добра, но на какво равнище е преминало обсъждането може да се съди от протокола: „Като изслуша информацията на управляващия тръста — се казва в постановлението, — бюрото на райкома отбеляза, че планът на тръста е изпълнен 97,5 процента, от 41 обекта в експлоатация са пуснати 36. Следва решението: бюрото на райкома постановява: „да се задължи управителят на тръста да осигури изпълнението на държавния план, да насочи вниманието главно върху предаването на обектите, предвидени по плана". И това е всичко. Разбира се, подобни примери в сегашната практика на партийна работа са съвсем редки, за това с още по-голяма нетърпимост трябва да се отнасяме към тях.

Анализирайки фактите и явленията от икономическия, социално-политическия и културния живот, обобщавайки опита от организаторската и идеологическата дейност и изработвайки на тази основа предложения за практическо подобряване на работата, особено важно е винаги да се ръководим от ленинския **принцип за „главното звено"**. Както е известно, В. И. Ленин винаги подчертаваше, че във всеки особен момент трябва да умееш да намираш онова решаващо звено от веригата, за което да се хванеш, за да удържиш цялата верига и да подготвиш сигурния преход към следващото звено. Трябва да кажем, че в областта на икономиката, такова решаващо звено сега е ориентацията към качественото развитие, към интензивните методи на нарастване обема на продукцията.

В. И. Ленин настойчиво предпазваше от положението да струпваме всички факти накуп и на всеки от тях да придаваме еднакво значение — зад дърветата да не виждаме гората. „Недопустимо е — казваше той — да се строят обобщения и изводи върху откъслечни, случайни, произволно условни цифрови данни и факти." Достатъчно е да си припомним неговото класическо изказване за фактите и „фактчетата": „Фактите, ако ги вземем в тяхната цялост, в тяхната връзка, са не само „упорито", но и безусловно доказателно нещо. Фактчетата, ако

Digitized by Google

се вземат извън цялото, извън връзките, ако са откъснати и произволни, са само играчка или нещо още по-лошо."

Анализът и обобщението в партийната работа имат за цел не само прецизно да претеглят и оценяват всичко, каквото е направено, в съответствие с обективните закономерности и съществуващите тенденции, но и да набележат перспективата за по-нататъшното развитие. И тук възниква един изключително важен момент. XXIV конгрес на КПСС напомни, че Партията изисква от нашите ръководни кадри постоянно да мислят за възпитателните последици от икономическите и административните решения, които вземат. Това важно указание ще бъде разбрано правилно, когато започнем да го тълкуваме не в неговия тесен смисъл, а като се постараем да го претворяваме в живота в най-широк план. Несъмнено тук става дума за възпитателните последици, взети в тяхната взаимна връзка с последствията от икономически, социален и морално-политически характер.

Изискването на комплексния подход за изучаване и отчитане на всички фактори, отнасящи се до един или друг проблем, ни най-малко не означава призив да се следва някаква „мода", а представлява насъщна необходимост. В нашия живот, за съжаление, има все още случаи, при които трябва да се плаща висока цена за пренебрегване на тази истина. Ето един пример: В директивите на XXIV конгрес на КПСС точно и ясно е казано, че при съоръжаването на големите предприятия е необходимо да се придържаме към комплексния подход, който изисква едновременно с промишленото строителство да се изградят жилища, културно-битови сгради, да се развива комуналното стопанство. Въпреки това някои министерства нарушават това правило. Оборудвайки крупните предприятия, те правят икономии за сметка на жилищата и културно-битовите обекти. По този начин те се самозаблуждават и изпадат в тежко положение: пестят копейки — губят рубли. Разбира се, съвсем скоро става ясно, че в новото предприятие няма кой да работи. Хората не отиват там, защото не достигат жилища, няма предучилищни детски заведения, магазини... И тогава скъпото оборудване бездействува, няма го необходимия ефект от капиталовложенията.

Всекиму е известно, че при анализа на фактите, процесите и явленията в практиката на партийната работа трябва да се различават две страни — количествена и качествена. Във връзка с това е нужно да подчертаем колко недопустима е подмяната на качествените показатели с количествени. Далеч не винаги може да се правят изводи на базата само на количествени данни. Така много лесно може да се попадне в плен на цифрите.

Много усилия положи партийната организация на републиката, за да преодолее формално-количествения подход при оценката на идеологическата работа. Все по-рядко сега се срещат случаи, когато за равнището на идейно-възпитателната работа на партийните организации съдят не по нейните действителни резултати, а само по количеството мероприятия и по броя на хората, обхванати в тях. Естествено, главното и решаващото за нас не е в преследването на количеството, на „обхвата", а ефективността, действеността на всяко идейно-възпитателно мероприятие.

Още по-лошо и по-недопустимо е, когато оценката на идеологическата дейност механически се определя само от производствените показатели: стопанската работа върви добре, значи всичко е благополучно. При такъв подход се проявява опростенческо, примитивно разбиране за ролята на идеологическата работа. Според него тя може да се измерва само с количеството на произведената продукция. Сега подобен подход е почти напълно преодолян, но негови рецидиви и отгласи, макар и рядко, все още се срещат.

Digitized by Google

Основният критерий за ефективността на идеологическата работа в най-общи линии е **положителната социална активност**, която се реализира в отношението на човека към общественото производство в обществено-политическата дейност, в идейно-нравствената сфера. Следователно тук трябва да отчитаме всички показатели, целия комплекс от явления и фактори, които определят обществените отношения.

Важно условие за действеността на идеологическата работа е нейната връзка с живота, с актуалните проблеми на комунистическото строителство, нейния боеви, настъпателен характер. Идейно-възпитателната работа е призвана да възпитава съветските хора в дух на комунистическо отношение към труда и обществената собственост, в дух на съветски патриотизъм и пролетарски интернационализъм, да разобличава измислиците на буржоазната пропаганда, да формира идейна устойчивост и настъпателен дух по отношение на всяка форма на буржоазно влияние. Ефективността на идеологическата дейност до голяма степен се измерва с това, доколко успешно изкореняваме проявите на буржоазната идеология, доколко остро и непримиримо се борим против частнособственическите, националистическите и др. отживелици.

* * *

Напълно понятно е, че в съвременните условия голямо значение придобива обучението на нашите ръководни кадри, преди всичко на партийните работници, по методите на научния анализ и обобщение.

Партията високо цени у работниците усета към новото, умението да гледат в бъдещето, да откриват перспективата в развитието, да намират най-верните пътища за решаване на възникналите задачи. Сега, когато в обществения живот се извършват бързи и дълбоки изменения, тези качества придобиват особено важно значение. Необходими са хора с творческа мисъл и безусловно — високообразовани в своята област. Това се отнася и за работника новатор, и за инженера, и за партийния деец. На преден план сега излизат такива изисквания като широта на възгледите, умение и желание за учение (колкото и солиден да е притежаваният от човека багаж от знания), способност правилно да се възприема новото. За да може партийният, стопанският, държавният деец да проявява творческа инициатива, самостоятелност, той трябва да има склонност към разсъждения и анализ, да не чака по всеки повод готови решения и указания, които трябва само безпрекословно да изпълнява.

С внедряване на организационна техника, с рационалното разпределяне на задълженията между сътрудниците, с уточняването на техните функции ние ги избавяме от задълженията да тичат по стопански, снабдителни въпроси, стремим се да създадем на отговорните работници от партийния апарат всички условия за сериозна, аналитична дейност. На практика това означава, че хората успяват не само да „преработят" определеното количество натрупана информация, но и да вникнат в нейното качество, пълнота и обективност. Да я изучат, осмислят, анализират, да разкрият вариантите, преди да се изкажат в полза на едно или друго обобщение, извод, окончателно решение или препоръка. С една дума да се насочат към задълбочена, аналитична работа. Самата тя учи хората да не разпиляват силите си, да не проявяват прибързаност там, където се изисква размисъл.

Аналитичната дейност е най-важният инструмент, с помощта на който партийните комитети осъществяват научно обосновано ръководство на стопанското и културното строителство, на идейно-възпитателната работа сред масите. Ролята и значението на този инструмент в съвременните условия все повече нараства.

Digitized by Google

Експериментът сполучи

Вече няколко години корабостроителният завод „Балтия" заслужено се смята за едно от най-добрите предприятия не само в гр. Клайпеда, но и в цяла Латвия.

Често посещавам завода, добре зная как работят цеховите партийни организации. Най-важните черти на техния стил са: деловитост, последователност, настойчивост. Нека видим по-конкретно как всичко това се откроява в работата на втори цех.

Добре помня, комунистите в този цех обсъждаха недостатъците в организацията на социалистическото съревнование. Някои се изказаха, че съревнованието ще стане истински действено само ако всички бъдат въвлечени в него. А как да се постигне това? От гръмките фрази, от общите приказки полза няма. На първо време работата би следвало да се организира така, че всеки работник добре да знае своите конкретни задачи за деня, за седмицата, за месеца. Като вземаше мерки за осъществяването на решението на партийното събрание, партийното бюро предложи на цеховия отдел „Труд и работна заплата" да пресметне обема на работата на бригадите в натура.

Когато всеки производствен колектив в цеха разбра точно какви задачи стоят пред него за даден период, всички можаха да поразмислят за вътрешните резерви, да преценят какво биха могли да свършат и над предвиденото в плана. Подобни мерки бяха предприети в рамките на цялото предприятие. На тази основа възникна **движението за предсрочно изпълнение на задачите на заводския петгодишен план.** Инициатор на това движение стана бригадата на монтажниците, която се ръководи от депутата във Върховния съвет на републиката А. Стариков.

Следващата мярка, предприета от цеховата партийна организация, беше **максималното съгласуване на взаимодействията между бригадите,** тъй че целият сложен механизъм да работи без задръжки. За достигането на голяма съгласуваност допринесоха много мероприятия, които по предложение на партийната организация бяха подготвени от бюрото за планиране.

След като бяха уточнени задачите и задълженията на всички бригади, а също и на отделни работници, у комунистите от цеха възникна основателният въпрос: а не е ли необходимо **да се въведе и ежедневна проверка по изпълнението на задачите и задълженията?** „Ето кога и как ще може добре да се вижда кой на дело се съревнова и кой — само на думи" — прозвуча на едно от партийните събрания.

И все пак на някои това предложение— всекидневно да се обобщават резултатите от съревнованието, се видя много трудно осъществимо. Но повечето комунисти сметнаха, че все пак то трябва да се проведе, пък макар и като експеримент. За неговата подготовка съвместно се заеха цеховото партийно бюро, профсъюзната организация, службите за отчет и планиране, ръководството на цеха. В резултат от това беше подготвена методика за ежедневно отчитане на резултатите от производствената дейност. Тя се оправда напълно и се прилага без колебание.

Комисията, която проверява хода на съревнованието, винаги има на разположение основните данни за работата на бригадите през изтеклото денонощие. Тези данни се анализират и преценяват на основата на изискванията на взаимосвързаните цехове, бригади и работни места. Всяка сутрин на специална дъска близо до входа на предприятието всички могат да видят кой през миналото денонощие се е трудил по-добре и кой изостава.

Внимание заслужават и **мерките на партийната организация, насочени към повишаване на качеството на продукцията и за ускоряване на техническия прогрес.** Показателен например е опитът на корабостроителите в изпълнението на срочни, ударни задачи. Те се вземат под контрол от специален щаб. В деловия, оперативен порядък този щаб взема мерки за отстраняване на нежелателните усложнения и закъснения, а в случай на нужда — поставя въпросите и в партийния комитет, чрез „мълнии", каквито се пускат всеки ден, информира целия заводски колектив как протича съревнованието. В такъв случай се вземат мерки и за активизирането на комунистите. Те действуват много съгласувано в политическата, организационната и производствената дейност.

— **Цеховите партийни организации** — отбелязва секретарят на заводския партиен комитет В. Касаткин — **сега напълно отговарят за положението на своите производствени участъци.** Те решават всички най-важни въпроси от живота на своите производствени колективи, разбира се, без да подменяват администрациите. Ние и занапред ще развиваме тяхната самостоятелност, самодейност и инициатива — такава е твърдата линия на нашия партиен комитет.

Безспорно човек не може да не се съгласи, че тази линия е съвсем правилна.

К. КАУКАС
завеждащ отдел „Партиен живот"
на в. „Советская Клайпеда"

Материалите за първичната партийна организация препечатваме от в-к „Правда", Москва, бр. 245 и 280 от 2. IX. и 7. X. 1973 г.

Digitized by Google

Да! Това е държавнически подход

Неотдавна на партийно събрание сериозно критикувахме един от нашите другари за неправилно отношение към работата. На пръв поглед този стоманолеяр не заслужаваше упрек. Неговата бригада имаше в своята сметка тонове надлъзнов метал, брак не допускаше — какво повече можеше да се иска? Но комунистите предявиха особени претенции. Не винаги бригадата дава метал от тези марки, които се изискват от нея.

Няколко години по-рано едва ли беше възможно да се води такъв разговор на партийно събрание. Беше прието да се смята, че контролът за изпълнението на поръчките е работа на администрацията. И ако отливката не съответстуваше на предвидената в плана, в това не виждахме голяма беда.

Доколко погрешно е всичко това, добре видяхме в края на миналата година. Магнитогорци предсрочно изпълниха плановите си задачи по целия металургичен цикъл, дадоха на страната хиляди тонове чугун, стомана и прокат. И въпреки това до нашия комбинат летяха тревожни телеграми. Та нали на потребителите е необходим не всякакъв метал, а от строго определено качество, от точно фиксирана марка с определени свойства?!

От кого всъщност зависи изпълнението на поръчките? Преди всичко и на първо място от нас — от стоманолеярите. Майсторът недогледал, стоманолеярят избъркал и ето че е пусната не такава отливка, каквато се иска от тях. В нашия цех особено често се нарушаваше технологията в мощните двувани агрегати.

За да попаднеш в безупречен „анализ", само майсторство не е достатъчно. Необходими са още определена нагласа, постоянно чувство за висока лична отговорност. А кой друг, ако не партийната организация, е способна и призвана да възпита такова чувство у хората?! Ето защо **комунистите от цеха започнахме решителна борба за редовно изпълнение на поръчките.** През последно време на два пъти този въпрос поставяхме и пред партийни събрания, неедноократно обсъждахме причините и в партийните групи.

Рано е да се говори за резултатите. Но подобрение вече се чувствува. Осъществяват се предложените от комунистите ценни технически нововъведения: внедрена беше технологията на разделното откисляване на метала, при двуваните пещи се появиха бункери дозатори. И най-главното — чувствително се измени отношението на майсторите и стоманолеярите към работата. Сега всеки смята за въпрос на чест да осигури производството на поръчаната продукция. Нашият блок на 900-тонните пещи вече шест месеца наред произвежда само предвидените марки метал.

Следователно **първичната партийна организация в предприятието и цеха може и е длъжна да възпитава у комунистите не само чувство на висока отговорност за производството, но да подхожда и с оглед на интересите на цялото народно стопанство, длъжна е да учи хората да мислят по държавнически, по комунистически!**

Ще отбележа още нещо: и ние все още не използваме всички възможности. Не винаги се осъждат строго нарушителите на технологията, често с мълчание отминава такива факти и нашият стенен печат, не винаги е налице задълбочена възпитателна работа. Защо да не се проследи изпълнението на няколко отговорни поръчки и на основата на конкретни примери да се покаже какво струват на държавата пропуските на стоманолеярите?! И това да се прави наглядно, чрез плакати и стенвестници, че всеки дълго да го помни!

Събранията и решенията няма да доведат до желания резултат, ако членовете на Партията не бъдат проникнати от съзнанието за своята роля в развитието на отрасъла, в живота на цялата страна. Комунистите са способни да решават задачи от по-широк мащаб. Ние сме длъжни да виждаме по-далеч, по-широко и да мислим действително по държавнически.

В. БОБКОВ
стоманолеяр от Магнитогорск

В какво е силата на решението?

Защо отиваме на партийно събрание? Заедно да обсъдим задачите, да разменим мнения, колективно да изработим практически мерки за подобряване на работата. **Краен резултат от плодотворната дискусия е решението, което всеки комунист възприема като ръководство за действие и за чието изпълнение комунистите се захващат задружно.** Така трябва да бъде и така често става!

Но паметта ни връща и към други случаи... Събранието е минало, другарите са се изказали, споделили са интересен опит, разкритикували са едни или други

Digitized by Google

пропуски, изказали са съображения как според тях конкретните задачи могат най-добре да бъдат решени, но с това именно се е свършила цялата работа. И излиза, че събранието не е достигнало напълно своята цел, а у някои комунисти се поражда и съмнението: заслужава ли въобще да се вълнуваш, да се изказваш?

В нашата първична организация се провеждат немалко добри събрания. Запомнил съм например как обсъдихме резултатите от миналата и задачите от текущата година. В подготовката на събранието освен членовете на партийното бюро участвуваха много комунисти. Разискванията протекоха много оживено. Прие се конкретно делово решение. На комуниста Ф. Бирюков например беше възложено да вземе под свой контрол изпълнението на организационно-техническите мероприятия, насочени към осигуряване на по-производително използване на оборудването. Членът на партийното бюро В. Балигин беше задължен всеки ден да се занимава с проблемите на съревнованието, да съдействува в него да се включват всички от цеха. На партийното бюро беше препоръчано периодически да изслушва и обсъжда отчети на началниците, на старши операторите и профгруповите организатори за изпълнението на задачите и задълженията им.

И какво се получи? Делового обсъждане, конкретното решение, както и контролът за неговото изпълнение дадоха добри плодове. Съревнованието стана още по-живо, действено. Всеки работник излезе с обмислени индивидуални задължения, всеки инженер и техник изработи свой личен творчески план. Резултатите се обсъждат на събрания в бригадите и смените. Чувствително намаляха случаите на нарушаване на трудовата дисциплина. Ритмично заработиха машините. Два от продуктите на нашия цех — бензолът и толуолът, са удостоени със знак за високо качество.

В нашата партийна организация обаче се срещат и факти от друг характер. Към някои събрания членовете на партийното бюро, кой знае защо, се отнасят не съвсем отговорно, смятат ги за „текущи" или кой знае какво. Да вземем нашето събрание през юни. В дневния ред: информация за изпълнението на критичните бележки от отчетно-изборното събрание на партийната организация и за работата на партийната организация по обмяната на партийните документи. Въпросите, както се вижда, са важни и изискват всестранно обсъждане, а още повече добра подготовка. Но това именно не се получи. Прие се общо решение с чисто декларативен характер. Да се проследи сега какво е направено за неговото изпълнение е просто невъзможно.

Вървя си към дома след събранието и си мисля: **не започва ли с това п сивността на комунистите, на партийните организации?**

Случва се, сама партийната организация, без помощта на висшестоящите органи, не може да реши даден въпрос. В такива случаи в решението на партийното събрание фигурира изразът „да се поиска от..." А секретарят на партийното бюро не се потрудил дори само да уведоми съответната инстанция за предложенията и препоръките, изказани от комунистите.

Ние ходим на партийните събрания не за да се сложи отметка срещу името ни, че сме присъствували. Безспорно не всеки всякога трябва да се изказва. Но **активното участие и отношение е дълг на всеки комунист!** Имам предвид, че комунистът е вътрешно подготвен, внимателно слуша докладчика и изказващите се и заедно с това осъзнава своето място и обмисля своите конкретни задачи в общата работа. И дори с това, с отношението си, той участвува в изработването на партийното решение.

В. КАЛАШНИКОВ
старши оператор в Ангарския нефтопреработвателен завод, Иркутска област

Digitized by Google

МИСЛИ НА ИНСТРУКТОРА

Инструкторите. Най-многочисленият отряд в партийния апарат. Хората, които всекидневно са сред живота, сред комунистите, сред хората. Там където се реализират партийните решения. Затова и знанията им за практиката нито са подправени, нито филтрирани. Пред очите им е винаги „голата истина", както се казва, такава, каквато е. Понякога се оплакват, че не ги разбират. Така е. Само който е претеглил инструкторското бреме, може да ги разбере.

Животът им е да не кажем постоянна, но една продължителна командировка. Затова всеки техен разговор е споделен опит. Обогатяват се взаимно дори и когато се шегуват. Помощта им е другарска, безкористна. Не се страхуват за своите методики и не претендират за авторство на инициативите. Въпреки че подхранват с инициативи и идеи не малко хора. Всяка несподелена идея за тях е празна приказка.

●

Към мене е отправено обвинение. За неправилен стил. Посещавал съм първичните партийни организации, фермите и пр., а след това съм се обаждал в партийния комитет. Логиката на обвинението е следната. Получава се разхищение на време. Запознавал съм се с положението и след това съм разговарял с партийния секретар. А не може ли и двамата да констатираме добрите и лошите неща и да вземеме мерки за отстраняването им. Така правели почти всички ръководители отгоре.

Може и да не съм прав. Може би наистина има нещо в моя подход, което не се харесва. Но не е ли порочна пък такава практика, която за съжаление нерядко се среща. Дойде ръководител от окръжния център при местния деец, а той го развежда и представя на хората: „При нас е дошъл другарят еди-кой си да се запознае с нашата работа". И започва един служебен разговор с много противоречиви тенденции. Гостът се стреми да се добере до истината, а другите най-упорито го отдалечават от тази му цел. Инстинктът за самосъхранение е на предна линия.

Мисля, че повече за препоръчване е другият подход. Ръководителят направо попада сред фактите, процесите и явленията в живота. Най-важното условие е той да умее да предразполага и разговаря с хората... Няма по-неизчерпаем извор от самия живот. Стига добре да знаеш какво да вземеш от него.

В процеса на разговорите, срещите и пр. ръководителят се среща с местните дейци и не само ги информира, но споделя, дава указания, помага. Разбира се, тук шаблон няма, в някои срещи е добре да участвуват и местните дейци, заедно да проучват. Горните два подхода да се съчетават.

Колко тясно всичко това е свързано с инициативата и творчеството в партийната работа. Тема, по която би трябвало повече да се говори. Но как да стигнем до тяхното измерение. Колко лесно и ясно би било да измериш и да кажеш: инструкторът Иванов има нет „бала" активност, три „бала" инициативност и два „бала" творчество и т. н. Това би спестило много неблагополучия в нашата работа. А колко субективизъм крият понякога нашите преценки. Това успешно използват някои дейци, които правят „кариера" не толкова с труд, колкото с лустросване на действителността. Познавам един комсомолски деец, основното работно време на който протичаше в Партията. За него не беше важно каква е практическата комсомолска дейност, а това да напомня за себе си пред отговорните другари, да предлага инициативи, да споделя смели мисли за комсомолската работа. Разбира се, това си оставаше на думи, защото идеите, които той споделяше, съвсем не е имал предвид да ги прилага. И жалкото е, че продължително време тактиката му се оказва успешна.

Пречасяйки тия разсъждения върху моите колеги, бих ги разделил най-общо на

Digitized by Google

две групи. Едните изпълняват инструкторските си задължения, да го наречем служебно. Тях, като че ли няма в какво да ги обвиниш, няма и за какво да ги похвалиш. Командировките им минават спокойно и не излизат извън набелязаните точки в бележника. Схемата на дейността им приблизително е такава: „Другарю секретар, поставени са за разрешение такива и такива задачи. Срокът е до еди-кога си. Какво правите по тях. Защо закъсняваме с този или онзи срок" и т. н. Това, разбира се, макар не точно в този вид, би трябвало да го има в командировката. Но тук липсва творчеството, което очертава другата група партийни дейци. За тях е характерно неспокойствието и постоянно търсещият дух в дейността им. На тях винаги не им стига време. Хората, с които работят, идват в комитета, ако те не са при тях. Техният творчески дух се е предал на партийния актив. Обикновено на съвещанието на отделите по-трудно говорят за работата си. Другите, разполагайки с повече време за подготовка на информациите си, ги превишават с логичността си при отчета. Защото за тях това е основното. Да се отчетат, т. е. как да прикрият някои бели полета в дейността си. Ако наблюдаващият не познава практическата им дейност, подразбира се какви изводи може да си направи.

Място за последната проверка на инициативността, активността и творчеството на инструктора си остава неговата практическа партийна работа. Тя се вижда в ръста на колективите, които той ръководи. Днес или утре, а може и по-късно, той ще получи своята реална оценка.

●

Какви ли не хора се срещат по широкия друм на инструктора! Всякакви опити за класификация са безсмислени. Едни ти допадат в работата, други може би не. А трябва да се работи с всички. Свободен си да подбираш само средствата и методите при взаимоотношенията си с тях. Случват се и доста тежки характери. Всички мои колеги знаят колко трудни са срещите с един от председателите на ТКЗС. Стар, опитен председател. Но за него инструкторът е личност, с която той смята, че е излишно да разговаря. Както се казва, държи на ранга. Затвърдил е връзките си с по-големите окръжни ръководители. Но в крайна сметка и той си намери майстора. Един многочасов разговор в стаята на инструкторите начерта една доста успешна стратегия за неговото „превъзпитание". „Разузнаването" докладва, че първите резултати са радващи.

Да разгледаме и следния откъс от времето: Салонът е препълнен. На трибуната е един от ръководителите на най-големите заводи в окръга. Споделя опит по изработване на плана за социалното развитие на колектива. Слушат ръководителите на другите заводи. Те ясно разбират, че плановете за социалното развитие на колектива са неразделна част от насрещните планове.

Връщам мислите си преди една година. Участвувах в работна група в завода при съставянето на същия план. Един след друг се изреждахме да убеждаваме ръководителите на завода в неговите предимства. Другарят, който сега обменяше опит от трибуната, се оказа най-упорит. Остана си неубеден до съставянето на плана.

Колко противоречива е човешката личност. Едно обаче е ясно. Никога не е късно да осъзнаеш грешката си. Изисква се само да сториш това честно и безкористно.

●

Инструкторите не се страхуват за своите методики и не претендират за авторство на инициативите. Често инициативите им приемат друг адрес. Тази мисъл вече изразих в началото на моя разказ. Сега искам да я подкрепя.

Провежда се теоретична конференция във връзка с партийното решение. Интересът към нея е довел гости от съседните окръзи, а и от централни ръководства. Надпреварват се да хвалят благородната инициатива. За инструктора Петков никой не се сеща. Той се е притаил някъде в салона и наблюдава доволните лица на своите ръководители. Разбира се, целият отдел има дял в подготовката на конференцията. Но ако не беше идеята? Огънят не се запалва така от само себе си. Истина, която често се забравя. Видимо това не смущава инструктора. Мислите му вече са другаде. В главата му зрее следващата инициатива. Идейният проект е оформен. Дано и сега се доверяг на неговия опит... „Е, можеше и инструкторът инициатор да бъде в президиума"... но това са минутни състояния, които той бързо осъзнава и овладява.

Преди години завеждащият отдела постъпваше така. Събере ни и се разпореди. „От утре до еди-кога си всички да излизат в командировка. Никой да не се мярка из комитета!" И ние тръгвахме по места. Това бяха леки командировки. Кръстосваш из окръга, запознаваш се с положението и знаеш всеки момент къде какво става из твоя район. Поприказваш тук, гостуваш там, изслушаш този или онзи и виж, че времето е минало. Съберем се в отдела и всеки започва да споделя впечатления и преживелици. Действително, получава се ясна представа за състоянието на нещата и явленията в окръга. Но нищо повече или съвсем малко.

В периода на усилените селски кампании това ставаше с целия апарат на комитета. Всеки отговаря за дадено село и стои там до края на кампанията. Обикновено съдбата там ни бе такава. Пришиваш се към местния ръководител и тръгваш след него. Превръщаш се в негов помощник, а понякога и в заместник. Та как иначе? Нали, като ни съберат на отчет, търсят ни еднаква отговорност. А щом отговорността е еднаква, ние започваме да мислим и действуваме съгласувано „в наша полза".

Digitized by Google

Този стил бе обявен за неправилен. Това е работа на парче. Така се губи перспективата и проблемността в работата. Заобиколен от толкова разнообразни проблеми, човек винаги ще намери да се хване за нещо и да го решава. Но често това нещо е някаква странична халка от веригата и твърде далече от нейното главно звено. А главното звено трябва да се разкрива и посочва още в отдела. И цялата командировка да се подчини на това звено. Другите въпроси би трябвало да се решават, да се изразим фигуративно, „в движение".

Все още има партийни дейци, които посещават различните звена хей така, за сведение. Отиват при партийния секретар просто да си поприказват по работата. И двамата бързо забравят срещите си. Когато това се повтори няколко пъти, партийният секретар вече знае, че другарят еди-кой си ще дойде, ще си поговорят за това-онова и ще си замине. Работата си продължава в старото русло.

Но има друг един стил. Случи ми се да бъда в командировка с инструктора Иванов. В Казачевската община. Като че ли между другото той сподели: „Бях във Варненски окръг. Направи ми впечатление картотеката за решенията на един общински партиен комитет и другите ръководни органи..." И просто, и ясно той описа, дори начерта картотеката. Това заинтересува секретаря, при който бяхме, и той изяви желание да я внедри. След два месеца при него се проведе съвещание със секретарите от целия комплекс и всички възприеха вече изпробваната картотека за решенията. Всеки я доразвиваше и прилагаше съобразно своите условия.

Не бива да се забравя, че авторитетът на инструктора и авторитетът на окръжния комитет са две различни и взаимно обогатяващи се понятия. Инструкторът отива в партийните комитети и организации, при партийните дейци и комунистите с авторитета на окръжния комитет, с авторитета на Партията. Но той трябва да си създава и личен авторитет, да съчетава авторитета на органа, от чиято име отива, със собствения си авторитет. Ако той добре работи, ще издига както собственият си престиж, така и престижа на партийния орган, работи ли лошо, не го ли следят хората, създава ли настроения сред тях, това ще понижи не само собствения му авторитет, но и авторитета на партийния комитет. Затова всяко посещение на инструктора по места трябва да е целенасочено, действено, добре подготвено. Не може ли да разпали размисъл, да подтикне към инициативи и активност, по-добре да не отива. Да стои в комитета, да поразмисли, да прочете нужната литература, да се посъветва с колегите, с ръководителите на комитета и когато се подготви за командировка, да тръгва.

Партийната работа трудно се измерва във времето. Наблюдаваш как един деец посещава вече месец дадено партийно звено, а то продължава да живее анемично. Друг стои доста по-малко в същото звено и успява да го разбуди. Жалко, че рецептите в случая са толкова неузнаваеми и прекалено индивидуални.

Ѳ

Времето между две командировки. Време за отчет, за размисъл, за презареждане на задачника. Неукрепналите мнения се затвърдяват и добиват реален израз. Спокойно можеш да помислиш над работата като цяло. Правилно да прецениш следващите си действия. Обикновено това време се прекарва колективно в една от станите. Темите са разнообразни, както командировките. Веднъж нашият разговор бе за научната организация на труда в партийната работа. Започнал между двама, постепенно обхвана всички. Ето и крайният извод: време е по-вече да заговорим за НОТ в партийната работа. Както правим критичен анализ на управленческата дейност на отделните предприятия, така би трябвало да постъпим и при нас. Управленческата и ръководната дейност на окръжния комитет също има най-различни измерения. Нужно е в определени периоди от време със съответни критерии и измерители да оценяваме постигнатото равнище и да проектираме нови пътища, нови форми на организация на управленческия труд. Разбира се, през различните отчетни периоди това и сега се извършва. Нужно е обаче да се изработи съответна методика, която с помощта на различни изследвания, като се опира на постиженията на науката, да ни дава по-пълна и ясна представа за състоянието на процесите и явленията в ръководната дейност на комитета. Какво ни пречи например наред с другите задачи с помощта на кабинета по партийно-организационни въпроси да експериментираме и прилагаме такава методика.

Тласъкът е даден. Един го постави в отдела и всички го поддържат. Така родената идея в инструкторската лаборатория се прегръща в реален факт. Тя се реализира в един динамичен комплексен анализ на управленческата и ръководната дейност на окръжния комитет. Елементите и мероприятията на анализа можем да групираме главно в три групи.

Организиране на теоретични конференции за: партийното решение; разграничаване на функциите на партийните от останалите органи и организации; творчеството и активността в партийната работа и т. н. Първите две са вече проведени, а третата се подготвя.

Ще се проведат и няколко социологически изследвания и анкети. Засега се прави социологическо изследване на бюджета на времето на партийния апарат, на активността и творчеството в партийната работа. Подготвят се и някои изследвания с помощта на някои социометрични методи.

Най-важен елемент е подготвящата се сега методика за критичен анализ на управленческата и ръководната дейност на окръжния комитет. Като се използват най-

Digitized by Google

различни методи, критичният анализ трябва да установи равнището на управленческата и ръководната дейност на пленума и комитета, оценка на дейността на отделите и секторите и оценка на дейността на отделния партиен работник.

Като резултат от цялата тази дейност трябва да се предложат, ако е необходимо, съответни изменения в дейността на комитета. И това да става непрекъснато и спираловидно. То осигурява постоянно наблюдение на основните елементи на управленческата и ръководната дейност на комитета.

Ето и някои интересни мисли, споделени в инструкторската лаборатория също през времето между две командировки.

„Понякога се чувствуваш застрашен, като присъствуваш на съвещания, сбирки и т. н. прояви. В съзнанието ти се загнездват толкова много шаблонни фрази, че без да искаш, започваш да мислиш и говориш чрез тях. Загубваш оригиналната, стежата реч. Ставаш сух и шаблонен Някои смятат съвещанието за най лекото мероприятие. Докладчик, зала... и предупреждения за изказване! После...? Започват изказванията.

Първи изказващ се: „Другари и другарки, аз смятам, че постагенният за обсъждане на настоящето съвещание въпрос е важен, търде актуален и ще допринесе за..."

Втори: „Поставянето на обсъждане на този така важен въпрос на настоящето съвещание ще спомогне на ръководството..."

Трети: „Аз мисля, че ръководството правилно е постъпило, поставяйки на обсъждане този така важен въпрос..."

И т. н до края. Жонгльорство с множество общи, изсушени от съдържание думи, подредени в логически, взети сами за себе си издържани изречения. Аудиторията се е ориентирала и зашумяла. Връзката между изказващия се и нея става по същество формална. Но това никого не смущава. Слушателите компенсират загубеното време в разговори помежду си. Съвещанието се е изплъзнало от контрола на ръководството. Почукания, предупреждения и пр. мерки са безсилни. И те се примиряват с положението и заговорват помежду си. Разбира се, не всички съвещания, съобрания и пр. са такива. Жалкото обаче е това, че те са чест наш спътник.

Все още присъстуваме на съвещания, на които се научават малко нови неща. Слушаш доклада или информацията и просто предгиждаш какго ще се каже по-нататък. Всичко ти се вижда познато, като че ли си го слушал някъде.

„Да се съобразяваш с времето значи да живееш по-дълго" — тази мъдрост би трябвало да се окачи на всяко подобно съвещание.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

МАЛКАТА ПРОБА НА ГОЛЯМОТО ГОРЕНЕ

„Когато трудът е удоволствие, тогава животът е хубав“ ...

Максим Горки

Какво беше Кремиковци? Място, където се срещаха немотията и гладът, където земята, последна ивица на балканските поли, червенееше озлобена и от изсъхналата й гръд шопите с мъка смучеха мизерното си препитание. Мъката и неволята сковаваха душите и ехидният шопски хумор осмиваше земята и небето, царя и бога, живота и смъртта. Гледаше отдалече плешивият, набръчкан от пороите и окаменял Балкан, безсилен да даде плодоносен сок над гладната земя, гледаше замислен от векове, замислен за векове и стоеше безучастен към тежката съдба на хората ...

Това безвъзвратно отмина, за да даде път на една промяна, която се извършва с дни. Източили са се десетки комини, сякаш искат да надскочат билото на Балкана, да надникнат към Дунава. В стотици корпуси — гигантска битка за метал. Пулсира едно огромно сърце, живее своя машинен живот един огромен организъм, по паропроводи и електропроводи тече неговата кръв и задвижва агрегати и системи.

* * *

Колата с жужене навива лентата на асфалта, от двете страни на шосето летят назад стройни тополи и все по-осезаеми стават промишлените облаци на Металургичния комбинат.

Повече газ, повече газ!

Ако инженер Тодор Бинаков бе зад волана, би натиснал до крайна степен педала. „Човекът е човек, когато е на път“ — писа един от поетите на нашата млада епоха. Да летиш, да летиш и да не спираш! Както летиш в мечтите си, в плановете си. Защото зад тази образност на поета инженер Бинаков вижда и умозрителното: онзи полет на мисълта, с който Архимед достигна до закона на хидростатиката, Нютон — до законите на механиката, Едисон — до електрическата крушка, съпрузите Кюри — до атома, Айнщайн — до теорията на относителността ...

Да усещаш не със сетивата си, а с ума си ...

Инженер Тодор Бинаков е неспокоен.

Сега отиват в Кремиковци, ще им възлагат нова, научна тема. А още звучи в ушите му високата оценка на експертната комисия, когато неотдавна предадоха за експлоатация първи паропровод на ТЕЦ с регенерирани връзки ... Работата се състои в това, че след известно време заварките между отделните звена на паропровода вследствие на голямото налягане и високата температура изменят структурния си състав, идват до състояние на спукване и ... до експлозия. Констатацията на такова състояние води до спиране на ТЕЦ, до подмяна на паропровода. Въпрос на месеци, на средства за нов паропровод, на загуба на електроенергия в милиони киловатчаса ... С регенерирането бяха спестени на държавата веднъж около 450 000 лв. и втори път около 1 500 000 лева! Само срещу 10 000 лева премия.

Някои казват, че ако инженер Бинаков бе лекар и бе изнамерил това регенериране за хората, човечеството щеше да се прости със старостта! Шегите са си шеги, но този човек наистина се е превърнал в лекар за болните метали.

Регенериране ... Въпрос на температурен режим, при който металът си възстановява желаната от човека структура ...

Едно изречение, зад което се крият двадесет години, посветени на тайните на металите.

Двадесет години на път ...

Тодор Бинаков заобича металите още от студентската банка, за да се разгори по-късно тази любов в истинска страст. В перниклия завод „Ленин“, където преди заеждаше секция по металознание и термообработка, в ЦНИИТМАШ инженер Бинаков непрекъснато разработваше теми,

Digitized by Google

непрекъснато влагаше по нещо от теорията в практиката. Може би най-много го занимаваше въпросът, свързан с установяване годността на металите в парните котли. Износват се шевовете, появяват се пукнатини — с месеци се взема проба от мястото, изследва се с месеци, за да се дойде често до фаталното заключение: брак. А през това време — съответният ТЕЦ или източник на енергия спира работата си, за да спре и съответната система или завод. Загуби, огромни загуби за народното стопанство!...

По тези въпроси има томове литература, можеш да станеш непоклатим в рутината си. Но инженер Бинаков има органическа омраза към рутината.

Как ще се примириш с това положение да режеш парчета от обшивката на котела или от мантела, да ги изследваш и после (ако не се бракува) да ги заваряваш! С тези изрязвания с помощта на електрожен се изменя структурата на околния метал. Пък и главното — не можеш да го изследваш в такава подробност, че да си сигурен в общата му здравина.

Тогава?

Книги, безсънни нощи, шеметно летене по пътя на научното търсене (да, човекът е човек, когато е на път!)... А не може ли вместо да се изрязват парчета, да се вземат частици, тъй както лекарите вземат от тъканта?

Опити, публикации... Творчески вълнения...

* * *

През юни 1962 година кораб „България" застана на един от кейовете на корабостроителния завод „Георги Димитров" — Варна с пропукани шевове на дъното и мантела на парните котли. Експертна комисия, решение на регистъра: котлите да се бракуват. За изпълнение: сключване на оферта с фирмата, продала кораба, закарване на кораба дотам на буксир, монтиране на нови котли. А през това време звънят от Кремиковци, от Нефтохимическия завод край Бургас: „Чакаме такива и такива секции от Съветския съюз, преустановен е монтажът".

Като бойна тревога!

Защото кораб „България" с дългата си палуба е в състояние да достави някои от конструкциите.

Какво да се прави, какво да се прави? Инженерите от Български морски флот и от завод „Георги Димитров" Флорешки и Друмев не са съвсем уверени в правотата на решението. Може би поради голямата тревога за народното стопанство, може заради факта, че капиталистическата фирма отказва офертата... Чакай, чакай, нашият познат инженер Бинаков беше писал някъде нещо за металите... Къде работи?... Да...

Взима проби Друмев и — в София. При Бинаков. За два часа научният сътрудник извършва изследването и се усмихва на госта си:

— Металът е здрав! Нужно е само да се изследва около шевовете, да се „закърпят" пукнатините и слабите места!

И как ще стане всичко това?

Бинаков е бодър, жизнерадостен: по метода на малката проба. За нея вече бе писал, доказвал. Горещо я бе защищавал Неговата проба!

Друмев се връща във Варна, докладва...

Посрещат го с недоверие:

— Кой, някакъв си научен сътрудник! Ако му стиска, да дойде тук и да докаже по класическия способ!

Рутината си е рутина.

Инженер Бинаков взема двама свои помощници, необходимите уреди и отива във Варна. Два месеца за изследване по класическия способ... Един младеж на осемнайсет години, електроженист, за три дни вади само една проба.

— Момче, а не може ли по-бързо?

— Да ми се махаш от главата, че знаеш ли! За два лева и половина надник толкоз!

Инженер Бинаков се стъписва озадачен. Значи „всекиму според труда" има и обратна сила...

За двата месеца тезата е доказана. Но регистърът пак остава непреклонен:

— Въпреки това не можем да пуснем кораба!

Няма какво, с глава скала не се разбива. Инженер Бинаков се стяга за път. В това време обаче акустира кораб „Христо Смирненски". Също с пропукани шевове на котлите. Експертна комисия. Решение: да се заварят.

— Но металът е стар — забелязва Бинаков, — ще се появят нови пукнатини...

— А вие какво предлагате?

— Изчукване и специална термообработка, за да не се наруши конструктивната якост на метала...

Нови заседания, умуване. Решение: да се осъществи чрез технология, изисква 80 дни.

— Може да се направи за един ден! — не мирясва Бинаков.

Получава съгласие. На другия ден котлите са готови, корабът може да отплава. Икономия от 79 дни и 102 000 валутни лева! Благодарности, покана за воояж... Но откъде време?

Тече ноември, тече и мъртвото време на „България", увеличават се неизпълнените планове. И един ден главният инженер на Корабостроителния завод извиква Бинаков:

— Правете котлите, но ви предаваме кораба като ваш! С всички отговорности!

Отива Бинаков в София при своя директор.

— А ако потъне корабът? Остави другото, но ще плачат осемдесет вдовици, осемдесет майки...

И тук ли?...

Инженер Бинаков решава смело: подписва сам договора.

Договор за възстановителните работи по дефектите на котлите на кораб „България". Преди още да е установена договорната система между възложители и изпълнители, която по-късно става икономическа по-

Digitized by Google

литика на държавата по уреждане взаимоотношенията между научните институти и производителите.

И така съгласно този договор до 22 декември котлите трябва да бъдат ремонтирани, докато специалистите от завода предвиждат три месеца.

— Само ми посочете най-добрия котляр в завода!

— Илия Чешмеджиев.

Инженер Бинаков го намира у дома му. Сядат, разговарят, спорят. Бай Илия вижда, че зад думите на младия научен работник се крие нещо ново. Интересно. Икономично.

— И каква заплата ще искаш?

— Ами, дай сто и петдесет... — скромно отговаря котлярът

— Петстотин ще ти дам! — Инженер Бинаков добре помни урока с младежа електроженист .. — Само искам горене, разбираш ли, бай Илия!

Така е съставена бригадата.

Два часа научна работа над металните проби.

Шестнайсет дни работа по ремонта. С четири дни предсрочно!

Така ремонтиран, корабът можеше да плава десетина години. Но съгласно сключената оферта (по всяка вероятност фирмата е разбрала за подвига на инженер Бинаков и внезапно решава да я приеме!) след 8 месеца, през които „България" прави много курсове до Съветския съюз за конструкции на „Кремиковци" и Нефтохимическия завод край Бургас, извършва последен рейс до Испания, Италия и Англия, откъдето влиза в ремонт.

* * *

По-късно инженер Бинаков с метода на малката проба бива изпратен спешно в ТЕЦ „Марица—изток", после в ТЕЦ „Трайчо Костов". Със своя метод той бързо и пълно установява структурата на метала, неговата издръжливост на високите налягания и големи температури. Така например в ТЕЦ „Трайчо Костов" от завода производител на главния парапровод бяха се усъмнили в здравината на заварките на шевовете. Решение: да се смени парапроводът. Огромни средства, огромни киловатчаса загуба. Инженер Бинаков взима проби от всички заварки и по изпитания си вече метод доказва, че са доброкачествени.

Но човек, който търси, не спира никога.

С работата по системата на малката проба инженер Бинаков има възможност да следи измененията в структурата на металите при различните параметри на налягане и температура. И оттук му идва новата идея. Тъй като слабите места на парапроводите са шевовете, не може ли да се изследват те и през специална термообработка да се възстановява тяхната якост?

За да се роди новият метод на инженер Бинаков: регенериране структурата на металите.

Нещо, което осъществи при първи парапроход на ТЕЦ — Кремиковци. И получи високата оценка на експертната комисия.

Една „малка" подробност.

Колективът, ръководен от инженер Бинаков, не сключва договори по стереотипния начин: такава работа — такъв хонорар. Хонорарът в дадена работата — ако стане... Не! Тук се изпълнява темата и след действителното установяване на икономическия ефект се изплаща премия... Тази система на взаимоотношения между институтите и заводите и централите вече е официално възприета от всички, но нейният пъргообраз се роди в колектива на инженер Бинаков.

— За нашата премия никой не страда, а нашата работа чака цялото народно стопанство — казва той.

Какъв е колективът, ръководен от него?

Най-напред трябва да се каже, че инженер Бинаков ръководи два колектива: един, съставен със запогед на института, от професори, доценти, учени — ентусиасти, обединени от една задача: изследване структурата на металите, с които се работи при висока температура и голямо налягане, и вторият — лабораторията на института за изследване на металите.

Колективът от специалисти се зароди още през 1958 година. Неговият конкретен състав се формира в зависимост от конкретната тема за разработване. Правило: оптимално решаване на проблемите. Параметри: най-добри специалисти — учени и практици — изпълнители; органическо съединяване на научната с практическата работа.

Колективът от лабораторията по изследване на металите, в който влизат инженер Маргарита Костова, инженер Емил Михайлов, инженер Александър Баев, физикът Богомил Янчев и други, се гордее с факта, че всеки от тях може да изпълнява всички дейности, извършвани тук.

Чакайте, тук не влизаме ли в конфликт със съвременното изискване за специализация?

Не! Всеки член от колектива участвува в общия труд с висококвалифицираната си специализация, но същевременно е запознат с всички видове дейности, извършвани тук, и може да ги изпълнява. Осъществена е пълна взаимна заменяемост. И не само това. Тук работата е така обикната от всички, така всеки е готов да се изявява на този широк и многообхватен фронт, че трудът се е превърнал в радост, в един непрекъснат стремеж към достоен личен принос в общото дело.

И може би това е един пример, един пъргообраз как в условията на изискващата се квалификация на отделните специалисти се постига комплексност в научното търсене, в научното реализиране.

Високата дисциплина, топлата строгост, прямотата, искреността поддържат една сериозна творческа атмосфера. Колектив, създаден в нашето социалистическо общество, изграден върху нашите комунистически принципи.

* * *

Пътуването продължава. Наближава Кремиковци. И новата тема. Металоведът Тодор Бинаков е неспокоен.

Петър А. ПЕТРОВ

Digitized by Google

ИЗУЧАВАНЕ И ФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

ДИМИТЪР ГАНЧЕВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

В своята организаторска и идеологическа работа Българската комунистическа партия отделя изключително голямо внимание на укрепването и разширяването на връзките си с масите, на изучаването на мнението и отношението на трудещите се към проблемите, които се решават. След Априлския пленум (1956 г.) се създаде онази ведра и принципиална обстановка, в която ленинските указания да се живее сред масите, да се разбират техните нужди, мисли и отношения, умело и постоянно да се ръководи и завоюва тяхното доверие стана ръководно начало, стил и метод в дейността на цялата Партия. Върху основата на все по-засилващото се сближаване и сливане на интересите на трудещите се в нашата страна се създаде онази реална обстановка, която определя съдържанието на взаимоотношенията между Партия, работническа класа и народ. Плодове на тази правилна и принципиална политика са монолитното единство на нашия народ, неговата вяра към Партията, ентусиазмът, с който трудещите се работят за изграждането на новото общество.

Като сложно, многообразно и противоречиво явление, общественото мнение се сбуславя от обществения живот и е непосредствено свързано с него. Ето защо нашата социалистическа действителност, огромните успехи, които имаме, линията и политиката на Партията, са онази основа, фактор и възможност, които определят неговото правилно формиране и функциониране. Но не винаги възможностите умело и успешно се използват и реализират в живота — тук действуват много фактори и предпоставки.

В социалистическото общество основният и определящ субективен фактор за превръщането на възможността в действителност за реализирането на обективните предпоставки е линията и политиката на Комунистическата партия. В многообразната партийна дейност за формирането и на общественото мнение особено важно място заема идеологическата работа и по-конкретно — политическата агитация. Това се определя от обстоятелството, че общественото мнение като духовно явление, а политическата агитация като форма на идеологическата работа по специфичен начин органически са свързани и взаимно се

Научно съобщение, направено на научно теоретичната конференция по проблемите на политическата агитация, състояла се от 11 до 13. X. т. г. във Варна.

Digitized by Google

обуславят. По своята същност формирането на общественото мнение е обект на политическа агитация, а функционирането му е своеобразен показател за нейната ефективност и действена сила. Освен това посредством някои форми и средства на политическата агитация: масовото наблюдение, всенародните обсъждания и анализи на практическата дейност на хората и социалните групи, които са и конкретни социологически методи, партийните комитети и организации могат организирано и системно да изучават състоянието на общественото мнение.

Всичко това обуславя своеобразното диалектическо единство между тях — **изучаването на общественото мнение като предпоставка, а формирането като една от основните задачи на политическата агитация.** Върху основата на тази обусловеност в Отчетния доклад на Десетия конгрес на Партията, разглеждайки проблемите на масово-политическата работа другарят Тодор Живков подчертава, че „Нейната организация и ръководство следва да се основават на постоянно действуваща система, която да осигурява широко представителна информация за общественото мнение от долу на горе и изчерпателна информация по новите задачи и по повдигнатите от трудещите се въпроси от горе до долу".[1]

И досега нашата партия чрез различните форми и средства винаги е изучавала общественото мнение, въпросите, които вълнуват трудещите се, чувствувала е непосредствено пулса на живота. Сега обаче въпросът се поставя в друг аспект — за научна и организирана система за целенасочена дейност, отчитайки измененията в обществото и задачите, които решаваме; за нов подход в работата на партийните комитети и организации.

Изхождайки от тези предпоставки, в отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на Партията се реши да се експериментира система за изучаване на общественото мнение и политическото информиране на населението в някои основни звена от партийната структура в окръжните комитети на Партията във Видин и Толбухин, в градския комитет в Бургас, в районния комитет на Партията в район „В. Левски" — София, в Аграрно-промишления комплекс в Кула и в партийния комитет в Химическите заводи във Видин. Този подход ни даде възможност да изясним и уточним общите и специфичните особености на системата в зависимост от характера на партийните органи и организации. Досегашният опит от експериментираната система показва, че преди да се пристъпи към окончателното ѝ изработване, важно методологическо и практическо значение има предварителното разработване на някои конкретни проблеми и въпроси, които имат пряко и косвено отношение. По-точно това са въпросите за социално-психологическите особености на обекта, за използването на средствата за масова информация, диференцирания подход в масово-политическата работа, за ролята на нагледната агитация, характеристика на обективните условия, специфичния характер на бюджета на свободното време и др. Тези въпроси не са свързани само с политическата агитация, а с цялата партийна и обществена дейност, но без тяхното предварително разработване не може да се осигури правилно функциониране на системата, тъй като тя е свързана органически с партийната дейност като цяло и по-конкретно със системата за идеологическата работа. Ето защо тя няма самостоятелен характер и не трябва да се изгражда и функционира над партийната и идеологическата работа в Партията. Независимо от това обаче, като част от общата идеологическа дейност, системата има редица особености и свои вътрешни закономерности и начини на функциониране.

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията. С., Партиздат, 1971, стр. 159.

Digitized by Google

Преди всичко характерът и структурата на системата трябва да бъдат **подчинени и съобразени** с характера и структурата на съответния партиен комитет. Всичко това обуславя нейното многообразие и конкретност за всеки отделен случай.

Но опитът от експериментирането показва, че има определени моменти, които трябва да се съдържат във всички системи, независимо от това в какъв партиен орган или организация ще се създават. Например всяка система трябва да се изгражда и функционира на основата на двустранната информация, т. е. на изучаването на общественото мнение и политическото информиране на населението. Без тези два момента не може да се осигури единство в информационния процес и формиране на правилно обществено мнение.

Засега в структурата на експериментираните системи са включени следните основни моменти: съвсем накратко някои характерни особености на системата като цяло; цел и задачи; изясняване на характера на двустранната информация; специфични особености на каналите за правата и обратната информационна връзка, т. е. изучаването на общественото мнение и политическото информиране; функциониране и ръководство на системата; допълнителни разработки и приложение. Конкретното анализиране и изясняване на тези проблеми има важно методическо и практическо значение. На основата на досегашния опит тук ще споделим най-обобщено някои мисли за характера, структурата и функционирането на системата като цяло.

Информацията, с която оперира системата, трябва да има **подчертан политически характер,** т. е. да бъде най-непосредствено свързана с политиката и линията на Партията и с конкретните задачи, които се решават. Този въпрос е от важно методическо и практическо значение, тъй като от цялата социална информация, която е с политическа насоченост и оттенък, трябва да се вземат проблемите, фактите и събитията, имащи ярко изразен политически и конкретен характер. В противен случай се създават предпоставки за поемане на несвойствени задачи и за излишна книжнина, а това оказва влияние на нормалното функциониране на системата.

Изучаването на общественото мнение и въпросите, които се поставят от населението, в експериментираните системи се извършва на два етапа: **първо** — чрез (условно определените) **постоянно-действуващи канали:** вътрешнопартийната информация, личните впечатления на партийните работници, групите докладчици, дружество „Георги Кирков", жалби, въпроси и предложения от трудещите се и информации от масовите организации; **второ** — чрез използването на конкретните социологически методи.

На първия етап чрез постоянна формализирана и типизирана документация до определено число на месеца се получава във всеки отдел на комитета текуща информация. В отделите тя се обобщава и интерпретира и върху основата на задачите, които се решават, се предлагат конкретни практически мерки на оперативната или координационна група. Тази информация няма представителен характер и на основата само на нея трудно могат да се правят верни изводи за съществуващото обществено мнение, но тя сигнализира, насочва и в съчетание с информацията на втория етап могат да се правят верни изводи и обобщения.

На втория етап общественото мнение се изучава предимно с някои конкретни обективирани социално-психологически методи, като наблюдение и по-точно масово наблюдение; изучаване на партийни документи; всенародни обсъждания, национално-теоретични конференции и анализ на практическата дейност на хората и социалните групи. По своята същност тази група методи са най-непосредствено свързани с пар-

Digitized by Google

тийните и още по-конкретно с формите и средствата на политическата агитация.

Основният въпрос е: как да се използват партийните форми и средства, каква методика и организация да се създаде, за да се издигнат те до нивото на конкретните социологически методи. Ние пристъпихме към изработването на примерни типизирани методики и документи за всеки метод и конкретна форма и средство, отчитайки социологическите изисквания и специфичните особености на партийната работа. В методиките и документите органически се съчетават двата основни момента на системата — изучаването и формирането на общественото мнение. Това е един от най-трудните методически и практически въпроси при изготвянето на документацията, който все още не е достатъчно изяснен. Но досегашният опит показва, че без изясняване и използване на съответната методика и документация не може да се говори за система и за научен подход, тъй като не се внася нещо ново, не се обогатяват и усъвършенстват партийните форми и средства на работа. Изучаването на общественото мнение на този етап трябва да бъде съобразено с изискванията на конкретните, социологически изследвания. Вторият основен момент в системата е въпросът за политическото информиране на населението. Тук са включени почти всички канали, форми и средства, които се използват в информационния процес: събрания, срещи, разговори, обсъждания дейността на групите докладчици, политинформаторите, партийните активи, средствата за масова информация, диференцираният подход и т. н. При разработването обаче на тези въпроси обективно се получи своеобразна концентрация в системата на почти всички форми и средства, използвани в агитационно разяснителната работа, което методически, организационно и практически е неправилно и почти неосъществимо. Това наложи в системата да се изброят всички форми и средства за въздействие, но по-конкретно и подробно да се разработят устните, свързани най-непосредствено с масово политическата работа. Известно е обаче, че научното ръководство и управление на процеса на образуването и формирането на общественото мнение органически е свързано и обусловено от разкриването и изясняването на особеностите на други сфери от идеологическия процес. Ето защо отделно от системата (но като приложение към общата система на идеологическа работа) се пристъпи към разработване на концепции, основни положения или методически указания за социално-психологическите особености на обекта; за използването на средствата за масова информация; за нагледната агитация; за политическата работа с отделните категории население, за работата на групите докладчици, политинформаторите, подготовката на кадрите и др. Това е един по-дълъг и труден процес и изисква обединяване усилията на много органи, но по този начин се внесе по-голяма яснота, организираност и целенасоченост в политическата агитация. В раздела за функционирането на системата се изясняват основните принципиални изисквания: определянето на проблематиката, обектът за изучаване и информиране; основните канали и средства, които ще се използват; начинът на обобщаването и анализирането на информацията и практическите мерки, които ще се предложат за провеждане.

В зависимост от характера на партийния комитет и организация конкретното ръководство на системата се осъществява от партийното бюро; от координационна или оперативна група — към окръжните комитети или от отделни отговорници. По този начин се стремим този важен въпрос и изискване да бъде дело на целите партийни комитети, на всички отдели и обществени органи и организации, а не на отделите „Пропаганда и агитация". Досегашният опит от експериментирането показва, че използването на системата дава възможност за

Digitized by Google

по-правилна организация и ръководство на масово-политическата работа, за изясняване и обогатяване на формите и средствата за информиране, за по-успешно синхронизиране дейността на различните обществени органи и организации, за по-системен контрол и отчет при използването на различните форми и средства на политическата работа.

Заедно с тези положителни страни в процеса на експериментирането се разкриха и някои негативни моменти: известна претрупаност и книжнина; примитивизъм при изготвянето на документацията; недостатъчна синхронизация и насоченост при използване на отделните методи, при обобщаването и обработването на информацията и др. Естествено това е нов подход и виждане в нашата работа и в процеса на експериментирането се стремим да усъвършенстуваме системата, да преодолеем слабостите, да внесем по-голяма яснота, гъвкавост и оперативност. Този подход и виждане са правилни и са една от най-важните предпоставки за повишаване ефективността и действената сила на политическата агитация.

Възпитателната работа със студентите

доц. к. ист. н. **ВАСИЛ ВАНКОВ**
ректор на ВИНС „Д. Благоев" — Варна

доц. к. н. н. **ЗДРАВКО КОВАЧЕВ**
член на ВПК при ВИНС „Д. Благоев"

Съобразно Програмата на Партията за превръщането на висшите учебни заведения в могъщи идеологически институти научно административното и партийно-ръководното на Висшия институт за народно стопанство „Димитър Благоев" във Варна усъвършенстуване съдържанието и организацията на възпитателната дейност сред студентите. Тя е единен процес на въздействие от учебна и извънучебна работа. Резултатите по линия на учебния процес в крайна сметка се определят от съдържанието и организацията на учебно-възпитателната работа и от квалификацията на научно-педагогическите кадри.

* * *

Преработката на учебните програми по всички учебни дисциплини, както и интензификацията и модернизацията на учебния процес и издигането му до научноизследователски процес, създават богати възможности за правилното комунистическо възпитание на студентската младеж. Отстраняването от учебните програми на ненужните подробности, исторически справки, описателни моменти и др., акцентуването върху основните принципи особено в областта на марксизма-ленинизма, върху съвременните теоретически положения с методологическо значение, разкриването на логиката и методиката на научните изследвания и научните доказателства при преподаването на учебния материал са подходяща основа за обучението и възпитанието на студентите като творчески личности, умеещи да придобиват по самостоятелен път нови знания и успешно да ги прилагат в практиката на социалистическото развитие на страната. Този творчески дух ще се проявява в нарастваща степен и благодарение на интензифицирането на обучението чрез формите на системен контрол и ежедневна помощ в учебната работа на студентите от страна на всеки преподавател при условията на уголичен хорарум за семинарни занимания, лабораторни упражнения, курсови и дипломни работи и др. Всичко това изисква разширяване и задълбочаване на контактите, общуването и влиянието на научно-педагогическите кадри върху студентите както по време на учебно-преподавателската работа, така и извън нея.

В състояние ли са научно-педагогическите кадри на ВИНС „Д. Благоев" да реали-

Digitized by Google

зират новите, по-богати възможности за комунистическо възпитание на студентите? В общи линии да! Но трябва да се признае, че все още не всички са напълно готови да изпълнят докрай това свое първостепенно задължение. Причините? Равнището на философско-методологическата, обществено-политическата и методическата квалификация на не малък брой от тях не отговаря в достатъчна степен на съвременните изисквания. Освен това организацията и контролът върху възпитателната работа на всеки преподавател не са станали ежедневно задължение на ръководните научно-административни и партийни органи и звена. Разбира се, тази преценка не означава, че посочените органи бездействуват. Напротив, тяхното внимание все повече се насочва към организирането на подходящи мероприятия за повишаване на квалификацията и за засилване на активността на научно-педагогическите кадри. През последните години за тази цел успешно се използва партийната учебна година. Действува теоретически семинар за преподавателите, в който три учебни години последователно се обсъдиха темите: „Марксистко-ленинската теория на познанието", „Познанието и използването на икономическите закони в съвременния етап от развитието на нашата страна" и „Моделирането като метод на научното познание". Група преподаватели усъвършенствуват марксистко-ленинските си познания по индивидуални планове. Тематиката се определя според различната квалификация и разпределението по специалности на научно-педагогическите кадри. Всеки семестър се прави по едно обобщително занятие, на което се обсъждат въпросите от дадената тема. Новото през изтеклата учебна година бе в това, че всеки преподавател — комунист или безпартиен, изнесе доклад пред събрание, в института, в предприятие, ТКЗС или учреждение по проблемите, изучавани от него съгласно индивидуалния му план.

Нарастващите изисквания към научно-педагогическите кадри от висшите учебни заведения налагат по-непосредствена намеса и от страна на висшите държавни и партийни ръководни органи за обучението им. Действуващите досега курсове към Академията за обществени науки и социално управление, предназначени главно за преподаватели от идеологическите кадри, не са в състояние да отговарят по своите мащаби на посочените изисквания.

• • •

Върху процесите на превръщане на комунистическата убеденост на студентите в тяхно ежедневно комунистическо поведение благоприятно влияние оказва подобрената организация на учебния процес. Повишената взискателност към преподавателите и студентите за съблюдаване на учебната дисциплина, строгото спазване на разписанията за учебните занятия и за провеждането на изпитните сесии, мерките за ограничаване на тютюнопушенето и др. създават здрава атмосфера и приучват студентския колектив към ред и отговорност за изпълнение на неговите задължения. Предприетите и системно осъществявани действия в тази насока представляват по същество борба против отрицателните явления в живота на института. В тази борба основно средство е разяснителната работа на партийните организации (преподавателска, студентски, служителска), на катедрените колективи, на научно-административните органи както на събрания и съвещания, така и при всекидневните лични контакти. Наред с това се прилагат и наказателни мерки, особено в случаите на непосещение на учебни занятия от някои студенти, при опити за измама по време на изпити, при грубо нарушение на нормите на комунистическата нравственост.

Пример за резултатна идейно-възпитателна работа със студентите е катедра „Марксизъм-ленинизъм" и особено преподавателите доц. Петър Близнаков, ст. пред. Македония Коларова, ст. ас. Стефан Киров. Те поддържат най-тесни връзки със студентите не само по време на лекции и семинарни занимания, но и правят периодически срещи и съвещания с актива на ДКМС, участвуват в дейността на студентската социологическа група, уреждат консултации и друга помощ за онези студенти, които участвуват в ежегодните национални конкурси прегледи за най-добри студентски научни разработки в областта на обществените науки и др. Само през 1972/1973 г. членовете на катедрата осъществяха ръководство при изработването на 76 студентски научни доклади, предназначени за конкурса „Младежта и изграждането на развитото социалистическо общество", и на 9 доклади на обучаващи се в института чуждестранни студенти, участници в конкурса „50 години от Септемврийското въстание от 1923 г." Благодарение на тези контакти значителен брой студенти изпитват благотворно влияние от преподавателите на катедрата не само за своето мирогледно израстване, но и за своето морално развитие. Затова не случайно в отговорите на анкетираните абсолвенти кои преподаватели са оставили най-дълбоки следи в тяхното съзнание фигурират имената на членове на катедра „Марксизъм-ленинизъм".

Основната част от преподавателите от неидеологическите катедри в института съзнават необходимостта и виждат повече или по-малко възможността и тези катедри, а не само идеологическите, да участвуват активно във възпитателната работа със студентите по линия на учебния процес. За тази нагласа на съзнанието благоприятствуват както характерът на института като хуманитарно висше учебно заведение, така и досегашните традиции. Социологическо проучване сред студентите показа, че преподавателите от неидеологическите катедри в основни линии дават не малък принос за правилното мирогледно възпитание на студентския колектив. На въпроса: „Частнонаучните дисциплини, които изучавате, изпълнени ли са с идеологическо съ-

Digitized by Google

държание?" 63 на сто от анкетираните отговарят положително.

В процеса на преподаването научно-педагогическите кадри от неидеологическите катедри се стремят предварително да определят кои въпроси от дадената тема да намерят философско-методологическо и идеологическо интерпретиране; какъв е връзката и значението на изучаваните частнонаучни проблеми с нашата социалистическа практика, с линията и политиката на Партията; какви са предимствата на социализма пред капитализма в разглежданата област; какви буржоазни възгледи и концепции по темата трябва да бъдат подложени на критика от марксистко-ленински класово-партийни позиции.

Постигнатото досега в тази насока е положително, но все още недостатъчно. Научно-административните и партийните органи постоянно насочват вниманието към този сложен и труден проблем.

* * *

В органическо единство с възпитателното въздействие чрез учебния процес възпитанието на студентите в комунистически дух се осъществява и чрез ежедневни разнообразни извънучебни мероприятия, организирани от обществено-политическите и масовите организации и органи в института.

Вузовският партиен комитет е главният инициатор и координатор на многостранната възпитателна дейност извън учебния процес. По най-важните ежедневни организатори на обществено-политическите, културно-масовите, спортно-туристическите и трудовите изяви на студентите са дружествата на ДКМС и ръководните органи на факултетните и вузовските комсомолски организации. За повишаване ролята на ДКМС в живота на института непрекъснато се разширява и засилва ангажирането на комсомолските органи и организации не само в организирането, но и в управлението на възпитателния процес. То се реализира чрез: включване на представители на комсомолската организация в ръководните органи на института — общо събрание, академически, ректорски, факултетни, декански съвети; участие на представители на ДКМС в катедрените съвети; включване на отговорни ръководители на вузовската комсомолска организация в комисията за идейно-възпитателната работа в института; организиране на съвместни срещи на актива на ДКМС с катедрени колективи за приемане на мероприятия в областта на идейно-възпитателната работа и за преценка на нейната ефективност.

Повишаването на равнището на възпитателната работа със студентите в комунистически дух изисква усъвършенстване на нейното планиране и ръководство от страна на партийната организация. Разбира се, и досега тази дейност е била обект на планиране от всички обществени и научно-административни звена и се е ръководила от вузовската партийна организация. Но планирането на идейно-възпитателната работа, осъществявало от отделните организации (партийна, комсомолска, профсъюзна и др.) и административните органи, не беше достатъчно координирано и перспективно. В резултат от това не винаги се получаваше синхронизиране на усилията, затрудняваше се контролът и помощта на партийната организация в областта на възпитателната дейност, стигаше се до претрупаност, следствие на което ефектът се ограничаваше.

Критичната преценка на нашия собствен опит показва, че новите изисквания, предявявани пред висшето учебно заведение като идеологически институт, могат да се осъществяват с по-голяма резултатност, ако усилията на всички организации и органи се обединят върху основата на единен план за идейно-възпитателна работа сред преподавателите, студентите, служителите и обслужващия персонал. За целта през учебната 1971/1972 г. във ВИНС „Д. Благоев" започна експериментирането на такъв план. В хода на експеримента се изучаваха неговите положителни и слаби страни, изясняваха се спорните и нерешените въпроси, установяваха се насоките за усъвършенстването му. В резултат на това беше разработен научнообоснован единен план за възпитателната работа.

* * *

Единният план се състои от две части. В първата са разработени теоретико-методологическите и методическите въпроси на идейно-възпитателната работа, организацията на нейното провеждане, отчитане, контрол и критериите за оценката й. Във втората част са дадени примерни единни планове за идейно-възпитателната дейност на профилираща катедра за работата със студентите от различните курсове, за работата сред служителите и обслужващия персонал, както и основните мероприятия от общоинститутски мащаб.

При разработването на единния план се взе под внимание обстоятелството, че идейно-възпитателната работа във висшите учебни заведения се осъществява в три основни насоки с участието на три вида фактори: посредством учебния процес, т. е. чрез учебно-възпитателната дейност на членовете на преподавателския колектив; чрез дейността на обществено-политическите и масовите организации; под влияние на извънинститутски фактори. Съчетаването на тези три вида фактори чрез съблюдаването на необходимото съотношение между тях изисква да се прилага комплексният подход при цялостното организиране на идейно-възпитателната работа. Този подход позволява на партийните органи всестранно да обхванат и степенуват задачите и мероприятията по комунистическото възпитание, да се прилагат единни критерии при организирането, осъществяването и преценката на ефекта от многостранните идеологически процеси във висшето учебно заведение.

Digitized by Google

С цел да се подобрява ръководството на комунистическото възпитание и се съблюдава комплексният подход към вузовския партиен комитет е изградена единна комисия за идейно-възпитателната работа. Тя е помощен орган на вузовския партиен комитет и в нея се включват представители на първичните партийни организации, Комсомола, профсъюзната организация, научно-административните органи, спортните и туристическите дружества и др. Какви са нейните задачи? Тя е непосредственият орган, който осигурява координацията и научно методическото ръководство на възпитателния процес. В съответствие с решенията и указанията на вузовския партиен комитет тя разработва основните насоки на идейно-възпитателната работа сред преподавателите, студентите и служителите, съставя единните перспективни и годишни планове, контролира и отчита тяхното изпълнение, изучава положителния опит в института и извън него, дава препоръки за обогатяване на съдържанието и формите на възпитателната дейност.

Перспективният план обикновено обхваща период от четири години, а текущият — една учебна година.

Съставянето на единния текущ план се извършва в началото на учебната година. Партийните, комсомолските и профсъюзните организации, ректоратът, деканатите, катедрите и т. н. представят във вузовския партиен комитет своите мероприятия за учебната година в областта на възпитателната работа. На основата на тях комисията по идейно-възпитателната работа разработва по обща единна схема годишния план. Той се обсъжда и утвърждава от вузовския партиен комитет, след което се отпечатва и разпраща на съответните организации и органи, които участвуват в неговото изпълнение. Още ремени партийният комитет организира общовузовско инструктивно съвещание за разясняване на плана и за даване на указания за неговото осъществяване.

Единният план включва много и разнообразни мероприятия. Те се различават по характер и форма, по срокове за изпълнение и т. н. Поради това от особена важност е да се осигури изпълнението на плана като цялостна система от мероприятия, като се разграничат функциите, отговорността и задълженията на комисията по идейно-възпитателната работа и на съответните органи и организации във висшето учебно заведение.

Изграждането на комисия по идейно-възпитателната работа не освобождава научно-административните звена, обществено-политическите и масовите организации от техните задължения да изпълняват онези мероприятия, които влизат в кръга на компетенциите им. Следователно организатор и изпълнител на различните мероприятия са партийната, комсомолската и профсъюзната организация, ректоратът, деканатите, катедрите, спортните и туристическите дружества, библиотеката и т. н. Всяко от тези звена си има свои специфични задачи. Така катедрените колективи участвуват в идейно-възпитателната работа главно по линия на учебния процес, като осъществяват онези задачи, които са включени в техните годишни оперативни планове за дейността им. Такива задачи са провеждането на срещи и разговори на членовете на катедрите с активисти на ДКМС, оказване на помощ в работата на отделни комсомолски дружества, провеждане на вечери на специалността, публикуване на материали в многотиражката на института по проблеми на възпитателната работа и др.

В многостранната дейност по изпълнението на плана комисията по идейно-възпитателната работа оказва активно съдействие на съответните органи и организации, като използва подходящи форми: съвещания за обмяна на опит, разработване на методически указания, установяване на контакти с културни институти извън висшето учебно заведение, организиране на съвместни инициативи с други висши учебни заведения и др.

В единния план има самостоятелен раздел с показатели и критерии за оценка на възпитателната работа. Те са групирани отделно за учебния процес и за извънучебните изяви.

Критериите за оценка на ефекта от възпитателната работа на научно педагогическите кадри са съобразени със съвременните изисквания. Те дават възможност да се преценяват идеологическата и научно педагогическата подготовка на преподавателите, теоретическото и методическото равнище на техните лекции и семинарни занимания, участието им в обществено политическия живот във висшето учебно заведение и извън него, идеологическата им изява в научни конференции, симпозиуми и други научни прояви, контактите със студентите извън учебния процес и т. н.

Във висшето учебно заведение студентите са главният обект на възпитателно въздействие. Затова в единния план се обръща сериозно внимание на показателите и критериите за оценка на резултатите от възпитателната работа сред тях. С тях се обхващат и изразяват: активността в учебния процес и създаването на научни убеждения, чиято основа е марксистко-ленинската теория и методология; дейността в комсомолската организация; други обществени изяви в института и извън него; трудова активност по време на учебната и производствената практика и в младежките бригади; морални качества и съблюдаване на нормите на комунистическата нравственост; устойчивост срещу влиянието на буржоазната идеология и идеологическата диверсия на империализма и др.

Текущото отчитане на единния план се извършва с помощта на отчетна карта, която се попълва след изпълнението на всяко мероприятие и се изпраща в комисията по идейно-възпитателната работа. Освен това при ВИНС „Д. Благоев" е създадена Социологическа лаборатория, която прави системно социологически проучвания за хода и резултатите от възпитателното въздействие върху студентите.

Вузовският партиен комитет упражнява постоянен контрол върху работата на комисията по идейно-възпитателната работа.

Digitized by Google

както чрез заседанията „Пропаганда и агитация" на комитета, който е председател на комисията, така и чрез периодическо изслушване на информации и отчети за нейната дейност.

За по-насяне по-голяма конкретност и целенасоченост в ръководството на възпитателната работа и оказване помощ на комсомолските дружества и комитети и на културния клуб бузовският партиен комитет върчи 13 партийни поръчения на комунисти. През миналата учебна година на събранie на партийната организация в Счетоводния факултет на преподавателите бяха върчени писмени поръчения за работа с комсомолските дружества. 15 поръчения бяха дадени и на комунисти преподаватели от Търговско-стоковедния факултет. Тези поръчения се гласуваха на събрания, водят се на отчет и периодически се дава преценка за тяхното изпълнение.

През учебната 1972/73 г. на четири заседания бузовският партиен комитет се е занимавал с различни страни на възпитателната работа сред студентите и мястото и задачите на партийната организация в изпълнението на различните мероприятия. На тези заседания са обсъждани „Авангардната роля на студентите-комунисти в учебния процес, в студентската научна дейност и в ръководството на Комсомола"; „Подготовката на комсомолската организация за участие в V национален студентски конкурс и V преглед на ТНТМ"; „Информация за изпълнение на единния план за идейно-възпитателната работа през зимния семестър на учебната 1972/73", „Преценка за работата на културния клуб към бузовския комитет на ДКМС и на изпратените с партийни и съюзни поръчения преподаватели за работата в него"

На съвместно събрание партийните организации на преподавателите и студентите от Търговско-стоковедния факултет разгледаха доклад на тема „Обучението и възпитанието на студентите" и съдоклади на студентите по същия въпрос. Събранието мина при висока активност, обсъдени въпроси, възникнали от анкетни и други изследвания, даде преценка на работата на партийните организации в тази насока.

На основата на подобрената структура на партийната организация в института (през миналата учебна година първичните партийни организации на преподавателите се обособиха в две организации по факултети) и се засили съвместната дейност на бюрата на партийните организации на преподавателите и студентите. Изградиха се съвместни комисии по сектори на дейност. Те се оглавяват от член на партийното бюро на партийната организация на преподавателите и включват представители на партийното бюро на студентската партийна организация и факултетния комитет на Комсомола. Тези комисии работят за осъществяване на инициативите, предвидени в единния план за идейно-възпитателната работа.

Години наред в нашия институт се провеждат четири на специалността, организирани от партийните групи и катедрените колективи на профилиращите катедри („Счетоводна отчетност", „Икономика на промишлеността", „Икономика и организация на туризма" и др.). Те се съпровождат с интересни инициативи: срещи на катедрените колективи с отличниците от специалността; среща на партийната група с комсомолския актив; открити сбирки на научните кръжоци; съвместни културно-масови инициативи и др.

Всяка година се организират и „Дни на института". Тази година те се проведоха през април и бяха свързани с годишнината от рождението на В. И. Ленин. Състояха се: студентска научна конференция по факултети по темата: „Младежта и изграждането на развито социалистическо общество"; преглед на художествената самодейност на студентската комсомолска организация, физкултурни прояви. Инициативите във връзката с „Дните на института" раздвижиха партийните групи, катедрените колективи, научните кръжоци, административните звена.

В резултат на усилията на партийните органи и катедрените колективи сега във ВИНС „Д. Благоев" съществуват 21 студентски научни кръжока, 2 студентски икономически бюра с общо 410 участници. За да се стимулира участието на студентите в научната дейност, бузовският партиен комитет препоръча на академичния съвет периодически да издава сборници със студентски доклади, получили висока оценка на общоинститутските и националните прегледи на студентската научна дейност. Такъв сборник беше издаден през 1972 г. В него са включени 11 доклада: „Творческо приложение от БКП на Ленинския кооперативен план", „Конкретно-историческият подход в борбата на БКП за социалистическо общество", „Диалектика на класовата структура на нашето общество", „Материалната заинтересованост като икономическа категория при социализма", „Философски и социални проблеми на научно-техническата революция", „Борбата на БКП за развитието на обществените отношения в нашата страна", „Единството между КПСС и БКП — фактор за развитието на НРБ по пътя на социализма и комунизма", „Политиката на Партията за рационално териториално разположение на производителните сили", „Проблемът за оборотните средства и възможности за ускоряване обръщаемостта им в машиностроителното предприятие", „Предимства и недостатъци на основните алгоритми за изчисляване на параметрите на мрежовите графици" и „Борбата на БКП за изграждане на материално-техническата база на социализма в НРБ". В момента се подготвя отпечатването на нов сборник за 1973 г.

* * *

Направим ли кратка равносметка, ще видим, че е по-лишно научното ръководство на планирането, организирането, контрола и отчитането на възпитателната работа със студентите във ВИНС „Д. Благоев". Сега при протичането на възпитателните процеси

Digitized by Google

има по-голяма съгласуваност между всички звена, налице е по-голяма целенасоченост в изпълнението на мероприятията, осигурява се възможност за по-качествена подготовка и изпълнение на отделните задачи, по-широко се обхващат преподавателите и студентите в различни инициативи, засилва се активността на обществените организации, прилагат се нови форми на възпитателно въздействие. Вузовският партиен комитет по-успешно осъществява регулирането и общоинститутското координиране на най-важните възпитателни мероприятия. Осъществяването се голямата задача студентите не само да се подготвят като специалисти с висше образование, идейно убедени в марксистко-ленинското учение, в правилността на линията и политиката на Партията, но същевременно все повече и повече тази тяхна убеденост и преданост към делото на социализма и комунизма ежедневно да се съчетава органически с обществено полезни дела, с практически действия за реализиране на нашия комунистически идеал.

Отзиви

I

Словото — пълководец на човешката сила

Подетият на страниците на списанието разговор за ораторското изкуство е необходим, актуален. Искам да споделя някои мисли по този важен за партийната дейност въпрос.

Силата на красноречието е ценена високо от работническата класа, от трудовия български народ. Ораторите на Комунистическата партия, чиито речи са били дълбоко съдържателни и които умеели за близките на народа неща да говорят ясно, образно и достъпно, винаги са били уважавани. Партията е разбирала голямото значение на ораторското изкуство като силно средство на политическата борба и е полагала много усилия за неговото развитие сред партийните дейци и сред работниците. В началото на двадесетте години в партийните школи и курсове то е изучавано като отделен предмет. През 1924 г. е била издадена специална брошура на Георги Бакалов „Ораторското изкуство за работниците".

Днес ораторското изкуство придобива още по-голямо значение. Всеки ден пред народа говорят хиляди лектори и докладчици, пропагандисти и агитатори. На събрания, в сесиите на народните съвети и пр. звучат речите на ръководители и активисти. Всички те мислят главно какво ще кажат на присъствуващите, какви въпроси ще поставят. Но въздействието на тяхното слово зависи много и от това, как ще го кажат. Едва ли има ръководител или активист, лектор или агитатор, който не би искал да се изкаже хубаво, неговата реч да бъде убедителна, дълбоко аргументирана, да направи силно впечатление, да подтикне слушателите към действие.

През последните години у нас устната политическа агитация вместо на агитгрупи е възложена на актива на партийните комитети и бюра. Безспорно е, че тези другари като най-подготвени и най-авторитетни са в състояние добре да разясняват политиката на Партията и задачите на трудовите колективи. Но не всички имат „дар слово", умение да говорят увлекателно и достъпно. Не са малко онези, които четат дума по дума своите речи и беседи, изпълнени с многословни книжни изречения, многобройни цитати и стереотипни фрази. Шаблонни думи като тухли се стоварват върху главите на търпеливите слушатели и предизвикват скука. Живото слово на други е отрупано с ненужни паразитни думи или чуждици, които също намаляват въздействието на речта.

Независимо от бурното развитие на средствата за масова информация устната агитация и занапред ще бъде едно от главните средства на политико-възпитателната работа на Партията. Не бива да се забравя, че никакви други средства не могат да заменят живото слово, личните връзки и общувания на ръководителя, на комуниста, на агитатора с хората.

Въздействието на устното слово е много силно, защото говоримата реч е по-богата от писаната — по-изразителна, по-гъвкава, жизнена и красива. Устната реч е музика на живото слово. Има много начини да се произнесе „да" или „не" и само един начин за написване. В един от своите разкази Николай Хайтов пише за богатия речник на бившия горски и кантонер от село Добралък, Смолянски окръг. За израза „оправи се времето" той е имал пет различни бои: „избистри се", „разгали се", „разясни се", „разкастри се", „засмя се". Вятърът у него имал десет бързини: „подухва", „повява", „подвява", „подлехкува",

Digitized by Google

„подпира", „брише", „стригнува", „бръсне", „свива елите", „ломи". Българският език е богат език и дава възможност да се използват най-различни синоними.

В съвременните условия практическото значение на ораторското изкуство не се състои в повишаването на красноречието само по себе си, не в празнословието, а в засилване въздействието на устното слово върху масите. Защото задачата на агитатора е не само да информира слушателите за някое събитие, да разясни даден въпрос, но и да убеждава, да влияе силно върху разума и чувствата на хората.

Да бъдат убедени хората, това означава да се съгласяват с определено становище, да го защищават като свое собствено, да действуват в съответствие с него. Известно е, че никакви команди, административни и други мерки не могат да накарат убедения в нещо човек да се откаже от своите възгледи и да приеме нови. Убедеността е една от най-важните черти на човешкия светоглед. Тя лежи в основата и на поведението му. Убеденият човек действува с много по-голяма непринуденост, сила и вътрешна енергия. Той проявява по-голяма самоувереност, твърдост, издръжливост, находчивост, самостоятелност, правилна ориентировка в различните положения. Убеждението е щит за всеки гражданин от разложителното влияние на чуждите теории, идеи, възгледи. Затова именно основният метод на партийното ръководство на масите е методът на убеждението.

Но какво означава да убедиш човека в нещо, какви са пътищата и средствата за убеждаване, съществуват ли някакви правила?

Агитацията, умението да бъдат убеждавани хората е голямо и сложно изкуство. В. И. Ленин учеше — „Изкуството на всеки пропагандист и на всеки агитатор се състои именно в това, да се повлияе по най-добър начин върху дадена аудитория така, че известната истина да се направи за нея по възможност по-лесно усвоима, по възможност по-нагледна и потвърдо запечатваща се в паметта".[1]

Разбира се, главното въздействие върху съзнанието на хората оказват висините на настоящата и бъдещата България, обилните плодове на правилната политика на Партията. От агитатора се иска тези висини да се покажат ярко, убедително и оригинално.

Опитните агитатори казват, че готови рецепти, точни правила за това, как да се убеждават хората, как да се намери пътят към сърцата им — няма, всичко зависи от условията, времето и мястото и от личния опит и майсторството на оратора. И все пак съществуват някои принципни положения, някои основни изисквания, от които агитаторите следва винаги да се ръководят, да ги имат предвид в своята политическа работа с хората.

Неотменно изискване, закон в агитацията е преди всичко агитаторът да бъде сам дълбоко убеден в правотата на онова, в което ще убеждава хората. Неговото вътрешно убеждение да бъде изразено ясно и точно. Той следва добре да познава въпросите, които ще разяснява на хората. Които иска да учи другите, сам трябва да знае повече от тях, а за да знае, нужно е непрекъснато да се учи, да обогатява своята политическа подготовка и обща култура.

В наше време ораторът, който разпространява великата идеология на Комунистическата партия, разяснява нейната политика, не може да говори за нея сухо, безстрастно, неинтересно. За да бъде речта му убедителна, за да може тя да хване ума и сърцето на хората, словото му трябва да бъде пламенно, страстно, емоционално. Самата дума „агитирам" означава „вълнувам". Само словото, идващо от сърцето на оратора — прониква дълбоко в сърцата на хората; въображението на оратора — възпламенява въображението на слушателите; възторгът на оратора поражда възторга на хората. Човекът освен разум има и чувства. Той не може по силата на своята човешка природа да бъде равнодушен към това, как му се поднася една истина. Неговият разум е така устроен, че той с удоволствие, леко и здраво възприема емоционалната, приповдигната реч, речта, наситена с образи, сравнения, интересни факти и примери. Разумът и чувствата на човека са неделими. И колкото по-добре агитаторът съумее да повлияе върху чувствата на хората, толкова по-здраво ще се затвърди мисълта в техните умове. Колкото по-добре е разбрал и усвоил слушателят мислите на агитатора — толкова по-силни емоции те ще предизвикат у него.

„Четената реч е истинало ядене" — казваше един от големите френски оратори Бриан. Това важи напълно и за нашето време. Слушателите не обичат да гледат записки в ръцете на оратора. Разбира се, писаната реч като дълбоко обмислена, поправяна, допълвана и пр., е логична, аргументирана. Устната реч е повече импровизирана, но по-действена. Агитаторът може да използва тезиси, бележки, да цитира партийни документи или речите на партийни и държавни ръководители, но всичко това да бъде с мярка и най-важното целият ползван материал да бъде добре усвоен, лично преживян и нагоден към конкретната аудитория.

Елементарно изискване към всеки, който излиза пред хората, е да говори грамотно. Един от наболелите въпроси в това отношение е въпросът за употребата на чужди думи в речите и беседите. С развитието на науката и техниката нашият български език постоянно се обогатява с някои незаменими чужди думи — космос, кибернетика, социология и пр. Те са получили гражданственост, възприети са от народа. Това ще продължава и в бъдеще.

[1] В. И. Ленин, Съчинения, т. 17, стр. 352.

Digitized by Google

Но нищо друго не загрозява така словото на агитатора, както безсмислената употреба на чужди думи, за които имаме точни понятни наши думи. От друга страна нищо друго не краси повече словото на агитатора или речта на оратора, както употребата на пословици, поговорки и мъдрости. Пословицата е оная щипка сол, която убива безцветието в езика, придава му свежест и острота. Един от най-бележитите оратори на КПСС — М. И. Калинин, говорейки за богатството и великолепието на народния език, казва, че народът е като златотърсач, който избира, шлифова и запазва за десетилетия само най-ценното, най-гениалното в езика. В това е силата на народния език, която агитаторите и ораторите следва да се стремят умело да използват, за да бъде словото им интересно и убедително. Класиците на марксизма-ленинизма и видните дейци на комунистическото движение в речите си често са използвали остроумия, сравнения. В. И. Ленин се е отнасял с голяма любов към народните мъдрости и умело ги е вплитал в устното и печатното си слово. Георги Димитров често си служеше с хумора и иронията, с ярки, образни сравнения. В една своя реч пред Народното събрание той пареше опозиционерите „Чужди глашатаи, които играят по чужда свирка, а не по българска национална гайда"[1]. В друга реч, споменавайки, че някои опозиционери искали да се върнат в Отечествения фронт, каза: „Отечественият фронт не е хан, не е кръчма, в която можеш да влезеш, да си пиеш сливовицата, да си отидеш, когато ти скимне, и утре пак да се върнеш"[2].

Хуморът освежава беседата на агитатора, засилва вниманието на слушателите, обогатява неговото слово. „Смехът и остроумието — казва един древен мъдрец — украсяват речта на човека, както цъфналите цветя — градината, както червеното вино трапезата, както накитите — жената, както грейналото слънце — деня."

От голямо значение е и звуковата форма на устната реч — правилни граматически ударения, ясна и точна дикция и пр. Опитните оратори допълват своята реч с разнообразни интонации, жестове, изразителни паузи и др. — за да подчертаят, да отделят необходимата мисъл, факт, пример. Те отделят особено голямо внимание на началото и края на речта за да не допуснат шаблон, който да развали впечатлението от цялата им реч. Използват за тази цел ярък пример, оригинално поставен въпрос, интересно сравнение. Шаблонът и стандартизацията е най-голям неприятел на устната реч.

Силата на агитацията е в нейната дълбока аргументация, в солидните доказателства. В. И. Ленин учеше: „Трябва да умеем без фрази, без възклицания, с факти и цифри в ръцете да разясним въпросите на социализма"[3]. Фактите са „хлябът" на доказателствата, средство за убеждаване. Няма нищо по-силно, по-убедително от тях. Но фактите влияят много по-силно чрез умелата намеса на агитатора. Неговата задача е не само да разкрива, да показва типичните факти, но и да ги разтълкува и да ги съпостави. Само тогава те ще бъдат силни и неопровержими.

Злоупотребата с цифрите в речта на агитатора е сигурен начин да бъдат приспани слушателите. Изкуството на оратора и агитатора се проявява и в умението да отбират, сравняват и разясняват цифрите.

Правдивостта на политическата агитация е решаващо условие за нейния успех. Хората не понасят, когато ораторът се отклонява от острите въпроси, замазва слабостите и недостатъците. Да се каже право и честно за нерешените въпроси, това означава да се изрази доверие към хората, да се подчертае вярата в техните способности да преодолеят всички трудности.

Основен фактор за овладяването на ораторското изкуство е практиката — натрупва се личен опит, усвояват се редица прийоми. А главният източник за обогатяване на езика на агитатора е четенето на художествената литература, особено класиците — Ив. Вазов, Елин Пелин, Й. Йовков, Г. Караславов. Не е зле да се препрочитат от време на време и разказите на Чудомир, чийто хумор е сочен, оптимистичен, взет от живота. Книгата е пръв приятел на агитатора за повишаване на политическата му подготовка и обща култура.

Дали на партийните комитети е да организират обучението на агитаторските кадри по въпросите на методиката на агитационната работа. За тази цел може периодически да се изнасят лекции и беседи от специалисти и опитни оратори на теми: „Как да се подготви и изнесе емоционална реч на митинга", „Как да се използват цифри и факти в беседата на агитатора", „За езиковата култура на агитатора", „Основи на ораторското изкуство", „Психологически и педагогически елементи в политическата агитация" и др. От голямо значение е и обмяната на положителния опит в работата на агитаторите. Тя помага на всеки, който се занимава с агитационно-разяснителна работа, да получи необходимите знания за методите на политическата агитация, добре да усвои формите, средствата и начините за идеологическо въздействие върху хората, да се запознае с богатия опит на Партията за политическо влияние върху масите.

Николай МЛАДЕНОВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

---

[1] Г. Димитров. Съчинения, т. 11, стр. 289.
[2] Пак там, стр. 293
[3] В. И. Ленин, Съчинения, т. 14, стр. 92.

Digitized by Google

МАЛКИ РАЗКАЗИ

СЛАВЕ МАКЕДОНСКИ

Телевизионен герой

Това беше първата телеграма до Стоилко Стоев през живота му: „Тази вечер от 19 часа образът ви по Българската телевизия. Привети и пожелания."

Когато му връчиха листчето, той правеше сложна заварка. Отмести защитните очила, прочете набързо и бутна листчето в джоба, при отвертката и френския ключ. Там телеграмата продължи да се хвали, че идва от телевизионния център, отвертката и френският ключ не казаха нищо, а Стоилко Стоев продължи работата си. Електродът се роеше, а той насъскваше пламъчетата срещу шасито като сурия кученца.

През заводския двор премина председателят на профкомитета. Знаеше за телеграмата:

— Стоиле, довечера съм у вас на ракия с кисели краставички, имам желание да бъда редом до оригинала, когато се появи върху малкия екран копието му.

Работният ден пак мина навън през заводските врати — без поздрави, както е сутрин, но с къси пожелания за приятна вечер. Мнозина бяха научили за телеграмата, потупваха Стоилко по гърба:

— В седем сме пред телевизора!

Стоилко Стоев настъпи посоката, която го завеждаше в къщи. Вървеше бавно, като чорбаджия. Отворечата врата на кварталната пивничка го примами. „Има време за една малка гроздова" — рече си на глас той.

Пиеше на крак, без да бърза. До него застана мъж с як врат и квадратна мутра — върви след главния инженер по време на лов, води му палетата и носи каквото Сиванов е успял да утрепе.

— Здрасти, шефе! — удари силно по рамото Стоилко. — Щял си да черпиш за тоа, което в седем часа ще ти се случи.

Стоилко не мразеше този човек, но не го и обичаше. Никога Драган не беше си проявил от него пиене и Стоилко реши да го почерпи:

— Пий, каквото ти душа иска.

Чуднаха се.

— По какъв случай пък тебе ще показват по телевизията? — попита с лош тон Драган. — Пак лозунгче, а?

— Никакви лозунги не съм произнасял — ядоса се Стоилко. — Снимаха ме по справедливост. На всички ви е известно, че съм постоянен ударник.

— Знаем ги ние ударниците като тебе — заямя се кисело Драган. — Дрънкате по събранията за съкрашаване на петилетките и високи планове, а други на место вас опъват шиичките.

Ръката на Стоилко сама намери небръснатата буза на Драган. Плесницата беше силна, отекна из пивницата. Настана голям смут.

Драган си допи спокоен ракията и остави празната чаша точно в момента, когато инженер Сиванов си съблече палтото, закачи го върху облегалката на един стол и си пристегна канша:

— Сега те хванах натясно!

Драган грабна празна бутилка и удари Стоилко по главата. Потече кръв, почнаха да се обаждат. Известен побойник в друг град, откъдето го беше довел инженер Сиванов, Драган за пръв път се бяше тук. Искаше да си покаже силата. Стоилко Стоев два пъти отхвърли от себе си побойника, но Драган не прекрати боя. По пода палаха с трясък бутилки, трошеха се ракиени чаши.

Digitized by Google

Появи се старши лейтенант от милицията:

—Какви бяха подбудите за боя?

— Изхрачи се върху работническата ми съвест — каза Стоилко, бършейки кръвта от лицето си. — Такива като Драган трябва да бъдат пращани в наказателни лагери.

Стоилко Стоев си плати ракията, плати и стоте грама, които бе изпил Драган, и без стеснение от случилото се разцепи любопитната тълпа. От прага каза:

— Мръсникът ми смени легитимацията, но който иска да ме види в красив вид, да седне в седем часа пред телевизора.

Една пътека, две пътеки

Денят бе встъпил във властта си отдавна, но си нямаше слънце и от това най-много на каменотрошачите им беше криво. Каменотрошачката от тъмно още ядеше сиви камъни, все така жестока към седмината мъже, чийто сили изсмукваше ден след ден. В месеца веднъж при тях се качваше касиер с пълна чанта и я отчасяше към градчето празна. Каменотрошачите щастливи брояха всяка вечер парите си и ги държаха под възглавниците.

Стоилко Стоев завинти последната бурма, резервният бункер отново се затресе, потече чакъл от улея в прекрасния самосвал. От началото на миналия месец парите им се увеличиха, но работата стана двойно по-тежка. Мъжете смятаха да работят до есента, как да е, да издържат, но да се разотидат с много пари.

Манол, нисък, с гърбица, клюнест нос, голяма уста, се е запънал зад вагонетката, блъска. Вагонетката е пълна с камъни, двама трябва да я карат, но недостигат хора и тежката работа Манол върши сам. Линията от каменоломнята до трошачката е двеста метра, мястото е нанагорно, колелетата на вагонетките вървят трудно, а и колко е силата на един човек, макар той да блъска до изнемогване.

Стоилко Стоев оставя френския ключ и се притичва на помощ на Манол. Добутват вагонетката, тя задавя гърлото на трошачката и Манол сега има време за една дълга цигара. Джобът му е пълен с домашен тютюн, цигарите той прави дълги, за да трае почивката му по-дълго.

— Почиваш ли, Маноле? — пита явилият се изневиделица бригадир.

Дойчин е тесен в раменете, но нозете му са дебели, в задника е охранен, брада му никне тук-таме, грозен е, три жени бягат от него, завижда на нормалните мъже с хубавия физика и затова е така жесток спрямо тях. Но към Манол е разположен добре, обича го и ясно по какви причини — помощникът му е по-грозен от него, а и гърбав. — Почини си, изпуши една голяма цигара. Аз тебе те обичам поради голямото ти старание.

Дойчин намръщен гледа извисилия се до бора Стоилко. С него само първата вечер бяха добре, после помежду им се проточи мълчание, неказани зли думи имаше в устата на всеки.

— Работа нямаш ли, Стоиле? — попита бригадирът. — Иди да добуташ една вагонетка с камъни, отмени Манол.

Стоилко Стоев дори не поглежда бригадира, в очите му е студено:

— Вие ако сте си поставили за цел да трупате пари, аз преди всичко искам да върви добре работата. Три дни след като дойдох за механик, предложих да монтирам хаспел, да не се мъчите като грешници, обаче ти, Дойчине, таксуваш по-скъпо блъскането на вагонетките, за това не докладва предложението ми за хаспела. Хич не ти е зор, че оскъпяваш продукцията и мъчиш хората. Обаче аз съм друг човек и ей сега се запътвам пеш към управлението, ще разправя как стоят нещата на каменотрошачката.

Стоилко Стоев тръгва. Завоят, до който са се надвесили два слепени бора, го скрива.

— Бърже го настигни — казва на Манол бригадирът. — Дай му двеста лева да си трае. Ако не ги вземе и пак иска да върви, измисли нещо.

Манол си пристяга гуменяците, в тях има камъчета, търкулва се по пресичащата стръмнината пътека, която пресреща пътя оттатък завоя. Боровете шумолят, падат шишарки, пращят клони.

— Стоиле, чекай! — Манол диша заморено, стои пред механика, гледа го отдолу нагоре, както се гледа бор. — Дойчин рече да ти дам двеста лева, само недей да ходиш в управлението.

Стоилко Стоев не казва нищо на гърбавия, заобикаля го, както се заобикаля скала или пък изгоряло дърво, останало да стърчи грозно върху корените си.

— Какво си решил, Стоиле?

— Другарите от управлението не знаят как са подредени работите на каменотрошачката, считам за свой дълг да го разясня.

И върви по спускащия се тесен път, боровете от двете страни и те пътуват заедно със Стоилко Стоев, а малко след това всяко дърво се връща на своето място и остава там замислено.

Манол скача върху отклоняваща се от пътя стръмна пътека, тя пресреща пътя при надвесилите се скали, там често падат камъни. „Милицията ще рече: точно когато е минавал на туй място, камък се е отронил от високото, няма виновни...“ — крои планове гърбавият и подскача по пътеката.

Боровете съпровождат известно време помощника на бригадира, но им омръзва и се връщат по местата си, за да мислят.

Digitized by Google

Епизоди на едно търсене

1.

Голо поле. Строителната бригада очакваше да дойде инженерът и покаже къде да строят барака. Завърна се откъм реката Стоилко Стоев и донесе тополка.

— Беше я изровила реката — каза той. Изкопа дупка, посади тополката.

— Нека расте! — каза Стоилко.

Появи се с мотоциклета си инженерът. Погледна посадената тополка, нека расте, рече той. Посочи да правят бараката за бъдещите строители на двайсетина метра от тополката.

Стоилко започнал като обикновен изкопчия, когато започнали завода край Стара Загора, а докато го построили напълно, тополката пораснала. Избрали Стоилко за бригадир, приели го в Партията. Когато вечер се завръщал от строежа, се поспирал при тополката:

— Растем, а, растем!

(Този епизод ми разказаха двама инженери от АТЗ. Бях там да събирам материали за славата на строителите. Инженер Петко Ангелов се сети за Стоилко Стоев. Помнел го много добре, но не знаел сега къде е. Запомних това име).

2.

Реката прииждала, започнала да разяжда преградата и щяла да тръгне дива и мътна право към селището от бараки. Било нощем, нямало време да се влигат хора и Стоилко заедно с друг мъж почнали да заздравяват преградата. Те побивали колове, пред коловете поставяли греди и дъски — всичко, каквото се намерело, и дъждът ги мокрел, но те спасявали селището на работниците, в което и двамата все още не живеели.

Покорила се Въча на Стоил и другаря му. Сутринта, когато се събудили, работниците разбрали какво било станало през нощта, в силния валеж. Видели и двамата спасители — добри хора, казали си строителите. Нищо повече. Стоилко Стоев чакал заедно с другаря си пред служба „Работна ръка".

— Кой е той ?— попитали.

— Изпращат го да става бригадир — обяснил инженерът. — Вчера доведе десет човека със себе си, но осмина се завърнаха, като разбраха, че тука не копаем злато. А този остана. Името му е Стоилко, струва ми се свестен човек.

(Мой приятел правеше известно време многотиражката на ВЕЦ „Въча", ходех да му пиша някои материали и веднъж между разказите за смели постъпки улових името на Стоилко Стоев. Бил дошъл от АТЗ — Стара Загора. Поисках да се срещна, но същия ден заминал с бригадата на Сестримската каскада. Това име ме привличаше.)

3.

Строяли над река Арда голям мост, две бригади, турска и българска. Циментът се свършил. Чакали ден, два, три... На четвъртата сутрин Стоилко станал рано и тръгнал пеш за град Кърджали. В осем и половина се появил в окръжно пътно управление. Намерил началника, казал кой е, откъде идва и направо отсякъл:

— Ако до обед не изпратите три камиона цимент, ще се разправяме в една къща, която на покрива си има червена петолъчка.

— Вижте какво, другарю Стоиле! — казал началникът. — Аз добре разбирам тревогата ви, но този участък не се числи към нашето управление, той е на централно подчинение.

— Това не ме интересува — казал Стоилко Стоев. — Мостът ще стои над българска река, аз говоря с българин, въпросът е чисто български и вие като български гражданин, заемащ отговорна работа по пътищата, сте длъжен да ни осигурите цимент. Ще изпратите от вашия, а после се разбирайте с централното подчинение. Довиждане!

(Тази шега разправяше в купето мъж с мустаци. Може би беше самият началник или пък друг, не знам. Болеше ме глава и не слушах подробностите. Едно запомних: мъжът се възхищаваше от въпросния Стоилко, пък аз го свързах с онзи Стоилко Стоев, който... А може би е бил съвсем друг Стоил.)

Digitized by Google

За ония, които спъват атаката

Фейлетон

ГЕНЧО УЗУНОВ

От всички възможни военни и цивилни науки на света се знае, че един връх се атакува след продължителна и умна подготовка, след съобразяване с всички реални обстоятелства, след точен разчет на живата сила и на материалните средства, след изработването на един план за действие, след една заповед за изпълнението на тоя план и след осигуряване строг контрол при осъществяването му.

Ако е сбъркано или недогледано, или пък несъобразено макар и едно от всичките тия условия, атаката може да се превърне в поражение и това е известно от много примери.

Вероятно всички се досещате, че тук не става въпрос за достигане например върха на безобразието, върха на тъпотията, върха на човеконенавистничеството и т. н., и т. н., а се касае за върхове, от които една армия или едно общество, или един народ ще могат да се огледат по-добре, да се организират по-добре и да атакуват с по-голям успех още по-високи върхове.

И така надяваме се да е ясно вече за какво става въпрос. Но за да е още по-ясно, ние ще дадем един пример.

На една армия е поставена задача да атакува връх. Тоест, целта е върхът. Но задачата не е да се порази целта, а просто да се завземе, да се овладее. Командирите на тази армия са поискали от своите помощници, които от своя страна са поискали от своите помощници, които пък от своя страна са поискали от своите помощници след продължителна и умна подготовка, след съобразяване с всички реални обстоятелства, след точен разчет на живата сила и на материалните средства, да направят предложения за изработването на един план за действие, който главнокомандуващите ще прегледат, ще го утвърдят и ще осигурят строг контрол за изпълнението му.

И започва атаката. Или по-скоро възвестява се започването на атаката. Свирят фанфарите, бият барабаните, ехтят тържествени музики, гърмят пресата, радиото и телевизията... Само че на някои места нещо става там, в редиците. Минават дни, минават седмици, месеци, тримесечия, шестмесечия, а върхът за някои хора все още е далеч. Защо? Защото при тях атаката нещо куца. Защото частта, която трябвало да прокара пътищата и подстъпите, не могла да осигури всички пътища и подстъпи към върха и атакуващите се видели в чудо. Там където и пътищата и подстъпите били осигурени, не достигали превозни средства. А където достигали превозни средства, не достигали пък хора, които да ги карат. Където достигали хора, които да ги карат, не достигали резервни части за поддържане на колите в изправност...

При това положение атакуващите можели да тръгнат и пеша, но частта, която трябвало да осигури обущата, ботушите и партенките, не успяла да ги осигури или ги осигурила, но не били качествени и правели мехури и мазоли, защото частта, която пък трябвало да осигури кожите, не намерила подходящо обработени кожи, тъй като частта, която й давала дъбилните вещества, не й давала качествени дъбилни вещества, тъй като... и т. н., и т. н.

Въпреки всичко, хората пак се напъвали да сторят атаката и дори напреднали, но с голям зор, защото частта, която трябвало да осигурява яденето, не успявала всичко да осигури и често липсвали ту зеленчуци, ту плодове, ту други съестни продукти, въпреки че долу в полето имало всичко.

Всеизвестно е, че при такова едно състояние на нещата главнокомандуващите подлагат всичко на анализ и проверка, изобличават причините и виновните лица и тежко на оня, който не е съобразил всички реални обстоятелства, който не е точно разчел живата сила и материалните средства, който е сглупил или не е дооценил важността на нещата.

Разбира се, това е само една приказка. Но ще признаете, че тя е много поучителна за ония, които по един или друг начин спъват атаката и които, ако по някоя случайност останат в редиците на атакуващите, утре, когато достигнем върха, сигурно най-много ще викат ура.

И не случайно тази приказка я разказваме сега, в най-решителната година на нашата петилетка.

Digitized by Google

ЗНАМЕТО НЕ ПАДНА

Българската комунистическа партия свято пази септемврийското знаме, опърлено в пламъците на въстанието, обвеяно със слава в боевете през септември 1923 година. В миналото то водеше в тежката и неравна борба, борците против капитализма и фашизма днес вдъхновява строителите на социализма.

Важни моменти от борбата бяха честванията през времето на фашистката диктатура годишнините на септемврийското въстание от 1923 г.

Нелегалният партиен и младежки печат излизаше със статии, спомени и други материали. Централният комитет на Партията издаваше брошури и позиви, партийните и младежките организации провеждаха под най-различни форми нелегални сбирки по предприятия и села. Акцията обикновено започваше от август и продължаваше през октомври и ноември.

Българската емиграция в СССР свободно и тържествено отбелязваше годишнините на въстанието. Задграничното бюро на ЦК на БКП издаваше материали, а сп. „Комунистическо знаме" поместваше статии и спомени. По дълбоко законспирирани канали на Партията материалите проникваха в България.

Първите чествувания в страната и в чужбина станаха през есента на 1924 г. В Пазарджишко, където въстанието взе масов характер, Партията и БКМС организираха поклонение на лобните места на загиналите въстаници. В четническото движение, което се разгръщаше по това време в страната, тържествено се отбелязваше великият ден. Народното българско студентство, организирано в прогресивната организация Наредуд, ръководена от ЗБ на БКП, заедно с емигрантите широко отбелязваше годишнината в Германия, Франция и Чехословакия.

В началото на 30-те години чествуванията придобиха по-масов характер, за което благоприятствуваше настъпилият нов революционен подем в края на 20-те години — време когато работническата класа и трудовото селячество имаха освен нелегални и легални политически, професионални и младежки организации, време, когато действуваха работническата партия, НРПС и БМС. През 1930 г. по-масово бе отбелязана седмата годишнина на въстанието. Сигнал за това даде ЦК на БКП, който чрез „Работнически вестник" от 1 септември насочи партийните и комсомолските организации да организират масови събрания и конференции по предприятия и в селата пред и на самия юбилеен ден на Септемврийското въстание. На тия събрания и конференции бяхме посочвани задачите на пролетариата и трудещите се селяни, свързани с перспективите на новите борби за власт и с изводите от въстанието от 1923 г.

Подготовката за чествуване годишнината на въстанието, както и самата годишнина се свързваше с конкретните икономически борби и движения на масите в даден град, предприятие и село (стачки и стачно брожение, безработица, вълненията на трудещите се селяни).

„Чествуването на въстанието — се подчертава в призива на ЦК — е една борческа акция на масите. То трябва да бъде частица от кампанията, която Партията организира против фашизма и фашистката диктатура — частно в защита на легалните организации и печат — против капиталистическата стабилизация и рационализация, против антисъветската и империалистическата война, против интернирванията, против убийството и карцирванията в затворите и в защита на китайската революция.

Нелегалното проявление на Партията (позиви, знамена и пр.) трябва да бъде поставено сериозно и отрано.

Да се устроят траурни манифестации до гробовете на убитите през юни, септември 1923 г. и април 1925 г.

Въпросът за гербовката на членове във връзка със 7-годишнината на септември трябва да се постави така, че всяка партийна организация да завладее нови предприятия и обезателно да спечели нови членове."

Спомням си в София се проведоха под разни гъвкави форми сбирки по квартири, излети на Бигоша и Люлин, край р.

Digitized by Google

Искър и другаде, където с различни почини се отбеляза славната годишнина. През нощта срещу 23 септември смели другари издигнаха по фабрики и квартали червени знамена, пръснаха позиви. Сутринта гражданите се трупаха пред стените на учреждения и фабрики с червено изписани лозунги: „Да живее Септемврийското въстание от 1923 г.", „Вдигайте още по-високо знамето на септември!", „Слава на загиналите въстаници!"

Подготовката на септемврийския набор от нови членове на Партията, БКМС и РМС се проведе организирано. Като секретар на окръжния и градския комитет на РМС в София добре си спомням с какъв ентусиазъм младите борци влизаха в ремсовите групи; изградени бяха нови групи в някои предприятия в индустриалния квартал, в кв. „Хаджи Димитър" и други.

Цялата акция протече в борба против фашизма, за пълна и безусловна амнистия на политзатворниците и прокудените от родината народни синове, в подкрепа на СССР, защита правата на работниците и селяните.

Особено добре Партията проведе честването на дванадесетгодишнината на Септемврийското въстание през есента на 1934 година. То стана в условията на свирен монархофашистки терор, установен след военнофашисткия преврат от 19 май 1934 година, когато работническата класа и трудовите селяни изгубиха всички легални придобивки, които си бяха извоювали в течение на години с много жертви и страдания.

За юбилея през следващата година ЦК на БКП издаде специална брошура за значението на въстанието и поуките от него. Нелегалният партиен и младежки печат излезе със специално подготвени материали, които твърде много подпомогнаха партийните кадри. В „Червено знаме", орган на ЦК на БКП (брой 4 от септември 1935 г.), помести интересния и поучителен материал „Момент от участието на младежта в Септемврийското въстание в Берковица."

Акцията се проведе този път по-организирано. Това укрепи още повече партийните и младежките организации. Отново имаше септемврийски набор, новите членове на Партията, БКМС и РМС бяха главно от едрите промишлени предприятия.

Акцията бе използвана за изграждането на народен единен фронт против фашизма. „Септемврийското въстание — писа „Работнически вестник" — показа, че няма победа без широк народен фронт против фашизма Ето защо — всички сили за изграждането на тоя единен фронт като движение на широките народни маси."

Да станем добри масовици, да превърнем Партията в действително масова Партия, да сплотим най-широките маси в Народния фронт против главния враг фашизма — това беше общият повик през септември 1937 година. Акцията протече в подкрепа на революционна Испания, която по това време се бореше с фашизма на живот и смърт, за разгромяване на войските на противника и неговите чуждестранни съюзници. Изпращани бяха доброволци, събираха се средства за испанските борци.

Масово беше разпространена в София нелегално отпечатваната на циклостил поема на Гео Милев „Септември", която силно вдъхновяваше борците против фашизма.

В чествуванията, които подготвяше и ръководеше Партията, не остана назад и нашето революционно село, особено в онези окръзи, където беше водено въстанието.

През годините на въоръжената борба на българския народ против фашистката диктатура и хитлеристките окупатори (1941—1944) бе отбелязано при особена тържественост в партизанските части и в бойните групи, в партийните и ремсовите организации, в затворите и концлагерите. Това биваха въодушевени празненства — тържества, които мобилизираха силите. Подвигът и героизмът на септемврийци вдъхновяваше борците за новия, за победоносния Септември Пренесеното през годините революционно знаме трябваше да се развее свободно.

И то се развя!

Стоян СТОИМЕНОВ

Digitized by Google

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКАТА ПРОСВЕТА В УНГАРСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ

Задачите на Унгарската социалистическа работническа партия по идейно-възпитателната и пропагандната работа са въпроси, които не слизат от дневния ред на нейната дейност. Развитието на Партията, усъвършенстуването на стила и метода на нейната работа, набраният опит в изграждането на цялото общество налагат, а същевременно създават необходимите предпоставки за развитието на идеологическата и пропагандната работа в крак с изискванията на нашето съвремие, за повишаване на нейното ниво и въздействие.

Конгресите на нашата партия винаги са отдавали и отдават необходимото значение на идейно-възпитателната работа, на важното място, което тя заема в дейността на Партията. Във всички конгресни решения се набелязват задачи за нейното развитие, като се определят и необходимите условия за тяхното изпълнение.

През последните години, след IX конгрес на Унгарската социалистическа работническа партия, **в системата на партийната просвета настъпиха значителни изменения.** През периода на подготовката за преминаването към следващия етап на развитие се наложи извършването на анализ и преоценка на нашата дейност по много въпроси. Това изискваше извършването на основен преглед на цялостната дейност по линията на партийната просвета, на нейните цели и задачи, на точното разграничаване на нейните методи и съдържание, на нейната организационна структура. Наложи се изясняването на връзката между теорията и практиката в различните степени на партийната просвета, условията при които се провежда агитацията и пропагандата, подготовката и квалификацията на кадрите, на училищната и извънучилищната партийна просвета. В резултат на тези изменения се създадоха по-благоприятни условия за идейно-политическото възпитание на партийните членове, за подготовката и квалификацията на кадри за Партията, масовите организации, държавата и пропагандисти. Нарасна ролята на окръжните комитети, на Партията в партийната просвета, тяхната компетентност, самостоятелност и отговорност в рамките на пропагандата и масово-политическата работа. Увеличиха се задачите и на масовите организации, на първо място в политическата просвета на безпартийните. Централният комитет сега поставя в центъра на вниманието си принципното и идейно ръководство на политическата просвета и координирането на учебно-възпитателната работа в широки мащаби. Настъпилите промени в системата на партийната пропаганда още повече увеличиха значението на координацията. **Освен координирането на партийната просвета,** която протича диференцирано, в най-разнообразни форми и с използването на различни методи в рамките на тази задача, е необходимо да се осигури пълна **съгласуваност и в политическата идейно-възпитателна работа, провеждана и в масовите организации и движения.**

Ръководството на идейно-политическата дейност осигурява подходящо място на съвременните въпроси на международната класова борба и социалистическото строителство в областта на партийната просвета. Важна насока представлява стремежът ни, нашата пропагандна и масово-политическа работа да бъдат **в крак с изискванията на живота, с новите постижения** в областта на теорията, да намерят своето място възгледите, осигуряващи творческото приложение на марксизма-ленинизма, здравата връзка на теорията с прак

Digitized by Google

тиката. Разширяването на партийната просвета, усъвършенстуването на формите, съдържанието и методите на нейното провеждане, многообразието на изискванията, които поставя животът, наложи по-пълната им и съвършена диференциация Организираха се съответно диференцирани курсове и други просветни форми, съобразно местните условия, секторите на дейност и интересите на активистите и участниците в тях.

Настъпиха съществени изменения в идейно-възпитателната работа на окръжните партийни комитети. Окръжните партийни комитети по-рано не разполагаха с такива възможности за провеждането на квалификацията на кадрите. Партийната просвета в цялата страна се организираше въз основа на тематика и материали, които се разработиха централно. При системата, която сега се въвежда в рамките на масовата пропагандна работа протичат две тенденции. От една страна се организират курсове по **централно утвърдена тематика,** целта на които е да се дадат основни познания по марксизъм-ленинизъм, както и да се провежда квалификация по тези въпроси, от друга страна, изучават се и **проблеми, наложени в програмите от самите окръжни комитети,** въз основа на които се провеждат курсове и лектории. Връзката между централните и местни тематики дава възможност участуващите в тези просветни форми да се запознаят основно с характерностите и особеностите на социалистическото общество, с главните въпроси на нашето развитие, с историята и борбите на международното и унгарското революционно работническо движение. Така наред и в тясна връзка с общонационалните въпроси на партийната просвета, разработвани от съответните отдели на Централния комитет, в партийната просвета намират своето място и въпросите на местната партийна политика поуките от собствения опит. Окръжните партийни комитети сами решават всички въпроси, свързани с разработването на учебния материал и помагала за местните курсове и просветни звена в тясна връзка с местните проблеми. Така разработеният учебен материал осигурява възможността партийната просвета на дело да съдействува за разясняването и решаването на принципните, идеологически и практически, централни и местни задачи, които стоят пред Партията, за решаването на задачите на социалистическото строителство.

В настоящия етап на изграждането на социализма в нашата страна все по-тясно се свързват политическите, идеологическите, икономическите задачи и задачите на нашето културно развитие. В съответствие на това на преден план се поставят и такива въпроси, които в голяма степен съдействуват за **оформянето на обществено-политическия мироглед, за повишаването съзнанието на съвременните строители на социализма,** на които въпроси по-рано не се обръщаше такова сериозно внимание.

Новата система на масово-политическа пропаганда намери своето място в живота, в съответствие на изискванията, на политическата необходимост. **Потвърждава се правото на живот на комплексния характер на партийната просвета, която обхваща всички области на политическата дейност.** Изградена е тясна връзка между политическата и пропагандна дейност. Масовата просветна работа е в пълно съгласие с конгресните решения, протича в тясна връзка със задачите, произтичащи от тях през периода между двата конгреса. В просветните звена годишно участуват около 700 000 работници и служители, под ръководството на 30 000 пропагандисти.

Неделима част от системата на партийната пропаганда представлява подготовката и квалификацията на кадрите В курсовете, които ежегодно се организират, се учат около 100 000 души. Основна база за подготовката и квалификацията на кадрите представляват партийните школи и вечерните университети по марксизъм-ленинизъм. През изтеклите години Политбюро и Секретариата на ЦК на Партията анализираха основно организацията на квалификацията на кадрите Взети бяха и решения за задачите на **Висшата политическа школа на УСРП.** Съгласно решенията на Политбюро задача на Висшата политическа школа е да осигури висше политическо образование на кадрите, подготвяни за ръководна работа в областта на партийния и обществено-политически живот в страната В решенията се дават указания и за идейно-политическа просвета на изключително високо ниво. По същество усъвършенстуването на работата във Висшата политическа школа в съответствие на взетите решения е извършено.

През 1970 г Секретариатът на ЦК на Партията взе решения за подобряване дейността на **вечерните университети по марксизъм-ленинизъм.** Поставените задачи се отнасят за няколко години напред Вечерните университети представляват неделима част от провежданата партийна просвета, подготовката и квалификацията на кадрите. Основна тяхна задача е да подготвят средни ръководни кадри. В рамките на вечерните университети идеологическата и политическата подготовка на кадрите се осигурява от един основен тригодишен курс, специализиран курс за две години и други форми със специално предназначение Във вечерните университети се учат годишно около 34 000 курсисти, от които само в основния курс участуват около 70 на сто. Основна задача на вечерните университети е да подготвят ръководни кадри за политическа работа Това се постига главно със средствата на идейно-възпитателната работа, със задълбоченото и прецизно преподаване теорията на марксизма-ленинизма в посочените три основни форми. Завършилите тези курсове партийни работници, партийни членове, ръководители в държавния и стопанския апарат на страната и активисти получават по-широк политически светоглед, стабилна теоретическа подготовка по основите на марксизма-ленинизма, способността задълбочено да анализират и решават въпросите, свър-

Digitized by Google

зани със своята ежедневна обществена дейност. В резултат на получените знания се оформя тяхната социалистическа личност, задълбочава се чувството им за отговорност пред обществото за ефективността на класовата и политическата борба, повишава се тяхната активност.

Вечерните университети провеждат своята дейност под ръководството на окръжните и будапещенските партийни комитети Организационно те са обособени често в части на единните просветни дирекции, които обхващат окръжните партийни школи и вечерните университети. Вечерните университети по-рано бяха самостоятелни институти, въпреки че от създаването си са в най-тясна връзка в партийните школи В рамките на единните просветни дирекции и за двата института бяха създадени по-добри условия за работа. Погиши се нивото на обучението, засили се неговият политически характер, напълно се осъществяват функциите на обучението на кадри за ръководна работа на средно ниво. Днес вечерните университети заедно с партийните школи са основни партийни институции, които подпомагат политическата дейност на Партията в областта на идеологията и теорията. Разгръщат важна по своето значение учебно-възпитателна работа.

Най-ниската степен на политическа просвета на кадрите са вечерните средни училища по марксизъм-ленинизъм, където годишно около 50 000 души се занимават, от една страна, с изучаването на марксизма-ленинизма и неговите теоретически основи, а от друга страна, проучват практически обществено-политически въпроси на социалистическото строителство.

Значението на организираната форма на идейно-политическо обучение в средните марксистки училища се вижда от следните две обстоятелства. Много участници имат познания по известни страни на марксизма-ленинизма, респектиено познават една или друга част от сложните отношения, които се създават в процеса на изграждането на социализма. За тях това обучение създава възможност да синтезират своите познания по марксизъм-ленинизъм, да ги допълнят и по този начин да дооформят своята идеологическа подготовка. Една част от учениците завършват дългогодишното си участие в партийната просвета с тези познания, като средното училище по марксизъм-ленинизъм е върх на техните идеологически познания. Друга част от учениците наред с основното изучаване на единната идеологическа система продължават своята квалификация в по-високите форми на партийната просвета. За тях този етап дава основи за задълбочено усвояване на марксизма-ленинизма. Тези две обстоятелства дават обяснение за все повече увеличаващия се интерес към средните училища по марксизъм-ленинизъм.

След X конгрес на Партията материалите от конгреса бяха прибавени към учебния материал на всички форми и етапи на партийната просвета. Конгресът на нашата партия и XXIV конгрес на КПСС се проведоха в период, когато поради съвпадението по време имахме възможност да свържем изучаването и обработката на материалите от двата конгреса със задачите на нашата конкретна масово-политическа и пропагандна дейност. Тази възможност даде съществен импулс за многостранното и задълбочено разработване на конгресните материали. Повече от две години изминаха от провеждането на X конгрес. Работата извършена през този период, бе обогатена от Ноемврийския пленум (1972 г) на ЦК на Партията Решенията ясно изразяват становището относно постигнатите резултати и съществуващите недостатъци, като същевременно определят задачите за периода до XI конгрес.

Вече може да се каже, че във всички области на живота кипи оживена политическа дейност и тя е насочена към изпълнението на решенията. То се осъществява със замах, затвърждава се благоприятното влияние върху вътрешнополитическия живот на страната.

Гюла МОНА
зам.-завеждащ отдел при ЦК на УСРП

Digitized by Google

БОРБАТА НА ПОРП ЗА УСКОРЕНО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Прегледът на списание „Жиче партии", орган на Централния комитет на Полската обединена работническа партия, хвърля обилна светлина върху главните проблеми от ежедневието на полския народ и неговата ръководна сила — Партията. Публикуваните статии, коментарии и информации в броевете от първото полугодие на тази година, които обхваща настоящият преглед, очертават динамичния път на развитие на страната след Шестия партиен конгрес. Тематиката, която полема партийният орган, може да се сведе към два основни въпроса: първо — някои нови моменти в партийната работа през последните години; и второ — икономическите задачи на страната на сегашния етап на социалистическо развитие и ролята на Партията за тяхното изпълнение.

Тези проблеми задълбочено и критично се обсъждат от събрания на низовите партийни организации и особено от отчетно-изборните конференции в крупните промишлени предприятия, от околийските, районните и воеводските отчетно-изборни конференции, състояли се в края на миналата година и през първите месеци на тази година.

1. НОВИ МОМЕНТИ В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

В редица публикации „Жиче партии" се спира на ръководната роля на Партията в обществено-политическия и културен живот на страната. Този въпрос по-обстойно разглежда в статията си „Единството на идеологията, политиката и икономиката — условие за правилната дейност на Партията" и др. Пежи Лукашевич, секретар на ЦК на ПОРП, поместена в бр. 3 на списанието. Авторът отбелязва, че успешната реализация на всички планове и намерения е свързана тясно с усъвършенстването на партийната работа и с **укрепването на ръководната роля на Партията.** Партийните органи и организации трябва да проявяват решителност и гъвкавост в своите действия. Партията привлича към сътрудничество всички способни и талантливи хора, предани на делото на социалистическото строителство, за да използва техния интелектуален потенциал в социалистическото развитие на страната. По-нататък авторът отбелязва, че своята политика Партията трябва да реализира чрез ръководните партийни органи и организации, чрез активността на всички партийни членове. Оттук произтича особено важната необходимост да се активизира всяка организация, да се засили идейно-възпитателната и политическата работа сред членовете, като се повишат още повече изискванията към тях. Наред със задълбочената идейно-възпитателна работа в Партията авторът припомня и необходимостта нейните редове да се прочистват от деморализираните и чужди в идеологическо отношение елементи. Спирайки се на контролните функции на Партията, той пише: „Партията чертае комплексната програма и никакъв друг орган, нито организация не могат да отрекат контрола и ръководството над действията на целия държавен и стопански апарат, на всички негови звена по изпълнение на генералните задачи, заложени в програмата на Партията. Партията трябва също така да поощрява критичната самооценка на изминатия път и критичния размисъл върху извършеното от

Digitized by Google

нас. Разбира се, става дума за такава критика, която да пробужда волята и енергията към решителното премахване на слабостите и недостатъците. Тази критика трябва да бъде мобилизираща, да се подхваща в името на укрепването на народната власт..."

В други публикации за ръководната роля на Партията списанието се спира на практическата страна при приложението на този ленински принцип. Става дума не за дублиране на държавните и административни органи, за изземване на техните функции, за изместването им в практическата работа, а за правилно ръководство, което да отстоява изпълнението на партийните решения, за оказване на политическа помощ, за перманентен контрол и взискателност във всички степени на партийните органи и организации — от редовия партиен член до централните ръководни партийни органи. Партийната работа има решаващо значение за постиженията на производствените колективи във всички области на обществено-политическия и икономическия живот. Ето защо много от конференциите минаха под лозунга: „Всеки партиен член — отговорен за реализацията на програмната линия на Партията".

През последните години особено внимание се обръща на **личната отговорност на партийните членове,** както и на конкретната работа с тях. В брой 1 на списанието от тази година е поместен коментар върху становището на секретариата на ЦК на ПОРП за ролята и дейността на **партийните групи.** В партийните организации има около 50 хиляди групи. От тях около 34 хиляди са в промишлеността. Партийните групи са в непосредствен контакт с безпартийните работници и служители. В процеса на работата комунистите имат възможност да въздействуват на останалите членове от колектива, да формират техните възгледи и настроения, да дават правилно тълкуване на партийната политика. По този начин без откъсване от производството Партията поддържа неразривна връзка с всички трудещи се. Партийните групи са оперативно ядро, което се развива и работи в най-голяма близост с проблемите на ежедневието.

Но за да изпълняват успешно тази роля, комунистите трябва да бъдат пример за подражание в своята работа и в живота. Те трябва да постигат по-високи от средното равнище резултати в работата си. В групите трябва периодически да се преглеждат индивидуалните резултати от работата и да се сравняват те с постигнатите резултати от безпартийните работници и служители. В комплексната оценка се включват — трудовата дисциплина, уплътняването на работното време, безаварийната работа с машините и съоръженията, обмяната на положителния опит и проявяването на другарска колегиалност, културното обслужване на клиентите и пр.

Секретариатът на ЦК на ПОРП посочва широките възможности за съвместна работа и прояви на партийните групи с групите на профсъюзите и младежките организации за подобряване условията на труда, битовите и хигиенни условия, за разгръщане на съревнованието и популяризирането на челния опит в производството. Изтъква се още, че партийните групи имат всички условия бързо да реагират на възникващите настроения в своята среда. От особено значение е тяхното принципно становище и твърда позиция в случаите, когато възникват недоразумения и недоволство от страна на трудещите се поради неправилното разпределение на работата или неправилното разпределение на възнагражденията, както и решителното им противопоставяне срещу чуждите на партийната идеология и политика възгледи. Такова енергично становище може да елиминира нездравите тенденции, демагогията и интригантските постъпки на отделни членове от колектива, които рушат добрата атмосфера. В решението на секретариата се отбелязва, че за работата на групите отговаря не само груповият отговорник, но и цялата партийна организация, партийният комитет и висшестоящите партийни органи. Изтъква се, че правилното разбиране на ролята на партийните групи и целенасочената им работа може навреме да отстрани много нередности и слабости, които се допускат в бригадите, на строителните обекти, в учрежденията и пр., където партийната политика конкретно се претворява в дела.

Наред с повишената взискателност към комунистите партийните органи прилагат все по-различни **форми и методи в непосредственото общуване с хората и особено с челниците в производството.** Особено интересен в тази насока е опитът на партийните организации от град Ченстохова, един от важните промишлени райони на страната. В брой 4 списанието разказва за интересните инициативи на партийните комитети, административните и профсъюзни ръководства от крупните промишлени предприятия. Те са посетили домовете на 75 работници, челници в производството, от които 47 партийни членове и 28 безпартийни, за да се запознаят със социално-битовите условия, при които живеят. Резултатите от направената проверка са следните: 46 семейства живеят в нови жилища, чиито размери отговарят на съвременните нормативи за страната; 21 семейства живеят в стари жилища, но при нормални хигиенно-битови условия и 8 семейства при много трудни условия. В резултат на предприетите мерки пред съответните административни органи пристъпено е към уреждането на жилищния въпрос на нуждаещите се работници — челници в труда. Посещението е потвърдило още едно интересно впечатление — в болшинството от случаите се оказало, че челникът работник същевременно е и добър домакин и баща. В семействата съществува добър ред, приятна атмосфера, родителите се грижат за възпитанието на децата си.

Digitized by Google

През време на тези посещения по домовете са водени непринудени разговори, направени са ценни бележки и предложения за подобрение на работата в предприятията, за усъвършенстване на стила и организацията на ръководството, както и за подобрението на всестранните условия в кварталите и районите. Мнозинството от посетените работници и техните семейства са проявили много добра ориентация и разбиране по най-актуалните вътрешни и международни политически проблеми. Оттук произтича и другият важен извод, че по-вечето от работниците пръченци са с добра политическа подготовка.

Вземайки предвид голямата полза от създаването и постоянното разширяване на непосредствените контакти с пръченците на работническата класа, партийните, администрациите и профсъюзните ръководства в Ченстохова са решили да възприемат за постоянна тази форма на обществено-политическа работа.

Във всичките си броеве списание „Живе партии" помества редица други публикации за работата на партийните организации и ръководства и тяхното взаимодействие с държавния и стопанския апарат.

Партийните органи трябва да осигурят **обстановка на самостоятелна и оперативна работа на държавния и стопанския апарат,** който носи пълната отговорност за изпълнението на задачите, разбира се, оставайки под контрола и ръководството на Партията.

Обръщайки внимание на тези нови моменти в партийната работа — чрез поощряване на критиката и непримиримостта срещу слабостите, чрез разширяване и задълбочаване на непосредствените контакти с трудещите се и особено с носителите на челния опит в труда, чрез активизиране на основните партийни звена — Полската обединена работническа партия укрепва атмосферата за ускорено социалистическо развитие на страната.

2. ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЗАДАЧИ НА СЕГАШНИЯ ЕТАП НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ — В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Изключително внимание списанието отделя на икономическите проблеми на страната, от които зависи темпът на нейното по-нататъшно социалистическо развитие. Шестият партиен конгрес прие широка програма за строителство, която гарантира хармоничното развитие на народна Полша през следващите няколко години. Вече втора година тази програма се изпълнява успешно. Последвалите VII и VIII пленум на ЦК на ПОРП конкретизираха програмата в социално отношение, напрегнаха бяха първите решителни стъпки за стабилизиране на реалните доходи на населението, начертани бяха конкретните задачи на трудещите се от всички сфери и сектори на стопанския и обществено-политическия живот.

През 1972 г. националният доход беше увеличен с 8,3 на сто в сравнение с предшествуващата година (с 2 на сто в по-вечето от предвиденото по плана). Особено важен е показателят за нарастналата производителност на труда — с 8,4 на сто. Въпреки неблагоприятните атмосферни условия селското стопанство също отбеляза чувствително увеличение на своята продукция — с 8 на сто за зърнените храни, с 4 на сто — за броя на едрия добитък и с 14 на сто — за броя на свинете.

В резултат на това беше създадена възможност реалните заплати на трудещите се да се увеличат с 6 процента вместо предвидените 3,2 процента.

Особено важно значение в развитието на националната икономика на страната има текущата година. Напрежението на годишния план очертават следните показатели: — увеличение на промишлената продукция с около 9,7 на сто; на доходите на населението с около 6,6 на сто; изпълнение на голямата строителна програма, капиталовложенията за която са увеличени с 13 на сто; откриване на 457 хиляди нови работни места за младежите, които навлизат в производителна възраст (в това число — 160 хиляди места в промишлеността). Още един изразителен пример отразява едно от главните напрягания на общонародните усилия в областта на икономиката: от предвидените 147 милиарда злоти прираст на промишлената продукция 74 милиарда трябва да бъдат реализирани чрез по-доброто използване на съществуващия производствен потенциал и по-доброто стопанисване; а останалите — чрез навременното и преждевременното предаване на новите производствени мощности, които трябва да бъдат завършени през този период.

В редица публикации, поместени в списанието, се обръща внимание, че **успешното изпълнение на икономическата програма за тази година** зависи до голяма степен от по-нататъшното комплексно подобрение на икономическите показатели и ефективността на производството — усъвършенстването и смелото въвеждане на нови технологии, спазването на строг режим на икономия при изразходването на суровините и материалите, подобрението на системата на планиране и ръководство на народното стопанство и др.

На **новостите в системата на планирането и ръководството на народното стопанство е посветена обширна статия от**

Digitized by Google

Франчишек Кубичек, поместена в брой 1 на списанието. През 1973 г. новата система ще обхване стопански обединения, организации и комбинати, които дават 20 на сто от глобалната продукция в промишлеността. Новото се състои във въвеждането на нови правила на планиране и манипулиране с платежния фонд, във функционирането на големите стопански организации на принципа на стопанската сметка. Промените засягат също така и реда за натрупването и разпределението на печалбата. Предприятията изготвят разгонни планове за пет, а понякога и за повече години, а така също и планове за едногодишен и по-кратък срок. Ръстът на печалбата на трудовите колективи и на ръководния кадър ще зависи от мащабността на задачите и тяхното добросъвестно изпълнение по всички икономически показатели.

Втората важна промяна в икономическата и финансовата система на предприятието се изразява в създаването на по-еластичен платежен фонд чрез постепенното премахване на досегашния шаблонен лимит при определянето на фонда „Заплати" и въвеждането на многогодишни нормативи, които да обвързват прираста на фонд „Заплати" с доходите и икономическите резултати на предприятията или с количествено изразената продукция на изделията (в случаите на еднородни и масови изделия, като цимент, сяра и пр.).

Авторът на статията отбелязва, че при новата система печалбата е елин от главните, но не и единственият показател при оценката на работата на предприятията. Печалбата е преди всичко източник на фонда за развитието на предприятието и за подобрението на социално-битовите условия на трудещите се.

Въпросът за рационалното използване на суровините и материалите и за въвеждането на строг режим на икономии е другата голяма тема, на която списанието отделя важно място. В книжка втора е поместена статия на Богуслав Лешевич под заглавие: „Важен е всеки килограм". Приведените примери свидетелстват за националното значение на този проблем, разглеждан най-задълбочено от най-високите партийни и държавни органи през последните месеци.

Анализът за изразходването на материалите в различните отрасли на промишлеността показва, че в материалното стопанство се крият големи, неоползотворени резерви. Участието на материалите в себестойността на продукцията се колебае от 60 до 80 на сто (в зависимост от характера на изделията). Това показва, че показателят на материалоемкостта е твърде висок. Авторът отбелязва, че стоманените отпадъци в обработката на метала в Полша достигат 12 на сто; готовата продукция от дървен материал (напр. мебели) съдържа в себе си само 55—60 на сто от суровата дървена маса. Участието на материалите при добиването на 1 злота от националния доход се е увеличило от 1,34 злоти през 1965 година на 1,48 злоти през 1970 година. В промишлеността този показател се е променил от 1,73 на 1,77.

Ето защо Партията и Правителството предприемат **сериозни мерки за извършването на коренна промяна в използването на материалите.** Предвидено е през тази петилетка да се намали себестойността на материалите с 4 на сто, което ще даде на народното стопанство около 40 млрд. злоти. Ако тази сума бъде превърната в продукция, нейната стойност ще се равнява на 70 млрд. злоти.

Наред с **по-доброто стопанисване**, с въвеждането на **строг режим на икономии** авторът посочва, че решителен напредък в тази насока може да се постигне преди всичко чрез **внедряването на съвременната модерна техника, технологии и конструкции.** С този проблем са свързани също така **методите на планиране и ръководство,** цялата сложна система на **икономическите стимули.** Естествено, за да се стигне до радикално подобрение, са нужни комплексни и дълготрайни усилия от страна на заангажираните хора в материалното производство, на научните институти проектантските и конструкторски колективи, на партийния и стопанския актив. Разбира се, в този сложен и нелесен процес на преустройство, на решително скъсване със старите схващания, навици и разбирания, изключително важна роля има да играе **пълната интеграция на науката с производството.** Този проблем е обсъждан на отчетно изборните партийни конференции почти във всички по-големи промишлени центрове на страната.

„Жиче партии" информира своите читатели за **популярността на редица лозунги,** превърнали се през последните две години в **общонационално трудово движение,** като: **„Днес работим по-добре от вчера, утре по-добре от днес", „Строим втора Полша", „Фонд 20 милиарда злоти"** и др.

Лозунгът **„Строим втора Полша"** изразява по лаконичен начин огромната строителна програма, която предвижда удвояване на сегашния жилищен фонд до 1990 г. Нейната успешна реализация ще доведе до преустройството и модернизирането на полските градове и по-големи селища, до пълното задоволяване на жилищните нужди на всички трудещи се.

Лозунгът **„Фонд 20 милиарда злоти"** беше издигнат миналата година. Партията отправи апел към работническата класа и всички трудови хора чрез своя съзнателен труд да произведат допълнителна продукция за 20 милиарда злоти. Апелът наскоро се превърна в общонародна акция, която обхвана всички заводи, фабрики, рудници, всички производителни колективи. Резултатите надминаха очакванията. Така например трудещите се от Лодзко воеводство внесоха във фонда 1 млрд. и 855 млн. злоти при обещани 770 млн., от Щетинско воеводство — 1 млрд. и 600 млн., от Бялостоцко воеводство — 1 млрд. от Кошалинско воеводство — 909 млн. в повече от обещаното. Отделни комбинати и

Digitized by Google

предприятия внесоха също така крупни суми: металургическият комбинат „Ленин" в Нова Хута — 350 млн., фабриката за леки автомобили „Жеран" във Варшава — 360 млн. и др.

Тези инициативи изразяват по най-убедителен начин голямата трудова активност на полската работническа класа, която изцяло подкрепя партийната политика и с успех реализира решенията на Шестия конгрес на Полската обединена работническа партия.

Списанието разказва и за редица други **почини и трудови инициативи в различни райони на страната.** Особена активност в тази насока проявява работническата класа от минно-металургическия басейн Шльонск. През последните две години работниците и миньорите от Катовишко воеводство са подобрили 200 производствени рекорда. Сред тях се отличава забележителното постижение на бригадата на Михаил Борика, която за едно денонощие е добила 6500 т въглища, по 38 тона на един миньор. Промишлените предприятия от Шльонск предвиждат реализиране на икономии за 1 млрд. и 235 млн. злоти. Металургическите комбинати „Костюшко" и „Ферум", предприятията за промишлено строителство в Катовице и Сосновец вече приключват изпълнението на своите петгодишни планове.

Подобни трудови успехи имат още много колективи от Варшавско, Лодзко, Шчечинско, Гданско и други воеводства.

Всичко това създава реални условия петгодишният народностопански план за страната да бъде изпълнен в съкратени срокове. Идеята за ускореното изпълнение на петилетката вече се подхваща от редица челни предприятия.

• • •

„Жиче партии" помества много други материали, между които поредица от статии за научно-техническата революция и социализма, за работата с кадрите, за задачите на Партията в селското стопанство и др.

В кн. 3 е публикувано обширно резюме от проведения разговор в редакцията на тема **„Партията и литературата"** въз основа на издадената книга на Пежи Вавжак — „Линия", чийто главен герой е първи секретар на околийски комитет на ПОРП. В разговора са участвували партийни ръководители от апарата на ЦК на ПОРП, културни дейци, първи секретари на околийски комитети и др.

На външнополитическите колони са поместени статии за живота и развитието на редица братски партии от социалистическите и капиталистическите страни.

В книжка 1 Пежи Олбрихт споделя своите впечатления от **едно пътуване из България.** Обект на неговите разсъждения са успехите на нашата страна в областта на отделни отрасли в промишлеността, както и в селското стопанство.

При внимателния преглед на първите шест книжки на списание „Жиче партии" от тази година впечатление прави и **голямата активност на партийните ръководители от всякакъв ранг** — от секретари на първични организации до първи секретари на воеводски комитети и секретари на ЦК на ПОРП, които участвуват със свои статии, коментари и бележки в списанието на партийния орган. В този смисъл „Жиче партии" добре изпълнява своята роля като висока трибуна на Партията за обмяна на положителен опит.

Огнян ТОДОРОВ

Digitized by Google

«ЧЕРНОМОРСКИ ИЗКУШЕНИЯ»

В кн. 10 от 1973 г. бе публикувана статия под горното заглавие, в която се критикуваха някои слабости, свързани с профилакториума във Варна на Държавно стопанско обединение „Цимент и строителна керамика".

В редакцията се получиха писма от Министерството на народното здраве и от Държавно обединение „Цимент и строителна керамика".

1. „Министерството на народното здраве счита, че изнесеното в статията „Черноморски изкушения", публикувана в кн. 10 на сп. „Партиен живот", отговаря на истината.

Административното ръководство на Държавно стопанско обединение „Цимент и строителна керамика" е превърнало профилакториума в почивна станция, в която са настанявани служители и работници от предприятията на обединението от цялата страна с откъсване от производството. Това е в противоречие с действуващата инструкция за профилакториумите и нощните санаториуми. Нарушенията са извършени от административните и профсъюзните ръководства на промишлените предприятия от системата на ДСО „Цимент и строителна керамика".

За това до голяма степен е благоприятствувало обстоятелството, че профилакториумите се строят и издържат със средства на предприятията, което при неправилно разбиране на тяхното предназначение е довело до установените нарушения.

Всъщност главният лекар на профилакториума е сигнализирал на ръководството на ДСО „Цимент и строителна керамика" за системните нарушения на нормативните документи, но това не е променило обстановката.

Отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет и окръжният съвет на Българските професионални съюзи във Варна многократно са влизали в остри спорове с ръководството на обединението, но същото не се е съобразявало с направените бележки по ръководството и използването на профилакториума по предназначение.

При извършената финансова ревизия от отдел „Държавно обществено осигуряване" при окръжния съвет на Българските професионални съюзи през март т. г. по правилното усвояване на средствата, които профсъюзът отпуска за хранене на настанените работници, са установени груби нарушения и съставен акт за начет.

Извършената проверка от медицинския отдел на управление „Държавно обществено осигуряване" при Централния съвет на Българските професионални съюзи и отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет — Варна установиха посочените в статията нередности.

Въз основа на тези констатации Министерството на народното здраве съвместно с ЦС на БПС разгледаха дейността на профилакториума към ДСО „Цимент и строителна керамика".

Във взетото „Решение № 302 "от 4. V. 1973 г. на Секретариата на ЦС на БПС

Digitized by Google

са набелязани конкретни мерки за преустановяването на допусчатите по-рано нарушения.

Прието е предложението на Държавно стопанско обединение „Цимент и строителна керамика" 50 на сто от леглата на профилакториума да се ползват като отделение за рехабилитация от всички поделения на обединението, като се спазват строго изискванията на инструкцията за профилакториумите.

Възложено е на отдел „Народно здраве" при окръжния народен съвет и окръжния съвет на Българските професионални съюзи да вземат мерки за осигуряването на необходимия контингент за профилакториално лечение без откъсване от производството от предприятията на ДСО „Цимент и строителна керамика" и други предприятия на територията на Варненски окръг

Министерството на народното здраве съвместно с Централния съвет на Българските професионални съюзи са изяснили условията, при които може да се ръководят профилакториуми, което изключва възможността да бъдат ползвани за почивни станции.

Съгласно разпоредителните документи на Министерството на народното здраве профилакториумите са непрекъснато функциониращи здравни заведения

Министерството на народното здраве съвместно с Централния съвет на Българските професионални съюзи ще проведат необходимите мероприятия за правилното функциониране на профилакториума към ДСО „Цимент и строителна керамика" съобразно с действуващите нормативни документи.

Министър (п) д-р А. ТОДОРОВ

2 „Изнесеното в статията се покрива с констатациите, отразени в ревизионния акт.

Преди излизането на статията посочените факти се внесоха за разглеждане и вземане на решение на съвместно заседание на учрежденския комитет на БКП и бюрото на първичната партийна организация.

По тяхно предложение на закрито партийно събрание, проведено на 16. V. 1973 година, бяха наложени партийни наказания както следва:

1 Петрана Ефтимова Ивачова — „бележка"

2 Веселин Миланов Манолов — „мъмрене"

3 Георги Фучеджиев — „строго мъмрене с предупреждение".

След излизането на статията учрежденският партиен комитет още веднъж се занима с този въпрос и като взема предвид подобрената работа в профилакториума и това, че партийното ядро от трима е нараснало на шест комунисти, счита, че не е необходимо да се вземат допълнителни решения.

Секретар на първичната партийна организация
(п) Ст. Стойков

Секретар на учрежденския комитет на БКП:
(п) инж. И. Додеков"

Digitized by Google

ДОБРА ОСНОВА ЗА ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Общинският комитет на БКП в с. Копривец, Русенски окръг, работи системно партийната информация да се превърне в инструмент за ръководството, във важно средство за контрол и възпитание. След като проучи опита на челните организации в окръга и страната, той разработи специална система за събирането, обобщаването и използването на информационните материали. Към общинския партиен комитет беше изградена комисия, която се ръководи от заместник-секретаря. В нея участвуват 15 активисти на общинската партийна организация — членове на партийните бюра, които отговарят за информационната работа, председатели на общинските ръководства на държавните и стопански органи и обществените организации. Установи се практиката в края на месеца първичните партийни организации, държавните органи и обществените организации да информират общинския комитет на БКП за решаваните основни задачи, за по-интересните инициативи, които се подемат, за трудностите, които срещат, за помощта, от която се нуждаят. В информациите по-голямо място се отделя на въпросите, които повдигат трудещите се, на техните критични бележки и предложения, направени на събранията и съвещанията, и пр.

Добър източник за информация са съвещанията, които партийният комитет провежда всяка седмица с ръководните кадри в общината, срещите и разговорите с населението на членовете на комитета и комунистите в ръководствата на държавните и стопанските органи и в масовите организации. Те дават възможност да се изясни обстановката, по-добре да се решават проблемите.

Въпросите, които се получават в партийния комитет, се преглеждат от секретаря му. По негово указание тези, които се отнасят до общинските органи, се групират по характер и насочват към съответния орган, за да ги разясни и реши. За да се създаде по-добра възможност за контрол, въпросите се записват в специален дневник, в който се отбелязва неговото съдържание, кой го е повдигнал, кой отговаря за решаването му и в какъв срок.

След получаването на отговора секретарят на общинския комитет на БКП или неговият заместник информират съответните органи, от които е повдигнат въпросът. Обикновено за това се използват седмичните съвещания с ръководните кадри в общината. Когато въпросът засяга по-широк кръг хора, в съответния колектив се изпраща отговорен другар, който разяснява случая.

Въпросите, които се отнасят до окръжни и централни органи, се обобщават и изпращат в окръжния комитет на БКП.

Веднъж в тримесечието членовете на комисията се събират на съвещание, на което се прави оценка на тяхната дейност. На срещата се канят някои от общинските ръководители, които изясняват въпросите, които засягат по-широк кръг хора. Накрая секретарят на комитета насочва информаторите към някои проблеми, по които те трябва да осигурят информацията.

Общинският комитет на БКП взема мерки да се създаде по-добра организация за информационна работа и в първичните организации. Изградени бяха комисии, които се ръководят от членове на партийните бюра. В тях са привлечени по един съгражданин от всяка производствена единица, учреждение, служба, масова организация. В края на месеца информаторите предават на отговорника на комисията всички въпроси, критични бележки, сигнали и предложения, които се повдигат на събрания и съвещания, на сбирки на партийните групи. Те се докладват на партийния секретар. След това в делови порядък се насочват към съответните ръководители, които са компетентни да ги изяснят и решат. Въпросите, които се отнасят до общински и окръжни органи, се изпращат на комисията за партийна информация в общинския комитет на БКП.

Digitized by Google

Партийният комитет и бюрата на първичните организации се стремят да изучават настроенията сред различни слоеве от населението, отношението на трудещите се към задачите, които решават партийните, държавните и стопанските органи, мненията и предложенията на трудещите се. Това дава възможност на партийните органи и организации да осъществяват вещо и компетентно ръководство на целокупния живот, помага им своевременно да насочват вниманието си към проблемите, които назряват в колективите, да вземат бързи мерки за отстраняването на допуснатите слабости и недостатъци.

От анализа на въпросите, които се събират в общинския комитет на БКП, се вижда, че преобладават тези от потребителски характер. Те са свързани предимно с благоустрояването на населените места, със снабдяването на хората, с решаването на комунално-битови услуги и пр. Недостатъчно внимание се отделя на въпросите, които се отнасят до дейността на партийните групи, дисциплината на комунистите, политическата работа сред населението, работата на комунистите в държавните органи и обществените организации.

Полезно ще бъде всички въпроси, критични бележки, сигнали и предложения, които постъпват в общинския комитет на БКП, да се обобщават в специална справка, която да се раздава на членовете на комитета, на ръководителите на държавните органи и служби и на обществените организации в общината, за да бъдат те в течение на онова, което вълнува трудещите се.

Нужно е по-добре да се използват за даването на отговор бюлетините, радиоуредбата, провежданите съвещания, да се организират срещи на ръководните кадри с отделни колективи. Всичко това ще помогне още по-добре да се организира политическата и огранизаторската работа в общината.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп „Партиен живот"
за Русенски окръг

Digitized by Google

ЗАПОЧНА ЗАПИСВАНЕТО НА АБОНАТИ ЗА 1974 ГОДИНА ЗА СПИСАНИЯТА

«ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА»

ТЕОРЕТИЧЕСКО И ИНФОРМАЦИОННО СПИСАНИЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

«НОВО ВРЕМЕ»

ТЕОРЕТИЧЕН ОРГАН НА ЦК НА БКП

«ПАРТИЕН ЖИВОТ»

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

«ПОЛИТИЧЕСКА ПРОСВЕТА»

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

«ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ»

СПИСАНИЕ НА ОТДЕЛ „ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ" НА ЦК НА БКП

Абонирането се извършва във всички пощенски станции, от пощенските раздавачи, в павилионите за вестници и списания, от междуселските куриери и обществените пълномощници по печата в предприятията и учрежденията, АПК, ДЗС и ТКЗС.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ.

АБОНИРАЙТЕ СЕ НАВРЕМЕ!

Digitized by Google

ЗАПОЧНА ЗАПИСВАНЕТО НА АБОНАТИ ЗА 1974 ГОДИНА НА

«ПАРТИЕН ЖИВОТ»

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Списание „ПАРТИЕН ЖИВОТ" ще продължи да разработва проблемите на партийното строителство, като концентрира вниманието върху изпълнението на решенията на Десетия конгрес за по-нататъшното издигане ръководната роля на Партията в условията на изграждане на развитото социалистическо общество. И през 1974 г. централни теми на неговите страници ще бъдат посветени на издигане на научното равнище на партийната работа и ръководство, повишаване ролята на партийните организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на колективите, за разгръщане на съревнованието за усилено изпълнение и преизпълнение на насрещните планове и шестата петилетка и за достойно посрещане на 30-годишнината на Социалистическата революция в България.

Списание „ПАРТИЕН ЖИВОТ" ще осветлява проблемите на организацията и ръководството на идеологическата работа, формите и методите на марксистко-ленинското образование, за възпитанието на колективите, ще обобщава опита на партийните организации в ръководството на масовите организации, културно-просветните учреждения и печата.

Списание „ПАРТИЕН ЖИВОТ" ще обобщава опита на партийните комитети и организации в ръководството на промишлеността и селското стопанство, на строителството, транспорта и търговията. То ще помества материали в помощ на секретарите и бюрата на първичните партийни организации, на партийните групи, писма на читателите, критико-библиографски статии, прегледи на местния и низовия печат, отговори на въпроси. В страниците му ще има художествени произведения, свързани с нашето героично минало и богато настояще, ще се осветлява широко опитът на КПСС и животът на братските комунистически и работнически партии. В него ще намерите материали за новоприетите комунисти, за стила и методите на партийните и стопанските дейци, по проблеми на социалното управление на обществото, за комунистическото възпитание на трудещите се. То ще информира за новото, което се ражда в партийните комитети и организации, ще бичува слабостите и недостатъците в живота.

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" е ваш ценен помощник и верен ориентир във всекидневната ви дейност. Като трибуна за широка обмяна на партиен опит списанието ще съдействува още по-успешно да се изпълняват възложените задачи.

Абонирането се извършва от всички пощенски станции, от пощенските раздавачи, в павилионите за вестници и списания, от междуселските куриери и обществените пълномощници по печата в предприятията и учрежденията, ДЗС и ТКЗС.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1973 Г.

НЕ ПРОПУСКАЙТЕ СРОКА!

СТАНЕТЕ ЧИТАТЕЛ, АБОНАТ И РАЗПРОСТРАНИТЕЛ НА СП. «ПАРТИЕН ЖИВОТ».

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

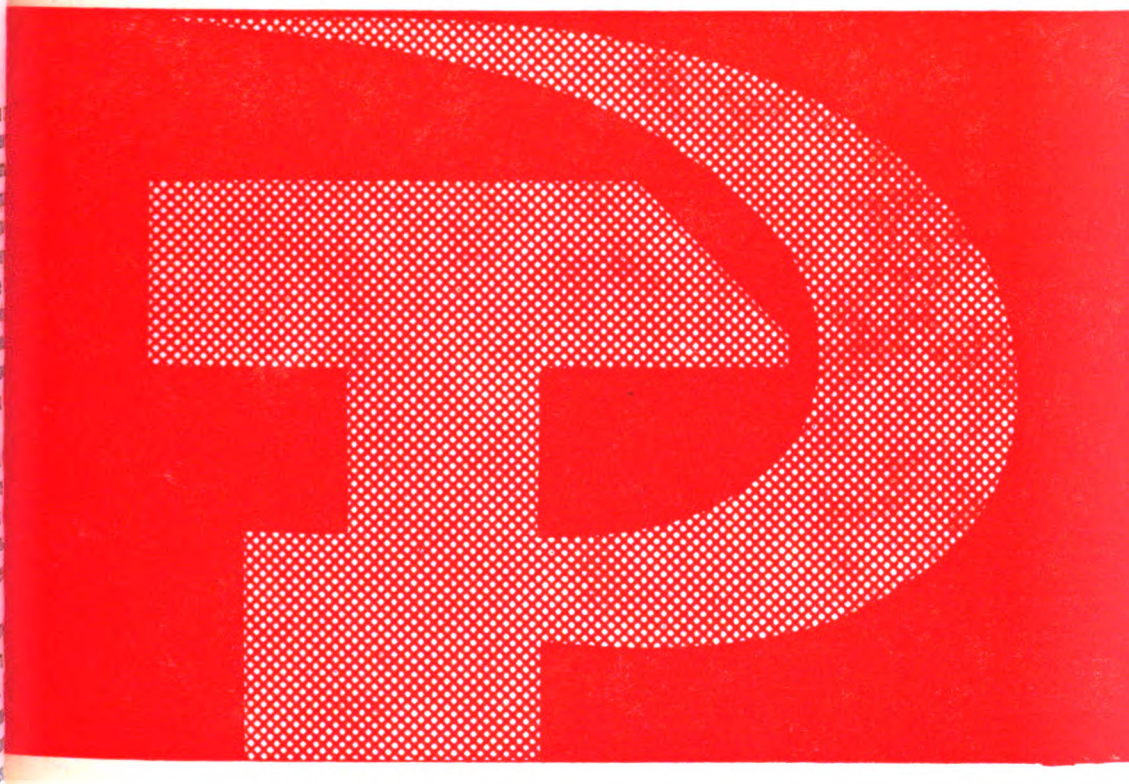

Partien kind

LIBRARY
FEB 26 1974
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1973 ГОДИНА 18

Digitized by Google

Digitized by Google

№ 18
ДЕКЕМВРИ
1973
★
XVII
година

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Бърз и всестранен подем на селскостопанското производство 3
С. Сюлемезов — Селската потребителна кооперация 10
Г. Костадинов — Демокрацията в АПК 18

ПРЕД ИЗБОРИТЕ ЗА НАРОДНИ СЪВЕТИ

П. Таков — Върховно право на народа 26
В. Сотирова — Комунистите в квартала 30

ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Д. Чобанов — Проблеми на партийното ръководство на Отечествения фронт 37

* * *

М. Басмаджиева — Знаменателно историческо събитие 47

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

М. Найденов, Ц. Фарфаров — Информационната дейност — на по-високо равнище 51

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

П. Радев — Плевен — Ростов на Дон 59
И. Бондаренко — Слънчеви празници 61
П. Герганов — Плодове на дружбата 63
И. Новаков — Сърцата да бият по-силно... 67

* * *

С. Илиев — Социалистическото съревнование в непроизводствените сфери 69

КОМУНИСТЪТ

М. Ралчева — „Който се бои от битките — губи себе си..." . . . 74

Digitized by Google

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Станоев — Полша по пътя на неспирния възход 77

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

К. Шопова — Маоистите и формирането на общественото мнение 82

• • •

Съдържание на година седемнадесета — 1973 година 89

ВЕСТИ 68

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Л. Павлов** (зам.-главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар) **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84 01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2840 Тираж 46 000 екз. Формат 70×108/16 Подписана за печат на 18 XII 1973 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

БЪРЗ И ВСЕСТРАНЕН ПОДЕМ НА СЕЛСКОСТОПАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

В края на месец ноември ЦК на БКП проведе пленум, посветен на проблема „Повишаване на културата на селското стопанство на равнището на съвременните изисквания". Следва да се отбележи, че селското стопанство и в миналото е било в центъра на вниманието на Централния комитет, който на свои заседания и в други решения правилно е желонирал и програмирал партийната политика в областта на този основен отрасъл на нашата икономика. Но сега въпросът за културата на селското стопанство се постави в нова светлина, обсъди се на много високо равнище и с принципно нов подход.

И в подготовката на пленума, и в неговата работа преди всичко следва да се подчертае изключителният принос на др Тодор Живков за умелото разкриване и комплексното осветляване на проблемите, които стоят сега пред селското стопанство. Той отново показа голямата си ерудиция, умението да вниква в най-трудните проблеми и да намира изход за тяхното решение. Този новаторски дух е вплътен в новия етап на развитие на селското стопанство — етапът на пълната му индустриализация, в новата организационна форма — **АПК и националния аграрно-промишлен комплекс.** В решенията си пленумът подчерта, че нашето селско стопанство се издигна и продължава да се развива като високоефективен отрасъл в социалистическата ни икономика.

По предварителни данни се очаква резултатите за изминаващата година да бъдат едни от рекордните; селското стопанство да преизпълни плана с над 50 милиона лв. и да получи в повече спрямо 1972 г. обща продукция за над 80 милиона лв. Отново се получиха високи добиви в национален мащаб от пшеницата, тютюна, гроздето и пр. Планът за животинската продукция се преизпълни с изключение на млякото.

Всичко това със законна гордост радва сърцата на комунистите, работещи в селското стопанство, които през цялата стопанска година бяха начело на колективите, като ги увличаха в трудова надпревара за преизпълнение на насрещните планове.

Наред с това обаче трябва да се подчертае, че продуктивността на сортовете и породите, които имаме, не се използва пълноценно, не се получава от растенията и животните максималната биологическа

Digitized by Google

продуктивност. От едни и същи пшенични сортове Ямболски окръг получи през 1973 г. по 450 кг от дка, докато средният добив за страната се движи в границите на 320–370 кг от дка. Потенциалните възможности на люцерновите площи у нас могат да осигурят за животновъдството по 2 500 000 тона сухо сено годишно, а се получава около 1 500 000 т. Подобно е положението в млечното говедовъдство, разходът на фураж за единица прираст в свиневъдството и т. н.

Това състояние не може да ни задоволи, още повече че сега повисоката култура на селското стопанство предявява нови изисквания към хората, към тяхното умение и подготовка. Не бихме могли да си представиме по-нататъшното развитие на селскостопанското производство без нов подход във всички дейности — използването на науката и техниката, в химизацията, мелиорациите, комплексната механизация. Не може да си го представим без свързването с останалите отрасли, от които зависи то. И в последна сметка известно е, че да се издигне на съвременно равнище селското стопанство, това значи преди всичко всестранисто сближаване на нашата страна със СССР да намери пълна изява и в този основен отрасъл.

* * *

Сега задачата на комунистите във всички звена и на всички равнища е да се заемат упорито с ум и сърце за претворяване на тези изключително важни решения на Ноемврийския пленум в живота. Това е непосредствената и главната задача както за комунистите в първичната организация в бригадата за промишлено производство и животновъдната ферма, така също за общинския партиен комитет, за районния комитет на Партията, за партийните звена и органи в МЗХП, ДСО, научните учреждения.

За културата на селското стопанство е ставало дума и друг път, но основното сега е, че това понятие не се разглежда вече само като качествен показател при прилагането на една или друга технология и не се заключава само в обработката, при която се цели достигането на градинско състояние на почвата или добре почиствани животни. **Новият момент се заключава в разбирането за комплексно влияние на всички икономически и социални фактори.** Културата на селското стопанство изразява степента на участие на човека чрез технологическите, икономическите и научните постижения, посредством придобитите знания и опит в увеличение ефективността на селскостопанското производство. В условията на съвременната научно-техническа революция, когато у нас се изгражда успешно развито социалистическо общество, повишаването на културата на селскостопанското производство е научнообоснован процес на непрекъснато развитие, органическо проникване и взаимодействие на все по-широк комплекс от фактори. Този процес изисква още по-бързо и последователно да се внедрява научната организация на труда, производството и управлението с цел да се достигне най-висока обществена производителност на труда. А всичко това би могло да се осъществи ефективно, като се утвърждава науката в непосредствена производителна сила. „Само върху новите постижения на съвременната наука и техника — казва др. Т. Живков — може да се изгради материално-техническата база на социализма, а след това и на комунизма. Само върху най-новите постижения на съвременната наука и техника новият строй може да постигне онова изобилие на материални и духовни блага, необходими на труженика на социализма."

В утвърждаването на селскостопанската наука в непосредствена производителна сила решаващо е значението и много отговорна е ро-

Digitized by Google

лята на МЗХП и ДСО. Непосредствената тежест ще падне върху центровете за внедряване и преди всичко центровете по фуражопроизводството, сортовото семепроизводство, говедовъдството, свиневъдството, овцевъдството и др. Големи и отговорни са задачите, които стоят сега пред научно-производствените обединения, пред производствените научно-технически центрове, пред базите за внедряване. Комунистите, които работят на научния фронт, в най-кратки срокове трябва да покажат на дело възприемането и осмислянето на новите критерии в работата си. Днес повече не може да се задоволим с откъслечното научно изследване, а е нужна комплексната научна разработка и нейното бързо внедряване, без каквото и да било изменение на постиженията, които ги има в света. Да се „побългаряват" чуждите постижения и по този начин да се забавя тяхното внедряване означава да не се разбират добре интересите на страната, да се робува на собствения егоизъм. У нас има вече опит в тази насока и той следва бързо да се проучи и внедрява навсякъде! Става дума за нашите и чуждестранните постижения, които бързо внедрихме в птицевъдството, както и някои нови технологии и машини в лозарството и зеленчукопроизводството.

Известно е, че в селското стопанство работят около 30 хиляди специалисти с висше и средно образование. Това е огромен потенциал, който може и трябва да се превърне в главен проводник на научно-техническия прогрес. Новата форма за участие на специалистите в ускоряването на научно-техническия прогрес чрез **личните творчески планове**, с които се цели да се повишава ефективността в използване на земята, техниката, по-бързото усвояване на новите технологии в земеделието и животновъдството трябва да се разпространи във всички окръзи, във всички АПК! Следва високо да се оцени от всички окръжни и стопански дейци огромният принос, който могат да имат от съвместната работа с **научно-техническите дружества**; от изграждането и насищането със съдържание работата на **съветите на специалистите** в АПК, стопанствата и със специализирани предприятия

Досега в нашата работа оценката за специалиста се правеше преди всичко, като се наблягаше на неговото организаторско умение в производството, на контрол върху спазването на технологическата дисциплина. Безспорно тези качества и прояви са необходими. Новият етап на развитие, сложните проблеми и тяхното навременно решаване изискват обаче на преден план да излезе **инициативността на специалиста** във внедряването на научно-техническия прогрес. За специалистите комунисти отличителен белег в работата им вече трябва да стане тяхната инициативност и дръзновение, непримиримият дух и новаторството. Срещу инертността и ругинерството в мисленето и делата партийните организации сега трябва да поведат борба! Новият дух, от който са пронизани решенията на пленума за повишаването на културата на селското стопанство, предявява към специалистите изискването: да им се възлагат поръчения, които са свързани главно с внедряването на принципно нови технологии във всички подотрасли на производството.

Бързото внедряване на нови технологии и задържането в темпа на световното производство изисква ново отношение и изобщо нов дух към процеса на внедряването. Досега една технология се подменяше, когато достигнеше информация за новата или когато по административен ред се внедреше от висшестоящите органи. Със създаването на центровете за внедряване ще се засили държавното управление в прилагането достиженията на техническия прогрес. Но това не означава в никакъв случай да се чака наготово?! Обратно, сега се иска веднага след внедряването на една технология да започне изграждането на антитеза на тази технология, т. е. да започне търсенето и откриването на нейните недостатъци, за да може своевременно да се подмени с нова, по-съвършена. По този път практиката ще отрича със свои крите-

Digitized by Google

рии това, което внедрява, за да подготви почва за по-съвършени форми и методи.

* * *

Важно място от решенията на Ноемврийския пленум е отделено на **новия подход в механизацията и автоматизацията** на селскостопанското производство. Той се заключава преди всичко в създаването на комплексни технологични линии на производство — един от основните белези на индустриализацията.

В условията на уедряването на масивите от еднородни култури се създават предпоставки за внедряването на високопроизводителна техника. Такава техника ще получим преди всичко от Съветския съюз, а Партията и Правителството вземат курс за създаване на мощно селскостопанско машиностроене.

Сега за подобряване на **материално-техническата** база се предвижда средствата в селското стопанство през седмата петилетка да се удвоят, за да може в близките години енерговъоръжеността на селскостопанския труд да се изравни, а по-късно и да превиши тази в промишлеността. Още през следващата година на селското стопанство ще се достави техника за 35 милиона лв. повече, отколкото тази година.

Това налага да се подобрява и усъвършенствува организацията при използването на машинния парк. У нас вече се утвърдиха бригадите за промишлено зърнопроизводство. По техния пример трябва съобразно конкретните условия да се създават бригади за промишлени методи и в останалите подотрасли и на първо място в производството на сочни и тревни фуражи. Необходимо е да се укрепват агрегатните групи, да се изграждат машинни дворове; да се създава гъвкава и стегната организация за рационалното използване на техниката. Средствата, които се заделят сега, са големи; по-големи трябва да бъдат и грижите, които ще се отделят за тази техника, за нейното максимално използване. Не е тайна, че на много места още не се използва както следва капацитетът на тракторите, не се въвежда двусменност, допускат се аварии и се проявява примиренчество към преждевременното износване на машинния парк. В това отношение първостепенен дълг на партийните организации в промишлените бригади, в ремонтните работилници и на партийните органи е да се изучи и прилага опитът за удължаване на междуремонтния период, за икономии на горивни и смазочни материали. Починът на механизатора Георги Куцаров, който бе осмислен и подет от хиляди механизатори още през 1973 г., трябва да стигне до всеки механизатор, да стане главен критерий за оценка на работата. Зимните месеци са благодатен момент не само за навременното прозеждане на ремонтната кампания, но и за огромна работа сред механизаторите за повишаване на професионалната им култура, за проучване и внедряване на опита на първенците.

* * *

На пленума бе подчертано, че сега всеки ръководител, изпълнител и специалист, който има отношение към селското стопанство, трябва да разбере, че от всички задачи в селското стопанство развитието на **животновъдството** се поставя като **задача номер едно.** Тази задача произтича преди всичко от Националната програма за повишаване на жизненото равнище.

В решенията на пленума е записано: „Следва да се подложат на анализ и преоценка всички звена, с които е свързано животновъдството: фуражното производство — неговата структура и организация; технологиите на преработка, съхранение и оползотворяване на фура-

Digitized by Google

жите; **връзките между растениевъдството, животновъдството и фуражната промишленост . . .**"

Преди всичко решително трябва да се измени подходът към фуражната база. Днес този въпрос е по-сложен, отколкото в миналото, защото растениевъдството осигурява едновременно и фураж за животните, и суровина за фуражната промишленост. Следва особено внимание да се обърне на производството на люцерната, граха и соята, без които не може да се реши въпросът за белтъчния баланс.

През последните години в голяма част от АПК бяха внесени сеносушилни. Това се наложи от необходимостта за правилно оползотворяване на тревните фуражи. Тяхната роля нараства сега и от новата технология за целорастенийно прибиране, за пълно оползотворяване на растителните остатъци, откъдето губехме над два милиарда кръмни единици. Но капацитетът на тия сушилни и изградените фуражни цехове не се използва напълно?! Не се осигурява от стопанствата необходимото люцерново брашно за фуражната промишленост. Изграждането на единен фуражен баланс, въвеждането на принципно **нова система на снабдяване на фуражната промишленост** изискват да се засили чувството за по-голяма отговорност и дисциплина у ръководните и изпълнителските кадри на село.

Необходимо е говедовъдството като отрасъл, който ползва пряко главната част от фуражите, да се свърже по-тясно с фуражното производство чрез създаване на фуражно-животновъдни предприятия, дирекции и бригади. Това вътрешностопанско свързване на земята с крайния продукт при съответна материална заинтересованост дава най-добри резултати.

Разширяването на материалната база съгласно постановките на пленума трябва да става главно за сметка на **реконструкцията и модернизацията на отрасъла.** Районните комитети на БКП следва да вземат на пряк отчет този проблем, тъй като предстои да се преодоляват още психологически бариери от страна на мнозина стопански ръководители. На някои места предпочитат да изчакат построяването на голям животновъден комплекс и чак тогава да се заловят с конкретна работа. Действително това е по-лесно за местното ръководство, но става по-бавно и е по-скъпо за обществото. Положителният опит на Търговищки окръг показва, че и в много от старите сгради могат да се внедряват съоръжения за промишлено производство и да се получава евтина животинска продукция.

И не на последно място стои въпросът да се създаде повсеместно **ново отношение към животновъдството в личното стопанство.** Да се смята, че това е дребен въпрос и може да се реши без намесата на партийните органи е неправилно и няма да се получат резултатите, набелязани от пленума и 61-то постановление на Министерския съвет. Районните и общинските партийни комитети и бюрата на първичните организации следва да изискват от дейците в стопанските организации и народните съвети коренно изменение в стила по ръководството на личното стопанство. В това отношение могат да се набележат цяла гама от мероприятия: подпомагане с фураж, разплодни животни и приплоди, ветеринарна и зоотехническа помощ, а така също за пресичане на някои спекулации с фураж, които биха се проявили.

* * *

Една от главните задачи на партийните органи и организации е работата с **кадрите,** заети в селскостопанското производство. На пленума се подчерта, че научно-техническият прогрес в този основен отрасъл на икономиката не се ограничава само с процесите на усъвър-

Digitized by Google

шенствуване на техниката, технологията, използването на новите сортове и породи, новите химически средства и материали. Този сложен социално-икономически процес включва преди всичко и всестранното развитие на човека.

Наличието на висококвалифицирани кадри е една от главните гаранции за високорентабилно, ефективно селскостопанско производство на съвременния етап — неговата индустриализация. Ето защо ЦК на БКП счита, че квалификацията и преподготовката на работната сила изобщо, в т. ч. и на специалистите и ръководните кадри в АПК, при съвременните условия става задължително условие и първостепенна грижа на партийните, държавните и стопанските органи. Не може да бъде добър специалист онзи, който всекидневно не прибавя към знанията и опита си някаква научна и технологическа новост, която да осмисли и се заеме да организира внедряването ѝ в практиката. Необходима е задълбочена самостоятелна работа над книгата за попълване на знанията.

Известно е, че сега относителният дял на кооператорите и работниците в селското стопанство е само 37 на сто. Този процес на намаление ще продължи и занапред, като се компенсира, от една страна, с повишаване степента на механизацията, а от друга страна, чрез повишаване квалификацията на изпълнители и ръководители. Районните комитети на Партията биха могли да разработят свои **програми за формиране и развитие на социалните групи в класата на селяните кооператори.** У нас вече се създаде социална група на механизаторите. В и чрез нея трябва да се работи за привличане на младежи и девойки с добра подготовка и образование; за овладяване на няколко специалности, за повишаване професионалното майсторство. Подобен процес следва да се разгърне и сред животновъдите. Трудът на тази категория труженици е тежък, затова главната задача е да се започне с подобряване на условията на труд: пълно механизиране на тежките физически операции, сменността като условие за непрекъснат осемчасов трудов процес, транспорт до отдалечените ферми, баня и помещение за почивка. Ето тия условия наред със съответствуващото на производството заплащане ще доближат и изравнят селскостопанския труд с промишления, ще го направят еднакво притегателен и желан.

Предстои да се разгледат и оценят наново показателите за водене на **социалистическото съревнование** и да се сключат договори между колективите през 1974 г. Ето сега е най-целесъобразно партийните органи от всички равнища да проявят зрелост и творчески подход за насочване трудовите колективи към най-важните и актуални задачи, за преизпълнение на насрещните планове на базата на бързото внедряване на постиженията на научно-техническата революция. Това може и трябва да започне с помощта, която следва да се окаже на всеки един от членовете на колектива в производствените единици в разработката на насрещните планове и приемането на лични и колективни обещания, в разкриването на резервите. На първо място би могло да се прецени всяка технология от гледна точка на съвременните критерии — ефективни ли са сортът и породата, начините на хранене, напояване, химизация, механизация и др.

Сега усилията трябва да се насочат към получаването на максимално възможните високи добиви от единица площ, от всички сортове и при всички култури, като се държи строга сметка за снижение на себестойността на продукцията.

Особени грижи е необходимо да се положат за увеличаване производството на фураж, за умножаване броя на животните, за правил-

Digitized by Google

ното им хранене и отглеждане и здравеопазване, за увеличаване обема на животинската продукция.

В сегашните условия факторът **дисциплина на труда** придобива особено значение. Ето защо партийните и стопанските органи, профсъюзите и Комсомолът следва постоянно да държат в центъра на вниманието си всички въпроси, свързани с укрепването на трудовата, технологическата, финансовата и държавната дисциплина, да не се допускат и най-дребни случаи на формално отношение към тях. Опитът показва, че най-големи успехи в изпълнението на насрещните планове и обещанията се постигат там, където състоянието на дисциплината, отговорността за възложеното дело са в центъра на политическата и организаторската работа.

* * *

В решението на ЦК от ноември т. г. се съдържа огромно научно богатство от идеи и мерки, сочат се пътищата и средствата за нов и всестранен подем на селскостопанското производство. Остава да си каже думата субективният фактор — непосредствените организатори, ръководители и изпълнители, трудовите колективи от АПК, ТКЗС и ДЗС, от ДСО, научните институти, центровете за внедряване и т. н.

Дълг на районните и общинските партийни комитети и партийни организации е да се грижат за **усъвършенстване стила** на селскостопанските кадри; да се повишава **ролята на специалистите.** В практиката се прилагат действени форми на такава помощ като научно-практическите конференции, срещи около „кръглата маса", където се обобщава опитът в стопанската дейност. Полезно е да се изслушват отчети на стопанските ръководители в партийните комитети и пред събранията на комунистите, за да се разкрият положителните и слабите страни в техния стил и методи на работа.

Ръководството на икономиката е преди всичко управление на хората. Голяма роля тук играе и **ръководителят** на бригадата, фермата и на другите основни единици в производството. Те са най-близко до хората и познават техните нужди, възможности, достойнства, недостатъци. Партийните органи и организации следва с такт и умение да помагат, за да се издига техният авторитет, да се утвърждават правилни взаимоотношения между ръководители и изпълнители, да се укрепва здрав морално-политически климат в малкия колектив.

Селскостопанските труженици ще откликнат на призива за още по-добра работа, за производството на повече и по-качествени селскостопански продукти, за да се повишава жизненото равнище на народа.

На този призив ще се отзоват и онези отряди от работническата класа, произвеждащи средствата за производство в селското стопанство, както и научните колективи, които творят нови сортове и породи, съвременни технологии, високопроизводителна техника, химически средства и т. н. На този призив ще се отзове и нашата културна общественост — писатели, композитори, художници, артисти и др.

Селското стопанство не е и не може да бъде грижа само за тези, които непосредствено го ръководят и работят в него. Съдбата и успехите му зависят в нарастваща степен и от тези, които го обслужват и снабдяват. Селскостопанското производство е и ще бъде грижа за цялото наше общество.

Digitized by Google

Селската потребителна кооперация

СТОЯН СЮЛЕМЕЗОВ
председател на Централния кооперативен съюз

Потребителните кооперации у нас внасят своя достоен дял във всенародното дело за претворяване в живота на Декемврийската национална програма. **Изискванията за усъвършенствуване на общественото обслужване и за все по-пълно задоволяване нарастващите потребности на селското население се превръщат в главно съдържание на дейнсстта на потребителните кооперации.** Сега те осъществяват търговското обслужване на почти половината от населението в селата и в 100 града. Макар и в по-ограничени рамки, потребителните кооперации развиват търговска дейност в по-големите градове и в окръжните центрове, така че те реализират около 36 на сто от националния стокооборот. Оттук проличава голямото значение на кооперативната търговия за усъвършенствуване на потреблението, за обогатяване на материалната и духовната култура на селското население.

Декемврийският (1972 г.) пленум на ЦК определи **и новия подход** към проблемите за издигане жизненото равнище. Той се формира върху система от научнообосновани норми и оптимални изисквания за потреблението на трудещите се с еднаква валидност за града и селото. В тази светлина с още по-голяма сила изпъква задачата на потребителните кооперации да изучават с помощта на съвременни средства тенденциите и структурата на потребителското търсене на селското население.

Както изтъкна и пленумът, голяма част от краткотрайните или продължителните смущения в снабдяването на населението с някои видове стоки произтичат от отделни нарушения в пропорциите между производството и потреблението Така например не са превъзмогнати редица недостатъци, свързани с осигуряване на такива стоки, които се произвеждат в достатъчни количества.

Сега усилията и вниманието на колективите в търговското обслужване се насочват главно към правилно разпределение и ритмично зареждане на магазините с наличните видове стоки. В това направле-

Digitized by Google

ние кооперациите все още са изправени пред значителни трудности от организационен характер, особено при получаване на договорираните видове и количества стоки от организациите доставчици. Много от фактите говорят, че в разрез с обективните изисквания снабдяването на кооперациите все още се подценява.

Ето някои такива недостатъци. Не се създават навсякъде организационни и технически условия, за да се улеснява експлоатацията и стокоприлижването до всички обекти на кооперативната магазинна мрежа. Трудности има главно в процеса на преустройството и специализацията на складовата база на държавната организация за търговия на едро. Въвеждането на по-голяма стокова специализация, преди да се е модернизирала складовата база, като се механизират там всички процеси, не винаги води до по-добра организация на работата. В повечето случаи това е свързано с допълнителни затруднения за потребителните кооперации. Те са принудени да получават стоки от много повече складове, което води до неоправдани разходи на време и средства. Не са преодоляни някои несъобразности в установения ред за прехвърляне на стоки между отделните търговски обекти и организации

Необходимо е въз основа на проучвания да се разработи и въведе по-гъвкава система за разместване на стоките, която несъмнено ще спомогне за **по-правилно разпределение на стоковите фондове,** за да се задоволяват навреме и по-пълно потребностите на населението в отделните райони.

Сериозни трудности при зареждане на търговските обекти със стоки възникват поради все още съществуващия недостиг на **товарен автотранспорт** както в търговските организации доставчици, така и в потребителните кооперации. Голямата разпръснатост и отдалеченост на кооперативната търговска мрежа създава допълнителни усложнения. Несъмнено е, че с ежегодното обновяване и разрастването на автомобилния парк на организациите доставчици и особено на ДСО „Търговия на едро" ще се решат голяма част от въпросите в тази насока.

Проблемът за ефективността на автомобилните прегози до търговските обекти на кооперациите все още остава открит. Известно е, че доставката на бира, колбаси, млечни произведения, напитки и др. се извършва от съответните специализирани организации. Получените количества за отделните обекти в селата обаче са сравнително малки, а се разнасят на големи разстояния и често при трудни пътни условия. При това положение съществува стремеж тези организации да избягват курсовете до кооперативните обекти, а да търсят по-висока ефективност от превозите, т. е. на по-големи количества и на по-къси разстояния — до големите консумативни центрове. Наложително е в това направление да се потърсят решения с помощта на икономическия механизъм и средствата на материалната заинтересованост. Потребителните кооперации също имат, макар и по ограничени възможности, за подобряване на превозната дейност, като организират по-ефективна експлоатация на собствените си автотранспортни средства.

Чрез рационална организация на автотранспортната дейност могат значително да се подобрят технико-икономическите показатели; да се увеличи полезният пробег на товарните коли и да нарасне обемът на превозните стоки. Като развиват комплекс от няколко стопански дейности, потребителните кооперации биха могли по-пълно и целесъобразно да използват своите възможности за по-гъвкава организация на транспортната дейност, като я съобразяват с конкретните производствени нужди в отделните сектори.

* * *

Декемврийският пленум обърна сериозно внимание върху **производството на дребни стоки.** Действително причината за липсата на някои видове и разновидности се намира в самите производствени предприятия.

Те по различни съображения ограничават асортимента на продукцията, избягват някои изделия с по-малка ефективност, не се заемат да внедрят нови съвременни производства.

Digitized by Google

В определена степен обаче вина за това състояние имат и потребителните кооперации, и окръжните кооперативни съюзи, някои от които подценяват търговията с дребни стоки, не оказват достатъчно въздействие върху производствените предприятия, не развиват инициативи за осигуряване на широк асортимент в кооперативните магазини. В това направление на кооперативните организации се предоставят широки възможности, които трябва да бъдат използвани максимално, за да се задоволяват по-пълно потребностите на населението.

Съгласно постановление № 61 на Министерския съвет ЦКС със съдействието на народните съвети ще организира към потребителните кооперации работилници за производството на дребни стоки, клетки за птици и зайци, автохранилки, автопоилки и други, както и за поправка на дрехи и обувки, дърводелски, железарски, битови и други услуги на населението, особено в селищата, където няма такива предприятия.

ЦКС ще създаде експериментална развойна база, която да обслужва промишлените предприятия и дейности към кооперативните организации за усвояване на нови видове производство, технически съоръжения, нестандартно оборудване и други.

Считано от 1 октомври 1973 г. ДСО „Безалкохолни напитки и минерални води" включително и ЦНИРД премина към ЦКС.

Новите форми на търговско обслужване, като самообслужването, продажби с открит показ, по мостра и други, са свързани непосредствено с проблема за използване на интензивните фактори в търговията. Ето защо задачата за тяхното широко приложение в кооперативната търговия е напълно в духа на националната програма.

Нейната пълна и повсеместна реализация изисква новаторски подход и творческо умение от търговските колективи. Свободният достъп на купувачите до интересуващите ги стоки има голям психологически ефект и оказва положително въздействие в процеса на покупко-продажбите.

Белег за културата на обслужването е установеният **работен режим** на търговските обекти. Въпреки че колективите обикновено проявяват големи усилия и имат постижения в тази насока, все още има случаи на своеволни промени или неспазване на установения график от страна на търговските работници. Този въпрос изисква сериозно и отговорно отношение, особено сега, когато се преминава към петдневна работна седмица. От неговото правилно решаване до голяма степен зависи по-скоро да се създадат условия за най-добро и разумно оползотворяване на свободното време на трудещите се.

* * *

На по-нататъшното развитие на **общественото хранене** и привеждането му в съответствие със съвременните изисквания в сферата на обслужването бе отделено подобаващо място в доклада пред Декемврийския пленум. Специално внимание се обърна на въпросите за широко приложение на формата за **комбинирано и многостранно използване на материалната база** в тази дейност.

Задачите, поставени пред потребителните кооперации, в тази насока имат подчертан социален характер. Проблемът за развитие на общественото хранене се обвързва преди всичко с изискванията, които се налагат от новите условия в селата.

Социалистическото преустройство на селското стопанство разкри необходимостта от обобществяване на процеса за приготовление на храната за масова консумация, създаде благоприятни условия да се освобождава все повече жената от непроизводителния домакински труд и се насочват усилията й към общественото селскостопанско производство; това постави нови, по-високи изисквания към качеството и асортимента на ястията. Ето защо решенията на Декемврийския пленум в това направление намират пълно отражение в дейността и задачите на потребителните кооперации.

Наложително е с по-бързи темпове да нарастват производството и продажбите на готови храни и полуфабрикати, да се предоставя пи-

Digitized by Google

тателна и висококачествена храна на трудещите се при най-подходящи и изгодни за тях условия.

Набелязаните мероприятия за концентрация и специализация на кухненското производство на промишлена основа се осъществяват планомерно. Постепенно то се съсредоточава в централизирани кухни, които снабдяват с готова храна или полуфабрикати заведенията от определен район. Така се разкриват възможности за по-рационална организация на труда и за по-съвременна технология.

Концентрацията в общественото хранене се осъществява и в друга насока. **Потребителните кооперации** имат значителни перспективи и **възможности да организират цялостното изхранване** на трудещите се и на учащите се на столови начала в **своята мрежа** от заведения в дадено селище.

Известно е, че на много места паралелно функционират по няколко стола: на ТКЗС, на училището, на промишлената или строителната организация и т. н. Но те обикновено не разполагат с достатъчно и съвременна материална база, а кухненският персонал не притежава необходимата квалификация. Ето защо в тях качеството и асортиментът на храната бяха и си остават незадоволителни. Не са редки случаите, когато стопанствата поддържат столове с по 3—4 души персонал, за да обслужат едва 20—30 столуващи, предимно от административния персонал, броят на които през зимата намалява още повече.

Правилната и ефективната организация на общественото хранене в селата изисква да се съсредоточи дейността на всички отделни столове, и то по икономически път, в потребителните кооперации. Така ще се осигурят по-добри условия, за да се повишава качеството и се разнообразява храната, ще се открият и по-добри възможности за привличане на квалифициран персонал; за ефективно използване на материалната база и стриктно спазване на санитарно-хигиенните изисквания. Успешната реализация на тази мярка е свързана със запазването и даже намаляването на цените на ястията при новите условия.

Съществуват реални предпоставки, които без отлагане могат да се използват най-целесъобразно Така например режийните разноски, които едни или други организации разходват за издръжка на собствения си стол, следва да се превеждат в бъдеще на кооперацията. Освен това, ако продуктите, които стопанствата заделят за стола, се предоставят в бъдеще на кооперацията по същата стойност, действително цените могат не само да се запазят, но и да се намалят, при значително по-добри условия на хранене. За изпълнението на тези задачи несъмнено се налага потребителните кооперации да вложат много усилия и голямо умение, за да докажат предимствата на тази форма и да предприемат практически мерки за нейното осъществяване!

* * *

Кооперативната търговска мрежа по своя характер се отличава със сравнително малки търговски обекти при голяма разпръснатост във всички села, райони, махали. Почти половината от населените места, които се обслужват от кооперациите, са с население под 500 души. Това обективно предопределя и по-ниската ефективност на търговските площи. Трябва да се подчертае, че в условията на нашето социалистическо развитие потребителните кооперации разгърнаха повсеместно строителство на нови търговски обекти. Близо една трета от наличните магазини и заведения са строени в последните 10—12 години. Кооперативните търговски сгради днес допълват обновения център и вида на българското село. В процеса на дълбоките социално-икономически преобразования в нашата страна се предявяват и нови изисквания към разположението, архитектурното оформление и функционалното устройство на кооперативната търговска мрежа.

Новите магазини се изграждат планомерно в рамките на утвърдените лимити за капитално строителство. Кооперативните организации осъществяват приетата концепция, като в средищните селища седалищата на АПК и ПАК, а също и в селищата, където се развива ку-

Digitized by Google

ортното и туристическото дело, те следват линията на изграждане на **търговски комплекси от специализирани и универсални магазини.** В тях се предлага богат асортимент от промишлени стоки с дълготрайно предназначение. Успоредно с това търговията с хранителни стоки ще продължи да се осъществява в непосредствена близост до потребителите, чрез широка мрежа от магазини във всички квартали и райони на населеното място. В останалите селища се утвърди и продължава да се развива като най-ефективна форма **смесеният магазин,** в който са застъпени предимно хранителни и някои промишлени стоки от всекидневна необходимост. В комбинация с него ще се изграждат заведения за обществено хранене, сладкарница, бюфет, гостилница и пр.

В най-малките селища, включително и в отдалечените махали, също ще се поддържа магазинна мрежа в подходящ вид или ще се използват други форми на **разносна търговия** съобразно местните условия.

Трябва да се отбележи, че в бита на селското население са залегнали дълбоко традиционните форми на стационарната търговия. Различните форми на разносна търговия или снабдяване чрез автолавки по график все още трудно се утвърждават. Това налага кооперациите да поддържат магазини във всички населени места, независимо от техните функционални изменения, от броя и състава на жителите в тях. Търсят се целесъобразни решения посредством комбиниране на различни търговски дейности в един обект за продажба на хранителни и някои промишлени стоки от ежедневна необходимост, сладкарски изделия и напитки.

* * *

Проблемът за осигуряване на по-голямо изобилие от хранителни продукти с оглед най-пълно да бъдат задоволени растящите нужди на потребителите беше задълбочено обсъден от Декемврийския пленум. Неговото цялостно решаване изисква да се използват най-ефективно всички форми и източници за увеличаване производството на селскостопанската продукция. На тази основа др. Тодор Живков обоснова пред Политбюро на ЦК на БКП необходимостта широко и пълноценно да се използват възможностите на **личното стопанство** на кооператорите, работниците и служителите от ТКЗС и ДЗС за увеличаване производството на животинска продукция, на плодовете и зеленчуците — въпрос, който е непосредствено свързан с повишаване жизненото равнище на народа.

Наред с неотклонното провеждане на по-нататъшната концентрация и специализация в селското стопанство и развитието на високо ефективни АПК и ПАК, трябва да продължи използването както на досегашните малки ферми, дребните зеленчукови и овощни градини в ТКЗС и ДЗС, а така също и на личното стопанство на кооператорите, работниците и служителите Икономическото развитие на страната изисква да се мобилизират всички резерви и възможности на личното стопанство.

Като се изхождаше от необходимостта да се използват широко и пълноценно възможностите на личното стопанство на кооператорите, работниците и служителите от ТКЗС и ДЗС, Министерския съвет на НРБ с постановление № 61 от 13 ноември 1973 г. възложи на ЦКС цялостната организация по производството и изкупуването на животинска и растителна продукция от този сектор.

„Централният кооперативен съюз — подчертава др. Тодор Живков в своята записка до Политбюро на ЦК на БКП — със своите поделения представлява масова, популярна и близка до стопаните организация. Кооперативните организации поради характера на тяхната дейност имат възможност и следва да поддържат постоянно връзка с всеки стопанин производител, да прилагат гъвкави форми за увеличаване производството и изкупуването на повече животинска продукция, повече плодове и зеленчуци."

Digitized by Google

Оттук произтича и нашата главна задача през следващите години. Като мобилизират изцяло организационния и стопанския потенциал на потребителните кооперации, окръжните кооперативни съюзи и другите поделения на ЦКС трябва да приведат в действие всички резерви на обществените и личните стопанства, особено в областта на животновъдството, за да се предоставят на пазара повече животински и растителни продукти.

Успоредно с това кооперативните организации ще осъществяват и цялостна дейност за осигуряването, доставката и раздаването на фуражите и другите материални поощрения на стопаните производители.

Въз основа на договори за изкупуването на селскостопанската продукция потребителните кооперации ще раздават натурални премии. Занапред кооперациите ще оказват още по-активна и непосредствена помощ на личното стопанство за въвеждане на подобрения и съвременни начини на производство. Решително ще се подобри работата по доставката на торове, препарати, посадъчен и разплоден материал, полиетилен и други съоръжения за личното стопанство. Потребителните кооперации ще установят постоянни и по-тесни взаимоотношения със стопаните производители, ще поставят под системни наблюдения производствените ресурси в личното стопанство с оглед неговата дейност да се регламентира по икономически път и да се приведе в съответствие с изискванията на развитието ни.

Връзките с личното стопанство вече се изграждат на договорна основа с дълготраен характер. Кооперативните организации ще осигурят по-пълно съчетание на обществените и личните интереси, като съдействуват за по-пълна координация между производствените програми и необходимостта от работна ръка в обществените стопанства и развитието на личното стопанство, под ръководството и контрола на съответните партийни, държавни и обществени органи и организации.

Неоснователни са опасенията, че развитието на личното стопанство създавало условия да се отклонява работната ръка от ТКЗС и ДЗС. Ако се анализират задълбочено и се установят точно действителните причини за отделните случаи на проявена слаба дисциплина или недобросъвестност от страна на някои кооператори, ще се види, че подбудите за отклоняването им от работа в общественото стопанство не могат да се обясняват само с техните грижи за личното стопанство. Преди всичко в него е заета най-вече неизползваната работна сила, т. е. някои от членовете на семействата, като ученици, пенсионери или други възрастни хора, които обикновено са нетрудоспособни, а самите кооператори използват за тази цел извънработното си време. Фактът, че значителна част от градското население обработва по един два дка в извънработното време или в празнични дни говори, че е напълно възможно и кооператорите да обработват личното си стопанство, без да намаляват трудовото си участие в общественото стопанство.

В подкрепа на това може да се приведе следният пример. В село Василовци, Софийски окръг, Стоил Найденов и жена му работят във фермата на ДЗС и се грижат за отглеждането на 250 овце. Наред с това обаче в личния си двор те отглеждат 400 пилета — бройлери, угояват три телета, прасе и др., като използват стари стопански сгради с известни преустройства и разширения. Обработват и градина с плодове и зеленчуци. Това не само че им пречи да участвуват активно в дейността на стопанството, но са и едни от най добрите животновъди в него.

Централният кооперативен съюз в бъдеще ще осъществява изкупуването на цялата животинска продукция от личното стопанство.

По-широко ще навлязат кооперативните организации и в областта на изкупуването и търговията на дребно с плодове и зеленчуци. Освен от личното стопанство те ще изкупуват продукцията предимно от малките зеленчукови и овощни градини на ТКЗС и ДЗС.

За да се оползотворява максимално отглежданата растителна про-

Digitized by Google

дукция, потребителните кооперации ще изкупуват онази част от плодовете и зеленчуците, която не се поема своевременно от съответната организация, и ще осигуряват преработката ѝ в собствени работилници или като използват материалната база на ТКЗС и ДЗС Посредством своята търговска мрежа потребителните кооперации ще снабдяват населението във всички села. В градовете, с изключение на окръжните и големите промишлени и курортни центрове, определени със списък, търговията с плодове и зеленчуци ще се извършва изцяло от потребителните кооперации и градските търговски предприятия в селищата, където има търговска мрежа.

Необходимо е да се изтъкне, че в случая въпросът не се свежда само до преразпределение на съществуващите стопански дейности между ведомствата и съответните организации. Чрез усъвършенстване системата на материалните поощрения и организацията на изкупвателната и търговската дейност ЦКС ще създаде условия за по-пълно използване производствените ресурси на общественото и личното стопанство, като осигури по този начин значително количество допълнителна стокова селскостопанска продукция: месо, мляко, яйца, плодове и зеленчуци.

С изключение на София, Варна, Кърджали и Смолян и на Пловдив по отношение на животинската продукция в бъдеще окръзите следва да преминат предимно към самозадоволяване с животински и растителни продукти за снабдяване живеещото там население от наличните селскостопански източници. Във връзка с това ще се утвърди номенклатура на селскостопанските продукти, с които отделните окръзи и райони ще се самозадоволяват. Пред кооперативните организации се поставя задачата да оказват реална организационна и икономическа помощ на обществените и личните стопанства за отглеждане на повече животни и птици, за производство на по-много и разнообразни плодове, зеленчуци и други видове продукти, което ще допринесе за увеличаване на стоковите фондове на окръзите, за максимално използване вътрешните възможности за народното стопанство, за подобряване благосъстоянието на народа.

* * *

Сериозно внимание се обърна на Декемврийския пленум и на въпроса за подобряване производството на хляб и хлебни изделия, както и на редовното снабдяване с тях. Голям дял за превъзмогване на трудностите от това естество имат потребителните кооперации.

Въпросът за редовното снабдяване с пресен и доброкачествен хляб все още не е решен докрай в някои райони на страната. По-нататъшното разширяване на производството на закуски в потребителните кооперации също изисква бързи и неотложни мерки. Известно е, че консумацията на тази продукция нараства от година на година и намира все по-добър прием сред децата, учениците, работниците и кооператорите на село. Ето защо закуските могат и следва да се произвеждат във всяка фурна на село, като се предлага разнообразен и висококачествен асортимент.

Въпреки постиженията в областта на битовите услуги за населението все още състоянието и организацията на тази дейност изостава от изискванията на живота. Потребителните кооперации могат да допринесат за решаването на този проблем в селата. Те разполагат с известна материална база и трудови ресурси, за да организират работилници за някои видове занаятчийски услуги от по-масов характер, като поправка на облекло, домакински и други съоръжения. Те са в състояние да организират и комплексни приемателни пунктове в села-

Digitized by Google

та за улеснение на населението при ползване на услугите. Така със съвместните усилия на ТПК, промкомбинатите и потребителните кооперации може да се подобри в непродължителен срок системата на обществено обслужване в селата.

Комплексният характер на задачите, които се поставиха от Декемврийския пленум, изисква **да се координират усилията на двете основни кооперативни организации на село — ТКЗС, обединени в АПК, и потребителните кооперации.** По пътя на кооперативната взаимопомощ и задружните усилия на двете кооперативни организации могат успешно да бъдат решени редица проблеми на жизненото равнище на всички техни членове.

Така все повече ще укрепват и се задълбочават връзките между селяните кооператори и потребителната кооперация. Традиционната привързаност на българския селянин към кооперацията намира най-ярък израз в доброволния безвъзмезден труд, вложен при постройката на кооперативните сгради и търговски обекти, в редица полезни инициативи и начинания в полза на кооперацията.

Проблемите на **търговското обслужване на село** заемат важно място в разработките по усъвършенствуване на системата за обществено обслужване в страната. Ето защо ЦКС състави цялостна концепция по окръзи за развитието на потребителните кооперации като основни търговски организации на село. Извърши се групировка на селищата в шест основни категории според функционалната им значимост сега и в перспектива. За всяка категория е предвиден научнообоснован обхват на различни видове търговско обслужване. На тази основа се съставиха модели за развитието на материално-техническата база в отделните стопански дейности на кооперациите. Разработиха се типови проекти за основните видове търговски обекти: магазини ,заведения, търговски комплекси и др., които ще се изграждат в отделните селища.

Централният кооперативен съюз взе непосредствено участие и в разработката на модела на Михайловградски окръг за създаване на образцова система за обществено обслужване в областта на кооперативната търговия. Тези задачи имат сложен и многостранен характер, поради което се налага да координираме усилията на ръководните кадри и специалистите от всички кооперативни организации в системата на ЦКС, за да проявяват те и по-нататък творческа активност в работата си за създаване на единна система за обществено обслужване.

* * *

Спецификата на потребителните кооперации като обществено-стопанска единица дава отражение и върху организационния строеж на партийните органи в нея. В по-големите кооперации са изградени първични партийни организации, в които членуват всички комунисти. В останалата част от кооперациите, която е преобладаваща, се прилага териториалният принцип.

Поради това, че кооперациите обхващат по няколко селищни единици, които са отдалечени едни от други, липсват необходимите условия, за да се изгражда единна партийна организация в тяхното седалище. Комунистите от поделенията на потребителната кооперация в съставните села членуват в териториалните партийни организации. По този начин се осъществява жива, действена връзка между тях и се упражнява непосредствен контрол върху цялостната дейност на кооперацията. Там където партийните комитети следят отблизо дейността на потребителната кооперация, проявяват взискателност и насочват работата на стопанските кооперативни комисии, постиженията са значително по-високи, състоянието на обслужването е по-добро.

В процеса на концентрация и специализация на селското стопанство, както и на дейностите от сферата на търговското обслужване в селата, настъпиха дълбоки промени в организационната и стопанската структура на кооперативните организации. Това наложи вътрешноорганизационният строеж на партийните органи и организации да се привежда в съответствие с тези промени, като се създадат условия за по-нататъшното издигане на ръководната роля на Партията.

С личния си принос в организаторската и идеологическата работа на Партията комунистите в потребителните кооперации допринасят на

Digitized by Google

дело да се реализират решенията на Десетия партиен конгрес и на Декемврийския пленум на ЦК.

Практическото осъществяване на партийната програма е в зависимост от високата политическа и трудова активност на комунистите на всяко работно място и в отделното звено. Проникнати от чувството за високата отговорност пред колективите и обществото, комунистите съдействуват най-активно да се подобрява организацията на обществената и стопанската дейност на кооперациите, да се укрепва самодисциплината сред кооператорите — белег на дълбоко демократичните принципи на кооперативната общност, залог за единството между обществените и личните интереси, гаранция за постигнатите и бъдещи успехи на кооперативного дело.

Пръв и основен дълг на всеки комунист в потребителните кооперации е да проявява инициатива, за да се разкриват и привеждат в действие всички резерви, които се таят в кооперативната форма. Комунистите на работа в системата на ЦКС са призвани настойчиво и с дълбока убеденост да допринасят, за да се разгръща творческата енергия на трудовите колективи, да се борят неуморно срещу отрицателните явления и тенденции, срещу присвояванията и разхищаването на социалистическата собственост.

Новото постановление за по-широко и пълноценно използване възможностите на личното стопанство поставя пред кооперативните организации още по-големи и отговорни задачи. Тяхното успешно изпълнение зависи изцяло от усилията, готовността и умението на кадрите както в потребителните кооперации, така и в ОКС и в ЦКС. Главното сега е да се проведе широка разяснителна и организационна работа, да се създаде пълна мобилизация в кооперативните организации по места за последователно и неотклонно провеждане в живота решенията на Правителството.

Така кооператорите комунисти ще утвърдят още повече ръководната роля и организаторската дейност на БКП. С творчески амбиции и с високо чувство за дълг, наследили любовта и доверието на нашия народ към кооперацията, те несъмнено ще вложат цялото си умение и енергия, своето партийно съзнание за успешното изпълнение на насрещните планове — сигурна гаранция за осъществяване социалната програма на Партията.

Демокрацията в АПК

Юлският пленум на Централния комитет на БКП (1968 г.) посочи, че разгръщането на научния и техническия прогрес и по-пълното използване на научно-техническата революция в интерес на цялото общество налага да се създаде ефективна икономическа организация в народното стопанство, да се усъвършенствува цялостната система на управление. Поставена бе задачата да се развива социалистическият демократизъм и усъвършенствува централизмът на ръководство и управление на основата на ленинския принцип на демократическия централизъм. Посочено беше, че развитието на социалистическия демократизъм изисква да се обогатят формите на участие на работническата класа, на всички трудещи се в цялостного ръководство на обществото.

По-нататъшното усъвършенствуване и развитие на производителните сили обуславя и съществени изменения в производствените отношения, главно в двете форми на социалистическата собственост — държавна и кооперативна. В решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на Партията е посочено, че следва да се създават занапред още по-добри условия за сближаване на системите на управление на сел-

Digitized by Google

ското стопанство и промишлеността; за развитие и сближаване на двете форми на обществена собственост — **държавната и кооперативната,** и постепенното им прерастване в **единна общонародна собственост.** Тези постановки предявяват нови и качествено различни изисквания в организацията и управлението на селскостопанските организации.

* * *

Аграрно-промишленият комплекс е крупна социалистическа организация, изградена на основата на широка вътрешна демокрация. В него членуват трудово-кооперативни земеделски стопанства, държавни земеделски стопанства и други социалистически организации, чиято дейност е свързана предимно със селското стопанство, без оглед вида на тяхната собственост. С изграждането на АПК се направи решителна крачка за сближаване и усъвършенстване на двете форми на собственост — държавната и кооперативната, създадоха се предпоставки за тяхното развитие и усъвършенстване.

Социалният характер на ТКЗС — доброволно обединение на селяните и самодейна организация в условията на социалистическото общество, наложи принципите на кооперативната организация като основа на неговото устройство и дейност в управлението и ръководството му, т. е. в целокупния му живот. Същността на кооперативната демокрация се изразява в най широкото и активно участие на кооператорите в решаването на основните въпроси на стопанството, във възможността сами да избират органите на управление и да бъдат избирани в тях, да контролират и изискват отчет за дейността на ръководните и длъжностни лица.

Държавните земеделски стопанства развиваха своята дейност на принципите на единоначалието по реда на държавните стопански организации.

За правилното функциониране на аграрно-промишлените комплекси се наложи да се уеднаквят редица положения между двата вида организации — държавни и кооперативни; да се определи същността на АПК и принципите на неговата организация и управление.

В партийните документи се подчертава, че създавайки АПК като нова форма на организация на селскостопанските предприятия, ще се развиват и по-нататък всички положителни черти на ТКЗС и особено принципите на демократичност, изборност на ръководните органи, материална заинтересованост и т. н.

Демократичните принципи на управление на АПК са по-нататъшно усъвършенстване на формите на изява на социалистическа демокрация в селското стопанство. Демократизмът на организация и управление на АПК се характеризира от следните основни положения:

Доброволност при членуването. Аграрно-промишлените комплекси се образуваха на учредителни събрания с представители на желаещите да членуват в тях ТКЗС, ДЗС и други организации. Предварително на общите събрания на ТКЗС и стопанските комитети на ДЗС се обсъдиха: идеята, организацията и перспективата за изграждането, устройството и дейността на АПК и се избираха представители (делегати) за учредителното събрание на комплекса. По същество кооператорите и работниците от ТКЗС и ДЗС доброволно решиха да влязат в АПК, в които те виждат възможност за успешното решаване на големите задачи в областта на селското стопанство, за по-нататъшното подобряване условията на труда и тяхното жизнено равнище.

Самодейност на аграрно-промишления комплекс и неговите членове. Трудово-кооперативните земеделски стопанства, макар и члено-

Digitized by Google

ве на АПК, запазват своята същност като самодейни, **самоуправляващи** се социалистически организации, на основата на широка вътрешно-кооперативна демокрация. В общия ход на демократизиране на управлението на стопанските организации **органите на управление** в държавните земеделски стопанства се явяват: ръководителят, респективно **директорът, общото събрание** на работниците и служителите или **събранието на пълномощниците и стопанският комитет.** Макар и членове на АПК, кооперативните и държавните земеделски стопанства продължават да се развиват на принципите, на които са изградени.

Принципите на вътрешнокооперативната демокрация, характерни за ТКЗС, се прилагат и в организацията на АПК съобразно новата форма. Самодейността на АПК се изразява в това, че колективът от представителите на членуващите в него организации проявява активност и творческа самоинициатива при решаването на всички въпроси на организацията и дейността му, че този колектив е признат за единствен и пълновластен господар на комплекса. Чрез системата от органи на управление фактически представителите на кооперативните и държавните стопанства ръководят цялостната дейност на комплекса.

По същество органите на АПК — **общо събрание, управителен съвет, оперативно бюро и председател, са представителни органи** на кооператорите и работниците, на членовете на комплекса и чрез тях те вземат участие в неговото ръководство. С участието си в общите събрания на ТКЗС и ДЗС, на събрания по селища, бригади и др. те обсъждат дейността на производствените единици, дейността на стопанството и аграрно-промишления комплекс; участвуват във формирането на органите за оперативно управление от всички нива и контролират тяхната работа.

Изборност на управителните органи. Общото събрание избира с тайно гласуване председателя и членовете на управителния съвет и контролния съвет на АПК за определен срок (две години) измежду работещите в предприятията на комплекса и членуващите в него организации.

С въвеждането на тайно гласуване при избора на органите за оперативно управление се засилва демократичността в изборната система. Този порядък съдействува за свободна изява на волята и открита проява на желанията на избирателите, предотвратява възможността за вмешателство при подбора на кадрите и за включване в състава на органите на управление лица, които нямат делови качества за съответната изборна длъжност.

Демократическият централизъм в организацията на АПК е неразривно свързан и се съчетава с държавното ръководство. Народнодемократическата държава оказва помощ и всестранно съдействува за развитието на селскостопанските организации, но в същото време предявява известни искания към тях. С утвърждаването на нормативи, лимити и показатели за всеки АПК държавата съдействува активно да се разраства и модернизира тяхната материално-производствена база, да се развива производството, а чрез обемните показатели за изкупуване на основните продукти се гарантират потребностите на страната.

Въз основа на определените от държавата показатели всеки АПК разпределя на предприятията си и на членуващите в него кооперативни и държавни стопанства утвърдените нормативи, лимити и показатели, включително и за изкупуване на продукцията. Това дава възможност на колективните органи на управление на АПК да решават самостоятелно въпросите по организацията на производството, да извършват целесъобразно разместване и оптимално райониране на земеделските култури и на животновъдните ферми, за да се използват най-добре капиталните вложения, а оттук и да се повишава ефективността на производството.

Digitized by Google

Отчетност на управителните органи. Демократичността изисква управителните органи и ръководните длъжностни лица да се отчитат пред колективите. Ръководителите на производствените единици се отчитат непосредствено пред кооператорите и работниците. Управителните съвети на ТКЗС и АПК се отчитат пред общите събрания. Цялостен отчет за своята работа те дават на годишните отчетно-изборни събрания, а текущото изпълнение на производствения план се разглежда от периодично свиканите за целта събрания.

Контрол над дейността на управителните органи. Управителните съвети на ТКЗС и на АПК носят солидарна отговорност за евентуални щети, поради нецелесъобразни действия или бездейност. Контролният съвет е призван да следи, проверява и контролира спазват ли се решенията на общото събрание и дали те са законосъобразни, а също така съблюдава ли се точно държавната, договорната и финансовата дисциплина. Той бди за правилното опазване и използване на имуществото на комплекса. Контролният съвет отчита своята работа пред общото събрание на комплекса.

Досегашният опит на АПК по организацията на управлението и участието на кооператорите и работниците при решаване основните проблеми на организацията на производството показва редица положителни страни. В общите събрания на АПК и ТКЗС и стопанските комитети на ДЗС, както и в заседанията на органите на управление, много по-задълбочено се обсъждат проблемите на концентрацията и специализацията на производството, насочването и най-целесъобразното използване на капиталните вложения, използването на наличната материално-производствена база и работна сила, проблемите за реализацията на продукцията и т. н.

Опитът показва, че с членуването на ТКЗС в аграрно-промишления комплекс не се ограничава вътрешнокооперативната демокрация, самобитността и самодейността на неговата организация и дейност.

В доклада пред пленума на ЦК на БКП от април 1970 г. се подчертава, че „. . . отделните стопанства, влизащи в неговия състав, продължават да бъдат относително самостоятелни . . .“[1] Тази постановка намира израз в това, че членовете на АПК развиват своята дейност въз основа на единен перспективен план и участвуват със свои средства и сили в провеждането на специализация и концентрация на производството. Перспективният план на АПК има обсег на проявление и се осъществява върху територията на всички членуващи стопанства, като за целта се извършва научнообоснована териториална концентрация и специализация на производството, изграждат се специализирани предприятия за производствени услуги, както и за производството на растениевъдна и животновъдна продукция, създават се общи фондове и други.

Разпределението на годишните показатели, нормативите и лимитите за изпълнението на държавните планови задачи по стопанства — членове на АПК, се извършва от ръководството на комплекса при активното участие на ръководителите и специалистите на всички предприятия от неговия състав, след което се утвърждава от общото събрание.

Конкретните производствено-финансови планове се разработват от управителните органи на отделните стопанства и се утвърждават от общите събрания на ТКЗС и стопанските комитети на ДЗС. След като се обобщят плановете на членовете (стопанствата и специализираните предприятия), се формира общият план на комплекса. Този план

[1] Т. Живков, Доклад за концентрацията и развитието на селското стопанство върху промишлени основи, стр. 22. Партиздат, 1970 г.

Digitized by Google

и производствено-финансовите планове на членовете (стопанствата) се внасят за утвърждаване от общото събрание на АПК.

Преди да се образуват АПК, задължителните показатели, лимитите и нормативите на селскостопанските организации се утвърждаваха от съответните окръжни народни съвети. Тогава ТКЗС и ДЗС не вземаха участие в тяхното утвърждаване. Сега обаче ТКЗС и ДЗС активно участвуват при разпределянето на задължителните показатели. И така кооперативните и държавните стопанства могат по-пълно да съдействуват за правилното райониране и концентриране на отделните земеделски култури, на фермите и отраслите.

В общото събрание на АПК участвуват с право на глас представителите на всички членове — стопанствата и специализираните предприятия. С вземането на решения от общото събрание на АПК, чрез явно или тайно гласуване съобразно разглеждания въпрос представителите изразяват съгласието си, а също така поемат и задължението на представляваните от тях стопанства и предприятия да изпълняват приетите вече мерки. Има случаи, когато представителите на част от членовете — стопанствата и предприятията, може да не са съгласни с дадено решение на общото събрание на АПК и да гласуват против него. Въпреки това (ако са гласували не по-малко от две трети от присъствуващите представители) решението е задължително и става закон за всички членове. Така на дело се прилага един от принципите на демократичния централизъм: подчинение на малцинството на решенията на мнозинството.

Разбира се, когато част от представителите на стопанствата и предприятията в общото събрание на АПК не са съгласни с дадено проекторешение, то макар и те да са малцинство, внимателно следва да се изслушат от останалите. И нещо повече. Правилно е да се разгледат задълбочено техните аргументи, да се възприеме онова, което е убедително в доводите им, дори то и да противостои на преобладаващото становище. Така малцинството в крайна сметка ще се убеждава в правотата на мнозинството. Гаранция за изпълнението на дадено решение на общото събрание е убедеността на изпълнителите в неговата правота. Ето защо, когато няма пълно мнозинство по даден въпрос, може той да не се приеме веднага, а да се отложи неговото обсъждане и решаване до пълното му изясняване.

Демократическите принципи на организация и широкото участие на кооператорите и работниците в управлението на АПК се прилагат независимо от това какви организации членуват — държавни, кооперативни или пък и двете форми.

В държавните аграрно-промишлени комплекси демократичността в тяхната организация се разширява и обогатява, като се прилагат кооперативните принципи — изборност на управленческите органи за определен срок, широко участие на работниците в управлението, отчетност на управителните съвети пред общото събрание и т. н. Тези принципи постепенно се прилагат и за организацията на държавните земеделски стопанства.

* * *

Известно е, че колкото едно предприятие е по-голямо, толкова по-трудно и многостепенно е неговото управление. Това с особена сила важи за аграрно-промишления комплекс, тъй като в него се включват голям брой селища, организацията на производството се простира на десетки километри и се развива многостранна дейност — производствена, снабдителна, търговска, строителна, транспортна и т. н.

До обединяването на ТКЗС (1959—1960 г.) кооператорите пряко участвуваха в управлението на своите стопанства. Всички членове не-

Digitized by Google

посредствено вземаха участие в работата на общото събрание, имаха възможност да се изказват и дават предложения по дейността на стопанствата, пряко да избират и бъдат избирани в управителния и контролния съвет, да правят сценка за работата на управителните органи и длъжностни лица. След обединяването на ТКЗС общите събрания се провеждат чрез представители, които са избрани от кооператорите. Кооператорите участвуват в общите събрания на ТКЗС чрез свои представители, избрани на събрания по селища или производствени единици. В общите събрания на АПК участвуват представители на ТКЗС, които са избрани на общи събрания на стопанствата. По същество участието на кооператорите в общото събрание на АПК се отдалечава, т. е. става чрез двойно представителство.

Това отдалечаване на кооператорите и работниците от пряко участие в управлението на АПК, наложило се поради характера и организационното устройство на комплекса, изисква да се търсят и прилагат разнообразни форми в съответствие с конкретните условия за тяхното привличане в управлението.

Въпреки обективните трудности за широко участие на кооператорите и работниците в управлението на АПК могат да се прилагат някои сравнително ефективни форми. Добър опит в това отношение има в АПК — гр. Поморие. Под ръководството на районния комитет на Партията управителният съвет на АПК провежда системно мероприятия за привличане на кооператорите и работниците при обсъждането и решаването на основните въпроси от дейността на комплекса. Общите събрания се провеждат чрез пълномощници, които се избират като правило за всяко от събранията на районни събрания. Особено внимание се обръща на годишните отчетни събрания и на четиримесечните събрания, на които се обсъждат главно въпроси по текущото изпълнение на плана. Материалите се разглеждат предварително на районни събрания и предложенията на кооператорите и работниците се внасят за разглеждане в общото събрание. След всяко общо събрание кооператорите и работниците се уведомяват за взетите от него решения. Органите за оперативно управление: управителен съвет, изпълнително бюро и председател, работят по предварително приет план. Материалите от заседанието на управителния съвет се изпращат на членуващите стопанства. Членовете на изпълнителното бюро са разпределени по стопанства и участвуват в заседанията на техните управителни съвети.

За да има по-голяма компетентност, когато се обсъждат и решават проблемите на организацията на производството, към този АПК се изградиха съвети на специалистите — агрономи, зоотехници и ветеринарни лекари, инженери и икономисти. Тези съвети разглеждат текущите, проблемните и перспективните задачи в съответната област. Така например през второто шестмесечие на текущата година съветът на агрономите обсъди: проект за сортовия състав на пшеницата и ечемика; проект за специализацията на сортовото производство; програма за концентрация и специализация на зеленчуковото производство; оперативен план за прибиране на гроздовата реколта; проект за подготовката и създаването на нови трайни насаждения и т. н. По същия ред работят и останалите съвети на специалистите. В зависимост от компетентността предложенията на съветите на специалистите се внасят за разглеждане в изпълнителското бюро, управителния съвет и общото събрание.

По инициатива на районния комитет на Партията управителният съвет на комплекса в гр. Поморие организира през годината редица съвещания и срещи за обсъждане на актуални производствени въпроси. С бившите председатели на кооперативните стопанства се обсъдиха досегашните резултати и бъдещото развитие на комплекса, с животновъдите състоянието на отрасъла и неговите предстоящи задачи.

Digitized by Google

С механизаторите се организираха срещи, на които се обсъдиха въпросите за пълното използване на техниката и срочното изпълнение на задачите през летните месеци, за комплексната механизация и т. н. На тези срещи се приеха призиви за разширяване на комплексната механизация и за ефективно използване на памукокомбайните. Районният и общинските партийни комитети отделят особено внимание и отблизо помагат за разясняване и изпълнение призивите на механизаторите.

От своя страна управителните органи на АПК е необходимо да съдействуват неуморно, за да се разширяват **формите на участие** на кооператорите и работниците при обсъждането на различните проблеми от дейността на ТКЗС, ДЗС и специализираните предприятия. За това широко място в практиката следва да намерят събранията по производствени единици и селища.

Въпросите на производството се решават в бригадите, фермите и предприятията. След установяването на съответните показатели и необходимите материални средства за изпълнение на производствената програма всяка производствена единица разработва свой насрещен план. При разработването на насрещните планове, ако се създаде правилна организация, кооператорите и работниците могат активно да съдействуват за разкриване на допълнителни резерви, за да се получат по-високи производствено-икономически резултати. Те най-добре познават конкретните условия за производство, знаят какво пречи за правилния ход на работата. Кооператорите и работниците от всяка производствена единица се познават добре, те не се смущават да изкажат открито своето мнение или да направят уместно предложение. Ето защо е необходимо задълбочено да се проучват всички техни критични бележки и препоръки както от ръководствата на ТКЗС и ДЗС, така и от управителните съвети на АПК. Правилно е на предстоящите събрания да се уведомяват кооператорите и работниците какво е направено по техните препоръки; кои са изпълнени и по какви причини някои от предложенията им не могат да се изпълнят! Това би съдействувало за още по-активното им участие при обсъждането на въпросите, които са непосредствено свързани с организацията на производството, труда и управлението.

Изграждането на **комисии и съвети по отделни въпроси,** както и на други форми за по-широкото привличане на специалистите, най-добрите кооператори и работници, а заедно с това и създаването на условия за свободна изява на техните инициативи и творчески търсения, допринасят твърде много при разработката и решаването на основните задачи от дейността на АПК, както и на съставните стопанства, на специализираните предприятия и на отделните производствени единици. Тази практика несъмнено е полезна и следва да продължи в бъдеще.

* * *

В процеса на концентрацията и специализацията на производството в АПК се изграждат специализирани предприятия на вътрешностопанска сметка. В комплексите, в които е премахната самостоятелността на техните членове, също така се изграждат подобни предприятия. В тях като органи на управление се явяват общите събрания на представители на кооператорите и работниците, избрани на събрания на производствените единици, ръководителите директори или председатели и главните специалисти технолози.

Ръководителите на предприятията обикновено се назначават от управителния съвет на АПК. Общите събрания се занимават главно с проблемите, свързани с организацията на производството, по изпълнението на плана и с някои социално-битови въпроси. Засега не са ре-

Digitized by Google

гламентирани с нормативни актове формите на управление, правата и задълженията на органите на управление на специализираните предприятия на АПК.

Като се ръководим от принципите на организация на АПК и за да се осигурява широкото участие на кооператорите и на работниците в управлението, наложително е в специализираните предприятия да се разширят правата на общите им събрания, да се въведат колективни органи на управление, примерно производствени съвети, контролни съвети или комисии. Членовете на органите на управление следва да се избират с тайно гласуване. По същество и в тях да се въведат принципите на управление и на демократичност, които съществуват в ТКЗС.

* * *

Особено внимание следва да се обръща на единодушието при избирането на управителните органи на АПК, ТКЗС и специализираните предприятия. За всяко изборно лице, за което не са гласували всички избиратели, следва да се проучват основно причините и ако това се дължи на недостатъчните му делови качества, да се правят съответни изводи. Този ред би довел до избирането в управителните органи на най-добрите работници, кооператори и специалисти, които на дело са проявили безспорни трудови и делови качества, ползват се с авторитет и доверие сред трудещите се.

В съответствие с решенията на Десетия конгрес на Партията се налага **да се засилят непосредствените връзки и контакти на ръководителите с тружениците,** които са заети в материалното производство, да се отчитат те пред трудовите колективи. И тук могат да се прилагат също разнообразни форми. Примерно на съвещанията на производствените единици, на полето, във фермите и предприятията, където протича производственият процес, ръководителите и специалистите от АПК да обсъждат с кооператорите и работниците въпросите на производството, проблемите, които вълнуват колективите, да дават отчет за общия ход на работите на комплекса. В управителния съвет следва редовно да се обсъждат повдигнатите от кооператорите въпроси и направените от тях предложения, да се вземат мерки за тяхното решаване.

Необходимо е да се знае, че всяка демократична форма се изгражда на определени, едни и същи принципи и по-широкото или по-тясното им прилагане води до разширяване или стесняване на демокрацията.

Ето защо районните и общинските комитети на Партията би следвало да направляват и подпомагат управителните органи на аграрно-промишлените комплекси за все по-широко демократизиране, за усъвършенствуване методите на управление, за активно участие на кооператорите и работниците в общите събрания и другите органи на управление, като се създават такива условия, при които те ще могат да се чувствуват действителни стопани на комплекса.

Георги КОСТАДИНОВ

Digitized by Google

ВЪРХОВНО ПРАВО НА НАРОДА

ПЕКО ТАКОВ
кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП
и заместник председател на Държавния съвет

На 13 януари 1974 г. милионите работници, селяни кооператори, нашата интелигенция ще застанат пред избирателните урни, за да упражнят своето върховно право на граждани на НР България, своята народна воля — първоизточника на държавната власт. В този изборен ден те ще удостоят десетки хиляди свои избраници с големите и отговорни функции да ги представляват в местните държавни органи — селски, градски, районни и окръжни съвети, и да осъществяват властническите права на тези органи в интерес на своите избиратели, в интерес на цялото социалистическо общество, в интерес на утрешния още по-светъл ден на родината.

Политическата платформа, с която излиза Отечественият фронт пред избирателите, са Програмата на БКП, решенията на X конгрес и последвалите го пленуми, единодушно подкрепени и приети за свои от БЗНС, от цялата наша общественост.

В предизборните дни ще се постави на преценка от народа цялата държавна, икономическа и социална политика на Партията, конкретизирана за отделни населени места, райони и окръзи, и ще се дадат хиляди препоръки за нейното усъвършенствуване, за по-доброто съчетаване на обществените и колективните интереси с личните интереси на избирателите. Затова подготовката на изборите и тяхното провеждане е изключително важно политическо партийно дело. То изисква мобилизация и съсредоточаване на усилията, уменето и опита на всички партийни, държавни и обществени органи и организации за превръщане на предизборната кампания във всенародна политическа школа, манифестация на морално-политическото единство на нашия народ и сплотеността му около политиката на Българската комунистическа партия.

Изходното начало на целокупната предизборна работа е важното място, което заемат народните съвети в единната система на управление на нашето социалистическо общество, определено от Конституцията на НР България, като местни органи на държавна власт и на народно самоуправление. В тази своя двояка роля народните съвети, стоящи най-близко до населението, могат, от една страна, най-добре да осъще-

Digitized by Google

ствяват програмната цел на нашата партия за непрекъсната демократизация на обществения живот чрез все по-широко разгръщане участието на народа в управлението на държавата и от друга, да реализират на дело политиката за все по-пълно задоволяване материалните и духовните потребности на народа, за създаване на онази благоприятна жизнена среда, необходима за всестранното развитие на човешката личност.

Точно за това народните съвети винаги са били дясната ръка на Партията и държавата при провеждане на тяхната всеобхватна политика. С Програмата на Партията обаче и особено с конкретизацията на нейните постановки в решенията на Декемврийския пленум от 1972 г. ролята и значението на народните съвети, тяхната отговорност за успешното изграждане на развито социалистическо общество изключително много нарастват. Почти всички основни въпроси, намерили място в декемврийската програма за решаване на социалните проблеми на нашето общество, в голяма степен лежат върху плещите на народните съвети. От знанието и умението на техните дейци, от тяхната организаторска сила и настойчивост зависи доколко и кога ще се превърнат в дела чудесните и смели решения на нашата партия и държава за повишаване благосъстоянието на народа, за създаване на необходимите условия за още по-заможен, достоен и радостен живот на строителите на зрялото социалистическо общество.

Тази характеристика на народните съвети определя и изискванията към кандидатите за съветници, и критериите за оценка дейността на съветите през изтеклия мандат, и задачите на новите народни съвети. Тя определя и основната насоченост на цялата ни предизборна партийно-политическа, агитационна и пропагандна дейност.

При широко и активно участие на гражданите премина издигането на кандидатурите за съветници. Възможността, дадена от новия Избирателен закон, за посочване на няколко кандидати, създаде условия прецизно да се оглеждат политическите, моралните и деловите качества на тези, на които населението ще възложи да го представляват и да изразяват неговата воля през бъдещия мандат на народните съвети. По предварителни данни почти половината от кандидатите не са били съветници през миналия мандат. Значително е повишен делът на работниците и селяните кооператори, на жените и младежите. Кандидатите за съветници далеч по-пълно представляват всички социални и професионални групи, всички поколения на нашето общество — важно условие за обхващане и успешно осъществяване на многостранната дейност на бъдещите народни съвети.

Централно място в партийната работа по подготовката на изборите е да се организира чрез комитетите и организациите на Отечествения фронт, на Профсъюзите, на Комсомола, чрез централния и местен печат и различните средства за масова информация всестранна и целенасочена агитационно-разяснителна и културно-масова дейност сред избирателите, която да се провежда от името на Отечествения фронт. Успехите в изпълнението на шестата петилетка и задачите по плана за 1974 г. следва да станат достояние на всички избиратели и ежедневна тема за разговори и обсъждания.

Нашият народ се отличава с висока политическа зрелост и силно развити интернационални чувства на солидарност с борбите на работническата класа в другите страни, с борбите на народите за национална независимост, за запазване на мира в света. В предизборната кампания следва да се даде отговор на всички външнополитически въпроси, които вълнуват гражданите, и се подчертае големият принос на СССР за разведряване на международната обстановка и създаване на благоприятен политически климат на нашата планета.

Digitized by Google

В тази връзка особено внимание трябва да се отделя на големия факт, че всички наши успехи като нация и държава, всички завоевания в икономиката и политиката имат една изключително здрава и непоклатима основа и тази опора е нашата взаимност, нашата дружба, нашето голямо и неповторимо приятелство с братските съветски народи, с великия и всемогъщ Съветски съюз. Пленумите на Централния комитет на нашата партия през юли и октомври т. г. отварят нова, още по-вълнуваща страница на тези отношения, изпълнена с грандиозни мисли и чувства за непрекъснато и повсеместно сближение със съветските народи във всички области на живота, което все по-плътно ще ни сродява със Съветския съюз, за да умножава многократно силите и възможностите на българския народ в строителството на социализма. Всички окръзи и много градове имат преки връзки с области и градове на Съветския съюз. Техните взаимоотношения и перспективите за развитието им в духа на новите решения на нашата партия са чудесна основа за довеждане до ума и сърцата на избирателите политиката на БКП за все по-тясно и всестранно сътрудничество на нашата страна и народ със съветските народи, с великата съветска държава.

Нужно е в предизборната кампания да се създаде спокойна, другарска обстановка за активно всестранно обсъждане на целокупната дейност на народните съвети през изтеклия мандат, на техните дейци, на съветниците. Да се подчертае и насърчи положителното в тяхната работа, в непрестанната им грижа за хората и се разкритикува нехайството, небрежността, грубостта, формализмът, бюрократичните прояви, които все още тук и там намират място в работата на съветите и на техните дейци. Умението да се създаде такава обстановка ще отвори душите на хората спокойно да изкажат своите препоръки за бъдещата работа на съветите. По този начин всеки гражданин ще почувствува, че партийната политика е и негова политика, че това е политика, израз на ума и чувствата на всички, отговаря на въпросите, които си поставяме, че тази политика е творение на целия народ, на неговия колективен ум, на неговите въжделения за утрешния ден. И всичко това ще бъде осъществяване на дело на голямата програмна задача на БКП — ръководителката на нашия обществен и политически живот, която като партия на работническата класа непрестанно и все по-пълно може да изразява и да реализира в живота интересите на целия народ, на всички трудещи се.

За да може нашият избирател да види на изборите хоризонтите и големите мащаби на нашето развитие, добре е така да се доближим до него, че да го предизвикаме той да направи баланс за изминалия период и за себе си, за своето семейство, за всичко, което през това време е станало около него. Най-добре чрез станалото около него, около неговата личност, около неговото семейство, в колектива, където работи, в селището, където живее, той може да разбере измененията, които са настъпили и в нашето общество, в нашата държава, напредъка, който сме извоювали. През призмата на това, което е станало около него, той ще съди много по-добре за извършеното в мащабите на нашата нация. Всичко това изисква не да се отбягват, а открито да се поставят проблемите, които вълнуват избирателите, да се говори откровено и искрено с тях за това, какво е направено, и за това, за което не са стигнали сили, средства или умение да се извърши, и то ще се постигне непременно, последователно в следващите периоди.

Този начин на конкретна, близка до хората агитационно-пропагандна работа в предизборната кампания неминуемо поставя в нейния център дейността на народните съвети по изпълнение на Националната програма за повишаване на жизненото равнище, приета от Декемврийския пленум през 1972 г.

Висшият закон на нашето социалистическо общество е грижата за

Digitized by Google

човека, грижата той да живее в мир и благоденствие грижата самият човек да става все по-добър, с по-богата душевност и благородни пориви. И този висш закон прониква и ръководи цялата наша вътрешна и външна политика, всички решения и дела на Българската комунистическа партия през всичките 30 години от 9 септември 1944 г. до днес. На Декемврийския пленум обаче за първи път с такава всеобхватност, на такъв широк фронт, така задълбочено се разглеждат социалните проблеми на личността, за първи път с такова съсредоточаване на силите нашата социалистическа държава се захвана да решава цяла поредица основни проблеми на жизненото равнище на народа. През призмата на тази обща постановка и на конкретните решения на Партията и държавата през изтеклата година следва да се направи цялостен преглед пред избирателите за работата на съответните народни съвети и в рамките на плана за следващата година да се конкретизират бъдещите задачи.

Развитието на детските заведения и решаването на жилищния въпрос следва да се третират с еднаква важност както всеки национален, индустриален или аграрно-промишлен обект, защото когато човек има хубав и уютен дом, когато за неговите деца са осигурени добри условия за възпитание и отглеждане, той е готов да отдава цялото си сърце и душа за изпълнението на всяка стопанска задача, на всяко дело, към което го призовава Партията. Това е и главното условие за повишаване на раждаемостта, за утвърждаване на жизнеността и младостта на нашата нация.

Създаването на комплексна, цялостна организация на системата на общественото обслужване е една от големите задачи на Декемврийския пленум, поставени пред всички държавни органи и особено пред народните съвети.

Неразривно до въпроса за общественото обслужване стои задачата за по-добро покритие с разнообразни и доброкачествени стоки и услуги на платежоспособното търсене на населението, за чието решаване народните съвети имат да играят изключително важна роля.

Преминаването към намалена работна седмица е задача, за изпълнението на която народните съвети, особено окръжните, трябва да създават необходимите условия. Кога и как това ще стане, ще зависи до голяма степен от умението и организаторските способности на работниците и дейците на народните съвети.

Когато се говори за грижа към хората, трябва да се имат предвид не само материалните ценности, доходите и материалните условия на живот, но и атмосферата, обществената среда, в която твори и живее свободният труженик на социализма. За създаването на подходяща атмосфера, на подходящ социален климат за живот и творческа изява на човека, народните съвети играят и ще играят голяма и важна творческа роля особено чрез вестранното развитие на социалистическия демократизъм.

Ето в тези главни направления, очертаващи днешните и утрешните основни задачи на народните съвети, следва да се съсредоточи предизборната ни работа, като се постави на отчет и оценка досегашната им дейност и се определят на основа на препоръките на гражданите и на плана задачите им през следващите години на шестата петилетка. Във всички случаи правилно е те да се свързват с успешното решаване на стопанските задачи и с изпълнението на насрещните планове, с модернизацията и реконструкцията на нашата промишленост, с непрестанните икономии на суровини и материали, на жив и овеществен труд, с бързото повишаване на производителността на труда и качеството на продукцията, с издигането на трудовата дисциплина. И това свързване трябва да става пред избирателите не въобще, а конкретно, с

Digitized by Google

примери от практиката и задачите на предприятията, кооперативните стопанства, АПК, учрежденията, развиващи дейност на територията на съветите, като се изтъква техният принос, конкретно и ясно се обръща внимание на слабостите и нерешените въпроси от колективите, от техните ръководители, от отделните работници и служители, за да може всеки ясно да разбере, че неговите права са обратна страна на неговите задължения в обществото и че колкото по-добре и съвестно изпълнява своите задължения, с толкова повече блага ще разполага, толкова по-приятен и радостен ще бъде неговият живот.

Предизборната кампания съвпада с приемането на плана и бюджета от окръжните комитети за 1974 година. Нужно е да се подеме широка работа с населението, като съветниците и кандидатите за съветници всестранно изучават въпросите, поставени на сесиите, за да могат те да се разяснят пълнокръвно, интересно и да привлекат вниманието на цялото население. Да се имат предвид изказаните мнения за бъдещите решения, които ще вземат новите състави на народните съвети, за да бъдат реалистични и отразяващи оценката на избирателите за тяхната работа при изпълнението на плана за 1974 година. Нужно е да се създаде подходяща предизборна атмосфера и социален климат за утвърждаване на отношенията на другарско сътрудничество и взаимопомощ между хората, за широко демократизиране управлението на нашето общество, за утвърждаване на чувството за личен дълг и отговорност за изпълнение на предначертанията на нашата партия.

Изборната кампания наред с това трябва да създаде обстановка на още по-голям творчески подем сред всички трудещи се в нашата страна за успешно изпълнение на задачите още от първите дни на 1974 година — четвъртата година от шестата петилетка.

Изборите за окръжни, градски, районни и селски народни съвети са проява на социалистическото народовластие, на върховното право на народа да определя кои и как ще реализират неговите въжделения за още по-радостен и щастлив утрешен ден. Нека под ръководството на Българската комунистическа партия и под знамето на Отечественият фронт ги превърнем в истинско общонародно дело, в нова манифестация на великата човечна същност на нашите марксистко-ленински комунистически идеи и идеали.

Комунистите в квартала

Съгласно Устава на БКП първичните партийни организации се изграждат на производствен и териториален принцип. В столичните квартални организации членуват 18 на сто от комунистите. Голяма част от тях са стари революционни кадри, хора с богат житейски партиен и организационен опит.

Ролята и значението на кварталните партийни организации нарастват поради обстоятелството, че се повишава значението на онези въпроси от развитието на обществото и на новия човек, които се решават по местоживеене. Всеки ден там хората се сблъскват с много проблеми, свързани с отделни страни от политиката на Партията, които оказват влияние върху тяхното настроение, възпитание, психология и съзнание. Това са проблемите на бита, търговската мрежа, транспорта, благоустрояването, семейството, образованието и възпитанието на де-

Digitized by Google

цата, които в редица случаи не могат да се решат без участието на партийната организация и комунистите.

С преминаването към петдневна работна седмица в определени дни в кварталите се събират по-големи компактни маси трудещи се. Това дава възможност да се организира съдържателен, приятен и културен отдих за тях. Кварталната партийна организация в случая е призвана да разгръща творческа инициатива, да урежда различни културно-масови инициативи.

В изпълнение на решенията на Десетия конгрес на БКП, ГК и РК на БКП извършиха значителна работа за организационното укрепване на партийните организации в кварталите, за засилване на тяхното политическо влияние сред населението и повишаване обществената и трудовата активност на гражданите.

Издигането ролята на партийните организации в ръководството на многостранния живот в кварталите е неразривно свързано с разгръщане на тяхната самоинициатива и боеспособност. Всяка партийна организация следва да стане активна политическа сила, проводник на партийната политика, организатор и пламенен пропагандатор сред гражданите, да мобилизира силите им за изграждане на развито социалистическо общество.

Повиши се ролята и равнището на партийното събрание като висш орган на партийната организация. В една значителна част от организациите се разглеждат въпроси от жизнена важност за населението в кварталите, свързани с опазването на социалистическата собственост, със спазването обществения ред и законност, с участието на гражданите в благоустрояването и хигиенизирането, с мястото и ролята на партийните организации и комунистите в разясняване на партийните и правителствените документи и решения.

Ето например как подходи при подготовката на партийното събрание за опазване социалистическата собственост и обществения ред партийната организация в XX секция — Ленински район. На предишното събрание се постави задача на партийните организации, на актива на Отечествения фронт, на председателите на домсъветите да разгледат някои наредби на СГНС и РНС за обществения ред и на тази основа да направят изводи за отделните блокове. Комисията за народен контрол заедно с членове на ръководството на Отечествения фронт и домсъветите направиха основна проверка за състоянието на фасадите на жилищните блокове, мазетата и таваните. Всички констатации и изводи бяха докладвани и обсъдени в партийното бюро, което счете, че тези въпроси следва да се поставят на открито партийно събрание. Същото мина при повишен интерес и голяма активност. Направени бяха редица препоръки към РНС, СГНС и „Инжстрой".

На специално събрание бе разгледан и въпросът за събиране средствата по самооблагането и другите данъци. В резултат на това всички граждани от секцията навреме се отчетоха.

Ръководейки се от решенията на X конгрес и Декемврийския пленум на ЦК на БКП, партийните организации в кварталите се стремят да повишават авангардната роля на комунистите. Тук от особено значение е и активността на партийните групи, чрез които се стига до всеки човек. С оглед на това една значителна част от партийните бюра в своите планове редовно записват мероприятия за работа с партийните групи. В XIX секция — Ленински район на територията на отечественофронтовските организации са изградени 8 партийни групи. Към всяка от тях е придаден по 1 член на партийното бюро, който присъствува на техните събрания, събира ги, когато се наложи, и по своя инициатива следи отблизо работата им и своевременно информира бюрото за повдигнатите и нерешени въпроси.

Digitized by Google

Партийното бюро периодично свиква отговорниците на групите за обмяна на опит, инструктажи и отчет за дейността им.

Интересно премина́ха събранията на партийните групи на тема „Ефективността на партийно-политическата работа по местоживеене". Събранията по същество се превърнаха в откровен другарски разговор, в непринудената обстановка те показаха, че партийните членове добре разбират и на практика голяма част от тях с високо съзнание изпълняват авангардната си роля да бъдат агитатори и пропагандатори на партийната политика, организатори на трудещите се за нейното реализиране в живота. След тези разговори в партийните групи партийното бюро обобщи резултатите, които се обсъдиха на партийно събрание, набелязаха се допълнителни мерки за дейността на групите, в резултат на което се засили самоинициативността им.

Изучавайки опита на тази първична партийна организация, Ленински РК го разпространи във всички квартални партийни организации. Работата на партийните групи върху проблема за ролята на комуниста като организатор, ръководител и възпитател на трудещите се премина при много висока активност. Направиха се стотици предложения, поставиха се много въпроси. Особено тревожно се разисква по наличието на случаи на оеснафяване на партийни членове, на прояви на бездушие и индеферентност, по пасивността на някои комунисти в квартала, по прояви на занижена партийна дисциплина и др. Не отбягнаха и въпросите на борбата срещу противообществените прояви и детската престъпност, грижите за опазване на обществения ред и законността, недостатъчната активност на някои административни органи и обществени организации и пр. Подчертано беше, че информацията по някои събития и явления не винаги е навременна, което пречи да се подобрява политическата и разяснителната работа на комунистите по местоживеене.

Районният комитет на БКП насочи партийните бюра към обобщаване и задълбочено анализиране на проведените разговори в партийните групи. Повдигнатите въпроси, направените предложения и критични бележки в никакъв случай не трябваше да останат без последствие, без конкретен отговор. Всички партийни бюра в кварталите проведоха свои заседания, на които приеха доклади на специално натоварени комисии. С резултатите от разговора и изводите на партийните бюра бе запознат партийният актив или се състояха закрити партийни събрания. Навсякъде се приеха конкретни мероприятия, насочени към засилване активността на комунистите и гражданите.

Утвърденият образец от градския комитет на Партията за работа със спомагателните членове и партийните групи съдействува да се обединят силите на комунистите по местоживеене, по-рационално да участвуват те в решаването на редица животрептящи проблеми на кварталите. Натрупаният досега опит показа тяхната необходимост и нуждата от повсеместното им изграждане по блокове, входове и низови организации на Отечествения фронт.

Спомагателните партийни групи способствуват да се води успешна борба против някои неправилни разбирания сред една част от гражданите, които считат, че всички проблеми в кварталите, включително и най-незначителните, трябва да се решават от държавните органи без личното участие на населението.

Тези партийни групи се ръководят направо от районните комитети на Партията чрез техни членове или пълномощници. Към повечето от РК са създадени съвети за работа по местоживеене.

След като задълбочено бяха анализирани положителните и слабите страни в работата на спомагателните групи, Благоевски район експериментира нови форми.

Digitized by Google

В почти всички квартали на столицата са изградени на територията на отечественофронтовските организации съвети от по 3—5 души за работа със спомагателните групи, които са извън състава на първичните партийни организации.

Кварталната партийна организация работи с хора от най-различни възрасти, интереси и пр. Тук най-осезателно се чувствуват отживелиците от миналото, дребнобуржоазните и еснафските настроения. Оттук и необходимостта да се засилва идейно-възпитателната работа сред населението, по-активно да се привличат и работещите на различни места комунисти и безпартийни.

С това може да се обясни и големият интерес, който предизвика тази година лекторията към XXXIV секция и особено лекциите: „Програмата на БКП за нравствените изисквания към личността в социалистическото общество", „Предаността към делото на комунизма — висш принцип на комунистическия морал", „Общество и личност" и др.

Чрез спомагателните групи ГК и РК поставят задачи да се провеждат мероприятия за взаимно опознаване и сближаване между живеещите в квартала или блока, за преодоляване елементите на отчужденост и затвореност в собствения дом. С такава цел бюрото на XXIII секция — Ленински район организира срещи за опознаване на живеещите в секцията, беседи, литературно-музикални вечери, седенки, чествуване на кръгли годишнини и рождени дати на активни борци против фашизма, културни дейци и др.

Друга задача, която си поставя партийното бюро, е с помощта на спомагателните партийни членове да разясняват на безпартийните политиката и решенията на Партията, да ги сплотяват и приобщават чрез активна обществено-политическа дейност. За тая цел партийното бюро уточни кои комунисти могат да бъдат използвани за лектори, агитатори и художници. Съставиха се списъци и бяха излъчени 145 души с висше образование от най-различни специалности — журналисти, лекари, инженери, художници, икономисти, артисти и др. С тяхна помощ се организира постоянно действуваща лектория с разнообразна тематика, която се посрещна с жив интерес от страна на гражданите.

Важен фактор за повишаване отговорността на кварталните партийни организации е, че на териториален принцип е изградена и най-масовата обществено-политическа организация у нас — Отечественият фронт, която се нуждае от близко партийно ръководство.

ГК и РК на БКП обръщат голямо внимание на подбора на кадрите и комунистите, които се изпращат на работа в организациите на Отечествения фронт като членове на техните ръководства, пропагандисти, лектори и др.

Например в кв. „Средец" — район „Васил Левски" са изпратени с партийни поръчения в низовите организации на Отечествения фронт 45 комунисти, от които 18 членове на кварталната партийна организация и 27 членуващи в други партийни организации.

Вторият въпрос, на който се обръща сериозно внимание, е работата с партийния и отечественофронтовския актив в кварталите. Провеждат се чести инструктажи, съвещания, срещи за обмяна на опит, информации. Стремежът е всеки по-важен въпрос из живота на отечественофронтовските организации да се поставя на вниманието на партийното бюро и кварталната партийна организация.

В продължение на една година и шест месеца III първична партийна организация при II секция — Коларовски район се е занимавала с такива въпроси из дейността на Отечествения фронт като работата на комисията за борба с противообществените прояви, дейността на отечественофронтовските организации по хигиенизирането, озеленяване-

Digitized by Google

то и благоустрояването и др. Неколкократно, в различни аспекти, е разглеждан проблемът за работата на комунистите в Отечествения фронт

В това отношение тон дават районните комитети на Партията, които на заседания на бюрата редовно обсъждат различни въпроси от партийната работа по местоживеене. Например бюрото на РК на БКП — Кирковски район на едно от своите заседания изслуша информации от секретарите на партийните организации в кв. „Братя Пашови" и „Радин дол" по изпълнение решенията на X конгрес на БКП за партийното ръководство на Отечествения фронт.

В последно време по-големи грижи полагат кварталните партийни организации и за работата си с Комсомола. Хубав опит в това отношение има XXX секция — Димитровски район.

Партийната организация намери сигурен път към сърцата на младите хора. Това разковниче се оказа спортът. Под ръководството на комуниста Стойне Димитров в началото 10—15 младежи 2 пъти седмично посещаваха спортните площадки на игрище „Септември". Постепенно техният брой нарасна на 95—100 души.

В помощ на др. Димитров партийното бюро изпрати комунистите Асен Миланов, К. Хараламниев, Йордан Петров С помощта на ЦСК „Септемврийско знаме" се изгради физкултурен колектив. Обособиха се секции по футбол, волейбол, шах, туризъм. Организираха се над 100 спортни срещи с комсомолците от НИПКИРЕ, „Златарска промишленост", „Бусер" и др.

Към бюрото на първичната партийна организация в XXXIV секция — Ленински район е изградена комисия за работа с младежта и децата, в която са включени предимно жени. Комунистките Веса Калъпчиева, Свобода Михайлова и Стойка Русева поддържат постоянна връзка с училището и родителите на децата с противообществени прояви Със съдействието на органите на властта те осигуриха работа на двама младежи, едно от застрашените деца сега е отличник във военно училище.

След публикуването на концепцията на Политбюро и Държавния съвет за държавния контрол болшинството квартални партийни организации обсъдиха работата на комисиите за народен контрол. Неактивните членове на комисиите бяха подменени. На тяхно място се избраха авторитетни граждани, специалисти. Вниманието на комисиите бе насочено към борба срещу нередностите в търговската мрежа, незаконното строителство и пр. По предложение на комисията за народен контрол в XXX секция — Димитровски район бе потърсена отговорност на 3-ма търговски работници, а 1 от тях бе предаден на другарския съд в „Хранителни стоки". Характерно за дейността на комисиите за народен контрол в кварталите е това, че значителна част от тях проявяват непримиримост към сигналите и недостатъците, борят се докрай за тяхното отстраняване.

За борбата срещу противообществените прояви кварталните партийни организации все по-умело използват и доброволните отряди на трудещите се, и другарските съдилища.

Под ръководството на първичната партийна организация в XVII секция — Коларовски район бе направен преглед на състава на доброволния отряд. Освободени бяха някои отрядници и на тяхно място бяха привлечени млади хора. Командирът на отряда комунистът Александър Съсков, който е член и на бюрото, ежемесечно се отчита пред него за дейността на отряда, а всяко тримесечие информира партийната организация По решение на партийното събрание всички комунисти са придадени в помощ на щаба на отряда. Ежедневното дежурст-

Digitized by Google

во в щаба на ДОТ се проверява от специално натоварен за това член на партийното бюро.

В секцията е изграден щаб за борба с противообществените прояви. Негови членове са партийният секретар, командирът на ДОТ, председателят на секционния комитет на Отечествения фронт, двама съветници и кварталният отговорник на МВР. Обсъдено бе поведението на някои граждани от квартала, които не упражняват общественополезен труд. Оказано им бе съдействие да се устроят на работа. Резултатите от тези мерки са положителни.

Тези успехи се постигнаха благодарение на по-близкото и конкретно ръководство на градския и районните комитети на Партията, на всеотдайния труд на актива от кварталните организации.

Сега районните комитети подхождат по диференцирано и конкретно при обучението на актива от тези организации. Благоевски, Кирковски и др. райони организират отделни курсове и семинари за членовете на бюрата в кварталите, а в другите райони същите се събират в отделни групи при водене занятията за обмяна на опит. Положителна е и инициативата на Ленински РК на БКП, който проведе научно-практическа конференция с партийните бюра от кварталите. На базата на тематиката на междуокръжната партийна школа ГК на БКП проведе 8-дневен курс със секретарите на кварталните партийни организации. В лекциите се изясниха някои актуални проблеми от решенията на X конгрес на БКП и Декемврийския пленум на Централния комитет. С предварително раздадените доклади и занятията за обмяна на опит се акцентира главно върху практическите въпроси на дейността на кварталните партийни организации като: работата със спомагателните партийни групи и членове, партийното ръководство на Отечествения фронт и ДКМС, събирането, обработката и използването на партийната информация и др. Накрая курсът завърши със среща със секретарите на ГК на БКП, на която се поставиха актуални проблеми из живота на партийните организации по местоживеене.

Независимо от всички постигнати успехи обаче дейността на партийните организации в кварталите все още не съответствува на големите изисквания, предявени от Десетия конгрес за по-нататъшното издигане равнището на партийно-организационната и партийно-политическата работа.

Имайки предвид това, бюрото на градския комитет на Партията през март т. г. прие специално решение за работата на кварталните партийни организации и комунистите по местоживеене.

С това решение градският комитет цели да се попълнят ръководствата и активът на партийните организации, на Отечествения фронт и на другите обществени организации с по-дейни и с по-млади кадри, които се ползват с авторитет и са показали умение, любов и възможност да работят в кварталите. Сега в обществено-политическите и другите организации там са заангажирани близо 4800 комунисти, които работят и членуват в партийните организации в предприятията и учрежденията.

Цялостното подобряване на работата по местоживеене поставя на преценка и въпроса за структурата на кварталните партийни организации в града в състав от 100 до 200 души. Тази многочисленост създава трудност както по отношение на партийно-организационния живот, така и по отношение на клубната база. Затова ГК на БКП задължи районните комитети да разделят големите партийни организации и да се експериментира, като в жилищните комплекси се създадат партийни комитети и съвети на партийните секретари. Дадена е насока и да се установят по-тесни връзки и да се поставят на по-организирано

Digitized by Google

начало съвместната работа на кварталните партийни организации с предприятията и учрежденията на тяхна територия, което ще помогне комплексно да се решават редица проблеми от благоустройствен характер.

С тези мероприятия на бюрото на ГК на БКП се запознаха всички партийни организации в предприятията, учрежденията и институтите. Градският и районните комитети настоятелно поставиха въпроса на отчетно-изборните събрания да се направи персонална оценка на дейността на комунистите, изпратени с партийни поръчения на работа в кварталните първични партийни организации и обществените организации.

Изключително големи задачи стоят сега пред кварталните партийни организации във връзка с изборите за народни съветници.

Партийните комитети, бюра и организации вземат мерки в политическата работа да се включат най-отговорните партийни, държавни и стопански дейци от столицата. С такава цел партийните бюра в кварталите правят преглед и разпределение на живеещите на територията на избирателните секции юристи, икономисти, общественици и пр., на които се поставят конкретни задачи. Основното обаче си остава едно — в агитационно разяснителната работа да се заангажират преди всичко комунистите, всеки от тях да бъде агитатор и пропагандатор на партийната политика, така както повелява партийният устав.

Цялата партийно-политическа и организаторска работа на партийните и обществените организации сега е насочена към активизиране на трудещите се от столицата за изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията и Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа, за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на града през VI петилетка.

Комплексът от мероприятия във връзка с изборите ще съдействува за нарастване ролята на партийните органи и организации като политически ръководства. Това с особена сила важи за кварталните организации, където ще доведе до засилване политическата активност на трудещите се.

Веска СОТИРОВА
кореспондент на сп. „Партиен живот" за София

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

ДОБРИ ЧОБАНОВ
зам.-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП

Обективна закономерност на обществено-икономическото развитие на страната след историческия Априлски пленум през 1956 г. е непрестанното усъвършенстване и издигане ръководната дейност на Партията. Творческото осъществяване на тази линия породи големите успехи в областта на икономиката, в развитието на обществените отношения, в разгръщането на социалистическия демократизъм. Растящата роля на обществените организации се утвърждава като обективен процес.

Историческа заслуга за него има др. Тодор Живков, който разработи и формулира принципно нова, отговаряща на съвременните изисквания концепция за мястото и ролята на обществените организации в изграждането на развито социалистическо общество.

Отечественият фронт като най-всеобхватна обществено-политическа организация и всенародно движение заема важно място в политическата организация на обществото. На Седмия конгрес на Отечествения фронт първият секретар на ЦК на БКП обоснова неговата роля във всестранния живот на страната. Той посочи, че „Отечественият фронт и в бъдеще ще бъде изключително важен форум на обществено-политическите сили в нашата страна"[1]. Поради това Партията полага непрестанни грижи за усъвършенстване на неговата дейност, за повишаване на ролята му в системата на социалното управление.

Основната задача, от чието успешно решаване зависи дали ще се издигне ролята на Отечествения фронт, е успешното завършване процеса на преустройство в неговата дейност. Постановката — Отечественият фронт, без да изменя характера си на обществено-политическа организация в своята дейност, да прелива от организация в движение

[1] Т. Живков, ОФ в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество, София, 1971, стр. 16.

Digitized by Google

и от движение в организация беше изложена от др. Т. Живков във Враца през 1967 г. и възприета от Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.)

Десетият конгрес на Партията, отчитайки положителните изменения във формите, стила и методите на работата, които най-добре съответствуват на състава и задачите на Отечествения фронт и засилват обществено-политическите му функции, взе решение да се доведе докрай преустройството в неговата дейност. Беше обърнато внимание да се преодолее вътрешноорганизационната обособеност и да се премахнат в практическата дейност границите между членовете на организацията и цялото население, да се прилагат такива форми на работа, които са присъщи на всенародно движение. На този въпрос централно място беше отделено и в документите на Седмия конгрес на Отечествения фронт и особено в речта, произнесена от др. Т Живков.

Въпросът за преустройството на Отечествения фронт и за подобряване на партийното ръководство беше задълбочено обсъден на заседание на Секретариата на ЦК на БКП от 25. VII. 1973 г. В решението, прието от Секретариата, е посочено значителното внимание, отделяно от партийните комитети на преустройството в дейността на отечественофронтовските комитети и организации, изразено в по-системната и компетентна помощ, оказвана от тях при осъществяване на специфичните им функции и задачи. Натрупан е значителен положителен опит в партийното ръководство на отечественофронтовските комитети и организации.

След всестранен анализ Секретариатът на ЦК на БКП определя достигнатата степен на преустройството в дейността на Националния съвет, комитетите и организациите на Отечествения фронт за „... обогатяване съдържанието и разнообразяване формите на работа, за засилване на обществено-политическите функции на организациите и по-активното участие в социалното управление и в развитието на социалистическата демокрация. Този процес е обхванал, в по-голяма или по малка степен, окръжните, градските и общинските и повечето от селските и кварталните комитети и низовите организации".

Същевременно се подчертава и обстоятелството, че все още не се използват благоприятните условия и предпоставки за ускоряване на преустройството. Този процес е особено бавен в кварталните и селските комитети. В решението е посочено каква част от низовите организации в страната не развиват активна дейност. Налице са слабости в осъществяване на функциите и задачите, свързани с участието на Отечествения фронт в социалното управление и в идейно-политическата работа.

Тези слабости в отечественофронтовските комитети и организации задържат обновлението на неговата дейност. Отрицателно отражение върху този процес имат слабостите и недостатъците и в партийното ръководство.

Отчитайки хода на преустройството в дейността на Отечествения фронт и необходимостта да се придаде нов тласък, за да се изпълнят задачите, поставени в решенията на X конгрес на Партията, Секретариатът на ЦК на БКП реши да се „предприемат необходимите мерки за ускоряване темповете на преустройството с оглед то да бъде завършено до Осмия конгрес на Отечествения фронт".

Решението изисква от партийните комитети и организации да усъвършенствуват равнището на партийното ръководство на Отечествения фронт, още по-активно да излигат неговата роля на съвременния етап.

Основно направление за издигане равнището на партийното ръководство е системното насочване и активизиране дейността на отечественофронтовските комитети и организации за своевременното решаване на задачите, свързани с проблемите на преустройството.

Digitized by Google

В зависимост от обективните условия Партията своевременно определя основните насоки и задачи на дейността на Отечествения фронт. Десетият конгрес на БКП обосновано разработи неговата роля и функции в етапа на развитото социалистическо общество.

През последните години партийните комитети и организации по-успешно насочват и контролират отечественофронтовските комитети и организации как осъществяват задачите, свързани с реализирането на техните основни функции. В центъра на своето внимание сега те по-конкретно поставят проблемите за активното участие на Отечествения фронт в системата на социалното управление и в развитието на социалистическата демокрация. Повече грижи се отделят за въвличане и разгръщане творческия потенциал на всички слоеве от народа в широкото обсъждане и решаване на обществено-икономическите проблеми. Полагат се грижи идейно-политическата дейност да се свърже по-тясно със задачите на обществено-икономическото развитие на страната, да обхваща цялото население, да се разнообразяват нейните насоки, форми и методи.

Принципно новите постановки и изисквания на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.), Решенията на Политбюро от м. април 1969 г. и тези на X партиен конгрес за повишаване ролята на Отечествения фронт в обществения живот на страната наложиха и нов подход в работата на окръжните комитети при осъществяване на партийното ръководство на тази най-масова обществено-политическа организация и всенародно движение. Създават се условия за още по-задълбочено осмисляне на съдържанието и насоките на дейността на Отечествения фронт, за подобряване на стила и метода на работа и ръководство, за осъществяване на правилен подбор, обучение и възпитание на отечественофронтовските кадри.

Пример на такъв нов подход към Отечествения фронт е дейността на окръжния комитет на БКП — Видин. След Юлския пленум и особено след X конгрес на Партията в окръжния комитет, а така също в градските, общинските партийни комитети и първичните организации е установена по-голяма система в упражняване на партийното ръководство на Отечествения фронт. Налице е стремеж да се вниква по-дълбоко в същността на преустройството, да се насочва по-конкретно дейността на отечественофронтовските кадри, да им се оказва необходимата помощ за изпълнение на стоящите пред тях задачи. В бюрото на окръжния комитет са обсъждани различни страни от тяхната дейност. Разгледани са: информации от окръжния комитет на Отечествения фронт и на редица общински и градски комитети по въпросите за разширяване на функциите и за преустройство на дейността на Отечествения фронт; работата на окръжните организации на Отечествения фронт по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се; разгръщане социалистическото съревнование на село по проблемите на реколтата; за партийното ръководство на Отечествения фронт.

Сега окръжният комитет на БКП — Видин ръководи по-целенасочено дейността на градските и ОПК. В началото на 1971 г. на заседание на бюрото на комитета е обсъдено състоянието на градската партийна организация — Видин. В отговор на критичните бележки и изисквания ГК на Партията е набелязал цял комплекс от мероприятия, които са били обсъдени на пленум. В хода на подготовката на пленума е бил извършен цялостен преглед на кварталните партийни организации и на низовите организации на Отечествения фронт. Проведени са били събрания на кварталните партийни организации на тема: „Ролята и мястото на Отечествения фронт на съвременния етап и задачите на комунистите в тази организация". Приети са били и съответни решения. С поръчение в кварталните ръководства на Отечествения фронт

Digitized by Google

са били изпратени допълнително голям брой комунисти. Създадени са били системни връзки между ППО от предприятията и кварталите за участието на комунистите в тези низови организации. В резултат на предприетите инициативи сега кварталните партийни организации по-компетентно и конкретно ръководят и насочват дейността на низовите организации на Отечествения фронт. С по-голям размах и широта са осъществени инициативи за образцов обществен ред и подобряване на взаимопомощта и психологическия климат всред живеещите в кварталите, за благоустрояване, хигиенизиране и формиране на социалистически бит и култура и др. Изпълнението на решенията на ГК на Партията е оказало положително въздействие върху дейността на градската организация на Отечествения фронт във Видин, която сега по-успешно и по-бързо преустройва своята дейност.

В по-голямата част от партийните организации на окръга е направена оценка как комунистите изпълняват възложените им поръчения за работата в Отечествения фронт. Оценката се дава там, където те членуват в предприятието, ТКЗС, учреждението и пр. Освен това всички градски комитети и общински партийни комитети са обсъдили състоянието на партийното ръководство на Отечествения фронт, набелязали са допълнителни мерки за реализация на решенията на X партиен конгрес.

Постигнатите успехи в партийното ръководство на Отечествения фронт са една солидна основа за следващото издигане на неговото равнище.

Сега вниманието на партийните комитети и организации ще бъде насочено към бързото преодоляване на слабостите и недостатъците, посочени в решението на Секретариата на ЦК на БКП, към своевременното решаване на новите задачи, ускоряващи темповете на необходимото преустройство.

Бързо да се преодолее подценяването на Отечествения фронт от някои партийни, обществени, стопански и административни дейци и ръководства, да се задълбочава анализът на резултатите от преустройството в дейността на отечественофронтовските комитети и организации, да се засилва контролът за изпълнение на решенията — ето необходимите условия за съществено усъвършенствуване на партийното ръководство.

Новите задачи ще изискват от окръжните, градските, районните и общинските комитети на Партията и първичните партийни организации да поставят на конкретна оценка докъде е стигнал процесът на преустройството във всеки окръг, община и населено място. Следва да се даде отговор каква част от отечественофронтовските комитети и организации са преустроили своята дейност. Как осъществяват своите функции, права и задачи, какви са положителните изменения. Да се разкриват и уточняват слабостите и нерешените проблеми, а така също и причините, които ги обуславят. На тази основа да се очертават конкретни мерки, с които ще насочат и активизират дейността на отечественофронтовските комитети и организации да завършат процеса на започналото преустройство.

Очевидно всичко това ще изисква от партийните органи и организации да съдействуват за още по-пълното разгръщане самодейността и инициативността на отечественофронтовските комитети и организации; активно да подкрепят новото в дейността на Отечествения фронт и да създават условия за бързото му и масово приложение в практиката; да издигат научното равнище в неговата дейност, по-нататък да усъвършенствуват стила и методите на работа, да спомагат да се преодоляват проявите на формализъм, книжнина и регламентиране живота на низовите организации.

Digitized by Google

Процесът на преустройството има за главна цел да издига ролята и приноса на Отечествения фронт за изпълнение на Декемврийската програма на Партията за повишаване на жизненото равнище и големите и отговорни задачи на обществено-политическото развитие на страната.

* * *

Съществена роля за усъвършенстване на партийното ръководство на Отечествения фронт се пада на териториалните първични организации. Важността на тяхната роля произтича от обстоятелството, че те най-пряко ръководят дейността на отечественофронтовските организации и от ефективността на тяхното ръководство в най-голяма степен зависят и резултатите в работата на Отечествения фронт. Сегашното състояние на част от тези организации не съответствува на новите повишени изисквания. На Февруарския пленум на Националния съвет на Отечествения фронт 1973 г. др. Т. Живков подчерта специално голямата роля, която има да играят териториалните партийни организации за всестранното подобряване на политическата работа с хората и за решаване на проблемите в кварталите. За това в решението на Секретариата се формулира: „Партийните комитети да оказват по-конкретна помощ на териториалните първични партийни организации по осъществяването на партийното ръководство на Отечествения фронт".

В това направление окръжните и градските комитети все повече увеличават своите грижи. Търсят се нови форми и средства за активизиране на тяхната всестранна дейност, свързана с подобряване на партийното ръководство на Отечествения фронт.

Заслужават внимание инициативите на градския комитет на БКП — София, предприети за подобряване на териториалните първични партийни организации. Бюрото на комитета на заседание от месец март т. г. е обсъдило състоянието на териториалните партийни организации и тяхната работа за подобряване на политическата работа по местоживеене. Прието е специално решение, което в основни линии обхваща всички въпроси, свързани с издигане равнището на работата в кварталните ППО.

То съдържа следните задачи: задължават се районните комитети на БКП да приемат мерки за решително подобряване на работата в кварталните партийни организации; същите да изпратят с поръчение за работа по местоживеене и зачислят в кварталните партийни организации определен брой комунисти от предприятията, институтите и учрежденията; да прегледат и усъвършенствуват структурата на по-големите квартални партийни организации, като експериментират нови форми на работа сред населението; градският комитет да обобщи опита на комунистите в териториалните първични организации по местоживеене и да проведе съвещание за осмисляне и популяризиране на положителния опит; районните комитети на Партията да организират обучение на членовете на партийните бюра и на груповите отговорници от кварталите; градският комитет да организира курс със секретарите на кварталните първични партийни организации.

Несъмнено посочените конкретни мерки, предприети от градския комитет, ще внесат подобрение в дейността на ППО в кварталите, ще издигнат тяхната роля на органи за политическо ръководство. А това са предпоставки за подобряване на ръководството и работата на Отечествения фронт.

Примерът на ГК на БКП — София заслужава да бъде последван от всички партийни комитети. Той е конкретен израз на стремежа да се

Digitized by Google

изпълнят задачите, които постави X конгрес на Партията за подобряване работата сред цялото население и за издигане равнището на партийното ръководство на отечественофронтовските комитети и организации.

Конкретни грижи за повишаване ролята на териториалните първични партийни организации полага и окръжният комитет на БКП — Ямбол. С поръчение за работа в кварталните ППО са изпратени около 2000 партийни членове. Въведена е практиката всяко тримесечие да се провеждат срещи с комунистите, живеещи в кварталите, на които се обсъжда личното им участие в живота на квартала.

Предстоящата отчетно-изборна кампания в Отечествения фронт и изборите за съветници са удобен момент за подобряване ръководството и контрола на териториалните първични партийни организации. Тяхната дейност ще се изрази преди всичко да окажат помощ на отечественофронтовските комитети, задълбочено да анализират резултатите от своята дейност по осъществяването на предоставените им функции, задачи и права. Да оценят по-точно докъде е стигнал процесът на преустройството в тяхната дейност, кои са слабостите и в какви насоки да се насочи бъдещата им дейност. Полезно ще бъде да се организират конкретни мероприятия със секретарите и бюрата на кварталните ППО за изучаването и разясняването на партийните документи, свързани с дейността на Отечествения фронт.

* * *

Следващото важно направление за усъвършенстване на партийното ръководство на Отечествения фронт е подборът, обучението и възпитанието на кадрите в ръководните органи на Отечествения фронт.

В решението на Политбюро от 4. IV. 1969 г. се посочва: „Да се извършва грижливо подборът на кадрите, които се изпращат на работа в комитетите и ръководствата на Отечествения фронт".

През последните години се увеличиха грижите на партийните комитети и организации за подбора, обучението и възпитанието на кадрите. Работата с тях придобива все по-конкретен и специфичен характер, отговарящ на новите задачи и условия. Но преценена от гледна точка на изискванията за довършване на преустройството в дейността на Отечествения фронт, в нея ще се видят редица слабости. В решението на Секретариата на ЦК на БКП се сочи, че значителна част от кадрите в голям брой низови организации, квартални и селски комитети робуват на схващането, че задачата за преустройството ще се изпълнява още дълги години, и свеждат нейната реализация до обикновени подобрения. За ръководство на редица комитети и низови организации са издигнати кадри с недостатъчна подготовка, които не вникват в дълбокия смисъл и същността на партийните решения за преустройството. При това не се полагат системни и достатъчни грижи за тяхното обучение.

В ръководните органи на Отечествения фронт следва да се издигат комунисти, сдружени земеделци и особено безпартийни, жени и младежи, които имат необходимите политически и делови качества, изявени организаторски способности и усет към новото, умеят да работят с населението. Налага се да се измени и съставът на ръководните органи на Отечествения фронт, като значително се увеличи участието на безпартийните, на представителите на работническата класа и селяните кооператори.

Дълг на партийните комитети и организации е да проявяват по-системни грижи за обучението и възпитанието особено на низовите кадри. Опитът от някои окръзи да се организират 2—3-дневни се-

Digitized by Google

минари и курсове за обучение на председателите на териториалните и низовите организации на Отечествения фронт заслужава подкрепа и разпространение. Ако задълбочено не бъдат усвоени съдържанието и смисълът на партийните решения, решенията на VII конгрес на Отечествения фронт и речта на др. Т. Живков, произнесена на конгреса, не може да се очаква резултатна работа по преустройството в дейността на Отечествения фронт. В това направление трябва да се положат специални грижи и за обучението на кадрите по проблемите на движенията в системата на Отечествения фронт. Такъв проблем е например решението на Политбюро за ролята на жените в изграждането на развитото социалистическо общество и др.

Изпълнението на задачите на Отечествения фронт може да се организира успешно, когато се подобрява и отношението на кадрите, които работят в държавните, стопанските и обществените организации, към проблемите на Отечествения фронт. От тях се изисква още по-активно да съдействуват и се включват в реализацията на обществено-политическите функции на Отечествения фронт. Това се отнася за кадрите от народните съвети, предприятия, ТКЗС и др. Въпросът е за разширяване на общественото начало в работата с кадрите, за използването възможностите на всички техни отряди.

Следва да се отдава заслужена обществена признателност на труда на дейците, които работят в Отечествения фронт, за тяхната всеотдайна политическа и организаторска работа. По-широко място да намират моралните стимули.

• • •

Особено значение сега придобиват партийният контрол и помощта на Отечествения фронт в подобряването на съвместната работа с колективните членове и движения в неговата система. Подобряването на работата в това направление ще съдействува да се преодолява дублирането, да се насочва по-конкретно дейността на всяка организация в руслото на определените й задачи и да се засилва организираността на различните слоеве от населението за изпълнение на задачите за обществено-икономическото развитие.

Нужна е по-задълбочена политическа оценка на този въпрос. Тя се диктува както от задачите, които изпълняват различните организации, така и от новите проблеми, които постави Десетият конгрес на Партията и Декемврийският пленум (1978 г.) на Централния комитет.

Комплексният характер на тези задачи изисква още по-голяма съгласуваност и координация в усилията на обществените организации. Главното сега е да се организират масови инициативи и движения по осъществяване на целите от главните направления на обществено-икономическото развитие на страната, да се създава всенародна подкрепа на новите национални почини, да се установи по-голяма съгласуваност при осъществяване на обществения контрол в сферата на общественото обслужване, да се изпълнят задачите за повишаване ролята на жената в изграждането на развитото социалистическо общество, да се подобрява обществената среда, да се решат проблемите, свързани с жизненото равнище на народа, с борбата срещу закононарушенията и др.

С помощта на окръжния комитет на БКП в Ямбол е организирана съвместна дейност на Отечествения фронт с движенията в неговата система и с колективните членове. С Комитета за трезвеност е приет общ план за работа. Със Съюза на юристите е разработена програма за борба с противообществените прояви. Със Съюза на учителите са приети мероприятия за възпитанието на децата. Със Съвета на жените

Digitized by Google

е разработена програма за квалификация и преквалификация на жените, при изпълнението на която само през шестата петилетка трябва да се преквалифицират 23 хил. жени. Така е организирана работата и с другите колективни членове — ДКМС, профсъюзите, Съюза на автомобилистите и др.

Интересен е опитът на Коларовски район, където кварталните комитети установяват връзки с обществените организации в предприятията и учрежденията на тяхната територия и сключват специални договори с определени задачи, които ще изпълняват съвместно. Интересен е опитът на градския комитет на Отечествения фронт — Троян, където между отечественофронтовските организации и предприятията се сключват договори за съвместна работа. Тези договори укрепват авторитета на Отечествения фронт и създават условия за по-успешно решаване въпросите на благоустройството на селищата и кварталите, за включване на повече млади хора в ръководствата. Все повече се увеличава броят на кварталните събрания на Отечествения фронт, където за председатели се издигат инженери и др. специалисти от тези предприятия.

Независимо че има утвърдени редица съвместни документи на Националния съвет на Отечествения фронт с другите обществени организации и е извършена огромна дейност, същата не отговаря на новите изисквания. Нуждата от вътрешна съгласуваност се чувствува найсилно в окръзите и в общините.

Ето кое налага да се подобрява партийното ръководство и контрол върху съвместните решения и мероприятия. Да се съдействува за по-голяма целенасоченост и ефективност в обществената работа, да се разгръща още повече демократизмът в обществената практика.

Изниква въпросът да се внесе по-голяма яснота и по въпросите за партийното ръководство на движенията, които съгласно решенията на Партията бяха включени в системата на Отечествения фронт.

При съвременни условия, когато се поставят нови, по-големи задачи, зрее необходимостта от решително подобряване на тяхната дейност. Това означава ръководствата на движенията да се отчитат по-често в партийните органи и организации. А последните, от своя страна, по-отблизо да насочват, подкрепят и контролират предприетите от тях инициативи. Насъщна потребност е да се създава обстановка на правилно отношение както от партийните, така също и от държавните, стопанските и обществените органи и организации към дейността на движенията.

* * *

Задачите, свързани с по-нататъшното усъвършенствуване на партийното ръководство на Отечествения фронт изискват да се издига научното равнище, да се подобрява стилът и методите на работа на самите партийни органи и организации.

Необходимо е да се внесе по-голяма перспективност и проблемност в дейността на партийните органи и организации по ръководството на Отечествения фронт. Това означава на пленарни заседания на окръжните, районните и градските комитети на Партията, а така също и в ППО да се разглеждат основните задачи, които произтичат от предначертанията на X конгрес и от социалните функции на обществените организации. Такава основна задача, която не бива да слиза от погледа на партийните органи и организации, е задачата за довършване процеса на преустройството в дейността на Отечествения фронт. Това означава — партийните комитети и организации да имат точна оценка

Digitized by Google

за състоянието на работата в това направление. Тази оценка ще бъде двупосочна: първо — да даде отговор как се осъществява преустройството при изпълнение на различните функции — участие в социалното управление, идейно-възпитателната работа и др. Докъде е стигнало преустройството и какво е необходимо за неговото довеждане докрай. Второ — окръжните комитети на Партията, непосредствено да наблюдават как протича този процес на различните нива — окръжен комитет на Отечествения фронт, квартални и низови организации на Отечествения фронт. Своевременно да се отстраняват слабостите и причините, задържащи необходимото преустройство, да се създават необходимите условия за най-пълно реализиране на неговите функции. На основата на анализа да се определят задачите, които произтичат за съответните градски и общински партийни комитети и първични партийни организации.

Един най-общ преглед на дейността в партийните комитети и организации показва, че у част от тях за сметка на основните, главните проблеми се планират и разглеждат второстепенни въпроси. В много случаи подготовката на материалите не се извършва на базата на задълбочено проучване и преценки за изпълнението на ръководните партийни решения.

Друг много важен момент в дейността на партийните комитети е координацията в дейността на отделите на окръжните комитети на БКП при осъществяване на партийното ръководство върху обществените организации, в случая на Отечествения фронт.

Комплексният характер на дейността на обществените организации при реализиране на възложените им функции и задачи изисква съответно нов по-широк комплексен подход в осъществяване на партийното ръководство.

Досегашната практика на някои комитети показва, че функцията на партийното ръководство се предоставя и изпълнява изключително от организационните отдели. Това е правилно, в смисъл че те цялостно наблюдават тяхната дейност. Но от гледна точка на изискването за осигуряване на по-компетентно ръководство и помощ е недостатъчно.

Реализацията на различните функции се нуждае от диференцирана и конкретна помощ.

Функцията — участие на Отечествения фронт в системата на социалното управление и разширяване на социалистическата демокрация — е свързана с помощта на отдел „Военен". При организацията на изпълнението на насрещните планове в отраслите на материалното производство следва да се уточняват задачите не само на партийните, държавните и стопанските органи, но и на обществените организации. Да се разкрива тяхната роля и място. Това означава, че и в тези случаи ще се подхожда от позициите на политическото ръководство, като се отчитат специфичните форми и методи на дейност. Тук особено голяма е ролята на отрасловите отдели на партийните комитети.

При осъществяването на идейно-възпитателните функции е необходима помощта на отдел „Пропаганда и агитация".

Организационните функции, усъвършенстването мрежата на низовите организации на Отечествения фронт, съгласуваността с колективните членове, обучението и подбора на кадрите и редица други важни задачи могат да се изпълнят само със съдействието на организационните отдели.

На сегашния етап, при осъществяване на партийното ръководство на масовите организации, особено много нарастват ролята и отговорността на организационните отдели на партийните комитети. Отгова-

Digitized by Google

ряйки за цялостното състояние на съответните обществени организации, тяхната дейност ще се разгръща в пълно съответствие с новите задачи и изисквания Това означава: по-задълбочено и компетентно изучаване на протичащите процеси в дейността на обществените организации; по-конкретното насочване на тези организации за осъществяване програмата на X конгрес; обобщаване и популяризиране на положителния опит у тях; творчески подход при определяне на спомагателните направления в дейността им; своевременно да се поставят задачи пред всички партийни органи и организации, свързани с партийното ръководство на обществените организации. Да се издига ролята на обществените организации при изпълнение на конкретните задачи в различните окръзи и общини. Това означава по-нататък решително да се подобрява дейността на инструкторите, които отговарят за работата на Отечествения фронт, да се активизират взаимодействията с нещатните сътрудници, да се създава още по-голямо единодействие между всички отдели на партийните комитети.

Централният комитет сочи, че основното, главното в дейността на партийните органи е да подпомагат и насочват обществените организации, да усъвършенстват техния стил и метод на работа. А това налага на партийните органи да бъдат в курса на живота и дейността на тези организации, да знаят как те организират и как изпълняват своите задачи По-широко и продължително да участвуват при решаването на отделни проблеми и при вземането на решения.

* * *

Усъвършенстуването на партийното ръководство на Отечествения фронт е решаващ фактор за изпълнение докрай задачата за довършване процеса на преустройството в дейността на отечественофронтовските комитети и организации и за издигане на тяхната роля и обществено-политически функции в етапа на изграждане на зряло социалистическо общество.

Важен момент в този процес ще бъдат предстоящите избори за окръжни, градски, районни и селски народни съвети, които освен ролята на масова политическа школа за целия народ могат и трябва да придобият значението на решаващ етап в ускореното претворяване на задачите, поставени от Партията пред Отечествения фронт.

Digitized by Google

ЗНАМЕНАТЕЛНО ИСТОРИЧЕСКО СЪБИТИЕ

Преди 90 години, в края на декември 1883 година, в Петербург под ръководството на студента от тамошния университет българина Димитър Благоев бе основана първата марксистка група в Русия, наречена „Партия на руските социалдемократи", известна в историята на руското и международното работническо и комунистическо движение под името „Групата на Благоев".

Закърмен с идеалите на Българското възраждане, минал през основаното от П. Р. Славейков в квартала „Фенер" в Цариград българско училище, а по-късно ученик в Габровската и Старозагорската гимназия, младият Благоев се преизпълва с родолюбивия, патриотичен, борчески дух на апостолите и борците за национално и социално освобождение на поробеното си отечество. Участвува в Априлската епопея през 1876 година, а след кървавия й разгром заедно със свои другари и съмишленици се обявява в защита на въстанието. Основава заедно с тях тайно ученическо дружество, от името на което се издават и разпространяват ръкописни позиви, заклеймяващи предателството на българските чорбаджии. В стихотворна форма излива своята мъка по скъпите жертви в първия си поетичен опит „Плачовете на България".

През 1878 година Благоев посреща край Казанлък с разплакани от горещо радост очи руските братя освободители, предводждани от славния генерал Столетов. Включва се в българското опълчение в боевете край Стара Загора. С дълбока докруса и горест напуща потъналия в пепелища град, опожарен от вбесените османлии, изживяващи предсмъртната си агония под победоносния марш на руските братя освободители.

Жаден за знание и наука, непосредствено след Освобождението, през лятото на 1878 година Димитър Благоев пристига в Одеса, където завършва средното си образование, а на 2 октомври 1880 година се озовава в Петербург, където се записва студент по естествени науки, а по-късно се прехвърля в юридическия факултет.

По това време в Русия бушува мощен революционен кипеж против реакцията и деспотизма на царското самодържавие, особено характерен за прогресивната руска студентска младеж. Благоев незабавно влиза в тези среди, потапя се в тяхната атмосфера. Енергично и ентусиазирано той участвува в студентските протестни стачки и демонстрации. Включил се в нелегален студентски кръжок, той се свързва с едни от най-ярките представители на руската студентска борческа младеж — В. Г. Харитонов и В. Е. Благославов, най-ревностно и задълбочено изучава руското освободително революционно движение, запознава се с различните му идейни течения. Чете нелегалните вестници „Народна воля", „Земя и воля", „Черный передел" и издавания в Швейцария от утопичния социалист П. Лавров вестник „Вперед".

Свидетел и участник в много студентски спорове и дискусии, в силно разгорещената по това време полемика на народоволците с марксизма, Димитър Благоев достига до извода за несъстоятелността на утопичния социализъм на така наречените „народници", „народоволци" и „чернопередели". След убийството на Александър II организирано от петербургските народоволци терористически организации, последвано от кървав разгром, в съзнанието и светогледа на Благоев утопическата идеология на народничеството претърпява решителен крах. Той достига до твърдото убеждение, че са необходими нови методи средства и пътища за борба.

В началото на 1883 година Благоев убедено застава на позициите на марксизма, възприемайки го като единствено правилна революционна теория. Заедно с Харитонов и Благославов след много усилия е набавя първия том на „Капиталът" на К. Маркс, „Очерци по политическа икономия" от Н. Чернишевски, съчиненията на Ф. Ласал и др.

„Капиталът", оказал решаващо влияние

Digitized by Google

върху оформяне мирогледа на Благоев, поражда у него желязната решимост и пламенната жертвеготовност да се бори за тържеството на марксистката идеология, за триумфа на делото на революционния пролетариат и комунизма. За това епохално, политико-икономическо произведение на К. Маркс по-късно Благоев пише: „Изобщо, изучаването на „Капиталът" ме доведе до убеждението, че капитализмът не може да бъде вечен, че той развива противоречия, изострянето на които ще го направи невъзможен... и за това ще бъде заместен от друг обществен начин на производство; че той създава класата, която ще извърши пролетарската революция, а тази класа е работническата класа, индустриалният пролетариат."

У Благоев и неговите другари Харитонов и Благославов възниква идеята да основат група за пропагандиране идеите на марксизма сред петербургските работници, за тяхното класово организиране. Идеята им скоро се превръща в реалност. В края на декември 1883 година марксическата група бива сформирана. На учредителного й събрание присъствуват около десетина души. В нея освен горепосочените трима влизат: П. А. Латишев, Н. А. Бородин, В. А. Кугушев, П. П. Шатко, П. П. Аршаулов, А. Герасимов.

На учредителното събрание Д. Благоев обосновава необходимостта от създаването на такава група. Определя нейните цели и задачи. Предлага тя да се назове „социалдемократическа", което бива прието единодушно от всички. Групата внася нещо съвсем ново в социалистическото движение в Русия, а тя е първата социалдемократическа група в пределите на тази страна. Създава се съвсем самостоятелно и независимо от сформираната няколко месеца преди това, през есента на същата година в Женева под ръководството на родоначалника на марксизма в Русия Г. Плеханов задгранична марксистка организация „Освобождение на труда". За съществуването на тази организация благоевци узнават по-късно, едва в края на първата година от съществуването на петербургската група.

С цел да възпитат кадри, които да пропагандират в по-широк мащаб социалистическите идеи сред многобройния промишлен пролетариат в Петербург — икономическия, политическия и културен център на Русия — членовете на Благоевата група решават преди всичко да се заемат с популяризиране идеите на социализма сред многочисленните прогресивни студентски среди. Най-отговорно, с огромна енергия с тази задача се наема Благоев. Той извършва упорита и системна работа. За неговото дълбоко идейно, възпламеняващо, увличащо и красноречиво слово говорят редица представители на руската марксистка мисъл — тогавашни студенти в петербургските висши учебни заведения. Вълнуващо за това свидетелствува А. М. Говорухин. Спомняйки си за едно студентско събрание, той пише: „На мене, а вероятно и на всички присъствуващи на лекцията, за пръв път ни се случваше да слушаме подобна политическа реч. Не е чудно, че аз, а вероятно и всички слушатели запазихме за през целия си живот възторжено отношение към тоя благороден българин". Говорухин пише, че когато 42 години по-късно запитал присъствувалия на това събрание свой другар от университета известния съветски писател Ал. Серафимович, спомня ли си още за тая реч, той най-спонтанно и възторжено му отговорил: „Как, как да не си спомням. Такава реч никога не се забравя!"

Успоредно с работата сред студентите младите марксисти с апостолско усърдие участвуват в организирането на работнически кръжоци в заводите и фабриките на Петербург: отвъд Невската и Московската застава, на Василевския остров, във Виборгската страна и в Нарвската част на града. Душата на тази огромна организаторска и популяризаторска дейност е Димитър Благоев. Той според Кугушев е най-усърден и акуратен ръководител на кръжоците, с подчертани успехи в работата. Предрешен като работник или селянин, под псевдонима Петър Егоров, младият българин популяризирал идеите на марксизма и необходимостта от създаване на класова борческа работническа организация. Той успял да създаде в Литейния стоманолеярен завод специален работнически синдикат, което представлява несъмнен успех в нелегалната му революционна дейност. Всички членове на групата с голям ентусиазъм и високо съзнание, дейно подпомагали Благоев.

Успехите сред работниците са толкова големи, че в началото на 1885 година благоевци стигат до мисълта за обединение на всички петербургски кръжоци в Централна градска организация. С този проблем групата се занимава на специално свое заседание. Работата на кръжоците се поставя на много сериозна основа. Към тях биват сформирани специални кръжочни каси, в които средствата се набавят чрез задължителните встъпителни и ежемесечни вноски, както и чрез волни пожертвувания. Реализираните по този начин парични средства се използват за организирането на кръжочни библиотеки, за наемане квартири за провеждане на кръжочни занимания, за подпомагане на пострадали революционери и пр.

Освен чрез студентските събрания и работническите кръжоци групата пропагандира идеите на научния социализъм и необходимостта от класово реорганизиране на работническата класа и чрез масово разпространение на отпечатани на хектограф позиви и хвърчащи листове. В тях обобщено се излагат основни теоретически принципи и най-непосредствени жизнени въпроси, засягащи и работническата класа, и студентството.

Скоро обаче възниква остра нужда от даването на специален печатен орган на групата, който да отстоява програмата, определяща целите и задачите, които тя си поставя, и средствата за тяхното осъществяване. След много усилия в условията на свирепа полицейска цензура и репресии в края на януари 1885 г. излиза първият брой на органа на групата, наречен „Рабочий —

Digitized by Google

вестник на Партията на руските социалдемократи", отпечатан в нелегалната печатница, инсталирана в квартирата на Харитонов. Тук бива публикувана и програмата на групата, излязла като заключение на уводната статия на вестника „За какво се бори работният народ", написана от Д. Благоев. Главен съставител на програмата, активно подпомогнат от В. Харитонов, е Д. Благоев. В същия брой на перото на Благоев принадлежи и статията „Какво липсва на работния народ".

Основната, определена в програмата цел гласи, че обществото трябва да се преобразува върху началата на социализма, тъй като, както е посочено там, само при този строй е възможно пълно развитие на силите на човечеството — материални и нравствени. „Централното завземане на властта — се казва по-нататък в програмата — може да има трайно значение само тогава, когато е завършек на общонародната революция на селяните и работниците, но не тогава, когато се извършва чрез предварителен заговор, военен или от някаква група." Посочена е и крайната цел на борбата: превръщане на земята, фабриките, заводите в обществена собственост. Формулирани са и най-непосредствените искания: свобода на събранията, сдруженията, печата, образованието, лична неприкосновеност и др. Общо взето главните теоретически въпроси се осветляват от марксистко гледище, но независимо от това някои постановки в нея са повлияни от народническата идеология. Такава е например идеята, че робството е породено от незнанието, че „най-главното, което липсва на работния народ — това е знанието", но за осъществяването на социализма е необходимо създаването на работнически производителни асоциации, които да бъдат подпомогнати от държавата. Тя самата можела да стане „народна" по волята на работния народ, изразена в изборите. Тези недостатъци по-късно Благоев обяснява с липсата на достатъчна социалистическа и марксическа литература. Независимо от отклоненията и пропуските обаче, доминиращото, водещото начало в програмата е марксизмът, неговите основни принципи.

Вестник „Рабочий" е знаменателно събитие в живота на петербургския пролетариат и трудещите се. „Появата му — спомня си по-късно Благоев — беше цяло събитие в революционните кръгове в Петербург. Социалдемократически вестник и при това „Рабочий", напечатан в своя собствена печатница, това бе за мнозина нещо неочаквано, съвсем ново. Работниците говореха за него с гордост, отвсякъде предлагаха своята лепта, търсеха го, за да го разпространяват."

Излезлите 1000 екземпляра невероятно бързо се изчерпват. Безрезултатни остават полицейските дирения да открият печатницата, съставителите и редакторите на вестника.

В. И. Ленин високо оценява в. „Рабочий". В статията си „Из миналото на работническия печат в Русия" той пише: „За 12 години, от 1883 до 1895 г. едва ли не единствен опит да се създаде работнически социалдемократически печат в Русия е излизането на социалдемократическия вестник „Рабочий" в Петербург през 1885 г.".

Както вече казахме, в края на 1884 година хората от Благоевата група узнават за съществуването на Плехановата група „Освобождение на труда" в Женева. Осъществявайки непосредствена връзка с един от нейните функционери, дошъл в Петербург, от него те се сдобиват с брошурата на Плеханов „Социализмът и политическата борба". У Благоев и неговите другари възниква непреодолимият стремеж да се свържат с Плеханов и членовете на неговата група — видни привърженици и популяризатори на марксизма, да уточнят взаимно програмните си положения и да установят здраво и плодотворно сътрудничество. В края на януари 1885 година Благоев изпраща чрез Париж до женевската група един екземпляр от програмата на петербургските марксисти и писмо с пожелание за достигане еднаквост във възгледите, сътрудничество и взаимно доставяне на литература.

По време на енергичната подготовка за издаване на брой 2 на в. „Рабочий" Благоев, проследен на път за работническо събрание, е заловен от полицейските власти. На 23. II. 1885 година по нареждане на Министерството на вътрешните работи той е арестуван и изпратен в затвора „Литовски замък", където прекарва до 16 март същата година. Но и зад стените на затвора той живо се интересува от съдбата на групата. Успява да установи връзка с нея, дава й необходимите съвети и й оказва съдействие. Тук той узнава щастливата вест, че е установен непосредствен контакт с групата „Освобождение на труда", с Плеханов.

На 16 март 1885 година по силата на специален царски указ Благоев е екстериран от Русия. Пътувайки по етапен ред от Петербург за Москва, Курск, Киев, Одеса, а след това качен на парахода „Царевич", той пристига в Цариград, откъдето се завръща в родината си.

Оттук, упълномощен от групата, Благоев влиза в творческа кореспондентска връзка с Плеханов. Основният въпрос, възложен му от Петербург, стоящ за незабавно разрешение, е изработването на една обща, валидна за двете групи програма. Между Плеханов и Благоев започва оживена дискусия, която довежда до солидарност за нова програма, работата по проекта на която се възлага на Плеханов. В началото на август 1885 година Благоев я изпраща на своите другари и ги съветва да я приемат. По това време излиза и брой 2 на в. „Рабочий", който получава широко разпространение. Освен в Петербург той проникна и в други градове на Русия: Москва, Киев, Одеса, Саратов, Самара, Тула, Кременчуг и Таганрог.

Групата издава и двеста екземпляра от своята брошура „Цар Глад".

През 1885 и особено през 1886 г. групата „Освобождение на труда" изпраща на благоевци на няколко пъти произведения на Маркс, Енгелс и др. и някои от своите издания като: „Манифест на Комунистическата партия" на К. Маркс и Фр. Ен-

Digitized by Google

гелс, „Наемен труд и капитал" на К. Маркс, „Нашите разногласия" на Г. Плеханов и др.

Вбесена от непрестанно разширяващата се дейност на групата, която увеличава числения си състав с включването на значителен брой петербургски студенти, полицията предприема широка кампания за нейното откриване и разгромяване. Хрестува много от членовете ѝ, добира се до печатницата ѝ и до многобройна литература. Окончателният ѝ разгром обаче става след неуспешния атентат над живота на Александър III през март 1887 година.

Приключена е дейността, но делото на групата не угасва. То оставя трайни следи в руското работническо революционно движение. В течение на повече от три години е извършена огромна полезотворна работа.

Получил солидна теоретическа подготовка и революционна закалка в Русия, завърналият се в родината Благоев става знаменосец на марксизма в България, основател, водач и учител на българската работническа класа и нейната партия.

* * *

Ярки са фактите, свидетелстуващи за голямата признателност на съветските хора към делото на Благоев, към неговите заслуги в историята на руското и международното работническо движение. Ще приведем само някои от тези факти.

През 1922 година Благоев е избран за почетен член на Петроградския съвет на работническите, селските и войнишките депутати. По повод на това в благодарственото си писмо до съвета той пише: „Считам за свой приятен дълг да благодаря на другарите петроградски работници... за вниманието, което... ми оказват с това, и използвам случая да изразя... чувствата, които ме вълнуват от самого начало на Великата октомврийска социалистическа революция. РКП (б) е единствената от всички големи партии в света, която остана вярна на великите принципи на революционния социализъм на Маркс и Енгелс."

Концентриран и съдържателен израз на признаване заслугите и приноса на Димитър Благоев за руското и международното комунистическо и работническо движение е изпратената от XIII конгрес на РКП до ЦК на БКП съболезнователна телеграма по случай смъртта на Д. Благоев през май 1924 година. В нея четем: „XIII конгрес на РКП изразява на братската БКП горещи съболезнования във връзка със смъртта на Д. Благоев. Д. Благоев беше не само основател на БКП, но е и един от първите водачи на революционното движение в нашата страна."

През 1957 година на фасадата на дом № 12 на ул. „Олег Кошевой" в Ленинград е поставена бяла възпоменателна мраморна плоча с инкрустиран надпис, че там е живял Д. Благоев, основателят на БКП и първата марксистка група в Русия.

Ленинградското отделение на дружеството за съветско-българска дружба е устроило в чест на Благоев специален благоевски мемориален комплекс около дом № 12 на ул. „Олег Кошевой" в Петроградския район на града. Централната, свързваща комплекса улица е наименувана през януари 1964 година „Д. Благоев". Училище № 34 също носи името на Благоев. В него е уредена експозиция, която показва революционното дело на изтъкнатия марксист в Русия и в България.

В историята на Ленинградския университет значителен по обем текст разкрива Благоевото място в руското революционно движение, ролята му в зората на зараждането през 80-те години на социалдемокрацията в Русия. На цяла страница е поместен неговият портрет.

Димитър Благоев е живата, неразривна връзка между българското и руското революционно работническо движение. Той положи циментовите основи на крепката, гореща солидарност и дружба между двете братски партии.

н. с. **Магдалена БАСМАДЖИЕВА**

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ — НА ПО-ВИСОКО РАВНИЩЕ

МАРИН НАЙДЕНОВ
ЦВЕТАН ФАРФАРОВ

Първичните партийни организации заемат много важно място в информационната дейност на Партията. По своята структура и организация партийната информация представлява сложна система, корените на която здраво са вплетени в първичните партийни организации.

Защо това е така?

Като ръководно политическо ядро на колективите първичните партийни организации извършват организаторска и възпитателна работа, разясняват политиката на Партията, сплотяват и мобилизират комунистите и всички трудещи се за изпълнението на големите задачи на социалистическото строителство. Първичните организации осъществяват своите задачи там, където практически се реализира партийната политика, където се създават материалното и духовното богатство на нашето социалистическо общество. Със своя богат вътрешен живот, с ясно установените принципи на работа и ръководство те са пример и първообраз на трудовите колективи.

По своето обществено положение първичните партийни организации са изразители на общественото мнение не само на партийните членове, но и на целите колективи, които те ръководят. Общоизвестно е, че политиката на Партията се изработва от нейните конгреси и пленумите на Централния комитет. Същевременно всички по-важни въпроси на тази политика широко се обсъждат от партийните организации, от всички комунисти и останалите трудещи се. Показателни в това отношение са ежегодните обсъждания на единния план за обществено-икономическото развитие на страната, отделни актуални проблеми на вътрешното ни развитие, на международната обстановка и на световното комунистическо и работническо движение. В тази своя дейност Централният комитет на Партията се опира преди всичко на първичните партийни организации, които чрез разнообразните си форми и средства на работа са в състояние най-пълно да разкриват възгледите, мненията и отношението на комунистите и безпартийните по обсъжданите въпроси. Нашата партия се ръководи от указанията на В. И. Ленин, че най-важните въпроси от нейната политика, които пряко са свързани с определени действия на самите маси, трябва да се решават чрез допитване до всички партийни членове.[1] От друга страна разясняването на програмните, стратегическите и тактическите задачи на Партията и моби-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 11, стр 439.

Digitized by Google

лизирането на целия народ за тяхното претворяване в живота може и трябва да се осъществяват върху основата на партийната гласност. „Трябва да се ръководи публично"[1] — учи Ленин.

Тези основни положения, които характеризират ролята на първичните партийни организации като основа на Партията, разкриват също така и тяхното важно място в информационната ѝ дейност.

Десетият конгрес точно и ясно определи основните направления, в които следва да се подобрява партийната информация. Конгресът постави задачата по-нататък да се подобрява партийната информация, бързо да се преодолеят съществуващите в нея недостатъци и тя попълно да се използва като важен инструмент за ръководство, като средство за контрол и възпитание.

Как тези изисквания на конгреса трябва да се прилагат в дейността на първичните организации?

Партийните организации са политически ръководители на колективите. За да могат да осъществяват правилно и вещо ръководство, те трябва добре да познават конкретната обстановка, в която работят, да изучават настъпващите изменения и зараждащите се тенденции, бързо да реагират на тях, като вземат съответни правилно изработени решения и като провеждат широка и конкретна организаторска и политическа работа за изпълнението им. Това означава, че в своята ежедневна дейност първичните партийни организации трябва да разполагат с навременна и всестранна информация за дейността на колективите, на стопанските и административните органи и на другите обществени организации. На основата на нея и на указанията и решенията на висшестоящите партийни органи те трябва да осъществяват своята ръководна дейност за мобилизиране на трудещите се за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове, за повишаване ефективността на стопанската дейност, за развитие на научно-техническия прогрес, за изучаване и широко внедряване на челния опит. Да ръководят социалистическото съревнование за висока производителност на труда и постигането на останалите качествени показатели и т. н. От друга страна, като политически ръководители, партийните организации на основата на богата информация трябва системно да следят за настроенията на трудещите се, за техните критични бележки и предложения, да се борят против нездрави схващания и отрицателни явления, да формират здрава и ведра политическа обстановка в колективите.

Политическата дейност на първичните партийни организации неразривно е свързана с организацията и контрола на изпълнението на задачите. Контролът дава на първичните организации необходимата информация за състоянието на работата в различните участъци и им позволява своевременно да вземат съответни мерки, осигуряващи точното изпълнение на задачите. Ето защо в това отношение те трябва да използват много по-пълно възможностите на партийната информация. Практиката показва, че през последните години върху основата на по-богата информация, получавана при контрола на изпълнението, първичните организации много по-успешно влияят върху дейността на стопанските и административните ръководства, успешно отстраняват редица възникнали трудности и слабости в процеса на изпълнението на задачите. В редица окръзи все повече се утвърждава полезната практика първичните партийни организации периодично да изслушват информационни отчети за изпълнението на взетите решения. Тук особено голяма е ролята на сигналната информация, която е едно от важните средства за осигуряване превантивността на контрола.

Партийната информация играе важна роля в цялостната възпитателна дейност на първичните партийни организации. Като политически

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 34, стр. 304

Digitized by Google

ръководители, те непрекъснато водят организаторска, политическа и възпитателна работа сред комунистите и различните слоеве на населението. Тяхна първостепенна задача е да разясняват партийната политика, да възпитават партийните членове и останалите трудещи се в духа на комунистическите идеи, в непримиримост към недостатъците и нетърпимост към нарушителите на обществените интереси и т. н. В тази дейност организациите използват различни форми на работа — лекции, доклади, беседи, индивидуална работа с комунистите и безпартийните и др.

Голямо значение за цялостната възпитателна дейност на първичните организации има информацията, в която се изнасят конкретни факти за нередности, недостатъци и слабости в работата и техните носители. С тази своя функция партийната информация съдействува за възпитанието на комунистите, приучва ги на съзнателно отношение към работата, към организираност и дисциплина. По този начин тя развива политическата и трудовата активност на комунистите, помага за повишаване на авангардната им роля при изпълнение на задачите.

Партийната информация проявява особено силно своята възпитателна роля, когато тя навреме разкрива, обобщава и широко популяризира новото, положителното в работата. Партийните организации са най-близо до живота. Това им дава възможност те постоянно да разполагат с такава информация, чрез нея щателно да изучават новостите, които се раждат в колективите, да подбуждат комунистите към тяхното творческо осмисляне и усвояване. Животът и ежедневната практическа работа на първичните партийни организации свидетелствуват, че ония от тях, които полагат системни грижи за изучаването и разпространяването на новото, на положителния опит, постигат високи резултати.

За да може партийната информация успешно да изпълнява своето предназначение като инструмент за ръководство, средство за контрол и възпитание в ръцете на първичните организации, тя трябва да бъде добре организирана. Тук на преден план изпъкват два много важни въпроса — за планирането на информационната дейност на първичните организации и за по-пълного използване на различните нейни източници.

Някои дейци в първични партийни организации поставят въпроса дали е възможно и целесъобразно бюрата на първичните организации да планират основните въпроси, по които трябва да се набира информация, така както това правят заводските, общинските, районните и другите партийни комитети. Отделни секретари и бюра на първични организации дори смятат, че това не е необходимо, тъй като те редовно получават поръчения от по-горните партийни ръководства да изпращат информации по различни въпроси. Действително в работата и задачите на партийните комитети и организации по проблемите на информацията има съществена разлика, която обуславя и особеностите в подхода към тях. Партийната информация е важно средство за повишаване ефективността и научния характер на партийната работа. За да може с успех да изпълнява тази своя служебна роля, тя трябва да бъде планирана. Както показва нашият и особено опитът на КПСС, това важи както за партийните комитети, така и за първичните организации. Партийните организации решават редица сложни и трудни проблеми в различните сфери на социалистическото строителство, поради което те не могат да разчитат на инцидентна и откъслечна информация. Задълбоченото изучаване на проблемите предполага наличието на предварително планирана информация. В това отношение е организирана работата в слаботоковия завод „Климент Ворошилов" — София, където наред с поръчаните от РК на БКП информации бюрата на организациите и заводският партиен комитет редовно получават информа-

Digitized by Google

ционни материали по предварително установени въпроси: работата на колективите за изпълнението на насрещния план; политическите настроения сред работниците и др. От друга страна, първичните партийни организации съгласно Устава са задължени редовно да информират по-горните партийни ръководства за своята дейност. А това означава, че те организирано набират информационни материали и предвиждат в своите планове ония въпроси, по които ще информират висшестоящите партийни органи. Въвеждането на перспективното планиране на дейността на първичните организации разкрива големи възможности и в това отношение. Същевременно в никакъв случай не бива да се подценява оперативното планиране на информационната работа в тях. Редовното планиране на въпросите, по които ще се събират информационни материали, има и това положително значение, че то създава в бюрата на първичните организации трайни навици в това отношение.

Но въпросът за планирането на информацията има и една друга важна страна. Става дума за това, че партийните организации могат да проявяват максимална инициатива в информирането на по-горните партийни органи. Това тяхно задължение се обуславя от обстоятелството, че те са най-близо до живота, до хората, първи научават за конкретни прояви, събития, факти и естествено, са в състояние своевременно да информират партийните комитети. Трябва обаче да се каже, че редица първични организации се ограничават повече до поисканата информация, но тя не винаги може подробно да осведомява ръководните партийни органи, да разкрие по-пълно голямата динамика на живота. Още повече, че тази информация се събира предимно по определени проблеми.

Богатството и многообразието на съдържанието на информацията се определя преди всичко от нейните източници. В своята дейност първичните организации използват много и разнообразни форми и средства на работа, които се явяват извънредно важни източници на информация.

Посредством ежедневната организаторска и политическа дейност сред трудовите колективи първичните партийни организации олицетворяват връзката на Партията с народните маси. „Живата връзка на Партията и народа — това са нейните членове, комунистите“[1]. Чрез тях първичните организации изучават настроенията на хората, тяхното мнение за различни страни на партийната политика, критичните им бележки и предложения. В процеса на ежедневния контакт с трудовите колективи дейците, активистите и редовите партийни членове се запознават с много факти, недостатъци и слабости в работата, както и с положителния опит, който се създава при изпълнението на задачите. При контактите с колективите комунистите научават какви мисли, въпроси и проблеми вълнуват работниците, селяните кооператори, интелигенцията. На тази основа първичните партийни организации формират, доуточняват и конкретизират политическата си работа, разясняват партийната политика, сплотяват и организират трудещите се. Следователно ежедневната жива организаторска и политическа работа на кадрите и всички комунисти с хората, тяхното непрестанно **общуване** с тях е **най-важният източник** на своевременна и обективна партийна информация. И този източник намира своето най-ярко проявление в дейността на първичните партийни организации.

През последните една-две години почти във всички окръзи се използва анкетният способ, посредством който окръжните и някои градски комитети на Партията набират полезна информация за развитието

[1] Т. Живков. Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, стр. 139

Digitized by Google

и редовността на партийните събрания, за активността и авангардната роля на комунистите и по някои други проблеми на партийно-организационната и идеологическата работа. Някои секретари на първични организации обаче смятат, че с попълването на анкетните карти се изчерпват техните задължения в областта на партийната информация. Такова разбиране е погрешно. Анкетният способ е едно от многото средства за получаване на информация по определени проблеми. Но той в никакъв случай не бива да се превръща в единствен информационен източник, тъй като сам по себе си не може да разкрие цялото многообразие на дейността на първичните партийни организации, как те работят за претворяването в живота на партийната политика. Ето защо **по-нататъшното укрепване на връзките на първичните организации с трудовите колективи, системната им работа с безпартийните трудещи се трябва да се използва като основен източник на партийната информация**, без който те не биха били в състояние ефективно да осъществяват своята ръководна и направляваща роля.

Партийното събрание е друг много важен източник на информация. Както е известно, то е висш ръководен орган на първичната партийна организация. В него намира своето практическо осъществяване вътрешнопартийната демокрация.

Кое в случая има важно значение за информационната дейност на първичната партийна организация?

На партийното събрание комунистът осъществява своето уставно право свободно „да участвува в обсъждането на въпросите на политиката и практическата дейност на Партията... да се изказва и да прави предложения, когато се вземат решения". Свободата на обсъждането и критиката са важна норма на партийния живот Тя дава право на всеки комунист да участвува във формирането на партийната политика, в подготовката на решенията Ленин учи, че „без обсъждане съзнателните работници никога не ще решават даден важен въпрос"[1]. Именно с тази своя характерна особеност партийното събрание е един изключително важен информационен източник, който е в състояние пълно и убедително да разкрие редица съществени страни от живота и дейността на първичните партийни организации.

Практиката ни дава много примери за това, че добре подготвените събрания, на които се обсъждат актуални проблеми, преминават при активното участие на комунистите. На тях твърде често се пораждат оживени дискусии, правят се полезни предложения по въпроси на вътрешнопартийния живот, по ръководството на икономиката, идеологическата работа и т. н. Ръководейки се от това изискване, много партийни комитети оказват конкретна помощ на първичните организации за осъществяването на по-добра подготовка на събранията и повишаване активността на комунистите на тях. Градският комитет на Партията в гр. Каблешково, Бургаски окръг, отдава голямо значение на този въпрос. Той се стреми да превърне събранията на първичните партийни организации в града в място, където всеки комунист свободно изказва своето мнение, дава предложения, преценява своята и на другарите си дейност по изпълнението на партийните решения. Ето защо тук се обръща особено внимание на подбора и добрата подготовка на въпросите, които се включват в дневния ред. Комитетът полага такива грижи и за подготовката на общите събрания на комунистите в общината, които се провеждат веднъж на 3—4 месеца. Напълно естествено е, че те са важен източник на информация, от които както градският комитет, така и бюрата на първичните организации получават ценна информация за решаването на стопанските задачи, за изпълнението на

[1] Е. И. Ленин, Съч., т. 10, стр. 519.

Digitized by Google

благоустройствената програма, за комунално-битовото обслужване на населението, за политическите настроения и т. н.

Разширява се практиката периодично на партийни събрания да се изслушват информации за изпълнението на приетите решения, а също така и на повдигнати въпроси, критични бележки и предложения на комунистите. В това отношение добри резултати имат значителна част от първичните организации в Михайловградски, Сливенски, Варненски, Търговищки, Великотърновски, Габровски и други окръзи.

Протоколите на партийните събрания са истинско огледало на тяхната работа. Колкото по-пълно те отразяват извършената дейност, обсъжданите и решените въпроси, активността на комунистите — тяхното участие в събранията — толкова по-ценни източници на информация са те. Следователно бюрата на първичните-партийни организации постоянно трябва да полагат грижи за по-съдържателното разработване на протоколите, обстойно да се отразяват в тях станалите разисквания, направените предложения и взетите решения.

Работата на партийните групи е също така важен източник на информация. В съответствие с Устава на БКП те се създават в цехове, бригади, участъци, ферми, строителни обекти, смени, служби и в други ясно обособени участъци. По своето положение партийните групи са най-близо до хората, те са там, където непосредствено се решават стопанските и други задачи и в този смисъл бюрата на първичните партийни организации могат да получават от тях необходимата информация. Инструкцията на ЦК на БКП за изграждането и работата на партийните групи им възлага ясно определени задачи в областта на информационната дейност. Върху тях лежи задължението да разясняват партийната политика, да проучват нуждите и настроенията на трудещите се в своя участък на действие, да информират редовно партийните бюра и организации по всички въпроси, свързани с правилното осъществяване на политическото ръководство. Обемът и важността на информацията, която се получава от партийните групи, е в пряка зависимост от тяхната активност и инициативност. В това отношение особено полезни са периодичните прегледи на тяхната дейност, които се извършват в повечето от окръжните партийни организации. Обективният резултат от тях е, че те подтикват партийните групи към по-голяма активност, засилват творчеството им, а това в последна сметка се отразява благотворно върху цялостната работа на първичните партийни организации.

Активността и самоинициативата на комунистите са важно условие за повишаване боеспособността на първичните партийни организации. В това отношение много голяма и важна е ролята на партийните поръчения. От изпълнението на стотиците хиляди поръчения се изгражда цялата общопартийна работа. Ето защо **отчетите на комунистите как те изпълняват възложените им поръчения е друг важен информационен източник.** От него може да се съди как отделният партиен член практически осъществява авангардната си роля, до колко той е активен борец за делото на Партията, как спазва и изпълнява уставните задължения и т. н. Информацията по този въпрос е от изключителна важност за правилното разбиране и опознаване на вътрешнопартийния живот на всяка първична партийна организация. Тя дава възможност да се съди за всестранната дейност на комунистите, какъв е техният принос за успешното изпълнение на насрещните планове в материалното производство, на служебните и други задачи, какво е участието им в обществения живот в предприятието, учреждението, квартала и т. н. В това отношение особено полезна е инициативата на Варненската градска партийна организация за провеждане на разговори с онази категория партийни членове, която не изпълнява добре партийните си поръчения. При делова и критична обстановка е бил

Digitized by Google

проведен откровен разговор за ролята на партийното поръчение, за активността на комуниста, за неговата отговорност пред Партията. Осъществяването на тази инициатива се отразява благоприятно върху градската партийна организация. От този разговор с неактивните комунисти Варненският ГК на БКП е получил обилна и полезна информация за състоянието на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации, за работата с отделните комунисти, за тяхната отговорност и съзнателност. В резултат на тази инициатива по-добре се изпълняват стопанските и служебните задачи, укрепва партийната дисциплина. Комунистите от смяна „А" на тъкачния цех в текстилния комбинат „Първи май" са приели повишени насрещни планове и успешно ги изпълняват. Старозагорската окръжна партийна организация също така е постигнала успехи в издигане авангардната роля на комунистите. Интерес представлява инициативата да се провеждат събрания на първичните партийни организации, на които се приемат конкретни преценки за работата на всеки комунист. Те са огледало на дейността им за изпълнението на производствените и служебните задачи, какво е участието им в обществено-политическия живот и т. н.

През последните две-три години все повече се разширява практиката на провеждане на разговори в първичните организации, посветени на личния принос на комунистите за изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията. Опитът на Русенски, Видински, Шуменски, Ямболски и други окръзи показва, че при добра организация тези разговори са ценен източник на партийна информация. Те конкретно разкриват как първичните организации работят за издигане авангардната роля на комунистите, за успешното претворяване в живота на конгресните решения, какви нови инициативи се раждат, как се преодоляват трудностите и т. н.

Всичко това показва, че редовните и добре организирани отчети на комунистите за изпълнението на възложените им поръчения трябва да намерят още по-широко приложение в дейността на първичните партийни организации като ценен източник на информация.

Работата на организациите на Комсомола, профсъюзите и Отечествения фронт е следващият информационен източник. От информацията за дейността на тези организации може да се съди как те изпълняват своята роля като важни трансмисии на Партията, които я свързват с най-широките слоеве на народа. А като изразители на специфичните им интереси, те са важен източник на информация за отношението на тези слоеве към отделни страни на партийната политика: как я възприемат, какви мнения, предложения и критични бележки имат и т. н. От дейността на профорганизациите например може и трябва да се получава конкретна информация как те работят за въвличане на трудовите колективи в управлението на производството, в социалистическото съревнование за изпълнение на насрещните планове и по-специално на качествените им показатели, какво се прави за по-широкото разгръщане на националните и на местните почини, как профсъюзните организации изпълняват задълженията си по защитата на непосредствените интереси на трудещите се в предприятията, строителните обекти и т. н.

Това са по-важните източници, от които първичните партийни организации черпят необходимата им информация. Ако отново поставяме ударението върху тях, то е, защото тук или там има отделни партийни дейци, които смятат, че в първичните партийни организации източниците на информация са ограничени и техните възможности в това отношение са малки. Колкото по-богати и разнообразни са формите на работа в първичните организации, толкова по-многобройни ще бъдат и източниците на информация в тях.

Digitized by Google

Информационната дейност на първичните партийни организации, както всяка друга тяхна работа ,не може да протича стихийно. Тя трябва непрекъснато да бъде насочвана с оглед задачите на текущия момент и перспективите на развитието.

Кои са основните моменти, които характеризират същината на нейното ръководство?

Преди всичко информацията е дело на бюрата на първичните партийни организации. Съгласно възприетата практика за информационната работа в първичните организации отговарят секретарите или други членове на бюрата. В тяхна помощ са привлечени специални помощни комисии или групи, които се занимават със събирането и обработването на информационните материали, проучването на конкретни въпроси и др. Това в никакъв случай не означава, че информацията им е дадена „на откуп". За нея като цяло отговаря бюрото на партийната организация. То трябва да планира основните въпроси, по които ще се набира информация, да обсъжда начините и формите за нейното използване в работата на първичната партийна организация, по кои въпроси трябва да се дава отговор на партийни събрания и на събрания на трудовите колективи, кои по-съществени предложения и критични бележки да се изпратят на по-горните партийни ръководства и т. н.

Ръководството на информационния процес се изразява още и в това, как бюрата на първичните партийни организации умеят да използват различните източници на информация. Тук съществуват големи възможности, които обаче не винаги се използват добре от много партийни организации.

Много важен момент е грижата за подбора и подготовката на кадрите, които непосредствено се занимават с информацията в първичните организации. Ето защо с голяма сила изниква въпросът за системно, грижливо и качествено обучение на тези кадри. Наистина от време на време се провеждат някои краткотрайни курсове със секретарите на първичните партийни организации или с информаторите, но това е крайно недостатъчно. Основите на целия партиен информационен процес са заложени преди всичко в първичните партийни организации и подготовката и възможностите на техните кадри определят дълбочината на съдържанието и равнището на информационните материали, които те подготвят и изпращат в партийните комитети.

Ето защо партийните комитети следва да вземат необходимите мерки за организирането на системна и задълбочена работа с кадрите, които отговарят за информацията в първичните партийни организации. За тази цел те могат да си изработват съответна програма, в която ще определят тематиката, както и формите на обучение — курсове, семинари, консултации, съвещания за обмяна на опит и др. По този въпрос голяма и ефикасна помощ могат да окажат междуокръжните партийни школи в страната, които разполагат с квалифицирани преподаватели и с добра материална база за обучение. Огромно значение има опитът на редица партийни организации на КПСС, които през последните години са организирали системно обучение на информаторите.

Усъвършенстването на информационната дейност в първичните партийни организации е едно от важните и необходими условия за правилното протичане на техния вътрешен живот, за превръщането им в дееспособни и авторитетни политически ядра на трудовите колективи. Ето защо партийните комитети и бюрата на първичните организации следва да полагат още по-големи усилия и грижи за подобряването на партийната информация в духа на конгресните решения, за да се използва тя още по-успешно като важен инструмент за ръководство, средство за контрол и възпитание.

Digitized by Google

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

„Сега задачата е да се влее качествено ново съдържание на сближаването на Народна република България със СССР, така че нашето развитие да има единен със Съветския съюз ритъм, единни критерии, обединени усилия и съгласувани действия в политическата, икономическата, идеологическата, научната, културната и военната област, с други думи: да бъдем като един организъм, който се оросява от единна кръвоносна система".

Тодор ЖИВКОВ

ПЛЕВЕН—РОСТОВ НА ДОН

Навършиха се десет години от първите инициативи на съвместното сътрудничество и взаимопомощта между Плевенски окръг у нас и Ростовска област в СССР. По този повод през тазгодишните паметни дни на съветската култура в България и по-точно на 13 ноември Плевенският окръжен комитет на БКП проведе свой **тържествен юбилеен пленум.** Съвместно с него заседава и сесия на окръжния народен съвет.

В работата на пленума взе участие представителна делегация на Ростовския областен комитет на КПСС начело с члена на ЦК на КПСС и първи секретар на Ростовския обком другаря Иван Афанасиевич Бондаренко. Участвува и кандидат-членът на Политбюро на ЦК на БКП и заместник-председател на Държавния съвет на НРБ другарят Пеко Таков.

Доклад за плодовете на дружбата през изтеклите десет години направи членът на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на БКП в Плевен другарят Пенко Герганов. Възторжено изказване направи др. И. А. Бондаренко. Изказаха се членове на комитета и други общественици, първенци от различните отрасли на народното стопанство, представители на творческата интелигенция.

Докладът, приветствията и изказванията хвърлиха обобщаващ и аналитичен поглед върху изминатия път. Пленумът убедително разкри характера на всестранното сближаване, дружните усилия, взаимната помощ и сътрудничеството между Плевенски окръг и Ростовска област в обществения, политическия, стопанския и културния живот. Нагледно и ясно се видя, че дружбата тук се утвърждава като сърдечно приятелство и творческо взаимодействие не само между обществените, държавните, стопанските и културните организации и техните ръководства, навлязла е в тяхното ежедневие и го е оплодотворила с увереност и дръзновение. Тя отдавна е надхвърлила рамките на официалните отношения и е преляла във всестранни, истински всенародни връзки.

В крепка и всестранна близост помежду си са цели градове и села, трудовите колективи от промишлени, търговски, строителни и транспортни предприятия, от колхози и ТКЗС, от совхози и ДЗС, от управленически и културни институти и учреждения.

Дружат помежду си и добре, лице в лице се познават не само ръководните дейци от окръга и областта, обществените и другите организации, предприятия, учреждения, институти. Другаруват работници и кооператори, учители и ученици, инженери, агрономи, архитекти и зоотехници, художници, актьори и журналисти — комунисти, комсомолци, безпартийни и пионери. Приятелени и сдружени помежду си са всички поколения, цели семейства и фамилии — млади и стари, от децата до беловласите старци. Ходят си на гости като близки роднини. Разменят си подаръци и поздравления по повод на общонародни, традиционни и лични празници. Пишат си. Чрез всички и всякакви форми и средства на общуване и взаимен контакт обменят помежду си производствен и житейски опит.

Digitized by Google

Не случайно в Плевен и Плевенско говорят за писмата, а и за другите форми на обществени и лични връзки със съветските социалистически труженици като за благодатен, **плодотворен полъх на пролетния развитор.**

Затрогнат от изблиците на всенародна признателност към Партията и народната ни власт, които сложиха здравите темели на тези отношения, изразител на мислите, завладели всички присъстващи, стана др. Пеко Таков:

„Всеки човек знае колко добре е да имаш по-голям брат — отбеляза той. — Да имаш верен и искрен, всеотдаен приятел. Приятел, който никога няма да те остави огорчен и посрамен. Който няма да те забрави нито в добър час, нито в беда. Няма да позволи да се докосват до самочувствието ти, да хвърлят сянка на достойнството ти. Приятел, другар, който във всички и всякакви случаи ще ти бъде опора и закрила.

Да! Другари, всеки от нас знае цената на приятелството, другарството, окрилящата роля на личния приятел. И ако това е така в личния живот, колко по-голямо е значението му в обществения живот, в и между колективите, между народите и държавите.

А ние, българите, българските комунисти си имаме такъв голям и великодушен приятел Приятел великан, титан! Имаме си Съюза на съветските социалистически републики! Комунистическата партия на Съветския съюз! Имаме си съветския народ! Всеотдайно верен на дадена дума, както никой никога преди него!

Народ богатир е приятелят на народа ни, на народа на Ботев и Левски, на Димитър Благоев и Георги Димитров! С този народ навеки! — такава е волята на работници и селяни, на млади и стари от нашата социалистическа Народна република България, думата на БКП!

И се питам: **откъде извира тази сила, това безпримерно братство у нашите съветски другари и братя, небивалата им скромност, непомрачена и от сенчица само на високомерие и самоизтъкване?** — Питам се и аз като вас си отговарям: взе се и непрестанно се взема **от идеите на Маркс и Ленин**, взе се и се взема от всеотдайността на онези, които като деди и бащи неотклонно стоят на гребена на световния революционен процес. **От самоотвержената им вярност към нашия девиз, прокламиран от Маркс и Енгелс**, а именно: **„Пролетарии от всички страни, съединявайте се!"**

Накрая пленумът гласува и приe **Основни насоки за по-нататъшното всестранно сътрудничество между побратимените окръг и област.** Още в процеса на предварителната им подготовка те са обсъдени и уточнени и с другарите от Ростовския обком на КПСС. Тъй че изразяват единните виждания и съвместните намерения на двата комитета. Преди закриването на пленума върху две художествено изработени копия от тях сложиха подписите си другарите И. А. Бондаренко и П. Герганов.

В решенията се дава всестранна оценка на досегашния опит и се очертават главните насоки на обединените усилия и съгласуваните действия за заякчаването на дружеските им взаимоотношения по-нататък:

— В областта на икономиката: с още по-голяма целенасоченост и плановост да се разшири и задълбочи дружбата и взаимното сътрудничество между промишлените предприятия, транспортните, търговските, строителните и др. организации, между колхозите и совхозите и ТКЗС, ДЗС и АПК с цел: да се увеличава ефективността на производството и максимално да нараства обществената производителност на труда. Да се проучат възможностите и се премине към коопериране на производствената дейност на промишлени предприятия. Да се разшири сътрудничеството между научноизследователските им институти, като се насочи към още по-широкото използване и бързото внедряване научните разработки и новите прогресивни технологии. Да се разшири взаимният обмен на партийни, държавни, комсомолски и профсъюзни дейци, на първенци и новатори в производството.

— В областта на обществено-политическите отношения: да се разширят двустранните връзки между окръжния комитет на БКП в Плевен и областния комитет на КПСС в Ростов, между съответните градски партийни комитети, съветите и другите органи за социално управление, между партийните ръководства на АПК и районните комитети на КПСС в областта. Всяка година да се разменят делегации и работни групи за съвместно проучване на актуални проблеми на ръководната дейност, партийния живот и партийното строителство. Да се разшири обмяната на опит и материали по проблемите на партийния живот, партийното строителство и социалното управление. Още повече да се разширява и проблемно да се задълбочава сътрудничеството между обществените организации — профсъюзни, комсомолски и други. Окръжният комитет на БКП и областният комитет на КПСС да обединяват всички усилия и инициативи, да внасят **съгласуваност, целенасоченост и комплексност** във всички взаимни проучвания, контакти и взаимодействия.

— В областта на идейно-възпитателната работа: да се засилват обединените действия, съвместните инициативи и усилия на партийните комитети и организации, както и на другите обществени организации за класово-партийното, интернационалното и патриотичното възпитание на трудещите се и особено на младежите. Да се насърчава и още по-дълбоко да се осмисля движението за масово общуване на трудещите се от всички отрасли на народното стопанство и културния фронт. Особено внимание да се обръща за заякчаването на връзките и съвместните инициативи на комсомолските организации и ръководства, все по-широко да става движението на

Digitized by Google

лични контакти и сприятеляването между комсомолците и всички младежи, между пионерите. Да се засилва и задълбочава всестранното сътрудничество и между средствата за масова информация и другите културни институти.

„Цялата съвместна дейност между Ростов и Плевен отсега нататък — четем в този документ — да се подчини на обединените усилия и съвместните действия, всеповече да се изпълва с ново съдържание всестранното сътрудничество и взаимопомощта, да се разраства и укрепва интернационалната близост между трудещите се от Плевенски окръг и Ростовска област в борбата за осъществяване решенията на XXIV конгрес на КПСС и на X конгрес на БКП."

Пленумът на Плевенския окръжен комитет на БКП се превърна в общоградско, общоокръжно тържество. Той внушително изрази **решимостта братската дружба да се развива и да заяква в нов подем на съвместните действия**, да се множат нейните обилни плодове.

Докладът, изказванията и решенията убедително разкриха **последователната марксистко-ленинска принципност на обединените усилия и съвместните действия, на дружбата и всестранното сътрудничество между НРБ и СССР, между БКП и КПСС.**

Българо-съветската дружба сполучливо и творчески съчетава у себе си пролетарския интернационализъм и социалистическия патриотизъм. Тя е част от усилията за укрепването и развитието на световната социалистическа общност — гарант на мира и прогреса, на борбата за демокрация, социализъм и комунизъм в съвременния свят!

Петър РАДЕВ

СЛЪНЧЕВИ ПРАЗНИЦИ

ИВАН АФАНАСИЕВИЧ БОНДАРЕНКО
първи секретар на областния комитет на КПСС в Ростов на Дон

„Наше общо скъпоценно достояние!", „Пример на интернационализъм в действие!" — така нарече вярната дружба между Съюза на съветските социалистически републики и Народна република България, тяхната растяща близост и всестранното им сътрудничество героят на НРБ, генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Леонид Илич Брежнев.

„Едно от най-великите и най-прекрасните завоевания на нашите народи по пътя на свободата и социализма!", „Основа на нашия вчерашен и днешен ден, един от определящите фактори, очертаващи пътя ни към комунизма!" — така я характеризира първият секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ другарят Тодор Живков.

Частица от това богатство е и крепката дружба, която свързва трудещите се от Плевенски окръг и Ростовска област.

Дружбата между нашите народи не признава граници и разстояния. Завещана ни от деди и бащи, заякнала под благотворното влияние на неугасимите идеи на Карл Маркс и Владимир Илич Ленин, в духа на заветите на безсмъртния син на българския народ Георги Димитров, в наши дни тя се затвърди във велика материална сила на нашия общ социалистически подем.

Тази дружба, взаимното доверие и безграничната ни любов и вярност един към друг вдъхновява всички ни за нови победи в името на тържеството на марксизма-ленинизма. **Ние, съветските хора, сме горди, с това, че имаме такъв забележителен другар като трудолюбивия, мъжествен и добър български народ.**

Далеко в глъбините на миналото са могъщите корени на тази дружба. А през 1963 г., установили едни с други преки контакти ростовци и плевенци предприеха система конкретни инициативи за съ-

Digitized by Google

трудничество и взаимопомощ **Десет години братство!** — така може да се нарече изминалото оттогава време и всичко оковя, което го запълва.

През това десетилетие се родиха и утвърдиха многообразни и неизмеримо връзки между нашите градове и другите селища, между трудовите колективи побратими. Фактически **в системата на съгласуваните ни взаимодействия са обхванати вече всички основни страни на партийната и масово-политическата работа, на стопанската, научната и културната дейност.**

Дружбата, сътрудничеството и взаимопомощта между нас и плевенци се развиват и усъвършенствуват с всяка измината година, с всеки нов ден. Характерен за нея е **двустранният, двупосочният процес на обмяна, изучаване, взаимствуване и внедряване на разнообразен опит в партийно-политическата, организационната и цялата обществена, стопанска, научна и културна дейност.** В резултат от това всеки от нас става и материално, и духовно по-обогатен. Става по-окрилен, по-уверен!

От многообразните примери на обмяна, изучаване, взаимствуване и внедряване на опит между ростовските и плевенските предприятия и стопанства, между партийните, комсомолските и другите обществени организации се вижда **колко тясно се преплитат сега артериите на съветската и българската икономика, колко обширни и разнообразни са формите и каналите на нашето сътрудничество.**

Така ростовски специалисти вложиха своите знания и труд в създаването на плевенски заводи, а в Ростовския консервен комбинат „Смъчка" се ползват рецепти и чертежи на специалисти от плевенския консервен комбинат „Георги Кирков". През миналата година опитът на българските майстори на високи добиви от царевицата беше в центъра на вниманието на участниците в нашата областна научно-практическа конференция на донските кукурузопроизводители. Постоянно се поддържат делови контакти, кореспондират помежду си и често се срещат донските и плевенските мебелисти и трикотажници, животновъди и лозари, архитекти и поети. Плодотворното творческо сътрудничество между съветските и българските труженици намира многобройни ярки проявления. Това умножава нашите сили в борбата за мир и социализъм, вдъхновява ни за подвизи в труда.

Тази година е особена за нас, съветските хора. Тя е **третата, решаващата година за нашата девета петилетка.** За трудещите се от нашата Ростовска област тя стана година на плодотворна борба за повече хляб. В трудни климатични условия, при умело и вещо използване на агротехниката, трудещите се от областта получиха високи добиви и предадоха на нашата социалистическа държава 5 135 000 тона **Толкова зърно донската земя досега никога не е давала!** Социалистическото съревнование, възглавявано от комунистите излъчи стотици имена на истински майстори на високите добиви. Сред тях е и младият комбайнер Алексей Лилейченко, който с новия си мощен комбайн „Колос" сам овърша почти 3000 тона зърно.

С високи трудови успехи посрещнаха 56-тата годишнина на Великата октомврийска социалистическа революция и колективите на нашите промишлени предприятия, мините и строежите. Световен рекорд по добив на гориво неотдавна установи бригадата на Михаил Павлович Чих. За 31 работни дни работниците от тази бригада добиха 237 203 тона антрацит, или на всеки миньор средно по 1402 т въглища.

И на българските механизатори са добре познати съветските комбайни „СК—4" с марката на завод „Ростсельмаш". През последните десет години този завод произведе повече от 850 000 такива машини. Неотдавна ростселмашци преминаха към серийно производство на по-

Digitized by Google

вия високопроизводителен комбайн „Нива". Само до края на годината от конвейера на завода ще слязат 16 500 нови комбайна.

В изпълнение на решенията на XXIV конгрес на КПСС трудовите колективи от нашата област се борят за повишаване производителността на труда, за по-голяма икономическа ефективност на производството, приемат напрегнати насрещни планове за новата 1974 г. С радост четем и препрочитаме всяко ново съобщение за успехите на плевенци, на българските работници, селяни, учени.

...У нас, на Дон, ентусиазирано се пее песен, посветена на съветско-българската дружба. В нея звучат много хубави, мили и верни, казани от сърце думи:

„Течет мой Дон — широкая река.
И земляки поют со мною стройно:
— Пока в моей руке твоя болгарская рука,
На Шипке будет все спокойно!"

Небето над Народна република България — винаги ведро и безоблачно! На Шипка — винаги спокойно! За да може всеки — млад и стар — от вашата слънчева родина да се, труди според силите си за доброто на род, на родина, за преуспяването на нашата социалистическа общност! — ето какво пожелават съветските хора на своите български приятели, другари и братя.

За нас, за съветските хора, срещите с вас винаги са били, са и ще бъдат светли, слънчеви празници в нашия живот. И сегашното гостуване на нашата делегация в Плевен и Плевенско е за нас светъл, радостен и вълнуващ празник.

Топло и сърдечно отбелязват и у нас трудещите се от Дон десетилетието на нашата дружба с тружениците от Плевенски окръг. Сега в нашата област действуват 23 районни и градски дружества на Обществото „СССР — България". Колективни членове на тях са 250 първични партийни организации. В предприятията и в колхозите, в институтите и училищата се провеждат тържествени събрания, вечери и срещи, посветени на съветско-българската дружба, организират се изложби, на които всестранно е показан животът в НРБ, прави се равносметка на резултатите от обмяната на опит между побратимените колективи. Най-инициативни са младежите. Повече от 140 комсомолски организации от нашата област са в преки делови взаимоотношения със съответни комсомолски организации от вашия окръг.

Ние дойдохме на пленума на Плевенския окръжен партиен комитет не просто като гости, а **в традиционна делова и творческа обстановка съвместно да поработим, да си изясним и поставим новите цели и задачи на нашето сътрудничество** в по-високия етап на развитието на нерушимата дружба между нашите два братски народа.

ПЛОДОВЕ НА ДРУЖБАТА

ПЕНКО ГЕРГАНОВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП в Плевен

Тазгодишните дни на съветската култура у нас оставиха неизличими впечатления сред комунистите, комсомолците и всички трудещи се от Плевен и окръга. Те съвпаднаха с последните дни на първото десетилетие от установяване на непосредствено приятелство, другарство, сътрудничество и взаимопомощ с Ростовска област. Това ни даде въз-

Digitized by Google

можност в **условията на всенародно ликуване да обобщим всичко, което постигнахме** в и чрез все по-тясното си взаимно опознаване и сдружаване с ростовци, със съветските хора и техните организации, ръководства и дейци. **Очертахме и новите цели,** към които се насочват обединените ни усилия през новия, по-високия етап на българо-съветската дружба.

Ръководехме се и се ръководим от **решенията на Десетия конгрес на БКП, на Юлския и Октомврийския (1973 г.) пленум на ЦК на БКП,** които с нова сила подчертаха: **„За Българската комунистическа партия и българския народ българо-съветската дружба е като слънцето и въздуха за всяко живо същество!“,** че тя е **„една от главните движещи сили на нашето развитие, условие и гаранция за бъдещия възход на нашето социалистическо отечество, за неговия утрешен ден!“**

За нас, плевенци, сдружаването именно с донци никак не е случайно. Донските казаци са оставили невехнещи спомени със своя героизъм и себеотрицание още при освобождението на Плевен и Плевенско преди почти един век. Първата сотня руски солдати, прешпорили през улиците на Плевен в ранна утрин преди още Осман паша да бил превърнал града в средоточие на своя отчаян опит да спре освободителната лавина, била сотня донски казаци.

Чувствата на привързаност към съветските братя разцъфтяха в освободена България и най-вече след победата на Октомврийската социалистическа революция, ръководена от КПСС и Владимир Илич Ленин. Те заякнаха през годините на първите петилетки в СССР. Помним и никога не ще забравим, че първите си стъпки за производствено кооперираме селяни и от нашия окръг направиха под вдъхновяващото въздействие на съветския опит. Така още през 1939 г. в нашето село Тотлебен, носещо името на един от прославените освободители на Плевен, беше създадено първото ни трудово-кооперативно стопанство. На другата година беше основано стопанството в с. Слатина, Ловешки окръг — тогава в Плевенска област, а през 1941 г. бяха основани двете стопанства в с. Обнова. През 1942 г. пък в гр. Левски беше създадена първата машинотракторна станция в страната.

Още повече укрепнаха нашите връзки и чувства след Септември 1944 г. Развиха се и се изливат във всенародно движение за българо-съветска дружба. Още повече се извисиха те под влиянието на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Тъй че **онова, което се утвърди между нас и донци, е частица от политиката на Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет, от политиката на Правителството на Народна република България.**

През изтеклите десет години връзките и взаимоотношенията между побратимените градове и други селища от нашия окръг и Ростовска област се превърнаха в **ярка, топла атмосфера на братство и взаимопомощ във всички области на живота.** Утвърди се практиката да организираме дни и месеци на взаимен обмен на опит. Разширяват се инициативите на организирано и планомерно сътрудничество между учени, ръководства и ръководители, специалисти и производственици.

Особено големи постижения имаме в **материалното производство** — тази решаваща област на човешката дейност с многостранно значение. Всяка година побратимените градове, предприятия, стопанства и институти разменят помежду си информация за резултатите от социалистическото съревнование и за изпълнението на своите планове и задачи. Едновременно се осведомяваме и за пътищата, начините и средствата за решаването им. Едни от други нищо не скриваме от своя положителен опит, не премълчаваме слабостите.

Контактите и сътрудничеството ни с ростовските селскостопански учени и специалисти, с колхозите и совхозите играят важна революционизираща роля за развитието на **селското стопанство** в нашия ок-

Digitized by Google

ръг. В резултат от това окръгът ни стана инициатор и център на комплексната механизация в селското стопанство, извършва се голям подем в производството на зърнено-хлебните култури. Първоначално с помощта на академик Лукяненко внедрихме произведения от него високодобивен сорт пшеница „Безостая — 1", а по-късно и „Кавказ — 2" и „Аврора", които дават по повече от 400 кг зърно от декар. Заслуга на академик Пустовой е отглеждането на високомасления сорт слънчоглед „Передовик", който стига до 60 на сто масленост. Дружбата ни с ростовските братя доведе до ускорената пълна механизация на производствените процеси при отглеждането на пшеницата, царевицата, слънчогледа и други култури. Проучвайки опита на Донския селскостопански институт, нашият герой на социалистическия труд Петър Колев от с. Беглеж внедри пневматично устройство за отгрибване на лозята.

Засилва се сътрудничеството ни и в областта на животновъдството. Така колектив от научни работници под ръководството на световно известния учен академик Ладан от Донския селскостопански институт разработи и предостави на АПК в гр. Левски пълна проектна документация за изграждането на модерна свинеферма. Изграденото вече експериментално хале за угояване на 1000 свине дава много перспективни резултати.

Такива широко импулсиращи отношения установиха помежду си и предприятията от промишлеността и другите основни отрасли на народното стопанство. Например съветски инженери от завод „Красний Аксай" подпомогнаха плевенските вапцаровци добре да овладеят и внедрят високоефективните отливки на големи и сложни чугунени детайли. Технолози от консервния комбинат „Смъчка" предадоха своя опит на плевенчани в създаването на високопроизводителни поточни линии в нашия консервен завод „Георги Кирков". С помощта на предоставената му от ростовци техническа документация Плевенският държавен автомобилен транспорт извърши подготвителни работи и разработи автоматизирана система за управление на автомобилния транспорт.

Все по-широко, дълбоко осмислено и творческо става взаимното сътрудничество с ростовци в областта на партийната и обществената дейност, партийния живот и партийното строителство.

Въоръжена с марксистко-ленинската теория, Комунистическата партия на Съветския съюз е образец на последователна вярност към нашето велико учение, образец на неговото творческо осъществяване през всички етапи на революционната борба и изграждането на новото общество; неизчерпаем извор на знания и умения за всички ни. За нас, българските комунисти, е щастие, че имаме такава богата възможност непрестанно с пълни шепи и непосредствено да черпим от този извор. За това много допринася и безпримерната отзивчивост и скромност на съветските другари. Със своята дейност, опит и пример ръководствата и организациите на КПСС се превръщат в незаменима школа за всички нас — скръжни и низови дейци на БКП. Всичко това много допринася да се обогатява и нашият опит, все по-целенасочено и по-осмислено да става ежедневието и на нашите комитети и организации.

По-конкретно на подобряването на нашата работа много благоприятно се отрази изучаването на опита на ростовските другари в издигането на научното равнище на партийната работа. Последователно да се опираме на знанията и опита на учените и специалистите при разработването на практическите и теоретическите проблеми на отраслите, предприятията, стопанствата — ето какво ни научи ростовският, съветският опит.

Все по-ревностно изучаваме стила и методите на Ростовския обком на КПСС, на другите партийни комитети и организации в областта. Ударението слагахме върху партийно-организационната и идеологичес-

Digitized by Google

ната работа, върху партийното ръководство **на икономиката, културата и** обществените организации.

Първостепенна грижа на нашия окръжен комитет, на градските, общинските и заводските ни комитети е било и е **непрестанно да опознаваме и овладяваме стила и методите на ръководствата и организациите на КПСС, наученото да превръщаме в основна черта на нашия стил и нашите методи.** В тази насока най-голямо внимание отделяхме и на основни, актуални проблеми на партийната дейност, партийния живот и партийното строителство. Примерно на разширяването на вътрешнопартийната демокрация и засилването на ролята на първичните партийни организации; на засилването на авангардната роля на комунистите; на укрепването на партийната, държавната, трудовата и технологическата дисциплина и ролята на партийните организации и ръководства за отстояването на тази линия; на разширяване инициативността и творческия подход на първичните партийни организации и на партийните групи във всяко начинание, в засилването на тяхната боеспособност. С радост само преди две-три седмици прочетохме похвалите в уводна статия на в. „Правда", която посочи за пример опита на партийните групи в Ростовска област.

Изучавахме и вече прилагаме **съветския опит за единно социално-икономическо планиране** на развитието на производствените колективи и селища. От ростовци усвоихме резултатни средства и начини за **разширяване и задълбочаване на ролята на обществените организации в стопанското и културното строителство.** По-специално много допринесе за подобряването на нашата работа изучаването на ростовския опит за създаването и утвърждаването на **нови, прогресивни традиции и ритуали** в живота на трудовите колективи. Особено ценни сред тях са традициите и ритуалите за приемането, обучението и възпитанието на новите попълнения на работническата класа. Много добре се възприе у нас ростовският опит и за създаването на **музеи на трудовата слава** и въобще за развитието и насърчаването на музейното дело, за умелото му вплитане в цялостния възпитателен процес.

Много разнообразни и действени неща научаваме от съветските другари в областта на **идеологическата работа.** Все по-пълнокръвно бликат **взаимодействията ни с тях в различните сфери на културния живот и изкуството.**

На тази основа си даваме добра сметка, че **възприемането и овладяването на съветския партиен опит до степен на пълното и детайлното му познаване във всяко отношение, както и творческото му прилагане в нашата работа е една от най-важните задачи и на по-нататъшното задълбочаване на сътрудничеството ни с ростовци.** То ще намери израз и в заякчаването на връзките между градските и другите партийни комитети, между първичните организации и комунистите от всички поколения, с всякакво обществено положение.

Поради всичко това **плевенската окръжна партийна организация посрещна с единодушно одобрение решенията на Десетия конгрес на Партията и на Юлския и Октомврийския пленум на нейния Централен комитет.** Комунистите, комсомолците и всички трудещи се с порасналия интерес следят все по-тясното единомислие и единодействие, съвместния творчески марксистко-ленински подход към основните проблеми на нашата съвременност, задружните усилия на ЦК на БКП и на ЦК на КПСС, затрогващата дружба между другарите Леонид Илич Брежнев и Тодор Живков за последователното отстояване на принципа на пролетарския интернационализъм, нашето велико марксистко-ленинско учение.

Следят и от сърце им дават своята непоколебима подкрепа. Израз на тази подкрепа е и очертаването на основните насоки за по-нататъш-

Digitized by Google

ното широко развитие на дружбата и всестранното сътрудничество между побратимените Плевен и Ростов на Дон, които прие пленумът на нашия комитет. Изпълнението на тези решения ще направи нашите взаимоотношения още по-дълбоки и ползотворни, съответствуващи на изискванията на пролетарския интернационализъм и на усилията за укрепването на световната социалистическа общност.

Сърцата да бият по-силно...

Тук ще разкажем за дружбата в онези измерения, които карат сърцата да бият по-силно, очите да се пълнят с влага, мисълта дълго да броди из градовете и селата при хората от земите на тихия Дон.

В нашия окръг се осъществиха интересни и полезни инициативи за повишаване ефективността от идеологическата работа на партийните комитети и организации, на другите органи и институти, почерпили опита на ростовци.

В град Левски по примера на приятелите от град Новочеркаск ленинските петъци се утвърдиха като прекрасна форма за масово-политическа работа. В един от петъците на месеца по предварително определена тема членовете на градския комитет на Партията, съветниците, партийните секретари и ръководителите на предприятията се срещат с трудовите колективи и гражданите, разговарят с тях по икономически и актуални политически въпроси.

Преди години много често от разговори със секретарите на първичните партийни организации и комунистите, от разучаване материалите на събранията ставаше ясно, че редица пропуски в делата на комунистите са резултат на това, че те не винаги знаят своите права и задължения, определени в Устава на Партията. Откъде да се започне, за да се измени това положение. С инструктаж и указания? Не! Тук пак помогна опитът на КПСС. Някой бе прочел на страниците на „Правда" за разговор с комунистите по техните устави задължения. Цяла година на събрания на партийните групи и организации се води разговор на тема: „Знаем ли и спазваме ли Устава?" Резултатът беше: активизиране живота на първичните партийни организации, укрепване вярата и любовта на хората към Партията.

През ноември 1973 година от градския комитет на Партията в Черген бриг чи съобщиха, че в деня за политически агитация само от колективите в промишлеността са участвували над 6000 души. А тази форма е резултат от дружбата с град Таганрог.

В доклада на групата от Плевенски окръг, посетила Ростовска област през 1972 година, четем: „Първият секретар на градския комитет на КПСС в Таганрог ни запозна с инициативата, която провеждат за издигане на организационната и идеологическата работа в първичните партийни организации, за отчета на комунистите пред организацията, в която членуват". Сега която и организация да посетите и попитате кое е най-значимото мероприятие през 1973 година, ще ви споменат непременно за самоотчета на комунистите.

Но дружбата и взаимопомощта през последните десет години не свършват само със заимствуване на организационни форми.

Зачестиха взаимните гостувания на цели творчески състави. Ансамбълът „Донски казаци" и „Азовски ансамбъл" за песни и танци с голям успех изнесоха концерти в Плевенски окръг. В Ростовска област гастролираха Северняшкият ансамбъл за песни и танци, естрадно-сатиричният състав „Плевен" и колективът на Драматичния театър.

За осми път тази година в Плевен се организираха международните лауреатски дни „Катя Попова". Млади съветски гокални и инструментални изпълнители редовно участвуват и със своето изкуство обогатяват музикалните празници на дружбата.

Държавният драматичен и куклен театър, Плевенската самодейна опера все по-често поставят на своя сцена произведения на съветската класика. Една от запомнените постановки на Драматичния театър бе „Разораната целина" по М. Шолохов, постановка на гост режисьора от Ростов на Дон другаря Е. Бейбутов.

Всяка есен се организират изложби, които запознават трудещите се от Ростовска област и Плевенски окръг с успехите в строителството на социализма и комунизма.

Едни от най-значителните културни прояви в Плевенски окръг бяха проведените неотдавна Донски литературни дни. Участвуваха известните съветски писатели от Ростовска област Виталий Закруткин, Николай Скрябов, Данаил Долински, Александър Бахаров и други. Техните срещи с плевенските творци, с производствените колективи, с ръководствата на политическите и масовите организации, с голяма част от активното население от окръга се превърнаха във вълнуващи празници на българо-съветската дружба.

Творческо е сътрудничеството между ре-

Digitized by Google

дакционния колектив на окръжния вестник „Септемврийска победа" и ростовските вестници „Молот" и „Комсомолец", между дружествата за разпространение на научни знания, които постоянно разменят страници и лектори, помагащи за изучаване и популяризиране опита в социалистическото строителство.

За разширяване и укрепване на установеното братство, както и за взаимно опознаване по-отблизо, вече е традиция всяка година да се организират „Влакове на дружбата". Плевенските трудещи се посещават побратими селища, заводи, колхози, обществени организации и държавни институти. В сърдечните разговори със съветските хора на наша и ростовска земя се ражда онова уважение и любов към тях, които се преплитнаха в една от характерните черти на българина, обогатяваща неговата душевност, издигаща самочувствието и националното му достойнство.

Особено плодотворна е дружбата между плевенските и ростовските архитекти и художници, ростовската телевизия и плевенския киноклуб, между спортистите и най-малките — пионерите. За тях могат да се изброят много инициативи. Ще споменем само, че с помощта на художниците и архитектите в града Ростов на Доч се изгражда площад „Плевен", а в Плевен — комплекс „Дружба". Ростовската телевизия и плевенският киноклуб създадоха редица филми, посветени на дружбата.

Когато пътувате из плевенския край, не може да не ви направи впечатление монументалните панорамни наглядни материали, кътовете на дружбата в селища и предприятия. Това е плод на опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, на съветските хора, творческото му осмисляне.

Този опит тече като непресъхващ поток всекидневно със стотици писма и хиляди вестници и списания. В селищата като Левски, Ставерци, Тотлебен, Долна Митрополия и други във всеки дом влиза съветски вестник или списание, а за окръга те са 61 000 броя — носители на ленинска правда и вестители на богатия живот на народа побратим.

Безименният подвиг на оний, чиято младост изгоря по редути и долини край Плевен, които оросиха с кръвта си „Мъртвата долина", които откриха пътя на свободата за нашия народ, които донесоха на щитовете и броните на танковете светлия живот на нашата родина, грее в душите на плевенчани.

Иван НОВАКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Плевенски окръг

ВЕСТИ

За квалификацията на секретарите на партийните организации градският комитет на Партията в Криводол, Врачанско, проведе пътуващ партиен семинар из Софийски, Пазарджишки и Пловдивски окръг в селищата Ботевград, Клисура, Хисар, Брацигово и Стрелча. В него участвуваше и първият секретар на градския комитет Петър Тодоров.

В Ботевград завеждащият организационния отдел на градския комитет на Партията Пашков ни запозна с числения състав на партийните организации, как подготвят плановете и отчитат изпълнението им, разказа за връзките им с Комсомола, с низовите организации на Отечествения фронт, за учебните форми.

Второго занятие се състоя в Клисура в Павурджиевата къща музей. Отговорничката на музея ни разказа за някогашната „каменна Клисура" и сегашната — обновена; за борбата на клисурци срещу турското робство по време на Априлското въстание.

В Наркооп и Водоналивния завод в Хисар партийните секретари споделиха с нас опита си по планирането и отчитането на работата в партийните организации в търговията, в общественото хранене, в промишлеността.

Вълнуващ, запомнящ се бе разказът на 80-годишния септемврист Атанас Златков от Брацигово. Той подробно описа борбите на целия Пещерски район през 1923 г. — Септемврийското въстание, и през 1941—1944 г.

Видяхме историческия Батак, Ракитово, Велинград, Септември, Пазарджик.

В Стрелча в градския комитет на Партията ни информираха за обучението на актива в семинарите, школите и лекториите. Видяхме новия паметник на съпротивата, центъра на града, читалищната сграда, пощата, балнеолечебницата, кооперативната сграда, двата плувни басейни.

Богатият опит на градските комитети и партийните организации, които посетихме в областта на вътрешнопартийната дейност, съревнованието, обучението на актива, помощта на ДКМС и низовите организации на Отечествения фронт ще ни помогне да подобрим нашата партийно-организационна и идейно-възпитателна работа.

Асен МИТЕВ
секретар на ППО
в Криводол, Врачанско

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ В НЕПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ СФЕРИ

СОФРОНИ ИЛИЕВ

Въпросите за организирането на социалистическо съревнование в непроизводствената сфера не са нови. Доскоро някои развиваха тезата, че не може и не бива да се води съревнование сред специалистите и служителите. Те не трябвало да поемат лични и колективни обещания, защото това било преливане на вода от пусто в празно.

Но нашата практика и опитът в другите братски страни опровергават тези мнения.

Като елемент на социалистическите производствени отношения и най-действена форма за участие на трудещите се в управлението на производството, социалистическото съревнование има широко поле за действие и в непроизводствената сфера. В административните учреждения, в учебните, здравните и другите звена основната дейност също се планира. И оттук се създават благоприятни условия за проявление на творчество, самоинициатива, взаимопомощ.

Кои са общите и специфичните закономерности и изисквания при организиране на социалистическото съревнование сред заетите в непроизводствената сфера?

И тук, както в материалното производство, неговото привеждане трябва да отговаря на класическите ленински принципи за гласност и сравнимост на резултатите, за повторение на челния опит. И за съревнованието в тази сфера важат изискванията то да се организира и води върху широка демократична, обществена основа, да се развива като живо творчество на масите, като съзнателна, доброволна изява на отделния труженик. Първостепенно изискване е да бъде масово, да се превръща във всенародно дело, широко поле за проявление да има другарската взаимопомощ, съзнателната дисциплина и самодисциплина, правилното съчетаване на духовното и материалното стимулиране.

Към организацията на съревнованието тук съществуват и някои допълнителни проблеми. За разлика от материалното производство — където неговите цели и задачи са ясни и са определени с конкретни критерии и показатели, насочени към усъвършенстуването на производството и повишаване на неговата ефективност и в непроизводствената сфера, те са насочени към усъвършенстуване на съответната дейност, но за тях не могат да се определят количествени измерители. Това съвсем не означава, че тук не могат да се дават обещания, да се разработват лични и колективни творчески планове, да бъдат сключени договори за съревнование за по-добра, за по-творческа работа.

Когато се говори за съревнованието в непроизводствената сфера, някои имат предвид и центровете за научноизследователска и развойна дейност към държавните стопански обединения и институтите и базите за техническо развитие. Това е неправилно. Тези организации са към сферата на материалното производство и имат конкретни критерии и показатели за определяне мястото им в решаването задачите на обществената производителност на труда и на достигане на световното равнище.

Резултатите от дейността на специалистите и колективите на научните организации в повечето случаи се отчитат по строго определени предварително планирани показатели, които характеризират приноса им за повишаване ефективността на производството за реализиране икономии на суровини и материали, повишаване техническото равнище и качеството на продукцията и други. А това са безспорно и основните цели и задачи на съревнованието в тези организации.

Разбира се, неправилно е да се пренасят механично някои форми на съревнованието от производствените предприятия в научни-

---

Статията има дискусионен характер.

Digitized by Google

те организации. Това се отнася главно до начините за организирано включване в него, до определяне приноса за достигане на световното равнище и др.

Основната форма за организиране и включване в съревнованието би следвало да бъде разработването на лични и колективни творчески планове и договори за сътрудничество и взаимопомощ. За разлика от работниците в предприятията, на които участието в достигането на световното равнище се изразява в спазването на технологията, тук в повечето случаи за всички специалисти може да се определи какъв да бъде не само колективният, но и личният им принос.

• • •

По начало класификацията на трудовите дейности не може и не бива да се извършва само по признака на това в коя сфера на обществения живот се прилагат. В непроизводствената сфера например влизат здравното и комунално-битовото обслужване, политиката, науката, изкуството, образованието, печатът, информацията.

Още на времето Карл Маркс ясно разграничи процеса на производството на материални продукти (ценности), т. е. на материалното производство, предназначени за задоволяване на жизнените потребности на хората, от производството на духовни продукти (ценности), т. е. на нематериалното производство, предназначени за задоволяване на духовните потребности на хората.

Трудовите дейности във всички области на нематериалното производство като правило имат голямо различие. В редица случаи, разбира се, те имат и близък характер. И не само това. Често трудовите дейности на хора, заети в различни области от непроизводствената сфера, са сходни не само помежду си, но и с дейности, които се извършват в сферата на материалното производство. Обратно. Има трудови дейности от материалното производство, като управлението на държавните стопански обединения и предприятията, на научните организации към тях, обслужването и други, които са по-близки до дейностите, извършвани в непроизводствената сфера, отколкото към производствената.

• • •

Съревнованието е обективно явление. То е възможно и се проявява навсякъде при определени условия, където има човешка дейност. В самата същност на човека, независимо къде работи, е налице стремеж към непрекъснато усъвършенстване и прогрес, към надпреварата в процеса на труда. Всички тези условия са налице и в дейностите, които се извършват в непроизводствената сфера и обслужването.

Това е така защото развитието и усъвършенстването на производителните сили и производствените отношения е възможно само при едновременно движение напред на всички области от обществения живот. При социализма всяка дейност, всяка категория трудещи се имат свое място и роля, дават свой принос в социалистическото изграждане. Ето защо и съревнователната дейност в извънпроизводствената сфера е неделима част от всенародното съревнование. Тя се развива по същите общи закономерности, както и в материалното производство, подчинена е на общата цел, играе ролята на ускорител в повишаване ефективността на производството, в усъвършенстване следователно и на социалното управление и общественото обслужване.

И не случайно всенародното социалистическо съревнование за повишаване обществената производителност на труда, което се разгърна в нашата страна след Десетия конгрес на БКП, Февруарския пленум и речите на др. Тодор Живков пред първенците в Перник и София, намери конкретен израз и в дейностите извън производствената сфера. Почти навсякъде административните, профсъюзните и комсомолските органи под ръководството на партийните комитети предприеха конкретни мерки за най-активно включване на колективите в съревнованието.

• • •

Кои са най-характерните положителни тенденции в разгръщането на съревнованието?

Това са преди всичко проявите на много **по-голяма инициативност и творчество** на партийните, административните, профсъюзните и комсомолските ръководства да разчупят рамките на старите форми на работа, да търсят и внедряват нова, по-съвършена организация на труда в съответствие с изискванията на икономическия механизъм. А също така **да повишават равнището, ефективността и културата на държавния апарат, на общественото обслужване като цяло.** В по-голямата част от различните институции на тези дейности социалистическото съревнование по-тясно е насочено към повишаване организаторската, икономическата и възпитателната роля на кадрите. За все по-активното им участие в разработването и изпълнението на единния план за обществено-икономическото развитие, за усъвършенстване организацията на всестранното обслужване на населението.

През този период настъпиха значителни подобрения в ръководството на социалистическото съревнование. Това се изразява преди всичко в по-добрата помощ и контрол на партийните органи, по-активното участие на профсъюзните и административните ръководства в неговата организация, в системното, научно разработване от тях на проблемите. С активно съдействие на научни работници и специалисти всички централни комитети на професионалните съюзи и министерства (ведомства) разработиха нови насоки и методически указания за организацията и ръководството му в съответните дейности.

Централният комитет на профсъюза на

Digitized by Google

административните учреждения и обществените организации например направи сериозен опит да разработи **система за организация и ръководство на социалистическото** съревнование. В нея се изясняват пълно целите и задачите му, критериите и показателите, както и функциите и задълженията на административните, на профсъюзните и комсомолските ръководства. В редица народни съвети е разработена номенклатура на всички видове дейности и са определени срокове за тяхното изпълнение. С това бе направен сериозен опит да се нормира трудът и се конкретизира работата на всеки служител и ръководител. Този нов подход позволи да се подобри **оперативността и организацията на труда**, да се свърже по-тясно социалистическото съревнование с изпълнението на задачите. По-големи успехи в това отношение постигнаха градският народен съвет — Перник, районният народен съвет „В. Левски" — София, градският народен съвет — Русе и др.

Обещанията и договорите за съревнование в тези учреждения станаха по-конкретни, а това позволи по-обективно да се оценява приносът на всеки служител. В някои народни съвети като Великотърновски, Софийски и др се проявява подчертан интерес към конкретното изучаване и решаване на проблемите чрез използване на съвременни методи за получаване на информация — анкети, социологически изследвания и др.

Административните и профсъюзните ръководства от финансово-кредитните учреждения например започнаха да свързват по-добре своята дейност с проблемите, които стоят пред колективите от материалното производство. Да насочват усилията си към търсене на по-рационални и ефективни форми за активно участие на специалистите, служителите и колективите за изпълнение на задачите, произтичащи от единния план за обществено-икономическото развитие на страната, за правилно приложение на икономическия механизъм. Но веднага трябва да заявим, че финансовият контрол още не е всеобхватен, непосредствено свързан със задачата за преизпълнение на насрещните планове.

Колективите от системата на Българската народна банка дадоха обещание през шестата петилетка чрез засилване контрола на лева да се ускори обръщаемостта на оборотните средства и се постигне съответна икономия от 220 млн. лв. И още — да се увеличи ефективността на труда спрямо утвърдените нормативи за кредитно-икономическите кадри с 38 на сто, за експертно-техническите — с 21 на сто, за счетоводно оперативните — с 10 на сто. От това мероприятие ще се намалят с 292 щатните бройки и ще се реализират 504 хил. лв. икономия от фонд „Работна заплата".

В редица народни съвети бяха разработени и приложени в практиката диференцирани по видове услуги, нормативи за необходимото време за обслужване. В градския народен съвет — Велико Търново техният брой е достигнал до 133 вида. Благодарение на това и на подобрената координация в работата между различните отдели и служби **социалистическото съревнование е насочено по пълно към решаването на основната цел — срочното и качествено изпълнение на конкретните задачи.** Резултатът от това е, че времето на обслужването е съкратено с 60—70 на сто. Чрез въвеждането на единната гражданска регистрация издаването на различните документи се ускори от 15—22 минути на 2—6 минути.

Под ръкогодството на Централния комитет на Съюза на българските учители, Министерството на народната просвета и в учебните заведения започнаха да се използват по-сполучливо някои специфични за учебно-възпитателната работа форми и методи за засилване активността на учителите, преподавателите и учащите се. Съревнованието в тази дейност сега е насочено преди всичко към успешното решаване на задачите, поставени от Партията, за извършване реформата за образованието. За основни показатели в него се определят: прилагането на съвременни научни педагогически форми и методи на обучение, повишаването на научната идейно-политическа и методическа подготовка на преподавателите, учителите, възпитателите. Те са в основата на организираните республикански, окръжни и местни прегледи в учебните и възпитателните заведения.

За **изучаване и популяризиране на челния опит и новостите** в учебното дело успешно се използват педагогическите четения. На тях се изнася опитът на най-изтъкнатите педагози, с което се съдействува за подобряване на възпитателния процес, за комплексното планиране на учебно-възпитателната работа, за усъвършенстване структурата и организацията на урока, за повишаване идейно-политическия и и културния уровен на учителите и преподавателите.

В някои техникуми и професионално-технически училища в Русенски, Старозагорски и др. окръзи при производствената практика сполучливо се използват принципите на Саратовската система за предаването на изделията от първо представяне.

Централният комитет на профсъюза на здравните работници с активното съдействие на Министерството на народното здраве постоянно търси по-ефективни форми и методи за правилно прилагане основните принципи в организацията и ръководството на съревнованието.

Висока оценка заслужава призивът на колективите от осем здравни заведения към своите колеги от страната за повишаване културата и качеството на амбулаторно-поликлиничното обслужване и пестене времето на трудещите се. Сега той вече се превръща във всеобщо движение.

С помощта на специалисти и научни работници Централният комитет на профсъюза и министерството изготвиха методика за управление на социалистическото съревнование в здравните заведения, като основните критерии в нея са постиженията на **световната** медицинска наука и практика.

Digitized by Google

челният опит у нас. Те оказаха методическа и организационна помощ на шест здравни заведения за разработването и експериментирането на научнообосновани вътрешни системи за организация и ръководство на социалистическото съревнование.

Много усилия положиха и профсъюзите на работниците от търговията, на местната промишленост и комунално-битовите услуги, на полиграфията и културните институти, някои от творческите съюзи. Съвместно със съответните държавни органи те насочват социалистическото съревнование към решаване на главната стратегическа задача — повишаване обществената производителност на труда, културата на обслужването, усвояването на челния наш и чужд опит, внедряване на техническия прогрес.

От разказаното дотук може да се направи изводът, че след Юлския пленум (1968 година) и особено след Февруарския пленум (1972 година) на Централния комитет на Партията, след речите на др. Тодор Живков в Перник и София е извършена не малко работа за разгръщане на социалистическото съревнование в нематериалната сфера, за неговото по-тясно свързване с проблемите за повишаване обществената производителност на труда.

* * *

Въпреки положените усилия от партийните, профсъюзните, административните и комсомолските органи обаче състоянието на социалистическото съревнование в редица дейности от непроизводствената сфера все още не съответствува на новите изисквания и задачи. Не са решени много теоретически, методически и практически въпроси за най-активното включване на трудещите се от тази сфера в него. Не са изследвани и разработени цялостно и задълбочено проблемите за характера и особеностите на труда в общественото обслужване и най-вече на управленческия труд. Поради това не са определени и съответните най-сполучливи критерии и показатели. Често механично се пренасят и използват някои форми и методи на работа от материалното производство. А това води до формализъм и шаблон.

В някои случаи се проявява неправилно, пренебрежително отношение към ролята и значението на труда в непроизводствената сфера, което силно занижава самочувствието задържа развитието на съревнователната активност.

Не са малко административните ръководители на учреждения, заведения и служби, които все още предоставят дейността по съревнованието предимно на профсъюзните органи. Те не вникват в неговия смисъл като мощно средство за разгръщане творчеството на колективите, които ръководят.

Централните комитети на някои профсъюзи не влагат всякога достатъчно творчество и задълбоченост в разработването на проблемите на съревнованието, не използват за целта широк кръг от специалисти. В отделни документи, които те приемат със съответните административни органи, преобладават общи формулировки и разсъждения, които сами по себе си внасят формализъм и неясота в организацията.

Февруарският пленум на Централния комитет на БКП и Седмият конгрес на Българските професионални съюзи предявяват към всички участници във всенародното социалистическо съревнование нови, по-високи изисквания както от икономически, така и от морално-етичен характер. Този въпрос и досега не е разбран и осмислен правилно от редица профсъюзни органи.

Неудовлетворително се използват неикономическите фактори за повишаване съревнователната активност на служителите. Всичко това на практика води до принизяване възпитателната й роля, забавяне процеса на по-бързо формиране на комунистическо отношение към труда и обществената собственост.

Не навсякъде съревнованието е насочено ясно и настъпателно против чуждите за нашата действителност прояви — бюрократизма, формализма, бездушието, ходатайството, карнеризма, които петнят името на социалистическата ни интелигенция.

И след Декемврийския пленум не са предприети решителни мерки за издигане ролята на колектива като социална среда и мощен фактор за възпитание, в които наред с добрите производствени резултати да стоят и здравите отношения, взаимопомощта, уважението към достойнството и честта на човека.

Прави впечатление, че окръжните партийни, профсъюзни и комсомолски органи не обръщат достатъчно внимание за развитието на съревнованието в непроизводствената сфера. Слабо се интересуват от живота и дейността на тези свои органи. Това се отнася и за грижите към административните дирекции, отдели и служби в материалното производство.

Не съвсем сполучливо са решени и въпросите, свързани с моралното и материалното стимулиране на участниците в съревнованието от нематериалното производство. По тези проблеми все още не се проявява необходимото творчество и професионален усет. Те не са получили научна разработка и реална материална обезпеченост, не се разглеждат комплексно. В тези дейности съществуват някои специфични материални и морални стимули, които досега не се свързват със съревнованието. Това са случаите на повишаване в длъжност или степен, хабилитирането, ползването на различни специализации, творчески командировки, екскурзии за обмяна на опит.

Практиката да се отпуска от бюджета по 1 лев годишно на едно лице от списъчния състав очевидно не създава условия и реални предпоставки за най-пълно използване мобилизиращата роля на материалните стимули. Тези минимални средства лишават от възможност стопанските и профсъюзните ръководства своевременно да поощряват най-добрите в съревнованието.

Оценката на Десетия конгрес на Партия-

Digitized by Google

та, че положителният опит не се използва рационално, че често пъти хубави инициативи, плод на ума и дръзновението на хората, остават настрана от погледа на ръководителите или пък се пошуми по тях и след това потъва в забрава, важи и сега с пълна сила за някои административни и профсъюзни ръководства. Прелом в тази дейност, както повеляват партийните решения, все още не е настъпил. Не е организирана своевременна информация за челния опит и новите форми на работа у нас, в социалистическите страни и в света. Крайно недостатъчна в това отношение е и инициативата на централните ведомства.

* * *

За повишаване ролята на социалистическото съревнование в непроизводствената сфера е необходимо профсъюзите да внесат преди всичко някои съществени подобрения в неговата организация и ръководство.

Постоянен стил и метод да стане разработването от горе до долу на научнообосновани системи за неговото ръководство и организация. В тях би следвало да се изяснят в теоретически, методически и практически аспект целите и задачите на съревнованието, критериите и показателите, формите за организирано участие на съответните колективи. А също — овладяването на челния опит, използването на моралните и материалните стимули, на информацията, разгласата и отчитането. Да се уточнят функциите на отделните органи.

На основата на разработените от ЦКПС и министерствата (ведомствата) системи за съревнование следва всяко учреждение да си състави своя. Непременно всяка година да я преразглежда, уточнява и допълва съобразно настъпилите нови моменти.

На сегашния етап например главен критерий за съревнование в дейностите на общественото обслужване трябва да ни бъде задачата, поставена от Декемврийския пленум на ЦК на БКП — всеки колектив да внася реален принос за повишаване жизненото равнище на народа на основата на бързо повишаване производителността на труда и издигане до световно равнище техническата страна на производството и обслужването. Кой ще отрече, че най-правилният подход в работата ни сега е в държавните учреждения и народните съвети например специалистите, служителите и колективите да се насочат към създаване условия във всички звена за рязко повишаване обществената производителност на труда, подобряване качеството на работата, реализиране на икономии, по-пълно задоволяване всестранните нужди и потребности на трудещите се. Ето как дейността на държавния апарат ще стане по-ефективна. Ще се повиши културата на обслужването, равнището на бита и възпитанието на трудещите се.

Нима не ще постигнем значително по-големи успехи в образователното дело, ако насочим критериите и показателите към осигуряване на научни, учебно-методически, икономически и организационно-кадрови предпоставки за осъществяване на неговата реформа. Да бъде усъвършенстван учебно-възпитателният процес, като се прилагат съвременни научно-педагогически методи на обучение и възпитание на учителите и преподавателите.

В областта на здравеопазването — да бъде достигнато световното равнище по основните здравни и здравно-икономически параметри. В съответствие с тези изисквания следва да се търсят конкретни показатели, характеризиращи повишаването на качеството и обхвата на лечебната и профилактична дейност, културата на медицинското обслужване, пестенето на време на трудещите се, квалификацията, комунистическото възпитание и нравственото поведение на медицинските кадри.

Обновителният процес на съревнованието и тук, както в материалното производство, следва да продължи с търсенето на все нови и нови форми за най-активно включване на специалистите, служителите и ръководителите на всички колективи във всенародния поход за повишаване обществената производителност на труда, за достигане и надминаване на световното ниво по основните технико-икономически показатели. Всеки специалист, служител и колектив да има личен и колективен принос в бурните темпове и мащаби на градеж.

Успешното осъществяване на петдневната работна седмица, изпълнението на плановете за обществено-икономическо развитие, на насрещните планове и обещанията безспорно зависи от трудовата активност, всеотдайността и ентусиазма на работническата класа на трудещите се, заети непосредствено в материалното производство. Но интензивното развитие на страната зависи в много по-голяма степен и от творчеството, знанията и умението на служителите, специалистите и ръководителите, заети в държавния апарат, министерствата, финансово-кредитната система, народните съвети, стопанските обединения и ЦНИРД-овете към тях, функционалните отдели и служби в предприятията. На тази категория труженици на социализма Партията е поверила да организират ръководството на целокупния ни стопански, културен и обществено-политически живот, да осигурят комплексното съвременно обслужване на населението.

Всичко това налага да осъществяваме конкретни мерки и в най-малкото профсъюзно звено, и в най-голямата организация, щото в основата на съревнованието да се поставят за решаване най-важните проблеми, свързани със задачите, произтичащи от решенията на Десетия конгрес, Февруарския и Декемврийския пленум на Централния комитет на БКП. В тази сфера то да се развива като съставна част на съвкупната система на планиране и планово ръководство.

Да усъвършенстваме в съответствие с новите изисквания най-вече възпитателната функция на социалистическото съревнование. Чрез него да култивираме ново социалистическо отношение към огромните задачи, стояши пред специалистите и служителите за успешния ни ход напред и нагоре към сияйните върхове на комунизма.

Digitized by Google

«Който се бои от биткитогуби собо си...»

В заводския партиен комитет беше дошла една майка — да почерпи за новороденото си син. Това стана тъкмо когато се канеше да си тръгне бригадирът, с когото тук бе разговаряно дълго. Застъпването на децата винаги можеше да породи неловкост, мълчание, престорена радост. Бригадирът и младата жена се бяха спречкали на едно отдавнашно събрание, после дълго не се бяха срещали и внезапното им засичане в кабинета на секретаря не предвещаваше нещо добро. Поне в първия миг.

Секретарят, човек сериозен и уравновесен, се усмихна широко, поздрави гостенката, отвори бавно бутилката и наля коняк. После съвсем сериозно каза, че сега в първичните организации се правят събрания за поведението и успеха на децата на комунистите и че много съжалява, че бригадирът няма как да разкритикува комсомолката за лошите бележки на бебето й. Дълго ще има да се чака, няма как. А ако пък бележките се окажат отлични, всичко е свършено...

Хората се разсмяха, чашите се вдигнаха и нещата потекоха в един добър ред. Казаха се доста работи — поучителни и за двамата — всичко бе непринудено, уместно, сякаш търсено със свещ.

— Не че кой знае какво става с този бригадир — каза после секретарят, — но аз обичам предварителните леки удари, а не залпове със закъснител. Онези, натрупаните неща, съсипват. Те могат да изведат човека от строя или да го накарат да поиска заявление за напускане. Аз съм за навременната намеса. Докато нещата са в зачатък, докато не са закостенели и невъзвратими.

Разбира се, тази случка с почерпката е капка в море. Такива удобни минути за решаване на конфликти на секретаря му се явяват съвсем рядко. Това е една случайност, която не бива да бъде пропусната (и не се пропуска), но колко са внезапните — намерени или търсени?

Най-често работите се разгръщат в съвсем друг план при много по-сложни обстоятелства. Да докажеш на някого, че греши, да го разбере и осмисли той, се искат понякога седмици, понякога години. В някои случаи това се оказва невъзможно дори в най-продължителен срок. Или пък сбъркалият видимо се помири с нещата, а дълбоко в себе си таи предишните си мисли. Намира се за прав, започва да се озлобява към околните, заплита се в самозаблуди... Тогава за него започват да казват, че някога е бил човек, че е имал характер...

— Това е, против което главно воювам — продължи секретарят, — защото на мен ми трябват личности, а не бройки. Какво означава средносписъчният състав? Какво са сами за себе си такива цифри като хиляда и петстотин работника или сто членове на Партията! На мен ми трябват хора, които умеят да съзнават грешките си, които са отзивчиви и честни, които казват мнението си открито пред очите на другите, които не забравят думата, която са дали, каквото и да им струва това, които могат да поемат отговорност, които са дисциплинирани и се учат, които...

И той изброи редица още добродетели, които не само ценеше, не само приемаше за себе си, но насаждаше с такт и упорство и у другите.

Когато ден преди това в градския комитет на Партията в Стара Загора помолих секретаря Таньо Игнатов да ме запознае със секретар на заводски партиен комитет, който изпълнява указанията на горестоящите ръководства, но не ги следва сляпо, а проявява критичност, самоинициатива, размах в работата (ставаше дума за откроени и ярки случаи), той изброи повече от десет имена. Спрях се на Стоян Петков от завод „Петко Енев". Наслуки? Не. Този човек е бивш първи секретар на градския комитет на Комсомола (до 1961 година). Моето намерение бе да видя как се е променял през годините, каква е неговата по-късна биография. Как от първи човек на градския Комсомол Стоян Петков е станал един от десетте най-добри заводски секретари в Стара Загора. Тежи ли сега на мястото си? Запазил ли е пламъка и романтичността на ранните си години или се е свил в двора на едни от заводите, изпълнявайки задачите си ни повече, ни по-малко — средно. Защото има такива бивши комсомолски секретари. А има и други.

Digitized by Google

Но нека се върнем в кабинета на Стоян Петков. Ако не броим големия вентилатор и винаги претъпкания пепелник, вещите тук са — както обикновено: бюро, етажерка с книги, маса с черен плюш и ресни, няколко стола, висока зелена каса с лъвче, неизменното шише на черти с високо стъклено капаче. (Тези шишета наживяха следвоенните години и съвсем здрави се пренесоха в наши дни. Те са първата грижа на чистачките сутрин).

Стоян Петков пуши и слуша. Това е обичайната му поза. Зад гърба му няма килимче. Най-често е обърнат към прозореца. (Всички заводски секретари жадуват за въздух.)

Казвам му, че според данните на една профсъюзна анкета той е най-уважаваният човек в завода и Петков се намръщва:

— Лесно е да се напише. А знаете ли какво означава това, как се постига то, каква е цената му? Откъде се тръгва, за да се дойде дотук?

Мълкваме. Паузата става доста дълга. И вместо да го върна към времето, когато е пристигнал в завода, когато е започнал работата си в тази стая, в тези цехове, в този преливаш от амбалаж и зеленчуци двор (тук се изработва около 240 тона продукция дневно) аз, кой знае защо, се сещам за думите на жена му: „През последните седем години само два пъти сме вземали отпуските си заедно. През лятото, когато трябва да идем с децата някъде, той е все зает. И сутрин е в завода. И вечер. Дойде ли си, първо търси вестниците... Добре, че живеем с родителите му. Инак аз също съм организационен работник..."

Когато преди седем години Стоян Петков приключил делата си на строежа на Азотноторовия завод в Стара Загора, получавайки своя сребърен медал за активна дейност, поработил малко в градския комитет на Партията и бил избран в завод „Петко Енев" за секретар на партийния комитет. Дошъл тук с прямотата и откровеността на един неподкупен човек. Такъв, какъвто е и сега. Хората го посрещнали с големи надежди. Но надеждите, както се знае, не се оправдават с думи. Секретарят с дела доказва възможностите си всеки ден, всеки час. За него няма безоблачен терен и дори и правата му са задължения.

— Към какво главно се насочихте, идвайки в завода?

— Ето един излишен въпрос. Разбира се, към работата с хората. Какво друго преди всичко трябва да прави един секретар? Трябваше да преценя не само къде, а и в какво точно се изостава и там да насоча силите си.

— Трудности?

— Колкото щете. Ето една от тях...

Малкото на брой специалисти, с които разполагал заводът тогава, изобщо нямали вкус към партийната работа. Сега петима от тях са в заводския партиен комитет, другите — пропагандисти, секретари на първични партийни организации, комсомолски и профсъюзни деятели. Участвуват активно в пропагандата на икономически знания, на постиженията на науката и техниката, на челния опит. Партийната организация в течение на много време е възпитала у инженерно-техническите кадри критичен подход при оценката на резултатите от работата. Тук например често се задава въпросът: Кое пречи зад общите показатели на изпълнените планове да се видят недостатъците в неизползваните резерви на производството?

Преизпълнението на месечните и тримесечните програми е превърнато в закон. Нещо повече — основният цех („Стерилно производство") изпълни годишния си производствен план още в края на септември.

— И смятате, че като се прави такава добра ратносметка, всичко е наред? — казва мрачно Петков. — Не. Само за деветте месеца на годината имахме повече от трийсет невнедрени организационно-технически мероприятия. От една страна, ние държим нашите работници и специалисти колективно да разработват теми, да разгръщат инициатива и творчество, а от друга, не съумяваме да се доберем до пълни резултати от всичко това. Бавно реализираме повечето от идеите. Бюрократи сме все още. Това бе един от проблемите, обсъдени на заседание на партийния комитет преди известно време. С него отново се занимахме и сега. Търсим изменения и не ги намираме. Ратносметки, ратносметки... А промени? Изводи направихме, наказания дори наложихме за недостатъчно ръководство и контрол (обърнато бе внимание на заместник-директора по производствено-техническите въпроси и на началника на отдел „Технически прогрес", но това не промени нещата. Чака ни още много работа. Защото да изпълниш плана си е едно, а да мислиш за бъдещето на завода — друго.

Тези дни обсъдили и работата по качеството на продукцията. Изслушали информация за стила и метода на ръководство на отдел „Енергиен". И тук неизменно търсили отговорност и по изпълнението на плана за техническия прогрес, защото за тях това сега е въпрос от изключителна важност. Ако изостанат само с месец — другите ще ги надминат.

Петков е категоричен:

— Ако си между първите и искаш да запазиш мястото си, трябва да не празнуваш победите си, да бързаш по-нататък. Ненавиждам суетенето...

— Какво още ненавиждате? — побързах да вметна.

— Не какво, а кого — тихо каза той. — Ако трябва да бъда точен — добряците. Има хора, особено началници на смени, които гледат да не засягат никого и които са твърде либерални. Ходатайствуват да не бъдат наказвани хората им (в случай, когато са явно провинени) или укриват пропуски и грешки. От кого? Защо? Каква е ползата? Тези неща не вървят вече дори в един ученически клас, камо ли тук?

На едно производствено съвещание било съобщено, че някои огняри заспиват, когато са на смяна: един дреме, а друг го

Digitized by Google

предупреждава, ако се зададе някой. Било предложено да се лишават от премии за такива прояви. Лишили ги. Началниците на две от смените се застъпили: „Човешко е, случва се". Петков възразил: „Това е мнима човещина". И се аргументирал: криворазбраното другарство довело в една от смените до лош край. Старшият Драганов оставил котела без вода, а постъпващият на работа след него Янко Димитров го приел без преглед.

Секретарят е непримирим не само „на свой терен". Както казват неговите другари, той е със своя позиция винаги, навсякъде, във всичко.

Търси трудностите, отминава леките неща.

По време на обучението си в Центъра за усъвършенстуване на ръководните кадри, когато в семинарите правели разбор на практиката, Стоян Петков проявил изключителен интерес към конфликтните ситуации в работата

— Не че тези моменти са много — пояснява той — а защото са важни по своето отражение в колектива, по следите, които остават. Една неуместна реакция или едно неправилно решение в такъв миг може да хвърли във въздуха градено с месеци и години дело, може да огорчи и разочарова хората, да наруши равномерното в една бригада, в един цех, да разстрои производството, да отблъсне или прогони някои, да потисне други.

Петков не е от хората, които заобикалят горещите точки в колектива („Който се страхува от битките, губи себе си".) Той търси нещата в тяхната цялостност и не се уплаша в мечти за тиха безметежност. За него кроежите за общности от съвсем еднакво мислещи и действуващи хора са илюзия. Желанието на отделни ръководители да „изграждат" такива колективи не е по вкуса му. Той намира страхът от напрегнатата ситуация за много по-опасен и от най-сложния конфликт. Защото при сблъсък страните могат да се изяснят, да продължат да се уважават, докато „кланяйки се", това никога не ще постигнат.

Секретарят има свой девиз: „Не бързай да се радваш, когато с теб се съглася безпрекословно! Внимавай, това не говори съвсем добре за теб!" Той е за искрените, истинските, сериозните спорове. За противоречието, което е двигател на прогреса, а не за пустословното, дребно, махленско заплитане в разправии. Може би това пояснение беше излишно.

Няма да се спираме на суперлативите, които чухме за този секретар от работниците в завода. Ще коментираме две подруги реплики

— Понякога Петков ни се е стругал догматик. Когато въведе, да речем, изпитите в партийната учебна година. Изпитна комисия, оценки...

Тогава някои от хората не се явили на изпит. Колко време е трябвало, за да се осъзнае тази необходимост, не знаем, но сега, ако някой отсъствува по болест в изпитния ден, после сам търси ръководителя на звеното и си определя дата за явяване на изпит. Като в университет. Слушателите се убедили, че това повишава отговорността им, че ги мобилизира, че ги кара да четат повече. Как е станало това — само с настояването на партийния секретар? Не. Той не се занимавал с никаква конкретна агитация.

Как е постъпил?

В заводския комитет били направени изводи за формализма в работата в рамките на партийната учебна година. Подготвена, обсъдена и приета била петгодишна система за обучение на хората в завода. За пропагандисти били определени най-подготвените кадри (включително и заместник-директорите). Необходимостта от знания се превърнала в лична заинтересованост на комунистите, комсомолците и безпартийните. Сега вече на изпитите те просто искат да покажат какво знаят.

Втората реплика:

— Стоян Петков често осъмва с идеи. Дори от архаичното прави ново посредством съдържанието, което влага във формата. Веднъж той обрисува много подробно как ще бъдат възродени клубовете. Предложи да бъде създаден клуб на всяка първична партийна организация. Отначало възроптахме. Какъв е смисълът? Нали има общи заседателни помещения и салони. Нали няма по едно и също време всички да се съвещаваме или да правим събрания на първичните организации? После поразмислихме. Сега така свикнахме с тези свои места, че ако ключът на клуба е останал у някого, който в момента отсъствува, избухва разправия. Другаде не ни се ще да се събираме. Създали сме си своя обстановка, свои удобства.

В нашата беседа Стоян Петков се спря на много въпроси. Един от тях бе адресиран към нашето издание и ние няма да го отминем.

— Понякога „Партиен живот" акцентира върху инициативността на комунистите, разглеждайки я малко фиктивно, сама за себе си. Според мен инициативата на всеки човек, пък бил той и най-съзнателният, трябва да се събужда, да се подкажда, да се поддържа, да се насърчава. Аз съм за поръченията. Ролята на заводския комитет, на партийните бюра, на секретарите в този процес е изключително сериозна. В нашия колектив обичаме да казваме: „Няма неинициативни хора, има неинициативни секретари". Може да съм старомоден но аз не разглеждам никога социалната активност на личността като даденост.

И Петков приведе такива факти за заетостта на комунистите, за тяхното участие в партийната, профсъюзната и комсомолската работа, за техните идеи и реализации, че не можем да не признаем: всичко това е извършено посредством целенасочена и нелека работа, изискваща години. И това е процес, който ще продължава.

Секретарят не разлиства книжните с поръченията на своите хора. Той ги знае и смята това за своя професионална потребност. Нещо повече — всяка несполука на другите той отчита като своя собствена

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ПОЛША ПО ПЪТЯ НА НЕСПИРНИЯ ВЪЗХОД

На 22 и 23 октомври се състоя първата национална партийна конференция на Полската обединена работническа партия, която отчете големите достижения в изпълнение предначертанията на VI конгрес на Партията и начерта пътя за по-нататъшното динамично развитие на народна Полша. Конференцията обсъди също така проблемите на усъвършенстуването на дейността на Партията и укрепването на нейната ръководна роля

Конференцията бе крупно събитие в живота на ПОРП и полския народ, раздвижи умовете и сърцата не само на всички комунисти, но и на всички честно мислещи трудещи се, които вярват и следват с пълно доверие правилната марксистко-ленинска политика на Партията.

Равносметката за изминалите три години на петилетката даде възможност да се набележат още по-величествени перспективи за бъдещето, които далеч надхвърлят пределите на предвижданията на VI партиен конгрес.

И в това е значителното, голямото, това е отговорът на комунистите, на трудещите се хора за партийната грижа.

Къде се крие разковничето на тези огромни успехи? „Два взаимно свързани фактора — изтъква първият секретар на ЦК на ПОРП Едвард Герек — са основа на ускорения обществено-икономически прогрес в Полша. Първо, набелязаната от Партията и последователно осъществявана смела и същевременно реалистична социално-икономическа политика, която предвижда да се увеличат капиталовложенията, да се използват по-добре завоеванията на съвременната наука, все повече да се развива сътрудничеството с братските социалистически страни. Второ, пробужданата и вдъхновяваната от Партията активност на работническата класа и всички трудещи се, нарастващата трудова и обществена инициатива, атмосферата на добросъвестно отношение към труда, засилването на изискванията и грижата за повишаването на квалификацията на всички трудещи се, развитието на социалистическата демокрация. Тези фактори осигуряват висок темп в нарастването на националния доход и жизненото равнище на народа. Благодарение на тези качествени фактори по-пълно се проявяват предимствата на социалистическия строй и неговите творчески възможности, нараства общественият ефект."

През трите години на петилетката националният доход е расъл средногодишно с 9 процента при набелязани 7 процента. През същия период промишлената продукция се е увеличила с 33 на сто или със 7,2 на сто над заплануваното, а селскостопанската с 19 на сто Тази висока динамика в развитието е резултат преди всичко на правилната икономическа политика, на правилното използване на наличните средства и капиталовложенията, на разгърнатата творческа инициатива на трудещите се.

Конференцията отбеляза, че през следващите години на петилетката — през 1974—1975 г. народното стопанство ще продължи да се развива с високи темпове Предвижда се промишлената продукция да нараства годишно с 10—11 на сто За развитието на промишлеността ще бъдат изразходвани 150 милиарда злоти повече от предвидените по плана Производителността на труда в промишлеността ще се повишава с 8,9 на сто годишно срещу 6,7 на сто през първите 3 години на петилетката, а в строителството — с около 9 на сто.

Може би горните цифри не дават ясна картина за големите мащаби в развитието на промишлеността, защото човек е свикнал, като му се представя нещо да мисли, да съпоставя или да вижда нещата в тяхната абсолютна измеримост. Последната цифра обаче 150 млрд. злоти вече е съвсем открояваща се и красноречива.

Но всичко това лесно не се постига. За-

Digitized by Google

това конференцията отбеляза, че в 1974 г. страната ще навлезе не само със значителни постижения, но и с чувствително напрежение в някои отрасли на икономиката, което трябва да бъде превъзмогнато по пътя на повишаване на производителността на труда, на по-доброто стопанисване на средствата и материалите, на по-усъвършенстваното планиране и ръководство на народното стопанство.

Могат да се приведат редица примери в потвърждение на ускореното развитие на полската икономика през последните години, които са и неопровержима гаранция за реализацията на начертаното бъдеще.

Да вземем воеводство Катовице. По територия то е най-малкото воеводство — заема едва 3 на сто от територията на страната, на която живеят 3,8 милиона жители или 11 на сто от населението. Благодарение на своя промишлен и минен характер Катовицкият район е твърде гъсто населен — от 450 до 6000 души на квадратен километър. Разбира се, по 6000 души живеят в центровете на градовете.

До средата на XIX в. Катовице е бил неголямо село, а през 1844 г. става град. Преди войната са построени редица крупни предприятия, където израства и революционна работническа класа, която под ръководството на Полската компартия неведнъж се прослави в героичните боеве с хитлеристките окупатори. Врагът не можа да разруши при своето отстъпление онова, което работниците със своите собствени ръце бяха изградили, благодарение на стремителното настъпление на Червената армия.

Сега Катовицкото воеводство дава 20 на сто от продукцията на страната. Не случайно 17 на сто от инвестициите на петилетката бяха планирани на Катовицки район. Главната част от тези инвестиции ще отидат предимно в новия металургичен комбинат в Катовице, който през първия етап ще даде 4,5 млн. тона стомана, а може и повече. Тук се произвеждат 89,6 на сто от въглищата на страната, 60 на сто от стоманата, 14 на сто от химическата продукция, произвеждат се различни машини. Сега се строи огромен завод за леки автомобили, който ежегодно ще пуска по 150 х леки коли. Огромни капиталовложения се влагат в мините и особено в Рибницкия минен басейн, където се откриват нови рудници.

Но не само тия проценти са характерни за Катовицкото воеводство. Производителността на труда е доста повишена — 9 на сто. Воеводският комитет на Партията е разработил и успешно се прилагат няколко комплексни програми, насочени към модернизиране на промишлеността и преди всичко на мините, към строеж на нови предприятия. Например програмата за развитието на металургията е разчетена до 1980 г., разработена е широка програма за транспорта, който сега е един от големите проблеми за воеводството. Доколко бързо се развива Катовицкият район говори един твърде очевиден факт — поради огромното строителство почти се заличават границите между отделните градове, те почти се сливат един с друг, привличащи огромни маси трудови хора, които заемат своето място в различните отрасли на промишлеността, мините, транспорта, търговията и пр.

Двигател на цялата тая огромна дейност в Катовицкия район е Воеводският комитет на Партията, 27-те градски и районни комитети, 8-те хиляди първични партийни организации и 310 х. членове и кандидат-членове на Партията. Благодарение на тяхната неизчерпаема активност, ентусиазъм, творчество, трудещите се от Катовицкото воеводство обещаха в чест на Първата национална конференция на ПОРП да дадат до края на 1973 г. допълнителна продукция за 6,9 млрд. злоти.

Но този кипеж е не само в Катовицкото воеводство. Така е и във Вроцлав и навсякъде.

Голямо, модерно предприятие е Пафавег (производство на електрически локомотиви, електрически тракции и спални вагони) във Вроцлав. Благодарение на извършената реконструкция то дава голям икономически ефект. Производителността на труда за първите 3 години на петилетката е порасла с 30 на сто или с 10 на сто средно на година. Големите успехи на предприятието са дали пълно основание на колектива му да обещае в чест на Първата национална конференция да увеличи продукцията си с 2 експресни влака, които ще обслужват линията Вроцлав—Варшава. Първият ще бъде завършен през 1974 г. — преди 30-годишнината на Полската народна република, а другият през 1975 г. Колективът на Пафавег е взел и друго едно голямо решение, което изключително много го задължава — през 1980 г. да даде два пъти повече продукция, отколкото сега. Разбира се, ще се извърши разширение, ще продължи модернизацията на производството.

За трудолюбието, за ентусиазма на полските трудещи се говори не само примерът на Пафавег. За това говори тук цял Вроцлав — град израсъл из пепелищата. Над 75 на сто бил разрушен той по време на войната. 82 моста свързвали двата брега на града, от тях останал само 1, и то малък — всички останали хвръкнали във въздуха. Сега те отново свързват града, хората. Когато вроцлавци разчиствали града и изкарвали жалките останки извън селището, изникнали няколко грамади, по-големи от хеопсовите пирамиди. Този материал после се е преработвал и отново влязал в строителството. Сега Вроцлав е съвсем обновен град, с нови слънчеви квартали. Само тук-там по някое старо здание напомня онова, което той е бил в миналото. Останала е и част от огромната грамада, изнесена из пепелищата. Тя е обрасла с треви, стои още, за да напомня на поколенията за зверствата на фашистките чудовища, които наричаха себе си хора. С право кореспондентът на „Интерпрес" др. Казакевич сподели: „Тук завършва Бре-

Digitized by Google

слау, оттук започва Вроцлав" (Бреслау е старото име на града).

Наистина контрасти, разделящи два свята, две идеологии.

• • •

Един от големите проблеми, върху които особено остро наблегна Полската обединена работническа партия, е активното и най-тясно свързване на науката с живота, да се издига непрестанно нейното равнище, да бъде тя в крак с динамиката на развитието на обществото, да дава своевременно отговор на все по-нарастващите потребности. Маркс писа, че идеите стават материална сила, когато овладеят масите. Сега в Полша се полагат огромни усилия да се разгръща творчеството на хората, да се раждат повече идеи, но в същото време се обръща особено внимание на това — да се съкращава пътят на родилите се идеи до тяхното внедряване, до тяхното осъществяване, да се материализират бързо.

— Една от нашите главни задачи — отбелязва секретарят на партийния комитет в университета във Вроцлав — е да въвлечем научния потенциал на университета в научноизследователска работа да го насочим към потребностите на страната.

И действително Тук са положени големи партийни грижи всеки факултет да намери своето място във връзката с живота — естествените науки, както казваме, съвсем естествено е, да окажат осезателна помощ на предприятията, каквито във Вроцлавска област не са малко. Но тук намират своето място и учените от другите факултети — историци, геолози, юристи. Ето например юристите проверяват в предприятията как се изучават и прилагат законите на страната и помагат за тяхното правилно усвояване. Характерно е, че на много места, особено в предприятията, всички факултети помагат за разработването на комплексни програми за тяхното развитие. В тая дейност университетът участвува, така да се каже, като съорганизатор.

Важна задача, която си е поставил сега университетът наред с обучението на студентите, е да се издига квалификацията на всички учители в цяла Източна Силезия, да получат те висше образование, за да могат да бъдат действителни разпространители на научни знания, да подготвят високообразовани и културни граждани на страната, убедени творци на новия живот. А това е една огромна армия от около 20 000 учители в началните и средните училища.

Вроцлавският университет, един от старите университети в Полша, се е превърнал в истинско средище за наука и култура, разсадник на знания и разум, радетел за образована, за културна социалистическа Полша. С някакво особено чувство на гордост, на величие и екстаз се изпълваха сърцата на преподаватели, студенти и представители на Вроцлавската общественост, когато могъщо прогърмя изпълняваната от студентите полска академична песен при откриването на новата учебна година: Gaudeamus mater Polonia" („Радваме се, майко Полша"!)

Вроцлавският университет стои като мощен исполин на своя пост. А в 1945 г., когато германците отстъпвали под мощните удари на непобедимата Червена армия, заедно с много други здания горял и той. Ентусиасти, хвърлили се да гасят пожара, успели да спасят почти цяла само аулата — истински паметник на архитектурата и живописта, в която е отразена и историята на университета.

• • •

Основен проблем на всички марксистко-ленински партии е грижата за човека, за непрестанното издигане на неговото благосъстояние.

Одобрената от VI конгрес Програма на Полската обединена работническа партия, който се състоя през декември 1971 г., е съставена на основата на принципите на марксистко-ленинската стратегия на развитието, които предполагат единство на икономиката, политиката и идеологията, неразривна връзка между общото икономическо развитие и повишаването на жизненото равнище на трудещите се.

Не случайно Централният комитет на ПОРП издигна лозунга „Да строим социализъм за хората, чрез хората".

Националната конференция на ПОРП отбеляза, че благодарение на динамичното развитие на икономиката, на високо съзнателния творчески труд на всички слоеве на населението общите му доходи през периода 1971—1973 г. са се увеличили с около 250 млрд. злоти. Партията си поставя за задача и по-нататък системно да повишава възнаграждението и доходите на населението. Така например през 1974—1975 г. фондът на потреблението ще нараства със 7—8 на сто годишно а средната работна заплата с около 5 на сто.

През 1971—1973 г. ще бъдат предадени за ползване 614 х жилища — или с 20 х повече, отколкото се предвиждаше по плана. През следващите две години на петилетката ще бъдат построени още 515 х жилища. Това означава, че през периода 1971—1975 г. ще бъдат построени 50 х жилища повече от записаното в петгодишния план.

Огромното строителство в Полша сега е наистина конкретна и убедителна предпоставка за изпълнение на всенародния лозунг — „Да построим нова Полша, такава, каквато е в нашите мечти"

Правилно Партията наред с разкриване на перспективите и начертаването на дългосрочни планове взема мерки непосредствено да се задоволяват потребностите на трудещите се, да чувствуват те реално резултатите от своя труд. Това е наистина един важен не само материален, но и психологически момент, който целесъобразно се използва и дава своя голям ефект.

Разбира се, подобряването на благосъс-

Digitized by Google

тоянието на полските трудещи се не идва само по пътя на трудовото възнаграждение. То идва и по редицата канали на обществените фондове, на придобивките, които им осигуряват самите предприятия, където работят. Да вземем отново Пафаваг, и то главно след VI конгрес. Няма да говорим за това, че всеки цех на предприятието има стол, лекарски кабинет, баня, гардероб и пр., неща, най-насъщни за един човешки културен живот. Големи грижи се полагат там за развитието на почивното дело. През последните 2 години предприятието е построило 2 дома, които осигуряват почивката на 3500 работника през годината. Построен е и се експлоатира един планински лагер за 300 деца, в който зимно време почиват работниците. Предприятието има две собствени детски градини, още два дома в околностите на Вроцлав за почивка в празнични дни, изградени на обществени начала, има работническо общежитие, дом на културата, спортен стадион, училища и пр.

* * *

Успехите, които завоюва полският народ, се дължат главно и преди всичко на правилната и мъдра марксистко-ленинска политика на Полската обединена работническа партия.

Към 1 януари 1973 година Партията е наброявала 2 262 867 комунисти, от които 98 966 кандидат-партийни членове. Сега ПОРП обединява 19 воеводски (включително 2 приравнени към тях градски), 390 околийски (градски, районни) и 69 952 първични партийни организации.

Основната задача, която постави VI конгрес на Партията, бе да се ускори обществено-икономическото развитие на социалистическа Полша. Това означава както икономиката, така и жизненото равнище на народа да се развиват с по-високи темпове. Разработената с помощта на цялата Партия и народ и одобрена от VI конгрес Програма предвижда да се задълбочи и издигне още повече ръководната роля на Партията, да се укрепват социалистическата държава и нейните институти, да се повишава социалистическото съзнание на трудещите се от града и селото, да се развиват по-нататък обществените отношения и социалистическата демокрация, които се базират на марксистко-ленинската идеология. „В условията на динамично развитие на икономиката и повишаване на жизненото равнище — изтъква др. Герек — укрепва връзката на Партията с работническата класа — главният източник на силата на Партията. Тази тясна връзка с трудещите се в делата и помислите сега обуславя по-нататъшното задълбочаване на идейно-политическото сплотяване на народа в процеса на социалистическото строителство, осигурява по-нататъшното укрепване на нашата държава и развитието на социалистическото обществено съзнание."

Първата национална партийна конференция отчете, че главните показатели на дпешното обществено-икономическо развитие на Полша изпреварват набелязаните по-рано планове. Изпълнението на решенията на VI конгрес се съчетава със създаването на благоприятни условия за изпълнението на нови, още по-смели задачи. Партията се грижи да се осигурят правилни пропорции между развитието на народното стопанство и нарастването на благосъстоянието на трудещите се, да се осъществяват пълно и хармонично икономическата и социалната част на приетата от конгреса Програма. Навсякъде сред работническата класа и другите трудещи се цари атмосфера на активна борба за ускоряване на прогреса, атмосфера, която се създава преди всичко от комунистите.

Нарастващата роля на субективния фактор в процеса на социалистическото строителство се съчетава с повишаването на ръководната роля на Партията като авангард на социалистическия и комунистическия прогрес, на нейната ръководна идеологическа и политическа роля. Ръководната роля на Партията е един от основните ленински принципи на социалистическото строителство. Затова се полагат огромни грижи за политическото и организационното укрепване на Партията, за укрепване на нейното работническо ядро, за усъвършенстуване на всичките ѝ форми на работа, за осигуряване на ръководната роля на всяка партийна организация по места, в промишленото предприятие, във всяка клетка на обществото.

Партията не само чертае величествени програми, но води и целенасочена и упорита борба за тяхното изпълнение. Да вземем ръководството на промишлеността. ЦК например непосредствено е поел шефството и ръководи близо 200 големи предприятия в страната. Само в Катовицкото воеводство ЦК непосредствено ръководи 29 големи предприятия, а Воеводският партиен комитет — 31. В тези огромни 60 предприятия е съсредоточена 25 на сто от работническата класа във воеводството. Много често там са работници на ЦК и Воеводския комитет, оказват помощ не само за тяхното автоматизиране и модернизиране, за изпълнението на плановете, но и за укрепване на влиянието и въздействието на Партията върху трудещите се.

Секретарят на Воеводския комитет на Партията в Катовице Герард Крочек изказа интересни мисли за работата на комитета в това отношение. Воеводският комитет взема сериозни мерки да се осигурява постоянна и навременна информация на трудещите се, на обществеността чрез различните средства за масова информация за проблемите, които решава Партията, комитетът. Практика е във връзка с подготовката на пленуми да се допитват до широк кръг от активисти на Партията и други трудещи се. Във връзка с подготвящия се пленум по въпросите на културата и образованието са взели отношение над 16 х. членове на Партията.

Основната дейност на воеводската партийна организация сега е насочена към издигане нейната роля в живота на ко-

Digitized by Google

лективите. На първо място се поставя въпросът за ролята на члена на Партията, да бъде той най-напред, да бъде инициатор и творец, да групира около себе си безпартийните. Във воеводския комитет е учредена специална златна книга на заслужилите, в която се вписват имената на проявилите се комунисти и безпартийни във всички сектори на живота — икономика, наука, култура, изкуство и пр. В центъра на града се поставят портретите на първенците. Във всички основни предприятия са обзаведени специални стаи с материали и експонати, които разказват за миналото и настоящето, разкриват перспективите на предприятията, показани са похвалите и наградите с цел новопостъпващите работници и служители да се запознават с техните традиции и история, да знаят какъв е техният път към бъдещето.

За укрепване на връзките на Партията с масите особено се практикува една изпитана форма — посещения на партийни, административни и профсъюзни дейци в домовете на работниците, където в дружески разговор се запознават с техните настроения, искания. Там в присъствието на техните родители, съпрузи, а често и деца се споделят ценни мисли, изказват се различни препоръки, предложения, набира се ценна информация, създават се още по-дружески отношения. През тази година в Катовицкото воеводство са направени над 25 х. такива посещения, които са дали много добър резултат.

Комунистите поддържат всяка инициатива на трудещите се, полагат големи грижи да се разгръща тяхната творческа енергия. Много сериозно внимание отдават те на предложенията на хората, особено във водените разговори между тях и администрацията, където работниците имат възможност да се изкажат върху перспективите на отделните заводи, да дадат преценка за дейността на администрацията и за набелязаните проекти.

На широк фронт разгръща Полската обединена работническа партия идеологическата работа и борбата за укрепване на социалистическото съзнание на трудещите се. Този фронт обхваща всички области на живота — от разпространението на политическите знания до сферата на нравите и стила на обществения живот. В цялата си идеологическа работа Партията особено набляга на интернационалното възпитание. Дружбата със Съветския съюз, чувството на братство със съветските хора днес представляват неделима част от съзнанието на полските трудещи се, от съвременния полски патриотизъм. Задълбочават се, крепнат и братските, интернационални отношения на полския народ с другите народи от социалистическия лагер, със силите на свободата, прогреса и мира в целия свят.

В борбата срещу ревизионизма и догматизма, срещу всякакви отклонения наляво или надясно Полската обединена работническа партия, стоейки на правилни марксистко-ленински позиции, повишава непрестанно своята политическа активност, творческия и новаторски дух в своята работа.

• • •

Българските комунисти, всички трудови хора от сърце се радват на големите постижения, които завоюва полският народ в борбата за изпълнение предначертанията на VI конгрес на ПОРП. Успехите на полските трудови хора са и наши, на цялата социалистическа общност, на всички прогресивни и миролюбиви сили в целия свят. В речта си, произнесена на 12 ноември т. г. при своето посещение в Полша, др. Тодор Живков заяви: „Ние искрено се радваме на големите успехи, които братският полски народ постига под ръководството на своята марксистко-ленинска партия в строителството на социалистическото общество, в претворяването в живота на решенията на VI конгрес на Полската обединена работническа партия, на приетата от него програма за обществено-икономическо развитие на страната. Присъединяваме се към вашето дълбоко задоволство от тези нови завоевания, които със законна гордост отчете вашата Първа национална конференция.“

Сега полските комунисти, всички трудови хора в Полша отдават сили, енергия; творчество в изпълнение на мероприятията, които набеляза Първата национална конференция. През 1974—1975 г. — последните две години на петилетката, народното стопанство ще се развива с още по-високи темпове. Няма съмнение, разбира се, че онова, което са решили полските комунисти, ще бъде превърнато в живо дело.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

МАОИСТИТЕ И ФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

КРАСИМИРА ШОПОВА

Манипулацията с общественото съзнание и особено със съзнанието и психологическата нагласа на личността са едно от главните направления на социално-политическата действителност и идеологическата дейност на маоизма. **Чрез система от методи Мао и привържениците му се силят да натрапят маоизма като единствена идеология на широките народни маси в Китайската народна република, да ги приобщят към своята неведнъж банкрутирала политика** и с тоа да прикрият грозното лице на своята военнобюрократична диктатура.

Възникването и влиянието на маоизма в Китай се обяснява с редица предпоставки и причини, като: победата на социалистическата революция и строителството на социализма в специфичните китайски условия на малоброен промишлен пролетариат и многомилионно море селяни; влиянието на традиционната китайска философия и на специфичната психика на китайския народ, формирани в условията на многовековно феодално господство; зигзагите и трагичните периоди в историята на Китайската комунистическа партия и т. н. Но специфичните особености съдържат само потенциални възможности за възникването на различни леви и десни опортюнистически уклони. А тази възможност се превръща в действителност само под влиянието на решаващия политически фактор — заграбването на ръководството на ККП от Мао Цзе-дун и неговата група, която се утвърждава като регресивен субективен фактор на общественото развитие. **Маоистката клика и лично самият Мао Цзе-дун не може да се издигне до равнището на марксистко-ленинското учение и остана на идейните позиции на безкритичния еклектизъм.** От есента на 1971 г., когато стана разправата срещу Лин Бяо и неговите привърженици, маоистите се опитаха да убедят света, че след годините на т. н. „културна революция" в Китай било настъпило нещо ново. Тези им усилия обаче срещнаха разбирането и подкрепата само на част от буржоазния печат. Въпреки рекламния шум Десетият **конгрес на ККП потвърди, че маоизмът, както и преди, продължава да стои на дребнобуржоазни, класови и антимарксистки идейни позиции**

I. ИДЕИТЕ НА МАО ЦЗЕ-ДУН И ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ПРОПАГАНДА В КНР

Характерни особености на маоизма като идеология са класовата непоследователност и еклектизмът, поради което идеите **на Мао Цзе-дун се открояват** като разнолик конгломерат от дребнобуржоазни възгледи, съчетани с елементи от арсенала на анархизма троцкизма и уравнителния потребителски социализъм, „обединявани" с фрагментарно позоваване на марксизма, което се примесва с бисери от традиционната китайска философия.

Именно на тази **основа в маоизма по своеобразен начин се съчетава марксистката фразеология с открития великоханския шовинизъм, национализма и антисъветизма** във външната политика. Всъщност, както все повече става ясно, за всеки непредубеден радетел за мир и прогрес, за демокрация, социализъм и комунизъм **марксистката фразеология е потребна на маоизма само и главно с оглед да се прикрива неговата антипролетарска, антимарк-**

Digitized by Google

система и антиленинска същност. Зад думите най-често се крие съвсем различно и противоположно на марксистко-ленинското смислово и идейно-теоретическо съдържание. В тази насока **маоизмът затъва в безподобен прагматизъм.**

За Мао и маоизма марксизмът-ленинизмът е само параван, зад който се прикрива пълното скъсване с великото учение на пролетариата, пълното отстъпление от класовите пролетарски позиции. Тази мистификация им е необходима не само с оглед на будното марксистко-ленинско съзнание на световната работническа класа и на нейния комунистически авангард, но и с оглед на усилията да се прикрива антинародният и антисоциалистическият характер на маоизма от самия китайски народ. За това помага господствуващата в Китай **рутинен тип информационна система,** която се характеризира с **хипертрофираното влияние на традициите и обичаите в обществения живот.** Чрез тях маоизмът се огражда от света и самия китайски народ чрез своеобразна „идеологическа" истинска китайска стена. Това му дава възможност да утвърждава порядки, при които **социалната политика не се анализира, а само се „тълкува",** съгласно утвърдените вече в обществото обичаи, норми и ценности и най-вече с оглед волята на вождда. Всичко това най-широко беше манифестирано в дните на „културната революция", примерно чрез известните цитатници с „бисери" на Мао. По такъв начин идеологията, а заедно с нея и обществените науки в Китай се превръщат в слуги на маоистката доктрина и политика, стават средства за вулгарна апологетика на тенденциозно поднесени факти.

В основата на маоисткото ревизиране на марксизма лежи заменянето и отъждествяването лично от Мао Цзе-дун на категорията общо, общи закономерности с категорията абстрактно и на категорията конкретно, в която се проявява общото, с категорията национално: пренебрегването на сложната диалектическа връзка между едните и другите, разкъсването на тяхното дълбоко диалектическо единство, взаимното им проникване и обуславяне.

Напротив, у Мао Цзе-дун те са рязко обособени и противопоставени една на друга: „Марксизмът може да бъде претворен в живота само чрез националната форма — пише Мао Цзе-дун. Абстрактен марксизъм не съществува. Има само конкретен марксизъм А конкретният марксизъм — това е марксизъм, който се претворява в национална форма, т. е. марксизъм, който се прилага в конкретната борба, в конкретните условия на китайската действителност, а не марксизъм, който се прилага абстрактно. Ако комунистите, които са част от великата нация, плът от плътта, кост от костта на тази нация, трактуват марксизма откъснато от особеностите на Китай, то това ще бъде абстрактен, празен марксизъм."[1]

Както се вижда, зад привидната си разгневеност срещу „абстрактния марксизъм" Мао забравя общите марксистко-ленински закономерности на революцията и строителството на социализма и комунизма, валидни за всяка отделна страна. Приведената мисъл илюстрира голямата бъркотиня на Мао при боравенето с посочените философски категории, отричането на общите закономерности, на които се подчинява социалистическото строителство във всяка отделна страна, както и отричането на основни методологически положения на марксизма-ленинизма. Той противопоставя специфичните условия и особености на изграждането на социализма в отделната страна на общите принципи, на общите закономерности и по този начин напълно се покрива с десните ревизионисти.

Маоизмът абсолютизира и хипертрофира и други отделни изводи и заключения на марксизма-ленинизма. Примерно за **ролята на субективния фактор.** Той заменя първичното — производствените отношения, материалното битие с вторичното — с политиката, с ролята на надстройката, с ролята на общественото съзнание и съзнанието на вожда, комуто в духа на китайския традиционизъм се приписва всемогъщество и той се превръща в демиург-чудотворец във всяко отношение. Едновременно с това, както беше потвърдено и в документите на Десетия конгрес на ККП, **маоистското ултралевичарство се съчетава с реформизъм и исторически фатализъм.** Те произволно манипулират с историческата закономерност, като я отъждествяват с фатализма, със стихийността в общественото развитие. Едновременно **маоизмът съвсем непосредствено отстъпва от други основни принципи на марксизма-ленинизма.** Примерно **от принципа на пролетарския интернационализъм.**

Друга характерна черта на маоистката идеология е заменянето на проблемите на обективното развитие и особено проблема на историческата (макро) детерминираност на общественото съзнание с проблеми, които засягат влиянието на конкретния социален колектив, групата („малката контактна група", казано по-точно — микродетерминираност) върху отделната личност и нейното съзнание. **По този начин се стига до груба вулгаризация на марксистския тезис за съотношението между битие и съзнание,** в резултат от което се стига до смесването на проблеми на общественото битие с проблеми, засягащи преимно психическата страна на социализирането и политизирането на отделната личност.

Към всичко това трябва да споменем още и общия за десния и „левия" ревизионизъм релативизъм и увлечения по направление на етическия уклон и етическата хипертрофия, склонността към глобализиране на проблемите в една ограничена плоскост на надстроечните явления.

Тази непоследователност и еклектизмът на маоизма му „позволяват" да лавира,

---

[1] Мао Цзе-дун, Избр. произв., Харбин, 1946 г., стр. 928.

Digitized by Google

често да пр

средствените връзки между философията и практиката. И с това стига до куриозни и най-груби твърдения, като следното например: „През последните две години — четем в информация на агитация „Синхуа" — кадровите работници на Сюйчожоуския окръжен комитет на ККП в провинцията Цзянсу изучаваха книгата на Ф. Енгелс „Анти-Дюринг" и философските произведения на Мао Цзе-дун. Като съчетаха теорията с практиката, те разкритикуваха идеалистическия априоризъм и постигнаха някои резултати в прилагането на материалистическата теория на отражението в ръководството на селското стопанство. През 1971 г. общата продукция на зърно в окръга беше рекордна за местната история, а през 1972 г. беше с 10 на сто повече и от 1971 г."[1] Както се вижда по-опростителски едва ли е възможно да се каже. А цитираното не е някакъв случаен пропуск. Китайският печат просто прелива от такива „заключения".

Характерна черта на маоистката идеология и пропаганда е и нейният антихуманен характер, нейният левичарски, фанатичен и опростителски подход към взаимоотношенията между морала и политиката. Маоистите всячески отделят политиката от нормите на комунистическия хуманизъм и **за висша добродетел издигат дребнобуржоазния антихуманизъм** от груб военнобюрократичен образец. Да спомним само хунвейбинските изстъпления по време на „културната революция", получила на Десетия конгрес оценка „велика".

Презрителното отношение на Мао и маоистите към принципите на комунистическия хуманизъм, унифицирането на личността върху основата на невежеството и ниското образование, върху духовното обединяване на личността и превръщането ѝ в послушна бурмичка на военнобюрократичната държавна машина също е постоянна тема в китайския печат. Да вземем например само статията на Шън Цзян-бин за младежта във в. „Гуанминжибао" от 22 ноември 1971 г. Авторът очертава задачата да се разгроми т. н. „личен план", т. е. стремежът на младежите към знания и към подходящи на способностите и подготовката им постове. А това според маоисткия пропагандист ще рече, че младите хора в КНР трябва да се откажат от своето интелектуално и физическо развитие, от материалното стимулиране и дори от най-елементарното битово устройване, защото **„малкият личен план" противоречал на задачите на революцията.** Напълно в духа на маоизма, който **грубо разкъсва и противопоставя интересите на обществото, тенденциите на историческото развитие на интересите на отделната личност.** Тази антихуманистична линия също стриктно беше „отстояна" и от трибуната на неотдавнашния Десети конгрес на ККП, където наново бяха споделени възгледите за пълното противопоставяне на личните интереси на обществените. А маоизмът разглежда обществените интереси като някаква абстрактна и трансцедентна същност.

Особено активна роля в маоистката стратегия на обезличаване на личността изпълнява създаването по маоистки образец **изкуство.** Така М. Г. Теплицки сочи, че „в „съвременни" китайски пиеси, като „Пристанище", „Песента на реката Дракон", както и в други пиеси и романи, създадени след „културната революция", е налице крайна опростеност и схематизиране на сюжета: вместо живата човешка личност в тях се представя именно човекът винтче, **човекът отрекъл се напълно от своя личен живот** и разбиращ щастието си само като саможертва в името на тържеството на маоистките идеи; освен това той притежава и забележителната „прозорливост" навсякъде да открива класови врагове и да съдействува за тяхното „превъзпитание"[2].

Тази маоистка стратегия, проявяваща се не само в идеологията и изкуството, но и в социалната политика, е в пълно противоречие с принципите на комунистическия хуманизъм, според който човекът е висша цел и само всестранното развитие на всеки е условие за всестранното развитие на всички. Маоизмът **рязко противоречи още и на закономерностите на социалистическото строителство,** което е немислимо без всестранното разгръщане на богатството и на индивидуалността на отделната личност. **В грубо несъответствие е той и с обективно обусловената политика на Комунистическата партия,** която трябва да се ръководи от грижата за все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се, както това става в СССР, НРБ и другите братски страни от социалистическата общност, където марксизмът-ленинизмът последователно се тачи и отстоява, творчески се прилага.

2. ПСИХОЛОГИЧЕСКА ОБРАБОТКА И СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Идеологическото въздействие върху трудовите хора и отделната личност в Китай се допълва и съчетава със системна и всестранна психологическа обработка. Пак в духа на маоизма тя също прилобива своеобразни форми, които се предопределят от стратегическите идейни цели на Мао и неговата група. **На антимарксическата идейна същност на маоизма съответствуват и особените методи, начини и похвати на**

[1] Синхуа, бр. 4457 от 31 май 1973 г.

[2] М. Г. Теплицкий, Видимостта на промените и реалните факти, сп. „Проблемы Дальнего Востока", кн. I/1973, стр. 146.

Digitized by Google

манипулация с индивидуалното съзнание, на неговото формиране и обработката му. За тази цел маоистите по своему се ползват от такива явления на социалната психика, като внушение, подражание, конформизъм. Особено ударение при подбирането на средствата за въздействие те отреждат на засилването на емоционалните елементи в тях. Подчертан е и стремежът към запазването на готовите стереотипни форми, а заедно с това широко се прилага психологическото въздействие чрез създаването на илюзорни стереотипни форми — метод, който се ползва с голямо уважение и сред буржоазните идеолози и други общественици. Чрез системата от своеобразни методи и средства за влияние маоизмът създава такива стереотипи на мислене и поведение, които са най-тясно свързани и обусловени от ниското равнище на човешката психика. На тази цел служат и спонтанно предизвиканите примитивни емоционални преживявания, които се проявяват ярко, траят по-продължително и трудно се поддават на ръководство и самоконтрол. Самият Мао Цзе-дун изрично подчертава: Трябва да се използва спонтанното чувство на масите! То „трябва да се подкрепя от максималната пропаганда чрез всички намиращи се на разположение комуникативни средства: демонстрации с барабани и знамена, вербуване по радиото, телевизията, високоговорителите и вестниците! . . ."[1]

Психологическата обработка на хората в подчертания от самия Мао Цзе-дун смисъл намира конкретен израз в масовите психози, на които са подложени трудещите се в Китай. Системно развихряни от маоисткото ръководство, чрез тях се цели да се създават страх от природни бедствия, пред които човекът е безсилен; безпомощност пред социални злини, особено страх от непрекъсната опасност от война и от непоправимо тежко икономическо положение; несигурност в общественото положение и заплаха от „разобличаване" в духа на познатите хунвейбински изстъпления срещу кадрите. Тази система на психози се поддържа и чрез практиката на непрекъснато обявяване за вътрешни врагове някои ръководни дейци от най-висок ранг, които стават изкупителна жертва за отклоняване на негодуването. Кулминационният си връх и тази система на насаждане масови психози, като форма и предпоставка за идейно психологическа обработка на масите, стигна по време на т. н. „културна революция", в която няма ни капчица култура, нито трошичка революционност! А Десетият конгрес на ККП не само не осъди тая антипартийна кампания, но и обяви, че и занапред тя ще се повтаря още десетки пъти!

Жонглирайки с ценностната ориентация на обществото, с традиционната ориентация и оценка на фактите, без да предоставя обективна информация за самите факти, маоизмът цели не да осведомява и да дава знания, а да създава непрекъснато приповдигнато настроение — психологически климат, благоприятен за самото маоистко ръководство. По този именно начин маоизмът се стреми да канализира в своя изгода настроението на масите, да насочва масовите и лични чувства към лъжливи обекти и „ценности", да създава видима „съпричастност" на трудещите с маоистката идеология и политика. Така постепенно и последователно се върви към изработването на илюзорни убеждения и се унищожават кълновете на рационалното мислене и трезвия скептицизъм на китайския народ. Пресичат се източниците за обективно познание, като анализът на явленията се замества от сляпата вяра в авторитета и всемогъществото на една личност.

В поредицата от методи за идейно-психологическата обработка на съзнанието на отделната личност, изобретени от маоизма и заимствувани от експлоататорските и реакционните класи и техните идеолози, да посочим още и наочното опростяване на сложни сами по себе си неща и особено на политическите взаимоотношения; постоянните повторения, чрез които се цели механично възприемане; тенденциозното подхвърляне на факти или тяхното премълчаване; равнозначно на правдоподобното заблуждаване.

Своеобразна форма на маоистката пропаганда е и създаването на „герои" и „примери за подражание". В техния микросвят по принцип винаги присъствува Мао и маоизма като някакво чудотворно разкорниче за всичко и във всяко отношение. По този начин маоизмът си създава модели на поведение, формира определена ценностна ориентация.

Ето един от тези примери за подражание: геологът Цзян Сюепу е награден за беззаветна служба на народа си. Само за последните две години той и бригадата му са изминали над 3150 км и са открили повече от хиляда ручея и рекички във високопланинските теснини, съставили са над 300 топографски карти. В информацията на агенция „Синхуа" по повод на неговото награждаване не се казва нищо за високата квалификация на геолога Цзян, нито за тънкото усвояване на майсторството в тази трудна професия от него и от членовете на бригадата, за техния патриотизъм и трудолюбие. Както и в други подобни случаи, всичко по най-примитивен начин е „обяснено" с „идеите на председателя Мао" и толкова.

3. РОЛЯТА НА МАЛКАТА ГРУПА

Характерна особеност на маоистката идеология, както вече отбелязахме, е подменянето на проблеми на обективното развитие с проблеми на ежедневния бит в непосредственото обкръжение на личността. Важна роля в това отношение маоизмът

[1] Han Suin, Shina auf Mao Zse Dun. Hambourg, 1968, 275.

Digitized by Google

и на теория, и на практика отрежда на т. н. „малка група". В нея именно найтясно се преплитат и сливат методите, начините и средствата на идеологическото и психологическото въздействие на маоистите върху масите.

За тази цел те разглеждат групата от позициите на грубия субективизъм, абсолютизират нейното влияние, като я отделят от социално-икономическите условия в обществото и я поставят сякаш вън от него. Самият Мао абсолютизира емоциите в междуличностните отношения в групата. Едновременно с това маоистите забравят и силно омаловажават влиянието на определящите фактори в обществото като цяло, а с това и в самата група — характера на производителните сили, обществеността строй и господствуващата идеология. С това се залага и на преднамереното задържане и използване елементите на специфичния китайски традиционализъм.

Всичко това превръща възгледите и практиката на опора на „малката група" в Китай в своеобразна система на принизено унифициране на личността. Слабата диференциация в групово отношение позволява чрез използването на междуличностните отношения, проявяващи се в групата, като внушение и подражание и т. н. да се засилва ролята на маоистката пропаганда и контролът над личността й да се създават определени психически състояния. Така се поддържа оптимален маоистки микроклимат в самата група, опрян на ограничени групови интереси, които не винаги са проникнати от общокласовите, общонационалните, интернационалните.

Отрицателният ефект в случая се подсилва и от ниското образователно равнище на широките народни маси в КНР, от тяхното ниско жизнено равнище, подхранващо стремежи към примитивна уравнителка.

Всъщност именно в и чрез малката група маоистките възгледи за обезличаване на личността и за нейното превръщане в послушно винтче на военнобюрократичната машина намират своята непосредствена конкретизация. Отделната личност според маоизма не може да оказва никакво влияние върху формирането на междуличностните отношения в групата, а обратно, въздействието е еднопосочно — само от групата към личността. Чрез тази система се цели обезличаването особено на хората с по-високо образование: принизяване интелигенцията до равнището на масите, изостанали при това, а не обратното — издигане масите, колектива до равнището на кадрите!

Ето до какво се свежда същността на маоистското въздействие чрез „малката група": „Сега кадровите работници действуват и мислят така, както ние — казват широките комунарски маси от областта Сиян"[1] — не скрива възторга си от тази система на въздействие агенция „Синхуа". Никъде обаче не се посочва случай, когато групата, колективът да е започнал да мисли и действува така, както кадровите работници, да се е издигнал до тяхното по-високо равнище.

Призивите да се слезе до равнището на народните маси по правило са адресирани до хората с по-високо образование, до интелигентите, до ръководителите. Изтъкването на тази еднопосочност на влиянието в ограничения микромащаб на малката група, между другото цели да се създаде илюзията, че абсолютно същото се прави и в широкия макроплан, в мащабите на цялото общество. Фактически чрез обезличаването на непосредствените ръководители, на кадровите работници, които са в пряк досег с широките народни маси, по свой начин се подчертава неимоверно раздутият култ към лично тта на Мао Цзе-дун. По този начин и косвено се отстоява, че Мао е този, който влияе върху цялото общество. А на народните маси е отредено да осъществяват неговите идеи, голяма му Тяхната практика е само доказателство на правилността на тези идеи, тя не може да оказва обратно въздействие върху тези идеи.

Кулминационният си връх тази система достигна също през дните на „културната революция" и най-вече чрез т. н. маоистки „школи за превъзпитание" на хората с най-високо образование, на учените от различните области на естествените, техническите, хуманитарните и всички други науки. Всички те биват пращани срочно или безсрочно „да се учат" от низшите и особено от бедняка на село. Чрез това маоизмът уж отправя „хвалебствия" към работническо-селските маси, а всъщност взема под закрила тяхната изостаналост, невежеството и го използва за контрол над тези, които могат да проявят самостоятелност в мисленето и постъпките си.

В условията на тази система, която продължава и след годините на „културната революция", учените, кадровите работници са длъжни каквото и да предприемат, каквото и да постигнат, наред с познатата формула за всемогъщата сила на идеите на Мао, да приба ят и своята „искрена изповед", че това е станало и след като са се превъзпитали под влияние на работниците и селяните.

Да споменем само инженерката Шен Лин-бяо. Авторка на повече от 150 технически новоръведения според агенция „Синхуа" тя също забравя за своята квалификация и професионалното си майсторство, като след споменаването на вълшебствата на „идеите на председателя Мао" прибавя още и благодарността си от превъзпитанието в техен дух".[2]

Всичко това така непосредствено свидетелствува, че маоизмът прибавя към своя еклектичен конгломерат и щрихи от отколешните възгледи на народничеството, срещу които паметна борба до победа водиха Владимир Илич Ленин, Димитър Благоев и още плеяда марксисти ленинци.

[1] „Синхуа", бр. 4462 от 6 юни 1973 г.
[2] „Синхуа", бр. 4509 от 31 юли 1973 г.

Digitized by Google

4. АНТИСЪВЕТИЗМЪТ КАТО ПСИХИЧЕСКИ СТЕРЕОТИП

С оглед да пренасочи вниманието и недоволството на народните маси в своя изгода, маоистката пропаганда създава определени психически стереотипи. Един от тях е антисъветската линия на маоизма в идеологията и политиката. Маоизмът се стреми да я превърне в главен психически стереотип на мислите и чувствата на съвременния китаец.

Мао и маоистите не могат да обяснят своето отстъпление от марксизма-ленинизма, деформацията на социализма в КНР със своите възгледи, идеология и политика, както всъщност стоят нещата. За сметка на тази истина те привличат в своя помощ „опасността" или по-точно „неизбежността" от нова световна война. Към този тезис прибавят „враждебността" на Съветския съюз спрямо Китай и от тези две неправилни „изходни" съждения стигат до дълбокомъдрото „умозаключение", че Съветският съюз се бил изродил и станал „ревизионистична", дори „социал-империалистическа" страна". Така с всички средства, включително и чрез привидността на „логическите доказателства" в рамките на формалната логика, от която се ползва грубо тенденциозно, маоизмът създава погрешен и вреден психически стереотип, чрез който тласка широките народни маси към авантюризъм и антисъветизъм. Но този подход на словесни спекулации не е ефективен. Чрез него не е възможно да се влияе на широките народни маси в Китай, особено в безграмотните. Затова маоизмът го допълва с **издевателства срещу съветски граждани в Китай** — студенти и специалисти, пътници и туристи, дори и срещу дипломатите и членовете на техните семейства. Провокации маоистите разиграха и в пределите на Съветския съюз, а върх на всичко това са провокиращите от маоизма **гранични инциденти.** Чрез всичко това се цели в познатия маоистки стил да се създава и развихря антисъветска психоза и в нея да се увличат широки народни слоеве.

Но сред китайските трудещи се все още са живи спомените от социалистическото строителство през първите години след революционната победа. Живи и безспорни са и доказателствата, че всичко постигнато през онзи период е плод на дружбата на КНР със Съветския съюз и другите страни от социалистическата общност, на тяхното сътрудничество и взаимопомощ и най-вече на ведрата и безкористна съветска помощ. Живо опровержение на маоистката идеология и политика е и всичко, което става в другите страни на социалистическия свят. Става все по-трудно да се убеждават масите как една социалистическа и миролюбива страна, каквато е Съветският съюз, се била „подготвяла за война" срещу Китай. След жонгльорската манипулация за превръщане на удивително ясни факти в тяхната противоположност — скривайки предложенията и позицията на Съветския съюз или пък изопачавайки тяхната същност, маоизмът лесно стига и до „заключението", че Съветският съюз бил „свръхдържава по подобие на САЩ" и че води „агресивна и експанзионистична политика" и т. н.[1] Дори от трибуната на Десетия конгрес на ККП пак прозвучаха познатите обвинения срещу Съветския съюз, подхвърлени макар и мимоходом, като декларация, че Китай трябвало да бъде готов да отблъсне всяко „изненадващо нападение от страна на съветския ревизионистичен социалшовинизъм".

Антисъветската психоза и истерика е необходима на маоизма и за да оправдае пред китайския народ своя милитаристичен курс и увеличаването на маоистския ядрен потенциал.

* * *

Всичко това и измяната на марксизма-ленинизма, антипролетарската същност на маоизма, неговата антихуманна практика, насаждания от него антисъветизъм — в края на краищата е в изгода на империализма, върви ръка за ръка с неговата стратегия.

Затова не можем да не повторим внушителния извод на първия секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков, който отбелязва: „Когато антисъветизмът се превръща в държавна политика, той подкопава преди всичко основите на социализма в съответната страна, нанася вреда на световното революционно движение, носителите на антисъветизма губят своя авторитет в международното работническо движение. И съвсем не е случайно, че империалистическите идеолози и стратези търсят „ахилесовата пета" на световната социалистическа система именно в национализма и насочват част от своите усилия именно в това направление"[2].

Но историята е показала, че **подобен подход може да даде само временни изгоди за своите автори! Рано или късно народите отхвърлят лъжливите инсинуации и истината побеждава!**

Такава ще бъде неизбежната съдба на изкуствено насаждания антисъветизъм от маоистите, на всичките му идеологически недомислия!

---

[1] Сп. „Хунци", бр. 4/1972 и в. „Женмин жибао" от 2 ноември 1972 г.

[2] Т. Живков, Ленинския принцип за съчетаване на националното и интернационалното, Избрани произведения, т. 7, стр. 95, Издателство на БКП, 1971 г.

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ

на година седемнадесета 1973 г.

УВОДНИ И РЕДАКЦИОННИ СТАТИИ

* — Решение на Секретариата на ЦК на БКП	4	3
* — Решение на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се от 17 до 19 юли 1973 г.	12	3
Уводна — Мащабна, комплексна програма	1	3
Уводна — Съревнование и творчество	4	5
Уводна — Декемврийският пленум и идейно-възпитателната дейност	5	3
Уводна — По пътя, който сочат те...	8	3
Уводна — Отговорност и дисциплина	9	3
Уводна — Стопанският ръководител	11	3
Уводна — Животворна, пълноводна, вечна!	15	3
Уводна — Красотата на човека	16	3
Уводна — Изборите за народни съвети	17	3
Уводна — Бърз и всестранен подем на селскостопанското производство	18	3
* — Пред новата учебна година	15	7

СТАТИИ

П. Астарджиев — Л. И. Брежнев за българо-съветската дружба	17	22
М. Басмаджиева — Знаменателно историческо събитие	18	47
И. Василев — Решаваща година за преизпълнение на шестата петилетка	1	15
И. Грошев — КПСС — партия на пролетарския интернационализъм	12	7
Д. Димитров — Нарастващата роля на политическата агитация	16	9
К. Димов — Безпогрешност... или безотговорност	1	32
И. Дочев — Висша цел на социализма	1	8
Т. Добрев — Потвърдена от живота линия	9	52
Т. Живков — Революционният опит — оръжие на работническата класа	13	3
Ж. Живков — Подготовката на изпълнителски кадри през шестата петилетка	10	3
С. Илиев — Социалистическото съревнование в непроизводствените сфери	18	69
П. Кирацов — През решаващата година на петилетката	11	10
Н. Косев — Комплексен подход към обучението на кадрите	16	45
К. Колев — Боева трибуна на братските партии	14	36
Г. Костадинов — Демокрацията в АПК	18	18
П. Радев — Л. И. Брежнев за актуалните проблеми на партийното строителство	15	57
П. Русев — Пекинската мъгла се вдигна — под китайското небе нищо ново	16	22
Х. Русков — Верни защитници на родната природа	5	54
Т. Сираков — Интеграция на захарната промишленост и селското стопанство	1	21
В. Сотирова — Комунистите в квартала	18	30
Н. Стефанов — Проблеми на организацията и управлението на комплекси	17	14
Т. Стойчев, И. Калудов — Братски отношения, единомислие и творческо единодействие	16	34

Digitized by Google

С. Сюлемезов — Селската потребителна кооперация	18	10
П. Таков — Върховно право на народа	18	26
Б. Тепешанов — Отечественият фронт в борба за социалистически бит	1	27
Д. Чобанов — Проблеми на партийното ръководство на Отечествения фронт	18	37

В ОКРЪЖНИТЕ КОМИТЕТИ НА БКП

Н. Иванов — Опит с положителен знак	1	67
И. Мичев — Мисли на инструктора	17	60
Н. Стойков — Пленумът обсъди	1	72

50 ГОДИНИ СЕПТЕМВРИ

М. Басмаджиева — Загинаха с песен на уста	3	69
П. Георгиев — Преди и през Септември 1923 година	12	37
М. Горанова — Решителни дни	11	72
С. Гюрова — Страници от един героичен живот	9	73
С. Димитрова — Славна дата в историята на България	4	86
В. Иванов — Юнското въстание в Плевенско	8	58
П. Костов — Преломен момент в живота на Партията	12	18
К. Лазаров — Дни на изпитание	6	76
Н. Неделина — Огнената диря	12	41
Ф. Паняйотов — Комунистическият печат и въстанието	11	68
И. Пенчев — Потомците в навечерието на славната годишнина	9	75
А. Първанов — За славния юбилей — достойни дела!	12	32
А. Стамболиев — Огоста пееше бунтовна песен	12	43
П. Танчев — Епопея на единството	12	25
А. Тодоров — Сияние и слава	12	15
* — Издания, посветени на 50-годишнината от Септемврийското въстание	12	47

МАЩАБНА, КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА

Й. Бойчев — Заплащането според труда и неговото усъвършенстване	2	22
К. Бояджиева — Естетическите ценности сред народа	3	10
Г. Ваклиев — Научната организация на труда в търговията	2	30
П. Данаилов — Пъргият промишлено-аграрен комплекс	4	24
Б. Евтимов — Във бедра атмосфера	2	16
Д. Йовчев — В името на човека	3	3
Н. Кеслев, А. Алексиев — Комплексен подход при решаването на проблемите	2	36
Ж. Колев — Общественото обслужване	3	17
П. Русев, Н. Иванов, К. Димов — Партийната организация и трудовият колектив	2	3

ДА СЕ ИЗДИГА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ...

В. Афанасиев — За системния подход в социалното познание	14	3
Т. Бозуков — Усъвършенстването на информацията	6	20
М. Вутов — Равносметка и изводи	14	21
Г. Ганев — Прогнозиране и планиране	6	3
Ф. Генов — Психологически проблеми на ръководството	4	39
М. Граменова — Партийната практика — научно творчество	15	15
В. Данов — Планирането	11	35
М. Драганов — Познаването и направляването на обществената психика	4	36
И. Желев — Партийно-организационната работа в аграрно-промишлените комплекси	6	30
Н. Иванов — Информация и партийно ръководство	7	29
В. Илиев — Съставът на окръжната партийна организация	10	26
И. Йорданов — Правото на контрол в средното училище	9	46
Л. Канева, Р. Камбурова — Заседанието	11	19
Р. Камбурова — Мястото на партийната организация	4	43
А. Карталов — Авангардната роля	7	37
З. Ковачев — Експеримент...	14	33
Г. Корцанов — Проверката на изпълнението на решенията	12	51
И. Лазаров — Правото на контрол в ДСО „Български държавни железници"	9	40

Digitized by Google

В. Михайлова — Социално-психологическите механизми	**4**	**33**
Н. Младенов — Агитпропът	**5**	**28**
Д. Николов — Комплексен и диференциран подход в идеологическата работа	10	12
Д. Николов — Системно-структурният анализ в идеологическата работа	15	21
Л. Павлов — Секретарят	5	21
Г. Попов — Оценката на кадрите и заплащането на труда им	8	8
И. Рачев — Оптималното решение	7	20
П. Русев — Комплексното планиране	7	11
П. Русев — Мисли за работата на апарата	14	11
С. Савов — Проблеми на научния подход	6	12
С. Савов — Работата на апарата	11	27
К. Симеонова — Програмно-целевият подход	7	3
С. Симеонов — Методика за длъжностни характеристики	10	20
В. Сотирова — Правото на контрол в здравните заведения	9	31
Г. Станков — Важен критерий	14	28
Д. Станоев — Разпределение на работата в партийното бюро	5	11
К. Стерков — Партийното строителство и педагогиката	8	15
С. Цанкова — Неотменим елемент на научността	14	30
Д. Чуров — Инициативи	14	35
* — Организация и ръководство на идеологическата работа	1	37
* — Политическо обучение на кадрите	1	55
* — Отговорникът по стопанските въпроси	5	34
* — Правото на контрол	9	31
* — Програмно-целевият и комплексен подход	13	76

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ

Д. Атанасов — Свой принос в борбата за икономии	10	62
С. Божков — Ръководно ядро на спортистите	8	27
К. Борисов — Ръководители и подчинени — рамо до рамо	8	34
В. Вълкова — Колективът и неговите функции	7	44
Д. Димчев — Петролът си тече!...	4	64
Д. Димчев — Висока отговорност	8	37
Д. Димчев — Черноморски изкушения...	10	70
С. Желязков — Грижата за механизаторите	10	65
Л. Канева — Модернизацията само технически въпрос ли е?	7	53
П. Костов — Проблеми — многостранни и насъщни	8	36
Д. Кръстев — Политическият ръководител	8	47
Г. Мерджанов — Творческо участие в съревнованието	8	33
И. Мичев — Настроение и труд	7	68
Б. Павлов — Умението да убеждава	8	32
Л. Павлов — Динамичният пулс на колектива	8	3
Л. Павлов — Комунистите в цеха	11	41
Д. Парапунов — Грижата за човека	8	35
Д. Петков — Крачка в правилна насока	17	35
Д. Петров, М. Крачунов — За да бъдат авангард	8	21
Е. Попова — Ръководител на цеховия колектив	10	55
М. Ралчева — Отвъд служебната етика	6	51
М. Ралчева — Черти от биографията на един цех	12	66
И. Рачев — Какъв вариант възприе Софийският окръжен комитет	14	59
П. Стамов — Двигател на главната ударна сила	10	57
Т. Томов — Стопанин на предприятието	10	50
Х. Топалов — Психологическият климат в животновъдната бригада	12	59
* — Ръководното ядро в колектива	4	55
* — Отправни положения за методика	6	57
* — Комунистите и взаимоотношенията в цеха	7	61
* — Кодекс за крепка дисциплина	11	37
* — Комунистът на висота!	10	68

ПАРТИЯ И ИКОНОМИКА

В. Аврамов — Търговското обслужване в крак със съвременните изисквания	16	69
Г. Атанасов — Участието на трудовите колективи в управлението на производството	17	29
Е. Ерменков — Научната система за обществено обслужване	7	74
Г. Захариев — Партийният комитет и стопанските задачи	16	74
Я. Капитански — Мотиви за избор на селскостопанска професия	9	65
Е. Кръстев — По зеров курс	6	70

Digitized by Google

К. Куиев, И. Жеков, А. Костадинов — Реколтата се оползотворява	14	58
А. Николов — Основно звено на икономическия механизъм	12	71
Л. Павлов — Бригадата в Ново село	14	51
Б. Пешевски, Й. Димитров — Фуражният проблем	7	74
Д. Петков — Времето	14	43
Ц. Цонев — Висококачествена селскостопанска продукция	15	69
* — Усъвършенстване и модернизация	2	39
* — Проблеми на животновъдството	11	51
* — По-голяма ефективност на фуража	11	56
* — На грижите — с достойни дела	6	40
Новости	16	58, 68, 82

НА ВСЕНАРОДНО СЪРЕВНОВАНИЕ!

Н. Адрианова — Понякога пет процента са повече от двадесет	2	61
С. Апостолов — Подвижният семинар	4	22
Д. Бояджиев — Партийният комитет стои настрана	3	27
Т. Грозева — Нов подход	4	12
К. Димов — Против инертността и шаблона	6	62
В. Златев — Другарска взаимопомощ	15	44
Д. Игнатовски — Предпоставка за усъвършенстване	9	12
И. Колев — Ефикасен взаимен контрол	10	46
Д. Куртев — Да няма изоставащи	15	42
Ц. Марков — Резервите	10	31
Г. Николов — Отговорността на стопанския деец	15	39
Д. Петков — Преломът е започнал...	4	10
Н. Петров, В. Пошатаев — Личният принос за петилетката	6	67
В. Петров — Движеща сила	15	31
С. Савов — Неотменна задача	15	35
Д. Сотиров — Насрещните планове и идеологическата работа	3	33
А. Стамболиев — Системна работа с първенците	2	57
Н. Станев — Взаимно свързани проблеми	2	53
Д. Станоев — Дисциплината — единство на волята и действията	10	39
С. Станков — Завод за светлина	15	46
Г. Стоянов — Творчески прилагат националните почини	9	17
М. Тенев — Опитът на първенците	3	21
Й. Хаджиев — Неотменно правило за всички	9	7

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ

В. Арабаджиев — Насрещните планове	13	41
И. Вълков — Икономическият анализ	13	34
К. Грозданов, А. Петров — Някои изводи от отчетните събрания в столицата	17	8
Н. Иванов — Авангардна роля и в извънработно време	13	54
Д. Катранов — Примерът на комунистите	16	56
Х. Манджуков — С верен усет и с чувство за отговорност	16	52
Б. Наков — Реплика	16	54
И. Пейков — Една равносметка	16	57
Г. Цонков — Грижата за човека	13	24
* — Разговор в районния комитет	13	14
* — Естетическото възпитание	13	32
* — Комунистите на село през есента	13	49
* — Още по-ефективна масово-политическа работа	13	61

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Р. Йорданова — Партиен контрол и педагогически колектив	3	56
Ж. Колев — Партийните групи на сесиите и в изпълнителните комитети на народните съвети	12	77
М. Найденов, Ц. Фарфаров — Информационната дейност — на по-високо равнище	18	51
Д. Ризов — Мястото на търговските работници	3	63
И. Христов — Важен проблем	3	60
* — По техния пример	3	68

КУРС ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

К. Иванов, А. Грозева — Въпроси на методиката	3	41
К. Иванов — Ръководната роля на Партията в развитото социалистическо общество	15	49

Digitized by Google

Х. Митровски — Партийното събрание 4 79
* — Ленинските организационни основи и принципи на партийно ръководство 1 59
* — Кадрите — решаващо звено в партийното ръководство 2 63
* — Ленин и Партията 11 60

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

И. Иванов — Решаващ момент 16 59
Й. Танков — Орган за обществен контрол 2 85
Л. Канева — Информацията — средство за обогатяване на комсомолския стил 10 82
К. Недкова — Разрез на младежките интереси 16 63

ПИСМА ОТ ОКРЪЗИТЕ

К. Димов — В авангарда — комунистите 9 23
Р. Камбурова — На големия строеж 8 46
Л. Канева — Ръководни дейци и изследователи 14 74
Л. Павлов — Русенски ориентири 7 70
Д. Петков — Богато всекидневие 5 43
М. Ралчева — На нови височини 3 34
П. Трендафилова — Усъвършенстване на идейно-политическата работа 4 70
Й Хаджиев — Със задачите на деня 11 75

ОПИТ, ИНИЦИАТИВИ

К. Асенов — Партийната информация в района 5 59
М. Витков — Всеки комунист с личен принос 2 77
Б. Георгиев — Източници за информация 9 76
К. Грозданов, В. Сотирова — Кабинетите по партийно-организационната работа 16 83
Г. Илиева — Да повишаваме ефективността на организационната дейност 15 64
Д. Кръстев — Целенасочена и плодотворна дейност 9 81
В. Лесички — Главната тема 2 71
Д. Минчев — Младо попълнение на авангарда 10 91
М. Тодоров — Градският комитет на Партията 8 52
К. Шишкова — Организационният отдел 13 87
* — По-добро търговско обслужване 5 64

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Й. Бартолова — Важен фактор за социалния прогрес 5 69
В. Ванков, З. Ковачев — Възпитателната работа със студентите 17 71
Д. Гапчев — Изучаване и формиране на общественото мнение 17 67
Г. Георгиев — Селските библиотеки 12 81
Б. Георгиев — Едно училище след преустройството 15 92
Х. Даков — Петдневната работна седмица и идеологическата дейност 6 46
Т. Димитрова — За по-висока съзнателност на работническата класа 6 81
Д. Йонков — Организация на икономическата пропаганда 11 84
Б. Наков — Пропагандистите разказват, а ние... 8 71
И. Новаков — Новият представител на село 5 77
И. Панчев — В съзвучие със задачите 8 73
И. Петков — По верен творчески път 11 81
С. Ризов — Колкото цели томове 3 49
И. Стефанов — В почивния ден 5 80
З. Ташев — Полезна форма за обучение 4 96
Й. Хаджиев — Действен политически подход 15 88
* — Художествена култура — достойна за времето 1 75
* — Марксистко-ленинското учение — ръководство за действие 8 65

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

С. Димитрова — Борбата на БКП против ревизионистките теории за независимост на икономическата от политическата борба 9 86
К. Шопова — Философия и политика 14 88

Digitized by Google

СЛОВОТО — ПЪЛКОВОДЕЦ НА ЧОВЕШКАТА СИЛА

П. Кандев — Правдивост в лекционната пропаганда	13	91
Н. Младенов — Словото — пълководец на човешката сила	17	76
* — Ораторското изкуство	14	64

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Б. Бойчев — Виновният	1	85
Б. Глосиски — Войната е обявена!	14	82
Ст. Ц. Даскалов — Психолог	8	61
Д. Кралев — Докачен	9	83
С. Македонски — Малки разкази	17	79
Г. Радов — Коза и камък	5	81
И. Трайков — Срок — една седмица	9	85
Г. Узунов — За онзи, които спират атаката	17	82
Х. Челебонов — Инспекторът се усмихна	5	85
Х. Челебонов — Тревога	15	86
К. Цачев — Между две ръкувания	6	89

КОМУНИСТЪТ

Н. Делчев — Симеонов и добруджанските истини	2	83
И. Мичев — Моите тревоги като сътрудник на отдел „Пропаганда и агитация"	11	87
П. Петров — Малката проба на голямото горене	17	64
М. Радчева — „Който се бои от битките — губи себе си..."	18	74
Д. Станоев — Инструкторката	8	74
С. Стоименов — Животът за делото на Партията	10	89
Н. Тодоров — Не само тягата кара влакове	12	91

КАКВИ Е ДЕЦА РАЖДАЛА...

Г. Бонин — Първият от Ловешко	3	80
С. Стоимеров — Воинът на Партията Петър Атларски	5	92
* — С подвига на безсмъртните	4	76

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Караджов — Животът — неделим от Партията	15	75
Д. Катраков — Осемдесет години	15	79
С. Стоименов — Знамето не падна	17	83
Л. Трайков — Осемдесет години Кюстендилска организация	5	87

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Против самоуспокоението!	1	95
А. Огнянов — „Имам да пиша докладна..."	2	89
А. Огнянов — „Момчетата на..."	5	65
А. Огнянов — Когато препоръчваме някого...	11	90
А. Огнянов — Кога се подбират пътищата?; Секретарят чака	15	84 86
* — На гниманието на Министерството на земеделието и хранителната промишленост	17	26
* — Необяснимо подценяване	17	26

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Базовски — Вярност за вярност	4	45
Б. Бобков — Да! Това е държавнически подход	17	58
И. Бондаренко — Слънчеви празници	18	61
Л. Борисов — Залог за успешно изпълнение на петилетката	17	43
А. Восс — Анализът и обобщението в партийната работа	17	48
П. Герганов — Плодове на дружбата	18	63
В. Калашников — В какво е силата на решението	17	58
К. Каукас — Експериментът сполучи	17	57
А. Клопов — Преглед на партийните сили	10	76

Digitized by Google

Т. Кулинич — Градският комитет и партийните организации	3	75
Б. Морозов, Н. Виноградов — Ролята на партийните групи в извънпартийните организации	1	91
И. Новаков — Сърцата да бият по силно	18	67
В. Парфенов — Шчьокинският метод	16	78
П. Радев — Плевен—Ростов на Дон	18	59
В. Разторгуев — От личната инициатива към насрещния план на колектива	13	71
В. Сотирова — Опитът на КПСС в нашата практика	4	50
М. Фоменко — Развитието на науката и техниката — в центъра на вниманието на партийните организации	8	81
Е. Фурцева — Развитието на културата в Съветския съюз	9	59
* — Хубав урок	10	79
* — Подготовката на решение за партийното събрание	13	65

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Г. Мона — Марксистко-ленинската просвета в Унгарската социалистическа работническа партия	17	85
Д. Станоев — Полша по пътя на неспирния възход	18	77
О. Тодоров — Борбата на ПОРП за ускорено социалистическо развитие	17	88
Е. Фернандес — Съревнованието в Куба	4	94

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Е. Аладжемов — Чили днес	3	83
Д. Александров — САЩ и комунистическото движение в Китай (1944—1949 г.)	14	78
Т. Ганчев — Антикомунистическата същност на маоистката политика	12	85
В. Иванов — Съвременната социалдемокрация	7	87
К. Шопова — Маоистите и формирането на общественото мнение	18	82
М. Черноусов — Пред кого Пекин отваря вратата	9	91

ДЕЙЦИ НА КОМУНИСТИЧЕСКОТО И РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

Б. Петков — Едвард Герек на шестдесет години	1	88
П. Радев — Густав Хусак на шестдесет години	2	79
* — Сухе Батор — ръководител на Монголската народнодемократична революция	4	91

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Б. Георгиев — Богат резерв	2	95
Б. Георгиев — Добра основа за информационна дейност	17	95
Х. Георгиев — За нов бит и социалистически отношения между хората	3	95
С. Гинчева — Разговорите	16	94
М. Дакова — По-висока активност	15	95
С. Желязков — Засилва се ръководната ѝ роля	8	92
С. Желязков — Среща, която ще се помни	15	96
П. Козаров — Вести	15	88
Д. Кръстев — Пред славния юбилей	7	95
Д. Кръстев — Подходът на градския комитет	11	95
И. Новаков — Инициативи, които раждат успехи	8	93
И. Пейков — Оживено културно средище	2	95
И. Христов — Полезна форма за обучение; Осъществяват се критичните бележки; Разговор в партийните групи; Грижи за попълнението	5	94
И. Христов — Научно-практическа конференция; Събранието — висш орган; Сред хората	15	95, 96
К. Янушев — Повишават квалификацията си	15	96

КРИТИКА И КНИГОПИС

Б. Балев — Извор за вдъхновение и творчество	5	49
Й. Бартолови — Предсмъртни тетрадки	8	90
Ж. Калчев — Прозорец към арабския свят	16	89
А. Киров — С дълбока принципност и партийна страст	1	81

Digitized by Google

Н. Николов — Верен син и мъдър ръководител на работническата класа 6 94
Л. Пиналова — В центъра на вниманието — човекът 12 94
Р. Пишев — Социална психика и управление 2 91
М. Семков — Заслужено признание 10 94
Я. Серкеджиев — Енциклопедист на човечеството 3 90
Г. Славов — Мемоари на мъжеството 11 92
Т. Танчев — Синтезиран образ на безсмъртието 9 95
* — Какво предлага Партиздат през 1973 г. 2 93

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

М. Генов — Вестник „Златия" 16 91
И. Новаков — През погледа на социологическия анализ 14 93

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Забравените 7 93
Г. Колев — Мисли по член 12 от Устава 5 66
Г. Маникатов — Силата на партийното поръчение 16 95
Г. Михайлов — В центъра — техническият прогрес 5 68

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Заседанието" 15 68
* — „Черноморски изкушения..." 17 93

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

кн. 6, 7, 8, 12 стр. 93, 96, 95, 96

ВЕСТИ

кн. 2, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 16, 18 стр. 96, 96, 95, 69, 88, 70, 96, 86, 51, 68

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НРБ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ

Стефан Шаренков
Стефан Стоилов

Брошурата запознава читателя с някои основни икономически проблеми на социалистическата икономическа интеграция между страните—членки на СИВ. Въз основа на Комплексната програма и натрупания опит се разкриват основните насоки на развитие на производствената и научно-техническата интеграция и се посочват пътищата за усъвършенстване участието на НР България в социалистическата икономическа интеграция.

ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА И ЖИЗНЕНО РАВНИЩЕ

Славчо Георгиев

Изяснявайки същността на закона за повишаващата се производителност на труда, факторите и показателите, които я обуславят, авторът определя главните насоки на въздействие на производителността на труда върху обществения прогрес, разкрива органическата връзка и взаимодействие между производството, разпределението и жизненото равнище на населението. Значително място той отделя на някои от основните проблеми, поставени от Декемврийския пленум на ЦК на БКП за повишаване жизненото равнище на трудещите се у нас.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЖЕНСКИТЕ ТРУДОВИ РЕСУРСИ В НРБ

Николина Илиева
Трифон Трифонов
Николина Цанева

Това е първият научен труд у нас, в който се изследват комплексно основните теоретически и методологически въпроси на използването на женския труд: от социално-икономически, физиологически и психологически аспект. В книгата е разработена концепция за приложение труда на жените с оглед да се постигне хармонично съчетаване на техните основни социални функции. Дават се мнения за перспективната заетост на жената. Правят се изследвания върху измененията, които възникват в структурата на заетостта на женската работна сила под влияние на научно-техническата революция по сфери, отрасли и професии.

ДЕСНИЯТ РЕВИЗИОНИЗЪМ СРЕЩУ СОЦИАЛИЗМА

Пеньо Пенев

Авторът разкрива същността и корените на съвременния десен ревизионизъм, критикува неговите основни концепции, насочени срещу социализма в СССР и другите страни от социалистическата общност. Анализирайки възгледите на най-отявлените десни ревизионисти за социалистическата държава, П. Пенев изтъква ролята на работническата класа в световния революционен процес в условията на научно-техническата революция, както и ръководната роля на комунистическите партии в борбата за социализъм и др.

* * *

Издателството на БКП пусна от печат и следните интересни брошури: от поредицата „Философия и социология" на библиотеката на дружество „Георги Кирков" излязоха заглавията „Свобода и отчуждение" от Илия Трифонов и „Национализмът — враг на социализма" от Александър Митев. От библиотека „Международна политика" на Партиздат се публикуваха актуалните брошури: „Пекин — политически зигзаги" от Захари Захариев и „Скандинавия — „спокойният ъгъл на Европа" от Страхил Червенков. Излезе от печат и биографичният очерк за Лазар Станев под заглавие „Учителят от Торос" от Ана Симеонова.

Digitized by Google

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Предлаганият труд „История на БКП“ от Института по история на БКП при ЦК на БКП е дело на авторски колектив от видни наши историци и на редакционна комисия с главен редактор проф. Рубен Аврамов и зам. гл. редактор проф. Кирил Василев. Книгата има 18 глави. Първите пет глави обхващат периода от основаването на Партията през 1891 г. до победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Глави VI—XII отразяват периода след Октомврийската революция до началото на социалистическата революция в България — 9 септември 1944 година. Следващите XIII—XVIII глави обхващат социалистическия период в развитието на страната и Партията — от 1944 до 1969 година.

Книгата значително се отличава от „Материали по история на БКП“. При написване на всички глави авторите са използвали нови документални материали и исторически изследвания, които хвърлят допълнителна светлина върху дейността и борбите на Партията. В много по-голяма степен са използвани трудовете на Д. Благоев и неговите съратници през тесносоциалистическия период, както и на Г. Димитров — в новите периоди. Значително по-голямо място е посветено в книгата на връзките на нашата партия с международното социалистическо, а по-късно с международното комунистическо движение.

КРАТКА ИСТОРИЯ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

Дело на колектив от съветски автори с ръководител Б. Н. Пономарьов, настоящата книга накратко разказва как възникна, растеше и крепнеше Комунистическата партия на Съветския съюз, с какво мъжество тя водеше и води борба срещу силите на стария свят, как самоуверено отстояваше и отстоява интересите на трудещите се маси, възглавявайки борбата им за социализъм и комунизъм. Специални раздели са отредени на 50-годишнината на Великия октомври и стогодишнината от рождението на основателя на Съветската държава В. И. Ленин, както и на Международното съвещание на комунистическите и работническите партии през 1969 г. в Москва. Накрая е отразена работата на XXIV конгрес на КПСС. В книгата като червена нишка се откроява неоспоримата истина, че основата на всички успехи на Съветския съюз е верността на КПСС към марксистко-ленинското учение, което сочи на народите от нашата планета спасителния път към комунизма.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google 250093

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

PERIODICALS

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · Berkeley

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

Digitized by Google